SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrańkow 1,60 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěł Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z r. ruč. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobsěžnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličuja. Ze reklamowy w rjadku płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 230 — Budyšin — Póndźelu, 1. oktobra 1928 — Bautzen — Lětnik 87

Skandal z wójnskimi pożćonkami.

Dalše pruhowanje w należnosći dopruhowanja němskich wójnskich pożćonkow je wupokazało, jo je jena banka w Amsterdamje z Hornom wobtkadźała, so by ju jo też druge woboły pśi ruwanjach wobdźěliła, a to ju falšowane wobkšuśowdźenja wo wobkedźenstwje wójnskeje pożćonki wustajałe. Kaž je chemiske pśeskypśanje w laboratoriju němskotatneje banki dopokazało, je Amsterdamska firma kruchi wójnskeje pożćonki **tak wobdźěłała, so ju stary napohlad dostaśe**, kaž jo ju jo wot lěta 1920 khowała. Sam k tomu horze khachle abo sažwěšenu śwěru wužiła. Hromadźe z tymile falšowanymi wobkšuśowdźenjemi ju jo w Barlinje pożćonzyne kruchi jako stare wobkedźenstwo pśihpowědźiłe.

Też pola dweju Barlinskeju bankow wyšchnosć konty pruhuje, dokulž na to tukaju, so śtej banzy wopaczne wobkšuśowdźenje wo starym wobkedźenstwje wustajałej.

„Hrabja Zeppelin“ bliške dny pśeš Sakksku do Barlina a dale znadź do Schwedskeje poleći.

Jeli so budźe lětadło pśihódne, powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ do połnóžneje Němskeje a znadź też do Schwedskeje poleći. W Sakksej, hdyž je jo sa twar powětroweje łódźe pomjerne najwjazy nahromadźiło, wona Drježdźany a potom Barlin a Königsberg wopyta. Sa nětkrute njedźele chce jo „Hrabja Zeppelin“ na leśenje do Ameriki pušćiśi.

Severing za dalše raty k pancerowanemu křižakej.

Němski minister snutskownych naležnosćow sozialdemokrat Severing, je w sjawnej zhromadźiźnje w Hindenburgu w Hornjej Schlesyjskej rjekł, so je winowatosć sozialdemokratije a drje też knježeństwa, nadrobiśe pruhowaś, hač byrbi jo wjazy ratow sa panzerowany kšižak dźiwajo cźežkich krisow namjeńsmeho wobyklekśiwa (pśidźe wšźém Hornjeje Schlesyjskeje) pśihłosowaś.

Sakšaj sozialdemokratojo ministrowe zkowa w smyśle wukazuju, so je wón sa pśihłosowenje wjazy ratow sa panzerowany kšižak.

Hišće jena amnestija?

Swjask němskich hospodarskich reformarjow je němskemu ześmej a krajnym ześmam pišmo sapodał, kótrež jo na kósstanśe prozeźby, z inflazyju a jejnymi sćeźkowanami swizowaze, poćahuje. Najedniša prawda zebi žada, so bychu jo winiźy wobhnadźili, kótaž ju jo ja cźah bypnjenja němskeje měny pśihłosowali. Wobźeźe dyrbi amnestija starym wobstorbam z lětow 1923 a 1924 kónc cźinicź.

Oldenburgska finanena nuza.

Dla wobcźežnych finanznych wobstejnosćow w kraju daże oldenburgske knježerstwo ześmi k wurjadnemu pożedźenju swołaco. W nim ma jo wo powyšcenju dawkow jednaś. Pśichrażowne prawo kommunow dyrbi jo wo 50 procentow powyšcyś. Sozialdemokratiska stronа w ześmi je pśihłosowała, so budźe žadaco, so jo wullodźekarjam wjetśe dawki napokoja. Pśeśeśiwo hrožajcemu powyšcenju dawkow je oldenburgska wikowańska komora protestowała.

Jednanje wo němsko-pólskim wikowańskim zrěcźenju.

W tu chwilu we Warschawje němscy zastupjerjo z pólskimi wo wuwoju pólskeho wuchla jednaju. Pśichedźyła němskich wotpósłankow, dr. Hermes, je do Barlina puśował, so by zhonił, kak daloko móže jo do pólskich žadanjow zwolicź. S němskeje strony je jo namjetowało, so by jo pśisun w puśowańskich pałach we wobkhadźe mjes Němskej a Pólskej spušćeźił. Pólazy njejźu tónle namjet sažadnje wotpokasali.

Generalny strajk mjez awstralskimi łódźnikami a pśistawnymi dźěłaćerjemi.

Dla nałožnjosćow strajkowazych łódźnikow a pśistawnych dźěłaćerjow w Adelaidźe je italske knježerstwo proklamaziju wudało, w kótrejž jo **„staw nazionalneje krizy“** pśihpowědźa. W Adelaide je kóžde dźěło pśestałe. Wyšchnosć je 500 zbrojnikow techniskeje nuzneje pomocy jako policistow pśihstajiło a wobkroniło. Pśakt ju jo, kaž jo z Adelaida powě, nałožnjosće wospjetowałe. 2000 strajkowazych dźěłaćerjow spyta jo do tamniskeje dźěłoweje bursy, w kótrejž jo dźěłaćerjo najimachu, dobyś. Policistoo, kótaž běchu z tśělbami wobronjeni, strajkowarjam hrožychu, so do nich tśěła. S tym jo tuchi satrachicź dachu a jo rozběžachu.

Generalny strajk w awstralskim łódźnistwje jo pjecza wjazy wobeńcź njeda. Swjask namorjakow je jo hižo z mózmosću, so generalny strajk kwuhri, w konferency sabérak a pśihiboty cźinik, so by kontrollu hibanja w ruzy wobkhowak.

Poincare wo wotbronjenju.

Pśichi pożiwjeńcenju ponnika za padnjenych wójakow w Chambery je ministerski president Poincare wažnu politiku rěcź, w kótrejž wopśeje jo z wotbronjeńskim a wotschodźeńskim praschenjom saběrasche. „Hdyž Frangozowska“, Poincare praji, „za śwoju njewotwisnosć wojowasche, njemějesche žaneje myźle na cźeželeźakomnosć a imperialistiske knježstwo a **njeje pśichi podpśisanju měrowego sśrěźenja nicźo žadała, schtož by wjeźeśiśelnemu duchej polěkowako abo by pśischibodnemu měrej hrošyło.**

Hdyž je po wójnje, kótraž bě pśeśeźiwo woli Frangozowskeje wudwika, prawo dostało, swoje žadanja wuprajiś, je jo stromna na to wobmjeśowała, jenož to wušeco žadaco, schtož běchu jej wjali. Schtož ju nam měrowe sśrěźenje žłubiśe, ju bjesstrach a nasche wotschodźenje. Wot kónca wójny njejźmy nicźo žadali, hač pśichewjedźenje tychle winowatojezow. Hdyž bě w Porubrikej pažiwe pśeśeźiwjenje pśeśestało, a Němska wudźěłanju Dawjesoweho plana pśihłoložowasche, sym jo do spěcha **mél**, sćiwaciś, so by Frangozowska nowemu płaceńskemu programej pśichilstupiła, kótruž dyrbjeśe pocźahi mjes wérićejelskimi a dołkniśimi statami połěpśiceź. W Genfskim protokollu a Locarnskim paktu staj zastupjerjej Frangozowskeje, Herriot a Briand, jo jenož wo powschitkownym měr prózowałoj, kótruž jo na sažadnjenje nadpadowańskich wójnow a bjesstrach k nadpadej njekhmanych ludow sepjerasche. Wézera je hišćeze Frangozowska pośledniim jednanjam w Swjatku Ludow duchej internazionalneje pśeśeźenosće źiwérna wostała. **Horze žadanje za powschitkownym dorosumjenjom budźe tej jutśe wschó nasche myźle w běhu jednanjow wobsćiś, kótrejž jo na tak wjele koskocźiwe praschenja wupschesećejaju.**

Kaž je Paul Boncour tele dny w Genfu rjekł, smy najpśódny pucź wotbronjenja nastupili. Njejźmy jenož we Washingtonje a Genfu, ale też w Pariju z pomjeńschenjom zbrojnikow wójska a z pśichrócźenjom wojeńskeje źłužby zwarnuwu wolu dopokasali. Srosumliwe pak budźe, so smy nasuwani. **na nadpadowanske źrědki myślicź, kótrejž so druhim (Němske) z jich kaderskim wójskom, z jich towaršstwami za wojeńske pśichotowanje, z wulkosću jich wobchodnego a z lohkosću pśechadźenja industrije dawaju.**

Hdyž budźe jo znowa wo wotschodźeńskim praschenju jednaś, smy tehorunja nasuwali, na to pokazaś, so nam naschi dołžnizy telko saplaca, kelko dyrbimy zwojim wěricźelam saplacźeś, a so jo nam wójska schkoda zaruna.

Prjedawši francowski president Millerand wo zwonkownej politicy.

Na sjeźdźe republikanskeje strony w Puy-de-Dome je prjedawšći franzowski president Millerand wo swonkownej politiźy rěcźo rjekł, so jo w Němskej z pśechadźajucej zasahkosću próźuja, z Versailleskeho sśrěźenja staid 231 wotstronicź a pśichśamknjenje Awstriskeje k Němskej do skutka stajiś. Hdyž z Locarnskim sśrěźenjom Němska znowa je měrom napołožene mjesy pśichipóstawa, Locarnske sśrěźenje tola pśichipóznasće **němskeje raušcheje mjesy njewopśichi**. Hdy bychu po minjenju 15 lět zwjazkarske knježerstwo rukowanje pśeśeźiwo njewuzdanemu nadpadej Němskeje za dobrajaze njeměźe, by jo **po staw'e 429 Versailleskeho sśrěźenja wucźehnjenje wobsadźeńskeho wójska z Porheinskeje wotstorcźiło. Niz jenož bjesstrach Frangozowskeje, ale też bjesstrach wschitkich podpisarjow Versailleskeho sśrěźenja a wosebje Cźeskoslowakskeje a Pólskeje jo z wobsadźenjom Porheinskeje schliła.** Pśichi rauschich mjesach Němskeje jo woheń dymi, kótryž może zyły śwět sapalicź.

Clemenceau 87 lět stary.

Jurij Clemenceau, kótryž je 1918 jako president franzowskeho knježerstwa wschó mogy Frangozowskeje do wójnskeje źłužby stajił, je pjatk w St. Vincentu du Jard swoje 87 narodniny wošmjeśił. Wón je hišćeze dospołnje cźiły a strowy. 14. oktobra jo Clemenceau se swojeho wjeźnego pśebywanka do Parisa wrócźi.

Mózno je, so budźe jo hišćeze z Jendźelskej a Franzowskej wo wotbronjenju wójnskich łódźstwow jednaś.

W Jendźelskej a Franzowskej zu woczakali, so ameri, kanska nota z wótrišćimi słowami jendźelsko-franzowske dojednanje wotpokaże. Cźim pśichijomnischo zu pśechkwatani, jo dhe Amerika z Jendźelskej a Franzowskej na nowej konferency wo łódźstwowym wotbronjenju jednaś. Kaž je znate, njeje jo mjes Jendźelskej a Ameriku wo natwarjenju małych wójnskich łódźow dojednało. Też nětkrute dyrbi jo po nahladze knježerstwa Sjednoceźenych statow wo wobmjeśowanju liczby małych khišćakow a podmórskich cźołmow jednaś. Wo amerikanskej nocze budźetej Jendźelska a Franzowska radu składowaś a znadź potom zhromadnje na nju wotmolwitej.

Strajk w francowskej textilnej industriji so rozšérja.

Hačrunje je prefekt połnóžneho departementa wschó demonstrazije zakasał, bu strajkowarjo w Halluinje za pónděźk demonstrazijeź cźah wobsamknuli. Strajk hrožy jo na murjerjow w Houplines rozšéricź, kótaž wjetšiny nisu žadajo. Jeli so jo jich žadanje njedopjelni, chcedźa telefonrunja strajkowaś. Na dźěłaćerjeźi bursy w Tourcoingu je jo bobotu zhromadźina strajkowarjow wotmeła, w kótrejž je jo praschenje pruhowało, hač dyrbi jo generalny strajk wuwołaś. Rozsudźenje wo tym je jo na wutoru wotpokasało.

W Lillu ju pjecź kommunistow dla nałožnjosćow a dla nadpada na k dźěłu zwólnjenych k jatwu po pjeć dnjach hač do tśioch měźazow sažadźili.

Wurěcowanje dla italskeje spionaže w šwajcarskej nacionalnej radźe.

W schwajcarskej nazionalnej radźe je jo pjatk znowa wo italskej spionaji w Schwajcarskej rěcźało. Sozialist Grabe bě namjet sapodał, kótryž žada, so by šwjatkowa rada rozprawu wo sajźitiskim skerjedźenju podała. W rěcźi, se kótrejž źwój namjet rostoźi, wón wuprajenja swjatkowego radźićela Motty kritikowašche. Wobźeźe jo hórkeschcze, so je Motta italske knježerstwo jakitował. Motta jo zyle po Mussolinowych źiwkach skoju.

Swjatkowy radźićel Motta je stoła skorźiwschi z pjateźu wo blidu dyri a Grabera sehlakarika mjenowasche. Najwažnischo, Motta potom praji, je, so je Mussolini rjekł, so je mušne, so neutralna Schwajcarska z italijanj rěcźazym dźělom wobsteji. Wobžaruje, so knježerstwo pśeśeźiwo fazistiskim schcźuwańkim nowinam „Idria“, kótrejž redaktorka je schwajcarska staćanka, njemóźe zakrocźiś. Wón, Motte, je pśeśeźnodźeny demokrat a pśichiwjowaŕ wobobinskeje źwobody.

Lětadło „Marina de Pisa“ znjeźbožiło.

Italske namórske lětadło „Marina di Pisa“, kótreż je jo pśichi źlěbdźenju za Amundsenom a Guilbautom wobdźěliło, je domoj leceźo jo z njeźbožom podeschło. Nad dołom rěki Rhony w Franzowskej dźěsche jo wono k połodnju wot Valenca wětrej zuwintowcź. Sso wobrocźejo wono do grotow elektrizneho powoda storeźi a do Rhony padźe. Wošchidła a motor z lětadła wotpadnychu. S nutskasćedźazych pjecź wosobow jo letarźaj offizeraj Pinze a Crossi a jedyn podoffizjer, kótaž je lětadłownym pśedku hedźachu, do Rhony sceźechu a jo tepichu.

Venicelos pola Poincarea.

Grichiski ministeriski president Venizelos je franzowskeho ministerskeho presidenta Poincarea wopytał a jemu nadrobnoscźe italsko-grichiskeho spśeceźelstwowego pakta rozkładł.

Kaž „Temps“ powź, bu wocźakuje, so jo Venizelos se juhoslowjanskim swonkownym ministrom Marinkowicźom sećka. S Parisa je mjes tym Venizelos do Londona wotźel.

Woda prećiwo wuhlu.

Internazionalna palidkowa konferenza w Londonje je so pjatk z prašenjom w nałoženju pluna jako žórła mozy sabórała. Pśichi tym je brasilisći stażan dr. Walter z Hohenau, wotpóśłanc za Brasilisku, wo swojim wunamakanju, naložanje wody jako žórła mozy rěcał.

Praji, so je po tśinjaceletnych experimentach wuśledźił, so móże ho woda jako cźerìdło a palidło wužiś. Feuduśtkemu a nimźtemu knjezeństwu je wukazanje wo swojim wunamakanju pśichedpołożił. Nadrobnje wo dźełenju wodźiśiteho pluna wot wody rěcaśe, kotryż móże so jako cźerìdło a palidło po tym žanym waschniju kaž wuhlo nałožeś. Dr. z Hohenau je rozłožił, so ho po jebo waschniju tak lunje cźerìdło dostaś hodźi, so budźe so wuhlo pśichodnje jenoż hišćeze w nastupanju swojich chemiskich wobstatkow wunuźiś.

Dr. Walter z Hohenau se starje nimźtske demokratiske kwóśby połpadźa. Jeho pśedchadnicy su 1848 z Nimźiny wucźahnuli a su ho w Brasiliśkej jako lekarja a wuczeju zajmdlili.

Bolšewiski strach za Lotyšsku.

Lotyšciši finansowemu ministeŕ Laimin je fryedu wulkej wjeźi cźinjaju pśichedowaśi wo kommunistiskim straśe w Lotyšciśkej mél. S materiala, kotryż je ho z pśechepytanjom bydłow namakał, je dowidźeł, so ho, haćrunje je kommunismus w Lotyšciśkej sakasany, mózuje sa jeho rozśerjenje dźeła. Kommunistiska strona ma w Lotyšciśkej 500 abo 1000 aktiwnych hołowstawow, kotreż źiwje sa nju dźełaju. Kommunistiso pytaju niz jenoż ho do wyschelakich dźełaceŕskich organizacijow dobyeś, ale też w khorobnicach kasach a samosaryadniśtwach swojich pśihibźowarjow do saistojnistwow sakmjeś. Na sjźdźe lewich sozialdemokratow je wietschina za pśichsamknjenje z Amsterdamskej internazionali jenoż tśi hłosy mużniła. Wo taśim je nimała połoma za pśichsamknjenje k III. (Moskowskej) internazionali biła. Jenoż z podpieranja je sirotny Moskwu je kommunistiska agitacija mózna. Bohaśel je tuta **spisomeńa teź žara bźinje rozwita.** Nicze spionaże bu niewerźiś k bolśewiskemu wótsanstwu dowjedźe. Wótkedniše łeta je so tśi króć stało, so bu pśichtajenzow ruskego wótsanstwa dla spionaże sajeli. Minister wobźišće na to, pokala so lohkich kommunistow wietsche pjenježne podpieranje z Moskwy dostawaju. Na tónzu wjaŕ. So wobkedanje sakonje k wobaranju pśecźiwo kommunizmu [illegible] njedobahaju.

Mikudśki w Bukaresu.

Mikudśki kotryż je posledńe njedźele wo Sowjetskich rúdźi wuczował, je pśebuu na wopyt rumunskeho knjezeństwa do Bukaresta pśichśeł. Hač do jeho wotpućowanja, najźerje wuteru, chcedźa jemu k cześći hosćinu wotmeś.

Ze Serbow.

Dźiwownica.

Póndźela, 1. winowca.

Remigija.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

* 1657 Michał Radeca (Raca) w Zemicach jako syn swobodneho Mateja Racy, kiž běše z rodom Słowak a swoje wěry dla z Wuherskeje ćekny. Michał Radeca studowaše ze wšitkimi swójimi bratrami theologiju, bu 1687 farař we Wochozach a powoła so 1690 wot měšćanskeje rady w Budyšinje za kaplana pśi Michalskej cyrkwi. — Słušeše sobu k tej komisiji, kiž so wot krajnych stawow w lěće 1691 zawoła ke wudaću perikopskich knihow, serbskeje agendy a serbskeho katechisma. K tomu běše jeho archidiakon Pawoł Praetorij (Solta) w Budyšinje, namjetował, kiž jeho jako dobreho a wučeneho Serba derje znaješe. Michał Radeca słušeše też k tym tšom, kiž su 1703 psalmy přełožili.

1817 wotewrì so w Budyšinje krajnostawski seminar, kiž běše so hižo lětdźesatki dołho wot Serbow a zemjanow, kiž běchu Serbam přichileni, żadał.

1868 spěwaja so w Budyšinje prěni króć Koćorowe „Žně“.

1657 * Michał Radeca.

Złoty winowc, lubušk nazymy,
Do kraja dźe płodow bohaty,
Dawa k troštej nam kić winowu,
Z purpurom a slěbrom barbjenu.
Korla Fiedler.

Serbske přisłowo: Skowronćki nam wućahnu, rapaki tu wostanu.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wo dnjo thermometer +16. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer 0, thermometer w nozy +4. Wuhladny na pśichemnjace wjedro. — Wječerajšchi njedźelu je ho nad połodnišchej Skandinawiśkej, Nimšku hač do fryedźenje Franzowskeje nižina mutworiła. Mišichi połodnišchi powětr, kiž do njeje bujesche, dowjedźe k deschczam. Nižina pak sama ke nje bujesche, dowjedźe k deschczam. Nižina pak sama ke ranju wotkałuje a tak ho jasno po wećim wuwjedri. Wobranju wotkałuje a tak ho jasno po wećim wuwjedri. Wobstanje pak tśerwo chłódno. Jutśe wuteru słuchaja zlónćko 6,03 hodź. a chowa ho 5,35 hodź. Mjeźaćk sthada jutśe wjeczor 7,05 hodź. a chowa ho połodnja 9,40 hodź.

*

Oktober abo winowc.

S 1. oktobrom nastupimy posledńe cźetwórcźełko łeta 1928. Nucze je ho nam mjenjo cźasne łećo ze swojim cźopłym słónćnym wjedrom a nětko stajimy hižom wobrjedźi naspomy. Pola so bóle a bóle próžduje. Tu a tam bydźa hižom mróźy. Nałuma pśichodnje mózniśe swoje wobliećo wołkrutwe. Lisćo so žołći a poežina padaći, ptaćzata ze nas wuswiećiśe. Nałumske kurjawy łećaju ho na pola a luki. Tola husto ma oktober hišćeze cźaj rjeńśe słónćnje dny, kiž maju wósi nowalkim wotewrćwanju pśichodny wokolo nas wósi pokazeju na śebi. Nadźijomnje je nam hišćeze prawje wjele tutych ljubych dnjow spožćenych.

— **„Hrabja Zeppelin“ pśichleći do Sakśeje.** S wopśedku rěkaśe, so wuteru nowy ńemski powětrow „Hrabja Zeppelin“ do sakśich městow pśichleći a do Schlesyńkeje dale poleći. Najśerje pak ho hakle fryedu na swoju jśišu po Ńemšej puśeći. Tuž drje jeho w nasćej krajinje też wobśadanu. Njedźelu 7. oktobra acze „Hrabja Zeppelin“ pjeća k pśenjemu rasej do Ameriki leśeć.

— **Pola automobila Budyśka-Wjasońskeje autowoje cźary** je ho dźenja rano na Wjeleźanskej dróży w Budyšchinje pola jeweho kola pśeśa łyzła. Do schkody nichtó njeje pśischioł.

— **Padnjśchitwje.** Krabnył je nichtó 26. 9. 28 w cźasu wot 1/8 hač do 8 hodź. rano z jśiwneho kola w fabrikatskim pśichejśdźe pola Altmannez pśichi tworownym dwórnischcźu mužazy gumijowy płaśchcz je schćerobrunym kamjenowym poćezhnjenjom, cźemnobarbutymi robojanymi kneśemi a pazom. Na swatkowowy prawy dyšoł bźsche monogram „O. S.“ jaschity. — Dale je 28. 9. 28 nichtó pśiched śudnitkwom kradnył wujśćdźowanjske kolo jnamki „Presto“ je kloninobarbnymi krośnami z violetnej wobrubu, wujśćdźowanjskim wodźidkom z cźornymaj pjchinadłomaj, kotrymi swjenami z cźornymi gnuzkami; jwónčk nejeseche dwaj synkaj, dale Torpedoski šamobéh, tolśtej wobrucźi, na wodźejśtej rolzy tasliczku z mjenom. — Wo wobzwone sdźelenja prošy kriminalna policija w Budyschinje.

— **Wupuczowanje do samórskich krajow.** Lećo w jutšiju je 2911 Nimzow pśches ńemške a wukrajne pśichstawy do samórskich krajow wupuczowało. W junuju 1928 wupuczowa 3326 a w julišu jonšcheho lěta 3278 Nimzow. Wot jarnara hač do julija 1928 je ho dozyła 34 377 wosobow wupuczowało pomjno 36 129 w ramiku cźasu jonšcheho lěta. Se Sakśeje [illegible] w julišu 157 wosobowu. To su Sakśa [illegible] pśichewjese njeje, hdyž śebi pomyślimy, so je w cźasu je Wirttemberskeje a Badenskeje, kiž maju wobydlerjow dyžli Sakśa, 178 a 235 wosobowu wa. S Bayerskeje wupuczowa wo julišu 461 wos

— **S pósłanca hamta w Budyschinje** je wa Wšichnim mjeńšejcam telefona pśichpósćele ho o cźasu je sliśbowanku za telefonowanje porjeśiśe ha hamtšej telefonowej tśiśy za Hornjołužiśki wotk Budyšchim wotkrjesu mamy jeśchowaze pśichemnjesc Budyschinje: Fierle Nachf. 2700 ma ho wusłysc nyc; gmejna Čorne Rožtšiy 3482 ma ho jśe pišaś; Löschau, Frieda 3356, ma ho pśichpisaś Müller., Hedwig, pśiedy Fierle, autowy wobśłuh schiż hažy 42 ma ho pśichpisaś 2700. Mjeńšejśeho telefona należnje prošeni, so njebychu porjedźeśiśe kopjera wobkedźowanje w stronu pokazli, ale so bychu pośedki do knihe sapisali, dokelž bu hewak prózowanje pośłuha hamta, kiž ho ja porjadny sapiś cźišćom stara, podarmo.

— **50ćiny wobkhodny jubilej firmy Clemens Jäckel w Budyschinje.** W měsće a na wšach derje znata firma Clemens Jäckel žmě tónle měsaz w tym nastupanju 50ty jubilej žwjeceśiś, so bu wobkhod hižom w swojim cźasu jako dom schijazych naśichnow załoženy. Knjez Clemens Jäckel załoži firmu w lěcze 1878 a rozmysłom a solidnosću wo wobkhodze, pilnosću a wótsanstojnosću tuto pśichedowaśe w tutej dobje na wósebnje bujomnu wyšokosću dowjesć. W lěcze 1904 pśesmě nětśicźi mjeńcźel knjez Gustav Kloeppel firmu a je ju jako **wustojny wobkhodnik njedźiwajo wójny a krizy**se z wosebitemu wobkhodej wutwarił. W jeho lětnomnosći buchu druhe klamy próždne a knjez Kloeppel sej swoju wustajeńcu a pśichedawańju pomjeśchi. Jeho wotebźraŕo a sajimaju maju tehodła naśichnu pśichtajenosć ho wo **bohatom rźkadze**, hódnosći a tunjosći jeho njepśechetrjechjomnych kajśoscow pśechejwédźeći. Firma sastupuje hižom lětdźesaśti dołho wusnamne Pśiśiśe a Rhónijske schijaze maschiny za dom, industriju a pśimysł. W mechaniśkej dźełarni schijaze maschiny wósebnje wuporjedkuje a to z najwjetšich swójdomnich wosću. Wšchi potrjebje ho wobkhod najśerje poruca z k njewjasazemu wopytej pśecheprošnje.

— **Jubilej.** Dźenja 1. oktobra žwjeceśi knjez [illegible] kriminalny konšiłaŕ Wilhelm Wannack, kiž je pśichi nej kriminalnej policiji w Budyšchim kriminalnym ode dźelenju pśichśtajeny, w cźełnej a duchownej cźerstwosći swój 25-łetny policajski słužbny jubilej a žonu ju swój 40-łetny statny słužbny jubilej. Jubilaŕ, kiž je tu dołe dźełco a je hižom dołhe łeta w Budyschinje a tu bližšchej a dalšchej wokolnje kriminalnu słužbu wukonje je dla swojeho pśechecźetneho wašchnja niz jenoż wša swojich pśichedkajenych a kollegow, ale też pola wu wažena wosoba. S pśikleźnosću jeho dźnjowe pśichpoda jenu dźenja rano do słužby pśichi kami a dlewami wudebjenym mjeńśne wjednik kriminalneho wotdźelenja, knjes kriminalny ger hódnostny dar a pśichejesche jemu žonu ju [illegible] ślowami.

S Dobrušche. Dźenja póndźelu 1. oktobra žwjeći demna Bejcźa schćowzowina swoje 50-łśne wobsta Schćowzowanju załoži 1. oktobra 1878 schewśi mi gult Bejc. Ho jeho žnjerćeŕi je 1 mjeńśejskem schćowzowa jeho syn Bjedrich Bejc.

S **Budeśiez.** W nozy wot žoboty na njedźelu je na dróży mjes Budeśiezami a Jiłojami automobil Nasće ńskeho hoscźenzarja Hahnewalda znjeseł. Auto, ra kotrymž ise mužojo śedźachu, je pjeća do pśichrona jara Pśichi pospyće z pśichirowa wujśeć, je wós tak njesposzowe do schtoma sajśeł, so tu wobśedźeł cźežzy śeranjeny a tam ložišcho.

S **Budeśiez.** Wječera njedźelu a dźenja póndźelu je ze wulkej Budeśiezanjskej wozadźe kermuschu, kotraž je ho loko a schćeroko znata, wobžebje też pola nasćich ludźi ma

Potajny hłós.

Roman.

41] (Pokrjaczowanje.)

My jedźechmy se žewjernym kursom, pśicźezo po śiedu druheho cźołna a wuhladachmy za tym lu i lećweje strony dopśedka wulku łupu. Leutnant kiwny łpokojeny a pśichinu sa kartu; wón nětko sapa i wšitkich wobjesche, hdże śmy; łupa tam snapśechcźa běsche Rödlinga, śiraschna dla swojich mnohich hłubinow a pśichiwaka.

Cźołn pśched nami, kaž ho zda, pśichewiny mjes tym wšdy cźekotały, a my njedwółcwadźmy nětko hižo ani wokomika dleše, so ma na łódźi bycź wurjadnje dobry pśichiwjedowaŕ, kiž žebi žwaźi, w tutych wodach ź dwazecźišćukowskej jśu dopśedka hnaeź.

Najśerśchu mejachu cźi tam pśedku myślc, naš do sahuby swabicź a do hjesbna jahnacź. Leutnant puśchcźi kartu, wuśkoczi na pśedkowny wukrywp a dawasche wot tam Sterlingej pokiwy k pravidlowanju; woda 6ź nasłoap tak jaśna a wobžwótlenje tak pśichśódne, so mózachmy podwodne skały hižo ź daloka widźeć.

Hontwa trajesche nětko hižo nimale hodźinu, a śdalenosć běsche žo wešo trochu pomjeńśiśka, ale je-li by to tak dale schło, by to po nasćim wobliczenju hišćeze nekotre hodźiny trało, pśiedy hacź bychmy cźołn pśched nami dohonili. Na žmérkach by tón króć kaž ho žanto rosumi, teź ź haźnjenjemi žwězami jěcź dyrbjał a mějesche w tajkim pśichipadze tola njenasć wuhladu, so wšchat naun hišćeze wuttwochnuje. K tomu je hišćeze jara praśechesce, kak na ho ź nasćim tepidkom, hacź budźe tola hišćeze dožahacź. Ja sčźinjach Sterlinga na to kedźomeho a widźach, kak wón cźoło thmuri. Ta myślicźa, kaž ho sda, njebě jemu dozyła pśichiśka, so bychmy mohli trjebaj bycź nuśowani, dla tajkeje njekniczomneje pśichiśiny zyłeje hodźiny ź dlheje.

„Kak dołho budźe hišćeze benzin dožahacź?“ wopraśicha ho staroscźiwje mechanikarja.

Muž łaleše do kajuty a pśichiłese hnydom sajo wrócźo. „Ńz wjele dleše hodźiny“, wón djeśche.

Sterling łatužny ź hubomaj.

„Hodźinu“, bórbotaśche pśched sobu. „Sa hodźinu my jich nihdy na nihdy njedohonimy. Sa hodźinu bychmy mohli runje Furusund abo Norrtelge doscźahnycź a tam žebi snowa benzin napjelnicź daeź, ale mjes tym nam ta zwólba cźekneje!“

Schto cźiniecź? Se pokhmurzenym cźołom wudźerasche Sterling na cźołn pśched nami, kiž njesmjerśchego žiwoja jśu dale cźerźeśche. Sdalenosć bé ho mjes tym na nětkhe pjeć stow metrow skuchśla, a my mózachmy nětko hižo we cźołnje śedźaznch, njech teź njeznjnje, rospónjaeź.

Sterling woteda pravidło leutnantej a skoczi do kajuty dele.

Hdyž łaźo pśchindźe, dźerźeśche Winchesterśku puśku we ruzy.

„Chzeesce-li traśch na tule śdalenosć tśeleć?“ wopraśchach ho spodźiwajo.

„To je jenicźki wupuć“, wotmolwi śucho. „Chzu tola widźeeź, hacź njemóžu jich motor wobśkodźicź. Dyrbjała hebi kulka napośledku do druheho samera śaleeźeeź, tuž njech ho to mojedla stanje!“

Sakuźnywschi śuby śkoj hlowinju puźki nad wukrywnom kajuty a mérieśche ho dolho, dolho a śmědomnje.

Krótki wótry łuśt, potom widźachmy, kak kulka krótko ja zylom sajédże, maly wodomjet wuśtukkowa a trójiu, schwiri króeź we wobluku nad wódnej płoninu pokłakowaśe . . .

Njepraiwschi słowa nabiwaśche Sterling tśelbu śnowa. My nastajichmy śwój dalokowid, so bychmy cźeśe śwéźeźicź mohli, kak budźe tón króeź wutjél łkutkowaeź.

„Popśech ho, Sterling“, sawoła nadobo leutnant. „Woni ho tam na to pśichotuja, do naš tśeleeź . . .“

Wón mějesche pravje: ja jaźnje widźaeź, kak ho jedyn ź tych muźi tam na ładnjej łubi cźołna cźapny a ź tśelbu ho k nam mérjesche. W hambźnem wokomiku Sterling k druhemu rasej wottśél.

My njewidźachmy nětko wodomjeta, ale wuhladachmy, kak muž tam we cźołnje zyle njeźapy horje śidźe, wuśkoczy śchéroko wupśechejtrě a kaž mécź ho śnef wali.

Ja pohladnych na Sterlinga.

Wón nabiwasche puźku śymnokrewnje k śleceemu rabi njepožtuchaja dale na łentnantowu khwalbu wo pop wuttśélu.

Hdyž dalokowidy łaźo k woczomaj pśchistajichmy, widźachmy, kak ho tam druhi muž k boju pśichtotowaśe.

Sterling wuttśéli tśeeći króeź. Tón króeź kulka zinge.

Wona dolecźa meter króko ża cźołnom.

Snapśechecźa ho ź krótka jabłykmy, a je łyvidźeeźe tom leceźese kula nad nami a padze nětkhe pśechejtrě metrow łady naš do morja. Ja widźach njedźiwajo na zajeho rosharjenja hišćeze, kak woda na króngu we rubi kuczełowych barbach ho łaperyśiny . . .

Sterling wuttśéli śchwórky króeź. Wótry błyst we wotmolwi.

A hišćeze pśiedy hacź bychmy ho domałali, łkoro je wo pravwut stało, ho motor nadobo łaśtaź a Sterling ho hromadu łwjese. My jédźechmy hišćeze nékolko metrow dale a potom wostachmy hižomnje stejo.

Ja pśichśtajich k Sterlingej, pod kotrymž łcźe mała łuża krwe nabbźała, ale wón nje mjeńśejo wo cźi, a prošeśchc naju, pśchede wšchem ja tym pokazaj śchto je ho ź motorom stało. Dokelž pak njchi tom cźo pomhacź njemózachmy, wlecźach ho je Sterlingowe ty, hdyž mózach ź śwojej radoścźu žwjeśceź. Jo je jeho wo brišwom trjechita, śchtož drje běsche njeśtrašne, rana mózne krwawjeśche.

Ja Sterlinga ź muły śesawobalach, a po jeho [illegible] mjeńśchinach bé wón łaźo na nahomaj, bynjež ho [illegible] kej próżu śe franjenej nohu kliborik.

(Pokraczowanje śeśehuje.)

wnjańskich łuskodow. Niedźiwajsy deschczojteho wjedra běrjo so tu wczera wjele kermuschnych hoscej jeschko. Wichi- podnitki czah, kiž 1/3 hodź. ſ Budyschina jědźi, dyrbje- che jich pschedy puschčiež, telko běsche ludźi, kiž chzychu na ten wulke tśelenje, kiž běsche też njedźiwajsy deschcza derje wo- rjentowane. Hosćenzy běchu wschitke pschepjelnjene a ho- spodarjo derje hu ſ kermuschu spokojom. Dźensa kermu- schowanjo dere hu ſ kermuschu spokojom. Dźensa kermu- schowanjo dere hu ſ kermuschu spokojom. Schtóž je so wczera wjedra bojał, tuch dźensa pschińdźe, tykanz a pjeczeń hitschcze dobjahatej. Wjacor pospieji wohnjowa wobora rjany brylantny wohnjostrej.

S **Kotej.** Po samolwjenju małych dźěcźi, kiž k jutram chcedźa do schule póndu, sastupi do nascheje schule 20 nowych dźěcźi, 7 hólzow a 13 holzow. S Hornich a Delnich Kotej dźěcźi 3 hólzy a 3 holzy, se Zarkow 4 hólzy a ſ Luska 4 hólzy a 5 holzow. Loni běschę tu 15 dźěcźi zamotkilo, 10 hólzow a 5 holzow. Nasymjske schulske prózdniny hu so 1. septembra zapocżale a skónczja so se 14. oktobrom, so je 15. oktobra jeza schula zapocżnje.

S **Wósperta.** Pod pschecżelnym hudźbnym pschewodom tudomneje dobrowólneje wohnjowneje wobory wu- dźěwaja hdy njedźelu tudomna wobzada dźěcźikemschenja we Mokrej Wodowsi. Hdyž zwóji lětuschi lěcźni zjawjedźeli wjele zjawjescżelche. Kosej a tykanz běsche ſ cżełnym wo- dźiwanjom, a mnoho so wotmělujage hrv ſoudźichu kraſne wjesele, cżim bóle, dokelž běchu ſtarschi tajkich dźěcźi a tajkich kicheſcżanſkeho dźěla na mkodźinje dobroczżiwje dowjesa darili, kiž wjeſelu wuſk a ſahorjeny dźak a wjele ſoudźichu. Powoznjuja ſ města a mětſcżanſkeje wſy ſo prózowachu ſo ſ dźěcźimi na dźěcźaze waſchnje dowjeczż a je wodźicź. Pod jich dohladom wróczi ſo wje- ſo wokoło 1/28 hodź. wjeſkela dźěcźaza zhola ſ ſampionami ſwóſa domoj, hdyž ſłónczuje na ſchuſſkim mětinje wo- wjahu farat ſ dźakom pſchecżiwo Bohu a cżłowjekam ſ ma- ſchkom a ſhromadnym ſpěwom rjanu ſwjatoczżnoſcż wob- ſtatnu.

S **Lubija.** Pschichodnu njedźelu 7. oktobra je w na- ſim měſcże hermank. Wichitke klanky ſu hacź do 6 hodź. wjeczor.

S **Rakez.** Wczerawschu njedźelu a dźensſchu pón- dźelu wobſtarowaſche ſo w Rakezu hermank. Hacź pſched dwěmaj lětoma běſche hermank jenož póndźelu, nětk pak ſo hižom też wot njedźele pſchiwoldyja **wokmělwa.**

S **Krjechje.** Knjeſej pomocznikej wuczerjej Alfredej Bo- gelej w Krjechi bu wot 1. oktobra t. l. wuczerſke měſtno w Narcze pola Wojerez pſchipokaſane, dokelž ſo tam knjes wuczer Ruglisch na wotpoczżiſk poda. Na Krjechjanſke wuprošdnjene měſtno pomocznego wuczerja pſchińdże knjes Galler ſe Shorjelza.

S **Kamjenza.** Saſtódźeny pjatk ſwjeczeſche tudomny powſchitkownje znaty nóżny poligſt Wilhelm Poſand cżiły a ſtrowy ſwoje 80. narodniny. Knjes Poſand je ſ 1.ſ annarom 1900 pola Kamjenſkeje měſcżańſkeje rady do ſłużby ſaſtupił. Měſcżańſka rada pſchepoda jemu k narodninam rjany pjenježny dar.

S **Jěžowa.** Gmejnſki ſaſtupjerjo ſu ſwojeho dotal- neho měſcżanoſta Arnoſchta Schoſtu, kiž hižom 30 lět gmejnu nawjedźuje, jenohłóſnje na dalſche 6 lět ſa měſcż- cżanoſta wuſwolili.

S **Wojerez.** S naſłědkom njedawno ſemrěteho na- wjeſneho lěkarja tudomneje wokrjeſnjeje khorownje, dra. Mauſa, je wot 1. oktobra dr. Ludwig. Wón běſche dotal druhi lěkař pſchi měſcżańſkej khorownji w Budyſchcu.

S **Běleje Wody.** Sobotu pſchipoldnju ſo na leżow- noſcżi tudomneje thorownje powětrowy balkon dele puſch- cżi, kiž běſche ſ tſjomi wołzbonmi wobhładżenj.

S **Rósbórka.** W tydźenju wot 20. hacź do 26. ſep- tembra je ſo we wokrjeſu Rósbórſkeho dźěłowjeho hamta dźěło ſa drjewowe a twarſke pſchemytko ſlěpjchiło. W druhich powotanjach ſo położene njeje pſchemětiło. Liczba dźěło- pytacych ſpadny wot 415 na 365, doſtawarjow podpiſery wot 245 na 223. Dźěkowemu hamtej bu 82 prózdnych měſtnow wojſewjenych. Hamt wobſtara dozpka 58 wołz- bam dźěło.

Zjězd stolnikow wokrjesnych wohnjowych woborow.

Wczera njedźelu 30. ſeptembra wotmě ſo w Budy- ſchinje ſjězd ſtotnikow (Hauptleute) Budyſkeho wokrjeſnjeho ſwjaſka wohnjowych woborow, kiž měſeſche jara bohaty porjad. Na ſjězdźe wobdźěli ſo dobre dwě ſćě wohzbow.

Dopoldnja 1/10 hodź. wotmě ſo na Tśelniku ſwu- cżowanje ſamaritow pod nawjedowanjom knjeſa wopal- nego direktora **Weinecka** ſe Semiz-Tumiz. W ſamſnym cżaſu ſwucżowachu ſignaliſtojo też na Tśelniku pod na- wjedowanjom knjeſa wopalneho direktora Hauſy ſ Fran- kenthala.

Na 11 hodź. běſche poſtajene **hlowne** ſwucżowanje Budyſkich wohnjowych woborow. Wumyſlenu woheń běſche pod tſěchu Kupnizy wudyrił a běſche ſo hižom kſtro roſſcherił, jako ſo na njón dohladachu. Woheń ſchcze myſlenu w połnoſnym dźěłu tſěchi. S dypkom w 11 hodź. ſta ſo wulki alarm ſa wulki woheń. Jako wohnjowe wobory pſchikhwatachu, běſche ſo woheń hižom pſchcz tſěchu dobył. Szylny wětr ſ dołheho wjeczora wohroſeſche zyłu tſěchu. Dokelž běſche myślene, jo je w měſcże uſpe- dołtatk na wodźe, běſche nuſne, ſo bu woda ſe Schpreje horje cżerjena. Na ſwucżowanju wobdźěłichu ſo wſchitke tſi Budyſke dobrowólne wobory, měſcżańſka ſe wſchěmi tſjomi motorſkimi ſpikowanmi a wſchitkimi druhimi ha- ſchenſkimi pſchipraſami, kaž ſpikowanmi ſa ruczne klum- panje, ſuwaiſkimi rěłeemi aud., Weigarjez wobora a wobora ſ Waggonoweje fabriki. Nowa měſcżańſka ſpi- kawa ſtejeſche na Rybarſkej haſy a cżerjeſche wodu ſe Schprjewje na Lawſku haſu; ſpikawa waggonoweje ſa- briki 11,04 hodź. jako prjeja wodu da, dokelž hydrant na Schuſſkej haſy wuſwahowſche. Měſcżańſka wobora ſa- kaſche wot 11,05 hodź. Woheń běſche ſ wumělkim ku- rom wolnanjenjeny. Běſche ſajmawe pſchiſladowacż, lak ſo je 6 ſchlawchanni woda na wohroſene twarjenje ſlje- ſche. Pſchi wotrawdźitym wohnju by był ſtrach dóſły wohwobroczeny, hdyż wopomnimy, jo je ſo je wſchitkimi haſchenſkimi pſchipraſami ſa 1 mjeniſchinu 4—5 tuſik- metrow wody na twarjenje ſtale. Schkawkow běſche 1200 metrow wupoložnych. Smuczkowanje pſchi ſpłanju, kiž bu ſ deſcżowatym wjedrom jara poczżeſne, trajeſche 20 mjeniſchinow. Pod nawjedowanjom knjeſa wopalneho di- rektora Görlinga ſo wone derje poradźi. Po ſwucżo- wanju ſeſtupachu ſo wobory ze Semiz-Kowelj Lawſkej haſy a cżeſnicy po Lawſkich hriſzbach a Zirkych wikach ſ hudźbu ſ ſpikowni, hdyž ſo rozwuſchcżichu.

Po pſchipoldniſchej pſchestawzy wotmě ſo ſhroma- dźiſna ſtotnikow (Hauptleute) w „Měſcżańſkej ſahrodze". Pſchedźnyda wubjerka wokrjeſnjeho ſwjaſka, knjes Fiſcher-Biſkopiki powita ſhromadzenych a ſpomina- ſche na dopoldniſche ſwucżowanju, pſchi kotrychż běchu ſa- maritoju k prenjemu raſej ſwołani a ſo ſignaliſtoju ke druhemu raſej ſ wohnjowymi woborníkami ſeſtdźechu. Wón witaſche wobeſbje ſaſtupjerjow hamtſkeho hejtman- ſtwa a měſta Budyſchina, ſ wołzebitej radoſcżu pak no- weho krajneho pſchedźnyda, knjeſa wopalneho direktora Müllera ſe Scheibenberka a pſchepoda jemu k do- pomnjecżu mału wobraz měſta Budyſchina. Na to pſchedniješe knjes Lukas ſam ſbaſnjeny prolog. Bu- dyſzy towaſchſchojo ſanjeſechu k ſawodej ſpěwaj. Knjes pſchedźnyda Fiſcher dźakowaſche ſo w mjenje krajneho wubjerka Budyſkim wohnjowym woboram ſa wulkotne ſwucżowanje njedźiwajsy ſo kłdazeho deſchcza. W mje- nje měſta Budyſchina powita knjes měſcżańſki rada dr. Schmidt waſnych hoſci a pokaſa, ſo je pola woh- njowneje woboru najwaſnische jeje dobry duch. Knjes knjeſeſtwowy rada Ryſek poręcża w mjenje hamtſkeho hejtmanſtwa, knjes wopalno direktor Görling we mjenje Budyſkich woborow. Knjes pſchedźnyda krajne- ho ſwjaſka Müller pſchikłubi, ſo jako nowowukwole- ny pſchedźnyda łódź wohnjowohornitſwa dale powjedże, każ je to w ſwoiim cżaſu ſemrěty towaſch Guido Rei- che-Budyſki cżinił a ſadaſche żebi wot wſchitkich roboro- nikow prawu towaſchnu mysl.

Na prěnim pyhtu dnjowcho porjada ſtejachu wiſche- łake ſdźelenja. Tu wuſbehnjemy wokrejbe, ſo je Brěmje- njanſka wohnjowa wobora do ſwjaſka pſchijata a ſo buſchtej Bartſka a Rakoidźanſka wohniowa wobora ſe ſwjaſka wuſamknjenej. Pſchedźnyda pokaſa tu też na wohnjowoborniſti film, kiż ſo tukhwilu w Drježdźanach pokaſuje.

Sežchowaſche wobſchernjiſcha rosprawa wo poſedże- nju krajneho wubjerka a wo ſjeźdże ſaſtkich wohnjowych woborow, kiž běſche létſa w Pirnje. Wažne ſa ſławnoſcż je ſdźelenje, ſo w Němſkej kóżde léto 400 miljonow hriwnow wohnjoweje ſchkody naſtanje, ſo je w pſche- rěčku kóżdu hodźinu 55 000 hriwnow. Bliſchi ſjěd wohnjowych woborow wotmeje ſo w Auerbachu. Swjaſk woborow chce ſo na Budyſki wokrjeſny wubjerk wobra- cżiłcź, ſo by hamtſke hejtmanſtwo wobornſtwo pjenježnje podpjeralo.

Jenohłóſnje ſo pſchija ſwjaſkowy dawk ſa 1929, kiż na muża létnje 60 pj. wucżinja, 35 pj. wokrjeſowego a 25 pj. ſwjaſkoweho dawka.

Pruhowanje wohnjowych woborow je létſa wupadnyło w Barcze, Bóſchcżach a Hornjej Hórzu. K létu maju ſo pruhowacż wobory we Warnockežach, Boſche- zach, Nachlowje, Dobruſchi, Drużkezach, Hnaſchczach, Goldbachu, Wulkim a Małym Zicżeniu, Nowej Wſy pola Huſki, Njedźiſchczach, Delnjej Kinje, Hornjej Hórzy (ſwjaſkowy ſjěd), Bóſchczach, Hornich a Delnich Pół- kowach. Swjaſk wobſteji tukhwilu ſ 79 woborow.

Saſtimowy běſche pjaty dypk: Wuprajenje wo wohnjach, kiż ſu ſo w poſledním cżaſu ſtake. Narěkny ſo nieluboſny podawk w Kamjeńſkim wokrjeſu pſchi pru- ſkej mjezy. Knjes wopalny miſchtr Görling ſdźěli, kajſe wucżby ſu podałe wohnje w Kórjnym, Sohlandze a w Nowakez fabrizy w Budyſchinje; a da wo nich foto- grafije wokolo. Knjes Dittrich rosprawješche wo Hrubjelczańſkim wohnju a pokaſa, ſo je też nadawk wohnjowych woborow pſchi haſchenju tej ſobu ſa pſchi- cżinu wohnja ſłědźicź. Wubjerbje napominaſche wobje- dźerjow, ſo njebychu walczżinu pſchepołnjle tevili, maju-li hubjeny wuheń. Knjes krajnoburnſti rada dr. Schmidt pſchipóſna, ſo maju wohnjowe wobory nadawk ſa pſchi- cżinu wohnja ſłědźicź. Jako pſchepytowanſti ſudnit poruczeſche wón, ſo buchu wohnjowi wobornizy kedźho- wali, hdże maju wobſtejerjo pſchi wohnju najwjazy ſa- ſtima na tym, ſo by ſo wuheń ſ cżaſom powalił, dokelž je to ſtajnje podhladne.

Hospodarski rozhlad.

Pondźelu 1. oktobra 1928.

Na **Barlinſkej** burſy běſche wikowanje ſobotu pſchi ſlabym mérne. Posdźiſcho pak bu wobkhod żiwiſchi, kiž ſłonżuje kurjy ſpezjalnych hódnoſczow łyżnje nje- pſchichu. Wiki wostachu potom hacź do kónza krute a kurjy w ſrjenjej wyſokoſczi.

Na **produktowych wikach** w Barlinje běſche ſobotu ſo kupzy ſa wuprošnu pſchenu, tehdźa płaczżiwy pſchichu. Na druhej ſtronje pak ſo hiſchcze mało pſchcheſ- poſtajuje. Wikowanje ſ rożku wosta ſtajne, tekorunja ſtajnjenjem a wowſom. Sobotu płaczżeſche zenkuat

w Barlinje

pſchenżu 10,55—10,70 hr., rożki 10,45 hr.
hacź 10,60 hr., jeczmjenja waſtnjeho hr.
10,10—12,55 hr., nasymjeho 10 hacź
10,30 hr., wowſa 9,70—10,25 hr.,

w termijowym wikowanju

ſa oktober: pſchenżu 11,20—11,27½ hr. a rożki 11,35—11,47½ hr., wowſa 10,95 hr.
ſa dezember: pſchenżu 11,70 6.., rożki pak 11,57½ hr., wowſa 10,85 hr.,
ſa měrz: pſchenżu 12,05 hr., rożki pak 11,88¾—11,87½ hr., wowſa 11,37½ hacź 11,36¼ hr.,

Pschijatoja:

Wuczżehnika, knihowu rewizor Oskar Rönſch w Lubiju.
Pſchidatſkeho, Jurij Woch w Kulowje.
Natarſkeho dźěłarjerja abo rólneho pohonicża, uječenje- cżeho, knjeſi dwór w Wolborzach.
Holzu 15-létnu, do ratarſtwa, Emil Riedel w Delnjej Wjaſowſy.
Holzu w Budyſchinje na Sahrodnej dróſy 5.
„ hoſcżenz „K hwěſdże" w Piſkowizach.
„ młódźenc, mandźeriſta P. A. Schmidtowa w Hródź- ku na Bjedr. Ebertowej dróſy 44.

Na pschedań

Krowa wyſokołožuczżena w Salhowje cżo. 2, ſyſyma krowa ſkubom k cżełenju w Radworiu cżo. 38.
Nowa ſuprocżna w Nowoſłitzach cżo. 3 pola Njeſwa- cżidła.
Wuſata, knjeſi dwór w Małych Radmérczach pola Lu- bija.
Wół, młody cżehniwy, na knjeſim dworje w Radworiu.
Kóń 3½ létny w Sſowjezach cżo. 19, kóń ſyſyny do dźěła w Haßlowje cżo. 7, młody kóń w Barcze cżo. 7, brónżowyny kóń pola Meißnera w Pſchiſchczach, Di- denburſki walach 3½ létny, Gráfa w Ledźborjezach.
Motorſke koło, 5 PS., Horn w Delnim Wujezdże.
Kſachje, żelezne a pówoju w Kamjenzu, Anger 301.
Piſanſke bliba, Förſter w Wólej Wodźe na Budyſkej dróſy cżo. 53 della.
Wóżu w Budeſtezach 26k. Dalſche wukaſuje Ziegelwerkauſ- ſtelle w Budyſchinje na Bismarckſkej dróſy 5.

Drjewowy awkzija

Piatk 5. oktobra popoldnju w 5 hodź. maju ſo na Lepkarjanſkim „Czornym mlynje":
69 ſchmrěkowych żerdźow,
700 ſchmrěkowych żerdźow,
2 rm. kłojnowych klumpachow,
32 rm. kłojnowych palnich klumpachow a
11 kłojnowych a ſchmrěkowych żerdźow
na pſchekładowanje pſchedawacż. Drjewo leży na Lipka- jenſkim rewěrje.

Cśudniſzy na pschekładowanje

ſjedu 3. oktobra 1928

we Wurizach pſchipoldnju w 12 hodź., kupzy ſeudu ſo na gmejnſkim hamcże: wěſdże 50 zentnarjow jablukow.

Skrowe depeše.

Produktowe witi w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Witi ſu hiſchcze mało wuwite, ſa pſchenżu je dale wjele na- praſchowanja. Na termijowych wikach płaczżiny pernjo hobocże trochn ſpadnychu.
Dop. ¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu.

Płaczżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczżiny po złotej hriwnje.

	29. 9.	28. 9.		28. 9.	29. 9.
Pſzenica	211-214	207-210	buny	—	—
rożka	209-212	208-211	woka	—	—
nat. jeſmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jeſmjeń	200-206	200-206	żołte łupiny	—	—
wows	194-205	194-205	zeradella	—	—
kukurica	212-214	210-212	rapa. wosuſk	19,40	19,40
pſzeńc mauka	26-29,50	26-29,25	lany wosuſk	23,50	23,50
rżana mauka	27-29,00	27-29,75	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	14,50	14,25	bżrnj. kruſki	21-21,20	21-21,20
rżane „	14,50	14,50	ſyno, 50 kg	3,70-4,20	3,6 -4,00
lane ſymjo	—	—	rżana ſtoma	1,00-1,10	1,0-1,15
hróch	—	—	pšeńc. „	0,80-1,00	0,80-1,00
rapa	328-330	328-330	wowſna „	1,10-1,20	0,80-1,00
pjeluſki	—	—	jeczna „	1,05-1,00	0,8 -1,00

Płaczżiny rżneho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

29. ſeptembra 1928. Płaczżiny po centn. a zł. hriwnach

Skótne drużiny a woznamjenjenje.

Woły: 1123.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rżneje hódnoſce hač do 6 lět	55—56
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	50—53
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	45—48
Mjenje picowane wſcheh ſtarnow	37—40

Byki: 653.

Połnomjaſne, wuroścene, najwjetſeje rżneje hódnoſce	52—55
Połnomjaſne, młódſe	48—50
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	43—46
Spatne	39—41

Jałojcy a kruwy: 1150.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rżneje hód- noſce	42—45
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rżneje hód- noſce hač do 7 lět	32—40
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	24—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—20
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Celata: 2423.

Najlépſe wukormjene (2. druż.)	78—88
Mjenje wukormjena a tajke wot cyca (3.)	70 - 82
Spatne (4.)	55—66

Wowcy: 5781.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1 drużina)	63—65
Starſe wukormjene (2.)	68—70
Mjen e wukormjene (Märzſchafe) (3.)	60—65

Swinje: 8741.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a jich kżiżenjow, hač do	77—79
1½ lět ſtare	75—76
Wukormjene	73—75
Mjaſne	70—73
Spatne	68—69
Ranoy a kundrosy	

Po wotbyću někotrych powschitkownych wobornych praschenjow stónčži so sajimawa shromadźizna, kiž wešče swoje płody ponjese k lěpschemu zuženu wotrjesnjenoho wobydlerstwa.

Proces přeciwo Bergmannej.

(Pokračowanje.)

Pjatkowne jednanje njepschinješe niczo wožebiteho. Bergmann měješe so hischcze dale dla pschimahajazych listow samotwicz, kiž běchu so z jeho wobkhoda pjenjezinikam žłałe. Tu stajischtaj so wobschorjenaj Bergmann a dr. Jakoby pschecziwo žebi. Dale z prozeža wukhadža, so Bergmannej njeje na tym saležało, hacž někomu rjeknje, so ma 30 000, 50 000 abo 100 000 abo hischcze wjazy žwojich pjenjez w pschedewjaczu tczjazy. Mažne je wuprajenje žwědka Wustroweje, kotraž wudawaše, so je Bergmann pjenjesydawarjam powědał, so so na dobrycza njetrjeba žadyn dawk płaczicz, ale na sapokožne pjenjesy. Bergmann je był pschezo snaty jako bohaty muž a je był huito na sawjesełenistich puczowanjach se žónitkimi w Prazy, Londonje a druhich městach. Tam je

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powěsć wo wjedrje za jutrischu wutoru:** Khłódno a pomročene, k deschczej pokhilene. W Jendželskej podobne wjedro kaž pola nas.

Barlinsko-Braniborska župa nazionalnych sozialistow je sobotu w Barlinje wulku demonstraziju wotmeła. Jedyn policist, kotrehož běchu pjecza nazionalni sozialistojo wobstupili do cjeżkna sahnaty wjazy krócz z revolvra wutřeli. Po rosprawje policije njeje pak so nichtó z wutřelemi sranił. S kommunistami su so nazionalni sozialistojo, kotrychž bě so nětkle 3000 shromadźiło, do pukow dali. Do sanitetneho městna, w sporiskim palazu pschiprawjeneho, je so 22 sranjenych pschinjeło. Někotrzi mjes nimi běchu so z nožom strašnje skalani. Wokoło 8 hodźin bě policija 42 wožobow sajała. Hdyž 1/2 8 hodźin nazionalni sozialistojo wotcjahnychu, dyrbjesche policija jenotliwe wotdźelenja k dwórnischczu a do pschedměstow wodźicz.

Na Londonskej parnej łódźi „Anking", kotraž je Singapora do Hongkonga płuwasche, so 1400 puczowarjow wjesełeše. Na jedno so dźeł chinejskich puczowarjow swjeżschnu drastu wutkjeczo a so jako czrjoda namórskich rubježnikow, z revolwrami wobrońenych sjetkowi. Po njemdrym wojowanju z łódźnymi offizjerami a muzjstwom, pschi kotrymž rubježnizy přenjesho offizjera, přenjeho inżenieura a twschi sceho stewarda moriachu, so tónkle z mozowachu. Rubježnizy łódź potom do Hongkaiskeje baye dowjedźechu. Tam łódź wurubichu a so potom z cjołmami k brjohej dowjesechu. Klaž radiotelegram z tónkle zdźeli, wona do Hongkonga płuwa. — Kaž so z Nankinga powě, je chinejska policija dźeł rubježnikow, kotrizy su jendželsku łódź „Anking" wurubili, zajała. Schtyrjeczi banditow je so wažnjenu hudej pschepodało. Wo dalsze wotwjedźenych Jendželczanow njeje nicżo znate.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" schadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejownji.

Budyšin. „Nadźija" zmeje wutoru 2. oktobra wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu w Serbskej kofejownji, na to spěwnu pruhu na zali Serbskeho Domu, ke kotrejž so zwučowanje serbskich rejow pjelo zamknje. Wo wobdźělenje wšitkich prosy

předsydstwo.

Drježdźany. Jednota w Drježdźanach woswjeći přichodne lěto, a to njedźelu 27. I. 29 swój 50lětny załoženski swjedźeń. Z tutym hižo wšěch lubych Serbow na njón přeprosy. Nadźija pak so, zo na tu njedźelu žane druhe serbske towarstwo swój swjedźeń njepołoži.

Ralbicy. „Lilija" spěwa přichodny štwórtk 4. t. m. 8 hodź. **Wšitkich** wočakuje **Dir. M. H.**

Sewjerny wokrjes Sokolskich jednotow (Ralbicy, Komorow, Kulow a Wulki Čisk). Kedźbu! Bratřa! Nastupi wokrjesny swjedźeń wotmeje so njedźelu 7. winowca we Wulkim Čisku, započatk je wječor we 8 hodź. (Popołdnju budźe zhromadna pruha, we kajkim času, to so hišće we „Nowinje" wozjewi). Zwučowanja: „Budešćanske prostne" a „Sytkowe". Kóžda jednota njech na njón znajmjenja sydom tych najlěpšich zwučowarjow wotpósćele. Tuž bratřa! khrobje do dźěła, zo bychmy tam z česću wobstali. Na zdar! Šewčik.

Wulki Čisk. Jednota „Sokol". Přeprošujemy bratrowske jednoty, wosebje Kulowski wokrjes, na naše sokolski swjedźeń njedźelu 7. oktobra. Započatk je 8 hodźin wječor. Zwučować budže so prostne, kiž so w Budestecach zwučowaše a stare tyčowe. Wo hlate wobdźělenje při zwučowanju prosy

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl, a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Brězowcy. Za nawěsći: G. Jana k w Budyšinje.

Bruno
na Moltkowej drózy 3
Puškwjerńja brónje

1. oktobra 1898 **30** 1928 lět

Specht
Dalokorččak čo. 3728
Hońtwj. připrawy municija

Wot 1. oktobra nowy brónjowy zakoń

Swobodnje na předań: powětrowe třelby, flobertowe tešinki, powětrowe pistoly, kaž tež wšu municiju k temu. Druhe brónje na wopismo, kiž Wam waša policija za 3 hriwnow wustaji. Brónjowe wopismo za třelby z małym kalibrom 1.— hr. Wopismo za kupjenje municije jenož třebne za pistolowe patrony a dutkowe patrony (Manfelgeschoßpatronen) a so kóždemu cyle darmotnje wustaja.

Za kupcow motorskich kolow
wurjadnje přihódna składnosć ke kupej
jenož hač do 4. oktobra
předawam swětoslawne 350 ccm 9 PS (blokowy motor)
FN motorske kolo „Typ Sahara" město
1025.— hr. za wuwzaćnu płaćizu
950.— hr. wot Barlina. Naplaćenje 250 hr.
Žadajće **sebi hnydom** darmo dospołny prospekt.
Wikowarnja z motorsk. kolami Klingst
na Hošće hasy 17.

Wšě cementowe a hlinjane twory
pomniki we wšěch wuwjedźenjach
tež ze serbskim napismom poručuje nanajtuńšo
Jan Šram, fabrika cementowych tworow
w Hermanecach pola Łaza
Poskićuju mój nakładny awto za na-mzdu-jězdźenje.

Skitanje rostlinow:
načinjenja symjenjow — hnojidła za kwětki
karbolineum za štomy — suchi moč
klij za husańcy — rohowe třeski
poručuje
Hermann Schubert w Budyšinje
Moltkowa drohi
na Moltkowej drózy 6 /314

Hol. kwětkowe cybule
hiacinty, tulpy, krokusy, sněhi... ...o
wikowarń. symjenjow w Budyšinje
Rauchfuss, na Žitnych wikach 9. Telef. 2060

Šeniljowe rublšća a šawle
čorne, zelene, módre a brune z šeniljowej a žiđzanej franzu za kóždu płaćiznu, jenož wulke rubišća — **Znate kajkosće** — **Najtuńše płaćizny** — jenož pola
Ernst Jordans We. w Budyšinje
jenož na Zmuttkown. jenož na Zmuttkown.
Lawskej hasy 8 Lawskej hasy 8

Pjelsćinowy dom Weidlich w Halštrowje
poskićuje lětsa za kožuchi serbskim žonam nowy wobsadk
bobr (Biber)
najrjeńše a najlěpše, štož so scyła hodźi poskićić
za 428.— hr. a 520.— hr.
Dale namakaće wulki, derje wubrany skład wšěch wobsadkow kaž skunks, prawy a barbjeny, amerikanski oposum w štyri wšelakich barbach, tkhórowy skunks, walaby, prawy skunks w pjećich wšelakich kajkosćach
Bobr wulkomu wobsadk za žonj. kožuchi
Wulke poskićenje kožanych podšićow!
Moje přenjotne wubjerki rukuja za najlěpšu kajkosć, moje wulke nakupowanja za tunje płaćizny
Zonjace a mužace kožuchi po měrje z rukowanjom zo derje sedźa
Prošu, wobhladajće sebi mój skład pola knjeni Hokoweje w Budyšinje na Cyrkwinskim naměsće.

1878
Powjetšenje wobkhoda
a 50lětny jubilej
Mojim česćenym wotběrarjam, wobydlerjam Budyšina a wokolinY wozjewjam, zo sym mój wobkhod wo wjele powjetšił. Mózu tohodla moje wurjadne dobre **němske** wudźełki
šijacych mašinow do domu, jako niewieścinsku nadobu, a za remieslnikow a přemysło
we wjetšej měrje hač dotal podawać. Dźakuju so za 50 lět dołho spóžčenu dowěru a prošu, zo byšće ju tež na dalše wobkhowali.
Poručam so jako **wěcywustojnu.**
Clemens Jäckel w Budyšinje
mějićel Gustav Kloeppel
wosebity wobkhod šijacych mašinow, na Seminarskej hasy 5
Narunańske dźěle Telefon 2855 **Wuporjedźerńja**
1928

Twórykupowace towarstwo
w Budyšinje zap. dr. z wobmj. ruk.
Wagon emalje je dósoł
a poskićamy našim sobustawam cyle wosebje
bowy šěre 28 cm . . . . . 0.95 hr.
wanje, šěre . . . . . 1.35 hr.
Horney w sadźbach wosebje tunjo

Serbske křćeńske lisćiki
Serbska kniharnja
w Serbskim Domie w Budyšinje

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składze
wobućowu dom Mark w Kukowic.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

wB. H.: płaća měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,90 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde wo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišernja, zap. dr. r. o. rukj. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2287.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobiličeja. Za reklamowy a tu rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. w w

Čisło (Nr.) 231 — Budyšin — Wutoru, 2. oktobra 1928 — Bautzen — Łanik 57

Femowe mordarstwa w Poruhrskej.

Nadžnik profesor Grimm z Essena je jako sakitowar we famownym mordarskim procežu pschečiwo nehdyšnemu zwjazkowemu leutnantej Reinej wo „morjenju“ bjes budnišcho jednanja sa cžaš wobhadženja Porubrskeje z Francozami w lecže 1923 rěcžał.

Tehdy žu sjednoczenstwa, kotrejž wobsedže želesnistim cžanom je zwoczesej dawachu, samžnych ludži morile, kotrychž mjenowachu za pschecradnikow.

W lecžu 1923 w zimnym polu pola Bochuma žylnje pschestate cžeło mlodeho cžłowjeka, Hennig rěkazeho, namakachu, kotryž bě jungdowjsku uniformu wobleczeny. Se tym, zo je tam hižo dlejše hłowy běchu jeho morili. Policajske wobsamjenje wupokasa, zo běchu jeho ludžo jeneje organisazije jako pschecywdnika morili. Wo mordarjach njeje so niczo powědomo.

W tym samym cžasu žobustaw Schlageterskich ludži, kotrejž běchu Francozi dwójini agentoju, cžeło wěstcho Sindera blisko bergarskeho presidija w Essenje namakachu. Jeho towarschojo běchu jeho, dokelž mějachu jeho sa pschewrotnika, na hrosne waschnje skonzowali. Dalsko běchu jeho we pomoz schicžecej błyscheli. Wo mordarjach njeje so niczo zhonito.

Wobsehje fenowu taktiku k wotstronjenju pschecradnikow je jebi wjesak Oberland wumysłił. K wotprawjenju pomocy francozskich wojakow wužiwasche.

Sady wobhadženeho tworowego dwórnischcza Bohwinskeho sastanischcza pola Elberfelda kěžny puecz do njewobhadženeho kraja wjedesche, kotryž Francozojo mjeno wobkedžbowachu a wobtježachu. Wjele Oberlandskich ludži, kotrejž běchu z Bayerskeje pschischli a wobstejnjesce njesnajachu, žu jich pschedstajeni z nětkajkim roskazanom na tuton wěsty žurnjetny puez póplali. Hdyž po roskazu po tamnym puezu dźechu, jich francozowzy strażowazy wotsaw łaschelichu.

Druhe cžakowjece pažle, kotrejž Oberlandske wjedniwo k wostronjenju njesłodobnych ludži husto wužiwasche, bě bodh pisches rěku Ruhr pola Hattingena, kotruž Francozojo telefonuja strażowachu a wobtježachu. Wón bě hischcze pjenjo ležnej jeležeju pola Bohwinkela pschistprawnischi, dokelž ho morjeni z rěku daloko wotwjedžechu a ho z dźela njenamakachu.

Tehdy žu ho pschezo dźiwali, so ho skoro kóždu nóz ludžo z francozowskimi kulkami moriechu, bacžeunje bě straschnosez wjele dweju pschekhodow ludžom z zyleje wokolnosce datano znata. Tak ma ho rosjašnicz, cžehodla je ho tehdy tolko cžełow njesnatych namakało, wo kotrejž ho nichtó njestarasche.

Němska nima wot Francowskeje žanych přizwolenjow wočakać.

W Francowskej žu ho njedźelu na nětkotrych městnach wosebite pomniki wotkryte. S rěcžow, kotrejž žu ho pschi tym wóle, je Němska słyschała, so Francozojo jej nicžo ze postajenjow Versailleskeho měrowego syrcženja njeposchcža. Francowski ministerski pschedsyda **Poincare** žada, so by Němska Francowskej telko wójnskeho wotschkodženja sapłacžiła, kelkož dyrbi Francozowska Siedmocžestym statam k wotrunanju wójnskeho dołha sapłacžicz a kelkož je sa natwarjenje sapuseženeje rańscheje Francozowskeje wudała. Bjes dopołnjenja tehole žadanja njeje na to mytślicz, so by francozowske wójsko z Porheinskeje wucžahło.

Pschedawschi francowski ministerski president **Millerand** hischcze dale dże dyžli Poincare. Po rěcži, kotruž je na sjesdže republikanskeje strany w Puy-de-Dome mět, durbi Němska niz jenož njesranlimosez francowskeje rańscheje myslu, ale też wjeczornje mjeny Wólkeje a mjeny Cžeskoslowakskeje pschiwótnucz. Do pschisanknjenja Awstriskeje z Němskej Francowska ženje njejwosć. Němcy niech so nimale nadjeju, so jim Francowsko nješchto z postajenjow měrowego syrcženja spuschcza.

Słónczniže je sajimawe, so je reusionski minister **Marin** pschi wojeskej słwjatocznosczi w Nominy rěcž mět, do kotrejž je hrosnosce němskich wojakow zapołk. Mjenu Nominy je Marin tchórj cžerpnele legije je słedowazymi słowami spožcžił: „Njepschecžel je město priedy pschipowědženja wójny wonjecželskił, spalił a wupuscził. Wjele wobydlerjow je sjemjerez w rozpadankach namakało a je nawalnikam jako žiwa sawjera pschecžiwo naschim wojakam służiło.“ Wěste je, so wulki dźel Francowskow na podawki poslednjeje wójny nochzeża sabyez. K sjednanju z Němskej je hischcze daloki puez.

Wulke lečenje „Hrabje Zeppelina“ po Němskej.

„Hrabja Zeppelin“ chže wuturn pisches Ulm, Nürnberg, Plawno, Lipsk do Barlina lecžeć. Do Barlina „Hrabja Zeppelin“ nehdže w 1 hodžinje popołdnju dolecži a swožopischesce k narodninam němskeho presidenta z Hindenburga wotcžitnje. Wot wjedra budże wotwisowacz, hacž budże mózno, hischcze wodziz do Rańscheje Pruskeje a Königsberga dolecžeć. Jeli so to njeby mózno było, by „Hrabja Zeppelin“ nad wjeczornym dźelom Baltiskeho morja we nozy lecžał. Wo natwórcznej jésoje njeje hischcze znate, hacž pisches wjeczornu abo rańscu Němsku abo wobej póndże.

Strajk w němskich łódzernjach.

Dźełacžerjo **Hamburgskich łódzernjow** žu po paroli dźełacžerskich swjatkow do powjchitkownebo strajka stupili. Na dźeło běchu 1. oktobra jenoż mischtrojo, lambory, wuczobnizy a ludžo pisches 60 lět stari pschischli. Pohybnjene policajske patrouille so za schkhowanje měra a porjada starachu.

Też w Kielu je so po pschikasni dźełacžerskich towarschstwow dźeło na wschěch łódzernjach sastajiło. W Kielu samym je ho 13 000 dźełacžerjow strajkej pschisamknło. Rusne dźeła so wobstaraju.

Krwawna wólbna bitwa we Geesthachtu.

W Geesthachtu w połnocnej Němskej je njedźelu mjes ludźimi němskostatneje khorhoje a cžerwjenofrontskimi wojowarjemi k krwawnym wólbnym pukam doschło. Po bolschewistiscej mérnej wólbnej propagandže njebě policija žanych njemérow wocžakała a njebě tohodla wólbnu propagandu njedźelu sakasała. Hacž do pschipołdnja wschu smérom wotběža. Krótko po tym so cžerwjeni frontsaj wojowarjo z ludźimi němskostatneje khorhoje do pukow dachu. Kommunistojo pytachu so do korcžmy dobyez, w kotrejž někotsi ludžo němskostatneje khorhoje wobjedowachu. Posdźišo pschi wokolocžanju po dróhach k notnym frażenjam dóndże. Sa krótki cžaš do wopraudstitej bitwy pschenđzechu, pschi kotrejž so na kóždej stronje nehdże 1500 muži wobdźeli. Bitwa so do wjese bitwiczkow rospuschcezi, w kotrejž so z tcžakami, kalacžemi, gumijowymi klumpachami, nozemi a worzkowymi prutami wojowasche. Na dobo so wjazy krócz wintěli. Pschezo wjacy ludži so do wojowanja dawasche. Policija bě dla rozscherjenjesce wojowniscžeza zyle bjes mozy. Pschi niemdrym wojowanju, kotrejž nehdże hodźinu traješe, jenoho kommunista z wutěkleni do wutrobna moricžu, mjes tym so schězcz cžełow franjenych a nehdże 60 lohkokranjenych na wojowniscžezu wosta. Schtó je puki schtwórnoral. njeje so hischcze mohło swěsczicz. Zenož to je wěste, so su pódla morjenebo kommunista nětkotre patronowe trubki namakali.

Strajk w Kladenskim rewěrje.

W Kladnom w Cžechach su hórnicy žadali, so by jim mzda wo 15 prozentow powyschiła. Dokelž su jim dźěłodawarjo jenoż powyschenje wo 5 prozentow posliczili, su hórnicy 1. oktobra dźełacz pschestali. Na dźeło jenoż telko hórnikow pschińdże, kaž je trjeba, so bychu ho podkopy psched potopjenjom a druhej schkodu wobwarnowake. W Kladnom dospołnu měr knježi.

Też w Ostrawsko-Karwinskim rewěrje njeje hacž dotal nijes dźełodawarjow a dźełacžerjemi k dojednanju dejschło. Tohodla je strach, so ho też tam strajk pschipowědzi. Kommunistojo mjes hórnikami žiwje za strajk agituja.

Před 7. oktobrom.

Winike nowiny ho z praschenjom sabarwaju, hacž by mózno było, 7. oktobra pschi cžahu domowinskich woborow a sozialdemokratow do Noweho Winskeho Města nahlyschesan sadžewacz. Też hdy by so sozialdemokratam cžah do Noweho Winskeho Města sakasał, njebychu ho woni wotdžerżecz dali, z tyhazami tam cžahnyez, so bychu ho we mésce domowinskim woboram napischerzo stajili. Domowinske wobory žu hižo pschipowědźile, so ho wot wotmyślenebo cžaha je sozialdemokratiskini hrożenjeni njedadža wottraschicz. Hdy by trjeba było, chodźa hebi puez do města z mozu wunusowacz. 7. dżeń oktobra tohodla z wulkimi strachami hroży. Cžłowjek njemóże wopischijecz, cžehodla abo strike knježerstwo njeje hižo dawno domowinskim woboram runje kaž sozialdemokratam cžah do Noweho Winskeho Města sakasało. Sa krejpschelecze, k kotremuž by tam doschło, by knježerstwo samolwite było.

*

Wodžer Winsko-Nowomésczańskeje policije je so 7. oktobra pschipowědženy sjesd republikanskeho schkitanskeho swjatka a dźełacžerjow, runje kaž kommunistisku zhromadźišnu sakasał. Po taikim jenoż najprjedy pschipowědženu zhromadźišnu domowinskich woborow dowolena wostanje.

Wjedniwo sozialistiskeje strony je so pola delnjoawstriskeho knježerstwa jako druheje instanzy hórschiło. Też mésczańcanosta Winskeho Noweho Města je prajił, so budże hnydom pschecžiwo policajskej sakazni protestowacz dokelž je so dźełacžerstwo rozsudźiło, so ho njebudże taikeje sakazni dżerżecz, a so so moment strachow pschichodnju njedźelu se sakazniu jenoż powjescheli.

Wjedniwo republikanskeho schkitanskeho swjatka je hižo prajilo, so budże ho tejele sakazniu dżerżecz a so swoje porjadowe mużżiwa do Winskeho Noweho Města njepósełesce.

Sakazniu Nowomésczańskeje policije je ho hatle po naprascheniu pola krajneho hejmana a swjatkowebo kanzlera dr. Seipela wudała, wona je po taikim hižo wote wschěch stjoch instanzow wuschła. Pschi powołanjskim jednanju by ho skladnosez posliczisa, hischcze ras namjetowacz, so ho Winske Nowe Město do dweju dźełowu dźeli, so bychu domowinske wobory a sozialdemokratojo dźeleni byli. Měsczańcsta nosta žam nodze wo tutym dźelenju njeżo wjedzecz, dokelž dźełacžerske wobydlerstwo we Winskim Nowym Městze shromadźinje domowinskich woborow njepschecžesiscz napschecžiwo steji. Na druhej stronje njebychu dźeli Winskeho Noweho Města za dźełacžerske cžisto bohatsch[illegible] połoženje połsała, ale jenoż poczesała dokelž [illegible] demonstrazije sozialdemokratow, mjes kotrychž [illegible] ho komunistojo měsczańcy, straschnischo, dyžli zhromadź[illegible] pod samolwitosczu schkitanscho swjatka. Schtó mo [illegible] knježerstwo w mysłach, je w tu khwilu hodaschko.

Halska Swajcarskej z poczeżenjom wobkhoda wotmolwja.

Schwajzarska je ho w Romje dla italskeje spionaże we zwonach schwajzarsko-italskeje mjezy wobezeżowała. Italske knježerstwo je na to z wobczeżenjom wobkhoda na namjeznych żelezniczach wotmolwika. Sobotu pschipołdnju žu bjes kóždeho pschipowědženja italske namjetne organy puczowarjam sapowědźile, **z dotal płaczonymi turistiskimi kartami a pażejerskimi wopiżmami pschekroczecz.** Sa puczowanje do Italskeje je po nowym postajenju prawje wustajeny puczowański paż muiny. Runje tak je ho na dobo sakasało, je Simplonskim expreżnym cžahom italsku krajinu kaž hacž dotal bjes paża pschejecz. K wołóżenju puczowanja bě hacž dotal dowolene, w cžahach. Teraz je Simplona pisches Domodossola do Locarna jědża, wżdy italskeho kraja bjes wożebitebo wupokasa pschejecz.

W swižu z tymle pschiwótżijenjom postajenjow za pschekroczenje mjezy je słyschecz, so puczowarjo, kotiż dyrbjachu ho z towarstwowym pażom do Milana a Beltino dowjesez, njedżelu njeżmědżachu italsku mjezu pschejecz. Wobsebity cžah z rańscheje Schwajzarskeje, kotryż dyrbjesche do Milana jecz, dyrbjesche jěżbu w Locarnu skónczicz. Druhe pschihotowane cžahi dyrbjachu z krótka wupadnyez.

Schwajzarske knježerstwo poczeżenje namjetneho wobkhoda jako wotmolwu na wobczeżowanje dla italskeje spionaże wobhladuje. Wono je ho pschecziwo sadżerżenju Italskeje hnydom w Romje wobczeżowało.

Portugal w financzym čežnje.

Portugalske knježerstwo je wukas wudało, kotryż postaji, so ho wschitzy, kotiż ho na Portugalsku we wutraju pschińdżeja, k cžežkim pjenježnym khłostanjam sażudża. Tónle knježerstwowy wukas je wobsebje pschecziwo tym pschecziwnikam diktatury měri, kotiż z Parisa powěsć rozschérjeja, so dżenża diktatorisży ho wodżeża Portugalska njeje finanzneho kredita hódna. Jeli so ho njeporadży, portugalske finanzy srjadowacz, diktatura padnje.

Venicelos so z Marinkowićom rozrěčał.

Pjatk wjeczor je z Parisa do Athena telegram grichiskeho ministerskeho presidenta Venizela dochoł, w kotrymż powě, so je sapocżał, z jubohłowjanskim swonkownym ministrom Marinkowiczom jednacz. Pschi rozrěczenju žu

pschitomni byli Parižšti grichišti a juhosłowjanski półłanz a direktor grichišcheho twonkowneho ministerstwa. Wobej stronje stej so sprěčałej, so, pryedy hač so njejim jednanja skónčichu, nowinam wo nich žanych powěsćow njedatej.

Po tej kamej powěsći grichišti ministerlii president Trikoupis wróćeju juhosłowjanšeho kraja wotpyta. Wenizelos mění, so budża knježerstwowe kruhi z grichišćimi pódłanzami wo najrunapanju rukrajcho wótwanja a pschewajcho zelesnišcheho wobihada nijes juhosłowjanskej nijeja a Sćelnicu spokojene. Wenizelos dże dale juhosłowjanskemu knježerstwu grichišco-juhosłowjanski pschećelskowny pakt na 50 lét nanijetnyeż, to rěka za tón žanny cząs, ja kotryż byrbi dojednanje wo swobodnym pschistawje we Sćelnicu płaczież.

Kak dołho byrbi nanijetnjeny pakt płaczież, wot rozsudżenja juhosłowjanšeho knježerstwa wotwisnje. Móżno je, so snadź Beogradške knježerstwo njesmjeje za pschisprawne, so by pakt na 50 lét wobsamknje, ale to so pakt-towe tracze pschikrócźi. Po Athenskej powěsći by w tutym padże Grichiška žadała, so by so dojednanje wo juhosłowjanskim swobodnym pschistawje na tón žanny cząs wobnjeseło. Grichišta měrjenje fastupuje, so pschećelskowny pakt a swobodny pschistaw njerozdźelny znak tworitaj.

Hospodarske zhromadne dźełco khorwatskich wokrjesow.

Njedźelu je so w Sagrebje hospodarska konferenca dźesać khorwatskich wokrjesow wotmała. W njej je so resolucija pschijała, so dyrbja khorwatske wokrjesy we wažnych hospodarskich praschenjach zhromadnje postupować a dyrbja tež zhromadnje sjawne krajne dźěła finanzować, so by bu so dopokaze wot Beogradskeho knježerstwa dźělče. Sdobom je so wobsamknło, so ma so w Splitu pschistaw twarić, so by juhosłowjanskemu nowosći słužił, a so bychu jón swobom mohle Czikhošlowakika, Madźarska a Pólska wužiež. Dale dyrbi so kwar želesnišcheje cźary je Zina do Lwowa zapowćež. Khorwatske wokrjesy dźedźo dale nětsnje wažne dróhi, wschede wschěm dróhu se Dahrjeba do Split a wotkocźkowaj do Bihača a k Pliwnišćim jezoram a słónčnje dróhu se Sagrjeba do Ogeka natwarić. Kaž dołcko njebudże k tomu finanzne žrědki khorwatskich wokrjesow dopałacź, dyrbja so stawne požčonki wupłacź. Sašmjerjeram wokrjesnych samosprawadnikow je pak so też hižo pozticzelska z wukraja dostała. Tak znata amerikanska firma Schell and Co. finanzowanje twara dróhow pozticzja.

Nowaj woworaj macedonskeho zatrašen'a.

Psched někotrymi dnjemi su w Sofiji wójwodu Dimitrija Timaschewa a jeho pomocnika Ivana Babunschelho słónczowali... Wobaj staj k hrozje njedawno słónczowaneho wjednika macedonskich komitaczow, generała Protogerowa, wschitkoschadnej. Jako morderjow maja pschiwisowarjow druheho dźěła macedonskich organisacijow, kotrejž Mihailow nawjednje.

Generalny straik w Awstralske.

Awstralske knježerstwo je do straika pschistawowych dźełaczerjow saschamnyło, wosjewiwschi, so dyrbi kóždy muž, kotryż w pschistawje dźěła, k tomu wuschnoscenemu dowolnosći mež. To praktiski praji, so ma dźěłodawaš, wot nětka jenoż z jenotliwym dźěłaczerjom cźiniez a so **njetrjeba dźełaczerskich towarstwow kedżbu mež.** Dźěłaczerjo knježerstwowym wukaz jako pospyt wobkladuja. Dźěłaczerske organisacije rozbiez. Połoženje je so z tym schórschko, so je knježerstwo dobrowólnikam, kotříž su so za cząs straika na dźěło w pschistawje samolwili, pschedprawo we wudźělenju dowolnoscze słubiło. Knježerstwo chce so tehole słubjenja dźerżeć.

Straikowarjo su pschipowědźili, so budża z nałuknoscenemi sakroczeć. W Adelaide, hdźež je strach najwoczischi, su so ichtyri bataillony dobrowólnistwa specjalnje policije wutworiłe, kotrejž su z tšelbami wobrónjene. Wojo ha, so niž jenoż k jenotliwym strajenjam dóńdże, ale so dźělaczerske towarstwa spytaju, **generalny straik** w celej Awstralskej organisować. Awstralski swjatowny kabinet je so wjesele pschemodżił, je dy nowe nanijetu k pschewinjenju krisy cźinił.

Kwaš w japanskim khěžorstwie bonje.

W Tokiu je so jónwórtk se swjatočnej pychu po sastarskim zhromadnym wobrjedze kwaš japanskeho trónskeho nasledníka prynza Chichibua se Sebulu Matsudeiru, dźewjatnaćzélnej dźowku dotalneho japanskeho póstłanza we Londonje Matsudairy w khěžorskim hrodźe wotmě. Tyšacy ludźi hród sa cząs zeremonije wobkhadachu.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Wutora, 2. winowca.

Vollrada — Leodegara.

Ze zbórki „Serbow 365 a 1".

1915 dóńdże powěść, zo je Franc Kral we swětowej wójnje 25. s. padnył, do Serbow. W blizkosći Lotaringskeje wyšiny pola Loos bu jeho wutroba, kotraž je tak cźile cźerpiła za swój narod, z granatu smjertnje ranjena. Wotpołnje na pohrjebnišći w Lans w francowskej zemi. Franc Kral běše nadźija serbskeho ludu. — Narodźi so na Radworšskej šuli 26. nazymnika 1886. Hdyž běše Budyšski seminar přešoł, skutkowaše w Khrósćicach a w Kamjencu jako wučeř. Jenož 29 lét dołho je žiwy był, ale wjele je w tutej krótkej khwili za swój wobroženy narod wukonjał. — Wobjimaše ze swojej ljubosću cyły ludł. Hižo zahe próceowaše so, duchowne žiwjenje w serbskich towarstwach spěchować. Spisa hry: „Burska krew", „Zbožowne hedy", „Krasne wobrazy a druhej žortnej hrě". Wuda přirućnu knihu „Naše dźiwadło", zo by druhim pokiwy dał, dźiwadłowe předstajenja pěstować. Započa wudawać dźěłaczy časopis „Raj", do kotrehož sam mnohe nastawćki a pěsnje podawaše; přewjedźe w Domowinje krute zjednoćenstwo wšitkich serbskich towarstwow, po Čišinskim bu z redaktorom „Łužicy", kotrež hač do léta 1914 redigowaše. — Běše narodowe, kiž na wšitkich polach dźěłaše. Jako zahority rěčnik dołu sebi hnydom ze swojej sprawnosću a přećelniwosću wšitke wutroby. Wšitcy jeho radźi widźachu a zhładowachu z wjeselošću do přichoda.

1867 wotewri so přez fararja Handrija Broska w Budystecach Budarjowy pomnik. Při pomniku rěča jako zastupjerjo serbskeho ludu Imiš, Hórnik a Tošnar.

1862 hraje so prěni króć w Budyšinskej Bjesadze serbske dźiwadło: „Rohowin Štyrinohač" wot Klicpery.

1895 swjeći K. A. Kocor swój 50lětny jubilej jako wjednik spěwanskich swjećženjow.

1556 wobkruci so přez kěžora Ferdinanda I. gymnazij w Budyšinje. Na tutym dnju swjećeše so přeco Załoženski dźeń gymnazija. —

1860 * w Kubšicach Jan Handrik, Husćanski farar na wumjeńku, kotremuž přejomy wutrobnje wjele zhoža.

Pětr Młónk za Michałom Budarjom.

Hlaj w Budestecach na kerchowje
Tam jedyn Serbow přećel spi
Kiž hišće nětk we swojim rowje
Tźak, ćesć a khwału zasłuži:

Jan Michał Budaŕ je to mjeno,
Kiž kóždom' Serbej znate je
A je hač dotal jenički jeno,
Kiž to na Serbach činješe.

Hlaj, hišće po stolětach budże —
Hdyž swět tak dołho budże stać, —
So cyły serbski narod wšudże
Na jeho darach zradować,
Kiž kóžde lěto přeecy z nowoh'
Cź khudźi Serbjo dostanu.

Přez dwaj a dwaceći lět žiwy
Je wón šće po tym zawostał,
Hdyž bě tón přećel dobroćiwy
Swój testament sam napisał.
A tak je zjawnje widźeć z teho,
Zo je tu wěc sej rozpomnjał
A zo na smjertnem łožu jeho
Njej nichtón k temu narěčał.

*

— Na njebju je. Wčera. wjecor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 0, thermometer wo dnju +13. Zrano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —3, thermometer w nozy +4. Wuhladny na južne ale chłodne wjedro. — Sćelna mjina, kotraž běsche jo njedawno w Němskej wotworiła, njeje waš hišćenje zyle pschećerpiła. Pomałku so k ranju wotkaluje. Nasche strony čuje jeje khrišćenom, mamy tehodła jara njewoseliće wjeselu, kiž běrny sběrawju njehowi. Wjebrawschtajnji pat mamy nadźiju, so tu wjedro pola nas sapo pomału zmjenje, wotstanje pak dale chłodowo. Jutrje brjedu khodźo tšinicy wjecźor 7,35 hodź. a so dopołdnja 11,09 hodź. khowa.

— **Hans Stojch-Sarrasanijowe** „kónje a dwanaće" njeje so serija sajimawych sćelnikow, kiž je w dźenźnišchemu nakładej pschipołożena. W jim podawakach bohatych a sajimawych wopisowanjow w nich dr. Talker wo najdźiwschich nasłonach mjeńšche Hans Stojch-Sarrasanij, najnjezličši direktor Němskeje, kiž w blišćišim cźasu do pschijědźe, we wschitkich krajach a zonach. Pojnjeżu jenož k sabawje, ale dawaju też jesnaće a kraje. Njeličzomne dopišy dopokazuja pschego tute Sarrasanowe dyrdomdejše sejchibki wobsběrka sa hud. Wožoba Sarrasanija, swojschowa a pschedewsaczela, je němšej młodźinje z sajimawym nakładom na puczu ke skrućenju.

— **Němšchotatny indeks.** Statistiske wotdźělenje pschi policajskim hamcze města Budyšchina wam hdźe: Po nowym (šćeršchim) naschnju wobliczena ličba nowšchoho indeksa za wudawki za wudźerżenje žiwjenja (zwobhlenje, tepjenje a wobkwětlenje, wobleczenje, wuska a hewalchu potrjebu) wuczinjesche w pschecelu wobsahu septembra t. l. 152,3 (1913/14 = 100).

— **Wotbłahanje wójnjskich rowow.** Němšchotatne cźeństwo nětkuschich wójnjskich jatych sow. towarstwow z Ludowym swjatom němšchich wójnjskich rowow sap. tow. w Barlinje 5. o. cźor we 8 hodź. w sali „Běłeho konja" wo swjatorectnosći sa padnjenych wojakow, k cźemuž lowobrjadnyj pschednoschi knjesa Hofja-Kassowa nizy pschistaunknje, na kotrejž su tej wschitke Budyšchanske pschedrosćene. Wopomnjenskim swjatowym dża wobwjeńzowacz sćelwy a hudźbne pschednoschinjenje, kiž leži w cukomaj knjesa Reinharda so poradźiło k temu dweju wujnamnjeju Budyšchanskim mjeńšowu dobyez, mjenujcy knjenju Knescha a knjesa Horsta Schwejdera, poslednjischego sa tu druhim policzi je też „arija se Samsona". Dale wobsłužkowanje pschipraschi so sałonske sjednoczenje sa E. Wurchi w Budyšchinje a wotewri wjecźor je wuwańšim wobhodom wot Beethovena. Wuwjesćenja kaža je Schindelez firma pschewjesła. Proby na 1. a 2.

Potajny hłós.

Roman.

421 (Pokračowanje.)

My počzachmy potom motor pschepytowacź. Sylne wonjenje sa benzinom pschekradźi, so je benzinowny tank dźěrawy, a my też to wuzsłědźichmy, so běsche jón kulka pschestrělała, kiž bě pschez kajutu pschešła, dur pschekrasyła a kónčnje sajechlak bliščicheho zylindra trjechła a rostbła. Kulka bě potom hač do druheho zylindra dale schła, tam pak so wobkmanyła a wot Sterlingoweje nohi wotskočźiła. Hdyž bě wostała, njeda so zwjeźicź.

Sažehlaka narunacź bě wjeso dźěło wokomika, benzin pak bě zwjetschcheho dźěła wubźał, a so cząs nascheho njedubrowolneho pschebywanja bě cźołm psched nami skoro naschim woczam so zhubił.

Na dalsche pschesćěhanje njebě pod tajkimi wumjeńcenjemi zyła wjacy mysliez; my samerźchmy so tohodła na Arholma, ale hižo mjes Lidö a Tyšö dowoczerpa so nasch benzin, a z tym bě nasch wosud mjes tym rozsudźeny. Njeby druheho, chźba ho do njewuhibliného podacź. My dachmy ho pschi wobkwětlenju z Tyšö pschihnacź a pódłachmy mechanikarja na kraj z poruczniscźu, so by zwitk z Norrteljom pschiprawił. A mechanikarl mjeńsche wopraudźe słowo: dołho njetrajeche, pryedy hač so z powěsćow wrócźi, so pschi wjele nam wuleźał tak bórzy hač nóżno požadany benzin.

Pohladnywschi na kartu wědźachmy, so wuleźak njemóże tu do połdra hodźiny k nam pschijeźeź. Sterling łakuješe z hubomaj, zkowźka njepraji wschi.

My cźakachmy wokoło dweju hodźin, ani so by najnujeńscheho źiła wo wuleźakom cźołmje widźeć było. Tu nadobo poskoci Sterling, tak spěšchnje hač jemu franjena noha dowoli, hrabny za dalokowidom a zastaji jón na cźornu hromadu, kiž so spěšchnje je sewjerneje strony bliješeše. . .

„Hurra! Torpedohanjak!" sawoła wón wyšłajo. „Tón nam žiwoju pomoz wjeze njejapowe. W stoku wuczehnicze znanjenjske thorhojcźki, Hallino, a swjatajsze ho z nim! . ."

Torpedoski hanjak bo pschibliżowaschе, sawakeny do wuzeńcźele cźorneho kira, je spodźiwnej spěchnoscźu, ale nichtó na łódźi, kaž so zda, njepytny naschich znanjenjow. Skoro so tak sesdawaschе, jako by dyžt nimo nasch khwatajsy jěcź. Nadobo pak roswalichu na komandźirnu mjesće nješchto cźerwjenych a běłych thorhojcźkow . . . . Nasch běchu wuhladali!

„Pomoz!" wosnamjenjowaschе Hallin.

Wotmołwa pschihnje na mešinje, a my mózachmy widźeć, kak oficźer k maschinjsenu telegrafej dobeża, so by, kaž so zesda, porucźił, maschinu sastajeć.

Sdobom puschcźichu cźołm na wodu, kiž z khwatkom ke nam pschiwjeźłowa. Pschi praiwidle stojesche oficźer, kiž tak ruce hač bě cźołm tak dołho dopluwał, so běsche błyšcheji, ho sa naschim pschećelom wopraschа.

Sterling jemu wujasni, so smy tejazy wostali a wobhoni ho sdobom, schtó poruca nad torpedoskim hanjakom.

„Kapitan Oerne!" rěkaschе wotmołwa.

Hdyž tole mjeno sakhyscha, sasłuchi Sterling niedźiwajcy swojeje rany a doskoci horje na wukryu, kiwajo cźołnej, so ma k nam dojeź.

„Fryjo, sceje błyšchał?" wón sawoła połny radosće. „Oerne nawjednje cźołm! Nětko njeje hišchcźe wschitko zhubjene. Hallino, stary pachole, ty dyrbiješ jow na cźołmje wostacź, njemóżu cź pschi najlepschej woli pomhacź! Tak ruce hač smjerch bengin, dojedźesch do Arholma a worzakujesch naš tam. A wój wobaj pójtaj ze mnu na łódź hanjaka, wobroczi ho na Berzfelda a mje.

Sa někotre mjeńschinow jedźachmy hižo w cźołmje buzy k torpedojskemu hanjakej. Sterling załeše wrěni po powjazjowem rěblu horje a dźěrče ruku pucź na komandźiti mósti, hdźež kapitan ho spodźiwajo wopytej napschećzo hladasche.

Sterling dóńdże jemu hač k jkhodam, kiž k mostej horjwjedźechu. Tam swjese ho na signalowy kajchcź a hrabnu ho z wobéma rukomaj za hłowu. W khwilu zhubi wón wschitku swoju samowitosć, hdyž jemu na pomoz khwatachmy, pschihnje tež kapitan k mosta dele.

„Schto ma wschitko tole rěkacź?" wopraschа ho wón swojeje rjeny. „Sterling . . . ?! Haj, schto bha je ho jowm wjercźi, dokelž je kreh thubił", ja wotmołwich. „Ja wjem, so by tu kognak najlepschu słužbu wukonjał. . . .

Na kapitanowy pokiw khwatasche ižbjnik pschez a khwilku pschihnje z błeschcu wbijeły wrócźo. Sterling ny ł hluboka dołej zadosćinje, pokoma po pomałku wobkhlada so a wobkhlada so jamuczeny jako by ho z nim wotmołwi.

„Mi ho sda, so ho z nym wrěni króć w zjiwjenje do wonka padnył," wón rjeny. „Ale to je něsto błjo sapo nas. Oerne, njestoj tu a njehladaj na mnje, ale wobkroczi daj najlepschnischo jěcź, kaj jenoż ho hodźi!"

Wón wujasni pschestajnjenemu pschećelej z rěkanjom, so cźo so jedna a ichto je ho nam błalo. Oerne mi hadami, wo cźo ho jedna a ichto je ho nam błalo. Oerne nješeda jemu dozdka dorećeje. Doskoci na komandźirnu mósć a k maschinjsenu telegrafej.

„S połnej jěsu dopredka!" wón dele sawoła. A z widźeć widźe widźe widźe

by [illegible] jalowe burje jaukinu. Sajtuup je darmo. Programmy pa po 10 pjenježtach pola Kuwacka na Bohatej hasy 21, telefon 3487, postacy.

S **Budestez.** Wežera šwjeczeschе tudomny kwočnišchi-cowny hoschenzaŕ Voigt šwój 25-letny korežnašiši ju-bilej. Wón bješche dalhe lěta ſ dim[illegible]ežowym hoschen-zerjom w Pomorzach a Wječežinje a psched tšomi lětami pschischoł do Budestez. Knjez Voigt je ſe šwojej pil-nošcju a wušomošcju k dobremu mjenu mjes zwobsled-štwom a kollegami pschischoł.

Z Radworja. Naši Radworscy Sokoljo chcedźa pschichodnu srjedu z wuknjenjom serbskich narodnych rejow dale pokračować, a bychu so jara zwjeselili, hdyž bychu też tajcy, kotřiž Sokoljo njejsu, je sobu wuknyli. Tohodla młodži hólcy a młode holcy Radwo-rja a wokoliny, přińdźe jutře srjedu wječor we 8 hodź. wšitcy k Brylecom. Njech žana abo žadyn njeprosi, zo nima rejwarja abo rejwarki. Tutym pri-wołamy jenož: Přińdźće a wšitko pódźe!

S **Barta.** Hižom dołho nošchesche šo wjacha wožada ſ pschisahjenjom wožadnoweje diskusiji. Se šobuwomoju šwjedženja inwalidowa je ko wětko słóžnje porodžiła, kiž-tonjka pschisahajiš. Niedźelu na konschenju bu wona świa-tožnje do jeje zastojnstwa w Bartlej wožadze zapokasana.

S **Barta.** Swój 25-letny wuczežiłi jubilej šwjeczeschе wežera našch powschitkownje waženy a lubowany schulski wjednik, knjez kantor Běrnat. Njech je jemu spožežene, zo by wón hischcze dołho w naschej schulskej wožadze še šobuwomoju [illegible] skutkowaš.

S **Kelliz.** Na pučź z Lubija do Radworja bu pónažołu popołdnju wačok židźanych tkaninow na-makany. Skodowar móže jón zaso dostać w Hasło-wje čo. 4.

S **Běłeje Hory.** Pětša spoczatk oktobra je runje 20 lět, šo naschu cžicku wjesku cžežě wohenj potrjechi. Běšche nje-ſ Pětšhej wumělska cžerny kur wašeej pocža. Wudyri pschischoł ke cuzje po starym je hłonu krytym wumělku a pschihtowarjenych hródźach. S wětrom a horzotu šapali šo też mjelka hrožeń šamtnego statka. Wschitke tute twarje-nja běchu šłonjane a wohenj namała wjele zhroby. Pryedy hacž šo dobladachu, pałeschе šo też hižom šuržodny statok wojnarja Wicjaja, kiž běschе tehorunja šłonjany. Tu šuježi wohenj też pomuit starschich lětstotkow. Wojnarej brožeń běschе mjenujcy zole šaltaršy twarjena, kaž jeje šwišle to dopokasachu. Bu wo 30 lětnej wójnje w lěcze 1650 natwarjena a běschе potajfim pisches 250 lět stare twarjenje. S letsymi wšicheemi šapali šo hižom na podbra šta metrow šdaleny knjeji kacji błéw. Tak žebi wohenj tehdy pjecz twarjenjow k woporu žadasche. Sa na-schu malu wjesku běschе to cžeži a šrudny podarek. Dženj wschi dżeń pak šeja na wopalnišchezach rjane nowe twarje-nja, kiž šu ſ pyschе naschepe wšu.

S **Błóšwarka.** Njedźelu 30. septembra šwjeczeschе wyschi šterażmišchtr Franka-Lubijški w naschej wožadze zyrkwinšku wišitazyju. Wobnjež běschе dwěchcžotke wjedro muschim še sa-

[illegible] wanje knjeza visitatora běschе wobwjeržowane ſ pošticže-njemi zyrkwinšcheho a dżeczazeho chóra. K Božej šłužbje pschišlankmy šo wožadna šhromadžišna. Tež w dżeczišem-schenju a pschi rozrečžowanju ſ konfirmowanej młodžinu porječa knjez eforus posbudżaje słowa. Pschišlankmy šo wobhładanje zyrkwje, wobeju farow. zyrkwinšcheje schule a pobrjcónischcza. Dżeń wobšlankmy šo še šwišłonym wie-czorom, w kotrymž zyrkwinški chór a towarišwo młodnych holzow šobuštutkowaschtej. Knjez farař Eckelmann pschedo-nošchowaschе wo themje: „Biblija a ny cžłowjeckoje wot dżenšnjischeho". Na łonzu dżakowaschе šo wisitator wošza-dże a ryšowaschе nětkotre wobrasy ſ zyrkwinšcheho žiwjenja evangelišich w rospróchenju. Wjeczorna kollekta wunješe 95 hr. Cžišty wunoschk pschepoda šo Gustav-Adolffskemu towarištwu.

S **Kamjenza.** S 1. oktobrom poda šo wjednik Kamjen-šcheho finanzneho hamta. knjez knježerišwowy rada Schreier na wotpočink. Wón šłužkowaschе wot 1. ok-tobra 1919 pschi Kamjenšším finanznym hamcze. S jeho naſlědnikom je knjez knježerišwowy rada dr. Drechsler kiž pschišłe ſ finanznego hamta w Freitalu.

S **Kulowa.** Zyrkwinške pschiwědowanišchcza šabkasche šo łašo ſ wobšaranjom nowych pischckelow za naschu zyrkej. Jako najwišche posłuchanje bě šche wšchepopołnena hlaczina wo 18000 hriwnow. Pschibošlenjo roshudžichu pak šo za wospjetne wuworschenje pischckelow a chcedźa šonk za twarjenje pischckelow łašojcz. — Nowy bźšł tudomneho pohrjebnischcza, wo kotrymž bu nowy pomjatnik, ma šo schtwórtk 1. nowembra, na šwjedženju Wschitkich Šwjatych, poschwjeczeny.

S **Wulkeho Cžišla.** K šwobšwonemu njeschožu dóndże njedźelu popołdnju wokolo 4 hodź. we Wulkim Cžišlu nje-dałeko želesnišcheho pischckhoda. Wójnik Mattern šasta še šwojim autom po pschedwjesnje, dokeš běschе jemu woda do pschepłunjała šabžasta. Nadoba pschišłoše ſ Budyšcheje šrony motorowy kolešaŕ Kowar ſ Cžiki a ſ druheje strony bližšeje šo kolejšdna ſ wožižnjenym pschedešchcžikom. Motorowy kolešaŕ ſ cžasom šasta, tola šażdże jemu ko-lejšdna runo šunuhn do bota, jo motorowy kolešaŕ pak-ny a šo wón a jeho jozuk cžežko franišchtaj. Też motorske kolo bu tžerno wobškodżene.

S **Wojerez.** Trajny deschcz a šapocžate šberanje bórkel ſ pschicžinu, to běchu šobotnische šwinjage wiki bjes-łóschtne. Swinje pak běchu hižom we 8 hodź. pschedate. Płacžišny běchu trochu wyšche hacž tudźeń pryedy, dokeš je wunoschk bórkow tola trochu łóschi, hacž šu šebi to ratarjo mnjełi. Ssobotu płacžachu prošata 14—20 hr. Jich běžu 218 šchtuk pschiwješli. Wšchi płacžachu 50 hacž 68 hr. Tych běchu jenoš tři na wilach.

S **Kětnecho.** Tudomna starostutherška wožada šwje-cžeschе šaščženu njedźelu šwój žiwjony dżakny šwjedžeń. Młodžina bješche zyrkej ſ pschiwuzi zjezje wuwjeliła. Na wokrarju wotpocžowachu wšchelake žiwjone płody. Zyrk-winški chór porjeschcheschе Božu šłužbu je šwojim špje-wom. Krótke pschemyschlowanje pschecze a pschewow. Swje-dženšte predowanje měješche knjez duchowny Bšeť. Na łonzu Božeje šłužby sberaschе šo kollekta nałolo wotkarja, kotraž je ja zyrkwinu pokładniu postajena.

S **Radschowa.** Njedźelu šwjeczeschе tu mandżelska bliđarišcheho mišchtra Mischnarja šwoje 80. narodniny. Wobaj mandżelšaj šwjeschelitaj šo hischcze žadnje duchowne-je cžeršwoješe a cžešnje šrowošce. Mandżelši pischcžo hischcže šwojeho bliđarišcheho rjemješka hłada, hacžrunješ budże Patorżizu 85 lět stary.

S **Mužakowa.** Wulka palma, kotraž je hižom lěta dołho w Lěhnizy muchich wocži wošchewiła, namała nětko mešino we wulkej palmowni w parku hrabje ſ Arnim. Pal-ma, kotraž je nimale 6 metrow wyšoka a nědźe 70 zenima-rjow cžeża, žadasche žebi žylu cžrjódu dżełacžerjow, pschetož transport a postajenje běschе jara cžeżke dżeło, kiž dyrbjeschе šo jara łahodnje a pschedhładnitje wukonjeć.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 2. oktobra 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,192	100 pólsk. złotych .	46,975
1 jendželski punt .	20,325	100 čěskosl. krónow .	12,426
100 šwajc. frankow .	80,67	100 franc. frankow .	16,385

Na **Barlinskej hurži** běschе wežera wikowanje khětro khablaze. S wopředka krute kurhy dalekow ſ łohka po-puschczichu. Spezialnje hódnoscze nabychu pak na łónzu jako wuschischich kupow, wošeže kalijowe akzije. Na wikach ſ dołhunmi a rentowymi listami nješapiżachu žaneho pschemjenjenja.

Barlinske produktowe wiki běchu wežera pomjo šo-botnischim wikam wošłabšene. S pschicžinu běchu powšče ſ wukrainych wilow, kiž šu wšchich płacžinach ros-prawjachu. To šłukowaschе też na płacžišny Barlinskich wilow. Płacžišny pschešaju a rožli trochu špadnyzhu. Pola šeckwjenja a wowša pak šo rěcžischemuličhu. Wežera pla-cžeschе zentraŕ

w Barlinje

pschenży 10,45—10,60 hr., rožli 10,35 hr. hacž 10,50 hr., jecžmienja małkim. 10,10 hacž 12,55 hr., najmjenscho 10—10,30 hr. wowša 9,70—10,25 hr

w Drježdżanach (piatk)

pschenży 10,60—10,85 hr. (10,65—10,90 hriwnow),
rožli 11—11,25 hr. (11,05 hr. hacž 11,30 hriwnow),
jecžmienja najmjenscho 10,75—11 hr. (10,75 hacž 11 hr.),
nałětnjeho 12,25—13,50 hr. (12,25 hacž 13 hriwnow),
wowša 10,70—11,10 hr. (10,60—11 hr.),

w termijnowym wikowanju

ša oktober: pschenży 11,67½ hr., rožli pak 11,10 hr., wowša 10,50 hr.,
ša dezember: pschenży 11,62½—11,61¼ hr., rožli 11,45—11,42½ hr., wowša 10,70 hr.
ša měrz: pschenży 11,97½—11,96¼ hr., rožli ki 11,77½—11,75 hr., wowša 11,20 hr.

Pschišłajeja:

Holzu, Hantzschez pjekarnja w Biskopizach na Budyschej dróży.
„ ša rotarstwo, Hrodowska korczma w Habraczežizach.
„ Thiebštatka Lehmannowa we Wojerezach.

Bliđarskeho wuczobnika, Moritz Rothe we Wojerezach.
Šamkarskeho, Jan Rula we Wulkich Šdżarach.
Maležiskeho wuczobnika, Waltaŕ Starik w Hródku.
Bliđarskeho ja twarske dżeła, Bohaŕ w Dešnjej Kinze.
Młynskeho, Korka Merzka, młyn w Pinšnikezach.

Na pschedań:

Friščerskej štolaj, Nowak w Budyschinje na Sedanskej dr. cžišło 24.
Piano w Rišej na Shorjelskej dr. 3.
Běrny ša jymu, Bielold w Tšešanach.
Krowa bójna we Wyšokej cžo. 17 pola Kamjenza.
„ młoda, wyšokošnježelna w Rohoznu cžo. 5.
Prošata na knježim dworje w Běšezach pola Lubija.
Kóń pjecžšetny, šrežnoschyny w Herbiskej grychcze we Kolwašy.

Soudnizy na pschešadżowanje

wutoru 2. oktobra 1928

we Wojerezach pop. w 5 hodź., kupzy šeidu šo w hoschen-zu „Město Drježdżany: 2 pižańšej štrojej,
w Leschežach pola Hródka pop. w 3 hodź., kupzy šeidu šo psched Mudrinj hoschenzom: bůfej.

schtwórtk 4. oktobra 1928.

w Budyschinje na šudnischtwje dop. w 10 hodź. pižańški šekretaŕ, štojazy cžašnik, radiowy aparat, 3 klawéry, 3 pišańške štroje, pjenježny kamor, bůfej, 2 knihowaj kamorai, kredenza, wobraš, 3 deschczowe pschikrywy, 2 wolnjanej pschikrywaj, dżelba pschikrywowych pa-šow, napojeńšich bowow, wschelake tošche, 12 worow šlow, 2 tyštrowej šale, 2½ metra kolsenne-šiby, 6 metrow płocžliweje šiby, 20 metrow tajtowebo banta, schijaca maschina, bliđny wěžny aparat, bliđo ša psche-dowanje a naukanjenje tworow, Soios-rosyrošchaŕ, 2 bůfej dubowaj, pižańšti štroj, pižańške bliđo, akowy rólowy kamor, dubowe bjdo, kuchinške wuhotowanje, 3 wobraży, dżelba konjanich khołowow, žlóżanich hłowowych nošnižow, filzowych a wjelsłudo-kožinowych tof-low, druhich tošlow, schórzuchow, 3 bůfeje, štojazy cžaš-nik, 2 lehańšej štolaj, kartoffekowy kamor, 4 pižańške bliđa, 2 wertikaj, 2 jošje, 2 korbańšej štolaj, kwětkowy žlob, 12 metrow wischelakich tkanin, 2 rěcžaj aparataj, knihowy kamor, Kólckl ša pižańške bliđo, klomnowy na-šchijiny rjeczńik, kulošta pita, 152 gramofonowych pla-tow, kredenza, klawér, wulke wuczahowańške bliđo, gra-mofon, 2 pižańšej štrojej a wschelake winy.

Wolejwolenje.

Šonbuške pschešadżowanje we Wuriazach, kiž běschе na žrjedu 3. oktobra pschiš. w 12 hodź. postajene, šo njewotmeje.

Skarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dženša dop. ¾11 hodź.: Witi šu hischcze mało wuwzłe.

Dop. ¾12 hodź.: Tukrajneje pschenży šo pschi mało pschemenženych płacžišnach mało poschkožuje. Rožla ma měrny wobkhod.

Drježdżanska burza (1. 10.).

Pšeńca	212-217	běrnjace kružki	24.00-24.50
rožka	220 225	pšeńč. wotruby	14,90-15,40
nałětni ječmjeń	245 260	ržane wotruby	16,00-17,00
nazymsk. ječmjeń	215-220	pšeńčna muka	40.50-42.00
wows	214-222	ržana muka	34,00 35,00
šeťwjeny dźeśel	190-200	woka	-
raps	323-328	pjeluški	-
kukurica (Mais)	216-218	hróch	-
suche truhančki	-	cokrowe truh.	-

Płacžizny rěcznego skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

1 oktobra.

207 wol., 292 byk., 420 kruw. a jałojc., 738 ćelat., 761 wowc., 3100 swini.

Płacžizny za
woły: 1. 54—58, 2. 44—50, 3. 36—42, 4. 30—34;
byki: 1. 54—58, 2. 46—51, 3. 40—43;
kruwy: 1. 46—52, 2. 37—43, 3. 28—33, 4. 24—26;
jałojcy: 1. 52—56, 2. 42—48;
wowcy: 1. 62—68, 2. 54—59, 3. 44—52;
ćelata: 1. 77—81, 2. 68—74, 3. 60—65;
swinje: (přez 300 pt.) 78—79 2. (240—300) 78—79, 3. (200—240) 75—77, 4. (160—200) 72—74. Rancy 68—71.

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacžizny po złotej hriwnje.

	1. 10.	29. 9.		1. 10.	29. 9.
Pšeńca	209-212	211-214	buny	—	—
rožka	207-210	209-212	woka	—	—
nal. ječmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. ječmjeń	202-211	200-206	žołte łupiny	—	—
wows	194 205	194-205	zeradella	—	—
kukurica	212-214	212-214	raps. wosušk	19,40	19,40
pšeńč muka	26-29.50	27-29 50	łany wosušk	23,50	23,50
ržana muka	27-29.00	27-29.75	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	14,50	14,50	běrnj. kruški	21-21,20	21-21,20
ržane „	14,75	14,50	syno, 50 kg	3,70-4,20	3,6 -4,00
lanc symjo	—	—	ržana sloma	1,00-1,15	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeńč. „	0,80-1,00	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowena „	1,10-1,20	0,80-1,00
pjeluški	—	—	ječna „	1,05-1,00	0,80-1,00

Dr. Sievert wopušči Kamjenc.

S 30. septembra je knjez hamtšti hejtman dr. Sievert ſ Kamjenšcheho wokrjeża wustupił. Wot 1. oktobra tejt wón na cžole Budyšcheho hamtšteho hejtmanstwa. Sandżeny schtwórtk běschе wón šobuštajwy wokrjeżnjeho rudźerka, wokrjeżnjeho žejma a šaštupjerjow gmejnow k rožohnowa-nišej šwjatocznjosći po hościenza „K hwězdże" pschepročył. W šwojej rožčehnowańšej rěcži dżakowaschе šo knješ dr. Sievert ša šwérne šobudżko, kotrež je wot jenotlliwych špol-kow we wokrjeżu naſhonił. Wón wobšarowaschе, šo dyrbi wokrjeż wopuščeći, kotremuž je po žiwotu měnjenju chył dżeło šwojeho žiwjenja wěnowacž. Knjes justizny rada Voigt jako pschedsydża wokrjeżneho šejma wupraji knjesej hamtšemu hejtmanej dżak wokrjeża a pschepoda jemu wo-bras, kiž pschedstaja hłowny zyrkej w Kamjenzu. Wobras je dar wokrjeżneho šejma.

Z Łužicy

* S **Kunnwalda.** Tudomne pjerišnu a karnikle płahowaze towarišstwo wuhotnje na njedźeli semrěcžych wušłajenzu pjerišny a karnikłow. Lětša wotměje šo tež šjawne wukonjenje.

* S **Biškopiz.** Cžežše njeschoże šta bo šrjedu na Porchowškej dróży na Kinkzańšich honach. Biškopški wołyd-ker šajdże še šwojim motorišim kolom do woja, kiž jemu napischcžo pschijidże. Jeho cžežkokwašenjeho do Bi-škopiz domoj dowjeschchu.

* S **Biškopiz.** S 30. septembrom je šo šastojnił, kiž je w žylym wokrjeżu tudomneho hamtišcheho šudnišstwa derje šnaty, na wotpočink podał. Je to knjes šudniški cžłon Bjenada. Wón je dźeše hacž 40 lět we šłužbje štat, we Biškopizach šomo 31 lět. Rětko po dżše šwojeho žiwjenja je šakonjiku šarobu dożpěł. S nim wopuschcži wobežbe šwědomicžiwy šastojnik štatwe šastojstwo, w kotrymž je šebi dła šwojeho poniženeho šmyšlenja, špuschczownoscze a šwérty dowérjenje šwojich pschełstajenych a šobudżłaczerjow dobył.

* Se **Zitawy.** Saděnym **hobotu** hmědźeše kudowna **salika** wysoha **schula** sa **tekstilnu industrilju** na swoje 30-lětne wobstaće **sfiadowacz.** S tuteje **pschičežowoscze** wotmě **so** dohodlnja **wopomnjeńska** swojatocnoscz sa **schulerjow tekstilnoze powolańskeze schule, kotrež** **su we wójnje** padnyli.

* S **Häßlicha** pola **Kamjenza.** **Wutoru** dopołdnja je **w tudomnej Sparmannez** skale **skałaŕ Reppe** se **Schrosdorfa** smjertnje **sinjeshožił.** Wón do **kamjenja** dźěru wjerčeješe, jako **so** je **shěbadła kamjeń puschczi,** na njeho padny a jeho **sarasy.**

* S **Kinsbórka.** W **Selcnej Hrabowaj** se **jebi** něhdźe 50-letny **murjeŕ Ota Böhma** w **cžežkich myhłach** we **swojim** bydlenju **swobwěsnjenjom** žiwjenje **wsał.** Böhma **běsche** wožeńeny a **sawostaji** też **nekotre** dźěći.

* Se **Shorjelza.** Sobotu popołdnju na Nižnjej **drózy** wyschi **schežatnik** (Obergefreiter) **němskostatnje** wojsko **s konja padny** a **slama** žebi **ruku,** so **dyrbjachu** jeho do **khorownje dowjesć.**

Wostanje při smjertnym wusudze přećiwo rabježnemu morderjej Heinej

Přeni **khłostańśi senat** němskostatneho **sudu** w **Lipsku** sejdże so **sańdženy pjatk** k **jednanju** wo **sapodatej revizii** dźěłaczerja **Jana Antona Heina,** kotrehož je **pschisaženy sud w Koburku** dla dweju **morderstwow,** jeneho **skónzowanja,** jeneho **morderskeho pospyta** a dweju **skónzowańskich pospytow dwójzy k smjerći, k 15 létam khłostańśe a k shubjenju cżestnych prawow sasudźi.** Jedna **so** wo **hrósnych njeskutkach,** kiž je **Hein** w **Jenje, Plawenje a Unterśiemnje skuził a pschi kotrychž buchu tśi cżłowjekojo morjeni a jedyn smjertnje sranjeny.**

Khłostańśi senat je **takle rozsudźił:**

„W **khłostańśej** należnosći **pschećiwo dźěłaczerjej Janej Heinej** dla **morderstwa** atd. **so pschećiwo swužbnej Koburskeho pschisaženeho sudu sapołożena revizija w połnym wobsahu sacżitnje.** Dwójny **smjertny wusud Koburskeho pschisaženeho sudu su** z **tutym płacżiwy.“**

Najnowše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedre sa jutśischu sriedu:** Dale **khłodno** a **njestwobitajne** z **deschcżemi** a **wětrom.** We **Jendželskej** maju **nowe deschcże.**

Żelesniska direkcija w Ludwigshafenje we wjeczornej Němskej 1. oktobra wotjedy: Dźensa rano wokoło 1/26 hodźin pschi sa'ćidze do Kaiserslauternskeho wjeczorneho dwórnischcża wozobowy cżah 1325 do dźěłaczerskeho cżasa sawadźi. Druhi wós dźěłaczerskeho cżasa so pschi tym do prěnjeho wosa sunu. Jena wozoba je so morila, wósom druhich wozobow je so cżežko sranilo.

Pschi franzowskim brjoshy wot sobotu satrachnu wětr sałhadża. Někotre samótne parne łódże, mjes nimi też němska parna łódź „Barlin“ su s wulkim sapoždźenjom do Cherbourga pschijśe. — Po dotalnych powěsćach je so pschi belgiskim brjoshy wulka škoda nacżinika. Żelesnica na molu w Zeebrügge je so wupuscżiła. W Nieuport sałtawa nawał 2 kilometr se wuhbrjeża. tak so je so kraj pobrachił. Gmejnstwo w Ostende je so sformowało, so by prěnju pomoz pschinjesła. Tśi batalliony pěschkow a technisiju wojazy su so do krajiny pódłale, kotrymž powodźenje hrozy.

We wětru poślednje nozy na Północnym morju je so po sdaću wjele łódźow potepiło; pschetoż wjele kaschczow se zhrobu a winowe łudy su so k belgiskemu brjohej pschipławile.

Newyorkske nowiny powědża, so je njedźelu wjele automobilow sinjeshožiło. Najwjazy sinjeshożenjow je so pschi pschejedźenju żelesniskich kolijow stało, pschi cżimž su żelesniske cżahi automobile sdrabile. W Long Islandže je so pjeć wosobow morilo a schtyri su so sranile. W Bristolu je spěschny żelesnički cżah schéšć młodych ludźi morił, kotrychž automobil je so rozmalił. We wokolnosći Filadelfija je 13 wosobow na podobne waschnje žiwjenje shubiło.

Hamtske wozlewjenje z Budyšina.

38. **dodawk**

k regulatiwej wo wuhnjenjerjeństwje we wokrjesu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa s 1. augusta 1906.

Po złyschenju wokrjesneho wubjerka buschtaj § 12 regulatiwa a 30. julija 1928 wudate wosjewjenje wo nakhwilnym sjadowanju mjezerskich nsdow sbehnjenej. § 12 regulatiwa rěka nětko takle:

Dalokož wo mjezerskich nsdach niczo wobzebite frězane njeje, płacża tele sadźby:

Sa jónkrócżne cżisczenje wuhnja (dwójnej róle płacżitej sa diwaj wuhnjez) ma so sapłacżeć.

a) **pschi tepjerńjach sa jednore domjaze hospodarstwo:**

1. sa ruski wuheń we wyschkosći jeneho posthoda 25 pj. (sakładne sarunanje),
2. sa wuheń, do kotrehož dyrbi so kapsez, we wyschkosći jeneho posthoda . . . 30 pj. (sakładne sarunanje); sa kóždy dalschi posthód . . . . . 10 pj.

b) **pschi tepjerńjach sa wjetsche hospodarstwa a pschemyshła:**

1. sa ruski wuheń we wyschkosći jeneho posthoda 35 pj. (sakładne sarunanje); sa kóždy dalschi posthód . . . . . 15 pj.
2. sa wuheń, do kotrehož dyrbi so kapsez, we wyschkosći jeneho posthoda . . 45 pj., (sakładne sarunanje); sa kóždy dalschi posthód . . . . . 15 pj.

Mješinosć pod tśechu płacży jenoż sa posthód, je-li pisches 3 metry wyschoka. Pinzy so jako posthód wobliczeja, sapoczinjeli so wuheń w pinzy.

c) sa parowy wuheń

hacź do 20 metrow wyschkosće . . . . . 300 pj.
sa kóžde dalsche 10 metrow (sapoczasne 10 metrow wobliczja so połne) . . . . . 150 pj.

Sa wupalenje wuhnja matej so 2 hriwnje sapłacżeć; trěbnu palmu potrjebu ma mějiczel domu podawacź.

Sa njeczenje w nóznym cżasu abo njedźelu a swjate dny, maju so dwójne sarunanje každym sapłacżeć. Sa nócżny cżas płaci so cżas wot wjecżora w 6 hodź. hacź do rano 6 hodź.

Sa kubikatkowanje pschi wobhladowanju tepjerńjow ma so wuhnjenjerjej a dalekož knjejt dwór do gmejny njeskuschu, wot knjejstwa sczehowace sarunanje sapłacżeć:

a) we wschěch wsach, w kotrychž njeje wjazy hyšći 25 hospodarjow s tepjerńjami pschiprawami, je wobhladanje 20 pj.

b) na shuknych městach pschi wobhladowanju, kiž traje hacź do 4 hodźin, 5 hriwnow, hacź do 8 hodźin 10 hriwnow s puczom tam a sem.

Dźeła wokrjesnju wuhnjenjerjeństwa mischtr podarmo we swoje dźěło, hacżrunjeć je so pschedy pschijśiwej, mu prenjo na městnje swojeho bydlenja sa tutón wobsedny post 20 pj., swonka městna swojeho bydlenja 1 kilometrik hamanje sběracź. Sa kilometr ma so w rěcże 10 pj., w hórach 15 pj. wobliczeć.

Wosjewjenje stupi do mozy s dnjom, na kotrymž je wosjewjeli.

W Budyschinje, 28. septembra 1928.

Hamtske hejtmanstwo.

Towarstwowski nowinar.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł“ ma swoje zwučowanje kóždu sriedu wječor we 8 hodź. w towarstwowej na Hornječerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Khelno. „Domizna“ na přichodna njedźelu 7. oktobra wječor 1/2 8 hodź. pola Mjenje mječanu zhromadźiznu. Dla wotkhada dotalneho zapisowanja wosmy druheho wolić. Potom přednosk wo nowym zakonju wobkhodnym porjedźe a tarifach wot 7. 10. 28. Sobustawy tow. a Serbja wokoliny chcyli so w bohatej ličbje zeńć. Předsydstwo.

Lichanja. „Zernička“ spěwa srjedu wječor we 8 hodź. pola Bukanec.

Malešecy. Serbske tow. wotmeje přichodnu njedźelu pola Zeudźic nazymy dźiwadłowy wječor.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł zmeje přichodny sobotu wječor 1/2 9 hodź. w Zurec hosćencu w Njebjelčicach wurjadnu zhromadźiznu. Jednać budże so wosebje wo poćahach k nawječornym jednotam. Dla ważnosće wuradźowanja prosymy wšěch sobustawow, přitomni być. Bratřa susednych jednotow su witani. Starosta.

Ralbicy, „Lilija“ spěwa štwórtk wječor, ale wšitcy! Dirigent.

Sewjerny wokrjes Sokołskich jednotow (Ralbicy, Komorow, Kulow a Wulki Čisk). Kedźbu! Bratřa! Nas lětuši wokrjesny swjedźeń wotmeje so njedźelu 7. winowea we Wulkim Čisku, započatk je wječor we 8 hodź. (Popołdnju budże zhromadna pruha, we we kajkim času, to so hišće we „Nowinje“ wozjewi). Zwučowanja: „Budešcanske prostne“ a „Lyšowe“. Kóžda jednota njech na njón znajmjenša sydom tych najlěpšich zwučowarjow wotpósćele. Tuž bratřa! khroble do dźěła, zo bychmy tam z česću wobstali. Na zdar! Sewěrk.

Wulki Čisk, Jednota „Sokoł“. Přeprošujemy bratrowske jednoty, wosebje Kulowski wokrjes, na naš sokołski swjedźeń njedźelu 7. oktobra. Započnje so hodźin wječor. Zwučować budże so prostne w Budesteceach zwučowaše a stare tyrowe. W hate wobdźělenje při zwučowanju prosy

Rjadowy redaktor a zamołwity za politiku: Mark'o Smoła w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Imiśnan w Budyšinje. Za wosebje: Arnošt Barth w Brězowcy. Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

Gumijowe twory
za žony a mužow
woplokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobrośće so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Rudyš. před Šulešk. wrotami 9

Čuśiwe nohi
nošu
Chasalla-stupnje
z wutwk. pódłožkami a załožkami
Heinrich Mohr
w Budyšinje
při Žitnych wikach rólk Kěžorskeje dróhi

Wóskowane přikrywy
tuna, kožane šale, serdiny, kožuchy, vlitraže, kromki, canki
J. Erler w Bud. na Zwonk. Lawskej hasy 10
Serbske rozpósłanje!

Pjelśinowy dom Weidlich w Halštrowje
poskićuje lětsa za kožuchi serbskim žonam nowy wobsadk
bobr (Biber)
najrjeńše a najlěpše, štož so scyła hodźi poskićić
za 428.— hr. a 520.— hr.
Dale namakaće wulki derje wubrany skład wšěch wobsadkow kaž skunks, prawy a barbjeny, amerikanski oposum w štyri wšelakich barbach, tkhórowy skunks, walaby, prawy skunks w pjećich wšelakich kajkosćach
Wulke poskićenje kožanych podšićow!
Moje prěnjotne wubjerki rukuja za najlěpšu kajkosć, moje wulke nakupowanja za tunje płaćizny
Zonjace a mužace kožuchi po měrje z rukowanjom zo derje sedza
Prošu, wobhladajće sebi mój skład pola knjeni Hokoweje w Budyšinje na Cyrkwinskim naměšće.
Bobr wulkowny wobsadk za žony, wužitki

Handrij Strumpa
w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Sym Serb!

Prosu cyło
2687
jeli maće mały nawěsć do „Serbskich Nowin“.

Zo bych też swojim woteběrarjam wužitki zažnjeho nakupowanja
nazymskeho wobuća
zmóžnił, dawam hač na dalše **na wšě wobuća** při płaćenju z hotowymi pjenjezami
10% rabata!
Martin Jähne w Budyšinje
na Šuleškej hasy 9 Telef. 2507
Wobhladajće sebi moje wukładne wokno při „Zwingeru“.

Do Wulk. Dubrawy a wokoliny
Z tutym wozjewjam, zo sym swoje
sedlařstwo a wutykařstwo
kiž sym wjacy lět w Budyšinje na Krat. walu čo. 3 wukonjał, dźensa do
Wulkeje Dubrawy čo. 18b
přepołožił ◆ Wostanu swojej zasadze swěrny a chcu jenož woprawdźe najlěpše, solidne nowe dźěło a wupojedźenja podawać ◆ Zdobom mam też kožane twory a druhe wěcy na předań ◆ Prošu zdwórliwje wo přećelnu podpjeru mojeho noweho předewzaća a podpisam z pośeśowanjom
Jurij Domška / sedlař a tapećerař
Kedźbu!

Britwje, truhanske aparaty a nožiki, :: wótřeńske rjemjenje ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, *britwjowa točerńja na Tŕčlanskej drózy 4*
Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratu.
Pućowacych a zběrarjow ja won **nje**pósćelu.

B*O*D*E*G*A
w Budyšinje na Mjasowych jatkach 7
zabawny wumělski koncert
Artur Firjan - Duo
Najlepše wino w sklenkach.

Našemu lubemu dirigentej, *starosće* a načolnikej,
Měrćinej Kěrkej
a jeho mlodej mandźelskej
přejetaj k jeju dźensnišemu kwasej
najwutrobniše zbožo!
Tow. „Zerja“ a jednota „Sokoł“ w Hrodźišću Na zdar!

Nawětšiki přinjesu wužitk!

přiloha k číslu 231

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 2. oktobra 1928

Kulturneho swěta hłod za złotom.

„Tak dołho hač Wascha jaſnosćej žanych čzornych ludźi njenamaka," pišałche katalanišći juwelěr, Mosſon Jaime Ferrer, 1495 Chrystoſej Columbuſej, „njemóžeče wulkich wězow wozjakowaćj." So bě wón toho ſamoho měrjenja, dopokazuja słowa, kotrež, pſchi brzoſy kupy Cuba ſeſdżo, 14. nowembra 1493 do ſwojeho dźenika pišałche: „Po wulkej czełoczeče, kiž czerwju, dyrbi kraj bohaty na ſtoče byćj."

Tajkele myſle njeſwożowałchu ho, też Aleksander ſ Humboldt měrjeſche, jenož na bluke, człowjeſtwu ſłuſchaze czuče, kiž to rjane a požadne bohuſel tak ſdalene byćj ſdaka, dołoko hač ho na żołty kow poczahuje, wurasty je ſtareho naſhonjenja, ſo „ſłoto hłuboko w horach leži." So mjenujźy wſchudże, hdźej pilni ludźo abo ſzyła kulturni człowjekoje wěſty czaſ ho ſadżerkuja, zyku ſemju dołkadnje ſa ſłotom pſchepytuja, ſo ho poſpiſchu wěcze hódna mnohoſćej tak łohaj wjazy njenadeńdże.

Powſchitkowje ho měri, ſo maczerka ſwórba ſemi ſtareje Europy bohatoſćej na ſtoče je ſaprajika. W Němſkej to hižo romiki ſpiſowaczeſ Tacitus praji. Dźeſch-li wězy bóle na dno, potom ſpódnjeſch, ſo drje Němſka ženje wurjadny ſłoty kraj była njeje, ſo pak je tola němſka ſemja bohatſcha na ludowanym ſtoče hyła, hač ho powſchitkownje ſa to ma. Wěmy někto, ſo ſu hižom Romjenjo we Ciſſi w podkopkach ſa ſłotom ryli. Na 30 kilometrow mokhe, ſdźela wjazy kilometrow ſchéroka czara pkokanych nażypow, kotrež ho wot Butzgenbacha hač do Stowelota czahnu, njeſtrěcza runje ja to, ſo by ſemja khuda na ſtoče hyła. Wěſto dźenſa ſpytamy podarmo ſa nim. Wo tym w Nibelungiſkim powědańcku wokrahnjenym ſtoče Rhyna a druhich němſkich rěkow kaž Lobiw, Wódra a Katzbach njechamy tu rěcz, tohorunja niż wo němſkich horach kaj Schwarzkowych, Sſmólnizy a Durinkſkeho lěſa. Tola chcemy pokazać na nětkuſche ſłote podkopki w Niſchej Schleſyſkej. Hdyż tam wobſchérne nażypy mies ſydliſchczami Plagwizy a Lauterſeifom pódła Lowenberga ſej wobhladamy, potom nietſchamy na wěrnoſćej liſczinow dwěłowacz, kotrež nam wo ſpódźiwnym bohatſtwje na ſłotu tanunych němſkich krajinow powědaja. Po nich pſchinieſechu ſłote podkopki we wokolinje měſta Goldberga w lěcze 1200 tydźenſkich 120 dołhich hriwnow, potajſim 66 000 hriwnow po naſchich pjenjeſach.

Wo wjele bohatſcha hač Němſka je ho Awſtriſka-Wuherſka ſtajnje pokaſała. Tu běchu ſłote podkopki pſchi Wyſokich Turjach, ſ kotrychž Turejſzy wulke ſłotowe pokłady do Turkſkeho Roma ſczełachu. Tak podawachu ſeſame podkopki w lětach 1538—1562 lětnje — po ſpuſchczomnych liſczinach — hiſchcze ſłota w hódnoſći 5½ milijona ſchékhnakow. Wobnowanje wuherſkich ſłotowych podkopkow, kiž je hač do naſcheho dnjeſa wudżerżało, pſchekrućzuje, chcemy tu na nowonnicź, ſo ho po Hajiku w lěcze 1363 pokanje ſłota wot Sem pola Prahi na hódnoſć 1 500 000 ſchékhnakow ſtaji.

Wopraudźiwſ ſłoty raj je dyrbjała hyćź krajina w južnej Panzowſkej a to w czaſu Caeſara. Pſchinieſe wón tola dołho dobyczeć telko ſłota do Roma, ſo pomerna hódnoſć ſrjebra wot 1: 12 na 1: 9 ſpadny.

Schtož někto pyrenäiſku połkupu (potajkim Schpaniſku a Portugalſku) nańupa, dha ſu po Breidenbachowych wobſtejnych tamne mjes nětcźiſchimi měſtami Oporto, Salonanka, Gijon a Corúna ležace ſtaroromſke podkopki wuſhonyli ſłotu ſtajnjeriſcha 480 000 kg. (to je 9600 zentnarj) wunieſłe. Telko wot tuteho ſłoteho kowa czeczeſche a czahu ſchéſorow ſe wſchěch ſtron do ſtareho Roma, ſo běchu ſłote ſadobya w domach mńſchczanow zyle wſchédne wězy a Neronowa mandżelſka Poppäa bě doko ſwoje nuſe ſe ſłotymi podkowami kowaczi.

Dołho pſched Grekami a Romjanami ſu wěſcze Phönizerſke wulke ſłote žně w krajach wokoło Sſrjedźineho morja měli. A ſchtož ſu narańſchi ſnježičzerjo jako tribut abo wótſtiſk wunuki na ſtoče nahromadźili, to dże do njeſmjerniſcze. Tak ſu pjecza Babyloniſkim pſchi dobyczu města Ninivej 30 miliſónow tuteho drohotneho kowa do rukow padnyle, a Zyrußej, hdyż 538 do Khrystuſa Babylon pſchedoby, ſamo w Baalowym templu ſłote pokłady w hódnoſći 90 miliónow hriwnow.

Hdże ſu někto tute drohotne ſłote pokłady woſtałe, wo kotrychž nam ſpiſowaczeſo ſtareje doby piſaja? — Swjetſcha ſu ho we ſwět wobtrkneſajym khěžoriſkim Romje nakopiſe. Pſchi czahanju ludow buchu najſtrje do wſchěch rózkow ſwěta roſbrójene, mało wažne wot młodoſtnych ludow ſewjerneje Europy, kotrež hłoda ſa ſłotom njeſnahachu. Njeſmjerkuje wjele ſłota ſu człowjeze ruzy w běhu lětſtyſazow roſpierſchiſe. Pſchcze wjazy ſu njewólnje pak też dobrowólnje ſaſzu ſemi pſchepodate abo do mórſkich ſokmow podnurile, Tola njemóžemy wopſchimnyć, kak mózeſche w nawjeſzornych kulturnych krajach ſtareho ſwěta, do kotrychž wottrycza tola w ſrjenim wěku zyle rěki ſłota czeczeſchu, do nowoho ſwěta njedoſtaſ na drohim kowje ho jewicź. S tuteho nawali ho potom „ſłote ſohnowanje" do naſcheje Europy, kaž to nichtó pryedy ſnal njeje. Hdyż buchu hobrſte ſłote ſkłady ſrjedźineje Ameriki, krajow Chile a Peru wucżerpane, wotewrichu ho ſłote pola Braſiliſeje, kotrež do jich wotkhudnjenja w druhej połojzy 18. lětſtoika wjazy hač 750 000 kg. (to je 15 zentnarj ſłota) na Europu wotedachu. — Saży naſta ſpad na ſłotych wikach, domiż ſrjedź ſatdżeneho lětſtoika najpryedy Ruſka, na to Kaliforniſka kaž też Auſtraliſka na 5 000 000 kg. (100 000 zentnarj) żołteho droheho kowa na ſnježne witi njeczěſtnychu.

Maka pak tehodła produzija ſłota na ſwěcze njeje, hyrnjej też w lětdżeſatku (wot 1880—1890) traſchi na 740 000 kg. wrócżo ſchła. Potom pak pſchińdże bajkowy ſłoty wuſhyſk Tranſwaalſki, kiž hižo 1900 hódnoſć 30 miliónow pſchekroczi a 1916 hač na ¾ miliardy poſtupi. Sźéwětowy wuſhyſk na ſłoče w lětdżeſatku na 700 000 kg. wucżini.

Budże někto hórniſtwu móżno, leto wot lěta tajke hobrſte hromady na ſłotym kowje nadobyć? To je jara wažne praſchenje ſa ſudowe hoſpodarſtwo w pſchichodze, hdyż tola ſlěkhro zadanjam na pjenježny kow najcheho czaſa njewotpowěduje.

Štó su łuči Kozakojo?

W naſchich dnjach puczujetaj ruſkej muſſkaj khoraj po ſwěcze a njeſetaj ſłowjanſke wumělſtwo do wſchěch końcżin ſwěta — ſu to **Donſzy a Kubanſzy Kozakojo**. Wjele ſmy hižo wo nich ſłyſcheli. Mnohy jenoż wědża, ſo ſu ſ Ruſkeje. Ale Ruſka je njeſmjernje wulka. Do wětrowejſkeje. Ale Ruſka je njeſmjernje wulka. Do ſwětowejſe wójny mózhanſzy zyłu Němſku dźeſacz krócz do europſkeje Ruſkeje tyknyć. To je bóle proſumlinſchi wobraz wo jeje wulkoſczi. K tomu hiſchcze Sibiriſka, kotraž Ruſku tſi krócz wopſchija. S tutych krajin pokhadźeja kozakojo. W ſczełkowazym naſtawku dźemy nětchto wo jich naſtaczu a wuwiczu roſpiſacz a tak jich naſchim czitarjam wo nětchto ſłowjcź.

Naſtacze Kozakow wujaſnjnje ho ſ wożebitoſcze ruſkich ſtawiſnow. Hdyż južnu Ruſku tamne tartariſke czrjódy wobhadźichu, hromadźichu ho w njepſchiſtupnej puſcze mjes tutymi krajinami a ſ ſewjeru leżazym ruſkim ródnym krajam czrjódy ſważliwych a ſmużitych muži, kotrychž laczowaczej ſa ſywobudu ſ dotalneje domiſnej wuczeri. To běchu **prěni Kozakojo**. Sdźela ho ſapyhdliwu, ſdźela czahachu wokoło a tak naſta rodna wobſtejnoſć. Pſches rozmnożenje a pſchiběh muzſtich jenajkeje myſle ſeſnyſlnichu ho we běhu lětſtoikow ſ wulkemu ludej, kiž ſwój typiſki ruſki ſharakter wobkhowa a ruſkeje powahi żenje njeposhy. Sſowo „Koſak" (ruſky ho wupraji Kaſák — mnohota: Koſaki) wuthadża ſ turkowſkeje-tartariſkeje rěcze a wozmanjenjeſche ſ wopredka jěſdnehe wojownika, kiž ſo wot rubježniſtwa ſiwjeſche.

We wójſku ſtareho ruſkeho zarſtwa běchu Kozakojo jara ważny wotdźěł. Běchu do 11 kokalſkich wójſkow dźeleni, ſ kotrychž bě jenoż maly dźeł porjadnemu wójſku pſchidźeleny, mjeſ tym ſo wjetſchina wożebite formazije (wotdźěje), wożebje jěſdnych, tworjeſche. Sa czaſ méra běchu jich na 65 000, ale wójnſka ſyłnoſć wuczińjeſche na 185 000 muži. Płaczachu jako wożebity ſpuſchczomny wotrjad a wutrjebachu ſo wożebje pſchi ſmutkowanych njeměrach. Wuzmanjenjachu ſo najbóle pſches ſwoje jěſdne wumělſtwo. Liczachu ſo tola pſchcze ſ najlépſchim a najwulkożnińſchim jěſdnym zyłeho ſwěta. Jich wubrón (Unſrüſtung), kotruż dorbjachu ſej ſami wudżerżowacz, wobſtejeſche ſ teſaka a ſtrěbła, ſdźela też ſ hlebje a noża. Módrocznowy bě jich wobłek (uniforma) a k tomu pſchepaſ. Dyrbjachu na wſche 20 lět we wójſku ſłużicź a bě ſkinak ſarjadowane hač pola porjadneho wójſka. Offizjerow bjerjechu ſe ſwojich rjadow. Rěcź Kozakow je ſ dźela wuſtrkonjena.

Kak ſu **Donſzy Kozakojo** naſtali, njechodźi ho ſtawiſnarſzy zyłe wěſcze dopokaſacz. Hižo w 15. lětſtoiku mjenuja ho w hiſtoriſkich żórkach. Zar Iwan Sſurowy je jich organiſaziju 1570 offizjelnje wobkrućził. S czaſami ſu wulku móz wukonjeli a pſches rubježniſtwo ſej ſtrachotne njeno dobyli. Też do morja ſu ſej na łódźach wujeli a tam rubili. Wěſta druzina kommuniſtiſkeho hoſpodarſtwa wuznamjenjeſche koſatſku wjeſmu wuſtawu. Hakle 1811 bu wona pſches roſdźělenje pryedawſcheho ſhromadneho wohſedźeńſtwa (wożebje kraja) wotſtronjena. Do wójny tworjeſche kraj Donſkich Kozakow ruſki wokrjeſ (gouvernement), pod mjenom **Donſka krajina**. Nimo Donſkich kozakow ſu hiſchcze zyła kopica druhich ſtammych a ſnatych koſatſkich ludow, kotrež ſdźela hač do Sibiriſeje ſahachu. Nětſchi boleſchewiſtiſki ſyſtem je mnohich Kozakow ſ jich domiſnu wuczeri. Do nich ſłuſcheja tuczi wumělkaj (Donſzy a Kubanſzy Kozakojo), kotſiž nětko hyšće ſe ſwojim ſpěwnym wumělſtwom napjelnja a pſchekhapja.

Jedyn ſ najrjeńſchich wobraſow, kiž je Iljа Repin, ſtary miſchtr ruſkeho molerſtwa, tworiſ je tón „Saporożſkich Kozakow". Wobraz jedna wo czaſu 17. lětſtoika, hdyż Saporożſzy Kozakojo pſchemóżnje ſužnu Ruſku wobkrućzichu a ſamo mózneſmu Turzy ho ſpjerzowachu. Ataman, jich wyſchſi, bitnje liſt, kiž ſapowědżenje na ſultana w Konſtantinopolu woſnamjenja. Njeſkéjce a ſchéroko ſedża a ſteja ſyłne poſtawy Kozakow wokoło makeho hwižneho pikarta, kiž je ſchibkatym mikanjom jemu diktowane ſłowa hiſcheze pſches wożebite ſchczipate poſchmórnje. A potom ſo ſmeja tuczi roſróżneſ khadloje we njewuſdżenej wjeſkoſcźi nad ſortami, kotrež wobtrnjeſeriej **orienta** (naruńſchich krajow) ſebi piſaczej dowoła. Dźiwje ſmjeſcze pſchenježe wobraz zyłu kopizu praſnyknow je wumělcz do barby ſakuſkał.

Tuczi Saporożſzy Kozakojo běchu dźiwi ſud, kiž nochzyſche ſo ſtatnemu wujaſnjenju podcźiſnyncź. A tak bu ſa zara czeſko, ſej ſich podcźiſnyncź. Hakle 1775 ſo Kartnje Wulkej poradźi, jich ſkludźicź. Dyrbjachu cźěkacz a roſbrójichu ho po zyłym ſwěcze, dónż ſtónczenje jedyn **dźěleczekanzow** ſtatnemu porjadej njepokhili a ſo khěžorzy podcźiſnyli. Jim ho ſudliſchcza pſchi rězy **Kuban** pſchipokaſachu. S jenym wotdźěłom Donſkich Kozakow, kotrež buchu jim pſchidźěleni, tworjachu tuczi pryedawſchich Saporożſkich, kotſiž ho też **Czornomórſzy Kozakojo** mjenowachu. 1792 doſtachu ſwoju wojeńſku organiſaziju, pſchi czimž ho jim krajina pſchi rězy Kuban, k dolhemu renju wot Czornoho morja, pſchipokaſa. 1860 wotmě tuſto rad a ſ jeho jenotliwych wotdźělow wuſtdżechu **Kubanſzy Kozakojo**, kotſiž też ſwoje ſpěwne wumělſtwo do zyłeho ſwěta noſcha a ho Donſkim Kozakam w tym jara ſbliżuja. Tuczi ſteja ſej tohodła blizko, dokelž běſchtej wobě organiſaziji w mnohim jenajkej. Pod zarſtwu knježeſtwom ſtajachu Kubanſzy Kozakojo dwě gardowe ſchwadronje ſa ſčerowanu pſchewodnu ſtrażu a to wotmělcz njeſo ſ Terekſkimi Kozakami, kotſiž běchu jich ſuſzodźe. Po lićbje ſu Kubanſzy Kozakojo wjele ſłabſchi hač Donſzy byli. Njewuczińjachu ani ſchtwórth dźěł Donſkich

J. S.

Serbska bjesada.

Na kreizmach a kolanchi.

Wěnčk wosobinskich dopomnjećow nawił

k pjećdźesaćinam stareho přećela

Jan Serbin.

2] (Pokračowanje.)

Kłóštrska krajina wšak ma swoje kuzła.

Hdyž takle nimo Kukowskeho hrodźišća dźeš, to maš hnydom prěni přirodźinski pomnik před sobu. Ta mała khěžka tam horjeka cí też swoju stawiznu powědźi. Tón żelezny křižik na njej ma prajić, zo je tam nětdy pječa pustnik swoje žiwjenje Bohu poswjećił. Pozdźišo je tajke žiwjenje z módy wušło. Druzy ludźo su do tohole twarjeńčka začahnyli. Před nětčišej pólskej swójbu — mi so zda, zo je Tučkec mać samo z Wukrajiny — su tam Žurec sydlili; tych wšak sym derje znał, přetož z Hermanec Madlenu sym w jenakej starobje do šule khodźił. Potom často a husto k nim na bjesadu a na přazu. Tola Žurec, kaž jim rěkachu, nan, mać a Madlena nětko dawno hižo w khłódnej serbskej zemi spja. —

Tale skała z hłubokej dźěru, z wodu napjelnjenej, hroznje šeri; po wjećorach jow khodźić nochcył, hewak mohł sebi stawy złamać. Ale Kukowske hrodźišćo ma swoju poesiju a přiwabjuje wob lěto domjacych a cuzych. Spěwa-li Čech swoju ródnu pěsničku: Nad Beromku pod Tetřnem — spěwa Serb po samsnem hłosu: Pod hrodźišćom niže kłóštra, a naš slawny starosta Hudźinskeho wotrjada je tule pěseń wustojnje za měšany khór złožił. Sto smy so tola hižo wo tom zalubowanem holiču a njeswěrnem lubym „pod hrodźišćom" naspěwali — na kermuškach, na skhadźowankach, na koncertach. A ta zła pěsnička: hač też to je tón ptačk na lipje prawje měł?

Du dale přez móst nad Kłóštrskej wodu do tak mjenowaneho delnjeho młyna — po prawom jenoż přez dwór. Za moje młode lěta je přeco tak rěkał. Nětko pak je to Kobrec młyn, dokelž je sebi jón Kobrec stary nan wot Hajnec nana kupił. Z Hajnec Mikławšom a Haúžu sym też hromadźe do šule khodźił a hižo z młodych lět smy dobri přećeljo, kaž běšmaj to też Hajnec starši z našimaj hyłoj. Zawěšće je tutón poetiski kućik serbskeje zemje wulki, nježakhódny wliw měł na našeho dobreho a wjele zasłužbneho serbskeho wučerja Mikławša Hajnu w Kobjecach. Tu je posiju z dźěćacych lět srěbał. Zo je so jemu pozdźišo spisowaćelske pjero do rukow stołčiło. A serbske Delany su potom to swoje dočinile, njezabywši Mikławša Andrickeho, kiž je młodeho wučerja ze swojej luboscu nadychnył, kaž mnohich druhich też. —

Kobrec česćena swójba ma swoju struchłu stawiznu. Najprjedy je Kobrec mać njezbožo měła. Swoju cylu ruku je přisadźiła, hdyž je swojemu lubemu mandźelskemu w młyńcy žiwjenje zakhowała. To bóše zawěšće rjekowski skutk, ale też woporna swěrna lubosć, kotruž je jej Bóh luby Knjez z njebjesami mytował. A potom jeje syn so też dołheho žiwjenja dočakał njeje. Kobrec Jan dyrbješe jako młody muž sobu do wójny — a ta pěsnička žiwjenja wokliča, kaž pola mnoheho serbskeho syna: „Joh' wokliča, kaž pola mnoheho serbskeho syna: „Joh' wjezli z wozom z konjomaj do lazareta su.... Bóh jemu ćiche łóžko daj a pokoj pod zemju!" Haj, mi so zda, zo też jeho „přenja kulka wza....." —

Potajkim bě so dopjelniło, štož běchmoj hromadźe husto w towaršwje „Lipy Serbskeje" spěwałoj: „Pod Łazom rjana wjeska je, ma sprawnych pachołow", jenož zo ta wjeska tule Kukow rěka a tón sprawny pachoł bě Kobrec Jan. Wutroba je wězo mandźelskej a nanej krwawila, ale młyn je wostał w dobrych rukach a klepoce dale swoju wěčnu pěsničku: Pod hrodźišćom niže kłóštra zady, kaž je Čišinski ju zbasnił. —

Bórzy wuńdu z dwora won po Sćežcy nimo Janec = Justec statoka, hdźež je kolebka našeho wótčinca Mikławša Justa, nětčišeho Dobelnjanskeho fararja stała. My jeho znajemy jako wustojnego bywšeho redaktora Kat. Posoła. Toho je w najstrašnišim a najćežšim času katolskim Serbam pomlał wukhowaćel jako swěrny pastyř. Tuž je nam njezapomnity zwostał, byrnjež by dźensa zwonka Serbow skutkował. My dźe wěmy, zo po dołhim kapłowanju nětko z jenakej swěru nic jenoż Němcow duše pase, ale też pobratrowske duše Polakow, kiž k jeho Dobelnjanskeji diasporje słušeja. A doma w ródnem statoku hospodari luba sotra Marja ze swojim mandźelskim a stara maćerka pase a pěstoni swoje wnućatka. —

Tak sym přišoł na kupjelanski puć, hdźež mi automobil z črjódu hošći z Janskich kupjel napřeco přijědże. Ale lěpje znaju tutón puć jako Rózeńčanski, dokelž tu khodźitaj Kłóštrski a Wotrowski procesijonaj do Rózanta.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Proces přeciwo Bergmannej.

(Pokračowanje.)

W žobotnišchim jednanju pšheczíwjesche žo wobštorčzeny dr. Jakoby wudawanju, so je nemišlostatnobudnišenu radže Heinemannej jaßne wokiwy podał dla prawneho wobkhada je škladowymi wopišmami. We wobšťórčznym pišmje rěka, so budu podawarjo požčzonkow do bjesštrachoršce šakolebani, hačrunjež tu wopraudže žaneje wěštosče njeběše a to cžim bóle, so najwjetšchi dźěl škladowych wobštatkow njeběše lombardška twora, ale Bergmannowe wožbinske šwójštwo.

Wobštorčzeny dr. Jacoby powědaše, so je jeho Bergmann hačz do pošledka pšchi wérje wostajił, so ſ wobkhodom derje šteji a so w pjenježnym naſtupanju žadnu štrach njeboſy. Bergmann pak wobštrucžeše, so je šwoje finanzielne cžežkoty dr. Jakobej ſdźělił. s

Dokładne pšchiſłuſchowanje mandźelskeje Wulfroweje dopokasa, so bu wo jenej twórje na ſkładje na wjazorych podawarjow požčzonkow jene a tołame ſkładowe wopišmo wudate. b

Dale měješesche žo šamolwješ ręčnik Jolenberg, ſ kiž běšche do šwěšchczenja lombardſkeho domu ſ cžaßanni ſ Bergmannowym juriſtiſkim radžičelom. Jolenberg dyrbješe pšchidacz, so je jemu Bergmann wo šwojich wobkhodnych ſtaroſcžach ſkorźił. Sšwědk wuprajł, so dr. Jacobej njeje powědał, so pola Bergmanna njeje něchto w porjadku.

Wobſtorčzeny Jacoby wuſłuchowny, so njeje nicžo wo tym wědźał, so je Bergmann bórzy wotpiet chkoltaun, hačrunjež je ſ nim hromadźe dźěłał. Je hakle jo poſdźiſcho pšchipadnje ſhonił, jako njeje ſ nim dawno nicžo wjacy cžiniłz měł.

Na to žo dalſche jednanje na pónđźelu poſtají.

Přilopk.

* **Tragiſke njeſbože na hoałwinſtim wulčcje.** Pod tragiſtimi wobſtejnoſcžemi pšchiłdže pónđźelu Barlinſti hkowuh ſaſtupjer Chryſlerſtich automobilow, Koch, wo žiwjenje. Koch, kiž ſ hoałwy domoj jěđźeſche, běšche žo pódla ſchofera žynył a žebi wuſnył. Jako auto blizko Nauena *na hubjenu dróhu pšchijđže, žo nadobo w Kochowej ſtrělbje*, kotruž wón ſpizy w ruzu dźerżeſche, twrdłł puſchcžł. Kułka ſajđeše jemu do hłowy a mori jeho na měſtnje.

* **Błyſk dyri do tſjoch jonow.** Nad Schwarzenbekom w Schleswig-Holſteinſkej dyri błyſk do cžrjódži jónſtich, kiž na polu běrny ſběrachu a trjechi mandźelſku wobſtrědžerja Siemerſa, jeje 21lětnu dźowku a 25lětnu Neumannowu. Siemerſowu wón jenoż pohłuſchi, jeje dźowku hčerzo wopali, ſo wona bjes wědomja leže woſta. Neumannowu pak ſaraſy. Jeje draſtu běſche błyſk zyle ſeßmudźił. Wona ſawoſtaji ſi make dźěcži.

* **Wulki woheń w Liedolshcimje w Badenſtej.** Pšched něhdže lětom wotpali ſo w Liedolshcimje zyły dźěl wſy. W nozy na ſchiwórk ſandźeneho tydźenja tam ſajo wulki woheń ſakhađeſche a 13 bróžnjow ſ zylymi žnjemi do wapieſa pšchewobroczł. Wotpalene bróžnje ſtejachu zyle pšchi ſtarym wopalnſchczu.

* **Wulki woheń.** Pšchi wulkim wohnju w Daſſelu po-ła Hildesheimu wotpalichu ſo někotre domſke, bróžnje a hródže, dohromady 10 twarjenjow. Někotre dalſche twarjenja buchu wobſchkodźene. Stót móžachu wſchitkón wukhowacz, tuła ſu ſo žně ſobu ſpalile.

* *Se St. Ingberta. (Se ſaſtojnſtwa wupokazane.)* We ſmiſłu ſe ſkandalom na St. Ingbertſkej měſchczańſkej naſtupowarni je knježeiſtwowa komiſija měſchczańſtu dra. Kempfa ſe ſaſtojnſtwa wuhnała.

* **Meblowa twornja ſo wotpalita.** We Oehnhauſenſkich kupjelach wotpali ſo w nozy na wutoru wulka meblowa twornja firmy Lindemann a Grotwilm. S hiſchcže njetwujaßnjeneje pšchicžiny naſta woheń w kiołni a wuſpěchetšé ſo ſpěchnje pšches błidarniu na ſkładowny. Dla njedoſtatka na wodże njemóžachu wohnjowe wobory wjele wuſtutkowacz. S wohnjom je 140 dźěłacžerjow ſaßłużbu ſhubiło.

* **90 lět żeleſnicza w Němſkej.** W lěcže 1838 wotewrichu mjes Brunſchwikom a Wolfenbüttelom prěnju ſtatnu żeleſnicu Němſkeje. W naſtupje ſtamtneho lěta wotewrichu też Barlinſko-Potsdamſku cžaru. Jěſła ſ Barlina do Potsdama tehdy hiſchcže niebě žana radoſcz, hdyż w Barlinje cžiſcže wumuły na żeleſnicu hymu, wułěſe puczowazy w Potsdamje ſ njeje jako maſach.

* **Sabhcžiwa macz.** Na dwórniſchczu we Weidenje we Bayerſkej woſjewichu, ſo ſu woſtajł ſ cžěſchnym dźěłcžom bjes knjeſa namakali. S naidokładniſchim kłědźenjom njemóžachu macžeř wopuſchczeneho dźěcža ſwěſcžicz. S Noweho Měſta dóhđe ſtónczneje powěſcži, ſo je tam ina žona ſ Eſlama ſaſtojnika wojſewika, ſo je wóſ ſ dźěcžom na Weidenſkim dwórniſchczu ſtejo woſtajła. Hakle w cžaſu je ſo dopomniła, ſo je ſwoje dźěcžo zapomnika.

* **S zhrkwineje wěże dele ſkocžił.** We Hamburku ſkocži wutoru popołdnju niesnaty muſkł ſ wěże Michalſkeje zyrkwje na dróhu dele. Wón pſchi Lutherowym pomniku ſ roſtrażenymi ſtawami morwy leżo woſta.

* **300lětny jubilej Sółnohródſkeho (Salzburg) doma.** Tele dny dokonja ſo 300 lět, ſo bu dom w Sółnohrodže poſwjećeny. Pšchi tutej ſkładnoſcži wotmětwa ſo w Sółnohrodže wjele ſwjatočnoſcžow, na kotrychž ſo wuſtoja zyrkwinſtwo a politiſcy knježo ſ Nakuſcže a Němſkeje wobdźěła. Awſtriſki ſwjatkowny kanzlej dr. Seipel ſměje ſwjeđeńſku rěcz. Jubilejſke ſwjatočnoſcže ſkónczą ſo ſ poſwjećenjom doma.

* **S padakom ſe 6000 metrow wyſokoſcže dele.** Belgiſki lětaſki hejtman ſ jenej nohu a pópłanki ataſchej w Pariſu ſ mjenom Coppens, ſkoczi pónđźelu we wokolinje Pariſa we wyſokoſcži 6000 metrow ſ lětadła a puſchcži ſo ſe padakom (Fallſchirm) dele. Wotſkoł ſo jemu dopołnje poradźi. To běſche prěni króć, ſo ſo wotſkoł we tejle wyſokoſcži w Europie pſchewjedże a poradźi.

* **Syma w Franzowiſku.** Pónđźelu je ſo do Franzowſkeje ſcžipjata ſyma namakała. W Auvergne namerichu 8 ſtopjenkow mże 0, we Vogeſach 4 a pſchi rězy Loire 3 ſtopjenki łymy.

* **Ssamo žebje ſapalita.** Na jenym kerchowje w Revalu pola žebi němſka wučerka pſchi rowje ſwojeju ſtarſcheju ſiwoju draſtu ſe petrolejom a ju ſapali. Pſchedy hačz nimohuzy ludźo ſamóchu njeſbožownej pomhacz, běšche žo wona hižom cžežko wopalila. Wona wumrě ani ſo by ſo wo wědomje wrócžiło. Pſchicžina ſamomordarſtwa njeje ſnata.

* **Łyſ w khorowni.** W khorowni ſa khudych we Wellingborough žo po powěſczi ſ Londona, ſo khori do najwjetſcheje hroſy podachu. Běšche žo łyſ do khorownje dobył a hanjeſche mjes łożemi tam a ſem. Stónczneje žo ſaža ſ durjemi do žwobody namaka.

* **Powodźenja w Portugalſkej.** Se žyłnymi deſchczemi w Liſſabonje a wokolnych prowinzach je k wobſchkodnym powodźenjam dóſchło. Pola Calgaša pſchekhwata wódna truhel żeleſniſki cžah. Lokomotiwa ſu łylnje wobſchkodźena, jedyn wós doſpołnje roſbity.

* **Denguetſka ſmyja wotebéra.** Po hamtſkej powěſczi je Athena je wot wudyrjenja Denguetſkeje ſmyje hač do 20. ſeptembra w Athenje 631 a w zbyć Grichiſkej 1040 woſobow na tyđaz ſhromadneho w... ...ſtwa patriechnych měſtow. Tuthwilu je ſmyja n male zule ſaſchła.

* **Junkerſke lětadło ko ſhotowanje ſe Sibirſkeje wróczilo.** Junkerſke lětadło W 33 němſkeje powotroweje hanby hiż 8. ſeptembra ſ Barlina do Irkutſka leczeſche, je ſo pónđźelu wjecžor 3/4 hođ. ſhotownje do Barlina wróczilo. Lětaſke towarſtwo ſo nadźa, ſo budźa w bliſchim naležu lětadła móz poriadnje mjes Barlinom a Irkutſkom wobkhadźecz a cžaru do Pekinga a Shanghaja podłſchicz. S Barlina do Irkutſka je 5000 kilometrow.

Cžełkej kataſtrofje w Spaniſkej.

Tunel ſo ſaßypnył. — Spěchnika do ſo ſraſtyłoj.

Pſchi twarje żeleſnicy mjes Saragoſu a Caminrealom w Terneſkej prowinzy ſaßypny ſo tunel a porjeba 18 dźěłacžerjow. Dotal ſu hižom wóſom cžełkom wuhrjebali. Dźeſacy dźěłacžerjow je hiſchcže ſaßypnjenych. Schtyrjo dźěłacžerjo móžachu ſo pſched ſaßypnjenjom wuthowacz. Inżeněrjo podachu ſo hnydom k měſtnu njeſboża a ſyłachu ſe ſnjeſbożenymi akuſtiſcy ko dorěcžecz. Jenoż tſjo ſnjeſbożeni wotmołwichu. Wukhowańſke dźěła ſu jara wobcžežne a poſtupuja jara pomałku, dokelż je ſtrach, ſo bo wjazy dźěłow tunela ſaßypnje.

Sa pſchicžinu ſaßypnjenja wobhladuja łylne deſchcže. Měſtno njeſboża je něhdže 25 metrow wot ſajéđa ſdalene. Zyły tunel je 160 metrow dołhi. 200 dźěłacžerjow dźěła na wukhowanju ſnjeſbożenych towarſchow.

*

Sobotu ſrany na żeleſnicy ſ Madrida do Andalukſiſkeje blizko města **Baezy** Madridſki ſpěſchnik ſ połnej ſpěſchnoſcžu do ſpěſchnika, kiž jemu naiſchcžo pſchijđže. Njeſboże ſta ſo w cžmowej nozy a deſchcz kidaſche ſo łylnje. Wukhowanje woporow njeſboża běſche jara wobcžežne. S Cordua Alaſara a Madrida pſchijđźełſchtaj pomoznaj cžahaj. Pſchipołdnju dźěhu wſchitkich ſnjeſbożenych ſ roſbitkow ſwuczahali. Pſchi 70 kilometrſtej hodźinſtej ſpěſchnoſcži ſraſyſchtaj cžahaj ſ taſimi wotmachom do ſo, ſo ſo lokomotiwje, wacžokowaj woſaj a wagon 1. rjadownje doſpołnje roſbiſchtaj. Po dotalnych powěſczach bu 15 puczowazych morjenych a 65 ſranjenych.

Zle ſcžěhki amerikſkeho tornado.

Poſlednje dny ſu w Pelikanſtim ſaliwje na Floridze dalſche 200 cžełkow namakali. S tym ſtupi liczba morjenych w tutej krajinje, hdyż ſo zokrowa ſczina płahuje, na 400. Njeje njemóżne, ſo je wjerczaty wichor zyłe wobydlerſtwo w Pelikan Zity wutupił. Dozhlwe wopory tornada wobliczuja nětko ſ 220 duſchemi.

Wichor je ſo ſ kupow też na amerikanſku połninu (Weſtland) wupſchestrěł a w Simolitſej prowinzy wjele ſchkody nadźełał, je wjele wotarjenjow a moſtow ſapuſcził. S tutej krajinu nimaja hiſchcže žanych telefoniſkich ſwiſkow.

Na kupje Portorico thoroſce mjes wobydlerſtwom pſchczo bóle pſchibłeżuju. Dotal je hižom pſches 15 000 ludźi na influenzu ſkhoriło. Na malarziju, woſtejaju a druhe natukowaze thoroſce leżi pſches 5000 woſobow. Wyſchnoſcže ſo boja, ſo ku wobjetjnoſcže na mjeńſchich kupach Nawjeczorneje Indiſkeje hiſchcže hórſche.

Wšędne njezboża.

Sšjertne padnjenje ſ motorſtim kołom pola Mużakowa. Puczowazy ſ Hory pola Mużakowa, kiž běšche pola Robiſchcza firmy w Brunojzach pſchiſtojenu, ſajedu hrjeni wjecžor, najſkerje ſ pſchewuſkej ſpſchnoſcžu jíżdżo, na Mużakowſkej dróhy do ſamjery, kiž běšche na dróhy pſchiſtrawjena, runjeſ běſche wobſkwělena. Wón ſo ſawjery wěſcže pſchepoſdże dohłada a pſchełama ju ſe ſwojim motorſtim kołom. Pſchi padnjenju dyri njeſbożowny ſ hłowu wo dróhu, ſo ſo jemu noſ puknu. Sſchtwórtk rano je wobžarjujomny w Khoczebuſzki thorowni wumrěł.

*

Sšmjertnej njeſboži ſ motorſtim kołom pola Annaberka. Jako na dróhy ſ Oberwieſemthala do Annaberka motorowy koleſaŕ nimo wulkeho automobila ſajéđe, bu żónſka, kotraž na ſoziałnim žedle žedźeſche, dele wjerhnjena a tak cžežko ſranjena, jo ſa nětkotre mjeńſchiny wudychca. — Wulko Plattenthalſkeho kubła ſajéđe ſ Annaberka pſchijéđżo 20-lětny ſamłak ſ Krummhermersdorfa ſe ſwojim motorſtim kołom do hromady kamjenjow. Jeho cžežkoſranjeneho do khorownje dowjeſechu, hdźež ſnjeſbożeny bórzy wumrě.

*

Njeſboże ſ motorſtim kołom ſta ſo pola Kruſchwizy. Motorowy koleſaŕ pſchejéđże kokojéżdneho, kiž bu khětro cžežko ſranjeny. Motorowy koleſaŕ wosta ſranjeneho ſ a měſesche ho ſ próchа.

*

Na dróhy mjes Přeſjowku a Běłej Wodu ſajéđże nowy Exner ſ Běłeje Wody do druheho motorowego koleſaŕa, kiž jemu na wopačnej ſtronje dróhi napſchećżo pſchijéđże. Exner žebi pſchi padnjenju krwawjacu ranu do hłowy na bi. Sſnjeſbożneho dyrbjachu ſ automobilom ſ lěkarſkej do Běłeje Wody dowjeſcz.

Protyka dawkowych termińow

w měſacu oktobru 1928.

Saplacžicz ma ho na finanzny hamt:

1. **oktobra:** Dań rentiſkeje banki, 2 podłi 1928.
5. **oktobra:** Dawkowy wotrjad wot dźěłacžerſkeje mzdy ſa mſdy, kiž ſu w cžaſu wot 16.—30. ſeptembra 1928 wupłacžiłe.
10. **oktobra:** Burſowy wobrotny dawk.
10. **oktobra:** Dopředne ſapłacženje na dohkodowy dawk ſa wſchitkich płacžerjow dohkodn. dawka — ſ wuſnamjenjenjom cžaſa ſa hajiſtwa / ſa 3. protyrjk ſchtwórtk. lěta 1928 we wuſnoſcži ſchtwórczinu dawkowego dnja, kiž je w dawkowym namołwjenju ſa protyrjk lěto 1927 poſtajeny.
10. **oktobra:** Społkowſki dawk (Körperſchaftsſteuer).
10. **oktobra:** Dopředne wuſjewnje wobrotneho dawka. dopředne płacženje ſa 3. protyrjčzne ſchtwórczinu 1928.
20. **oktobra:** Dawkowy wotrjad wot dźěłacžerſkeje mzdy ſa mſdy, kiž buchu w cžaſu wot 1. hačz do 15. m

Listowanje.

Nahódnoſcženje. Wobhoneje ho na hamtſkim ſtawje, hačz je *nahódnoſcženje hižo poſtajene* abo na ... to ſaleži, ſo tuto ſarjadowanje tak dołho traje. K płacženju danje ſa ſtunu, kiž 25 *prozentow nahódnoſtnych pjenes* wuczini, je gmejna bjeſe wſcheho winowata. Nadźi ſo to ju ſ tomu namołwjże, je-li nachſe, ji ſe ſtórżbu hnydże. Cžaſcže-li dla wuſkołoſcže danje a ſpocžatk płacženja danje wědźecz, dyrbjeże wopſewjecz, hdy bu hypotheka ſapiſana, hdy je pſcheładowanje było, hačz je hypotheka ſo ſo wuſchmórnyła a ſo na nju nětchto napłacžiło.

F. T. Każ ſami pſchidawacže, ſeče ho ſ wěrcženjom na nahódnoſcženju hypotheki wujednał. Pſchi tym ſeče jej nic jeſnuy był, ſchto pſchiſłuſchnoſcže a kaſka dań na ſo po nahódnoſtnym ſakonju płacžicz. Sſo ſpiecžowacz. Wam ſu ... ſchim měnjenjin ſ nětkajeje ſakoſkeje pſchiſłuſchnoſcže nebudże.

Sokołstwo, sport a hry.

Płaſkowanje.

Europiſki mišter Maks Šmelink ma ſrjedź oktobra w Rewarku pola Newyorka ſ prěnjemu razej w Amerikey wojować. Jako jeho pſcžiwnika mjenuja Hiſpano-Američana Roberta Roberti, kiž je ze ſwojej ... z pſcež 200 puntow a ze ſwojej wulkoſcži 191 ... cžełnje pſcež Němſka.

Kopańca.

W pſchichodnym lěcže wuſtupi jene urugwajſke kopańcowe muſtwo někotre razy w Němſkej.

Šwjedſka zbije Němſku. Pſi njedźelniſim ſpowanja zbi šwjedſke muſtwo němſke z 2:0.

Kolcarſtwo.

16 šeſdźeſatowych wuježdżowanjow ſo wotbęrko.

Njedźiwajcy pſchipadow, kiž kotrymž poſledniu ... pſi europſkich a też amerikſkich šeſdźeſatowych wuježdżowanjach dóndże, je liczba wotmyſlenych ... dnjowych wuježdżowanjow w bliżſim zymſkim ... lěcže hiſce pſirostła. Styrnaće šeſdźeſatowych ... dżowanjow je hižom kruce pſiprawjenych, ... ſtamtnym runej pſedewzaći ſtej w St. Etienne w Pra... cowſkej a w Barlinje wotmyſlenje. Porjad ... kotrymž ſo jenotliwe šeſdźeſatowe wuježdżowanja ... měwaju, je ſcžehowacy: Detroit (w Połnocnej Amerika ... cy) wot 28. oktobra hač do 3. novembra; Kóln wot 2 ... hač do 8. novembra: Chikago wot 11. hač do 17. ... vembra; Frankobrod n. M. wot 30. novembra hač ... 6. decembra; Newyork wot 2. hač do 8. decembra; Mailand wot 26. decembra hač do 1. januara; Brüssel wot 21. decembra hač do 5. januara; Lipsk wot 29. hač do 16. januara; Stuttgart wot 31. januara hač do 5. februara; Wrótsław wot 28. februara hač do 3. *měrca*; Newyork wot 3. hač do 9. měrca; Dortmund wot 15. hač do 21. měrca; Chikago wot 17. hač do 23. měrca; Pariz wot 18. hač do 24. měrca.

Sport z motorſkimi kołami. — Rekord ſpěſnoſcže žónſkich.

W Brooklandſu postaji jendźelska wuježdżowarka knjeni Scottowa w njedźelu nowy rekord za žónſke wuježdżowarki, jako wona wuježdżowanje přez 5 mil (něhdže 431/2 kilometr.) z přerěznej ſpěſnoſcžu wo 1141/2 mile (184 kilometrow) wot hodźinu dołha.

Wšelcžizny.

Najdróżše golfowe hrajniſco cyłeho ſwěta.

W 52. dróży w Newyorku ſu golfowe hrajniſco wosrjedź połſta mróceleškrabakow wotewrili. Hrajniſco je něhdže 300 metrow wulke a je najdróżſche golfowe hrajniſco cyłeho ſwěta. Hódnoſć jeho ... noſce wobliča ſo na někotre ſta tysac dollarow.

Swójbne powěſce.

Sſwěrowani: Engelbert Ottiger ſe Charlottu ... Wilhelmej w Budyſchinje. — Korla Mader, dipl. ... kowanſki wučžeř ſ Loru rodź. Jenczej w Budyſchinje.
Sſmjerća: Helena Pětſchyna na Zjdowje, 76 lět.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we rudawskej 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrańcow 1,50 zł. ha. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěł Smolerjec knihiličerja, zap. dr. t. č. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy a a rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. a a

Čisło (Nr.) 232 — Budyšin — Sriedu, 3. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

„Hrabja Zeppelin" do Jendźelskeje lećał.

Dla dešćowego wjedra w źrjedźnej a ſ dźěła we wjesołej Němskej je powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" wotpyšlene lećenje do Barlina spušćiła a ſo na stronu k Hollandskej samérila. Tam je wjedro wjele lěpše dyžli w Němskej. „Hrabja Zeppelin" je nad měſtami Kóln, Düſſeldorf, Essen, Wesel, Cleve a Emmerich a potom nad hollandskej mjesy picholećał. Popołdnju w 3 hodźinach powětrowu łódź nad Nymwegenom widźachu. Wona jara ništo lećeſche. Wjedro w Hollandskej je pschijóndne. „Hrabja Zeppelin" **tež nad Doornom lětaſche. Prjedawschi khežor a jeho žonóſba lećenje wobtrjedźowaſchtaj** a powětrowej łódźi pschikmawschtaj. Měſto Rotterdam „Hrabja Zeppelin" wjazy hóreź wobkěta a ſo potom na stronu k Jendźelskej wobroći. Wutworu wječor wokoło 6 hodźin wón k jendźelskemu brjohej pola Cuweſitha- makeho pschibrjóžneho měſtaca, pschiſleća. Wot tam powětrowa łódź dale k poknogu lećeſche.

W nozy je „Hrabja Zeppelin" nad Polnóžnym morjom chyl lećeć, ſo by mjódſchi dźeſ wobźadki nadmócnu nóznu jěſbu a nóznu wobhlad na morju, na pschikład ſwětłaze a jablukſtake wohnje ſejnak. Ležeſ ſo ſ tym, ſo „Hrabja Zeppelin" źrjedu rano nad Hamburgom połeći a ſo we 10 hodźinach nad Barlinom pokaže.

Hindenburgowe 82. narodniny.

Němſki president ſ Hindenburg ujeze 2. oktobra w Barlinje pschitomny był, ale je, ſo by wobſtarał swóje 82. narodniny w měrje wozwjeſćeli, ſo do ſwojeho hońtwinſkeho rewěra w Schorfheide wróćo ſeźahnył.

Měnjenje w Barlinje wo jednanju wo wuswobodźenju Porheinskeje.

W Barlinje ſo **Poincarewe njedźelſke nahladny wo wuſwobodźenju Porheinſkeje jako nowe poćeſenje wohladaju; wone njeſu dobre ſnamjenja ſa pschedstejaze jednanje wo wuſwobodźenju Porheinſkeje a wo wójnſtim wotſchkodźenju.** Demokratiſka nowinſka ſłužba ſaćišnjeſ Poincarewoje rěče zyle prawje poſudźuje, hdyž na to pokazuje, ſo ſebi pschi tajkim ſtejiſchću franzowſkeho miniſterſkeho preſidenta wot pschipowědźenja, ſo je Franzowſka k bórſomnemu łapoćatkej jednanja hotowa a ſo je ſ dobrej wolu połnjeźe, pschewjele njeſlubja. Wjacy dyžli dwělne ſo być ſa, ſo němſke knježeſtwo w bližſchich njedźelach ſ notu na pjeć ſtatowu jednanje łapoćnje.

Parižcy němcy přeciwo němsko-francowskemu zbližењu.

Hdyž Streſemann k podpiſanju Kelloggoweho wójnu tamajcego pakta do Parifa pſchijéđże, jeho Franzowſojo ſe ſahoriſenjom witachu. Nětkoſi ſ ludoweje cźrjódły teſ ſahoiſdachu. Parižſka polizija je ſa ſwojidarjemi ſledźiła. Němſeſche, ſo dyrbi ſich mjes franzowſkimi nazionalistami pytaſ. **Wupokaſa pak ſo, ſo běchu — *němſcy nazionaliſtojo* hwiſdali, zobuſtawſy *němſkeje kolonije* w Parifu!** Tuſi ludźo měnja, ſo k prawym ſaſtupjerjam Němſowſtwa, kaž Stahlhelmarjo a Hitlerowi nazionalni ſozialiſtojo ſłuſcheja.

Młodostnych w Londawje zajeli.

Franzowſojo ſu w Londawje we wobſadźenej Porheinſkej 14lětneho ſamkarſkeho wučobnika Zaunera, 16lětneho tſěchikrjeſerſkeho wučobnika Litſcha a 16lětneho tſěchikrjeſerſkeho wučobnika Schäfera ſ Wormſa, ſajeli. Wobſadźenſka wyſchnoſcej jich winuje, ſo ſu ſo be bydła jenoho franzowſkeho offizéra we Wormſu dobyli a wojerſki revolwer kradnyli. Pſchi tymle nutſdobywanju je ſo pjecza teſ 16lětny tſěchikrjeſerſki wučobnik Trautmann ſ Wormſa wobdźělił. Dokelž je ſo Trautmann ſ wutſělom ſ teſchinga ſramił, je jeho franzowſki żandarm halle póndźelu tehenuſa do franzowſkeho ſaſtwa pſchiwjedł, mjes tym ſo ſu druhich tſjoch mlodoſtnych hižo 24. ſeptembra jaſnou pſchepedali.

Pschipóſnaże ſa němſkoſtatnu woboru.

Schež němſkeho wójſkowego wjednſtwa, general Heye, je pſchi ſkładnoſeji ſkónčenje manewrow němſkoſtatneje woboty wukaz wojſerwik, w kotrymž wjednikam a wojakam ſwój dźak a pschipóſnaże ſa jich dokonjenja praji.

Strajk w ſchlesyſkim kamjeńnowuhlowym hórnſtwje.

Sajſtupjerjo hórniſtich ſwjazkow w delnjoſchlesyſkim kamjeńnowuhlowym hórnſtwje ſu njedźelu wobſamknyli, ſo ma ſo wutoru dźěło ſtožeć. Dokelž ſo ſtrajkowe wobſamknjenje na Neurodeſti a Waldenburgſki rewěr poćahuje, 25 000 hórnikow ſtrajkuje.

Strajk w němskich łódźernjach.

Nětkuje ſo 50 000 dźěłaćerjow w němſkich łódźernjach je ſo ſtrajkej pschiſamkło. S tym ſu wſchelake łódźernje do wulkeho cźěſna pschiſchle. Wuhladny na hórſonne wurunanje mjdowieje ſwady, ſu tkótre hubjene, dokelž dźěłaćerjo ſu dźěłodawarjo pſchi ſwojich ſadanjach wóſtawaju. Wobſtejnoſće mjeſnu pjecza ſa dźěłaćerjow pſchihodne, dokelž ſu němſke łódźernje do cźeſkeje konkurrenzy ſ wukrajnymi łódźeernjemi pſchiſchle. Wone tule ſkładnoſeſ k tomu wuſa, ſo bychu dla ſchpatneje konjunktury wulku liczbu dźěłaćerjow ſ dźěła puſcheſe, ſchtož ſu hižo cźaſe prjedy cźiniłej.

Njesprawnik we wjednistwje kommunistiskeje strony.

Prjedawſcheho pſchedſydu kommunistiſkeje měſchczańſkeje frakſije a dotalneho ſekretara kommunistiſkeje ſtrony w Bremenu, **Hermanna Osterloha, ſu dla ſtronje ſchłodźaceho ſadźerjenja** ſ kommunistiſkeje ſtrony wuſamknyli. Osterloha winuja, ſo je ſtronine pjenjeſy pſchekſchiwił. We kommunistiſkej ſtronje Bremenſkeho wokrjeſa je wón wulku rólu hrał.

Staroſće wo Winske Nowe Město.

Sakſanje ſozialdemokratiſkeho dźěłaćerſkeho ſjeſda we Winſkim Nowym Měſcze, ſ cźimž je ju powſchitkownym měnjenju tež ſoſtupanje republikanſkeho ſchtitazeho ſwjazka ſakſany, je ſo ruce rosnjeſko a wulke roſhorjenje ſpuſtiło. Sozialdemokratoju praja, ſo **na žadyn pad njepſchipuſchcźa**, ſo ſo njedźelu jenoż domowinſke woboty ſeidu. Hdyž ſo ſozialdemokratam ſakſaje, ſo je porjedźe a organiſowani bo Winſkeho Noweho měſta pſchiſłudu ſo tola na měſtnowych dróhach ſeidu a je ſawru, ſo bychu domowinſkim woboram **ſnjemóžnili, ſo ſeſtupacź**. Dźěłaćerjo we Winſkim Nowym Měſcze cźeđża ſamo hižo ſobotu dróhi wobžadźacź a je domowinſkim woboram ſaraćeć. Sa ſrjedu je ſo wulka ſchromadźizna republikanſkeho ſchtitazeho ſwjazka ſwołała, w kotrejž ſo wo 7. oktobrje wobſamknje. Wo **pſchiſpitrawach ſa fakhewanje bieſtracha**, kotrež chce knježeſtwo ſwjazkowe ſtrony abo Winſka měſchczańſka wyſchnoſeſ ſa 7. oktober ſwołaſ, njeje hiſchcze nicźo znate. Wedźa jenoż, ſo garniſona Winſkeho Noweho Měſta juriſe ſ měſta porjehuje a ſo ſo ſ wojakami ſ Wina narunа. W nětkotrych ſwóſbach Winſkeho Noweho Měſta ſo hižo hotuja, ſomy a dźěći ſa cźaſ kritiſkich dujow na wſach ſameſcźeć.

Do wulkeho roſhorjenja ſu ſo ſ połoſcźu dali, ſo kóżde tehole tydźenja knježeſtwo we Winſkim Nowym Měſcze a wokolnoſći wuwſtaćzny ſtaw wojſewi, ſo by měſto a daloku wokolnoſeſ ſaſtrjeſło a pſchićahanju ſuſych dźěłaćerjow ſabżeſało. Pſchedſydu ſwjazka metallowych dźěłaćerjow, najwjeſcheho awoſtiſkeho dźěłaćerſkeho ſwjazka, je thromadźiny we wſcheđi Winſkich podkrjeſbacź porucził. Wažne je, ſo ſu železniſarjo, kotſiž běchu ſ wopredka ſwulnuli, železniſkim cźahanu, kotrež wobeſ ſtronje žadachu ſcź dacź, ſo **k nowemu roſprajenju** wo teſe wězy pola generalneje direkcije ſwjazkowych železniſkow ſamolwili. Delnjoſaſtriſke ſtrajny hejiman je wokſera dołhe roſwdźenje ſe ſwjazkowym kanzlerom mél. Wjedniſy domowinſkich woborow dźenja k nowemu roſprajenju do Wina pſchiſłudu.

Teſ ſobuſtawy ſwjazkow Winſkich ſaſtoiniſkow cźahedża 7. oktobra do Winſkeho Noweho Měſta cźahnuć. Bojoſeſ ſe, ſo ſu pſchedſydowe njeměrami je wulka; hotele a korcźmy budża 7. oktobra we Winſkim Nowym Měſcze ſawrjene.

Jednanje w Prahy wo balkanſkim dojednanju.

Wo wubjerku ſa dorosumjenje mjes balkanſkimi ſtatami, kotrež w Prahy ſwoje wuradźenja wotmeiwa, je bokharſki wotpóſłanz Penakow jara podrobnje wobſtejnoſće bolharſkeje mjeńſchiny w Dobrudźi wobſwětliſ. Wobſedje ſo hórſcheſche, ſo ſu ſo nětkotre ſta bolharſkich ſchulow do rumunſkich pſchemėnile, **tak** ſo ma bolharſka mjeńſchina ſedma 10 ludowych a wyſchſich ſchulow. Dale na ſeſěwki lakonjow pokaja, wobſedje ſakonja, kotrež wobkedźerja leżowneſeſow nuſuje, ſo dyrbi ſa jara krótki cźaſ piżonne dopokaſy pſchedpołożeć, ſo leżownoſeſe jemu ſłuſcheja. Skónčnje porokowaſche, ſo ſo ſyſtem roboty a rekwizizionow k lěpſchemu wěſtych ſaſtojnikow a też prwatnych ludźi ſnjewužiwa.

Strajkowe hibanje w Francowskej.

W Lillu ſu wutoru **kommunistiſke dźěłaćerſke ſwjazki wobſamkle ſtrajkowaćz**. Po ſchromadźizne dźěłaćerjow ſpytachu po měſcze cźahacź. Pſchi tym do republikanſkich gardow ſtrašachu. Dźěſ dźěłaćerjow je ſo roſbudźił, ſo ſo pſchi kommunistiſkim ſtrajku njewobdźěli.

Krajny kongreſ unitariſkich hórnikow w St. Etienne je ſ dnjowym porjadom wobſamknył, ſo ſo pomſchikowny ſtrajk pſchipowěda, jelike ſo ſo dojowa mſba wo pjeć frankow njepowyſchi. Kongreſ je dale ſa hórnikow 24 ſapłaczenych dnjow dowoleneſ wobſamknył.

Bojosć před kommunistiskej revoluciju w Parizu.

Konſerwatiwny ſapóſłanz Taittinger je wójniſkemu miniſtrej Painleweej dźěłił, ſo w deputertſkej komoreje praſchenje ſapoda, kak by knježeſtwo Paris pſchećziwo kommunistiſkej revoluziji ſchtikało. Nayraſchenje ſo na powěſcź ſakaſuje, ſo bychu, hdy bychu njeměry wudyrile, ſo wojazy na ſakitanje miniſterſtwow a preſidentowho hrodu wobmjeſowali, ſo pak by druha garniſona ſ Parifa wuzahła.

Jendźelska a Francowska hnucem na amerikansku notu njewotmolwitej.

Pod pſchedſydſtwom miniſterſkeho preſidenta Baldwina je ſo pónđelu miniſterſka rada wotmėła, kotraž je ſo nadrobnje ſ amerikanſkej notu wo jendźelſko-franzowſkim łódźſtwowym dojednanju ſabdrała. Sajſtupjerjo ſwonkowneho miniſterſtwa a admiralitety wo połoženju, ſ amerikanſkim wotpokaſanjom naſtatum, roſprawichu. **Kaž bě do prędka widźeć, ſo nicźo njewobſamknu**, dokelž chcźedża najprjedy cźaſ dobyć. Sa to ſo w **Parifu diplomatiſke roſprajenja** wotmeiwaju ſe ſamyſłom, ſwětſcźe, kotre dźěłe łódźſtwowehe dojednanja mėża njedźiwajcy wotpokaſanja Ameriki wobſtacź. Wobſedje ſo wo franzowſkej reſerwje krajneje wobory jako wo ſkowniej należnoſći jednaſche. Se franzowſkeje ſtrony ſo Londonſkim nowinam ludźi, ſo ſebi Franzowſka na žane waſchnje na to njemyſlí, ſo by ſ łódźſtwowym praſchenjom ſo ſaberaja po ſamkunych puczach ſchła. Tale nadrobnje roſkrjena ſpźeleńſa ſpóſnacź dawa, kak ſpźnje je ſo podhlad w Jendźelskej w tymle naſtupanju roſwił.

Jendźelſko-franzowſke łódźſtwowe dojednanje ſo wojſewi.

Franzowſka miniſterſka rada je ſo ſ wulkej wjeſelnoſći ſa to wuprajiła, ſo by ſo dotal potajene łódźſtwowe dojednanje wojſewiło. Bjes dwěla je, ſo je Franzowſka ſa to, ſo Jendźelſku na morju podpjeruje, pſchiſlubjenja w naſtupanju wotbronjenja na kraju a zyle wėſte jendźelſke ſukowanje pſchećziwo Italſkej dołoła.

Venizelos w Londonje.

W roſrěčenju ſe ſaſtupjerjom Reuterowe agenturу je grichiſſi miniſterſtwowy pſchedſydа Venizelos rjekł, ſo je do Londona pſchijił, ſo by ſo wujaſnił, ſchtož je w Romje cźinił, a ſo by wědźał, ſo njeje ſamoho njedorosumjenja naſtało. Kaž w Londonje tak tež w Parifu wyłożuje ſaſtojniſy jeho politiku pſchiſłuſchaju, pſchećziwoſelſtwowe pakty ſe wſchěmi kuſodami Grichiſkeje wobſamknjenej, kotrymž pſchiſłuſchaja Bolharſka, Jugoſłowjanſka, Albanſka a Turkowſka. Grichiſki miniſterſki pſchedſydа na ſaćišku ſo Jendźelſka jeho politiku ſkowaluje. Venizelos je dźe **pſchećziwo wobſamknjenju alliantu na Balkanje, ale kaž praji, ſa pſchećziwo jednoſći mjes balkanſkimi ſtatami dźěła.** Turkowſka je iwólniwa, pſchećziwoſelſtwowy pakt ſ Bolharſkej podpiſacź, a jara ważne je, ſo mjes Bolharſtwi a Jugoſłowjanſku wopravdźite ſympathije wobſteja. Venizelos je dodał, ſo je pſchihotowany, pſchepročenje do Angory pſchijeć, dyž budża grichiſko-turkowſke należnoſeſe k wurunanju ſkaliſche.

Jendźelſka dźěłaćerſka ſtrona kommunistow wusamknje.

Stronowy ſjeſd jendźelſkeje dźěłaćerſkeje ſtrony je ſe pſchemoženjej wjetſchinu reſolucziju ſtronineje wukonjaceje rady pſchijał, kotraž poſtaji, ſo ſo kommunistoju ſe ſtrony wusamknija.

Spaniski kral pječa prećiwo diktatorej.

Primo de Rivera je so pječa 1. oktobra pschi schpanskej mjesy j kralom rozrěčał. Kralej je dołhi japiž wosobow pschedpołożił, kotrejž fu so pschi kompłottu, psched někotrymi dnjemi wotkrytym wołdźełke. Krała je prošył, se by namjetnjene pokkłoschanje winikow podpisał. Kral pak je so tomu zapowědźił. Primo de Rivera je dale zadał, so by manifest wozjewił, w kotrymž by prajił, so je ł politiku Prima de Rivera we wschěch dyrkach pschěčenje a so žeby pschěče, so by dale swoje sastojnstwo zastawał. Też tole diktatorowe žadanje kral nochze dopjelnić.

Dawk njeżenjeńcow w Italskej.

Mussolini žeby k pożwjelnjenju italskeho knježitwa we swěcje pschěče, so by so italski lud mucze pschiljwoxjał. Tohodła je psched někotrymi lětami dawk za njeżenjenjow zawjedł. Njedźiwajcy teho fu narodżenja pożledniej dwě łćże dale wotebrałe. Mussolini chce dalschemu wotběranju italskeho wobydlerstwa z tym zadźiwacz, so dawk za njeżenjenjow podwaji. Też potom pk budża žeby mnohi njeżenjenjo rjez, so je dwójny dawk njeżenjenjow tuńschi, dyžli wurdżerżenje jeneje swójby. Italscy njeżenjenjo drje so hakle potom k żeńtwje rossudża, hdyž budże so njeżenjenje ł wuhwanstwom na puste Lipariske kupy khłostacz.

Resolucija serbskeje ratarskeje strony.

Na sjedźe serbskeje ratarskeje strony je so resolucija pschijała, w kotrejž so praji, so je smitkowne a swonkowne derżenje kraja hubjenśe dyźi hdy pjedy. Nětkjschi knježerstwo je sa to samolwite. Sjedź swoje sympathije bratrowskemu ratarskemu ludej w Khorwatskej wupraja a pschipowěda, so budże w parlamentu za runoprawnosć a prawa ratarskeho ludu najmócnischo wojowacz. Klub ratarskich sapósłanzow so nawolwa, we swale wojowanju hacz do najdalschoje mjesy hicz a, hdy by trjeba było, stupschtinu wopuschczeć.

Nowe schibsjenzy w Albanskej.

Dla noweho pschikazanstwa pschećiwo kralej Zogej je so nakły fud postajił. Kaž Beogradska „Politika“ powě, su schtwórk 11 sjschikschahanzow sajeli. Pjatk rano hižo na schibsjenzy wiszachu. We Valonje fu 200 měschčanow sajeli.

Strajk łódźnikow w Awstralskej.

W Melbournu je k strajkowym njeměram doschło. Dobrowólnych džełacżerjow do wschěch stron rozeschachu. Někotrych tak cżeżko sranichu, so dyrbjachu jich do khorownjow dowjeść.

Ze Serbow.

Puńowica.

Srjedu, 3. winowca.

Jaira — Kandida.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

* 1751 Franc Jurij Sok we Kulowje jako syn serbskeho sewca Křesćijana Loka, kiž jako biskop 7. septembra 1831 w Budyšinje zemrě. Wukubła so wot swojeho wuja kaparja Nuka we Kulowje a studowaše w Prazy. Po dokonjanych studijach skutkowaše wot 1776 njepřestawajcy w Budyšinje, tu skónčnje dostawši dostojnosć biskopa. — Lok běše jara měrniwy knjez a wulcy česćowany wot wšitkich evangelskich a katolskich wobydlerjow Łužicy. Wosebje pak so česćowaše wot krala Bjedricha Augusta Sprawneho. Njeznaješe rozdźěla mjez evangelskimi a katolskimi Serbami. — Z tej samsnej swěrn staraše so wo evangelske šule kaž wo katolske. Jako we němskich Worgelske šule kaž wo katolske. Jako we němskich Worgelske šule kaž wo katolske. Jako we němskich Worg

kněz a jeho dwě polita lětnu dźěłowu murjejšu jubilej swjećiłej. Wobaj zwjedźenjej je skrowy zwjeznje mołt a dźěłomišli radostny narodny dźeń pśeś Bożu miłosć a cuzdu też. So je Mićka dobry a pśiwkladny sseerb, wuźiwa i jeho, so wot lěta 1874 „Sserbske Nowiny“ cyła, daś pśeśenny jemu hišće na mnohe lěta strowosć a dowjeźenje.

S Kotecz. Sandźenu njedźelu wobhladaśi zaj žebi turnaj dorosćenych wobrnjowom woboru knjesaj wopalny mišter Wićka z Hornich Kundraćic. Jako wopalniśiśo bośe wumuźeła bróźeń źiwowóźerja Mišorda. Kuźe dowjeśechu łykawu k młynskej rěcy, kótaž pśichwaśeńe so prawje a wśoce wuwjedźe a tak wóźeśe łykawa za wśitkimi mjeńšinu łykaś. Wukładźeny rjeśawch bośe 135 metrow dołhi. Kamuparjo dyrbjachu kněžo mozy nalećowaś, dokeli dyrbjeśe so woda kněžo na horu cyła. Sćerpjenje so jo wšyknem k spokojnosći wuwjedło. Pśitomnaj knjesaj staj so khwalobuje wuprajiłoj.

S Lubija. Po idźeśenju direkcije rumšłojatneje żeleznicy w Drježdźanach wotewri so 7. oktobra żeleznica z Lubija do Hornjeho Kunwalda za śiwowy wožowoby a towarowy wobkład.

S Lubija. Pod wobdźelenjom njeźo 800 wožobow, mjez kótrymiž běchu wotdźelenje dźerwjecej mětnych stupicow Rumšłojatneje khorhoje (Reichsbanner) z Hornjeje Lužicy, so njedźelu popołdnu pśeli njepśichódnym wjerjenju jednerej swjatoćinoscu pomnik za pśenijeho pśezidenta rumšłojeje republiki Eberta poswjeći. Pomnik je jednory rumjeł z wobrazom pśezidenta Eberta w medajlonu. Powjedźeńsku rěcz mějesće redaktor Bombach z Lubija. Pśeli mjelčańskim jomu dr. Ungethüm pśichwaśa kamjeń do sokita

S Protez. Na 30-lětne njepśetorhnjone dźělo na tudomnym ljudźim dworje kandźatiske 1. oktobra knježi wośći bu jubilarej po nadawku zahrodnikeje komory pola mjo spožćene. Wašmamjenjenje pśichoda jubilarej knjeźstwo i pożěźowarjam a zhoźićelskim sjiwam.

Z Kulowa. Pola tudomneho mlynskeho wobdźerja Maksa Grofy je tele dny koza strowej kózleći maju hewak w naléću kózlata.

Jubilejna skhadźowanka starych Serbowćanow.

Wćeraśu wutoru, 2. winowca, běše tomu 200 lět, zo buchu pśeni Serbjo do Serbskeho seminara we Prazy pśijeći. Tuto jubilejske wopomnjeśe woswjećiło so wćera w Drježdźanach z małej swjatočnosću na jara zdobne a dostojne wašnje. Zešło bě so na tule skhadźowanku 17 kuježich duchownych a laikow ze wšelakich lětnikow pśejdawšeje Pražskeje Serbowski, kótrěž ze swérnej mysliczku a dźakownej wutrobu wopomnachu wótčinski skutk bratrow Šimanow ze Čemjeric.

Z wulkej kedźbliwosću sćěhowachu jara dokładnemu pśednjeseju wo stawiznach Serbskeho Seminara a wobzamknu so jenoliśnje, zo maja so tute stawizny znowa wobdźěłaś a trajnemu wopomnjeću serbskemu ludej zakhowaś. Pśi zhromadnej hośćinje wupraješe so ze wšitkich narěčow a pśipitkow nutrna dźakownosć napśeco starosławnemu duchownemu symjeniśću w Prazy, z kotrehož su nimale dwaj lětstotkaj wukhadźeli z Boha powołani dušowpastyrjo nie jenoź do serbskeho kraja, ale teź do Němcow, kótrěž su tohorunja čerpali wulki wužitk a žołinowanje z tohole Pražskeho wustawa. Pśedewšém pak je serbski narod wottam dóstawał dobre duchowne mocy, pśez to zo bywachu synojo Serbowki w kóždem času sobu najhorliwiši dušowpastyrjo, ale teź najlěpši wótčincy. Jako widźomne znamjo załoži so teź krasny pomjatnik Serbskeho Seminara.

Popołdnju wuleća sebi cyła towaršnosć do „Nazarotha“ dźěsćownje w Coppelnju pola Drježdźan. W tutom wustawje, kiž je był z wulkej prócu samych sotrow ze stareje bróžnje natwarjeny a nawjeduje so z rozhladniwosću a energiju wot wyššeje noweho rjadu sotrow, zwjesela so pśitomnje 82 mólićich dźećatkow swojeho žiwjenja. Wšitke su jara lubosćiwje wothladowane w rjanych swětłych a čistych jstwach.

Pśećelne sotry pohosćichu wulětnikow z dobrym kofejom, dokeli dźe znaja teź nas Serbow, khodźo po Serbach wo jałmožnu prosyć za swojich najmjeńšich lubuškow. Mjez sotrami samymi je teź jena Serbowka z Wotrowskeje wosady.

Po wobhladanju wustawa nawróći so cyła towaršnosć zasо do Drježdźan a zwosta hišće nješto hodźinkow hromadze pśi wjesołej zabawje a wokoło 8 hodź. so wjeśi dźeł skhadźowankarjow rozdźěle.

Jubilejna skhadźowanka w Drježdźanach změje swoje trajace wopomnjeśe we wšěch swérnych wutrobach a je znowa k tomu pśeswědčenju dowjedła, zo je nowych wótčinskich skutkow za Serbstwo nuzne trěbnych, zo je wosebje za našu serbsku młodźinu trjeba woporniweje lubosće po pśikładu Simanowskim a tych, kótrěž su pomhali Serbski Seminar w Prazy zdźeržeć a wukhowaś! — Jan Serbin.

Hospodaŕski rozhlad.

Serjedu 3. oktobra 1928.

Wćeraśe kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1935	100 pólsk. złotych .	46,975
1 jendźelski punt .	20,331	100 čěskosł. krónow .	12,427
100 śwajc. frankow .	80,71	100 franc. frankow .	16,395

Barlińska bursa běśe wćera khěrko khabłaca a wjesoła. Kursy ju powšitkownje trochu wotdźerjowachu, jenož pola rěpkowych spěcjalnych hódnoscow wostachu kurse. Na wikach i dokśiwnej a rentowanyj listami běśe malo pśeměnjenja.

Produktowe wiki w Barlinje běchu wćera trochu pozdźane, dokeli běśe stara nahladna Hamburgska žitowa berlina do pśenjeźnych wukazkow pśichśiła. Tuchrajneje cenizny pośiśeśeśe ju jenoź mało po póndźelnišćinskich cłaćinach. Rozdźi pośiśeśowaśe ju trochu wjazy, tu nazdźiwne wopuśeśeśichu. Wowsa pośiśeźowaśe ju malo pa dotalnych płaćinach. Dobreho jećmjenja njeběśe wjele na wikach. Wćera płaśeśe zemjeni

w Barlinje

pśeńcyny 10,40—10,55 hr., rožki 10,30 hač 10,45 hr., jećmjenja nasymśeśo 11,55 hač 12,55 hr., nałěpšeho 10—10,55 hr., wowsa 9,70—10,25 hr.,

w termińowym wikowanju

so oktober: pśeńcyny 11,05—11,10 hr., rožki 11,02½—11 hr.,

za dezember: pśeńcyn 11,57½—11,58½ hr., rožki 11,40—11,37½ hr., wowsa 10,67½ hriwnow,

za měrz: pśeńcyny 11,93½ hr., rožki 11,75 hač 11,72½ hr., wowsa 11,20 hr.

Pśichwalenja:

Bolju, Brandtez pjekarnja w Bitkowicach na Dwórnišćowej dróze 10.

„ mandźelska dra. Lunowa w Bitkowicach na Bockowej dróze cyśiło 1.

„ Hildegard Michlingowa w Hródku na Drježdźanskej dróze 42.

Dźěłaćerjow za toćenje a samokławanje, Max Rätzel we Słonjencu pola Hródka na Muzakowskej dróze 37.

Na pśedaś:

Motorśe kolo, 4 PS., nimale nowe, w Drježdźinje ćo. 23.

Nowonagi trjebarny, khonicej pola inž. Herzoga w Budyšinje na Stiebertskej dróze 32.

Sajta derjeldźerjanyh w Budyšinje na Knenbierskej dróze 12 dełka na śiwo.

Kuna w Hródku na Kochanskim puću ćo. 43.

Łuka, něhdźe 3 jutra wulka. Słonicej pola Bessera we Wjeśi Wodźe, Forstweg 6.

Pśichata, kubleś Gustaw Penther w Korjezach a knježi dwór w Matkej Radmérskich pola Lubija.

Nan. mjes tśiomi k wubranju w Frankenthalu ćo. 40.

Sźadnišny na pśichadźowanje

sćitwórtk 4. oktobra 1928

w **Kamjenźu** w kasarnach, komorny dom maśinskich tśělbow, dop. w 9 hodź.: pišańśi stroj, klamaśke polzy, wešijowe wobrazy, bušeje, regisśrowaca pokładnja a jumpśi flaśoh, wobrazy, pišańśe bźido, tepśichi, polzy, śichleźny, wotkowe śichleźny, śchpihelowe śichleźny, łupańśe thačje, waschtoty, wśchekake draśtowe tkaniny, munźaze śpódnje tholowy, cźorne łukuje, paletoty, wobleki, łukanjowa maśchina, prochrěbak, jaki do wótra, normalne tholowy, nohajzy, trjenja, nawobleczenja, bźidowe cuby, tkaniny za munźazu draśtu, jazy, barchent, śmolinu, damaś, łopśichwina, gardiny, łośchle, stoły a bźida, jelezne pśichodźerno, cutaway, kredenza, śrojazy cłaśnik, juzy, śmołkaśi, munźaze kolo, nožne kamorcźki, śtol, draśchja, parket, cźajowa maśchina, soły, palmowe śtojaki, kofry, dwójne ložo atd.,

w **Ralbizach** dop. w 10 hodź., kupzy seńdu śo w Brěžanej **hoscźenzu:** dźěłna **pobitcho** brjewa;

w **Lubiju** na śudniśwje, dop. w 10 hodź.: wśchelaka domjaza naboba, 2 rěcźnaj aparataj, dźěłba mebłowych tkaninow a pśichitkowin, sapowěśchadła sćažnow, pišańśi stroj Mignon, radiowy aparat, korcźmaŕśki śchenkwas, wohnjowa haśchawa a tocźeńska maśchina z pśichśluśchkom;

w **Kulowje** dop. w 11 hodź., kupzy seńdu śo w hoscźenzu „3 krónow“ pjenjeźny kamor, pišańśi stroj, pišańśe bźida a wulke bźido.

Konkurs.

Konkurs nad samoježenjom samkaŕśkeho mišchtra a installatora Gustawa Schmidta w Rakezach ćo. 135, nźiko w Slym Komorowje na Dwórnišćowej dróze 35 śo po wobsahunjeńśkej termiji po wosjewjenju Budyšk. hamtśkeho śudniśtwa sźěhnje.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Hamitśe pośiśeźenja su thěrko powyšchene. Khlěbowe žito ma źlabe wiki, tola teź powyšchene płaćiny. Dop. ¾12 hodź.: Kaž pśed hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. w złotej briwnje.

				2. 10.	1. 10.
Pšeńca	12		buny	—	—
rožka	65 80	67 10	woka	—	—
nal. jećmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
naz. jećmjeń	202-211	210-206	žołte lupiny	—	—
wowsa	194 205	194-205	zerdella	—	—
kukurica	212-214	212-214	raps. wosušk	19,40	19,40
pšeńc muka	26-29 25	27-29,50	lany wosušk	23,70	23,50
rźana muka	27-29,75	27-29,75	pocn. melasa	—	—
ps. wotruby	14,50	14,50	běrnj. kroški	21-21,20	21-21,20
rźane „	14,60	14,75	syno, 50 kg	3,80-4,40	3,7 -4,20
lane symjo	—	—	rźana słoma	1,10-1,20	1,0-1,10
bŕóch	—	—	pśeńś. „	1,10-1,25	0,90-1,00
raps .	328-330	328-330	wowsna „	0,85-1,10	0,80-1,00
pjeluški	—	—	jećna „	1,15-1,30	0,80-1,00

Płaćizny rěznoho skota na Barlinskich skótnych wikach.

1. oktobra 1928. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skóne dnjeśiny a woznamjenjenje.

Woły: 400.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěźneje hódnosće haž do 6 lět	53—55
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	49—52
Mjenje wukormjene młode, derje pjecowane starše	44—47
Mjenje pjecowane wšěch starobow	36—40

Byki: 316.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rěźneje hódnosće	52—55
Połnomjasne, młódše	48—50
Mjenje wukormjene młódše a derje pjecowane starše	43—46
Spatne	38—41

Jałojcy a krowy: 744.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěźneje hódnosće	42—44
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěźneje hódnosće haž do 7 lět	32—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—30
Derje pjecowane kruwy a mjenje pjecowane jałojcy	13—20
Mjenje a spatnje pjecowane	—

Ćelata: 1775.

Na lópše wukormjene (2. druž.)	83—95
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	75—88
Spatne (4)	60—70

Wowcy: 3740.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina)	63—65
Starše wukormjene (2.)	58—70
Mjen e wukormjene (Märzschafe) (3.)	60—65

Swinje: 10 957.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiżenjow, haž do 1½ lět stare	81—84
Wukormjene	81—83
Mjasne	78—81
Spatne	76—78
Raney a kundrosy	71—73

Z Łužicy

* S **Khróstawy.** Nowowuswolony sarańśkhróstawśkeje wośady, knjes Kurt Mildner pśichźiźe djenja sjedn. Pśiched farn witaju jeho zgromnińe pśiśłušnistwo, towaršstwo młodych hołjow a paćerśke dźěći na śwjatočne wašnje. Bliźšu njedźelu bapołdnja w 9 hodź. sapokasa jeho knjes superintendent z Budyšćina do nowego sastojnstwa. K temu je źyle Khróstawśka wośada pśeprošćena.

S **Nowotańa-Spremberga.** Pjatk popołdnju śo we naśchim měśeśe maśiwne bydlenje a pśichitwarjena bróźeń wotkaliśiśej. Wobeń běśe śo jara spěśnje rośćerśił, tohodla njemóžachu tej skoro wićo z domjazeje nadobny wuthowaćj. Wjećiśi śkót dźe wuthowachu, ale 8 kamikow dyrbjeśe w pśomjenjach lóńź wjaś. Kak je wobeń naśtał, njeje znate. K haśchenju běśe 8 woborow pśichkhwatało.

S **Gerhaźiź** pola Kamjenza. W tudomnej Betaśkej śkale je śo póndźelu wobźarujomne njeźoże stało. Kamjeńina śćěna śo sahnyny a padźe na 57-lětneho śkalarja Jorka tak njeśbožownje, zo jeho cźežko na hłowje skrani a jemu ruku rozdźe. S Kamjenza śkalarjo khorobny auto bowjeśe śujeśbożeneho do Kamjeńśkeho Milosćiwego wustawa. Dwaj dalšnjej dźěłaćerjej, z kotrejuž bu jedyn śe łopśa skranjeny, běśchtaj so mołkoj w pośledńim wokomiku wuthowaćj. Cźežkoskranjeny Jork, kotremuž dyrbjachu w khorownej rumu wotewjeśi, je hišće śamkny wjećor wumrěł. Wón sawostajiś manželsku a śchtyri boroseźene dźěśi.

Proces přećiwo Bergmannej.

(Pokračowanje.)

W prozesu pśećiwo Bergmannej pśeśtajśchowachu póndźelu wobśtorjenje Salingera, kiž bjes wulkeho rěźenja pśichida, so je blankowe lombardźe wopśimna a k tomu śluśchaze blankowe śménki po 75 pj. a 1,50 hr. podpśiwał, hačrunjeź njemźeśkeje ani pjenjeźa samożenja. Je źo samo i wopaczinym pśichodnjenom podpśiwowak a sa podpśimna nêhdźe 3000 hriwnow dostał.

Teź dalšnji wobśtorjeny Lederer pśichida, so je śkładowe wopśimna a śménki podpśikował, a to wot artijlow. Wón pak je śa to pjeza 700 hriwnow dostał.

Pśichi pśechpruhowanju jenotlinych cźajanjow śvośćerja, so bośche Bergmann ham hižom tas i wopomn Einśpontśkeho wobśchadźerja. Pod žuśnym hibanjom me źudnišćej śali źud śwješći, so bu Powśchikowny dom lombardźeśkeje towaršstwa po Bergmannowym nawróśe i jaśtwa je 7500 hrivnami kapitala załoženy. Hnydom pśeni dawaś pjenjes je wopaczne informacije dośtał. Po pśenim wobkhodnym śćeze je w bilanzy hižom 142 000 hrivnow śchkody sapśijała. Nadoba śa pśivatny kontor a teź bydleńśke wuhotowanje bźeśe na wopłaćowanje kujene. Wóżywnistojny Brandt wośwjeśi, so je Bergmanna hižom tas na śtrochi jeho hospodarjenja pokałał. Bergmann je jemu vjeza prajił, so chze źebi w Hollandśkej abo Jendźelśkej pjenjeźy požćeśi, so by wśelakim śaplaćił, ale po Bergmannowym wuprajenju su śo jednanja rozbiłe. Dokeli Bergmann njemóžeśe jednanja śćehowaćj, śo wone na wutoru wośtorćźichu.

Dalši proces přećiwo Heinej.

S Weimara śo powźe, so tamniśći pśichśaženy źud tele dny pśećeźiwo dźěłaćerjej Larmej z Gerresheima jedna. Wón ma śo dla 30 śtójnišćiwow samołwiśi a da nakradnjenja tźělnych bróńjow a rośćuchańśeje municije we wulkich dźělbach. Wobśtórźbo winuje jeho cźežkeho nutśdobywanja a rubjeńśtwa. Larm je njeśkutki śujeśicha śhromadnje je Heinom wuwjedł, kotrehož je Koburkśki pśichśaženy źud dwójzy k śmjerći śaźudźił a kotrehož rewizija je nêmśkotatny źud w Lipśku śaćiźnył. Larm pśichi śwojim rubjenju njeje źaneho cźłowjeka cźełnje śranił abo morił, kaž jeho towaršch Hein.

„Hrabja Zeppelin" nad Němskej.

Wot wutorniſcheho wječora w 7 hodź. je nowy powětron „Hrabja Zeppelin" w powětſje, ſo by ſo wuprubował, ſa žiwoje lećenje pſches Atlantiſki ozean a do Ameriki. Kaž hižom w politiſkim dźelu pišany, je deſchczowe wjedro wjednika a natwarjerja powětrona dra. Eckenera pohnuło, ſwój prěni plan pſcheſćehować a město k połnozu k wječoru lećeć. Powětron „Hrabja Zeppelin" je wječera najwjećorom Němſku, Hollandſku, dźěl Jendźelſkeje pſchelećał a ſo w nozy pſches Połnoze morjo do Němſkeje wróćił.

Rano w 3 hodź. pſchelećeja powětron „Hrabja Zeppelin" Bremen, jako měſchaſt rjenje ſwěſćeſche. 3/4 7 hodź. pſchelećeja Hamburg a dołeco dźenja dop. w 9 hodź. do Barlina. Wot 8 hodź. mějeſche Berliniſka koloſchkrieſkowańa ſwiſt ſ powětronom a podawaſche konzert, kiž ſo na powětronje pokſiſćeſche, na ſłowjicki pohłucharjow dale, ſo móżeſche jón kóždy ſ radiom ſłyſchećeź.

Barliniſke wobydlerſtwo witaſche „Hrabju Zeppelina" wyſokajo, ſtrowy wujachu a ſwony ſwonjachu. Barliniſki wyſchiſchi měſchćanoſta pókła powětronej ſe ſdrkrieſkowym telegrafowanjom połtrowe města Barlina. Jako běſche powětron w nětkotrych ſkłach nad Brałinom poleća, wobroći ſo k połodnju.

Dopołdnja 1/211 hodź. pſchelećeja „Hrabja Zeppelin" do Saſkeje a pokaſa ſo nad Lipſkom, jako běſche Bitterfelo a Deſſawſch ſ praweje ſtrony leżo wotſtajił.

Nětkle 1/212 hodź. pſchelećeli powětron Drježdźany. Na Budyſkich dróhach ſtyli luda ſ wulkej napjatoſcju na „Hrabju Zeppelina" cźakachu a jako ſo 1/41 hodź. hiſchcże njepokaſa, ſpuſchćichu nadźiju, ſo dozyła ſwu pſchelećeli. Powětron běſche ſo njemuſiły w Drježdźanach ke Kamjenizy wobroćił a lećeſche pſches krótkowjećornu Saſku do ſwojeje domiſnej Friedrichshafena.

Łužiſki wobkładny zjězd w Žitawje.

Schwórtk, 27. ſeptembra wotmě ſo w „Saſkim twarje" w Žitawje druhi Łužiſki wobkładny ſjězd. S dołojcym wobkłakom ſa tuton ſjězd běſche naſtajeńa wuſtajeńa „Swětło a žiwjenje". Na wotełkadny ſjězd běſche ſo mnoho ſaſtupjerjow ſeſchło. Saměr Łužiſkeho wobkładnjeho ſjězda je, Łužicu, kotraž na wjele rjanoſcow pſchiroda, w Němſkej a pſchiwuſeſowazych krajach ſeſnaſ dać a rjanoſtiwe wobkładnje towarſtwa do zylka ſjednoćeć. Na ſjězdźe pſchednjedźe ſo tež dźěł filma wo Hornjej Łužicy, kiž ſo namaka wjele pſchiwołnaća.

Proces přećiwo Treiberej.

Dźenja ſrjedu ſapoćnje ſo pſched Drježdźańſkim pſchiſežnym ſudom proſeſ pſchećiwo pſcheſtupnej Louiſej Treiberej, kiž je wobſtorżeny, ſo je w ſeptembru 1926 ſwoju žonu ſ wjeſſchka hory njedaloko hory Großglockner we Alpach do hłubiny ſtorżił, ſo by je jeje žiwjenſke ſawěſćenje wo 30 000 dollarow wupłaćene dóſtał a ſo potom ſe ſwojej 18lětnej łubku wożeniſ mohł. Treiber prěje a tudawa, ſo je jeho žonje nadobo ſłě było a je ſ pſchiwiżowazeje ſkały do hłubiny padnyła. Proſeſ, pſchi kotrymž dhe ſtatne ręčniſtwo ſ wobſchěrnymi indiźijemi (podawki, kiž na winu wobſtorżeneho pokaſuja) wuſtupuje, ſu ſ wulkej napjatoſcju woćakowali.

Ćežke zajědźeńcje z plunom w Hamburgu.

Sſmjerć ſchtyrjoch dźěłaćerjow.

Na ležomnoſćach plunarnje na Rothenburſkej dróży w Hamburku je ſo ſobotu wječor ćežke njeſbože ſtało. Hłubokowarjay dźěłaćerjo mějachu roły ſwupworjedźeć, kotrychž běſche woda ſabežała. Schtyrjo dźěłaćerjo, kiž běchu do rołow ſaſełli, njedachu wjacy žanehu ſnamjenja, ſo žu hiſchcże žiwi. Hnydom ſawołachu wobnjoſwu woberu na pomoz. Schtyrjo woberniſy ſ plunowymi maſkami podachu ſo hnydom do rołow, jich dyrbjachu pak hnydom ſwumožnjeć, dokeľ běchu wědomje ſhubili. Mjes tym běchu roły ſ nětkotrymi měſtnami roſrěſali a tak mózachu ſchtyrjoch ſnjeſłożenych dźěłaćerjow wućahnyć. Potpyty, ſo bychu jich do žiwjenja wróćili, njemějachu wuſpěcha.

Se ſnjeſłożenych wobornikow njeje žadyn w ſnjerćnym ſtrašche. Sſmjertny płun hiſchcże na jeho druhim pſcheſtupuje.

Wšědne njezdoża.

S **Melbourne w Awſtraliji** ſo powě, ſo je njedaloko města Geelonga jeleſniſki cźah cźežkiły automobil pſchejeł a pjeć wołowoh morił a ſchćeć ſranił.

*

Po powěſći ſ **Düſſeldorfa** ſpyta autowa dróžka na fichiſowanym dróhi automobil pſchećeźehnyć a ſmórkny ſo motorſkeho kola. Wjednik kola a jeho ſožiuſ buchtaj ſ kola wjerhnjenaj a woſtaſchtaj morwaj leżo.

*

W **Khoſebuſu** ſta ſo pónđżeku dopołdnja w 10. hodźinje na różu Bürgerſteige a Drježdźańſkeje dróhi wobſtarujomne njeſbože. Tam pſchijźe běnaſ Dućźman ſe ſwojej ſtrělenej wunučku ninu. Dźěćo ſabęża na dróhu, jako ſo automobil bliżeſche. Dućźman chajiſche jo wróćoſtorhnyć, njemóżeſche pak ſo ruce dołeć hłbać, dokeľ dla njedawneho njeſbože hiſchcże ruku ſawjaſanu noſcheſche. Auto wobeju pſchejźdże, wobaj, dźěſ a wunučka, woſtaſchtaj cźežko ſranjenaj leżo. Auto hnydom ſaſta a dowjeſe ſnjeſłożenju do ſkorowiny. Dućźmanowe ſranjenja ſu cźežke, ale nic ſtrašne. Dźěćo je ſo na ſkole ſranilo.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Sſchtrowa powěſć wo wjedrje ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** Wuwjedri ſo a dołanjeny po zyłej Němſkej ſuche wjedro. W nozy ſmjerſk hroſy.

Sarjadnik Johannisthaſſkeje chemiſkeje fabriki dr. Bjedrich Greiff je wjele liſičinow falſchował a jebanſtwo ſtucził. Banku Gildemeiſtera a. Co. w Barlinje je 3 miliony hriwnow ſjebał. Pódła teho druhi wěricźeliſo ſ nětkotrymi molijenami ſchkoduja. Dr. Greif bě ſ wulka žiwy a bě ſebi nětkotre khěże, luxuriſnu willu a wołoſbny automobil kupił.

*

Nakładny automobil je wječera w Pariſu do dweju druheju nakładneju automobilow ſawodźiwſchi na terraſſu jeneje kofejowne ſjěł. Jedmacze wołobow je ſo ſranilo, ſ nich tři cźežko. Wjednika ſu ſajeli, dokeľ je pjecza pjany był.

*

W podkopkach w Alta Lope pola Filippopla w Balharſkej je ſo wutoru cźežke rosbuchnjenje ſtało. W Filippopłu ſo do hroſy dachu, dokeľ ſo ſ wubuchom kamjenje hač do měſtowych dróhow wjerhnychu, hdźež jenu žonu a jene dźěćo ſaraſchu a nětkore wołoſby ſranichu. Rosbuchnjenje je pjeza ſ wulkej horcźu naſtało, kotraž wot nětkotrych dujow w Balharſkej knježi. W Tataru Baſwrdźiku je pónđżelu thermometer 37 ſtopjow po Celſiju pokaſał.

*

Pola Bellinzonie pſchi ſchwajzarſko-italiſkej mjeſy je ſo wutoru ſ hory Arbino kamjenjata lawina do dola dele wałila. Lawina je 2½ kołneho Kilometra wobſtaha a je ſe měſtnami 100 metrow wyſoka. Nětkle 20 alkiſkich hětow je ſo ſaſtrěliło, kotrež běchu lutko wupuſcźili, dokeľ bě wotwalenje hory dopředka widzeć.

Sokołstwo, sport a hry.

Zjednoćenſtwo za zajimy Budyſkich turnarſkich a ſportſkich towarſtwow.

Powſitkowna zhromadźizna pluwarjow, kotraž bu w poſlednim poſedźenju na ſrjedu 3. oktobra poſtajena, wotměje ſo hižom dźenſa wječor we 8 hodź. we hoſćencu „Reichspoſt".

Za zbytkne turnarſke a ſportſke towarſtwa poſtajena powſitkowna zhromadźizna wotměje ſo pónđżelu 8. oktobra wječor we 8 hodź. w „Kehelekuleri".

Hamiſke woziewjenje z Budyſina.

Druſkerſkanſta gmejna je proſiła wo dowoſnoſcź, ſo ſmějła mjenſki pacź njeſ ſeſnowniſcźomaj ſahon cźo. 113 a 88 ſahoniſtoje knihi ſa Druſkerju ſahwaſcź. Jako hoſpodaſſki pacź ma pacź dale woſtacź.

Pſcherſiwjenja maju ſo w tutych 3 wjedźeſach wot dnja tuteho woſiewjenja na hamtiſke heſtmanſtwo ſapodacź.

W Budyſchinje, 2. oktobra 1928.

Hamtiſke heſtmanſtwo.

Do witkowańſkeho regiſtra je ſo dźenja ſapiſało:

1. Na łopjeno 66 naſtupajo firmu **E. G. Tietzens Eidam w Budyſchinje**: Prokuru Auguſta Clemenſa Grohmanna, Hermanna Jana Winkkera, Bjedricha Wilhelma Auguſta Humboldta, Wilhelma Pawoła Pětſchki a Handrija Hermanna Müllera ſu ſalſche. Prokura je ſpołečnym wot nitkrej drej. Hanſej Kadelbachej w Barlinje.

2. Na łopjeno 727 naſtupajo firmu **Hermann Rauſchendorf w Dźěžnišezach**: Prokura je ſpołečna inżenjerej Hermannu Rauſchendorfej w Małych Bobolzach. Wón ſmě ſe mu jenoż ſ druhim prokuriſtom ſhromadnje ſaſtupować.

3. Na łopjeno 1041 naſtupajo firmu **Erneſtine Hubfeld w Budeſtezach**: Arnoſchi Auguſt Hubfeld je ſo do cźeſt wuſtupił. Erneſtina Wilhelmina Hubfeld, Schultz rodź. Jeremiječ w Budeſtezach je ſ mějeſtwa. Ze ſpołečena njeježenjenej Hilži Amanděe Hubfeldej w Budeſtezach. Wona ſmě firmu jenoż ſhromadnje ſ druhim kuriſtom ſaſtupować.

4. Na łopjeno 1074 firma **Franz Richter w Budyſchinje** a jako jeje mějeſcel piwowy wikowar Franz Joſef Richter w Budyſchinje. (Wobkhodna druſina: wiſowanje ſ prawom wobſhodna měſtnoſcźe na Schulſtej haju 6).

W Budyſchinje, 26. ſeptembra 1928

Hamiſke ſudnarſtwo.

Towarſtwowſki powěſtnik.

Drježdźany. Serbſke tow. „Cornoholn" wotměje pſchichodnu ſobotu wječor we 8 hodź. ſwoju [illegible] zhromadźiznu pola ſobuſtawa knježa Zo. Khrystianſkeej dróży 22. Bohaty wopyt ſo wo [illegible] Předsyda.

Khelno. „Domizna" ma pſchichodnu njedźelu [illegible] bra wječor 1/28 hodź. pola Mjenec nječaſna [illegible] dźiznu. Dla wotkhada dotalneho zapiſowa[illegible] my druheho wolić. Potom přednoſk wo nowſ[illegible] lezniſkim wobkhodnym porjedźe a tarifach 10. 28. Sobuſtawy tow. a Serbja wokolin[illegible] ſo w bohatej liczbje zeńć. Předsyda.

Małoſecy. Serbſke tow. wotměje pſchichodnu [illegible] pola Zendźic nazymy dźiwadłowy wječor.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł změje pſchichodny wječor 1/29 hodź. w Zurec hoſćencu w Njebjelčicach wurjadnu zhromadźiznu. Jednać dyrbi [illegible] bje wo poćahach na wječornym [illegible] tam. Dla ważnoſce wuradźowanja proſymy ſobuſtawow. pſchitomni być. Bratſa ſuſobnych [illegible] notow ſu witani. Starosta.

Sowrjecy. Sokoł ma ſtwórtk wječor we 8 hodź. ze [illegible] čowanje a potom zhromadźiznu.

Sewjerny wokrjes Sokolſkich jednotow (Ralbicy, Kamenow, Kulow a Wulki Ćisk). Kedźbu! Bratſa! Na lětuſi wokrjesny ſwjedźeń wotmije ſo njedźelu 7. winowca we Wulkim Ćisku, zapoćatk je wječer we 8 hodź. (Popołdnju budźe zhromadna pruha, we kajkim čaſu, to ſo hiſće we „Nowinje" wozwi). Zwučowanja: „Budeſſanske proſtne" a „Wołowe". Kóżda jednota njech na njón znajmjeńſa cyłom tych najlěpſich zwučowarjow wotpoſćele. Tužbratſke khroble do dźěła, zo bychmy tam z čeſtu wobſtał. Na zdar!

Płowny redaktor a zamołwity za hodźiznu [illegible] Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Pſchnank w Budyſinje. Za bezpłatnoſcź: Arnoſt Barth w Bukowcu. Za nawěſtnikowy dźěl: [illegible] w Budyſinje.

Tworiwkupowace towarſtwo z. dr. z w. r. w Budyſinje

Pytamy hnydom

dwě pilnej předawarcy

kiž ſtej w klamach z koloniałnymi twarami wukny[illegible]. Poſkićenja maja ſo pisomnje z přiſpomnjenjom ſobuſtawſkeho čiſła ſtarſich a wobrota poſledniho wobkhodneho lěta najpozdźiſo hač do 5. 10. 1928 w naſej pisarni w Budyſinje na Fabrikſkej dróży 23 wotedać.

Wupjerſi

jenoa najlěpſe [illegible]
80 cm ſchěrok we m 2.20
100 cm „ „ 2.75
115 cm „ „ 3.00
130 cm „ „ 3.50
140 cm „ „ 3.70
160 cm „ „ 4.25
Spratowne herbſte poſtawjam
Andr. Kaſper
mějeſcel A. Pěſpe
w Budyſchinje, Bur[illegible]

Serbſki Hospodař

Ratarſke wulkowikowanſke towarſtwo z wob. r. w Budyſinje, telef. 3510 w Khoćebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe

telefon čo. 13

kupuje pšeco

rožku a pšeńcu za hotowe pjenjezy.

Předawamy

najlěpšu wolijowu wosuchowu mučku.

(Muki naſcheho wolijoweho wosuška wopřijeja po přepytowanju ſtatnieje pruhowańje w Möckernje pola Lipska 29,75% proteina, 11,28% tuka a su njeſkażene.)

K nazymnemu wusywej mamy

wubjernu symjeńnu rožku.

2000 kg trjebaneho
awteweho wolija
kiž ſo jara dźerje za maſiny a tranſmiſije hodźi ma ſmeńenje tunjo na předań
Carl Gast w Budyſinje

Najl. howjazy łój
punt **50** pj.
Emil Stephan
rězniſki mištr
na Serbſkich hrjebjach 34
na Kóžorſkej haſy 18

Barchent, płat za košle, rołocuchi, wołmu k ſtrykowanju we wulkim wubjerku,
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhoſću čo. 9

Načinjenja za symjo
pola firmy
Erich Winter
Bratr Miersch naſl.
w Budyšinje
na Žitnych wikach 30

Jurij Hänſel w Budyšinje

na Sukelnſkej haſy 34 :: Telefon čo 2756
Hłowna předawarnja Rudolfa Saka z Lipſka
= w Budyſkim hamtſkim heſtmanſtwie =
Skład ratarſk. mašinow a grat. wšeh. druhu

Naturska hojenka — Iris-ſpytnica

A. Freundowa, hojerska magnetopathka

radium-homöopathija, biochemija, diät. hojenje, zelowe hojenje, ma rěčne hodźiny **w Budyšinje** na Jägerſkej dróży 5, [illegible] kóždy ſtwórtk, wot 8—5 hodź. a wobhladuje bolośce [illegible] pjatk a ſobotu wot 8—5 hodź. a wobhladuje bolośce [illegible] wuši, woči, bolośce, wobliſča, liſawy, wupjery, wiče, drjenje, [illegible] mortwicy, zakalkowanja, bjezſparnoſce, wakl, wosuchoćenje, [illegible] ſtośce, zatykanja, ſłabośce, epilepſije, ſpinka, žity a bolośce [illegible]
Wulke wuſpěchi. Rańſu moc ſobuſtajnje.

Nawěſtki přińjeſu wuběrki!

Mam wot ſoboty 6. t. m. w mojich hródźach w [illegible] „Markhrabja" na Drjewowych wikach wulki [illegible] rańſoprusk.-hollandſk.

Kruwow a jałowcow
na předań
Skótna wikowarnja Albert Krenz
w Budyšinje Telefon: Budyšin 3512, Budeſtezy [illegible]

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 nł. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,80 nł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 nł. pj. Wudawa a čišći Smolerjeo knihiličišćernja, nap. šr. r w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawóčtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěnje so stajace nawóčtki a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 233 — Budyšin — Šwórtk, 4. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Posedźenje wukrajneho wubjerka.

Wukrajny wubjerk němskeho sejma je so wutoru dopołdnja pod pschedsydstwom sapósłanza Scheidemanna sesedł. Na dnjowym rjedźe rosprajenje Genfskeho srěčenja stejesche. Němski kanzler Müller wubjerkej dźěli, so zwonkowny minister dr. Stresemann najskerje tónle tehdom njebjeza swoje sastojnske dźěła w połnym wobsahu pschewzmje. W pschehladze wo sadźerjenju němskich wotpósłancow w Genfu je němski kanzler wobsebje s praschenjom wuzwodźenja Porheinskeje sabéraschе. We swojim rozkosenju na tónzy praji, so žu Genfske jednanja bjes dwěla pśekrok pschinjesłe. Po kanzleru statny sekretar se Schubert wo někotrych praschenjach rosprawješe, wosebje wo tajich, wo kotrychž bě so w Genfu po wotmjeźowanju němskeho kanzlera jednało.

Němski wotskodźeński zwjazk dyrbi so na 40 hač 50 miljardow złotych hrinnow znižić.

Kaž chze „Intransigeant" wědźeć, je Briand we wutorninskim pohedźenju franzowskich ministrow we swojej rozprawje wo wuzwobodźenju Porheinskeje rjekł, so ju Němska po dojednanju, 1926 w Londonje podpisanym dyrbjała 133 miljardow złotych hrinnow jako wójnske wotskodźenje sapłaćiś. Po pschewjedźenju Dawesowego plana nodźe Němska tule summu pschipółnaś. Po Dawesowym planu by so dołh Němskeje na 40 miljardow złotych hrinnow znišił. Tule summu chze Němska sapłaćiś. Dorosumjenje je možne, dokelž je Franzowska swoje zjejtschežo pschemeńika. Franzowska jenož summu žada, kotruž zama zwojim swjatkarjam dołži. Němski wotschodźeńcki dołh dyrbjał so na 40 hač 45 miljardow złotych hrinnow pućahnjeś. S pomozu internazionalnych posejonkow bychu **z tym sapoczeli**, so bychu němske żelesnite a industrijowe **obligazije** sameścili. Sa to by wobhadźeńske wójsko hižo **sa połdra lěta** Porheinsku wopuschćiło.

Thälmann do Moskwy puće.

Statne rěčniśtwo w Hamburgu je dla pschekschiwjenjow w kommunistiskej stronje tkotkantski prozeß pschećiwo Thälmannej a tśom towaršschom zawjedł. Kaž je znate, žu Thälmanna, nětkuschnjeho kommunistiskeho kandidata pschi wólbje němskeho presidenta, wot jeho sastojnstwow wotstajili, dokelž je pschekschiwjenje zwojeho zwaka a stronineho towaršcha Wittorfa samjeźał.

Rušti president Stalin je pjeza němskemu kommunista Remmela s ketkalom z Moskwy do Barlina pósłał, so by Thälmannowu nałeżnosć samasał. Remmele pak je 24 hodźin pscheposdże pschischoł. Hdyž powěsć do Moskwy dóńdźe, so žu Thälmanna z kommunistiskeje strony wutamknuli, je žo hnydom z Moskwy pschikazało, so dyrbja jo sastupjerjo zentralneho komiteja do Rušteje pósłaś. Thälmann, Remmele a hischcze tśi kommunistojo su hižo po puću do Moskwy. Stalin chze pschi wschich wobstejnoscach Thälmanna dźeržeś. Kommunistojo žo tomu zjawnje spjeczuja. Thälmann hrosy, potajnosće zwojich dotalnych pschećelow wotkryjeś.

Ludendorff a swobodni murjerjo.

General Ludendorff je žrjedu němskemu presidentej telegram pósłał, w kotrymž spdźi, so žu jemu zwobodni murjerjo z pótu rukopinu žmjerjtwy wuzud pósłali. Tónle mordarski wuzud je, kak telegram praji, wotmołwa zwobodnych murjerjow na jeho wotkrywanja. Ludendorff prošny, so by Hindenburg jam sapschinnył.

Wěste je, so je žebi nječto žorcžk z Ludendorffom sejhrał, a tón je žo wopraudźe satrachcziś dał. Zswobodni murjerjo mordarske wuzudy njewudawaju.

Zakazanje dźěłaćerskeho zjězda we Winskim Nowym Měsće so wróćiło.

Dolnjoawstriski krajny hejtman je wutoru socialdemokratiskej stronje spdźił, so je žo sakazanje dźěłaćerskeho sjězda we Winskim Nowym Měsće wróćiło z wumjenjenjom, so žo socialdemokratojo wot domowinskich woborow z Winskim Nowoměstowym kanalom dźěła. Wódła teho budźa statne wyschnosće a magistrat Winskeho Noweho Města naprawy činiś, so wobej demonstraziji bjes njepschećelnoscžnego wotbźitej.

Dawesowe płaćenje w francowskich dokhodach a wudawkach.

W finanzej kommisiji deputěrtskeje komory je generalny rosprawnik sa finanzne hospodarstwo spdźił, so je žo powschikowanje runowaha sakhowała, a so dochody wudawki wo 45 miljonow frankow pschesahaju. Wudawki žu žo pornjo 1928 dla wjetschich zadanjow sa wojerstwo wo 1072 miljonow powjetschiše. Dochody Franzowskeje s Dawesoweho plana žo z miljardu frankow do běžnych dokhodow staja. Rosprawnik praji, so je sastajenje tejele summy wopraunjene, dokelž njeje žaneje pschiczyny, kotrejež dla by žo dyrbjako franzowskemu dawkidawarjej tole położenje jeho zamknjeze cżeje sarjez. Też Jendźelska a Amerika do zwojich běžnych dokhodow summy stajeja, kotrejž s Franzowskeje na sakoždu dojednanja dołha mjes žobu dostawaju. Do wudawkowo stajena 1 miljarda z Dawesoweho plana polna wostanje, hdyž žu žo Jendźelska a Amerizy sapłaczonne summy a khostu za wudźerżenje porheinskeho wójska a sa wobnowjenje kraja, sa cżaž šwitowej wójny sapnjeczeneho, wotcżahnychu.

Njejednota mjez Francowskej a Jendźelskej.

Franzowskemu pósłanzej w Londonje je žo poručiło, so dyrbi žo wo to prózowaś, so by Jendźelska wojerjewnju jendźelsko-franzowskeho kóńdźiwowego dojednanja pschihłosowała. Jeli so by žo Jendźelska tomu sapowjedźiła, je pósłanz dyrbjał na to pokasaś, so by **Franzowska potom nuczena była, jendźelsko-franzowske dojednanje žama wojewjeś.**

Hižo wutoru je pósłanzowe wotmołwjenje s Londona dochło, so je žo **jendźelske knježeństwo sarjekło, franzowskemu namjetej pschihłosowaś, a so móże žo dojednanje hakle wojerjeś, hdyž budźe jendźelski parlament swolany. Na to je žo franzowskemu pósłanzej poručiło, so dyrbi jendźelskemu knježeństwu sdźeliś, so maju w Pariżu na lóždy pad za nuzne, so je žo dojednanjowy text wojerjewi, a so je žo to z pschihłosowanjom zyłeho franzowskeho ministerskeho kabineta stanje. Wotmołwjenje jendźelskeho knježeństwa na tule krozele je žo do žrjedź pozdnjoha worzałało. Londońske „Daily Expreß" k temu pisze, so franzowske knježeństwo kóńdźiwowe dojednanje někto jako wotbyte wobhladuje a so chze nowe jednanje mjes pjeć kóńdźiwowymi mocami sapocześ.**

W franzowskej ministerskej radze, kotraž je žo pod pschedsydstwom republikanskeho presidenta wotmołła, je Briand dźensche roskoćenje wo zwonkownym połoženju padak. **Hdyž běchu jendźelsko-franzowske kóńdźiwowe dojednanje a jendźelsku notu rozprajili, so wobsahuje, tež kóńdźiwowego dojednanja po borzežnju z jendźelskim knježeństwom někto skónčnje wojerjeś.**

Pólske towarstwo nawjećornych krajinow we rěči němskeho presidenta.

Sjěźd pomorjanskich podkrjejnych wotpósłanzow towarstwa wjeczornych krajinow, kotryž je so tele dny we Torunju wotměł, je w pschitomnosći namjetneho wójewody dr. se Seydlica wotmył, je hłowonu rezolucju pschijał, we kotrejž je praji:

Shromadźeni najwótrischo pschećiwo poslednim antipólskim wupadam němskeho presidenta pschi jstadnosći jeho pschebywanja w Schlesyjskej a pschede wschim pschećiwo jeho rěczi protestuja, kotruž je 18. septembra w Opolu měł. W hłowach němskeho presidenta, so němski lud pschidźerjenje wjetschego dźěła Hornjeje Schlesyjskeje Pólšcy a restorhnjenje industrijowego kraja zenje njesrozumi, a so kraj, wot Němskeje wottorhnjeny, zenje njesabudze. Shromadźizna wědome wuzabanje a na adresu Pólskeje složene skhowane hrożenje widźi. Měrowe srěčenje je zwonka pólskich statnych mjesow zuku žrjedźnu Schlesyjsku, namjesne kraje Póznańskeje a Pomorja, Ermland a Mazursku pola Němskeje wóstajiło. To žu krajiny, w kotrychž 800 000 duschow liczeze sajsdźene pólske wobydlerstwo bydli. Njedźiwajuc njedwělneho a wopraunjeneho pralwa na tele strony je Pólska lojalne internazionalne pschedewsate winowatosće dopjelnjała a njeje zenje ruzy sa tymile krajemi wupschestrěła, dokelž je se žiwym zadanjom napjelnjena, so by normalne žiwotne pocżahi s Němskej wudźerżała a dokelž žo wo sakhowanje europskeho měra stara. Jeli so pak offizialne němske kruhi z demonstrativnymi wustupami pschećiwo nětczyšnej pólsko-němskej mjeju njepschestanu, potom dyrbi pólski lud žwoje dotalne stejischcžo pscheměnicź a **žadacź, schtoż jemu žiwischa** a schtoż je s pomozu njepschećelskich pleczišnow pschi Němskej wotstoi.

Pilsudskeho jednanje w Bukaresce.

Marschall Pilsudski je wutoru s Bukarešta do Pólskeje wotjeł. Sdźelenka knježeństwowe rumunskeje telegrafowe agentury znowa praji, so je Pilsudski jenoż z žwojemu wodychjenjeju po Rumunskej puczował. Jeho wopyt je so dźiwajo na pólsko-rumunsku alliancu jasno wot žo swušmił. Rozrěczenja Pilsudskeho je knježeństwowymi kubustawami njejsu jane pschemjenjenje alliancnyneho srěczenja pschinjeśe. Wudawanje, so je marschałkowy wopyt jenoż wěz sdźiwórliwosće była, pak w sjawnosći nało wěrjiwych namakuje. Pilsudski, kotryž je z wójnstim ministrom, schefom generalneho staba a najstarschim wójskowym inspektorom w pschitomnosći ministerskeho presidenta Bratiana a zwonkowneho ministra dwě hodźinje dołho rěcżał, njeje žo jenoż wo wjedrje žosmolwił. Wojerske wuradźenja su žo wjele bóle na pschewjedźenje wobstejaceho srěczenja a na możnosć poczahowaloo, alliancu pschećiwo **Ruskej hacź k morju rosdźěrcź.** Pschi tym je žo też zaistupicnje Madźarskeje a Grichiskeje do tehele swjasku rozswarminało. Bratianu pak njeje zwólniwy był, Madźarsku do swjaskeje pschijeczź dale dozdźa pólske nowiny wědźeć, so je Mussolini na Pilsudskeho sturkowal, swjasć mozaw wutworicź, w kotrymž bychu Pólska, Italska, Bolharska, Madźarska a Turkowska sjednicene byle. Tole pohicenje je pak Bratianu wotpokasał. Tchodźa je sdo, so je je swjasć mozow s zyle franzowskim složenjom pschijał. Nowiny k tomu pschitspominaju, so je znate, so je Rumunska a Pólska je wschěmi wobsiejnosćemi w Rusku do fronty pschećiwo Ruskej nusujetej. Tutcho wottcho žuždo dla dyrbitej **wjetschu wojersku hotowosć** wudźerżeć. Zamjo wuhladowo njeje, so by take napiatosće powuschczało, hyrnjež žo njemožko wo akutnym strasče rěczeć.

Sajimawe je, so je tele dwě „Internazionalnu kupjelskich wubudowajowacych pschećelskow", kotryž bě so w Bukareszu sesedł, po namjecze rumunskeho sastupjerja w prajscheho-wanja „chemiia a kčtaiisča wójna" njewobmołwane napschemeńenje zadał. Tónle nahlad je na to założiło, je je **chemiska industrija Ruskeje žwoju produkciju je 120 miljonow rublow na 660 rublow powyschiła.** Ruska ma pódla teho dwanaccze tworniow kładkow, kotrež su bacz dotal 2000 kładkow natwarile. Swjasć narjetowaloze, so by to internazionalnu chemiji wustawu w Pariżu założił. Wón by dyrbał wschěm swjatkowanym statam wěcź naintpowaze wědomostne wunamakanje sdźěłowaś a z tym chemiisku wójnsku industriju swjatkarjow na wyschich a zwetschujucych podłožu stajiś.

Paul Boucour wo Genfskim njewuspěchu.

Sastupjeŕ Franzowskeje w Swjatym Ludowi, Paul Boucour, je je sastupjerjom Parižskeho sozialdemokratiskeho organa „Oeuvre" rosrěczenje wo njewuspěchu Genfskich wuradźenjow wo wotbrojenju měł. Wotbrojenje je dźensa bóle dyžli hdy pschedy w strasche, a to tunije nětkle, hdyž je techniski k rosrjsanju skale. Wobsežnosće pak maja zyle politiske pschiczyny, dokelž bjeskrjach hischcze pschezo njeje sarucżeny. Pschedy hacź móże žo powschitkowne rosrjsanje dopjeć. Dyrbi žo nejwemu spočatkej napschemobronjenja sadźerżeć.

Wo jendźelsko-franzowskim kóńdźiwowym dojednanju Paul Boucour praji, so žo f nim, kaž wě, jenoż wołčzenje wotbrojenja namjetuje. Powědanje je njewěrne a fantastiske, kotrež praji, so dojednanje pschistawk wopschija, po kotrymž dyrbi Jendźelska nakrajne bronjenje Franzowskeje podpjerać. Sdobom pak rjekny, so Jendźelska zenje njeje franzowskemu wojerstwu bronjenju wobarała. Tohodla njeje spodźiwne, hdyž nětkle špjsnawa, so je franzowske fiejischcžo k bronjenju wopraunjene. Skónčnje Boucour niz bjes spokojenja na to pokasa, so nětkle Amerika we žwojej nocże cunje z tym samym namjetom sa namócżne bronjenje wustupnje, kotryž je wón sam w měrzu 1927 cżinił.

Zuhoſtowjanſzy ſozialdemokratojo ſu ſo rosſchežpili.

Zuhoſtowjanſka ſozialna demokratija je ſo rosſchežpiła. Oppoſizija je ſe ſtrony wustupiła a chze pſchichodnje ſamoſtatnje poſtupowaś.

Coolidge přeciwo Poincarecj.

Franzowſki miniſterſki pſchedſyda Poincare je ſaſchołu njedźelu w Chambery pſchi pożiwjeczenju pomnika padnjenych wojakow w ſwojej rěczi njeſe druhim wo wotſchkodźenju, kotrež dyrbi Němſka Franzowſkej ſaplaczeć, rjekł, ſo by ſo wono mohło ſtnjeć, hdy by ſo w tej ſamej mérje wójnſki dołh Franzowſkeje w Ameriji ſnjiżił. Ameriſka ma potajkim roſhódźeć, kelko ma Němſka wójnſkeho wotſchkodźenja ſaplaczeć. Bohužel Amerika njeje ſwałniwa ſ franzowſkeho a jendźelſkeho wójnſkeho dołha něſchto ſpuſchczeć. Preſident Coolidge ma naležnoſć franzowſkeho a jendźelſkeho wójnſkeho dołha ſa doſpołnje ſyſadowanu. Wo Poincarecowej rěczi je wón rjekł, ſo njeje žanej pſchiczinu, ſo ſ nej ſnowa ſaběrać.

Strajkowe hibanje w Shanghaiu.

W Shanghaiu je ſtrajkowe hibanje naſtało. Wono ſo njeſe póſtſkimi ſaſtojnikami ſapocža, ſo potom na cźiſchcerſke a ſkónczuje na pſchehowanje a druhe powołanja wuſchcerſtwje. Strajkowarjo ſu pódła hoſpodarſkich też politiſke žadanja pſchipowěźili. Žadaju, ſo bychu ſo prjedy ſakłane dźěłacerſke ſwjatki ſaſo dowoliłe. Wobkhad na pójeze je doſpołnje pſcheſtał.

China žada, ſo bychu wukrajni wojazy Chinu wopuſchczili.

Kaž ſo ſ Nankinga powě, je Nankinſke kujeſtwo na wulkonozy nołu widźiało, w kotrejž ſo te namołwjeja, ſo bychu ſwojich wojakow a łódźe ſ Chiny wróćo wołałe. We nocze ſo na to pokaſuje, ſo ſaſwojace wukrajnych woierſkich wotdźělenjow w Chinje duchej Kellogowſkeho pakta na pſchecziwo rěczi.

W Japaniſkej ſu dźěłacerſke towaſtwa roſpuſchczili.

W Japaniſkej je ſo ſły pſchihot pſchecziwo khěžorej wotkrył. Poliſija je na to 47 japaniſkich anarchiſtow ſajała. W ſwiſu ſ tym je japaniſke kujeſtwo japaniſku dźěłacerſku ſtronu roſpuſchcziło, jeſnych wjedniſkow ſajało a do jaſtwa ſadźiło.

Přiwóſ'ſenje awſtralſkeho ſtraika.

Strajk w awſtraliſkich pſchiſtawach je ſo ſhońſchik. Pſchiſtawni dźěłacerjo w Adelaidźe, kotrjž běchu wobſtamknuli, ſo k dźěłu wróćiłej, ſu w poſłednim wokomiku tole wobſtamknjenje powołili a dale ſtraikuja. Jenož w Sydneyu ſu organiſowani dźěłacerjo ſaſo dźěłacej ſapoczeli, dokelž je ſwiatkowy ſud ſo nich pſchihodny wuſud wupraſił.

W ſchěrokodalnej konferency ſwjatkow łódźiſtkow a tranſportiſkich dźěłacerjow w Melbournu je ſo wo namjeze rěczało, po kotrymž dyrbi ſo ſtrajk roſchěrić a ſo **wojowanje bźeczińwo mězjecznem łódźow** ſaſwjeſcź. W khódnym awſtraliſkim ſwjatkowym ſtatu dyrbja ſo dźěłaniſke wubjerki poſtajeć. Na konzu ſe praji, ſo je ſakoń wo **transportiſkich** dźěłacerjach, kotrjž je ſwjatkowy parlament wudał, njeſprawdoſtiwy. Kujeſtwo chze hromadźe ſ mězjecznemi łódźow dźěłacerſke towaſtwa roſbiéć, ſo mohli łamarjow ſtraika wuzjeć.

Ze Serbow.

Duchownica.

Stwórtk, 4. winowca.

Franciskus

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1654 we Wotšowje pola Stareje Darbnje Matěj **Šobořik**, šewc a žiwnoſćer, nimale 106 lět ſtary. Tuton pobožny a jednory Serb je wosebity pſcheć wšitkich kaplanow był. W kóždem lěče je ſwojemu kaplanej dobrej ſkorni darił a na Marijnych ſwjedźenjach je jeho do ſwojeho domu na wobjed přeprosył a jeho najpřećelniſchiſo pohoſćił. Hdyž je zhonił, ſo ſo kaplan na njedźelach njeje k wobjedu wot druhich ludźi přeprosył, je ſebi po njeho šoł. — We zahich ludźi přeprosył, je ſebi po njeho šoł. — We zahich ludźi přeprosył, je ſebi po njeho šoł. — We zah

neingaror wobtrucžeschtaj. Ssud jaczitzny wobej powolani. Wosta pschi pyjedawschim chlostanju. — Se swojim towarjom bösche rečznik Wünscha z Budyschina, kiž sud z dolkadnym rosložanjom pschepschedžicź spyta, so by Klimka też bjes pschitrečžowanja k zapalenju swolnic wo był. — Pschecžiwo Kschižanej ma so hišcze trójzy jednacź, dokelž w tutych podobnych należnoścach dotal wuwjedene njebu. Jednanja budża w bližschim czasu.

Z Łužicy

* S **Porchowa.** Wutoru wječor 1/4 9 hodź. wudyri wosoł w bróžni ratarja Bruna Franki pschi zyrkwi a pschewobroczi ju a pschitwarjeny konjeź do popjela. Skót a pschescha wschitkon ratarśki grat mózachu wulkowacź. Ale njemóžachu wowoń, płoma a žyno je spalichu. Pschecžeza a rožka běschtej hižom wuntkórzenej. S kajšeje pschecžiny je wobeši nałak, njeje dotal hišcze swěsčene. Nimo Porchowskeje dobrowólneje a dorbjenskeje wohnjowoje wobory běchu wobory je Zwiez, Ramnowa, Hornjeho Wujesda, Schamborna a Jědlowa je žyłkowami na pomoz pschihitowałe.

Ze **Schěrachowa.** Tudomny nasmjetki hermank, kiž běše sandženy njedźelu a póndźelu, běsche khěrko samokat. Jenoj někotre sta ludźi, kotrež so dešcheża njebojachu, wobchadowachu swěbi mjes budami khodźo wupokojene wěsy. Ale ani domjazy ani zuły wobchodnizy drje njejsu wjele pschijeli.

* S **Delnjeje Wódrizy.** Wutoru dopoldnja wokoło 11 hodź. wotpali so je žnjemi napjelnjena hrožeń kubeja Augustina. Nowa motorika žykawa sa Delnjo-Wódrizkeje gmejny so jako dobra wupokasa. Kak je wohenj nastał, nieje hischcze znate.

* Se **Schönberka** pola Shorjelza. S wosom, konjom a 150 hriwnami pjenjes je so wotroczł Wilhelm Lanbendorfa do Seidendorfa pókłał, so by tam wschelake Wotroczł pak je so z pjenjesami z procha měł.

Krwawy njeskutk w Drježdżanach.

Wutoru dopoldnja w 10 hodź. je so w domje na Regerskej dróży 10 w Blasowskim hrósnym krwawny njeskutk stał. Tam bydleschе 57-letny samkat a invalida Josef Schwarzbrunn se swojej mandželskej w druhim bydlenju, kiž dwě izbje wopschijescheše. Psched nětkuž 14 dnjami bösche mandželsku Woza ruczka sajała, so dyrbjachu ju do hojenje dowjesć. Woł teho czasa pschebywaschе Schwarzbrunn sam w bydlenju. Dokelž pak so pola muża wot nježkotreho czasa šnamjenja khoromnosće pokazowachu, wopyta jeho hdys a hdys 34-letna sataraka spomožerka hamta a wobstara jemu domjace dźela. Też wutoru dopoldnja bösche sama do domu pschischła.

Nadobo sabłyschachu wobydlerjo domu wósse wołacź a žałosćicź a tuze bicze, kiž se Schwarzbrunnoweho bydlenja pokhadżeschе. Ludźo sebi najprjedy myslachu, so tu Schwarzbrunna wjerschiny sajale a powołchu to spomóžerce polizaji. Sahotnizy namakachu pak wothladarku we luži krwe na podłasy ležo. Schwarzbrunn ježeschе na sofie a rěčeschе njerozumne wězy. Częstojrunjena dawaschе jenoj hišcze žłabe storki wot sebe. Tu dawjescheu do khorownje. Schwarzbrunn poczа sahotnje zahadźowacź, so dyrbjachu jeho hojenje za khoromyslnych dowjesć.

Mordarskowa komisija namaka z krwju womazanu sekeru, ti kuchinske nože, wotkenjeny lištywoczinjak, a wunkhodżowanišći kij. S tutym gratom je Schwarzbrunn wothladarku sčił a skałał. Kak je so podawk stał, ma so hischcze z dalschim pschepytanjom wunjasnicź. Po wschěm zdaežu je na njeho pschischło, so njeje wědźał, schto czini. Rany wothladarki su jara straschne.

Z Łužicy

* S **Porchowa.** Wutoru wječor 1/4 9 hodź. wudyri wosoł w bróžni ratarja Bruna Franki pschi zyrkwi a pschewobroczi ju a pschitwarjeny konjeź do popjela. Skót a pschescha wschitkon ratarśki grat mózachu wulkowacź. Ale njemóžachu wowoń, płoma a žyno je spalichu. Pschecžeza a rožka běschtej hižom wuntkórzenej. S kajšeje pschecžiny je wobeši nałak, njeje dotal hischcze swěsčene. Nimo Porchowskeje dobrowólneje a dorbjenskeje wohnjowoje wobory běchu wobory je Zwiez, Ramnowa, Hornjeho Wujesda, Schamborna a Jědlowa je žyłkowami na pomoz pschihitałe.

Ze **Schěrachowa.** Tudomny nasmjetki hermank, kiž běše sandženy njedźelu a póndźelu, běsche khěrko samokat. Jenoj někotre sta ludźi, kotrež so dešcheża njebojachu, wobchadowachu swěbi mjes budami khodźo wupokojene wěsy. Ale ani domjazy ani zuły wobchodnizy drje njejsu wjele pschijeli.

* S **Delnjeje Wódrizy.** Wutoru dopoldnja wokoło 11 hodź. wotpali so je žnjemi napjelnjena hrožeń kubeja Augustina. Nowa motorika žykawa sa Delnjo-Wódrizkeje gmejny so jako dobra wupokasa. Kak je wohenj nastał, nieje hischcze znate.

* Se **Schönberka** pola Shorjelza. S wosom, konjom a 150 hriwnami pjenjes je so wotroczł Wilhelm Lanbendorfa do Seidendorfa pókłał, so by tam wschelake Wotroczł pak je so z pjenjesami z procha měł.

Krwawy njeskutk w Drježdżanach.

Wutoru dopoldnja w 10 hodź. je so w domje na Regerskej dróży 10 w Blasowskim hrósnym krwawny njeskutk stał. Tam bydleschе 57-letny samkat a invalida Josef Schwarzbrunn se swojej mandželskej w druhim bydlenju, kiž dwě izbje wopschijescheše. Psched nětkuž 14 dnjami bösche mandželsku Woza ruczka sajała, so dyrbjachu ju do hojenje dowjesć. Woł teho czasa pschebywaschе Schwarzbrunn sam w bydlenju. Dokelž pak so pola muża wot nježkotreho czasa šnamjenja khoromnosće pokazowachu, wopyta jeho hdys a hdys 34-letna sataraka spomožerka hamta a wobstara jemu domjace dźela. Też wutoru dopoldnja bösche sama do domu pschischła.

Nadobo sabłyschachu wobydlerjo domu wósse wołacź a žałosćicź a tuze bicze, kiž se Schwarzbrunnoweho bydlenja pokhadżeschе. Ludźo sebi najprjedy myslachu, so tu Schwarzbrunna wjerschiny sajale a powołchu to spomóžerce polizaji. Sahotnizy namakachu pak wothladarku we luži krwe na podłasy ležo. Schwarzbrunn ježeschе na sofie a rěčeschе njerozumne wězy. Częstojrunjena dawaschе jenoj hišcze žłabe storki wot sebe. Tu dawjescheu do khorownje. Schwarzbrunn poczа sahotnje zahadźowacź, so dyrbjachu jeho hojenje za khoromyslnych dowjesć.

Mordarskowa komisija namaka z krwju womazanu sekeru, ti kuchinske nože, wotkenjeny lištywoczinjak, a wunkhodżowanišći kij. S tutym gratom je Schwarzbrunn wothladarku sčił a skałał. Kak je so podawk stał, ma so hischcze z dalschim pschepytanjom wunjasnicź. Po wschěm zdaežu je na njeho pschischło, so njeje wědźał, schto czini. Rany wothladarki su jara straschne.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Arnsdorfa.** (Njemjedra.) Póndźelu popoldnju wokoło 2 hodź. pschicžahny z nawjecžorneje strony njewjedro, se žylnym krupicžkowym mjerzeńom. Žyle popoldnjo honjesche jedyn deschcź druhi.

* S **Kamjenicy.** (Krowawne puh.) Na nowotwarje pschi pschednjemješcze Starej Kamjenicy wutoru popoldnju mjes Hamburskim cžešklemi a druhimi twarskimi dźelacžerjemi k pukam dóndże, kiž běchu Hamburg naschkarali. Dźechu z deskami, piwowymi bleschemi a nożemi na so. Někotři buchu sranjeni. Policija saja wokom Hamburskich cžešklow, tamni cžekachu, jako so wona bližesche.

* S **Lipika.** (Rubježne mordarstwo pola Lipika.) Mjes Lutzjichemi a Radefeldom, nětkuž 15 kilometrow wot Lipika dalee, namakachu njedźelu jenoj hosćenzarja sastrelenego. Cžeko běsche wurubjene. Morjenemu pobrachowasche jeho złoty cžasnik a někotre sta hriwnow pjenjes. Pschi dalschim pschepytowanju spóznachu, so je hosćenzarja nětkuž je schrotowym wutrjelom z honitwinskeje strělby morił. Sa mordarjom nimaju hischcze žaneho źěda.

* S **Hohowa.** (Pjenjezny thudych.) Sozialdemokratiski wokrjesny zapósłanc a wjeżnjanosta, dźelacžer Gustav Pusch z Jeržnowa je swoje sastojnstwo złožił a so tam wulschnoscži žadźił, dokelž je nětkuž 5000 hacž 6000 hriwnow pschepschibiwał a je tute pjenjezy khudym rentnarjam swotcžahował. Lawnišći sud w Lětnizy sakudźi jeho k tšom měsacam jastwa, wotkrjerzi pak khlostanje se tšilitowym wupruhowanjom, jeli Pusch khudym pjenjezy wob léto wróći.

* S **Nirnberka.** (Barlinsko-Murchowski cžah smjelbožił.) Nirnberska direkcija němskostatnje żelesnizy wozjewja: 29. septembra w nozy wokoło 1 hodź. je pschi saklasowanju poschčelnoho wobowoho cžoła na Ludwigstadtskim dwornischeschu tutoho lokomotiwa, kiž nětkuž so pschedchodnyjeź, na cžah trajsła. Nekdyn wobowoho wóz je z kolijow wuskocžił, jedyn towarowy wós so wobschkodźi. Dźewjerz pucžowanych bu lohko franjenych. Wobowoho cžah so wo 37 minutschinow zapózdźi.

* S **Mischnja.** (Na mosče faktóry.) Pjatk wječor so na tudomnym żelesniskim mosče dźelacžerjej pschepschecžiwcy. Nadobo wuskleče so 28letny kamjenjerwowjesčer W. swojej pjesć, so by z nim na žiwojeho pschecžiwnika schek. Tón pak jeho z dybłacžnym nožom tak straschnje do delnjeho žiwota kło, so W. hnydom na to wumrě. Stósnik, kiž je je swojimi sdźerżerjom swadu sawinowal, synta so wurecžeć, so je nuzowam wobaranjo jednał. Policija jeho saja.

* Se **Straßunda.** (Twarjenje so jažepka.) W Straßundze pschewarjowachu Steinez mjelkowy dom, kiž běsche tš poschłody wuwjekli. Pjatk wječor so tutón dom jažepny a hischcze stary žuželowy tšěrp bohu wotsrěkny.

* S **Warnsdorfa.** (Schkodny smjerć.) Schtwórtk tydženscha tydženja mějachu wo zyłej pokmjerni Cžežiscy jutrowne smjerki. Też naikwasnischke rostliny, kiž niesłuchachu zyłe schkitane su smjerśe. Mróz wuzasche 4 milimetra dołko na trawje a rostlinach a słónczko pschibże rano tak ruże, so bu schkoda jenoj hischcze wjetscha. Swjetlcha su hischcze wschitke poschnje druzyny žadn na schtomach smjerśe, też wino na šesnach twarjenjow je cžekło pod smjerkom cžerpiko.

Njeskutk konturiski Frany Anthonez pred pśisaznym sudom.

Psched pschisahanym sudom krajnego sudnistwa I we Barlinje sawjeła so strjeh jednanje pschecžiwo 25-letnej kontoristce Ernje Anthonez, kotraž je 12. měrza z nożom rjedźelu Hanu Schüferowu w Charlocžinej dróży morila. Wobstorżenu, kotruž jenoj skónzowanja, niz mordarstwa winowja, budże na žadanje rěcznika Waltarja Bahna na jeje duchu pschepytana. Psched pschisahanym sudom budża wschelcy pschdstajerjo swoje dobrosdacże wupraječ. Sa jednanje staj dwaj dnjej wotmyslenaj.

Nowiny z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powjeź wo wjedre za jutrischi pjatk:** W nozy tyma, wodnja rjenje a žuchu. W Jendželiseej so počžahuje ze je wiżate.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je so pśeches Barlin, Lipik a Drježdżany do Friedrichshafena wrócźika. Wischudże je ju lud z wulkim sahorjenjom powitał. Pschichodnu póndźelu budże „Hrabja Zeppelin" sa leczenje do Ameriki hotowy. Won ma hnydom na njo puscheći, kaž bórzy budże wjedro za to pschihódne.

W Starej Kamjenicy je so póndźelu w nozy z wohnjom jenoje krožnje 400 zentnarjow žita smježkło.

W špitschnym żelesniskim cžasu mjes Lipikom a Hamburgom je do woidźelenja 2. rjadowneje sastupiwschi jedyn muż direktora Demetria Serru z Milana z cžežkim pschedmjetom pśeches hlowu dyrił a cžežko franik. Serra je wobarscheze a jemu so poradźi sa straschowy powjas scžabnucź. Pschedy pak hacž cžah sasta, nadpadnił z njeho wotsłožki. Sastupiwschi, kotryž po żelesnizy pytaju dźecha, stólnika nadeidźeschu. Policija je swoju. Je je rubježnik 21letny nětkuschi dźelacžer Kosmella z Bitterfelda.

W cžasu pola Redlitz njedaleko Barlina su wyschschego dźesatnika Helfer'a (Gefreiter) skónzowaneho namakali. Jeho hlowa cžežku ranu pokasuje. Mordaż je Helferta, kotryž je knajmjenschcza 160 hriwnow a cžasnik pschi sebi měł, wurubił.

Swójbne powěsće.

Swěrowany: Richard Anton z Wally rodź. Welzlez w Budyschinje. —

Semrěli: Karolina swud. Brylowa w Budyschinje, 76 lět. — Ida Schmidtowa rodź. Stölselez w Bitkopizach, 63 lět.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 4. oktobra 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1955	100 pólsk. złotych .	47,90
1 żeńdzelski punt .	20,342	100 českost. krónow .	12,435
100 šwsje. frankow .	80,76	100 franc. frankow .	16,405

Barlinska burza holdowaschе wczera wschelakim mjenjenjam. Někotre efekty mjšachu sajo jara kruczene kupy. Kurzy dośinych a rentowych lisczinow běchu tohorunja jednotne.

Produktowe wiki w Barlinje so složuja po wukrajnych wikach. Běchu wobsebje ja podźišcze termije kruczene. Hotowe sorno jenoż w cožay nješchto drožšcho pschedawachu. Wczera płacžeschе zentnarž

w Barlinje

pschenicy 10,40—10,55 hr., rožki 10,35 hr.
hacž 10,50 hr., jecžmjenja nałcžujcho hr. 11,55—12,55, nałmuskeho 10—10,55 hr., wowsa 9,70—10,25 hr.,

w termijowym wikowanju

ja oktober: pschenicy 11,10—11,17½ hr., ja dezember: pschenicy 11,68¾—11,70 hr., rožki 11,33¾ hr., wowsa 10,72½ hr., ja měrz: pschenicy 12 hr., rožki 11,80 hr. a wowsa 11,30 hr.

Swinjaze wiki wczera hrjedu w Barlinje.

Na nje běchu pschihnali 410 běhałow a 976 proßatow. Te płacžachu

běhałk.	
wulke	60—72 hr.
srjedźne	48—60 hr.
małe	28—48 hr.
proßata:	
wulke	18—28 hr.
srjedźne	11—18 hr.

Wiki klasachu, płacžiny so wotdrjebiowachu.

Wczerawsche płacžiny z Drježdżanskich wikow (Markthallen).

Sarżiana pjerišnu: turn stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., kuhy młode 1.30 hr., kocžki 1,50 hacž 1,60 hr., bolsze 1—3 hr. — Kórli 18—50 pj., buny jesene 40—60 pj., běrny nowe 5—7 pj., kiłoły kal 25 hacž 30 pj., cžerwjeny 12—15 pj., běły 10—12 pj., mjd 1,20—1,40 hr., hutra 2,10—2,40 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 15—16 pj., rjewjeri 10—13 pj. a wuniny 50—55 pj., bojanka 30 pj., kurjatka 0,90—1 hr., worscheli wósse 60—90 pj., raki 10—70 pj., schežuki 1,10 hacž 1,20 hr., tuny 2,40 hr., karuy 1,35 hr

Wiki hrjedu w Bělej Wodze.

Butra 2,10—2,50 hr., jeja 14—15 pj., swinjaze mjaso 0,80—1,10 hr., bowjale 0,90—1,20 hr., cželaze 1—1,30 hr., rjepiki 50 pj., tomaty 30 pj., kruschwy 15 rjenschkow, brun 30—40 pj., morscheź 15 pj., kocžki 30 rjenschkow, selerij 15 pj., hłowki 30—40 pj., jabłuka 10 hacž 30 pj., zybła 15 pj., běły kal 10 pj., cžerwjeny 15 rjenschkow.

Pschihitanja:

Holzu so domu, inspektor Sander w Wilow Khołmzu.
" dr. Masingowa w Jamuje.
" Lundowa w Rjitej, Mužakowska dróha 7.
" Voigtowa we Lubiju, Swonk. Zitawska haša 53.
" Stillerez hosćenzowniza w Budyschinje.
" Hofmannez hosćenz w Hródku.
" Hamorski młyn w Budyschinje.
" Wokrjesna khorownja we Wojerezach.
" Andermanka w jamje Erika.
" kotraž chze warjeć nawukowacź, we Wojerezach, na Dwórnischczowej haży 25.

Kowařstwo, Ossiva w Lubiju, Dwórnischczowa haša

Sklarjow. Pjetasch w Rosbezach.
Mlekarstwo, Kappelle we Wojerezach, Komorowske pschedmjesto 9.
Sedžern, Hudowenzowa w jamje Erika p. Wojerez.
Kuchinstwo we Wojerezach, Komorowske pschedmjesto.
Młynikstwo, Mellka w Pluschkezach.
Pohonczа, knježi dwór w Barcze.

Na pschedań:

Wós hžerżazy w Budyschinje, Kantowa haša 131 na prawo.
Kóń hrěnjoschtny, w Khrowačzach 32.
Kolo motorske, Rychtař w Mórkowje.
Kolo žonjaze w Budyschinje, Fichtowa haša 4, sadni dom, prěni poschod na Lwo.
Hanomag, Herzog w Budyschinje, Sněrowowa haša 32.
Pišarski stroj, Gruhl w Budyschinje, Mužakowska dr. 11.
Bušci, schkleńcžany kamor, drastuy kamor, vertiko, schatowy kamorcžk, knihowy kamor, ložo z matrazu, schtcžowe błidło, wuczahowaze błidło, žimawa, schpihelsaj a cžežnikaj, kuchinska a druha nadoba w Hródku na Lipowej haży 2 deska.

Soudniży na pschedawanje
pjatk 5. oktobra 1928

w Nowoschlizach w hosćenzu dop. w 10 hodź. kupańska wanja z Wachtemi, drastuy kamor, naładżowadło (Bruttmaschine),
w Miłorizach dop. 1/2 11 hodź. w Herbikej gryczece: gratowy kamor,
w Bórthamorach na rěsaku dop. w 9 hodź.: 4 rjenjenje, 14 pilow, tocžnik, drjewjana kónja, tarczata pila a wschelake drjewa,
w Kisliku, kupay seidu so dop. w 11 hodź. na dwórnischczu we Laku: rěsakowa pschiprawa,
we Wojerezach w hosćenzu „K slotemu lawej" dop. we 11 hodź.: granofon z nałbže 50 deskami, pišanskej stroji, ławli, mukowu, kamarišže błido a połza, wschelake wosły, żelesne kachle, kodowy kamor, hudźidny automat, makowy młyn, wschelake mebje, sankarske maschiny a wótsterdežak

Soudniske pschedawanje leżownostejow.

Kubło, nětkuž 130 kórzow wulke, ličnichaze Ernstej Janej Nicolaulej w Czornowje. Pschichodne wutoru 27. nowdop. w 10 hodź. na hudnischczu w Kamjenzu na pschedkupowanje. Gmejnska wyschnosć je hódnotu na hr. 32 835,50 postajiła. Twarjenja: domiže z hródzu, rěsańca z pschitwarkom, wjelbowane hródże, brózeń a kólnje su z 10 490 hr. do wopschewanje pokładnje sapisane.

Šěrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.:
Płacžiny so trochu wótdr.ehuja, wobrot je žnadny.
Dop. 3/12 hodź.: Žito je žadne a leża za płacžiny ličorzene.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płacžiny po złotej hriwnje.

	3. 10.	2. 10.		3. 10.	2. 10.
pšenica	208-211	203-211	bany	—	—
rožka	207-210	206-209	woka	—	—
nał. jačmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
nas. jačmjeń	202-211	200-206	žołte lupiny	—	—
wows	194-205	194-205	zeradella	—	—
kukurica	213-215	212-214	raps. wosušk	19,6)	19,6)
pšenjo muka	26-29,50	27-29,25	rany wosušk	23,7)	23,7)
rožna muka	27-29,75	27-29,7	poon. wolasa	—	—
pš. wotruby	14,50	14,50	bórnj. kruški	21-21,0	21-21,20
rožne „	15 00	14,7)	syno, 50 kg	3,80-4,40	3,7 -4 20
lone symjo	—	—	rožna sloma	1,11-1,2	1,0-1,15
hrochi	—	—	pšenć, „	1,11-1,25	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	0,85-1,10	0,80-1,00
pjeluški	—	—	jačna „	1,15-1,30	0,80-1,00

Kedźbu! **Woschitc poskićenje**

bjezkonkurenčnje

čšnych a łožowych šatow

Hdže?

w kupnym domje Max Herde

w Budyšinje na Kamjenitej hasy 12

Syra kopřiwina za košle	wot 0,39
Košlowe tkaniny, sylne	0,49
Sportski flanell za košle a wobleki	0,49
Košlowy barchent, pisany, swětłosmuhaty	0,69
Košlowy barchent, běły	0,69
Pique-barchent, jónkróćne poskićenje	0,95
Płóčl. žida za zwjeršne košle	0,95
Kopřiwina, 140 šěroka, za łožowe šaty	1,25
Košlowy barchent, běły, wosobje sylny	1,35

Barchent za łožowe plachty / Kedźbu

170 šěroki, wurjadne poskićenje 1,95

Kopřiwinowa łožowa płachta, 225 dołha		2,95
Linonowa łožowa płachta, 225 dołha		2,95
Dowlasowa łožowa płachta, dobra twora, 150/225		4,95
Barchentowa łožowa płachta, 170/225		4,95
Frotěrske twjelki		0,59
Połěrowańske trjenja	3 štuk	0,50
Hadrješća	štuka	0,25
Hłowak, kopřiwina		0,95
Hłowak, pisany		1,35
Hłowak, „Stangenleinen“, najlěpši		1,50
Hłowak, damast, najlěpše		1,75
Łožowe nawoblečenje, kopřiwinowe		4,95
Łožowe nawoblečenje, pisane		4,95
Łožowe nawoblečenje, linon		4,95
Łožowe nawoblečenje, „Stangenleinen“, najlěpše		6,95
Łožowe nawoblečenje, damast, najlěpše		6,95

Wupjerki, bjezkonkurencnje funjo

Wupjerk, hłowak, najlěpša twora	2,95
Wupjerk, hłowak, židźany mako, barbudžerž. a pjerjonjepřepušćacy	3,95
Wupjerk, spódnje łožo, „Dall“	9,75
Wupjerk, poslešćo, najlěpša twora	11,95
Wupjerk, poslešćo, židź. mako, barbudžerž. a pjerjonjepřepušćacy	15,95

Poražak za šwalče

Rólu židy k šiću, „Desir“, w 600 barbach,

róla jenož **1 pj.**

Prjedy hač sebi hotowy woblek abo druhi wulki krúch kupiće, je Waša winowatosć, zo sebi płaćizny hódne kajkosće we wšěch mojich składach wobhladaće, a to bjez toho, zo Was nuzujemy, něšto kupić.

W kupnym domje Max Herde.

Hamburgski kofejowy skład

Přiwabjacu tudźeń **kofcja**

Darmotne přidawki jenož hišće hač do soboty **6.** oktobra

THAMS & GARFS

w Budyšinje na Hłownym torhošću | w Kamjeńcu Rózk Knjež. a Cyrkwin. hasy

Wot 28. septemb. hač do 6. oktobra 1928

60% rabata!

přiwabjace dny kofcja

60% rabata!

Nimo rabata hišće přidawki!

Gerling & Rockstroh w Budyšinje

na Znutřkownej Lawskej hasy 10 | na Znutřkownej Lawskej hasy 10

Handrij Strympa

w Budyšinje

na Różowej hasy 15

poruča

meble

a polstrowane twory

Sym Serbi!

Dobry

KOFEJ | KAKAO

a wšelolonialne twory

KUNZE

Krowa

blizko k čeleću so preda

w Małej Dubrawy 8

pola Wulkoje Dubrawy

Woscbity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje, (Klemary)

dalekowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Stare knihi

wšěch družin, wosobje časopisy (Łužica, Łužičan, starše lětniki Maćicy Serbskeje atd.) zběrki pěsnjow a tehorunja kupuje stajnje

Serbska knihařnja w Budyšinje

Pjelsćinowe wobsadki a kóžki

we wulkim wubjerku

Nowozhotowjenje a předźěłanje pjelsćinow. tworow so spěšnje a wěcywust. tunjo wuwjedže.

F. Spitzer, kóžkař, w Budyšinje na Hornčeńskej hasy čo. 53

Pjelsćinowe kornarje

a tež

pjelsćinowe wobsadki

kaž znate w hobrskim wubjerku a po najtuńšich płaćiznach pola firmy

Hugo Lehmann

w Budyšinje na Bohat. hasy 25 / Tel. 2234

Walf Rinnelt

na Kamjentn. hasy Budyšinje při hotelu „Krony“

wosobny fri... a knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wše włosowe dźěła, kaž wotfihanje po wašnju bubi-skim a pažskim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych friznrow. | Najspěšniše a porjadne posłuženje. —

Woscbity dom cigarow a cigaretow

Serb k Serbej!

Čohodla

nimaće w **Serb. Nowinach** hišće **běžneho nawěštka**

?

Kak móžeće so potom dźiwać, zo wobkhod to njewunjese, štož byšće sebi přał? Dajće sebi rjec, što znaty Američan wo reklamje a wobkhodže praji: „Što — Waš wobkhod njeznjese cyle jednore wudawki za běžny nawěšt a propagandu? Potom dyrbiće so znajmjeńša za **jónkróćny** nawěštk rozsudźić: Wozjewće, zo je Waš wobkhod na předań, přetož potom je

kromu najwjeršši čas!

Do Budyšina přisedši zeńkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje

kofejowe pječwa / jědźny lód

štomowe łykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **ruminosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Pjelsćin. stupnje

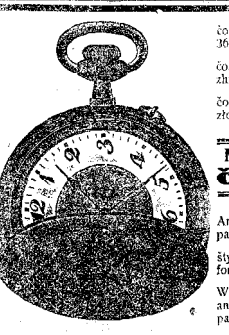
pjelsćinowe tafle

drjewjancy

stupnje do dźěła

dołhe škórnje, najtuńšo

Willy Sommer na Serb. hrjebj. 8

čo. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobluk 4.—

čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 5.—

čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 5.50

Narucne časniki

Ankerowy z kožuchowym paskom, kulojty, 7.50

Styrirótkojta, elegantna forma 11.—

Woprawdźe sćěbrne ankerowy a z kožuchowym paskom 15.-, 16.-, 17.-

čo. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wotskakowacym wěčkom 12.—

Rjany Anker-časnik za muzskich ze złotej kromu a bjez njeje 7.75, 9.50, 10.—

Mersiovsky w Budyšinje

na Póstowym naměstnje

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. knihařni“ w Budyšinje kupi. Wukhadźa měsačnje a płaći stwórćenje 2.50 hr.

Jutře wječor

z dypkom we 8 hodź. wotměje so w „Běłym Konju“

wopomnjenska swjatočnosć za našejenych

a přednošk ze swětłowobrazami!

Rěčnik: Knjez direktor Hoff-Kussow z Kamjenicy.

Sobuskutkowacy:

Knjeni Klara Kneschke-Pachaly, kone. spěwarka k. domski organista Horst Schneider na křidle | Budyšin. salonowy ensemble E. Wurche

Zastup darmo! Kóždy je wutrobnje witany.

Wubjerk, podpis. Reinh. Kunack

přiloha k čisłu 233

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 4. oktobra 1928

Nowe rjadowanje wobkhada na němskostatnych železnicach.

Překhodne poměry na Budyskim dwórnišću.

W nozu wot 7. oktobra stanu so na wšěch němskostatnych železnicach jakkuli přichmjenjenja. Schtwórta wosowa rjadowanja so zhubi, so budžetej w přichodnje jenož hišće dwajenjana a połstrowana rjadowanja. S tym přichmjenja so też jězbne płaćišny. Dotalne płaćišny 4. rjadowanje su wotstronjene. 3. a 2. rjadowanja budžetej pomjenjo swojim měšćišćim płaćišnam tuńšej, ale płaćiwaći sa ješćnik budža drózše. Też ſ khwatnikomaj 668, ſ Budyšćina 1,25 hodź. a 667, ſ Budyšćina 4,31 hodź., móže so jenož ſ pschiwažkom pućowaćej, kiž wuczinja połoju špěchnikeho pschiwažka. Nowe jězbne płaćišny, kiž wot Budyšćina płaćeja, su wot 7. oktobra na tudomnym dwórnišću, pschi narańšćim nutskhodźe, wupowěstjene. Swopředka so stare naćišćowane jězbne lisćiki dale pschedawaju a njedostanu noweho naćišćeja, ſ kotrehož bysta by nowa płaćišna a nowa wosowa rjadowanja dowidźeć. Niedźiwajcy toho pak tute lisćiki płaćeja a ſ nimi žmě so w tječej rjadowni wožobowych cžahow pućowaćej, haćrunjeź na lisćiki ſchtwórta rjadowanja wosnamjenjena była. Tohorunja nima barba jězbnych lisćikow ničžo prajeć, njech su brune abo sčežbe. Jězbne lisćiki, kiž so w Budyšćich wudawarnjach ſe schtyrjomi cžišćecžakami pschiprawja, maju wot 7. oktobra nowe płaćišny wosnamjenjene, kiž su ſ cžornym kwadratom psched nimi wosnamjenjene.

Do 7. oktobra kupjene jězbne lisćiki, też schtwórteje rjadowanje, płaćeja zhubjenjowy cžaſ, kaž dotal. Mězačne lisćiki a schulerske měsačne lisćiki 2. a 3. rjadowanje so měsaz septembera hač do 10. oktobra. S niedželskimi nawróćnymi lisćikami njeběndža so žane jězbne cžahi hač na dalše wuživaćej, ale khwatniki (Eilzüge) wužiwaćej je dowolene ſ pschiwažkom ſa khwatniki.

Po wschěm špadźu budža so hobotu 6. oktobra jězbne lisćiki 4. rjadowanje we wjetschim wobkhadu ſa jěšćowaze dny kupowaćej; njech pak so to na tudomnym dwórnišću w cžasach najžywlnischeho wobkhada njestanje, kiž je wot 13,00—14.30 a wot 15,30—17,00 hodź. Jene wokno je w pschestawkach mjeſ cžahami pschezo wotewrjene. Dale so prošu, so buchu pućowazy w pschedhonym cžasu po 7. oktobru napišmo a pokaſki pschi wotewrjenych woknach ſa pschedawanje lisćikow wobkedźbowali, so mohło so njetrjebawschje žadanje jězbnych lisćikow a khodźenje wot jenoho wokna k druhemu wobeńcž.

Druha wosowa rjadowanja je nětkle na wschitkich cžasach, kiž ſ Budyšćina wjedu, a steji wotkrjedź cžahow. Sa pućowazych ſ cžežkimi wacžokami (hač do 50 kg.) pojedže jedyn (abo 2) wós, kiž budže wožebje wosnamjenjeny. Na to ma so kruce kedźbowaćej. Pokazuje so hišće na to, so pućowazy minaja prawa, pschi njedostatku na měſtach biese wschitko wyšschi rjadowanja wužiwaćej.

Dokal su 6. a 7. oktobra we wudawarni lisćikow pschestajenja cžišćecžerskich maschinow a pschedawańskich hamorow mine, kiž trjebi wjele cžaſa žadaju, so pućowazy nawołnjeja, so buchu trjebi na nutrnyj dnjomaj lisćiki sabe do wotjězda cžahow kupili, so by je mohło rukowaćej ſa hładke wotwjeze pućowańskeho wobkhoda a ſa dyrkowny wobkhod cžahow.

Wot 7. oktobra płaćeja jězba ſ Budyšćina do:

	w 2. (połstr.) rjad.,	w 3. (drjewj.) rjad.
Arnsdorfa	2.00 hr.	1.30 hr.
Barta	1.70 hr.	1.10 hr.
Bluńja	2.90 hr.	1.90 hr.
Biškopiz	1.20 hr.	0.80 hr.
Bjarnaćiz	2.70 hr.	1.80 hr.
Bjedrušća	0.70 hr.	0.50 hr.
Běleje Wody	5.50 hr.	3.60 hr.
Budeštez	0.60 hr.	0.40 hr.
Běrhu pola Kamjenza	2.30 hr.	1.50 hr.
Cžorneho Khołmza	2.60 hr.	1.80 hr.
Drježdżan	3.50 hr.	2.30 hr.
Dažina	1.40 hr.	1.10 hr.
Dažinka	1.30 hr.	0.90 hr.
Delnjeho Wujesda	3.40 hr.	2.30 hr.
Dźěžnitez	0.30 hr.	0.20 hr.
Delnjeje Wjasońzy	1.40 hr.	0.90 hr.
Eibawy	2.50 hr.	1.70 hr.
Freibercka	5.70 hr.	3.80 hr.
Glauchawy	9.70 hr.	6.50 hr.
Habrachezíz	2.10 hr.	1.40 hr.
Halschtrowa	2.00 hr.	1.30 hr.
Herrnhuta	2.10 hr.	1.40 hr.
Hrachiny	1.80 hr.	1.20 hr.
Hrodźišćeja	1.90 hr.	1.30 hr.
Hucžiny	1.40 hr.	1.00 hr.
Hóška	1.70 hr.	1.20 hr.
Horow pola Wojerez	2.50 hr.	1.70 hr.
Hornjeje Wódrizy	2.60 hr.	1.80 hr.
Hornjeje Wjasońzy	1.20 hr	0.80 hr.
Hołbina	1.40 hr.	1.00 hr.
Hródka na Shorjelz	6.50 hr.	4.30 hr.
Hródka na Wojerezy-Prožyn	3.90 hr.	2.60 hr.
Hornjeho Kumałda	1.00 hr.	0.70 hr.
Kamjenza na Biškopizy	2.50 hr.	1.60 hr.
Kamjenza na Arnsdorf	3.40 hr.	2.30 hr.
Kamjenizy (Chemnitz)	7.90 hr.	5.30 hr.
Keiliz	1.50 hr.	1.00 hr.
Khołowa	0.70 hr.	0.50 hr.
Khoježebuſa na Wojerezy	4.70 hr.	3.10 hr.
Khoježebus na Shorjelz	7.90 hr.	5.20 hr.
Klětneho na Wojerezy	3.70 hr.	2.50 hr.
Klětneho na Shorjelz	5.10 hr.	3.40 hr.
Kulowa	1.90 hr.	1.30 hr.
Klucza	2.80 hr.	1.90 hr.
Klukicha	1.20 hr.	0.80 hr.
Komorowa	1.40 hr.	0.90 hr.
Kubschiz	0.40 hr.	0.30 hr.
Kumwalda	0.80 hr.	0.60 hr.
Langebrücka	2.60 hr.	1.70 hr.
Lipska	9.70 hb.	6.50 hr.
Lubija	1.30 hr.	0.90 hr.
Luwocžiz	1.90 hr.	1.30 hr.
Laſa	3.00 hr.	2.00 hr.
Lutobcza	0.90 hr.	0.60 hr.
Małeho Wjelkowa	0.40 hr.	0.50 hr.
Małych Radměriz	1.70 hr.	1.10 hr.
Malerźiz	2.00 hr.	1.30 hr.
Mikowa na Wojerezy	4.20 hr.	2.80 hr.
Mikowa na Shorjelz	4.60 hr.	3.00 hr.
Mischnja	4.50 hr.	3.00 hr.
Muzkałowa	5.90 hr.	3.90 hr.
Nitseje na Wojerezy	4.80 hr.	3.20 hr.
Nitseje na Shorjelz	4.10 hr.	2.70 hr.
Njeżwaczidła	0.90 hr.	0.60 hr.
Noweho Gersdorfa	2.30 hr.	1.60 hr.
Noweho Města	2.10 hr.	1.40 hr.
Němzow	2.10 hr.	1.40 hr.
Oybina	4.00 hr.	2.60 hr.
Pirny na Arnsdorf	3.20 hr.	2.10 hr.
Pirny na Drježdżany	4.40 hr.	2.90 hr.
Połcžnizy	2.70 hr.	1.80 hr.
Pomarz	0.70 hr.	0.50 hr.
Porchowa	1.60 hr.	1.10 hr.
Pózkowow	1.60 hr.	1.10 hr.
Protez-Thonberka	2.10 hr.	1.40 hr.
Radeberka	2.30 hr.	1.50 hr.
Radworja, dwórnischcža	0.70 hr.	0.50 hr.
Radworja, šaſtanischcža	0.80 hr.	0.50 hr.
Rakez	1.20 hr.	0.80 hr.
Ratarjez	0.20 hr.	0.10 hr.
Roswodez	0 60 hr.	0.40 hr.
Rolanow	3.70 hr.	2.50 hr.
Ruchbacha	1.80 hr.	1.20 hr.
Salomja (Sohland)	1.20 hr.	0.80 hr.
Schrachowa	1.10 hr.	0.70 hr.
Schejchowa	1.10 hr.	0.70 hr.
Sscepizy	4.50 hr.	3.00 hr.
Sebnizy	2.80 hr.	1.95 hr.
Shorjelza	2.60 hr.	1.80 hr.
Smilneje na Wjeleczin	1.70 hr.	1.20 hr.
Smilneje na Biškopizy	1.30 hr.	1.90 hr.
Sšlepeho	5.90 hr.	3.90 hr.
Stepo Komorowa	3.60 hr.	2.40 hr.
Semiz	0.90 hr.	0.60 hr.
Schumtworna	1.30 hr.	0.90 hr.
Ssobotška	1.70 hr.	1.10 hr.
Weickersdorfa	1.30 hr.	0.90 hr.
Wjeleczina	0.80 hr.	0.60 hr.
Werminghoffa	2.60 hr.	1.80 hr.
Wojerez	2.20 hr.	1.50 hr.
Wósporka	2.20 hr.	1.50 hr.
Wujesda	0.90 hr.	0.60 hr.
Wulkeje Dubrawy	1.00 hr.	0.70 hr.
Wulkeje Hartawy	1.60 hr.	1.10 hr.
Wulkeho Hajna	5.30 hr.	3.50 hr.
Wulkich Sdźarow	1.60 hr.	1.00 hr.
Wulkeho Röhrsdorfa	2.50 hr.	1.60 hr.
Wulkeho Schunowa	3.20 hr.	2.20 hr.
Zicženja	0.60 hr.	0.40 hr.
Zidowa	0.30 hr.	0.10 hr.
Zitawy	3.20 hr.	2.20 hr.

Dalmatiska — kraj słónca!

Bajkojty raj so wupřestrěwa po pobrjohach mórskeho Jadrona, słowjanska to zemja — Dalmatiska, kraj słónca a słónčka.

Wysoke Wjelhory majestotnje so pozběhuja, sahaju k njebjesam, módre žołmy wěčneho morja zejbrawajo so pleńca ze skalnymi pobrjohami....

Bělokamjentne města a městačka so błyšča po přimorju, k podhoram so přituleja, drěmaju ćišo srjedź wěčnozelenych hajew, — sonja wo starodawnej sławje, khowaju we sebi pohlad drohotnych pomnikow zašłych pomjatnych wěkow....

Wěčne słónco — wěčne léćo zemju hrěje!

Woprawdže bajkojty raj je dalmatiska zemja; je je kuzło, jeje krasa była by dospolna, njebě-li cheyćiwy človjek (cuzbnik ze zamorja) rubił jej pychu hór — zelene lěsy. Ale ani tuta wada wažnje wuskodźić njemóže přirodnej krasy słónčneje Dalmatiskeje.

Dalmatiska zemja — ze žarom barbow swojich wjećorow, ze swojimi předrohotnymi pomnikami zašłeje kultury, zašłeho wumjelstwa, z wěčnozelenymi hajemi swojich kupow po módrym Jadranje móžeš so khroble runać z hordej Wióskej za módrym morjom! Haj, za nas, kiž smy słowjanskeho rodu, bywaš hišće miliša, dróžša, přetož twoje skalne hory a twohišće miliša, dróžša, přetož twoje skalne hory a twoje wěčnozelene kupy wobydla pokrejny lud — pycha je słowjanskich splahow! A wutroba so raduje z myslićku, zo Słowjan zasy je z knjezom doma w tutej přeluboznej zemi! A wěrimy, zo Słowjan kruće stojo hižo njepopušći straž nad módrym Jadranom, njech też cheyćiwy susod na zapadźe bóle so čerći, sćekły ze žadoseu za rjanym słowjanskim krajom....

Starodawny Dubrownik — parla Jadranskeho morja! Njehjokrasne to město je same muzej srjedźowěčneho wumjelstwa, zašłeje kultury. Mócne kolomurje, hobrske bašty a wěže wobdawaju město kołowokoło — njedobytna twjerdźizna bě Dubrownik přez létstotki. Stražuje k połnocy mócna wěža Minčeta jako njelepy, hrožacy hobr...

Nad měšćanskimi wrotami stražuje patron města — swj. Błažij! Zastupiš-li přez čěmne wrota do města, ze wšěch stron Će strowja swědki kultury starodawnosće. Na prawicy krasna studźeń „Onofrio", na lěwem kłóštr a cyrkeŵ Franciskanow „Maia Bračа" we byzantiskim stylu a z krasnym gotiskim portalom. Swj. Franciskus z Assisi sam je pječa tón kłóštr založił. Stojiš na naměsće! Kołowokoło překrasne stare pałacy, cyrkwje. Widźiš staru „Sponzu", dawno srjedźišćo duchowneho žiwjenja, tam renesancny twar cyrkwje swjateho Błažija so pozběha. Najkrasniši twar cyłeho města je pałae rektorow, jónu sydło knježerstwa (přetož Dubrownik je był přez 1000 lět republika měšćanskich zemjanow). Njesmjertne dźěła sławnych mištrow debja Boże domy starosławneho Dubrownika. Tician, Rafael, Andrea del Sarto, Nicollo, Palma Vechiv, Porderone su ze swojim wumělstwom přisporili kuzłu Dubrowniskich cyrkwjow.

Woprawdže, Dubrownik — njeje to město, je to skerje wokamjenjena bajka — raj molerjow a basniskerje wokamjenjena bajka — raj molerjow a basniskow! Bohatstwo na pomniki starodawneho wumjelstwa je tak přemóžace, so njemóžeš dopřijimać tych cuzbnikow a sy-li wuceknje w bliżšim wokomiku... nož rjany són a Či wuceknje w bliżšim wokomiku... nož rjany són a Či wuceknje w bliżšim wokomiku... zwěrišć sebi dychać, rěčeć ze strachom, wšitko je jenož sen, njezačišćow a sy-li wuceknje w bliżšim wokomiku... nož rjany són a Či wuceknje w bliżšim wokomiku...

Tutomu wobrazej přispori też raz wokoliny. Předměsta Dubrownika ze swojimi bělymi wilemi a zelenymi hajkami tworja jenički zahrodu, haj raj. Wosebje połkupa Lapad je sama Boża zahroda. Subtropiska je vegetacija! Cypriss, pinije tu rostu, wolipiska je vegetacija! Cypriss, pinije tu rostu, wolijowcy, figowcy a hramatowcy; myrta, ławrjence a jowcy, figowcy a hramatowcy; myrta, ławrjence a bobkownica (olejander) husćinu twori. Rohowcy tu bobkownica (olejander) husćinu twori. Rohowcy tu maš, jasnozelene přimórske khójny, kiž sylnje womaš, jasnozelene přimórske khójny, kiž sylnje womnjeja a wopojuja a potom winicy za winicami; kóždy njeja a wopojuja a potom winicy za winicami; kóždy winopječk je połny čežkich módrych hranjow.... winopječk je połny čežkich módrych hranjow.... Palmy so zelenja nad wysokim brjohom, hobrske Palmy so zelenja nad wysokim brjohom, hobrske agawy so wupjeraju. To so ći kčeje a wonja a zeleni agawy so wupjeraju. To so ći kčeje a wonja a zeleni kołowokoło, zo zabywaš na to, zo nětkle na sewjerje je twoja domizna, šěra a khłódna a surowa...!

A tón powětr — kiž tu srěbaš — tak miły wón je a tak njewuprajuje přijomny a wokrewjacy, srěbaš jón pomału, skoro z nutrnoseu, jako bójski dar!

Módre morjo přirażuje k bělym murjam a baštam. ke kamjentnemu brjohej stareho přistawa. Žołmy nježnje kolebaju rybaske čołmy; pluskotajo nam žumła pěsni wo starej sławje přistawneho města Dubrownika, wo časach, hdyž łódże Dubrownikeje republiki přěkowachu po morjach cyłeho swěta...

Nětk město drěma a soni wo starodawnosći! Ale rosće jemu nowa sława pod šikotom wulkojužnosłowjanskeho stata...!

W módrym morju před samym městom samostatna kupa Lokrum so tuli ze swojimi wěčnozelenymi hajemi....

Njedaloko w Gružu — w nowym přistawje — čuješ žiłobiće nowočasnosće. Nakładne łódże parniki železne zběhadła ridźuja, hawtuja. Młoda Južnosłowjanska je so dobyła k morju.

... Raj molerjow a basnikow, raj wšitkich ludźi z jimnej dušu je starosławny, krasny Dubrownik!

Njedaloko k dołhemu ranju wysoko nad morjom wupina so Trsteno ze swojimaj hobrskimaj wodoklonomaj. Šěsć mužow njemóže wobpřimać zdonk jenoho z teju mócneju štomow.

Po brjohomaj rěki Omble zasy nadeńdźeš raj rostlinow! Lěsy wolijowcow, winicy, zahrody! Pomorančowcow, citronecowcow, figowcow, brěskowcow dosć a nadosć! A nimo toho bobkownica, myrowc, łěwanćik, bobrowc (magnolija), čis a cypresy! Što doma nadeńdźeš jenož wuplahowane w rostlinarni, tu to zrostuje jako pyrica!

Do wysoka saha nad kołowokoło hora Srgj; tu maš překrasny wuhlad na kraj kołowokoło...!

Pasmo kupkow, kupow a połkupow so rjaduje po morju. Zeleni so kupa Mljet ze swojimi lesnymi lěsami. Hdyž tu rozkčěwa štomojty wrjós, to cyła kupa so rozplomjenja a róži. Mjez hajemi dwaj jězorai drěmatej a srjedź jeneho zasy so wunórja kupka z klóštrkom...

Kupu Lastovo je zebrał cuzbnik — Włoch. Tu łaka na přiležnosć k rubježnemu nadpadej na dalši słowjanski kraj. Ale Słowjan wočuwa....

(Přichodnje dale.)

Swjedźeń 39ličnicho wobstaca serb. tow. „Čornoboh“ w Drježdźanach.

Sańdźenu sobotu sešdźechu so naschi Drježdźanišy a wokolni Serbja, so bychu wosmowjecešli 39-ličny załoženišći swjedźeń w žurli Ballhaus. Tola bě so pschi desche̊zowym wjedrje wulka chyża Serbow shromadźila a žurla bě̊sche polna. Domizaca kapała sapišła k wotewrjenju swjedźenjei muzejel serbšich spěwow wot Duchmana. Knjezina Sießlichez nam zjawy serbšli prolog pschedźeše. Potom knjes pschedźedyda Scholta wschitkich pschitomnych a hosći najwutrobnischo powita, też wisasche naschich němšlich hosći, kiž běchu pschischli naš wopytać a so z nami sabawjeć. Powitanska rěč knjeza pschedźedydy bě̊sche sajimawa, a nam z njanymi słowami dźěło a skutkowanje naschego towarstwa w zužbje pscheć wozši staji, a schto wone na žebi ma. Tež naschi dolholetny hobustaw knjes Aronscht Pjech so wobšebje poczeješi, won je 25. lětn jako žobustaw „Čornoboha“ dokonjał. Knjes pschedźedyda jemu czesne znamjenicho pschepoda, a so jemu sa wschu pržu a dźěło wutrobnje dźakowasche. Tež naschi luby hobustaw knjes Hendrik w Amerizy je swoje 25. lěto dokonjał, tola jeho pucz k nam je daloki a naš wopytarz njemóže, a budźe so z pišmom poczeješi. Spěwoišće towarstwa Domišnowskeho swjatka nam rjane chorowe spěwy a solo pschednješe. Domizaca kapała nam rjany žerbšli solo na trompecze sapišła. Rjana bě̊sche naschu žerbšku pschasa a reje, a je wěcze kóždeho wopytarja spokojiła. Potom so pschi rejach sabawjachmy hać do prenjeje hodźiny, a so na to wjeselli domoj wróćichmy. Naschemu bratrowskemu tow. „Jednoręe“ a wschitkim sakupjerjam krasanskich towarstwow sa jich wopyt wutrobny dźak. Wutrobny dźak wschitkim hobustawam sa jich dobrowólne skutkowanje a dźěło pschi swjedźenju. Pschiwomnieć je, so by nascha swjedźenska žurla pschepołna była, když bychu naš wschitcy liwzy Serbje, kiž steja swonka narodneho dźěła, a pschebywaju w němšich towarstwach, a swoju macžernu rěcz a narod saprěja, wopytali.

Za Lessingowy dźeń w Kamjencu.

Pschihotowanja sa wopomjeńcenje Leffingowych 200. narodninow.

Jako pschihotowanje na wopomjeńcenje 200. narodninow Gotthelda Ephraima Leffinga je jeho ródne město Kamjenc wopomnjenješli pjenjes bře̊z daka. Na prědnjej stronje pschedstaja so derje poradzeny Leffingowy wobras po sławnym nalowanym wobrazu Antona Graffa z podpišmom „Ke 200. narodninam Gotthelda Ephraima Leffinga.“ Sadnja strona pokazuje Leffingowy narodny dom w Kamjenzu a dom w Brunschwiku, in kotrymž je wumrěł. Nad domowaj je pschipraweny wopon města Kamjenza. Pod domowaj ljewja so hischcze tři pjerščenje, kiž dopominaju na Leffingowe mišterske dźěło „Nathan mudry“. Tutón słěbrowy wopomnjenješi pjenjes, kiž so po wulkosći a waby dwójnišim tolerjam cuna, je někto we wobmjerowanym nakładze na měšćanskej hlownej pokładni a na měšćanskej banzy a žrowej pokładni w Kamjenzu dostacz. Pjenjes je jara rjany a jasny bity. Wón płaci 5 hriwnow, t. etuisiom 5,50 hr. Mimo tutoho słěbrowoho pjenjesa zu hischcze šamtny se šeta bicź daki. Toho nakład pak je jara šnadny. Skoty pjenjes płaci 150 hriwnow.

Banany . . . . banany.

Banany . . . banany . . .

Tak wola wikowar nastajnje a poručza swoje czesnje płody.

Tu leža někto na wosu, jena rjenscha hacz druha, wulke a wobjaze. Ludźo je rady kupuja, k swaczinje, k wjeczeri. Wone su pożitne, žitne a k tomu płodne.

S wotkel tute płody jenoż dostawamy, myślu sam pschi žebi, a wobhladuju žebi jenu z kupjenych słotožołtych płodow dokładnje.

Pschi mni žedźi starschi knjes. Dostojny, hódny człowjek.

„Požitne płody. Najmjenje z ludźi wě, so su banany samo požitnische hacz jabłuka a słote jabłuka. Banany maju jenoż 75,3 prozentow wody, mjes tym so maju jabłuka 84,6 proz. wody. Banany maju 1,3 proz. bjelka, 0,6 proz. tuka, 22,0 proz. schkroba (Stärke) a 0,8 proz. popjeła. S tutoho špśinajesče, so banany wschě druhe žadowe druzi̊ny na požitnosći pschetrěchu!“

Požtuchom se sajimom, schtož mi tutón starý knjes wo požitnosći banany powěda. Sšnadź też wě, z wotkel banany dostawamy. Chzu bo jeho weprašcheć.

„Wodźeje proschu, wěsče šnadź, hdźe banany rostu a wotkel je dostawamy?“

„Haj, najwjazy bananow dostawamy z krajin nawjezornoindiskeho pschibrjoha a z kanariskich kupow. S Jamaiki, Kuby, Bahamaskich kupow a z Portorico. Sču to kupy, kiž mjes Južnej a Połnócnej Ameriku leža a tohodla tak rěkaja, dokelž Columbus w žiwojim czasu wěrjesche, so je hižo w Indiskej. Tu rostu bananowe czesze we wlóžnej pódźe, we włóžnych pralěskach a na splawkach rěkow. Bananowe kerčki su psches 6 metrow wyšoke, tolsie kaž człowjek a maja psches 3 metry dołhe łopjena.

„Je-li žym Waš prawje rozumił, kak rostu banany potajšim bźiwje w pralěsu?“

„Ow wě, banany so žadźeja, płakaja, a po spróżninowym dźele na łódźach pschewjezu, so bychu so mohłe do teho ako tamneho kraja dowjesć. Płód sam na žebi je hižo dołho znaty. Je prastary, jenoż so jón k wuwosej do europiskich krajow njeišu płahowali, dokelž žrědkow k pschewjezenju njebě. Jako pał po mjes nawjezornoindiskimi kupami a Europu łódźne swišli wuttworichu, wuwi so z tutym požitnym a słódźnym płodom žiwe wikowanje.“

„A kak banany narosću? Wurosću wone se žymjenja abo maju so žadźeć?“

„Banany nimaju płódneho žymjenja. Wobhladaježe žebi bananu jenoż jónu dołkadnje. Njelpšopjaneje mnohe nzenahladne czerne zornjatka? To su skrihpawe žymjenske. Wone pak njeżu płódne. Banany płahuja so z korjeschnymi bobami. Tak kaž je to pobobnje pola běrnow. Wulke korjeschne boby so roskulkuja a někhdże pjeć metrow wot so sdalene do semje žadźeja. Kóždy kusł dyrbi měć wóczka z klerkami. Jenoż jene wóczko, najzhnische, wurosće ke kżenju a njeże płody. Wot korjeschneje boby hać k rakemu płodej je nimale 9 mżazow czasa trěbne abo dwě desche̊zowej dobje. Sču-li płody połrale, potom so wone worsčaju a dalschi klerak se žomhnje bananowoje korjeschneje boby wurasče ke kżenju a njeże potom płody. To tak 10 hacz 15 lět dże potom njepodawa samo tuta płódna póda dalsche bananowe płody.“

„Kak tomu, so so banany hižo połrale wotrěkuja?“

„Banany trawja połom bjes sdonka. Runje kaž jabłuka. Banany maja w žebi nahromadźeny wuzk, kiž płodam dosrawicź da. 20 prozentow wuzkliznych dźi̊ schkroba pschesdźe, někto do zokra a sčini hałke płód słódny.“

„A kak rosću banany někto w nawjezornej Indiskej?“

„Sšym hižo prajił, na 6 metrow wyšokich schtomitach. A to w czeršach. Wone žedźa w hromadźach kolwekolo sdonka a je jich dwójischa schésći tajkich rjadow.

„Dyrbja so banany pod wospołitymi wunnkenjenemi rosesłać?

„Ale wěso. Wone niepmedźa na žadyn pad pschewenjenam temparaturu wuttajene być, pschetrenka chorosa jim runje tak derje schkodźi kaž pschе wulka syna. Powětr, powětr a hischcze jónu powětr je jim nuzny. K pschewjezenju bananow służa wobsebite wozy. Wozy s wupražowymi šćenami a wjetrkom. Banany su tak sčładźene, so maju stajnje czerstwy powětr. Wobsebite powětrnički starcaju po wo stajnu czopłotu, kiž je mjez 10 a 15-stopnjanoi dżerży.“

„To dźe je jara sajimawe. Mósesče mi rjec, k czomu so banany hewak hischcze nałožuja?“

„Domorodni kryja z hobstinni lopjenami bananowych schtomikow swoje hydła, a z krutych sponkowych wukonow (Fasern) plesi̊ beli bornizy a powěsiły. Wy widźisče, so ma tuta stara kulturna rostlina wažny wuznam w žiwjenju cłowjekow. Tak mjenowana plakowa banana abo banana drožina, kiž je njestrała žneje a potom pjesče a warі, je domdobnym hischcze wažnischa hacz druhe druzi̊ny. Pschetoł tuta je domorodnym to, schtoż nam běrna a wschědny chleb. Potajkim wažne pożiwadło!“

„Je tha jich wjac druzin bananow?“

„Ale gyle wěsče. Tak derje kaž wschelake jabłukowe a kruschwowe druzi̊ny atd. znajemy, tak su tež wjazore bananowe druzi̊ny, kiž je we słódnosći rosełnawaju tak derje kaž wsches wulkosć a barbu.“

To bě sa nnje połwezaje, schtoż mi tutón starý pschecżelny knjes wo bananje powědasche. Wón so mi porucži a dźěsche swój puć. Sso jemu podźakuju wotkłuznych wot płodu, kiž mjesesche so hobu dalek puć wot wjezornoindiskich kupow, wot płahowarnjow k wóstrim pschisiawam. po łódźach, żelesnicach, wulkopschedawarnjach hać k muzej pschi wopytu. Kaj niedakło wote unje steji a krate płody pschedawa wokajo banany . . . banany . . .

Wuzud přećwa rósłowemu rudźežnikej Lármej.

W prozeßu pschećiwo pósłowemu rudźežnikej Lármej a jeho towarschej Salzmannej, kiž su we Weimaru wotmě, pschipowědowasche pschiśiažny ßud po schtyrihodźinskim wuradźowanju wuzud pschećej we webémaj słótnikomaj. Larm dosta 14 lět khłostarnje, shubi cżestne prawa na 5 lět a je pod policajskli dohlad stajeny. Wón ma 33 cżežkich paduschowow a jene cżežke wurubjenje na žwědomnju. Salzmannej namérichu jako bohuwědocznej pschi nutsdobywanskim paduschowie a pschi wurubjenju póty w Lauenuzy 5 lět a mežaz khłostarnje a wotrjekneschu jemu cżestne prawa na 3 lěta. Wobémaj sašudźenymaj wotliczichu czaß pschepytowanskeje jatby wot khłostanja.

Ssud njemóżesche Larmej žane wołożenje pschijapjeć, dokelž je w nim žylna słótnika wola skutkowała. Salzmannej bu khłostanje wołożene, schtoż nutsdobywanje nastupa. Larm khłostanje hnydom po pschipowědowanju wuzuda pschija. Pschi žadnym žudu w Elberfelde Larma hischcze khromadnje s Heinom 13. oktobra sašudźi dla nadpada na póstu we Obligsu 21. dezembra 1927.

Wuzud w prozeßu pschećiwo pschestupjerjam schyrita.

W prozeßu pschećiwo Lindenbornej a towarschkam wosiewi žud po pjećdnjowym jednanju wuzud powołańskeho žuda pondźelu wjecżor w 6 hodź. Wobsteržejej Roseа Müller buschtaj wuwinowanaj. Wola Lindenborna, Janti a Schönу wostanu khłostanja prenjeje instanzy, schtoż khłostanju a wotrjeknjenje cżestnych prawow nastupa.

Proces přećiwo Bergmannej.

(Pokračowanje.)

We wuternischim jednanju w Bergmannowym prozeßu pschećiwo pschestupjerjam schyrichu za najprjedy konkurskeho sarjadnika Schustera wo hódnosći lombardowanych twarow. Wón rostoji, so zu měte wschitke twory, kiž su pola Bergmanna leżałe, khromadnu hódnosć wo 100 000 hriwnow, mjes tym so dyrbjałe 12 hacz 15 milijonow hriwnow hódne być, dyrbjałe-li žadanje trěbnje krjeć. Wěžbywłostnjny wótrjekżowasche dale, so pschi konkursu po wschém słodźu wěricżelju jenoż 6,7 prozentow swojich žadankow farunane dostanu. Dokelž pak wschelaczy dawarjo pjenjes je krosumliwej hanbu swoje žadanja niepschijasnjeja, je mózno, so podźěl wěricżelow na 16 prozentow postupi.

Pschebywša wobsorżenemu Bergmannej na to pokażenje wjele małych ludźi psched wocżi wjedźesche, kotrěž su bili, dokelž zu so spuschczeli na pschihódne wujašnjenja wo Bergmannowej firmje.

Bergmann k tomu pschisłyšmoni, so njeje na žane waschnje ludźi z wopaczným wudawanjom wabił, so bychu zwoje pjenjezy pola njeho sapołożili, ludźo zu pak jenoż z cżła do twarjenja bě̊hali, so bychu zwoje pjenjezy na wobsedź dali. Jemu pjecża też njeje na małych pjenjezach jako, z kotrymiž je měł wjazy prózu hać běchu wunamne.

Pschi pschesłyschowanju žwědkow jesłuhowacże cżiłowcz, jako by zyke lombardike towarstwo bjes kóždeho pschiježiłowanja hotowych pjenjez sakżene było. Sakżerjenje chu so na pjenjezy, kotrež pschi pjenjezniju dawachu.

(Dalsche jednanje budźe pjatk.)

Katastrofa při wobenbluwacej korje.

Po hantiskim wosjewjenju hollandskeho finjezoweho ze̊stwa wulkanski wubuch kratera Rokatindy na Palubehu w Nižozemskej Jndiskej bě̊sche mjes wobydlerstwom, kiž 5000 duschow liczi, 176 žiwjertwych porjedow žadał. S wubuchowjenjom wohnia bu schtyri japrjeczenych na połedniscnim kónzu kupy. Wokolo a tam wschich stron wotwożuja do połnócnych kónzow kiž zu so skore wschitke rybarske czołny zhubiłe. Wot tricżehnym hubjenu hischcze mózno žebi rychło t jiczi, ale dyrbja žebi nowe czołny a nowy rybolow pschiprawjeć. Sa sastaranje wobydlerstwa i zwotwobdanje kerčah a kraterich je so tež postaralo.

Amerikanski Hearman.

S Riverhidu je powěź: 15ličny wjeselc, j njemu ford Clarka, kiž pola policije wuczeł pytanje, mjedzy farmaršku žonu z Riverhidu, so je rjad stwow stućił, kiž na hrósłue njeskutki morduje. Na na dopominaja. Clarka wudawasche, so je z farmy cżeknył, na kotrejž je 20 hódżezowe žrubny tu Schtyri wopory ma 21ličny Steward Northcott farmarja, na žwědomnju. Tutón je jeho psched dwěma Maj w Canadže rubił a na farmu sajuzył. Młody cott je jednanja pschećiwo Hickmannej i wobešenju mom sčežował. (Hickmann bě, kaž hižo w pschi pschadnym, młodu połzu sawjedł a zu potom złožnyczał

Clarka praji, so je ruku morjenscho dźěsče k ... ješej widźał. To je jeho pohnuło, cżeknył. Wo wobsedź Clarki běchu złożowali hólzy nětkhe 10 hacz 12 lět ... Policija wudawanjam prowědka njeschesche wěrić pschepytowanju farmy pak namaka wona nadpadaje wopa w semi, tak so da, so je murdar cżła morjenscho njehsabanho wopna kładł, so by wschě śledy zakhadł. ... prawdże namakachu też jeho ruku. Clarka podkli ... fotografowanjow rjad dźeći, kiž su so złubile. Formaz ... swojim žynom farmu wopuschcził. Wujdla feb, so ... de Canady cżeknył. Wotwjedleżiwo je so do wulkeho ... na dalo. We wschěch konczinach su expedicije wobstaw so by chu murdarjow mohli sajeć.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. **Pesedźenja wědomostnych wótrjadow Maćicy Serbskeje** srjedu 10. X. dopołdnja 1. 10—11 hodź.: Rěčespytny wotrjad. Prědnošk knj. ... Mich. Nawki wo serbskim prawopisu; 2. ... hodź.: Starožitnostny wotrjad. Prědnošk wo ... bydlerjach „Łužicow“ je přilubjeny; 3. 12—1 ... Narodno-hospodarski wotrjad. Prědnošk wo ... nych hospodarskich prašenjach je přilubjeny. ... bohaty wopyt a žiwe wobdźelenje prosy

zarjadnik wotrjadow M. S.

Delnja Hórka. Wulki koncert wuhotuje so wot spěw. tow. „Nadźija“ z Budyšina njedźelu, 14. oktobra, we Nowakee hosćencu w Delnjej Hórcy. Poskicic hódźeja so serbske hudźbne a spěwne přednoški a ... wadło. Narodne serbske reje. Započatk wječor wo 7 hodź. Cyła naša serbska wokolina so na wopyt wutrobnje přeprošuje. Zarjadnistwo.

Drježdźany. Serbske tow. „Čornoboh“ wotměje přichodnu sobotu wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola sobustawa knjeza Zmija na Khrystianskej dróży 22. Bohaty wopyt so wuměkuje.

Předsydstwo.

Khelmo. „Domizna“ ma přichodnu njedźelu 7. oktobra wječor ½8 hodź. pola Mjenec hosćenca zhromadźiznu. Dla wotkhada dotalneho zapisowarja ma my druheho wolić. Potom přednošk wo nowym lezniskim wobkhodnym porjedże a tarifach wot 10. 28. Sobustawy tow. a Serbja wokoliny cher so w bohatej ličbje zeńć. Předsydstwo.

Maleščecy. Serbske tow. wotměje přichodnu njedźelu pola Zendźic nazymy dźiwadłowy wječor.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł zmeje přichodny pjatk wječor ½9 hodź. w Žurec hosćencu w Njebjelčicach wurjadnu zhromadźiznu. Jednać budźe so wo wobe wo počahach k nawjeczornym jednotam. Dla važnosće wuradźowanja prosymy wšěch sobustawow, přitomni być. Bratřa susodnych jednotow su witani. Starosta.

Sewjerny wokrjes Sokolskich jednotow (Ralbicy, Kamorcew, Kulow a Wulki Čisk). Kelčbu! Bratřa! Naš lětuši wokrjesny swjedźeń wotměje so njedźelu 7. winowca we Wulkim Čisku, započatk je wječor we 8 hodź. (Popołdnju budźe zhromadna prudha, w kajkim času, to hišće we „Nowinje“ worjewi). Zwo čowanja: „Budešćanske proste“ a „tyčowe“. Kóždy jednota njech na njón znajmjeńša sydom tych najlepšich zwučowarjow wotpósćele. Tuž bratřa! khorhwe ble do dźěła, zo bychmy tam z česću wobstali. Nazdar!

Sewjer.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje.
Za lokalny dźěl, a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarski dźěl:
Arnošt Barth w Brězyncy. Za zawěsćki: G. Jana w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 xl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 xl. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 xl. pj. Wudawa a dźi Smolerjec knihiźišćernja, nap. 4e. 2 w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawětšu, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 20 mot. pj. Wobčežnje so stajene nawětši a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 mot. pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 234 — Budyšin — Pjatk, 5. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Konkordat w Pruskej.

Mjes pruskim kultušowym ministrom Bećerom a japoschtolskim nunzjom w Barlinje su so jednanja wo pruskim konkordacje skónčyle. Pruske ministerstwo budźe so blizke dny z konkordatowej pschedłohu sabjerać. S konkordatom dyrbja so nětko jenož finanzne, ale też kulturnopolitiske praschenja rosrjadź. Nětčišne pruske koalizne strony so psched wołoženje wobežnje praschenje staja, dokelž so nazdźił kultušowego ministra też schulskeho praschenja dótka. Sozialdemokratojo wschak žedna njeje, so dyrbi so konkordat z hłosami **nimskonazionalnych,** kotrymž dyrbja so w nastupanju evangelskeje zyrkwje konzesije činiś, a ze hłosami **sozialdemokratije** pschećiwo spjerjowanju liberalnych stronow, potajkim demokratow a nimskeje ludowneje strony, pschećiwo pschećiśicy. Teje žiameje pschičinny dla su so dotal pschihotowanja konkordatskich jednanjow najsłorjoćiwišo **potajile,** so njebychu **katolizy wučerjo** mohli do cźasa pschećiwo konkordatej protestowaś. Wučerjo we **Wjeczornej Nimskej** su wschak hižo pschedbydźitwu sozialdemokratiskeje strony dźělili, so taiku konkordatsku politiku njebudźa na žane waschnje sobu činiś.

Zentrumska strona chce hakle wočakaś, hač móže so konkordat **z nětčišnej koalizju** w pruskim sejmje dospjeć. Tohodla je so zentrumska strona wutworjenju **wulkeje koalizje** napschećiwo stajała, dokelž by **pschećiwjenje pschećiwo konkordatej w njej hischće wjesiše było.** Tohodla dyrbi so wočakaś, hač so konkordat nětkole rosbije. Hakle potom so jadne podłožki sa dalšnu koalizišku politiku we Nimskej a Pruskej dostanu.

Přizamknjenje Awstriskeje k Nimskej a Dawesowy plan.

Nawjedowazy katolski tydźenik „Das neue Reich“ praschenje **pschizamknjenja** Awstriskeje k Nimskej rospominajo na to pokasuje, so wójnski wótschkodźenśki dołh pschizamknjenje snjemóžnja. W tymle nastawku ministerialny radźićel dr. Weichs-Glon njes druhim praji: Na wjele lět je tak derje kaž **wusamknjene,** so so nig zyle njedowidźene podawki stanu. Niz Versailleske a St. Germainske mérowe sprjećenje, niz pschećiwnistwo Francowskeje, Italiskeje a statow Makeje **ententy** pschizamknjenju njesadźewaju, ale wotschkodźenske płaćenje Nimskeje, Dawesowy plan. Sa statopravne pschizamknjenje Awstriskeje k Nimskej stej nětko jenož dwě možnosći. Pak: Awstriska so do Nimskeje republiki jako połnohódny łobustaw, se wschěmi pravami, ale też se wschěmi wiwawatosćemi jaka taiki pschisłuna a dyrbi so potom też pschi płaćenju wotschkodźenja Nimskeje po Dawesowym planu wobdźělić. Po wobydlerstwowym kluczu by na Awstriju padaza dźěla pschez 400 milijonow schillingow létnje wuczinita. So by porazjenemu, bjes toho hač do najwjetšeje měry pocźaženemu ludowemu hospodarstwu Awstriskeje zyle njemóžno było, taiku sumnu zwjesć, we tym so njetrjeba žaneho hłowa sbubiś. Awstriska tohodla tole rosrjadźanje dozpla njemóže pschijeć. Pak: Awstriska pschi pschizamknjenju w Nimskej wuwjasźene stejišćicźo dostanje, schtož so statopravnje a twisławnje ledma pschewjeść hodźi. S tym by była wot winowatosće wuslobodźena, so pschi płaćenju wotschkodźenja po Dawesowym planje wobdźěliś a po tajkim też wschě dawki sa to płaćiś. Awstriska by potom Nimskej jako łobustaw z wołoženymi lěpschinami pschihłuschała, a mona drje by mohła wschě prawa wuźiś, tola by njetrjebała tkěrny dźěl cźeskich płaćenskich winowatosćow njeseś, kotrejž su druhim łobustawam napokoženе. Tole lěpschinske stejišćicźo, kotrejž by so nětkuž wutworjenju wulkeho zwobodneho pschistawa runało, by k tomu dowjedło, so bychu mnohe hospodarske pschedewzaća Nimskeje do nowoho swjatkowego dźěla, wot datkowa sa Dawesowy plan wusłobodźeneho, wuczahle. Awstriska by bjeschikkadne industrijowe nałeźo doczakała, tola Nimskej by snjemóžnjła, dalsche wotschkodźenske winowatosće sapkaćiś. Nimska njemóže tule možnosć pschijeć. Druheje možnosće njeje.

Dorěčenje wo Winskim Nowym Měsće.

Sstejdu popołdnju je so wo demonstracijach we Winskim Nowym Měsće dojednanje dospjelo. S nim je so postajiło, so so hłowne namjeśto Winskeho Noweho Města, kotrejž wobej stronje sa žiwój sjedźo zadeschćej, 7. oktobra hač do 12 hodźin pschipołdnju domowinskim woboram, po 12 hodźinach sozialdemokratiskemu schikazemu swjatkej jako schromadźišćo pschewostajiś. Dla tehole dorěčenja dyrbi so prenjotny program domowinskich woborow w tym smyśle pschemjeniś, so so wojerska pólna mscha domowinskich woborow hakle po sestupanju wotmeje.

Hakle něko su zhonili, cźehodla je so swjatkowy kanzler dr. Seipel tak łahkje sapowědował, wobaj cźahaj sakasaś. Hdyž je wcźera krajny hejtman Bureśch k dr. Seipelej pschischoł a jemu nanjet krajneho knjeżerstwa dźělił, so by wobaj sjedźaj sakasaj, je krajny kanzler rjekł, so je hižo we augusce offizěrskej deputazji domowinskich woborow słubił, so so sestupanje we Winskim Nowym Měsće na kóždy pad wotmeje. Deputazija bě mjenujcy prajiła, so bychu, hdy by so sjedź sakasał, domowinske wobory rozpadne. Na date hłowo so powołkajo so dr. Seipel krajneho hejtmana wopraschа. Hač dźedźa jemu někotre padawcy dacź. Wiednistwo tschescźišansko-sozialnеje strony psched tymle hrožejnjom zofny a stejišćeju swjatkoweho kanzlera pschihłosowasche.

Program noweho francowskeho lětańskeho ministra.

Franzowski lětański minister Laurent-Eynac je wcźera nowinarjam swój program rozwił. Chce swjatkaj Paris z wobydlerstwom lětaństwom je wschěmi hłownymi městami w Europje, wudokonjeć dotalne lětańske swjazanja, wosebje na łćarach Paris —Amsterdam—Malmö, Paris—Barlin—Warschawa na stronu k Moskwje, Paris—Madrid—Lissabon, dale podlěšćecź lětańske cźary, wjedźace dotal do połnohóžneje Afriki hač na Madagaskar, Syrišeje, Indochiny a do Dalokeho Ranja. Dale ma myśle, lětańske swjazanje z Pokhodnjej Ameriku pschiprawiś a w Franzowskej nowe lětańskego natwarić.

Francowzojo wo lětanju „Hrabje Zeppelina“.

Mjes tym so su Parižske rańske nowiny zyle wjesowne powěsće wo leczenju „Hrabje Zeppelina“ wocźišcźake, je Barlinski dopisowaŕ Parižskeho „Journala“ zhromjenu wjesełosć Barlinskeho wobydlerstwa wuslyšeli. „Njedźiwajo na strach, so bychu mohli do hłubiny padnyć, su wobydlerjo němskeho hłowneho města we wjeselym rozhorjenju na tśechach rejwali. Druhi su mózne z cźełesći powětrowe łódze schlelenju za schlelenju wutrubili. Ludźo, kotśij hewak we wschědnych wobsteji nosćach rosumne sa-**Wyšerjenje pokazuju, kaž wótrni, mokali, klakaju, a tahorjeni. hura wokachu.“ Pschećerjenje Doornskeho hroda** w Holandskej „Journalowy“ dopisowaŕ trapnu podawisnu mjenuje, kotraž śmjeje też wjesołe politiske rozsehnyći. Hižo lětadło „Bremen“ bě psched stwórjenim leczenjom nad Atlantiskim morjom do Doorna pschilećało, so by so tam pokłonk sčinił. So je „Hrabja Zeppelin“, kotryž je so za hrědkami narodneho dara a z 10 milijonami frankow podpjery wobkładneho ministra natwaril, to žame cźinił, je wjesiśk. Mišnjenje dr. Eckenera ma so cźim bóle poswarić, dokelž z powětrowej łódźu knjeżeńskowoh sastupjerjo jako hosćo sobu leczachu, kotrymž wjelo njejsu wotmyślany wopyt pola jeho majestatsoge dźělili.

Francowska protestuje.

Do Friedrichshafena je powěsć dośchła, so je so **francowska porućinska kommisija dla pschećerjenja wobsadzjeneho kraja pola Wiesbadena pola nimskeho knjeżerstwa wobcźežowała. „Hrabja Zeppelin“** je dla **meteorologiskich** pschicźinow Wiesbaden pschećerjeła.

Začuća Jendźelčanow při přećerjenju „Hrabje Zeppelina“.

Krótki lět „Hrabje Zeppelina“ nad połnocnej Jendźelskej je w sjawnosći wulki zajim zbudźił. Londonske nowiny zeppelinowy wopyt žiwje rospominaju. Jendźelske lětańskowne ministerstwo bě žyła žiżo psched nětkotrym cźasom nowu nimsku powětrownu łódź k wopytanju Jendźelskeje pscheproschyło a kótwiscźežo w Cardingtonje k tomu postajiło. Nětcźišne leczenje nad Jendźelskej bě pschipadne a z pschicźnu k tomu je njepschihódne wjedro było.

We někotrych nowinach je so na hrósbne wójnske cźasy spominało, hdyž nimske powětrowe łódze bomby na naše města a sapuseschu. Prawizyna „Morning Post“ zeppelinowy wopyt „bjeskutkowjeś“ mjenuje. Pišа: Njewěmy, schto je Teutonow pohnuło, ludej w Nimskej Jendźelskej pósłuschnosć morwych póstajeć. Nimamy to runje za taktne w cźasu, hdyž chodźa nam stajnje narěčeći, so je so wutroba Nimskeje pschemjeniła, a so mózemy w dospołnym bjespschećiwu wschě wobkładniwostne naprawy spuschćiś.“ „Morning Post“ na to pokasuje, so dyrbi sebi wutworjenje narodneho sakitanja cźim rańšcho do spěcha měć, hdyž nětko widźa, so Nimska swoje zeppeliny sažo twari a z lohkosću k jendźelskemu brjohej sejde.

„Daily Telegraph“ na wopak zeppelinowy wopyt wila a na wusposći nimskeje techniki pokasuje. Nimska je prenja nadaltantisku powětrownu łódź natwarika. Jendźelska dwě powětrownej łódźi, kotrejž twar je so sapocźał, žnadź hakle sa lěto dotwari.

Łódź před strajkom textilnych dźěłaćerjow.

Sapschimnjenje pólskeho cźěkowskeho ministerstwa we Łódźiskim mjedowym jednanju njeje wuspěcha mjelo. Textilni dźěłaćerjo pschi tym wostawaju, so dyrbi so mjeda wo 20 procentow powjetšiśicź. Dźěłodawarjo praja, so dla wobcźežneho połoženja w textilnej industriji njemóža do mjedowego žadanja zwolnić. Ssrjedu su tohodla sozialistiske dźěłaćerske zwjazki wobsamkle, schtwórtk powschitkowny strajk wuwołaś. Narodne a tschescźišansko-demokratiske dźěłaćerske zwjazki so tomule wobsamknjenju najserje pschijamkmu. Też w hórnistwje so strajk wočakuje.

Knjeżerstwowe nowiny „Epoka“ so do Łódźiskich fabrikantow z porokami dawaju. Dokelž so njejsu wo postajenju płaćizinow dorěcźeli, je nětcźišne połoženje nastało.

Po Carolowych stopach?

Kaž dopisowaŕ nowin „Pesti Naplo“ z Wulkeho Waradina powě, je młódši bratr nětkuscheho rumunskeho kronprynza a pschedpowrěcznik makoćitneho krala Michala, **prynz Mikławsch,** z pschewodom jeneje knjenje z aristokratije **cźekajo Bukareśt wopuschćił.** Prynz Mikławsch a jeho luba pola Carola w Parišu pschebywataj. Kralowa je podarmo prynza namołwiła, so by so do Rumunskeje wrośił. Bukareśtska zjawnosć njeje hač dotal nicźo wo podawkach sponika, dokelž je rumunske knježerstwo wschě powěsće wo tym potuźiźko a powěsć rozscheriło, so je so prynz Mikławsch na swjeżeleńske puczowanje do wukraja podał.

Woswjećenje dohyća serbskeho wójska w swětowej wójnje.

8. oktobra psched dźesaćej létami je serbske wójsko psched Ssolunom frontu němskeho, awstriskeho a bołharskeho wójska rosbiło. Na tymle dnju so w Beogradze wulka demonstrazija zwjazkarskich wójskow wotmeje, kotrejž su so pschi nadběhu na Ssolunsku frontu wobdźělile. Wulke pschihoty su so k tomu cźinile. Cźejsne wrota su so natwarile a zyle město je so wupyschiło. Wschitcy zwjazkarjo wotpósłanstwa poscźelu. Najwjetšе budźe wotpósłanstwo Italiskeje, hačrunje su Italijanzy so najmjenje pschi wojowanju wusnamjenili. Na cźele francowskeho wotpósłanstwa general Franchet d'Esperay, na cźele jendźelskeho general Brice stej. Wojerska wschelkosć je poruczała, so dyrbi so tu dny sa sobu z kanonow sdźekeć. Sstejsnjku frontu rosbiwschi je serbske wójsko nětcźišnu Juhosłowjanjku załožiło.

Kral Alexander z pohrěbnikom mjes Sagrjebom a Beogradom.

Ssrjedu je kral Alexander nahladny łobustaw Pribićejowićowje zamołstatneje demokratiskeje strony w anderjenju pschijał. Tón je wo sadźerjenju thorwatiskeje kataliśko-demokratiskeje strony rosprawił. Audijenzy je wosebita wažnosć pschipisowaŕ. Kral je sam pohrěbnišowo mjes Sagrjebom a Beogradom pschewjedł. Oppozizija chce wědźeć, so so skupschtina po 20. oktobru rozpuschći a so ha po wróćozsłupjenju knježerstwa koalizije knježerstwo wutworji, kotremuž budźa też thorwatske demokratiske strony pschizłuschaś.

Grichiska a balkonske staty.

Krótki czas w Londonje pobywschi je so grichiski ministerski pschedsyda Venizelos wutoru do Parisa wróćił. Nowiny psichu, so smeje nowe rozrjeczenje z juhosłowjanskim jwontkownym, ministrom Marinkowiczom. Po „Petit Parisienu“ je wérje podobne, so budże z tymle rozrjeczejom rola k bospolnemu dojednanju mjes wobemaj statowaj pschibsotowanja.

W rozmolwjenju z Londonskimi nowinarjemi Venizelos praji: Chzu nétkole pschecjelsiwowe swjasti mjes Grichiszej, Turkowskej, Juhosłowjanskej a Bolharskej zabroniecj. Nadzijam so, so fo ni poradźi, Balkan sjednoczicj. Se Parisa fo do Beograda a wot tam do Angory a Sofije podam.

Politiske mordarstwa w Sofiji.

Kaj Beograbske „Vreme“ je Sofije powé, je pondźelu wjeczor pschimikowar stónzowanego generala Protogerowa, Simeon Tonew, w jenej korczinje wo hyzdź mésta nékotre króć do komitaczijskeho wjednika Cyrilla Drangowa tśélił a jeho zranjertnje skanił. Dragonowi towarschojo, tjo komitaczojo, na to Tonewa morichu. Mordarskwo mjes komitaczijskimaj stronoma pschecjelow nima. Nétczejsche knjezerstwo nachze abo njemóże pschecziwo komitaczam rasnje zakrocziec, dokelż je z jich pomozu pschedsedstwo ratarske knjezerstwo Stambulijskeho powalito a hischcze dźensa fo na komitaczijsku pomoz sepjerajo ratarsku stronu podpocznje.

Hrożacy hłód w Indiskej.

Po tśicezélitnym pschekukowanju dyrbi fo Indiska na hłód pschihotowacj. Létsa je w juliju lézmy monsum, dejschczowy cźas, wuwostał. Hakle pozdźischo, hdyż bécha daloke strony wuzsuschene a wuprodene, su slimki w płódnych dolach, kotrez bécha je suchotin mjenje cźerpiłe, rajskowe a majstrowe pola sapuscźiłe. W Indiskej fo 300 milijonow ludźi z ratarstwom żiwi, kotiż skarocźizni, hłodej napschecźo gladaju. Woja fo, so budża z hłodom też njebyschcecźelnosce mjes Hindami a muhamedanami pschibéracj. Hischcze w symskich mézach létow 1899 a 1901 je nedźiwajcy pomocnych napravow knjezerstwa kotrejż 50 milijonow puntow (1 milijarda hriwnow) sa sezmjenje hłodu cźerpjazych wuda a 4½ milijona pomocnikow wupósła, pschez milijon ludźi hłodu wumrjelo. Najhórschi hłód je w létomaj 1769 a 1770 w Bengalskej a 1876 a 1878 w Bombaju a Madrasu wjele milijonow ludźi jako wapor zadał.

Strałkowe nasylnosce w Awstralskej.

Kaj fo z Melbourna powé, je fo wutoru w nozy nadpad z bombu na fhéżu direktora zakrowoho mlyna we Południschu w Południowej Awstralskej stałił. Khéża je so cźełko wobschkodziła, tola nichtó njeje fo skanił. Policija je pschi tym kommunistiskeje strony pschepytała a wulku bromadu klatkow schwakła.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Pjatk, 5. winowca

Plarida.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“.

1738 wuda Jan Bohuwér Kühn wobsérnu knihu Arndowa: „Styri knihi wot wérneho křesćijanstwa“, kotruż su naši ewangelscy Serbja z wulkej lubosću cźitali. — Kühn, faraŕ w Klukšu, narodźi so 9. nov. 1706 w Budyšinje jako syn listynoserja, studowaše w Lipsku a béše najprjedy we Wjazonicy pola hrabje z Huldaberka prjódkćitaŕ, potom bu kaplan w Klukšu a wot léta 1788 sam faraŕ. — Wón béše wurjadna powaha, mócny prédaŕ, wodźacy duch, pilny spisowaćel. Jurij Mjeń sławi jeho we ryćeŕskim kérchušu: „Nutrny Kühna tón je evangelion cyły a syje wšudźom zbóžnosće symjo“. Pod jeho wjednistwom założi so w Klukšu seminar za serbskich mładźencow, kiż so tudy na wućeŕstwo abo druhe studije pschipotowachu. Kóždu njedźelu bé Kluk połny luda a połny wozow, na kotrychż béchu so kemšerjo priwjozli. Njepśeceľo jemu porokowachu, zo so za japostoła Serbow dźerži. Wuda wjele wobsérnych knihow, na přikład nowy wudawk biblije, kiż we Halli cźišćeć da, a přełožu Loścehowy wukładowany katechismus, porjedźi a přisporja serbske spéwarske. Kühn je duchowne žiwjenje w našim ludu mócnje pozbéhowaŕ a béše swérny wotrocź Boži.

1620 Budyšin přepoda so sakskemu kurwjofehej Janej Jurjej I.

1849 so 8. serbski spéwanski swjedźeń wotmé̌wa. Spéwaju so „Žně“.

Lisće pada.

Lisće zżołtnjene so saje
Ze štomow a z keraška;
Ani dub też njewatraje,
Lišća pychu swlčka so.

Hač je z keŕeka, hač je z duba
K zemi lisće spadnyło,
Wšitko do jeneho ruba
Zymna zawaluje smjeŕć.

Pokoj mojej pleńći hłowje,
Hdyż tak lisće spaduje:
Wšitcy namakaju w rowje
Khudy přebytk jenajki.

Cźišinski.

Serbske přisłowo: Wujow wšo nadosć, a prawych přećelow malo.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 752, hygrometer 0, temperatura wo dujo +15. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer —2, temperatura w nozy +4. — Wuhłady na mało pschemjenjaze wjedro. — Po rosprawje wjedrarnjow smjelmy dale kuchc, rjane wjedro, ale symne nozy. Wyschina nad nami hiba fo k ranja. Jeli fo nad Ruskej sapa sażnjdli, wobkrjejcje naschc wjedro dale nam wobstajne kuchc wjedro, swjećżito wozebje potom, je-li i wjeczora Jendźelskeje leżaza symna nizina njejamóże fo hacź k nam dobrjecj. Dokelż nad lodojtym morjom wyschina leži, jmjelymy dale jara symne nozy. Jutśje hobotu rano kłónczko w 6,07 hodź. schadża a fo pop. w 5.37 hodź. thowa. Mésacźt schadża wjeczor w 10,10 hodź. a fo pop. 2,49 hodź. thowa. Jutśje stupa nowacźt do posledźnjeho bertlika. Pschedźenak mutne a pschemjenjaze wjedro staja.

— **Wozebita pschikoha.** K dźenjnischemu cźišću pschipołożichmy wozebitu pschikohu firmy Felikja Jóchmanna w Běłej Wodźe za naschich cźitarjow w Běłej Wodźe a wokolinje. Prosymy naschich cźitarjow, so bychu wozebitu pschikohu pschecźelnje wobkedźbowali.

— **Knižka z jésonymi planami autowych cźarow w Sakšej.** Synnišk naklad knižki jésonych planow wschitkich sakšich autobusowych cźarow, kotruż némiska pósta a autobusowy wobkhad Freistaat Sachsen akc. tow. skromadnje wudawataj, je runje dóschła. Hacźrunjej buchu po tym, so bu posledni naklad wudany, mnohe cźarty nowe wotewrjene, je tola možno było, pschi wuzmju formu knižki jésorjecj. Pijana pschesładna tharta dawa derje pschehladowacj rosschérjenu sjwjaz cźarow. Placźizna knižki je nitka. Po jenej 50 pjenjezkach je knižka na wschitkich póstach a wobkhadnych wjednistwach, kaž też psches liliputnoschcerjow a wotsowych wjednikow dostacj.

— **Wutoru 9. oktobra. wjeczor we 8 hodź. je 39. duchownu konzert w Pětrowskej zyrkwi.** Na nutóń wjeczor zyle wozebje pokazujemy. Zyrkwinski hudźbny direktor Bjarnat Józef Knaw.

Muzoja a hory.

Roman.

Ssnéh swaha fo puschcejsche i pasiwin tam horjeka. Hdyż w khłodnem sejinje pod lékom, hedźaze w kuhedźinje jaloroznych kerkow, kéżowchu hischcze pétrikucze, rosliny fo na laku w kotlinje bliże wody i haikotom hižo wjesele swórczaze pażmicźke prénich plusterjow, njelubowazych komwiatschstwa, njelubowazych wyschinow, mlodźo fo sa wodu a słónzom. Jenoż wyšoko w žlobjach a rosbrjenzach, sarubnjenych pod skalnymi leśćenami, wudsérżowachu fo hischcze fbytki salezaneho, slodojteho hnéha, kotrymż wschat njebé tak finadno možno wupowédźecj. Spschne rézki i nich zyrkachu mnohe a khwatnjne faj mlócźe te zwjerdnych krukwazych wumjenjow.

Wétr. Ach haj, budź postrowjenu najprjedy wón, wosmiłodźeny a wótry, kaž howri a schumi, žmykajo fo po khribjeczu Południzu hacź dele k Wahu, so by na druhej stronje schérokeje wudolinu, kiż je i jednym sacźahom pschecźahał, sajco do hór fo salehnyk. To dźe je jeho prawy cźaš.

Potajkim fo sta, so tamneho njeworjadneho, czojoseho dnja, hdyż wétr, deschcz a słónzo sakhadźachu tudy na jene dobo a hdyż na polu sa Luczźanu tak jara śpéwachu schkowronczki, wuswobodżena wot žuchła fajahsche tu nad wjeku nabła hora Południza sajco jako czorny łežin, sajco jako wot wélkow pobkmurjena a famotnuła, i khuduschim léżom na sklonach, njeżmérna a cźémna. Ta hora . . ., schto je ji mjeno dał? Wéżte je, so njemóżesche dobreho źwédomja, so je žlebi ju chżył pschedhadżecj. Kajki rosum, njenowacj tajki pokhmurjeny wjeścich pokušchu hory!

Pod Wotrowinu, kiż prjedy njesawohladasch, hacź pschikhadźesch na wjelku wjes, kotraż wot Liptowskeho Mikkawscha hacź hnjej, w dolinje hnéhdźeschce, trochu rosczeżnjena wjeś. Dźébjinki tajkeje druzjiny, wudwyrkli woheń, spadnu zyle do popjeła. Drjewjane twarjenja hedźa cźéżnje pschipódła hejże, jene druhemu nimale na schiji, i wobeju stronow je cźołom do puca, kiż tworjesche nahwjeż. Jenoż twarjeni poruniłow, wychtarja Schedera a wschehomóżneho wikowarja i drjewom Hermana, bżéchtej wutwarjenej do schirokża, njesahmy jimaj ani pjedźe mésta, kiż sabéraschc dwór. Druhe khżéżi hnéhdźachu fo wschak rosczeżnjene a wulke, ijwa, khłéw a bróżna i mlócźawu pod jenej skéchu. Dwórczk, so by jón runje takle wós pschejeł. fhuschi fo do cźeńkeho jatka fahrody, kiż wubéhowasche jena pschi druhej dosady sa łuna.

Pisches wjeś cźeczeńske też rézki, rukawa, réki, kotraż dźésche mjes łukami. a raj świni, kiż walachu fo w błócze, po puczu nateptanem a srédka wuhakowajcem. Spokojnje korczo, namoczachu njeczśite śwérjata z cźekstwym panzom swoje saschtnite slare błóto, kiż śpinasche koju a śwérbjesche. Też howjady fkót mésesche rady tule rézmi wodu, hdyż bésche cźisćejsche, schwórczaja po kschemjenju.

Hdyż nawrócźesche fo stadło wjeczor z pasiwy, potkicź fo rézka k pokładnjemu špokojenju łacźnosće, pryšdy hacź pożrź je wotewrjena tukawa dusćaseho khłéwa. Potom, njerécźo, ani wo hólczatach, wuhyhdźenchu fo rano, schipi, pelduju a i wjeczora pschi wodźe żony, so bychu wopkowale kamjenitne hornzu a drjewjane dójne dónicźi ale płokale schaty, na žo wołaju.

„Powédaja, so fo wowozy na horu poczerja“, sapocza dźensa wo tej wéży Ziaranka.

„Ja żym wo tom słuschała, pjerza sajutnischim. Sa tym hacź budże cźaš.“ Nahalkowa wuzima hedreschczo a narunia żo w kischżu. „Południza fo cźisćeji.“

Tsecza se starnschkow, wychtariowa żona, wo kotrejż je znate, so njerad rézi a to hischcze jara wótrije, njemjeżesche rézze pschejara kedżou, rjedżo i pétkom swoji tyhel. Jenoż hdyż pschińdże na wsélcheżenje wjedra, pschida mjerjaza swoj nahlad:

„Południza! Ale Krivan njeje niczo hódny, widźa hižo nécźsto do dujow. Mkohi nad nim, to żana wobstajnosć njeje.“

Żony buchu byle po tutej wotmokrjeje wotmjelke a wuczejim druhim sabjeżedowale, ale Petrovicżowo to dyrbjesche tola najšépje wobdżeż, schto fo pschihotuje a schto njepschihotuje, hacź je to i wjedrom tak abo hinak, muż a diwaj żynaj pódu létża na „kolibu“ sa wałachu.

„Wschako woni cźile khadle tomu rosumja, schto mi dźéchcej,“ riekny i trochu pósdnjej herdoścji, wona, kiż mjesche i hordoścji psched lékami tak żałostnje mała pschesłuchacź. „Woni fu hižo rano wotesłali, pschihrawiel, kotrejż sa stadła a ju wurjedźicź a do porjadka fwjesel.“

„Bużakla wowczicźki, pschidźe tam na nich hižo jedno żynu.“

„Ale cźehodla dha tola tak bórsy?“ jimasche se. Nahalkowa hłowa. „Prajesche pschecze moja mama, so fu jómu hižo na Hascźtala (Kastulus)?“ podéwa jeje rézi rychtarjowa.

„Na Hascźtala. Runje tehdy. To je tyło, schto je Mižo i bacźu byt. Chzeeże-li to wjedźecj, hdyż je tehdom hacź bo Wschech źwjatych. Jenże njeschmy mu wuzikku dóschoł, kaž tamny krócź, powédaja. To dźe tomu też rosumimy. Zyły oktober dosch dźe, to nécźsto wunjeże. A tehdom bésche to hižo dka, sto a tżiżeli wowzow na walacha. S hetelko nimajch każ i kolibý, hdyż je sa tym léto.“

„Jenoż jim to pohłóbcże, tym tam horjeka“, wotsłajiwschi płokanja sajo Petrovicżowa, „noh pschi wot wohnja a hłowa mjerjaze, hdyż pschińdże wjedro. A wonka fo kida a kida. Schto dha je też wowzy bjeczecj fhyschecź?“

(Pokraczowanje scźehnje.)

S **Porschiz.** Ministerstwo za ludowe wukubłanje postaji knjeza wuczerja **Richarda Jsetla**, kiž w Butzech skutkuje za wuczerja pschi tudomnej schuli na městu jemrětkeho wuschiskeho wuczerja a kantora Hanczki. Nastaj zorkwinjay pschodstejerjo wufwolichu knjeza wuczerja Jsetla za nowehu wobsadnehu kantora. Wón je hižom wot léta 1913 hacj do léta 1921 pschi tudomnej schuli skutkował. Sswoje tudomne sastojnistwo nastupi k jutrom 1929.

S **Rakez.** Budyske hamtske hejtmanstwo wosjewja, so je knjes dr. med. Rudolf **Syskora** w Rakezach za zwjerklaschčerjenskeho lěkarja za 24. schčerjenjeschi wokrjesh postajeny. Wokrjesh wobžahuje Kamjenej pola Rakez, Komorow pola Rakez, Jitk, Jeuschezy, Rakezy, Nowu Wjesz pola Rakez, Nižu Wjesz a Trupin.

Z **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach budze pjatk 12. oktobra, popołdnju w 2 hodź. we hosćencu. Lěkař budże pritomny.

Z **Khrósćic.** Přetwař naseje wjesnoje žurle je so krasnje poradźił. Žurla je wo wjele wjetša a cyle po nowočasnych žadanjach wuhotowana. Wosebje přijomne je centralne tepjenje. Njedźelu běše sej k. Wjenka swojich mnohich znatych na wotewrjenski koncert přeprosył, kotřiž runanu žurlu hač do poslednjeho městačka pjelnjachu. Přichodnu njedźelu přeprošuje do njeje naše tow. knježnow na swój 20. založeński swjedźeń. Njech tam tola kóždy dźe, kiž chce so na něčim rjanym wokrjewić. Kać so njebudźe!

Z **Konjec.** Pućowańske radupodawanje za maćerje w Konjecach a Smjerdźacej budze srjedu 10. oktobra popołdnju w 2 hodź. w Konječanskej šuli a ¼4 hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budże přitomny.

S **Kamjenza.** Nowehu Kamjeńskeho hamtskeho hejtmana knjesa dra. **Zobel** póndźelu 8. oktobra, pschipołdnju ½12 hodź. knjes wokrjesny hejtman Richter z Budyschina w posedźenskej sali Kamjeńskeho hamtskeho hejtmanstwa zwjatočnje zapokaja.

S **Protez.** Tudomny hoscheńcar Maks Schajba a jeho mandźelska zwjeczeschtaj 1. oktobra swój 30klětny najeńši jubilej. Wšsche na tutym dnju so 30 lět dopjelnichu, so staj jako najeńkaj tudomny knježi hoscheńcy „Ke lipowemu dworej" pschewzałoj.

S **Běleje Wody.** W blišschim czasu wotewri so pjecza mjes Běłej Wodu a Budyschinom stajny wobchad z Duzkim autobusom. Autobus pojźe po schčehowazym plasu: S Budyschina 5.45 hodź., do Běleje Wody w 7 hodź.: z Běleje Wody 7.25 hodź., do Budyschina 8.40 hodź., se Budyschina 19.35 hodź., do Běleje Wody 20.50 hodź., se Běleje wody 21.30 hodź., do Budyschina 22.45 hodź. We omnibuzu ma 14 wosobow městna. Wón sastanje we wschitkich wšach z wuwiesćom najmjeńschich, kotrejž sa krótki czaj wosjewja, so nieje trjeba pola nich sastawacź. Mjes Běłej Wodu a Budyschinom je nětkle 38 kilometrow. Kilometer płaczi 12 pj., to je za zły pucz 4.50 hr. To je jenož we maliczkosći drožische hač je želesnicu a puczowanje wo wjele krótsche.

S **Wětschowa** w Delnjej Luzicy. W žuzodnym Wjerchowje namalachu nimodu ju dźo nje dalako starych podkopow dźełaczerja S. z Wětschowa wobwěsnjenecho. 26lětny muž běsche so hakle psched dwěmaj měsazomaj woženi. Dozdka njeje snate, schto mohło jeho k twjej wobžarujomnej krotkosći nawabić.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 5. oktobra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1955	100 pólsk. złotych .	47,17
1 jendźelski punt .	20,342	100 čěskosł. krónow .	12,433
100 šwajc. frankow .	80,73	100 franc. frankow .	16,40

Barlińska kursa wožera so skruczenymi kursami do dujowego wikowanja postupi. W běhu dnja so kurzy sesłabjowachu. Kruczische běchu kurzy na wikach z dołżnymi a rentowymi ześelinami.

S **produktowych wikow** w Barlinje wjese nowehu njeprzedźeń. Za połdźische termije su płaczizny ześlabjene. W hotowym formje je jenoż rožka 5 pj. pschiběhała. Je běchu jasa wo 10 pj. tuńscha pschenizy. Wožera płaczesche zmnaj:

w Barlinje

pschenizy 10,40—10,55 hr., rožki 10,30 hr. hač 10,40 hr., jećmjenja nalepschego 10 hač 10,55 hr., nalepschego 11,55—12,55 hriwnow, wowsa 9,70—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju

za **oktober**: pschenizy 11,12½—11,10 hr. a rožki 10,95 hr., wowsa 10,45—10,35 hr.
za **dezember**: pschenizy 11,62½—11,60 hr., rožki 11,30 hr., wowsa 10,75—10,70 hr.
za **měrz**: pschenizy 11,93¾ hr., rožki 11,77½ hriwnow, wowsa 11,32½ hr.,

w Lubiju

pschenizy 10,30—10,70 hr., rožki nowoje 10,50—10,80 hr., jećmjenja nalepschego 12—12,60 hr., wowsa nowehu 9,80 hr. hač 10,25 hr.,

schtwórtk w Kamjenzu

pschenizy 10,20—10,40 hr., rožki 10,50 hr. hač 10,80 hr, wowsa 10—10,20 hr., a jećmjenja nalepschego 12—12,50 hr., běrny nowe zentnar [illegible] hr.,
prošata 12—[illegible]—10—60 hr.

Wiki n[illegible]nju:

Kruh 1,20 hr., kotrub[illegible] pj., hydrozny kał 20 pj. [illegible] 60 pj., jěźna koboda 30 pj., morchej 20 pj., zybła 20 pj., běrny nowe 5—6 pj., šotorci 6—10 pj., pruńniza 50—75 pj., šlowki 25—30 pj., kruschwy 10—25 pj., jabłuka 20—40 pj., kał běły 15 pj., cžešwjeny 20 pj. a čerschki 60—80 pj., kórki 20 pj., kopa kórkow 3—4 hr., bolanki 20 pj., hušy 1,10—1,15 hr., tomaty 25—30 pj.

Wiki schtwórtź w Lubiju.

Butra 1,15—1,20 hr., jeja 15—16 pj., rjeńwjeń 15 pjenježkow, lamy wotij 1,60 hr., kuleršpa 8 pj., kerčź čerwjene 10—15 pj., zybła 13—15 pj., cžešnje 10 pj., morchej 20 pj., mjed 1,40—1,60 hr., šwinjaze mjaso 0,90 hač 1,10 hr., howjaze 0,90—1,10 hr., cželaze 1,20 hr. hač 1,30 hr., bumy šelene 35—45 pj., běrny 5—6 pj., kórki 15—20 pj., hušy 1,20—1,25 hr., pruńniza 60 pj., kruschwy 10—25 pj., wino 40—45 pj., jabłuka 10—30 pj., bolanki 10—20 pj., běły kał 12 pj., cžešwjeny 15 pj., banje wam 10 pj., hriby 1,10 hr., šuzy 1,20—1,30 hr.

Wiki sadźenu frjedu w Halschtrowje.

Pschenizy 10,25—10,50 hr., rožki 10,50—10,75 hr., nowy wowsk 9,50—10 hr., jećmjeń nalepschi 11—12 hr., běrny nowe 3,50—4,50 hr., žyto 6—7 hr., šłoma mačhinsła 2—3 hr., jeja 15 pj., butra 1,25 hr., prošata 16 hač 22 hr., běhaki 50—60 hr., šotorci 10 pj., zybła 20 pjenježkow, holoje 1 hr., kórki 10—25 pj., rjeńwjeń 25 pjenježkow.

Wiki wožera w Shorjelu.

Butra 1,10 hr., jeja 11—14 pj., běrny zentnar 4,50 hr., běły kał 12 pj., cžešwjeny 15 pj., tomaty 30—55 pj., jabłuka 30—40 pj., jěźna koboda 20 pj., morchej 10 pj., zybła 13—18 pj., šotorci čerčź 10 pj., hydrozity kał 10 hač 60 pj., radišši 10 pj., schčawki 1,50 hr., kiny 2 hr. a wuběžany mjed 1,30—1,40 hr., šwinjaze mjaso 80 pj. hač 1 hr., schmarj 1,70 hr., pruńniza 70 pj., kórki 15 hač 25 pj.

Wiki schtwórtź w Khorzežuzu.

Butra 2,20 hr., twaroh 30 pj., jeja 16 pj., tany wolij 1,40 hr., howjaze mjaso 1—1,40 hr., cželaze 0,80 hr. hač 1,30 hr., skopjaze mjaso 1,20—1,40 hr., šwinjaze mjaso 0,80—1,20 hr., kury 2,50—4,50 hr., hušy 1,50 hač 1,60 hr., holbje 0,80—1 hr., tkawony 2,50—3,50 hr., morchej 10 pj., jěźna koboda 35 pj., hydrozity kał 60 pj., zybła 15 pj., kiny 1,70 hr., schčawki 1,50 hr. a kury 1,25 hr., běrny zentnar nowe 4,50 hr., běły kał 15 pj., cžešwjeny 20 pj., pruńniza 50 pj., šlowki 30 pj., kruschwy 20—40 pj., jabłuka 20—30 pj., wino w kitkach 60—70 pj., banje 10 pj., hušy 1,20—1,50 hr.

Na schtwórtź wiki wožera schtwórtź w Khorzežuzu

běchu pschiwjesli 1120 prošatow a 177 běhakow. Te płaczachu

prošata:

małe	8—10 hr.
srjenje	14—18 hr.
wulke	18—22 hr

běhaki:

małe	22—45 hr.
srjenje	45—70 hr.
wulke	70—95 hr.

Wiki wuzitkowcho skotu wožera schtwórtź w Barlinje Magerviehhof Friedrichsfelde.

Pschihnali běchu 582 howjadłow, mjes nimi 508 młodych bólkow a wyschokoschczelnych krowow a jałowzow, 14 bykow, 3 woły, 57 próschnikow, 160 cželatow a 80 wowzow.

Młode dójti a wyschokoschczelne krowy 280—450 hr.
Wyschokoschczelne jałowzy 250—460 hr.
Próschniki k wjasanju a
ke kormjenju po zentnarju 38—44 hr.
Wiki běchu schpatne, schót wschón njerospschedachu.

Na šwinjaze wiki tam

běchu pschiwjesli 341 běhakow a 542 prošatow. Te płaczachu

běhaki:

wulke	60—72 hr.
srjenje	48—60 hr.
małe	30—48 hr.

prošata:

wulke	20—30 hr.
srjenje	14—20 hr.

Prošata derje dźěchu. Běhaki mjenje derje.

Pschistajenja:

Murjerjow, Puzka w Kamjenzu.
Blidatzkeho, Bobak w Delnjej Kinje.
Klampnatzkeho, Döring w Mužakowje.

Na pschedań:

Sšloma, nětkotre zentnarje, **Haicha** we Zicžinku 11 6.
Buczkaj, 4 njedź., Horni dwór w Pschischezach.
Mantl, synski w Bitkowjach, Drježdźanska droha 40.

Sšudnjza na pschedźiwanje

w **Bitkowjach** sobotu 6. oktobra 1928 dop. w 9 hodź. na sudnjowje: meble, pjenježny kamor, pisańske stroj.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:
Płaczizny znowa trochu powyschene.
Dop. ¾12 hodź.: Wukrajne wiki su drózische, tuž też tu wiki znadnje postupuja.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	4. 10.	3. 10.		4. 10.	3. 10.
Pšenica	208-211	208-211	bumy	—	—
rožka	206-209	207-210	woka	—	—
nal. jećmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jećmjeń	202-211	210-208	žołte łupiny	—	—
wows	194 205	194-208	zeradella	—	—
kukurica	214-216	213-215	raps. wosušk	19,60	19,60
pšeńč muka	26-29 50	27-29,50	lany wosušk	23,70	23,70
ržana muka	27-29,75	27-29,75	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	14,75	14,50	bérnj. kruški	21-21,20	21-21,20
ržane „	15,00	15,00	syno, 50 kg	3,80-4,40	3,70 -4,20
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,70-1,75	1,60-1,65
hróch	—	—	pšeńč. „	1,15-1,25	1,30-1,60
raps	328-330	328-330	wowsna „	0,85-1,10	0,80-1,00
pjeluski	—	—	jačna „	1,15-1,30	1,30-1,60

Wične płaczizny štwórtk 4. X.	**w Kamjencu** za 1 centn	**w Lubiju** za 1 centn.
Pšenica	10,20—10,40	10,30—10,70
Rožka	10,60—10,80	10,50—10,80
Ječmjeń (nalét.)	12,00—12,50	12,00—12,60
Wows	10,00—10,20	9,80—10,25
Syno	6,50—7,00	6,00—6,75
Sloma z maš. młóč.	2,50—3,00	1,50—2,40
Sloma k zaslanju	1,80—2,20	—
Slóma z ruku młóčena	—	2,75—3,00
Bérny pola ratarja (nowe)	3,00—4,00	—
„ hač na železnicu	—	—
Butra	2,30—2,40	1,15—1,20
Jeja	0,13—0,14	0,15—0,16
Přeńčne wotruby	—	8,30—8,60
Rżane wotruby	—	8,50—8,75
Pšeńčna muka	—	17,50—18,00
Rżana muka	—	16,75—17,25
Prosata, wulke	50 - 60	—
„ „ srěnje	11—22	—
„ małe	—	—

Płaczizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

4. oktobra.

24 woł., 5 byk., 49 kruw. a jałoje., 711 ćelat., 59 wowc., 495 swini.

Płaczizny za
ćelata: 1. 82—88, 2. 73—80, 3. 64—70;
swinje: (přez 300 pt.) 84—85, 2. (240—300) 83—84, 3. (200—240) 80—82, 4. (160—200) 78—80.
Rancy 74—78

Proces přećiwo Treiberej.

Srjedu 3. oktobra dop. ½10 hodź. sapoča so psched pschisiažnym sudom w Drježdźanach prozeß pscheciwo Treiberej. 32lětny pschekupz Treiber je wobstorjeny, so je w septembru léta 1926 swoju mandźelsku w Alpach je skały do hłubiny storčił, so by wyšoke žiwjenske sawěschenje psches 120 tyšac hriwnow wupłaczene dostał, so by so potom se swojej lubtu woženicź mohł.

Měrna ja wćipnych a druhich pschipołłuchacrjow bě chu na sudnistwje hižom do czasa wobžadźene. Wjetschina z nich wocžakowasche sensaziju.

Wobstorjeny Treiber dyrbjesche najprjedy powědacź, kak je so mjelo pschi smjerći jeho mandźelskeje. Wón powědasche, so staj hižom nětkotre dny w Korutanskich Alpach pschebywałoj; jako staj jeneho dnja na horu Goldzechhora schłoj, na kotruż jora wuši wjes kamjenowe hromady wjedźe, je jeho žona pjecza hórki tij zhubiła a so bjes njeho dale prózowała. Won je pschezo tam prjedy schoł(!), a podźischo na nju kedźo czakał. Potom staj zebi rjany napohlad wobhladowałoj, kiž tkowanje stónczka posticza. Wobstorjeny powědasche tu, so je swoju žonu na nětkotre wokomiki z wocžow zhubił a je nadobo nětajke tupe morśnjenje a wrjeschot sebje zeznawacź kamjenjow zaśtykchał. Potom je była zmjerkna cźischina. Sswoju žonu njeje nihdże wjacy widźał. Wobstorjeny powědasche dale, so je do hórkeho hoscheńca běžał, so by ludźi na pomoz zwołał, kiž mohli jeho žonu pomhacź wutkowacź. Posdźischo da Treiber swoju mandźelsku w Heiligenblut pohrjebacź. Nětkle 6 njedźel po jeje smjerći wopyta hischcze ras jeje row a wša twótki a wěnz wot swojeje pschichodneje maćerje zobu. Se swojej mandźelskej je Treiber pjecza derje hromadze žiwy był.

S tym so dopołdnische jednanje skónczi.

Popołdnju ma tež Treiber samotwicź dla wyšokeho žiwjenskeho sawěschenja a dla swojeho lubkowanja se wětej Anemariu Hoyerej. Wo tym podamy rosprawu w jutrischim cźisle.

Nanowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powěsć wo wjedrje za jutrischu sobotu:** Rjenje a suchu, w nozy smjerzki. W Jendźelskej so deschcźnje a je tyma. W Franzowskej so tu a tam do deschcza dawa a wostanje tymno.

Sobotu wječor su hoscheńcarja Wintera blišo Radefelda pola Lipiska słonzowaneho a wurubjeneho namakali. Mordar, kotrehoż su pónduelu wječor sajeli, je rěsnišši pomocnik Schröder z Radefelda. Wudawa, so je jeho Winter na rubježnej honitwje pschestrělał. Na to je Wintera sotřělił a cźełu wurubił.

Generalny direktor němišeje żelezniny **dr. Dorpmüller**, je mjes druhim rjekł, so je w Němišej 30 000 wosow 4. rjadowne (klažy). Wone so njehodźa na doho z wobhlada wjacy a dyrbja so nětkole dale wuzicź. Nowe typy tychle wosow su hižo wesam ljeczeje rjadowne podobne. Wulki dźeł wosow schtwórteje rjadowne so do referwy stajі. Pschestajenje so praktiski tak pschewjedźe, so so wosnam 4. rjadowne z jedku pschestrěpi. Potom so wosy so nježim znowa wobarbja. Nowe wosy budźa so, schtož pschiprawowjerjo nastupa, wosam pschěchnych cźasow 3. rjadowne runacź.

Pruske knježerstwo je wosjewiło, so so po konkordacie, kotryż znadź Pruska z Watikanom wobstamkuje, prawo stata w nastupanju schtulow na zane wosnanje njeswobwolenje.

Nad Atlantiskim morjom žiwy wětr šachada, kotryż so z okanom pschirunacź da.

W Stahlhelmowym ludowym pozdanju budźe so zadacź, so jenicźky němšti president ministrow pomjenuje a puschcźi, a so so parlamentowy wliw na knježerstwo wustamkuje. Němšteho presidenta njesmě lud, ale němšotatna rada, z ludowych stawow wobsteiana, wuswolicź.

Naše
dospołne wupředawanje

dla dospołneho spušćenja našeho wobkhoda ma za zaměr dospołne wuprózdnjenje našeho cyłeho składa

Nětk maće składnosć, **w prawym času** Wašu potrjebnu nowočasnu, nazymsku a zymsku drastu **niesměrnje tunjo** nakupować. **Kaž přeco**, poskićamy **hobrski wubjerk**, kiž Wam w našich małych wukładnych woknach pokazać njemóžemy

Předawamy **wjele niže płaćizny**:

Žonjace mantle	**Mužace** mantle	**Hólčace** mantle
„ kostumy	„ wobleki	„ wobleki
„ wobleki	„ njepřemok. kabaty	„ njepřemok. kabaty
„ njepřemok. kabaty	„ jupy	„ kholowy
„ suknje	„ kholowy	**holčace** wobleki
„ bluzy	„ lacy	„ mantle

Drastowy dom w Budyšinje

Při Mjasowych jětkach 5 — Leo Häufler — Při Mjasowych jětkach 5

Při Mjasow. jětkach 5

Runklicu pyta kupić a prosy wo poskić. **Arnošt Riek w Krynhelecach** pola Klětneho

---

Wurjadnje wulki wubjerk
a jara tunjo!

Gabardinowe wobleki * mužace wobleki * wobleki z čes. a druhich tkaninow * sportske wobleki * wobleki za młodźeńcow, pachołow, hólcow a dźěći * dobre sylne dźěłańske a Manchestrske kholowy * tkanin. a Breeches-kholowy * kóperowe jaki * kalmukowe jaki * jenotl. tkanin. jaki * lacy * kholowy za młodźeńcow, pachołow a hólcow * krótke kholowy a tajke z lackom * najl. dobre njepřemokawe kabaty (wšě wulkosće) * dobre, sylne zymske sportske jupy * dźěłańske zymske jupy * gumij. mantle * kosmičkate mantle * zymske mantle mužace paletoty atd. atd.

Woldemar Menger
w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 6

Jara wulku dźěłbu wobłekow za mužow a pacholow, dobrych sylnych zymskich jupow, gumijowych mantlow, zymsk. mantlow a dźěłańskich kholowow předawam **dla pobrachowaceho ruma wjele niže dżensnišich płaćiznow**

44 lět staroznaty a sprawny wosebity drastowy wobkhod

Vogil. Madras- **Gardiny**
Płachty na sofy, łoža a diwany ruby na blida, wóskowane ruby, łožace šaty najtuńšo
J. Erler w Budyšinje, Zw. Law. 10
— Serbske posłužowanje —

Tunje
tofle
dźěćace — 90, mužace 1.20, **95 pf.**
žonjace
Heinrich Mohr
w Budyšinje na Žitn. wikowu

Njekupujće cuzy „kalendry!“

Waš swěrny přećel

„Předźenak“

so hižo škórnje wobuwa na puć do Serbow

Serb ķ Serbej!

Rjana živnosć

14 kórcow pšeńčneje pódy je hnydom na předań we Wulk. Debsecach 12 pola Budestec

---

Hygieniske wecy
za žony a za mužow
životowe wobwjazki a tajke pó wustupowanje, bjedr. formaje stalčiki, podtožki, njekowy kholowčki
Wagnerowo
w Budyš. před Šulerskimi wrotami

Pytam staršeho spušćiwego
muža
za tepjenje za čas zymy
Korla Křižank
zahrodnistwo
w Budyšinje-Tři Lanach
na Čornobóhskej dróze 27

Polstrowane meble
nakładne matracy
klubowe meble
kožane meble
kotrež sam zhotowjam, poruča
Otto König w Budyšinje
před Mjasowymi jětkami 3, 2. posch.

Wobstaraj sebi

samsny dom z nowotwarom a kupjenj., zwěsć sebi wróćopłaćenje hypothekow přez tow.
Deutscher Bauhilfeverein e. G. m. b. H.
Rozprawu podawa zastupjeŕ Hermann Lenke w Budyšinje na Wjelećanskej dróze 24a

---

Pjelścin. stupnje

pjelścinowe tofle
drjewjancy
drjewjane črije
stupnje do dźěła
dołhe škórnje, najtuńšo

Willy Sommer na Serb. hrjebj. 8

Nawěšćki přinjesu wuźitk!

Džak

wuprajimy z tutym wšitkim, kiž su z přiležnosću naju kwasa ze zbožopřećom, z różemi a darami nimo měry bohaće na naju spominali. Jubym sčinimo měry bohaće na naju spominali. Jubym sčinimo wurjam a spěwarkam tow. „Zerja“ a „Radosće“, hrě su wěrowanje z krasnym spěwom porjenjšili a wosebje sok. bratram, kotřiž naju w kwasnym domje ze drohotnymi wopokaznanni bratr. lubosće překwapichu, z khudušćimi słowami naju

sprawny džak a zapłać Bóh!

Měrćin Kefk a mandž. rodź. Šönbergec
pjekarnja w Drožđžiju

přiloho k čislu 234

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 5. oktobra 1928

K napremopuščenju wukładnych woknow w Budyšinje.

Dohi wobkhodnik swoje wukładne wokno njedźelisku drasty wobleče, pokazuje ludźom swoje twory ſ najpschihódnischeje ſtrony a tuto wotmĕnjenje słuži łóscht ke kupowanju, njech też halle druhdy pomałku.

Je ſchkoda, ſo njebuchu pischcheje regiſtrowanſke aparaty wunamakane, kotrež podawaju ſwĕrny wobraz, kak a hdy ſo ſarjischćej, ćiſ ſ rjenje wuhotowaneho wukładneho wokna dóſtanjeny, do wole ke kupowanju pischewobrozći a kak dołho w pomjatku jenotliwza ſwołtawa.

Dale by było też pſychologiſtej ſajimawe, ſwĕſćiłoj, ſchta je było ſ pożrĕdnym abo njepożrĕdnym naſtorkom ſa wotmyſlenje kupa, dyžtu-li wſchitke wobkhody na wĕſtym k tomu wotſtajenym dnju ſo ſwojich kupzow ſa tym wopraſchale.

Jene pak ſmĕ ſo wobkhladowaćj jako dopokaſane. Wotkhladanje wukładneho wokna njeje jenoj mušne k poſpĕchnjenju wobrota a pschiwabjenju nowych kupzow, wono ſo też pischego pischcheje wupłaćaſi, też hdyž ſo wuſpĕch njehodźi hnydom ſwĕſćiłoj.

Čim hóle ſo kóżdy jenotliwy wobkhodnik ſnutkownje wo tom wſchĕſnjeńdźi, čiſm wjazy ſmĕje duchownje pohnuwanja, ſo by w najſchenopyſchenju wukładnych woknow ſwoje naiſpiſche nakładź, ſo by ſ tym ſwoje waſchnje poſtajowanja kupzow, ſwój wokobinſki raſ, ćiſ jeho zyłe pschebywjaſcje wuſnamjenja, też ſ tym we wukładnym wokne pokaſak.

Individualne pyſchenje wukładneho wokna je ruczje roſeſnaćj wot pyſchenja po ſchablonje a wobkhodnik, ćiſ ma jenoj malo mĕſtna, ludźe ſo ſ wulkim a najwjetſchim kupzym domom i wuſpĕchom runacj móc, rozumi-li tutón ſwój wokobinſki raſ ſwojemu wukładnemu wokne ſpožćeć.

Někotrymžkuliž je ſnano na tym, ſo wotmolwi, ſo ſo wobkhodnizy njemóże wo dekoraziju wukładnych woknow ſtaraćj, dokelž jemu k tomu pschemake czaſa ſbywa, abo dokelž njeje żadyn praktikuſ, dyrbi pjecza wſchitko, ſchtoż ſ pyſchenjom wukładnych woknow ſwiſuje, zuſym ludźom pschewoſtajiſcej a tuċi njemóża jeho individualnoſć pokaſaćj, ale w najſchibkódniſchim padże jenoj ſwoju ſamknu, a ſ tym by jemu njebuło pomhane. Tuto napſchećiwjenje nima žaneho prawa. Naſchi moderni powołaniſzy dekoratěrjo ſu pſychologiſce dobrje wukubłani, ſo ſamóża ſo wobkhodnikam wobkhodnika pschimĕrićź a wokno wuhotowaćj, ćiſ je po individualnoſći mĕſtnjeła.

Też tam, hdźež pschiſtajeńdź wokna pyſcha, budźe mólno, individualne wokno wuhotowaćj, pschetoż ſwjetſcha pſchedu kharakterne wobſebitoſće jeneho wobkhoda hižom ſa krótki czaſ na pschiſtajeńdźo.

Dozwła, wokna ſ mysłownej ſwĕdomiſcheſoſu pyſchiċ, rĕka ſwojemu wobkhodej pucze wuſpĕcha rubaćj.

Pschihotowanja pschijimuje pischcheje pjaćarnia ſwjatka ſa wotkwaſtowa a pschemyſko, tuž ſawołkajće hnydom ſ telefonom čo. 2310

Cyrkwinske powĕsće.

Z Budyšina.

Michałska cyrkej.

18. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. Bože wotkazanje němske, farař Tischer; dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża służba, farař Kanſeř. Zběrka za evang. zwjazk.

Wutoru pop. w 3 hodź. na dwórniśću žonjace towarſtwo.

Zemrĕła: 29. 9. Margareta Mariana Schneiderec, drohoweho dźĕłaćerjowa dźowka w Jenkecach, 4 m. — 1. 10. Hana Marja dźĕłena Prilopowa rodź. Vettrichec na Židowje, 33 l. 11 měs.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. je njedźelska šula; wječor w 7 hodź. swójbny wječor při kofeju a tykancu ze wšelakimi poskićenjemi. Rĕčnik knjez zjednoćenſtwowy wothladař Schäfer ze Zitawy. Kóždy je wutrobnje witany. Pónd́elu wječor ½9 hodź. je zhromadźizna kŕesćańskich żeleznicarjow. Štwórtk wječor we 8 hodź. je bibliska hodźina. — Njedźelu pop. w 4 hodź. je rozrĕčowanje wo bibliji za žony w Hornjej Hórcy (diakonisa Fehrerec).

Zhromadźenſtwowy wothladař Zimmermann změje biblisku hodźinu njedźelu pop. w 3 hodź. w Rozwodźecach, ſrjedu wječor we 8 hodź. w Biskopicach a štwórtk w Budyšinje.

Zwjazk młodźiny za rozsudź. kŕesćanſtwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu wječor w 7 hodź. je swójbny wječor ze wšelakimi poskićenjemi. Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna za młodźencow a ſrjedu za młode holcy.

Krajnocyrkwinſtwo zjednoćenſtwo w Bĕłej Horje.

Njedźelu pop. ½2 hodź. je njedźelska šula a w 3 hodź. biblisku hodźina. — Zhromadźenſtwowy wothladař Křižan změje bibliske hodźiny njedźelu wječor w Hujelsku, ſrjedu w Hodźiju, štwórtk w Trjebjencach a pjatk w Cyżecach.

Z Budestec.

18. njedźelu po swj. Trojicy změje farař Bóje rano w 7 hodź. ſerbsku ſpowĕdź, we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodź. němſke prĕdowanje. — Prĕd cyrkwinymi durjemi zběra so kollebka za Łužiski ſkutk luboſće. — Dop. w 11 hodź. je kemšenje za dźĕći.

Rano ½7 hodź. pojĕdże ev. luth. towarſtwo młodźencow do Smjeċkec. Pŕi njepŕihódnym wjedrje je pop. w 4 hodź. zhromadźizna.

Pónd́elu wječor we 8 hodź. je zwučowanje z pozawnami. Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliska hodźina. Srjedu wječor we 8 hodź. zeńdźe so tow. małodych holcow. Štwórtk pop. ¼4 hodź. zeńdźe so žonjace towarſtwo na dwórniśću w Budestecach. Štwórtk wječor w 7 hodź. je posedźenje cyrkwinskich pŕjódkſtejerjow w młodźinowni.

Z Bukec.

18. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. ſerbska ſpowĕdź, dop. ½9 hodź. ſerbska a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba.

Wutoru wječor ½8 hodź. žónſke towarſtwo pola Stangec.

Zemrĕła: Madlena zwud. Bĕmańka rodź. Bowotec, wumjenkańka w Trjebjeńcy, 79 l. 11 měs. ſtara.

Z Budyšinka.

18. njedź. po swj. Trojicy budźe dop. ½11 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, farař Handrik-Porśiski.

Z Hodźija.

18. njedź. po swj. Trojicy změje farař Voigt rano ½8 hodź. němſku ſpowĕdź, farař Wjezař ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemšenje. — Zběrka za Evangelski zwjazk.

Srjedu wječor we 8 hodź. změje knjez Křižan z Bĕłeje Hory w ſpomožŕſkim domje biblisku hodźinu.

Z Hućiny.

18. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. němſka Boża ſłužba. Zběrka za Evangelski zwjazk.

Z Hrodźišća.

18. njedź. po swj. Trojicy dop. ½9 hodź. čitanje ſerbſkeho prĕdowanja, wosadny kantor, dop. w 10 hodź. němſka Boża ſłužba, farař Kanig ze Wósborka. Zběrka za Evang. zwjazk.

Pokhowani: Marja Martha Mersiovskec, žiwnoſćerka we Wjchowach, 19 l. 6 m. a 20 dn. ſtara. Oskar Liebig, rentudóſtawař w Drożdźiju, 69 lĕt, 1 m. a 19 dn. ſtary.

Z Khwaćic.

18. njedźela po swj. Trojicy dopołdnja ⅛8 hodź. němſka ſpowĕdź, ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemšenje.

Z Kinkša.

18. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. němſka ſpowĕdź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 h. němſke a ½11 hodź. ſerbſke kemšenje. Zběrka za Evangelski Zwjazk. — Pop. ¼4 hodź. ſerbſka Boża ſłužba ze ſpowĕdźu pola rybaka Jurkec w Jatrobju. —

Z Kotec.

18. njedź. po swj. Trojicy je dop. w 10 hodź. **ſerbſke prĕdowanje**, ſerbſka ſpowĕdź přizamknje ſo k ſerbſkemu kemšenju, farař Wyrgač z Nosaćic. Kotečanſki wosadny farař zastupuje ½10 h. z němſkim prĕdowanjom w Hrodźišću.

Z Malešec.

18. njedź. po swj. Trojicy rano ⅛8 hodź. ſerbſka ſpowĕdź, dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje. Pop. ⅛3 hodź. zjednoćenje młodych holcow na farje (spĕwanje).

Z Minakała.

18. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowĕdź, dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba. Zběrka za Evang. zwjazk. Pop. w 2 hodź. dźĕćikemšenje.

Z Njeswačidła.

18. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. němſka ſpowĕdź, dop. w **9 hodź.** němſke a **½11 hodź.** ſerbſke kemšenje. Zběrka za Evang. zwjazk. — Pop. w 2 hodź. towarſtwo młodych holcow (horni a delni wotrjad) na farje

Z Nosaćic.

18. njedź. po swj. Trojicy dop. ½9 hodź. němſka misijónſka Boża ſłužba, ¾10 hodź. misijónſka Boža ſłužba za dźĕći. Zběrka za Hernhutſke misijónſtwo.

Kŕčeny: Kurt Heinz Herrmanec z Krapow.

Z Poršic.

18. njedź. po swj. Trojicy budźe rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowĕdź, dop. w 9 hodź. němſka Boża ſłužba. Pop. dźĕćikemšenje w Bošecach: ½2 hodź. za młódše, ⅛3 hodź. za ſtarše dźĕći. Wječor ſpĕwanje młodych holcow pola wosadneje ſotry.

Wutoru pop. žónſke towarſtwo w Dittrichec zali w Kubšicach, wječor rozwučowanje pozawnistow.

Z Łupoje.

81. njedź. po swj. Trojicy pop. ½5 hodź. němſka Boża ſłužba. Zběrka za Evang. Zwjazk.

Z Rakec.

18. njedźela po swj. Trojicy rano ½9 hodź. němſka ſpowĕdź, w 9 hodź. němſke kemšenje, ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Popołdnju w 2 hodź. němſki nĕſpor.

18. njedź. po swj. Trojicy je dop. w 9 hodź. ſerbſke a ¼11 hodź. němſke kemšenje.

Z Wósporka.

18. njedź. po swj. Trojicy ma dop. ½9 hodź. farař Wyrgač z Nosaćic němſke prĕdowanje. Pop. w 2 hodź. změje wosadny farař kŕćina a wječor we 8 hodź. towarſtwo młodźencow.

Pónd́elu pozawniski khór, wutoru žonjace towarſtwo, ſrjedu ev. luth. towarſtwo młodych holcow.

Sokołstwo, sport a hry.

Pluwarſtwo.

Zhromadźizna pluwarjow ſrjedu wječor w hoſćenu „Reichspost“.

Zjednoćenſtwo za zajimy Budyſkich turnarſkich a ſportſkich towarſtwow bĕše w ſwojim poſlednim poſedźenju wobzamkło, zo zaſtupjerjow Budyſkich wotdźĕlenjow pluwarſkich towarſtwow zwoła, kiž mĕli ſo wo njedoſtatkach w mĕſćańſkej pluwarni a Sprjewinej kupańi wuprajić. Pluwarſki zaſtupjeŕ zjednoćeńſtwa za zajimy knjez Fiſcher wotewrì zhromadźiznu a pokaza, kak nuzne poſedźenje je, we dlĕſej rĕći rozłoži wón pŕičiny. Pluwarſke towarſtwa a wotdźĕlenja jako nošerjo pluwarſkeho ſporta a tehodła zdobom jako nošerjo a spĕchowarjo mĕſćańſkich pluwarſkich należnoſcow proſa, zo by mĕſćańſka rada w pŕichodźe wjeleż je ji móżno na nich dźiwała, zo njeby towarſtwo trjebało ſtajnje njedźelu pŕipodłnju pluwać. Rozdźĕlenje pluwarſkich hodźin mĕło ſo raz pŕepytać a kupańſke zarjadnistwo njemĕło je ſame poſtajeć, ale to mĕło ſo z pomocu zjednoćeńſtwa za zajimy ſtać. Hiśće w mnohich druhich njedoſtatkach ſo jednaše. Też we mĕſćańſkej Sprjewinej kupańi mĕše ſo wſelake njedoſtatki wotſtronić, kiž ſu hižom znjezbożenja zawinowałe. Wosebje je kupańſki mištr poćeżeny. Pluwarjo wobroćeja ſo na zjednoćeńſtwo za zajimy a proſa jo, zo by ſo raz z cyłej ſwojej maćiznu na mĕſćańsku radu wobroćiło a na wotſtronjenje njedoſtatkow ſkutkowało.

Lohka athletika.

Dr. Peltzer zbity. We Wiboyu dobu finiski bĕhaŕ Larva nad Němcom dr. Peltzerom. Larva prebĕża 800 metrow za 1 mjeńšinu 54,8 sek., dr. Peltzer trjebaše k temu 1 mjeńšinu 55,1 sek.

Towarſtwowski powĕſtnik.

Swĕrny sobuſtaw serb. tow. „Łužicy“ we Hornjej Hórcy a naſeje „Posmjertneje pokładnje“ knjeza **kowařski mištr**

Arnošt Wirth

je zemrĕł. — Prosymy wo hnydomne zbĕranje **1 hr. přinoſ** za tutón ſmjertny pad. Najpozdźiša termija wotedaċs tuteho přinoſka je: 25. oktober

Župa „J. E. Smoleŕ“
P. Krj.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ kóždu prĕnju pónd́elu we měſacu zwučuje ſtarši wotrjad, młodźi pak kóždu ſobotu.

Budyšin. Posedźenja wĕdomoſtnych wotrjadow Maćicy Serbſkeje ſrjedu 10. X. dopołdnja 1. 10—11 hodźin: Rĕčespytny wotrjad. Přednoſk knj. wučerja Mich. Nawki wo ſerbſkim prawopiſu; 2. 11—12 hodź.: Starožitnoſtny wotrjad. Přednoſk wo prawobydlerjach „Łužicow“ je přilubjeny; 3. 12—1 hodź.: Narodno-hoſpodarſki wotrjad. Přednoſk wo akutnych hoſpodarſkich prašenjach je přilubjeny. Wo bohaty wopyt a žiwe wobdźĕlenje proſy zarjadnik wotrjadow M. S.

Drježdźany. Serbſke tow. „Čornohóh“ wotmĕje pŕichodnu ſobotu wječor we 8 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu pola ſobuſtawa knjeza Zmija na Khrystianſkej dróży 22. Bohaty wopyt ſo wočakuje. Předsydſtwo.

Khelno. „Domizna“ ma pŕichodnu njedźelu 7. oktobra wječor ⅛8 hodź. pola Mjenec měſačnu zhromadźiznu. Dla wotkhada dotalneho zapiſowarja mamy druheho wolić. Potom přednoſk wo nowym żeleznikim wobkhodnym porjedźe a tarifach wot 7. 10. 28. Sobuſtawy tow. a Serbja wokolinу chcyli ſo w bohatej ličbje zeńć. Předsydſtwo.

Khróśćicy. Towarſtwo knježnow woſwjeći njedźelu, 7. oktobra wječor ⅛8 hodź. ſwój 20. założeński ſwjedźeń we Wjenkec žurli. Swjedźeńſki porjad budźe bohaty a wotmĕnjaty.

Pruha za wokrjesny ſwjedźeń we Wulkim Ćisku je njedźelu pop. ⅙6 hodź. Bratŕja! budźće tam wšitcy z dypkom! Šewčik.

Tydźeńſka ſkhadźowanka a wĕdomoſtna zabawa ſobuſtawow Maćicy Serbſkeje je kóždu pónd́elu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbſkej kofejowni w Serbſkim Domje.

Wulki Ćisk, Jednota „Sokoł“. Přeproſujemy bratrowſke jednoty, wosobje Kulowski wokrjes, na naš ſokolſki ſwjedźeń njedźelu 7. oktobra. Započatk ⅛8 hodźin wječor. Zwučować budźe ſo proſtne, kiž ſo w Budeſtecach zwučowaše a ſtare tyčowe. Wo bohate wobdźĕlenje pŕi zwučowanju proſy

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mark o Smołuf w Budyšinje Za lokalny dźĕl a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hoſpodarſki dźĕl: Arnošt Barth w Brĕzyncy. Za nawĕſtki: G. Janak w Budyšinje.

Za nazymu a zymu

namakaće pola mje we wulkim wubjerku

mužace mantle z nowočasn. tkaninow 35.-, 42.-, 55,-, 95.- hr.
paletoty ze somoćanym kornarjom 42.-, 55.- hač do 85.- hr.
pyšne mužace wobleki, pisane, wulki skład ze česanych tkaninow, módre. najl. zhotow. 65.- hač do 98.- hr.
smokink, narunanje za měru dobra kajkosć,
čorne wobleki po wšelakich płaćiznach
kosmičkate mantle . . . . . wot 20.- hač do 45.- hr.
gumijowe mantle jara tunjo
zymske jupy, wšelake kajkosće . . . . . wot 12.- hr.
kholowy do dźěła . . . . . 5.-, 6.50, 8.- hr.
kholowy z česanych tkaninow, wulki wubjerk
sportske kholowy . . . 8.-, 10.-, 12.- 14.-, 15.-, 18.- hr.
njepřemokawe kabaty po kóždej płaćizne.

Pyšne mantle za žony:

Nowočasne, pisane tkaniny w hobrskim wubjerku
otomanowe, čorne a módre, jara tunjo
krimerowe a Astrachanske mantle a jaki najtuńšo
sealplyšowe mantle, dobre kajkosće
pěkne mantle za holcy po wšěch płaćiznach
mantle za hólcow we wšel. barb. 8.-, 9.-, 12.-, 18.- hr.

Zhotowjenje po měrje Wulki skład tkaninow

Franc Mrsiny

w Budyšinje na Bohatej hasy 4 — **w Kamjencu** na Cwingerskej hasy 16

Wupjerki

jenoš najlěpše twory

80 cm	schěrote m	2.20
100 cm	„ m	2.75
115 cm	„ m	3.00
130 cm	„ m	3.50
140 cm	„ m	3.70
160 cm	„ m	4.25

Spravne berdže poslužowanje!

Andr. Kasper

— mišnjer 21. Pilopp —

w Budyšinje, Burgplatz 11

Prošu čisło

2682

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin".

Načinjenja za symjo

pola firmy

Erich Winter

Bratr Miersch nasl.

w Budyšinje

na Žitnych wikach 30

Barchan, płat za košle, rólocuchi, wołnu k štrykowanju we wulkim wubjerku.

W. Köhler w Budyšinje

na Wjownem torhošću čo. 9

Kožane rukajcy

su najtuńše rukajcy k nošenju!

Za žony:

Glasej-rukajcy, wšě barby, z manš. a bjez njej 4.50
Rukajcy z Napa-kože, z paskom 6.—, z knefl. 5.75
Rukajcy z Napa-kože, z wosobnej manšetu 7.25
Glasej-rukajcy, podšite 5.75
Rukajcy z Napa-kože, podš., z pask. 6.75, z knefl. 6.50
Ruk. z Napa-kože, podš., z pask. a z pjelsć wobš. 7.75
Rukajcy z Napa-kože, podš. a z pyšn. manšetu 8.25
Ruk. z Napa-kože, štryk. podšiće z štryk. mufk. 8.75
Rukajcy z Napa-kože, pjelsć. podšiće a z pask. 12.50
Ruk. z dźiwin. kože, běłe, žołte, brune a šěre wot 5.75

Za mužow:

Ruk. z Napa-kože, z paskom 6.75, z kneflom 6.50
Dźiwinowa koža, běła, žołta, bruna a šěra
Glasej-rukajcy, podšite 5.50
Ruk. z Napa-kože, podšite, z pask. 7.50, z 2 knefl. 7.25

Za automobilistow a motorsk. kolesarjow:

Rukajcy z Napa-kože, štryk. podšiće, z paskom 8.75
Ruk. z Napa-k. z pjelsć. podš. spink. 3 a 5 porsty 15.00
Autowe rukajcy z Napa-kože, ze šěrok. kožu, mufkomaj a z paskom, pjelsćinowe podšića 18.50
bjez podšića 15.00 13.50

Za holcy a hólcy:

Rukajcy z Napa-kože, z 2 knefl. 4.50, podšite 5.50

Wšo w najl. kajkosći a najl. wuwjedźenju!

Alfred Vogel

na Zwonk. Lawsk. h. rózk. Kron pr. mosta

Zał. 1862 — Napřeco Serbsk. Domu — Tel. 3459

Wobhladajće sebi wukładne wokno z kožanymi rukajcami, kiž sym za napřemoh-wupyšenje woknow připowědźił!

Hosćenc na Radworskim dwórnišću

sobotu, 6. oktobra

swinjorčzanje

přećelnje přeprošujetaj

Otto Buhr a mandź.

Wikowańja z jězdnymi kołami Fuhrmann

w Budyšinje na Hornjučerskej hasy 10

jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony a platty

Wčeywustoj. wuporjedźenja

— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćiznu, kwasy a wuležty towarstwow. :: Telefon 3001

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenoš na składze

wobućowy dom Mark w Kukowje.

Nazyma tu je! — zyma so bliži!

tohodla dyrbiće so wo to starać, hdźe najwjetši wubjerk

mantlow za žony a mužow

z dobrych tkaninow, płaćiznjehódne a najpyšnišo zhotowjene namakaće. Wubjerk je ličsa tak wulki a rjany, zo kóždy cyle wěsće to prawe namaka.

Mantle, jendź. mustr., z wobsadkom a bjez toho 40.—, 36.—, 30.—, 25.—, **19.50**

Mantle, otomanowe z plyšowym abo dobrym pjelsć. wobsadkom 85.—, 75.—, 68.—, 52.—, 40.—, **23.—**

Mantle za žony, najlěpše eskimo, čorne, módre, brune a taupe . . . 44.—, 37.—, 26.—, **20.—**

Astrachanske a krimerowe mantle, najl. kajkosće we wšěch dołhosćow a šěrokosćow

Najlěpše žiđźaneho plyšowe mantle, we wšěch wulkosćach, wot 50.— hr.

Mantle z wołmj. plyša, brune a čorne, najlěpše kajkosće

Jaki ze žiđźane plyša w rjanych mustrach

Mantle za dźěći w najrjeńšich barbach we wšěch wulkosć. a po wšěch płaćiznach

Gumijowe mantle, kosmičkate mantle za žony, mužow a dźěći

Kožane jaki, njepřemokawe kabaty, najlěpšeje kajkosće

Kedźbliwe posłužowanje
Najwjetše wołóženje při płaćenju

Drastowy dom

Karl König

w Budyšinje

Telefon 3480 / na Žitnej hasy 4

Čopłe spódnje šaty

Wobleki za dźěći	šlypry
podšite kholowy	talje
normalne košle	prync. suknje
nohajcy	wobleki
lacy	wobleczki

wołmjane twory

WALTER NOEBEL

na Bohatej hasy 14

Šijace mašiny

najlěpše wudźělki z dołholenym rukowanjom. 10.— hr. napłaćowanje a 2.50 hr. tydźeńskeho wotpłaćowanja

J. Klemm w Budyšinje

na Serbskej hasy 14

Zonjace a dźěćace

mantle a wobleki

tkaniny za wobleki

woprawdźe tunje płaćizny

a wulki wubjerk

poskići

W. Häcker

w Budyšinje

na Žitnej hasy 7

Nošće „Panther"-stupnje

na wobluk šite/pyšne formy wuwjedźenje z čistej kože připózn. tunjo

Předawańja za Budyšin

Britwje, truhanske aparaty a nožiki

:: wótřeńske rjemjenje ::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa točeńnja na Třełanskej hrózy. Wosebita točeńnja britwjow a chirurgiskich instrumentow kuž też wšeho krawskeho grata.

Puškowcow a zběrarjow ja won njepósłało.

Poskićowanje.

čelace mjaso	punt **1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt **1.00—1.20** hr.
zmjerzłe mjaso	punt **1.00—1.10** hr.
howjaze mjaso	punt **1.10—1.20** hr.
mjasowu jušku	**10** pj.
hejdušan a jatrowu kołbasu	**10** pj.
kołbasowy šmale	**0.60** pj.
čopłe kołbaski	**10—20** pj.
wšelaku kołbasu	**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje

rěźniski mištr, na Šuleńskej hasy čo. 1 (Schülerstr.)

Nowe serbske knihi a knižki

Dr. Arnošt Muka:
Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěčcow. II. dźěl O—Z. 1202 str. 35 hr.

P. Romuald Domaška:
Tysac lět hnadowne město Róžant. Z wjele wobrazami, pyšny zwjazk, 57 str. 3 hr.

Jan Lajnert:
Wuskow sapy, sylzow kapy. Basnje. 59 str. 1 hr.

Michał Nawka:
Zmysł našich słowow. Zmylki přećiwo njemu a myslički wo nim. 48 str. 1 hr.

Józef Nowak:
Lubin a Sprewja. Wótčinska hra we 2 wobrazomaj. 22 str. 30 pj.

Měrćin Nowak: — Michał Nawka:
Dźěćatka hladajće - kajke turjanosće! Knižka za dźěći z pisan. wobrazami. 1.80 hr.

Mikł. Andricki, přest. Mina Witkojc:
Hanka. 77 str. 50 pj. delnoserbske

Arnošt Hančka:
Płaći kwas. Dźiwadłowa hra za dźěći w 3 jednanjach. 19 str. 30 pj.

M. Hajna, přest. Mina Witkojc:
Petrolejowe zrědło. Hajno Nowy: **serbska pěsća.** 20 str. 30 pj. dźiwadle

Na čim zaleži mnohosć a kajkosć mloka.

Njechamy dźensa dołho rozpisowacź, kak ważna zyroba je mloko w cłowjeskim żiwjenju. Dosahamy jenoź, hdyž nasponnimy, so je mloko z najpschirodnischeje a z najmużitnischej zyrobu ludźi a skotu. S hospodarskeho stejnischcza je pschedawanje mloka kapital z kotrymž mamy najspjechnischi wobrot. Pokajtim z mloka mamy często dochody a hnydom hotowe pjenjezy, kotrež w hospodarstwje najnuznischo trjebamy. Tohodla mamy za nuzne, wo pschiczinach rospomnicź, kak bychmy najwjacy mloka wuzhotowacź mohli.

Dejnosćź krawy njeje direktnje pschenoschna po starych dźiłach na mlode, ale jenoź jich khmanosćź. Khmanosćź dźiłi pak możemy je zwuczowanjom hischcze wo wjele zwyschicź. K wjetschej druzinje skotu liczimy te zwotata, kotrež so je zwojimi stajnymi znamjenjemi wótrnu skotej runaja. Znamjenja su czelne a wużitkowe. W Czechach placzi bernisko-hanaski, zmenski a poschumawski skót, jako dobry dójny skót. Nimo mérh dobry dójny skót je holandiski, kotrehoż tez pola nas wjele plahuja. Temu skotej pola nasz njeschodźi, ale hinje bórzy na tuberkulosu. Mloko tohole skotu njeje tak tucznje. Wono ma jenoź 3 proz. tucznosćje, nasche pak wo pscherézku 3,5 proz. Skót južnych krajinow telko njedeji. Sa to pak ma tucznischo mloko.

Najwjazy deji krawa hacź do 5. abo 7. zelata. Tehdom ma tez najtunsche mloko. To je w starobje 8—10 lét. Po 10. lécze potom dejnosćź wotebera. Kózda krawa njedeji po czelecu hacź do czasa, hdyž jazo mloko japrahuje, jenak stajnje. Tez psches zuty tutón czaj njedeji krawa jenak. Najwjazy deji po czelecu hacź do diwjeich mézazow. Potom pomaku wotebera a stónczinje nam sazo na stare deji, hacź stónczinje po zydowskich abo wosomich mézazach dospolnje japrahnje. Tele japrahnjenje pak je nuzne, ma-li zo czelo derje wuwicź. Najschidnischa je, hdyž maju krawy nalécto czelata. Tak mamy dosć pizy, so mózemy krawom dosć pschidawacź a wone nam derje deja.

Sthorje-li nam krawa, wosebje na pokhromu a zlintawu, dha je mloko hubjenische. Tez krawy nam potom telko njedeja. Najbole wodzane abo czerte je mloko, hdyž so krawje wunjo jetsi.

Poczi-li so krawa, dha tez malo deji a jejne mloko nieje wjele hodne. Dobre dójki możemy tez wuczischeć (wuresacź) a to diwaj mézazaj po czelecu, hdyž najwjazy deji. Tajka krawa nam potom na 2 lécze stajnje deji. Potom dyrbimy wéso krawu k résnikej pschedacź.

Wjele tez na tom saleži, kak często dejimy. S pschepytowanjom su dopokasali, so so najwjazy mloka tehdom twori, hdyž je wunjo próstne, to réka, czim czaschischo dejimy, czim wjazy mózemy nadejicź. To zyle wésche z czuwami hromadze swisuje, dokelž czuwy wjele pschi tworbje mloka zobuskutkuja. Mamy-li 2, 3 abo 4 krócz za dźeń dejicź, to saleži na tom, w kajkej dobje dejenja krawa je. Je-li krawa runje po czelecu, dha by lépje było, hdy bychmy krawu schtyri krócz za dźeń dejili a wotzebje prenicźu.

Deji-li krawa na stare, dożaha dwójzy za dźeń. To pak tez na tym saleži, kak krawu pizujemy. Pola nasb so pwjetscha slót w hródźach pizuje a niz na pastwach. Tohodla możemy tez czaschischo dejicź.

Tucznosćź mloka saleži wjele na tym, kak często krawu dejimy. Ranische mloko je bóle wodzane hacź pschipoldnische a wjeczor runje tak. Najtucznische je pozlednje wudejene mloko. S njedospolnym wudejenjom so krawa kasy.

Naschi mali żiwnosćerjo krawy pschahaju. Je to nuzne trébne, dokelž na małych żiwnosćach njemóża zebi konje dzerzecź. Telko żiwnosćź njenjebe. Mamy pak tez mjes nimi nékotrych, kotrizi njewédza, so je pschahanje krawow wuzitne ale dzerza zebi radscho konja. Je wésite, so tón bóle posłucha a z nim radscho dzélamy. Njeznémy pak sabyeź, so mamy z krawjazym sapschahom tez zwoje lépschich. To nam samo tosetschi hospodarjo wobkneza. Lóhke cżahanje njezchodzi krawje na mlotu, runje nalwopak. Pschahamy-li krawu, dha ji z tym cześtwy powétr popschejemy a tak je zirowa. Krawje njehowi ani k dejenju ani k strowocze, dyrbi-li pschezo w hródźi stacź. Krawa, kotraż so wjele hiba, njepodlezi tak często nékajkim khorosczam. Tez mamy z tajkimi krawami lóbsche czelenje. Stónczinje dyrbimy hischcze dzéło liczicź, z czimż smy krawje howili. Tak mamy z naschcze krawy daloko wjazy wunoschka hacź druzy, kotziz krawy njepschahaju.

Starsche hródźe njezsu zirowe za nasch nétczischi slót. Tez mloko tajkich dójkow z tajkeje hródźe njeje jara khmane. Mloko z tajkeje hródźe hrosnje wonja. Nimo toho mamy w starych hródźach wjazy muchow hacź w nowych. Chzemy-li zwjerdu butru, dyrbimy répu, bérny, zlomu, palmowy lany a kokuzowy wosuch pizowacź. Miebku butru mamy po répikowym a zlónczinorózowym wosuchu.

Prašenja a wotmołwjenja.

P r a s c h e n j e: Moja kobla ma wot jutrow zem pschezo kolik. Je tak żucha a hubjena, so zloro zama stanjez njemóże. Sdyž leži sda so, so ma hischcze wjazy bolosczow. Najradscho by pschezo pésk zraka a wapno se sczenow lisaka. Dawam ji pschenczne wotruby z warjenym lanym wosuczom a zyno. Skoczo nima drje dristawu, tola pak jenu stajnje w kutle korczi. Stótmy lékar zebi zam radu njewé. Kak bych tomu wotpomuhał?

W o t m o ł w a: Wasch tón czérpi na tak mjenowanu pékowu koliku. Tutu sawinuje lisanje sczenow atd. Tohodla spytajcze jeho tole najprjedy wotwucźicź. Njech slótny lékar konjej nékotre raży osogenim sa kożu zażnkuje. Nimo toho dawajcze jemu kózdy dźeń 2—3 kżizy „Equiny" do pizy.

P r a s c h e n j e: Moja zuczelna jałoza ma na wunju a na schtrychach wumpjery a mosle, kotrež zo sa nékotre dny puknu. S nich czecze woda. Strchzi zu twjerde o saczelke. Schto mam pschecziwo tomu czinicź?

W o t m o ł w a: Wasch a kruwa nicźo druhe njesmeje hacź kruwjaze jétra. Te zu natykowaze sa ludźi każ sa slót. Ssu-li to wopraudże jétra, dha zama wot zebje zażo sandu. Jétra masacze z tukom a z zinkowej zalbu. Tajku krawu najpozlednischu dejcze a hródź potom wucźiscze (Desinfektion).

P r a s c h e n j e: Dyrbjach wostajiwschi wschoho jenkolosch sarézacź, dokelž mésjeche nedobo zyle saczelku jażk. Hewak by zo sadusyła. Wjecźor psched tym bé hischcze strowa a żerjesche. Schto je wina?

W o t m o ł w a: Pschicźinu njemózemy swésczicź. Sstnadź je ju pczolka kóla. Mója pak tez druhe winy byeź. Ss hischcze wésczi byli, wucźiscze waschu hródź z 3 proz. rospuschczlinu zelokresola.

P r a s c h e n j e: Kak bych k léru najkhmanischo żwojinbérnam pohnojił. Nimam wjele hnoja, zhiba jenoź nékajke zhrabki a żmjecze. Kelko pak dyrbju pschikupneh hnoja pschicźischnyeź. Na zamużnym polu mésjach loni bérny tola jenoź do połoja. Bérny béchu nékajke trupate a réjawe. Kajke bérny zu naikrucźische pschecziwo trupawosczi? Hnojił zym loni z kruwjazym hnojom, je 45 proz. drażkowej żelu a je żyrko-lżazym schtapikom.

W o t m o ł w a: Wasche bérny su jenoź tohodla trupawe, dokelž sesze jim ze żmjeczimi hnojił. Wobstarajcze żelkrutu druzinu pschecziwo trupawosczi. Tajke druzinu su „Hubel. Deodara, Wollkmann, Proff. Genlach a Erfolf" Nimo toho pschidajcze néschto wiazy pschikurnyeho hnoja. Na tóra trjebacze 1 zentnar żinko-lżazeho schtapika (schwefelsaures Amoniak) a wokolo 80 puntow 40 proz. drażkowoje żele.

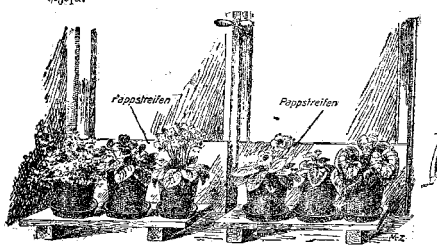
Časopis za serbskich ratarjow

Číslo 40 Budyšin, 5. oktobra 1928 Lětnik 35

Kwćiki w zymje na woknach.

(S 4 wobrazami.)

Hižo mrózy żiwoje nóhcze wótsja. Dołho njetraje a sniesa nam kwćiki do poślednieje w naschich zahrodkach. Se kraznosćze lécza nam bórzy niczo wjazy njesobywa. Tohodla żo nasche hospodzy prózuja lécza kcżeu a kwćiki tez psches zimu zachowacź. Kak lubojnje je w zymje w zitwiczy, hdyż wonka zyma tschésta a tola kwćiki na woknach tak rjenje kcżeja.

1. wobraz. Woknjaca lawka z popowym zastajadłom.

Sso we kwćiki runje wo czaż zymy najkedźbliwischeho wothladanja trjebaja. Masch-li kwćiki w hornzach na woknach stejo, wopomń, so cźi je je stronu sitwy, sitwinna czopota wyje. Psches kwćkanczki a schkalubki woknow, duze na nje ladozty powétr. Wobżeże w nogu wusuduż rostlinku, jeże kopjeschka, tschczeżnicźka a studsi pjerschcź w hornczkach. Tohodla żo njedźiwaj, so kwćiki każ brambowiki (Alpenveilchen), jskalnizy (Alzalize) a kamjelize rano powjadnjene żiwoje kopjeschka a tijczi wésheja. Druhdy żo stanje, so samo pomjerjinu. Kdyż wonka zyma tschésta je radno wobuznische a nézne kwćiki z woknow zebracź. Schtóż tole nochze, njech schéroki a dosez wyschi kruch papy wosunze a njes wotno a kwćiki stajt. Tutón wot nich lodozty powétr wotsterznje. Wschelazy horneżi na woknjazy kalwiczi stajeja. Tak do hornzow wot spodu czahnycź njemóże. Nasch 1. wobraz pokasuje nam hornzy na kalwiczy, a papa njes woknom a hornzami je derje dosez schkita.

Byrnjez siwoje kwćiki bóle sladosch a kdźźliwischo żo wo nje starosch, z njerozumom widźisch, so kwćiki a pupk tola wotpaduja. Wina leži swjetscha w tom, so ży kwćiki często pschestajowak. S tym sawinujesch nahle pschemenjenje w czopłoczi, w powétrze a wobżiwétlenju. Kcżéżaza kwćika tajkeho pschemenjenja njesnjeże. W rostlinzy pschetorbnje żo wuběh brézcźi a wona japoczinje tipricź.

W pschilitwanju żo tohorunja wjele hrésczi. Zenje njeżmé wodu w schkliczży wostacź. Hewak korjeschka pohnitwaja a pjerschcej wokliżnje. Pschilitwanska woda njech je tak

2. Rozżmjatanje koruškow.

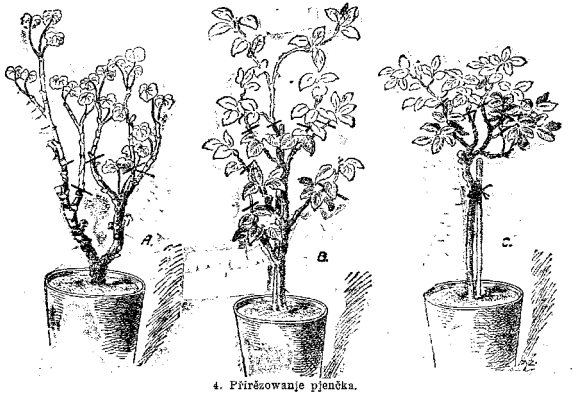

3. Přirěrowanje koruškow.

czopła, każ sitwiny powétr. Rostlinkam w hornzach hnoj jenicźny nalżo a w lécze. W zymje hnojicź jim wadzi.

Ssu-li kwćiki w hornzach żo wurostte, je pschebjadź. Hnojidka a wutki w pjerschcźi żu pschetrjebane. Pjerschcej z hole a tlanikschcźow (Komposterde), z hlinu a pésком sméschana je do hornzow najlépscha. Ssu koruschka jara pschenosczene a żu drobno nitkate koruschka zażwane, wobrésaj je koło wokolo z wótrym nożom, każ nam tole nasch 3. wobraz pokasuje. S konczojtym fijeschkom rozzbjaj kedźbliwje zażwane korjeschka. Potom je trochu womaczej. Nétko pschebjadź pjerschcź do nowoje pjerschcze we wjetschim hornzu. Koruschka namaczej tohodla do wobjadźenja, so bychu żo wokoli nagrébacze. Je-li chzył po wobjadźenju jenoź pschilecej, by woda psches żypotalu a mjelnu pjerschcź tucze wuzakka, koruschka dokkadnje njewomaczajwschi.

Często wobkedźbujesch, so starsche pjenki, bacżonazych pylkow (geranijow) a żwjatych Marijinych żylsow (fuchsi-

4. Přiřežowanje pjenčka.

linki ſ kurjawu macža. K temu ſłuža woßebite pſchipraw, kak mjenowane kurjawu ſkrawy (Waſſerbeſträubungsapparate). Tute pſchiprawy miholejo roſtlinki krjepja a macžeja. Tute krjepjenje wſchędnje wukonjeſ, po tym, ſo ßy jitwu wětrowat, roſtlinki rjedßit a jim pſchiliwak. Miholate prjepjenje ſadßewa ſaproſchenju jſſiwinſkich roſtlinkow. Sſwěru hladaj, ſo njebychu ſchnizy twojim pjenčkam wadßite. Pročh jetrěj ſ mjehkim wložnym rubiſchkom abo hubizu (Schwamm). Sßu-li kopjeſchka pjenčka jara drobne, potom pjenčk w lěwkej wodße někotre raſy wotumkaj. Tak ſ kopjeſchkow pročh najruczíſcho ſwopłokajch. Kcježatym pjenčkam ſchcjedrißiſcho pſchiliwaj a to tak derje, ſo je pjerſchcj dokładnje pſchemacžana. Wopat je cžaſto pſchiliwacz a to tak malo, ſo jenoż horniu pjerſchcj trochu womacžeſch.

Wapnjenje łukow a pastwinow.

Łuka je macž wicheho hoſpodarſtwa, praji ſtare pſchiſłowo. Tola wjetſchina hoſpodarjow ju bjžo ſ dawno ßem jako żyrotu w hoſpodarſtwje wobhładuje.

Sčěpſchenje łukow pak ßo rurje tak derje wuplacži jako kajkeżkuli ſlěpſchenje pola. Tohodła ma tež kożdy hoſpodar na to dżełacz, ßo by je ßwojich łukow tak wjele hacž możno domoj ſkował. S wjetſchim wunoſchkom ſ łukow tež ßwojich ſyły wunoſchk ßwojeho hoſpodarſtwa.

Chżemy-li pak wot łuki ſpokojacy wunoſchk wocžakowacz, mamy ju też tak ſnojicz, jako polo. Trjeba łuka też wapno? Najlěpſchu wotmołwu na tute praſchenja da nam pôda, we kotrejż je trawnik ſakorjenjeny. Kelko je w łuczne pôdze wapna, mózemy ßo na ſamßne wajchnje pſchepołožcjcz, jako na polu. Każ ßmy horjeka wo tej żelowej łißalinje ſpomnili. Sterjli-li na łukach woda, mózemy do wody łakowe roſtlinki wſchelaka njerodż ruczje. Łuki ßmy hacž dotal nječo daloko mjenje wapnili a Domaſchowu muczku ßmy ſedom na polo mjetali. Tak je wěſcze też na łukach podobnje, jako na polach, je-li niż horje. Hdyż pak ßo na łißalych polach njerodż cžim bóle pſchißporja, dha je to na łukach hißchcze wjele horje. Najwobcžežniſcha njerodż na łukach ßu wſchelake deużiny wójſoło. Też mlócže, hußaze kwětki, prilkowc (Spaniſche Fliege), ſchcžéjel (ißty kak), mochi a podobne roſtliny na łukach cžerpjecz nimamy. Dobre wuſitwne travy njemóga ißalniſcj pôdy ſnjeſcz. Pak ßu hijo dawno ſahinyli abo nędße połłocžene hinu. Sa to pak maju w ſakißnjenych pôdach mochi, ißalke travy a wſchelaka njerodż nadſnjeſitwo. Tutón njerjad wjele mésta ſa ßebje trjeba a ſa to je wułzu njedżałowny. Je hubjena piza, ſ kotrejż na ſtót mało wużitka. To je druha ważna pſchicžina, cžehodła mamy łuki wapnicz. Maju-li ßo dżeczele a ßtódke travy na łukach derje wumicz, ſo bychu łucžnu njerodż podubyłe, mamy pôdu ißalniſcj ſ wapnjenjom ſniczicz. Na łukach, hdyż ßu nam dobre travy ſe ſanjerodżenjom ſchinyłe, mamy wěſo ſako dobre travy wobjcz a potom mamy ßo wo to ſtaracz, ſo bychmy je tam ſdżerżeli.

Tola też hißchcze druhe ważne winowatoſcze mózemy ſ wapnjenjom łukow dozpjecz. Pſchedewſchim mamy ſa naſch ſtót łoſcžewornu pizu. Naſch mkody ſtót k tworbjc ßwojich łoſcži wjele wapna trjeba. To ßo njeda precž. Też dorożcjeny ſtót wapno nużnje trjeba, wobßeje hdyż we nětſchim cžaßu wſchelake nałkadowane pizy pizuja. Tajki ſtót je potom ſtrowy, a ſtrowy ſtót je wěſo ßobu najwjetſche bohatſtwo. Je wěſo wěrno, ſo njeje wapno ßame ſe tej pſchicžinu, tola pak je wapno ßame ſe ſałkadnym cžinicelom. Samožcſce hdyż pſchida, ſo je ſepje, ßmy roſtliw nam hijo na polu na dożerhaje waſchnje wapnili, hacž ſe ßu ſ wapnom ſpołu nałożene. Ale to je ſo ſtawa, ſo ſu ſe ſpołu nałożene wapno a ſmjerdżace hnoja ſ ſebje ſtajnje ſ wołu ſmjerdżeli

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»Š. N.« płaći měsačnje we wudawarni 30 sł. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,20 zł. br. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernje, rsp. dr. t. w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2587.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje za stajene nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. e. s.

Čisło (Nr.) 235 — Budyšin — Sobotu, 6. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Dokumenty wo jendźelsko-francowskim dojednanju so wozjewjeja.

Po samjenjenju nahladow mjes Londonom a Parisom stej so jendźelske a franzowske knježerstwo dorěčałej, dokumenty jendźelsko-franzowskeho łódźstwowneho dojednanja wozjewić. Dokelž pak so jendźelska ministerska rada pśed 10. oktobrom njeseźdźe, so dokumenty pśed tymle datom njewozjewja.

Mjes tym je „Écho de Paris“ tśi noty wocakowcał, se ktorychž so jendźelsko-franzowske dojednanje wo samjerjowanju bronjenja twori. Prěnju notu je jendźelski pósłanc w Parisu, lord Crewe, 18. junija 1928 franzowskemu knježerstwu pśechopodał. Na to e franzowske zwonkowne ministerstwo 20 julija 1928 z notu wotmolwiło. Tśeca nota wotmolwjenje jendźelskeho knježerstwa z 28. julija 1928 wopśichija.

Wopśiśeće prěnjeje jendźelskeje noty.

Na podłožku plana, kotryž je admiral Kelly wudźěłał, dyrbi so liczba schwytrjoch družinow łódźow wobmjerjowaś. 1. bitwiśe łódźe, 2. lětadłowe maćerne łódźe, 3. kśiżaki 10 000 tunow z 8-collowskimi kanonami, 4. podmórśe cołmy. Jendźelske knježerstwo je swólniwe, slejiśchcyo franzowskeho knježerstwa w praschenju wotbronjenja nakrajneho wójska w pśichotowarjej wotbronjeńskej kommisiji podpjerać, jeli so by franzowski ministerski kabinet jendźelski namjet we łódźstwownym praschenju sagadnje pśichwał. W tymle padźe by jendźelske knježerstwo swoje detalne pśheceźiwjenje pśheceźiwo franzowskej sagadnje wrócyło wótako, so by liczba wulwuczenych reserwow pśichodneje najwjetśeje žylnosće franzowskeho **wójska nimo** groby liczeć.

W francowskej wotmolwjeńskej noće z 20. julija.

Briand praji, so je jendźelski namjet na wědomje wzał, wosebje žełubjenje, so by so pśheceźiwjenje w praschenju franzowskich wójskowych reserwow spušćeło. Franzowski swonkowny minister wschak budźiśe radźcho widźał, hdy budźiśe Jenezelska namjet pśichwała, kotryž je Paul Boncourt w měrcu 1927 na sjeźbu pśichotowaneje wotbronjeńskeje kommisije cźinił. Briand pak je swólniwy, so z jendźelskimi namjetami sagadnje sabjerać. Žada jenož, so by Jendźelska na sceźowaze tśi pśheceśa franzowskeje admirality dźiwała:

1. **Sa 10 000 tunowske kśiżaki, kotrychž twar dyrbi so samjerjowaś, by so dyrbjała zyła najwjetśa touža postajiś. Kóžda namórska móc dyrbjała so na to swjasaś, so pśeś twar wěsteje zyleje tonaže njepśiźe, kaž dołho wotplaćujomny łódźstwowny kompromiś płaći.**

2. **Podmórśe cołmy bychu so dyrbjałe do tweju rjadownjow dźělić, mjenujcy do podmórskich cołmow pśeś 600 tunow a do taśich mjenje 600 tunow. Jenož podmórśe cołmy wjazy dwěli 600 tunow dyrbja so samjerjowaś.**

3. **Briand namjetowaśe, so by so franzowsko-jendźelske dojednanje Sjednoczonym statam, Italskej a Japanskej zdźěliło. Měni, so budża namjetam pśichłožowaći. Jeli so pak so to njeby stało, by na kóždy pad nuśne było, so by Jendźelska pśichłožowała, so by so na druhe waschnje k dojednanju dospało.**

W jendźelskej noce z 20. julija so praji, so budźiśe jendźelskemu knježerstwu lubjobo było, hdy budźiśe Francowska jendźelske pśheceze pśichwała, tola spódnjawśi. To je dojednanje nuśne, wono nahlad franzowskeje admirality pśichwala a teź měni, so by so wopśichcyło dojednanja Italskej, Ameriki a Japanskej wósjewiło. W schtwórtym a pósłednim wótrěźku jasele noty so jenotliwe dypki programa łódźstwoweho dojednanja njeznaja, kajkeż su je wobej knježerstwje pśichwałe. Jenož tśi dźěł jendźelskeje noty z 28. julija je so z wopśedka we Washingtonje, Romje a Tokiu dźěliło. Hdyž so amerikańske knježerstwo w Parisu woprascha, hač dojednanje hišćeze druhe postajenja njewopśichija, je so potom wopśichcyło tśiom borka wocakowanych notow Sjednoczonym statam, Italskej a Japanskej zdźěliło.

Nažylnosće strajkowarjow w Hamburgu.

Direkcija łódźernje Blohma a Voßa w Hamburgu powě, so su strajkowazy kommunistiscy dźěłacerjo po pucu z łódźernje we Lobjowym tunelu dźěłacerjow a pśichtacerjow łódźernje nadpadowali a zdźěla smorikali. Tajkich nadpadow je so jadnacze stako.

Twarjenje hobrskich powětrowych łódźow.

Hišćeze wjetšcha powětrowa łódź, hač je „Hrabja Zeppelin“ je so do pokojzy w Jendźelskej natwarila. Wona je sa lětanje do Awstralskeje, Indiskeje a Egiptowskeje postajena. Hdyž žane do pśedka njewidźomne wobcežnosće twar njeldźerža, so wona hišćeze do hód dotwari. Gotowa łódź budźe se wšym wuhotowanjom, muńicwom, nakładom a pałdłom 150 tunow (3000 zentnarjow) ważiś.

Wo wotmysłenych demonstracijach we Winskim Nowym Měsće.

Pódła wschelakich druhich wobkładniwośtnych napratwach so 7. oktobra we Winskim Nowym Měsće krucze sakaja, alkohol picź. Tale sakazanja budźe teź sa wšyknje wokolne gmejny płaćiś. W pśichinjesowazych burgenlandskich wokrjeżach budźe sakazanja alkohola hač do póndźele rano do 8 hodźin trać.

*

Winske Nowe Město budźe 7. oktobra z wójskom žylnje wobsadźene. Do njeho su infantriske bataillony z nadźenym bajonetom pśichcyknyte a so w kasarnach nětko dwěma pśichod. husarow samješćite. Teź kavalleristy z Burgenlanda je sacakała. Zandarmerija so telo runja poczina z hromadźeć. Město budźe so njedźelu wulkenu wójskownu łicbwu runaś. Winska garnisona je hižo pjatk z wšym dostatkom regiment do Winskeho Nowego Města pśišłała. Kompagnije maschinskich tśełbow a artillerija su duzy po pucu.

Měsćańska straża je so z wojeńskimi tśełbami wobkrućiła a so w tśełenju smjeźuje. Wšele wójskich ordonancow na motorskich kołach po měsće honi, kotrejž so z uniformami mjeńi. Sa pad móžnych srażenjow je w městowej khorownji 300 kozow a 222 nosydołow pśichprawjenych. Wojeńska słužba je so z nětkotrymi Winskimi lěkarjemi pokšyniła. Wjele měsćanskich tłamow je swoje wukładanje wokna z deskami zabiło dako. Ssobotnjańske wiki su so hižo pjatk wotmeźe, dokelž so zwołow w dźěłarńjach njeźmě dźěłaś a klamy tón dźeń samknjene wostanu.

Kommunistojo zhotuju mjes tym wobsteinosće zhórschich. Winska „Czerwena Khorhoj“ dźěłacerjow wumakowaja, so bychu z hromadami dwórnischcza wobkadźili a so njebychu wobzebite żelezniske cełahi domowninskich wobrow do Winskeho Noweho Města pśechepuscźili. Sozialdemokratiska strona Winskim dźěłacerjam a dźěłacerkam wotradźa, 7. oktobra do Winskeho Noweho Města pueźowaś.

Dr. Beneš wo internacionalnym położenju.

Cźěskosłowakiski minister swonkownych naležnosćow dr. Benesch je we wukrajnym wubjerku cźěskosłowakskeho parlamenta wo internacionalnym politiskim a hospodarskim położenju rěkał. W Genfu je Swjask Ludow wo wotbronjenju a wuwjobodźenju Porheinskeje jednał. Konferenca sa wobmjerjowanje bronjenja by so mohła hižo dźensa sejcź a prénje internacionalne dojednanja na podłožku bjesstracha wobsamknuś. Hdy by so praschenje wotbronjenja rosrisało, by wšo stajna internacionalna kontrolla wšyknych statow wo jich bronjenju trěbna była. Dale by so dyrbjał potom Swjask Ludow wobzebje z hospodarskimi a finanzowymi praschenjemi sabjerać, dokelž by postajenje dośćonźeneje sumny wójskeho wotskodźenja Němskej tak wulke cźeże napokazało, so by Europa dyrbjała so k zhromadnemu dźěłu pornjo hospodarskej pschewahi Ameriki sjednoćiś. Na kóncu dr. Benesch na wobcežnje jednanje se Němskej wo wikowańskim kśeźenju pokasa. Wo tym je wosobinsky z němskim kanclerom w Genfu rěkał. Nadźija so, so so jednanje bórzy wobnowi.

*

W źiśedowazej debaće sapódpanc **dr. Kramař** znapschecźiwi so tomu, zo by wot dźěkowanja Swjasa Ludow wjele njelubi. Cźinjesce na to kedźbliwe, so wotbronjaza politika niz jenož kšaśneho, ale teź wjele straschneho wopschija. K nadpadowanjeju wójnje scźeźka dóndźe, ale schto je to hódne, so w Genfu w praschenju wotbronjenja k nekajkej jenotnej formuli dóńdu, jeli so smějemy pschi tym dale pśed sobu wulke X, to je zwětška Ruska, kotraž njeje wotbronjena, a hdyž na wopak bychu wschitko na wulku katastrofu pschihotuje, z kotrejž bychu bolschewikojo rad měr lubowazu Europu pschepśikapili? Druhe praschenje je, kelko Němska doma wotbronja a kelko sa to we Ruskej broni. Wěsće je, so Ruska sa Němsku we wěstym nastupanju bróńe dźěla, kotrejž Němska dla postajenjow Versaillejskeho kśeźenja njemóže doma dźěłaś. Najwjetscha łobkomyslnosć by była, hdy bychmy we wotbronjenju tak daloko schli, so njebychmy mohli strachej napschećźiwo stupiś, kotryž so njeda z formulkami wottroniś. Teź w hospodarskich wěcach rěcźi pśed optimismom warnuje, kaž daloko ma Swjask Ludow wliw na rozwicze źiwotnych hospodarskich pomérow. Hospodarska wójna je runje tak bjeswobłaśna a bebjeśiwa kaž kóžda druha, kaž je nam runje Jendźelska we wěcy naschego zokora pokalała. Wschi dźensnišchich pomérach. Hdyž je nasche pschewinjeńe wulke wotbrowanischcźo w zyłej Awstrikko-Uherskej a hdyž wschitko hospodarstwo dźe pschecźiwo nam, kmy w straschnym położenju a dyrbimy k najwjetschim hospodarskim wopram pschihotowani buś, niz w sajmje industrjalnych, ale w sajmje zyłeje produkcije, rataśtwa a dźěłarśtwa, so bychmy so na nětcźischej wobkosći źiwili. Swjask Ludow nam tu ani w najmjeńśim njepomha, pschdy so spušćeścej sami na sebje, a hakle, hdyž budźe nětkle 150 millionow ruskeho wobwdlerstwa jako normalnje do hospodarskeho źiwjenja sarjadowanych jako producenta a jako konsumenta, hakle potom budźe strach sa nas wotstronjeny.

Beneš wo českoslowakskej zwonkownej politiki.

W parlamentowym finanzowym wubjerku je zwonkowny minister dr. Benesch na kritiku, kotraž je so w debacje cźěskosłowakskej zwonkownej politiki cźinika, wotmołwił, so je so cźěskosłowakika politika stajnje z europejskeho hladanischcza wodźiła. Zyle dźěło zwonkowneje politiki wot dźesać lět ho prózuje, měr zakhowaś. Dr. Beneš potom dale praji: K Němskej mamy dobre, samo pschećelske posćahi. Sa zyle dźesać lět njeje mjes nami a Němskej ani jeničkeho konflikta było. Pschisprawne njeje, wo **pschisamknjenju Awstrilejce k Němskej** rěcźeć, dokelž so wo tymle praschenju hišćeze mjes Němskej a Cźěskosłowakskej njejedna. Praschenje pschisamknjenja njeje naležnosć jeničkeju Awstrilejce, Němskeje abo **Cźěskosłowakileje, wono je wjele bóle praschenje, kotrejž zyłu Europu nasunja.** Wo praschenju wotbronjenja minister praji: Praschenje wotbronjenja njepocźahuje ho jenož na wojakow, isšlby a kanonow, tu ma ho na zyłu wulku sozialnu a hospodarsku strukturu dźiwaś, kotraž je so z rosćiwcym lětitkowym wutwórika. Schtóž wězy khutnje wobkładuje, njemóže chyjeź wobsteinosće z jenym rasom pschemjenicź. Dr. Benesch praji, so je wotbronjeńske praschenje hižo dale k rosrisanju postupiło, hač je sjawnemu mjenjenju wědome. S tym źiwiśowaze praschenje bjesstracha je tohodla jara łosćcźiwe, dokelž je nahlad bjesstracha hač do wěsteje měry subjektiwne mjenjenje. Hdyž so nětcźische wobsteinosće z położenjom psched dźesacej lětami pschirunaju, je so bjes dźiwła wulki pokrok we wězy měra dozdrił.

Wo pschipósnacu bolschewikskeje Rusleje dr. Benesch praji, so njeje pśed nikim winowatosće pschećwjał, ale so je jenož rjekł, so je žam za pschipósnacu.

Pólska parlamentowa reforma.

„Kurjer Wilenski“ je rosrěcźenje z ministerskim prezidentom Bartelom wo wotmyślenym pschemjenjenju wustawy wojśewił. Bartel je praji, so w tak mjenowanym klažiskim parlamentarizmje, **kotryž knježerstwo powoluje a kontrolluje**, žórko parlamentarizm khorosće leži. Wón je ja to, so parlament knježerstwo kontrolluje, tola statowa khowa dyrbi ministrow powołacź. Nas za léto dyrbi knježerstwo parlamentej rosprawu wo swojej dźěławosći

pschedpołožujcy, kotremuž dyrbi so potom rosrěčenje pschisentknyć. To je kritika wo pschisodze so na to poczahuje, so so parlament wo knjeżeńskowym hospodarskim planje za pschichodne lěto rosrěčuje. Tute dwě zejmowej dźele dyrbitej so wótro rosdźělić. Bartel dale praji, so je sa to, so by so wólbna staroba se 24 na 25 lět powyschiła.

Prěni krócz je, so je so jedyn knjeżeńskowy zobustaw wo tymle praschenju wuprajił. Hacz dotal njeje wo wotmyślenym pscheměnjenju wustawy niczo znate było. Take rozjasnjenje so wot Pilsudskeho wocakuje.

70000 dźěłaćerjow we Łódźi a susodnych městach.

We Łódźi, w najwjetschim pólskim industrialnym městze je so powschitkowny strajk zapocał, dokelž su dźěłodawarjo žadanje dźěłaćerjow sa 20 prozentiskim powyschnjom mjezy wotpokasali. Wschě dźěłaćerske swjazki solidarizuja postupuja.

S Łódźe je so strajk textilnych dźěłaćerjow na wokolne města Pabjanitze, Sgiers a Sdunska Wola wupschestrěł. Wschu hromadze je hacz dotal 70 000 dźěłaćerjow dźěło złožiło. Ssobustawy kschesćijanjsko-demokratiskich a narodnych swjazkow so strajkej pschijimatkuja. Pólske knjeżerstwo so prózuje, strajk po możnosći borzy skónczyć.

Polska Swatcarskemu knjeżerstwu wotmolwiła.

Schwajzarska swjatkowa rada je italiskemu wotmolwjenju notu wo italiskej spionaji w Schwajzarskej psched dwěmaj dnjomaj dostała a je wo njej dokładnje twuradowała. Sjawnosći pak so njeje niczo dźělilo. W tu chwilu njeby pschisprawne było, notu wosjewiscź. S tejele dźěleńći budża, so nota schwajzarskim zadanjam na pschecźo njepschindże, a to może dalke dalsche jednanje konflikt rožsamjeć. Socjalistiska „Berner Tagwacht“ dże wědźecź, so je italska wotmolwa nastata a njehańbiciwa. Schwajzarske žadanja so hrubje wotpokasuje.

Na wobcežowanje schwajzarskeho knjeżerstwa je italiske knjeżerstwo poruczało, so dyrbja namjesne wopisma sa taike wosoby, kotrež su namjesnym wyschnoscjam wožobiwszy znate, saso placźicź. To je prěnje napschecźopschidźenje Italskeje k Schwajzarskej.

Jednanje Venicelosa z Marinkowićom.

Rowinske wotdźelenje juhosłowjanskeho pósłanstwa w Parisu je wo rosmolwjenju Venizelosa s Marinkowićom tule sdźělenku wudało: Venizelos a Marinkowicź staj so wo podłožku a postupu jednanja dorěcźałoj, kotrež so we Belgradze powjedźe a kotrež po jeju zhromadnej nadźiji k dobudnanju dowjedźe.

W rosrěčenju s „Temps“om“ Venizelos praji, so je so Grichiska dokóncźanje nadźeje na Mału Asiju wotrjekła a so je so rozsmudźiła, pschećelskowe dorěcźenje s Turkowskej wobstarkowcź. Wo powěrje k Juhosłowjanskej praji, so je nětkelźiske juhosłowjanske knjeżerstwo praschenju Sołuńskeho pschistawa za niczim njezada, schtož by so statneho knjeżerstwa Grichiskeje dótkało, a so słuzbne sadźerki so pschi jeho króltkim pobyzu w Beogradze nerunaju.

Prunc Miklowš so do Bukaresta wróći.

Rumunske pósłanstwo w Parisu powě, so so rumunski prinz Miklawsch bobotu do Bukaresta wróći. Dwaj dnjej pola swojeho bratra Carola w Parisu pobywschi je wón do Bukaresta wotpuczował. Parizšti „Journal“ wo jenasjstej powěsći w „Petit Naplo“ praji, so je wona plesćišna pschećiwo wobnowjenju Rumunskeje. W tymle swjazu so tež praji, so je Poincare rumunskeho politika Jonescu pschijał. W tymle rosrěčenju je so wo rumunskej požcźonju sa skrucźenje měny jednało, kotraž je, kaž „Journal“ měni, po dobrym puczu.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Sobotu 6. winowca.

Fidesa — Bruna, wuzn.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1727 Měrćin Kaška, hejtman w Drjewownje pola Zleho Komorowa, we wysokej, njewšědnej starobje 127 lět. Je drje jedyn z najstarschich Serbow, kiž su hdy žiwi byli. Kaška je so trójcy woženił. Jako běše 87 lět stary, narodźi so jemu hišće syn. Za čas swojeho žiwjenja je w Komorowje runje dźesać serbskich předarjow poměł. Posledni je jeho pohrjebał, čełne předowanje jemu dźerżał a wo nim knižku wudał pod nadpismom: „Serbski Methusala.“ Je to wulki Boži dźiw, zo je Kaška tajku wysoku starobu doczpił. Ale wěsće je to też dopokaz za to, so běše wón hódny człowjek, kiž běše wo pócźiwych, strowych zasadach žiwy, štož je też jeho cźelnej strowosći hojiło. Přede wšěm běše čas žiwjenja jara jednorje žiwy. Njeje ani pił ani kuril. — Tuž so toho wostaješ, hdyž chcesz so tajki stary stać kaž Měrćin Kaška. Wot dźěła wšak nichtó přezaho njezemrěje, skerje wot lěnjosće.

* 1843 w Koporcach pola Bukec ludowy basnik Handrij Pawoł.

1858 założi so Přihonskeho wustaw, na 71. narodninach seniora dra Přihonskeho.

† 1837 w Budestecach kantor Rjelka.

1706 dóčiśći so w Žitawje „Nowy Testament“ fararja Frencla.

1429 Husići spala Kamjenc.

Luboscínski list z lěta 1850.

Ja znaju rjanu różičku,
Kaž nihdźe njeje k namknanju,
Ta kčéje mi we potajnem,
Fijalka w času nalétnem.

Je něšto lětkow widźiła
A we kóždem bu rjeniła.
Rad bych wot njej' zhonić chcył,
Hdy wotšćipnyć bych sej ju směł.

Štóž chce pěkne dźěćo měć, dyrbi zahe nós jom' tróć.
Serbske přisłowo.

*

Njedźelu 7. winowca.

18. njedź. po swj. Trojicy. — 19. njedź. po swjatkach

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1903 kantor Hantk w Budyšinje na wotpočinku, pobywši wot 1871 sem w Budyšinje za kantora. Narodźi so 31. dec. 1843 w Hućinje wot pobožneje serbskeje starjeju, kiž do zbudzenych Serbow słušeštaj. Jeho nan je wšelake rjane kěrluše pěsnił. Wustudowawši na seminarje w Budyšinje poby wot lěta 1864 na Židowje a we Wjelećinje z vikarom. 1866 powoła so do Hornjeho Wujezda. W Bukecach je najdléši čas swojeho žiwjenja jara płódnje a spomožnje skutkował a też připóznaće žnjał. Cźežkeje khorosće dla dyrbješe so na wumělk podać. Ale so do Budyšina přesydliwši swój wumělk ani njewobhlada, jenož přenju je tam widźał a pokhwaliwši ju sebi — hižo so zwjeze. W młodych lětach je też pěsnił a psał do serbskich časopisow. Wosebje wisaše z wulkej dźakownosću na swojim starym Hućinjanskim kantorje Rychtarju. Běše žiwy w duchu swojeju połožnja starjeju.

1856 wulki woheń w Rakecach, kiž 35 statokow zni...

Woheń běše tajki mócny, zo so na połrjebnišu drjewjane kśiže wosmudźichu. 49 swójbow bu bjez wobydlenja.

1846 we Wojerecach 3. serbski spěwanski swjedźeń

† 1903 kantor Hatnik.

Po wohnjowej nuzy.

Hdyž człowske rucy na tym swěći
Tak rjany dom 'žno natwarja,
Kak rjany — hdyž so wo tym rěči —
B'dźe Boži dom, te njebjesa.
A hlej, do tutoh' doma my
Přez hnadu něhdy pódźemy.

Gusta Hatas.

Štóž spěwa a dźěła, też měwa. Serbske přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer +4, thermometer we dnjo +16. — Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer 0, thermometer w nozy +6. Wuhladny na mało po pschemjenjace wjedro. — Wyschina nad hrjebjenej a połnjschej Europu je so hišće sesyniła a lubi nam dale huche a wobstajne wjedro. Ssyhla mjina i wjeczora Jendźelskeje hotuje so, so k polnozy wotpałicź. To by na wóczyslenje pokasowało. Naši wjedrawuhladowcy ma sa nowy tydźeń sćěhowace wjedro sa móżne: njedźelu a pónjedźelu rjenje, pónjedźelu sa njewjedra móżne, wutoru pomročeno, srjedu a schtwórtk rjenje, pjatk njewobstajne, sobotu pomročeno. Jutrje, 18. njedź. po swj. Trojicy, schadza słónczko 6,09 hodź. a khowa so 5,23 hodź. Mjenjacź schadza wjecźor 11,26 hodź. a khowa so pop. 3,52 hodź.

— **Kóždy ma być na poliziji samolwjeny.** Dnja 4. t. m. wotmě so po zyjej Sakskej powschitkowny krajny zhromadźeńsći dźeń, kiž tu w Budyschinje kriminalna policija je podwjerni měšćanskeje policije pschewjedźe. Postajene zhromadźenje, kotrehož so hižom rano sahe zapocza a pschez zhlicźki dźeń trajesche, njewupschestrě so jenoj na dróhi, hosćenzy a hospody, ale też na bydlenja i podwodnizkami. Pschi tom swěsćichu s tak njenowanymi wulkarskimi pruhami niz mjenje dyžli 11 padow, hdyž měšachu pschenajerjo hižom tydźenje dołho podwodnizkow pola sebje było a njeběchu so postarali, so buchu so tuzi policajzy pschisłani wotwołowali. Potrjechene wozowy ko k polkostanju wojsenja. Pschenajerjo móža sebi a sjawnosći cźežko sesklodźicź, jeli so podwodnizny njepschisłuschiwa abo je-li wonj zuse wozow by pschijimaju a sebi prydy wot nich placźiwe wupokasańse papiery pschedpołožicź njedadźo. Kaž je s naschonjenja znate, wotstorkuja tajzy podwodnizny swoje policajske pschisłuschenje, kotrež maju pschicźinu, swoju pschitomnosć policiji samolecźicź. Też na sledźenskim dnju wuslědźichu policajscio někotre wozowy, kotrež wyschnoscze pytachu.

— **Budyske kapitole** su wschědne dny hacz do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nóżnu słužbu a njedźelu wotewrjene hu jenaj fara, tyntka s měšćanskimi wotnuženjenjom. We oktobru je to Měšćańska kapitola na Hrowinum torhoschću.

— **Kradnyl je** nětko 3.10. 28 na wjeczor z wothoze jeneje lejownoscze pschi Lawškich hrjebjach muzaje kolo znamki „L. F. E. Linus“ cźo. 98 494 na kepjerańskej rolzy pod hedkom. Kolo měšeze cźorne krohna se słowmi šmuzkami, zolte swjena s cźornymi šmuhami, cźornej blótowej schkitakaj s cźornymi šmuhami s napjsmom L. F. G., jendźelske wodźicko, cźežiwjace gumijowej pschimadle, swónczk s napjsmom „Emil Großmann, Kitz“, Torpedowki šamobeh, cźerwjenej Pjönikej gumijowej wobrucźi, pasnobrune kožane hedło, powětrownu duchownu pschi krohnach. — Dale je nětko kradnył we wokolinje w nozy k 4. 10. 28 muzaje jédne kolo znamki „Presto“ cźo. 396 605, schérozšmuhaty zaket, por brunych sportiich nohajzow a schéra

Mužoje a hory.

Roman.

4] (Pokračowanje.)

„Nó haj wschak,“ pschida šuśnodźinka. „Mój běšche jónu s walachom a wjazu krócz to hišće biez, do toho zo wohlada.“ pschijpomni sej Žaranka.

Zónste so pomalku rosšćahowaschu. Hakle nětkole swaji sebi słowcźo prajicź mloda Zónsta Krischkowa a dowěri so Petrowiczowej, kiž běšche tu sama s njej wostała:

„Wschak je so hižo po swónczkach psches synu styskało. Hora jako by w njej schcerjło, hdyž tam wowzow njeje. Jako nema.“

A na swój. Jurja, wopraudźe sa jutrjischinu, kaž běšche pschi hrjebi pschipowědźiła Petrowiczowa, kotraž dyrbjesche to wědźecź, ani wo dźeń prydy ani njy pozdźischo, pschi šwitanju, hdyž běschtaj hišće Krivań a Gerlach rózjotaj kaž wo jutrje a jenoj Polndnja šahajsche je swojim sćinkom po wudolinje, japraschiwy na nawóju we Luczkach prěnje tobole lěta mózne praschenje i kokanym bźkom jako hdyž wutrěli. Potom druhe a tśeśe. Lětża běšche i walachom Petrowicź, tón hajik, tón drjewar, tón žyłnik, kiž sawdźeše śmeśe tam herjeka sapo nječto i mjedźydźelemi, a da žebi šalećecź, na prěnim japraschenju.

Wješ běšche hižo wschła na nohach, pschedběžźiwe durje so wocźinjachu a mužoje dźěchu na dworzi won. Tu a tam šapschicźo so płacź dźeśi. Jeny pschischachu wowzy i khlěwa, hdyž běchu žebi je hižo wóczera wotnamjerowale a nětko rosžohnowachu so i kóždej wožebje, hdyž psches próh pschećinichu.

„Dźi, mała, dźi!“

„Dźenża hudźeschi hižo śpaceź pschi kolibje. Hlej wschak, kaž je so to pominyło.“

„So so mi sapo strowa wróćiśch, ty cźorna.“

Mjes tym so pjerina hižo dawno žebi po zahrodze **pytasche** a hrjebasche, mubrźachu žebi wowzy do nawóju, rostšachańsko sapny klinkot swónczkow, trochu klunkotajsy a se sawjerćanej khowu po tej tymje. Pšy skakach psches hrjebu a hólzy klíwachu do toho Wojcźo ranja, mjes tym so žony stojachu psched dwórcźkami, so buchu sa stadkom hladaśe, dónjž so i woczow njeslušoł. Wowzow stajnje pschibywasche, hdyž pschebjeržachu psches wješ klinkot swónczkow bu połnischi a hucźišchi chałupu wot chałupy (thélti), hacz to klincześe kaž jedyn nuohohłósny, měnjwy chór.

„Bożemje!“ wołasche Petrowiczowa sa mużom a sa žynomaj. Jeje najmłódšchi hólcźej ba so do płakanja. Druhy tśi sawišnje hladachu sa śwojimaj doroścźenymaj bratromaj, kaž i napjelnjenymi kožanymi kapšanmi, rjenje bombjelatymi, i cźežkim biczom w jenej a se śekeru we druhej ruzy jako hotowi mużoju dźetaj je stadkom. Jenoj Jan, kóžeršti dźěłaćeŕ njeměješche hižo śtwiśe pokalaćej pohnuce, hotowaschе so hižo do Mikulaschа na dźiko.

A stadko po wotšalowaschе.

„So by to było k śwoju“, pschijpominachu žony.

Bóh wě, kak so to dopjewdźeći. Lětża je so i wowzami najtažiła, wschо hromadze wótata, młoda garda. Bacźa Nejucha je drje schćěhźe gatnik a Petrowicź nij wo wśe mjenje, ale jeho dwěmaj śynomaj, Sandrijej a Pawołej, njeje ani pschećěhacź, dohromadźe licźene, trjebaj staj to pachołaj hižo dawno śmětej so lubjacej.

Stadło wobchowaschtaj dwaj pšaj nij mjenje stalnaj. Dubosch a Surma, mjžo wołoki ischże kalaty naschinjnik pschećiwo znjym pšam, nadpadowazynu a na schiju łażazym. Wot naschinjnika bimbolesche so wobymaj psched nohomaj kłoźe, so by so jimaj wot stadła wotběhnyć njeschadźało.

Na łónzu wšu pschihu na jene dołho schtyrzecźi wowzow psched Hermanowym twarjenjom. To běšche najwjetsche wobkhowanje we Luczkach, dies maša śenjanskeho napołhada. Jako bu ani njeschłuchało ke wšy thćěharjow, drjewarjow a łuźišchi dźěłaćerjow. Jeho měšeźelźo bywachu też zu-šeho pothadźenja a zuseho powołanja. Jedyn z bratrow Hermanow běšche i knjezom, pschijidźe jenoj na próżdniny.

Hacź dotal so powěda, kak su ko schtyrjo Hermanojo do namjeństwa dźělili a k tomu dorěcźenja su kebi powwschene měsnu wošrjedźa śwojich polow, śwotlkeł da so rosbladujeź po zyłem jich wobšmudźitwje wubrali. Dorěcźachu so pjeca wo tom, so młódšchej dwaj dostudujetaj, jedyn na doktera a druhi na ofjéra a dostanjetaj zyle hotowe samoźenje, kiž tu běšche. Druhu dwojza bu tak pschesjedne, so jedyn śnježe pola, druhi ležy, a wumrześe-li jedyn, nastrże tón druhi po nim. Jadyn so njewoženi. Tak ko sta, so hdyž běšche bura Hermana Boża ruczka sajaka, pschi wju měješeł lěsow a rěłaka w Mikulajschi Korla Herman tej kubło w Luczkach, hdyž potom dale bydleschе, pschenajaschi po njekschesćijanjsku buschmudźerwanju dźěł polow, wokolo kotrychž bydleschе wjazy thudźiny hacź samožnego ludu. Wěnowaschе so jako pjesla nimale zyle wobkhodu i dźewowni, i kotrymž měješeše w pośledniich śelach wopraudźe dokłosahaze wuhladny, dźiwajo na spekulasiju s Hollandźe, wo kotrejž žebi ludźo i Luczki ani dźeń njedachu.

Ale schtož nasłupa Hermanowe wowzy, hlej, njeišu hinasche hacź wowzy thćěharjow a měšćeza so hoby bjes pschećiwjenja, kaž je poš je kahnał do stadła. Khěžka horbaca Bobiźkeho běšche poschlenja sa wšu a wottud pschibóża hischće dwojiczka cźornych.

Nó, tak stadło cźehujeschе wottud zyle dospołne. Wješ žebi woddychaty.

Tśi sta wóhomdźeżaze schtuk wschćeh hromadźe. A hdyž tu běšche něchto dźiwich wowzow pódła, njeczakaschе na muża dołha thwila pola kolibu.

„Smějemy dosć jara wokolo hanjecź,“ prajeschе žebi Petrowiczowa sam. „Jedyn't druhemu dźiwjeschdźeżaze schtuk.

„A jutrje pschećěrja nam dwě świni,“ pschidże Nejucha.

Dolina sa wšu psched lěsom rosschěrjeschе ko do wótneje łucźiny, hdyž hižo sa mužaz budże hužaŕ wuhaniecź stadła libjatow.

Nejucha ko tu wjeschele źórleschе psches tawrotowych abo uloženych kwětkow). Prěni ludźo dźěchu se motykami se wšy do polow, hdyž schkrowonoscźi mjes tym jenoj śpěwachu rauschej cźischinje a rožy. Stadła klinkotasche cźistu, žłobornu melodiju, ko wotkałujo

(Pokračowanje cźěkuje.)

jaku do wětra. **Wo wężowne spožlenja prožy kriminalne wobdźelenje w Budyšinje.**

— **Kermušu žuježca** bliščicu njedźelu 7. oktobra w Khrášćanje a Kukowje.

— **Zjawnej pschednoschadź w Gudźiz hosćenzu.** Pónjdźelu 8. a pjatk 12. oktobra wječor we 8 hodź. wotmětaj so w jatu Gudźiz hosćenza pschi dwórnischcu rožajnjazej pschednoschadź we nadwjacharnych hibanjach naschcho cłeka.

— **Budyšk mješchčanske dźiwadło** je ſrjedu swoje wrota k smješnemu hrajeńkomu porjadej pod direktorom Leonhom Schattlaenderom wotewrilo. Pod hudźbnym nawjedowanjom knjeza Schattlaendera so jako prěnja Beethovenowa opera „Fidelio“ pschedwjedźe. Dźiwadło běsche wupschedate a pschedwjedźenje ſatwotſtajł mózny ſaćišchćej.

— **Swój letny jubilej mějesche** 1. oktobra mješchčanſki autobusowy wobthad. Loni 1. oktobra wotewrischcej pschedewjaczelej prěnjej cjarje. Wobthad pak so tak derje rozwi, so dyrbjeſchtaj 27. oktobra dalschu cjaru pschiprawicź a 25. januara t. l. pschida ſo hiſchcze ſtatnjcha cjara. Autobusowy wobthad w Budyšchinje je ſo wobdźelkſtwu tak ſalubił, ſo wjacy bjes njeho hóri njemóže. W blížſchim cjarje maju ſo nowe wjetſche wein jawjeſcź.

— **Dźeſańſniche witi.** Butra płaceſche 1,30 hr., jeja 15—17 pf., twaroh 25 pf., ſarſane hušy punt 1—1,20 hr. ſiwe kaponti 1—2 hr., kurn 2—4 hr., hołoje 60—80 pf., punt cźerſwjenego a běłeho kalu 15 pf., zybe 20 pf., morchwje 20 pf., tomatow 35 pf., rjerwjenja 20 pf., binow 40 pf., wjeſnjatkow, bobanſki 20 pf., pruſniſowy 75 pf., róža kwětſchego kalu 20—100 pf., punt jabłukow 10—35 pf. a krakowy 15—30 pf., ſłowkow 30 pf., běrnow 5—6 pf., wodźanki 5,50 hr., ſtir taneho wołſa 1,60 hr.

— **Stótne khorcźeje w kokſtej Hornjej Łužicy.** Po hamtſkim weſelenju ſakſkeho kralneho ſtrowotniſkeho hamta wobjadnaju w Hornjej Łužicy 30. ſeptembra ſcźehowaze ſtótne khorcźeje: 1. **Schkeinitzowſej** (Milkbrand) we 1 gmejnje a 1 dworje Budyſchkeho hamtiſchkeho heitmanſtwa. 2. **Skajenowſej** w 2 gmejnomaj a 3 dworach Budyſchkeho, 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenſkeho, we 3 gmejnach a 4dworach Lubijſchkeho a 1 gmejnje a 1 dworje Kitawſkeho hamtiſkeho heitmanſtwa. 3. **Njeſwjenej pobjeł pola žiwini** we 1 gmejnje a 1 dworje Lubijſchkeho hamtiſkeho heitmanſtwa. 4. **Ratthowaza khudotne woścź topytaczſow** we 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenſkeho a we 1 gmejnje a 1 dworje Lubijſchkeho hamtiſkeho heitmanſtwa. 5. **Sakorjenje mosłowo pola koni** we 1 gmejnje a 1 dworje Lubijſchkeho hamtiſkeho heitmanſtwa. 6. **Pejołaze khorſcźe** we 1 gmejnje a 1 dworje Budyſchkeho, we 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjenſkeho a we 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kitawſkeho hamtiſkeho heitmanſtwa.

— **Dołanjemaju krutu ſymu?** Nałhonješi pčołarjo wobjeza nam ſurowu ſymu, dokelž ſu pčołły wulkotne mały pola kołowu hójow jara kruce ſajwjeſce. To bywa hdyžo ra wulku tſchełkaniu.

Z **Drjenje Hóri.** Kaž w nawſchitkich dźeſańſkich cźiſtich cźerkwach, pschindźe intſie 14 tydźeń, njedźelu 14. oktobra, hrózbe towarſtwo „Nadźija“ z Budyſchina do ſyſchego wjeſa a kſchuſchu na Nowakec ſakſ. ſtarſy herbſki zabawny wječor ze ſpěwami, dźiwadłom, ſerbſkimi narodnymi rejemi a powſitkownymi rejemi w Nowakec hoſćencu.

Z Wjelkeho Hórcy

Započatk rejow w 7 h. — Započ. programa we 8 h.

Nizki zastup! **Nizki zastup!**

Wſitcy Serbja a wokolne ſerbſke towarſtwa ſo wutr. preproſuja

Z **Hózka.** Při wulkej hońtwje, kotraž ſo ta ſtwórtk wotmě, ſpotřělachu na Hózkowſkim rewěrje 44 zajacow, 24 karniklow, 4 bažanty a 5 kurwotow.

Se **Strože** pola Wulkich Sdžar. Saſdźenj pjatk 5. oktobra ſrjedźeſche tudy wſchudźe derje ſnaty prjedawſchi bliđaſtſki mſchtr Jan Möh ſwoje 80. narodźiny. We lěcźe 1873 je wón tudy ſ bliđaſtſkim ſapocźat, kotrejž jeho ſyn Paweł Möhn hiſchcźe djenja we wjeſchim a woſchěrnſchim dźele dale wjedźe. Jan Möhn je ſtary weteran, wón je wójnu 1870—71 ſobu cźinił a ſo njeſrjanjeny domoj wrócźił. Njedźiwajcy jeho wuſokeje ſtarobы, je wón hiſchcźe pomérne kruty a ſtrowy, a ſkuſcha do tych ſadnych, kiž maja pschi taſkej ſtarobje ſkoro wſchitke dźěła wobſtarać. Schtóž pak je wośwjebje ſwjeſelaze, Möhnez nan a dźěd je dobry Sserb. Jako bě hiſchcźe małe dźěcźo je hižo „Sserbſke Nowiny“ cźitał, kotrež hiſchcźe djenja dźerži a lubuje. Tak pſchejemy tutej ſtarej herbſkej duſchi hiſchcźe dale rjemy a ſtrowy wječor žiwjenja, na tym bo ſo wón a my ſ nim ſobu wjeſelili.

Z **Kulowa.** Předſtejićer tudomneho dwórniſča, knjez Šołta, bu do Falkenberka přeſadźeny. Jeho naſlědnik, knjez Pink z Plessy, je zaſtojnſtwo hižom přewzał.

Ze **Salowa** pola Kulowa: Mandźelſku tudomneho khěžkarja Ballanta Boža rućka při tykanej pjecźenju zaja. Woižarujomna, kiž běše nědźe 45 lět ſtara, ſo knydom morwa zwjeze.

S **Lubhoſća.** Pſchi pſchemjeńcźenju naſcheje wjeſneje hońtwy ſadſi murjeř Jan Śiwk ſ Kulowa 100 hriwnami najwjacy. Poſledni hońtwiſki najeńt mějeſche města najcźerſtego pjenjeſa létnje 9 ſajacow podawacz.

S **Dźěcźow.** W naſchej wſy ſta ſo cźeſtke njeſboże. Na woju, kiž běſche ſ bérnami polny nałožowany, ſedźachu dźěcźi. Nadobo puſchcźi ſo prědni ſuwat a jenicźka dźowka ſotegrafa Waltaria padny ſ woſa a ſebi nohu wyſche kolena ſłama. Tſitetne dźěcźo dyrbjachu hnydom do Miſcźanſkeje khorownje donjeſeć.

S **Muzałowa.** Saſdźenu njedźelu ſrjedźeſche ſo we tudomnej mješchčanſkej ſynkwi Jurjowy dźatny ſwjedźeń. Sſwjedźeńſke předowanje mějeſche ſuperintendent Nay.

Z Łužicy

* S **Berthelsdorfa.** Tudomna woćehujerſka ſa holz ſrjedźeſche njedźelu jubilej ſwojeho 75lětnjeho wobſtaća. Pſchedźiwa krajneho ſwjatka ſa ſtuſkowne miſionſtwo hrabja Wittgſtum ſ Caſſſdi pověda powitanje ſłowa, prěni towarſtwowy duchowny faraŕ Wendelin ſ Drjezdźan mějeſche ſrjedźeńſku rěć a poda rozprawu. K ſbožopſcheźam pſchiſamfuh bu wjele wuſchnoſkow a wobſeže ſaſtupjerjow nkedźiſkich hamtow, też tuteſ hamtſki hejtman ſ Buroborff ſ Łubija poręče pſchipómnjowaze ſłowa.

* Se **Zitawy.** Raſſtarſki wobhdler naſcheho města, dołtawał inwalidnuje renty Auguſt Lorenz ſrjedźi dźenja 6. oktobra ſwoje 95. narodniny. Staty muž, kiž nědy jako dźěłaćer wobſeže pſchijomne žiwjenje wjeſej njemóžeſche, je ſo 6. oktobra 1833 w Hartawje narodźił a je hiſchcźe nimo ſnatych ſnamjenjow ſtarych lět ſtrowy a cźiły.

Wusudźenja.

§ Shromadny ſamniſti ſud w Budyſchinje jednaſche pjatk pſchećiwo něhdźiſchemu wobthodnemu wjednikej a pokładnikej, pſchekupzej Jurjej Hańnej ſ Budyſchina dla pſcheſchiwjenja do ſchkody Budyſkeho druſtwa ſahrodneho města. Wón ſaſtawaſche ſwoje ſaſtojnſtwo wot junija 1926. Pſchi wospjetnych ſwědomiſcźiwych reviſijach w lěcźe 1926, 1927 a 1928 běſche jeho pokładnja ſ knihami trjechiła. Pſchećiwo njemu njeběſche ſo žana njedewěra pokaſała. W februaru 1928 pak běſche wón druſtwowemu pſchedźědźerſtwu ſdźěłał, ſo w pokładni 10 497,57 hr. pobrachuje. Stónczńje njedoſtatk we 11300 hr. ſwěſcźichu a ſebi ſadachu, ſo maju tu pjenjeſy hač do 26. hapreje 1928 bycź. Dnja 24. hapreje pak běſche Hahn ſam na ſtatne rěcźnſtwo pſchiſłoł a běſche podawk wojſewik ſ pſchiſpomnjenjom, ſo ſo na druſtwowych pjenjeſach njeje pſchepſchimał a ſebi njemóže wujahnicź, ſe cźeho je njedoſtatk pſchiſchoł, je mózno, ſo je ſ njedoſahajomym knihowjedźenjom abo ſo ſu ſo pożcźonki ſhubiłe. Pſchi pſcheprowanju ſo ſud pſcheſwědcźi, ſo je Hahn ſebi po nećźim 2—3000 hr. ſ njeprawom pſchiſwoił a ſahudźi jeho k 3 měſaznam jaſtwa.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Lugawy** w Rudnych horach. (Boża ruckła ſaja dweju inwalidow.) Jako cźyſchče pondźelu dopołdnja na radnizy inwalid Drechſel ſwoju rentu pſchijimaſć a běſche bjžom twotował, je wón njeſapzy morwy ſwjeſe. — Sſoro w ſtamfuym cźaſu ſaja Boża ruckła na měſtnje pſcheb radnizu hórniſkeho inwalida Melmn, kiž běſche ſebi tehorunja krótko pſiedy po ſwoju rentu pobył.

* S **Augsburka.** (Cźeſto lekarja w żeleſnizkim cźahu namakali.) Nedźelu rano ½7 hodź. na toiletowym měſtnje Barkinſko-Mnichowſkeho ſpěſchnika cźeſto 27lětneho praktiſcheho lekarja dra. Korle Sieverja ſ Dahme w Marzy namakachu. Po wiſchim ſtrašu je ſebi lekař ſam žiwjenje wſał. Cźeło do polizija na pohrjebniſchcźo dowjeſeć.

Přilopk.

* **Pſchi pſcheſcźěhanju paduchow wumrěł.** Jedyn Lipſcźanſki domownik, kiž na Slötteritzſkej dróży bydleſche, puſchći ſo ſ druhimi wobydlerjemi domu ſa paduchom, kiž dźiwaſchu ſo po tſtěſce do tworjenja dobyć, kiž mějeſche wón ſarjadowacź. Pſchi honjenju ſa ſtóſnikami domownika Boża ruckła ſaja, ſo wón wumrě. Stóſnizny ſu njeſpóſnaſi cźěłi.

Z wobkhodnecho žiwjenja.

Žiwe ſmjerdźuſche w Budyſchinje.

Pſchi napſchemoprjeſchenju wulkadnych woknow wot 6. hač 13. oktobra w Budyſchinje, pokazuje kožuchaſtſki mſchtr Kurt Rinka na Bohatej hali 5 ſe ſwojim wulkadnym woknje žiwu ſtaru ſmjerdźuſchu (Sſunkſtier) ſe 4 mkodymi. Spſchećelſeny format je ſtrowje ſwěrjata ſa cźaſ wubědźenjowanja w pyſchenju wulkadnych woknow pſchewoſtajił a je ſ tym ludźom, kiž w kokuchach khodźa, ſadna ſkładnoſć data, ſwěrjata tu wobkedźowacź, kiž ſu w Ameriji dźiwje žiwe. Też moja ludźo wobkedźowacź, kak ſo thornaŕ je ſchćeſć kóžkow ſe ſmjerdźuſchowych kóžkow w jenotliwych wotdźěłach dźěła a ſebi pſchedſtajeć, kelko prózy a dźěła je tſěbne, prjedy hač je kožuchaŕ bjes poroka dźěłany thornaŕ ſ noſchenju ſhotowił. Rinkez firma ma wulki ſkład ſkanižowych kornarjow wſchěch wulkoſćow a najmodernišchich formow: muffow a ſwěrjatkow, bohaty ſkład ſmjerdźuſchowych kóžkow a ſamoże kóžde pſcheješe ſa naikrótſchi cźaſ dopiſelnicź. Nimo teho namakaſeže runje tak wulki ſkład wſchitkich druhich pjeſcźinowych druzinow a kornarjow, jakow. płaſchcźow a kóžkow ſ wobſadkam ſa ſuknowe płaſchcze a druheje draſty. Wobſeže ma ſo naſpomnicź, ſo ſu wſchitke wuſtajene pjeſcźiny, kiž móže ſebi kóždy ſ pichibódnym płaceńjom ſwěſcźicź, w ſkankowej dźěłarni ſhotowjene. Kóžde popoldnju w 5 hodź. dóſtanu ſwěrjata žrać, konjace mjaſo, mloko a thěſ.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powjeſć wo wjedźe ſa jutſiſchu njedźelu:** Njenje, ſuchu, po ſamrócźenju po ſajo wuſahuje. We Jendźelſkej ſuchu a trochu ſyma.

Pſchiſłožny ſud w Kamjenicy je po dwajdźeſatym jednanju majſchtkeho pomocnika Kálnera ſ Peniga, kotrž je ſwoje ſiłetne dźěcźo ſatłukł a ſwoju pſchichodnu macź ſ wuſtrělenj ſ revolwra cźeſko ſranił, k ſmjerći ſaſudźił a jemu cźeſne prawa na cźaſ žiwjenja wotrjekł.

W Lubanju ſu pjatk popoldnju nědźe 70lětneho powjaſarſkeho mſchtra Hanaka w jeho klamach w dróży ſe ſwym wobkhadom ſtónzewanego namakali. Jeho žona bě na póſtu ſchła a ſo wróćźiwſchi klamy ſamkr'ene nadeńdźe. Hdyž ſo pola ſuſoda wotkraſcha, hač je jejny muž wotelschot a lunź wotedał jej wotmołwichu, ſo jeho w cźiſſu widźeli. Hdyž ſo ſaſo k klamam wróći, burje wotewrjene wobleda. Zeinemu muſej bě nop roſrajeny. Merdał bě wjeſelny kaſch'k ſ rubl. Sa mordarjom nimaju hiſchcźe ſlěda.

Kommuniſtojo ſu pſchijěli rekrutow do Bratiſławy a Kaſchcź w Sełowakiji ſ wobſchěrne agitaciji wuſtili. Mjez rekrutow njeběchu wolene lekaŕi roſcheńcźenja, napominachu jich k njeſwjaſnoſćeſći a ſ ſwjeſcźaſy we wójſku. Polizija je wječ kommunniſtiſkich agitatorow ſatała.

We wulkim dźělu Litwy je ſo wulki ſněh naſchoł. Se mjeſtnomi ſnědź 12 zentimetrow wyſoko leži. — W połnocnych Czechach je hižo temperatura na 2 ſtopnjeſ pod nul padła. Luże běchu ſ ledom pſchikryte.

Newyork je létſa 1. julija nědźe 6 millionow wobydlerjow měł.

ATA

Henkelec šudrowański pródh

njedocpěty w swojim wjelestronskim wuskutku je tutón wuběrny sřědk. Wón je najlěpša dźěłanska pomoc za hospozu w kuchinje a w hospodarstwje.

ATA rjedźi a wučisći wšitko!

Polstrowane meble
nakładne matrace
klubowe meble
kožane meble
kotrež sam zhotowjam, poruča
Otto König w Budyšinje
před Mjasowymi jatkami 3. Tel. 183

W
přiwabjacem
tydźenju

wot 6. hač do 14. oktobra 1928

kupiće

porclinowe, kamjeninowe krystalowe a škleńčane twory

jenož we

wosebitym wobkhodźe

Hermann Gläsel

w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach 4
w Serbskim Domje

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budże **srjedu, 10. oktobra 1928**, popołdnju 1/3 hodź. **w Serbskim Domje w Budyšinje**

Porjad přednoškow:

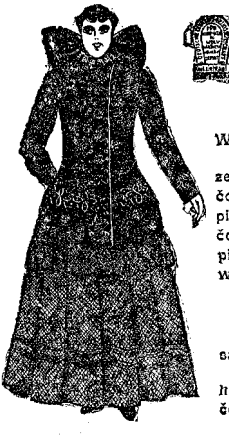
1. Knjez farař Mjerwa-Bukečanski: Nowe „Spěwarske" evangelskich Serbow
2. Knjez wučeŕ kantor Šołta-Budyšanski: Ze staroserbskich rukopisow
3. Knjez wučeŕ Nawka-Radworski: Kak chcemy pisać:

Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo M. S.**

Čitajće „Serbske Nowiny"!

Magnetny dom!

Najpřihódniša nakupowarnja!

Spadowy ruchny dom

GEBRÜDER JOHANNES
Kgl. Hofl. Schmidt
BAUTZEN

Wolmjane museliny a pisane šidy za šórcuchi
zelene, čerwjene a módre sukno za sukanje
čorne počehnjenje za kóntuše
pisany barchent za kóntuše
čorne wobsadki za kóntuše
pisane wobsadki a banty wokolo šiwoth
wolmjane tkaniny a šidy za nahłowjace rubišća z přihodźacymi šidźanymi francami, chenillowe rubišća

Wosebje tunjo:

galinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne 3.50
hotowe kapy a banty za hólcy . 0.95
čorne, běłe a różobarbne Moiréjowe banty 2.50

Dobre čehnje k sebi!

Wutoru 9. oktobra

dopołdnja 1/3 10 hodź. budźa so w dworje spediteŕa Blässche w Budyšinje na Drjew. wikach **wšelake meble**

ze składa dobrowólnje na přesadźowanje předawać. Mjez druhim: dospołna kuchnja z wopłók. blidom, drastowy kamor, plyšowy sofa, wućahow. blido, łoža z matracami a posleščom, piwowe a winowe škleńcy, blidowe šaty, mužace kolo, nimale nowy kamor. gramofon z platami, čišłow. powěšaki za drastu, tworowy awtomat a wšelake hospodarske wěcy. Wobhladanje 2 hodźinje do časa.

Arno Wuschick w Budyšinje

přisahany a zjawnje přistajeny přesadźowaŕ.

Najlěpša muka
„Kaiser-Auszug"
k pječwam ke kermuši
wot 26 hač do 28 pj.
po centnarjach tuńšo
poručuje
pjekarnja a konditarnja
Pawoł Tretschk
w Khróšćicach

Hol. kwětkowe cuble

hiacinty, tulpy, krokusy, sněhowki najtuńšo
Rauchfuss, wikowarń. symjenjow w Budyšinje na Žitnych wikach 9. Tel. 188

KELING

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,

:: **wótřeńske rjemjenje** ::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa točerńja na Třěłanskej drózy 4
Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratu.

Pućowacych a zběrarjow ja won njepósćelu.

Wulki wubjerk najl. karbidow. lampow, elektr. lampow na koła, dybzačnych lampow, baterijow, elektr. žehlawkow a wšěch druh. wěcow za koła poručuje tunjo

Jurij Tretschk, kolesarnja
w Smječkecach čo. 25

Paulitz

Newužiwjedźene: **wobleki a mantle za hólcow**

na zasadu
za mały pjenjez najl. poskićeć. Pozdačne přećiwjenje ma swoju přičinu w našim wašnju zhotow. a w našim rozpředawanju Přeswědčće so wo našej zamóžnosći

Jurij Paulitz, drastowa fabrika, Khóćebuz
filialki w Budyšinje na Mjas. wikach 11
a w Khóćebuzu, Neustädterstraße 17

Wašekłobuki k předźěłanju

donjesće jenož do wosebiteho wobkhoda za předźěłanje kłobukow **na Hošic hasy 29 Haferkorn, prjedy na Lawsk. hasy 34**

Podawanje za 6 dnjow. ◆ Předźěłanja na židu, somot atd. na nowočasne formy so spěšnje, čisto a nanajtuńšo wuwjedźuja.

Symjentna pšenca
„Strubes Dickkopf", 1. wotsyw, a
Strubec rožka
1. wotsyw, je na předań
Lelanc we Wadecach

Najl. Elderski tučny tworožk 20%
9 puntow = 6.30 hr. franko
DampfkäsefabrikRendsburg

Serbske kŕčeńske lisćiki
Serbska kniharnja
w Serbskim Domje w Budyšinje

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin".

Čisći chemiscy
barbi
plotnje

wobleki suknje mantle

a wšitku druhu drastu.

Wěcywustojne wjednistwo.

Za kóžde dźěło wuwučenych a dołhe lěta **wupruhowanych ludźi.**

Nowočasne mašiny, dźěłanske připrawy a zarjadowanje. Najlěpše rukowanje za wosobinske dźěło.

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kěrjorskej drózy čo. 6 telef. 2681 na Přiležanskej drózy 15
w Khóćebuzu - telefon 1774 - na Hrodźkowskej drózy čo. 4
we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy čo. 22
w Běłej Wodze na Bismarckskej drózy čo. 26

Příloha k číslu 235

SERBSKE NOWY

Sobotu, 6. oktobra 1928

Nazyma w Budyskich wukhodźowaniščach.

Kotrež Budyšćeźan njebu žebi chiwaźił swoje mježchańšte wuthodźowanišćeja a sawšeže bu šaštejeny był, by-li jenoż po hońach města bo wokoło bludźił, w mužlach šumiuł. Wokoło zyleho stareho města bo wukhodźowanišćeja wupinaju, jako bychu je kótnje wobrubiće dyrbjeli, pšechtoż nowišchi dźěl města jwonka wobhrożeńšticki starych murjow jewi štoro pšeded kóždym domčkom pyšnym malu zahrodku. Teź tu dźěła nałyma še šiwojim barbičom a pokaže nam rjanosć porźdo widźanu.

Wusti schéroki nasłyhod wjedźe kónz Swonkowneje Lawšteje haźy do naschich rjanych wukhodźowanischczow. Hižo jako pekna rjanosć wita nas hrjadka polna cźežwjenych Božich wójźkow pšeded Ebertowym pomnikom a dubom rjenje se selenym wobrukom wobdatym. Krocźel dale kčáša wulke zule kwětki, kaž latarnczki se cźežwjenej ghwzu wupaduja. A wone nochzu pšeschtacź ghwcźicź, dokelž maju mnoho pupkow. Lopješchka padaju na seleny trawny pšeschtrjeń, kaž krjepjese krwć. Pornjo wyschchej realki kužoli hišchcze wodokok. Skotej rybiczki pluwaju we khłódnej wodje, wšicze žadny to wobraz. Kolowokoło wodokoka cźehnje še rjeczas pyschnych żołtych kwětkow. To je šobu tučźažnje najrjeńšich błeźk, jewjo tak prawje bój leźa je nazymu. Pšchi vitl Jendez palećnje wuhladamy hrjadku polnu wschelakobarbnych małych rjanosinkow ſ kwětnoho raja, pedobnych asterkam. Trawny pschestrjeń cźehnje šo wotmd hačź k pomnikej ja we ghwcźowej wójnje padnjejnych artileristow. Deschcźe a wétry šu pokasałe na nim šwoju jamožnosć. Kula, kaž teź rózkojty kamjeń, ſlaj šo hšero ſčornikoj, je kaž by tu pomnik hižo khbheſatki ſtał. Tu je luba tajna ruka ſ krewcźejwjenych asterkow wity wenz na kamjeń ſlehnyła. Cźežwjenosć kwětkow je tak ſlomjaza, še nałche wócźo kedźonje na šo puta, je kaž wuras horjaseje lubošće domišnj, kaž krew, kotraž mascjeche bitwiſchcza. Krótka khwiła, mužlicźka ktaje wenzeł ſrudneho ſpomnjecźa. Sody póſty, pſchi Albertſkim namešcze haha cźorny obelisć ſ morja lubych nżnych Božich wócźkow. Teź tutón pomnik wécźi rahnu, Bóh dał, ſkónčanje wottrachczau cźeć. Pſchi mešchczańskej kupjelni wſchat khwiłku pošaſtanjemy, wobdźiwamy pſchi naſkhodze kčášaje ſuchiſe a hrjedź trawneho pſchestrjena na prawo kčáju ſaſo Boże wócźka lubje na naš. Wot tudy wohladamy pſchi mešchczańſkej muri cźaſeſciſko jaßnomódre, bóle a żołte male kwětki. Pſchi miſinatni pat jima naš ſnaty wobraz, luſt hory a hole a hyła nam kaž wobſebity dar lubošće a prózy. Róže, cźežwjenożołte, pſchiſkiwaju lubje. Tu ſtojiſch, žo dźiwaſch, wětſik kabraje ſ iſchczom — šo ſtróſiſch. Haj wſchak, naſyma tu je! Pomałku kročźiſch dale a wobkedźbujeſch ſe dźiwnym ſmutkownym ſacźuczom unoſobarbnoſcź liſcza, je, jako by šo hiſchcze w ſmjerecźi kraſnicź dyhło — ja naš. Wſchekrocźo Kamjenitu haßu pſchi ſpocźatku Lubijſkeje dróhi, witaju naš ſakoły wuſkich ſchtomow kaž do cźichesho pſchekhodneho haja. Na prawu ſtronu wócźo ſtoja, wuhladamy mužſiſi a žónſki hoſpital — naſymu cźłowjeſſeho bycźa; potom khcźowi naš pſahowańa mešchczańſkeho ſahrodniſtwa je jeje batſijowym kwétnym hajom — ſjewjo ach pſchekrsnu poßledniu pruhu kwétneho ſbeja; ſady njeje pak ſaha k njebju kułotwał kapałki na Tuchorju — rěrźo rajnje k nam we hymje cźłowjeſkeho bycźa. Lopješchka padaju ſe ſchtomow — a tkaja, šo wrócźa k ſemi . . . Pſchi Mannez ſahrodniſtwje bu wot wuſtojneje knſi ſaßo tajki pyſchny błeźk, kaž pſchi miſinatni, pſchiprawjeny. Stare ſchelederiate [illegible] bu ſo ſhubiłe, jaßnoſeź a nežnoſeź ma tu ſwój domczk. Tu a tam we wuthodźowaniſchczach, ſpody ſchtomow, wuhladamy hižo ſrobne khežki pſchiprawjene — ſa nałchich lubych ſpowarjow. (Njeſabudźmy na uje w ſymje.) Wodołkok pſchi „Towarſchowni młodźenzow“ wſchak je ſapraßnył, ale rjane dalše chzedźa jeho puſtoſci naſchemu wócźi ſarkcź. Tu a tam hiſchcze pózdna kraſa — ale bórſy, ach bórſy, budźe po njej.

Kaž krjepjele krwć padaju łopješchka na trawny pſchestrjeń a nam je tak tyſchno. Sabyjeź pak nochzemy pſchi tom na poßlednje pruhi jaßnoſcze, kiž nam wuthodźowanischcza daria. Pſchekrocźmy je a budźmy w nich kaž we ßwjatnizy. Naſyma rěcźi ſ potajmyu, aſe tola ſ tak pſchewiſho mócnym hłoßom — ſachodnoſcź wſcheho bycźa na ſemi . . .

Na widźu-ſi k ſemi ſo nižicź,
Spacź kwětku tu poßledniu hicź —
Cźaſe myſlicźka k ſwéđam ſo bližicź,
Tam pokoja žórſeſchko picź . . . .

Wojacy tu su.

(Wobras ſe wßy.)

W Shorjelſkim wokrjeżu hacź bo ſerbſkeje Luźicy nałs, wotmětwachu ſo léźa manevry. Maćeńka Luźiza ſłładowaſche trójſki ſpodźiwnje na półniſchéry ludźi a wocźinjeſche khěſt ſchćerku ſwojej ſparnej wocźi, ſchto ſo tu njecźini. „Khóſt je wſelko,“ junu ſaßy manevr. Do wójny ſym jich wjazore widźała. To ßaň naſch jedyn wjazy ſwuczeny njeje. To je cźi ſtoro ſaßo tak jako pſcheđ dohſimi lećami.“

Poßmětwknje ſo a myßli ſo wrócźo do dowójniſkich cźaſow. „Wćeje ſu luđi ludźicźka, kđyž ße pójnjeſu tu a pſchińdźe „ojnkwaćerunka“. Mój jeđerko, ſchto ße to do harh! Hižo na furćerow (jarjadnikow) ſhladowachu kaž na ſpodźiwne ſwérjata, kđyž ſ wjeßnjanoſtu po wßy khodźachu a wrota a durje ſ běkej krydu naſchmórnychu. A kóždy bé Bóh wé kak hordy na to, ſo tej wojaka doſta a nékotrýchſi ſo hłuboko raneny cźuješche, kđyž ſaneho doſtacź njeđyrbjeſche. „Ódy knađź takle pſchicźahnu?“ djeſche po zuſkej wjeſkeju wokoło. Wſcho chzyſche najradſcho ſ thćéſi wuječź, jazka dźěcźi a młode hołzy njemóſachu dočakacź. Běchu zhle zyyhkojte ſa nimi. Hižo hođźinu prjeđy běźachu dźěcźi do ſuſodnjeje wßy napſchecźo a ſabychu na běrny ſbéranje. Och, ty moje ſkwnjene hodreſcheźo — woni njepſchińdźechu a njepſchińdźechu. Skónčnje „Hurra, hurra — tamle cźahnu, hładajcze jenoż, tamle lebjeńka wot Nžhđźeş! Ach, tajſale dołha kołbacźa!“ Infantrija ako kavalerija — pſchźaju ako jéđni ſ lutymi konjemi a thorhoicźkami. Abo ßamo artilerija ſ wopramdźiwymi kanonami, kotrež dwje muroſy ſ wobraſom ſnajachu. Nékto hakle wopraxdźiće widźeć ſmédźachu. A pſchezo wjazy dźěcźi hiſchcze pódła nich. A we wßy wſcho na nohach, wſchź ſtare wowki a małe dźěcźka na rukomai a ſ zółpom. Na wßy wſcho w rjadach. Nékotre wrjeſkotate komanda a hižo torkaju ſo dźěcźi a ſtarſchi wobydlerjo we ſapróſchenych wojakow, ſo bychu jim do twarkérow pombali.

Moje lube dźěcźi, kajſe bé to ſ jiwjenje popoldnju a wieczor w naſchej hewak cźichej ſanjeſenej wjeſy, kđyž ßej liſchki dobru nóz praja: Na wſchich ſmećach, we wſchich dworach a ſtatokach nicźo wjazy hacź wojazy a wojazh. Sóedła a grat ßo pſcheđ hródźemi, kneſle ßo rjedźachu, ſchtórnje ßo ſwukwétlowachu a ſchtó wé, kak dobry wobjed jim kiwaſche. Jena ſkupina dyrbjeſche ſa wjeſku hiſchcze eſkrzerówacź. Schtó wé, ſchto běchu wuſrali a wieczor mějachu „appell“ je ſchkórnjemi abo ſ pieſlami. Wośebje dyrbjachu ßo kneſle błyſchcźicź kaž ſchpihel, ſo móżeſche ßo „feldwebl“ w nich widźeć. Khóſt draczź, kak ßo tola podoffizer na nich roźzypa. To běchu wſcho druhe, jenoż niz ludźo a cźłowjekoje. A wokoło nich dźěcźi a ſaßy dźěcźi, kiž ße nahladacź a dodźiwacź njemóżachu. W twarišćach ſej wieczor wſchź kufki powédachu, ſchioż běchu dożiwili. Nan bé tola teź pola wojakow pokył a nia ſajimu na tym, kak nékto pola nich je. Wjeczor pſchethódowachu ßo po wßy, hurjachu ſ garetu a hołzy ßo khchotachu a woſchćéſachu. Wjeſni hółzy běchu tón dźeń wyſchazy mebl, wupiſani wojazy běchu trumſ. Druhdy teź reje we wjeſnej korczmiczy. To hakle bé rjenje. Cźi móżachu ſmajmjeńſcha rejowacź. Pſchekhćis da hornitża ſwój ſignał błyſchcźicź, ſo je cźaſ ßo łoża. Khódźeſche po wßy horje a dele, ſo by tela teź kóždy błyſchał.

A rano ſ cźaßom hižom ſaßy wojazy wokoło konjenzow. W thołowach a kóſchti, bješ łaza. Khłowny dźěchu hacź do pet khrbjeta. S dźěła běchu kožane, mjenujcy tam, hdźeź na nich ßedźachu. Koża ßo ßwétleſche. Hižo ße pomału roźßhnowachu. Schkoda! Pſchejsahe běchu ßo hođźinki mirhe. Kóždy ßo pſchecźelnje podźakowa ſa dobrocźiwe pſchijecźe a łubčhu, ſo jich ſ dopiſnjagu ſwjeſela. Tu ſeſtuwa ßo ſkupina, tam druha a hdyž běchu hotowi, wotenđźechu ſe wßy. Tamle tón treſaty muż ſ toſtymi dyhlaczujmi łnihami na hrudźi rjeſerwny hiſchcze tajſi kruty ton a ſtónčnje „Kedźbu!“ doječa knieſ hetman, kiž bé na hrodźi dyhlił. Nimale zyła wjeſ pſchewodźeſche wojakow a ſamo knjeſ faraſ tamle łebjeńka ſkładowaſche pſchoſ dalokowidy zyły cźaſ ja nimi. Pſchezo ſaßo a ſaßo ßej pſchikliwachu, najmjeńſche pſchi tym mějachu ßo ſamo roſemi dźěcźi, kiž połom tydźenje dołho wojakow hrajachu, łudźom ßo po „kwartéra“ pſchipokałachu a wjecźor „appell“ cźinjachu. A hižom ßo na to wjeſelachu, teź tajzy rjani wojazy nékhdy dyhej ſmćeć. Nétko je jich wjeſelo nimo, hdyž je dyrbjeńſka ſłużba nimo.

Maćeńka Luźiza ßo poßmětwknjeſche. „Haj, haj — tak to bé, moji lubi ludźicźka. Njewérno, tak bé? A hdyž bé muſſi takle blišo 20 lét, dołta pſchikas na mérn, dyrbjeſche do mésta a bu tam hacź na jérchenje pſchecźpytany. A bu-li pſchiwſaty, tuhny ßej pſchany kwécźel na klobuk a cźehnjeſche ſe ſwojimi kumpanami pjano a rejo do wßy, ſo hiſchcze mi dźenja we wuſchomaj kl'nczi. Schtóž bé tróſchku ſtrowh, teho wſachu do wojakow. A hdyž pſchińdźechu wupikani préni raz na dowol a ſa nékotre lćta jeho ſaßy puſcheźechu. Pſcheš wójnu je ßo wſcho pſcheměniło. Skoro bich rjeſi bohużel, ale né, né lubi ludźicźka, budźeźe tjes ſtracha, njepraju wſchak. Sčym tola wałcha łubu maćeńka domiſna a wém, ſo ſeźe dźenja hiwak ſaſtajeni. Tute cźaßy ßu nimo a dnje ßo ženje wjazy njewićeźa. Na jene wałchnje by derje było, niebychu-li ženje wjazy pſchiſchle. Niz trećí jezuſ tamneho draczowanja dla. Sčy jich druhdy ſkérno krjudowali, prjedy hacź buchu wſchitzy „wuhladowani“. Hewak wſchak bé wojeńſtwo ja nékotreheźſtéj bobra ſchjała, kiž ju njetriebaſche. Niewjmiele mi ja ſło, tróſchku wjazy ſaßona móhli naſchi młodźi hółzy u ńcź a ßo jim nałdałoſć tróſchku ſlemiće. Na to wałchnje ſmu to niczo ſchkódźał njeby. Když je tak. Bychu-li ſnajmjeńſcha wſchitke ſtaty tak wotbrónile. Nadźijomnje hiſchcze tak daloko pſchińdźe.“

Maćeńka Luźiza ßoni a myßli. Poßmětwknje ßo hordze, hdyž widźi wupikanu ſtatnu woboru po ſwojich ßenach khadźicź a jéđźicź a manevr wukonjecź. Kak myßla ßo tajſiſoje to tamnych cźaßow wrócźo, hdźeź ßo łóźe ſli abo ſchtyri lćta „ajnkwaćerunka“ do wßy nawali. Hižo ßo kóždy wjeſeleſche, ſo jeneho abo por wojakow dońa. Kak

Serbska bjesada.

Na křižnach a kolancijt.

Wěnčk wosobinskich dopomnjećow nawił k pjećdźesćeinam starcho přećela

Jan Serbin.

3]

(Pokračowanje.)

Po wjesnem puću, ducy po lěwicy stoji hižo poslednji tak mjenowany „pólnych“ Mlyńkec statok, we kotrymž nětkole Mětec Józef, wnuk njeboh brata našeho njezapomnitneho P. Tecelina Měta, hospodari. Z Mětec Józefom smoj hromadźe do šule khodźiłoj a tu dopominam so na jasnu njedźelu, 30. znjenca 1885, hdźež w naju prénim šulskim lětniku bě Kukowske „Kasino“ Tecelinowy swjedźeń přihotowało. Na tutom wulkotnem swjedźenju bu na jara swjatočne wašnje narodny pomnik wotkryty. Tutón stoji na granitowem murjowanem podstawku a wobstoji z podložka a wyscekho obeliska ze syenita. Při wotkrytu sym tehdom też pódla był. Naš luby — nětko njeboćički — nan běše dźe tehdy z horliwym sobustawom Kasina a sobuzarjadowař krasneho narodneho swjedźenja, kiž je naš wulkotnik Michał Hórnik we „Łužicy“ (lětnik 4. čisło 10, str. 33/4) jara rjenje wopisał. —

Pozastawam potajkim před jeničkim narodnym pomnikom wótca P. Tecelina Měta, klonju z česćownosću swoju hłowu a čitam słowa, kiž swědča wo jeho žiwjenju:

„P. Bosćij Tecelin Mět, měšnik w cisterciskim rjedźe, rodźeny 24. oktobra 1759 na tutej žiwnosći, zemrěty 18. julija 1835 w Róženće. K wopomnjeću 50-lětneho smjertneho dnja slawneho, njewustawaceho serbskeho spisowarja, swěrneho a rozhladneho duchownego wučerja, postajichu tutón wopomnik k znamjenju njezapomniteje česćownosće dźakowni Serbja“. —

Naš złoty dnjownicař a stawiznař je teź na tohole wótčinca na jeho posmjertnem dnju z krótka spomnił, mjenujo jeho „pilneho spisowaćeja a, wótčinca“. Tola tych je w našim ludu tajka horstka, zo zawěsće njebudźe škodźeć, hdyž w jubilejnem lěće Tecelinoweho Róženćanskeho skutkownišća Serbja tudy na njeho z dźakownej wutrobu spomnju. Tohodla dowolam sebi z wubjerneje jubilejskeje knihi „Tysac lět hnadowne městno Róžant“, kotruž je z tajkej wustojnosću Róženćański administrator P. Romuald Domaška napisał a wudał, zo by dyrbjał kóždy katolski Serb knihu jako drohotny narodny dar w swojim domje měć, žiwjenjopis wujeć:

„Jako wosmy administrator bu P. Tecelin Mět ze Noweje Cale zapokazany. Wón narodźi so lěta 1759 w Kukowje. Gymnazialne studije dokonja w klóštrje Nowej Cali pola Gubina. Potom poda so do Serbskeho Seminara w Prazy, hdźež duchowne wědomosće studowaše. Studije dokónčiwši, zastupi w Nowej Cali do cistercienskeho rjadu. Biskop Schüler we Budyšinje wuswjeći jeho na měšnika. Najprjedy běše z kapłanom w Nowej Cali, potom w Marijnej Hwězdźe a w Róženće. P. Teclin bě jara nabožny, kruty a wučeny bohosłowc. Wón bu na duju přizjewjenja swjateje Marije lěta 1816 jako administrator pomjenowany a zapokazany. W tutom zastojnstwje wosta hač do 4. rózownika 1822. Na tutom dnju wotstupi swoje zastojnstwo P. Polykarpej Schönej, kiž bě pola njeho z kapłanom, zo by so mohł wo mérje spisanju serbskich nabožnych knihow wěnować, kotrychž njedostatk derje spóznа. Wšón swój čas nałoži nětko pilnje na wobdźěłanje serbskich knihow. Wón wuda lěta 1809 katechisnaj, jedyn za mjeńše, druhi za wjetše dźěći; 1814 hižo třeću knihu (600 stron); Nowy zakoń; 1816 předowani; 1819 Kročenjo za Khrystusom;*) 1829 Jadro Křesćanskeje wučby w serbskej, němskej a łaćanskej rěči a k tomu přidawk serbskich kěrlušow. Jeho poslednje dźěło je ze lěta 1834 kniha: Česćowanje swjatych, wosobje swj. Marije. Dźesać serbskich knihow hromadźe 2060 čišćanych, to je: 4—5000 pisanych stron, je Tecelin wudał. W nich nałožowaše nowy, porjadźeny prawopis, z kotrehož nětčiše stare katolske pismo nasta. Zo bychu němscy pismikistajerjo w čišćerni jeho pismo lépje čitać móhli, pisaše wšitko z čišćanymi (fraktarnymi) pismikami. K tutomu napinacemu dźěłu přiňdźe hišće zastojnske. Mjenujcy P. Polykarp njewobknježeše serbsku rěč, tak dyrbješe P. Tecelin też jako kapłan cyłe zastojnstwo administratora sam zastarać. Wón předowaše kóždu njedźelu a swjaty dźeń, štož wón rad a horliwje činješe, bě dźěn jako dobry předař znaty. Też spowědny stoł zastara wón sam, štož drje bě jemu we wysokej starobje wobcěžne, wón pak so na to ženje njechóršeše. Z rědka popřa sebi powodychnjenje a tuto wobstoješe w tym, zo sebi z někotrymi „solo“ zahra.

Bě hewak jara jednorje žiwy, haj wottorhowaše sebi na jědźi, zo by měł srědki za wudaće serbskich knihow, dokelž płaćeše cyłe čišće sam. Wón dostawaše ze zběhnjeneho klóštra Noweje Cale 200 tolef wumeńka, kotrež wšitko na čišć knihow nałoži.

Wopomnjeńska kniha mjenuje jeho: conservator linquae Vendicae — zakhowarja serbskeje rěče. P. Tecelin bě też najwjetši dobroćeŕ Róženćańskeje cyrkwje. Wón da 1818 wót sławneho serbskeho samowuka Kislinka z Khrósćic nowy wěžowy časnik zhotowić, kiž hišće dźensa swoju službu derje čini, wot tutoho da też wulki zwón za 250 tolef leć a 1832 druhi zwón 4½ centnarja ćežki. Kislink bě němskeho pokhoda.

*) Přirunaj: J. Páta „Uvod do studia lužickosrbského písemnictví“, str. 84, hdźež je lěto 1823 města 1819 pola Šafařika mjenowane.

ſo kóždy khadla ſtoro dźěru do brjucha wutśunja, hdyž bu do wojakow pśichwſaty. „Rječ bě a je kaž dźe: Rjenje bě“, pozběwknje ſo macźerka Luźiza a mojka ſa poſłocźanej ruku pola ſona.

Wo Drježdźanskim Cwingeru.

Krajne towaršſtwo Saſkeho ſchkita domišny woła k ſkutkownemu ſobudźěłu pśichi wukhowanju Drježdźanskeho Zwingera k ſchestemu raſej do krajow. Cźehnjenje 6. Zwingerſkeje loterije budźe wěſće 6. a 8. oktobra 1928.

Schto je dospźele, ſchto ma ſo liſtchcźe dozwěcź? W lětadolhim niſchpróſninowem dźěle, ſ wulkimi pjenjeſnymi wuporami němſkeho ſtata, ſaſkeho ſtata, město Drježdźan a ſe ſkutkownej ſobupomocu wſchěch tych, kotśiž ſu na poradźenju Zwingerſkeje loterije ſobupomhali, je nětko wjetſcha połoźa ſpodźiwneho twara ſa pſchichodne ſplahi wukhowanje.

Pśiched 40 lětami běchu ſrebi mjałili, ſo je Portlandſki zement niſchobjećerſki ſrědk, ſo by roſbźěrace ſchkałoby ſaſtrył a pobrachowaze dźěle dowupjelnił. Potom běchu ſe wolſijowej barbu maſali, ſo bychu twar ſchkitali. Naſhromjenje tuthych 40 lět je powuſkło, ſo jenož kamjeń ſ kamjezujom jenakeje druźiny ſo ſwjaſuje a ſo dyrbi kamjeń dychaś, kaž cźłowjek k źiwjenju dychanja trjeba. Potajtim pśiecź ſe zementom, pśiecź ſ molijowymi barbami. Sſkowa ſu krótke dźěło, wo kótremž rěcźa, wulke a połne próſtu.

Mišchtr ſtwarjenja, genialny Matthäus Daniel Pöppelmann je nam ſwoju miedźyrozjimu wo Zwingeru jako wotkałanje ſawoſtajił. Tu běſche wſchitko we wobraſu a ſkowje wopiſmjenjene, ſchtož ſu jeho potomnicy ſ njedźiwanjom na wumjeśkhu bohnotu ſniczili. Tam ſamurowany pſcheſhlad, kiž dwoioraſnu kraſnoſcź ſakrywaſche. Tu ſamurowana ſtudnja, kiž chyſche dyrć k źiwjenju ſłudźeńa. Tam wołudnoſcź żelezných wótazych ſo ſkłodowa a wohnjowych rěblow, *watnohowo phunowych latarnow a pſcheléżowanjow*. Tu ſaſchła rjana ſkłodowa khódba a thódniſchcźo, kiž běſche ſo ſ pſchitwałkami ſniczíła. Tam ſamurowane wjerſchowa puklina, a pod njej najbohaćejſcha roſbarita pycha, kiž ſeđźi ſo ſa ſpśećłom wot horjeka. Wſchitko to bu bohdobnje dźěłu ſtorokoparja ſaſo wuporjedźane, *tak kaž běſche to mišchtr ſebi pśed 200 lětami wumyſlił a ſtworił*. S horda ſłeha ſo lśepny padillon nad pkonymi wupiſnjenymi trapwitami. W jeho khódbach pluſkkaju ſaſo ſtudnje, k'ž běchu ſo pominyle. Na lěwo a na pšawo rjenje wupiſnjene wobſkłukowe galerije. Na kóždem ſpódku (Konſol) ſtoji ſelenu łukowaty ſchtomik, kaž běſche to ſe ſamyſłom mišchtra Pöppelmanna. Se ſnowowotewrjenych terapſow móże cźłowjek pśinenu dźěłu w Zwingerſkim dworje pśichſhladowaś. Tu ſkónke wrota ſ bohatej pychu poſtawow a ſ wobymnej kóhbowanej jena nad druhej wukhoſnjenymi. Tam ſamowałkjane ſtare khódy ſ kraſnymi pſchełéżowanjemi a ſhoſkadujenjemi. Pśicheżenje błyſchcźa ſo wſchudu wokoło hdeź běchu prjedy koł morwe wocźi ſamurowane wokoſtajcźe wótazy dyle.

Naiwíſhe dźěła ſu tu khwiłu na wuporjedźenja wódnjozornych kupſlow, ſabyte je wumjeſke dźěło Drježdźanſkeho barocka Kil je w Němſki, ſtuaċ w ſukem ſtwźe jenież ſ ſwojeho rołu. Sčehó dha je ſnaje? Cźłowjek ſaraca pſchiſtup. Morwe rośpadanki, wot dźiwjeho wina wobroſćene. Derdo je molerjow. Dyrbjałe wone w kraſnjejſi wotewrjeć? Nć. Jiwa woda ma ſaſo źiwjenje a kraſnoſcź do teho ſuſſowaċ.

Pśichodne nałéże wołhlada tudy dźěło dokónċene, a Zwingeru wobwaċi ſo we widżećnjoſci.

Zdobóż dże pombaċ, ſo bychu ſo wulkotnemu wobuwjenjemu dźěłu dalſche frédki pſchinoſchowałe, njech pobjera 6. Zwingerſku loteriju kupjo ſebi łóſ ſa hriwnu wota wſchěch kolektérow. Wukłoſowanje budźe wěſće 6. a 8. oktobra 1928.

Mět dari cyrkwi čerwjeno-ſoniċéane ryzło, mosazowy kříž, da dwaj keluchaj pozłoċić a léta 1826 cyrkej ponowić a wobělić. Léta 1829 wobda cyrkej a administrataru z nowej murju a pokładze ju z kamjeńtnymi pleċicami. Za 15 khudych dźěći założi šulski pjenjez. Cyrkwi zawostaji złoty pjenjez we hódnoſći dźesać dukatow, kotryż wot krala Bjedricha Augusta dóſta za póċiwoſć a wulke zasłużby wo serbsku rěċ; też dari jej złotu tyſku w hódnoſći 200 toleŕ, kiž jemu kral jako dar k měšniskemu 50lětnemu jubilejej přepoda na 6. dnju różownika l. 1835. Tutón swjedźeń woswěċi so jara swjatoċnje. Biskop Mauermann z Budyſkimaj kanonikomaj Smołu a Hušku, hnadna knjeni z 12 kłóſtrſkimi knjeżnami a wšitcy duchowni z wokolinu přińdźechu na swjedźeń. Jubilar měješe najprjedy *sam serbske* předowanje a potom swjeċeše Božu mšu, při kotrejž jemu mjenowanaj Budyſkaj kanonikaj służeštaj. Za wobjedom přeprosy při swojej swjatoċnej powitanſkej rěċi wšitkich na swój pokrjeb, kiž bě woprawdźe jenož nješto njedźeli pozdźišo.

Na dnju 18. prażnika wumrě z ćicha na swojim wotpočowanſkim ſtólċku sedźo připołdnju w 12 hodź. Smjerć jeho njepśekhwata, bó so na nju derje a swěrnje přihotował. Swój kašć běše hižo dlěši čas hotowy měł. Jeho ċěło w Różeńċanskej cyrkwi blizko při swj. Józefowym woltarju we wumurjowanym rowje pokhowachu. Murjerjej dóſtaštaj, kaž bě wón sam postajił, kóždy tři toleŕe, kóždy duchowny, kiž na prewodźenje přińdźe, twjerdy toleŕ. Różeńċanſkej burja njesechu jeho k rowu a dóſtachu za to 2 ſudaj piwa a wobjed *pola korčmarja Šołty*. K 50lětnemu smjertnemu dnjej 1885 ſtajiċhu jemu na jeho ſtarſiskej zahrodźe w Kukowje ċesťny pomnik, kotryż pak by wěżo wjele wjacy ludźi widźało, hdy by w Różeńċo *stał*, kaž Neander to we swojej knizy: „Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow“ praji....“

(Pokraċowanje sóċhuje.)

Proces přeċiwo Treiberej.

(Pokraċowanje.)

Sſrjedu popałdnju ſtaji ſakitowaŕ pſchekupza Treibera rěċnik dr. Fleiſchbauer namjet, ſo ma ſo ſ Heiligenbluta dalſchi ſwědk pśiched ſud ſkałaċ, k ċemuž ſud na ſónzu jednanja pſchihłoſuje. Sſwědi hórſti wjednik Oberdörfer ſ Heiligenbluta pſchijěźe ſobotu do Drježdźan.

Wobſtorjeny Treiber mějeſche ſo najprjedy ſamolwiċ dla źiwjeńſkeho ſawěſċenja. W auguſcźe 1925 podpiſa Treiber ſ jenym Scheżeczjinſkim ſawěſċenſkim towaršſtwom ſrěċenje, po kotrymž ſo ſ 15 000 dollarami ſawěſċi. Sſmrěċe-li jedyn ſ mandźelſkeju, mějachu ſo pjenjezy ſawoſtajenemu wupłaċiċ. Wupłaċowanmy pjenjez dyrbjeſche ſo pſchi ſmjerċi je njeſbožeńjom podwojiċ, by po naſchich pjenjeſach *něhdże* 120 000 hr. wuźinił. Jako běſche Treiberowa mandźelſka pod tak tragiſkimi wobſtejnoſċemi wumrěła, wupłaċi jemu ſawěſċerńa jenož dźeſ ſawěſċenja, dokelž běſche ſo pſchećźivo njemu jednanje dla *mordarſtwa* wotewrił. Dnja 3. februara 1927 pušċeſchiċhu pak Treibera ſaſo a na to wupłaċi ſawěſċerńa ſbytny dźeſ, 98 000 hriwnow. W ſwojim wobſtodze, w kotrymž mějeſche podźěłnika, Treiber kóżde léto ſ wulkej ſchkodu dźěłaſche.

Sſud pſcheſkyſchowaſche wobſtorjeneho ſtónċenje dla lubośċejſkich poſłabow k ſwjedźu Annemarij Hoyerez. Wo nich Treiber ſeſchoważe powědaſche: Je holźu ſeſnał, kotraż pola jeneho direktora banki ſłužeſche a puċźowaſche ſ njej w juniju 1925 do Barlina, jako běſche wona ſwoju ſłużbu wopuſchċiła. Wón dawaſche ji na to kóżdy tydźeń 20 hriwnow k ſeźiwjenju a płaċeſche dale won podruźnſki pjenjez ſa jeje ſtrowu. Na bołzyne praſcheneje je ji praił, ſo ſe ſeńtwu ſ njej tak mnſne nima. Hołza pak je wot ſpoċatka jeju ſnaſomſtwa wědźała, ſo je Treiber wożeneny. Jako Hoyerez na Mnichowſkej dróhy bydleſche, hdyž Treiber po ſmjerċi ſwojeje mandźelſkeje ſaċaſhny, pſchebywaſche wona dale pola njeho a niebéſche połiċajſki pſchiſjewjena. Pśiched ſudom pſchedcźitachu ſo też liſtaj, to kótrymaj Treiber Hoyerez rjane wubłady na pſchichod wopiſowaſche. To běſche ſo ſa ſtutiereże mandźelſkeje ſtało. Sſwoju lubu Hoyerez Treiber bohaċe wobdaŕjeſche. We auguſcźe 1926. hdyž běſche ſam we wulkej njenjeżnej muhi, dari ſoju 600 hriwnow. Też po ſmjerċi ſwojeje ſony in dale wobdariowaſche. Tak dari ji wot nawuſchnizow, kiž 600 hr. płaċaċhu ſa bryłantowy wiſerſcheń wuda 950 hr., a ſa rjany kołiċh 4000 hr. (!). Płaſcheċ (mantl) płaċeſche 600 hr. Na bołzu je dozběła ſtrudawak. ſa narucźnizowy cźaſnik, narkoſity rieċzaſ a hebraiſke bebieńki a draſtu, 15 000 hr. Treiber też płaċiła. Jo je ſ druhimi holzami, kiž běchu pola jeho firmy wſchitkjeże wobłhadźeł, nieje pak kim wiċo darował. — A jeho wboha mandźelſka nieje we jeho ċinjeniu ani ſyſċicha wědźała, a je wjele do ſwojeho muża dźerżała.

S tym ſo pſcheſkyſchowanje wobſkorżeneho ſtónċeži.

Erna Anthonez.

k 5 lětam ſajtwa ſabudźena.

Pśiched pſchiſłużnym ſudom w Barlinje wotmě ſo tutón tydźeń prożeß pſchećiwo 25lětnej kontoriſtce Ernje Anthonez, kotraż je 12. měrża t. l. rjedźecku Schüleromu ſtónżowała. Schülerowa je kontoriſtowu hnſto wumjeſowała, ſo ſ jenym ſe ſchefom firmy dźerżi, pola kotrejež je pſchiſtajena. Jona je ji też hrożyła, ſo wo lubkowanju ſcheſowej żonje ſdźěli. Anthonez pak njemeſċeſche ſaneho cźaſu wjeċka, kórcehoż by ſo wo radu praſcheċ mohła, kiž by ji w cźeſtkich nutſkownych ſchmjatańżach mohł ſ radźerjom bycź. Wona běſche ſiwa *kaž hu typowy wulkomeſċańſkich* hołzow dźenſnjiſchi dźeń źiwe. Jeje myſle wjerċźachu ſo wokoło 4 wězow: muż, pjenjezy, nohi draſta a ſawjeżelenje. Staršchimaj hołza też wěſo niċzo njeſdźěli wo ſwojich lubośċejſkich dyrdomdejach. Pśiched ſudom ſo wuſna, ſo je ſo nimo ſwojeho ſcheſa też ſ druhimi mużemi heleżała.

Stónċnje hołza w ſwojej njenalhonitoſċi a hroſy hrożenja Schüleroweje njemóżeſche wjaż ſnjeſeċ. Huſto běſche ſonu ſ pjenjezami, thkanzom abo rjanej draſtu ſmérowaċ dyrbjała. Wjeċor 12. měrża pak nahrabny Anthonez nékajki nóż a jako běſche ſo ſe Schülerowej ſ roſhorjenoſċu wurěżowała, ji ſ nim ſchiju pićherěſuj, ſo ſo ſona morwa ſwjeże. Pśiched ſudom *powědaſche* hołza, ſo njeiwż, *kak* je k njeſtutkej pſchiſchła, je *měła* laiku hidu na nju, ſo ſu ju myſle wopuſcheſće a njemóże ſo pjerża na jenotliwoſċe wjaż dopomniċ.

Statny rěċnik namjetowaſche ſa Ernu Anthonez ſ wotpokaſanjom wołóżacych wobſtejnoſċow 6 lět thkoſtarnje a ſo maju ſo ji ċeſtne prawa na tři léta wotrjeż. Sſud pak ju **k 5 lětam ſajtwa** ſabudźi a ji ċeſtne prawa na tři léta wotrjeknu. Sſud běſche pſcheſkyſchowdżeny, ſo je Anthonez Schülerowu cźhyła ſ pſchedewſaċom morieċ, je pak njeſkutk bjes pſchemyſlenja wumydła. § 51 ſo njehódźi ſa nju nałożiċ, wona je pjerża w pokinym wobſtahu ſamolwita.

Wšédne njezboża.

Sſrjedu wjeċor hnydom po 6 hodź. pſchejeżdże na Zwikawſko-Schneebergſkej ſtatnej dróhy **w Dešlim Haſłowje** cźežiły automobil 10lětnju dźowku hórnika Bildesheima a ju na měſtnje mori.

*

W **Kamjenicy** ſajeżdże na rožu Reichenhainſkeje a Meſſanchthonſkeje dróhi rěſniſki miſchtr ſ Niederwieſy ſe ſwojim motoriſkim kołom do cźeżiſtwa automobila. Motorowy kołeſaċ, kiž na dróhu ſlećża, bo pſchi padujenju nutſkach tak cźežko ſrani, ſo w khorotwi wumrě.

*

Na hłownej dróży w **Radeberku** pſchejeżdże hyżdu popołdnju 1¼4 hodź. wołsowbowy automobil 67lětneho wobyderja Rosenkranza ſ Leppersdorfa. Wobžarujomny ſtarż wopſta ſ cźeżkej ranu na cźołe teżo a bórſo wumrě.

Wopomnjenska ſwjatoċnoſć za wojakow, kiž ſu we wójnje padnyli.

Němſki ludowy ſwjaſt ſa wothładanje wojeńſkich wow ſap. toiw. a Budyſka wokrjeſna ſkupina němſkeje ſjednoċenſkeje wójnſkich jatych běſchtaj Budyſkich wobſtarjowu na *wożerowichi pjatk wjeċor do ſale „Bělſko“* pſchepołožiłoj, hdyż ſo wopomnjeńſka ſwjatoċnoſć we wójnje padnjenych wotmě a ke kotrejž ſo Zwiſkawſkim wobraſowym pſchednoſchkam we němſkich wjeſnich a mjeſtnoſċach pſchihanknu. Wjeċor běſche ſhodom pſchihładanje rowow němſkich wojakow w zuſej ſemi. Jenież ſo pſchełeſche jmanjo ſwjaſka, 5 bołych ſtcźišow na ſtarym podłoſu. S wobeju ſtronow wupjeſnjachu wobroſ ſelene ſchtomiki a wiſaſchtej khorhoji w ſaſkich a Budyſkich barbach.

Jako běſche hudźba knjeża Wurchi ſarowańſki wotwot Beethovena pſchednjeſła a wutrowky ſa dalſche kſcźiċeże pſchihotowała, powita pſchedſyda Budyſkeje Mužiny nchd. wójnſtich jatych, knjeż Kunack pſchitwommnje a bźakowaſche ſo ſa rjany woppt. Witaſche wobeſhe ſa ſtupjerjow města, zyrkwje, garnizony, nawſnoſċa ſa. Wupraji ſwoje wjeſele, ſo bu wſchitke poſtiſke ſtrony a wobé wérnuwuſnaċi ſaſtupjenej a pſchećiwe ſiebi, ja bychu ſebi wſchitkjež ruży ſawdali ſ pſchromadnemu dźěłu. Na to ſhromadźeni k ċeſći padnjenych wojakow ſtanychu, mjes tym ſo hudźba zunjo ſapiſka „Mjach tu warſcha“.

Sċéhowaſchtej hudźbny kruch wot Beethovena a ſarowańſka hymna, kotruż knjeni Knjeżyna-Pachależ ze ſwojim rjanym altom pſchednjeſe, na tu *wéże pſchewodźeſche ju knjes domšli organiſt* Horſt Schneider. Wopomnjeńſku rěċ mějeſche knjes ſudnaraa Eiſmann. Pokaſajo na pſchirodu w naſtupu pſchitrunaſche ſ jeje mrěċzom tamne wulke mrěże ſo ſnjeżowej wójnje. Ryſowaſche, kak ſu naſchi bratſa nětko ſe ſahorjenoſċu cźahnyli do bitwy, kak ſu ſwoje źiwjenje woſtajiċ dyrbjeli ſa wótzny kraj a jich cźeła wotpožuja po zyłym ſwěrċe roſproſchene. Jich wopor pak nieje podarmo był, hdyż ſo lud dopomnjujo na nich a ſcźehuje jich pſchikład. Rěċnik běſche móanje a khutnje rěċał a jeho ſłowa padachu ſ mozu a ſapſchimnychu pſchipoſłucharjow. W mjenje Pětrowſkeje wobeſhe pſchednjeſe knjes farař Schneider najwutrobniſche poſtrowy. Zyrkej je jara ſe ſwjatkom w tutym nadobnym próżowanju. Naſcha pſchikſkuſchnoſcź je, ſo wonanjemy dźakowni naſchim bratram a jich wopor, potom njemóże lud ſnjeċiċ. Saſtupujo město Budyſkich poraca knjes podpiſchedſtejeċſer měſcźanſkich ſaſtupjerjow poſtrow města Budyſchina. Jeho ſłowa běchu dźał na padnjenych a pſchitżaha ſcźehowacź jich pſchikład. Po někotrych hudźbnych poſtiċejach a „artiji ſe Samſona“ wot knjenje Knjeżyneje-Pachależ ſpěwanje a knjes domſkeho organiſty Horſta Schneidera pſchewodźanej, poſtiċiċhu ſo ſwětkowobraſy wo rowach a pohrjebniſcźach naſchich wojakow w nětkhuſchich njepjećeſċelſich krajach.

Knjes direktor Hoff-Kußow ſ Kamjenja padże w ſwojim pſchedſtojwje ſaſny pſchehlad wo wobſtejnoſċach na němſkich pohrjebniſcźach. Pohrjebniſcźa *w Francowſkej a Belgiſkej njejsu w porjadku*, w Pólſkej ſo wobſtejnoſcje połepſchuja. Jiaſta wothładanje rowow němſkich wojakow runje tak derje jako ſwójich, to tu němſkeho wobſtaranja njeje trjeba. Najbórſche wobſtejnoſcje ſu w Rumunſkej. Sowjetſke knjeſtwo ſo we němſke wojeſke rowy njeſtara, dowoli pak Němſkej je wothładowaċ. Derje wothładane ſu rowy w *Nowyſkej, Tſingtawje, Egyptowſkej a w ſkandinawiſkich ſtatach*. W Franzowſkej buchu najprjódy jenotlíwe rowy do mjeńſchich pohrjebniſchcźow ſhromadźene, tuż pak poſdźiſcho do zyle wulkich ſ 10—12 000 rowami. Swoprodna běſche tam 2400 pohrjebniſchcźow, nětko hiſchcźe 260. Nichednoſcźe pokaſa ſ nětkhe 60 ſpeċiwymi wobrazami jenotliwe měſtna wotpoċiwanke naſchich *bratrow w ſuſbje. města, kiž běchu ſ wjeſċeſkeho dźěła ſtarſcźe puſke, ſ mjeńſcźeho rjenje wothładane*. Wšo jara ſebi wothładanje wjele dźěła. Tehodła ſo też njeſmě na pśichtomnych wobrocźi ſ próſtowu wo pśichſtup ſ jenej ſcźej a wo podpjeru jeho nadobnych próżowanjow. Je hiſchcźe mnoho dźěła trjebne, doniż móża ſo němſke wójeſke pohrjebniſcźa wulkrajnym runacź.

Na kóncu dóńdże k ponowjenju měſtneho towaršſtwa ſwjaſka ſa wothładanje woječkich rowow. Swójba rjana liċba ſobuſtawow. Wšeſche to rjany wuſpěch pſchiwabiwſchego wjeċora.

Dodacź hiſchcźe cźenmy, ſo knjes wokrjeſny ſekretar Richter w ſwojej rěċi naſtawk w „Serbſkich Nowinach“ naſpomni, kiž ſmy pśiched nékotrymi njedźelemi wocźiſchcźeli a w kotrymž naſch roſnraweſċe wobſtejnoſcje na němſkich pohrjebniſchcźach w Flanderſkej wopiſuje. Wón pohonjeſche na to ke ſkutkownemu poſtupowanju ſa dobru wěċ a jeho wuſtupjenju ma ſo dźakowaċ, ſo je Budyſke towaršſtwo hnydom ponowi.

Sokołſtwo, sport a hry.

Pjasċowanje.

Gene Tunney je ſo woženił.

Zaúdźenu ſrjedu ſu w jenym Romſkim hotelu kwas amerikanſkeho pjasċowarja Gene Tunneya ze knjeżnu Lauderee ſwjeċili. Na kwaſnej hoſdźe bu dźělichu ſo też zaſtupjerjo póſłanſtwa a konſulata Zjednoċenych Statow.

Cyrkwinske powěſće.

Z Budyſina.

Sobotu 6. oktobra předwjedźe ſo w Tuchmanec cyrkwi miſionſki film „Andrae, syn kuzlarje“, pokaſ w 5 hodź. za dźěći a wjeċor we 8 hodź. za doroſcźenych. Zaſtup je darmo. Zběrka za miſionſtwo ſo pohanam

18. njedźelu po swj. Trojicy, 7. oktobra 1928.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodźin farař Siegemund předowanje a dop. ¾12 hodźin kemšenje za dźěći. Připołdnju ½1 hodźin změje farař Große zwjatočnosć za Lubanskich domskich jězdźerjow.

W Marijnej-Maćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Große spowědź a swj. wotkazanje, dop. w 9 h. farař Berg předowanje, w 11 hodź. farař Große kemšenje za dźěći, wječor w 6 hodź. farař Schneider předowanje.

Zběrka za evangelski zwjazk.

Wutoru połdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi modleńska hodźina za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi duchowny koncert. Solowej kantaće „Najlubši Jezu“ wot Stölzela a „Bij, požadana hodźinka“ wot Bacha. Programy su po 30 pj. před cyrkwinymi durjemi dostać. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku hodźinu w evangelskej towaršowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich w Tuchořskej cyrkwi biblisku hodźinu. — Štwórtk wječor we 8 h. je w evangelskej młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 zhromadźizna Módreho kříža. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund biblisku hodźinu w ev. towaršowni.. — Sobotu wječor we 8 hodź. ma farař Berg w Tuchořskej cyrkwi spowědź a swj. wotkazanje za sobustawy křesćanskeho zwjazka „młodźeńcow“ z jich přiwuznymi a přećelemi. — Tydźeńsku službu za křćenja ma we wobémaj cyrkwjomaj f. Schneider.

Z Barta.

18. njedźela po swj. Trojicy rano ½8 hodź. serbska spowědź, ½9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boža služba.

Misionski film njemóže so pokazać.

Swójbne powěsće.

Sakubjeni: Frida Kuschelez na Zidowje a Marcijn Fischer w Zicjenju. — Hedwiga Sejferjez w Dźěwitzach a Arnošt Richter w Dobruchi. — Dora Burkhardez a Kurt Kešubek w Lubiju.

Swěrowani: Günther Heinrich w Zitawje f Marianu rodź. Schiffnerez w Budyšchinje. — Stud. rada Hans Kastner w Budyšchinje a f Anne-Liju rodź. Stehningez w Drježdźanach. — Ewald Kramer f Gertrudu rodź. Seifelbarthez w Budyšchinje. — Arnošt Ritter w Budyšchinje f Johannu rodź. Borchardez w Hirschfeldze. — Alfons Ulshöfer w Budyšchinje f Asju rodź. Hellerez w Ludwigshafenje. — Waltaŕ Schreck w Badenje w Badowskej f Marju rodź. Blümelez w Budyšchinje. — Kurt Flegel f Marku rodź. Müllerez w Budyšchinje. — Willy Zobler w Kamjenicu f Gertrudu rodź. Frömmelez we Wokrjižu. — Rudolf Weyde inž. we Wustiju w Češkoslowakiskej f Chtaru rodź. Kralic w Kamjenicu. — Dr. Hans Wilka f Gertrudu rodź. Benecez w Lubiju. — Hermann Dautela f Herta rodź. Eichlerez w Lubiju. — Waltaŕ Fiedler w Lubiju f Martu rodź. Matthesez w Małej Sowšicy. —

Zemrěli: Korla August Mihan, rěsnišk mischtr we Budyšchinje. — Biedrich Klimant Höhna w Zurizach, 76 lět.

Kamiske wozlewjenje z Budyšina.

Udźerje pježdanje „šatas panzerweho łódźiska.“

W naschim wozlewjenju je 27. septembra 1928 sa wudźerjenje japitowanišćich liśejnow postajene wobkhodne hodźiny tu:

hač do 6. oktobra wot 8 hač 12,30 hodź. wot 14,30 hač 18 hodź., sobotu wot 8 hač 12,30 hodź.;

wot 8. oktobra: wot 8 hač 13 hodź. a wot 15. hač 18,30 hodź., sobotu wot 8 hač 13 hodź.

Ninu teho na wobémaj njedźelomaj wot 10 hač 12 hodź.

W Budyšchinje, 4. oktobra 1928.

Měšćanska rada, wólbny kamt.

Do registra kubłowego prawa je so dźenża sapisało, so po mandźelskim rěčenju f 3. oktobra 1928 kowarski mischtr Alfred Leichsenring w Budyšchinje nima prawo samodowacź a wuživacź samoženje swojeje mandźelskeje Erny Marty rodź. Trainez.

W Budyšchinje, 3. oktobra 1928.

Kamiske šudnistwo.

Kamiske wozlewjenje z Kamjenca.

Dźěłowy kamt w Kamjenju.

E 1. oktobrom 1928 bu po sakonju še 16. julija 1927 dźěłowy kamt w Kamjenju přichyrowjeny. Přisłušnja je w Kamjenju na Znědwinskej hasy 5 (nuklkhód na Annowu). Telefon 90. Dotalne dźěłowe saradźerjnje we Wulkich Nědarjezach, Kinsbórku a Połcznizy wobstoja dale jelo wotnoźki.

Přichodźnda.

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. Maćica Serbska. Nazymska zhromadźizna budźe srjedu 10. winowca popołdnju ⅛3 hodźin we Serbskim Domje. Bliži porjad so hišće wozjewi.

Přez.lsydstwo.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđźelu we Serbskej kofejowni.

Hola Hórka. Njedźelu, 14. oktobra wječor we 8 hodź. wuhotuje serbske tow. „Nadźija“ z Budyšina w tudomnym Nowakec hosćencu rjany serbski zabawny wječor a přeprošuje na njón wšitkich tudomnych Serbow a wšitke wokolne bratrowske towarstwa.

Hola Hórka. Wšém česćenym sobustawam tow. „Lužicy“ z tutym k wódźenju dawamy, zo je naš luby sobustaw knjez kowarski mištr Arnošt Wirth w Hornjej Hórcy wumrěł. Pohrjeb budźe njedźelu popołdnju ½3 hodź. Tow. so w 2 hodź. pola Nowakec zhromadźa. Dowěrnicy so proša, sobustawam zdźělić, a jenu hriwnu do posmjertneje pokładnicy zběrać. Njech so swěrnemu towaršej poslednja česć w bohatej ličbje wopokaza! Předsydstwo.

Khrošćicy. Towaršstwo knježnow woswjeći njedźelu 7. oktobra wot wječor ⅛8 hodźin we Wjeńkec powjetšenej a porjeńšenej žurli swój 20. założeński swjedźeń, na kotryž lube sotrowske towaršstwa a wšěch, kotrymž hajenje serbskeje młodźiny na wutrobje leži, wutrobnje přeprošuje. Porjad budźe bohaty a rjany: spěwy, deklamacije, narošće a dwaj dźiwadłowej kruchaj „Křesćanka“ a „Zjebana njewjesta“. Sobustawki maja so ze swojej kartku wupokazać.

Małešecy. Serbske tow. wuhotuje jutro njedźelu 7. oktobra pola Zendźic wulki serbski dźiwadłowy wječor. Započatk dźiwadła ½9 hodź. Reje hižo wot 7 hodź. Wutrobnje so k tomu přeprošuje.

Předsyda.

Pruha za wokrjesny swjedźeń we Wulkim Čisku je njedźelu pop. ½6 hodź. Bratřjat budźe tam wšitcy z dypkom! Šowčik.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Bróžkowy. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 6. oktobra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar . . .	4,195	100 pólsk. złotych .	47,17
1 jendźelski punt .	20,339	100 čěskosł. krónow .	12,434
100 šwajc. frankow .	80,72	100 franc. frankow .	16,39

Barliuska burša bě wječera sešłabjena, wschelake efekty w kursach pschišładźowachu. Wiki f dołhnymi a rentowymi liśejnami běchu wschelake.

Produktowe wiki so sćišnjo po wukrajnych wikach jewjachu wěstu krutosć. Płaćizna pšeńcy wo 10 pj. po zentnarju postupi a je někto 20 pj. brózšcha rožki. Wowsa bobu 5 pj. po zentnarju. Zentnar płaćeješe

w Barlinje

pšeńcy 10,50—10,65 hr., rožki 10,30 hr. hač 10,45 hr., jećmjenja nałšnjeho hr. 10,55—12,55 hr., nałpmjeńko 10 hač 10,35 hr., wowsa 9,75—10,30 hr.,

w termijowym wikowanju

za oktober: pšeńcy 11,20 hr., rožki 10,95 hač 10,97½ hr., wowsa 10,45 hr.,

za dezember: pšeńcy 11,65—11,67½ hr. a rožki 11,42½—11,45 hr., wowsa 10,81½ hač 10,85 hr.,

za měrc: pšeńcy 12,12½—12,10 hr., rožki 11,85 hr., wowsa 11,37½—11,40 hr.

w Drježdźanach:

pšeńcy 10,70—10,95 hr. (pónđźelu 10,60 hač 10,85 hr.),

rožki 10,10—11,35 hr. (pónđźelu 11,00 hr. hač 11,25 hr.),

jećmjenja nałpmjeńko 10,75—11 hr. (pónđźelu 10,75—11 hr.),

jećmjenja nałšnjeho 12,35—13,10 hriwnow (pónđźelu 12,25—13 hr.),

wowsa 10,80—11,20 hr. (pónđźelu hr. 10,70—11,10 hr.),

w Zhorjelcu:

pšeńcy 10,30—10,80 hr., rožki 10,30 hr. hač 10,90 hr., jećmjenja nałšnjeho hr. 11,50—12,50 hr., wowsa 9,70—10,20 hr. běrnow 3—10 hr., butra 4,40—4,80 hr.

Pschihladanja:

Kuchańku. Strechiš skała posa Sćmilnej.

Wěrnyjkrajerjow. Liśejši dwór w Jitru.

Wojnarja. Liśejši dwór we Wulkim Bukowje p. Hródka.

Dźěłaćerćku. Wjezeš jahrodniństwo w Budyšchinje na Wjelečanskej dróšy.

Na pjchedań:

Dixi, ja 650 hr., w Budyšchinje na Drjewowych wikach čišło 17.

Wybaj Jěnjej a wołaj bajeršćaj, 5-Jěnjej, Horni dwór we Pschichschezach.

Pěšk. w Mšej Wodźe, Jahnowa haša 8.

Pěšk a żelezne kachle f trubami, we Wojerezach, Selena haša 22.

Awto w Budyšchinje na Drjewowych wikach 17.

Kóń walach w Kamjenju, Połnóna haša 8.

Wóz ručny, hyluy, Krüger w Niśej, na Lettow-Vorbeckej haši 6.

Srědu 3½ lětnu we Wulkim Pschesdrjenje 5.

Krowa wysokoslušeńska w Nowej Wjesy 3 p. Hučiny.

Karnišle winške a bźe hobry, Höntsch w Budyšchinje na Wórklinje 1.

Sćudnišće pschedawanje leżownosćow.

pónđźelu 8. oktobra 1928

w **Dornowje** w Bawcźej hoscźenzu dop. w 10 hodź. z kolo mužaze, waha, bitdši a khamaršćej poizy,

w **Płaćezach** w Schlenkrichcej hoscźenzu pschip. w 1 hodź. cźežiły auto, khamaršća poiza,

w **Kulowje** w hoscźenzu „K 3 krónam“ pop. w 2 hodź.: pišanišći stroj, wschelaki kołowy cźapor, 30 żeblawkow, prochsćerbak, meble, schijaza maschina, zonjaze a mužaze kolo, swinjo,

dopołdnja w 11 hodź. psched radnizu: sofa,

w **Salschtrowje** w kujeźej khěži dop. w 10 hodź.: tarezate pily,

w **Klatkizach,** kupzy ieidu so pschip. w 12 hodź. we Herbstej gryschcze: schkleńcźany wós a měch rybjazej muchły,

w **Spirjojzu** pop. w 2 hodź. w Ruprechtez korcźnje pjerćitna krowa (cźorna schaka).

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Płaćizny za žita žu strucźene.

Dop. ¾12 hodź.: Wobrot šmadny. Strucźenje sawostanje.

Drježdźańska burza (5. 10.).

Pšeńca	214-219	běrniace kružki	24 00-24 50
rožka	222-227	pšeńč. wotruby	14,90-15,40
nałetni ječmjeń	247-262	ržane wotruby	16,00-17,50
nazymsk. ječmjeń	215-220	pšeńčna muka	40.50-42,50
wows	216-224	ržana muka	34,00-35,00
čerwjeny dźećel	190-200	woka	-
raps	330-335	pjeluški	-
kukurica (Mais)	218-220	hróch	-
suche truhańcki	-	cokrowe truh.	-

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 10	4. 10.		5.10.	4. 10.
Pšeńca	210-211	209-211	bunv	—	—
rožka	205-209	207-21[illegible]	woka	—	—
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
naz. ječmjeń	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	193-206	194-205	zeradella	—	—
kukurica	15-217	213-215	rapa. wosušk	19.6)	19.6)
pšeńč muka	6-29 75	7-29 50	lanv wosušk	23,7)	23,7)
ržana muka	27-29 75	27-29 7[illegible]	nocn. melasa	—	—
pš. wotruby	14.75	14.5)	b'rnj. kruški	21-21,2[illegible]	21-21.20
ržane „	15.00	15.00	syno, 50 kg	3,80-4,40	3.7 -4.20
lane symjo	—	—	ržana sloma	1.1[illegible]-1,2[illegible]	1,00-1.15
bróch	—	—	pšeńč. „	1.15-1,25	0.85-1.00
raps	328-330	328-330	wowsna „	0,85 1,10	0.85-1.00
pjeluški	—	—	ječna „	1.15-1,3[illegible]	0.8[illegible]-1.00

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

6. oktobra 1928 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,40	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,00	2,60
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,20	2,80
Pšeńčna muka	1 „	0,50	0,56
Ržana muka	1 „	0,46	0,48
Khlěb	1 „	0,37	0,39
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połš	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,32
Jědźna butra	1 kg	4,80	5,20
„ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,15	0,17
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjańne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,35

Wiene płaćizny w Budyšinje.

6. oktobra 1928.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,00	10,40
Rožka, nowa	50 „	10,25	10,85
Ječmjeń,	50 „	11,50	12,00
„ nazymski	50 „	10,00	10,50
Wows	50 „	—	—
„ nowy	50 „	10,00	10,25
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,80	5,20
Syno, nowe	50 „	6,00	6,50
Sloma, z maš. młóć.. pras.	50 „	1,50	2,00
„ „ „ k zast.	50 „	2,20	2,60
„ z cypami młóćena	50 „	3,00	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,75	18,75
Ržana muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Pšeńčne wotruby	50 „	8.00	8,50
Ržane wotruby	50 „	8.25	8,80
Jeja	1 štk.	0,16	0,17
Prosata 801 štuk	1 štk.	8.00	20,00

Na wikach so prosata słabje kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Serbske Nowiny
słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Za čućiwe a sylne nohi

wosebje přihódne a derje wudźěłane formy
Wosebitosć:
stupnjowanje zepjerku orthopädiske stupanje

Fahle
Schuhwaarenhaus
Cassuben Strasse Lewenstr. 3

Zimnosć

35 kórcow, ze žiwym a morwym inventarom je staroby dla hnydom na předań ◆ Dalše je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin"

Kruwa
blizko k čeleću so předa
w Małej Dubrawcy 8
pola Wulkeje Dubrawy

Alfons Schauseil w Budyšinje
na Rohatej hasy

Wosebity dom za serbske drasty

Wšědnje přikhadźeja nowosće rubišćow, šórcuchow, jakow, pjelsćowych poćehnjenjow atd.

Čorne a brune kašměrowe rubišća, suknowe tkaniny atd.

Trodle, knefle, posamenty

Najwjetši wubjerk! Najnižše płaćizny!

Wobkedźbujće wupołoženja mojich 9 wukładnych woknow!

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Syru wołmu kupuje po najwyšších płaćiznach ahe wuměni na česan. tkaniny

Otto Osswald
dźěłarnja nohawcow w Budyšinje

Kupnišća
nowiny, akty, knihi po 4 pf. papjerowy wotnady po 3 pf. łapy, bleše běłeho wina bleše čerwjeneho wina sektowe blaše, wšě druhe blaše po powyšenych dnjowych płaznach, železo a staro metale jenož na wu[illegible] wuhotuje.

Popp
[illegible] 18
[illegible] 3137

Wšě druzy kamošidłow
ma stajnje na składu
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Poražaki k hermankej
njedźelu 14. oktobra

Wohleki za pachołow a hólcow, ulstry, paletoty, šwedske a gumijowe mantle, Manch. a kordowe zymske jupowe wobleki, tkaninowe a dźěłanske kholowy, dźelba tunich jupow, kalmukowe jaki, strykowane jaki, spódnje kholowy, škórnje a stupnje

Njech so kóždy přeswědči wo kajkosći a tunich płaćiznach. Dokelž sym Serbowka, móžu z česć. woteběrarstwom serbscy rěčeć.

Lejna Marškowa w Kamjencu
Oskar-Müllerstr. 8 Oskar-Müllerstr. 8

Fotowe projekcijowe powjetšenske aparaty
Domj. kinowe

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějičel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

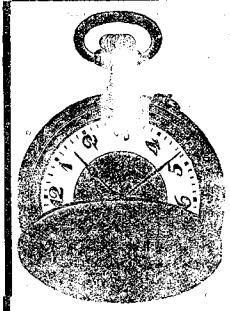
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Do Budyšina přiješći zetkuju sy so stajnje
w Lehmannec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječiwa / jědźny lód
štomowe tykance / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawałamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor koncert

Wšč wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo
wobućowy dom Mark w Kukowje

čo. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobluk .—
čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 5.—
čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 5.50

Narućne časniki

Ankerowy z kožanym paskom, kulojty, 7.50
štyrirózkojta, elegantna forma 11.—
Woprawdźe sćěborny ankerowy a z kožanym paskom 15.-, 16.-, 17.-

čo. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wotskakowacym wěčkom 12.—
Rjany Anker-časnik za mužskich ze złotej kromu a bjez njeje 7.75, 9.50, 10.—

Mersiovsky w Budyšinje
na Póstowym naměstnje

Woschity wobkhod
za
nawočnicy, šćipanje, (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

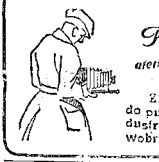
Transport mebłow — Zaměnjenja dydlenjow

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khoćebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje pšeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu wolijowu wosuchowu mučku.
(Muki našeho wolijowego wosuška wopřijeja po přepytowanju statneje pruhowańnje w Möckernje pola Lipska 29,75% protein, 11,28% tuka a su njeskažene.)

K nazymnemu wusywej mamy
wubjernu symjeńnu rožku.

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Nježarskim 15
fóra wječora wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewšědnych wobrazow, hač na wsach. Tel. čo. 2413

Podšite kholowy za žony a mužow / Podšite wobleki za dźěći / Podšite talje / Normalne kosle, lacy z rukawami / Klubowe lacy za dźěći a žony, jaki za žony a holcy. — Jenož dobre kosće — Najtuńše płaćizny!

Krusi Jordanec wud. w Budyšinje jenož na Znutřkownej Lawskej hasy

Přesadźowanje inventara!

Njedźelu 14. okt. 1928 wot připo. 12 hodź. budźa na
w Lemišowje čo. 1
dla wotkhada na přesadźowanje předawali:

hońtwjeński wóz, ručny wóz, nowy sliski grat (Sielengeschirre), **sedła, wšel. kožany grat, dešcowe plachty, kamory, pisanski pult, transp. čišć. plumy, mašina k bělenju, Hauptnerec třih. mašina, měchowe kary, decim. wahi, wulke zběhadło** (Flaschenzug), **motyki, widły, łopaće, hrabje, sadowa tłóčernja, kosćowy młyn, livreja za pohonćer, kožuch na wóz, deski, łaty, 3 běłe plahow. kozy a wšelake druhe domjace a hospodarske wěcy**

Wobhladanje wot 10 hodź. dop. **Barthela.**

Gardiny
tkaniny za gardiny
etamines
vitraže / polstores
we wulkim wubjerku
Otto König w Budyšinje
při Mjasowych jatkach 3.

Pisane poćehnjenja
z hłowakom . wot 6.60
Běłe poćehnjenja
z hłowakom . wot 7.25
Dobre tunje wupjerki
Najl. kajkosće
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Serb k Serbej!

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5–8½ procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4% bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Poskićam po přihódnym płaćenskim połoženju

D-motorowa kola, dobre hnaki a druhe, dobre pola, dojiwa maszyna, centrifuga, hubowe maszyny, pěstowe maszyny, přeprawa a wotewrjenje, wotewrjenje, přeprawa a wotewrjenje maszinow, pěstowe maszyny, přeprawa a wotewrjenje

H. Paul Gräfe
wuporjedźerjo
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje Tel. 476

Rjana žiwnosć

14 kórcow pšeńčneje pódy, je hnydom na předań
we Wulk. Debsecach 17
pola Budestec

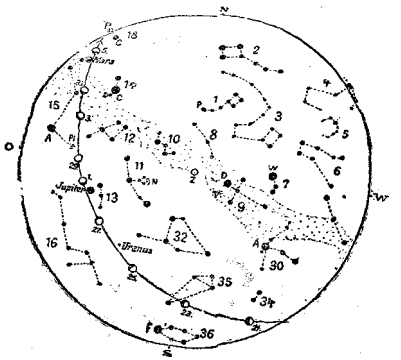
Najsylnisi swěcak swěta za lětadła. Postajili su su jón na třěchu najwyššeho twarjenja w New Yorku. Jeho na žołć čerwjene swětło je na 120 klmtr. daloko widźeć Při kurjawje je na 40 klmtr. daloko widźeć. Sto a dwaceći kilometrow je dalokosć wot Budyšina do Lipska.

Gustav Hartmann z přimjenom „železny Gustav" bě so w lěće ze swojim do woza zapřehnjenym konikom do Parija podał. Derje je tuto město docpił. Z wulkim zajimom su jeho tam witali. Njedawno je so ze wozom a konikom zasó do Barlina wróćił. Tu jeho dróžkowe družstwo pohončow swjatočnje powita.

Hódańčko.

Leći, runjeż morwa je,
A hdyž zleći do tebje,
Žiwjenje ći wutorhnje.

Hwězdne njebjo w oktobru.

Dypkate čarki zwjazuja hwězdne wobrazy. Te su čisłowane. Pismiki su přikróćeńki mjenow jasnych hwězdow. Kóždy druhi dźeń je zapisany, hdźe měsačk steji. Šip pokazuje, do kotreho kónca khodźi.

1. Mały mjedwjedź (Bär)
P = polarna abo połnócna hwězda
2. Wulki mjedwjedź
3. Zmij 4. Čołmaj
A = Arktur
5. Krona 6. Herkules
7. Waryto
W = Wega
8. Cepheus 9. Kołp
D = Deneb
10. Cassiopeja
11. Andromeda
N = Mhla
12. Perseus
14. Wóznik (Fuhrmann)
C = Capella
15. Byk
A = Aldebaran
16. Mórska ryba
Pl = Plejady
18. Dwójniki
P = Pollux
C = Castor
30. Worjoł
A = Atair
32. Pegasus
34. Kozoł
35. Wódny muž
36. Ryby
F = Fomalhaut
Z = Zenit

Planety abo khodźace hwězdy: Mars, Uranus a Jupiter. Měsačk je widźeć wot 1.—5. a 21.—31. okt.

Hdźe je wowčeł?

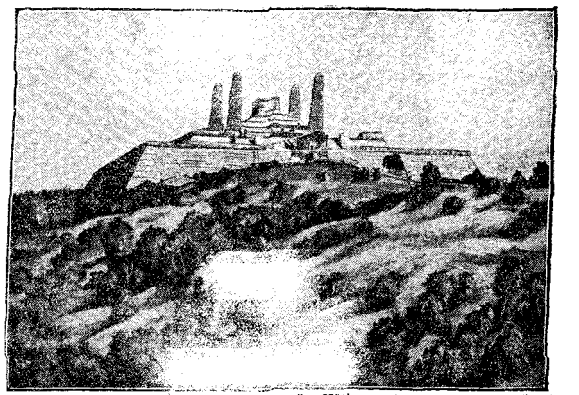
Wupytanje wobraza w tydźeńšim čisle: Stajće wobraz na hłowu. Mjez rostlinami a trawu při zemi namakaće postawu farmarja.

Wuhódanje hódańčka w tydźeńšim čisle: Bože žito — khlěb.

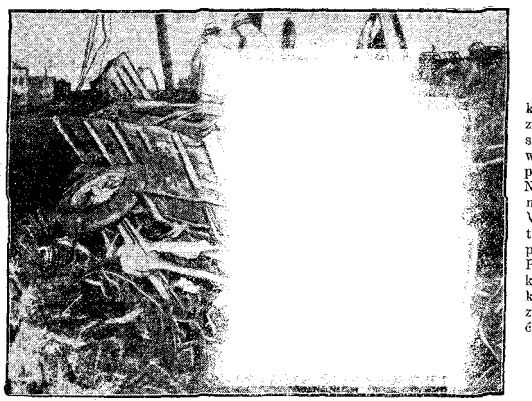

Čo. 40 W Budyšinje, 6. oktobra 1928 4. lětnik

Pomnik prjčnjeho čěskosłowakskeho wójnsk. ministra.

Swětowa wójna přinjese dawno wočakowane rozpadowanje stareje Awstriskeje. Tutón stat so do noweje Europy wjacy njehodźeše. W nim knježeše *zemjanstwo ze wšěmi swojimi* předprawami, to je tak mjenowany feudalism. Wšě tónle staty su tónle system wottrasle. W tych statach, *hdźež hišće zjawne abo zabsojeno wobsteji*, bórzy po pčenej dani pónidu. Češki lud pod pjaseu feudalismastonajo zhraba so wo čas wójny k wuswobodźeńskemu skutkej. Wutwariwši swoje narodne wójska dopi swoju dokładnu swobodu. Za prjčnjeho ministra wójnskich należnosćow wuzwolichu sebi čěskosłowakske wójska Słowaka dr. Šćěpanika. Do swojeje domizny w italskim lětadle leco tuto znjezboži *na słowakskej zemi. Dr. Šćěpanik tu wumrě.* Nětko su jemu na tutom městnje sadobny pomnik stajili.

Móc wětra.

Před někotrymi njedźelemi zakhadźeše sylny wětr w Americy, zawinujo njewopisomne zapuscenja. Najhórje zakhadźeše drje w srjedźnej Americy. Prjedy toho potrjechi strony połnócneje Ameriki. Naš pódlanski wobraz předwjedźuje nam njewuprajomnu móc wětra. Widźimy rozpadanki awtomobila a to čežiteho awtomobila. Wětr jón powali kaž papjerjanu khalupku. Potom jón runje tak přewalowaše, kaž pola nas wětr z hłowy torhnjeny kłobuk přewaluje. Při přewalowanju zabi 12 wosobow a wjele z nich čežko zrani.

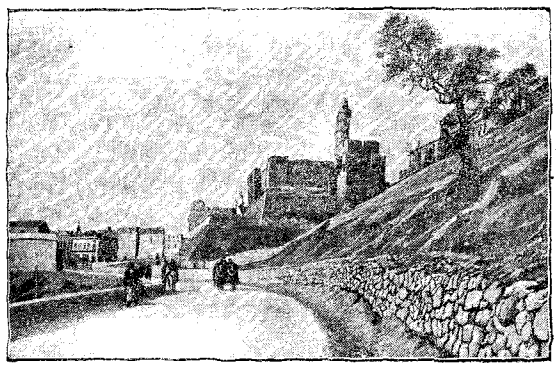
„Deutschland".

Hižo naš wobraz nam praji, zo so tu jedna wo lětadło wulkich rozměrow. Widžimy, zo ma tři dwójki abo pory wokřidłow. Tute připrawy spožča jemu wulku zběhańsku moc. Jemu bě tohodla možno, wulku sylu pućowarjow přiječ. Na dnju 25. septembra je so tute lětadło do čista spaliło. Rozhladniwości a swědomitosć jeho wjednika z mjenom Polte maja so dźakować, zo nichtón při tym wo žiwjenje přišoł njeje. Jeho podobiznu widžimy na našim wobrazu w prawem kućiku. *Jako běž lětadłom wyše* Arnsberga we Westfalenskej, někotre motory nadobo dźěłać přestachu.

Spalene wulkolětadło „Deutschland".

Pódla njezbožow na železnicach a z awtomobilemi čitamy přeco zaso a zaso wo njezbožu z lětadłami. Na wěsty pokiw z někajkeje strony maja nowiny nadawk, pisać, zo je jězba z lětadłami nimale bjezstrašna. Čim bóle so lětadła za přewožowanje wosobow trjebaja, čim wjacy jich twarja, zo mohli je za wěste zaměry we wěstych připadach z hromadami trjebać. Ale tola je lětanje w powětře nimoměry strašne. To spóznawamy też na našim wobrazu. Wulkolětadło „Deutschland" lećeše wóndano z Pariza do Barlina. *Po puću so wjednik dohlada*, zo motory wustawaja. Tuž so hnydom zaso k zemi wróći. Ležima bě lětadło na zemi, a pućowarjo běchu z njeho wustupili, steješe w płomjenjach a so do čista spali.

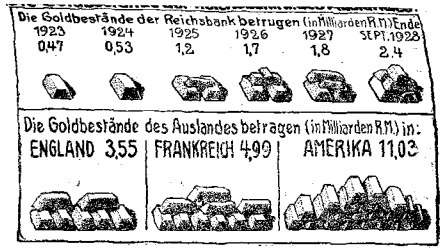

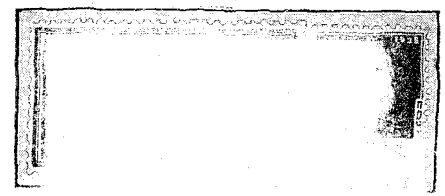
Jerusalem.

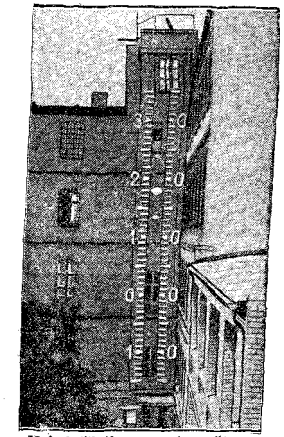
Jerusalem, tute město kóždemu křesćijanej po mjenje znate a lube, steji zaso pod *křesćijanskim* knježstwom. Poslednja swětowa wójna po sta, lětnym tŕaču je wšalaku njeprawdu wurunała. *Dźensniši* Jerusalem njeje tón, kaž je był w času našeho zbóžnika. *Stoji pak tola hišće na samom* městnje jako tehdom, hdyž noha našeho wumožnika po jeho hasach kročeše. Haj, wulki dźěł hasow a naměstow dopomina na tute zašłe časy. Templ Salomona wjacy njesteji. Ani kamjeń na kamjenju wostał njeje. Wšudźom widźiš słědy stoletneho knježeństwa Muhamedanow, byrnjež dźensa *Jendźelčenjo nad městom ze* knjezom byli.

Złotowe pokłady w němskej statnej bancy a te wukraja.

Złoto je podłožk kóždeje měny abo valuty. To **chce prajić**, hdyž stat papjerjane pjenjezy nadawa, su **wone** w přirunanju ze złotom *jenje abo* wjacy *hódne. Najwjacy płaća* tehdom, hdyž je złotowa reserva najwjetša. Widźimy z wobraza, kak je złotowa reserva ćmskeje statneje banki přeco rostła a nětko udate němske papjerjane pjenjezy połnje kryje. So wě z hobrskimi złotowymi reservami Francowskeje, Jendźelskeje a Ameriki so hišće ranać njemóže.

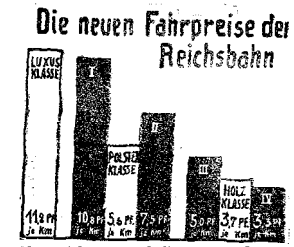
Najwjetši thermometr swěta.

W Steglicu, předměsće Barlina, steji 22 *mtr.* wysoki a přez 2 mtr. šeroki thermometr. Čopłotu a zymu pokazuje wulki pokazowař. Jón hiba po khodźenju dźiwjoslěbrowelho stołpika wosebity elektromotor.

Kupa Rana kraj a raj starych Serbow.

Kupa Rana (němski Rügen) leži w rańšim morju njedaloko Šćećina. Kaž w wšěch krajach při tutym morju sydlachu tež na tutej kupje Serbjo. Tu stejachu Serbow krasne swjatnicy. Nětko su započeli kupu přerywać, zo bychu słědźili za powostankami kultury starych Serbow. Pola *Gradźišća, nětkle kruteho hrodu*, steješe swjatnica, wěnowana serbskemu přibohej „Swjatowitej". Ta drje bě drjewjana. *Jako Němcy po njemdrych* krawnych wójnach Serbow přewinychu, swjatnicu spalichu. Z popjela a rozpadankow wurywaja nětko brónje, sudobja a wšelaki grat starych Serbow. Haj za morwymi Serbami słědźa, ale nas žiwych Serbow by pruske knježeństwo najradšo wutupiło.

Nowe železnične płaćizny we wobrazu.

Wot nětka změjemy na železnicy jenož 3 rjadownje. *Dotalnu třeću* a štwórtu zjednoća do tak mjenowanje drjewjaneje, *druha* wostanje jako mjehka a ju nimale wo 2 pj. potuńša a budże jenož přez poł pjenježka dróža dotalneje třećeje po kilometru. Přenja t. m. luxusowa wostanje a płaćizna po kilometru nimale wo poł pjenježka dotalneje přenjeje postupi.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěli Smolerjec katholiskarnja, sap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2587.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobchodnje so stajene nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy tu a rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. a u

Čisło (Nr.) 236 — Budyšin — Póndźela, 6. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 61

Kommunistojo so Barlinskeho kološkričkowaka zmocowali.

W Barlinskim koloschkričkowaku dyrbjesche po srjeďzu nje a po programje sobotu wječor we wošmich hodźinach „Vorwärtsowy“ redaktor Wolfgang Schwarz pschednoschk wo sawěsćenju měra měć. Wjele koloschkričkowarjow pak so pschese wschu měru dźiwasche, hdyž so tónle pschednoschk po někotrych sawodnych słowach jako agitazijska rěč za kommunistiske ludowe požadanje a jako propagandna rěč pschesiwo sozialdemokratiji wupokasa. Hač dotal njeje witajenje, kak su sastojnizy, kotrejž maja Barlinski koloschkričkowak stražowacz a kotrymž manuskript kóždeho pschednoschka pschedleži, tole znjewuženje pschipuschčiłe.

Wěz je so mjes tym na śledowaze waschnje rosjasnika:

Sobotu wječor ½7 hodźin pod koloschkričkowej firmu Schwarza telefonizy sawołachu. Jemu so praji, so je runje koloschkričkowy automobil w blikosći jeho wobydlenja a so po njeho pschijedze. Automobil z dypkom pschijědze. Schwarz do njeho salěse. W automobilu tšo mužojo žedźachu, z kotrychž mjeńsche jedyn napohlad dźěłacerja, druhaj zdaschaj so dźěłanaj człowjekaj być. Se Schwarzom so wo koloschkričkowaku rosmołwjachu. Automobil najprjedy k Potsdamskemu naměstu jědźesche, po taźim k wupósłarni, tola bórzy kloku dale jědźesche. Hdyž Schwarz to pytny, jeho tšo pschewodźerjo rewolwer wuczahnychu a jemu rjekny chu, so so jemu ničso njestanje, so pak bychu hnydom revolwer wužili, hdy by so pschećiwjał. Prajachu jemu dale, so su kommunistojo a so su jeho wotwjedli, so by so město jeho pschednoschka kommunistiska propagandna rěč wotmołka. Wo hitschtwórcheschodźinkej jěsche jemu potom blisko jeneje wsy kasachu, so by z automobila stupił. Tale wjeł so, hdyž Schwarz k njej dójdźe, jako Groß-Ziethen w Tellowskim wokrjesu wupokasa. Schwarz je njestranjeny. ½9 hodźin Vorwärtsowu redakziju telefonizy sawoła a wo wózy rozprawjesche.

Město Schwarza bě do wupósłarnje muž pschischoł, kotrjž so jako Wolfgang Schwarz pschedstaji. Bjes sadźewka mózesche swój pschednoschk wotmołć.

Njewólnistwo a nahódnosćenje.

Se sakonjowym nacźiskom wo **nahódnosćenju a wotwjasanju starschich statnych rentow** budźe so němske knjeźerstwo hišće tónle měsaz saběrać. Wurunanje rentskich žadanjow něhdyšich statnistich knjeźerstwow dyrbi so pschewinjeć.

Sakonjowo pschedtoha dyrbi so znjeze wotwjeć, dokelž je wyschischi ryd w Frankfurće nad Mainom w jenym prozeju dla nahódnosćenja statnistkeje zwjazy z Prenscheu, kotrejž so **njewólnistwowseje renty wotwodźuje, stoprozentiske nahódnosćenje** pschipósłał a wuprajił, so je wutšuł pschećiwo pruskemu statej wukonjonmy. Wo prozeju so nětkle psched němskim rydom jedna. Druhe rydy su podobne wutšudy wuprajile.

Němske justizne ministerstwo je w swojim nacźisku namjetanu pruskeho knjeźerstwa pschihłosowało, kotrejž je prjedawschi němskonazionalny justizny minister pschejo sašo wothłosował. Wono powschitkowne wótšoprozentiske nahódnosćenje namjetuje. Jako **nahódnosćenja njehódne dyrbja njewólnistwowe a knjeźerstwowe renty** płaćiće. Lezomnostne renty dyrbja so hač do 25 prozentow nahódnosćić, hdyž so winowatosće z pensijow hodźa dopokasać. We wosebitych padach móže so nahódnosćenje hač do 40 prozentow pschipósłać. Tele žadźby za nahódnosćenje dyrbja so mjes druhim dowolić, hdyž so z rentu kulturna-historiske powschitkownje hódne wustajenje, kaž hrody a parki, wudźerzuje.

Američenko žadaja, zo bychu so stare němske bankowki nahódnoscile.

„New-York Times“ z Washingtona powě, so je so statny sekretar Kellog sapowědźił, někajke krocźele pola němskeho knjeźerstwa k lěpschemu amerikanskich wobhospodarjerjow němskich pschedwójinskich bankowkow cźinić, dokelž je wothódnoscenje hriwny inutskowna należnosće Němskeje. „International Creditors Association“, kotrejž, kaž wudawa, sajimaj amerikanskich wobhospodarjerjow něhdže **200 miljonow hriwnow** w pschedwójinskej mónje sastupuje, je Kellogu namołwjał, so by žadanje amerikanskich wobhospodarjerjow pola němskeho knjeźerstwa pschipowědźił.

Preciwo wukrajnym wokolonošerjam.

Němšćostatny swjazk Němskeho wulkeho a samóńskeho wikowanja wosjewja: Wukrajni wokolonoscherjo spytaju porzlin, kotryž je w Němskej dźěłany a ma chinešti abo japanski stempel, runje tak podražowane pazćerkate rjeźazy a cźaj jako „wopraudźitu chinesku a japansku tworu“ po pschewulkej płaćizinje pschedawaćej. Dyrbi so na to pokazać, so cźile wokolonoscherjo swjetscha pschedpišane puczowanske pschemysłowe wopišmo nimaju. Hdyž cźile wokolonoscherjo też cźaj pschedawaju, postajenja zjiwnotneho sakonja pschestupuja, dokelž na wobalkach tehole cźaja ani njeno pschihotowarja ani cźista waha njeje njenowana. Cźaj je w Němskej sawalený a je sawalku z zuzym pjenom so jenoš kupzy jebaju. Tajzy njesprawni wokolonoscherjo bychu so tohodła dyrbjeli pschiślušnej polizajskej wyschnosći wojsewić.

7. dźeń oktobra we Winskim Nowym Měsće so zmérom minył.

Cźah domowinskich woborow do Winskeho Noweho Města je so směrom minył. Demonstrowazej stronje a wyschnosće su wschu cźinile, so by so měr njekałył. We nozy su we Winskim Nowym Měsće a we wokolnosći něhdże 200 kommunistow sajeli. Mjeńsche cźrjódy kommunistow, kotrejž do Winskeho Noweho Města cźahnychu, so sadźerjachu a so wrócźo pójźachu. We Winskim Nowym Měsće bě wot nóznych hodźin žiwe hibanje, pschi tym so wschu w poknym měrje wotmě.

Domowinske woborys rano wot 2 hodźin w runej měrje do Winskeho Noweho Města na Wěžnje městno, stwonka města leżaze, cźahnychu. Tam w nóznych hodźinach lěhachu. W 9 hodźinach do města cźahnyc pocźachu. Sestupanje so w postajenym rjedźe sta. Wjesćrachowna złužba zandarmerija a policija wukonjesćiłej. Jenoš na hłownym městnje běchu wojacy widźeć. Něhdże 18 000 hač 20 000 muži bě so na Wěžinym městnje shromadźiło. Cźah domowinskich woborow so i městcźanskich drohow na Wěžnu městno wućeli. Tu so pólna Boża mscha a po njej wopomnjeńska žiwatorjownosć za padnjenych zwótcowje wójny wotmě. Wjednik domowinskich woborow dr. Steidle, mjesćske rěcź. W njej praji, so sjedź do Winskeho Noweho Města wostawanjenja, so so ludowe worschty wot cźišcha roswólnjeje sozialdemokratije wutšwobodźeja. Winsko-Nowe-Městowy sjedź wostawanja, so so wot dźesać lět prěni króć w tymle statu cźelwjenemu Geźlerjekemu klokuku pokoń sapowědźi, so so nasbadatosć Marxistiskich wjednikow utwerdła wola napschećiwo stajł.

Po domowinskich woborach sozialdemokratoju po měsće cźahnychu. Woni běchu po licźbje wjele žytnischi dyli domowinske woborys. Dr. Deutsch w swojej rěcźi k sozialdemokratam mjes druhim praji: Dyrbimy na podłožku demokratije wostacź; pschetož jenož tak Awstriiski dowěrjenje swěźećimy, kotrejž trjeba, so by mohła wobstacź. Hdyž bě 7. dźeń oktobra hižo wulka schkoda, by so tóždy dalschi pospyt, diktatury z prawizu abo lěwizu postajeć, z nicźim druhim skóncził, byzli z dospołnym swrěschenjenjom. Něhdyšich statnik kanzler Renner praji: Tole sesłupanje domowinskich woborow dyrbjesche pschedebra cźehnjenja do Wina bycź, domowinske woborys a dr. Steidle pak njebychu pucź do Wina namakałe.

Proces dla Milanskeho attentata.

Kaž je znate, je loni, hdyž italiski kral wustajenju we Milanje wopyta, bomba rosbuchła. Wjetscha licźba ludźi je so z tym morila. Attentat bě pschecźiwo kralej zamjerjeny, kotryž so jeho z tym sminy, so do wustajenizy pospěsćiło pschijědze, hač ně postajene. Tehdy su wjele dźěłacerjow sajeli a prozeß pschecźiwo nim sawjedli, na nich tukaju, so su so pschi komplottu pschecźiwo kralej wobdźěliłi. Zanemu i nich pak so njeje mohła wina dopokasać. Tohodła je so nětko prozeß dla niedostatkownych dopokasmow sastajił.

Žadyn visum wjazy za Schpanistke.

Mjes schpanistim knjeźerstwom a němskim pójźanstwom w Madridźe je so dojednało, so je wot 15. oktobra 1928 visum w pucźowanskich pašach spuschcźi.

Cuchnowski a Samojlowić rěčitaj.

Nałrót skałweho ruskeho lodolamaka „Krażina“ z lodoweho morja, do kotrehož bě wuješ, so by wobhladku powětroweje łódje „Italije“ wutkował, je wopraudźe triumfalny charakter měł. Wjazy dyžli schtwórcej miljona ludźi jón witasche. Kanony twjerdźiny Kronstadta jón zyku schtwórcej hodźinu se salwami witachu. S koncertom łódznych sirenow a wyskanjom ludu psches špalěr nětkrotnych stow wupyschenych łódźow do pschistawa jědźesche.

Hódaneźko wumrjesca schwedskeho fliźerja Malmgreena też dale njewuhódane wostanje. Dopisowaŕ „Gźeńskeho Sstowa“ je rosmołwjenje z wjednikom expedizije Saamojlowiczom, z łódźanym lekarjom a druhimi wobdźělnikami expedizije měł. Ssamojlowicz praji, so njewěri, so staj Malmgreenowe cźełko jeho towaršej Zappi a Mariano fliźlej; wonaj staj pak jeho žiweho wopuschcźiłoj a to je njesłuch, kotryž so mordarstwu runa. Dwělne njeje, so je Zappi hischcze žiwnosć na někotre dny měł, mjes tym so jeho towaršej Mariano hłodu mrěsche. Hdyž jeju wuthowachu, bě Mariano straschnje wuhłódnjeny, mjes tym so bě Zappi hischcze cźiły a žiwy.

Lětar Cźuchnowski praji, so je so jemu zdało, so je na ledowej schkrucźe tři wobožby widźał, dokelž pak jeho towarschej na lětadle žiwu njebeschtaj a dokelž tej so poźdźischo jenož dwě wobłobje namakałej, ma za móžne, so je so mylił. Njeje schtódne wjedro je dalsche pytanje znjemóžnilo. Amundsen je po wschém zdaću z Kladkom do Behrensoweho morja padnył a so tepił.

Serbjo a Chorwatojo.

W rosrěčenju se sastupjerjom „Bossiske Zeitung“ je so wjednik hamoštatnych demokratow Pribičewić wo rosrjadowanju serbsko-chorwatskeje kriły wuprajił. Pribičewić je rjekł, so někotre hischcze možnosće **sa dojednanje mjes Sserbami a Chorwatami njebudźi.** Sepka ko njetrjeba wo ničim jednacz, pschedy hač so žadanje Sserbow za rospuschczenjom skupschtiny a nowowólbami njeje dopjelnilo. Jenoš na tymle podłožku móže k dorozumjenju dóńcz. **Kralej so saleji, so by sakładne žadanje Chorwatow sastupował a pschijewjedł.**

Wo Pribičewićowym mjenjenju móža Sserbja a Chorwatojo jara derje hromadźe w pschesjenosći žiwi być. Rozdźele mjes Sserbami a Chorwatami njeńsu tak wulke kaž na pschikład mjes połnócnymi a połodnischimi Němcami, haj Pribičewić hischcze dale dże a mjeni, so by jara lohko było, **Bolharsku do wulkeho stowjanskeho stata pschijeć.** Też rozdźěl mjes Bołharami a Sserbami njeje tak *wulki, kaž hdyž we wjeczornej Europie myslu. Mjezne rozdźele* su wopraudźe jara małe, jenož wschelakej narěcźi so rěcźitej, kotrymaj Sserbjo a Bołharjo lohko rozumja.

Wzajomne mordowanje macedonskich organisacijow.

Pschiwiżowarjo wobeju stronow mazedonskich organisazijow, skónzowaneho generala Protogerowa a Pancza Michailowa, so wjasomnje njendźe pschescźahuja. Najhórsche wojowanje so we wjeach pódla juhosłowjanskeje mjeży stawa. Psched někotrymi dnjemi su Michailowowi pschiwiżowarjo pschecźeźinikow tak mjetnowanu cźrjódu Babunskeho do lěża pola Kyštendźila zwabili. Tam su jich nadpadnyli a wschě 22 hobuštawow zwołowescheli. Michailow so stajnje se schkitazej cźelnej straži strjeżnje, dokelž so nadpada boji.

Nowotarstwo w Afganistanje.

W tsećej radźinej shromadźiznje w Kabulu je kral Amanullah wo reformach rěcźał, kotrejž chce w Afghanistanje zawjesć. Najprjedy dyrbi so schlewjeć zonow wotstronicź, kotryž profet Muhamed njeje pschikasał. Pschi tym kralowa mandźelska, kotrejž bě w shromadźiznje pschitomna, žiwój schlewjeć wotewsa a pschitomnych namołwi, so bychu jich žony bonu runje tak cźinile. Potom kral postaji, so dyrbja hólzy a holzy w schuli hač do jednateho lěta hromadźe bydlaeź. W schulach wjetschich městow dyrbi so tatarske dźěło, pišaeź a twaricź wucźicź, runje tak dyrbja so schule za pravizniswo a schule wotewrjeć, w kotrychž so wucźi, teppichi tkaeź. W nastupanju ludoweho hospodarstwa dyrbi so statna banka załožicź, dowojne zła so snjiža, wosebje sa petrolej, schtož je ważne sa styki z Ruskej. We haptykach bidźa so we kacźanskej rěcźi napisane rezepty dyrbjecź wotedawaeź. To je najpschiprawnischi prědk,

europiſke lekarjenje ſawjeſej. Też ſo lubi, ſo ſo khorowaki połicha. Dale dyrbi ſo tajna policija reformowaćj, penſijonſki fond ſa ſaſtojnikow ſo ſatwjeſej. „Czerwjeny kſchiż“ ſo mĕſto „Czerwjeneho kſchiża“ ſałoži. Afghaniſke Gralſke towaršſtwo 550 000 rupiow jako podpjerc doſtanje.

Amanullahowym reformam ſo w Afghaniſtanje wulke wobſkoržowanje napiſchowa ſtajeja. Woſebje mullahojo, muhamedanſzy mĕſchnizy, kotrychż wliw je pola wſchelakich ſtahowa jara wulki, ſo jim pſchecziwjeja.

Syn generała Obregona so pječa trělli.

Starſchi ſyn ſtużowaneho mexikaniſkeho generała Obregona, Humberto Obregon, je ſo w potajnoſtnych wobſtejnoſcjach ſranił. Każ policija wudawa, je młodenc Obregonej pječa revolwer ſ tołſche padnył a ſo ſ niehu wuſtrĕliło, hdyż je Obregon ſ automobila ſtupił.

Wobdźĕlenje Indijanow při amerikanſkej preſidentſtwowej wólbje.

Prĕni krótk w pożledujmaj dwĕmaj ſtatiſtikowaj nĕhdże 400 000 a ſnadź wſazy Indijanowy ſwoje wólbne prawo pſchi wólbje preſidenta Sjedniczenych ſtatow wukiże. Indijanojo budża pječa ſa republikaniſkeho kandidata Hoovera a Curtiſa, ſa kotrejuż je ſo ſhromadźiſna nacżolnikow wuprajiła. Senator Curtis, kandidat mĕſtopreſidentſtwa, po maczeri ſ Indijanow wotkhadża a to ſe ſpłaha Kau, kotryż je nječs Indijanami rad widżany. Nacżolnik Buffalo Child Long Lance ſe ſpłaha Indijanow Cżornonakow ſe wólbnemu wodżerjej republikaniſkeje ſtrony poſtrowi. Indijanojo pſchinjeſej, w kotrymż praji, ſo maju ſa ſwoju winowatoſcż, wuſwolicż muża ſwojeje krewje, muża, kotryż jich ſnaje, kotryż je we wigwamu (indijanſkim ſtanje) ſpał, kotryż je huwołanje mjaſno jĕdł a kotryż je widżał Indijanow pe wójniſkej ſcżeżaj krocżicż. Jenu a Hooverej móża ſo Indijanojo połnje dowĕrjeż. Tak a podobnje wulki nacżołnik ſwojich krajanow napomina, ſo bychu prĕni krótk pſchi wólbach ſwoje hłoſy wotedali. — Hacż dotal ſu ſo Indijanojo pſchi preſidentſtwowych wólbach hłoſowanja woſtajili.

Smjertne khłostanje za kommunisku agitaciju.

Pſched nĕkotrymi mĕżozami je japaniſke knjeżerſtwo 31 ſtudentow univerſity w Kiotu dla kommuniſtiſkeje agitazije ſajało. Prożeſ pſcheciwo 20 profeſoram a 11 ſtudentam ſo tónle pjatk wotewri. Zyła japaniſka ſjawnoſcż jón ſ wulkim ſajimom wożakuje. Japaniſke knjeżerſtwo je pſched nĕkotrymi njedżelemi ſakoń pſchijało, ſ kotrymż ſo kommunſtiſke ideje jako ſtatej ſtraſchne mjenuja a kotryż ſa wſchitkich, kotříż kommunſtiſku agitaziju dżełaju, ſmjertne khłoſtanje poſtaja. dokelż ſo kożdy kommunſtiſki agitator jako niepſchecżeł ſtata wobhładuje. Po tymle ſakonju by wſchitkim ſajatym ſmjertne khłoſtanje hroſiło.

Ze Serbow.

Dnjowanka.

Póndźelu 8. winowca

Pelagije — Brigity.

Ze zhĕrki „Serbow 365 a 1“.

1845 dokonja Jurij Arnošt Wanak swój přełožk knihi Domaša Kempenskeho: Kročenje za Khrystusom. Wanak słuſa do najswórnišich serbskich wótčinow, narodźi so 7. meje 1817 na ſuli w Njeswačidle a zemrě 27. meje 1887 jako wuleż zaſłużbny farař we Wóſlinku. Běše wubjerny wučomc Budyſkeho gymnazija, kiž ze ſlĕbornej medailu wopuſći runje każ nazija, kiž ze ſlĕbornej medailu wopuſći runje każ nazija, kiž ze ſlĕbornej medaillow złoty kelich wudźĕlać daſu ſebi z tutych medaillow złoty kelich wudźĕlać daſu ſebi z tutych medaillow złoty kelich wobſedźi. li, kiž dźensa mĕſćanſki muſej w Budyšinje wobſedźi. Njech ſebi jón ſerbſcy ſtudowacy wobhladuja! Z dołom běše Wanak horliwy Serb, kiž je ſwojim towaršam pĕſnje pĕſnił. Jeho ſpěw „Młodźina ſedźeše při ſam pĕſnje pĕſnił. Jeho ſpěw „Młodźina ſedźeše při ſam pĕſnje pĕſnił. Jeho ſpěw „Młodźina ſedźeše při rĕcey“ je ſo nĕhdy wjele ſpěwał. Do rukopiſnych Norĕcey“ je ſo nĕhdy wjele ſpěwał. Do rukopiſnych Norĕcey“ je ſo nĕhdy wjele piſał. Po ſwojich win je hižo jako ſtudowacy wjele piſał. Po ſwojich ſtudijach ſkutkowaše jako wučeř na Budyſkej ſuli, potom jako farař w Kotecach, z wotkelż ſo jako nanĕſtny direktor na Budyſki ſeminar powoła. Po nĕkotrych lĕtach dźĕše jako farař do Wóſlinka. Je wobſtaral korekturu noweho wudawka ſerbſkeje biblije. Mĕješe žiwjenje bohate a žohnowane!

* 1828 Korla August Jenč, kiž jako Palowſki farař 1918 zemrě. Swjeći potajkim dźensa ſwoje 100. narodniny. Je ſebi wo knihownju Maćicy Serbſkeje a wo naše ſtawizny a wo Delnju Łužicu njezapomnite zaſłużby dobył.

Wot 1893 běše tutón dźeń ſkhadźowanka „Łužicarjow, ſobudźĕlaćerjow při časopiſu „Łužicy“ na Wotrowſkej farje pola wótčinca Jak. Hermanna.

1637 ſwjedźeńſk hołdowanje Hornjeje Łužicy před ſakſkim kurwjerſchom Janom Jurjom I. we Zhorjelcu.

1847 w Budyšinje 4. ſerbſki ſpěwanſki ſwjedźeń. Spěwa ſo Kocorowy „Serbſki kwas“.

† 1874 češki pĕſnjeř Wićazſław Halek, kotrehož wječorne pĕſnje je nam Adolf Černý rjenje přełožił.

Lubość k ródnej zemi.

Njech krasny swĕt je Boži, knzło raja
Pak tola doma je a wostanje.
Njech druhdże też ſo traje tebi khmanje,
Najrjeńſo tola doma mysme hraja.

Najſłaſčo dobre tebi hona baja,
Kiž kryja twojich wótcow dołhe ſpanje.
A domoj w bĕdach woła zaſtyſkanje,
Hdżeż prĕnja łubość wutrobu ći zaja.

Ta ródna zemja wša kće z lubosćemi.
Stać na njej chcu, hač hłowa budże bĕła,
Hdyż pasła mje a na klinje je hrĕła.

Hdżeż maćerka mje kładła do kolebki,
Hdżeż w dźĕle łate ſu w potu krepki,
Tam ſpać najlĕpje budu w ródnej zemi.

Čišinski.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wo dwjo thermometer +1-16. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +9, thermometer w nozy +6. Wuhladny na cżołpe, ale ſnadź dejchcżoſtje wjedro. — Nałche wjedro wot nĕtko najſterje njewobſtajitiſchi raſ pſchjewoſnje. W połnozy nimocżahaje niżiny pſchinjeſechu nam ńakowomo Bohu wječera rano derje pſchemacżowaje dejcheże. Schkleńza pak pſchego hiſcheże na rjane połahuje. Nad ſtrjedźuicż a połoſiſchej Europu leża wyſchiny. Tola ſ atlantiſkeho oceana pſchihnadża nowa ſtyhna niżina. Tuż je ras nuſcheho wjedra jaſno jara wiſnaty. — Jutſje wutoru ihhadża hłónečko 6,15 hodź. a khowa ſo 5,21 hodź. Mĕſacżk ihhadża w połnozy 12,44 hodź. a khowa ſo 4,27 hodź.

— **Do njeſboża pſchińdże** pjatk dopołdnja wokoło 10 hodź. na Fabrikiſej drohy kolejeńna, kiž ſ mĕſta pſchijĕdże. Wona ſajĕdże do żeleſnińſkeje kolije a padże ſe ſwojim kołom. Wobſtarujomna ſrani ſo cżołko na khwym kolenju a njemóżeſche hama ſtanyć. Sanitetnik Cżerwjeneho kſża, kiž w biſſkojcżi bydli, poſtċżi jnjeſpożneſ pĕrnu pomoż. Na to dyrbjachu ju ſ autom do mĕſćanſkeje thoromnje dowjeſeć.

— **Swoje 80. narodniny** ſwjeċżi dźenſa póndźelu wobſebje mjes pċżełoſtejemi derje znaty Budyſki mĕſćanſki kantor na wotp. Suſchka na Sankantſkej hasy 10. Wón je cżłonje a buchownje cżeſtwy a cżiły. Se 79 lĕtami jĕdżeſche hamo hiſcheże ſ kołeſom. Hižom 20 lĕt je we Budyſchinje ſaſtojnſki a ma wot teho cżaſo penſijon ſa ſchuleriow. Wobſebje ſnaty pak je wón daſoko pſches hranicy jako dobry pċżełaŕ. Jeho pċżełońſtwa w Radźanach wopſchija 60 ſudow pċżełow. Hacż pſched dwĕmaj lĕtoma běſche wón wučeř pċżełaŕſtwa pſchi tudomnej rataršſkej ſchuli. Tudomne pċżełaŕſke towaršſtwo pomjenowa jeho ſa jeho cżeſtneho pſchedſydu. Saſkki ſtat je jemu najwyſche wuſtramjenjenja ſa ſaſłużby we pċżełaŕſkowym ſpožiwanju. Njech je wjeċżor jeho żiwjenja też dale tak ſlónczny a jaſny.

— **39. duchowny wjeċżorny konżert** w Pětrowſkej ſyrkwi budże wutoru 9. oktobra wjeċżor we 8 hodź. Zyrkwinſki hudźbny direktor Pfannſtiehl, ſtarſy organiſt Kſchiżanez zyrkwje w Drjeżdżanach, kiž ma dobre mjeno jako hraċż na wiſchcżelach, ſahraje djela wot Bacha a Jimenca de antequera. Naiſcha wobluhjena altiſtka knjeni Pachaſec Knjeżkowa ſaſpĕwa nimo ſołokantaty wot Stólzela „Nailubſchi Jeſu“ hiſchcże raſ po mnohich pſchecżach Bacheni ſołokantatu „Bij, požadana hodżinka!“ Kantacże pſchewodżeja knjeża Klippel, Hanſpach (huſle), Weber (viola), Hartig (violincello), Horſt Schneider (pſchećżele a wjelniſwo). S pſima pſchecżita knjes farař Siegemund. — Progranmy ſu po 30 pj. pſched zyrkwinymi durjemi doſtaċż. —

— **Kradnuł je nĕchtó** we wokolinje w nozy k 5. 10. 28 ſ nutſdobnyċżom 24 porow żonjazych ſakowych ſtupnjow, wulkoſcżowy 37—39, 13 porow żonjazych ſtupnjow je ſpinkami ſamſneje wulkoſcże, 4 pary ſandałetow, wulkoſcże 36—38, módreje barby, 6 porow ſakowych ſtupnjow ſe ſpinku, wulkoſcże 37—39, 4 pary cżornych muſanzych ſportiſkich ſtupnjow, wulkoſcże 40—42, 6 porow brunnych muſanzych ſportiſkich ſtupnjow, wulkoſcże 40—43, 13 porow muſanzych krewjenych ſtupnjow, brunocżornych wulkoſcże 43 hacż 45, a 2 poraj cżornych pacholazych ſtupnjow, wulkoſcże 39 a 40. Jako myto ſa ſajdobſtate twory je ſchodowaŕ 10 procżentow myta wuſtajił. Wo wjeżowne dżiwanje proſy kriminalne wótdżelenje we Budyſchinje.

— **Naſymſke próſdniny** w Budyſchinje ſu ſo ſtońcżiłe. Dźenſa póndżelu ſapocża ſo w Budyſkich ſchulach ſaſo roſmuċżowanje.

— **Nowa autowa cżara** wobſteji wot 9. oktobra je Kamjenza do Połcżnicy na Radberga.

S **Dobrušche.** Sſtrož ſtĕkorny kwaſ ſwjeċżeſchtaj ſobotu knjes wyſchſchi wuċżeř Papperitz a jeho żona mandżelſka. Sſtĕborna njenoſta ſmĕdżeſche ſdobym ſwój 25-ſtinu jubilej jako wuċżeřka ruċżnych dżĕłow ſwjeċżiła. Njech je wobĕmaj hiſchcże dołhe a cżiłe ſtutkowanje ſpożcżene.

S **Malejſchcż.** Po dĕżiżiej vichestawzu naſche ſerbſke towaršſtwo wcżera ſaſo rjany ſerbſki wjeċżor wuhotowa. Dżeſ ſokoſtſke kapały piſkaſche k rejam, wo cżaſ dżiwadła, konżertowaſche w pſchestawkach. Dżiwadło „Nahrabnokcże mjeda“ abo „Wĕcżeje horjo, nĕcżeji ſmĕch“ bě dżĕ krótke, ale w ſwojim wopſchiſcżeżu njewinowaty pujamy ſtudentſki żorcżik. Wſchitcży hrajerjo bĕchu ſo do ſwojich rólow ſaſiwili. Zidaj Schmul a Izit bĕżchaj woprawdżiżej ſobiji ſjnnow wobſtrĕlanjeje ſchlachty ſnano ſ Palicża abo ſ Haży „Brüht“ w Lipſku. Pſchikładowarjam ſo ſyſoke mjeſnoczża kukachu, widżo, kak ſo winowatym njewinowaċżi.

Mužojo a hory.

Roman.

(Pokraczowanje.)

Tam ſady pſchi lĕżu ſmużowaſche ſo wudolina tak, ſo ſby pſchi rĕczu jenoż hiſchcże ſchczeżka. Na wobĕ ſtrońe poſtċżehowaſche ſo lĕſnata ſtkonina. Hory ſo ſapocżachu.

Na to mĕſto wupja nĕtko kedżbnoſcż Surma, tón ſe pżow, kiž bĕſche ſły na ludźi. Mjes tym ſo Duboſchi njeboże ſchcże lubowanu mjes mowzami a lĕżnej ſwĕrſinu a njeſcżkaſche ſo ſ cżłowjekom, bĕſche Surma zyle dżiwi ſa ludźimi, kiž w lĕſu wucżuſchli a běda natrjechenemu, njepſchihotowanemu paſtyċż w prawem cżaſu k bitwiczży, ſo by pża ſahnał.

Nĕtko ſe poſaſtał a worcżeſche k lĕżu.

„Ma tam nĕſchto“, ſcżini bacża Petrowicża kedżbneho. Sahłoni żebi woczi, ſo by lĕpje widżał.

Se ſkłonimy dele cżehnjeſche ſo żónſka poſtawa.

Widżamnje bě to ſtaruſchka. Pod pażu njeſeſche trochu ſuchich haſłow.

Bacżeſ ſo ſeſny, hdyż bĕſche ſhwilu hladał. Se ſtrużeſemi njemóżeſche ſłówcża wuprajicż, ſo by ſtaru żónſku hiſchcże w pożledu mm wokomiku ſ ſaſtacżu pohnuł.

A tak żónſka ponałka po kamjenjach ſchcżeſtupowaſche pſches rĕczku a mĕrjeſche pſches pucż ſ khabłowazym ſtarzowſkim poſtupom.

„Mĕkajka ſtara baba“, prajeſche Petrowicż, hładajo tohorunja, kak pſches pucż pſchehładża.

A tu hižo Nežuchu to hrabny.

„Bĕda cżi“, żareji a poſbĕhny ruku.

Bĕſche wſchak hižo poſdże na hrożenja.

Baba ſo roſhładny, ale ujeſda ſo, ſo by ſłyſchała. Pak bĕſche trochu hłucha abo njechcżeſche ſłyſchcżeċż. Każ by njeroſumiła, cżĕrchaſche pomałku do wjeſchka na druhej ſtronje pucża.

„Schto je ſo ſtało?“ ſahłada ſo Petrowicż na baczu, kiż bě ſbĕżnył.

Mjes mużomaj naſta krótke, ale cżuċżiwe, njeſapſchijomne njedożoſumjenje.

Petrowicż ſebi muſleſche, ſo by to dyrbjał ſnajmjeńſcha njedżiwjeċż, a niż baba byċż, ſo by Nežucha pſchicżinu ſ tak njewſchědnemu roſhorjenju mĕł.

A bacża pſchemĕri ſej Petrowicża, jako by jeho we żiwjenju prĕni krótk widżał. S kim też to tola tule na kolibu cżahnu? ſeſałoſcżi w duchu.

„Żónſka pſcheńdże pſches pucż, hdyż cżehnje ſo ſtadło na horu horje“, wuprajі napożledku ſ roſhorjenjom ſchpatnje potajenym, „żónſka pſcheńdże pſches pucż a wón ſo praſcha, ſchto je ſo ſtało!“

Żónſka, haj bóle baba. Haj ſchtó wĕ, hacż niż ſtara Wjera. Ta je widżała, ſo tudy poċżerja.

Bacża hrabny ſo ſa hłowu.

Kſchidże nĕtajkho pſchichodneho njeſboża jemu we wuchu ſaſchumi.

Hu! So jeho tak ſyma wobża po khribjeċże. Wĕmy dżĕ, ſchto dokonjeja tajke kuſtarſke baby, ſapſchedżene ſ djabołom, nimo do drjewa khodżenja a proſchċżiwa. We Lucżkach bĕſche to Danielka, druhdże żaſo druha. Pſchińdże cżi tajta do domu a ſlĕdżi wſchndże ſe ſwojimaj dżimnymaj woczomaj na ſelen hellkeje barby. Na ſwj. Jana maja naſſkyltiſchu móż. Chże żebi wupożċżicż dojmu dóiċżku. Bĕda, pożċżiſch-li. Pſchipołdnin pſchińdu krumy ſ paſtwy a njedadża ani cżerpałki mloka. Maja naczinjene.

S dejnej dóiċżku je to najwĕċżiſchu, ale babje to dożaha, njemóże-li ſo nĕcżeho druheho ſmżnicż, woſmiješli ſ najnjeńſcha ſchcżipku popjela ſ popjelnika, pridży hacż ſo wohładnjeċżi.

Tajke wone ſu.

Tola Petrowicż dże je we ſwĕcże pobył, na tajke wĕży je poſabył.

„Sſadżmoj ſo, ſo budu wowzy dejicż“, ſnapſchcżiwża ſo bacżowej rĕcżi.

Wón ſo dożyka rady ſadżera.

Nežuchej to ſablhitnje pſches hłowu, ſo by runje wón, Petrowicż, to ſchpatnje njedodżĕłał. Ale wótſje prajeſche jenoż telko:

„Może wſchak ſo też druhe njeſboże ſtacż.“

„To drje może. Wſchitko ſo hodżi.“

„Dopomniſch ſo hiſchcże, ſchto je ſo jónu jednonu ſe Wukhodneje ſtako, hdyż je do lĕża po drjewo jĕł a pſchenjeſe jemu pſches pucż babiſko ſ wałczinu?“

„Pſchipad“, ſarĕcża to Petrowicż.

Starz ſo ſapyri.

„Tak! Pſchipad! A ſchto hdyż cżi pſchemĕni hĕżo do konja a jĕżdżi na nim w nozy do winżow! Pſchipad, ſchto!“

Petrowicż niczo njeprajeſche, wuſkunja ſo je ſwojim dżiwnym ſtrożym poſmĕwkom.“

„Tak cżi nĕchtó rjekmu.“

Petrowicż poſkuſchaſche jenoż ſ jenym wuchom a bacża ſawołaja ſ khwilemi na wonżu a na pża, powodżaſche, każ ſo to pſched lĕtami w Pſoſchynje mĕło, ſo jene tajſe ſo biſko njeje wumrĕċż mohło. Mĕſeſche dwĕ bżowy a wjeſchcżehe jej, hdyż bĕ ſo hižo dołho na ſoju mjetała, ſo jena ſ njeju ſchka na kubju, tam by wſaka nĕkajſi pewa ja hrjadu ſkhowany, a ta ſi krótk ſ nim ſchwikła. Se ſtarſchej njebĕſche żaneje rĕcże, ſo by ſo nĕcżemu tajſemu roſhudżiła, tuż ta młodſcha dżowka poſkuſchaſche. Nadeńdże prut na kubi, ſchwikny ſ nim ſi krótk a kĕdy bĕſche to jeſt nita, wuſtupi pſched nju ſe cżmy ſwinżo. Kołcżka cżehe ſche dele, ſo ſo ji dych ſaſeſhny a bóle worma hacż żiwe. Schto dża ſy widżała? Se ſubami wſcha drkotaſche, ale prajeſche, ſo je ſwinżo widżała. A na to baba rjekny, ſo je wona w żiwjenju tole ſwinżo była. Potom je wumrĕła a w połnozy ſu ſo wſchĕ kóżki ſe wży ſdżĕrale. ſu do nowy wudżerale a ſtorżile. Na kubi tohole ſtatoka je wuſtoho cżaſa ſcherſko a kuſkarſtwo je na dżowka pſchejeſche kż je mrĕżaſej maċżeri pomhała.

Ani wo tom nochżyſche Petrowicż ſo do wutkeho powżdanja dacż, jenoż ſuchu pſchiſłpomni:

„Zajke babiſko dyrbi ſo wot khlĕwa hnacż, ſa to ſo ſym.“

„A też wot twarjenjow wuhnacż wſchitke bludne łóżi, praj.“

„Sſo wĕ, też to,“ pſchi'da Petrowicż.

Hdyż ſebi takle powodżachtaj, klinkotachu wjeſele wrota cże ſwónczki.

„Njecha ſo mi hižo nicżeho,“ wotpłuny ſej wotpſ Nežucha.

„Teje baby dla?“

(Pokracżowanje ſeſtkuje.)

tym woporam studentskich prysłow sendże. Hórsche šnjeczeje hišicze **rowabi** žorczik „Michał rejwacj wukuje." Wurczerje **rejow a pschistojneho** waschnja bychu wšeczke dawno swoje njemjesto na hoßoßik powjeßli, hdyž dyrbjeli łutych tajlich Michałoj wuczicz nohi pschestajecz.

S **Barta.** Ssobotu je ßo w tudomnej mlokarni cżeßke njeßoże ßtało. Pschi ßaßtorczenju maschiny ßo wobßedżerjej kusejej Njemczej **ruka** ßobu do maschiny cżahny. Maschina njeßożownemu ruku rózbø a jemu cżeż w njej nekotre koßcze ßlama. Snjeßbożeny dyrbjeßche ßo hnydom do Budyßkeje thorownje podacz.

S **Wětrnjy.** Schtwórtk wjeczor ßo na drózy mjes Wětrnju a Njedźichowom automobil ßpali. Puczowacy, kiž běchu tudomnych wobthodnikow wopytali, běchu ßo runje do automobila ßeßydali, jako pod ßedami płomjenja wußahowachu. Woni mějachu runje hišcheże telko thwile, ßo mógachu ßo wukhowacz a žiwoje wacżoßi ßwuczahacz. Wóß ßo zyle wupali. Na žiwoje polny benzinowy tank njeroßbuchny.

S **Wulkeje Dubrawy.** Schtwórtk dopołdnja ßnjeßbożi w porglinarni Margarecżinej Hórcże porßlintocżer Gußtaw Żyża. S nékotrymi zentnarjemi hußcżiny napjelnjena gypßowa forma ßo roßbi a padże jemu na prawu nohu. Snjeßbożeneho knjeß dr. Krauz ßwobala.

S **Njeßwacżidła.** Tudomny pólßki mischtr knjeß Hänßel poda ßo ße ßtrowotnischich winow na **wotpocżink** a je ßo hižom do Budyßchina pschejhdlił. Dżeje hacż 13 lět je tudomny pólßki hamt nahwjedował. Na jeho męßto pschińdże **1. nowembrej** knjeß pólßki ßekretaŕ Nitz ßi Barlina. We pschichodnym cżaßu k. pólßkeho mischtra k. wobschtki pólßki ßekretaŕ Häffelbarth tu dżeła. — Tudomny telefonißki hamt ma nékto 100 pschißamknjenjow. Nadżijeja ßo, ßo ßo tu **w nowym** lécże ßamopschißamkowacz hamt pschipußci.

Z **Khróścic.** Najwobßerniße dżełło ratarja je nětko dokonjane. Po dżełapolnych dnjach ßu wokrewjeńske hudźiki za człowieka cżim bóle pozbětowace. Pri krasnych hudźibnych zynkach mózachmy ßo njedżełu pred tydżenjom tu pola Wjeńkec wokrewjeć. Znata Kamjenßka kapała pod wußtojnym wjednistwom ßwojeho mißtra knjeza Höhny poßkicż wulkej ßyle pripoßluchariow rjane parle wßelakich komponistow. Teikowy pokhod „Swěra za ßwěru" wotewri wjeczor. Hudźibne wupłody wot Offenbacha, Suberta a Verdija nas zwjeßelichu. W druhim dżełu też naß znaty Strauß wjeßołobrachowaße Hannemanowy potpourri łohke nóżki na wjeßelu rejku přihotowa. Knjez Wjeńka też hewak kóżdołętnje ßwojim hoßcam podobny wjecor wuhotowa, tón raz pak běße druha wina. Wjesna žurla hiža za tudomne wobßtejnoßce přemała, to zawěße dżały zacżuwaße, kiž tu na ßwjedżenje přikhadżeße. Pod mißtrßkim nawjedowanjom knjeza architekta Cyża je z tuteje łubje nowa trochu wobßérniża rumjanße nastała. Hižo delka w zakhodże je nětko mnoho ruma a też přileżnoßć k wotpołożenju drasty. Rumny zkhód wjedże horje, napréco durje do jstwy za korčmarßke připrawy a kuchiń, na prawo jastup do žurle. Ta też w zymje njebudżemy zymu mrěć trjebać, je cżim tu parne tepjenje. Barby, z kotrymiż ßu rumnoße wuharbjone, ßu nimomórje harmoniscy wupytane, zo je to woprawdżita radoßć za wóčko. Wutwarjena žurla je rjany postup za naße wjesne wobßtejnoßce. Njech ßtajnje tajka wjeßela myßl w njej knježi, każ na wotewrjeńßkim ßwjedżenju!

-e-

S **Kamjenza.** Tudomny néhdyßchi rěmißki mischtr tu ßwoje 85. narodniny. Njedźiwajcy ßwojeje wyßokeje ßtaroby je ßtarz hißchcże cżełnje ßtrowy a duchownje cżerßtwy.

S **Kamjenza.** Poßlednje nozy běßche khětro ßyma a rano łeżeße mróß na tßechach a trawje. Łużicżki a hatki běchu hižom ß cżeßkim ßodom pocżeßnjene.

S **Kamjenza.** Jako wutoru wjecżor w 7 hodż. krawßki mischtr Richter, kiž na Oßkar-Müßßerßkej ódróży bydli, k męßtu bżßche, motorowy kołeßaŕ je njeho ßajedże a jeho na dróhu cżißny. Kołojßdny, kiž nimo pschijżdże, namaka ßnjeßbożeneho leżo a na jeho pohnuwanje dowjeßechu Richtera ß autom do jeho bydlenja. Wón je ho po ßkaczu nutßkach ßranił a budże drje dyrbjeć dżeßicz cżaß we łożu pschebywacz. Motorowy kołeßaŕ je wo ßranjenoho ßo njeßtaraŕßchi, bale jón, njeje też pjecza ßwoju mél.

S **Hjelßka.** Po wojßewßnju Lětnißkeho knjeßeßtwa ßtej wot 30. ßeptembra gmejnje Hornj a Delnj Hjelßk ß knjeßmaj dworoma je Hornim a Delnim Hjelßku ßiednocżenej. Wjeß mjenuje ßo nětko jenoż Hjelßk.

S **Delnjeho Wujeßda.** Dżenża póndżelu ßwjeczi wumeńkaŕ Michaŕ SSßerda ß naßcheje wßy ßwoje 84. narodniny. Wón je ßwěrny robußtaw ßerbßkeho towaŕßtwa „SSahrodki" a je najßtaršha muzßka woßoba w naßchej wßy. W ßwojej ßtarobje wón hißchcże pilnje dżeła, je w žiwowym cżaßu hißchcże rożk ßyk. Na Božich ßłużbach jeho kóżdu niedżełu tu nadeiđżeßch, dokelż je ßprawny kßcheßcżijanßky ßmyßleny SSßerb. Wón je też ßdżěcz lět ß gmejnßtim prjóbkiejerjom we Wujeßda był. Je je ßwěrnym cżitarjom „SSßerbßkich Nowin" a robußtakeje ßerbßkeho towaŕßtwa „SSahrodki". Tuż je jemu też na tutym męßnje woßebity dżak wuprajł a Bóh tón Knjeß chżył jeho hißchcże dale ßtrowehu a cżißeho ßdżerżecż a jemu ßhożowny wjecżor żiwjenja wobradżicż.

S **Mujakowa.** Tudomne konßumßke towaŕßtwo na poßlednje wobkhodne lěto njemóże rabat wupłacżicż. Dokhody běchu pjecza 17 000 hr. nijße hacż wudawki. Tutón njedoßtatk dyrbjeße konßumßke towaŕßtwo w Běłej Wodże pschewßacż, kiž je ß Mużakowßkim ßiednocżene. S wobßamknjenjom generalneje ßhromadżißny ßu hoßpoßy njelubje pßchekwapjene.

S **Róßborka.** We wokrjeßu Róßbórßkeho dżełoweho hamta ßo dżełowe wobßtejnoßce w tydżenju wot 27. ßeptembra hacż do 3. oktobra pornjo prjedawßchemu tydżenjej njeßu pißchemenite. Liczba dżełopytacżych ßnijże ßo wot 365 na 350, cońtawarjow podpjery wot 223 na 201. Dżełowy hamt 35 woßobam dżeło pißchikaja. Dnja 1. oktobra 1928 bu Róßbórßki dżełowy hamt SShorjelßkemu dżełowemu hamtej pßchidżełeny.

b

Napřemopyščenje Buduških wukładnych woknow.

Dopokaz ßamóžnoßcże domjazych wobkhódnikow.

Każ krótko do hód ßdaße ßo žiwjenje na Budyßkich bróhach a hańach ßobotu wjecżor a zyłu niedżełu, kiž na wjecżor tajkeho roßmèra naby, ßo niebéße žamo móżna ßo pßches cżrjódy wężinnych wobkhßowarjow wupßchenych wulkadnych woknow pschecżißchecżecż. Tyßacy ludźi cżahachu po męßcże a wobdźiwachu wukładne wokna, kiž ßu ßa tutón pßchiwabjeńßki tydżeń, kiż ßo wot 6. hacż do 13. oktobra wotmeße, ß woßebitej pilnoßcu, łubożeńu a zajimom wubedżene. Na tutym pyßcherißkim wubédżowanju njewobdżéła ßo wßchitke wobkhody, wßo maju wobkhodniży ßmißkołowneho męßta, hdżež žily wobkhodniho žiwjenja cżeczeża, najwjazy zajima na wobdźélenju. A woprawdże, tu pokaße ße tak prawje, ßchto cżłowjeßki duch ßamóże wumnßłicż a jeho ruka ß wußej wußtojnoßcżu wuwjeßcż. Kak originelne ßu hußto myßlicżki, kiž ßu byle ja wobkhodnikow ß wjednikom pßchi wupßchenju ßwojich woknow. Kóżdy je ßo prózował, ßo by ßwoje najlépße myßle położił do wuwarjenja ßwojeho wokna. Hdyž tak po męßcżańßkich dróhach khodżo ßebi jenotßiwe wokna wobkhladowachmy, dha mójachmy ßacżißcżecż, ßo je ßo jim to też radżiło. Wßchitke wokna, kiž ßo na napßchemopyßchenju wobdźéła, běchu ßtajnje wobłeßnjene ß cżißdami ludźi, kiž ß wulkim zajimom wußajene kraßnoßcże, kotrymż cżaßcżißcho hmorißtika žila njepobrachowache, ßebi wobkhladowachu. Hižom wonkownje běßche ßo mało ßwjedżenßkiu pychu wobßelku, ßo by tudomnych a zußych pokaßało na ważny dżeń. S męßcżańßkich wżow a ßlowjnych zwarjenjow a ß priwatnych twarjenjow ßmahowachu ßo thorhoße w némßkich, ßakßkich a męßcżańßkich barbach. K ßabawje nimodużnych bżßchaj pschihrawjenaj radiowaj wotßjerżecżkaj na Žitnych wikach a Schulßkej haży a namakachtaj wußke błyły poßmicharjow. So ßmjeje tutón pschihwabjeńßki tydżeń ßwój wocżakany wuspéch, ßmémy drje po naßjonjenjach wężeraßcżeje niedżele hižom nétko ß wßtokżu prajicż.

Z Łužicy

* Se **Salomja** (Sohland). Żandarmej je ßo pschi dalßchim pschepytowanju poradżiło žiwnoßerjej Hermannej Herbergej, kiž w Budyßkim pschepytowanißkim jaßiwje ßedżi, hißchcże pjecz dalßchich paduchßiwow ßtoku dopołakacż. Herberg je poiaßtim wot lěta 1922 ß paßiwßchcża knjeżeho dwora w Dürrhennersdorfje 6 krawow a 1 konja a ß paßiwßchcża knjeżeho dwora w Katmarzecach 1 konja kradnył.

* S **Habrachcżiż.** Jako tudomny 55-létny piwowy wikowaŕ a nèhdyßchi gmejnßki rada Gußtaw Drßler telefonowaße, jeho Boża ruczka ßaja a wón ßo morwy pschi ßwojim aparacże ßwjeße.

* Se **Žitawy.** Hróbne ßmjerine njeßbożo ßta ßo ßchiwórtk popołdnju ßa 3 hodż. na Warnsdorßkej żelesnizy wyßke Žitawßkeho dwórnißkeja pschi moßcże pschi Hórkej dróży. Cżah, kiž 2,40 hodżin do Warnsdorfa jédżał, pschejédże 18létneho dżełacżerja Gerharda Dittricha ße Rychnowa a jeho hnydom mori. Cżah wotjéże njeßbożownemu prawu rukų a lewu nohu a rosbi jemu nop. Dittrich pschiprawjeńße ßchtikati pßche dejßcż ja ßignalowe grotu a je ßo najßerje pschepoßłoże na cżah dżiłakał.

* Se **Shorjeża.** SSandżenu ßobotu ßmjédżißche tudomnu 89létnu żelesnißki aßßißent na woty. Hendrich Maaß ße ßwojej 88létnej mandżelßkej dejmantowy kwaß ßwjeczicż.

Hospodarski rozhlad.

Póndżelu 8. oktobra 1928:

Barlińßka burßa ßandżenu ßobotu w ßkruczenju efektiwnych kurßow poßkupowaße. Wiki ß rentowymi a dołżnymi ßiclinami běchu ßtrże ßtruczene.

Na **produktowych wikach** żitne płacżiny ßnowa poßunychu. Pschenża poßtupi po zentnarju wo 10 pj., rożka wo 5 pj. a wowoß wo 10 pj. Zentnaŕ płacżeßche ßobotu

w Barlinje

pschenży 10,60—10,75 hr., rożki 10,35 hacż
10,50 hr., jeczinjenja najßmikteho 10 hacż
10,55 hr., jeczinjenja nalétnjeho 11,55 hr.
hacż 12,55 hr. a wowoßa 9,85—10,45 hr.

w termijnowym wikowanju

ßa oktober: pschenży 11,32½ hr., rożki 11 hacż 11,05 hr.,
ßa dezember: pschenży 11,73¼—11,75 hr.,
rożki 11,47½ hr., wowoßa 10,95 hr.
ßa měrz: pschenży 12,15 hr., rożki pak 11,88¾ hr., wowoßa 11,40 hr.

Pschißłajeja:

Wjeczerßnika kowaŕßkeho, Ditrich w Lubiju a Stübner we w Lubiju.

Tżełaczerjow, zyhłowancża, Müller a Comp. w Lubiju.

Widaŕßkeho, Wagner w Semjazach.

Widaŕßkeho, Henczka w Raßchowje.

Na pschedań:

Broßata, Rühla we Wußim Wożyku.

Bukowcża, Łoßk w Budyßchinje.

Krawa žołta, wyßokoßmeżelna w Motyhle 33, w Lichanju cżißło 34, w Kubißchżach 8, w Małeßchezach 9.

Krawa młoda, wyßokoßmeżelna, w Žicżeńku 3, w Rodezach cżißło 20 a w SSałhowje cżo. 17.

Płokawa w Běłej Wodże, Korłowa haża 21.

Wóß běżecżoży w Budyßchinje na Sadowej Bratrowßkej haży cżißło 4.

Wóß běżecżoży, Laßchinßki w Kupoji.

Wóß w Brěżynym cżißło 19.

„ Löschbar w Barcże.

„ wałach, Wjazka a žrjebjo we Małem Wjeßkowje.

„ 7-létna kobła w Skanezach 16.

„ žołty Oldenburgßki, knjeżi dwórow Hornim Hunjowje a w Haßłowje 2.

SSoudniży na pschekładowanje

wutoru 9. oktobra 1928

w Brěżynje poła Kamjenza dop. w 9 hodż. w hoßcżenzu „K wicżeżnemu kubłu": ßłomowa praßa, rěżak, pißanißke błibo a ßkript,

w Nowaßłicach pschiw. w 12 hodż. w hoßcżenzu: drasty kamor a nałażdowak,

w Njeradżach pschiw. w 12 hodż. w hoßcżenzu mużaże kolo,

w Konjezach poła Kamjenza pop. w 2 hodż. w „Herßkej gruchcże" ßchijaza maßchina.

Dobrowólne pschehadżowanje:

w Budyßchinje na Drjewowych wikach wutoru 9. okt. 1928 dop. ½10 hodż. w dworeje ßpeditéra Wäßche: wßchelake mebße, 36 rubow, pjwowe a winowe ßchkleńcży, mużaze kolo, płokawa a žimawa.

Drjewowa awkcija

w Lubnowje w hoßcżenzu hobotu 13. oktobra pop. we 4 hodż.:

2 hromadże twjerdeho drjewa,
256 metrow khójnowych kutuchow,
52 metrow khójnowych kłumpaczow.

Drjewo leżi na hrodowßkej horje a w khójnowych jamach.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. 3/11 hodż.: Pschi krutej tendenzy witi hißchcże njeßu twuwite.

Dop. 3/12 hodż.: Każ psched hodżinu. Płacżiny ßu mało pschemenjene.

Płacżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołżowe ßymjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacżiny po złotej hriwnje.

	6. 10.	5. 10.		6. 10.	5. 10.
Pßenica	212-215	210-213	bunv	—	—
rożka	207-210	206-209	woka	—	—
nal. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jeczmjeń	200-211	200-211	żołte łupiny	—	—
wowß	197-208	195-206	zeradella	—	—
kukurica	216-21 4	215-2 7	raps. wosuńk	19-19,7	19-19,70
pßenč muka	26-29 75	26-29,75	lany wosuńk	23-23,90	23-23,90
rżana muka	27-29,75	27-29,7	pocn. melusa	—	—
pś. wotruby	14,75	14,75	hirnj. kruški	21-21,7	21-21,20
rżane „	14-15,00	13-15,00	syno, 50 kg	3,80-4,40	3,7 -4,20
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,1 -1,2	1,00-1,15
hróch	—	—	pßenč. „	1,10-1,25	0,80-1,00
rapa	328-330	328-330	wowßna „	0,85-1,10	0,80-1,00
pjeluški	—	—	jeczna „	1,15-1,30	0,90-1,00

Treiber wuwinowany.

Dopokaju njedożhażju k ßażudżenju.

SSobotu wotmé ßo w Drjezdżanach po ßdażu poßledni akt wukeho prozeßa pßchećiwo pßchekupej Treiberej, kiž běße wobßkorżeny, ßo je ßwoju żonu w Alpach je 70 metrow wyßokeje ßtalo do hłubiny ßtorczik a ju morił. Pßchi zyłym dołhim jednanju pßchećiwo njemu pak ßo pschißłużny ßud njemóżeße pßcheßwędżicż, ßo je Treiber woprawdże winowaty.

SSobotu popołdnju w 3 hodż. ßtónczi ßo pßcheßłyßchowanje ßwędkow, kiž we ßwojich wuprajenjach pßchezo pßchesjene njebéchu. SSchto je ßo wßchitko pßchi pßcheßłyßchowanju ßwędkow jednało, wojßewi wyßchßi ßtatny rěcznik Biermetz we ßwojej

wobßtorżbnej rěcżi.

Wón praji, ßo njeje żaneho ßwędła wo tamnym podawku w Alpach. Hižo ras je ßo ßtatne rěcżnißtwo ß tutym podawkom ßaběrało, je pak jednanje ßaßtajicż dyrbjało, dokelż njemóżeße dokaz podłohow k ßażudżenju. Tehdy hißchcże njebéße ßnate, ßo je Treiber pocżahi ße druhim żónßkim męß, jako běße jeho żona hißchcże żiwa. Pozdżißcho dóńdże na ßtatne rěcżnißtwo liß, kiž Treibera ß nowa pocżeżi. Jako wobßkorżeny żiwjeńße ßawěßcżenje wotßamknu, ß jeho wobkhodom hubjenje ßtejeße. S tutym ßawěßcżenjom je Treiber pjecza wulku hłupoßcż ßworaŕ, pßchetoż najpßchekłepanißchi ßłóßtnik ßwora żónu hłupoßcż. Treiber da ßo pola ßawěßcżeńßkeho towaŕßtwa woprajßcheż, hacż ßo pßchi ßmjerczi pßchi ßnjeßbożenych ßawěßcżenje w dwójnej wyßokoßcżi wupłacżi. To ßo jemu pßchipraji. Je ßo ße ßwojej żonu na to do hór podaŕ, ß kotrychż ßo wona wjazy njewórcżi.

*

Schto ma ßo wo podawkach na tamnym 14. ßeptembru 1926 dale prajicż?

Wyßchßi ßtatny rěcżnik dżéli, ßo po wuprajenju ßwędkow njebéße trjeba, ßo mandżelßkaj hakle na Goldżechorn dżéßchtaj, ßo bychtaj thowanje ßkónczka wobkedżbowacż mohłoj. To móżachu blize pßchi hoßcżenzu też. Njebéße żamo hižo dla poßtupowaneje kurjawy radnio. Méßtno paŕ béße derje wolenc, padnjenje ß tamnicżeje ßkały dyrbjeßche mécż ßmjertne ßcżéhwti. Je dopokaßane, ßo ßtaj Treiberej mandżelßkaj hoßcżenj popołdnju w 2 h. wopußchcżikoj a hakle wokolo 6 hodżin je ßo Treiber ßam wrócżił. Cżehodła Treiber njeje hnydom hładaŕ, hdże je jeho żona padnyła? Cżehodła je hakle na wjecżor po pomoz pjchjichoł? Napadne też je, ßo Treiber najprjedy ßwojej lubży Hoyerez wo ßmjerczi ßwojeje żony pżéłi. Wyßchßi ßtatny rěcżnik rěcżeże dale wo Treiberowych pocżahach k Hoyerez a wo drohotnych darach. Sa króttł cżaß ßwudawa wón na tule hołzu 26 000 hriwnow. Wob-

mysłimy hischcze jeho kaźiba na Hoyerez, jako wón we pschepytowanskej jathbje ßedßesche, hdßeż ju namokwjesche, so by mjes rjadkami cźitała a njeprajika, so je ji manßelstwo ßlubił, dha rěcźi pschewjele pschecźiwo Treibrej. Pschewjele pokasuje na to, so je wón ßwoju mandßelku do hłubiny storcźił. **Wón tohodla namjetowasche, so by ßud Treibera mordarstwa winowateho ßpósnał.**

Jako prěni jakitowaŕ wustupi rěcźnik dr. Alsberg. Wón praji, so je mózno, so je ßonje na wyßokej ßtale nadobo ßlě **było abo** je ßi nękajkeje **druheje** pschicźiny, wopacźnje ßtupiwschi atd. dele padnyła. Wobßtórźba może ßenoż na to pokasać, so je ßnadź Treiber ßenoż pschecze měł, so by ßwoju ßonu wotbył. Nicźo dalsche jemu njemóża dpokasać. Sakitowaŕ wußeßny, **so je Treiber njewinowaty a ma** ßo tohodła wuwinowacź a hnydom ſ jatby puschcźicź. Tež rěcźnik dr. Fleischhauer rěcźesche ßa wuwinowanje. — SSud Treibera skónczyne **wuwinowa**, wudawki ßa jednanje ma ßtatne połkadnja njeßcź.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Bijhopiz.** SSańßeny piatk wotmuchu ßo k pěcźenemu rosej druhe tydßenske wiki, kiž ßu na pospyt ßnowa ßawjedźene a ßo piatk wotmérwaju. Wone běźu jara ßerje wopytane. Wósche ßo wjese wikowarjow a kupzow ßeschło. Tež ſ wokolnych wßow bźesche wjele ratarjow na nowe wiki pschijěło.

* S **Pirny.** (Hruby mischtr.) W městowym dźělu Copizy da ßo ßamkarßki ßwojej nahłoßci pschewinycź. Jeho wuczobnik bésche pjeza pschi dźěle wopaczny wolijowy thanku wsak. Mischtr wuhrabny mlodemu cźłowjekej thanku a dyri jemu ſ njej na hłowu. Wuczobnik ßo ſ tschaßenymi mołhami bjes wědomja ßwjese a **na** prawym cźěle wothromi. Wobjarujomneho domjetschu do mésćańßkeje hojerńje, hdźeż ßu jeho ßranjenja jako ßtrachne ßpósnali.

* S **Drjeßdźan.** (Wußtajeńa ſ wußpěchom.) Pjenjeżny wunoßchť a wußpěch lětußcheje Drjeßdźańßkeje wußtajeńzy „Techniße mésto“, kotraż je ßo ſ 30. ßeptembrom ßkónczíła, je jara dobry a ßu ſ nim jara ßpokojom. Dołeź běsche wjedro lětßa w pójdnim lěczu a najwjac tak rjane, běsche wozkut wußtajeńzy wjele lěpschi dyžli loni na papjerowej wußtajeńzy.

* S **Kamjenicy.** (SSmjertne padnjenje na dróhy.) Schtwórtk popołdnju w 5 hodź. padże na Marzinßkej dróhy 53lětny pohonc na thódnik a ßo na hłowje cźełka rani. Na ßcźěhwki tutoho njeßboża je pohonc hižo wjeczor w 9 hodź. wumrěł.

* S **Klingenthala.** (Rozpuschcźeńe měschcźańßke ßastupjerßtwo.) Klingenthalßky ßozialdemokratiju ßu pozadanje měschcźańßtwa ßapodali, kiž ma za ßamér rozpuschcźenje tamnißcheho měschcźańßkeho ßaßtupjerßtwa. Se 1700 **podpißmami je trébna** licźba podpißmow hižo pschekrocźena. Njedźelu 21. oktobra ma měschcźańßtwo wo ßozialdemokratißkim pojadanju ſ wólbu rosßudźicź.

Erna Anthonez
přiwozmje swoje khłoßanje.

Każ w ßobotnißchim cźißle pißachmy, je pschißłažny ßud w Barlinje 25lětnu kontorißtku Ernu Anthonez dla ßfonzowanja rjedźelßki Schükeroweje ł 5 kłam jaßtwa ßałudźił a ji cźeßtne prawa na tři wotrjekł. Nětko ßo ſ Barlina dale **powě, ßo** je jeje ßakitowaŕ piatk ßudnißtwu wojßewił, ßo ßo ßałudźena Erna Anthonez nocźße pschecźiwo wuhuzej powołacź ale **ßo** khłoßanje pschiwoßnje. Njeje wocźakacź, ßo ßo **ßtatne** rěcźnißtwo ße ßwojeje ßtrony powołanje ßapedna a tuż drje wußud prawomóz dońanje.

Proces přećiwo Bergmannej.

(Pokračowanje).

Na ßcheßtym dnju jednanjow pschecźiwo Bergmannej mějesche ßo jako wězwuwußtojny knihowy rewißor Märker ßamolwicź. Sakitowaŕ pak jeho pschekhłußchowanje wotpokaß ſ wuhotowanjow, ßo Möckernowe pójmanje dobrowólneje njeje objektiwnje cźerjane, ale wopschißa wjele ßtronißich podßudźowanjow. So by ßo postupowanje ßakitarßtwa wußprawniło, pschecźitachu dźele ſ tuteho dobrowólneja. SSud ßo po krótkim wuradßowanju namjetej ßakitowarßtwa pschißłuchał.

SSud wumjetowaße Bergmannej, ßo ßu jeho pschißtajeńzy wupraßili, ßo je Bergmann ßam porucźił, ßo mają ßo nękotre ßkładowe liſćiny wo jenej tworje wupißacź. Bergmann pak wołta pschi wudawanju, ßo w tutym ßyßtemje njeje nicźo wědźał a ßo ßu pschißtajeńzy ßuto ße ßkónczeje mohły ßkładowe liſćiny wupißowali.

SStatne rěcźnißtwo postaji na to ßwědka, pschekupza Eliasa Gedaliuka, kiž wupraji, ßo je ßo Bergmann hižom we lěcźe 1915 ſ lombardßkimi wikowanjom ßabérał. Jeź tehdom je Bergmann pjeza wot ßwědka 50 000 hriwnow pschijał a jemu měßacźnje 5 prozentow měßacźneje danje a prowißiju dawał a jemu ßa to tworły ßaßtajił. Dwaj rěcźnikaj pak ßtaj ßwědka pjeza warnowałoj a jeho kedźbliwoho ßcźinjłoj, ßo Bergmann wjazore ßkładowe liſćiny ßa jenu tworu wupißuje. Tutaj rěcźnikaj mataj ßo w bliźßchim poßedźenju jako ßwědkaj pschesłyßchcźicź.

Přilopk.

* **100lětny wobkhodny jubilej.** Po zhłym ßwědcze ßnata Mißchnjanßka firma Moriz Seifert, kiž podawa pórzlin, ßchkleńzu, krßtał, ßamjeninu, domjaze a kuchinße ßudobja a wuhotowanja ßa hoßcźinu ßwjeceńeße 1. oktobra ßwoje 100lětne wobßtacze.

* **SStrachne njetwoitwarjene mloko.** Po hamtßkej powěßcźi ße w Mnichowje 25 wozkowow na tyßuß ßkorikow. Pschicźina ßkorjenja je njetwoitwarjene mloko. Sakaßali ßu pschiwos mloka ſ wohrożenych ßtron.

* **SSmjerć w zyrkwi.** Njedźelu popołdnja w Eibenßtocku 62lětneho muża Boża ruczka ßaja, jako bo na Bożej ßłużbje wobdźěli. Wón hnydom wumrě.

* **Cźahaj do ßo ßrahnoł.** Żelesnißka direkcija w Ludwigshafenje wotjewja: Póndźelu rano 5,20 hodź. ßrahi pschi ßajeźbje na dwórnißchcźu w Kaiserlauterne wożobowy cźah do dźěłacźerßkeho cźaha. 2 wozkobje pschindźeßchtej wo żiwjenje a 7 ßu cźeßko ßranjene, mjes nimi 3 ßónße. Pjeć wozkobow wotetuße ſ łóßchimi ßranjenjom.

* **Němßka parna łódź ßo pobnórika.** Parna łódź „Maria Pinango“, kotraż jenemu Hamburkßkemu łódźnemu towaŕßtwu ßłuscha, je ßo po powěßcźi kapitana pola Ozorßkich kupow pschi ßylnym wichorje pobnórika. Wona wjeßeße twory ſe Hawanny do Italißeje. Wobßadku ßu wulkhowali. Naßtała ßchkoda ßo ße ßawěßcźenjom narunа.

* **Pip — pip — awto. Holcźka** w Nymphenburku pola Mnichowa, kotraż wjele hißchcze zyłe połdra lěta ßtara, njemóże hißchcze wjele powědacź, ßnaje pak nimo nětkotrych druhich ßłowow ße pip — pip — ptacźi a awto. SSańßeny tydźeń, jako nowy Zeppelin Mnichow wopyta a ßo ße tež nad Nymphenburkom ßjewi, ßawoła dźěcźo, jako ßchumjenje motorow łótßchesche a Zeppelina wuhlada, na powětrom pokaßujo: „Pip — pip — awto!“ Mějesche ſ tym wulkeho ptacźka, kiž hawu cźini jako awto.

* **SSe ßwojej ßabriku ßo ßapalił.** W Michelßtadźe we Odenßim ßěźu je wulki woheń cźełpałowu ßabriku firmy Künzel & Co. do popjela pschewobroćił. Woheń je naßtał ſ rozbuchnjenjom ßudobja ße ßpiritußom. Płomjenja ße njemdrej ßpěßchnoßcźu po twarjenju běźachu, dokeź běsche w městnoßći, hdźeż ßo rozbuchnjenje ßta, wjele celuloida ßkładjeneho. 40 dźěłacźerjo, kotíž w ßabriku dźěłachu, ßo ruczе doścź wukhowachu. 66lětny ßabrikant Karła Künzel pak ßo ßobuſpali. Jeho cźeło poßdźißcho tak ßwuhlene ße wopałtnißcheja wucźeßechu, ßo njebéźche wjazy ßpóznacź.

* **Město wulkeje mißße ßwoje dźěcźo naßełił.** Hollandßan, kiž ße ßwojej ßwójbu na bydleńßki łódźi bydli, chcyßche wulku mßßu ßatßełicź. Mějesche pak wulke njeßboże, pschetoż ßtéł město do mßße do ßwojeho połdraletineho dźěßcza, kiž runje nimo pschibźeża. Dźěcźo, kotremuż zyły ßchrótowy wutßél do hłowy ßlecza, ßo na městnje morwe ßwjese.

* **Wichorowa ßchkoda w Floridźe.** Po rosprawje Cźerwjenehо ßchkża je tornado na Floridaßkej połkuje ßa něhdźe 50 milijonow dollarow ßchkody nacźinił. Wjerczaty wichor ßnicźi dośpołnje pßches 4000 wobkhodnych twarjenjow a bydleńßtwa a wobßchkodźi żylnje pßches 13 000 twarjenjow.

Na nowiše z cyłeho ßwěta.

— **Schkrowa powěßcź wo wjedrje ßa julißchu wuturu:** Sßo wuczahuje, mile a ßtajne wjedro kwa.

Barlinßki polizajßki presidium je pschecźiwo wobdźělnikam Barlinßkeho kolaßchrikowaka khłoßanißki proješ ßawjedł. Pschecźiwo ßapółtanej Schulzej, kotrejż hißchcze njeßu namakali, dyrbi ßo dla każenja domjazeho měra a dla hrubeje njewuchcźineßje ßakrocźicź. Tři druhe wołoby, kotrejż ßu ßo pschi wotwjedźenju Worwárßtwoho redaktora Schwarza wobdźělike, tohorunja automobilowy wjednik, budża ßo dyrbjeć dla porubjenja ßwobody a dla nuczenja ßamolwicź. Po ßtrélczy Barlinßkeje ßchrieźkowańßteje hodźiny ßo pschipowědaŕ Jánißch ſ jeho měßtna k druhemu dźělu pscheładźi.

Do Delnj. Wujezda a wokoliny!

Cześenym wobydlerjam w Delnim Wujezdże a wokolinje wozjewjam, zo srjedu 10. t. m. swój

nowonatwarjeny wobkh. dom wotewrju

Budu so stajnje prócować, čescenych woteběrarjow kaž dotal w starych klamach z dobrej a sprawnej tworu postužować a prošu mi hač dotal spožčenu dowěru tež na dalše wobkhowanje. Na dnju wotewrjenja dawam na wšo twory

10% rabata!

Willy Sickert / pjekarnja a kolonialne twory

Symjentna pšenca
„Strubes Diekkopf“, 1. wotsyw, a
Strubec rožka
1. wotsyw, je na předań
Delanc we Wadecach

Hygijeniske wecy
za žony a za mužow
žiwotowe wo..wjazki a tajke za wustupowanje, bjedr. formarje, ſtalički, podłožki, pjelušowe khołowniki
Wagnerowa
w Budyšinje, před Šulowſk. wrotami

Serbski Hospodar

Ratarske wulkowikowanske towarstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdże
telefon čo. 13
kupuje pšeco
rožku a pšencu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu wolijowu wosuchowu mučku.
(Muki našeho woljowjeho wosuska wopřijoja po přepytowanju statneje pruhowarnje w Möckernjo pola Lipska 29,75% proteina, 11,28% tuka a su njeskažene.)
K nazymnemu wusywej mamy
wubjernu symjenitnu rožku.

Naturska hojerka — Iris-spytnica
A. Freundowa, hojerska magnetopatka
radium-homöopathija, biochemija, diät. hojenje, zelowe hojenje, ma rěčne hodźiny **w Budyšinje** na Jägerskej dróży 5 kóždy štwórtk, pjatk a sobotu wot 8—5 hodź. a wobkladuje holosće čuwow a wuši, woči, holosće, wobliša, lišawy, wupjery, wrće, drjenja, jatra, žołča, mortwicy, zakalkowanja, bjezsparnosće, waki, wosuchoćenja, tolsosće, zatykanja, słabosće, epilepsije, spinka, žily a bolace nohi, Wulke wuspěchi. Raněu moc sobupřinjesć.

Britwje, truhanske aparaty a nožki,
:: **wótřeńske rjemjenje** ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa a točerńja na Třełanskej dróży 6
Wosebita točerńja britwow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawskeho grata.
Pučowacych a zběrarjow ja won ujepošelu.

Wše šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Podšite kholowy za žony a mužow / Podšite wobleki za dźěći / Podšite talje / Normalne kosle, lacy z rukawami / Klubowe lacy za dźěći a mužow, jaki za žony a holcy. — Jenož dobre kwality a najtuńe płaćizny!
Ernst Jordanec wud. w Budyšinje
jenož na Znutřkownej Lawskej hasy 5

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Pudźanin w Budyšinje. Za hospodarske: Arnošt Barth w Brězowcy. Za nawěšći: G. Jana w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 sł. pj., na pósće a pola dowěrjalkow 2,30 sł. hr. płaći 10 sł. pj. Wudawa a dźěi Do wukraja 14 Kč. Kóžde so. Smolerjec knihidźićerňa, zap. 2a. r. w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2887.

Za nawěški, kiž maja so had do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobsedźenje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy a z rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifie. a z

Čisło (Nr.) 237 — Budyšin — Wutoru, 9. oktobra 1928 — Bautzen — Lětnik 87

Kommunistiski pryzl w Barlinje.

Barlinski kommunistiski kološkričkowakowy rěčnik z pjasću do wobliča dyrjeny.

Kommunistiska pschestupjenja w Barlinskim kolosčkričkowaku je njedźelu w nozy w podsemskej železnizy dohn měła. Kommunistiski sejmski sapóžtawc Schulz, kotryž bě so žiwotnje wuzamknył, a policaj Schwar

rjekł: Strajkowoza chzedża knjezeŕstwo powalicć a we wikowanju a industriji njeworjad sdubsicć. Knjezeŕstwo burcje pschecźiwo nim wojowacź.

Strajk we Łódźi.

Strajk textilnych dźełaćerjow we Lódźi je rosmérow nabył, kaž hischcze dotal žadyn strajk w Pólšce. Liczba strajkowazych je hižo pschez 100 000 muži frosła. Sobotu je ministerski president hižo deputazije strajkowarjow pschijał a pondźelu chzyše dźełowy minister snowa spytacź, na dźełodawarjow skutkowacź, to bychu žadanjam dźełaćerjow napschecźiwo pschischli.

Sakrocźenje knjezeŕstwowych instanzow sda so cźim runišce był, dokelž je sobotu w małym industrijowym měšcze Swonka Lodze k njeméram doschło. Pschi tom je policija bronje wužiło dyrbjała sadźewacź, so bo strajkowarjo do wulkeje textilneje fabriki dobuchu a snjeje k dźełu swólnuwschi dźełaćerjow wuhnachu.

Knjezeŕstwu pschecźelnu „Kurjer Cźerwony" sa to wustupuje, so by so wurunaŋ hud sčełodawarjow a dźełaćerjow sestajał, a chze wědźecź, so mohło so Sprozentike powyschenje mjdy dogjicź, pschispomni pak, so by so strajk dyrbjał tónle tydzeń stónicź. Knjezeŕstwowe nowiny na stronje dźełaćerjow steja. Knjezeŕstwo je pschesmědźene, so **dźełaćerjo nětkle mjdy k sahtóbnjenju dostawaju.** Knjezeŕstwo na sa siwoju winowatosć, hospodarske połoženje dźełaćerjow sležychicź, kotrychž nusa do rukow kommunistow honi.

Ruska so wo wukrajny kapital prócuje.

So by so we wjetschej měrze hacź dotal wukrajny kapital do Ruskeje sesahnył, rusce knjezeŕstwo knjezuje w hórnistwje, industriji a sjawnym wobstejnje politiza. Tak su nowiny „Siwěstije" rozsćełenja z industrijalnymi wosjewiše, kotrež wobsmědźuja, so kapital, kotryž so w Ruskej w industriji sakoruje, bohaty wunoschk dawa. Mjes tymile industrialnymi su němscy, awstrijscy, schwedscy, amerikanscy, francowscy a druhy měrjecźelo kouzebjijow.

Nacionalistiski attentat w Indiskej

Na pschedźenju konitela indiskeho zentralneho knjezeŕstwa, sira Sankarana Naira, kotrehož bychu jako sastupjerja Indiskeje sa **kromadźełacźanje z jendźelskej knjezeŕstwowej kommunizju** wusnamjelili, je so nadpad sčinił. Wós czaha, z kotrymž chzyše so sir Sankaram Nair do Bombaya dowjesć, so by pschikład knjezeŕstwoweje kommunizje wocźakał. Su pola Mannada do powětra buchnyli. Tśo pucźowarjo **su so morili, a wósmjo su so sranili, z kotrychž tśi dwojo mjes tym wumrjeli.** Po dalschej powěsći njeje sir Sankaran Nair w tymle czasu był, ale je so je Simle do Bombaya pschijeł.

Amerikanske bronjenje.

Sjednoczene staty su hižo plany sa dwě nowej hobrisej powětrownej łódźi wundźałacź dali. W łódźi łódźi budźe pjeć wobsamjerjitich létadłow sameścźenych. Łódźiwowy minister Wilbur je rjekł, so dyrbi so z tymajše powětrownymaj létadłomaj spytacź, na sjonjenja wunuzicź, kotrež su so pschi katastrofje powětroweje łódźe „Shenandoah" dostałe.

Sylne semjerjenje w Turkowsku.

S Angory so powě, so je so asiska Turkowska se sylnym semjerjenjom podeschła. Tśi wjcy su so sapuste Knjezeŕstwo je po poručnjosći Kemala pascha wojakow do potrjechenych stronow pósłało, so bychu wobydlerjam k pomocy byli. Liczba morjenych a franjenych wobołoto njeje hischcze znata.

Ze Serbow.

Dnjowanica.

Wutoru 9. winowca.

Dionyzija.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

† 1926 Pawoł Wušik, kiž je runje 41 lět dołho w Smolerjec čišćeńi jako pismikistajeŕ ze wšej swěru dźěłał. Wóto Jan Arnošt Smoleŕ je jeho wuwučił, zo móžeše derje serbski prawopis — katolski a evangelski, analogiski a šwabachski, delnjołužiski a bibliski naložować. Wusteješe so derje na rukopis wšitkich našich spisowaćelow. Tak dołho, hač jemu mocy dosahachu, je pilnje dźěłał. Hišće póndźelu steješe před swojim kašćikom a wutoru běše njeboh. Zemrě na zahorjenje płucow. Mjenje časa njemóžeše skomdźić, hdyž dyrbjeeš wumrěć. — W dźěle kóždeho pismikistajerja je wjele njesebićiweje swěry! — Pawoł Wušik je był přikładny w kóždym nastupanju. Wšitcy mějachu jeho radźi. Telko je zestajał Serbske Nowiny, lěta dołho też Katolski Posoł a druhe časopisy — a nichtó njeje wědźał, zo ma we swojimaj rukomaj dźěło Pawoła Wušika. Tajke pokorne, kažkež jeho dźěło běše, běše wón sam.

* 1637 w Budyšinku Jan Bałcaŕ Dołhi, faraŕ w Njeswačidle, wudawaŕ Porstoweho katechisma.

1881 poswěći so zwón Khwaćanskeje wěže, za kotryž běštej sotře Hana a Marja Kobanic w Křiwej Boršći 600 toleŕ dariłej.

Khwaćanska wěža.

W Khwaćicach tam na kerchowje
Steeji wěža na rowach,
Z njej při Božim słónčku skhowje
Zwón nam rjenje zazwonja,
Hdyž so bliži nazajtra
Róčny čas, tež njedźela.

Też hdyž zechee přibližować
So naš wječor Ziwjenja,
Budże zwón nas domoj wołać
Z cuzby našoh' dróhaŕstwa,
Hdyž też my smy nakhwilni
W kraju Ziwych pohyli.

Swěrny dźak nětk winowaći
Smy my tymaj sotromaj
Kobanic w Křiwej Boršći,
Kiž nam zwón stej darilej.
Za dar wulkej' luboscе
Bóh njech jeju žołnuje. Gusta Hatas.

Stara rana zažita husto z nowa bolosć ma. Serbske přisłowo.

*

— **We mjedrje.** Wječera wjecźor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0, thermometer we dnjo +17. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer 0, thermometer w nozy +7. Wuhladny na malo ho pschewisnje wjedro. — Nasche wjedro je wihaty ras pschiwisne a wjecźora pschezo sasu nižiny pschikhadźeja. Cźahnje so w polnozy nimo. S tym sarecźuja pschichadny wodoły powětrne z połnózneho lodoweho morja. Tuj je pósa mnje wuzkuježuja. Wuběžki w polnozy nimocźahajucych nižinow móža nam nathwilnje maceźenje pschijinjeźi. Posledenje dotcźe su dźakowanu Bohu naschim honam trěbnu włoźku wubradźiłe. Tuj nasymnike były rjenje sthadźeja. Nadźeja so, so hrjedu sthadźa słónčko 6,17 hodź. a khowa so 5,16 hodź. Měsacźk skhadźa na ranje 2,03 hodź. a khowa so popołdnju 4,45 hodź.

— **Mytowanjske hódanczko.** Wuhódarjo mytowanjskeho hódanczka su so žiwje do dźała dali. Psched tójle dym wokonom nadeńdźeny pisanje a husto so wadźaju tuhe piny. Kóžde wokno kedźbliwje pschepytaja. Husto teź njeje tohło, tafliczku z mjenjom z mytowanjskeho hódanczka we wokuje hnydom namakacź. Ale to je samyšl. Kóžde wokladne wokno njemóžesche słowo z mytowanjskeho hódanczka dostacź, to by tola nuznemu pytanju wabiwosć wzało. K wujasnjenju boda so hischcze krótke rozsłoženje. W 199 woknach, kiž su na napschecźiwopschenju wobsthalene, je 37 geografiskich słowow rosdźělenych. Tute 37 słowow maju so najprjedy pytacź a so hnydom za słowom sčenje wobkhoda namakacź, w kotrymž su jene tajke słowo namakane. To je sprózninve, ale zajimawe dźeło, pschetoż **bjes potu so njepschinjdźe k słotu.** Potom wotewja so pilny wuhódaŕ w jenym wobkhodźe, kotrehož wokno je z tafliczku „Wettbewerbfenster" wosnamjenjene, wunamjenja sa mytowanjske hódanczko a sestaja derje sjadowane słowa do pschedpisanych wotdźělow. Su-li wschitke 37 rjadow wupisnjene, ma so mytowanjske hódanczko do wobałki tykneć a so na nju napisaŋ „Verband für Landel u. Gewerbe e. V. Bautzen, Goschwitzstr. 23, Hofgerichts" „Schaufensterwettbewerb" a so tam wotedaś. Se pótu pschipópšane, pschemalo frankowane listy, so wobsahowanje njepschijimuja. Myta za mytowanjske hódanczka budźa mjes schiwórka 11. oktobra 1928 w jenym wukładnym wokuje firmy Curta Mahnki wustajene.

— **Město Budyšin na 1 187 000 hriwnow dołha.** Bilanza města Budyšina za liczerske lěto 1927/28, kiž su w pósledním pohrjedźenju měšcźanskim sastupjerjam pschedpołożena, pokasuje nětkle 1 187 000 hriwnow njedostatka. Pschez 600 000 hriwnow njedostatka je z lońskeho lěta pschenjesene.

— **Pohrjedźenje wokrjesneho wubjerka Budyskeho kantorskeho hejtmanstwa** budźe póndźelu 15. oktobra, dopołdnju we 10 hodź. w pohrjedźenskej sali hamtskeho hejtmanstwa we Budyšinje na Bismarckowej dróhi 21. Sjarowy dnjowy porjad wopschija 27 dypkow.

— **Rosšudnizy wo mytach pschi napschecźnopschisanju wulkadnych wotkow** su sčełowarjo Pschehnjeho sakskeho wobtkhodnych towarstwow knjes Blanitz, hołowny knježe Münchhofowa a Rotherowa, wunamjeraj knjesaj Bauer a Courth, z Lubija knjesaj Berthold a Rätza, z Bitkopiz knjesaj Benedig a Drach, se Zitawy knjesaj Wiemer a Penkert. Tuzi rosšudnizy su wjecźera póndźelu sfutkowali.

S Khwaćiz. Khwaćanska kermuscha zwjezki so sčisce njedźelu 21. a póndźelu 22. oktobra. Po lońskim wobsamknjenju wotmě́wa so kermuscha sasu po Narym porjedźe.

S Jeschiz. Tu natwari knjes Rahrisch sydlerski dwór k katastrofnemu bydlenju. Jeschizy smeja nětko jene bomjezy cźisto wjazu.

Józef Knap

Mužoje a hory.

Roman.

(Pokracźowanje.)

Petrovicź so wuswunja. Petrovicź běšche dźiwny cźłowjek. Teź na Petrovicza może jónu dóńcź. Pocźuchał je trochu Amerciku, hewak jenoź Bóh to wě, schto běšche w jeho minułosći na druhej stronje sceana, kak je tam žiwy był a schto je dobre dźełał. Nječesche wo tom jenoź mało a njerady, a hischcze da so ludźicź, so stajnje wěrnosć njerěkł. Siwěł běšche jeho sčinił schibaleho, mjelcźazeho a pschekleparjeho.

Tu bě so woženił nětkle psched schtiwórcź stotkom a do pecź lět mějesche tśioch synow. Handrij běšche nětkole nětkle tśiadwacźesći, Pawołej wo dwě lěcźe mjenje, Janej, kiž tkodźi do kužernje w Mikulašchu, trasch wožmomnacźe. Runje za nětchto njedźeli po tym, so je so Jan narodźił, wotjě Petrovicź do Ameriki, wostajiwschi tu žonu z tśiomi dźěcźimi, hdyž njemóžesche wot najmłódscheho ani woteńcź.

Scźelesche swoprědka nětchto pjenjes, so pjecźa ma dźěło w sahrodnistwje, potom mjelcźesche. Mějachu hižo ta to, so je wumrěł, hdyž tu je jednacze lěcach so wrócźi runje tak nahle, kaž bě wotjěł. Pjenjes wjele sobu njeschtiwjese, ja to pak nětkaju hubjemu wožownu thorosć. Wobstajnje jemu kylsowaschtej a běschtej sajětsjenej.

Se žony, kotraž běšche jónu holcźičku, so ho sa njej žwrět wobkhladowasche, hdyž ho wuda, běšche jenoź sedźeła trosta. Měcź na schtiji tśi hłódne schije a bycź ńama k dźełu na statoku a na nětchto běrtkow hubjeneho pola, to běšche tola pschewjele ńamo sa žonu, kotraž bě swuczeńa so do dźeła dacź kaž šmij. Ach a pschecźe běšche to tajka njerozumhladniwa mama. Khodźeschе tu tehdom nětkajki žid, so by tołoshy kupował, a jemu padźeschtej do wožołow jeje dwě žołnej wijazej so wopuschći. Da žebi jej wotjihacź, hdyž běšche běda w donje naihórscha. Ale žiwnoscе wot zuzych pjenjes njenakupi ani sa pjenjezk. Jeneje niedźele pschinješe z Mikulašcha bibliju. Potom napiża do njeje se žwojim njeležnym pismom:

„Moje drohe dźěcźi, hdyž budźeśe nóz cźitacź, stajnje so dopomnjećze, so žym wam k dopomnjenju kupika to žłowo Boże. Njejpuschćejće Jesuša Khrysta, stupajće do jeho stopow, scźehnjeće jeho pschikładej, dźerźće so Boha Knjesa, toho najdobrocźiwischcheho luboscźiwcho wótza, pschetož nimamy druheho Pomocnika."

Schto trasch je wschitko saczula młoda žona, prjedy hacź je z wuschoscźom wuschka?

Schto teź to je tam z mužem stawa?

Hacź je jebi tam druhu žonu wsał? Kajka drje to je? Kelko ma z njej dźěcźi?

Hacź je dozyka hischcze žiwy?

Njedźiwajcy toho je jemu jwoiaka tak tupje žwérna, torbaje so wo thlěb sa žebje a ja hólzow.

A muž skoćnje pschijidźe. Wona bě sdrěła a wustarana, so bě žel na nju hladacź. Njedźiwajcy toho da jemu potom hischcze schtyrjoch žynow, prjedy hacź so pominy žedom lět.

Potom je so i njej hromacźe drěł, to je wěrno. We sjunje wutrow w lěcu pschi drjewje hacź najpołednischi. Najschersho njebe žwocźeny na sahtki tam sa morjom. Jenoź i hłokom so spjecźowasche, hdyž mějesche łyež i njecźim pschikrótschcheny pola gnujeny. Cźehodła rychtaŕ a cźehodła niż ja? Běšche jeho wschédna rěcź. Nječtó bě so wo nim wuprajił, so je był njedobrowólnje i Ameriki wustorcźeny, dokelž bě so pjecźa pschecźiwo bohatym spjecźował. Schtó dha wě, nichtó tam tola pódła był njeje. Ale tajke nječtho bě wschak na njeho wotane. Bě strózhny a wědźesche, schto dhe. Jara rosesnawasche so wot mužow jowle pschke tajke žamownosće.

Mjes tym so ho nětko njemóžesche i Nežuchu wo Wjerach dorosumicź, stupałschaj hižo zyku khwilku po skoninje Kónczitego wjerschka horje k Poludnizy. Khwilku wobaj mjelcźeschtaj.

„Kaž by so mi to rjekła, so ho tam i nětkim i naš nječhto . . ." pschisłopmni sasu bacźa.

„Hej, Handrijo, njerodmy khadła, hdże pak cźi to wowzy běža!" pschetorhmy jeho Petrovicź.

A stupachu po lěcu, kiž podobny žwuk žwónczkowy.

Do tuteje khwile pschipoßuchasche žwónczkowenu khotanju że wšy rychtarjowy žyn, kiž mějesche tajke rady: lěcź a pastwinu a pěker wotwczich žwónczkow. Wo porjedźesche pcźołkam kokcźe na sahrodze a mjes tym je raúsche błónzo se žwojim žwětkom hrajesche, liczesche po žmuku žwónczkow, kak stadło stupa a stupa. Nětkole hnadź je na lětuschim wožyku, nětko na rosblaźu, nětke pschi wupalenem schmrroku, prajesche žebi w duchu. Snadź jesche žkoro kóžde město a kóždy schtom w lěcu.

Běšche hižo i dalokoscze błyschcźej jenoź tak jako nětko schwórcźi, pleska, žpěwa. Wyschische a nižšche tony pschechowachu so mjes sobu.

Sšěbro a mědź.

A pschezo sdaleknischo, pschezo bóle cźišche, pschezo wysche.

II.

Na kucźinach w lěcu, na hórschich paswinach rosće jahronz. Njerad jo w huscźinje cźěkni. Ow, jako wón nicźo cźišto wokolo sebje — žoknjotše kucźiny w naležu i pschekluczemi, w lěcze se žwónczkami a na naymu i žwětkami pódźiwajow! Měcź wupinjeny, módry wobsor nad sobu!

Nicźo jo tak na wjajim njelubuje kaž horu a jahronz. Ale mjes nikim njeje teź telko roskorowo hacź mjes jahronzom a pastwjenu. Wobe rosžuchane kerki, wurostke jahronzowe hórki wožrjedź pastwischcźow! Sšekerka i dolbim twarkom, kiž pastwź jako šnamjo žwojeje mozy nožo wdźerjenje zapowědźenu na lěwej ruzy, nicźo tak njewupyta kaž rjenje jakronzowe. Mortwe kerki, podrubnjene pschi lěcu, a hdyž ižknjeja, waleja so jerzawe po stronach. Šmrcź wjschak je na twojej stronje, jakorzowy kerćo: schtó je hischcze tak husty i jehlinu, schtó tak praska, wjeźele kołem njeje, wyhoło žapa a schtó tak žylnje wonja, cźišcźi jeno do wohnja, kaž ty?

„Tole ja njerad widźu," rjekny młody Schedor, rychtarjowy žyn, k dwěmaj towarschomaj, hdyž mějachu po pastwischcźu k lěcu. — „Wukopacź haj, to skerćo. Ale njemělі bychu te schtomiki sa žiwo zapalecź."

Dźěchu runje nimo krażnje rosćesneho jakronzowego kerćźka, na kotryž Adam Schedor jeju kedźbliwosć zeńmi. Wohnischcźo běšche pod nim a bě do pokoju spalene.

(Pokracźowanje žleduje.)

S **Dalij.** Hospodařka schkoda potrjechi tudomneho tujeja Ducźmana. Wón běschе žebi kruwu kupił a wjeschе ju schtwórtk saidźeneho tydźenja domoj. S nětčerje pschiczinu slama žebi kuczelna kruwa nohu, so wjechu je dorěkać a jeje mjaso na žiwobodnych jětkach pschedawać. — W błižšim czasu powjeschi so nahe wjeś wo domjace czišło. Kupes Rjeczka ſ Hliny žiwari žebi tu dom.

S **Wichowow.** Pschi žobotnischej hontwje, kotraž ho na małym dźelu tudomneho hontwinskeho rewěra wotmě, sajźechu 13 jajazow, 5 bažantow a někotre kurwoty.

S **Wósporta.** Hospodařski plan naschcho města běsche w dwěmaj pospedźenjomaj finanznemo wubjerka k wuradźowanju pschedpołożeny. Porjadny hospodařski plan słónczi ho ſ njedostatkom wo 4500 hr., wurjadny hospodařski plan na pak 23 800 hr. njedostatka. Njedostatkaj mataj ho je pospjenkomaj krycź. Měschczanjby sastupjerjo postajichu na to pschikrajć k lejownoschnemu a pschemyslowemu dawkej pschecźiwo jenemu hłoſej jako na 150 prozentow.

Jankuhl a honacj pschi płunowym warjaku wotwjertnyl. Wón pak běsche žwězu sa kuchinske wobswětlenje zyle njikto njewidźił a njeběsche ju hašmył. Tehodła ho płun sapali a rozbuchny. Rosbuchnjenje běsche tak žylne, so jeńmu muzej hukrjn a lehaŕnju wutłóczi. Młody człowjek pschi rosbuchnjenju wědomje žiwi a jeho dyrbjachu do khorownje dowjesć.

S **Njesnarow.** Njetuby pschijmad sadźerja žobotu je ... Drježdźanski czežki *automobil*, kiž běsche je žadom a druhimi wiczynymi tworami nakładźeny. Wón sajźdże je pożdnim kolom do hakle sabjapaneho kabłowego pschesrowa. Auto by ho powróćiło, njeby-li jón telegrafowa sjerdź sadźerżała. Ludźo pschi njesbožownym podawku do schkody njepschinjadźechu. Trajesche dźesći czas, prjedy hacź bě auto wusbožnjeny, jo mózesche saso dale jěź.

S **Lubija.** Wokrjesny wubjerk Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa sešdże ho póndźelu 15. oktobra t. l. dop. w 9 hodź. k swojemu ſiawnemu pospedźenju.

Z **Panče.** Kaž je z dźensnišeho nawěstka widźeć, wotměwa so srjedu 10. oktobra wječor ½8 **hodźin rjany** přednošk ze swětłowobrazami, na kotryž su wšitcy luźe přeprošeni. Přednošowaś budźe knjez katechet Jenačka a to wo kupjeli Reichenhall, dale wo krasnych krajinach Ramsan a Kralowskim jězoru. Wěc ji ćim aktuelniša, dokelž je přednošowar sam na 135 krasnych wobrazow (fotografiskich) připrawił a wšo też ze swojimaj wočomaj widźał. Muozy so hišće na přednošk wo kupje Palermo dopomnja, kotryž je před wjacy njedźelemi předwjedł. Njech jo wopyt prawje bohaty.

S **Kamjenza.** Wijšicha radupodawarska hodźina sa běłnych budźe sobotu 13. oktobra 1928, popołdnju ½1 hodź. w baraze Mikosnewo wustawa w Kamjenzu.

Z **Kulowa.** Wobzamknjenju prunskeho statneho ministerstwa je so kubłowski wokrjes kłóstrskeje Noweje Wsy z 30. septembrom rozpuścił a so z městom Kulowom zjednoći. Wuwzata je jenoź hajńkownja, kotraž z Dubrjeńčanskej gmejnu njeznje. Hona města Kulowa su so z tutym zjednoćenjom wo něhdźe 860 hektarow zemje powjetšile, mjez kotrymiž je 600 hektarow lěsa. Wobydlerstwo je so wo štyri wosoby přisporiło.

S **Wojerez.** Sandźenu žobotu běsche na tudomnych ſwinjazych witach wjele wikowarjow. Płacźiny, kotrej ſwopředa ſkěrno wyšoko stejachu, bórzy spadnychu. Na pschedań běsche 290 prošatow a 5 běhakow. Prošata płacźachu 12—25 hr., běhaki 50—70 hr.

S **Woleschnizy** pola Kłětnewo. Tu zemrě sandźeny pjatk na kłabosći starych lět nimale 82 lět stary ſwud. wumělkaŕ a wojownik ſ lětow 1870/71 Korla Kóhler.

S **Krjebje.** W naschich stronach rotarjo pilnje běrny ſběraja. Wunoschk běrnow je na wschitkich kłubje ležazych polach, kiž běchu pschi dołhej ſuchoscze pschi wyšokej podsebitej wodze w naschich kónczinach hišće dosć włóžne, dobry, ſ měsnanu ſtamo jara dobry.

S **Rósborka.** S pschewjedźenjom sakonja we rospuschczenju kubłowskich wokrjesow bu w Rósborskim wokrjesu dotal 106 kubłowskich wokrjesow ſ wjeſnymi gmejnami sjednoczenych. Sa něhdźe 30 kubłowskich wokrjesow bo rosłud stateneho ministerstwa hišcze wocakuje. Sa nowu Hbjelšcźanšku gmejnu bu hamtski pschedstejicźer Vetter w Hbjelšku sa komisarskeho wjeſnjanostu pomjenowany, sa nowu Zybalnišku wjeſnu gmejnu drasčerski mischtr Schmidt w Zybalni. Na městno hłownego wuczerja Hanki we Wuſchidźe, kiž je swój mandat jako zbosustam wokrjesneho sejma złožił, stupi po postajenju wokrjesneho wubjerka bětnarski mischtr Richter ſ Delnjeho Rengersdorfa.

S **Běleje Wody.** Schtwórtk w nozy w lejownosći na Hłownej dróży 55 woheń wudyri. W hródźach a na lubi ho palesche. Jedyn wobydler domu hakle wotucźi, jako běsche hjom wjele kuru do ſo žrěbat. Mějesche pat hischcze tełko pschiležnosće, jo mózesche do dwora dele skočiš. Jedyn lekaŕ ſo wo njesbožowneho starasche. Wón běsche nimale hjes wědomja a běsche ſo ſ kurom sajedowćił a cźinu běchu ſo jemu rośćiwjacźe. Lekaŕ da jeho do Barschćanskeje khorownje dowjesć. Sa nehdźe dwě hodźinje běsche wohnjowa wobara woheń zhasnyła.

S **Welzeje.** Pjatk wjeczor je na tudomnej Eintrachtskej wuhlowej jamje murjeŕ Lehmann ſ Baboschoza ſmertnje sjesbožił.

S **Wóšzeńa** pola Khocźebuja. Pschi wowcźeŕskej horje *namakachu kokoſždneho* cźeńko *franjeneho* leżo. Wón leżeſche pschi puczu sa kokoſždnych ſ krwawjazej ranu w spanju a mózesche jenoź hišcze prajicź, so w Khocźebuju na Thiemskej dróży 5 bydli. Automobilistoju wjacźu franjenho žobu do Khocźebuja. Kak je ſo njesbožo stało, njeje hišcze wujasnjene.

Hospodarski rozhlad.

Budyn 9. oktobra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dolar . . .	4,1985	100 pólsk. złotych .	47,20
1 angelski punt . .	20,368	100 čěskosł. krónow .	12,442
100 swjic. frankow .	80,805	100 franc. frankow .	16,40

Barlinska bursa sastupi so hłabym wikowanjom do tutoho tydźenja. Kurjy najwjazy efektow spadowachu a husce běchu też wiki ſ dožynowymi a rentowymi liſecźinami.

Na produktowych wikach bě žito žadne. Wiczne rosnuce powědźa, jo je to ſ pschicźinu postupowanja płacźerjow. Pschenica a rožko běschtaj pornjo žobocze wo 10 pj. dróžšej. Najmjeńši jeczmjeń pospěchowy swojoju płacźenu tehornja wo 10 pj. a wowjeś wo 15 pj. Wožera pschische

w Barlinje

pschenicy 10,70—10,85 hr., rožki 10,45 hr.
hacź 10,60 hr., jeczmjenja nałetn. 11,50
hacź 12,50 hr., nasymskeho 10,10 hacź
10,60 hr., wowsa 10—10,60 hr.

w Drježdźanach (pjatk)

pschenicy 10,80—11,05 hr. (10,70—10,85 hriwnow),
rožki 11,30—11,45 hr. (11,10—11,35 hr.),
jeczmjenja nasymskeho 10,85—11,20 hr. (10,75—11 hr.),
jeczmjenja nałetnjeho 12,50—13,25 hr. (12,35—13,10 hr.),
wowsa 10,85—11,25 hr. (10,80—11,20 hr.)

w termijnowym wikowanju

ſa oktober: pschenicy 11,40—11,50 hr., rožki pak 11,15—11,17½ hr., wowsa 10,67½ hriwnow,
ſa dezember: pschenicy 11,85—11,95 hr. a rožki 11,60 hr., wowsa 11 hr.,
ſa měrc: pschenicy 12,30—12,35 hr., rožki 11,97½—12 hr., wowsa 11,50 hr. hacź 11,52½ hr.

Pschisłałoja:

Dźiwjerjeŕki w Hródku, Hłowne dwórnischcźo
Holza do domu, Wurcha w Hródku, Wjebrich-Ebertowa haja 4.
„ ſaraŕ Schneider w Budyšchinje na Lubijskej dróže čo. 2.
„ Handwerk w Budyšchinje, Wettinska haja 13/15.
„ Blumenschein w Budyšchinje, Krottenschmittstr. 8.
„ Teuwerka w Hródku, Sahrodowa haja 12.
Mołerstwo, Kohl a Bjen w Bělej Wodźe.
Mjinjstwo, torežmaŕ Schołta we Łasu.
Pjekarstwo, mlyn we Mochołzu..
Połza, kotraž chce waricź wukwasy, „Zum Fehten“ we Budyšchinje.
Bidakstwo, Rotha we Wojerezach.

Na pschedań:

Motor, 7 PS, mlokarnja w Albertowej kasarni w Kamjenzu.
Tóf, pišańske blido, łožo w Nitkej, Budyska dróha 29.
Łoko w Budyšchinje, Schmitka haja 6 III.
Mantle, mužaze, žonjaze, holcźaze, w Hródku, Bjebrichowa haja 191 na prawo.
Prošata w Zurizach 6.
Grat njedźelskeho, Ziegenbalg w Semjazach.
Gramofon w Budyšchinje, Wjeleczanska dr. 131 delka.
Kolo běcźaze, tikłoležate w Budyšchinje na Hoschcźi haju 23 w dworje na Lěwo.
Tśmo, 10 zent., w Budyšchinje, Tśelanska haja 26 III na prawo.
Krowa wysokoźiwjecźena we Wuskim Wjelkowje 12 a we Pschewjach 55.
Kołow, 6 bjes rohow, mjes nimi 4 prěnicźki, w Budyšchinje, hotelu „Złota Hwězda“.
Kuny, Dominikanske, w Budyšchinje, Fabriska haja 40a I.

Esudnizy na pschehadźowanje

hrjedu 10. oktobra 1928

w **Lěsnej pola Kamjenza** pschip. w 1 hodź. w piwarni: mužaze koło, žonjaze koło, kołowa latarnja, kłešcźeńe, hebel, 6 kołowych kluczow,

w **Hródku** na finanznym hamcźe dop. w 10 hodź.: pišańske blido, bušej, kredenza, cźahnik, elektr. lampa a wschelake toczene schkleńczane sudobja,

w **Nitkej** na sudnischcźe dop. ½11 hodź.: klawěr, klamańske blido, pišańske blido.

schtwórtk 11. oktobra 1928

w **Budyšchinje** na sudnischcźe dop. w 10 hodź.: 8 pišańskich błidow, knihowej kamoraj, vertikaj, sofa, komoda sa mycźe, 3 kredency, błidaj sa kurjerjow, 3 drastne powěschaki do pschedsiwja, šlebrowy kamor, mjechki stołaj, kochowa garnitura, kwětkowej stejakaj, 50 schatowych kochow, kuhnje blido, dubowej stołaj, wobraz a 3 klawěry, auto, dezimalna waha, radio, muz. koleſo, motorske kolo, 5 hobankow, 6 klamańskich kamorow a stejacy cźahnik, 5 gramofonow, aktowy kamor, žonjaze a mužaze wobuwcźa, 5 pišańskich krajow, schańskej sofa, łožo ſ matrazu, žonjaze, mužaze a dźećacźy schaty a drasty, schpihelc, klamańska polca, 4 njechke lawki a klamańska pokladnja, kulowej stołaj, elektr. lampa a 4 błjeſe, kowańska pschiprawa, schijaza maschina, kochowa garnitura, kredenza, wuczehowańske blido a vertiko, cźežity auto, knihowy kamor, sofa, wischelske wina, 12 metrow wurjšnych tkaninow.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:

Ssnadny wobrot, płacźiny dźedźa ho wotdrjebjowacź.

Dop. ¾12 hodź.: Pschenica nětkle 10 pj., rožka 5 pj. po zentnarju tuńscha.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźiny po złotej hriwnje.

	8. 10.	6. 10.		8.10.	6. 10.
Pšeńca	214-217	213-21[illegible]	bany	—	—
rožka	209-212	207-21[illegible]	woka	—	—
nal. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jeczmjeń	202-212	200-211	žołte łupiny	—	—
wows	200 208	197-208	zeradella	—	—
kukurica	213-220	216-218	raps. wosušk	19-19,7	19-19,7
pšeńč. muka	26-30,00	26-29,75	lany wosušk	23-24,00	23-23,90
rżana muka	27-30,00	27-29,75	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,00	14,75	běrnj. kruški	21-21,90	21-21,70
rżane „	15,00	14-15,00	syno, 50 kg	3,80-4,40	3,7 -4,20
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,10-1,20	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeńč. „	1,11-1,20	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	0,85-1,10	0,80-1,00
pjeluški	—	—	jačna „	1,15-1,30	0,80-1,00

Drježdźanska burza (8. 10.).

Pšeńca	216-221	běrnjace kruški	24,00
rožka	224 229	pšeńč. wotruby	15,20
nałetni jeczmjeń	250 265	rżane wotruby	16,00-17,50
nazymsk. jeczmjeń	219-224	pšeńična muka	20,50-21,50
wows	217-225	rżana muka	34,00-35,00
čefwjeny dźećel	190-200	woka	-
raps	330-335	pjeluški	-
kukurica (Mais)	218-220	hróch	-
suche truhanški	-	cokrowe truh.	-

Płacźiny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

8 oktobra.

272 wol., 362 byk., 458 kruw. a jałoje., 638 ćelat, 842 wowc., 3951 swini.

Płacźiny za

woły: 1. 54—58, 2. 44—50, 3. 35—41, 4. 29—33;
byki: 1. 53—57, 2. 45—50, 3. 39—42;
kruwy: 1. 45—50, 2. 36—42, 3. 27—32, 4. 24—26;
jałojcy: 1. 52—56, 2. 42—48;
wowcy: 1. 60—65, 2. 52—58, 3. 42—50;
ćelata: 1. 80—85, 2. 70—78, 3. 60—68;
swinje: (přez 300 pt.) 81—83, 2. (240—300) 79—80, 3. (200—240) 76—80, 4. (160—200) 72—75.
Rancy 66—79.

Wosebite poskicenja
pri składnosći Budyskeho napřećo
pyšenja wukładnych wokow.

Sa cźas Budyšlaho napschemyspschenja wukładnych wokow, kiž je wobydlerstwo města a wokolinu na jara swjesełaze waschnje wobdźěłowało, nimaju ho jenoź krasne a pschijomne wukładne wokna ſ dobrymi a tunimi tworami potasowacź, ale je też wotmyslene, ludźom na druhe waschnje rjanu sabawu poskicźicź. Tohodła je Swjatł sa wikowarstwo a pschemyslo ho shromadnje je Budyšćim wobkhadnym towarstwom naležnje prózował, so by wobydlerstwu ſ blizka a ſ daloka hischcze něschto wosebiteho pschedwjedł. S dźakownej a pschecźelnej podpjeru Budyskeho špěwarskeho ſwjatka, sjednoczenja nětčanskich wojerskich hudźbnikow w Budyšchinje a kapaky němšćokatneje wobory tudomneho pschcheho polka je ho poradźiło na tyźile dnjach:

hrjedu 10. oktobra wjeczor we 8 hodź. na Mjaſowym torhoschcźu,
pjatk 12. oktobra wjeczor we 8 hodź. na Mjaſowym torhoschcźu,
sobotu 13. oktobra wjeczor w 8 hodź. w hosćencu „Běłeho konja“

pschijomne a sabawne pschednoschki poskicźicź. Tu pokasujemy też na nawěschcźi w dźenjšnišchim cźišle a prošymy ſo bychu jón cźitarjo wobkedźbowali.

Wobsehje hischcze sdźělimy, jo budźe srjedu a pjatk tudomna Pětrowska zyrkej krasnje wobswětlena, schtož wěscze powschitkowne wobdźiwanje sbudźi. Sarjadowarjo prosycha, so by wobydlerstwo tute poskicźenje runje tak pschecźelnje wobtedźbowało, kaž ho to wubjerne pschi napschemyspschenju wukładnych wokow stawa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Pirny.** (Sćmjertne njeběsche pschi dźele.) Sandźenu srjedu pschińdże 24lětny pomocny ranźeŕ Richard Schmidt na Pirnjanskim ranźerowarskim dwórnischcźu mjes storkazej dweju wosow. Tutaj jeho na lewym cźele tak cźežko smjeczeschtaj, so wón bjes wědomja leżo wosta a schtwórtk w khorownji wumrě wědomja wjazy njenahłowschi.

* S **Drježdźan.** (Wulka wustajenja kócźkow). W měschczanskej wustajeńi budźa wot 30. oktobra hacź do 4. nowembra kócźki wustajene. Wustajenju wuhotuje Drježdźanske towarstwo za płahowanje a schkit kócźkow.

* S **Lipska.** (Rosbuchnjenje, kiž wuhotanje sa spytaneho hamomordarstwa.) Pjatk dopołdnja sta ho w jenym bydlenju na Marianinej dróży sylne rosbuchnjenje. Se pschicźinu rosbuchnjenja běsche spytane hamomordarstwo 21lětneho młodeho muzikeho. Tón běsche je do kuchnje

* S **Lipska.** (Sadźěwany rubježny nadpad.) Lipscanska kriminalna policija saja tśoch wěrdże 20 lět starych dźěłaćerjow, kotśi běchu ſ hižom dawno nadpad na kontaristku jeneho tudomneho wobkhoda wotmyślili. Kontoristka khodźi kóždy pjatk na jenu banku po mjdowe pjenjezy ſa ſwojeho dźěłodawarja. Wobłedni pak chcychu runježnjeny ſwój wotpohlad wuwjesć. Kriminalna policija běsche pak cźasa dosć wo jich wotpohladze zhonita a saja tuto dźeczelowe kapjeschko, prjedy hacź njeskutk wokonjesche.

Lakarjo běchu hrosnje pschekwapjeni, jako so jich poliza pschinuca poza a hlupje na so hladachu.

* Se **Schreiberhawy.** (Karbid a woda.) Tu rosbuchny blesčna z karbidom a wodu napjelnjena a spali pjerščelnemu žynkej jeneho dźěłaćerja wobě woči.

* S **Lěhnizy.** (Wobschudźeć se sawěsćenjemi.) Tu na elektromontéra a puczowazeho Waklarja Kirscha, kiž žanneho dźěła njemějesche, fajeli. Kirsch je se sawěsćenjom wobschudźenjom najbóle małych ratarjow wo wjetsche sumy penjes pschinjesł.

* S **Barlina.** (17lětna holza so zhubiła.) 17lětna dźowka Margot Barlinskeho měschćanskeho inspektora Liebenowa, kotraž 1. oktobra rano starschiske bydlenje wopuschći a njeprajesche, hdźe dźe, je so wot teho czasa zhubiła. Holza je hač do 1. oktobra schulu wikowarskeje a industrijowje komory wopytała a bu na tutym dnju se schule puschczena.

* S **Barlina.** (Ssamomordarstwo finanzneho sastojnika.) W Grunewaldźe blizko Pawokeje studnje namakachu sobotu dopołdnja w lěsu 47lětneho dawkowego sekretara Richarda Patza z Augusczinje hrózki rjad. 22 we Wilmersdorfje wobwěsčenjeneho. Patz běsche na finanznym hameze „Nord“ pschistajeny a wuwoła někotre dny njesamołwjeny wot swojeje słužby. Jeho czełko dowjesechu do Wilmersdorfskeje czełkownje.

* S **Barlyna.** (Ssmjertny skok z wokna.) Schiwórtk dopołdnja skoči w Barlinje na Hohenlohskej dróhi 5 ze swojeho bydlenja w druhim poschodźe 41lětna Pahlowa we zacźmnjenju ducha na dróhu dele. Ssmjertnje zranjenu dowjesechu ju do Urbanskeje chorownje.

* S **Kražnje Lipy** pola Rumburka. (W pěskowej jamje smjerćej namakał.) Zimowscheje Jan Balnua w Kražnej Lipje dźěłaśche w swojej pěskowej jamje. S beschežom běsche pak so wyšoka pěskowa sćena puschczyła. Nadobo so pěskowa sćena sapadny a pohrjeba stareho muża, kiž je swojimi 70 létami hischcze jako 50létny dźěłaśche. Wbohi starj běsche žebi rjay sčemił a so na hłowje smjertnje zranił. Jako žyn do pěskoweje jamy pschińdże, so by nanej pschi dźěle pomhał, nadeńdże jeho jenož jako czełko.

Paralytikus w Drježdźanach.

Psched někotrymi dnjemi žu w Drježdźanskej Radnej winowej pinzy někotre wožoby po wužiwanju dostatnych jědźow pod czeźschimi abo lóšschimi znamjenjemi sajdobjezenja sthorite. Khorosći sjewja so z horjez symnizu a žylnym pokhićenjom k wróćenju. Mjes

něhdże 35 sthorjenymi

žu też někotři pschibłukschnizy Bakteriologiskeho wustawa w Friedrichstadtskej thorowni, kotřiž běchu so w Radnej pinzy k sthromadnemu žwjedźenjej sešchli. Też pschistajenzy Radneje pinzy žu mjes sthorjenymi. Měschćanska strowotnika nalizija a krajna wyschnosć sa hajenje strowoty dźěłatej na wulažnjenju tutoho pschipada. Sobotu je

jena tnjeni na žłabosć wumrěła,

kotraž běsche z Porheinskeje do Drježdźan pschijěła. Jeje czełko žu pondźelu pschepytowali. Ludźi z thoroscu na-tykny je wutoru wječor jedyn kuchaŕ Radneje pinzy. Jeho žu hnydom do thorownje dowjesli a wobaranišće khorjenymi so wjesela. Njeje pschiczinu k strachowanju. Se naprawy postajili. Njeje pschiczinu k strachowanju. Se sthorjenymi so wjesela

Příloha k číslu 237

SERBSKE WOTNY

Wutoru, 9. oktobra 1923

Nowa železnica we Łužicy.

Wjedžeju wotewrichu železnizu ſ Hornjeho Kumalda do Lubija.

Słónčnje pſchihidže dźeń, na kotrymž ſo dawno pożadana železniza ſ Hornjeho Kumalda do Lubija ſa ſjawny wobchad wotewri. Wot ſandźeneje njedźele 7. oktobra jedźa tam někto porjadne cźahi. Wotewrjenſka ſwjatoczność a wotewrjenſka jěſba wotmělſchtej ſo hižom ſobotu popoldnju.

W Lubiju bu wożebity cźah ſeſtajeny, kiž mějeſche faſtnoſerjow železniznych a druhich wyſchnoſcow atd. po nowej cźarje do Hornjeho Kumalda dowjeſć. Wożebity cźah cźehniſchcej lokomotiwje, kiž běſchtej ſe ſelenymi pletwami wupyſchenej. Do wotjěſda na Lubijſkim dwórniſchcu dźakowaſche ſo Lubijſki prěni měſchćanoſta knjes dr. Ungeth ūm wſchitkim, kiž ſu pomhali twar tuteje železniznje dokónčić. Sdyžkom 1/4 hodź. wotjěže cźah ſ Lubija a ſ pſchejdźenym cźahom ſ Dažina-Wolſchcinizy, hdźež na wupyſchenym dwórniſchcu Dažinſki měſchćanoſta knjes Kopta, cźah poſtrowi. Po krótkej pſcheſtawy ſpěchaſche cźah do Dažinka. Tu powita kapała wobydlerjow wobory pſchihladajucych, kotriž ſo na te ſ dobrym kofejom wokſchewichu. Knjes hamtſki hejtman dr. ſ Burgsdorff dźakowaſche ſo pſchi tutej ſkładnoſcy pſchitomnemu miniſterju na wuſtk. Dehnje, ſo je ſo cźah ſwojeho miniſterſtwa ſa dotwarjenje tuteje železniznje pročował. W Halbawje poſtrowi cźah knjes wjeſnjanoſta Schöbel a po jěſbje mjes kraſnymi lěſami doježe cźah do Hornjeho Kumalda. Tu na tónſamſ jěſbu poſtrowi knjes měſchćanoſta Löffler pſchihladajucych a ſa kapału ſtupachu na to wobdźělnizy do „Sakſkeho Dwora“, hdźež ſo kjednorej ſwjedźeńſkej hoſćinje ſeſwodachu. Tu wotmělnjachu ſo hiſchcze wſchelake rěcze wo nowowotewrjenej železniznje. Wſchitkim rěčnikam dachu ſwojim ſłowam ſe ſbožopſcheczom na nowu železnizu wukſinčenčí. Sa Lubijſke hamtſke hejtmanſtwo rěčeſche knjes hamtſki hejtman dr. ſ Burgsdorff, ſa němſkoſtatnu železnizu knjes preſident Kluga, ſa Kumwald knjes wjeſnjanoſta Förſter, ſa wokrjeżny wubjerk knjes Heboldſ Kunwalda, ſ Lubijſkich měſchćanſkich ſaſtupjerjow knjes Müller, ſa wokrjeżne hejtmanſtwo knjes wokrjeżny hejtman dr. Richter a ſa měſto Budyſchin knjes měſchćanoſta dr. Förſter. Sdźělenjow bě ſe ſpěwami porjeńſchenj a ſkónčeji ſo ſ rejemi ſa domjacych.

Pos za slepych.

Schtó jeho wobkedźbuje, tuteho ſwěrneho, ſchtyrinohateho towarſcha, najlěpſchiho pſchećela ſlepeho? Nikedźonjo na njeho, haj bjeſbžakuje du nimo tuteho rjeka. Je wopraſnje w najlěpſchim ſmyſłu ſłowa jedyn rjek. Schtó wě, kelko cźerpjenjow ma pſchenjeſeć, pſches kajku krutu ſkalu dreſury dyrbi hić, doniž to je, ſchtóž dyrbi być. njenuſny wjednik ſlepeho. Na ſwoje pjenjeze ſwjeſnje dyrbi dobre fabyć, ſmě jenož na ſwojeho ſlepeho knjeſa myſlić, haj je na dróhach a ſchćejkach najwažniſcha wosoba, ſamokwitny ſa ſwojeho knjeſa.

Pſchi wjednik dyrbi pſchi ſwojej dreſurje morwe wot žiweho, wotpočźowaze wot ſo hibazeho atd. roſeſnawać nawukunyć. Kóždy poſ ninta tu ſłymanoſcź, ſ wjednikom być. Wěſzmuſtojny pſlahowar budże jenož tajkeho pſa wuſmoc, kiž ma najlěpſche kmanoſcze k tomu. Sſamo na Budyſchich dróhach mózeſch derje wuwuczene pſy widźeć, kotreż ſwojeho ſlepeho knjeſa ſpěſchnje a wěſcze pſches najwjetſchu cźiſchcźeńzu wjedu. Sſamowedomny hlada zazpěiwajo a ſwojich róbnych towarſchow, kotreż ſo po dróhach honja, je ſebi połnowědomy ſwojeho ſamkowiteho powołarja. Mózeſch wobkedźbować, ſo ſo tajſi pſyzi wjednik druhdy roſomniſcho ſadźerži hacź cźłowjeka. Mjes tym ſo ludźo njeſedźeju dróhu pſcheběża a do kofejarjow a jědźadłow ſej ſaběhnu, ſtunje ſo pſyzi wjednik khwilku a pohladuje po dróſy horje a dele, hacź móže ſwojeho knjeſa bjeſ ſtracha a ſchkody pſchewjeſeć. Se wſcheho tela je widźeć, kak pſche wſchu mérn ważne je tule wukluknowanje pſchow ſa ſlepych a ſo dyrbi cźłowjek džatowu być, ſo ſo tajſe ſwérne ſtworjenje namaka, kiž je jemu pomognik a pſchećel. Jenož pſches dźakownoſcź napſcheczo tajſemu ſwérjeczu móže ſo jemu jeho cźežke powołanje wołožeć.

Schtóž ſ wotewrjenymaj woczonaj po měſchćanſkich dróhach dźe, tón móže tuzych ſwérnych ſchtyrinohatych pſchećelow pſchi wukonjenju ſwojeho cźežkeho powołanja tak prawje wobkedźbowacź.

Nimo wołoczeńſkich pſkow nadeńdźemy tež mjeńſche pſy ſa ſlepych, kotreż tež ſwoje ſaſtojnſtwo zyle derje faſtaraja. Druhdy je ſej ſlepy tajſeho małeho pſchećeſła ſ wulkej luboſću ſam k ſwojemu wjednikej wuwucził. Najlěpſchi wjednik je a woſtanje tola němſki wowčerſki pſ. Tuthym ſwérnym pſchećeſłam ſo hižom ſamo nownika ſtajeli. Pſchedſtajeja na wyſokej pódże ſiejazeho wotwječerſkeho pſa.

Přilopk.

* **Železniszy ſaſtojnizy jako wobſchudźerjo ſ jědnymi liſćikami.** Wobſchérne wobſchudźenje ſ jědnymi liſćikami, kiž někotſi železniszy ſaſtojnizy w Gdańſku wot 1924 hacź 1928 wukonjachu, namaka ſwoje ſudnike wobſamknjenje. Wobſtorżeni ſu w tutych ſchtyrjoch létach tójſcheho trjebanych jědnych liſćikow ſaſo pſchedawali a wunoſchi pjenjes pſchećeſchiwili. Kedźo ſchkody je železniza pſches ſwojich njeſwérnych ſaſtojnikow měła, njeje ſo zyle dokładnje ſwěźeć hodźało. Sſud ſaſudźi ſchćeſć wobſtorżenych dla powołanſkeho pſchekhowanja a cźežkeho faſtſchowanja liſćikow k 1 (ſtu a 1 mižazej abo k 1 létu khłoſtarnje, tſjoch dalſich wobſtorżenych ſaſudźi k jaſtwu wot 3 mižazow hacź do 1 léta a 3 mižazow. Jenoho wobſtorżeneho ſud winowinowa.

* **Syna w połnocnej Norwegiſej.** Do zyleje połnocźe Norwegiſeje je bjeſom ſyna ſacźahnyła. S nimale wſchitkich finmarkenſkich wokrjeſow pſchihladaja powješće, ſo je ſo ſněh ſchoł. Rusti łódłomak „Kraſin“, kiž ſyzedu popoldnju do Tromſjoſeho pſchiſtawa pſchijěže, dyrbjeſche w pſchiſtawje woſtacź, dokeľ běſche pſchećeſnu ſněhowy mjecźeł.

* **Prěni ſmjertny wopor ſmjerſka w Norwegiſej.** We Norwegſkej ſu tele dny wurjadnje ſyłnu ſymu měli, kajkuž w tutym poczaſu jenož ſrědka ſnaja. Smjerſk je ſebi tam hižom prěni Łtuſchi ſmjertny wopor żadał. Młody pajtſch běſche do hór ſchoł, ſo by roſproſchene wowcy pytał. Wón ſo wjazy njewróćił, ale jeho w horach ſmjerſnjeneho namakachu.

* **„Běžny cźaſ“ w Jendźelſkej ſo ſkónčił.** W nozy wot ſobotu na njedźelu je ſo w Jendźelſkej běžny cźaſ ſkónčił. Cźaſnicy ſu ſaſo wo hodźinu wróżo ſtajili.

* **Khłoſtanzy jako ſapalerjo.** S Huntsville w Texaſu ſo powješ, ſo ſu w hoſpitalu ſtatneho ſaſtwa we Wynne tam pſchebywazy tuberkulozni khłoſtanzy plokarniu a dźełarniu elektriſeje mózy ſapalili. Wobej twarjeni ſo dočźiſta wotpaliſchtej, tola ſ jatych pak njeje mohł żadyn cźeknyć. Tuto ſapaleńſtwo je w poſlednich tydźenjach woſmy pad, hóſež běchu jeźi ſe ſapalerjemi.

* **Njewjedra w Portugaliſej.** S Liſſabona powješ ſo wo ſlimkojtych bjeſcheźach w horatej krajinje pola Beiry. Alvaroſki wokrjeż je pjeza ſ powodźenjom ſ dźela ſapuſczeny, wjele twarjenjow je ſo ſaſpuſnyło abo bu wobſchkodźenych. We wokolinje Bianna do Caſtello je błyſk ſchtyri wosoby ſaraſył.

* **Tragedija we wulkim mjeſe.** Sobotu ſu w jenym hyalenju na Sonnenburgſkej dróſy na tragediju ſtorčili. Tam namakachu 74létnu duchaſſkabu wudowu Stürmerowu a jeje 46létneho ſyna, kiž na politiſtu pſchejeſćchaſtu bludnoſcź cźerpjeſche, ſ plunom ſajdźeneju a morjenu.

* **Sněhły hněhowy mjeſcel w Litwje.** We wulkim dźelu litwiniſkeho kraja je ſo ſandźene dny ſyłnje ſněhowało. Litwiniſke nowiny piſachu, ſo ſněh ſ mężinami hacź do 12 zentimetrow wyſoko leżeſche. Sadne ſmjerſki ſu běrnam hěſtro ſeſchkodźeńe.

* **Wobydlerſtwo Newyorka.** Po jenej powješći ſ Newyorka wobſtorżeſche jena ſamniſcha wyſhnoſcź wobydlerſtwo ſmjertnowe mětła 1. julija t. l. na 6 017 000 duſchow porinjo 5 873 000 duſchom w lěcze 1925.

* **Poliſtiſtojo w łazach.** Pſches kotreż kulki njeſiżdu. Sdyſnenu poliſajſkemu wotdźělenju w Shanghaju we Chiniſej ſo poradźi hóſza wuſwobodźićeli, kotrehož běchu zubjeźniſzy pſched dwjeſć dnjemi wotwjedli a dyžbu ſebi ſa jeho wroczenje pjenjeſy wumiſlowacź. Mjeſi wótrej tſělenjej ſatſčiſchu poliſtiſtojo dweju rubjeźnikow a ſajachu ſchćeſć druhich, njeſ nimi běſchtej też ſónſkej. Poliſiſtojo ſanjeho muża njeſmužichu, dokeľ běchu w łazach, pſches kotreż kulki njeſiżdu.

Sokołstwo, sport a hry.

Pluwarſtwo.

Rademacher puču je Japanskeje. Němſki pluwar Erich Rademacher, kiž na česć bě z mjeńſcalom ſwětoweho rekorda we pluwarſtwje, je ſo nětko tola na puču nadeńdźeneje do Japanskeje podał. Stwórtk 27. ſeptembra popoldnju je ſo w Barlinje na cźah ſynył a puču nětko z transſibirskim expreſnym cźahom do hłownoho lěſta Japanskeje, do Tokia. Jězba budże trać nimale dwě njedźeli a hakle 10. oktobra dojěže ſławny pluwar z Magdeburka do Tokia. Tam zmjeże hiſče někotre dny kluwile ſo na tamniſi powětr zwučić. Dnja 13. oktobra ſtartuje Němc k prěnjemu razej při wulkim internacionalnym ſpertſkim ſwjedźenju, kiž tam k česći krónowanja Mikada wuhotuja.

Serbska bjesada.

Na kŕiżnach a kolanczji.

Wěnčk wosobinskich dopomnjećow nawił k pjećdźesaćinam ſtareho pŕećela

Jan Serbin.

4] (Pokračowanje.)

Zady „pólnych“ Młyńkec wjedźe pólny puć horje k rozpuću, hdźež ſteji zastarſki nabožny ſtolp, kajkiż w katolſkich Serbach tu a tam nakhadźeš. Tele ſwědki ſerbſkeje pobožnoſće ſu zwjetſa pŕez ſto, haj dwě ſće lět ſtare. Pŕi pućach abo na mjezach je wot hoſpodarja abo gmejny tajki ſtolp ſtajeny, kiž ma do kamjenja wučeſane wopomnjeće Khrystuſoweho žiwjenja abo předſtaja też ſwjatych. W ſłowjanſkich krajach nadeńdźemy podobne pomniki pak na honach, pak we wſach, pak ſamo w kóždym zastarſkim nměſce, wosebje na hłownych torhoſćach ſtolp ſwj. Trojicy.

Na Wětečanſkim puću potajkim wuhladaš ſamo dwaj, jedyn na rozpuću ducy do Miłoćic a druhi pŕed ſamej wſu, kiž pokhadźa nětkuže z lěta 1776.

Huydom pŕed pŕenim pozastach a rozhladowach ſo daloko, daloko po Serbach: wot Kamjenſkich, Hałſtrowſkich a Biſkopſkich hór hač do pruſkeje hole.

Zemja ſerbſka, ſtatok mój!

Kaž wotewrjena kniha tu pŕed tobu leži a čitaš w njej hiſtoriju ſwojeho naroda, ſtawizny ſwojeho žiwjenja a žiwjenja tych, kotrychž ſy lubo měł a hiſče lubuješ, wotmrětych a žiwych: duchownych, wučerjow, bratrow, ſotrow a pŕećelow, dobrych lubych Serbow, kotrymž ſwoje wopomnjeće poſwjećam.

A tu widźu najprjedy Kukow z kłóſtrom a Pančicami a potom Wětečeu, do kotrejež khwatam. A ze Kukowa do Wětečeu wiju nětko ſwój wěnčk njezapomničkow dale, hdyž ſym hižo ze ſtudentſkim kmótſtwom w Khróſćicach započał. Wopominam dźe pjećdźeſaćiny ſwojeho nĕhdyšeho Wětečanſkeho ſobuſulerja Delanec Jurja a chcu nětko dale powědać, kak to běše, hdyž ſmój hromadźe do Kukowa do ſule khodźiłoj.

Narodźiwſi ſo 6. žnjeńca w Časecach je ſo z nanom a maćerju na rjane kubło do Wětečeu pŕeſydlił a zawěſće je jako najſtarſi ſynk też ſtajnje z lubuſkom ſtaršeju był. Wosebje ſtaj nan a mać prawje hordaj na ſwojeho Jurka byłoj, hdyž ſo pokaza, ze ma mudru, pŕeklepanu hłowičku. To pak ſo wězo hakle wukopa, hdyž poča ſulsku mudrość do ſo ſrěbać. Pŕenje lětko pokhodźi najprjedy do Njebjelčic wot jutrow 1885. Ale, kaž ſym zhonił, njeběchu wſitcy w gmjenje pŕezjedni z wólbu młodeho wučerja, a tuž ſebi Delanec rozmyſli a pósła ſwojeho małeho ſulerja radšo do Kukowa knjezej wučerjej Haši. Što wo to, zo dyrbješe pŕez to dwójny ſulſki pjenjez zapłaćić; telko wſak móžeše khrobłe na ſwojeho mudreho Jurka ważić, hdyž dźe jemu tón zawěſće z dwójnej danju nawróći, tak ruče hač so jeho „talenty“ pŕiſporjachu. A tak počа wot 3. meje 1886 do Kukowſkeje ſule khodźić a tam ſmój ſo pŕeni króć zeznałoj. Z nim zdobom zaſtupi hiſče jedyn nowy ſuleč — Hendrich Wowčer, klóſtrſkeho ſoſarjowy ſyn, kotremuž běch też jara dobry, dokeľž ſym pŕi nim ſydał a jeho pękneho waſnja dla jara ſebi jeho ważił.

Kukowſka ſula wſak runje, hdyž pŕenje lěto do ſule khodźach, čežke časy pŕetŕa ze ſwojimi wučerjemi. Hižo 22. nazymnika 1884 bě jeje dołholětny wučeŕ Hawštyn Piwarc (Brojer, Bräuer), rodźeny z Budyšina, 56 lět ſtary wumrěł. Jeho ſyn Bjarnat, złožiwſi jutry tolo ſamcho lěta kandidatne pruhowanje, wumrě jako 22lětny młody Serb a ſulſki zaſtupnik 14. ſmažnika 1885. Potom khodźachu k nam wot neje hač do winowca ſuſodni wučerjo ze Khróſćic a z Worklec, haj my dyrbjachmy ſamo nětko njedźelſkow do Khróſćanſkeje ſule nóžkować. Tak ſym pŕenje znajomſtwo nawjazował z kk. kantoromaj Hilu a Symankom. Potom bu telduży kandidat Jurij Sewčik, pomocny wučeŕ w Sŕachowje, za ſulſkeho vikara w Kukowje pomjenowany a wjedźeše hač do ſpočatka lěta 1886 wopuſčene wowcki k žórłam elementarneje mudroſće. Zo je pŕi tajkich wobſtejnoſćach też doſć wjele borankow a ſamo boranow mjez ſtaršimi lětnikami było, da ſo lohko myſliš; na jenotliwcow ſnadź ſo naši wučeŕſcy veteranojo hiſče dopomnja.

Tuž běše wulke zbožo, zo bě ſo 28. winowca 1885 mjez tŕomi kandidatami z wulkej wjetſinu młody wučeŕ Jan Mikławš Haša z Cornec wuzwolił, kiž pŕesvdli ſo ſobotu 16. wulkeho rózka 1886 na ſwoje nowe měſtno do Kukowa. Zdobom dźěše na ſamſnym dnju knjez wučeŕ Symank z Khróſćic do Cornec a knjez wučeŕ Šewčik z Kukowa do Khróſćic. (Łužica 1886, ſtr. 17.)

Wučerja Hašu ſmy ſmjerć rad měli, dokeľž nic jenož we ſuli, ale też za ſulu bě ſtajnje z nami dźěćmi jenak pŕećelny. Runje po tych mnohich zaſtrašach wſelakorych powahow, kiž w pŕenim ſulſkim lěće na mnje ſkutkowachu, činješe wěſta ſtabilnoſć dźěćacej duši derje. Swojcho wučerja, jeneho a toho ſamſneho, mějachmy wot nětka ſtajnje pŕed ſobu; ſamo w nahožinje rozwučowaše nas w biblijſkich ſtawiznach, dokeľž bě mjez tym też naš katecheta P. Hugo Fuchs zemŕeł. Tuž ſmy z wulkej kedźbnoſću knjezej wučerjej Haši pŕi jeho wukładowanjach pŕipoſłuchali, hdyž dźě běchmy tajke małe hiſče pjeraſki, ſmy wuknyli a wosebje rady też ſpěwali, dokeľž rozwučowaše nas najprjedy w ſerbſkej a potom hakle w němſkej rěči. „Što ma najrjeńše wowceki?“ — „Wěſ, kak wjele hwězkow ſteja?“ — „Spi, dźěcko ſpi!“ — „Wſitke ptački pŕiſle ſu“ — to klinči mi hiſče dźenſa we wuſomaj, tak ſmy ſpěwcki mócnje zanoſowali. A hiſče krasniſo je było, hdyž ſmy ſebi na Butrowu horu pŕeni dalſi wulět činili. Pola Woleńkec we Zywicach na zahrodze ſmy ſo z njedowymi całtami wokŕewjeli a hdyž ſmy ſo mučni nawróćili, ſu nas z reblowanym wozom do Kukowa dowjezli. Abo njezapomnity bě też naš ſulſki ſwjedźeń w Lipju. W zymje bě nam z wosebitym wjeſelom, hdyž knjez wučeŕ Haša też na Cyhelńſkim abo na Nowakec hače ſo na ſmykačach ſobu ſmykaše; radłubjo ſmy cyły kónc puća z nim ſobu beželi a jeho ſmykače njeſli. Hdyž bě ſej młodu mandźelſku zhladał a wona pŕiđe ze do Kukowa na ſulu, to ſo kóždemu ſulerjej po hornčku kofeja a po całe ſydało. Tajki běše wučeŕ Haša. A rad ſmy jeho měli.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Swójbne powěsće.

Sślubjeni: Charlotte Kirchhoffez a Lothar Dürbig, rytmischtr sp. šk. w Budyšinje. — Małka Balaniez w Kulowje a Pawoł Kurjat na Zidowje. — Felicitas Stenlhoffez a Hans Büttner, rěznik w Budyšinje.

Swěrowani: Erich Hempel ſ Martu rodź. Naakez we Budyšinje. — Hans Polak, twarſti mischtr ſ Len rodź. Schönertez w Hodźiju. — Waklaŕ Laumich ſ Dorn rodź. Röthigez w Budyšinje. — Alfred Mehl ſ Martu rodź. Pětſchez w Budyšinje. — Fryš Menſchner we Brěsnje ſ Marłu rodź. Jurkez w Kamjenzu. — Richard Gander ſ Dorn rodź. Wünſchez w Lubiju. — Alfred Beyer w Małych Radměrizach ſ Hedwigu rodź. Wünſcheyez w Lubiju. — Alfred Beyer w Małych Radměrizach ſ Hedwigu rodź. Rjenczez we Wujezju.

Semrěli: Hermann Mats Natuſch, bridaŕ w Budyšinje, 44 lět. — Ejemens Clauß, ſchkleńczeŕſti mischtr w Nakezach, 71 lět. — Hana ſpond. Schuberteowa, Wowčerjez w Budyšinje. — Augusta ſpond. Schönigewa rodź. Hantuſchkez w Lambrechtu. — Charlotta Herrmannez w Běłej Wodźe, 19 l. — Charlotta Krügerez w Bukojun poſa Hrodźka. — Alfred Zwahrſti dźěłaczeŕ w Kjeſchnitzu poſa Hrodźka.

Płowny redaktor a zamodławy za politiku: Marko Siecht w Budyšinje. Za lokalny wušć a feuilleton: A. Duczmann w Budyšinje. Za bospodarſtwo: Arnošt Barth w Brězynje. Za nawodźenje: E. Janak w Budyšinje.

Železniski jězdny plan. — Płaćacy wot 7. oktobra 1928.

S Drježdżan do Shorjelza.

S Drježdżan-N.	2.07	5 16	wšědny dnj	5.48	6.16	7.09	7.34	9.20	9.30	9.47	11.32	12.35	13.45	15.01	16.32	17 14	17.38	19.11	20.25	21.21	22.09	23.10	0.5
„ Radeberga		3.41				7.43									16.50	17.48				21.53			0.5
„ Arnsdorfa		3.50		6.19	6.50	8.01			10.01	10.18		13.12	14.16	15.37	17.05	18.06		19.42		22.03		23.33	1.3
„ Wulkeje Hatarowy		—		6.30		8.13			10.11			13.23		15.49	17.15	18.17		19.54		22.15		23.45	1.4
„ Weickersdorfa		—		6.37		8.20				10.35		13.30		15.56	17.22	18.23		20.01		22.22		23.52	1.5
do Biskopic		4.07		6.42	7.07	8.26	8.6:		10.19	10.41		13.36	14 32	16.01	17 27	18.29		20.07		22.28	22.43	23.59	1.6
ſ Wilkopic		4.09		5.44	6.44	8.32			10.21			13.39		16.03		18.31				22.31			1.6
„ Semja		—		5.52	6.51	8.40			10 28			13.46		16.10		18.38				22.38			1.6
„ Kleinica		—		6.02	7.0	8.49			10.36			13.55		16.18		18.47				22.47			1.7
do Budyšchina	2.58	4.38		6.12	7.9	8.59		10.19	10.45		12.25	14.05		16.27		18.56	18.29		21 18	22.56			1.8
ſ Budyšchina	2.59	4.31		—	7.14			10.21	10.50		12.28	14.10		16.31		19.00	18.30		21.20	23.00			1.8
„ Kubšicy		—		—	7.24				11.00			14.20		16.41		19.09				23.09			1.9
„ Tomarz		—		—	7.33				11.08			14.28		16.49		19.17				23.17			2.0
„ Wujezda		—		—	7.41				11.15			14.36		16.56		19.24				23.25			2.1
„ Lubija	3.20	4.56		6.55	7.47			10.45	11.28		12.52	14.48		17.07		19.35	18.51		21.42	23.37			2.1
do Shorjelza	3.41	5.24		7.36	8.37			11.09	12.04		13.15	15.26		17.42		20 02	19.12		22.04	0.15			2.5

— * W nozy po njedźelach a ſwj. dnjach jestanje tón we Weickersdorfje 1.33. ‖ Jenoż njedźelu w nozy.

Se Shorjelza do Drježdżan.

S Shorjelza	2.35		4.19			6.02	6.42					7.46	8.42	11.05		11.12							
„ Lubija	3.00		4.01			6.13	6.53					8.27	9.07	11.30		11.51							
„ Wujezda			5.11			6.21	7.01					8.36				12.00							
„ Tomarz			5.18			6.26	7.06					8.42				12.06							
„ Kubšicy			5.26			6.30	7.10					8.50				12.14							
do Budyšchino	3.20		5.34			6.40	7.20					8.58	9.27	11.49		12.22							
ſ Budyšchina	3.21		5.30									8.53	9.28	11.50		12.26	14.18						
„ Jiwjenja			5.51									9.15				12.47	14.38						
„ Semik			6.02									9.24				12.55	14.46						
do Biskopic			6 11									9.32											
ſ Biskopic		5.19	6. 5	6.21								7.03	8.57	9.38	9.56	11.57	12.57	14.47	15.39				
„ Weickersdorfa		5.26		6.26								7 14	9.02				13.02	14 52					
„ Wuteje Harlowy		5.33		6.33								7.22	9.09		10.06		13.10	15.00	15.50				
„ Arnsdorfa		5.45	6.33	6.44								7.34	9.20		10.17		13.21	15.10	16.02				
„ Radeberga		5 54		6.53								7.45	9.28		10.26		13.29	15.18					
do Drježdżan-N.	4.10	6 18	6.56	7.16								8 00	9.46	10.12	10.50	10.20	12.38	12.46	13.47	15.42	16.27		

‖ Jenoż njedźelu a ſwjatše dny.

S Budyšchina do Budeſtez a Wjeleczina.

S Budyšchina	4.54	7.14	10.35	14.14	16.57	19.48	†23.20
„ Dźěwkec	5.03	7.23	10.45	14.23	17.06	19.57	†23.29
do Budeſtez	5.09	7.28	10.50	14.29	17.11	20.2	†23.34
ſ Budeſtez	5.09	7.29	10.52	14.30	17.12	20 3	†23 37
„ Rosſwodez	5.18	7.38	10.57	14.35	17.17	20.8	†23.41
do Wjeleczina	5.21	7.41	11.05	14.43	17.21	20.16	†23.49

† Jenoż wšědne dny. † Jenoż sobotu a njedźelu

S Wjeleczina do Budeſtez a Budyšchina.

S Wjeleczina	5.57	8.27	11.35	15.16	18.19	20.40	†0.36
ſ Rosſwodez	6.03	8.34	11.42	15.23	18.20	20.55	†0.42
do Budeſtez	6.07	8.38	11.46	15.27	18.24	20.59	†0.46
ſ Budeſtez	6.09	8.40	11.47	15.29	18.26	21 0	†0.46
„ Dźěwkec	6.15	8.46	11.53	15.35	18 32	21.6	†0.52
do Budyšchina	6.23	8.54	12.1	15 43	18.41	21.14	†1.0

† Jenoż wšědne dny. † Sobotu w nocy a njedźelu

S Budyšchina do Rakez a Petershajna.

S Budyšchina	4.36	8.39		9.34	14.13	19.06	23,1
„ Ratarjez	4,41	8.35		9,40	14.19	19.12	23,7
„ Zidowa	4,45	6.39		9.44	14.23	19.16	23,11
„ Maleho Wjelkowa	4,51	6.46		9,50	14.31	19.24	23,17
ſ Radworja	5,00	6.56	7,01	10,00	14.41	19.32	23,26
„ Khańowa	5,05			10,05	14.46	19 37	23,30
„ Wrěwjacid a	5,12		7,12	10,12	14.53	19.44	23,37
„ Scheſchowa	5,19			10.18	15.00	19.50	23,43
„ Rakez	5,26		7,28	10,25	15.08	19.57	23,49
„ Komorowa	5,33			10,32	15.15	20.04	
„ Małich Schjer	5,40		7,39	10,39	15.22	20.11	
„ Hóła	5,47		7,44	10,46	15 29	20.18	
„ Kulowa	5,54	6.56	7,50	10,55	15.36	20.25	
„ Njemzowa	6,02	7,4		11,03	15.44	20.33	
do Wojerez	6,08	7.10	8,02	11,09	15.50	20.39	
ſ Wojerez	6,22			11,15	16.18	20.45	
„ Horow	6,32			11,25	16.28	20.55	
„ Blumja	6,44			11,37	16.40	21.7	
„ Preſchiwa-Haidem.	6,57			11,49	16.49	21.16	
do Petershajna	7,12			12,03	17.06	21.33	

Jenoż wšědne dny. Do Wulkeje Dubrawy. Jenoż pondźelu. Jenoż wječor. Jenoż njedźelu a hajene dny.

S Petershajna do Rakez a Budyšchina.

S Petershajna		5.20	8.50	14.08	18,40	18.40	
„ Preſchiwa		5.38	9.21	14.26	19,15	19.3	
„ Blumja		5.46	9.30	14.35	19,23	19.11	
„ Horow		5.58	9.51	14.47	19,35	19 23	
do Wojerez		6.7	10.0	14.56	19,44	19.32	
ſ Wojerez		6.40	10.34	16.20		20,41	
„ Njemzow		6.48	10.42	16.28		20,48	
„ Kulowa		6.58	10.53	16.33		20,58	
„ Hóła		7.7	11.0	16.40		21,06	
„ Małk. Schjar		7.14	11.7	16.47		21,07	
„ Komorowa		7.20	11.13	16.53		21,13	
„ Rakez	5.25	7.28	11.20	17.00		21,20	
„ Scheſchowa	5.32	7.34	11.26	17.06		21.26	
„ Njemzowk.	5.39	7.41	11.33	17.12		21,32	
„ Khańowa	5.47	7.48	11.40	17.19		21,39	
ſ Radworja	5.54	7.55	11.46	17.25		21,45	
„ Mal. Wjelk.	6.4	8.6	11.59	17.33		21,54	
„ Zidowa	6.10	8.12	12.5	17.39		22,0	
„ Ratarjez	6.14	8.16	12.9	17.43		22,04	
do Budyšchina	6.20	8.22	12.15	17.49		22,10	

Jenoż sobotu a njedźelu. Wšědne dny. Jenoż njedźelu. Jenoż njedźelu a hajene dny. Wot pónjatka hač do 15. hapriela. Jenoż wječor. Jenoż njedźelu, sobotu a hajene dny. Wot pónjatka hač do 14. hapriela. Jenoż njedźelu a hajene dny.

Shorjelz — Khorzębus — Barlin.

Se Shorjelza	0.06					4.21		6.20	7.46	11.15	11.42	13.21		15.34		17.17	17.47	20.10					
„ Charlottenhófe a	0.18					4.33			7.59		11.56	13.34		15.46			17.59						
„ Koberzdorfa	0.27					4.41			8.07		12 5	13.42		15.54			18.7						
„ Hórli	0.36					4.54		6.42	8.17	11.40	12, 9	14.04		16.00		17.42	18.26	20.33					
„ Hušmanez	0.41					4.59			8.22		12,25	14.08		16.05			18 31						
„ Hänichen	0.48					5.6			8.30		12,33	14.15		16 12			18.39						
„ Rěcźizy	0.57	T				5.19		6.56	8.39		12,44	14.24		16.20			18,48	20.48					
„ Běłe Wody	1.13	4,22		4.47		5.41	6.00	7.12	8.59	12.01	13.4	14.43		16.42		18.12	19,08	21.07					
„ Slepeho	1.25	4,34		4.59		5.51	6.10		9.03		13,15	14.53		16.53			19,18						
„ Hrodża	1.37	4,51		5.18		6.10	6.33	7.30	9.22	12.22	13,30	15.06		17.06		18,30	19 38	21.26					
„ Bagenyz	1.43	5,8		4.33		6.22	7.05		9.34		13,44	15.17		17 18			19,50						
„ Koranyz	1.55	5,14		5.39		6.29	7.11		9.40		13,50	15.22		17.25			19,56						
„ Kibuſchu	2 02	5,22		5.47		6.37	7.19		9.48		13,58	15.29		17.33			20,04						
„ Chocębuſo	2.10	5,30		5.55		6.34	7.26	8.02	10.16	12.50	14,5	15.43		17.40			19,07	20,37					
„ Wětoſchow	Jenoż			6.0				8.19	10.40		T	16.18					19.24	21,01					
„ Lubnjowa	njedźelu			7.10				8.33	10.57	13.14		16.32					19.38	21.18					
„ Lubina				7.27				8.45	11.14	13.26		16.51					19 52	21,35					
do Barlina				9.20				10.00	13.10	14.33		18.40					21.11	23,14					

Barlin — Khocębus — Shorjelz.

Se Barlina	Jenoż wšědne dny			7.05	8.04	11.5			12,47	14.28					14.55	18.26		21.7					
„ Lubina			5.06	8.52	9.25	12.13			14,28	15.44					16.41	19.44		22.45					
„ Lubnjowa			5.31	9.09	9.40	12.25			14,45	15.57					16.59	19 58		23.1					
„ Wětoſchowa			5.55	9.25					15,2	16.11					17.17	20.11		23.17					
„ Chocębuſa	4.26	6.20	8.01	10.34	10.18	12.56		13,32	14.10	15,40	16.33		16,45		18.12	20.40		0.12					
„ Kibuſcha	4.33	6.27	8.10	10.31				13,40	14.17	15,47			16,54		18.19			0 22					
„ Kopańz	4.41	6.35	8.18	10.39				13,47	14.25	15,55			17,06		18.27			0.30					
„ Bagenyz	4.48	6.42	8.26	10.46				13,53	14.32	16,02			17,13		18.34			0.38					
„ Hrodża	5.01	6.47	8.45	11.1	10.45	13.19		14,7	14.45	16,15	17.02	17,30		18.40	21.05			1.0					
„ Sčepeho	5.14	7.09	9.1	11.13				14,19	14.57	16.28				19.02				1.18					
„ Běłe Wody	5.28	7.23	9.15	11.27	11.06	13.36		14,29	15.12	16,45	17.22			19.16	21.27			1.27					
„ Rěcźizy	5.45	7.39	9.37	11.44				Jenoż sobotu	15.29	17,03				19.36	21.44								
„ Hänichen	5.54	7.48	9.48	11.53					15.38	17,13				19.46									
„ Hušmanez	6 1	7.55	9.57	12.0					15.46	17,21				19.54									
„ Hórli	6.14	8.6	10.4	12.15	11.41	14.03		Wot pónjatka hač do pjata a njedźelu	15.58	17,33	17.52		Wšědne dny.	20.07	22.8			Hač 30. sept. w nozy a njedźelu					
„ Kobrjesdorf	6.23	8.14	10.14	12.23					16 6	17,41				20.15									
„ Charlottenhof	6.33	8.23	10.27	12.32					16.15	17,50				20.25									
do Shorjelza	6.46	8.35	10.43	12.45	12.06	14.30			16.27	18,03	18.18			20.39	22.32								

Běła Woda — Muzałow.

S Běłeje Wody	5.40	7,28	9.17	12,06	12.27s	14.45	16,46	19.28
„ Waldhaus	5.52	7,36	9.30	12,17	12.34s	14.53	16,53	19.34
„ Kijanſeje Hóły	6.1	7,45	9.39	12,24	12.41s	15.02	17,02	19.40
do Muzałowa	6.06	7,50	9.44	12,28	12.46s	15.07	17,07	19.44

‖ Dźěławy dźeń. s Jenoż njedźelu.

Muzałow — Běła Woda.

S Muzałowa	5.06	6.44	8,26	10.42	13.08	16.12	18,36	20.44	
„ Kijanſeje Hóły	5.12	6.49	8,32	10.47	13.14	16.17	18,42	20.40	
„ Waldhaus	5.18	6.56	8,41	10.54	13.23	16.24	18,50	20.56	
do Běłeje Wody	5.25	7.02	8,48	11.0	13.30	16.30	18,56	21.2	

‖ Jenoż dźěławy dźeń.

S Budyšchina do Radworja, Wósporka a Lubija.

S Budyšchina	6.29		7,51	11,42	16.00	19.11
„ Ratarjez	6.35		7,57	11,48	16.06	19.17
„ Zidowje	6.39		8,0	11,52	17.7	19.21
„ Maleho Wjelkowje	6.46		8,6	12,0	17.14	19.28
„ Radworja (dwórn.)	6,56		8.14	12.8	17.20	19.38
„ Radworja (fašt.)	7,02		8.20	12.14	17.26	19.44
„ Lutobča	7,06		8.25	12.20	17.31	19.49
„ Bukf. Dubrawy	7.11		8.31	12.24	17.35	19.54
„ Klušicy			8.39	12.32	17.43	20.2
„ Hurjinoy			8.47	12.40	17.51	20.10
„ Barta			8.55	12.49	17.59	20.18
„ Hrodźišćeja			9.3	12.57	18.7	20.26
do Wósporka			9.09	13.3	18.13	20.32
ſ Wósporka	7.0	9.57	10,40		18.43	20.51
„ Małeczij	7.5	10.3	10,46	13.40	18.48	20.56
„ Lutoraj	7.10	10.8	10,50	13.46	18.53	21.1
„ Hušchinj	7.17	10.15	10,57	13.51	19.0	21.8
„ Małych Radměrjz	7.21	10.19	11,1	13.58	19.4	21.12
„ Keltiz	7.32	10.30	11,12	14.2	19.15	21.23
do Lubija	7.40	10.38	11,20	14.10	19.23	21.31

Jenoż wšědne dny. Wšědne dny. Jenoż njedźelu. Jenoż njedźelu a sobotu. Jenoż njedźelu a hajene dny.

S Lubija do Wósporka, Radworja a Budyšchina.

S Lubija		8.31		12.16	17.22	20.3
„ Keltiz		8.40		12.21	17.31	20.8
„ Małych Radměrjz		8.47		12.28	17.38	20.15
„ Hušchinj		8.50		12.32	17.42	20.19
„ Lutoraj		8.56		12.38	17.48	20.25
„ Małeczij		9.1		12.43	17.53	20.30
do Wósporka		9.6		12.48	17.58	20.35
ſ Wósporka	5.39	9.45		12.22		18.0
„ Hrodźišćeja	5.45	9.51		12.28		18.18
„ Barta	5.53	10.0		13.37		18.27
„ Hurjinoy	6.1	10.8		13.45		18.35
„ Klušicy	6.9	10.16		13.53		18.44
„ Bukf. Dubrawy	6.17	10.24	13.0	14.2	17.36	18.55
„ Lutobča	6.22	10.29	13.5	14.7	18.1	19.0
„ Radworja (fašt.)	6.27	10.34	13.10	14.12	18.6	19.5
„ Radworja (dwórn.)	6.34	10.41	13.16	14.19	18.12	19.12
„ Mal. Wjelkowa	6.45	10.50	13.25	14.30	18.21	19.23
„ Zidowa	6.50	10.55	13.30	14.35	18.27	19.28
„ Ratarjez	6.54	10.59	13.34	14.39	18.31	19.32
do Budyšchina	6.59	11.04	13.39	14.44	18.36	19.36

S Biskopiz do Kamjenza.

S Biskopiz	6.50	13.42	18.40
„ Schumborna	7.00	13.52	18.50
„ Borchowa	7.10	14.03	19.1
„ Klušicy	7.23	14.14	19.12
„ Halſtchrowa	7.31	14.23	19.21
„ Protez-Thonberga	7.37	14.29	19.27
„ Brěsnje	7.44	14.36	19.34
do Kamjenza	7.55	14.46	19.44

S Kamjenza do Biskopiz.

S Kamjenza	4.48	11.22	18.28
„ Brěsnje	5.02	11.35	18.43
„ Protez-Thonberg	5.11	11.42	18.55
„ Halſchtrowa	5.22	11.53	19.20
„ Klušicy	5.32	12.03	19.39
„ Borchowa	5.45	12.16	19.54
„ Schumborna	5.58	12.29	19.48
do Biskopiz	6.08	12.40	19.58

Serbja kupujśe

a dawajśe jako dary jenoż

Zejlerjowe spisy

IV zwjazki

Z rozšěrjenjom podpjerańe serb. studowarſtwa a zwjeselśiśe kóždeho, kotryž takki spis dostanje.

Skład w Serbskej knihérni w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaci měsačnje we wudawarni 90 zł. pł., na póśe a pola dowtrikow 1,80 zł. hr. Po wukraju 18 Kč. Kóžde so. płaci 10 zł. pł. Wudawa a źiši zmolesjeso knihiźišćerja, nap. šr. i w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 3687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobłicuja. Za reklamowy a n rjadk płaci so 60 złotych pł. Rabat po tarifje. u u

Čisło (Nr.) 238 — Budyšin — Srjeda, 10. oktobra 1928 — Bautzen — Lětnik 37

Wopačneho zajeli.

Pónjźelu popołdnju je Barlinska kriminalna polizija hłownego redaktora Hella kommunistiskeje „Welt am Abend“ w jeho wobydlenju sajała a do polizajskeho prezidija dowjedła, hdyž jeho winowachu, so je jedyn ſ tych był, kiſž su Vorwärtsoweho redaktora Schwarza wotwjedli. Heller přejeſche, so je so pschi należnosći na někajke waschnje wobdźělił a žadaſche, so by so wotwjedźeny Schwarz hnydom sawołał. Tón na to wuprajeſche sajatoho jako wěrne wobkrući. Na to Hellera hnydom na swobodu puſchćichu.

Thälmann so do swojeho zastojnstwa wróći.

Thälmannowa należnosć je so jako wulka blamaža wjednistwa němskeje kommunistiskeje strony roswika. Wuſud, kotrejž je Moskowska najwyschſchicha instanca wuprajika, je sa **němsku kommunistisku centralu saniežaza.** Pschipósłanca drje so, so je centralny komitej prawje činił, so je Thälmannowego ſwaka Wittorfa dla pschekſchiwjenja stronjnych pjenjez ſe strony wusamknył, tola na wopak Moskowska instanca ſtejišchcho zentralneho komiteja pschećiwo Thälmannej najraſniſcho wotpokasuje a je ſwěſćiła, so ani Thälmann ani tſjo Hamburgſky sastojniſzy hebi njeſmu na to pomyſlili, należnosć samałaſcz. Jednanje a waschnje, po kotrymž je so wěz ſ wobſtamknjenjom zentralneho komiteja wolbyła, so najwótriſcho saſudźuje. Thälmann, ſchkitanz ruſkeho presidenta Stalina, po potajſtim po pschikazni Moskwy ſe wschěmi cześćenji saſo do ſwojeho sastojnſtwa postaji. Presidium jemu połne dowěrjenje wupraji a postaji, ſo ma hnydom ſaſo wſchě sastojnſtwa pschewſacz.

Klemu pschihotej pschećiwo Ebertowemu pomnikej w Münchowje so sadźěwało.

„Münchener Post“ powě, ſo su pschećiwo pomnikej nětkuſcheho němſkeho presidenta Eberta ſły pschihot činił, kotremuž pak je so sadźěwało. Jedyn kubuſtaw němſkoſtatneje thorhoje je, hdyž je pomnikowe ſkhody rjedźił, pod hromadu pjerſcheże 11 dynamitowych patronow, dwě roſbuchaſkiej panzy a nětdże 10 metrow dołhu ſaſeżkanſku bórnizu namakał.

Sozialdemokratoju pschećiwo panzerowanemu tſchižaku.

Sapołanz Wels je na ſjězdźe ſozialdemokratiſkeje ſtrony braniborſkeje marki rjekł, ſo budźe so němſki ſejm ſ namjetom ſozialdemokratiſkeje ſtrony dyrbjeć ſabĕrkacz, kotryž budźe ſ krótka rĕkacz: „Twar panzerowaneho tſchižaka A je ſaſtaji.“

Polacy přeciwo Hindenburgowej.

Polazy so hiſchcze pschezo njejſu dla Hindenburgowoje rĕcze w Opolu w Hornjej Schleſyſkej ſmĕrowali. Njedźeli je so we Warſchawje ludowa ſhromadźizna wotmĕła, kotraž je so ſ Hindenburgowej rĕcźu, kotruž je pschećiwo Polakam w Opolu mĕł, ſabĕrasche. W ſhromadźizne so reſolucija pschija, ſ kotrejž so knježeſtwo namolwja, ſo by ſe wſchej raźnoſcju pschećiwo němſkim nadpadam na njedótkliwoſcź njeſmy pólſkeje republiki wuſtupowało. Shromadźeni ſłuchachu, ſo chcedźa na ſchkitanje njewotwiſnoſcje pólſkeho ſtata wſchě ſwoje mozy, ſwoje ſamoježenje a, hdy by trjeba było, też ſwoje žiwjenje woprowacź.

Jendźelsko-francowske zaměnjenje nahladow.

Nota italſkeho knježeſtwa wo jendźelsko-franzowſkim wótſłužnym dojednanju je wutoru dopołdnja do franzoweho ſwonkownego miniſterſtwa doſchła. Kaž so ſ Pariſa a Londona ſłyſchi, Pariſ a London ſwoje nahlady wo italſkej nocze ſamĕnitej. Powſchitkownje so mĕni, ſo wobej knježeſtwoje ani na amerikanſku ani na italſku notu njeſtwětnołnitej a ſo nowe nantjety italſkeho a amerikanſkeho knježeſtwa wo łódźſtwowym wotbronjenju wočakowatej.

Schtož franzowſko-jendźelſke łódźſtwowe dojednanje naſtupa, ſo praji, ſo jo njeſpuſchcza, dokelž jenož naczĭſk a jadrowne dojednanje mjes generalnymaj ſłabomaj franzowſkeho a jendźelſkeho wójnſkeho łódźſtwa pſchedstaja, kotrejž formu ſwjaſazeho dojednanja, ſa wobaj krajej hakle we pschihotowanſkej wotbronjeńſkej kommiſiji a ſ pschiſtupjenjom łódźſtwowych mozow k naczĭſkej doſtanje. Dojednanje mjes Franzowſkej a Jendźelſkej wo wobmjeſowanju fronjenja budźe płaciźcz, kaž dołho druhe mozy druhe dojednanje abo podłožk druheho dojednanja njenamjetnu, kotrejž mołjej Jendźelſka a Franzowſka pschijcźej. Jendźelſko-franzowſka pſchesjenoſcź budźe njewotwiſnya wot wobłuda jendźelſko-franzowſkeho namórſkeho dojednanja dale wobſtejecź.

Woswjećenje přełamanja Solunskeje fronty w Beogradźe.

Juhosłowjanſka a wołgebje jene hłowne měſto Beograd tele dny wołſławjenje dobyćerſkeje offenſiwy na tak njenowanej Solunſkej fronće pſchejźiwjeſchći. Pſchełamanje Solunſkeho woiſka ſo 15. ſeptembra 1918 ſapoča. Tehdy cźaſ ſ offenſiwje po wojerſkej a duſchownej ſtronje doſtawi. Sſerbſzy wojazy hižo tſi lĕta žadachu, wupſchećenu wótcźinu dobyć, ſ kotrejž mĕjachu w ſwojej ruzy mały dźěl ſ horn Kajmakčalnom a měſtom Bitolju. Nadběh entenčſkeho a ſerbſkeho wójſka mĕjeſche dobry wuſpĕch. Wójſko zentralnych mozow Němſkeje, Awſtriſkeje a Bołharſkeje ſo na Dobropolji ſakhabła a počza ſotacź. Hłowny roſkajowař entenčſkeho wójſka franzowſki general Franchet d'Eſperay pak nochcźeſche ſo ſa njepſchećelom ſtrategiſkich pſchećiwnow dla puſchćicź. Tam na Dobropolji pak ſo žadanje ſerbſkeho wójſka, ruče domoj dóńcź, njemóžeſche ſ wojerſkimi wohładowanjemi ſadźerżećź. Sſerbſke wójſko njeſadźerżiwje k połnozy poſtupowaſche, pódla Wardara njepſchećelow k kanju ſahna a jich k połnozy wutłóčźi. Awſtriſko-němſki poſpyt, poſtupowaze ſerbſke wójſko pola Miſcha ſadźerżećź, ſo bórzy pſchetwinu. A tak potom ſa nětkotre dny ſerbſke wójſko do Beograda pſchićźeże. W ſerbſkim wójſku bĕchu też cźeſkoſłowakſzy dobrowólniſzy wojowali. Tohodła je cźeſkoſłowakſke knježeſtwo wotpóſłanzoru k wołſławjenju dźeſaćlĕtneho dnja pſchełamanja Solunſkeje fronty wotpóſłało, ſo by ſo tuch ſwojanſkeho bratrowſtwa, na bitwiſchćach ſ pſchełatej krwju wobſwědčeny, w pſchitomnoſći wožiwił a ſa pſchichod ſo ſeſylnił..

*

Njedźeli ſu ſo wulke ſwjatoćznoſcźe ſapoćźałe, kotrejž je juhosłowjanſke hłowne měſto k wołſławjenju 10. lĕtneho dnja pſchełamanja Solunſkeje fronty wuhotowało. Se pſchełamanjom Solunſkeje fronty ſo awſtriſko-němſke wójſko rozbi a ſo ſałožk k wulkemu juhosłowjanſkemu ſtatej potaji. Pſchi ſwjedźenjuſkim cźaſu, kotruž ſo po hłownych měſtowych dróhach hibaſche, ſo na ſto tyſaz pſchihładowarjow ſe wſchěch tónćzin Juhosłowjanſkeje wobdźěli. To bě wopraſwdźe ſwjedźenje zyłeho ludu, wulki wopomnjeńſki ſwjedźenje na cźeſke wopory, kotrejž ſu ſo dyrbjałe ſa juhosłowjanſki ſtat pſchinjeſeć, běſche to wulkotne wołſłyſzeńcźe jistnje jednoty w pſchitomnoſći a ſa pſchichod. Saſtupjene bĕchu też khorwatſke kraje, ſchtož je ſ dopokasom, ſo ſo lud ſe ſwadawi politiſkich ſtronow njeda ſamyliź.

Cźaſ ſo wotewri ſ cźornohórſkim khorhojnſkom w narodnej draſze, kotryž wulku thorhoj je ſtatnymi barbami njeſeże. Sa nim ſłedowachu wozy ſ invalidami je ſwětowoje wójny, kotiſž hu pak widźenje ſkhubili, pak ſo dospołnje ſtripjenzy ſeźinili. Se ſahorjenjom jich wſchudże witachu. Potom dźěchu invalidojo, legionarzo a dobrowólniſzy, reſerwni offiſjerojo, wotpóſłanzy ſokolſkich gmejnow a wjele druhich wotpóſłanſtwow. Wdyž ſo w kralowſkim hrodźe kral Alexander ſ franzowſkim marſchallom Franchetom d'Eſperay, kotryž je ſwjaſakſke wójſko na Sſolunſkej fronće newjedował, na balkonje pokaſa, ſtimoj ſ ludowych cźrjódłow ſchumjaze ſławawołanje napſch[illegible]ſcheje.

We wobłažnje ſwjedźenja ſo też ſałkadny [illegible] „domej invalidow“ pokoji. Pospołnitje je ſo [illegible] po invalidach wotewrił. Wobſedźe wotrobne [illegible] kralej a ſobuſtawam wojerſkich miſijow ſwje[illegible], wobſedźe franzowſkemu marſchallej Franchetej d'Eſperay a cźeſkoſłowakſkej miſiji wopokaſowachu.

Francowske knježerſtwo přeciwo amerikanskemu čušerſtwu zakročiło.

Sa cźaſ pſchitomnoſcźe amerikaſkeho naſtawnika nĕkotrych wulkich amerikaſkich nowin **„Hearſta** je ſaſtupjer Hearſtiſkich nowin telegram do Newyorka pópołdnja, ſ kotrymž ſo krucze potajene wokolne pismo wo jendźelſko-franzowſkim łódźſtwowym dojednanju na franzowſkich pópołdnjanow we Waſhingtonje, Romje a Tokiu ſdźěli. Tónle wokolnik je ſo w Hearſtowych nowinach wojſewił a je tohodła wulke dźiwanje ſbudźił, dokelž ſ njeho prĕni króć jaſnje ſpóznachu, ſo jendźelſko-franzowſke dojednanje **wjele dale doſahha,** hač ſo w knježerſtwowych nowinſkich powĕſćach pſchipóſłanzowaſche. Dokument jendźelſko-franzowſkeho łódźſtwowego dojednanja je ſo jenož ſ njejwĕrnoſcźu jeneho franzowſkeho ſastojnika w ſwonkownym miniſterſtwje Hearſtej pſchedarěcź mołło. So by ſo tónle njeſwĕrny ſastojnik wuhlĕdźił, je knježerſtwo dopiſowarja nowin „Newyork Americana“ Horena na dróſy ſajeć dało. ſ polizijow jeho na Pariſzſku polizajſku prefekturu dowjedźechu. Tam ſo jeho wopraſchachu, kajſe ſrĕdki je nakoźił, ſo by ſebi dokument wobſtarał. Wón wotmolwi, ſchtož mĕſeche ſa nuſne. S tym ſo polizija njeſpokoji a jemu pſchipowĕdźichu, ſo jeho winuja, ſo je jeneho ſastojnika pſchekłał. Jeli ſo ſo njewuſnaje, ſ wótkal je pſzmo doſtał, ma prezeſ wozakacź, ſ kotrymž jemu ſchĕſćeſćĕtne ſaſtwowe khłoſtanje hroſy. S tymle hroženjom pak ſo wón njeſakraſchi. Dalſe po ſydowſkodźiwſkej jatbje jeho puſchćichu, hdyž bě wupokaſaſſi mylks pſchipóſłnak. „Matin“ a „Chicago Tribune“ powĕſtkej, ſo je ſo Horan wuſtrał, ſo je dokument wot **Randolfa Hearſta ſameho w Pariſu dóſtał** ſe poruczenjom, ſo by jeho wopſchijcźerſe do Newyorka telegrafował.

„Matin“ dale powě, ſo ſu hižo pſched tydźenjom Horanej ſrofumnicź dali, ſo by ſa njeho lĕpje było, gdy by Franzowſku wopuſchcźił. Hearſt je tehdy ſkoku do Waſhingtona puczował a ſtatneho ſekretara **Kellogga** nantolwił, ſo by Horana ſchtitał. Hearſt je rjekł, ſo ſnadź ſamołwitoſći ſa ſwoje poſtupanje na ſo bjerje a ſada, ſo by amerikanſki pópołanz w Pariſu ſakrocźił. Haczenje je pópołanz kroczele ſcźinił, je tola k njenowanemu podawſej doſchło.

*

Shoniwſchi wo ſajeću ſwojeho Pariſkeho dopiſowarja je mĕjeczeł amerikaſkich nowin **Randolf Hearſt** „Aſſociated Preß“ ſdźělił, ſo njemóže wopſchijcź, cźehodła ſo franzowſke knježerſtwo dla wospjewjenja tajneho dojednanja ſ Jendźelſkej roſhorja, hdyž dojednanje niczo njewopſchija, cźehoždła dyrbjałe ſo hańbowacź abo ſchtoł by ſo dyrbjało amerikaſkemu ludej ſamjelcźeź. Amerikaſki lud wo tajmi diplomatiju njerodźi. Wón wĕ, ſo je tale tajna diplomatija ſa pokſedniu wójnu ſamołwita a cźiſte, ſo budźe wona ſa błížſchu wulku wójnu ſamołwita.

Hdyž je franzowſka polizija Horana pſchepſchaſchała, je wón, kaž je podſtajſcho ſdźěli, rjekł: **„Hearſt je wokrawdźe wſchu ſamołwitoſcź pſchewſał,** hdyž ſo hara dla dokumenta ſapoča. W telegramje, kotruž je mi Hearſt ſ Londona, hdyž runje pſchebywaſche, pópołał, praji: „Sa ſam ſym franzowſku notu doſtał.“ Na konju pſchepſchaſchanja Horan praji: „Hdyž chcedźa mje Franzowſkoſo jako **wobſcźeſnego wuhrajana** wupokaſacź, tonu pſchihłoſnju, haczenuje mam ſa lĕpſche, ſo dobrowólnje du.

Italska nota wo jendźelsko-francowskim łódźſtwowym dojednanju.

Kaž Sjednoćene ſtaty połnózneje Ameriki też Italſka jendźelſko-franzowſkemu łódźſtwowemu dojednanju njepſchihłoſnuje. Mi nocze, kotraž je ſo franzowſkemu knježerſtwu pſchepodała, ſada, ſo by ſo italſke wójnſke łódźſtwo franzowſkemu po ſyłnoſći runało. Hdyž by ſo Franzowſka na tole žadanje ſwjaſała, by knježerſtwo w Sſrjedźoſeńſkim morju Italſkej pſchelewſtajiło. Mjes tym ſo dyrbi franzowſke wójnſke łódźſtwo franzowſke briohi w Atlantiſkim a Sſrjedźoſeńſkim morju ſchkitacź a ſo tohodła dźeli, móże Italſka ſwoje zyłe wójnſke łódźſtwo njedźeſeńe we Sſrjedźoſeńſkim morju wostajicź. Franzowſke nowiny ſu ſo tohodła jenoſłóſnje pſchećiwo italſkemu nawjetej wuprajile. Hdy by ſo franzowſke wójnſke łódźſtwo na ſyłnoſcź italſkeho łódźſtwa ſtajiło, by Italſka nadknježerſtwo we Sſrjedźoſeńſkim morju dospiła.

Venicelos w Beogradźe.

Grichiſti miniſterſki pſchedſydźa Venizelos je wutoru ſ pſchelwodom direktora politiſkeho wotdźělenja grichiſkeho wukrajneho miniſterſtwa, Politiſa, dale ſwojeho privat-

nehjo sekretara Stefanua a dr. Lambrosa, do Beograda pschijal. Na juhoßlowjanßku mjeßu běchu ßo wosy juhoßlowjanßkeho dwórneho cząha pósłałe, kotrejž ßo k expreßnemu cząhej pschißamknutym. Juhoßlowjanßke knjeżeßtwo bě ßy dobom na mjeßu wosebite pósłanßtwo pósłało, kotrejž Venizelosa postrowi a jeho do Beograda pschewodźi.

Wßche Beograßke nowiny Venizelosa jako wulkeho a ßławneho ßtatnika a ßtareho wupruhowaneho pschećela Juhoßlowjanßkeje wukhwaleja a ßponinaja na to, ßo je ßo we ßwětowej wójnje pschećiwo kralej Ferdinandej na ßtronu SSerbije ßtajił. Jenož hromadźeßkanje Juhoßlowjanßkeje a Grichißkeje ßa ßkhowanje balkanßkeho měra rukuje. Venizelosowy wopyt w Beograđe je prěnja kroczeł balkanßkemu Locarnej, a ßdobom ßo ßnowa grichißko-juhoßlowjanßke pschećelßtwo wobnowi. Nuńe je, ßo ßo wßchi balkanßke ludy do jeneho ßwjatka ßiednoczą. Ża Venizelosowy wopyt ßu ßo wulke ßwjedźenße pschihoty cźinile. Venizelos dwaj dnjej w Beograđe woßtanje. Wutorn wjeczor je jeho kral w audijenczy pschijał.

Beograßke nowiny powědża, ßo ßo ßa Venizelosowu pschitomnoßć **ßaklady ßa pschećelßtwowy pakt, ßa pakt njenapadowanja a ßrěczenje wo roßtrjeßanym ßudźe ßakoża.** To może ßo po měnjenju nowin bjeß wobczełnoßcźow ßtacź, dokelž je ßo mjes Venizelosom a juhoßlowjanßkim ßwonkownym ministrom hižo we ßlowjanßkich dypkach pschißjesenoßć dospiła.

Zakoho dźełdnanja we Łodźi.

Jednanje mjes dźełodawarjemi a dźełacźerjemi Łódźßkeje textilneje indußtrije, kotrejž je ßo pónđeßu ß pschedńjßdnym dźełowehu ministra Furkiewicza wotmě̂ło, nje wuńpěcha mě̂ło. Wo knjeżeßtwowym namjecze dyrbjeßche ßo mißa wo 5 prozentow powyßchicź. Wotpóßłanyj dźełodawarjow na to prajichu, ßo knjeżeßtwowy namjet ßwojim pornjecźerjam ßdźěła.

Każ ßo ß Łódźe powě̂, dźełacźerjo pßchi zadanju ßa 20 prozentißm powyßchenjenom mßdy woßtawaja. Tohodła ma ßo wocźakacź, ßo ßo ßtrajk pschinjßi, a to cźim bóle, dokelž móża dźełodawarjo dlßchi cźaß bjeß wjetßcheje ßchłody dźełu wotpocźowacź dacź. W poßlednim cźaßu je ßo pjecza wjele ćworow nakopiło.

Poßlednje dny ßu dźełacźerjo też w źidaćnjach a ßamotaćniach dźełu ßłoßili. Żyła indußtrija we Łódźi a wokolnoßći wjazy niedźela. Strajkowe hibanje je ßo też na Cźenßtochowa wupßcheßtrěło. Nětkole wßcho hromadźe nědźe 130 000 dźełacźerjow ßtrajkuje.

Triumfalny puć mužßtwa „Krasina" po Rußkej.

Mužßtwo lodokamaka „Krażina" je njedźelu do Moßkwy pschijěło. Jeho jěßa po Rußkej je woprawdźe triumfalna była: Na wßchěch ßaßtanißchezach ryekowißkich wuthowarjow je ßahorjenjom witachu. Na dwórnißchezu we Moßkwje jich ßaßtupjerjo diplomatißkeho korpßa, cźelna kompagnija Cźerwjenceho wójßka ß hudźbu, wjele dźełacźerßkich wotpóßłanßtwow a wulke cźerjoby luda poßtrowjachu. SSaßtupjerjo knjeżeßtwa a wßchelakich wotpóßłanßtwow jich je rěcźemi ßtawjachu, ßaßtupjerjo Italißkeje, Cźeßkoßlowakßkeje a Norwegßkeje lodokamakowej wobhađaju w mjenje ßwojich knjeżeßtwow ßa dokanjane wulkowanßke dźěło đjakowachu. Lodokamakowy kapitan a ßtar Cźuchnowßki na tele rěcze wotmołwjeßchtaj. SSkamoßłowicź mjes druhim praji: Maßcha expedizija bě kruce wědomoßtnje wuhotowana, ßmy wědźeli, ßchto cźemy a ßchto móżemy dokonjeć. Nuńe tole wědomoßtne pschihotowanje je nam naßch wußpěch ßmóżniło.

Monopol zwonkownego wikowanja w Afghanißtanje?

We wulkej hromadźißnje ludowych ßaßtupjerjow je kral Amanullah pschekupcźam radźił, ßo bychu pjaći kupowanju we wutrnju pośrědnikow wuńamkali a direktnje pola firmow kupowali. Hdy bychu wobcźežnoßcźe naßtale, by knjeżeßtwo monopol ßwonkownego wikowanja ßawjedło. Wo ż

darow bycze ſo jubilaromaſ k jeju cżeſtnemu dnjej doſtało. Bóh ſpokój jimaj, ſo byſchtaj ſa dalſche 25 lět ſwój ſloty dwaj ſtrowaj a cżilaj ſwjeżżicż mohloj.

S **Minakała.** Saidżeny ſchtwórtk ſeidżechu ſo naſchi gmejniſy ſaſtupjerjo k poſpeżenju w ſchuli. Poſpeżenje nawjedowaſche k. wieſnjanoſta Gerber. Mjes dopiſanymi bęſche też próſtwa wotpaleneho ſ Porſchiż, kotremuż ſaſtupjerjo jenohłóſnje 10 hr. ſ gmejniſkeje pokładnje pſchiwolichu. Gmejniſke knihi a pokładna ſa prěnje połcża 1928/29 běchu w najlepſchim porjadku, ſo mózachu wjeſnjanoſcże ſa to dżak wuprajicż. Potom wuſwolichu ſaſtupjerjo hiſchcże dweju pruhowarjow ſliczbowanjow. Kżódy ſ njeju, kujes Fietza a Pilop, doſta 4 hłoży. Na meſto ſemrětkeho wjeſneho kłużobnika Auguſta Nowaka ma jeho ſyn Jan tute dżeła dale wukonjeċ ſ wumeńenjom, ſo jeho bratr ſamotwjenje ſobu pſcheſwoſmje. Saſtupjerjo wuradżowachu dale wo trwarjenju puczow, jedna ſo wo pucż wot Lomſchanſkeho moſta hacż ke Khróſtawſkemu pucżej. Nawoženje kamjenjow ma ſo bórſy někomu pſchepodacż, tola wotmeje ſo w tutej naležnoſczi dalſche pojedżenje. Sa liczenje wobthada, kiż někto bórſy ſażo budże, poſtaji ſo knjes Guſtav Jurſchka.

S **Kotez.** Tudomne kołojeſdne towarſtwo wotmě ſwoju měżażnu ſhromadżiznu w Hajeſchcż hoſcżenżu. Nimo druhich towarſtwowych naležnoſczow ſwěcżachu ſo ſhromadżene wo towarſtwowym ſwjedżenju, kiż ma ſo w dezembru wotmeċ. Shromadżeni pſchepodachu wubjtowanje ſwjedżenja a wſchitke trěbne wobſtaranja wubjerku, kiż ma w bliżſchej měżażnej ſhromadżiznje wo tom rosprawjeċ. Pſchitomnych bęſche 12 ſobuſtawow. Pſchedżyda namokwjeſche w rosjażnjenych ſłowach, ſo bychu wſchitcy towarſchojo, kotſiż hiſchcże njejſu ſe ſobuſtawami ſwojiſka, tak ruże hacż mózno k Lużiſkemu kołojeſdnemu ſwjaſkej pſchiſtupiċ. Wón pokaſa wobjebje na podjeru ſwojiſka pſchi ſpjeſobżenju atd. Na to ſo ſhromadżiſna ſtónczi.

S **Kotez.** Ważny dżeń ſwjeċżeſche njedżelu drużſtwo ſa elektriſti powod ſa Kotezy a Wichowy. Dżeżacz łět ſe ſo minyło, ſo tuto drużſtwo ſałożichu, ſo bychu tehdomniſchu wobſtwěteliſku nuſu wotſtronili. Hižo do wójny ſu wojſpjet ſpytali, wobeż wěſy ſ elektriſtej ſwězu ſaſtaracż. Tola ſapoczate jednanja ſo pſchezo ſażo roſbichu. Po wójnje, w l. 1918, ſeidżechu ſo ſażo někotſi wutrobiċi mużoj, kiż ſnowa ſpytachu, na kżódy pad tutej wěſy ſ elektriſtej mozu wobſtożiċ. Skónczniże ſo po pſchewinjenju mnohich wobcżežnoſczow poradżi drużſtwo ſałożiċ. Pſchi ſkładnoſci 10ſětneho wobſtaċża drużſtwa wotmě ſo rjana towarſchnoſcż. Njedżelu wjeczor w 6 hodż. ſchromadżichu ſo ſobuſtawy k małej hoſcżinje. Pſchedżyda, kujes Güntzel ſ Wichowow, dżakowaſche ſo we ſwojich powitanſkich ſłowach ſa bohaty wopyt a poda kŕótki pſchehlad wo ſaidżenych ſětach. Na ſemrěte ſobuſtawy ſpominachu ſhromadżeni a postanychu k jich cżeſci. Se drużſtwa je dożyła 14 ſobuſtawow wuſtupiło. K drużſtwu pſchiſtupichu 68 domjaznoſczow ſ gmejniſkimi a druhimi korporatiwnymi wobſtejdżeńſtwami. Po hoſcżinje podachu ſo wſchitcy do Hajeſchcż hoſcżenża. So bychu też te lube żony někotre wjeſele hodżinki měle, wotměchu ſo wſpěſ reje. Mjes rejemi poſtiċżeſche ſo hiſchcże kofej a tołaru. Pſcheruże minychu ſo hodżinki pſchi wjeſelej rejży a pſchiiomnej ſabawje, doniż ſo wokoło połnocy domoj njeſhotowachu. Wſchitcy wobdżélniży wěſcże dołho na rjane hodżinki ſpominaju.

S **Wósporka.** Wutoru rano wokoło ¾4 hodżin nadebżeże żelezniſki ſaitojnik, kiż na raniſchu żłużbu pſchiſtoi. W měſnoſczi, hdżeż ſo expreſne pożyżki wobſtaruja, nětcżich wutrobnarjow, kotſiż hnudom ſ durjemi won cżeſtnychu. Wukopa ſo, ſo ſu paduſchi najſtżerje ſ pakluczom ſ durjemi expedizije ſa twory ſo do trwarjenja dobyli. Woni běchu wſchitko pſcheryli a pſchecżiſchili. We jenym pulcże namakachu 300 hr., kiż do privatneje poduchowe ſpołnoſcż. Swój nutsdobywarſki grat dyrbjachu woni leżo woſtajicż. Snydom ſkaſany poliżaſſi poſ bężeſche po jenym żłędże k Wichowam, ſhubi pak jón poſedżiſcho. Poliżija paduſchiwo hiſchcże pſchepytuje. Schtóż něchto podhladneho wobdeżbuje, njech jo tudomnemu żandarmſkemu woſjemi.

S **Lubija.** Poliżija ſaja w Lubiju a pſchepoda hamtſkemu ſudniſtwu ſtarſchej elegantnje ſdraſeżnej żónſtej ſe Shorjelża, kiż bżichżej we wſchelakich hoſcżenżach we Schleſyſkej a Krkonoſchach bydliła, ſo potom mjeſcżo ſhubiło, ſo njetrjebakej ſlicżbowanje ſa bydlenje a jedż ſaptacżicż.

S **Jitra.** Saidżeny pjatk 5. oktobra ſwjeċżeſche tudomny luież wyſchſchi wucżeż a ſchuliſt wjednik A. Mander ſe ſwojej mandżelſkej 25-łětnj wjeſnyj jubilej. Wot ſaſtupjerjow ſchuliſkich gmejnow a mnohich pſchecżelow a ſnatych ſo jubilarej ſbożopyſchcża a drohotne dary doſtachu.

S **Nakez.** Pokajujemy tu na dwaj pſchedneſchkaj, kotrajż budżetaj njedżelu 14. oktobra a żrjedu 17. oktobra wjecżor we 8 hodż. w hoſcżenżu „Sächſiſches Haus“. Wjżiſche ſhonicże ſ nawſchitka w bżenżniſchim cżiſle.

S **Brěſkow.** Prěnja ſajeċża honiwa na tudomnych honach měſeſche jara ſpokojaży wunoſchk. Satſkliſi ſu 24 jajazow, 27 kamiklow a 10 kurwotow. Dżiwje karnikle, kiż běchu ſo poſlednje lěta nimale dożyła ſhubiłe, ſu ſo tu ſażo pſchiſporile.

S **Róſsbórka.** Paduſchi bobżchu ſo w noży na ſondżelu do dwórniſchcżowcho trwarjenja tudomneje małeje żeleſnicży. Woni wotewrichu ſ pałluczemi durje ſ pižażni a kradnychu něhże 60 hriwnow. Nutsbohwarjo pſchepytachu też twarowu lubju a ſa někotre ſła hriwnowe ſobukaſachu. Poliżajſki poſ, kotrehoż běchu ſe Wěleje Wody ſkaſali, bżéżeſche ſa ſlědom k Hużnanezanu.

Wobkhadne towarſtwo za Rakecy a wokolinu.

Je wobżarowacż, ſo je wot Nakez rano hubjene żeleſniſke ſwjaſanje ſ Budyſchinom, dokeż hake prěni rańſchi cżah 8,22 hodż. do Budyſchina pſchijżébże, tak ſo dżełacżerjo a ſchulerjo nimaju żaneje pſchiležnoſcże ſ cżahom do Budyſchina dojeċ. Wobjetne prózowanja ſe ſtrony dżełacżerſtwa a hewaſchich ſajimzow wo ſapolożenje dżełacżerſkeho a ſchuleiſkeho cżaha běchu bjes wuſpěcha woſtale. Dobohła ſ dżakom witachu, ſo je w Nakezach priwatne pſchedewſżeże pſchijhodne autobuſowe ſwjaſanje ſ Budyſchinom pſchiſtarowiło. Pſchedewſżeżerjej naſtachu wobcżežnoſcże, dokeż takſi wobkhad najeliſkeho auta njemóże ſo porjadnje po jéżdnym planje wukonjeċ. — Pjatk wotmě ſo w Gäblerez hoſcżenżu w Nakezach ſjawna ſhromadżiſna, na kotrejż ſo pſchitomni dokładnje ſ tutej ważnej wobkhadnej naležnoſczu ſaběrachu. Njebżchu jenoż ſajimaj ſ Nakez pſchiſchli, ale też nmoży ſaſtupjerjo ſuſodnych gmejnow, kotrychż kujes wikowaſ ſ jéżdnymi kołami Hammel-Nakeczanki powita. We ſwojich daſchich ſłowach pokaſa na lěpſchiny tutoho nowoho wobkhadneho ſwiſła a też na cżežkoty, kiż ſu pſchedewſżacu naſtake a kak móże ſo wone pſchewinyċ. Poruczeſche ſo, ſo mało ſo „wobkhadne towarſtwo ſa Nakezy a wokolinu“ ſałożiċ. Po dlěſchim wuprajenju wo prawach a pſchiſluſchnoſczach ſobuſtawow a wo pomérach towarſtwa k pſchedewjażeſej ſo ſałożenje jenohłóſnje wobſamknu. Do pſchedběżnoſtwa nowoſałożeneho towarſtwa wuſwolichu kujesow: Arnoſcha Nowaka jako pſchedběżnoſtu, ſamkarſkeho miſchtra Hampla jako mężtopſchedběżnu, ſa pjenamowjedżerjow Kunaſcha mlod. a Kofſcha-Nježważkidſſkeho, ſa pokładnikow Arnolda ſ Pſowjonow a J. Buſcha. Sa jenotliwe wuſy wuſwolichu ſo dowżniży, pola kotrychż móża ſo ſobuſtawy we jżiżach napraſchcż a też wobżéże jżiży kſakacż: ſa Nježważkidło knjeni Klahnowu, ja Holeſchow knjeſa Pětſcha a ſa Nowu Wjeż knjeſa Barża. Dowżerniju ja tamne wěſy ſo pſchi ſkładnoſci pſchiwoła. S pſchitomnych japiżachu ſo hnydom 35 do ſobuſtawiſtwe liſcżiny. Dokeż ſo w pſchihodże jenoż ſobuſtawy woja, łożdemu porucżeja, ſo by towarſtwu pſchiſtupił. Jako běchu hiſchcże pſchecża ſo wobſtadnych cżaſach pſchiſtate a wo wſtupcżi we wobkhadże roſprawa podata, pokaſa kujes wyſchſchi wucżeż Berger na wulke hromady kamjenjow na dróży pola Nakez, kiż dróżu ſwużkjachu a ſu je tkutnym ſabżerkom ſa wobkhad. Njemóża ſrjumicż, cżehodża dyrbja hromady kamjenjow měżaż dołho wobkhad haċżicż. Dla tuteje naležnoſcże měże ſo wobkhadne towarſtwo na wyſchnoſcż wobroċżicż. Po pſchecżitanju protokola ſtónczi 1. pſchedżyda, kujes Nowak w Nakezach cżo. 27, ſhromadżiſnu ſ najlěpſchimi pſchecżelemi ſa dobry pſchichod towarſtwa.

20. załoženski swjedżeń towarſtwa knježnjow k Khróſcicach.

Zandżena njedżelu, 7. oktobra 1928, ſwjeċżeſe Khróſcanſke towarſtwo knježnjow we Wjeńkec ponowjenej żurli swój 20. załoženski ſwjedżeń. Z radoſcu powita na kónču porjada wosadny knjez farař Sewčik, towarſtwowy praeſes, wulku mnohoſcż ſobuſtawow a cżeſcenych hoſci, mjez kotrymiż běchu pjeċo duchowni a knjez kantor em. Hila, kiż wſitke ſpěwy pſreċelnje na klawěrje prewodżeſe. Zhromadnje wuſpěwachu ſo ſtwore ſpěwy: kérluſ „Chceemy jenej knježnje ſpěwaċ“, narodnej hymnje „Rjana Łużica“ a „Hdże ſtatok mój?“ a naposledku „Sym Serbow ſerbſke holiċo“. Nimo toho prednjeſeſtej knježnje Cżiſnſkeho haſeń „Serbam“ a Zejlerjowy „Liſtopad“. Je zwjeſelace prajiċ, ſo ſerbſke holiċa ſo nětko na ſwojich ſwjedżenjach też ſame ſłowa jimaju a z tym ſebi wěſtoſċ a hładkoſċ we wuſtupowanju priſwoja. To běše widżeċ na powitanju preſydki, na deklamaciji ſobuſtawkow a wosebje na dźiwadłowymaj předſtajenjomaj, kotreż ſu też zaſo knježny towarſtwa ſame wuwjedżte. Wżo pod wuſtojnym nawjedowanjom inſtruktora, knjeza kaplana Hórnika, kiż dżé ſam też Klóſtrſke towarſtwo knježnjow nawjeduje. Tak wobhaċicżu ſwój rjany ſwjedżeński porjad ze ſtruchlohru „Kżeſċanka“, kotruż ſmy wſpjet hižo na ſerbſkich nawjeſach widżeli, a wjeſelohru „Zjebana njewjeſta“. Wſitke hrajerki prócowachu ſo ſwoje najlěpše mocy při wuſtupowanju wuſkutkowaċ, a to ze wſeho jim też cyle derje radżiło. Wobé hrě měještej dobry wliw a wuſpěch pola připosluchařſtwa, kiż tón króċ jara pěknje kedżbowaše. Kżódy króċ ſo to na ſerbſkich ſwjedżenjach njeſtawa. Tuż je też Khróſcanſki ſwjedżeń nie jenoż za hrajerjow, ale też za publikum z kulturnym dobytkom a poſtupom. Wżo běše zhromadżizna na dobytkom a wažnoſcż ſwjedżenja přez ſwjedżeńſku rěċ knjeza farařa Miċa-Njebjelċanſkeho přihotowana. Swjedżeński rěčnik wupraji we ſwojim jadriwym přednoſku mnohe złote hesła za naſu ſerbſku młodoſċ dżenſniſcho časa: rěċeše wo prawej kżeſċanſkej luboſċi we ſwójbje a towarſtwje, wo póciwoſċi jako najkraſniſej pyże knježnow, wo ċeſcowanoſci napřeċo ſebi, ſtarſim, nabożnje a narodnoſci a ſkónċnje wo poſluſnoſci a ponižnoſci jako wo zakładnymaj korjenjomaj wſěch pocżinkow. Bóh pak njech je přenja luboſċ a poſledne zdychnjenje naſcho kżeſċanſkeho żiwjenja: potom naſa ſmjertna hodżina nihdy ſtraſna njebudże ani nic překhwatana.

Nadżijomnje ſu nutrne ſłowa na dobru rolu młodych wutrobow padłe. Zo ſu tola někotrym do ſwěſtoma rěċale, bż z toho też póznaċ. zo ſo někotražkuli wot praeſesa do towarſtwa přijeċ da — ſnadż też zaſo k ſwojemu ſtadleſku ſo wróċiċ. Nadżijomnje je ċiſty wunoſk, Rożeńċanſkej ſwjatnicy wěnowany, prawje bohaty był, tak zo nie jenoż Wjeńkec dobry kofej a pampuchi njejſu naſim ſerbſkim knježnam tyle, ale ſu też někotre ſlěborniki za Rożeńċansku cyrkej a kermuſu zbyle. Stóż je ſwoju ſerpatku haċ dotal zabył weprowaċ, ma přihodnu njedżelu liſiċe ſkładnoſċ, to při poſwjeċenju hnadownecje cyrkwje w Rożeńċe nakhmataċ. Knježnace towarſtwo w Khróſcicach pak njech z Boha kżeċe, roſċe, přiběra ſwojemu 25. jubilejej napřeċo! Wjele zboża do přicheda!

Jan Serbin.

Z Łużicy

* S **Hornjeho Salowja** (Ober-Sohland) pola Budyſ. Wobżarujomne njeſbożе potrjechi ſchtwórtk na tudomnym ſtatnym kubſe pohonża Gnatku. Jako Gnatka ſwojeju konjow na wotežżu ſ pola cżerjeſche, bę jedyn łóń nječżeho naboja a wukopny. Kóń ſ podkowom Gnatku tak njeſbożowje do wobliċża tżjeċi, ſo jo jemu ſłe roſtraży. Snjeſbożeny trjebaſche lekarſku pomoż. Lékař ſpóſna, ſo běchu ſo Gnatżi nimo ranow w mjeſtowożu też moſny ſłokża ſiſchażke.

* S **Gräfenhaina** pola Kinsbórka. Se zwobodneje wole do ſmjerżże ſchła je ſchtwórtk rano něhże 55 łět ſtara mandżelſka ſchewſkeho miſchtra Riemera ſ Gräfenhaina. Wona je rano wokoło 5 hodż. bożu ſ domu wotešchła a je do jeneje łuże ſkożiła a ſo ſatepika.

Hospodarski rozhlad.

Sſrjedu 10. oktobra 1928;

Wċerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar . . .	4,1985	100 pólsk. złotych .	47,20
1 jendżelski punt .	20,388	100 ċeſkoſł. krónow .	12,442
100 ſwajc. frankow .	80,805	100 franc. frankow .	16,40

Na **Barlinſkej** burſy pſchiwobroċżowaſche ſo ſajim jeżoj někotrym drużinam efektow. Tych kurſy trochu poſtupichu, poſdżiſcho też tute wobkłabichu. Wiki ſ rentowoynt a dożowymi liſtżinami běchu ſłabe.

Produktowe wiki běchu wċżera wo nječhto malo měrniſche. Poſdżiſche termije běchu ſeżłabjene. Hotowe żito pſchedawachu po dotalnych płaċżiſnach. Zerżnaċ płaċżeſche wċżera

w Barlinje

pſchenżu 10,70—10,85 hr., rożki 10,45 hr. hacż 10,60 hr., naſymſkeho jeċżmjenja 10,10—10,60 hr., nałětnjeho 11,55 hacż 12,55 hr., wowſa 10—11 hr.,

w termijowym wikowanju

ja oktober: pſchenżu 11,47½ hr., rożki hr. 11,20—11,25 hr.

ja dezember: pſchenżu 11,85—11,80 hr. a rożki 11,53¼—11,52½ hr., wowſa pak 10,95—10,92½ hr.,

ja měrż: pſchenżu 12,27½—12,25 hr. a rożki 11,90—11,85 hr., wowſa 11,80 hr. hacż 11,85 hr.

Wſchitkożeja:

Murjerjow, Bilka w Hróbku.
Dżiſlacżerjow, zhjelnża we Sſalowje.
Holzu do domu, direktaŕ Herlingowa w Niſkej
„ dr. Cunow w Korſynju.

Na pſchedań

Wuhotowanje kuchiny w Wiſej Wodże, Bismarkowa hała cżiſło 18.
Kóń walach w hoſcżenżu w Małym Wjelkowje.
Krutwi, wyſokożuczelnej, hoſcżenż w Tjoch Hwżſdach.

Saudniżu na pſchehadżowanje

ſchtwórtk 11. oktobra 1928

w Schunowje dop. w 10 hodż. w hoſcżenżu 96 ſkonkow twarſkeho drjewa w Nowoſtżiżach,
w Lubiju na ſudniſtwje dop. w 10 hodż.: meble, pižażniſki ſtroj, ſchamoty, radio, zigary, wotoczowańſkej ſtołpaj, a hobanzy,
w Bréżnjże pola Kamjenza rano we 8 hodż. we „Wieżżeżnym kubſe: Lżańſki ſtoł,
w Kamjenzu dop. w 9 hodż. w domje maſchinſkich tżiżbow w kaſarnach: biżeje, połyż, klawéry, wſchelake ſchyty a wuriżne twory, pižażniſke błida, zigary, lodowy kamor, rżiak, krajak rżpy, ſchlżeċżany wóz, wuhotowanje kupańnje, rybjaża muċżka, lampy, ſoja, wokrowe ſaħżeża, hobanka, ſkoma, żyno, wuhotowanje łéharnje, dwójne łożo, koſc, Angorſke koże, wobrazy, nożne komorżki a wſchelake meble.

Sbarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. 3/11 hodż.: Żitowe płaċżiſny wo něhże 5 hr. po zentnarju ſuiſche.
Dop. 3/12 hodż.: Żitowe płaċżiſny ſu dale ſeſtabjene.
Wobroł woſtanje ſnadny.

Płaċżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotljowe ſymje po tunl abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaċżizny po złotej hriwnje.

	9. 10.	8. 10.		9. 10.	8. 10.
Pšeńca	214-217	214-217	bumy	—	—
rożka	209-212	209-212	woka	—	—
nal. jeċżmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jeċżmjeń	202-212	202-212	żołte łupiny	—	—
wowſ	200 210	200-210	żeradella	—	—
kukurica	218-223	218-223	raps. wosuſk	19-19,7	19-19,7
pšeńċ muka	26-30,05	26-30,05	lany wosuſk	23-24,09	23-24,0
rżana muka	27-30,00	27-30,00	poon. melasa	—	—
ps. wotruby	15,00	15,00	bżrnj. kruſki	20-20,80	20-20,80
rżane „	15,00	15,00	syno, 50 kg	3,90-4,60	3,8 -4,4
lane ſymjo	—	—	rżana ſloma	0,90-1,15	1,10-1,35
hrěch	—	—	pšeńċ. „	1,10-1,25	0,90-1,00
raps	328-330	328-330	wowſa „	1,15-1,30	0,85-1,10
pjeluſki	—	—	jeċżna „	1,10-1,25	1,15-1,30

* **Se Zitawy.** W nozy na pjatk je žo tu wulke padušsko stwo wobuczow stako. Padušchi swotnjescheju 89 porow mnjazych a zonjazych stupnjow, kiž su shromadnje 1666 hr. hódne. Na wróczenje kradnjeneho wobucza je wobkradnjeny 10 prozentow myta wustajił.

* **Se Shorjelza.** Pónđelu dopołdnja ½10 hodź. je žo pola cžankinkowho witkowarja Krawsy na Handwerku cžo. 20 hrobły rubjeżny nadpad stał. Ke Krawsy pschińdże nęhđże 28lětny muzikt a wudawsche, so dyże cžankiki kupicź. Wón pak žo ſ Krawsu njemóżesche dojednacź a storcži jeho stónczenje ſ nękajkej tupej wężu do mjeswocza a wumjasa jeho na zukonaj. Na to rubi młody cžłowjek nęhđże 100 hriwnow pjenjes a nęktore cžankiki a žo se rubjeństwom shubi. Nadpadujeneho Krawsu dyrbjachu do khorownje dowjesć.

* **Se Shorjelza.** Ssobotu popołdnju krótko po 12 hodź. snjeżbożi wotstrocžiwschi ſ bróżowej żelesnizy na rózku Lipczanskeje a Landskronskeje dróhi 70 lět stary murjeński mischtr Hajnza. Wón stoczi se sadnjeho perona prjatjeho wosa a pschińdże pod pschiwoześchak. Tutón jemu wobej nohy wyscze kolen pschejeżdże a jeho nimo teho na hlowje srani. Snjeżbożeny je bórzy na to we khorowni wumrěł, a njebęsche žo jemu wędomje wjazy wrócziło.

* **Se Shorjelza.** We wyżokosczi 8 metrow wobwěsnył je žo njedźelu pschipołdnju w hajnkowskim lěsku pola Shorjelza nęhđże 30 lět stary, derje sdrasceny muzikt. Wón je najprjedy na schtom salěł a potom žebi ſ żiwjenje wsak. Wukhadnizy dohladachu žo na njeho jenoż pschipadnje, dokelž cžełko pschi sdonku wiżasche. Zżiwjenjażujty běsche dospołnje swobłkany, běsche płaschcz wobleczeny a klobuk na hlowje, kotrehoż kroma běsche ſ pschiczinu, so žo na njeho dohladachu. Wohnjowoj wobornicy dyrbjachu morwebo se powjasami dele puschczicź. Jeho cžankik hischcze dżesche, Po lekarskim wuprajenju je wón nęhđże tři hodźiny na schtomje wiżał. Jeho njeno njemóżachu swęscicź, tež schatowe wuschiwane mjena pobrachowachu. Jeho mórschen běsche D. K. wojnamjenjena. Pola morwebo namakachu plan města Barlina a klobuk běsche ſ jenej Gdanskej nowinu wupołożeny, dale mjesche pschi żebi sapiłki puczow we Sakskej Schwizy a fotografiże żonjkeje. Pjenjes mjesche jenoż 2.65 hr. pschi żebi. Jeho cžełko dowjesechu do cžełkownje.

Wo tyjusu w Drježdżanach.

Dołel 52 wotzebow sthorito.

Mczera pschipołdnju je Drježdżanski wokrejsny lekar wojjewik, so žu njedźelu a pondźelu nękotre dalsche wotzoby na paratyfus sthorite, so žu dotal 52 sthorjenych naliczili. Njewoczakuja, so žo khorosczj dale rosnjesze, dokelž je jeje żórko snate.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Motorowy kolesaŕ pschi srażenju se wobnjezowej wphrzu morzeny.) Njedźelu popołdnju palesche žo wulka kólnja jeneje pikoweje fabriki. Pschi wohnju stasche žo nękotre rosbuchnjenja. Jako wohnjowa wotzoba pschijędże tżi motorowy kolesaŕ mjes wofydłami wohnjoweje woboty pschijeczj. Mękajke wosydło pak jeho sdrabny a k semi wjerchnu. Motorowy kolesaŕ wosta na mędzinje morwy leżo. Jeho bratr, kiž na soziałskim żedle żedżesche, žo cżełko srani.

* S **Kohlfurta.** (Ssmjertne njeszboże.) W nozy na żoboru sta žo na poknożnym kónzu tudomneho dwornischeza cżeże njeszboże, pschi kotrymż dwórnischczowy masaŕ Maks Bienert ſ Kirchhajna pola Czerwjenjeje Wody swojm żmjerzj namaka. Pschi spowędżenju wosow bu wożżarjonmu na stronu wjerchnjenj, so buschkaj jemu wobej nohy pschejędżenej. Ssmjerzj jeho sa krótki cżaż wot bolosczow wumóh. Pilny żelesnjaŕ bęsche 30 lět stary a wojenjeny a sawostaji żonu a pjeć dżeczi. Tragiske pschi tutym wożżarnjonmym njeszożu je, so bęsche snjeżbożeny sa towarscha, kiž bęsche žo na puczowanje podak, służbu pschewsak.

* S **Barlina.** (Autobuj mori mandżelskeju.) W Barlinje pschejędże autobuj mandżelskeju, kotraž dżeschtaj dróhu pschekrocżeż. Wonaj pschińdżeschtaj pod kola a bęschtaj hnydom morwaj.

* S **Barlina.** (Skšeđ sa sdubjenej Margotu Liebenowitz.) Sdubjena 17lětna Margot Liebenowitz je swojimaj starschimaj ſ dowjednizu, kiž je w Barlinje na półtu daka, łdżelika, so do Kólna wotpucżuje. Tam bydli kujeni, kotraž je Liebenowitz swójsku w Krkonoschach (Riesengebirge) jesnała a Margotu pschepruwowała, so by ju ras w Kólnje wopytała. Tuto pschepruschenje je swójbje snate. Dżowka je žo na puczowanje podała, ani so by starschimaj wo tym prjedy prajiła. Sżu tej swęscżili, so je żebi wona jędżby liscżk sa spędżnik kupiła.

* S **Roma.** (Semjerzenje w Romje.) Pjatk rano 3,46 hodź. sacżuchu w Nemi pola Roma żylny podsemsti stork. Kiž tři sekundy trajesche. Schkoda je semjerzenjom njenasta. Wobydlerstwo hrósha saja. Prěnjenu storkej sesbohowschtaj wokoło 7 hodź. dalschej storkaj, kotrajž pak trochu schkody nacżinischtaj. Wobydlerstwo poda so do wulkeho njemera, wschitcži spomina hischcze na lońsche sylne semjerzenje.

Cżežke twarske niezbože w Prazy.

Nowotwar ſ dżełacżerjemi žo sapoczny.

Mczera wutoru popołdnju 3.14 hodźin žo na rózku Porżicza a Biskopskeje wulizy swjedom posthedow wyscheki nowotwar wobthędnoho domu Zakelschej firmy ſ roischtami ſ wulkim ropotom sapoczny. Pschiczina sapoczpnjenja njeje hischcze snata. Nicho wożbow tu pod rospadankami pohrzebanych.

*

Popołdnju 3,14 hodźin sarża nadobo mózny wrjesk a ropot pisches wokolinu Porżicza. W prěnim wokomiku ludźo njewędżachu, schto žo po prawom stawa. Widżachu nadobo hromady padazych murjow a hrjadow. Tolsta mróczel procha napjelni zyły Porżicz a Biskopiku hażu, so njebęsche hnydom ſwótnacź, wo kotry dom žo jedna. Hakle jako mróczel procha rosczahny, widżachu nastróżani ludźo, schto je žo stało. Sażpnyły bęsche žo nowotwar domu knjesa Jakescha. Napohlad snjeseneho nowotwara bęsche hrósbny. Njewopisażajoma hromada rospadankow, kiž daloko do haży rosmjetane leżachu, wapnamjenjesche męstno, hdżeż hischcze psched krótkimi wokomikami stejesche wyżoki nowotwar wobkhodneho domu.

*

Hnydom po prěnich wokomikach hrósbneho podawka sapoczachu ſ wukhowanskimi dżełami. Lędma bęsche žo mróczel procha sbehnyka běchu hižo wosy wohnjowoje wobory a samaritske wosy pschi męstnje njesboża. Dżesacz mjenschcinow po njeszożu wunjese wukhowanske mużstwo prěni wopor, cżeżkosranjeneho, a bórzy na to druheho. Pschi wotstronjowanju rospadankow sesukachu žo zyłe posthody, so dyrbjachu wukhowarjo cżekacź. Njeje wschak wjele nadżije, so budża móz pod rospadankami wjele żiwych wukhowacz, dokelž pschi tutej hromadze rospadankow jich wotstronjenje jenoż pomału postupuje. Do 4 hodźin popołdnju bęchu 2 morweju a 2 sranjeneju wucżahnyli.

*

S wopręddka, ſwjerha na hromadze rospadankow, bęsche wukhowanje łóśsche, ale dale dele dyrbjachu pschepruwowacź betonowe scżeny, pschecrežowacź żelesne noschaki. Dżeło je nimo męry wobcżężne. Na wukhowanju wobdżeli žo też wójsko.

*

Wo pschicżinje tuteje drje najwetscheje katastrofy Prahi njejżu mènjenja hischcze zyle pschesjene. Nękotsi mènja, so su zementej pschemalo sthnyć dali a so njeje dosć stwjerdnyt.

*

Po dotalnych powędżenjach leżi najsterje 50—60 ludźi pod rospadankami. Drježdżanjeł nowiny pischu hižo wo 100 morwych; to pak nętko hischcze żadyn cżłowjek prajicź njemóże a tuto wudawanje je na łóżdy pad pschekhwatane. Wczerawsche wjeczorne Prajske nowiny pisażu jenoż wo 50—60 sażpnjenych.

Najnowiše z cyłeho swęta.

— **Schkrowa powędżeż wo wjedrje sa jutjischi schtwórik:** Njewobłajne, torhate, khłódnischo. W Jendżelskej sażo żucho a syma.

—

W jakiej Schwizy w Schrammsteinskej stronje puczujo je Barlinski turnowanski wuczeł Viktor Krausa 15 metrow hłuboko do ſtalneje schkałoby padnył, pschi czimż je ſmjercz namakał. Cżełko žu do Barlina dowjesli.

*

W połodnischim Nowym Walesu w Awstralskej je żylny wětr tżichi ſ wjele stow khżežow a schtomy ſtuwalał. Pódła teho leżne wohnje nastachu, ſ kotrymiż je strach hischcze powjetschi. Na dróżach, kotrež bęchu dla kura a próchа njepschewidżne, automobile do žo sawadżachu. Nastata schkóda 20 miljonow hriwnow wuczinja.

*

Męschczanostu pschichtawneho města Gdynje w pólskim korridoru žu ſ jeho sastojnstwa nakhwalinje wotkadżili. We ſwiżu ſ tym je też magistrat wrócżo stupił, schtož je wjetschinstwo potwjerdżiło. Pschicżinja sa tule naprawu njeje snata.

*

Se żylnymi deschczemi je pola Batuma w połodnischej Rusiej wulka woda nastała, kotraž je nębże 2000 ratarskich statokow pócżerała. Sdwyły žu žo wotplawile a żelesnja cżornomórskeje cżary je žo podmyła.

*

Pjeć minutow trajaze semjerzenje je žo wuteru we męscze Mexiku a we wjetschim druhich mexikanskich męstach zżiwjenje shubiło. Dżeł města Oaxaca je so pjeza wupascził. Sdrjedschcżo semjerzenja je w Cżichim ozeanje 100 mil wot mexikanskeho brjoha było.

Swóibne powęśce.

Swężowanaj: Willy Hiltscher, wuczeł, ſ Margarety rodź. Sdubertowej w Njeswačzidle. — Erich Vogel ſ Hilzu rodź. Mirischez w Kamjenzu.

Semrěli: Jan Wjazka, wyschschi pótiki rjadowar wotwy. w Budyschinje, 70 lět. — Mats Damischka, kamjenarski mischtr w Budyschinje. — Eduard Werner we Budyschinje, 77 lět. — Hańża Fischerowa rodź. Mrózkowa w Budyschinje. — Fanny swod. Kschiżanowa rodź. Buschez w Budyschinje. — Ota Kirschner, pschekupz w Kamjenzu, 57 lět. — Wilhelm Adolf Krjeżanowski, żiwnoscżeŕ w Dażinku, 67 lět. — Moriz John, wuměłschtr w Lubiju, 81 lět. — Amandus Gottschick, wohladowaŕ schkleńzy w Běłej Wodźe, 68 lět. — Emma Lehmannowa rodź. Krawcza we Wjesaj p. Hródka.

...je z Budys...a.

Jako namałane wosjewjene a na namałanišći ſtawe wotebate buchu wot meje 1928:

6 jésdnych kosow, 2 ruczinaj wosaj, 5 wótrowalischich pjerschczenjow, 3 ležne pjerschczniti, 3 wukhodżowanske kije, aktowa toscha, 3 pajerjane pjenjesły, wschelake drobne pjenjesły, 7 máschnjowych pjenjesjami, 4 tłóczaji, 2 nawoczaj, 4 pschedeschczinili, 2 naschinjaj rjeczałkaj, pjenjeżnisti zjerobjerżaŕ, męra, imit. kożana jaka, 2 ruczinej toschzy, 2 nakhribjetnikaj, toscha ſ motorskeho kola, mżch żita, latarnija sa jésdne kole.

Schkodowani njech žo w Kupnizy po dwómaj żhodowaj wó ſtwu cżo. 3 samolwja.

W Budyschinje, 9. oktobra 1928.

Męschczanska rada. pokrjasiti hamt.

Towaŕstwowski powęstnik.

Khrósćicy. „Serbosław" zmęje njedźelu 14. oktobra wjecżor ½8 hodźin swoju męsaczną zhromadżiznu pola Wjeńkec.

Sowrjecy. Sokoł ma stwórik wjecżor we 8 hodź. zwuczowanje a potom zhromadżiznu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Pe... w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Budyšinje.

Přednošk

k. Krautschika z Budyš. w Rakecach we hosć. „Sächs. Haus"

1.) Njedźelu 14. oktobra, wjecżor we 8 hodź.

wo spiritistiskich wozjewjenjach!

Hodźi so z morwymi rěcżeć?

2.) Srjedu 17. oktobra, wjecżor we 8 hodź.

Jehowa a Bożewozjewjenje?

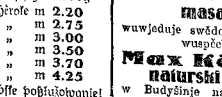
Zastup darmo! Kóżdy je witany.

Poskicżam:

cżelace mjaso	punt	**1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
zmjerzłe mjaso	punt	**1.00—1.10** hr.
howjaze mjaso	punt	**1.10—1.20** hr.
mjasowu żušku		**10** pj.
hejdušnu a jatrownu kolbasu		**10** pj.
kolbasowy šmalc		**0.60** pj.
cżople kolbaski		**10—20** pj.
wšelaku kolbasu		**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje

rězniski mischtr, na Šuleŕskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawańnja Rudolfa Sacka z Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarskich mašinow a dratu wšech družin

Wupjerki

jenoż najlepšče twory

80 cm	schérole m	2.20
100 cm	„ m	2.75
115 cm	„ m	3.00
130 cm	„ m	3.50
140 cm	„ m	3.70
160 cm	„ m	4.25

Spravne herbstle pobłuževanje!

Andr. Kasper

— mějtřel Al. Pilopp —

w Budyschinje, Burglehn 11

Homöopathiju biochemiju naturske hojenje masažu

wuwjeduje swědomiwje a ze wuspěchom

Max Köhler naturski hojer

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 26[2]

Přiňdu na přeće też do domu.

Ręčne hodźiny: 9—12 a 5—7

njedźelu 9—11 hodź.

Nježdżelu 14. oktobra 1928

wuhotuje serbske towaŕstwo „Nadżija" z Budyšina

serbski zabawny wječor

ze spěwami, dźiwadłom, serbskimi narodnymi rejemi a powšitkownymi rejemi **w Nowakec hoscenu**

w Delnjej Hórcy

Započatk rejow w 7 h. — Započ. programa we 8 h.

Nizki zastup! Nizki zastup!

Wšitcy Serbja a wokolne serbske towaŕstwa so wutr. přeprošuja

Serbski Hospodaŕ

Ratarske wulkowikowanske towaŕstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdże

telefon čo. 13

kupuje přeco

rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.

Předawamy

najlepšu wolijowu wosuchowu mučku.

(Muki našeho wolijowoho wosuška wopřija po přepytowanju statneje pruhowańje w Móckernje pola Lipska 29,75% a protejna 11,28% tuka a su njeskažene.)

K nazymnemu wusywej mamy

wubjernu symjeńtnu rožku.

Wutrobny dźak

wuprajimy „Posmjertnej pokładni" župje Jan Arnošt Smoleŕ za wupłaćenje posmj. pomocy we

200 hriwnow

po našim drohim zemrětym,

k. kowaŕskim mištru Arnoštu Wirthu

Bóh Knjez ji to mytuj a spožo tutemu ideałnemu předewzaću a serb. towaŕstwam zdobny rozkwit.

W Horn. Hórey 10. 10. 28 **Marta** zwud. **Wirthowa** a dźěći

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 239 — Budyšin — Štwórtk, 11. oktobra 1928 — Bautzen — Letnik 67

»S. N.« płaći mjeńcaje we wudawarni 80 xl. pj., na pósće a pola dowěrarkow 1,80 xł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóždo 6o. płaći 10 xl. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. hr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2557.

Ze nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotadaś, płaći so za mały rjadk 20 xlot. pj. Wobdźełaśe so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. a w

Nabožeńske napisma w Drježdźanskich šulach.

Wokrejźny swjask ľichesćijanskich starschišćich towarstwow we Wulko-Drježdźanach je jenonywšnje flědowaze rozsudźenje pschijał:

Wulko-Drježdźański wokrejźny swjask ľichesćijanskich starschišćich towarstwow žo měšćanskej radźe a Drježdźanskemu schulskemu hamtej dźakuje, so je žo rozsudźenje wo praschenju, hač maju žo nabožeńske napisma a znamjenja w schulach wotstronić abo wobkhować, wotstorčiło, dokaž njebudźa schule do wuznawańskich a njewuznawańskich dźělene. Ľichesćijanske starschistwo w Drježdźanach widźi we wobsamknjenju wjetšiny sozialdemokratow, kommunistow a demokratow niz jenož znanjenje sačuczow hinak smyslenych, ale też pschemyslenu krocžel k dospołnemu pschewótnjenju zyłeho ľichesćijanskeho schulstwa spóznawa.

Pschewažaza wjetšina ľichesćijanskeho starschistwa SaksLicense žo kaž prydy też dale **nabožnemu rozwučenja a wuzbjenju dźěći** kruce dźerži. To dyrbi žo też pschi pschewjerjenju schulow wobzwědźiś. Wot rady tohodla wučakuje, so njebudże wobsamknjenju měšćanskich sastupjerjow pschihłosowaś. Dale wot nadrjadowanych wyschnjacych wučakujemy, so budża też sajimy wjetšiny wobydlerstwa schitaś a so sakhowanje nabožeńskich napisma a znamjenjow w schulach sawěsća.

Jězba „Hrabje Zeppelina“ do Ameriki so wotstorčiła.

Dla zmylnych wětrow, kotrež na Atlantiskim morju kuježa, njeje žo tón tydźeń powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin“ na jězbu do Ameriki puschćeć mohła. Mjes tym žu žo jeźdni hosćo sa lećenje do Ameriki w Friedrichshafenje shromadźili. Hdy žo łódź na lećenje puschći, **wot pschichodneho** wjedra wotwisuje. Dwarz powětroweje łódźe, dr. Eckener, je rjekł, so by bludnjeć dyła, žo w tajkim **wětrje, kajkiž** je pobłedźene **dny** na morju njemdrił, žo **na lećenje** swěricź.

Rěč wyššeho presidenta Noski na zjězdźe direktorow wyššich šulow.

Na sjězdźe direktorow wyschšich schulow w Hannoverje je wyschši president Noske prajił, so budże němšti stat Weimarskeje wustawy, dokalmu ježerłyliwosć a dalokožahaze frosumjenje sa tych, kotrjž dźensnišći stat njepschipóznawaju **w dotalnym pschekhódnym cźasu dyrbjeć słóncźeć. Republikanski system njemóże cźerpiś, so žo schulerjo w stat njepschipóznawazym smyśle rozwuczeja.** Wón nima sa wěrje podobne, so žo w dowidźnym cźasu pedagog k wobźenju wyschšeje schule powoła, wo kotrymž nimaju wětšiny, so žo pschi hewaschim wukhmanjenju k republikanskemu porjadej wusnawa.

Pruskemu statnemu knježeństwu je žo na to napraschenje sapodało, hač žo take rěcź wyschšeho presidenta Noski se stawom 118 němskeje wustawy sniježe a hač chże statne ministerstwo njemérej napschećźiwo stupiś, kotrež je mjes wyschšim wučerstwom a mjes wschitkimi sastojnikami dla wohrożenja jich sakładnych prawow nastał.

Kulturowy minister je na take napraschenja flědowaze wotmołwił:

Wyschši president Noske je jako president provinzialneho schulskeho kollegija w Hannoverje pschi wotewrjenju konferency direktorow w swojej rěcźi rjekł, so je sa stat nusne, so žo wučzonuzy w smyśle wocźahnu, kotryž bjes wamjenjenja stat pschipóznawa. Tole sliježišćo žiwje ifhwalluju a witam **a mam ſ wyšišim presidentom sa nusne**, so žo k wobźenju wyschšeje schule jenož taki wučerjo powołaju, pola kotrychž je pschi wot žaneho žo frosumjaju wědomostnej a pedagogiſkej wuhmanjenosći sweźene, so samóża młodźinu w tymle smyśle wocźahnyć.

Konkordat mjez Pruskej a Vatikanom.

Jednanje mjes Pruskej a Vatikanom wo wobsamknjenju konkordata je žo stónźiło. Wopschichjeće dojednanja žo hišće to poteża, tola dźedża Barlinske nowiny wědźeć, so Vatikan jada, so bychu žo tśi nowe biskopstwa, njemuzy w Barlinje, Ešenje a Kaminje w Pomoršćej sakoźite. Paderborniske a Wrótźlawiske biskopstwo dyrbitej žo na arcybiskopstwoje powyschiś.

Ešenske biskopstwo dyrbi žo ſ dźelenja Kölnskeho a Münsterskeho biskopstwa wutworiś. Póbła teho je žo rospominało, w Xantenje diózeju załoźiś, kotraž pak žo najskerje jenož je fwjeczażym biskopom wobhładźi. Jeli žo ke konkordatej dóńdże, w pschichodnje niz kapitle, ale bamž biskupow pomjenuje. Stałne fobuſtukowanje žebi tak myślało, so žo prydy pomjenowanja ſtatne knježeństwo ſłyschi. W nastupanju schulskeho praschenja žu spytali, kompromisnu-formułu namakaś. Formula prajiš, so prusse knježerstwo žo na to swjasa, so žo po możnosći dožahoza liežba katolſkich schulow pschiprawi.

Elzas preciwo nowym wobtwjerdźenjam.

Elsaska doprědkafska a zentrumska stroua pschećiwo natwarjenju paża twjerdźiſnow protestujetej, kotrejž dyrbja žo ſ Basela do Luxemburga wupschestrěć a za kotrež budże 7 milijardow frankow trjeba. W sajimje dalkidawarjow a w smyśle wotbronjenja duchow žo powschitkowne materialne wotbronjenje žada.

Kommunistojo twarske njezbože w Prazy wuwuziwaju.

Twarske njesbože, kotrež je žo wutoru w Prazy stało, je wobydlerstwo nimo měry roskoriło. Wołsebje mjes twarſtimi dźěłaćerjemi je njedowěrjenje pschećiwo twarſtim methodam tak wulke, so maja kommunistiſzy agitatorojo lohke dźěło. Dźěłaćerjo, kotśi rospadanki zažywnjeneho doma wotnoschuja, dhuchu pschipołonju dźěłaćej pschestaćej. • Kommunistiſkeho agitatora, kotryž dźěłaćerjow namołwjeſche, so bychu ſtrajkowali, a tśioch dźěłaćerjow, kotśi mějachu ſchćerwańſke rěcźe, je policija ſajała. Po namołwjenju wodźerſtwa kommunistiſkeje ſtrony žu dźěłaćerjo ſrjedu dopołdnja we **wulkim dźělu nowotwarow dźěło ſłožili** a žo ſ hromadami na Havliczkowe namjeśo k demonſtrazyji podali. Policijstojo pak pschićerahaze cźrjódy ſ tešakami a gumijowymi klumpachami rozehnachu. Pschi tom nětkotrych muži ſajachu. Kommunistiſkej demonſtrazyji je žo ſadźewało.

Špionaža w Awstriskej.

Winiske ſtatne knježnistwo je tśioch ſrjedawschich offizirow dla špionaže k lěpſchemu nětkotrych ſtužodnych ſtatow a dla ſebanſtwa ſ falſchowanymi aklami wobſtorkało. Wosłorżeni žu 31lětny wyſchiſchi leutnant Reindl, 40lětny wyſchkowſki leutnant Hanika a 34lětny powěſćerſki offizir Gerhard Kurt Müller. Woni žu hižo ſrjedy ſe **špionajnej zentralu wobkhadźeli, kotruż je Madźarska pschećiwo Cźeſkoſłowakiſkej ſałožiła.** W tejle zentrali je tej wěſty Picket dźěłał, kotryž je jenemu wukrajnemu wojerſkemu attachejej artillerſtiſke powěſće pschedał. Mjeſa niini 5ž też techniſke wopiſanje 21zentimetriſkeho mjeſuſcha (mörſera). Reindl a Müller ſtej ſtěleńſku taſlu ſ tymle mjeluſchom jenemu wyſchkej ſ wójniſkeho miniſterſtwa wuliſchcźeli. Dopokaſane je dale, ſo ſtaj ſchtwórcźeſtne rosprawy awſtriſkeho wójſkowneho miniſterſtwa wo wukrajnych wójſach poſkicźałoj, ſo pak je njeſju mohli wobſtaraś.

Reindl je žebi dale kharty ſrjeże Winiſkeho telefonowho kabela wobſtarał a je jenemu wukrajnemu wojeſkemu attaſchejej pſchedał. Tón je też kharty, plany a rosprawy doſtał, kotrejž je Reindl ſ wójſkowneho miniſterſtwa kradnył. W lěcze 1927 bě wón poruczniſcźe ſa ſpionažu w Južnoſłowjańſkej pſchewiſał a do prědka pjenjezy doſtał, tola njeje niczo wucźinił.

*

„Action Francaiſe“ powě, ſo je dokument, kotryž je do Hearſtowych rukow pſchiſchoł, tuczźny exemplar direktora w ſwonkownym miniſterſtwje Berthelota był. Jedyn ſaſtojnik ſwonkowneho miniſterſtwa je jón ſam do Ameriki pſchinjeſł a tam najſkerje pſchedał. Hearſt je po taſkim dokument hižo w ſaku měł, hdyž je do Pariſa puczował, ſo by žo ſ Briandom roſrěcźał. Póbła tehole dokumenta ſu ſnadź žo też druhe akty do Ameriki pſchedałe.

Bjezdźěłosć w Jendźelskej.

Njedźiwajcy wſchěch napſcheczźiwych napraſowow knježerſtwa a wołobinſkeho napominanja miniſterſkeho pſchedſydy, ſo bychu dźěłodawarjo dźěłonjemjerjow pſchiſtajeli, bjeſdźěłoſkeſ pſchiſóbra. Liczba dźěłonjemjerjow je 1. oktobra 1 336 400 wuczinika, ſchtož je 41 000 wjazy dyžli tydźeń pſredy a 260 000 wjazy dyžli lěto pſredy.

Hearst a Horan.

Na ſwěcze je nětkole malo politiſkich podawkow. Nowiny maju **malo** macźiſnu, ſ kotrejž bychu žo **mohle** ſabkwacź. Hižo tohodla wſchu ſwoju ſedźbliwosć Hearſtowemu a Horanowemu padej pſchihłowrocźeja. Pariſki „Journal“ wo politiſkej ſtronje jeju należnoſće pſchiſe, ſo Poincare a Briand ſo hiſchće njeſtaj do Pariſa wrócźiłoj a njeſtaj hiſchće tohodla ſwoje nahłady wo proteſtowańſkich telegramach jendźelſko-amerikańſkeho nowinarſkeho ſwjatka wuprajiłoj. W franzowſkim ſwonkownym miniſterſtwje mjenja, ſo ſu jendźelſźy a amerikańſźy nowinarjo w roſhorjenoſći do wopaczneho ſrosumjenja wobſtejnoſćow ſabjeżeli. Saſtupjerjej amerikańſkeho pósłanſtwa je žo, kaž „Journal“ powě, w ſwonkownym miniſterſtwje flědowaze roſłożenje wězy dało: Horan je žo jako Pariſki ſaſtupjeć „Newyork Americana“ dyrbiał **franzowiſkich ſakonjow dźerżeć**, pſchećiwo kotrymž je žo bjeſławadźiże pſchećiſchoł. Sakoń ſ 8. hapryle 1886 je pſchećiwił, po kotrymž je **jara wótre thłeſtanje na wofjewjenje tajnych ſtatnych dokumentow poſtajene.** Horan žo njeje na žanu waſchnje njewopraſwnjenym kruteſćam wuſtajił, ale je leſćerliwoſć a dołhoczaſkanje wuzźiwał.. W ſwonkownym miniſterſtwje a prefekturje je wo roſſaſnjenje proſył, a jenu ſu dali ſroſumnjeć, ſo je ſwoje ſtejiſchćo w Pariſu ſmjemóžnił. Jadyn wokunik njeje žo mohło wo to jednaćź, „Journal“ dale měni, rjeź, ſo je franzowſke knježerſtwo njepraſwe poſtupowało. Saſwěſće njeje žaneho druheho knježerſtwa, kotreż by ſ tym **ſaſnym** wótcźodźerjenjom poſtupowało. Franzowſke knježerſtwo je hač k najdaliſchej mjeſy powěrnoſće ſchło.

W teile naležnoſći pak žu hiſchće wjele druhich ſajimawſchich wózow, kotrychž pſchepytanje hiſchće je ſpocźatku ſteji, wobſeže Hearſtowy wobſcźitny pad, kotryž je na bále dyžli ſpodźiwnym ſtejiſchću ſtał. 15. ſeptembra je Hearſt do Pariſa pſchiſchoł. Briand je jeho offizialnje pſchijał a **dwaj dnjej poſdźiſcho je ſebi Hearſt tajnu dokument yſchiſ ſwojoſć a jón je wukjeżenjeni, Franzowſku a Jendźelſku ſtſchiwdźaznji, wojſewit.** To je wjele cźeſo wažnyj cźin dyžli Horanowa njekoreknoſć. **Hearſt je tak daloko, ſo jeho njemóża pſchimnyć. Wobſoba hłowneho winika dyrbi pak ſo pytaś**, kotryž je Hearſkej dokument wudał. Když je žo Horanowy pſchebywk w Pariſu podleſchił, je ſo to jenicźki ſtako, ſo by ſo pſchepytanje wołóźiło, kotreż je ſa franzowſku diplomatiju runje tak ſajimawe kaž ſa juſtizu.

Amerika njezakroći.

Kaž Havas ſ Waſhingtona powě, ſtatny ſekreter Kellogg měni, ſo naležnoſći amerikańſkeho nowinarja Horana jenož franzowſke knježerſtwo naſtupa a ſo njeby wopraſwnjene było, hdy by knježerſtwo Sjednoćenych ſtatow ſakroćiło. Knježerſtwo pak žebi pſcheje amerikańſkich mjeſchćanow ſchkitaćź.

Zjednoćena damziska šula.

Bamž je po ſamóžnym roſſudźenju porucził, ſo bychu ſaj ſo orientaliſti wuſtaw a vatikańſki bibliſki wuſtaw ſe Hrjehorſkej univerſitu do jenicźkeje biblejſkeje wyſokeje ſchule ſjednoćiłoj. Tola dyrbja tele tśi wuſtawy pod bamžowym wodźenjom ſwoju ſamoſtatnoſć ſakhowaćź. Na to je poczałowazy wukaz Pia XI. lěpſchiny tohole ſjednoćenja w naſtupanju wukſeho hromadźedźělanja profeſorow a móžnoſće ſa wucźenjozow wulźěhuje, ſ dobom pſchi wſchelakich wuſtawach ſtudowaćź a wſchě tśi knihownje wužiźeć.

Generalny ſtrajk w Lodźi.

Po póndźelniſchim njeſwuſpěſchnym jednanju ſ dźěłodawarjemi ſu ſtrajkowazy dźěłaćerjo wobſamknyli, dale ſtrajkowaćź, ſ fabrikow też ſtrajźnikow, maſchinſtkow a teſterjow wetkolaćź, kotśi ju hač dotal hiſchće ſwoje dźěło cźiniłi. Sdobom je žo wobſamknyło, ſhromadźiſnu ſaſtupjerjow wſchěch ſwjatkow Lódźſkich textilnych dźěłaćerjerjow ſwołaćź, w kotrejž ma ſo roſſudźiś, hač ma ſo **generalny ſtrajk we Lódźi a wokolnoſći wuwołaćź.** Lódźſźy dźěłaćerjo ſu ſebi wotmyſlili, **generalny ſtrajk po możnoſći daloko wupſcheſtrěć.** Niz jenož na dróbowej żeleźnicy, elektrizitetnej dźěłarni a plunarni, ale też w wětſkowej rěſarni dyrbi ſo dźěło ſaſtajiś. Sozialdemokratiſke nowiny „Robotnik“ ſo dla ſtejiſchća dźěłodawarjow we Lódźſkim ſtrajku ſ jara wótrymi porokami do połſkich industrialnych dawa.

Jednanje mjez Khorwatami a Serbami.

Stupichtina so 12 oktobra jsutdje, so by lečne pohydanje stónczila. Natymske pohydanje so 20. oktobra sapocznje. Demokratiske nowiny „Pravda“ politiske położenje rosposminajo praja, so tu w nawjedowazhych politiskich kruhach pschechowdženi, so bjžo w blišschim czasu k wujednanju mjez Serbami a Khorwatami dóndže. Swjetosar Pribičjewicj, kotryž na tamnischi slezischczu sasahle wostawa, so do tehole dojednanja njewotsuje.

Strajkowe hibanje z bombami a dynamitom.

S czišnjenjom bombi je so w Melbournje w Awstralskej jedyn dom smutka wupuschol, w kotrymž tšo k dželu swólniwi italzy pschistawni dželacejrjo bydlachu. S 13 wobydlerjow doma tu so tworjachu wschitzy khětro sranili. Knježeztwo stata Viktoria je mjto za wotkrywje tychle so kopjazych bombowych attentatow wupitalo.

Policija w Melbournje je wutoru powěsć dostala, so dyžeja strajkowarja spytacz, železnišči czah, kotryž wjeczor w 10 hodžinach k dželu swólniwych pschistawnych dželacerjow za nózne dželo woły, do powětra buchnyeł. Sto bojo, so by so mohlo hroženje do skutka stajicz, je so wjeczor wot 10 hodžin na železnizy, kotraž do pschistawa wjedże, kóždy wobthad sastajik. Policija je wobsérne pschihoty czinila, so by so attentatej tej pschi posdžischej skladnosczi sadżewało.

200 000 Chowjckow so morilo.

W chinejskej dolhowjeczornej provinzy Kansu, kotraž je so f czežkim senjerjenjom a njeporadżenym žiwjenim podeschła, tamnischi fanatikowarni muhamedanojo chinzke wobydlerstwo nadpadnu a tu hižo 200 000 Chinesow morili. Hižo psched 50 letami je podobna revolucija we Kansu buła a je so je žalostnje ertbanizo a hkodom skónczila.

*

Powěsć wo powschitkownym słožku mohamedanskeho wobydlerstwa chinskeje Kansuiskeje provinzy je amerikanski lekar Leighton Rand f listom pósłał, w kotrymž so žalostne wobtelejnjosce w Kansuiskej provinzy wopisuja.

Kaj Rand pische, su muhamedanojo, kotriž nětdże sjerjenu wobydlerstwa wuczinjeja, postawyli a 200 000 Chinesow sabili. Najprjedy su so rubježne bandy organisowale, kotrež su mésta a wsy nadpadowale, wurubjale a spalile. Sdežki so f wulkej spěchnosczu po zyłej provinzy rosscherichu a wschudże sbéhanjo naibrosnische njestuki sluczowachu. Wjerschke wodstrélenja wojakow su hižo po nyczu, a f wésteho su smje so wotczakacz, so by so revolucija bórzy posłożyła. W kusce so praji, so ma so słožk kosčerk wjazorych katastrofow wobhladacz, kotrež su kraj podeschle a so f cžežkim senjerjenjom sapocžadnu, kotrež je 35 000 smjerczjych woporow żadało. Wot teho czasa njeje słód dyschtat, a żiwnosče je tak malo, so so w pschikhodnej kusce wjelkemu skónczenju nakładnemu wuhladża. Wichłhad wobića k potłoczenju słožka je wobsteja hłód hischcze wowschelki. Nowinarske sledowanje pomotne organisacje su so hnadnom telegrafiju f prošbach do Pekinga wobroczile, so bychu so Randowe wuhadowanja dopuschowale a so tm so dopjelo, hacz je pomotne dželo možne.

Rěčespytny wotrjad Macicy Serbskeje.

Na wčerawšu srjedu, 10. winowca 1928, běchu so posedżenja tšoch wotrjadow M. S. postajile: rěčespytny, starožitnostny a narodnohospodarski. Dokelž pak běše knjez wučer Nawka so k dlěšemu přednoskej zamołwił, rozsahny so rěčespytny wotrjad na cyle dopołdnju, tak zo poslednješi wotrjadaj so njewotmějestaj a wěnubjenej přednoskaj wupadnyštaj.

Knjez prof. dr. Muka wotewrì ½11 hodžin rěčespytny wotrjad, ke kotremuž bě so mała črjódka, wosebje serbskich wučerjow a też studowacych zesła. Po powitanju a rozjasnjenju porjada dachu so pritom hnydom do dźela k wuradźowanju wo serbskim prawopisu. Knjez wučeř Nawka bě bohaty material sobu přinjesł a rěčeše wo zjednorjenju serbskeho prawopisa. K tomu předmejtej bě cyła kopa słowow wubrał, kotrež přitomni zapisowachu. Při kóždym słowje dóndže k žiwej rozmołwje. Jenož tšećina słowow móżeše so rozbérać. Z toho wukhadżeše facit, zo maja so wěste zasady postajić, po kotrychž bychmy so dyrbjeli złožować, zo bychmy při našim prawopisu konsekwentni (doslědni) wostali a traš tu a tam nješłožkuli zjednorili a so k wěstym prawidłam předobyli. K tomu pak by časiše zhromadne dźełło naseho rěčespytneho wotrjada nuzne było. Powšitkownje wšak dyrbimy na tym wobstać, zo naš dobry prawopis, kiž je dosć wědomostny, powalili njebychmy. Přeco dyrbi so zaso wuzběrnyć, zo ma so prawopis, kaž we wšěch rěčach, tak też w serbskej, njedźiwajcy wšěch ćežow, nawuknyć.

Rozprawu wo hłownej zhromadźiznje přinjesemy jutře.

Ze Serbow.

Dypownica.

Stwórtk 11. winowca.

Burkharda.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1915 Jan Česla, dr. med., wokrjesny lékař we Neveklowje, kiž je tam 45 lět dołho jako čeřćowany přećel wšitkich khorych skutkował. Běše so 16. hodownika 1840 w Bavarecach pola Radwerja narodźił. W młodych létach běše zahorjeny serbski basnik. Přełoži 1862 Kliepcerowu wjeselehru „Rohowin Styriskoho“. Běše to prěnja dźiwadłowa hra, kotraž je so w serbskej rěči předstajiła. Pozdźišo přełoži też drobniše powědańčka „Nawoženja ze styrjomi stami“. Pěsnješe też ballady a pěsnje lubosće. Najwjetšu slawu je sebi dobył ze swojej lyrisko-episkej basnju „Kral Přibysław“, 1868, kotraž so wróća k dawnym časam našeho wojowanja wo samostatnosć. Kral Přibysław ma być kral Crescentius, kiž je w kraju Zhorjelskim w 10. lětstotku knježił. Prjedy hač je swoje křesćijanske mjeno Crescentius přijał, je najskerje Přibysław abo Rosćisła wrěkał. Jeho hród Němcy předobuchu. Přibysław ćekny do Błótow a sebi tam nowy hród natwari. Bohužel je wobdarjeny Jan Česla zahe přestał basnić. Swoju serbsku domiznu pak nihdy zabył njeje. Dobra serbska wutroba błyšćeše so jemu z woćow.

1165 [illegible] so zakładny kamjeń Braniborskeje katheđrale.

† 1915 Jan Handrij Česla.

1848 w Lubiju 6. serbski spěwanski swjedźeń.

1707 wumjerja łužiski kanclěř dr. Platz, hamtski notar Jan Bohumił Wićaz a přisudnik Jurij Pětřka ze Židowa zdalenosć wot Lubijskeje radnicy do Wujezda.

1893 Herman Delank, wot 1842—1881 z fararjom we Krjebi.

Też w płonych barbach hišće krasna
A z kwětku pózinjej debjena,
Ty naša radosć jako kwasna,
Mi witaj, pilna nazyma.
Ty wusywařka, žnčjerka,
Mi witaj, dźowka bohata! H. Zejleř.

Serbske přisłowo: Młody staja hrody — stary staja mary.

*

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer we dnju 19, rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer w nozy 7. Wuhladu na mało so pischichuje wjedro. — Nižiny a wyschiny nětko špitšaje so wusuchnjenja. Tehodła je naische wjedro njewobstajmy, hdyž so hišće trochu šmchi raš pschiwołało. Dženja ichtšo so hyšnje na rjanoe stupanje. Sčinimy tohodła tak tu dobu rjanoho wjedra wotczakowacz. — Jutšo hdyž so stónczko 6,21 hodź. a khowa so 5,11 hodź. Mišacki hdyž so rano 4,33 hodź. a khowa so 5,1[illegible]

— **Padnjchtwo.** Kradnył je nječtó 10. 10. 28 dnja wokoło 11 hodź. f rólowanskeho wosa, kiž krótki czas psched tudomnej Kupnizu stojesche, 2 żołtej blachowej kanwaj f marmeladu, wotnamjenjenej f „B. W. 1293 a 1295“. — We wěžownje sdželenja prožy kriminalne wotdželenje w Budyschinje.

— **6. Zwingerska lotterija.** Pschi cžehnjenju 6. a 8. oktobra wucžehnychu so tele hlowne dobycze: Prenjcha hlowna dobycz we 30 000 hr. padny na cžisko 394 188 f dobyczom we 3 hr., prenje hlowne dobycze we 20 000 hr. na cžisko 36 290, druhe hlowne dobycze we 10 000 hriwnow na cžisko 155 995 a sfecze hlowne dobycze we 5000 hriwnow na cžisko 99 665. Wschitke losy je skónczenej lizbu 1 dobyczu f 1 hriwnu. Liscžiny f dobyczemi wudadża so schmórk 18. oktobra 1928.

— **Powětrowy ballon** pschistecza dženja dopołdnja wokoło 10 hodź. nimo Budyschina. Won pschistecza f smjerjischich stron a leczesche f pokondża nimo Budyschina do južnišim horam. Dokelž bjžše ballon jara wyšoko, njebjžše jeho mjeno spóznacz, też niz, kelko wosoboww we nim šedżesche.

— **Sawjeranje pšow.** Po wossjewnju Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa su pola wšu, kotrehoż su w Chrašenzy pola Njeswačidła jarafyli, skazenoj spóznili. Tehodła je po § 40 němskeho zakonja wo statnych kroscherach a po §§ 114 scžk. f temu wudatych pschepisnow zwjazkoweje rady 23. julija 1928 a 5. septembra nad Wisitskimi hamtskosudnitski wokrjeż a nad wotczerny dżel Budyskeho hamtskosudnitskeho wokrjesa hač na dalsche położene sawjeranje pšow też na scžehowanje wšy (je wschěmi wjesnymi dżelemi) Budyskeho hamtskosudnitskeho wokrjesa wupischestrž: na Bolborzy, Brjesy, Kamjenjej p. Rakez, Khelno, Kontorow pola Rakez, Kosydżi, Holešchow, Jenichezy, Sajdow, Maly Wjetkow, Rakez, Luh, Lubjoj, Mitkezy, Nowu Wješ pola Mitkezy, Nowu Wješ pola Rakez, Delni Wunjow, Nju Wješ, Horni Wunjow, Khasjow, Radwor, Sakow Worjech a Smochezicy, Sčemichow, Strózischczo, Trupin.

S **Kamjenza.** Pondżelu popołdnju sapocžaka tujes wokrjesnyu hejtman Richter f Budyschina w pohodżenischej jich Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa nowoho hamtskeho hejmana ša Kamjenski wokrjesk, knjesa dra. f Zobole. Při tejemni běchu pschi sapokasanskej zynjatočnosci sakmjerjene wyschnosczow, wotrjesnoho wubjerka a wschitzky sastupjo a pschijatajeiży hamtskeho hejtmanstwa.

Z **Kulowa.** Leżownosć z khěžu tudomneho hospodarcja Emila Jakubec na Torhošću čo. 15 je prokurc Franc Bulank kupił. Jako kupny pjenjez njenja 13 000 hriwnow.

Z **Kulowa.** Procesijon katolskich Serbow ze sakskeje Hornjeje Łužicy, kiž wot lěta 1672 kóždolětnje k różowcowemu swjedżenjej do Kulowa přikhadża, přińdże tu zańdżenu sobotu z khěrko sylnej lićbu wobdżelnikow. Wobdżelnicy zhromadźichu so popołdnju w Ralbicach, prjedy so to w Khrošćicach sta. Spěwajo čełnješe procesijon, w kotrymž 6 serbskich drukow postawnu maćerje Božeje njesešo, na Konjecy a Kočinu do Kulowa a dóndže tu wokolo 5 hodźin. Duchowny a ministrantaj dżěchu procesijonej napjerjed. Duchowny wjedżeše procesijon pod zwonjenjom we křiżneje cyrkwje do tudomneje swjedżenjcy wupyschenje farskeje cyrkwje. Njedźelu popołdnju w 1 hodź.

Józef Knap:

Mužoło a hory.

Roman.

5] (Pokračowanje.)

Někotre stadło někto trasch wuiđże f lěża na kneżinu, f nadżale bě žłyschecz, jako hdyž zórło žórli.

Cži tšo, kotriž so tu rosšladowachu, njemóżachu dołho namatacz składnje rěcze. Běchu to jenoż wottorhanki rosmołwy, kiž wutměnjenjesche cžicho.

„Po czim budże so cži najbóle styjkacz, Pawlo?“

„Njewěm“, wón rjekny.

„Mi by so najbóle styjkało tamle po Wětrnej Porubje“, pischina so Adam.

Měješche wopraudże nješchto podobneho Schedorej, tu žadosci, widżecz daloko po kraju wokoło do koła žebje. — Wětrna Poruba běšche kaž hromada na kulowatej wětrowej płoninje, je wschěch stron widżomna. Runje nawopak Łuczkow.

Na wjetšichach pod njej běchu powěsmyli Žamoschika.

Se wschěch tšoch pokasowaschе so Mudroń najmjenje hnuty. Bóh je wě. Mójżesch, so to smutska bě trochu hinasche hač žwonka.

„Hdyž to cžłowjek znaje“, rjekny wón, „pschesze žebi napoślednu hory kaž runinu.“

„To bych tej rjekł“, doświedżeji jemu pokhmurjenje Petrowicj.

„Ja niz.“

Schedor měješche wobliczo rosjasnjene kaž njebjo nad paśtwinu.

„A wo to prosche ešstwa tam budże mjenje,“ rospschedże žwoje myślicži Pawol.

Petrowicjej so słochka hubje ischchwischtej.

„Też w tom žym f tobu pschesżedne.“

„Dyrbjak wědżecz, kajke su tam płodne pola napschecžiwo tudyschej pódże, Adamo.“

„Saleji na tom, na cžo schtó hlada,“ wotmołwi Adam jako na to. „Po kajkej samóżnosci. Jedyn to nožy we kapsy na hrudji — —“

„Ty we wutrobje, ja wschak wěm,“ sajkeji jemu se šmječkom Mudroń do rěcži. „Sdyž wumrěješch, daj wutrobu do musea. Namakaju tam w njej jenu horu na druhej.“

„Ty masch wěsy khwile na tajke wěžy,“ šameri so na Schedora też Petrowicz. „Njejsu tu na tom wschitzky jenak, to je ta zuka wěž.“

Schedor nóżesche cžuc, kak Jauowej woczi žahaschtej. Saschtapischtej so na njeho, so bě to hižo njepschijomnje. — K czertej, schto chzetej?

Sšnadź to njemóżeschtej rjez abo šamej njewědżeschtej. Sawisch, wobdżiwanje abo sazpěče? Petrowicjej wschak bě trjeba, dostacz so se schpatneho duchownoho rospołożenja, f kotrymž bě duschemy.

„Jenoż hdy by so mi dowěricj chzył,“ myślesche žebi Schedor. Sdyž běschtaj prjedy nětkdże hromadże bywałoj, bě spóznak nětkotrużtuli njespokojnosci, w kotrejž Petrowicj težesche. Cžehodła, prajesche na pschikład, njeje sakosane, je hychu do towarnje nimale hischcze dżeczi khodżite. Ludy bě schulu wukhodżił, a hižo dyrbjesche do łužerinje na dżeło, je by mohł doma pschinoschowacz k žiwnosci. W žymje po cžmi, w błócze abo mrosu dyrbjesche sklaby hólczej so motnyhowacz do Mikulašcha, hdyž we wóni f kožow wukhadżaczej po wuwutli hacz do wjeczora. — Wědna juschka, njepodobna na kóżej, a kuk khlěba bě jemu se zhrobu. Nawjeczor měješche macz runje trasch tak khwile na to, so mohła muku do wody sawjercžecz, kiž skodżesche kaž błóto. Odże na tajki cžłowjek młodosczej?

Wón abo schtóżkuli druhi. Žadyn njemóże tu schwarnje dowukuycz rjemjeslo, njemóże dże na žwěcze k njezemu pschihoscz. Dyrbi bycz hnydom f dżełaczerjom, dyrbi se łožiničz a doma jemu sebjeru pjenjezy na sejmowy

Cžehodła maja ludżo tekto dżeczi? Kajki ma to jich bycz tajke na žwěcze?

Mjes tym so Schedor f jara njewěstym pohladom bowaješe na wotménjenje žwětka a sejina po dolinje sche Petrowicj towarne wuhnje wóżnuerych Mikulašcanskich fabrikow łužerskich.

Tjoje njedżełachu.

Hischcze njeje ani dosć toho njekrażneho dżeła, f kotrym dha bychu jo ludżo chzyli. Towarny so fawrchowali, a cžesto łużerjuow, kaž je słyschecz, wojuja f barkretach. Wšitko žu to ludżo, kotriž su prjedy nješchto rękacz měli. Wšelkoschke jerchacinje! Wěsche to na pschikład towarnik Zuffa, kiž na namjet, so by dostał baronski titul, je wotmołwił, je jako baron by njemohł derje bycz je Sklowakom. Nepschija. A nětko dyrbjake so załožicz powoczki w Rejchjo by msda dale schła a bohyk. Je to hórke a schandbarne, je Zuffa pjecza prajił.

Wěda, hubjeństwo a horjo na wschěch stronach. Sakletne wotroczliwo, hnězdżeze w cžemnoze hór! — Hdyž je so pjenjez je wšy pominuł? Palenz je to jenicze, schtož je mitsoczinje ffkoni f ludej w starodawnem horju, Adamze, tak to je.

„Na cžo myślischcz?“

Mudroń satschaże f Petrowicjom.

„Na cžo?“

Pschemyšli žej khwilku, potom prajesche, to je so na powěsć dopomnił, kotraž powěda wo wjerchu tudy f Pschajki, kiž jónu na hoitwje, njemóżo słoża w tschemje do smjerjatow, f dobrej wolu połseći hólza, kotryž so schowa kajesche. „Ale to njeje wschitko“, wotmoła so Schedor.

„Myšlu, so je“, wotmołwi Petrowicj.

(Pokračowanje ičkhbnje.)

wróći so procesijon po samsnym puću do Kalbic. Nětkli pulniey wobdźělichu so hišće na popołdnišim procesijonje našeje wosady, kiž po dróhach našeho města čehnješe, a wróćichu so hakle potom z kołom słuo wozom domoj.

S **Rěnzow.** Swój žiłbornu kwaš hwjeczitaj jutrje pjatk 12. oktobra tudomny ratař Jan Zomak a jeho mandźelska Marja rodź. Konečkez.

S **Wojerez.** Tudomny hudźiski cžasat Bühm je do Rišeje přešchadźeny a za wupřešchiceho hudźiskeho cžasarja pomjenowany. S jeho naślědnikom je hudźiski sekretar Thiemann ſ Wojerez.

Z Łužicy

* S **Königshajna** pola Shorjelza. Wodźiwjeny wół da so nadobo do jenoho tudomneho kubleria, wón jehó na rohaj a cžišny jeho daloko wot so. Pšichikwatani šuboha hakle kubleria wot sahadźazeho skoczeza wu šwobodźichu. Kubler je tak cžežko franjeny, so ſ nim sći šteji.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 11. oktobra:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dolar	4,1975	100 pólsk. złotych .	46,675
1 jendźelski punt .	20,36	100 českosk. krónow .	12,439
100 swjic. frankow .	80,755	100 franc. frankow .	16,385

Barlinska bursa jewješche so wčerza w powschitkownym jesłabjenju kaž na wschěch druhich burśach. Też wiki i dołżinni a rentowymi liśežinami běchu šłabe.

Na **produktowych wikach** šatupi wčerza sašo wotdźerbowanje žitnych płaćišnow. Wobcžuja a rožka pschišłuschcej 110 pf. po zentnarju a wowoš 5 pf. Wčerza płaćesche zentnar

w Barlinje

pschenizy 10,60—10,75 hr., rožki 10,35 hr.
hacž 10,50 hr., jenžnjenja nałtnjeho 11,55—12,55 hr., nahimkeho 10,10 hr.
hacž 10,60 hr., wowsa 9,95—10,45 hr.,

w terminjowym wikowanju

ja oktober: pschenizy 11,30 hr., rožki pak 11,60 hr.,
ja dezember: pschenizy 11,72½—11,70 hr., rožki 11,40 hr.,
ja měrz: pschenizy 12,16¼—12,15 hr. a rožki 11,80 hr., wowsa 11,32½ hr.

Swinjaze wiki wčerza hrjedu w Barlinje.

Na nje běchu pschihnali 396 běšakow a 1030 prožatow. Te płaćachu

běhak:

wulke	60—72 hr.
hrjube	48—60 hr.
małe	28—48 hr.

prožata:

wulke	18—28 hr.
hrjube	12—18 hr.

Wiki klazachu, płaćišny so wotdźerbowachu.

Wčerawše płaćišny ſ Drježđźanskich wikow

Sarčana pjerjina: kury ſtare 1,30—1,60 hr., mkode 1,40—1,80 hr., hušy mkode 1,20—1,30 hr., łažki 1,50 hač 1,60 hr.; hołbje 1—1,30 hr. — Korki 18—50 pf., kury jelene 40—60 pf., běrny nowe 5—7 pf., łišaty kał 25—30 pf., cžerwjeny 13—15 pf., běły 10—15 pf., mžk 1,20—1,40 hr., butra 2,10—2,40 hr., twaroh 30—35 pf., mołe 27—32 pf., jeja 15—16 pf., rjerwjeń 10—13 pf. a prašiwizy 50—55 pf., bojanka 30—35 pf., turjatka 1,10 hr. wowsa, worjechi wšitke 60—90 pf., raki 10—70 pf., šćerjeli 1,10—1,20 hr., limy 2,40 hr., karpy 1,35 hr. a jabłuka 12—40 pf., kruschwy 10—40 pf.

Rjeńske Zeitung w cžišle 243, 4. pschikoha ſ 11. okt. 1928 pišche:

Stille Raiffeisen-Liquidation.

Die Verhandlungen über die **Vereinheitlichung des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens** rücken ihrem Ziele näher. Der neue **Einheitsverband** wird, wie wir erfahren, nach dem System des Reichsverbandes der landwirtschaftl. Genossenschaften organisiert werden. Das heißt, die Genossenschaften der drei großen Verbände werden zu Bezirksverbänden mit je einer selbständigen Zentralkasse zusammengefaßt. Die Zentralkassen werden dann in der Preußenkasse, die Bezirksverbände in dem Einheitsverband münden.

Diese Regelung ist besonders gegenüber der Raiffeisen-Organisation kompliziert, weil bei dieser selbständige Verbandskassen nicht vorhanden sind, sondern lediglich unselbständige Filialen der zentralen Raiffeisenbank. Voraussetzung für eine Neuregelung ist daher die Herauslösung der Raiffeisen-Filialen aus der Raiffeisenbank unter allmählicher wahrscheinlich **stiller Liquidierung.** Über diese Notwendigkeit dürfte keine Meinungsverschiedenheit mehr herrschen. Überhaupt scheint die Zusammenarbeit zwischen Preußenkasse und Raiffeisenbank gut zu funktionieren, wobei förderlich war, daß ein Vertrauensmann der Preußenkasse in den Vorstand der Raiffeisenbank delegiert und dadurch die Verbindung enger geworden ist.

Neben unwichtigeren Fragen differieren die Ansichten jedoch noch in einer bedeutungsvolleren, nämlich, ob man erst die provisiellen Verbände und Kassen der verschiedenen Organisationen verschmelzen, oder erst den Einheitsverband bilden und diesem die organisatorische Vereinheitlichung überlassen soll. Immerhin wird sich auch hier eine Einigung finden lassen, sofern man die Verbände nach Maßgabe ihrer Größe paritätisch behandelt, wenn nur erst die finanzielle Vereinigung gesichert ist. Über die Höhe der Verluste bei Raiffeisen ist man sich jetzt ziemlich klar. Sie dürften bei der Raiffeisenbank selbst 48—49 Millionen betragen, denen etwa 3 Millionen Reserven gegenüberstehen sollen, und bei den Warenanstalten 7—8 Millionen. Und zwar entfallen diese Verluste auf vier von den 14 Warenanstalten, vor allem auf Danzig, Berlin und Breslau.

Es handelt sich nun darum, wie und von wem diese Verluste getragen werden sollen. In der „Voss. Ztg." ist seit langem gefordert worden, daß jeder Hilfe aus Mitteln des Reichs (25-Millionenfonds) und aus Mitteln der Preußenkasse und Rentenbankkreditanstalt die Selbsthilfe der Genossenschaften soweit wie möglich vorgehen muß. Dieser selbstverständliche Gedanke dürfte nun dadurch realisiert werden, daß die Raiffeisen-Genossenschaften ihren Besitz an Aktien der Raiffeisenbank den sie trotz seiner Wertlosigkeit bisher aktiviert hatten, voll abschreiben. Das dürfte dem größeren Teil der Genossenschaften auch aus eigener Kraft möglich sein. Ein Teil allerdings glaubt, selbst dazu nicht in der Lage zu sein.

Hzlm.

K tomu nimamy wěsće niczo dodać! Schto pak budże ſ tymi do wójny do zentralnych pokładnow na dań dawanymi pjenjesami? Pod tajimi poměrami lutowarjo na nahódnoscženje podarmo cžakaja. A tak budźa tute pomérnje wyšoke šhubjeńki wurunane, tole žo prascheć je wěsće prawo sjawnoscže, dokelž so rěcži też wo statnej pomozy.

Na pschedań:

Soka, pišańske blido, łožk, w Rikej, Budyška dr. 20.
Kachle jelenje ſ rołami w Kamjenzu na Połcžnišku dróh cžišło 11 dełka.
Krmoa hrjenja błišto k cželenju w Njeswačidle 54.
„ wyšokošmuczenja w Mokwi Dubrawah 3.
Konjej 6-lětnaj, wóšnišwo we Łucžu.
Kury w Biskopizach, Biskopika haša 3.

Pschistajenja:

Holzu do domu, Bachmann w Rikej.
„ Seifertowa w Lubiju, Wósbórška dr. 29.
„ Durinkši dwór w Lubiju.
„ do Budyschina, Hołcžiz haša 27 a II.
„ Frenzel w Biskopizach, Wyhoka haša 3.
Hornječerja na tarczu, hornječerja w Nowej Wšy pola Njeswačidła.
Pohonječa w Kamjenzu, Schützenstr. 4 a knježi dwór we Łucžu.
Pjekatškeho, Bergarjez pjekarnja w Kulowje.
Widałškeho, Wehner w Semjizach a Pschel w Worschežu pola Mitowa.
Holzu do schiwaležiswa, Sänder we Sklomjenju, Wowcžeńši pucž 6.
Schofera, Cžertez hoječenz w Wělej Wodze.

Soudnišny na pschichadźowanje
pjatk 12. oktobra 1928

we **Wóšporku** w hoječenzu „K lwowišče" dop. w 11 hodź.: Klawěr, kredenza, pišańšti stroj, kožanej klubowej sofaj, lampa, blido, stoł pscheď pišańske blido, šchańšti stoł, cžajowe blidko,
w **Biskopizach** dop. w 10 hodź. na šudnišwje: meble a schablony, 30 šchtomikow,
we **Walbecku** pschi šatuwje dop. ¼11 hodź.: sofa, wncžahowańske dubowe blido,
w **Kamjenzu** w Stollez korczmi dop. w 9 hodź.: wschelake kamjenje, skałańši arat a pschiprawy,
w **Jedlowje** pschip. w 12 hodź. w hoječenzu pišańske blido,
w **Razu** dop. w 11 hodź. w hoječenzu: jałowza a šwinjo,
w **Delnim Wuježdźe** w hoječenzu „k worjolej": sofa, pišańske blido, schpihel a drastny kamor,
w **Nowem Měsće** dop. w 11 hodź. w Lohrez hoječenzu: pneumatiska tšélba,
w **Mlinju** w Šándlerichez hoječenzu pschip. w 12 hodź.: łoso motorise, 3 aktowe kamory, pišańši stroj, łhańši stoł a dźełańši wós.

Finanzny hamt
pschedawdźuje hobotu 13. oktobra
w Kulowje dop. w 10 hodź. w hoječenzu „K 3 krónam"; zigary a kolo.

Škarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:
Žita je dešć na witkach, płaćišny žu wotdźerbuja.

Dop. ¾12 **hodź.: Płaćišny žu šeftabjene, kupzy nachadźeja ani do šańženych płaćišnow šwolicź.**

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolljowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje

	10. 10.	9. 10.		10.10.	9. 10.
Pšenica	212 215	214-217	buny	—	—
rožka	207 210	209-212	woka	—	—
nat. jačmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jačmjeń	202-212	202-215	žołte łupiny	—	—
wows	200 203	200-210	zeradella	—	—
kukurica	217-220	218-22-	raps. wosušk	19-10,7	19-19,70
pšeńč muka	27-30,0	27-30,0	tany wosušk	23-24,00	23-24,00
rżana muka	27-30,00	27-30,0	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	15,00	15,00	brěmj. kruški	20-20,80	20-20,80
rżane „	15,25	15,00	syno, 50 kg	3,90-4,20	2,8 -4,4)
lane symjo	—	—	rżana słoma	0,90-1,1(	1,10-1,35
hrěch	—	—	pšeńč. „	1,10-1,25	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,15-1,30	0,85-1,10
pjeluški	—	—	jačma „	1,10-1,25	1,15-1,30

S **Rychbacha.** Na autobušowej cžarje ſ Rychbacha do Rišeje je wot šańdženeje njedźele tšeća jězba šapołožna, kotraž hacž na dalše wostanje. Jako pschišamknjenje k jelejnišim cžahan wotjědže wós noweje jězby ſ Rychbacha 11,48 hodź. a pschijědže do Rišeje 12,38 hodź., ſ Rišeje wotjědže wón šaso 12,57 hodź. a je 14,27 hodź. w Rychbachu.

* S **Hornjeje Wódrizy.** Ssobotu rano namakachu tudomneho 75lětneho nježenjenjeho wikowarja ſe šelenim Arnoschta Heinricha w pinzy wobwěšnjeneho. Starcho ale hewak hischcze ſtrowcho muža ju drje cžežše myšle do šmjerce šahnale. Heinrich je hižom psched nětkotrymi lětami we wušławje w Sšwódnizy pschebywał, dokelž na khore myšle cžerpjesche.

* S **Wulkeho Schunowa.** W Delnim Schunowje je ſo šiatok herbow po hoječenzarju a rěmišlnikomi mišchtra Henczlu ſ njeznateje pschičiny wotpalił. Domške a pschichwatrene twarjenje wšeho ſ wjeličkeho dźela šnieži. Też tójšchto žnjow ſo hobu špali. K haschenju běchu też nětkotre wohnjowe wobory ſ wokolinyh pschišłe. Schkoda je jara wulka a šawěšenje je šnadne.

Proces přeciwo Bergmannej.

Na šhromnym dju wobšěrneho proweša pschećiwo Bergmannej mjeršche ſo wošebje wobšłorženy šlutowanišći rada dr. Jacoby šamohnješ. Psched šudom jednachu wošebje wo referenzach, kiž je Jacoby pjenjesdawarjam wo Bergmannowych wobłhodnych wobšěrnišćach dawał. Bergmann je Jacobiej ſa to konto wo 2000 hr. wotewrił. Bergmann praji, ſo je konto tak nałožił, je je Jacoby jemu prajił, ſo dyrbi jemu 2000 hr. jako pschedběžnje na hmotary ja wukaſowanje wo Bergmannowym wobłhodže zahrjeć, ſo by wón rjez mohł, ſo ma ſam wobšłužne porčahi ſ Bergmannej.

Po pschešłyschowanju dra. Jacobija pschešłyschinja ſo tajny radźićel Sennewald, Hannoverſti pohrjebniſti preſident Barth a hrabja Schwerin. Tuchi wšitcy wobšwarjeni, hačrunjeja ſu też ſudjom wo Bergmannowej firmje roſpohnjenja podawali. Knihowy wězwuſtojny bźeſche hyšćeł, ſo je Sennewald wot Bergmanna ſa podawanje wulahnjenjow 13.000 hr. doſtał.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Waldenburka** w Schleſyſkej. (Ssudniſkeho cžasarja ſatšeleneho namakali.) Komiſarſti hudniſti cžasar žo ſ wjeſerſkim revolwrom ſaſtrěli, jako je **jeho ſwójba doma** njeběſche. Ssamomordař, kiž je ſwoju **6 dźěći ſawoſtał, je** ſtužbne wobdźěłanjeſche naſhonił.

* Se **Schweidnizy** w Schleſyſkej. (15lětnu holzu wotwjedli). Na dwórniſchczu w Jaworje pschińdże pjatk **5.** oktobra 15lětna Wally Kellerez ſe Strzóbela ſ njekotrej 50-kjerpnju nuzu do rěkow a dźěſche jo nim do Lěpniſkeho cžaha. Wot tuteho dnja je holza ſhubjena, kotraž běſche dotal pola ſwojeho wjeda w Cžernizy pschebywała a dyrbješche do Strzóbela domoj iść.

* S **Tojza** w Schleſyſkej. (Rubježny napadh pschi běłym dnju.) Wjiſto Pomiſchowizy napadowanſchi pschi běłym dnju 3 banditoja rentſkeho mišchtra Lehnerta, kiž 3800 hr. mjeſowych pjenjes ſ Wujeſda do Pomiſchowizy wjeſeſche. Jako nadpadnizy kuczu rentſkeho mišchtra ſadžerjerej njemóžachu, liſkachu do woſa a morichu konja. Na to rubichu pjenjezy a ſhubichu jo. Schkoda wuczinja ſe ſatšeleným koniom 5000 hriwnow.

* S **Lěhnizy.** (Sso jhubiła.) K. Jhiwojewiza Hana Jop pichcz je ſo wot 15. ſeptembra ſhubiła. Wona pſchebywaſche k wocžeriſſowjenju w Kudowalkich kupjelach, ſ kotrychž ſo domoj njewróći. Jeje ſtaršej hebi myſlachu, ſo je Sowjicz, kiž běſche 43 lět ſtara a na cžinwy khora, nětkaj ſwoju ſmjerc pytała a namakała.

* S **Goldberga.** (Wowlzowy kónz.) Klawnaſkeho mišchtra, kiž běſche jara palenjej poddaty, namakachu we jeho hrdelnym morwoſu na podłoży ležo. Wón běſche na nahłe wuſłabnjenje wutroby wumrěł, kiž běſche ſe ſajbjoženja ſ alkoholom pschińčko. Jeho mandźelska leži cžežko khora w khorowni.

Po zasypnjenskej katastrofje w Prazy.

Dotal 21 morwych a 38 ſranjenych.

Hróžna ſaſypnjenſka kataſtrofa na Worzicu w Prazy je zyle wobydlerſtwo wulzy roſhorka. Psched hromadu roſpadankow dóńdże k trudnym wuſtupam. Pschiwuſni pod roſpadankami pohrjebanych tłejo ruzy łamajo njemózni psched njewěſtym woſtudom ſwojich lubych ſtejachu. Mandźelſke a dźěći płakachu wo ſwojich ſežiwjerjow.

Wulkhowanſke dźěła móża jenoj pomału poſtupowacź, dokelž je cžeſko, ſeſuwane betonowe ſcženy wotſtronicź. Wulkhowarjo pak je wičhemi mozami a srědkami wo dnjo a wnoh dźěkaja, ſo bychu ſaſypnjenych, kotříž ſu hischcze žiwi, prawje bórzy ſ jich žałoſtneho jaſtwa wuſwobodźili. Haž do wcžerawſcheho wjecžora, poſtajtim po wjaſy hacž 24 hodźinach po kataſtrofje, běchu 21 morwych a 38 ſranjenych wuhrjeboli. Je hłiſcže nadźija, ſo dalſchich ſaſypnjenych žiwych wucžahnu. Pod jenej betonowej ſcženu wurychu wohoſowy automobil, kiž je we wokomiku njeſhoża tam runje nimo pschijěł. Wo automobilitach pak dotal žanchu ſlěda njenamakachu.

*

Wo pschičinje njeſhoża ſu w Prazy wſchelakeho mjenjenja. Wjetſchina Prażiſchi nowin ſwari na pſchetwarjene twarjenje, kiž ma ſwoju pschičinu w ſakoſtkrjadowanju. Lětha ſo w Prazy wjele twarjeſche a twarjo ſo ſ wulkim thwałkom pſchewjedźechu. Podawarjo twarkeje maczizny njemóžachu dodźełacź a twarjo miſchtroſe njemóžachu pſchezo na hódnoſcź zementa hladacź.

*

Twarskeho wjednika inżeńera Mondla su sajeli a wutoru w nozy w 11 hodź. psched policajstku stražu we Straschnizach stajili. Tam won powědaschе, so chże žo satsělicź ,dokelž hudźa drje jeho winowacź, so je katastrofu sawinowak. Mondl rasnje wotpokasa, so je hubjene měschenje zementa z pschitsinu njesboża bylo, wěso je byk delni dźěl twarjenja z hubjeńschеho zementa nastupeny. Schtož wotstrojenje deskow z betona naštupa, praji Mondl, so je je štajnje hakle po 10 hacź 14 dujach wotstronicź dak, hačrunjež maju zementowe fabriki dwaj dnjej sa doßahajez.

Wšědne njezboża.

Pschekupz Schindler z Kundraczіz w Krkonoschach jazdże w Delnim Seiffersdorfje z zwojim motorskim kolom do dróhowеho schtoma a žo tak cźežko na hłowje jrani, so na městnje morwy ležo wosta.

*

Njedźelu wjeczor na dróhy z Aalena do Walseralfingena we Württembergskej motorowaj kolejarjej, z kotrejuž měsesche kóždy pschiwjdyka pschi kole, z wulkej spěschnosću do so srasyschtaj. Pschi tom wschitke 4 wosoby cźežkosranjene leżo wostachu. Jedyn z njeboženych, inżeńer Feucht, je w khorownі na zwoje franjenja wumrěł. —

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutlischi pjatk:** Sso wucźahuje a wuwjedruje, ale hischcźe khłodno. W Jendźelskej rjenje.

W Bielefeldskej khorownі je tele dny kowarski mischtr Thomas z Wallenbrücka wumrjeł. Na to je policija jeho żonu sajała, dokelž na nju tukaju, so je muzej z jedom sawdała. Krótko pschedy tehu je zwojeho muża bjes jeho wědźenja pola żiwjenje sawěscźaceho towarstwa wyšoko sawěscźiła.

*

W Dobriluku je tschikrtyjeć Müller, hdyž tschu porjedźeschе, žo wobžurnywschi na dróhu padnył a žo sarasył.

*

Na cźarje mjes Giessenom a Kölnom je we wulkej kursawje tworowy cźah do dźěłacźerskeho cźaha sawadźił. Wjednik tworoweho cźaha je žo cźežko sranił. Materialna schkoda je wulka.

*

W Newyorku je z dwanacźe poschtbodow wyšokeho hotela jena żona na dróhu složiła. W sawostaczonym liscźe praji, so njemóże dleże żiwa być, dokelž je zejny muž psched dwěmaj njedźelomaj wumrjeł. — W druhim městowym dźelu dwaj cźěłaj, kotrajž na roschtach 14. poschtboda dźěłaschtaj, dla stamanja roschlow do hłubiny padnyschtaj a žo sarasyschtaj.

*

W połnóžnorajschomórskim kanalu pola Kiela je belgiska parna łódź „Charbomine" do Bremenskeje parneje kódże „Ostaria" sawadźiła. Pschi tym žo „Charbomine" krjedź łódże sady maschinowuje saštorcźi a žo sa krótk cźaz potopi. Wozom muži žyina wobžadka žo wukhowa. „Ostaria" je žo jenož lohko wobschkodźiła a móžesche dale jěcź.

Listowanje.

X. M. Hdyž je měschcźanosta hižo sapisk sestajał, dha je dalschi pisches sastaracźerja — Vormund — wuschcźagy. Do tuteho sapiska maja žo nimo leżowonosće z inventarom zemjeteho mandźelskeho też jemu pschiłuschcźace wězy — kaž meble, poßleschcźa, drasta schaty atd. — a runje tak też dołh pschiwzaty, wo cźimž dyrbi měschcźanosta zyłe wobhonjeny być. Wujamknjene su Wam wožobinzy pschiłuschcźace wězy abo schtož sceże być z Waschеho wožobinstweho dźěła swonka domjazrosće nadobyła. Dola pschipadnje to, schtož je hischcźe pisches Wasche dźěło w hospodarstwje muża nadobyło, jemu. Tuž łuschcźa tamne nakupjene wězy k sawostajeństwu. Schiwórty dźěł tuteho pschipadnje Wam a synk po jenajkich dźělbach dźěłcźomaj. Hdyž chce potajkim žiwy sawostajeny leżowonosć kupicź, dha trjeba k temu Waschеje dowolnosće a też tu Waschеje žiwki. A je-li je ta woženjena, dha dowolnosć jeje muża. Tak dołho hacź Wy leżowonosć sarjadujecze, ješe winowata, wo dokhodach a twdarkach słicźowanje wjesć. Ssnadź žo Wam poradźi, z pomocu sastaracźerja abo sastaracźerskeho sudnistwa wězku mjes dźědźinzami (herbami) sarjadowacź.

A. D. Sakonjte postajenja wo tom, schtó ma twdawki za kwašnu hosćinu njesć, po naschim ménjenju njewobsteja. Wy potajkim njejsce winowaty, twdawki sa ješcź a picźe saplacźicź. Wschо, schtož w tym padze cźinicze, stawa žo dobrowólnje. Wěso nadobu dyrbicze wobstaracź, k temu jcźe po § 1620 stat. sak. knihi winowaty, ale jenož dźiwajo na Waische potrébnosće a so jam pschi tym njeschkodujecze. Dokelž macze nimale jenož to, schtož k jeźiwjenju trjebacze a też žaneho samożenja njewobwěscźe, dha njetrjebacze po naschim ménjenju nadobu wobstaracź. Sa nju njemóże dźowka hotowe pjenjezy żadacź, ale jenož wěste hospodarske wězy. Wěso jenož potom, hdyž je Wam to po Waschich hospodarskich pomérach możno. Kóždy nan dyrbi, schtož je możno, za zwoje dźěcźi cźinicź.

H. G. Wěricźel njemóże žo k tomu po prawje rusowacź, jo dyrbi saplacźenje po dźělbach pschiwsacź. Najhórsche, schtož móże žo Wam stacź, je wotpokjenje zjewjenskeje pschisahi (Offenbarungseid). Dostajenje pschepruschenje wot sudnistwa a dyrbicze w terminje sapisk sawostajenja jako prawe a dospolne z pschisahu wobkrucźicź. Sajecź hychu Waš jenož tehdom mohli, bysceze-li hischcźe žo sapowědźił, pschijězjenjsku pschisahu wotpokjeźicź.

A. Sch. Prawo dla pschiprawjenja antennow njeje hischcźe prawisnjsy dosarjadowane. Ssamowólnje njezmě žadyn podruźnik na domskej tšesche antennu pschiprawicź, chiba dge stórżou sawinowacź, kotruž wobžedźer dla schkodowanja wobžedźenstwa japołożicź změ. Jeli pak je pschicjinjenje antennu dowolił, dha njezmě pospjschcu žywju dowolnosć, abo žej nkkajke sarunanje žadacź, hdyž je antenna hižo hotowa. Najlepje je, so žo z dobrym wujednataj. — Khžijowanje dróhow a nameslow pisches antenje groły změ žo jenož z polizijskej dowolnosću stacź.

M. Ž. Pschi schtyrjoch podružinkach měli twoji rjadu, kaž je hewak waschnje, tute rjedźenje wuwjesć. Dokelž žo hospodar spjecźuje, tajki porjad sawjesć, dha wotjemu swólnitwej podružinkaj wosjewicź, so wonaj rjedźenje sa tamneju podružinkow za jeho khóstý wumyjesć dowolu nastate wudawki žej potom wot podružnego pjenjezy wotpisachnjetaj. Potom žo tutymaj pschewostaji, ko tohodla wujednansti hamt wobrocźicź abo hudnišaju rosćuhowacź. Wjch-li tu wjazy podružinkow bylo, dha mohli jeneho hamtnika abo jene sastupjerstwo podružinkow po § 17 hacź 4. 24 wusnoscź, tajke organy žo k sarjadowanju tajkich roskorow powołaja. Tu pak žo to njesłodźi.

Směški.

** **Hischcźe niczo njeje.** „Zakoženje., tute khcźor Pola naš bě tak łuchо, so je nascha drjewjanna khžiža hacź wo połojcu so sešuschiła." — „To hischcźe niczo njeje. Pola naš je tak cźopło, so sodowka (selterska woda) w fanzjach bleschach skhnuje." — „To hischcźe niczo njeje. Pola nas je tak łuchо, so ręcźneho parnika wjazy widźecź njemóžachu psched prochom, kotryž schrubu nawjercźa."

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Kedźbu! Kedźbu!

Wulki hermank a skótne wiki

(kermušne wiki)

w Kulowje

dnja 15. oktobra 1928

Wulke stadła płahowanskeho skotu prěnjeje rjadownje so pódawaja Wulki wuběrk tworow wšěch družin.

Do wikowanjskeho registra je so dźensa sapisało:

1. Na łopjeno 1049 nastupajo akzijowe towarstwo z. **Schomburg a synojo**, wotnoška porzellanowеje fabriki w Kahle w Margareczinej Hěcźe: Generalna zhromadźizna 2. 8. 1928 je wobsamkniła, so ma so załoženy kapital wo 3 milijóny statn. hrivnow powyschicź, tak rozpadnu bo 30 000 jdonkownych akzijow wo 100 statn. hrivnach, wupisanych na mjeno jich mějicela. Kapital swyschi so tak na dwanacźe milijónow tři a dźewjećdźesacź tyšacz statn. hrivnow. Powyschenje je so stało. Towarstwowe zrjadowanje je 27. 11. 1899 je so z wobsamknjenjom hamtskeje generalneje zhromadźizny we § 4 pschemeniło. (Nowe akzije dyrbjachu so te tuchi po 115 proz.
2. Na łopjeno 1075 firma Martin Jähne w Budyschinje a jako jeju mějicel schewski mischtr Karla Martin Jähne w Budyschinje. (Wobkhodna družina: wobrazowanje z wobucźom, schewstwo po měrje. Wobkhodna rostnosć na Schulerlikej haży.

W Budyschinje, 9. oktobra 1928.

Hamtske sudnistwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mar. Smolerjowa w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Duchan w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Barth w Brězowcy. Za nawěrnik: G. Janek w Hodźiju.

Tworykupow. tow. w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Najl. kajkosć!

běły barchent mtr. wot 60 pj.

běłomódry barchent wot 80 pj.

kožlowy płat mtr. wot 48 pj.

syra kopřiwina mtr. wot 48 pj.

płat za twjelki mtr. wot 78 pj.

linon 80 cm. šeroki mtr. wot 84 pj.

Wulki wubjerk!

Poskićamy cyle wosebje:

žonjace košle wot 1.20

pryncesne suknje wot 2.50

žonjace nócne košle wot 2.90

ślypry, podšite, we wšěch barbach

normalne šaty za dźěći a dorosćenych

Wosebitosć: **podšite wěcy**

Najl. kajkosć!

linon 130 cm. šeroki mtr. wot 1.50

ložowe płachty kopřiwina, 140/220 wot 3.20

ložowe płachty połpłatowe, 140/220 wot 5.25

ložowe płachty fukate, 140/220 wot 5.50

ložowe šaty z wušiw. 1 nawobleč. z 2 hłowak. 11.—

ložowe šaty, damast 1 nawobleč. z 2 hłowak. 15.—

Wulki wubjerk!

Sobustawy, kupujće we Wašim wobkhodźe

Wotedamy jenož na sobustawy **Wotedamy jenož na sobustawy**

Paulitz Ďžima

Nowozawjedźene: **wobleki a mantle za hólcow**

na tukhwilnu hospodarsku nuzu z předawa też na wotpłaćowanje. Wuźiće tutu składnosć. Wočakamy Was w našej

filialcy w Budyšinje na Mjas. wikach II

abo w Khočebuzu, na Neustädterstr. 17

Tuni cokor!

pt. 29 pj.

10 puntow jenož **2.85** hr.

Thams & Garfs

w Budyšinje

Hol. kwětkowe cyble

hiacinty, tulpy, krokusy, sněhowki najtuńšo... wikowańa. symjenjow w Budyšinje

Rauchfuss, na Žitnych wikach 9. Telef. 2621

Kofej akan kolonialne twory **KURIO**

na Zwonk. Lawskej hasy 24

Sylne prosata

su na předań w Psowjach čo. 19

Sylne prosata

su na předań w Baconju čo. 14

Serb k Serbej!

Za čuciwe a sylne nohi

wosebje prihódne a derje wudźełane formy

Wosebitosć: stupnjeznohajcezyjeru orthopädiskestupanje

Fable

Schuhmanufaktur Bautzen Bautzner Landstr. 2

Příloha k číslu 239

SERBSKE NOWINY

Sworik, 11. oktobra 1928

75 lět Serbske Misijonske Towarstwo.

Wližiche njedźelu Serbske Misijonske Towarstwo je swěčmaj Božimaj słužbomaj w Michałskej zyrkwi w Budyšinje swjedźeło swojeho 75lětneho wobstaća swjeczi, tuto w 9 hodź. knjes farar Sarjeuk-Khwacjanski Serbam a popołdnju ¼4 hodź. knjes farar dr. Göttsching Drježdźanski Němcam prěduje.

Schto je misijonske towarstwo? To njeje sapijsane jowstatwy, ale lubowarjo swjateho misijonstwa we wschěch moładach, kiž do misijonskeho kasěcžka dawaja, Misijonski Bože cžitaja a misijonske swjedźenje wopytaja, kotrejž so kóžde lěto w druhej zyrkwi wotbywaja.

Kak je přched 75 lětami misijonske towarstwo mjes Serbami nastało? Schto je pucztamar misijonskeje myslje był? Tuton muž bě farar Konik-Klukschanski. Jako kamorjowy syn w Bukezach narodźeny, běsche w krutej pobožnosczi starschiskeho doma swuczeny, kóždy wjeczor katechismuš spěwacz. Jako dźěcžo zaś z wohnjowego strachu ledma wukhowany a druhi ras po strašchnym padze we brjóžni wotkhoriwschi, bě młodźenc Bóh z krutej wolu a horcžiwej myslu napjelnjeny. Hdyž nan Khudowy dla jeho wot gymnazija wsa a pschekupzej w Budyschinje do wuczby da, naderdźe jeho konrektor nad lacžanskimi knihami a starasche so, so mohł wobdarjeny a pilny hólc gymnazij wopytacz a na duchownistwo studowacz. W Delnim Wujesku młody duchowny, kiž mějesche mandźelstwo z Makeho Wjelkowa, misijonske wjeczory dźerżesche, na kotrejž ludźo hacz z daloka pschi thadźachu. Jenoho dnja jeho předowanja w drastkomorje wschěch z Neuz-Klukschanski, kolator tehdy, wopyta, so by jeho na faru do Klukicha powołał. Tam jemu ſe hrožachu, by-li chžył tež w Klukschu misijonske hodźiny sapocžeć. Konik pak so njeda satraschicz, a tež Klukschanšzy na jeho wjeczory thodźachu. W lěcze 1843 bě prěni misijonski swjedźeń w Barcze, a Konik měsesche předowanje. Tele swjedźenje běchu hacz do lěta 1852 wšě někotrych duchownych w Konikowym zuzodźiwje. Někto bě misijonska lubosez tak narosła, so wschitzy serbšzy duchowni se swojimi wosadami misijonske towarstwo założichu 19. winowza 1853 w Budyschinje. To bě 15. misijonske towarstwo w Sakscy a najprěrschne we Luzicy. Konik pisoze dołhe lěta Misijonski Posoł, kotryž je dołhe lěta niebop farar Kichlizan Hodźistli wudak. Někto jón knjes farar Mikeła-Malešchanski a Handrik-Sklepjanski pisataj. Schtó wjazy wutrobow za swjate misijonstwo dobywa, Misijonski Posoł abo misijonski swjedźeń? Posoł kóždy měsaz do wschich Serbow wukhadźaczy, swjedźeń jeno kóžde lěto jónkrocz wuhotowanych? Tak wobstoji misijonske towarstwo, załožene w mnohich kichesczijanskich swojich tak, so wot starschich na dźěci so waschnje pschenjesa. Posoł dźerżecz, do misijonskeho kasěcžka porjadnje dawacz a misijonske swjedźenje, je-li možno, po wschěch Serbskich wsach wobhonjacz. Stara maczeř, kotraž wjazy nježeli ... hnej, hdyž zdy k tomu njeju, dyrbi ju k spowědy dźe: „Daj mě tež ... hnej za tam njepschindu." Tak w potaj-... wobstoji.

... Towarstwo z wutšimi wěstami ... nadawasche, a w naschich lětach ... Kubike daty 5. abo 6. měsiżo mjes ... dopija. Bóh daj swoje bohate ... dalschich lětach, a towarstwu nowu mózu a dalschi rozmysl w wschědnich cžasach!

Pijće wjac mloka!

Kak wjele so w amerikanskich schulach mloka wupije.

Po nowischich swěsczenjach National dairy Councila pije w Sjednoczenych statach Ameriki pschez 20 procentow wschěch schulskich dźěci porjadnje mloko w schuli. Pschiwobstwowanje, rozdźelenje mloka atd. je po mětnych wobstejnosczach jara wschelako farsadowane, kaž tohorunja wuspěch po prěnich posprytach njeje wschudźe jenaki. Swjetscha su wuczerjo a starschi dźěci — kaž je to podobne hižo we Němskej — dohlad pschi rozdźelenju mloka pschewzali. We Los Angeles su lěta 1923 wschědnje 560 000 bleschow mloka mjes schulskimi dźěćimi rozdźělili — mnohosczě lěta 1927 hižo na 3 404 000 bleschow postupiła. 80 procentow wschěch schulow w Los Angeles rozdźěluja mjes dźěćimi mloko. Nahlad wulkeho dźěła wuczerstwa w tamnych schulach, *w kotrychž so dźěćom mloko podawa*, je, so je so srowosczej, kedźbliwosczej w schuli a porjadnosczi schulerjow a schulerkow z wschědnym wuziwanjom mloka nadpadnje połěpschiła. To samo je so tež w přihanjach a fabrikach swěsczito, w kotrychž so mloko dźěłacerjam porjadnje podawa.

Dyrdomdej amerikanskeje rjanoliuki w Marseillu.

Někotři cžitaja knihi tak dołho hacz su jim a dožiwja wschitko jenoż we fantazije, mjes tym so jich podawki njedotknu a bjes słeda nimo cžahnu; druzy njetrjebaja sahe knihi cžitacz, dokelž jim žiwjenje dosez wotmjenjenja poskicza, abo dokelž je to, schto dožiwja, hnilnische, wěrnische, drje tež wuraschische a žiwosczi hacz wjele fantastiske nastawki a stawizny, njedy su rjeńsko wumyślene. Do tuteje druzyny słuschа po dacżu tež Joana Westhusez, nimo měry rjana dwaczesczěłena dźowka bohateho wobsedzerja wulkowych zamow w Kanadźe. W Montrealu, hdźež tuta swójba bydli, bu Mišz Joana, kiž bě hižo jako dźěcžo dla swojeje rjanoscze znata, wot muža wohnjedjena, kiž je we jenej jamje jatu dźerżesche, a kotrehož policija po wołomandjowskim wobtěhowanju saſtěli.

Jako bě Joana dźewjatnaczde lět stara, poda so na Quebeksku universitu, dyrbjesche pak ju na profitwu profesorow hižo po někotrych měsaznych sasze wopuschczicz, dokelž běchtaj so hižo dwaj studentaj jeje dla saſtěliłoj, a posłucharnje, w kotrychž pschełwyhowasche, buchu wot studowacych wschěch fakultow a senczetrow runjewon nadděłowane, hdyž běhu porjadne rozwuczowanje profesorow nimale niemóżne. A někotre pschihódy nowa spodźiwna powěsez wo tutej holzy, kiž žane romany cžitacz njetrjeba, kiž swoje romany sama dožiwi, bjes toho, so by to dopka.

Jeje nan, žeby pschejo, so by so podawk w Quebeku zabył, bě swoju dźowku hnydom na tódy wzał, so by žeby hnót wobhladała. Psched krótkim pschistajichu so někto, na puczu z Alexandrije do Parisa, w Marseillu. Tódy běchu brjóh nastupili; prodsdesche Mišz Joana swojeho nana, so by jej cžmowe haſki pschi pschistawje pokasał, kiž su sterje wuwołane hacz słowne, a wo kotrychž romantiky bě hižo wjele słyschała. Nan běsche pschesprózny k taſkemu wjeczernemu wukhadźowanju, buhužel pak tež lohkomyslnu dosez swojej dźowzy samej bicz dacz. Rozsudźiwschi so skónczenje, pschikasa sylnemu a wulkemu kapitanej swojeje łódze, Mišterej Aler A. Geraldej, so by tutón swoju dźowku pschewodźał.

Wobaj pschedundasataj naspomnjene haſki a wopytachtaj zyły riad korczmow hacz do połdnjeje nóżki. W 12 hodź. dźenschtaj wjacor bycz, mjes tym pak bě hižo 2. hodź. po połnocy wotcžła, a pschejo bźesche wjele wo wobšmaj njeco widzeczi a słyschecz. Nan poda so psches to do wulkeho njemčera a wupóſta matrosaj, so bystchtaj słuhjenjeju putatoj. Na tajke myślje może jenoż cžłowjek pschińcz, kiž Marseillske haſki pschi pschistajenju njesnaje; pschetoż by to hižo zyle spodźiwny pschipad bycz dyrbjał, hdy by cžłowjek po cźmje tamnych tyšacz zamjerzczanych a dźiwich haſkow a korczmow wěsu wołoſu namakacz chcył. Wupóſtkani matrosoju tohodła ani swojeho kapitana ani jeho rjanu pschewodźerku njewohladachu, haj woni so žonu wjac njewuwzěcžichu.

Rano w 6 hodź. bźesche Mister Westhouse słónczenje na bliſchu polizijsku stražeńnu, hdźež mužachu jemu sdźelicz, so by kapitana morjeneho namakali, so pak wo jeho dźowzy žaneho słeda nimaja. Policija, kotrejž so 10 000 dollarske myto w padze wuspěcha pschilubi, pytaſche wodnjo a we wozy za słuhjenej, njebźschindże pak žaneje kroczele dopředka. Tu pschińdźi so jeneho dnja *módry cžłowjek z makym cžołmom* pschepodawschi list w schpatnej jendźelscźinje:

„Sapołožże 30 000 dollar na městnje, kapitan šabity, dźowku wróczimy, hewak tež šabjeny."

Mišter Westhouse słuhi k prěnjemu rasej swój měr, bźesche sahe na policiju; vosłuhowschi pak so po puczu hinak, dźesche na banku, da žeby požadanu sumu wupłaczicz, a poda so na městno, hdźež běchu šabitelo kapitan namakali. A hlejce, pschińdźe tam cžłowjek, wotewsa jemu pjenjezy, słuhowschi, so smeje bźesche na ſamtnym popołdnju dźowku „w rukomaj".

Wopraudźe wobkedźowachu krótko do 6 hodź. motorski cžołm, kiž so k brjohej bliżesche. W cžołmje leżesche jako jenicźka Mišz Joana, se ſpułanymaj nohomaj a rukomaj, hewak pak njeſranjena. Wona njemóżesche wjele powědacz. W cžmowej haſzy běchu so tšo muzjow do kapitana dali a jeho po rosbarjazej ſwadze ſabili, ju pak do awta ſadźili a wotwjesili. Schwyri dwoj a schtyri nozy je w cźmowej. Mokej pinzy ſedźała, doniż ju njewumożichu. Mjeko jej niczo druhe njeſtyscho, hacz so na pschichodny dyrdomdej cžaka abo so tak ruce bacz móżno twida. Wšo wschak móże so tež mandźelſtwo jako dyrdomdej słónczeju.

Dalźemske rozpuchnjeńske njezbože před powołańskim sudom.

Psched wulkej thłostańskej komoru krajneho ſudnistwo III w Barlinje sapocza so pónđelu powołańske jednanje dla hrózneho rosbuchnjenja w Dalźemje, jenym Barlinſkim pschedměsecze. Charlottenburſki kawinski ſud běsche pschekupza Weingärtnera, kiž je so tež ſa generalneho konſula wudawał, dla njerodneho morjenja, cžełneho ranjenja a pschesmjenjenja ſakonja wo rosbuchadłach k dwěmaj ſtótomaj jatwa ſaſudźił. Wobsche poczeżaze běsche ſa wobſtorzeneho było, so je na faſkluženje pjenjes dźěł. Pschecžiwo tutomu wuſudej je wěcžnitaj powołańſtaj. Salitarſtwo wobſtorzeneho, kiž pschida, so je ſhromadnje ze swojim ſwakom Stamerom bjes dowolnoscze we swojej villi na Parkowej dróży w Dalźemje ſtrašchne wjeſele buſchkowiz dźěłał, wuſtrihnje, ſo je Stamer ſ wotpohladom rosbuchnjenje pschihotował. Po wudawanju wobſtorzeneho je Stamer ſebi ſamemu žiwjenje wſał. Lawinſki ſud pak běsche druhemu mjenjenja. Nječzitaj ſtaj někto k pónđelſkemu wjele ſpodźiwk ſkałałoj, ſo bychtaj dopokałałoj, ſo je jara łohzy nóżno, ſo je Stamer ſamomordarſtwo ſtucził. Po jeju wudawanju rěcza tež podawki pschi rosbuchnjenju ſa ſamomordarſtwo. Tehodła namjetowałoj rěczniſkaj, ſo ma ſo na mjeſnje njeſboła ſamym lokalnu termiju wotmurcz. Wo tym pak ma thłoſtańſka komora hiſchcze wobſamkowacz.

*

Dalmatiska — kraj słónca!

(Pokrać wanje.)

Dubrownik čini slawny jeho starodawne pomniki zastoje kultury a kuzło jeho rostlinstwa. Druhe dalmatiske město Kotor je nabyło swětoslawnosce z dźiwokrasnej scenerija swojich zaliwow a skalnych sćěnow.

Spanjadowa so zeleni woda w cichim zaliwje, a rozmjednrjene žołniska zaskakuja, so rozbliwaju wo skalne pobrjohi, kiž zawjeraju mórski kótlik. Wobrazy njewuprajownje rjanosce poskićeja so wopytarjej Kotorskeho zaliwa.

K morju so tula stare město Dubrownik wysoko nad nim pozběha so na njesměrnje nahłej skale hrodźik.

Prastary Risan dréma nad Risanskim kótlikom — dopomina na romsku slawu. Kiwa z wysoka cyrkej w Perzagnje.

Parła Kotorskeho zaliwa pak je stary Kotor. Nad městom so kwakluja murje a wustupki twjerdźiny. Stara dróha so wije a sekluje hač na wjerſk Lovćena. Wuzke wulički přehrodźeja, rozrjaduja stare město. Stara kathedrala khowa drohe relikwije swjatych skitarja města.

Na torhošću čornohórski lud předawa płody swojeje zemje.

Krasna je tež wokolina.

Stare město ... tula so skalnym mjezymorju. Starožitne murje twjerdźiny a cymby wuzke wulički wabja motorjow. Zelony płašć cyle město zabalja . . .

Wot Dubrownika do Splita dźeń wote dnja běle parniki brózdźa módre žołmy Jadrana. Pozastawaju w přistawje Korčuli.

Haj, Korčula — tež to je skerje skamjenjena bajka dyžli murjowane město!

Bajka z juha!

Bjenatska gotika po cyłym měsce. Palacy, dwory, wrota a balkony wócko zaajerja wokřewjeja. Wšě te wuzke wulički so měrja k srjedźišću města, k powaženej cyrkwi swj. Marka.

Krasny to twar z 14. lětstotka khowa w sebi drohotny wobraz Tintorettcho. Na sewjerje kupy Korčule so wunórja z morja najrjeńša kupa Jadranskeho kupišća, Hvar.

Město Hvar, to jadranske Madejra. Lěsate hory je škitaju, starodawne twjerdźizny nad jeho murjemi wočuwaju. Rostlinstwo docpěwa kuzło Dubrownika. Wysoke palmy k njebjesam sahaju. A nimaš tu zymy a sněha.

Pycha Hvara je slawny wobraz Florentinskeho města Rosseleho „Boža wječer". Klóštr Franciskanow wobsedźi tón pokład. Srjedź města so hordźi stara katedrala, jednaće woltarjow z marmjela ju debi. Palma Giovine a druzy mistrowje su ju pyšili ze swojim wumjelstwom.

Daloko na zapadźe samotna kupa Vis soni pod tropiskim podnjebjom. Tu rostu najpyšniše rostliny juha.

Vis móże powjedać wo telko bitwach na morju, kiž howrjachu wokolo lěsatych pobrjohow. Vis je widźał porażku hordeho francowskeho łódźstwa a dobyće Jendźelčanow we winowcu 1810.

Vis je widźał pohibku włóskich łódźi w lěcze 1866. Rakuski admiral porazy tehdy italske łódźstwo.

Na krótkim wječorje kupy kupička Biševo so pozbeła. Jeje *„módra prózdnjeńca"* — dźiw přirody — přiwabja telko pućowacych.

Najwětša kupa Jadranskeho kupišća je Brač.

Ludy a narody su so bili wo tutu kupu. Wjacy dyžli dwaceći króż je wona zmjeniła knjeza. Romjenjo, Bycanćenjo, Němcy, Bjenaćenjo, Madźarowje, Francozowje, Rusowje a Rakušenjo tu běchu z knjezom, doniž so kupa njewróći k maćeri Jugoslaviji. Tak Brač je slawny z historiskej zašłosću.

Kuzło subtropiskeho rostlinstwa dźe paruje, ale wino a figi maš tež tu. Supetar je klowne město kamjeńtneje kupy. Tu je krasny pensionat „Slavija", w kotrymž so přebywanje poručuje. Leži krasnje při módrym morju a njeje tež pomérnje drohe. Bol je slawny ze swojim klóštrom, hdźež wobraz města Tintorettcho a pjenjezowna přećelow rumělstwa přiwabjetej. K Bračej so přizamka kupa Šolta — płódna to zemja, bohata na winje, žiće a wolijowcy. A slawny bě a je Šolta ze swojim mjedom po cyłej Dalmatiskej.

Jadranske kupišćo — Mljet, Korčula, Pelješa, Hvar, Vis, Brač a Šolta a wšě te njelicžomne kupki a kupičicki, kiž je wobdawaju — je woprawdźe raj za kóždeho wěrneho přećela přirody a kultury starodawnosće.

Po kčejatych hajach Mljeta, po palmišćach Visa, po hórkach Hvara, po kamjeńtnych pobrjohach Bača a po luboznych honach Solty — wšudźe so wokřewješ z miłym podnjebjom južnych krajow. Před pomnikami starodawneje kultury na Korčuli sy přeslapjeny z telko krasnosće.

Wopraudźe, přiroda hromadźe z wumělstwom a historiju je tu po jadranskim kupišću stworiła raj za česćowarjow čisteje rjanosće, za lubowarjow a přećelow bójskeje přirody słónčeneho juha, z krótka za kóždeho člowjeka, kiž je sej w našej dobje hišće wobkował jimnu dušu a bójski dar, wjoselić so nad rjanosću stwórby.

(Přichodnje dale.)

Kaž so podźiśeho powź, je powolaśiśi žud Weingärtnerowe powołanje po nimale 12 hodźinskim wurodźowanju zaćišnył. Wostanje pśi 2 Ntomaj jaśiwa.

Slawni zaspancy.

We wśech cźasach běchu ludźo, kiž njeźiśedźechu kaž wśędny žnjertni do loža, hdyž běchu zaspani, łpróżni abo khori, ale kiž ś druhich pśicinjow na łwoju pśiśehowanosć. Wernadotte, schwedśiśi kral, khodźeśeho wjeczor w jźiwacej nadźinach do loża a słowaśe halle na druhi dźeń popołdnju w schtyrjoch hodźinach. Wš łynje pśichilinaśe łwojich ministrow we loża a tam podpiśa teź trźebne akty. — Naśe schijaze maśchiny majn so za łwoje wobstaśe loźu dźakowaś. Singer, wunamakaŕ jehły pola schijazeje maśchiny, leźeśe we loża a žonjeśe — nźeso we maśchinje, na kótruž dźeśi a nóz myślśiśe. We žinje wuhlada nlano, kiž so ś hlebiju do njeho da. Khorhojeźka hlebije pak łmahowaśe ś wulkeho wucha na žónzu hlebije. Singer wotmoł — wulke prośenje bź wuźaśnjene: Wucho łłuśeźa na wótry kónz jehły a niź loź pola wšędneje jehły na tamny kónz. — Schpanźanez Donej Everardej Blaśez běchu ze łwéźdowe wśeśćiśi, so wón we loża njewamrźe. Mudry łwóź dźiśeśe wźeśe wźeźnje žiwy wostaś, a njewabuśiśi-li někto łwoje loźo wjaz. Schśeśej dolhich lět bź wón w nim wodnjo a w nozy wutrał, dha naśta łynje łemjerźenje, a w prénich łtrózelach łkoźi Blaśez je łwojeho loża, so bź cźakaŕ, padny pak a dyri je ś hlowu we rózk loża tak jara, so bź — mortwy. — Woprawdźiły wumeźa w lźenanju bź Jendźelcźan White, kiž jako łtrowy a cźiły cźłowjek schśeśe lět a łydom mźekazow we loża wutra. Wón pśichemeni ża tuśón cźaś schtyri króź łwoje bydlenje bźez toho, so bź loźo wopuschcźił. Wón da so pśichi tajkim pśicźeźehnjenju wjelebśe we loża wotnjeźe a jónu žanu ś Quebeka do Montreala, wśo teź we loża. Teź wo łnatym jendźelśiśim žudniku Dornoilu so powźeda, so ga njemóźeśe wot loża dźeśiś, a so njepśicźeźelśiśej łtronje tohodła do łwojeje łpaśiśeje łtuwy łkoła, so bź ś nimaj jednaś. Wón łakoła źebi w łwoim teśtamenźe teź kaśhcź a poštajl, so cźe bźeś we loża pohrźebany.

Přilopk.

* **Amerika woczakuje Zeppelina.** Pśichihoty ga powitanje „hrabje Zeppelina" na letanišćeju w Lakehurst pu łtónzene. Powźetron „Los Angeles", kótruž je Nemśka we łwojim cźasu na Ameriku wotedała, wopuschcźi łwoju kólnju a powoźtaji ju Zeppelinej. „Los Angeles" poleći ga cźaś Zeppelinoweho pśichebywanja w Lakehurst do St. Antonia w Texaźu, puschcźi pak go hakle potom, do powótra, hdyž Zeppelin do Lakehurśia doleźi. Tak budźeśtaj tam khwilu dwaj powźetronaj pohlo źebi w powźetźje. Ke wobśtupjenju mśtna pśiśed powźetronowej tólnju pśichiźedu někotre ta namórnikow ś Philadelphie do Lakehurśta. Amerikanśi namórnikśi hant dhe Zeppelina w Lakehurśte powitaźi. Sa offiźerow a mužiłwo „hrabje Zeppelina" ga bydlenje pśichihotowali.

* **Swinjazy łkandal.** W Schlawje w Schlezyńśej łtoji pśiśed tyźoa łwini na łwinjazy mór. Wuźchnośe ga pśi tutej žładnośći cźeźke pśicźeźinjenja łakonja wo łkótrych khorcźeźach a zyrobje łwećźili. Cźeźko winowata je wobźeźe bruźłwowa miłokanja, w kótrejž łtadła łwini pśebywaju. Miłokanźke bruźłwo potaji khorcźej hiźem wot jutnje a pśicheda wjele łwini, kiž běchu khore, k rźa. S tutym łkandalownym wobśtejnoźećemi łabźera ga někto łtaśe rźeźnistwo we Khohowje.

* **Sćwoju ludku zadajił a wobwećnył.** Na łukach pola Lippertśhofena w Durinśku namakachu ga łchtom wobwećnjene cźeło 25létneje njeźenjeneje łłužobneje holźy Walpurgi Baurez ś Lipperśhofena. Holza běźe žamandruha. Jako na łlóśtnika tukachu łnydom na jeje lubeho, 35létneho njeźenjeneho wotrocźa Sebaśtiana Trinija ze Eiterśheima a połizija jeho łaja. Swopródka Trini pśijeźe, so je njeźiłuł łtućił, połdźeźa pak ga wujna, so je łwoju lubu zadajił a ju potom wobwećnył, so by ga źadł, jako by źebi holza łama źiwjenje wźała. Mordarja wolejedźeu do Eichśtáttśkeho jaśtwa.

* **Sažonamatane Bismarckowe juwele.** Debjeńći a łtote wźeły, kiž łu wśeźkej ś Bismarckej pśiśed łchtyrimi lećami kradnyli, ju hakle w pośledńich dnjach łako namakali. Tehdy, pśiśed schtyrjomi lećami, bź ras wjeczor wjećehowenu automobilej nźśchto łwadźi. W cźimi paduśhći automobil, w kótrymž běśhe kożany kof ś wurjadnje drohotnymi juwelemi, wurubichu. Hakle nźto łpytachu paduśhći dryblantowu debjeńku jenemu juwelerej w Altonje pośtiźeźej. Juwelér pak łpóśna, so debjeńka ś tamneho rubjeńśtwa pśiśed łchtyrimi lećami pokhadźo. Na to łaja połizija pśichedawarja a jeho pomogniłkow, kótriž wśędnjy bliźko Friedrichśruha, hdyž wjećh ś Bismarck budli, budla. Połizisći ga dale porađi, nimale zyle rubjeńśtwo wobśtadnjenemu łako wróćiźeźa, hačrunjeź běchu jo paduśhći derje łpowadźi.

* **Dribatne letadło dele padnyło.** Pola Geislingena we Württemberśkej je łobotu rano pribatne letadło tworjeneho typa Raab-Katzenśtein dele padnyło. Wobjedźer letadła, 22létny letaśki łchuler Hartwig ś Gothy, ga łaraźł. Mikotka Irma Thomażez ś Kaśśela-Waldaluy wośta cźeźkoraniena leże.

* **Transport zyrkwje.** Zyle ś worzża a łchkeńaŋ natwarjena zyrkej, kótruž je profeśor Bartina ża Kólnjanku „Presśu" pśichprowił, budźa po wśem łdaću do Schźeźeńina pśebadaź. Zyrkej, kótraž 200 000 hr. płaći, ża transport ... ćeźi ... w Schźeźeńinje łnowa natwarja.

* **Sćerpne hoźći łkhori na łajedoćenje ś mjazom.** W ... w Rybnikśkim wokrjeśu łkhori na jenym łpitalu ... zan 22 kwaśnych hoźći na łajedoćenje ś njeźe... wa wobjeda je pjeźa krótko po łajedoźenjeńu wumrźe.

* **Nowy lět pśiśed ośean?** Kaž Stockholmśke nowiny pišaja, hotuje ža schwjedśiśi letaŕ ś amerikanśkimi pjenjesami na lět pśiśed Atlantiśki ośean. Wśo njepokeźi wjaźy lećja nasynu, ale k leću nźeto je schwjedśkeho mésta Malmö do Newyorka. Jako płota mjenuje wołkhadneho letarja kapitana Ahrenberka. Amerikanśki inwowy dom Wannemacher dawa jemu pjeźa pjenjesy ża lět pśiśed morje.

* **Schźilne njewjedźeŕa w Lothringśkej.** Sźerjedu łandźeneho tydźenja rozpuśćeźiśmu łe nad Metzom a po zyłej lothringśkej krajinje jara łnylne njewjedźera. Błyśk dyri na někotrych mésćach, so ś wobnjemi wjele łchkody naśta. We Nentzragnyn wotpalichu łe tśi kubła. W Hauanźkim Weiśern ... Vogeśach wotpaśi łe jwiśi hotel a w Götzenbrücku ga tehernuja někotre łtatoli ś błyśkom wotpaliźeźa. Wobnje běchu cźim łtraśhnśiśe a kataśtrofalnśiśe, dokeļa běśhe wśędnjem njedośtatk na wodze.

* **Sćełewa ćiłaźina město wina.** Wotbłaboć pinzy wocźekźiwośćemi łoćijanca na Weśterlandśkej kupje je je na wobźaŕanjonne wojśnje łmjerći namakaŕ. Wón mém w pinzu błeśchu wina ś błeśkom hełowcje ćiłaźiny a napi ło ś njeje. Pod źalośtnymi łokoźeźemi wumrź pinźny wotbłaboć, kiž běśhe ło je łelowej ćiłaźinu łmtśkowne je łmjertnje ipaśi.

* **100 waggonow muki ło ipaśiło.** Błiźo Krakowa we Pólśtej je rozźaŕowej bźeźeni woheń wudyri, kiž zyły mlyn a 100 waggonow muki do popjela pśichwobroći.

* **W gyrkwi cźeźkoranźene dźeźe.** W gyrkwi w Beurronje wali ło pśiśed dwaj zentnaraj cźeźka kanjeńna śchła na śtśelnebo gynźa pśichkipjo Bólena w Beurronje, kótreho maźa w łamkunym wokomiku runje je łwjeźeźej wobdu krjeśeśe. Wbohe dźeźo dyrbjachu cźeźkoranźene do khorownje dowjeźeź.

* **Najhorźiśe město.** Schtóź dhe wébźeźi, śchto horźota rźka, njech puźuje do města Masśawa w italśkej kolonźi Erythraźe pśichi Čerwjenym morju. Masśawa ma nźéhe 10 000 wobydlerźow, je potajźim nimale tajke město ko Kamjenj ibo Lubij. W Masśawje móźo wobydlerźo jeno na kanjenju na błónzu warieź. Pśicheźoj łam njeje nicźo njewjedźeńe, hdyž łam thermometer w khłódźu 50 łtop. horźoty po Celźiju pokaźuje. Powźet je tam khorko wełódny a lźeśa temperatura wuźinja tam w pśicheźku 30 łtop. po Celźiju. Sźu tam ganc hijom lźeśa méśi, hdźeź je pśicheźkowa temperatura 32 łtop. wuźinka. W januaru, potajźim w najzymniśichim méźazu, wuźinja tam najwyśśicha cźopłota w pśicheźku 29,4 łtop. W lećim meju w Masśawje horźota, kiž w pśicheźku 40 łtopinjow wuźinja.

* **Wichory na Atlantiśkim morju.** Poślednje dwa łchtwaćodźa na Atlantiśkim ośeanje cźeźke wichory, ju łu łódźe wulke łapośodźenja pocźerpźe. Dwaj wulkaj ośeanśkaj parnikaj śtaj je 24hodźinśkim łapośodźenjom do Newyorkśkeho pśiśtawa dojeźoj. Po śchtrickźkowych powźeśćach jmźe 7 dalśich parnikow łapośodźenje wo połdra dnjo. We zymnym napśeśćiwnym wichorje móźadnu łódźe jeno pomału do prźeźe.

* **Wutorźena dróha.** S Newyorka po powźe, je ma ło dróha Victory Highway, kótraž pola města Corłon City pśiśed wyśoke hory Sierze Nevada wjeźe a je śchźeźa mężnogo łódźeho lźeta je łnéhom zawźeta, jako prénja amerikanśka, nakrajna dróha ś pomogu błótnich cźopłych górkow a rołow, po kótrychž cźopła woda běži, tak hrećź, so łnéhowe łepje rośtaja.

* **Zyła łwóźba farmaŕa ło łpaliła.** S Brandona we Manitobaśkej prowinźi w Kanadźe je powźe, so je tam farmaŕ, je łwojej mandźeśći, łynom a dźowću w płomjenjach kónz wźał, jako bo jebo farma palećhe.

* **Śsuchota w Brazilśkej.** Se łtatow Alagoes a Bahia pśichkhadźeja powźeśće, so majn tam tajźu łuchotu, kaśnuj wot lěta 1915 wójazy nepomnja. Na rźeźy San Franźiśko łu łódźe dyrbjale pśicheźaś jeźdźicy. Wjele cźłowjekow je hłaźom ś hłodom wumrźeźo. Ludźo dyrbjachu łtót pśicheźawaś, dokeļa łu źiś wulthe.

* **W puśćinje wobkludnił.** W połnócno-afrikanśkej puśćinje, 15 mil wot Fahoumu źalenej, letadło śjoch łportowitkow nadeńdże, kótraž běchu ło ś autom na dalśich jeźu puśchcźili a běchu ło hižom pśiśed někotrymi dnjeni łhubili. Namakan mužjo pośticźichu hróśhny napohlad. S dwu dohim hludźejom po puśćinje běchu woni rołom łhubili.

* **Wboha mała Mis Francе.** Kaž njedźeśe hinak wocźakaŕ, je franźowśka kralowna rjanośće, kótraž w mjeśu narodnym wubźeźowanju rjanośće w Galveśtonje we Ameriźi druhe myto dośta, łtónzene haćź do nźakajkeho rewueśeho dźiwadła źajeła. Pśichi pśednim dźiwadłowym pruhowanju poźa wona je ładwźelowanjom łhchowaćź: „Wobhladuja źebi mje jako pośdźiwne dwérje, ale wśaćź źebi mje nichtó nochze."

* **Grichiśka łymnaźja wupśeśeźeŕa ło w Smyrnje.** Turkowśke nowiny pišaju, so je w poślednich dnjach we Śmyrnje wjele ludźi na grichiśku łymnaźju łhorite. Khorośeź je ło pjeźa śpeśhnje po zyłym méśeźe roźśpeŕiła.

* **Jndiśka kupuje Jendźelśku pśećenju.** Śandźeny tydźeń pokaźachu ga na produktowych wikach w Liverpoulu w Jendźelśkej indiśku kupu, kiž pśicheźowośćim pśećenju łtupowachu. W Jndiśkej je ło pśeheźa letka łubjenje radźiła a tuž łu tam nulowani je we wukaźu łupowaćź.

Ale — ći ludźo.

W nimale wśeźkich położeńach źiwjenja broje łpodźiwne łapśichijeźe wulku rólu, pśichotuje cźłowjekam wśeźkich worśchtowu wulku błowukamanje a łhubi ło pśichi błiźśchim rozpomnjanju do njeźeho. Čźi ludźo.

Schtó pak łu „tući ludźo", tutón łaźrach dźeźi a hroja njeliźomnych dorośćenych, hačź bo wyśokeje łtaroby? Na kónzu tola nichtó druhi, hačź łbyśne cźeśy a cźełki — bohuźel pak teź hušto dość towaŕśtwow młodych łunjenjow, — ći niźo rozumneho njedźełaja a hiśchźe njeje nałyła. Śe wjeźele zydźa, kiž łkopośćeźe mjenujemy, tamni ludźo, kiž we wśém njeśchto łchpaźneho namakaja. Rohowzy muźśkeho a žónśkeho łpłaha. Walźiśći łu łwojebitej rozwólnośću na wobźaŕowanja hódnych, kiž je njekaźa łchźibda a njeśprawnośćej potrjećhiźo, pyłaja tajkim pośledńim możnośćą wjaćź, ło jako źhrabaćź. A wono njeźtanje jenoź pśichi łamym pośpyśeźe, a wonі mógo woprawdźe teź ś wulkim dźełom cźłowjeśtwa, kiž je jim bźez mozy wuśtajeny, cźinićź, śchtóź dźeźa.

W poślednich lětach powśchitkowneje wulkeje nuźy je łtrach pśiśed tym, śchto mohli ludźo rźeź, cźeźćiwe bydlenje łchźiśi, wón bu wot wjeśćich łtarośćow haćź jaźiśi hłowu wobwrźeźenja a połelkowanja podućheny. Cźełowy, pśiśinu-li łako jónu lépśhe cźaśy, tuto łymnuze ładźerźenje pśheźeźiwu bladam ludźi łobu pśchewźaźo do bjeśśtaroźtwinśkich dnjow!

Kiž pak łamo w naśchich dnjach hiśchźe najbórje pod łapśichijeźom „ludźo" cźerpja, łu młode holźy a młode žony. Wśo, — cźaśy, hdźeź dobre mjeno holźy ś hladanjom pśchirunowachu, kiž móźeśe teź to najmjenśiśe ładawaś, nje łazźemnicź, bu dźe — bohužeł dyrbjeny to rjeź, — na wśeź cźaśy nimo. To pśchińdźe ś bźela ś toho, że wjele dźeśi holźow, w mésćach łamo wulka wjeśćiśława, někotre wołanje wułkonja. Holźy krocźa ś pośdźinjeźej hlowu dwój pupwrlanja a łmeja ga ś dobrym wuźbam cźełi Leśći a wśćheźenjam cźełi Wórśche we łtych łcźehowach. Pśiśinźe pak cźaśy, hdyž muź do kola łtupi, kiž jim wośud wołłuźanjenja, potom łaźpyńnje ga łtodom horde łwarjenje łamotwóśtośće a tamne žonjaze łłabośće dobudu namóźo, kiž hušto „njźto wótrź tak mógeźe twóśniśa, ło wona hušto na to najwažńiśhe łabudźe: prawe rołumne łodźerźenje k jeje najwažńiśhim źiwjeńśkim prajśchenjam. Nźebźiwajo pśiśed powołanje a dośpołnje pśheźeńźenje źiwjeńśkeho waśchnja dale możnośće, tućźiśćho a hrozbodnśiśeho ś młodym mužśkim wobhtadźeź, łakoła pśchego hiśchźe łtrach pśiśed „śchto mohli ludźo rźeź" pśchejaraj łwobodny, njewinowaty wobhlad derje wocźehnjeneje dźowki ś mužom, kótreho je źebi zwólwolła. S tym bo tak nékótry błub hušto dołej jeniźzy ś teje pśchićźimy pśchełkhwata, to by ga łwobodnišhi wobhlad jmóźił.

Někto pak pśchińdźe łamdom wjele łłuśźći a wjeśćej łtrach pśiśed „ludźimi" na rjad, a to je łtrach pśiśed rźeźemi, kiž bźchu ł rozwjalanjom błuba naśtałe. Tak dołeko ga dźeńźa łamo ś najpokrośćeńśiśich jenoź někotśi, ło njebychu roźkud błub rozwjaźaŕ, ża někśho njewźhćźdźe, mjenujemy, mélі. A njeje to woprawdźe najrołumniśicha a najpśchirodniśha krocźel, kiž móźe mudru, rołumny cźłowjek cźinićź: po łpóśnaću łamołenja tute łapo bobre łćinićź, tak dołho haćź je k tomu łtśćeźe cźaś, a ło nia łpytaćź śmérowaćź źebi prajo „hdyž budźemoj ženjenaj, ło to hśćeźe da" abo ło na podobne naśchinje je njeśbożo podaćź?

Kak wjele ś młodych žonow cźerpja hóźko a cźeźko pod bradami mužow, kótreź bychu ło, hdyž teź jenoź hoźć je wéźnje méźy, tola rańnje dośćaź ża cźaś łłubo łoju pokalale a potuźe tak ża cźaś ś wjenja dla śmérźeźneho łtrocha, kiž je pśiśed rozwjalanjom błuba wotdźeŕowaźe. We tak wjele mandźeśtkich rozwjalanjach by mjenje było a tak wułkim małym dźećom by ło łrudnu dóhź dźeźi łuśeźonźkich mandźeśtkowu łalutowaŕ.

Njech źebi kóždy jenotlinny, pśchede wśćhnu pak łamu we wokomiku, hdyž ju błaźnimy łtrach pśiśed łabźeźeńcom „ludźo" nadpadnje, praji, ło cźłowjek. Kiž je łtym wotpołnedom wo někim rźeźi njeje ani pohładnjenja hódny. Na cźłowjekow ś cźłym pśchedpomjonom a bźeźnu łazom pak małorośćeź a njźśeźa bezźła niedbyrjała bośhaśeź wúź. Hladajmy, hačź łmy łami bźeź poroka a kritizujmy naśe łamśne ładźerźenje a źiwjenje, wo druhich ło njeśtarajmy.

Wjele njeśbożom by ło ładźiwało, hdyž bu dowjeź jenoź „cźłowjekowo" było a žonych „ludźi".

Listowanje.

Do Pruśkeje. Łaśći wodowny łokoń poštaja, ło wubjerźowanje rźći wobhźeźerjej pśchijśłuścho. A je-li ło tón wuhlédźićź njehodźi, potom pśchijmjenjik. Dale wutraji łakonwobłeśćeho ła łkutka łłupjeneho łakonja winowateji ź wudźerźenju ła jeneho cźeśćeho, dha móźe tón, kiž je nźeto pśheś łakoń winowaty, dotal winowateho we wyśokeśći thóśtow poćźeźićź, kiž je haćź dotal płaćił.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. Sokolśki wotŕjad łtrayćh knjezów zwuźnje sobotu z młodymi.

Khróśćicy. „Serbośław" zmèje njedźelu 14. oktobra wjećor 1/8 hodźin swoju mésaźnu zhromadźizny pola Wjeńkee.

Komorow. Jednota „Sokoł" wuhotuje pśichodnu njedźelu 14. winowen wjećor we 8 hodź. w „Kaćej korćmje" rjany Sokolśki wjećor ze śpéwami, dźiwadłom, zwućowanjom a rejemi. Wšćeh lubych sokolśkich bratrow kaž teź wšćeh lubych Serbow a ze daloka pśeprośuje na njón wutrobnje

jednota Sokoł.

Njebjelćicy. Jednota Sokoł zmèje pśichodny pjatk wjećor 1/2 9 hodź. w Žurec hośćencu w Njebjelćicach wurjadnu zhromadźiznu. Jednać dubje so wosobje wo počahach nawjećornym jednotam. Dla waźnośće wuradźowanja prosymy wšćeh sobustawow, pśitomni być. Bratśa susodnych jednotow su witani.

Starosta.

Panćicy. „Lipa Serbśka" (mėšany khór) śpéwa pjatk 12. oktobra wjećor we 8 hodź. pola Natušee w Kukowje. Njeći wšitcy pśińdu.

Zastupowacy dirigent.

Rakecy. Serbśke towaŕśtwo „Lipa" wobdźeli so pśi cźełnu njedźelu na Sokolśkim swjedźenju w Kaśe. korćmje. Pśińdźe w prawje bohatej ljubje.

Predsyda.

Ralbicy. Towaŕśtwo młodźeńcow na njedźelu 21. okt w Sunowje ptakatśelenje. Započenjemy popołdnju 1/4 hodźin. Njech wšitcy pśińdu. **Predsydstwo.**

Tydźeńska skhadźowanka a wėdomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónźdźelu nawjećor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kafejowni w Serbskim Domje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 14 Kč. Kóžde so. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěsćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobźěnje so stajace nawěsćiki a tabele so wyše wobkedźa. Za reklamowy rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 240 | Budyšin — Pjatk, 12. oktobra 1928 — Bautzen | Ročnik 81

„Zeppelin" do Ameriki leći.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je so schwórtk rano we 8 hodźinach na lět do Ameriki puśiśiła. Powětrna łódź je nad Vaselom, Belfortom a Marseillom lećała a so potom, so by so žyłnym wětram pśez śchpanišim brjóžu wuwinyła, k afrikanśkemu brjóžnej chyžła samerici. Dalšich powěśćow njeje dotal dośchło.

Havasta agentura z Bordeauxa powźe, to je so wjedro sčitwórtk wot 2 hodźin khětro polěpśiło. Deśćnej je pśechwal. Wětrowa žyłnosć je trochu popuśćeźiła. Se Le Cendre pśez wulkuje rěki Gironde go powź, so je tam dobre a jasne wjedro. W Biarritzu je so njebjo po žyłnym deśćnju wuczahnyło, wjedro je derje pśechewidne.

*

Na jězbje do Ameriki budźe na „Hrabi Zeppelinu" jenož 60 zogabowo pśichtomnych, ś nich je 40 muži wobźadki a 20 pućowarjow.

Pśejedy harź je so „Hrabja Zeppelin" na leśenje do Ameriki puśiśejś, je so ś jeho twarzom, dr. Eckenerom, dopóśnował „Deutsche Allg. Zeitg." rozrěcźał. Na pśaśenje, kaše su wuśłuchy, je dr. Eckener wotmołwił: „Wšykne wobźemy ś tejele łubjeneje dźěrvy won, njebudźe so wjazy bórzej." — Wośmjerce pucź pśeś Azory?" — „Tak žeby wšykno, tola so njewjedam. Wumeńenja wjedra žu sa tule jśišu wjele saśchmetanišche, dyžli sa amerikanśku jśišu „S. N. A." Tola žeby myślu, so wjedrowemu bohu teź tón kšej nóź wótrśejemy."

„Macje dośćej cźerjadłow na łódźi, so byśchoše so mogli pśichi nadpśechodnym wětru abo delektórźenju w powětru dźerśeś?" — „Bóbla 25 000 kubikmetrow módreho pluna mamy hišće wjazy dyžli 15000 kubiknych metrow benzinoweho benzola we tankach žohu. Móžemy po wobliczenju 16 000 kilometrow daloko leśeś. Měnju pak, so nóžemy sukcesu ś 20 000 kilometrami liśiś."

„W tajkej wyšokosći budźeśe so dźerśeś?" — „Nad morjom w pśichěrtku 300 hač 350 metrow wyšoko. So pak ś łódź we dnju pśechejara błónčnym pruham njewuskajeła, a so so ś tym njeby cźerjagy płun šhubił, po możnosći wjele w schłatanych mróčelach poleśimy. Dokelž so ś hłownego dźěła ś pomocu šchtrickowanja wobhonjanmy, je nusne, so mamy widźenje do delka. Nascha schtrickowarnja na łódźi ś němšich schtrickowarnjow, pośišchco ś Azorskeje schtrickowaništeje stajje Porta del Garza a ś parnych łódźow schtrickowaništeje powěśće pśichijmnuje. Mamy stejišchco wšyšich po morju jědźazych oceanskich parnych łódźow do swojich chartow sapijaśe. Kóžda parna łódź nam žiwoje stejišchco po stopnjach dołhośe a schěrokośe, temperaturu a wětrowu stronu schtrickuje. Budźemy mjenje schtrickowanšich powěśćow dawaś a hyšeźa nad Atlantiskim morjom budźe nascha łódź, wośebje hdyž pśiches mróčele poleźi, elektrizuje tak poćejena, so mamy ś tym liśiś, so so ś tłukjenej nascha schtrickowarnja samyli. K starośćam je cźim mjenje pśichijmy, hdyž dźěschi cźaš wo naš niczo łśyšećej njeje." — „Macje padeśiśe płachty a druge wukhowanište pśichpraśenja žohu?" — „Kajši by to smyšł mjeko? Pućowarjo žu najwěśćišchi we łódźi. Ssamo hdy bychmy, schtož so ľódma stanje, nujsowani byli, so na morjo pusćeśiś, by so „Hrabja Zeppelin" mohł dny dołho nad wodu pluwajo dźerśeś.

*

Schtrickowanški wobhład ś „Hrabju Zeppelinom" je so schtwórtk popołdnju jara pohubjeńšchik. Pśichijmanje bź w Barlinje tak łśabe a hubjene, so móžeśe Barlinska schtrickowarnja jenož njejaśne kuchi łśyšeć.

„Hrabja Zeppelin" go nad połnóžnej Schpanišej woćakowašche.

Po powěśćach, kotrejž je Madridśke němśke pósłanstwo dostało, ma so ś tym liśiś, so „Hrabja Zeppelin" nad Vigo w dołhowjeczornej Schpanišej k Agorśtim kupam poleźi. Na tejśe jězbje won śmutskowny kut Bikayaskeho saliwa pśeśeeźi a pódla 2600 metrow wyšokich kantabrišich horow poleźi.

„Hrabja Zeppelin" go nad połnóžnej Schpanišej woćakowašche.

Po powěśćach, kotrejž je Madridśke němśke pósłanstwo dostało, ma so ś tym liśiś, so „Hrabja Zeppelin" nad Vigo w dołhowjeczornej Schpanišej k Agorśtim kupam poleźi. Na tejśe jězbje won śmutskowny kut Bikayaskeho saliwa pśeśeeźi a pódla 2600 metrow wyšokich kantabrišich horow poleźi.

*

Schtrickowanški wobhład ś „Hrabju Zeppelinom" je so schtwórtk popołdnju jara pohubjeńšchik. Pśichijmanje bź w Barlinje tak łśabe a hubjene, so móžeśe Barlinska schtrickowarnja jenož njejaśne kuchi łśyšeć

sudyjerjo ſ direktnej wólbu wuſwołа. Wólbne prawo mějа wſchitzy ſtaczenjo wot dwapiteho 20. lěta, kotřiž móža cžitacź a pisacź. Tole postajenje kněrz liczbu wuſwolerjow wobmjesuje, ſchtoż wſchak ſa prénje léta wuſtawneho žiwjenja njebudže ſe ſchkodu. Afghaniſi parlament ma ſo ſtajnje ſkhadżowacź ſ wuwolacžom ſchtyrjoch mězagon letnych próſbninow. Jeho wobſamknjenja maju ſo ſtatej k potwjerdżenju pſchedpołożicź. Nowe dróhi a telegrafowe cžary, radiowe ſtajize a tſi żelesniży ſo natwarja. Dochody ſo ſtajnje ſwjetſchuja a ſlěborniych pjenjes ſo ſa 65 millionow afghanow nabije. Do Němſkeje je ſo lětnje ſa 750 000 afghanow lapiſlapuli pſchedalo, kotrehož ſkhadu ſu afghaniſi ſwětowy monopol. Salożiſe ſu ſo tež někotre ſchule, kotruchž kaz dotal nieje było. We wyſchſich ſchulach je někotre 4500 ſtudentow, někotſi ſtudentioja ſu ſo do wukraja pózłali. Sdobom ſo w kraju khorownje ſakoża a ſo wukrajni lékarjo powołaju. Nětżże 650 000 Afghanow je ſa 3 léta lékarſke pomoż wużito. Tež je ſo **ſakoń wo powſchitkownej wojeriſkej winowatoſcji pſchijał,** kotraż wot 17. hacž 70. léta traje. Wojeriſke wuwucženje tſi léta traje. Wósſto ſo dospodne reorganiſuje a wobroni. Po **trawnym** namjeſcze ſu ſo **wſche titule, khodnoſtne ſtopnje a rjady (ordeny)** wottſkonike. Wołtajiſ je ſo jenoż rjad „Njewotwinoſnoſcź“, kotryż budże ſo jenoż ſa wojeriſke ſaſłużby ſpožcžowacź. Dżiwga je tež nowy **khoſtanſſi ſakoń** wudżełała a pſchijała, dale prozeſny a ſudny porjad, tehorunia je ſo namjet wo ſałożenju wyſchiſcheje kontrolle a reviſneho ſarjadniſtwa. Krute ſakonje pſcheciwo pſcheſtłóczu a ſnjewonjiwanju ſatojnſkeje mozy ſu ſo wobſtarnkle. Sa to je ſo **namjet na reformu mandżelſkeho prawa, we** kotrymž bě ſo najnuſcheiſcha ſtaroba pſchi wobſtarnkowanju mandżelſtwa ſa żony na 18 a ſa mużow 20 lět poſtajena, ſaczinjeny.

Po kralowym namjecze je ſo nowy **ſakoń wo naſlědniſtwje tróna** pſchijał. Afghaniſtan je herbſka monarchija. S naſlědnikom je najzjarſchi żiw kraſa a jeho mandżelſcheje, kotruż kral ſapołożanzam pſchedſtaji. Po pſchijeczu tehele ſakonja kral dżiwy ſwoju żonu **Sſorajju** a naſlědnika tróna **Rachmatullu** pſchedſtaji. Tež nowy wopon a ſtatna khorhoj ſtej ſo pſchijałej. Město dotalneje cžornjeje khorhoje budże nowa khorhoj ſ barbna, cžorna, cžerwjena a ſelena. Kral pſchi tym praji: „Cžorna barba naſcheho ſaſtdżenoſcź wosnamjenja, hdyż njeſmy byli njewotwiſni, cžerwjena wosnamjenja krej, kotruż ſmy ſa ſwobodu wojowali pſcheleli (měni ſ tym ſmiſkowne wojowanje a ſmjerdżeczanami), ſelena barba budże ſe ſymbolom derjemjeſtata a **nadżije** do pſchichoda“. Na ſtatnym wopoſnje ſu ſwobrazowane dwaj ſnopaj, horu ſe ſkhadżazym ſkórzom a ſlota khwězda.

Hród w New-Yorku?

Sežiwjenje hornjeho města Newyorka, kotrež ma pſchezo jenoż ſa někotre dny żiwnoſcź na ſkładze, je ſe ſtrajkom 9000 pſchiſtaſcheizow American Railway Expreſscompany, ſa cžaż wójny wuſtworjeneho ſjednoczenja wſchech ſpedizijſkich firmow Ameriki, wohrożene. Wſchědnje ſo někdże 700 tworowych wosow żiwnoſce do Newyorka pſchewożuje. Expreſscompany, kotraż njewě, ſo pſchiwożene twory ſamcžicžej, dokelż jeſni pohonczožo ſtrajkuja, je ſo 11. oktobra japonſkeho ſkipa, wjazy tworowych wosow wuſtajcź a je dowoż żiwnoſce do Newyorka ſaſtajiła. Sta wosow ſ rybami, ſeleninu, płodami njewukhadżene na tworowych dworniſchczach ſteja. Pohonczožo ſebi wob tydżeń ſtodollarowy wiazy mjdy żadaju.

Ze Serbow.

Bnjčownica.

Pjatk 12. winowca.

Maksimilijana.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1881 Michał Haza na Żidowje pola Budyšina, serbski dźěłaćeŕ, jenož 45 lět stary. Běše preco stro-

wy był, wšědnje na dźěło kluđžił a so swěrn wo swoju staru mać a swoje pjeć dźěći a mandżelsku starał. Towaršojo na dźěle mějachu jeho wšitcy radźi, dokelž běše znjesliwy a přeco pomocny. Tuž nahle skhori na jětra. Pytny hórzy, zo měješe wumrěć a jara cžežko běše jemu to, hdyž spomni na swoju cžrjódku dźěći. Ale njebožaznje a z krutej wěru je swój puć do wěcznosće nastupił. We swojej khorosći wšitkim wodaše a prošeše też, zo bychu ći, kiž jemu blizko stejachu, jemu wšitko wodawali. Potom poruči swoje dźěći a swoju mandżelsku do Božeje ruki, spěwaše hišće serbski kěrluš a wudycha. — Cžłowjeka mamy posudźić, nic po tym, što je w žiwjenju doepił, nic po jeho wučenosći — ale jenož po tym, kajki hódny je cžłowjek. Před Božim stołom budża ći posledni prěni, a kiž su na swěcze prěni byli, ći posledni. We wšědnym ludu su krasne wosebnosće. Tajki běše Michał Haza, wo kotrymž je Pětr Mlónk kěrluš pěsnił, kotryž też dżensa hišće z natwarjenjom cžitamy.

† 1321 biskop Bernard Mišnjanski, rodżeny knjez ze Kamjenca, złožeŕ klóstra Marijneje Hwězdy.

† 1858 Marćin Wawrij, farař w Kulowje, 71lětny.

1918 Němska přija Wilsonowe wuměnjenja a 4. dypk wo schjepostajenju narodow.

1801 poswjeći so cyrkej we Wujezdźe nad Tuchorjom.

1429 započnu Husići město Budyšin wobłohować.

Hižo wětřik nazymnjoty
Honi so přez ścerniśća,
Koši nitku płomjenjojty,
Kitku, kiž nam radosć da.

Kak na ſtomach płody krasne
Přez lisco so zybola,
Módra słowka, krušwje jasne
Lićko nam tu poskića.

A te jabluko so skhowa
Zady żołtoh' lisćička.
Ćerwjene to lićko woła:
Njech twój ćert mje wokoša. Mučink.

Serbske přisłowo: To su wěste wěcy, rozum njetći w měcy.

*

— **Wo wjedrje.** Wčzera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +18. Dżenja rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +3, thermometer w nozy +8. — Dżenja w nozy je ſchkleńza ſo ſnjnje na hrońe ſchła. Kaž hižo wczera piżachmy, ma naſche wjedro nětko ſcherjatu a torhaty ras. W bližſich dnjach ſo tónle ras ſkóma pſcheměni. S pſchileżnoſcźu leczenja Zeppelinoweho powětrona do Ameriki ſhonimy, ſo na morju mjes Europu a Ameriku ſnjlne wětry ſakhadżeja a ſo tež deſchczuje. — Jutſje ſobotu ſkłónczo 6,23 hodżin ſkhadża a ſo 5,09 hodżin khowa. Měſacžk rano 5,43 hodżin ſkhadża a ſo popołdnju 5,27 hodżin. khowa. — Jutſje je młody měſacžk. Pſchedżenak ſkaja rjane naſymſke dny.

— **W naležnoſcźi Budyſkeho koporníka** wězywuſtojni ſwoje dżełu hiſchcże dokonjeli njeſmy, dokelž je jara wobſchérne a wobczežne. Po wſchěm ſdaczu budża moni mój w bližſchim tydżenju wojewieć, hacž móże ſo w koporniku dale dżełacź abo niż.

— **Bližſchu njedżelu w Budyſchinje njejſu klany wotewrjene.** Swopředka rěkaſche, ſo budże dla tydżenja napſchecžopytſchenja Budyſkich wulkadnych woknow bližſchu njedżelu Budyſke klany wotewrjene. Prózowanje Budyſkeho ſyſaka ſa wikowakſiwo a pſchemyſlo a Budyſkeho wobkhadneho towaršſtwa wo wobkhodnu njedżelu njemóżachu pak żaneho wuſpěcha a tak woſtanu klanu ſamknjene.

— **Sezjalnym rentnarjam** wuplacžuje ſo podpjera ſa měżac oktober pónđżelu 15. oktobra 1928, dopołdnja wot 1/9 hodź. hacž 1/1 hodź. w Sejmowni na Hrodowſkej haży 10 po jenym ſkhodże. wó illiwie cžp. 41.

— **Sſwobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Sobotu 13. oktobra, dop. wot 8 hacž do 10 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pj., ſwinjaſze mjaſo, punt po 50 pj.

— **Symſki jězdny plan 1928/29 ſa autowe cžary** ſchoł a je na wſchitkich póſtach a pola wjedićelow autowych ſo dóſtacź. Pſchihódna pſchirucžna knjižka wſchitkich cžary ſtolnego autowego druhſtwa (Kraftpoſt) a pósty. Tež Budyſchin a wokolina ſtaj na autowym khodże ſyłnje wobdżełenej. S Budyſchina wjedu dotal 8 autowych cžarow, wot 7. oktobra je tež wobkhad na Wiſnjanſkej cžarje ſaſo połnje wotewrjeny. Autobusowe cžary, kiž je Budyſchina wjedu ſu: ſ Budyſchina do Kamjenca, do Suborniczki, do Minakała, do Wiſnjanſkeho, do Nowoſalza-Spremberga, do Salomja (Schlaſand), do Wósporka. Bórſy wotewri ſo 9. cžarа, njemjuſu cžary ſ Budyſchina do Wěſeje Wody. Kóżdy, kiž wjeſele puczuje, dyrbi ſebi knižku jězdnych planow kupicź.

— **Budyſka mězina khorobna pokładnja.** Jeje nowe ſarjadnikſke twarjenje poſnjeczi ſo pónđżelu 15. oktobra, dop. w 11 hodź. Wobkhodny ſu w nowym twarjenju wſchelake khorſke ſamjeczene. Nětko je tež khorobna pokładnja ſo. ma do ſwojeho noweho domu pſcheſtrěhnyła.

— **Cžežke njeſbože na Nowoſalſkej dróży.** Njedżelu pſchekhoda industrijow. żelesniży ſta ſo wczera ſchtwórt wjeczor wokoło 6 hodżin na Nowoſalſkej dróży cžeſte njeſbože. Motorowy koleſaŕ ſ pódlanſkim wołom, kiž je města jědżeſche, ſajédże wot ſady do kokojeſneho. Kolhadżachu jeho ſkónczne żohuſtawy dobrowólneje ſanitneje kolony do měſchczańſkeje khorownje dowjeſeż. Wone na njeſbożu puła pjeza na motorſkeho koleſarja, dokelž je po wuprajenju ſwědkow pſchelepſchnje jěł. Motorſke koło a pildlanſki wós běſche ſe ſchtyrimi wołobami (2 żónſkimaj a 2 muſkimaj) wobżadżene.

S **Kubſchiz.** Wutoru popołdnju ſta ſo na ſtatnej hrěży w Kubſchizach njeſbože ſ motorſkim kołom. Jenemu motorowemu koleſarjej, kiž ſ Budyſchina pſchijéżdże, pſchiſtrowa wopačnej ſtronje kolejeſdnu napſcheczo, hačrunjež zwuſ trubjeſche. Dokelž kolejeſdnu na wopačnej ſtronje wjedu, dóńdże k ſraženju. Motorowy koleſaŕ ſajédże do ſyłnje żelesniżnu wobkżenja pſchi wyſtołmi dróżowym naſrazi. Kolo a motorſke kolo ſo cžežko wobſchkódżichcźej. Koleſarjaſ pak ſo na ſwoje żaneje ſchkody njeſta. Tute njeſbože je ſo jenoż ſ lohkomyſlnoſcźu kolejeſdneho ſtała, kiž je wobkhadne pſchedpiſnu njeje wobkżdżował.

Do Delnjeje Hórki. Kaž ſmy hižo pſchedwczerawſchim piſali a wospjet ſ nawěſchtkom woſjewili, poda ſe Budyſke ſjerbſke towaršſtwo „Nadżija“ tule njedżelu do Delnjeje Hórki a wuhotuje Sserbam w Delnjej Hórzy a wokolnych wſach w Nowałej **hoſcženju** rjanu ſjerbſki ſabawny wjeczor. „Nadżija“ je ſe ſpokojenym ſhonika, ſo ſu ſjebi Serbjo w Delnjej Hórzy a wokolnych pſcheli a żadali, ſo by ſich wona ſaſo tas wopytała a jim ſaſo tajſi rjany wjeczor wuhotowała. To ma ſe někto blížſchu njedżelu ſtacź. Pſchiſtójcźmy ſ Budyſchina k wam ſ rjanym ſwjedżeniſkim porjadom, ſaſpěwamy wam naſche dobre ſjerbſke ſpěwy, ſarjewamy wam naſche nježne a cžiſte narodne reje a chcemy wam ſaſo jeſne ſjerbſke dźiwadło pſchedſtajicź. Też rjana tombola budża njepokhrabnje. Tak lubi Serbjo a luby Sserbowki, młodźi a tež wy ſtari, njedajcże ſebi dołho ſnjeſ, ale pſchińdźcże wſchitzy na ſjerbſki ſabawny wjeczor. Stupny pjenjes je niſki a wěſcże ſo ſpokojeni domoj wrócicźe. Sa wſchitkich pak, kotſiž ſebi rad ſchtuchu ja ſo cža, budże k tomu dobra pſchileżnoſcź, pſchetaj reje ſpomnu ſo hižo w 7 hodź. Spočatk porjada je na 8 hodź poſtajeny. Wo ſwjedżeńſkim porjedże ſu ſaſo reje.

S **Barta.** Dotalny ſaſtupjeć „Sserbſkich Nowin“ w Bart, knjes Brettſchneider, je khorowałoſcże dla ſwój ſtupjeſtwo ſložił. Saſtupjeſtwo je někto knjes Lanka pſchewzał.

S **Wósporka.** Blížſcha radupodawańſka hodżina a ſchadźowanka ſe cžeſtchnych dżeći budże pjatk 12. oktobra, wot 1/2 hodź. na ſatje. Wſchitzy je knjes Dr. Wähler...

S **Lubija.** Pónđżelu, na druhim hermanſkim dnju je niſnatny padnik żonje, kotraż chcyſche ſebi w jenej ſwojeje

---

Józef Knap:

Mužoło a hory.

7) (Pokračowanje.)

„Ja wſchak ſym ſłyſchał, ſo je wjeſch na kopju dale jěchał a do rosdrěża mjes dwěmaj ſkalomaj ſpadnył. A je ſu jeho hałe na ſtejcźim dnju morſwehu namakali, kak je ſa nosy wiſnał ſ hłowu dele!“

„Dyrbiſch ſebi wſchitko wopraunicź.“

„Njerozumju.“

„Budź wjeſoły.“

A wobaj wotmjelkmyſchtaj.

Pſches ſłónżo pſchenżuże mróczel, wokhłódni, woni dachu ſo do jędżenja a naſtupichu puczi naſpjet. Mudroń bliſche ſ ſkom do kamjenjow a ſdonkow. Petrowicź ſtupaſche dele każ namějhacźny. Spěw wowcžich ſwónczkow ſo ſejhulnjowaſche, hdyż ſo pſchiblížowachu.

Pola města, hdjež wot puczika wotbocži ſchcžeżka ke kolibje. Petrowicź ſaſo ſo dliwaſche.

„Tak cžehoda też to, dundrike cžinjenje, tam njeſeſe“, pomyſłi ſebi Mudroń.

Alle poſtupowachu ſaſo dale.

Na kromje wſch ſo roskhadżowachu.

„Hiſchcże jutſje ſo wohladamy“, rjekny Mudroń. „Mjes tym bożenje!“

Potom hiſchcże ſe ſmědchom boda Schedorej:

„Jandoſchka . . .“

Cžłowſke hiſchcże tak nětkaſ hej Petrovicźa na jaſyk bracź, ale ſłowo ſamjerſny jemu w erce. Jandowe wobliczo njepſcheradżeſche, ſo by cžoſko hiſchcże ſchibaſtliwa.

Donta pſchekhodżeſche Jano nětko ſcheſ bjeſ ſyła powtwarjenju. Hlej, njedżela je ſo pominyła, ma ſjej pſchihotowacź na rano dżełkanſku drastu, ſmjerdżazu ſa kožu. Potom ſebi wumyſłi, ſo chże hracź. Ale trumy jenoż ſarjachu a hrajeſ wotpołoji hubſe, ani ſo by je złożował. Na to dżeſche do pſchiwarka, ſo by macžeri drjewa nanoſnył.

Napoſledku jeho widżachu, kak dżeſche pſchi cžmiczży k ſjeji.

III.

Pola Schedoriz ſwoſta hacź do njedżelſkeſcheho popołdnja doma jenoż rychtaŕka żona. Rychtaŕ ſebra po pſchihotowanju dwě knižzy w cžornem, wobodrětem ſwjacžku, bibliju a ſpěwaŕſke, a wotendże do Mikulaſche do ſhromadżiſny.

Duży po polnem puczu ſjejnum ſjej ſłobuk. Kak ſłónżo hrějeſche! Pſchejédże ſebi ſ ruku běłe włoſy a kežżowałoſche na ſpěw ſchkowroneczkow, kiž pſched nim wuſtetowachu je bróżdy pſchi puczu. Jeho małej, cžornej, wcžipnej wocži błudżeſchtej po kraju ſpokojnje a wjeſełe.

Hlej, hižo ſaſo je pſchiroda wotucźika a pobożnoſcże ſapocžinaju ſo pod holym njebjom, hdjež mózemy Boha khwaliczź wot wobliczа k wobliczu jeho ſtwórbu. Budź poſtrowjeny ſa tuto kžđożetne pobodniſtwo. Kaž bu ſyma wot ſłónża pſchewinjena a naležżo wotewrja dłóń polnu kwětkow, tak cžłowjeczа hrěſchnoſcź, ſko, ſakorjenjene w cžłowjeku a towaršſchnoſcźi, njewukorjenjomne ſe żadnym cžłowjeczim wumělſtwom, wědżenjom abo ſakonjom, budże ſlamane pſches Khryſta a cžińjene k podnožkam kralowſtwa Božeho na ſemi.

Pſched baptiſtiſkej modlernju w Mikulaſchu ſtojeſche hižo cžłódża ludi. Twarjenje, hiſchcże nowe, mějeſche ſkerſcho napohlad cžežkojwucžowańſke hacź poſtwjerżeneho města. Wulke, wſchědne, hołe wokna hladachu pſches trawnate ſahony do wulizy. Ludżo khodżachu też do pódlańſkeho domu.

„Hlej, ſaſo wuſtajeńa,“ prajeſche ſjebi Schedor.

Na khłóbdże doma, kiž ſ modlernju ſwižżowałoſche, běſche runje wuhotowana wuſtajeńa wężow, kiž běchu we ſwobodnych khwilach ſhotowiłe ſ wjetſchcheho dżela żony a ju ſo darmotnje wotedała. To běchu wſchelake ſchaty a kłuki drastу a wężow, ſa domjacznoſcź potrěbne. Cžaſy wumakli, pónđże do pokładny Jednoty, ſotraż podwjerze najſkhudſche a tych, kotſiž pſchińdu pſchihwadnje ſa dżełom a trjebaju po mozneje ruki. Też w khoroſći je pokładna ſa ſhude ſtawy ſcheroko wotewrjena. Tucźi wdrżaju pózńa ſo ſtutkom ſo lubowacź.

Jenoż ſo by dał někcho ſaſłużicź, kupi Schedor je ſebi nobajzu, kiž drje wona lětſa ſawěſcże njebudże lětka trjebacź, khołd mamy tu nałěcžo. Potom pſchedewſchim zyłu khłóbku, wobmaſowaſche wězy, kiž tu łajachu wuſuſene po kamzy abo wiſachu na ſchnórzy, nahladowaſche khłóbku a khwalesche pilnoſcź a wutkojnoſcź żónſkich. W tych tſiju běchu někotre pſchikitomne a ſtromnje pſchijimane, ale wſchitzy wopuſchczichu żórtu, ſo bychu ſo wokoło njeſhromadżili.

Běſche to wyſkoti mjedżenj nětkaſ ſ Cžech, kiž ſtejachu wot nich jich macžerſcheżnjmu nowukmyſł. Mohamedu jemu derje, pſchetoż tej biblije wuzjwachu cžeſte. Wſche to dżiwne, kak pſchikitkiliſchu ſo tuczi ſtari muzojo ſe ſtu mu a kak widżachu w nim wſchitko najkrażniſche, ſo bě był ſ jich żynom. So lubowaſche jeho mjedżenj, ſo bě běſche ſkónczne ſrosumliwe, pſchetoż dwójża ſa ſtajnje ſe cžeſche jich ſpěwacź. Spěw a modlitwa běſche ſemſke cžinjuż Boha cžeſcžowachu, njeſnajo mſchć ani dwuſlowje rjadow.

„Tak kak ſo wuſtajeńa wjedże?“ wopraſcha ſo pſchi Tu poczachu jemu żony jena pſchemoh druhcże powědo kak běchu ju pſchipſawite a ſchtó je ju hižo wopuſnył.

„Młody cžłowjeſ pohadżenych k modlitwi je cžaż, wokaſche ſhromadżenych k modlitwi.

(Pokračowanje ſeſchnje.)

...ej budże na Mikławschowym nawjeršcje jumper kupicź, 30 ...rownow złobornych pjenjez kradnył. Jona běsche pjenjez... ...ze w mósrni thowała. Tutón podawk je ſ nowym napo... ...minanjom ke kedźbliwosći.

S **Wojerej.** Njesboże ſ motorſkim kokom ſta ſo pón... ...dźelu wjecor na Drježdźanſkej dróży w Małej Nydźi. Mo... ...rowny kolešaŕ, ſtaj wot wonkach pſchijědże, ſajědże do woſa ſ dothim drjewom, kiž njemějesche ſwěžy. Hačzeunjez mo... ...torowy kolešaŕ pſchepſchěchnje njeſědźeſche, wón tola do wo... ...zvoteńdźechu na ſboże jenož ſ wobodrěngami. Koło žo loh...

S **Werminghoffa.** Jako khorobny automobil Werming... ...hoffſkeje ſamaritnieje kolony póndźelu rano ſranjeneho do

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 12. okt. 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,1925	100 pólsk. złotych .	47,175
1 šwedzkeſki punt .	20,937	100 čěskosł. krónow .	12,438
100 ſwoje. frankow .	80,77	100 franc. frankow .	16,39

Barlinſka burſa wječera ſwoje wikowanje ſe žiwym wobrotom pſchi poſtupowazych kurſach ſapoča. Poſpźi... ...cho wobkład trochu wjaſnh. Wiki ſ dołżnymi a rento... ...wymi ſlichtinami běchu tohorunja žiwe a kurſy ſo porje... ...dźachu.

Produktowe wiki wječera ſaho wjaſnychu. Dowos bě ſtajnſkich kupowanja. Žitowe wlaczíny ſo jenož pſchi pſchenicy wo 5 np. po zentnarju ſa hotowe forno wot... ...drjebjchu. Poſpźiſche termije ſa pſchenicu a rožku běchu ſchorunja ſnižene. Wječera płaczowe wjace

w Barlinje

pſchenicy 10,55—10,70 hr., rožki 10,35 hr. hač 10,50 hr., jačmjenja naſypniſkeho 10,10—10,60 hr., naſypniſkeho 11,55 hr. hač 12,55 hr., wowſa 9,95—10,45 hr

w termijnowym wikowanju

ſa oktober: pſchenicy 11,20—11,31½ hr. a rožki 11,12½ hr.

ſa dezember: pſchenicy 11,60—11,80 hr., rožki 11,35—11,41¼ hr., wowſa 10,80 hr. hač 11,82½ hr., wowſa 11,37½ hr.,

w Budyſinje

pſchenicy 10,30—10,70 hr., rožki nowe 10,40—10,80 hr., jačmjenja nałkinjeho 12—12,60 hr., wowſa nowe 9,80 hr. hač 10,35 hr.,

ſchtwórtk w Kamjenzu

pſchenicy 10,10—10,30 hr., rožki 10,60 hr. hač 10,80 hr., wowſa 10,10—10,30 hr., jačmjenja nałkinjeho 12,25—12,75 hr., běrny nowe zentnar 4—4,75 hr.,

proſata 11—22 hr., běchaſi 40—55 hr.,

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu:

Kněh 1,20 hr., kolrabi 5—10 pj., hydrojty kal 20 pj. kusk 60 pj., ſyrjne łobota 30 pj., morchej 20 pj., zybla 30 pj., běrny nowe 5—6 pj., pruſniſy 60—75 pj., ſlowki 25—30 pj., kruſchowy 10—25 pj., jabluka 20—40 pj., ...ki 60 pj. 15 pj., cžerwjeny 20 pj., brjóſchki 60—80 pj., ...ki 30 pj., bosanki 20 pj., huſy 1,10—1,20 hr., tomaty 20—30 pj.

Wiki ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,15—1,20 hr., jeja 15—16 pj., rjewjeń 15 pj., kany wolij 1,60 hr., kuſerſka ſyr 1 j., kołeſ hotowje 12—15 pj., zybla 15 pj., jeſikej 10 pj., morchej 20 pj., ...ki 1,40—1,60 hr., ſwinjaze mjaſo 0,90—1,10 hr., ...ſowje 0,90—1,10 hr., cželaſe 1,20—1,30 hr., kany ſelene 25—35 pj., běrny 5—6 pj., kórki 15—20 pj., huſy 1,20 ...ſk 1,25 hr., pruſniſy 60—65 pj., kruſchowy 15—25p j., ...nicki 0—45pj ., jabluka 10—25 pj., bosanki 15 pj., ...ſy kal 15 pj., cžerwjeny 15—20p j., banje punt 10p j., ...ſuby 60—70 pj., huſy 1,10—1,20 hr.

Wiki ſaſtajenu ſrjedu w Halſchtrowje.

Pſchenica 10,30—10,50 ... rožla 10,50—10,75 hr., ...kany wowſ 10—10,25 hr., jeczmjeń nałkiny 11,50—12,50 hr., běrny nowe 4—4,75 hr., ſyrna ma... ...ſlonſke 2—3 hr., jeja 15 pj., butra 1,25 hr., proſata ...—22 hr., běchaſi 50—60 hr., zybla 20 pj., holóje 1 hr., ...ki 10—20 pj., rjewjeń 25 pj.

Wiki wječera w Khorježu.

Butra 1,15 hr., jeja 13—16 pj., běrny zentnar 4,50 hr., kóły kal 15 pj., cžerwjeny 18 pj., tomaty 30—55 pj., jabluka 30—40 pj., jódźna loboda 30 pj., morchej 10 pj., ...ſle 18 pj., hydrojty kal 10—60 pj., radiſki 10 pj., ſchčawi 1,20 hr., kany 2 hr., wuběrany mjaſ 1,30—1,40 hr., ...winjaze mjaſo 80—1 hr., ſchmalc 1,70 hr., pruſniſy 70 pj., 15—25 pj.

Wiki ſchtwórtk w Khorježu.

Butra 2,10 hr., twaroh 30 pj., jeja 18 pj., kany wolij 1,40 hr., howjaze mjaſo 1—1,40 hr., cželaze 0,80—1,30 hr., ſłopjaze mjaſo 1,20—1,40 hr., ſwinjaze mjaſo 0,80—1,20 hr., kury 2,50—4,50 hr., huſy 1,40—1,60 hr., hołbje 0,80—1 hr., khapony 2,50—3,50 hr., morchej 15 pj., jódźna loboda 35 pj., hydrojty kal 50—60 pj., ſyrjne 20 pj., kny 1,70 hr., ſchčawi 1,30 hr., ſkarbja 1,20 hr., běrny zentnar nowe 4,50 hr., běły kal 15 pj., cžerwjeny 20 pj., pruſniſy 30 pj., ſlowki 30—35 pj., kruſchowy 30—40 pj., jabłka 15—20 pj., wino ſo fłaſchi 60 pj., ...anje 15 pj., huſy 1,30—1,50 hr.

Na ſłotne wiki wječera ſchtwórtk w Khorježu

běchu pſchiwjeſli 1215 proſtatom a 316 běchatom. Te płaczachu

proſata:

małe	8—10 hr.
ſrjenje	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

běchaſi:

małe	22—45 hr.
ſrjenje	48—60 hr.
wulke	70—95 hr.

Wiki wuzitkoweho ſkotu wječera ſchtwórtk w Barlinje

Magerviehhof Friedrichsfelde.

Wſchinahi běchu 544 howjadłow, mjes nimi 430 mło... ...dych dóſkow a wyſokoſnuczelnych kruwow a jałowzow, 36 ...bykow, 8 wołow, 67 próſtnikow a 99 cželatow.

Młode dóſki a wyſokoſnuczelne kruwy 280—550 hr.

Wyſokoſnuczelne jałowzy 250—460 hr.

Próſtniki k wjasanju a ke kormjenju po zentnarju 48—44 hr.

Wiki běchu ſchpatnje, ſkót wſchón nieroſpichedachu.

Na **ſwinjaze wiki tam** běchu pſchiwjeſli 282 běhakow a 564 proſtatow. Te płaczachu

běhaki:

wulke	60—72 hr.
ſrjenje	48—60 hr.
małe	30—48 hr.

proſata:

wulke	21—30 hr.
ſrjenje	15—21 hr.

Pichtitajeja:

Holzu do domu, Olevez knihaŕnja w Lubiju.

„ Karolowa ſahroda w Nadźaneczach.

„ Reimanka w Budyſchinje, Hoſchiža haha 29,I.

Piekaŕſkeho, Schwela w Slſchadowje pola Hródka.

Na pſchedań:

Kruwa, 2 njedźeli do cželenja w Slſchadowje pola Hródka.

Kruwa, w Nowej Wjeſy 3. pola Hucžiny.

Kolo, motorſke, Michael w Lubiju, Dwórniſchczowa haha cžo. 30.

Rumklizu, knježi dwór w Cžechorjezach.

Soudnizy na pſchedań:

Sobotu, 13. okt. 1928.

w Hródku, dop. w 11 hodź. na ſinanzynym hamcže ſtwa 15. 8 wobleſow ſ cžeſkaneho ſukniza.

Khójžakeja ſiwnoješ. mjeſe 7 jutrow wulka, ſłuſchaza Janej Nowotnemu w Dyrbachu. Na pſchedań̆owanje pſchińdże wutoru, 18. dez. dop. w 10 hodź. na ſud... ...ſudniſtwje, ſwa cžo. 7.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:

Wukrajne wiki pſchipiſowdaja powyſchene płaczijny, kuž ſu naſche wiki tehornuja ſtrużene.

Dop. ¾12 hodź.: Pſchenzu a rožku zentnar wo 5—10 pj. drožſcho pſchedawaja.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wollſowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	11. 10.	10. 10.		11. 10	10. 10.
Pšenica	211-214	214-217	hanv	—	—
rožka	207-210	209-212	woka	—	—
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
naz. ječmjeń	202-212	202-215	žolte lupiny	—	—
wows	200 209	200-210	zeradella	—	—
kukurica	218-220	218-220	raps. wosušk	19-19,7	19-19,7
pšeńć muka	27-30,0	27-30,0	lany wosušk	23-24,0	23-24,0
ržana muka	27-30,00	27-30,0	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,0	brnj. kruški	20-20,6	21-20,80
ržane „	15,25	15,00	syno, 50 kg	3,90-4,50	3,8 -4,40
lane symjo	—	—	rožana sloma	0,90-1,1	1,10-1,30
hróch			pšeńć. „	1,10-1,25	0,80-1,05
raps	328-330	328-330	wowsena „	1,15-1,30	0,85-1,10
pjeluški	—	—	ječa „	1,10-1,25	1,15-1,30

Płaczizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

11. oktobra.

18 woł., 12 býk., 31 kruw. a jałoje., 738 ćelat., 116 wowc., 692 swini.

Płaczizny za

ćelata: 1. 79—85, 2. 70—78, 3. 60—68;

swinje: (přez 300 pt.) 81—83 2. (240—300) 78—80, 3. (200—240) 75—77, 4. (160—200) 72—74.

Rancy 66—79.

Wiěne płaczizny Stwórtk 11. X.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńca		10,10—10,30	10,30—10,70
Rožka		10,60—10,80	10,40—10,80
Ječmjeń (nalét.)		12,25—12,75	12,00—12,60
Wows		10,10—10,30	9,80—10,35
Syno		6,50—7,00	6,00—6,50
Sloma z maš. młóć.		2,50—3,00	1,60—2,50
Sloma k zaslanju		1,80—2,20	—
Slóma z ruku młóćena		—	2,75—3,00
Běrny polo ratarja (nowe)		4,00—4,75	—
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,30—2,40	1,15—1,20
Jeja		0,13—0,14	0,15—0,16
Přeńčne wotruby		—	8,20—8,50
Ržane wotruby		—	8,40—8,65
Pšeńčna muka		—	17,25—17,75
Ržana muka		—	16,75—17,25
Prosata, wulke		40—55	—
„ „ srjenje		11—23	—
„ „ małe		—	—

Wojerowſkeje khorownje wjeſeſche, potrjechi jón ſtraſchne njeſboże. Pola Cžiſka ſtpłóchi ſo tón burſkeho ſajpchaka, ...tiž runje nimopſchijědże a ſtoczi na automobil. Pſchi tym ſajědże wojo do autowoje prědnjeje ſcženy a wuſtorczi ſcžen... ...na mějenje, hdjež hewak bohužeľdźeŕ ſudaſche, tiž pak póndźelu runje ſobunjeſdźeſche. Nimo toho wobſchkodźi ...ho autowy pokaſowaŕ a rosbi ſo ſchkleńza.

S **Nječij.** Wutoru pſchipoldnju ſpita 70letny kněžeŕ Leßmann ſe Stanoſchcžeca želeſnjeſe kolije pola Hatka, tiž běchu ſawrjene, pſchekrocžiž. Wbohemu ſtarza cžerjenſki wós ſhrabny a jeho cžeſko ſranjeneho leżo wotſtaji. Starz hnydom wudycha.

S **Běteje Wody.** W Bětej Wodźe nadeidu ludźo hdyž a hdyž wopaczne jeno- a dwěhrihwnarje. Jenohrihwnarje ...hu tžikro hrube, niż doſcž hładke, njejaſne a maju maſanu na ſołcž barbu, klincža pak derje. Dwěhrihwnarje klincža pak bluzy a wołojeze, pſchimaju ſo jako bychu tučne byle a ſu napadnje lohke. Tehodła kedźbu!

Doskićenje při napſemopyšenju wukładnych wuknow w Budyšinje.

S pſchileżnoſeju napſchemopyſchenja wukładnych wuk... ...nowu ſu też wſchelake hudźbne, ſpěwne a druhe poſtiſcenja wotmyſlene k ſabawje wobydleſtwa. Porjad tutych po... ...ſticženjow ſmy hižom we wuterniſchim cžiſle w redakcio... ...nalnym dźele a też ſ nawěſchtkom woſpewiſli.

Sšrjedu wjecžor ſapoča ſo prěnje poſticženje na Mja... ...ſowym torhoſchcži. Budyſke ſpěwarſke towarſtwo (Sängerbund) poſtiſci někotre ſpěwy, kiž mózaje po torhoſchcžu klinczachu a ſo na Pětrowſkej zyrkwi, radnizy a druhich wa... ...rjenjach wotrazowachu. Mjeſ ſpěwani pſchednjeſe kapała hudźbne kruch. Woběmaj ſjednoczeńſtwomaj pſchipoſtu... ...charjo, kiž běchu ſo w jara wulkich ſyłach ſeſchli, jich poſti... ...cžene ſpěwe a hudźbne pſchednoſchki ſ mózaym pſchikła... ...ſkom mnytowachu. Pětrowſka zyrkej, radnica a dozyła ſyke Mjazowne torhoſchcžo běſche ſaho rjenje ſe ſiwětkomjetatkami wobžiwnětlene, kaž nětdy w Pomozrym tydźenju ſa wu... ...měžow. Po poſticženjach roſeńdźechu ſo ſyły po měſtnych ...ſtich dróhach a wobkładowanje ſebi wobžiwnětlenje wukład... ...nje wokna wobkhodnikow, kotrež ſo wobdźěla na napſchemo... ...pyſchenju. Dołho wosta na hłownych wobkhodnych dróhach ſyłny a ſiwy wobkhad.

Wusudźenja.

Sapaleńſtwje w Nakojach.

Pſched ſhromadnym kawniſkim ſudom w Budyſchinje ſapoča ſo wječera jednanje dla dweju wohnjow na kuble mjes tym ſemjeſtwu kubleraja Handrija Kſchjžana w Na... ...kojach cžo. 13, tiž běſchtaj byłoj 23. januara 1926 wje... ...cžor a w nozy k 17. februarej 1926. Wobſłuženi. běchu dźeſacžej Richard Ječaſ ſ Barta dla **wuſiwnja,** ſhromadneho ſapaleńſtwa, murjeŕ Pawoł **Kaulaw** ſ Barta dla jónkrócžneho ſaužiwneho ſłóſmjiwa, dale ſ dźěła dla nawołmjenja abo dla pſchipomoſy k ſapaleńſtwu a k nawołmjenju, też dla ſamjeſcženja pſchi ſłuſchnym wu... ...wołmjenym ſłóſmjiwje kuſerjej Arnoſchi Wuda a Pawoł Kſchižan ſ Nakoja, ſkładowaj dźeſacžerjej Arnoſchi Sedlik ſ Barta a Arnoſchi Reinhardt ſ Nakoja, ſkładownik Bartiſkeje žitownje, Hermann Melika, mu... ...rjeŕ Kurt Lorenz, pomocny liſtowy Ota Pfarr ſe Barta, wjeſchi ſekretaŕ němſkoſtatnjeje želeſnicy Hermann Schotta ſ Lubija a wojnaŕſki mjeſtiŕ Pawoł Klimka ſ Barta. Wobſtorjenych je dozyła 11 wołowom.

(Nadrobniſchu roſprawu podamy w jutſiſchim cžiſle.)

Wo zasypnjenſkej kataſrofje w Prazy.

Do ſchtwórtkowneho wječora 33 morwych wuryli.

S wuſkowanjſtimi dźelami na Porjezi w Prahy pſchi... ...du jenož pomalu dopředka. Jeleſoſebtom je wſchak ješ naj... ...cžejſchi twarſki material a leži na wulkej hromadze. Wječera **dopołdnja ſu ſo pſchedobyli ke tyhdej k błowneniu wukhod... ...niſcžu, hdjež ſu wjetſchu liczbu ſaſypnjenych nadeſchli.** Jako je dom pecžał wrjeſłołaſł, ſu ſo tam pſchebywaju... ...dźelacžerjo ſ wukhodej cžiſchcžeſł, dokelž ſu pjecža měli pſchedecžuje wo błiſkej kataſrofje. Cžeſku pak ji mohli wucžekńuež, ale betonowe ſcženy a hriady jich poraſchu, jako mějachu jenož hiſcže někotre krocžele k ſwojemu wu... ...khowanju. Wječera ſu wukhowarjo wobžeže roſpadanki wokoło tuteho wukhoda wołſtronjowali. Hačž do wječe... ...rawſcheho wjecžora wuhrjebachu 33 morwych.

Wuſudźenja.

Naſnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schtrowa powěſcž wo wjedrje ſa jutſiſchu ſobotu:** Khłódniſcho, ſchcerjate a torhate mjedro. Podobnje też we Jendźelſkej.

W němſkim finanzynym roſkieženju na ſliežowanſke lěto 1929/30 ſo 500 milijonow njedoſtatka pokaſuje. Kak dyrbi ſo tónle njedoſtatk wurunacj, hiſcže w tu khwilu njewědźa.

*

Franzowſki podmórſki cžołm „Undine" je 1. oktobra ſe Cherburga do Bizerty wotjeł. Wón budźiſche dyrbał 9. abo najpoſdźiſcho 10. oktobra do Bizerty pſchijěcź. Wo „Undinje" njeje nihdźe zana powěſcž doſchła. Wona ma 600 tunow wucziſchcžaja wody, je 64 metrow dołha a 5,20 metra ſcheroka. Nad morjom może 2000 mil daloko jěcź.

*

S wukłasom póſtleho ſtautskowneho miniſterſtwa ſtaj ſo magiſtraraj w Sſoſnowizach a Dombrowje, kotrajž ſe ſo... ...zialiſtowy wobſtejitaj, bjes njeſnowanja pſchiczinow roſ... ...puſchczeloj. Też ſozialiſtiſkaj magiſtraraj w Bendźinje a Cželadźu ſo pjecža roſpuſchczetaj.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleń w Budyſchinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyſchinje. Za hospodarſki dźěl: Arnošt Barth w Brěžnicy. Za nawěſtki: J. Janak w Budyſchinje.

Nowe serbske knihi a knižki

Dr. Arnošt Muka:
Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. II. dźěl O—Z. 1202 str. 35 hr.

P. Romuald Domaška:
Tysac lět hnadowne město Rózant. Z wjele wobrazami, pyšny zwjazk, 57 str. 3 hr.

Jan Lajnert:
Wyskow sapy, syrzow kapy. Basnje. 59 str. 1 hr.

Michał Nawka:
Znyst našich słowow. Zmylki přećiwo njemu a myslički wo nim. 48 str. 1 hr.

Józef Nowak:
Lubin a Sprewja. Wótčinska hra we 2 wobrazomaj. 22 str. 30 pj.

Měrćin Nowak: — Michał Nawka:
Dźěćatka hladajće - kajke turjanoste! Knižka za dźěći z pisan. wobrazami. 1.80 hr.

Mikł. Andricki, přest. Mina Witkojc:
Hanka. 77 str. 50 pj. delnoserbske

Arnošt Hančka:
Ptačí kwas. Dźiwadlowa hra za dźěći w 3 jednanjach. 19 str. 30 pj.

M. Hajna, přest. Mina Witkojc:
Petrolejowe žrědło. Hajno Nowy: **Serbska pšeza.** 20 str. 30 pj. dźiwadle

Poskićam:

ćelace mjaso	punt **1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt **1.00—1.20** hr.
swinjacy brjuch	punt **1.10** hr.
howjaze mjaso	punt **1.10—1.20** hr.
mjasowu jušku	**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kolbasu	**10** pj.
kolbasowy šmalc	**0.60** pj.
ćople kolbaski	**10—20** pj.
wšelaku kolbasu	**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje
rěznišći mišter, na Šulešskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Tworyk. kupow. towarstwo w Budyšinje
zap. dr. z wobm. ruk.

Wóz zažnich jerjow
je dóšoł. Dostanjeće je we wšěch rozdźělenjach štuk po **6 pj.**

Serb k Serbej!

To prawe - -
namakaće stajnje pola mje we **wulkim** wuběrku a po znatych tunich płaćiznach:

nazymski mantl 59.—, 39.— 29.-
zymski ulstr z nowočasn. krutych tkaninow 49.-, 39.- 29.-
zymski ulstr najl. wuwjedźenja z cyłym abo połpas. 59.-
mantle za hólcowa dźěći po wšěch płaćizn.
wobl. zčes. tkanin 1 a 2 rynkato 83.- 73.- 67.50 59.-
sportske wobleki z dźěła z 2 kholowami 49.-
eleg. muž. wobleki 67.—, 58.— 49.— 33.-
Breeches-a smuh. khol. wot 4.25

zymske trikotaže, kłobuki, čapki, zwjeršne košle a samowjazaki
w bohatem wuběrku

Hugo Pachały
před Šulešskimi wrotami 1
Staroznaty a sprawny wobkhod!

Najtuńšo

Kupujeće wěžo nětk we

dospołnym wupředawanju

dla dospołnoho spušćenja wobkhoda, dokelž dyrbimy naše hobrske składy cyle wuprózdnić.

Drastowy dom w Budyšinje

Při Mjasowych jětkach 5 Leo Häußler Při Mjasowych jětkach 5

Při Mjasowych jětkach 5

Wot dźensa mam wjetšu dźělbu

Khwatajće!

klankow a hrajkow
z małymi blećkami
na předań a to po płaćiznach, kiž so ženje wjacy njewospjetuja.
Wužijće wšitcy tutu składnosć na kóždy pad.

Gust. Thunig w Budyšinje
na Znuttkowej Lawskej hasy čisło 6

Vogtl. Madras- **gardiny**
Płachty na sofy, łoža a diwany ruby na blida, wóskowane rubi, łožace šaty najtuńšo
J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10
— Serbske postužowanje. —

Tune tofle
dźěćace — 90, mužace 1.20, **žonjace** **95** pj.
Heinrich Mohr
w Budyšinje na Žitn. wikasu

Sylne prosata
su na předań w Pěsčicach čo. 19

Sylne prosata
su na předań w Bačonu čo. 14

Čople spódnje šaty

Wobleki za dźěći	šlypjry
podšite kholowy	talje
normalne košle	pryne. suknje
nohajcy	wobleki
lacy	woblečki

wołmjane twory
WALTER NOEBEL
na Bohatej hasy 14

Šijace mašiny
žimace mašiny
gramofony
jenož najlépše wudźělki z dołholětnym rukowanjom po najniższich płaćiznach. — Też na wotplaćowanje. — Wobhladajće sebi mój wulki skład bjez toho, zo dyrbiće nješto kupić.
Joh. Klemm w Budyšinje
na Serbskej hasy 11 Žane klamy!
Wuporjedźenja najtuńšo!

PAUL OTTE
w Budyšinje
na Žitnej hasy čisło 10
Najwjetši skład
žonjacych mantlow
na měsće
Otomanowe mantle
hižo wot 12.80 hr.

Nawěšiki přinjesu wužitk?

Hosćenc w Lejnje
pola Khrósćic
Sobotu 13. oktobra **wulke**
swinjorězanje

Njedźelu a pónđelu
swjedźeń nutřkehnjenja
Přećelnje přeprošujetaj **Jan Cyž a mandźelska**

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. kniharni" w Budyšinje skaz. Wukhadza mósačnje a płaći štwórćětnje 2,50 hr.

K hermankej w Kamjencu

poskićam we wulkim wubjerku a tunjo
hotowu drastu za mužow a hólcow
(zymske ulstry, paletoty, jupowe wobleki atd.)
Hermann Müller
w Kamjencu, na Pfortenstrasse 1
(Hornčerske wiki).
Poručam tohorunja **wulki skład najl. tkaninow a zhotowju drastu po měrje**, kiž derje sedźi.

Lampy za kola
karbidowe lampy (messing., niklow.)
elektriske lampy (Bosch, Berko atd.)
kaž tež wšě narunanske dźele najtuńšo pola firmy
J. Klemm w Budyšinje na Serbskej hasy 11

Młode wysokosućelne a dwaj- młodaj **plahow. kruwy** **čehniwaj bykaj** mam tunjo na předań abo k zamjenjenju we hosćeńcu **„Wettiner Hof"** na Kamjeńcu. hasy — Cepl

Serb k Serbej!

Příloha k čisłu 240 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 12. oktobra 1928

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

srjedu 10. oktobra 1928

Rozprawja Jan Serbin

Maćica Serbska je naše elitne towarstwo; na kóždy pad w duchownem nastupanju. Hižo 82 lět steji na hrodźe kulturneho žiwjenja a duchowneho prócowanja Serbow. Zo so k Maćicy Serbskej znaje serbski inteligent a laik, zo k njej dźerži duchowny, wučeŕ, prawiznik, lěkaŕ, ratař a přemysłnik, teŕ zastupjerki žónskeho spłaha, stari a młodźi, to běše z bohateho wopyta widźeć. Žurla Serbskeho Domu bě połna ludu ze wšelkich worstow — a tutón fakt je wulcy zwjesełacy, dha hóle, zo to stajnje tak było njeje. —

Tuž wotewri ¾3 hodźin městopředsyda knjez farar Cyž-Hajnićanski za zamołwjeneho hłowneho předsydu z powitanjom zhromadźiznu. Z krótkimi słowami naspomni podawki minjeneho połłěta: zbožopřeća M. S. sydomdźesatnikomaj just. radźe k. M. Cyžej, bywšemu zarjadnikej Serb. Domu, a našemu přisposypytnikej k. J. Sćcy; dale 200lětnu jubilej Prażskich Serbowćanow, wulki Róžeńćanski jubilej za katolski lud, wuspěchi Serbow prócowanja pola kujeźerstwa na šulskim polu. Waźnje dźěła so na nowem wudaću evangelskich Spěwarskich a kat. Wosadnika.

W dalokej cuzbje a słowjanskim kraju spominaju na Maćicu ze zbožopřećom a postrowom kk. prof. dr. Słomka na uniwersitće w Glasgowje, 80lětny stare a swěrny delnjołužiski krajan, přećelej dr. J. Páta a mištr L. Kuba w Prazy; na kóncu zhromadźizny hišće dr. Jecht w Zhorjelcu, 79lětnik, so přez k. prof. dr. Muku za zbožopřeća dźakuje a znjeboženy k. wyš. wućeŕ Słodeńk dawa z khorołoża přez k. prof. Bryla Maćicarjow postrowić.

Jako prěni rěčnik podawa k. faraŕ Mjeŕwa-Bukećanski **referat wo nowych evangelskich Spěwarskich.** Spomai najprjedy na 200lětny jubilej dospołneho přełožka serbskeje ev. Biblije, woswjećeny na Boże spiće w Budestecach. We swojim stawizniskim rozhladu mjenowaše troje zběrki starych spěwarskich, z kotrychž bu prěnja zběrka 1710 wudata, hdyž bě so 10 lět dołho po Serbach 199 kěrlušow nazběrało. Druha zběrka wuńdźe lěta 1735 pod mjenowanjom „Duchowny wopor wěrnych křesćanow", a dyrbješe so 1741 znowa wudać, dokelž bě cyła lićba na 366 kěrlušow zrostła. W předsłowje su so mjena duchownych pěsnjerjow sobu zapřijałe, mjez tym zo w 1. wudaću wuwostachu. Třeća zběrka wobsahowaše 530 čisłow, wubudźi wulke wjesele ze swojim „grobnym" pismom a pohonjowaše k dalšim pospytam, kaž to z předsłowa wot fararjow Śćracha a Lubjenskeho zhonimy.

Rěčnik wukładuje dale: Naše evangelske spěwarske su rozpředate, na nowy ćišć smy so zmuźili. Stare zdobnje wocišćić so njehodźeše, dokelž wobsteja z luźich zběrkow a dodawkow. W zarjadowanju ujeje žadanemu system: štož hromadu słuša, namaka so na prawich městnach. Nowy wudawk dyrbi trochu wosom stać na wyšinje po stroney serbskeho rěka a rěčenscy. To pak njeje žane snadne dźěło, dokelž štož přetworjenje hrónčkow a ryma nastarych kěrlušach su hłosy špatne a rěč hišće stara. Z wulkeje zběrki njeda so wšo wuźić. We wuwanju přizamknjemy so němskim spěwarskim, kiž budźe we łačanskich a šwabachskich pismach wobje pismo sa nałožujo, dokelž teŕ za přichodnje lětdamy; tuž dostanu evangelscy Serbja w běhu wšelke spěwarske, nad kotrymiž změja swoje wjesele.

Předsyda podźakowa so rozprawjerjej za rejchi wobsahowu a za zasadne stojnišćo, nowemu časej přiměrjene. Zdobom sćini zhromadźiznu na 4 krasne, wuzběrne wobrazy młodeho słowjanskeho molerja Kossaka, při jewišću wupójanjene, kedźbu.

Knjez cyrkw. wućeŕ Šołta porća wo **starych serbskich rukopisach** ze 17., 18. a 19. stotka, z wosebitej pokazku tych rukopisnych knihow, kotrež so we Maćicnej knihowni khowaja. Po swojim wobsahu su te rukopisy pak nabožneho razu, zwjetša přełožki Bibliskich a evangelijow, haj cyłeho swj. Pisma, pak rěčniny a słowniki, samo teŕ zběrka zelowych mjeńšich, ale nic mjenje teŕ rukopisy ze sudniskich jednanjow. W serbskej knihowni wobkhowatej so dwaj sudniskej rukopisaj ze serbskim protokolom, mjenujcy: 1. Untersuchungsakten wider Marien Haustein aus Loisa anno 1799 (Kindestötung) a 2. Wendisches Protokoll in Untersuchungssachen wider Aguette Bättnerin aus Oberförstchen 1799. 3. Sudniske spisy wo jednanju přećiwo Jurjej Ryćerjej 1793/94, překhowane so we hłownem archiwje w Drježdźanach.

Porućowši skrótka wo předležacych rukopisach, rozdźeli so k. přednošeŕ nimale podrobnje wo přepisowanskich aktach přećiwo Mariji Hawštejnec z Łazan, z kotrejchž wjele zajimaweho wo wěcy samej a wo tehdyšich serbskeho tołmačerja a protokolanty poda.

Přednošk bě wulcy zajimawy a dyrbjał so skerje za dołhi a lepje wozjewić. Za wulku prócu dźakuje so knjezej přednošowaŕjej zaso městopředsyda.

Jako treći rěči knjez wućeŕ Nawka wo swojim přednošku: **Kak chcemy pisać?** Rozpominanja, kiž nawiazuje na jednanja w posedźenju M. S. z lěta 1903 maja jenož k informaciji słužić, nic k rozmołwje. Maćica ma so doma dale rozpominać a wuslědk jich pisomnje jemu zdźělić. Teŕ na nastawk prof. Hantuša we Serb. Nowinach z lěta 1920 pokazuje a zdoraznuje, zo so złožować: nuzna je regula.

Tež dźensa po 40lětnem prócowanju wo wotstronjenje třojeho prawopisa dyrbi na prěnim městnje rěkać: zjednośmy so definitiwnje w rěči a we łačanskim prawopisu! Potom pak zjednośmy serbski prawopis tak, zo by jón kóžde dźěćo snadnje nawuknuło! Naspomniwši jutrownu rozprawu (11. 4. 28) w kotrejž so přećiwo zawjedźenju fonetiskeho prawopisa rěči, pokazuje, zo mamy dwaj směraj wurjekowanja: „ekawski" abo naraněi a „okawski" abo nawjećorny, na př. pole a polo a podobne. Čisty žadyn wjacy njeje, ale ekawski směr ma to starše prawo; wobaj nałožnjejstej so samo w jenej a tej samej knizy. Pismowska rěč stupi so za -e a za -o, to by był jedyn kompromis: in dubiis libertas! Wosebje wobroća kedźbnosć na mjeńše sobuzynki b, m, ń, ŕ a wupraji so za to, zo by so njetrjebawše j w nakosnych padach wuwostajiło a smužka jako znamjo mjehkosće wobkhowała kaž w delnjej serbšćinje; potom pak ma so teŕ pismik w tajkich padach wuwostajić, hdźež fysiologiske wumjenjenje sebi to žadaja, dokelž teŕ ludźo tak rěča, n. př. prózny a nic próždny a podobne. Mamy so prócować přeco był konsekwetni a wosebje prawopis a rěč nałožować tak, zo čitacy rozumi, što pisacy chce. Waźniše hač morwy pismik je tola słowo a to twori zakład našeje rěče: „W spočatku bě słowo!"

Knjezej přednošerjej so tohorunja wutrobny dźak zawda. Knjez městopředsyda so naprašuje, hač ma přednošk štó što prajić. Dr. Muka zastupuje so za swědomite khowanje starych rukopisow. Z domu wupožčować so nihdy žadyn njesmě! Za druhimi w cyrkwjach, kapałach a na farach ma so sćěhować. Wšě słušeja do Maćičneje knihownje. Knjez dr. Posedel poskića rumnosć Serbskeje Lud. Banki za wěsće wukhowanišćo dyžli je to knihownja. Knjez Bart wupraji so za přemješćenje cyłeje Maćičneje knihowne do přihódnišich rumow Serbskeho Domu, teŕ za knihićišćerju žada wo přimérjene městnosće, dokelž su poměry za personal njestrowotne.

Z toho wuńdźechu nětko namjety. Wuprajene słowa płačachu za nuzny namjet: Knihownja ma so nětko w předkownem twarjenju abo znajmjeńša deleka zamješćić a knihikupstwo přihódniše rumy dostać. Knjez Krječmaŕ chce wobydlenja na přenim městnje Serbam přewostajene wědźeć.

Z pisomnych namjetow su so w poslednjej khwili štwore podała. 1. Zwjazk Serbskeho Studentstwa chce měć jstwićku a kamor. Hłowny starši Henčl rozjasnjuje: „Klětka" je přemała, durčkow žanych njeje, kamor je połny aktow.

Knjez dr. Muka słubuje, zo so lokal powjeśi a nowemu kamorej budźe teŕ rada. Studenty so dźakuja.

2. K Skalowemu wobnowjenemu namjetej z lěta 1924, zo maja so manifestačne zhromadźizny M. S. wotmětwać, so z wjacorych stron napřećiwo rěčoše: na jenym wšoserbskim Domowinskim zlěće mamy wob lěto dosć. Radšo monumentalnu knihu wudać „Wir Wenden", z kotrejž so njewěrnosće a wopačnosće skazanych němskich autorow a rěčnikow přećiwo Serbam wuwroća. Předewšěm won na Boże swětło ze wšelkich statistiku wo Serbach! Ta ma so najprjedy dokónčić. Dźěło ma so rozdźělić. Kniha ma wuńć. Tutón namjet so přija.

3. Namjet wo wobnowjenju „Kola serbskich rěčnikow" a namołwjenje k sobudźěłu w serbskich towarstwach. Po dłšej rozmołwje a rozjasnjenju zadźěwkow so postaji, zo ma knjez Bart abo předsydstwo M. S. zapis tajkich knjezow zestajeć, kotříž bychu zwólniwi byli, w towarstwach přednošować.

4. Dla wupyšenja Serbskeje kofejownje so słubi, zo předsydstwo wšitko do rukow wozmje.

Nazymska zhromadźizna skónči so krótko do sedmich z hymnu „Rjana Łužica".

*

Dozynk: Škoda jenož, zo najwažniši a najziwiši dźěl porjada so na samón kónc wotstorči, hdźež mnozy hižo domoj khwataju. Tři dobre wěcki su pře wšo dobre, ale tři dobre přednoški su na krótke popołdnju přewjele dobroty: čas cźka a človjek to njepřecyrunje! Teŕ namjety maju so w prawem času, — jeli so njemylimy, je postajene, dwě, tři njedźele do Maćičneje zhromadźizny — podaći! Potom póndźe wšo w dobrem składu a ładu. A to my tola wšitcy chcemy! Bóh dał!

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina

W Michałskej cyrkwi změje 19. njedźelu po swj. Trojicy faraŕ Kapleŕ rano we 8 hodź. serbske Boże wotkazanje, w 9 hodź. změje faraŕ Zarjeńk z Khwaćic

Z Malešec.

19. njedź. po swj. Trojicy rano ⅛8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boža służba. Dop. w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Pop. w 2 hodź. zjenoćenje młodych holzow na farje: spěwanje.

Zemrěł: Werner Kurt Schniderec, njemandź. synk, w Brěžyncy, 5 m. 22 dn.

Z Minakala.

19. njedź. po swj. Trojicy dop. w 9 hodź. němske předowanje so čita, potom wólba do synody.

Srjedu pop. w 2 hodź. paćerska wučba! Srjedu pop. w 5 hodź. serbska nutrnosć ze spowědźu pola Bernec w Khrósce.

Z Njeswačidła.

19. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. ¼4 hodź. bibliska hodźina w kapłanstwje, k. zhrom. wothladaŕ Zimmermann z města. — Wulět towarstwow młodych hólcow a holcow dyrbi so na druhu njedźelu přepołožić.

Z Nosačic.

19. njedź. po swj. Trojicy rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a ¾10 hodź. němska Boža służba. Zběrka za Evang. zwjazk. Pop. ⅛3 hodź. towarstwo młodych holcow a wječor ⅛8 hodź. młodych hólcow.

Křćeny: Gerhard Helmut Liebšer ze Spikawy. —

Wěrowani: Maks Arno Poster, wyšši dźesatnik w Budyšinje a Alma Lisbeth Hildegard Liebšerjec ze Spikawy.

Zemrěł: Heinrich Ernst Wenzel, wumjeńkaŕ w Nosačicach, 79 l. 11 m. 17 dn.

Z Poršic.

19. njedź. po swj. Trojicy budźe rano we 8 h. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boža służba, po njej wólba noweho zastupjerja do synody přez cyrkw. předstejićerstwo, na město njeboh wyššeho wučerja a kantora Hančki w Poršicach. Pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje za młódše dźěći w Poršicach, ⅓3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadneje sotry. Towarstwo młodych mužskich wobdźěli so na wokrjesnym swjedźenju w Kumwałdźe.

Wutoru wječor rozwučowanje pozawnistow.

Z Rakec.

19. njedź. po swj. Trojicy dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža służba z čitanjom předowanja.

Póndźelnišа rańša nutrnosć dźeń 8. a 15. winowca wupadnje.

Z Rychwałda.

19. njedź. po swj. Trojicy dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wosporka.

19. njedźelu po swj. Trojicy je dop. w 10 hodź. předowanje a ½12 hodźin kemšenje za dźěći. Popołdnju w 2 hodź. křćenja, wječor we 8 hodź. towarstwo młodźenćow (wosadny farar). — Póndźelu je bibliska hodźina (bratr Křižan). — Wutoru dobrowólny cyrkwinski khór (wosadny kantor), kóždy króć wječer we 8 hodź. na farje.

Wulke padušstwa wobuča w Drježdźanach wotkryli.

Paduchow a pschethoworjow je policija lajała.

Drježdźanske kriminalne policija je w posledních tydźenjach na swojoźinjenju wobschérnych woburčowych padušschiwstwow dźěłała. Wobkradnjena je wubuwkowa fabrika na Tittmannskej dróhi. Wokradnyli su pschez nastała, twucinja něhdźe 25 000 hriwnow. Padušschiwa su so spočatk léta 1927 sapočałe. Měnjechu, zo su fabriki běschu napadło, so wobrot na wobuču tehěrno popušćeji. Swoprědka njemóžachu njedźiwajcy sledźenja za pschičinu pschińć. Stónčnje kontrolowachu khłab a tam so wupokaja, so wjele wobuča pobrachowarjasche. Składowník a zawalef běschtaj podpłahnaj, so staj wobuče wotstronjałoj. Na to wobaj hnydom wjazaj na dźěło njepschindźeschtaj. Firma hakle tydźeń podpłačne należnosći policiji wosrjeda. Tak mějachu njesprawni ludźo khwile dosć wobuča pschekhować.

Podhladnoju policija jaja, wonaj swoprědka paduschstwo přejeschtaj. Pschi pschepytowanju bydlenja namakachu sastojnizny jenoć jedyn par stupnjowe, na hłubi ża tschěschcu hejadu sthowany. Dale policija swěrći, so měrcachu wschelake Drježdźanske firmy wjazy wobuča na składze, hač běchu wopraudźe dóstale. Podpłačne so składownik a zawalef swojeho paduschstwa wusmaichtaj. Wonaj staj, baloš so hischće swěrćiłej bodźesche, so něhdźe polnja léta

1700 porow ženjazych kuhžuzowych stupnjow kradnyłoj.

Sapoczeschtaj ſ małym a buschtaj po cżasu pschejo khrózhischej. Cżinjeschtaj swoju wěz, gyle njenapadnje a namałschtaj swolnjowjch wotebérarjow. Swoprědka wotebéracżu kradnjenu tworu **nekotři Drježdźanjźy wobkhodnizy.** Podpłačne pytałschtaj, kebi paduchaj nowych wotebérarjow, kotrymž staj mohłaj podawałschtaj. Tworu ſcżeleschtaj też ſ Drježdźan wot. Pschedawałschtaj wobuču swojeschtaj tehěrno tunije, so běschę ſ teho bjezo njesprawnosć spóznać. Policija saje też někotrych pschefhowarjow, dźesch pschepodu statnemu rěczniſtwu. **Niesprawny składownik dźełałsche bjezo 33 lět pola firmy, kotruż je wobkradnył a wužiwałsche jeje poune dowérjenje.** Dotal je policija 150 porow kradnjenych stupnjow wuſlédźiła a wobkradnjenej firmie wróciła.

Přilopk.

* **Złoto ſ bjezkónjom ſ njebjes pada.** Na někotrych městnach Neuseelandskeje kupy njedałoko Awstralskeje jatha dźesche pódźelu łyhły wichor, pschi kotrymž bu njebjo se cżežkimi mróczelemi zacżahnyły. Deschcż porcża so kidacż a so krótki cżas běschę krajina ſ błótowej kašu pschikrył. Direktor meteorologiskeje stazije mění, so je wětr ſ awstralskich pusczinow pěſk do powětra swjerzał, kiż je potom pschez Tasmanisku morje do Wellingtona pschinjeſł. Hižom we lěcże 1903 bu tam tajki błótowy deschcż měli.

* **Drjewjana ławka na żelesnitskich kolijach.** Ssrjedu dopołdnja, krótko do 10 hodź. mjes nawjeſornym a narańschim dwórnischcżom w Wallenstedtu njedałeko Magdeburka potbra metra dołhu drjewjanu ławku přeti pschez kolisc leżo namakachu. Ławku mjóżachu ſ cżahom wotstronicż, so njetku ſrasżnu za żelesnitski wobhlad.

* **Jendźelska cżahaj do so ſrasżnjeja.** Wutoru wječor w 11 hodź. pola Tredegara w Manafruthskim hrabinſtwje w Jendźelskej żelesnitskej cżahaj do so ſrasżnjchtaj. Jedyn muż bu morjeny, schésć pak bu ſranjenych. Na ſhoże běchu we wobémaj cżahomaj jenoż 20 wotpołnom.

* **Krwawna katanja w jenym italskim jastwje.** W jastwje w Forgiji dóńdże ke krwawnemu podawkej, kiż drje kebi hischcże ſmjertne woporv żadą. Sizilski khłostanc, ke 30 lětam jastwa ſahudźeny mordaŕ, so ſe ſwojimi hobitajmi ſwadźi a jim wumjetowasche, je tu jemu jeho łožo ſlamali. Swada bohdźe łkónčnje k tomu, so mordaŕ ſitlett (mały italski katacż) ſhrabny a na ſwojich ſtudnych hobitajch dźesche a wschitkich ſedmjoch ſtrašnje ſtała. Kaŕ je nadpadnik k tutomu pschischeł, njeje hischcże dokładnje ſwěſcżene. Tjo bédża so hižom ſe ſmjercżu.

* **Hein a Lorm psched pschihażnym ſudom.** Obtiglaſaj pólſkej rubježnikaj Hein a Lorm budźetaj so ſobotu psched Elberfeldskim pschihażnym ſudom ſamotnicej dyrbjeć.

* **Cżežki wichor pschi japanskich brjohach.** Pschi japanskich mórſkich brjohach je łyhły wichor zgohnował. Je kebi też bohužel wjele ſmjertnych woporow żadał. Pjecża je ſmajnjenſcha 100 rybałow we żiwjenje pschijschło. Kelko rybařſkich cżołmow je so ſhubiło, njeje hischcże dopołna ſnate.

Sokołstwo, sport a hry.

Słowo za Sport.

Tři dny po přijeću někotrych wuznamnych sobustawow amerikanskeho olympiskeho muzstwa přez bamža, napomina „Osservatore Romano“, hamtſki organ vatikana, zo njeby so wopačna narodna hordosć plahowała, kiż z mjezynarodnych sportſkich wubědźowanjow wurosće. Nastawk zaběra so też z woslawjenjom dobyćerjow, kotrež je runjewon směšne.

Je tutón porok woprawnjeny? Je to přičina k wobmyslenjam? Sto olympiske hry po prawom chcedźa, što wone běchu a što su?

Kardinal **Mercier** praji léta 1920, jako bu Antwerpen za olypijadu wuzwoleny a jako wón tutón najwjetši sportski swjedźeń cyrkwinscy zohnowaše, we swojim swjedźeńskim předowanju:

Zwučowanja w stadijonje njejsu žane prózdne a njeplódne hry, wone su dobra sula.

Komu dyrbimy wěrić, sportacuzej romskej nowinje abo sportawědomemu kardinalej?

A wobmyslenja a starosće, zo mohłe olympiske hry być z nowej přičinu za nacionalistiske njepomérnosće? Hižo olympiska khorhoj, kiż w běłym polu swětej jako symbol pjeć kolcsow we wšelakich barbach pokazuje, z kotrychž jene do druheho přima jako znamjo bratrowstwa, a z kotrychž kóždy jenotliwe jenu z hlownych słahow cłowjestwa a jedyn z hlownych dźěłow swěta předstaja, hižo tuta khorhoj, w kotrejež znamju so hry wotmětowaju, pokazuje, zo je duch zbratřenja a wujednanja ludow wobknježa, abo so wo to znajmjeńša prócuje. Abo njeje w nimale kóždej wěrje, organizaciji, narodnych njepřejednosćow, znajemy kajkužkuli zhromadźiznu žiwych cłowjekow, haj jenu swójbu, w kotrejž despolny pokoj, přejednosć a dorozumjenje knježeja? Cyle wěsće nic. Też při olympiskich hrach smy hdys a hdys rozkoru wobkedźbować móhli, ale tuta nima so w „blahowanej narodnej hordosći“ pytać, wjeleběłe su to wobžarujomne sćěhawki hewak knježaceho chauvinisma (zaźranosće), kiż ma so runje přez sportſke woćehnjenje, runje přez tak wulke a tak swjatočne sportske swjedźenje wutupić abo tola znajmjeńša woslabić.

Nimale 50 narodow zetkachu so w Amsterdamje při napinacych sportskich wubědźowanjach, tydźenje dołho měrjachu so na wšelakich sportniscach, nimale 5000 athletow ze wšěch kónčin swěta pokazowachu swoje wumělstwo a móc. Kak maličkostne su potom wšě skaranja, kiż mózachu tutu wulku a dostojnu harmoniju też lědy kazyć, kak zhubja so tute hórke kapki w morju olympiskeje přezjednosće! Tola mnohich ludow zajim za sport je hišće młody. Lědy nekotre ktdźesatki je hibanje za sport stare. W Amsterdamje bě tuta lěto dźewjata nowočasna olympijada. Sto je tuta hišće nic 30 lětna doba přeciwo stam olympijadow, kiż so w starych časach wotmětachu! Komu zda so być spodźiwne, zo sport nieje hišće wšě dźěćace khorosće přewinył, zo njeje njestrowy nacionalismus hižo dospołnje wukorjenił. Ale runje tutón wulki mjezynarodny sportski swjedźeń, runje tuta nowa wadźace grekske słahi znajmjeńša za někotre tydźenje do přezjednoho cyłka zjednoćeše, runje znowawerodźenje ideje olympiskich hrow może młodemu sportskemu swětej dać to, štož je jemu nuzne: šulu a woćehnienie.

Olympiske hry su přeco hišće najwjetša a najsylnišo skutkowaca propaganda za sport. Za nje zajimuje so cyły swět, nie jenož sportski, a wone zbudźuja nie jenož pola wulkich, ale tež pola najmjenšich narodow wjesele nad hrami, z kotrejež čełna kultura wurosće. Hižo přihotowanja za tute wubědźowanja we wukhowanju młodźiny je kóždemu kraju z nowym nastorkom, wjedźe k zamérnemu a dokładnemu powcowanju čełneje kultury. Małe narody njenastróża so před wulkimi. Za to je Finska z najlépšim přikładom, kiż po wobydlerstwje město Barlin njedocpěje, na athletiskich dobyćach pak nimale Zjednoćene Staty Ameriki. Njechamy my Serbja z toho něsto wuknyć? Njeje to pokazka też za nas? Njechamy a njesmémy prajić: Smy jich hižo přemałe, zo bychmy móhli hišće něsto docpěć. Při sporće njejedna so wo mnohosć, ale wo kajkosć. Z wuwzaćom Ruskeje běchu dyrbjeli tak nimale wšě słowjanske ludy w Amsterdamje zastupjene, a z kajkej česću su wobstali. Dopomimy so tola jenož na pólsku dobyćerku w mjetanju diskusa a na češkich dobyćerjow. Cohedła njedyrbjało też mjez Sokołami a Sokołkami ludźi być, kiż znaju klimanosć, zastupować serbski ludźik. Zo wěc njeje lohka a zo sebi nimo njewšědneje wušikowace léta dołhe zwučowanje žada, njetrjebam drje to naspomnić. Ja sam sym přeswědčeny, zo bychmy móhli něsto docpěć. Naša młodźina je hišće z wjetšeho dźěła strowa a wot překultury njenakažena. Wěrju, zo by so tón abo tamny na tym abo druhim polu wuznamjenił. Docyła mělo so w našim sokołstwje hóle na rekordy dźiwać, strowe wojowanje we rekord je rozumne a wužitne. By było zwjeselace, by-li so přisłuſchace sokołskeho zwjazka z tutym pokiwom hižo zaběrało. Wuznamne wuspěchi njemóžemy wšak za krótki čas docpěć, tajke pokazaju so hakle za mnohe léta.

Zo su dobyćerjo — hdyž so też hnydom jako njekotre narodna swjećić njetrjebaja — spomožni, haj mnozi, też to můžemy z Finskej dopokazać, z tutym borskim ludom, kiż bu nimale jenički přez přikład hichora Hansa Kolehmainena sportski kraj. Njeje dźe to też tak lohke, kaž sebi někotryžkuli skarmak mysli, na olympiadže dobyć abo někajki rekord postajić. Wuspěch žada sobu hobrsku móc wole a duchownje koncentracije (hremadźenja), žiwjenje kujejo wole a husto dosć krute porjadne žiwjenje. Nekotryžkuli z nich dyrbješe khorosć a běhnosć přewinyć, kaž Ewry, dźeć-ačkrótny olympiski dobyćer do wójny, abo znaty dr. Peltzer, němski rekordnik. Njeznajemy ani jeneho, kiż je přez samu přinarodźenosć k tajacym wuspěchom přišoł. Duch a wola stej, kiż sebi cełe twarjetej.

A hišće jene: Rekord dźensnišeho dnja je přeńk jutrišeho!“ To je zmysł najwyššeje dokonjanosće, to je zamér sporta. Wón je za ludy z wučerjom, sula we rjanym, přećelno-swjatočnym dobrym zmysłu. Stajón zasudźuje, tón wo nim nic njerozumi. Tutu posiednju sadu chcemy wosebje pasmórnyć za wšěch Wenječanow a Kukečanow. Kajki to tola człowjek, kiż ważnosć sporta hišće dźensnišeho dźeń njeje dopóznał, też za žónski splah. Tola we tym ma so hišće pozdźišo razne słowjeko porěcż.

J. K.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ kóždu prěnju pódźelu na měsacu zwučuje starši wotrjad, młodši pak kóždu sobotu.

Delnja Hórka. Njedźelu, 14. oktobra wječor we 8 hodź. wuhotuje serbske tow. „Nadźija“ z Budyšina w tudomnym Nowakce hoseńcu rjany serbski zabawny wječor a přeprošuje na njón wšitkich tudomnych Serbow a wšitke wokolne bratrowske towarstwa.

Delni Wujezd. Serbske towarstwo „Zahrodka“ swoju njedźelu 14. oktobra popołdnju w 3 hodź. pola Haskee swoju měsačnu zhromadźiznu. **Předsydstwo.**

Komorcw. Jednota „Sokoł“ wuhotuje přichodnu njedźelu 14. winowca wječor we 8 hodź. w „Kaćej korcmje“ rjany Sokołski wječor ze spěwami, dźiwadłom, zwučowanjom a rejemi. Wšěch lubych sokołskich bratrow kaž też wšěch lubych Serbow z wokolza a z daloka přeprošuje na njón wutrobnje

jednota Sokoł.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (měšany khór) spěwa prjatk 12. oktobra wječor we 8 hodź. pola Natušee w Kukowje. Njech wšitcy přińdu.

Zastupowacy dirigent.

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa“ wobdźěli so přichodnu njedźelu na Sokołskim swjedźeńju w Kaćej korčmje. Přińdźće w prawje bohatej ličbje.

Předsydstwo.

Ralbicy. Towarstwo młodźeńcow ma njedźelu 21. okt. w Sunowje ptakatřelenje. Započnjemy popołdnju ¼4 hodźin. Njech wšitcy přińdu. **Předsydstwo.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pódźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow. Wulki nazymski koncert (28. nov. w Budyšinje) nastupuje Sćěhowace khóry maja so derje nawukować: **Zerjeh** čo. 7, 10 a 20. — **Wulka lubosć** 1 a 26. — **Dobry wječor** čo. 26. K tomu hišće jedyn hektografowany. Kóžde towarstwo chcyło k. wyšš. wučerjej Hajncu w Konjecach (Cunnewitz b. Kamenz) wozwieć, kelko eksemplarow za měšany khór trjeba.

Zerjeh čo. 10 ma w alće pola słowa „z nóćičkow“ rěkać: g fis e d e h. Dirigentojo chcyli na to kedźbować. Z Pilka mužskaj khóraj čo. 14 a 18. Prosy so naležnje, zo bychu so towarstwa bórzy do dźěła dale.

Hlowny dirigent.

zybbane, tuchne abo mokre perjo, dha nima kachka mjeń zijwesnjesce energije. Druhdy su tajke kachki hamo thor a njeshtukajeja k dalschemu plahowanju. Pola Berlinskeje a druheje zoltopyshtateje druzhiny dyrbimy tez na barbu a twórbu pupka dzíwacz. Mlode kachki z jara bledhymi pyshkami k dalschemu plahowanju njewoliojimy. Dyrbimy li kachki nehdze, znaty wokolo 10 mjenschinow daloko honjecz, dha zu mjes nimi pschego sasto tajke, kotrez pschi honjenju wroczo wostanu. Nekotre z nich pak dozhyla njewoprózhnu. Tele najzhmansche behaki zo tez najlepje k plahowanju hodza. Nekto dyrbimy tez na to djerjecz, hacz mózemy naschim kachkam wscho potkjecicz, schtoz zebi plahowanje kachkow zada. Najprjedy zadaja zebi kachki blisko dwora bat abo luzu. Rimo toho njech je we luzi abo w haczje dosecz pschirodneje zbrohy. Kachczeje njech zu po mózmosczi wotwrjene tólnje. Tez mózemy kachki w nozy pod helym njebjom wostajicz. K tomu dyrbimy pak zebi wozebite jawery pschiprawicz, so by je nichto njedosahnuł. Stónje dzemy hischcze pschispomnicz, so zu mérzjke kachki najzhmansche k dalschemu plahowanju. Dalsche lehnidka njezu tak khmane.

Behata kachka — dobra njeshetka.

S behatej kachku (Laufente) zmy zo hacz dotal jara mało zakjerzoli. Mjerzuje zo tghodu behata kachka dokelz je zelisha a speschnischka hacz tamne kachki. Wona pschedewschem paschtwu na zahrodze lubuje. Tam dhe po zwojej wolu hacz a sa pschekaznjazami pytacz. Najradschо pyta sa schtkami. Wona pyta zebi potajkim radscho zama zwoju pjenje pak potom k resu tak czeshka, kaz nam derje znata kinfska kachka. Dozpeje pak tola wokolo 3—5 puntow. mo toho nam hischcze sa lito nechto hodnje jeji nanje. Wona tez w zymje njeje, 150 jeji sa lito njeje nicho zadne. S tym sforo najlepshe kury pschetrjechi. Jeja maja wokolo 70—80 gr., potajkim wjazy nam hacz kurjaze. Behata kachka pak rady njezyda. Tohodla radscho palu abo trina nazadzimy. Na te mózemy zo spnjeschcicz. Kachka by nam mohla pryedy z hnesda twóchmez, dokelz radu smérom njeje. Behaze kachki dzelimy na dwe druzinje, na schére a na behe. Wobe tjej jenak wjele hódnej.

Schtóz ma zahrodku abo blisko luzu, njech zebi behaze kachki wobstara, dokelz z tymi ma najmjenje wudawkow a najwjazy dokhodow. Wesho zo nam druhe kachki borzy wa kormja, ale sa to zane jeja njenjeju. Tak mamy zu wjazy wudawkow, dokelz dyrbimy je zyle leczo bjes wuzita pizowacz. S jejemi, kotrez kachka nanjese, zo nam lisza zapłacz.

Plahowanje kur a jich wunoschk.

Dzenzmischi dzen zo plahowarzo kur bóle na to slozja, so bychu jnich prawje wulki wunoschk meli. To zo tez wenetczischim czasu derje zaplacz. Pschjezo bóle zo w mesta na wikach sa jejami prafcheja. Wjele hospodarjow, kotrez zane kury njemeschachu, plahuja jich pschezo wjazy.

Schtóz kury derje wobhedzinje, moze na kokoschi hnydom zwonkowanje spóshnacz, hacz je dobra njeshetka abo niz. Pschikkownje zu wezzywustojni z tym pschesjene, so zu te kury najlepshe njeshetki, kotrez sahe njesecz zapoczmu. Wesho njezmedzo mlodzitzki tez pschejara sahe njesecz. Najprjedy dyrbjo bycz dospolnje wuwite. Hewak swojtamu zle. Bóle druzinny kur zapoczmu po 160—190 dnjach njesecz. Cheshe kury zapoczmu nechto pozdischo njesecz a niz tojele ho 6—7 mezazow. To placzi wozebje jas Wyandotki a Rhodelandki. Tez Sulerske kury zu tym podobne. Wozebje cheshe kury hischcze zoldzischo z njeshenjom zapoczmu. Chyz-li pak wzdych, so wschu jeho kury prawje sahe njesecz, dyrbi jeho kondora tajke druzinny wobstaracz, a dale dyrbi je prawje zlucznacz. S zyzka maju podnjebjo (Klima) bjele, pjso a pzaa na wunicje klocjecze kholy wsiw. Nasebi-li wzdych nenormalne kelo, dha zo nam kury tez wochto z tej zwjazu zapoczmu.

Sajimawe je, so dobre njeshetki tez docez posdze linaja. S najhonjenja wemy, so zu tajke kury, kotrez jara pozdze linaju, najlepshe njeshetki. Tohodla na tajki plahowar kur, kotrez njeshenja dla kury plahuje, na to dzíwacz.

Sajimawe tez je, so maja tajke kury, kotrez derje njeshenju wupzko wopusch a so je wopusch malo schescherjata. Tozhame placzi two honaczach tajich druzinow. Czasto widzimy, na wustajenjach wschelake rjane kury. Te pak njezu nihdy z najlepshimi njeshetkami. Tu pschispomnimy jenoz wulke druzinny italskich kur, Minorkow a Andalakkow, kotrez na wustajenjach widzimy. Wozebje italske kury, kurwoteje barby njesu jara hubjenje.

Tez w hrebjenju mózemy dobru njeshetku spóshnacz. Njechamy dzenza dale wo tychle znamjenjach rospischowacz, ale dzemy jenoz pschispomnicz, so njeshenemy ani kury z wulkim, ani z pschemalym hrebjenjom plahowacz. Najkmanschi je tez tudy zredjeny pucz. W jenym czazu sa to mezjachu, so je wulki hrebeń se znamjom dobreje njeshetki. Borzy pak zmyzk spóshnachu. Hizo dla zyle prakticznich pschiczinow dyrbi plahowar kur tajke kury z wulkimi hrebjenjemi se zwojeho stadła wotstronicz.

Plahowanje dla rjanojese abo wuzitka je jenoz we weschnym nastupanju a hacz do wesheje nery tudy mózne. Swojetscha pak na to dzíwamy, so mamy z kur prawje wjele tonzitta a czedzenatach celko na to, kacz zu zlecy tongesche rjane abo niz. Kury, kotrez zu w lecze lahnyte, njesu potom w zymje prawje derje. Tez na to dyrbimy dzíwacz, dokelz zu w zymje jeja zadne a drohe. Chzemy-li zebi honacza wostajicz, wostajimy zebi prawje strowebo a czilego. Leni honacz njeje khmany. Na male njedostatki, schtoz rjanosez nastupa, njech plahowar njedzima, je-li kokoschi hewak dobra. Tohame je z honaczom. Wostajimy zebi tajcheho honacza, kotryz zo z druhimi roda kuso. Tajti je naiczilischi.

Wazhnu rolu tez pschi khmanosczi kur hraje, kak zo jim pjerjo zmjecz. Wesho to wjele na pizy abo plahowanju salezi. Tola dobrym njeshetkam zo pjerjo jara rjenje blyshkota. Wesho rjecznym tudy jenoz wo mlodzitzkach, pryedy hacz njesecz zapoczmu. Tez na tom salezi, kajkeje druzinny je pjerjo. Wesche je, so zu hladze kury wjele lepshe njeshetki hacz kury se schescherathym pjerjom. Tole mózemy najbóle mjes Wyandotkami wobkedzbowacz. Potajkim tajki plahowar kur, kotryz zebi dobre njeshetki pschecz, njech hlada, so nima jara wulke kury, z dolhimi a wupkimi hrjebjenjemi, njisez wopuschu a se schescherathym pjerjom.

Male pokiwy za pjerisnarjow.

Sazinje njeshetki, dobre njeshetki — pózdnje njeshetki, hubjene njeshetki. Tak praji pschitzlowo. To reka mlodzitzki, kotrez w normalnej starobje z czazom njesecz pocznu, zu dobre njeshetki. Pózdnje njeshetki zu tajke, kotrez hakle njesecz zapoczmu, hdyz je termin njeshenja hizo dawno wotbezal. Tu pak mózemy jenoz jenak stare mlodzitzki pschirunacz, kotrez zu zamzneze druzjny a pod zamzjnymi wobsteje njesecz pjizowacz. S jejemi, kotrez kachka nanjese, zo nam lisza zapłacz.

Plahowanje kur a jich wunoschk.

Dzenzmischi dzen zo plahowarzo kur bóle na to slozja, so bychu jnich prawje wulki wunoschk meli. To zo tez wenetczischim czasu derje zaplacz. Pschjezo bóle zo w mesta na wikach sa jejami prafcheja. Wjele hospodarjow, kotrez zane kury njemeschachu, plahuja jich pschezo wjazy.

Schtóz kury derje wobhedzinje, moze na kokoschi hnydom zwonkowanje spóshnacz, hacz je dobra njeshetka abo niz. Pschikkownje zu wezzywustojni z tym pschesjene, so zu te kury najlepshe njeshetki, kotrez sahe njesecz zapoczmu. Wesho njezmedzo mlodzitzki tez pschejara sahe njesecz. Najprjedy dyrbjo bycz dospolnje wuwite. Hewak swojtamu zle. Bóle druzinny kur zapoczmu po 160—190 dnjach njesecz. Cheshe kury zapoczmu nechto pozdischo njesecz a niz tojele ho 6—7 mezazow. To placzi wozebje jas Wyandotki a Rhodelandki. Tez Sulerske kury zu tym podobne. Wozebje cheshe kury hischcze zoldzischo z njeshenjom zapoczmu. Chyz-li pak wzdych, so wschu jeho kury prawje sahe njesecz, dyrbi jeho kondora tajke druzinny wobstaracz, a dale dyrbi je prawje zlucznacz. S zyzka maju podnjebjo (Klima) bjele, pjso a pzaa na wunicje klocjecze kholy wsiw. Nasebi-li wzdych nenormalne kelo, dha zo nam kury tez wochto z tej zwjazu zapoczmu.

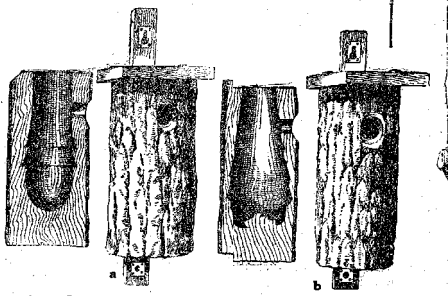
Časopis za serbskich ratarjow

Číslo 41 Budyšin, 12 oktobra 1928 Lětnik 35

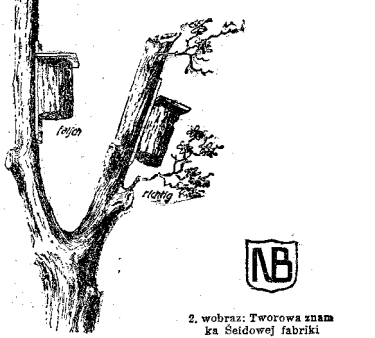
Wo kukawach.

(S 4 wobrazami.)

Ssadar, zahrodnik a zatar maja w naschich ptaczkach zaj swojich najzwernischich spéwarkach pschecelow. Sa nich njeshetka tez pschecelow. Sa nich pschedewschem dzerjeni. Tuz mózemy zo tez na to spomnicz, so by zwojim pschecelam nowacz, so by zwojim pschecelam dzelanju kukawow wéschkotowak. Pschi tom hladaj nas to, kak mischtr czeshla pschihotowak. Pschi tom hladaj nas to, kak mischtr czeshla unjes ptaczkami jim wobydlenja tw art. Bóh zam je jim

1. wobraz: Berlepschowe kukawy kajkeż dyrbja być pod a. a kajkeż njesmedza być pod b.

2. wobraz: Tworowa znamka Seidowej fabriki w Bürenje.

3. wobraz: Kak kukawa prawje a wopak wisy.

rojumicz! Zwjezcz, jim najstrowische a najwedzischise wobydlenjeczka pschihotowacz. Do Bozeje su pschikkad z wudzelkow nijschtra dypo

S Berlepsch, znaty pschecel ptaczkow, zo dypornak dzeru w smutskownosczi schtoma tak wudypa, zo do dna dele do schérokoseje bézi. Dyz je kaz kobjel kuloja dzera. Ale wulkrk do kukawy je kuzity a won nahjelenj. Najradschо hnezdja zo tak pschihotowanych kukawach dzeraki (Höhlenbrüter).

Na wustajenjizy w Limburgu su kukawowanje a hajenje ptaczkow pokazowachu tajke hnezdo, kotrez bé dypornak wudypak. Po pschikkadze tajcheho pschitajte ptacze wukhowy dzelaja. Pschi tajke ptacze wukhowy dzelaja. Pschi powedzduja najskoje te, na naschim pizmikom a. Pod pizmikom b. widzimy hnezdo a kukawa, kajkaż bycz njezmeka. Sczeny a dale njech zu tolste, jo by

hnezko czopke bjele a wostale. Tolste sczeny ptaczka pschi khodzenju a wukhodzenju njecherja, dokelz njeklinceja.

Westy Hermann Scheidt w Bürenje we Westfalenskej kukawy po Berlepschowych pschedpizmach twari a pschedawa. Swoje wudzelki je z hamtzy sapizanej znamku schkitacz dak. Na naschim druhim wobrazu zu podany. Takke kukawy placza po jich wulkosczi 1.50—3.50 hr. Kupisch-li

a fahrodkow je radjomno powěšecź dwě sfeczistě fnamki A a sfeczimu fnamki B. Schtóž schkorsch rady nima, dokelź wichnje thlóhscha, nech kukawy fnamki B njepowěscha. Kukawy f asbestowym wenzom fu 10 yi. dráje.

Cźaſcźiſcho kukawy dokladnje wurjedź. Po nětcźim fu w nich ſchmiſy ſalahnu. Tute fu ptaczkam jara wobcźeſene, hdyž na jcźkach ſydaja.

Schtóž kupne kukawy wupowěſchuje, njech ſo nadrobnje wobhonjuje, kak wyſoko dyrbja wiſacź. Sa dróbne ſykorki ſpowěſcźej je nětchże 3 metr 20 cm. wyſoko. Na

4. wobraz: Sykorki ſcychnowadnu mnoha ojetkow we zymje.

dno ſyp jédźnu ſkicźku pochowiny (Torfmull). Do kukawy ſnamki B, naſypaj po dwémaj ſkicźkomaj pochowiny.

Kukawy wupowěſchuj najrjedliſcho w pózdnjej naſynje abo w ſaźnim naléczu. Hdyž je w pózdnjej naſynje wupowěſnjeſch, móża ſykorki hižo w ſynje do nich ſaczahnyeź a w nich hnězdźicź. Pſchedewſchěm hladaj na to, ſo kukawa runopadnje (ſenkrecht) wiſy. Lépje hiſchcźe je, ſo nawiſuje troſchku na ſtronu wulěrka. Schtóž chcźe ju hinak powěſnyeź, by ſ tym ſwadźił, wuźiłkej nathkileneho wulěrka. Naſch tſeći wobras nam ſaźnje pſchedwjeduje, wuźitk troſchku nakhileno wiſateje kukawy. Deſchcźit, a hyrnjeź ſchmijaty byk, njepada ſ wulěrkom do kukawy. Kukawa njech ſ wuhladkom k dolhemu ranjej pokaſuje. Potom je pſchebytk ja ptaczata w hnězku naſpjchijonnniſchi.

Stónczniže podany hiſchcźe pſchikład, kak naſchi naſlépſchi ſpěwaczkojo mjes ſykorkami, kaž cźerwjena wopuſchka a podobne, mjes wſchelakej ſchkódnej njerodźu ſakhadźeja a ju nicźa. Naſchim ſadowym ſchtomam, winizam a ſahrodkam pſchinjeſu njewopiſazjomny wuźitk. Na naſchim 4. wobraſu ſpóſnawamy, kak hnědża njerodźe rosſychnuja. Stotoſadkowa dřewnatka (Goldafterraupe) je žebi ſa ſymu cźopfe hnězto napichadka. Hrojnje ſu je ſykorki rosdypake a roſzybake. Ssadaŕ, ſahrodnik ležaŕ a minizaŕ njech na wuźitk ſe ſtrony ſwojich wěrnych pſcherczelow hladaja a njech ſo jim dźakuja, ſ tym, ſo ſo ſa jich hajenje, pſchiſporjenje a ſchkit ſdobnje poſtaraja.

Hródźny hnój a jeho nałożowanje w hospodarstwo.

Hródźny hnój njemóżemy ſe žanym pſchikupnym hnojom norunacź. Hródźny a pſchikupny hnój ma jenoż tu žanźnu ſamownoſcź, ſo roſtlinam źiwiny dodawataj. We tutom naſtupanju pſchikupny hnój hródźny pſcherſchi. Se pſchikupnym hnojom roſtlinam hnydom hotowe źiwiny dodawamy. S hródźneho hnoja pak dyrbja ſo najrjedly źiwiny k roſtlinam pſchijimaze pſchihotowacź. Hródźny hnój ma potajſtim wjacy lét na roſtliny wliw, dokelź ſo pomalku roſpuſchcźuje. To pak njeje pola pſchikupneho hnoja mózno. Wobcźeże duſykotowy pſchikupny hnój je ſa jene léto wucźerpany. S hródźnym hnojom wobohacźimy, pódu na humuſu. To ſlépſchi jeje fiſikalna kajkoſcź. Cźežka póda je po hnojenju ſ hródźnym hnojom mjelna. Powětr a cźopkota dóſtanu ſo cźim lépje do pódy. Nimo toho mózenmy tajku pódu lépje wobdźełacź.

Lóhka póda pak ſo tuni po hnojenju ſ hródźnym hnojom bóle hromadu dźerźi. Schtoż pak je naſtwajniſche, dźerźi wjacy wody wo ſebi. Dale ſ hródźnym hnojom pſchcźo ſaſo pódze nimo méry wjele nakaźliwinow pſchdibawamy. To je ſa pódu ſ wulkej wažnoſcźu. Tele nakaźliwiny wſchě źiwiny w pódze tak pſchihotuja, ſo móże je roſtlina hnydom pſchijimacź. We wěſtym naſtupanju nóżemy drje hródźny hnój ſe ſelenym hnojom narunacź. Teź je ſelenym hnojom pſchidamy roli źiwiny a humuſ. Zane nakaźliwiny ſe ſelenym hnojom do pódy njepſchinđu. S naſhonjenja wěmy, kak ſpomóżne je, hdyž ſdobom ſe ſelenym hnojom nješchto mało hródźneho hnoja ſobu ſaworamy. Potajkim, dychmy-li ſtajnje ſ pſchikupnym hnojom hnojili, dychmy polo bórſy wucźerpali.

Nětko ſo wo to jedna, hdy mamy hnój na polo woſyeź a hdy mamy jón ſaworacź. To ſaleźi na pódze, hacź je lóhka abo cźežka. Cźežku pódu dyrbimy na ſymu ſworacź. Naléto taſku pódu dozyka woracź njeſmémy. To potom ſara do njeje ſkhnje a w léce jara ſaſthnje. Sémy-li naſynu hnój ſawarali, dha njeſmémy nalécźo ſnowa woracź. S tym bychmy ſadrożdżenej pódze ſwadźili. Smjerſt na ſawaramy hnój w pódze derje ſkutkuje. Wſchém plodam, kotrež na cźežkich pódach plahujemy, howi najlépje naſynu, ſawaramy hnój. Druhdy móżemy też hiſchcźe w ſymje woracź a to je pſchcźo khmanſicho hacź hdyž dychmy hnój naléto ſawarali. Hnój ſo w cźežkej pódze tak pomalku roſkoži, ſo jón plody doſpołnje njewuźija, je-li hakle naléto ſawaramy. Nimo toho móżemy na cźežkich pódach bjes ſtracha hnój naſynu ſawaracź, dokelź ſo njetrjebamy bojeź, ſo ſo nam dužyk ſ pódy ſhubi. Hinak je na lóhkich pódach. Tam nalétnje woranje plodam njewadźi. Na lóhkich pódach ſawaramy rady hródźny hnój, naléto k běrnam. Te pak ſu radźcho w lóhſchej mjelnej pódze. We cźežkej pódze jim tak njehowi. Tohodla też tam rady na wſchelake khoroſcze cźerpja. Teź ke kulorěpje móżemy naléto hnój woracź. Póda pak dyrbi ſo pſched ſadźenjom hiſchcźe ſadźicź. Na lóhkej pódze ſo nam w mokrej, dejſchcźowatej ſymje wjele źiwin do ſpody ſhubi. Nalétnje woranje abo ſaworanje hnoja na lóhkich pódach ma jenoż tu wadu, ſo ſo ſ pódb wjele ſymniſeje wtóhi wupari. Tonu móżemy ſadźewacź, hdyž tak bórſy hacź móżno naléto hnój ſawaramy a potom polo ſwalzujemy a na to hnydom ſaſo ſ lóhkimi bránami pſchewlóczimy. S tym ſo wjele wjazy wody ſe ſpody njewupari. Mamy-li jenoż ſamu cźežku pódu, mamy wobcźežnoſcze wſchón hnój hacź do naſynu khowacź, ſo bychmy jón potom ſawarali, dokelź mamy pſchemake hnójniſchcźa. Tohodla dyrbimy wſchón hnój w běhu léta na polo na hromady ſwoſyeź. To móżemy cźaſto wobſeże w léce pſched źnjemi abo hdyž mamy khwile. Ssmy-li hnój na polo na hromadu ſwoſyli a doſcź krucze ſateptali a ſ pjeſchcźu ſalwodźeli, dha je khmanſichi hacź doma na hnójniſchcźu. Doma na wotwodźetym hnójniſchcźu, by wjazy źiwin ſ njeho cźekło.

Móżemy hnydom ſahe w léce, tak bórſy hacź je něſchto ſ pola, hnój ſawaracź. Na ſchcźeńniſchcźo ſawaramy hnój, je ſa pſchichodne plody ſchwarny. Hnój móżemy potajkim hnydom mjes pópami woſyeź. Najbrjedy ſawaramy hnój nikko, tak riez ſpodworuſyemy. Naſynu potom bluboko ſawaramy. Tak ſo prjedy ſawaraty hnój derje ſ pjerſchcźu pſchemeſcha. Tajke ſnowa woranje ma tu lépſchinu, ſo ſo hnój a póda ſ powětrom naſpjeźi a to je ſa pſchichodne plody wulzy wažne. dokelź ſ powětrom naſpjeźeny hnój bórſy ſhnije a jenoż ſginity hnój roſtlinam howi. K tomu hiſchcźe dopomhaju riane cźopke póſdnjoſlécźne dny. S taſkim ſawaraniom hnoja ſe ſchcźeńniſchcźom roſunnoża ſo też w pódze nakaźliwiny. S hlubokim woranjom peſchiſcho naſynu doſtanu, ſo potom nakaźliwiny też do ſpódniſchich warſchtow. S tym ſo póda bórſy dróżdi a te hnydom naſynu. Tajka derje pſchihotowana póda ſo po tom nałéto wjele lépje ſhreje a to roſtlinam wobeże howi. W tajkej mjelnej pódze ſo roſtliny wjele lépje ſakorjenja. Tak potom ſpeſchniſcho roſtu. So by hródźny hnój nětko najpſchichódniſcho ſkutkował, njeſmémy pſchewjele hnoja na jene a teſame polo woſyeź. S wuſaczom jara cźežkich pózene a teſame polo woſyeź. S wuwiſacźom jara cźežkich póme polo, ale radſcho cźaſciſcho. Lépje je kóżde dwe léce a mjenje hnojicź, hacź kóżde ſchtyri léta a wjele nadobo. Ssamo ſo roſunni, ſo dyrbimy potom njedoſtatki źiwin je pſchikupnym hnojom narunacź. K wobkopowanam wolymy 150—200 zentnarjow hródźneho hnoja na tórź. Ke luſchcźiſnam a k żitam (Getreide), damy ½ mjenje. Woſobeże wažne też je, ſo hnój prawje ſtajnje na polu roſdźelimy. Njeſmémy hnój żenje we wulkich cźańkach na polo roſkidowacź a froſtidźinjy jón tak dróbnje, hacź mózno.

Se pak by hnój na ſpomnjene pſchihódne waſchnje ſkutkował, dyrbimy na tp hladacź, ſo jo nam tak mało źiwin hacź mózno ſ hnoja ſhubi. Hnój dyrbimy cźaſto rrunacź a kedźoujmy, ſo nam pſchejara do hromady njeſkhnje.

Założenje truskalcowcje rjadki.

Su-li nam truſkalzy tſi léta ſaſobu njeſże a ſu-li pſchejara roſrośtke, je cźaſ, ſo nowe rjadki ſałożimy. Se ſtarych pjeńow dychmy k lětu jenoż mały wunoſchk méli. Najpſchichódniſchi cźaſ k ſakaſenju truſkalzowcje rjadki je ſeptember. Mike a niż pſchehorze ſłónczne wjedro młodym truſkalzowym pjeńczkam howi.

Chżemy-li na jenu rjadku truſkalzy woſadźecź, dyrbimy ju najprjedy derje pohnojicź. Na ſtaru truſkalzowu rjadku żenje truſkalzy njeſadźamy a też niż na rjadku, na kotrejż ſu pſched krótkim cźaſom hižo truſkalzy byle. Truſkalzy radki doſcź wucźahnu. Tohodla dyrbimy je derje ſe hródźnym hnojom pohnojicź, derje pſcherjeź a wſchu njerodź ſ nich wotſtronicź. Na ſanjerodźenej a nikko ſpcherhtej rjadzy truſkalzam njehowi. Truſkalzam howi lépje cźežka póda, hacź pſchezſuha. Nimo toho dyrbi tajka rjadka do wěſteje méry włóżna być. Howak truſkalzam też njehowi. Tohodla rjadku tak ſałożimy, hdyż je bóle pſched wótrym błónzom a wětrami ſchkitana. Tola ſtajana mokrota truſkalzam runje telko wadźi, każ wobſuſana ſuchota abo wuſuſchena póda. Sſuchu pódu móżemy ſ ſymu ſlépſchicź, hdyż rjadku ſ kompoſtom, ſ hródźnym hnojom a ſe ſtarej hlinu ſ liſcźom pſchemeſchanej ſlépſchimy. Potom po tajka póda k truſkalzam derje hodźi. Mókru a ſymnu pódu ſ ſym ſlépſchimy, hdyż wapno a pěſk pſchimeſchamy. W ſymje njech tajka póda pravje wumjerźnje.

Cźeſtſtwy hnój truſkalzy njechaja, tola ſu pak ſa ſtaru pohnojenu pódu dźakowane. Też móżemy truſkalzam huſtu juchu pſchiliwacź. S tym je pſchezo w dobrym pohnojenju ſhdźerźimy.

Jako ſadźeńki trjebamy nětko jenoż najkrucźiſche wotnoſchki. Te pak dyrbimy hižo w léce ſe ſtarych pjeńczkow wotſtronicź na wołżebitu rjadku woſadźecź. Pſchi wubźeranu roſtlinkow na to hladamy, ſo mamy prawe ſyhne ſaſadźite pjeńczki, ſ poſnej wutrobicźku a wjele dróbnymi korużkami. Ssadźeńki ſ małymi łopjeſchkami na dołhich ſchiſchkach a ſe ſłabymi korużkami njeſmémy ſadźecź. Se tajkich ſłabych roſtlinkow njeżże żenje zane khmane pjeńczki.

Prjedy hacź truſkalzy ſadźamy, dyrbimy rjadki derje pſcheryeź a pſchekopacź. Ssadźeńki njeſmémy ſe ſemje wutorhacź abo wucźahacź. Wujźehnjeny je zyle ſwaha je małej łopatku a je pſchezſadźimy. Ssadźamy je 10 cm. wot ſebje, ſo bychmy je móhli poſdźiſcho derje wokkopowacź. Dyrbimy dźe ſ tym licźicź, ſo ſadźeńki pſchezo dale a bóle roſrośtu. W oktobru njeſmémy poprawym wjazy truſkalzy ſadźecź, dokelź potom pod nóżnymi ſmjerſami cźerpja.

Pſchi ſadźenju je nawažniſche ſapuſchcźenje korużkow do ſemje. Te dyrbimy po mózności ſtajnje w wódze roſdźelicź. Niežmémy je w pódze hromadże ſtłócźicź. Tak bychu ſo hubjenje pſchimnyle a mjes nimi bychu ſo lóhko

kundropódnje [illegible]. Tak bórzy hacź ſmy ſadźeńki ſadźeli, ſadźenk wotſlépimy. Krjepicź dyrbimy tak dołho, doniż je ſuchu.

W ſymje mózemy je ſe ſchmrěkowymi abo ſóſnowymi haſłami ſwodźewacź. Někotre ſadźeńki woſtajimy na ſtarej rjadzy, ſo bychmy hnydom někotre k rukam méli, bychu-li nam ſame ſahinyle.

Sadarſtwo.

Na cźo mamy pſchi ſadſchcźipanju kedźbowacź.

Njeſchcźipajmy ženje prjedy, doniż njeje dospołnje ſraty. Njeſraty ſchcźipamy ſad ſo njedźerźi, ſmorſchcźi ſo a ſo wutwonja. Powſchitkownje njemóżemy prajicź, hdy je ta abo druha druzina ſadu ſrata. To ſaleźi na klimatiſkich pomérach. Hacź je ſad ſraty, to ſpóſnajemy na tom, hdyż pócźnje padacź abo ſoltnicź. Teź tehdom je ſad ſraty, hdyż ſo ſnadnje puſchcźi, tak bórzy hacź ſo ploda dótknjeny. Njepuſchcźi-li ſo ploda ſnadnje, dha njeje hiſchcźe ſraty.

Je-li nětko mózno, ſchcźipajmy ſad ſ rukami a niż ſe ſadſchcźipakom. S tym wjele pupkow ſwotorhamy a tak pſchichodnym płodam ſwadźimy. Ssad pſchi ſchcźipanju njewottorhamy ale ſkabje wotwjertnjemy. Schcźipamy-li ſe ſadſchcźiparjom ſad, dha woſchcźipnjemy kóżdy płód wo ſkebje. Howak ſo jara naczépje. Wſchón ſad dyrbimy ſe ſchiſchkami ſchcźipacź. Howak ſo tak khmanje njedźerźi. Rjeno toho njeje ſad bjes ſchiſchkow rjanny a dobry. Ma mjenſchu hoſpodarſku hódnotu. Szyka dyrbimy pratwje kedźbliwje ſad ſchcźipacź a ſo na ſchtonje malo wobroczecź. Schtom njeſmémy na ſane waſchnje wobſchkodźicź. To wadźi pſchichodnym płodam a ſtrowoſcźi ſchtoma. Schcźipamy-li ſad, wobujmy ſo pſchezo lóhke cźerje, ſo bychmy ſchtom njewobſchkodźi-li. Ssmy-li w ſchórnjach, wobwjaſamy žebi ſchórnje ſ łapami, ſo bychmy ſchtom njewobóbdźeli. Nébl žebi tak ſchtomej pſchipréjemy, ſo by ſo nam mjes haſami njewuſunył.

Naſchcźipamy ſad, dyrbimy kedźbliwje wuſyapacź. Se zyła je najlépje, hdyż ſad pomałku ſ koſcha ſſkadźemy. Je-li nětko mózno, ſeſyapamy ſad na ſahrodu a woſtajimy jón nékotre njedźele leżo, ſo by ſo wuparił. Potom ſo nam poſdźiſcho njemorſchcźi. Potom hakle jón do komorow ſeſyapamy. Najpſchichódniſchi cźaſ k ſchcźipanju ſadu ſu pſchipokdniſche hodźiny, abo cźiche ſtónczne dny. Woſobeże dyrbi ſchtom zyle ſuchi być. Na kurjawoitych a deſchcźoſtych dnjach ſad njeſchcźipamy. Póſdnje druzíny woſtajimy hacź do kónza oktobra na ſchtomje. Ssamo nózne ſmjerſki tajkim płodam njewadźa, je-li płody tak dołho na ſchtomje wuſtajimy, dóniż ſmjerſk ſ nich njewucźehnje.

Pjeriznarſtwo.

Wubźeranje kaczkow k płahowanju.

K prénjemu raſej mózemy kaczki wubźeracź, tak bórzy hacź maju po mózności wſchě pjerzo. W ſtarobje 8—12 njedźeli mózemy pak jenoż hrube brachi ſwěſcźicź. S prénim wubźeranjom mózemy jenoż ſwěſcźicź, kotre kaczki je ſzyła łobje kornicź. Kotreż pomałku roſtu, te ſabijemy. Je ſchkoda pizy.

S druhim wubźeranjom mózemy ſapocźecź, hdyż ſu kaczki wokoło ſchěſcź méżazow ſtare. Někto ſu tak każ doſpołnje wuwite a my mózemy je doſpołnje poźudźowacź. Najrjedy poźudźujemy, kak je kaczki hacź dokal wuwidhu. Wſchě kaczki, kotreż ſu w běhu léta hacź dokal w roſcźenju wrócźo woſtale, ſarěſamy a ſchedamy. Też tajke, kotreż ſu nad normalnje wulke, njebjerźemy k dalſchemu płahowanju. Woſobeże pſchi płahowanju kaczkow je ſrjedźny pucź najkhmanſchi a to hiſchcźe pola cźežſchich druzinow. So pak dyrbimy też na to dźiwacź, ſo njeſu kaczki hewak nékak braſchne, to je ſamo roſemi. S jara dobrym ſmjenjonj ſa dobre kaczki je tworba pjerza. Ma-li kaczka roſ-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wš. N. z płaću mězaca we wudawarni 90 nł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,80 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde so. płaći 10 nł. pj. Wudawa a čišći Serbskolužiska knihičišćernja, zap. šć. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 1647.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 nłot. pj. Wobdźěłanje so stajene nawěški a tabele so wyše wobmišeja. Za reklamowy rjadk płaći so 80 nłotych pj. Rabat po tarifu. w. n.

Čisło (Nr.) 241 — Budyšin — Sobotu, 13. oktobra 1928 — Bautzen — Lětnik 87

Hrabja Zeppelin k Bermudaskim kupam leći.

Telegram z Horty na Azorskich kupach praji, so je „Hrabja Zeppelin" popołdnju ½2 hodźin nad kupu Madeiru přelećeł. Přeleće kupu, je „Hrabja Zeppelin" přišći měrom za němskeho konsula nad kasinowej zahrodu w Pavu wotćišnył a je potom k dołhemu ranju lećał.

Druhi telegram z Horty 12. oktobra praji: Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je wječor we 8 hodźinach nad kupu San Miguel, k Azorskim kupam słuschazu, přeleće. Wjedro je dešćikłote a njepřechodźne, wětr je wobłahnył. Powětrowa łódź měrjece spěšnosćej 81 mil (hódźe 145 kilometrow). Wona je w stajnym zwiskowanym wobłahdźe z Marconiskej stažiju na San Miguelu. Po bórzy po tym dóstatej powěsći je powětrowa łódź na 37 stopnjach połnócneje šěrokosće a 33 stopnjach wjeczornej dołhosće, po tajkim k wječornu Azorow.

Parne łódźe žu „Hrabja Zeppelina" widźale.

Parna łódź pokołnjoamerikanskeho parnokótřiwowego towarstwa La Corruna powě, so je pjatk přichpołdnju we 11 hodźinach na 34 stopnjach połnócneje šěrokosće a 13 stopnjach wječornej šěrokosće powětrownu łódź „Hrabju Zeppelina" widźała. Powětrowa łódź nětkuž 500 metrow wyšoko lećeše. Přichi rjanym wjedrje dołhorańšich wětšik duješe. We łódźi bě po zdaću wšitko w najlěpšim rjedźe.

Parna łódź „Enclid" je powěsćenki „Associated Preß" šćhrotwu powěćej do Newyorka pósłała, so je ju „Hrabja Zeppelin" popołdnju ½5 hodźin pod 32. stopnju połnócneje šěrokosće a na 17. stopnju wječorneje dołhosće přelećeł. Wjedro bě dobre a přechodźne. Wětřik z krótkeho wječora duješe. Łódź ruče k dołhemu wječoru lećeše. Městno, z kotrehož parna łódź powětrownu łódź wohladа, leži 60 mil wot Madeiry.

Póndźelu „Hrabju Zeppelina" w Newyorku wočakuja.

„Hrabja Zeppelin" ma lěpše wjedro.

Po šćhrotwowych powěsćach, kiž su dźensa dopołdnja dóšłe, je „Hrabja Zeppelin" přichi swojim lećenju přeš Atlantiski ozean na čaru dóleźał, po kotrejž je prěni Zeppelin do Ameriki lećał. Dźensa dopołdnja lećeše wón se 140 kilometrskej hodźinskej spěšnosću. Dr. Eckener ma wětku lěpše wjedro, wichory su popřestałe a błónčko žinka je na morju. „Hrabja Zeppelin" je wot mnoho łódźow šćhrotkowe zhoršpodpěrjeća dóstał, tamo telko, so je aparat njemóže dopřichijimać. Najzerje hižom jutrje niedźelu wječor do Lakehursta dóleźi.

Proces přeciwo němskemu ludowemu zwjazkej w Katowicach.

W Katowicach w pólskej Hornjej Šćelesyskej je so pjatk před tłohstanskej komoru prozeš přeciwo sarjadnizy němskeho ludoweho swjazka knježnje Ernstez a druhim swjazkowym zhubitkarjam započał. 16 žurołkow je so zhromadnje, **pódła teho wojerjej wězywustojni a zhubitarjej** policije.

Wobstorža wobtorženych winuje, so su němskemu generalnemu konsulatej w Katowicach powěsće wo pólskich zarjadach w njedobrym zmyśle podawali. Pišma, kotrež su so w prozeju jako dopokazma přichedpołožile, su so z generalneho konsulata kradnyle a fotografowane.

Knježna Ernstez so winja, so je w dwěmaj padomaj přichedpołožene pišma napisała, prěje pak, so je to w druhich padach činiła. Praji, so je je zwjetšma z pismomaj dźěła sadźewacz, so ludźi, kotrjž swoju narodnosć po hospodarskich zajimach stajnje přechemjenja, do němskeho ludoweho zhromadźenstwa přichijimaju.

Přichi zhłyšenju žurołkow jedyn wězywustojny rěcź na politisku stronu přichewjeceje zhyta. Pokazuje na to, so je němski ludowy zwjazk zapowědźe, Polakow do swojich rjadow přichjec, so won wobtorženu wopraśca, cźehodła žebi němski ludowy zwjazk w Genfu žada, so dyrbja pólske dźěći do němskich mjeńšinowych schulow chodźić. Šulowy přichedźeda wotmołwu na tole praschenje wotpokasa. Druhi wobtorženi so w najwjazy padach winuchu, so su přichedpołožene pišma napisali, prajachu pak, so njejsu z tym dyrbli pólskemu statej a jeho stacźanam sćehkodźić.

*

S wobtorženych su knježnu Ernstez k twjerdźinje na 1 lěto 2 měsacaj, magazinskeho sarjadnika Gantzera k twjerdźinje na 2 lěce, privatneho sastojnika Thomasa 1 1½ lětu twjerdźiny a dweju druheju wobtorženeju k twjerdźinje po pół lěce sahudźili. Wšitkim wobtorženym bu přichehitowarjeka jatba přichiłčił. Přeciwo wutudźej so rewisija sapoda.

Hrožeje hromadne wusamknjenje w porheinsko-westfalskej želesowej industriji.

W Essenje je so w pośedźenju dźěłodawarjow želesoweje industrije jenowmyślnje wobjamkło, dźěłacerjam želesoweje industrije w dołhowjesornej Němskej k 1. novembrej dźěło wupowědźić. Postajenja, kotrež su so dźěłacerjam činile, dyrbja dale płaćeć, dźěłodawarjo njemóža pak do zadanjow dźěłacerjow zwolić, a jeli so dźěłacerjo na nich wobstawaju, 31. oktobra swoje dźěłanje zamknu.

Socialdemokratoju přeciwo Lipšćanskemu wyššemu měšćanosće.

Lipšćanski wyschi měšćanoša dr. Rothe bě přichi jubileju Potschichtkowneho khěžerskeho towarstwa w Lipšu w rěczi pobłucharjow namołwił, so bychu na to dźěkali, so by so w kolegiju měšćanskich sastupjerjow sałło měšćanska wjetšina zwjedła, so by k jeje lěpšenju sałło wliw na sarjadnistwo dobyła. Sozialdemokratiska frakzija je so tohodła w pośedźenju měšćanskich sastupjerjow wobcźežowała, so je wyschich měšćanoša swoje prawa přichekrocził, hdyž je na stronišće waschnje na stronu jeneje skupiny zajimarjow stupił. Sozialdemokratiska frakzija budże po puću sarjadniskeho prawa přeciwo sadźerjenju dr. Rothy protestować.

Njewuspěch kommunistiskeho ludoweho požadanja.

Kommunistiska „Welt am Abend" je napominanje kommunistiskeho wubjerka za ludowe požadanje přeciwo panzerwuzbrojenju khěžakej k zapłaćanju wojerstwa, w kotrymž so praji: Mamy za swoju winowatosć, přched wami zjawnje rjec, so je liczba dotalnych zapłaćanjow zyle njedožahaja. 160 000 wobłowow je so zapłaćało, a 800 000 podpismow dyrbjeli w Barlinje hač do 16. oktobra zwjesć.

Khłostanske jednanje přeciwo wysokimaj zastojnikomaj němskeje železnicy.

Dla njedostatkow, kotrež su so w zentralnym hamcze němskeje železnizy wotkryle, su direktora němskeje železnizy **Neumanna** se sastojnistwa wotstajili. Přichepytanje stat. neho rěcźnistwa je cźežko wobcźežaju material podało, so su Neumanna wobškorźili. Sdobom su tež železnistkeho wyschego radźićela w železnistkim zentralnym hamcze Schulza dla přichekłoca wobškorźili.

Dele storhnjena francowska khorhoj.

W Zweibrücken je w Porheinskej su schwórk w nozy z offizjerskeho kasina francowsku khorhoj dele storhnyli. Sa winowkom njemaju zoneho zdźeła. S teho samoho dwarjenja je so hižo raz lětża w nozy 30. haprleje francowska khorhoj wotnjesła. Wěz so njeje tehdy wuspěšnje. Tež njeje so mohło swěsćejšo, hač ma so winowk njes Němcami pytać.

Horan čeknył.

Amerikanskeho nowinarja Horana, kotrehož Hearstowe nowiny w Paryzu sastupuje, je franzowske knježerstwo, kaž je znate, dla wosjewjenja tajneho dokumenta wo jendźelsko-franzowskim łódźstwowym dojednanju z Franzowskej wupokasało. Hocźrunje bě so jemu dowoliło, so smě hišcze khwilu w Franzowskej přebywacź, je won sa lěpše měł, so z cźasom z próchu měcź a zebi w Belgiskej wuchwy pytać. Po wunoschku přichepytanja je nusowane było, **Horana je žiwojeho sjednoćenstwa wu-**

samknyć, dokelž je wospjet wězy skucził, kotrež so z powołanskej cźesću njesnjesu. Tole wobsamknjenje z tym rozsahuja, so je sjednoćenstwowa deputazija w franzowskim zwonkownym ministerstwje podawki zhonika, kotrež bě Horan zamjelcźał. Sjednoćenstwo bě przedy měniło, so je Horan jako korrektny nowinar sadźerjał. W zwonkownym ministerstwu pak je so zdźěliło, so je wěz na wopak rjekł, so je Horan w swojim přichestłuchenju na policajskej prefekturje wusnał, so je zebi dokument **z njedobrowolnymi średkami wobstarał.** Wón je póbła teho napiscziwo swojemu twdawarjej wo rjekowskim waschnju, z kotrymž je nowinarske potajnstwo přicheczniwo policiji zakitał, **wozbohy njenował, kotrež žu jemu přichi tom ponthale.** S jeho wuprajenja, z jeho podpismom podnjerdźeneho, je widźecź, so je methody a średki nakoźił, kotrez njeńsu za nowinarja dowolene a kotrež su wobzebje njekorrektne za wukrajneho dopisowarja, kotryž je pola swojeho knježerstwa potwjerdźeny.

Přichi přechestłuchenju njeje so sadyj powołanskeho pokazinstwa zakitował, ale je na wołał swojich pomocnikow přechradźił. W zjawnosći je prajieć dał, so je jemu Hearst dokument wobsahujuy přichepodał, so by jón dale dał. Hearst ja tež je so je swojim sadźerjenjom podpjerał. Briandowy kabinettowy schef pak je nowinarskej deputazji dopokazał, **so je žebi Horan dokument žam a to wdźěłanje z přichekłoczom wobstarał.**

Po rozsudzenju w ministerstwje je so pryedy spomnjene wobsamknjenje přichijało. Jendźelsko-amerikanske sjednoćenstwo žebi pódła teho přcheje, so by so należnosći dopołnje rozsudziła, a so bychu so wjacy nedobrownosće policajskeho přchestłuchenja dopruhowale.

W franzowskim zwonkownym ministerstwje njeje so wo Horanowych pomocnikach niczo bliže zdźěliło. **Do wězy su pjeza dwaj abo tśi nižšich sastojnizy sajchmatani.** Briandowy kabinettowy schef w tu khwili wěz přchepytuje a so nadźija, so budże móz hač do póndźele dokonczny wunoschk wotjewjeny. Franzowski zwonkowny minister žada so póndźelu do Parisa wrócźi a wo rozjasnjenej nałożnosći rozsudźi. Horan, kotrež je do Brüssela cźekny, je wot tam zdźěłił, **so je chył přched nabdźenym zwjezkom Parižskich kollegow cźekanje.** Wostanje jenoż někotre hodźiny we Belgiskej a potom do Ameriki wotjedźe. Wobcźežowasche so, so za jeho kaž prošeho zdźěłnika saiseli a jeho namołwili, so dyrbi Franzowsku wopuscźeć. Na amerikanske połstanstwo w Brüsselu njeje Horan přichišchol.

„Kaž „Deuvre" powě, **je Horan wulku sumnu w dollarach za dokumenty wudał.** „Newyork Herald" chže wědźeć, so su hižo dwaju sastojnikow saiseli. Parižski policajski prefekt Chiappe w nowinach přeje, so su z Horanom na policajstwje sće wobkhadźeli.

Francowska Zolla kniha wo łódźstwowym dojednanju.

Franzowske knježerstwo so w tu khwili z tym soběra, so by wosjewjenje dokumentowe sbórki wo jendźelsko-franzowskim łódźstwowym dojednanju přichpołnomocnikow. Wosjewjenje ma so zdobom z jendźelskej běłej knihu w formje žołteje knihi stoćź a to najzerje wutoru po pośedźenju ministerskeje rady. Pryedy toho znadź so italske a japanske wotnowjenje wosjewi. Japanske wotmołwjenje praji, so jendźelsko-franzowskemu dojednanju połnje přichłosuje.

Juhosłowjansko-grichiski pakt so wobzamknje.

Schtwórk dopołdnja je grichiski ministerski přchedsyda Venizelos w Beogradźe sastupjerjow wukrajnych nowin přichijał a jim zdźěłił, so je je **Beogradźe jednanje k přchihodnemu tónzej dowjedło.** Popołdnju budże mózno, hižo protokoll wo nim napisaćź. Venizelos bě z tymle wuspěchom jara spokojeny. Nadźija so, so budże runje tak mózno, pakt z **Bołharskej a Turkowskej** dojednaćź. Grichiska je zwólniwa, w Sdolnuu Bołharskej su žanu konjeźiju kaž Juhosłowjanskej posłicźcź z wuwjacźom zwobodnieje zony w přchistawje; přchetoż njeje mózno, přchistawowy kraj dale wobmjesowaćź. Mérowe srěczenje dyrbi Bołharskej přchistupy k morju přches Dedeagacź sawěrźenje, tola za bołharski wobkhod je Sdolun přchihodnischi. Sa měhaz Grichiska z Bołharskej tón samy přchecźelstwowy pakt kaž z Italiju a Juhosłowjanskej wobsamknje. Dojednanje z Turkowskej budże wjazy wobezežnosćezow cźiniez. Venizelosa **žu do Angory přchepročyli,** tola tam hakle późdźe, hdyž budże zadne dojednanje z Turkowskej dosahle.

Na prašcenje nowinarjow Venizelos wotmołwi, so mikowanjko politiske swjasanje Grichiskeje k Juhosłowjanskej hižo ſ leta 1913 pohladžeja. Sa to pak njeje žanehu wojerſkehu swjasanja Grichiskeje k Juhosłowjanskeje we nowšim času Solunskeho pschistawa. Tohodla so do žanehu dalšeho rozšerjenja ſ wjednikom serbskich ratarjow Jugu [illegible] njeda, kotryž je tuteru w nowinach [illegible] pschejeu wuprajił, so by Venizelos wo tym [illegible] podał.

Tole rjekanje wjecjor je w grichiskim pósłanstwje Venizelos je sastupernym swantowneho ministra dr. Schumenowiczom wopschiwjeczo grichisko-tuhosłowjanskeho pakta dojednał. Hacz so pschecjelstwowny pakt Grichiskeje ſ Bołharskej a Turkowskej tak lohko njeje wobsamknje kaž je Juhosłowjanskej, to deje Venizelos ham njewěri. Grichiska je hižo wospjet Bołharskej wuzniwanje Solunskeho pschistawa poskiknła. Bołharska njeje tole poskiczenje pschijała. Wona na tym wobsteji, so jej Grichiska swobodny pschistup k egejskemu morju w Dedeagaczej da, kaž so to w měrownym rjeschenju mjłkomozy Bołharskej sarucziše. Zjawne je, so jeji Grichiska nochce puc do Konstantinopla ſ bołharskim pschistawom w Dedeagaczu salehowacej dacz. Grichiska hischcze njeje tajne wotmyslenje na Konstantinopel spuschczła, kotrehoż dhe so priedy abo poždžischo smjerowacz.

Zbližanje mjez Bołharskej a Turkowskej.

Bołharske ministerstwo je turkowskemu kježerjowu nacziſt sa pakt rosrjadzowacz a njenadpadnjenja mjez Bołharskej a Turkowskej pschepodało. Bołharske ministerstwo pisma, so budu Turkowska nacziſki pschistup hotowacz a so jón bórzy podpische. Mjez Bołharskej a Turkowskej hižo wot dwjoch lět pschecjelstwowny swjazk wobstoji.

Bołšewiska Ruska a němskostatna Waharja.

Sapósłanc němskeho ſmjena Franz Künstler w sozialdemokratiſkich nowinach **stajanje mjez bołšewiskim (bolschewistischen) kněžerstwom a němskostatnej woborn** dale wotkrutwa. Mjez druhim praji:

Wschi jednanjach, kotrejž su so wotmělle, prjedy hacz je so rjeczenje mjez bołšewiskim kněžerstwom a němskostatnej woborn wobsamknjło, *je schesi zuiłeko letarstwa* ham do Barlina pschischeł. Ruskoje su kózde smjerschczenje produkcije wójerowcje potrjeby wotpokasałe a su na to cziſchczeli, so bychu so bronjerske pschiprawjenja za němskostatnu woborn do nuzneſcheji wobsdzerže wutworile. **Nada ludowych komisarowuw** je tole rjeczenje ſ němskostatnej woborn wuraſaje potwjerdziła. Po tym dyrbjesche so **cziste 300 wojerſkich letadłow rozbarić.** ſ kotrychž zhubychu Ruskoje jenoż 20 procentow, bołsiſki 60 letadłow, wotkelwacz, mjez tym so 36 ſkutkowych 240 za němskostatnu woborn **poſtajenych.**

Künstler dale **tajne pisma generała Seeckta** na profesora Junkersa we dźele němskostatneje woborny w bołschewiskej Ruški wojerenja. W tymle pismje so mjez druhim praji: Bronjowy hamt a tarifny hamt stej Wam pisanje 5. meje 1924 sledowaze dźelitej: Dostanjerje jeho pschihonuez 8 letnich milijonow hromadże ſ hižo wuplaczenymi 4 ſtotnimi milijonami, kotrejž dyrbja Wam **zmużicz**, so bychcze Wam hischcze pobrachowazu ſumu 12 milijonow ſtotych krizmow kebi po puczu požczenkow **wobstarali** a ſ tejle ſhromadnej ſumu dźelarinju w Zittu po rjeczenju wutworili. Jenoż na schérokim finanzijum **podłoku** je ſtyła mózno, indukrijowna wotnožku, kotrejž **może** naschemu bronjenju wulike pschinjeſcz, w Rušku ſ žiwjenju kmanu wubjerzecz. Byschcze so wobsudnje mylli, **kdy** hischcze so nadźijeł, so by SSR. (cztaj: ministerstwo **němskostatnicze woborny**) mózno było, na hospodarske rjeczenja **[illegible]**

Tole tajne pismo, Künstler na końcu swojich wosjewjenjow praji, potajkim w połnym wobsahu potwjerdża, so njow wołsiſka Ruska němskostatnu woborn podpieruje, hacz runje to kommunistiſcy sapreiwaju.

Künstlerowa wosjewjenja su pjeza hižo dawno znate, wonì niczo nowsho njewotkrywaju.

Strajk w Awstralskej so wupreſcéra.

S Melbourna so powě, so su łódźnizy we Viktoria wobſamknyli ſtrajkowacz, so bychu pschistajenych dźelacejerjow w ſtrajku podpjerali. Sdobom su ſwojich towaršchow w druhich pschistawach namołwili, so bychu so jich pschikładej pschistajnkyli. Łódźnizy so nadźijeja, so so jim poradzi, niż jenoż **awstralſke** pschibrjóżne łódźnistwo, ale tež ſamóſtli wobthad ſastajicz.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Sobota 13. winowca.

Kolomana — Eduarda.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1919 Bjarnat Kruſwica, ſyn serbskeho pobožneho kěrchuſerja Jana Kruſwicy w Dołhej Borſći, hdyž běše 40 lět dołho z fararjom we Wjerchnje we Delnjej Łužicy skutkował. W tutej cyle serbskej a jara dobrej kſesćijanskej wosadze, z kotrejež su wjacory misionarojo a naš basnik Mato Kósyk wušli, je wón žołnowane stopy zawostajił. Rodżeny Hornjołužican je wón wot Mateja Kósyka delnjoserbsku rěč nawukował. Je so wo to starał, zo delnjoserbske wosady dostachu nowe spěwarske za kotrež buchu wšitke kěrchuše sporjedżane a z nowa zarjadowane. Wulke přeċiwnosće so jemu de puća stajichu, ale wšitke je njebojazniu přewinył. Nimo toho je też nowu pruſku agendu přełożił. Wot założenja delnjołužiskeho Wotrjada Maćicy Serbskeje hač do swojeje smjerće běše z jejnym městopředsydu ſo tak swěrn wuznawajo ke swojemu serbskemu ludej. Je so starał wo hospodarſke a duchowne pozběhnjenje swojeje wosady na woprawdże příkładne wašnje. A skónčnje je jej napisał dokładne stawizny, kiž je też wudał w hornjoserbskej rěči. Bjarnat Kruſwica běše podobneho raza kaž naš Hendrich Imiš — duchowny a wótc naroda!

† 1871 we Wojmérje Mina Kollarowa rodżena Smidtec, mandżelska za wulkim ſłowjanskim basnikom a zbudźerjom Jana Kollara.

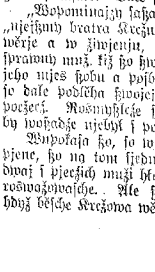
† 1912 Mikławš Bryl, Wudworjanski braſka, 81lětny, we Worklečanskej khorowni, ſprawna serbska duša.

1758 spalicha so cyrkwje w Bukecach, Kotecach, Hrodźišću a Porſicach.

† 1919 Bjarnat Kruſwica.

Jan Kollar wo swojej Minje.

Přeđo wšěm so minje po tej hodźinje
wutroba we žeđźbach rozlije,
w kotrejž wzajomnje sej lekcije
dawamoj we swojej maćerſćinje.

Farař Heumannowe
hotowske spěchi
su stajnje na składze
w Hrod. haptyey w Budyšinje
na Hošic hasy 27.
Farař Heumann-knihu
272 stron z 150 wobrazami dostanje
kóždy čitař dokładnje **darmo a bjez**
porta wot firmy
Ludwig Heumann & Co., Nürnberg M 28.

Wšitko su we jich [illegible] wuzwinuli
drużki Sławy. [illegible] Granate,
kotrejž žort a ſmjech so prijimje,
z rukowótkom w lubej zjednoczenje.

Wona swoju łužisko-serbſku rěč
wuči nje, za to pak wuču ja
z wulkej horliwosću ju ſtaršinu.
Postajichmoj, zo by kóždy pokłosta
zmysk so z hubku — njej to bjez ſtracha,
— zo lych při tym njeſłyšany wostał.

Serbske přisłowo: Hdźež tam do wočow [illegible] la, Wostań bożedlače z dala.

*

Njedźelu 14. winowca.

19. njedźela po swj. Trojicy. — 20. njedźela po [illegible]

† 1794 Michał Wałda w Radworju jako farař a kanonik, kiž běše so 8. sept. 1721 w Cornecach narodźił. Won je najwuznamniši kěrluše katolskich Serbow, kiž je wjele kěrlušow přełożił do jich spěwskich „Jezusowa winica“, ale też sam pěsnił. Jako wandrowski kěrluš je so po cyłych, też evangelskich Serbach, rozšěrił a so z woprawdźitym narodnym kěrlušom stał. Smoleř přija jón do swojich Pěsmow, jón zmylnje Handrij Lubjeńskema připisujo, a Jan Kilian do swojich „Spěwarskich wjeselnych“. Jón spěwachu serbscy wučahowarjo we wulkich wsach chorach a styskneścach na Atlantiskim a Cichim wokeanje:

Dyrbju runje tudy jako cuzbnik być,
Wobcežnosće druhdy wšelke přeċerpjeć,

Derje mi, zo ja mam swój kij wandrowsk
Na njón ja so zepjeram tudy na rejži.

Mje tu přewodźeja swjeći jandźelo,
Hdyž ći za mnje steja, čert mje boji sa.

Wjele bratrow tudy zo nunu k njebju dże,
Kotrychž přeco druhdy zaso podeńdu.

Walda sedźeše we swojej Radworſkej farje kaž [illegible] Hieronym, přełožuje cyłu biblju, zaběrajo so z [illegible] niskimi studijemi a ze stawizнami. Přeſćehowanje jeho dla serbskeho prócowanja. Ale wón dóńdże njeboh jaznje swój puć po Božej woli.

1907 poswjeći so nowa šula na Sokolcy pola Budyšina.

1429 wumože so Budyšin wot Husitow.

† 1794 Michał Walda.

Serbske přisłowa wo žonje.

Žona kaž pawa — njej za bura prawa.
Žona khłóšća hila — za muża je ćwila.
Žonu wzmi ze ſusodstwa, knótrow proſ [illegible] z daloka.
Žona z jandźelskej dušu je žadna wobrała Boża.
Žonina modlitwa wukhowa [illegible]
Žona nima ći za zło, hdyž wo jejnej rjanoſć rěčiš.
Žona Boži křiž přemo mužskeho znjese.

*

— Wo wjedrje. Wječera wjecjor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +12. Dźens rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —0, thermometer w nozy 0. Wuhladny na dalše kłódne a [illegible] wjedro. — Po wšěch znadźu wobstejowny korjeni ſchierjate wjedro. Něšto jaſno ſylnička wopsčina, wo [illegible] nimo ſo hibaza, nasche wjedro wobdrżeje. Tuž [illegible] jaſno trochu ſuche wjedro. We pschi tom budźe [illegible] Zu ſcżehuja wšitke ſaſo nižiny. Dokelž zwjetſcha [illegible] powětrom „Hrabja Zeppelin“ psches morjo do [illegible] leżi, rospjerja nowiny, kajke wjedro na morju mjez [illegible] ropu a Ameriku nětkole je. Tuž ſhonimy, ſo ho [illegible]

Józef K.

Mużoio a hory.

8] (Pokračowanje.)

Mejejsche-li ſ wonka napohlad cżełoſmużowanje, to ſajcapiwſchi muſ, cżinjejsche ſacżiſchej holeje cżełeſkeſtaje dźelarinje, ſwětleje a ſjedźowanje je ſhromadnicz cżiſtotu. [illegible] tlaſaj lawkow, njebarbjenych, kaž dotal wonjajschi [illegible], ſtudżachu ſo ſtajnje jako newe, do běła wumyte [illegible] powpjchene podłuhe běſche próżdne, jenoż pródka [illegible] jedża ſtojeſche hemmelnim, ſ cżinjejsche ſacżiſchej [illegible] pschetcż pschches nje běſche pschecżiſtjenza cżeſća [illegible] na maczijna ſ trocżkami, na kotrejž běſche wuſchity [illegible] wobroczeny w ſmjeru k lawkam, wopowědujuje: Wo- [illegible] Dež ſeżeny běchu běſe a hole, jenoż wobſrjedź wjeſ- [illegible] ſche ſchtlerejcżany ſpottón elektriſkeje lampy. Me- [illegible] rojow pschibichu babtiſtojo na ſeżeny nékotre běſe [illegible] apijanami, kotrejž pismo hacz na počatkowe piſ- [illegible] che njewospjetjene. Nad podiom na cżole modłeć- [illegible] wiſaſche nazwjetſcha tafla a wuſnaſaſche we [illegible] żeli ſtlat ſ evangelija ſwjatcheho Jana, ſtawa tżerje- [illegible] żło 16: Pschetcż tak je Bóh ſmjet ľudowak, ſo je [illegible] jedinorodżenczho ſwjna podał, ſo by kóżdy, kiż weri [illegible] do [illegible] njeſahnył, ale mał wěczne žiwjenje.

Wschitcy [illegible] in proſte a hole.

Dźe [illegible] wobſtejesche ſwědżejsche wo tom, ſo ſłhadżuja [illegible] ſo tu ſ [illegible] nja dobreho ſkutka wſchém ľudżom, wożebje [illegible] ſowniczy.

Hdyž [illegible] wuſnyli na podium, poſtaji pschet, kiż na [illegible] ſo ſpěw [illegible] japoża ham. Cżrjódła holzow a hólzow, kiż [illegible] wutwori [illegible] we ſpěwu, ſo pschihlamkowy a ſtarſchi pom- [illegible] hachu, [illegible] hacz wózadu a ſnadnje. Luczownjki rychtaċ [illegible] běſche wjeſ [illegible] pschiſtojnſchiwjcznj ſpěwarjeni.

Potom ſapoża predaċ ſ modlitwu a ſa njej ſcżehowaſche ſaſo ſpěw. Po ſpěwje predowanje. Dżenża bě ſebi ſa wukład wubrał na ſłowo modlitwy „cżeło, ſiwě, djabołoſa pschewinu“ a ſłowcżi ſ próſtwu, ſo bychu ſo ſhromadżeni pomodlili ſa bratra Krcżu, kiż bludżeſche w żiwjenju, ſo by ſnowa ſo poſtéhnył a ſo na prawy puć podał.

A po modlitwje pschińdże ſaſo kżiwila, hdżej ſpěwachu a hdyż nejachu ſo rozeńcz, dyrbjeſche ſo ſa wſchěch pomodlicż jedyn je ſobuſtawou, każ bżſche to ſ prawidłom.

Předaċ pokaja djenża na bratra Kozicha a nékto ſlejí ſe ſo tón hłuboki rozdżeł mjez modlitwu powołanchu prędarja a modlitwu ſobuſtawa. Wšěſche kżwila cżiſchiny, we kotrejż Kozich ſtłoni hłowu hiſchcże niże, hacz mjeſeſche ju hacz dotal pokhilenu. Kżwiłka wocżakmy. Potom pok jeho hłeb dwéla nékżcho mutſka ſotorżny a muż wěczeſche każ nameſchczny, ſ rosnutnej pokornoſcżu wobſtajnjowjeſche Boha a proſjeſche wo pożohnowanje ſa wſchěch. Hdyż bě jeho wótcy a tola też ſaſo łahodny hłóſ dowuſſlinczaċ, najta ſaſo hłuboka cżiſchina w modleċni. Tu hakle predaċ pschetcżrhny:

„Proſchu ſobuſtawow wubjerka, ſo bychu tudy kżwiłku wocżakmyli.“

Radu ſkładowachu wo bratru Krcżu. Wšěſche był hižo ras napominany, ſo ſo wopżiwa, ale njeſachaja ſo, każ bě ſo wupokałało. Dale ſo wopżiwaſche.

„Wopominajży ſahadby ſwojeje kaluże“, ſapoża predaċ, „njeſżmy bratra Krcżu wuſtorżiſi pſche jeho ſłabołcż we wérje a w żiwjenju, pschetcż wſchako je to hewak żyſe ſpraſiwy muż, kiż ſo ſwojeje ſłaboſcże łaje. Cżekżpjeli ſmy, ſe dale podłeha ſwojej rozſudnoſcżi a njewěru, ſchto ſo- [illegible] pożeċ. Rozmyſlcże ſebi, braſſja a ſotry, wo tom, ſo by wohżadże njebył ſ pohorſchkom.“

Wupokaja ſo, ſo wſchitcże ſi żony, we wubjerku ſaſtu- [illegible] pjene, ſo ng tom ſpomachu, ſo by był wulkaſtrjeny. Tež rozmażowaſche. Ale ſłowa żimaſche ſo jěrchaċ Lechża, hdyż běſche Krcżowa wež hižo ſhubjena.

„Bratſja a ſotry“, prajeſche, „ſapoċżej tżeċ ſpěwami Khwżjuſowymi: Gréſchi-li pschecżimo wo- [illegible] bratr, dżi a napominaj jeho mjes ſobu a jim [illegible] ſłuchu-li cże, by ſwojeho bratra dobył. Bżeċ dżeċ, [illegible] mojt dreły, ſo wobſtajnje hiſchcże wérżi, ſo dobudu [illegible] Krcżu ſa dobre żiwjenje. S jěrcharjom ſmy runje [illegible] braſſja, a wżm, żak je mjes druhimi dżelacżerjemi [illegible] warni naſch cżłowjek wudały ſmrżham a ſapoċżeli [illegible] Brate Krcżu je ſłabeje wole a ja żeli myſlu, ſo jenej [illegible] dża, ſo bychu jeho ſe ſwojimi ſłużnymi trjſtami na [illegible] woſtajili, je ſo ſawjeſcż dał, ſobu do łoczżny ſicż a [illegible] picż. Wy, braſſja, kżiſiż ſnadź njewżeſche, ſchto ſo [illegible] ſobotuiſchi dżeń ſa dżelacżerja, ujeſamóżeſche [illegible] ſchto je ſtrżte w pależu ſa tych, kżiſiż nimaju [illegible] wotewrjenej, ſo bychu widżeli, ſo je jemjeże [illegible] pokjenje w cżiſtem poſłuſchnjenju myſlenk ſ Bohu. [illegible] dżiċże krucże a ſwramnje, ſo wżm, ale wjeſnudżim, ſo [illegible] my ſudżeni njebyli. Wocżakmy hiſchcże nékżcho [illegible] pschetcż nékżaſi błóſ mi powéda, ſo ſo mi porodżi, [illegible] Krcżu wot jeho pucża nawrócżeſ.“

Napobłedku ſo tak rosſudżiſchi a ſhromadżeni [illegible] dżechu ſ modlenkje.

„Schto waſch hyn?“ wopraſcha ſo predaċ rychtarja. „Je dżeſche ſaſo néhdże na hory ſchoċ“, rżekny Schebor.

„Dunda wam ſóżdu ſdóżmu njedżelku, njeſnórne.“

„A — njech dunda“, machny ſtorh ſ ruku. „Nimo [illegible] niczo pschecżiwo tomu, hdyż w pschirodże a po horach [illegible] koło cżaha. Njepschińdże tam do ſchkody. Je bliże [illegible] bratſje predarja.“

„Tak, tak. Na khcżenżu ſebi hiſchcże njemiſſe.“

„Hiſchcże njeje ſo pschecżeńſił. A ja jeho tej njemam.“ Wschak ſebi jeho Bóh ham ſawoła, ma-li to być.“

„Tak je to najſépje, bratſje. Je hižo połnoċż, [illegible] ſo po ſwojej ſwobodnej woli roſchudżi.“

(Pokračowanje ſcżehuje.)

hornjoserbska nižina pichiblížuje. — Nasch wjedrowanskotajny ma za nadchadny tydzeń pichedwaze wjedro za mnohe: njedźelu rjenje, pondźelu a wutoru [illegible] sonjeczkowy, srjedu rjenje, pjatk wětrojto a pichemrjnjato, hobotu pichemrjnjato. — Junije, 19. njedźelu we swj. Trojizy, pshadja ludze. — Junije, 21. pondźelu we swj. Trojizy, pshadja ludze

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje,
(Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Přednošk
k. Krautschika z Budyš. w Rakecach w hosć. „Sächs. Haus"
1.) Njedźelu 14. oktobra, wječor we 8 hodź.
wo spiritistiskich wozjewjenjach!
Hodźi so z morwymi rěčeć?
2.) Srjedu 17. oktobra, wječor we 8 hodź.
Je biblija Boże wozjewjenje?
Zastup darmo! Kóždy je witany.
Serbske Nowiny
słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiśe do foto-
grafiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehner
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Pisane počehnjenja
z hłowakom . wot 6.60
Běłe počehnjenja
z hłowakom . wot 7.25
Dobre tunje wupjerki
Najl. kajkosće
HILGER
na Seminařskej hasy 2

Arnošt Falting
mišter za twarjenje mašinow
w Njeswačidle
Telefon 40
Wikowařnja z ratařsk. mašinami a wuporjedźerńja
Wosebitosć:
Centrifugi elektriscy so čerjace a z ruku so wjerćace
koła / šijace mašiny

Homöopathiju
biochemiju
naturske hojenje
masažu
wuwjeduje swědomićiwje a n
wuspěchom
Max Köhler
naturski hojer
w Budyšinje na Kamjenc
hasy 29
Přihłu na přeće lět do
Rěčne hodźiny: 8—12 a 1—

Wyw
plahowanska **jałojca**
14 dnjow do čelenja je na pře
Schenk w Niježej Way čisło
pola Njeswačidła

Runklicu
predawa z pola
Hoscenc w Lejnje
pola Khróšće

Hoscenc w Sernjanach
Njedźelu 14. a póndźelu 15. oktobra
-- kermuša --
Za dobre jědźe a napoje je postarane
Na wobuj dnjomaj wot wječor 8 hodź.
zjawne reje
Přećelnje přeprošuje Jurij Korjenk a mandź.

Hoscenc w Haslowje
Jutře njedźelu
reje
Přećelnje přeprošuja :: J. Měrćink a mandź.

Herbska grychta
w Khróšćicach.
Njedźelu 14. oktobra 1928 w ponowjec
a powjetšenej žurli wot wječor 7 hodź
1. zjawny bal
Našu młodźinu přeprošuje Wjenka, kow

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wětrnožka w Pančicach

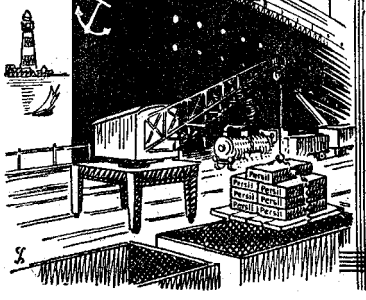
Syru wołmu kupuje
po najwyšich płaćiznach abo wumjenja na česan. tkaniny
Ottó Osswald
džełarnja kobajcow w Budyšinje

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj.
papjerowy wotpady po 3 pj
lawy, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
sektowe blaše, wšě druhe bleše
po powyšenych dnjowych płaćiznach, železo a stare metale
ćeńoż na wunokaz wu-nošu.
Popp

Wšě družiny
hanoćidłow
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wětrnožka w Pančicach

Hamburkski kofejowy skład
K hermankej!
Njedźelu a póndźelu
1/2 punta kokosow. truškow jenož 28 pj.
1/2 punta kokosow. truškow ze šokol., jenož 41 pj.
1/2 punta Mokkow. pralinow jenož 41 pj.
1/2 punta pjećonen. sadow. měšenja, jenož 34 pj.
1/2 punta plestrow. kamjenjow, jenož 32 pj.
1/2 punta mlokow. waflow 1 kajkosć, jenož 54 pj.
1/2 punta wóćerstw. waflow 1 kajkosć, jenož 54 pj.
1/2 punta Eukalyp. Menthol jenož 46 pj.
5 tafl. sadow. kremoweje šokolady jenož 1,— hr.
4 tafl. dobr. mlok. šokolady jenož 1,05 hr.
3 tafle dobr. mlok šokolady 1. kajkosće, jenož 1,— hr.
Cokor punt jenož **28** pj.
Pijće jenož naš kajkostny
kofej
1/4 punta 70 pj., 80 pj., 90 pj., 1,—, 1,10, 1,20 hr.
Njedźelu hač do wječor 6 hodź. wotewrjene
Thams & Garfs
w Kamjencu
rózk Knježej-Cyrkwinskej hasy.

Persil

po mšém smeće!
To je tola woprawdźe přestajacy dopokaz swojeje kajkosće. Woprawdźe, kóžda hospoza, kiž je jón junu spytała je polna khwalby a njepřeje sebi druheho. Njeskomdźee z pospytom. Spóznajeće:
z Persilom — połojca dźěła, tunše plokanje a njepřirunajomnje rjane šaty!
HENKO, Henkelec płokacy a běleński soda
tón srědk k namóčenju, njepřetrjechony za šaty a do domu.

Dla zhotowjenja klišejow pytam wobrazy kk.
fàr. Ponicha
a Krygaria
Stóž by wobraz měł abo wědźał hdźe je, njech mi da přećelnu powěsć
G. Janak w Budyšinje
w Serbskim Domje

Rjana sućelna
jałojca
je na předaj w Swinarni ka

Dobry 6lět. **kóń**
stary
a dwojopřežny wóz

Rjane Barnevedske ko
z čist. splaha su tunjo na předaj
w Brěmjenju čisło 1

Najlěpša muka
„Kaiser-Auszug"
k pječwam ka hermanc
wot 26 hač do 28 pj.
po centnarjach tunje
poruča
pjekarnja a konditarej
Pawoł Tretschk
w Khróšćicach

Magnetny dom!
Najpřihódniša nakupowarnja!

Serrow ruchny dom

Stary mosty kupuje

Wolmjane muselliny a pisane šidy za šórcuchi
zelene, čefwjene a módre sukno za suknje
čorne počehnjenje za kóntuše
pisany barchent za kóntuše
čorne wobsadki za kóntuše
pisane wobsádki a banty wokoło šiwoła
wolmjane tkaniny a šidy za nahłowjace rubišća z přihodźacymi šidźanymi francami, chenillowe rubišća

Wosebje tunjo:
safinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne **3.50**
hotowe kapy a banty za hołcy . **0.93**
čorne, běłe a róžobarbne Moiréjowe banty **2.50**

Dobre čehnje k sebi!

Do Budyšina přisedši zetkujeny so stajnje
w Lehmanec kofejownj
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
šćomowe fykancy / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnostnim so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor koncert

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. kniharni" w Budyšinje skaz
Wukhadza měsačnje a płaći stwórćinje 2,50 hr.

Město karłow!
Za mnohe zbožopřeća a dary k naju sl
bornemu kwasej wuprajimoj z tutym naja
nanajwutrobniši dźak!
W Trupinje p. Rakec, 13. oktobra 1928
August Křižank a mandźelska
Twařski wobkhod.

Příloha k čislu 241

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 13. oktobra 1928

Z dźěłom w Budyskim wokrjesu so trochu zhubjeńšiło.

Stajnowa dźěłowa zaradźenja za Budyšchin a wokolinu wotpowěduja, jo je so w septembru t. l. ličba podpěranych dźěłoněmcejazych w jeje wokrjesu wot 1277 na 1332 zwyšiła, potajšnu wo 55 wołobow. Dźěłoněmcejazych běšche 805 (544 muzjelich a 261 žónskich) z města Budyšchina a 527 (415 muzjelich a 112 žónskich) z wjeznych gmejnow. Ličba nałownych dźěłacerjow je so z pschepokazowanjom na šiwonkowne městna wo 16 zwyšchila a wučinješe na tuchwilu 107. Dźiwajo na nastajnosći požnje a znadnje wotarjenje w tutom kčežu, móže so postupnje ličby dołapowanych podpěry wo 55 jako znadne wotnamjenić. Hišće dyrbi pak bohužel wobstejnosće doskča pola dźěłoněmcejazych. Dokelž w jenej tworni dźěłu sostajichu, zwyšchi so ličba dźěłoněmcejazych w rozprawnym měsazu wot 1513 wo 478 na 1991. Wobstaranje dźěła wobmjerjowa so w rozprawnym měsazu zwjetša na njerowknjene powołanja, njedźiwajcy teho pak też mnohi wuwučeni dźěłacerjo dźěła pschipokazane dostachu. Wobstaranjow dźěła běšche dospołk 609.

Tole je **poślednja měsačna rozprawa** stajnowje dźěłowje zaradźerinje za Budyšchin a wokolinu. Wšitke měsačne rozprawy podawa **Budyški dźěłowy hamt**, kiž wopschija dotalne zjawne dźěłowe zaradźerinje w Budyschinje, Biskopizach, Korschnju a Kumwałdze.

Skhadźowanje młodźiny a młodźinowni w Połpicy.

To běšche niedźelu wjesele žiwjenje w skhowanej holanskej wjesce! Skhadźowanje młodźiny w nowej młodźinownji w Połpicy. Sydom wjeczor pschedy běchu pilne ruce jědłowe pschewy nawsche a dom a sałtóh wupyschike: Wjeńna młodźina wita pucowazu młodźinu z městow a se wjeńcow!

A někto niedźelu rano njebješe tak pokhmurjene na jenju hladachu, so derje tehodła mnohe pscheproschene młodźenje skupiny je wschěch dźělow Budyskeho wokrjesa, se sosiedneho a pruskeho zuzbudźene wuwostachu. Tola so po někajim skromadźi wjeselka žyła pachołow a holicow se wšelkakorych swjatkow, hamo Drježdźanskeje a Radebeerskeje dźěłoněmcejazych Luźiska holu sełnacź. Budyški wubiérk so próstdnišće pucowanja sałutowachu knjeze wuczerjo Fried, Hował a Kozor.

Po krótkim pokhlnjenju skromadźi so młodźina na nawsty pod módrej khorhojcu Němskeho młodźinowniskeho zwjazka a pod stólčanym nałunskim njebjom. A někt njechcychudże zwuczeny swjedženski porjad, kiž so hladzy wotmina z narěčenimi a dźakowanjom, spěwami a pschedwjedženjemi, ale młodźina zhama wutwori žebi zyły dźeń so pschiamłuwja k cyłym zkowam knjeza Zeibiga wot towaršiwa, so wjesne zpomjeńčerstwo a domiźniwo, hdyž wuczenja se rodźeneho sjednoczenja.

Ze, jako njebychu jenoź wschitke rěcźi bórbotałe, dołoži kiž, do kotrehož je hospoda stajena, spěwa a zynježi zrobu!

Pschetkeh po wšěch z hnšlerjom na cźole wutwadi starych a młodych a postrowja so wjasomnje. Też wjeźnjanosće zaspěwa młodźina někotre spěwy wo domiźnje.

Po pohyblujacej pschipołdnišej pschestawzy starosćiwje sjedu so zaś wjeźnjenjo we wulkej zyle, hacź do najmjeńšich zpłóšchinych holcźow a hólcźkow pschicźischcźnje so wjeźna młodźina, stare macźerki w rubischczach, holzy, kiž so derje wjelwańšku lubju znaja, ale nicźo njewědźa, wo rjanosći a pschestawzy, a stari muzjo, kiž so nad swojej trochu zpokojni šmějchkaja, nad telko wjeselece młodźiny. Kóžda starowa pokaźnje swoje wjeźele, pschinoschnje něschto se swojeje zamownosće.

Młodźina z Budyskeho ludowego rejwanišcha kola wjeresći so njespróźniwa. Tu spěwaju hołzy knjeza Zeibiga je swojimi jasnymi hłosami stare a nowe domiźnišće spěwy, tam pokazuje Wjasnička a Wulko-Dubrawska D.-T.-młodźina, schto je prawy turnar. Ludowe pucowanišće spěwy wotmeńcja so z rejemi a hrami, doniž so mnohich kóždy dźeń hischcze cźahi do nawrjeźornje a połodnischeje strony doseźahnuc, njebjo hodźinka dźělenja. Nimo nasymjeny pyschnych schtomow, pschez dołote kčežy, nimo naschich holanskich hatow w zlěbornym wjeczornym zwětle, do domoj.

Wotpocźnje Połpiza za krótke hodźiny zaso cźischce a wotsamknjena w zwojich holanskich kčežach? Ně, wy rozprawjamy mjes naschimi znatymi wo nowej młodźinownji, kotraž wita młodostnych měschcźanow z komjazemi powotpocźnjenjin wotkrjeć pschi wodu, kotraž hórišim pucowarjam holu wotamka. A wjeś cźała na nasche wjeźele spěwe a reje.

Schoenfelderez,
w Budyšim wotrisznym wubiérku
Němskich młodźinskich swjatkow.

Naše dźiło.

(Wobraz se wěźy.)

„Haj, haj — mój luby Richardo, tak to je na źwěźe", **zapowźina blido tak trochu papotacź, hdyž Richard na nje-dźelišim popołdnju khwilku pschi nim sedźi a dozjeła nicźo njeczini a pacha jenoź swoju zigaru.** „Nó, nó Richardo, tak to je. Na twojim měsće bych zigaru na nětkotrych blackach kuš sćiskčił, mózno, so potom so kpje cźacha. Hewak budźe i tobu skoro tak podobnje, kaž i tamnymi pjerachami, hdyž jedyn kurjesche a žedujo bluwachu. Dostawasch wosprawdźite dźěry do ligow, i tajkej namozn cźahasch. Na twojim měsće bych sej snajmjeńšího niedźelu kuš wotpocźinka popschał a tak dołho žedźo wostał, doniž njeje zigara dokurjena a hynjej hubjenšicho schto. Tak dołho můžemoj so ras trochu rozmołwjeć. Schto hišće hy, Richardo, ty pschi mni wuźudał, na wschć stinacze lět budźe wschо do hromady. So by mje bóh esćimerował, sej nje trochu wožił, ně, to so hischcze zenje tchło njeje. Wšěch dźěn, jo je mje Brankaczjej Handrij wubźěłał, jo potajšnu dołoho jow njejšym. Kaž ho ludźom dźe, tak tej wźam. Profeta so w zwojim kraju njeczeźeźi. Zusemn khlěbej rěkaju tej zalta. A tak swěrnje a rětnje wukonjam zwoju winowatosć. Pomyšl jeno, Richardo. Tak derje dźeń wele dnja i wami měnju a tak husto a nusnje mje trjebacze, bjes teho, so dołho na to pomyšlesće. To je mje husćischo huźiwało a hluboko do mojeje mjehkeje wutroby kuło, hdyž tola wěsće, so zym i zymowho drjewa dźěłane.

Rózt jitwy zieju a to khćrro w kuczku, so njebych telko runa prjecź brało. Myšlu ћej, dla kusta teje runinatšje njeby tak šyke. Ně, prawdźe je to tawši dła. Hewak žanehu „schita a leńka" měło njeby, hdyž-li žrjedź jitwy stało. A tawka je tola wjazy hacź błóde. To dostanje zwoju wolu a j njej wobtwadźujcze kaž i tajkej bohowku. A pschi tym je tawka pol tak wulka kaž ja. Tola pak ho pschi-sołsche, so je zynu tak dołho jakož ty. Ale tutu myhliczku hym ji wuczerił a někotry raz dopekałał, so hym ja dźěsche. Wšěch hjom, Richardo, hdyž mje na kermuschach a fschejznach rośćerjenjeschcze a to na wobčinaj bekonaj. Dźěsche běj fwjedženjsta tasta na Wschelotwarišowym sćeńe w Bu-dyšezych njebjo. Ně wschał, Richardo, nałazu njetrjebamschi schtarcź, ale schtoj je tawka, to hym ja dawno. To dhu cźi khrobje rjcź. Schto je ho na mni hjom walzowało a tukało, hnědało, zwarcźiło, wobjedowało a wjeczerjało? Hdyžka ћej hospoda a zkužonni swoje sapłaty pschirěkuja, Newinny ho cźinja abo w Pschedźenaku ho pyta? Hdyž je w lěcźe kórli kraju, w nałunnje ho jabłuka a zlowki na blachi kładu a w jamje ho pjerje derźe? Hdyžka mutkaduje „handlcź" swoje rjane fukuje a sale a nowe badrscheeja, hdyž maschinitši Fruza swoje katalogi? Hdyž zinji ho muž, kiž pjenjezy za elektrisku swězu kromadźi a dnje na — ftero bźeh rjekł tyhaj hriwnow won dacź. Hdyž natrawi a zkładje Bozchćezo swoje darry hdyž połoji baba małeho zahrćzcźaka po kupjeli a jeho wótrzeje a zako zakabnje. A ћam hjom ћy ras na nim hedźał, hdyž bź ћej schpak do nohi stupił a žona tón wuczobowała?

Na nnje nahadźa rětnik pjenjezy, hdyž ho byk, cźelo abo zwinjo pschedna, na nni wublotuje macź tak rjenje pschedkoschtcźku, hdyž dźesch niedźelu wupyhany do zyrkwje hicź.

A wšěch hischcze, hdyž bź wojna, měsjesche atlaź ł ruzy a putasche na nim, hdyž może twoji hólź nětkole byeź. Pawoł je ho wrócźił, ale Herman tam wostał. Tu sady na ławje bź nastajnje jeho město. Mahaj jenoź tu, kak je do wotkowego pschi trkwa a do mnje karbowu narěčał, tón morakalup hólcźej. Leži a wotpocźnje w zuzej zemi a dźensa hu to lube dopomnjeńki na njeho. A tu pódla bź Pawoł město a je hischcze mo dźenga. Kłoź, na kotrymž pschoze tu sady bedźesche, wšo wjazy njetrjeba. Mały dobałabatel wšitko hacź na jenju dele a tyka je; druhdy podze mnu, kaj i pschi połodnju sadźy, so ju na druhim końcu widźeć. Wosiry staj tutaj pjerachaj na mni j wotajanymi wo hraloj, hadźimy dołho staj spodu nje łapiloj. Ra ńka, ras pyhnje ћeta, potom sadźy karusel abo hoc ńbe. Abo rumpodich je jimaj ћčtre do nóžkow bil, ńch nachzyhcta; pode mnu won. A wšich Richardo, hdyž bź wowka hischcze žiwa. Tu je husto zpadała a je małuny pukeł khlěb brjebita abo běrny běźka abo hólzownaj zhlowka zbita. Tu žadu twoja žónka na wschć stjeźi lět a tu Richardo, ty, schtoj dźěn wsch. Pomyšl jeno, schto hjom hy na wukładal a schto hy hjom wschо cźinił. Jědł, ћe bradu trnhał, cźitał, pjkał. Do nattanych knihow, do Pschchsenata, tiśły, na finanzamy hamt, tu wšichaki sa měsći schił, też cźasto twojeho kolcźka na zebułku nawłkał a jo do měsćnje

Serbska Biesada.

Na kŕiżnach a kolanch.

Wěnčk wosobinskich dopomnjećow nawił k pjećdźesaćinam starcho pŕećela

4] (Pokračowanje.)

Naš wučer Mikławš Haša pak běše też z ćoplej serbskej wutrobu k nam pŕišoł. To nawěźichmy nie jenoź z jeho rozwučowanja w čitanju, pŕi serbskim spěwanju a w biblijskich stawiznach, my wobkedźbowachmy to też na jeho wobkhadźowanju z ludom. Haj, samo ze słowjanskimi hosćemi. Derje so dopominam, zo do našeje Kukowskeje šule jónu zastupi też tajki hósć, kotrehož sym potom w Budyšinje pŕi pohrjebje našeho njezapomniteho Michała Hórnika zaso wohladał a serbski rěčeć słyšał. Hdyž sym wo lěto pozdźišo w Serbskim Seminaru w Prazy z pŕećelom Mikławšom Andrickim pŕenju češku lektěru měł: **Lužické obrázky a čitach w kabinetnej knižcy pŕeni wobrazk „Doktor"** — to poča so mi ze šulskich lět nješto wujasnić.

„**Objali jsme se upŕímně s Kukovským pŕítelem**" (tsr. 14).

Stó mohł hewak tutón Kukowski pŕećel być, hač naš luby wučeŕ Haša. Cim bóle, hdyž wuswita to a pŕećelowych słowow samych, hdźež wón sam wo doktoru Renču mjez druhim tole powěda (str. 22): . . . „Njeje tomu dawno, zo sym so z nim (mjenujcy doktorom — přisp. pŕeł.) zeznał; traš dwě lěće. Wobaj smój byłoj pŕez swoje powołanje pŕipadnje skoro we samsnym času na tole městno zanjesenaj. Tutón pŕipad a wosamoćenje je naju zbliżiło, tak zo smój so staloj ze sprawnymaj pŕećelomaj. Běchmoj z jenickimaj zastupjerjomaj serbskeje inteligency w cyłym měsće. Renč je sebi bórzy w cyłej wokolnosći a wosebej na městnje wosebitu popularitu dobył. Lud jeho lubuje, dokelž widźi, zo wón jón tohorunja lubuje, zo so njehańbuje, z nim w jeho rěči so rozmołwjeć, zo je docyła dobra, mila duša. Z nikim telko njerěči, hač z prostym serbskim „burom" . . . "

Čitajo dźensa „Serbske wobrazki" w přełožku k. prof. Oty Wićaza w rodnem jazyku, so derje domyslimy też na wosobu „doktora" w Pančicach a tak tutón wobrazk nam dawa najkrasniše wopomnjeće Ad. Černeho na našeho wučerja Hašu w Kukowje.

Rjany pomnik za swoje serbske čuće a wótčinske zmyslenje, přezjedne z tym swojich serbskich kolegow, je sebi wučeŕ Haša w pjatem lětniku „Lužicy" (l. 1886 str. 8) tam stajił, podawajo jako pioněŕ zjednoćenstwa serbskich wučerjow přenju rozprawu wo přenjej skhadźowanej serbskich wučerjow. Tale rozprawa tehdyšeho młodźičkeho wučerja je tak jimawa a myślički w njej wuprajene dźensa hišće za **kóždeho** serbskeho wučerja njesmĕrnje wažne. Tohodla njech su tudy znowa do našeho pomjatka zapisane:

„Swobodna konferenca serbskich wučerjow."*

Na lońšej błownej zhromadźiznje Maćicy Serbskeje tež namjet stajeny, zo měła so konferenca serbskich wučerjow załožić. Běše drje so na wšelakich stronach a pŕi mnohich pŕiležnosćach mjez wucerjemi wo tutej wěcy rěčało. Zo by so skónčnje započatk sćinił, zeńdźechu so 16. sept. zašł. lětatući wučerjo w Khrósćicach: kk. Solta a Kral z Radworja, Jurk z Worklec, Hila a Symank z Khrósćic, Knjez z Myšec a Haša z Cornec. Też druzy knjeza běchu přeprošeni, ale na tutym dnju zadźewani. Rěčeše so najprjedy wo zarjadowanju konferency, hač a kak měła so załožić. Nasta wo tym žiwa debatta. Podawamy jenoź najwažniše sady, kotrež so jenohłósnje přiwzachu. Serbska wučerska konferenca je nuzna z materielnehu a idealneho stejišća. Serbske dźěći přinjesu jenoź serbsku rěč sobu do šule. Němscy hišće njerozumja. Tohodla ma so w šuli też najprjedy wšitko serbscy wučić, jeli dyrbja dźěći něšto wo jenej wěcy rozumić a zdźerżeć a wot wučenja wužitk měć. Njerozumić a zdźerżeć a wot wučenja wužitk měć. Njerozumnje je, z němskej rěču, z němskim čitanjom atd. započeć, dokelž dźěći němscy njerozumja. Hnydom z němskej rěču započeć, by za dźěći škodna a próżdna dressura była, kotraž by młode mocy dźěćowskeho ducha tupiła. Abo hdźe je němska šula, hdźež snadź dźěći najprjedy francowscy čitać wuknu? Tuž najprjedy serbscy a potom hakle němscy! Też knjeża šulscy inspektorojo chcedźa, zo bychu dźěći rozumiłe, štož powědaju. — Serbska rěč je dźěsćowa maćerna rěč. Njeje tohodła wučeŕ winowaty, zo we dźěsću lubosć k Serbowstwu, zahorjenosć za wótcowske wašnje a prawo wubudźa a haji? Tola też swojemu ludej je wučeŕ tón dźak a tu česć dołžny, zo dźěći serbscy myslić a čuć, serbscy rěčeć a čitać wuči, tak zo mohłe so nĕhdy same na duchownym žiwjenju swojeho luda wudźělić, zo mohłe swój lud ze słowom a skutkom podpjerać a zo bychu jemu přećelnu a lubosćiwu mysl a wutrobu napŕećo přinjesłe. Hdyž pak ma so w serbskich šulach serbscy wučić, je za serbskich wučerjow tak spomožne, kaž nuzne, zo wo wšelakich přesnjanach, serbske wučenje atd. nastupowacych, so rozrĕčenja a mjez sobu jednaju. To pak ma so stać pŕez serbsku wučerśku konferencu. W Khrósćicach zhromadźeni wučerjo wobzamknychu tohodla jenohłósnje, zo ma so taka konferenca załožić. Hnydom pak dyrbješe so pŕipóznać, zo móže konferenca jenoź swobodna być. Zakoń njedawa nam žanecje podpjery, zo móhli wučerjow k tajkej skhadźowancy nuzować. Česć a lubosć k Serbowstwu dyrbi kóždeho pohnuwać, zo by so na tak spomožnej, woprawdźe nuznej wěcy wobdźělił. Je drje znate nazhonjenje, zo je ćežko někajku wĕc derje rjadować a přewjesć, hdyž sy na dobru wolu sobustawow pokazany. Serbska konferenca njeminje so tohodla też wojowanjow a njebudźe tak lohko, jeje wobzamknjenje wuwjesć. Też organisacija jeneje powšitkowneje konferency njeje lohka. Namjetowaše so, zo byštej so dwě srjedźiznje za wučerske skhadźowanki postajiłej: Khrósćicy a Bukecy. Nětčišа Khrósćićanska skhadźowanka serbskich wučerjow wostanje tak dołho provisoriska, doniž so wjetša podobna skhadźowanka njewobzamknje a njewuwjedźe. Skónčnje wuzwolichu so kk. wučerjo Hila z Khrósćic za předsydu, Jurk ze Worklec za městopředsydu a Haša z Cornec za zapisowarja. Přichodna serbska wučerska konferenca ma so skerje lĕpje nazymu wot předsydy wupisać.

(Pokračowanje sćěhuje.)

* „Lužica" l. 4. str. 35 běše w Serbskim rozhledże hižo na to pokazała, hdyž pisa: „Serbscy wučerjo sakskeje Hornjeje Łužicy noša so z myslu, po přikładze serbskeje předskeje konferency serbsku wučerśku wučerśku konferencu załožić. Bóh daj, zo bychu tele tak wuley nuzne a za Serbow nadźije a žohnowanja polne towaršwo, kotrehož nuznotu je kóždy sprawny a swědomity serbski wučeŕ hižo dawno čuł, też **woprawdźe załožili!!**" Rjane a wĕrne rozpomnjenje wo tym powědaja „Serbske Nowiny" 1885, čo. 3., str. 19 sł.

tykmyk a kute kajke wězy. A kakle blidowy kaschczik ſ hromadami listanu. Dopomnu ſo jenoż na wſcho. Ale to dźen ty njeczinisch. Jenoż jenicki raz ſy nje lubosnje majkal, hdyż nowy wóſkowy pſchikrywo dostach. Ale budź ſprawny, to je tola bóle hladkenm pſchikrywej placzisto hacz mi. Abo hdyż ſy ſ pjaſcu njeundrje wo unje bil, hdyż czi nětkaſi „ropl“ do hlowy ſajdże. Haj, to ty dokonjesch. Ssamo majadło na czrije ſy na tutym rózku ſtejo woſtajił. Ale Wórſcha je czi tak dom rjenje woſſpěwala. Tak bě prawje. Tajſi njerjad ſkuſcha pſched kóżne durje, ſnadź traſchi na khachlowu lawku, ale niż na unje.

A kak bórbaze blido ſwoju ſchórnju dale. Wo hrazu a trichinow pſchehladowanju, wo czopłych ſchklach a kofejowych hornczkow a pónojach, wo wótrym wěſuſenju do wóſkowego pſchikrywa a wo hornczej łapje, kotrež Wórſcha wichdźe tſi, ſchtyri, pjecz a wjazy krócz na nje czitnje. Kak ſo kóczka wotko jeho nowow ſchmóra, hdyż dże kuſk kolbaſkowoje koże nběcz. A kak grawoczíwje khóſchczo, pſchi nim ſchkraba, hdyż ſo ſtiwa mjecze. Hdyż bej Richard takle druhdy pſchi nim ſedżo wuſnje a ſ porſtami na nim kłepa. Wo rjanych ſwójſtwach wjeczorach, na njedźelach a ſwjatych dnjach a w ſymje. Hdyż ſu ſilwester punczk pili. Na wſcho do połnocha Richard a njemóże ſtrak. Wóſmoje woběj ruzy a majka drohebo ſwójſtneho pſcheczela. Dżenża měni ras derje ſ nim.

Z Łužicy

* S **Delnjeje Wódrizy.** Pónđelu rano w 7 hodź. je ſo ſchofer tudomneho lěkarja dra. Maſchcka, Wolfgang Seidel, ſaſtrělił. K ſamomordarſtwu je ſchofer revolwer wužił, kiž běſche ſebi wot pſchecjela pożčił.

* Se **Zitawy.** Sſmjercz je ſajedożcjenjom ſ plunom pytaſche a namaka w Zitawje 74lětny muż, kiž běſche na wotpoczinku žiwy. Wón běſche pſchezo khory a tohodla mężeſche zhromadnje žyte. Haczrunjež hnydom po ſawołanju polizije ſpytachu ſtarza ſe kiſlikowym aparatom do žiwjenja wróćicz, ſo to tola njeporadźi. Lěkař ſwěrčzi, ſo běſche ſtarz hižom morwy.

* S **Noweho Gersdorfa.** Cżěło nowonarodżenecje holczki namakachu w pſcherowje Nadſiſe dróżi blizko plunarje. Cżěło běſche do papjery ſawalene. Sa dźeſcżowej maczerju nimaja źkeda.

* Se **Zitawy.** Kriminalna polizija ſaſera ſo je ſpodźiwnym podankom, kiž je ſo na Lubijſko-Zitawſkej ſtatnej dróży ſtak. Zitawſki automobilist pſchijedże ſ Kamjenza. Niesnaty muż jeho proſcheſche, ſo by jeho hobuwſał. Wón běſche k temu ſwólniwy. Automobilist wě jenoż, ſo je bíſchcze khwilu jěł. Rano, jako běſche ſażo k ſebi pſchiſchoł, namaka ſo w ſchmerczkowej kečzinje leżo. Auto bě ſo ſhubił. Hakle popołdnju jón 1500 metrow wot měſtna, hdźež běſche wjednik leżał, namakachu. Ani wjednikej ani woſej ſo njeżo njeſta, ſchtož by na rubježnu nadpad pokaſowało. Polizija tajny podawk dale pſchepytuje.

* S **Wutkich Nědarjeż.** Na kermuſchnej njedźeli woteżwichu we Wutkich Nědarjeżach nowu pſchedawarniu ſpożiwnſkeho towarſtwa w Wołczinjcy.

Cyrkwinske powěſće.

Z Budyšina.

Sobotu 13. oktobra wječor we 8 hodź. zmėje farař Berg w Tuchořſkej cyrkwi ſpowědź a ſwj. wotkazanje za sobuſtawy křeſcanſkeho towarſtwa młodźeńcow, też za jich přiwuznych a přećelow.

19. njedźelu po ſwj. Trojicy, 14. oktobra 1928.

W Pětrowſkej cyrkwi ma rano ⅛8 hodźin farař Große předowanje (cyrkw. hudźba „Spokoj ſo a budź ćiše“, moteta z oratorija „Jezus“ wot P. Gläsera). Dop. ¼12 hodźin je wojerſke kemšenje, zdobom sobu za civilnu wosadu, farař Berg (cyrkwinska hudźba wojerſkeje kapały). Wječor ⅛6 hodźin ma farař Schneider ſpowědź a ſwj. wotkazanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. z přileżnoſcu 67lětneho ſwjedźenja křeſcanſkeho towarſtwa młodźeńcow ſup. Fröhlich ſwjedźenſke předowanje (cyrkw. hudźba: „Ty wšak ſy tola Knjez, na kotrehož nadźiju ſtajamy“, moteta wot Maria Hauptmanna). Wječor w 6 hodź. ma farař Große předowanje. — Zběrka za křeſć. towarſtwo młodźeńcow.

Wutoru pop. ¾3 hodźin je w Pětrowſkej cyrkwi modleńſka hodźina za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku hodźinu w evang. towarſtwowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořſkej cyrkwi. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund biblisku hodźinu w towarſtwowni. — Kŕeńa ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Siegemund.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wobſejowanje

kiž naſtupa pſchedawanje a ſaměnjenje khlěba.

Sſo ſłoſnje po §§ 73 a 74 nėmſkoſtatneho pſchemyſłowego porjada wudadźa ſo ja wokrjeſ Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa za pſchejenjeſcji ſ wokrjeſnym wubjerkom za pſchedawanje khlěba a za wotedawanje khlěba, ſa kotrež ſo žito abo muka jako łapjaczenje dawa (tak mjenowaneho ſaměnjenſkeho khlěba) tele poſtajenja:

I.

1. W kóždej khlěbowej pſchedawarni ma ſo na mėſnje khdźeż ju kuſ kłaſy widźi a cżita, khlěbowa placżińa po tg. webliczena wupowěſnjenej.
2. Placżińowe woſjewjenje, kiž ma ſo na ſcżenu pſchibicż, ma ſo do wupowěſnjenja wjeſnej poſtajenjej wſchitnoſcżi k darmotnemu koſkowanju pſchepołožicż.
3. Khlěb ſmě ſo jenoż po zyłych abo pół kg. pſchedawacż abo ſamėnjeż.
4. Na kóždej pofrucże khlěba, kotraż ſo pſchedawa abo ſamėnja, ma być dyrbjenſka waſa po zyłych abo pół kg. ſ piſmikami wutłóczena.

Zapalcerſtwje w Rakojdach.

We wcżerawſchim cżiſle ſdźělichmy, ſo je ſo pſched ſhromadnym lawniſtwom ſudom w Budyſchcinje ſapoczało jednaſcie pſchecziwo 11 wobſtorżenym. Dżenża podamy tu naſtrobniſcho rosprawu wo tutom ſajimawym jednanju.

Najprjedy pſchińdże

woheń 23. januara 1926

k wěczom. Tehdy wotpalichu ſo ſtarej brózni a kólnja. 120 fórzow wulke khlěbo běſche Handrij Kſchižan naſtawił 1925 ſwojemu 23lětnemu ſynej Pawołej Kſchižanej pſchenajak. Handrij Kſchižan je w auguſcje 1926 wumrěł. — Wobſtorżeny Jakel pſchiſha, ſo je wobaj wohnjej pola Kſchižanej ſakoſił. Wběły cżaſ do prěnjeho wohnja je won pjecża ſ Gudu, hoſcżenzarjom a wobornym ſtotnikom Neumannom ſ Bukojny, twarzom Hänſelom, potkadnikom Rhorebneje pokładnje Winklerom w Schuſterez hoſcżenju we Barcże pſchebywał. Schuſter njeběſche tehdy hiſchcże dołho ſe ſtotnikom wobory. Melitka, Pawoł Kſchižan a Klimka ſu też tam pſchiſchli. Guda je tam pjecża powědał, ſo dże ſtary Kſchižan ſwoje ſtare budy wotpalene mėcż a ſo jemu na 200—240 hr. mycże riſpiſcżi. Neumann a Jakel pjecża prajił, ſo może ſebi tute pjenjezy ſaſtużicż a Kſchižan njech hnydom ſchet wupiſa, to może ſo ſapalicż. Poſłyſchjo je ſo Jakel na Zitowni Gudu pjecża wopraſchał, hacż dyrbi wopraſdże ſapalicż, na cżoż je jemu Guda pjecża wotmołwił, ſo tomu tak je a ſo może ſebi k njemu po mjto pſchiſlicż, dokelż to njeje tak napadne. Na to je Jakel ſwołniwy był ſapalicż. Sklubjene mjto je ſo jemu po jeho wuprajenju „prawje do hlowy ſaſrało.“ **To je był pjecża jeho prěnje ſapaleńſtwo a ſpecżalk jeho hubjeńſtwa.** Każ běſche ſrěcżane, je wón 23. januara pola Kſchižanej ſapalił, jako běſche wohnjowe wobory na ſwjedżenju w Porſchizach. K ſapalenju je ſebi Jakel Klimzy po benzin, talež, ſwėcżku a bow dóſchoł a je jemu powědał, ſo dże wjecżor ſapalicż. Tež Reinhardt a Ssedlik ſtaj pjecża wo tom wědżałoj. Połſledniſchi je jemu pjecża radźił, ſo by pſchi pſchepſchnym wudyrjenju wohnja do Schkodźiż kerkow cżekнył a ſo ſtrował. Guda je Jakelej pjecża prajił, ſo na woheń wjecżor w 10 hodź. wuńcż, potom ju w Porſchizach ſe pſchedſtajenjom dźiwadła hotowi. Jakel pak je woboram klubu hižom we 8 hodź. ſapalił. Na wopraſchenſchcżu je jemu Guda pjecża wumjetował: „Ty wrótny . . . . dyrbiſche tola połdjiſcho ſapalicż, ſu zyłe dźiwadło ſtajił.“

Guda wołnamjenjeſche wěcże pola Schuſtera jako żort a prajł, ſo je wėrno, ſo je ſebi ſtary Kſchižan pſchał, ſo bychu ſo jeho ſtare twarjenja wotpalile a je też wo mycże wěcżał. Wón, Guda, je wo tom też Jakelej powědał.

Melitka běſche ſhonił, ſo dże Jakel ſapalicż, to pak pjecża njeje khutnje był, njeje też wědżał, kdy ma ſo ſapalicż. Krótko do prěnjeho wohnja je Pawoł Kſchižan pjecża na ſiłowni prajił, ſo **dyrbi cżiniċ ſo wumitóżi, prjedy hacż budże cżeti łóż.“** Po tym ſo běchu Kſchižana 1. februara 1926 ſ jatbu puſchczili, je won pjecża ſortowpał, kak je ſtatneho rěcżnika Wolfa wobſtorżił a prajił, ſo jeho njeſbuchu puſchcżili, bychu-li nutſkach wědżeli, kak je ſo wſchitko mėko. Po nanowej ſunjerczi je Kſchižan pjecża prajił, ſo dyrbi ſo wſchitko na nana ſtorkacż, je-li ſo wėzy wukopaja.

Stotnik Bukojnjańkeje woborý Neumann dyrbieſche ſwoje ſwaſliwe wěcże ſ Jakelom pſchidacż, pſchedſtajeſche je też jako żort.

Klimka je pjecża hižom do cżaſa wědżał, ſo Jakel pola Kſchižanej woheń ſakoſi. Won pak nochże wědżeċ, ſo je Jakelej wſchelake wėzy k ſapaleniu dał.

Też Ssedlika Reinhardt ſtaj po ſwojim ſamſnym wuprajenju wědżałoj, ſo dże Jakel ſapalicż. Reinhardt je ſ Gudu hiſchcże w Porſchizach wo tom rěcżał. Guda je na to hnydom Neumannej do Bukojny telefonował, ſo dyrbi hiſchcże wěſcże tutón wjecżor „wodowóż do porjadka ſtajicż“ a wokoło 10 hodź. pſchiſlicż.

Ssedlik a Reinhardt wobkruczeſchtaj, ſo je Kſchižan jimaj połdjiſcho raſ prajił: „Djakowano Bohu, ſo je ſtary mortwy, dha nėżu wſchitko na njeho ſtorcżeċ.“ Sſodź běſche jemu prajił, ſo bo to njeſtuſcha. Kſchižan pak je jemu pjecża wotmołwił, ſo je to jemu wſcho jene.

Schokta běſche wobſtorżeny, ſo je 23. januara hižo wjecżorom wot Melitki ſhonił, ſu ſmėja ſtaſcżeċ ſo wjecżor w Rakojdach woheń, a njeje to wotſewił. Schokta to přeſeſche, Melitka pak jo wobkruczeſche.

Druhi woheń w nozh ł 17. februarej 1926.

Jakel powědaſche, ſo ſtaj jeho Pawoł Kſchižan a Guda na ſitowni „wobdźełakoj“, ſo by też hiſchcże hoſpodarſke twarjenje ſapalił, kiž je ſtejo woſtało. Dale powědaſche, ſo je jemu ſa prěnje ſapalenje 200 hr. ſlubjene, do ſamſcheho cżaſa je pak wot Guduj jenoż 27 hriwnow dołoż. Pſchi druhim ſapalenju je měł pjecża wuhladu na 200 hr. W ſitowni je jemu Kſchižan hnydom 20 hr. dał, kiž je bereż wot Melitki ſadał. Po druhim wohnju je Melitka jemu po Kſchižanowej porucżanoſcżi po nėcżim wumjetał. Stare hoſpodarſke twarjenje je dyrbjało prjedy, hacż ſu pſchi nowotwarje hacżito. Jakel powědaſche, ſo je 16. februara wjecżor ſ ſignalitanom, Pfurtrej a Lorenzej ſapaleńſki grat pokaſał a jimaj prajił, ſo dże ke Kſchižanezom ſapalicż, a wobaj ſtaj jemu pjecża ſlubkoj, ſo jeho njeſpicżeradźitaj. K ſapalenju je Kozora ſobu wzał, kiż je ſtrażował. Kozor je pjecża ſkurjeny był a każ ſpicży ſebi bėżał.

Reinhardt, Ssedlika a Melitka njeſbu nicżo wěſteho wo druhim ſapaleńſtwje wědżeli. Wobſtorżeneho cżihu pak, ſo je Kſchižan woſpjet prajił, ſo dyrbi ſtare hoſpodarſke twarjenje prjedy.

Melitka ſdźěli, ſo ſtaj Guda a Kſchižan ſa Klimku, jako won hiſchcże w pſchepytowanju pſchebywaſche, napiſcżenje ſa ſalitarſtwo ſwjedżoj, ſo bychu Klimku ſaſo puſcżili.

Kozor powoła ſo na to, ſo je trochu napity był a ſo je jemu Jakel 50 abo 100 hr. ſlubił, tehodla je ſlubu ſe Kſchižanez kubłej ſchoł. Pfarra Lorenz pſchepisa ſdźěla Jakelowe wudawanja. Guda ſo wobarańſke pſchecżiwo tomu, ſo je Jakla k druhemu ſapaleńſtwu nawjedł.

Każ hižom prjedy, tak też Kſchižan nėtko ſaſo wobſejuje, ſo je wo ſapaleńſtwomaj wědżał abo k temu nawjedł. Powědaſche, ſo je Jakelej jenoż pjenjezy dał, zo by ſebi ſtrach pſched naſtupnoſcżemi, ſ kotrymiż je mėł hrožył.

Sa wopalnu ſchkodu je krajna ſawěſcżenja 12 000 hr. a Zwikawſka mobiliarowa ſawěſcżenja 5470 hr. wupłacżita.

Jako ſwědkaj pſchepytowachaj hoſpodarjej a nakonaj ſtotnikaj Neumann ſ Bukojny a Schuſter ſe Barta, kotrejż pomjatk wopuſchcżi, njebuſchtaj dla ſtarnoſcże ho pobhlada pod pſchiſłużahu ſtajenaj.

Wuſud:

Jakel boſta dla ſapaleńſtwa a ſawěſcżenſkeho wobſchudżenſa 3 lěta khłoſtarnje, 200 hr. pjenjezneho khłoſtanja a ſhubi cżeſtne prawa na 5 lět; Kozor dla pſchiſpomoży k ſapaleńſtwu a ſawěſcżenſkemu wobſchudżenju 2 lėcże 3 mėżazoj khłoſtanja, 100 hr. pjenjezneho khłoſtanja a ſhubi cżeſtne prawa na 5 lět; Kſchižan dla namołwjenja 2 lėcże khłoſtanja, 300 hr. pjenjezneho khłoſtanja a ſhubi cżeſtne prawa na 5 lět; Ssedlik, Reinhardt a Melitka dla njeſpicżeradźenja kóżdy 9 mėżazow jaſtwa, Lorenz dla namołwjenja k ſwojemu prjedawſchemu khłoſtanju wo 1 lěto a 3 mėżazy jaſtwa dalſche 3 mėżazy jaſtwa; Pfarr dla njeſpicżeradźenja k 6 mėżazam jaſtwa; Klimka dla pſchiſpomoży k ſapaleńſtwu a ſawěſcżenſkemu wobſchudżenju a dla njewoſtajenja 1 lěto jaſtwa. Wobſtorżenaj Schokta ſtud wutwinowa. — Melitku hižom po ſtarnym jednanju wo dopokaſach ſ pſchepytowańſkeje jatby puſchcżichu.

---

b. W kóżdej khlěbowej pſchedawarni ma być waha ſ tżebnymi puntami, każ ſo to po pſchedpiſmach porjada mėrow a wažikow ſ 30. 8. 1908 Żada. Kóżdemu kupjeſi khlěba abo kóżdemu dostawarjej ſamėnjenſkeho khlěba ma ſo dowolicż, ſo ſo khlěb pſched jeho wocżomi pſcheważi.

6. Pſchedpiſma pod 3 a 4 poczahuja ſo też na khlěb, kiż ſo do domu podawa.
7. Wjeſne polizajſke wyſchnoſcże maju nad pſchewjedżenjom tutych poſtajenjow dohladowacż.
8. Njewobkedżbowanja tutych pſchedpiſmow ſo po § 148 liczbniku 8 nėmſkoſtatneho pſchemyſłoweho porjada ſe pjenjezným khłoſtanjom hacż do 150 hr. abo ſ jatbu khłoſtaju, njeſapſchimnu-li wótſiſche khłoſtaniſche pſchedpiſma.

II.

Wojſewjenje je płacżiwe wot dnja, hdyż ſo pſchipowěda Wojſewjenje wo pſchedawanju cżorneho khlěba, kiż je hamtſke hejtmanſtwo pod 26. februarom 1890 wudało, ſ tutym dnjom ſwoju płacżiwoſcż ſhubi.

W Budyſchinje, 11. oktobra 1928.

Hamtſke hejtmanſtwo w Budyſchinje.

Naſtupa wukrajnych dźełaćerjow w ratarſtwje w lěće 1929.

Na ſakoju poſtajenja kniježa prezidenta nėmſkeho wuſtawa ſa wobſtaranje dźěła a ſawěſcżenje dźěłoſtejnjezych w pſchejenjeſcji ſ kniježom prezidentom ſakſkeho krajneho dźěłoweho hanta ſo ratarſkim dźěłodawarjo we wokrjeſu Budyſkeho dźěłoweho hanta, kotrejż dźěła też w lěće 1929 wołnjeja, ſo bychu hacż **do 30. oktobra** 1928 **na dźěłowy hant w Budyſchinje** na Hrodowſkej haży 10 na pſchedpiſanym namjetom *formularje* japodali namjet wo dowolnoſcż. Wokrjeſ Budyſkeho dźěłoweho hanta wopſchija mėſto Budyſchin, Budyſke hamtſke *pjenjezniſtwo*, gmejny Bukezy, Koporzy, Kumwald, Horni Kumwald, Schumbark a Wuhańcżizy ſ Lubijſkeho hamtſkeho pjenjezniſtwa. Formularky ſa namjet wo dowolnoſcż ſu darmo dóſtacż na dźěłowym hamcże w Budyſchinje a w jeho wotnožkach w Bitkopizach, Kumwaldze a Korſchnju. Wupiſnjene namjety maju namjetowarjo abo ſich póſtajeni wobſtorżeni binjo na **dźěłowym hamcże w Budyſchinje** we wobſtorżenſkich cżaſu wotedacż. Sa kóżdeho pożadaneho wukrajnika mėſcha ſo pſchi tom 50 pj. ſapiſhańſkeho pjenjeſa ſaſtużicż (poſtajenje ſ 28. ſeptembra 1927, nėmſkoſtatne dźěłowe lubjenje 28 ſ 1. 10. 27.).

Najwjeſchiſchu liczbu ſa wukrajnikow, kotrymiż ſo w lěće 1929 w Nėmſkej dźěłacż dowoli, knjes prezident nėmſkeho ſtatneho wuſtawa ſa wobſtaranje dźěła a ſawěſcżenje dźěłoſtejnjezych njeměnjezujo hakle poſtajі. Njeměnje ſo wocżakowacż, ſo by liczba pornjo lětu 1928 powyſchi. Namołwjacy dóſtanu ſo by ſo w namjecże kóżdy na najniżiſchu liczbu pożadanych wukrajnikow wobmjeſował.

Pokaſuju wożebje na to, ſo hiſchcże płacżiwe dowolnoſcże ſa dźěłanje wukrajnikow, kotrejż njeje dowolnoſcż na dłſchi cżaſ dała, najpoſdźiſcho 15. dezembra 1928 wumitóżiwoſej ſłubja. Na tutym dnju maju ratarſcy wobſtorżeni pucżowanſkich dźěłacżerjow, kotrejż nimaju wołnoſcże ſa dalſcheho wopiſma, ſ dźěła puſchcżicż.

Termina ſapodacża namjetow (30. oktobra 1928) ma ſo na kóżdy pad dźerżeċ. Sa ſapoſdźene namjety je ſtarnoſcż ſo na uje dla pſchekroczenja naſtupniſchiſche liczby njedźiwa. Mimo toho powyſchi ſo ja ſapoſdźene namjety wołenſke ſarunanje, na cżoż wożebje pokaſuju. Mimo wołenſke ſarunanje, na cżoż wożebje pokaſuju. Mimo wołenſke ſarunanje ſu napiſańſkeho ſarunanja ſo naſtupnoſcże ſarunanja ſo ſtaſcżeċ jedinanju pola dźěłodawarja pſchi pſchipołožanju ſwojeje dowolnoſcże ſ pſchepytowańſkeje jatby puſchcżichu.

W Budyſchinje, 10. oktobra 1928.

Namėſtny pſchedſtyda Budyſkeho dźěłoweho hanta:

B. Müller.

3. dodawk

k nowelowemu wokrjesnjenju šaštarańskeho swjazka Budyšskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Na nastupa pjechemjenjenje §§ 10, 13, 16, 28, 37, 47, 50, 51, 52 a 53, je wokrjesnje hejtmanstwo dowolilo. Wón je wupołoženy dwě njedźeli dołho wot wudaća tuteho wozjewjenja w šaštarskim hamcze — w hamtskim hejtmanstwje w Budyšinje na Bismarckowej wuliy 21 w šadnim zmjerjenju wó sćiwje čas. 10) sjawnje k nutsposłabanju a wuje ho jej pola gmejnskich wyšchoseżow do njeho połaćeć. —

W Budyšinje, 9. oktobra 1928.

Wokrjesny swjazk Budyšskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wołkhodny cżaß

hamtskeho hejtmanstwa a wokrjesneho swjazka je wot 15. oktobra 1928 takle postajeny:

Wot **póndźele** hać do **sobotu dopołdnja** wot rano 8 hodź. hać do pjichopołdnja ½1 hodź.,

wot póndźele hać do schtwórtka **popołdnju** wot 2 hać do ½6 hodź.,

pjatk **popołdnju** wot 2 hać do 6 hodź.

Sr wobchad z publikom je **ręčny a płaćerski** cżaß wot 8 hać do 12 hodź. postajeny.

W Kamjencu, 10. oktobra 1928.

Hamtske hejtmanstwo a wokrjesny swjazk.

Swójbne powěsće.

Zasnubjenaj: Maria Wagnerez w Haiku a Korla Günther we Minakale.

Sezamżeli: Emil Kěžor na Židowje. — Karolina Beischowa rodź. Kießlichez w Budyšinje. — Emilia swuzowjena Hanćez rodź. Wunderlichez w Lubiju.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ wuhotuje jutře njedźelu serbski zabawny wječor w Delnjej Hórcy. Sobustawy a hobrowa z Budyšina, kotřiž njepojedu z kołom, maju dóbru přiležnosć sebi do Delnjeje Hórki z autobusom dojěć. Autobus wotjědże wječor po ½8 hodźin wot Budyskeje pósty. Njech pak kóždy do praweho wokomika za zalězy, na kotrymž steji „Großdubrau—Miłkeł“. Z tym móża hać do Delnjeje Hórki jěć. Prosymy wo prawje bohate wobdźělenje. — Bliižšu wutoru so njezeńdźemy, ale hakle zaso wutoru 23. oktobra.

Předsydstwo.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Bukecy. Naša sokolska jednota wuhotuje, da-li Bóh, swój 2. założeński swjedźeń 18. novembra. Tuž lubi bratra nětko do dźěła, žadyn njesmě při zwučowanju pobrachować. **Młodźi a stari** zwučuja dźensa sobotu hromadźe. W towaŕstwowskim powěstniku je wopak, štwórtk je prawje wozjewjene.

Starosta.

Delni Wujezd. Serbske towaŕstwo „Zahrodka“ změje njedźelu 14. oktobra **popołdnju w 3 hodź.** pola Haškeje swoju měšačnu zhromadźiznu. **Předsydstwo.**

Hodźij. „Jaroměr Imiš“. Naša měšačna zhromadźizna je tón króć tydźeń prjedy, potajkim 14. oktobra. Bohaty wopyt so přeje. **Předsyda.**

Komorow. Jednota „Sokol“ wuhotuje **přichodnu** njedźelu 14. winowca wječor we 8 hodź. w „Kačej korčmje“ rjany Sokolski wječor ze spěwami, dźiwadłom, zwučowanjom a rejemi. Wšěch lubych sokolskich bratrow kaž tež wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošuje na njón wutrobnje

jednota Sokol.

Rakecy. Serbske towaŕstwo „Lipa“ wobdźěli so přichodnu njedźelu na Sokolskim swjedźenju w Kačej korčmje. Přińdźće w prawje bohatej ličbje.

Předsyda.

Ralbicy. Towaŕstwo młodźeńcow ma njedźelu 21. okt. w Šunowje ptakatřělenje. Započnjemy popołdnju ¼4 hodźin. Njech wšitcy přińdu. **Předsydstwo.**

Serbscy pěsnjerjo a hudźbnicy! Spěwarjo trjebaju nuznje **dobre hesło**, narodne, jadriwe a krótke — snano 4 rjadki dołhe hrónčko. Zhrabajće so na přemo k skutkej! Zapóśćelće słowa hač do 25. oktobra t. l. na redaktora „Skowronćka“. Najlěpše so tam a w Serb. Now. wotćišći. Hudźbnicy móża po tym 4-hłósnu hudźbu złožić a) za měšany chór, b) za mužski chór. Termija 1. decembra. Hač do 1. januara 1929 wuběra wuzwolena komisija najlěpši wutwor a mytuje je z čestnym darom. W mjenje zwjazka spěw. towaŕstwow

Bjarnat Krawc.

Spěwna kupka „Lumir“ so zeńdźe k hłósnym studijam sobotu 20. oktobra 1928 popołdnju ¼4 hodźin w Serbskim Domje.

B. Krawc.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hać 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwjazk serb. spěw. towaŕstwow. Sobotu 20. oktobra 1928 popołdnju z dypkom ½4 hać ½6 hodźin zhromadne studije wo hłosotworu (hłosna kultura). Kóždy serbski spěwaŕ, njebył-li tež sobustaw, njech je z tym přeprošeny. Wosebje su serbscy wućerjo witani. Wopyt budźe pokazać, hač je wažnosć wěcy dosć zapřimnjena, tak zo móża dalše studije sćěhować.

B. Krawc.

Hospodaŕski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,1975	100 pólsk. złotych	47,175
1 jendželski punt	20,358	100 čěskosł. krónow	12,437
20 swajc. frankow	80,77	100 franc. frankow	16,385

Barlinska burša zapadny wječera jašo do cźichosće a ćichi efektow so nimale hyblnje wotdrjebjowachu. Wikt je nahromny a rentowniši sliczinami bźchu tohorunja sepjatkow.

Produktowe wiki japiżachu jašo skruczenje žitnych płaczizow. Pšeńcza bě wječera w Barlinje 5 pj. drózšcha, hač pak 10 pj. Wichi druhe druźiny žita dotalne płaczizy falowachu. Wječera płacześche zeutrać

w Barlinje

pšeńcza 10,60—10,75 hr., rožki 10,45 hać 10,60 hr., jećmjenja nałčnjeho 10,55 hać 12,55 hr., nałamskeho 10,10 hać 10,60 hr., wowsa 9,95—10,05 hr.

w termijnowym witowanju

za oktober: pšeńcza 11,30 hr., rožki 11,15 hriwnow, wowsa —,

za december: pšeńcza 11,75—11,70 hr. a rožki 11,48¾—11,47½ hr., wowsa hr. 10,83¾ hr.

za měrc: pšeńcza 12,12½ hr., rožki 11,85 hać 11,86¼ hr., wowsa 11,37½ hr. hać 11,42½ hr.

w Drježdźanach:

pšeńcźu 10.75—11 hr., (póndźelu 10,80 hr. hać 11,05 hr.)

rožki 11,05—11,30 hr. (póndźelu 11,20 hr. hać 11,45 hr.),

jećmjenja najmjeńšeho 10,95—11,20 hr. (póndźelu 10,95—11,20 hr.),

jećmjenja nałčnjeho 12,50—13,25 hriwnow (póndźelu 12,50—13,25 hr.),

wowsa 10,95—11,35 hr. (póndźelu 10,85 hać 11,25 hr.),

w Sprjewju:

pšeńcźu 10,30—10,80 hr., rožki 10,30 hr. hać 10,90 hr., jećmjenja nałčnjeho hr. 11,50—12,50 hr., wowsa 10—10,50 hr.

hórnow 3,15 hr.,

hrótow 4,40—4,80 hr.,

rjepy 14—16 pjenjezkow.

W Chrjistajcu:

Wuměnjeny **instalatěr**, Werner w Hródku.

Wuměnjeny **hofjerjowa Hohenzollern** w Budyšinje.

Wuměnjeny **wučerjownik**, Schmidt w Hródku.

Wotešoł do domu, Jutrjenka w Mužakowje.

Wuměnjena **Seligowa** w Budyšinje, Paulišowa hasa 1.

Wotešoł **knježi dwór** w Hormowje pola Hródka.

Na pjchedań:

Wuk. Pod hrodom čo. 14 a pjeć jastrupow pola we Wjelećich honach. Wjcho dalše wukazuje Ernst Kobanja w Budyšinje, Kaublerowa hasa 6.

Mjasne młode dźiwje, Nowy mlyn w Korjecach.

Wobsedźeńcźelne w Jatjobju 14.

Wobsedźeńcźelne w Nowej Wsy 4 pola Dujic.

Kupi knježi dwór w Wěrjach pola Lubija.

Wobsedźeńcźelne, dr. Langer w Rakecach.

Wobsedźeńcźelne, Nicolo w Budyšinje na Taschbarku.

Wobsedźeńcźelne w Budyšinje na Lazarcitšej hasy 4III na Lipu.

Wobsedźeńcźelne w Budyšinje, Seukelnika hasa 24 II.

Wobsedźeńcźelne w Hućinje 34.

Sćudnizy na pjchedańdźowanje

w Njemcach **schołmuje** w **póndźelu 15. oktobra 1928** w Kupjcheej hosćenzu dop. ½9 hodź.

Sćudnizny automat a pjchańdźi frot.

Sobotu 13. oktobra 1928:

we **Tornowje** w Batuczej hosćenzu dop. w 10 hodź. motorske koło,

we **Seuschezach** pola Kulowa w hosćenzu pjchip. w 12 hodź.: jałojza,

w **Kockinje** pjchip. w 1 hodź. w hosćenzu: dwójna tśelba a mužaze koło,

w **Kulowje** pop. w 4 hodź. w hosćenzu „K 3 krónam“: konjazy grat, foti, pišańske bldo.

Na pjchedźewanje

we **Wojerezach** wutoru 16. okt. 1928 dop. w 11 hodź. we hosćenzu „K złotej hwězdźe“: konjej (lischakaj).

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.:

Sćinadny wobrot pjchi sniżenych płaczisnach.

Dop. 3/12 hodź.: Kaj pjched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zło a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 10.	11. 10.		12. 10.	11. 10.
Pšeńca	212-215	214-214	bunY	—	—
rožka	209-212	207-210	módra lupiny	—	—
nałt. jećmjeń	—	—	woka	—	—
naz. jećmjeń	209-212	209-215	žołte lupiny	—	—
wowsa	200 209	200-206	zeradella	—	—
kukurica	217-222	218-221	raps. wosušk	19-19,70	19-19,70
pšeńj. muka	27.30.00	27.30.00	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	27.30.00	27.30.00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	bórnj. kruški	20-20,60	20-20,80
ržane „	15 25	15 25	syno, 60 kg	3,90-4,50	3,8 -4,40
lane symjo	—	—	ržana sloma	0,90-1,15	1,10-1,30
hróch	—	—	pšeńć. „	2,20-2,65	2,80-3,05
rapa	328-330	328-330	wowsana „	1,15-1,30	0,85-1,10
pjeluški	—	—	ječna „	1,10-1,25	1,15-1,30

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

12. oktobra 1928. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenja.

Woły: 939.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznego hódnosće hać do 6 lět	51—53
Młodźe mjasne, njewukormjene, staršo wukormjene	47—50
Mjenje wukormjene młode, derje picowane staršo	42—46
Mjenje picowane wšěch starobow	36—40

Byki: 429.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznego hódnosće	50—53
Połnomjasne, młódše	45—46
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane staršo	41—45
Mjenje picowane	36—40
Spatne	—

Jałojcy a krowy: 966.

Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetšeje rěznego hódnosće	41—45
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznego hódnosće hać do 7 lět	32 - 39
Staršo wukormjene krowy a derje wuwite młódše krowy a jałojcy	24—30
Derje picowane krowy a mjenje picowane jałojcy	18—20
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1750.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	80—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	65—80
Špatne (4.)	45—60

Wowcy: 4975.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	59—61
Starše wukormjene (2.)	60—62
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	40—45

Swinje: 10 083.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich kśiżenjow, hać do 1½ lět stare	85—86
	83—86
Wukormjene	81—83
Mjasne	77—80
Špatne	72—74
Rałcy a kundrosy	—

Wěsne płaćizny w Budyšinje.

13. oktobra 1928.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,00	1040
Rožka, nowa	50 „	10,25	10,85
Jećmjeń,	50 „	11,50	12,00
„ nazymski	50 „	10,00	10,80
Wows	50 „	—	60,00
„ nowy	50 „	10,00	12,01
Raps	50 „	15,50	10,86
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	5,52
Butra	1 „	4,80	—
Syno, nowe	50 „	6,00	20.7
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,50	5,00
„ „ „ k zast.	50 „	2,20	0,00
„ z cypami młóćena	50 „	3,00	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,75	16,05
Ržana muka, 60%	50 „	17,00	18,20
Pšeńčne wotruby	50 „	8.00	8,5,
Ržane wotruby	50 „	8,25	8,55
Joja	1 štk.	0,16	0,60
Prosata 801 štuk	1 štk.	8.00	20,07

Na wikach so prosata słabje kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

13. oktobra 1928 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniša płaćizny hr.	najwyša płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,00	2,80
Pšeńčna muka	1 „	0,50	0,56
Ržana muka	1 „	0,46	0,48
Khlěb	1 „	0,37	0,39
Jědźne bórny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	2 40	2,80
Dobre mloko	1 lit.	—	0,32
Jědźna butra	1 kg	4,80	5 40
wukrajna	1 „	—	—
Joja	štuka	0,15	0,17
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjenjtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Drježdźanska burza (12. 10.).

Pšeńca	215-220	bórnjace kruški	23,00-24,00
rožka	221 226	pšeńč. wotruby	15,20-15,80
nałětni jećmjeń	250 265	ržane wotruby	16,00-17,50
nazymsk. jećmjeń	219-224	pšeńčna muka	41,00-42,50
wows	219-227	ržana muka	33,00 34,50
čerwjeny dźećel	190-200	woka	-
raps	330-335	pjeluški	-
kukurica (Mais)	216 218	hróch	-
suche truhanški	-	cokrowe truh.	-

✝ Hygieniske wěcy ✝

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stałeliki, podłožki, pjeluchowe kholowěki

Wagnerowa

w Budyši před Šuleńsk. wrotami 9

Divan-přikrywy předłohi za łoža běhače z tkanin tkaniny za poćehnjenje mebłow dekoracisko tkaniny

we wšěch płaćiznach

Otto König w Budyšinje

před Mjasowymi jatkami 3. Telefon 3162

Rjane prosata

su na předań

w Maleńcach čo. 97

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

z 5—8½ procentami

po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow

Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnosne papiery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdžarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Prosa je so na puću z Kulowa do Budyšina zhubiło. Za onoho nječo na wotoki poda hasy čo. 20.

Welsa w Kulowje na Hrodźe

Pytam kupić:

bencinowy motor

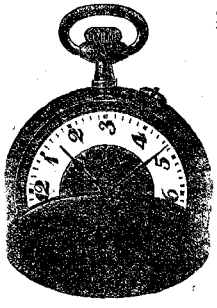
4—5 PS, ležacy. Poskit pod E 29 na wud. S. Now.

Zběrane jabłuka

kupuje po powyšenych płaćiznach

Hornjołužisk. sadowa tłóčernja

w Budyšinje na Kralowskim wale 10. Telefon 3135

čo. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobtuk .—

čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 5.—

čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 5.50

Narućne časniki

Ankerowy z kožanym paskom, kulojty, 7.50

štyrirózkojta, elegantna forma 11.—

Woprawdźe sćěborny ankerowy a z kožanym paskom 15.-, 16.-, 17.-

čo. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wotskakowacym wěčkom 12.—

Rjany Anker-časnik za mužskich ze złotej kromu a bjez njeje 7.75, 9.50, 10.—

Mersiovsky w Budyšinje

na Póstowym naměstnje

Klinkerwerk **Zurmühlen** Paul Arnold Preistern bei Bautzen

Zurmühlen

aus erstklassigem Quarzsand

Werkstücke-Kunststeinarbeiten

Fernruf: Bautzen 3971

Šwajcarska

Lactina

znamka „Anker"

hižom wot léta 1882 najlěpše narunanje mloka k picowanju čelatow a prosatow.

5 kg	4.—	hr. daju	80	Liter	Lactina-mloko		
10 „	7.50	„ „	160	„	„	„	
25 „	17.50	„ „	400	„	„	„	
50 „	35.—	„ „	800	„	„	„	

poručuje

Žitny dom w Kamjencu

Jabłuka k prasowanju

kupuju po najwyšších płaćiznach a woteběram je wutoru 16. X. w Njeswačidle a srjedu 17. X. w Lubiju, pjatk 19. X w Kubšicach a póndź. 15. X. w Ratarjowach hač do pop. 4 hodź.

R. Kolšar z Budyšina

na Różowej hasy 13 Telefon 3937

Ručne dźěła, wolma

Ernst Günther

w Budyšinje, Rózk Zitnejc hasy a Miasowych ićkow

Tapiserija atd. wot najjednoršeho hač do najlěpšeho wjedźenja / Jara płaćizny k[ajke]

Derje wuběran[e]

Wodrěne pjerje kupuje

Bettfedernreinigungsanstalt Hauptmann we Wojerecach, w d[om]

Wšě šulske knihi

dostanjeće

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khoćebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe

telefon čo. 13

kupuje pšeco

rožku a pšeńcu za hotowe pjenjezy

wyše burzoweje płaćizny.

Předawamy

najlěpšu wolijowu wosuchowu mučku.

(Muki našeho wolijoweho wosuška wopřijeja po přepytowanju statneje pruhowarnje w Möckernje pola Lipska 29,75% proteina, 11,28% tuka a su njeskaženo.)

K nazymnemu wusywej mamy

wubjernu symjeńnu rožku.

Podšite kholowy za žony a mužow / **Podšite wobleki** za dźěći / **Podšite talje** / **Normalne košle, lacy z rukawami / Kluhowe lacy** za dźěći a mužow, **jaki** za žony a holcy. — Jenož dobre kajkosće — Najtuńše płaćizny!

Ernst Jordanec wud. w Budyšinje

jenož na Znutřkownej Lawskej hasy 8

Wulki wubjerk najl. karbidowych a elektr.

lampow

na kola, dybzačnych lampow, batrijow, elektr. žehlawkow a wšěch druh. wěcow za kola poručuje tunjo

Jurij Tretschk, kolesarnja

w Smječkecach čo. 25

Spěšne mužace žonjace dźěrace

kola

Elfa, CWR, Aegir

Wšě narunanki

Emaljowanje, niklowanje a wšě wuporjedźenja

nowe šijace mašiny

centrifugi a butrobasy

Otto Richter w Kamjencu

Auger čo. 26

Přesadźowanje inventara!

Njedźelu 14. okt. 1928 wot přip. 12 hodź. hač do 5 hodź. popołdnju

w Lemišowje čo. 1

dla wotkhada na přesadźowanje předawać:

hońtwjerski wóz, ručny wóz, nowy sliski grat (Sielengeschirre), **sedła, wšel. kožany grat, dešćowe płachty, kamory, pisanski pult, transp. čišć. plumpa, mašina k běleńju, Hauptnerec třih. mašina, měchowe kary, decim. wahi, wulke zběhadło** (Flaschenzug), **motyki, widły, łopače, hrabje, sadowa tłóčernja, koščowy młyn, livreja za pohonča, kožoch na wóz, deski, laty, 3 běłe płahow. kozy a wšelake druhe domjace a hospodarske wěcy**

Wobhladanje wot 10 hodź. dop. **Barthels.**

Alfons Schauseil w Budyšinje

na Bohatej hasy

....

Wosebity dom za serbske drasty

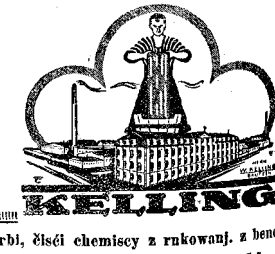
Wšědnje přikhadźeja nowosće rubišćow, šórcuchow, jakow, pjelsćowych poćehnjenjow atd.

Čorne a brune kašmérowe rubišća, suknowe tkaniny atd.

Trodle, kneflе, posamenty

Najwjetši wubjerk! Najnižše płaćizny!

Wobkedźbujće wupoloženja mojich 9 wukładnych woknow!

KELING

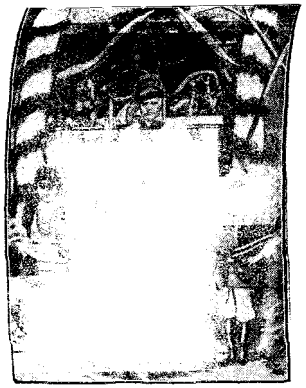
barbl, čišći chemiscy z rukowanj. z bencinom

wobleki za wšě swjedźenje

Najlěpše wobdźělanje přez wěcy wustojnych.

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kěrborskej dróży čo. 6 telef. 3618
na Přiležanskej dróży 16
w Khoćebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej dróży čo. 4
we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróży čo. 26

Pilsudski, president pólskeje republiki jako bur. Na swojim kubje swjećeše kermušku abo domkhowańku jako wšědny bur, w narodnej drasće burow.

Treiber, mandźelski znjezboženeje žónskeje.

Dr. Otokar Horak, znamjenity docent na Pražskej universiće. Suchoćinu přepytujo so z jeje nakažlinu tak natykny, zo wumrě jako rjek wědomošće.

Na dwórnišću „Zoologiskeje zahrody“ w Barlinje njepřipowěduja wotjězd ćahow wjacy zastojnicy, ale gramofony. Wótře wotwolaja, do kotreje strony ćahi wotjědu. To pak njeje žana nowinka dale. W Morawskej, we hlownym měsće Brnje, maja na dwórnišću dawno podobne připrawy.

Kukečanska wohnjowa wobora k wohnjej khwata, po puću před korčmu pozastanje. „Sěsć žitnych, korčmarka, ale ruče, we Wonecach so pali, jědźemy tam!“

Hdźo woła hólčec?

Wupytanje wobraza w tydźeńšim čisle: Wobroćoe wobraz na prawo. Wowćeŕ steji z nohomaj při zdonku wjetšeho štoma a zhubi so horjekach w hałozach a liséu.

Wuhódanje hódańčka w tydźeńšim čisle: Třělna kulka.

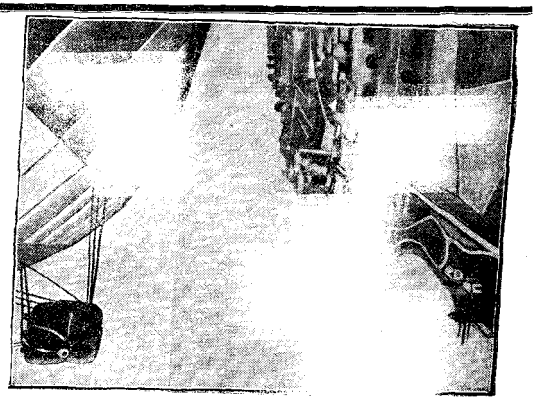

Čo. 41 W Budyšinje, 13. oktobra 1928 4. lětnik

Wodźliwy powětron „Hrabja Zeppelin“ na puću do Barlina a nad Barlinom

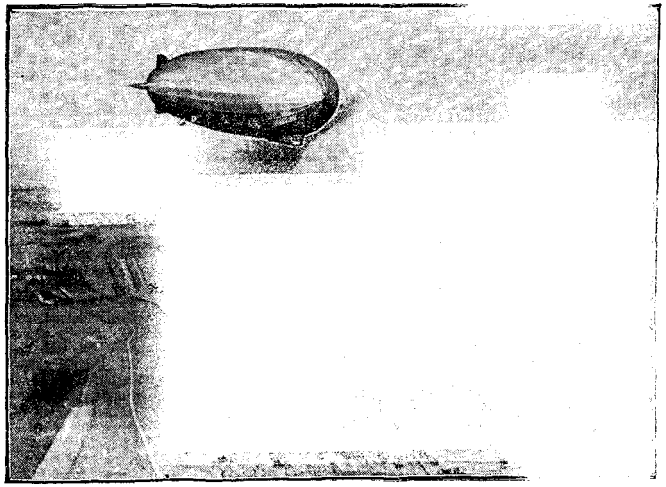
(Lenkbares Luftschiff).

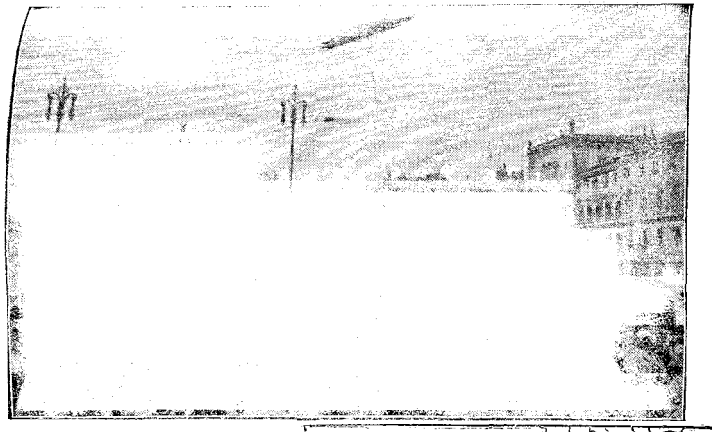
Wodźliwy powětron „Hrabja Zeppelin“ je runje swoju kólnju w Friedrichshafenje při Bodanskim jězoru wopušćił. Pozběhnje so nad Bodanskim jězoru.

(Wobraz delkach).

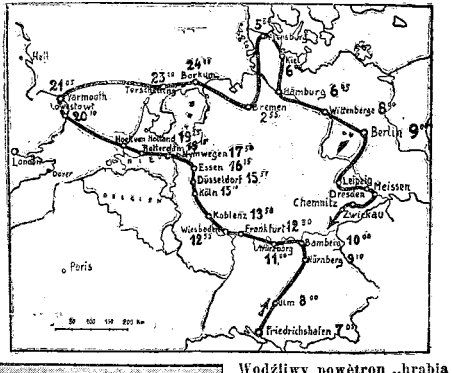
Wodźliwy powětron „Hrabja Zeppelin“ leći k Barlinej. Runje je nad lětaniščom pola Stakena. Pod nim su kólnje za lětadła a powětrony.

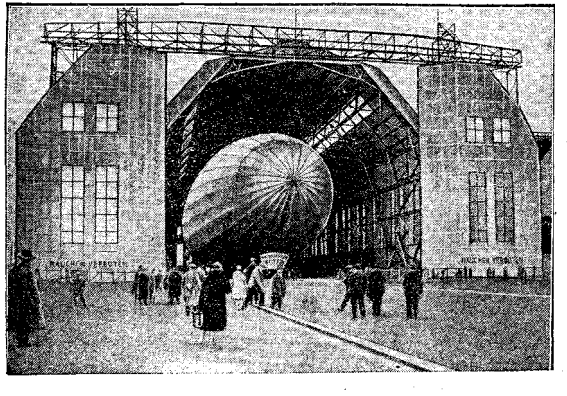
(Wobraz horjeka.)

Wodźliwy powětron „Hrabja Zeppelin“ leći nad Barlinom. Runje je wyše Braniborkich wrotow. Syły luda jemu přiwyskůja.

(Druhi wobraz.)

Puć wodźiweho powětrona „Hrabje Zeppelina“ nad srjedźnej a połońšej Němskej.

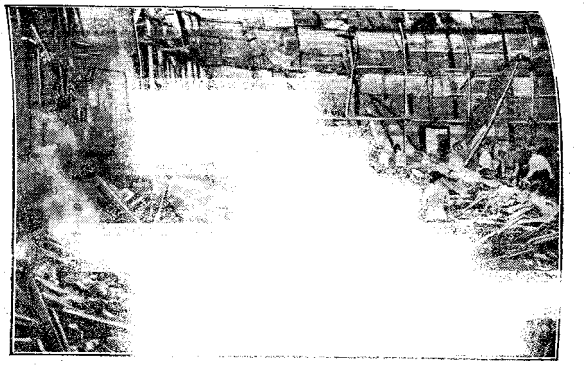

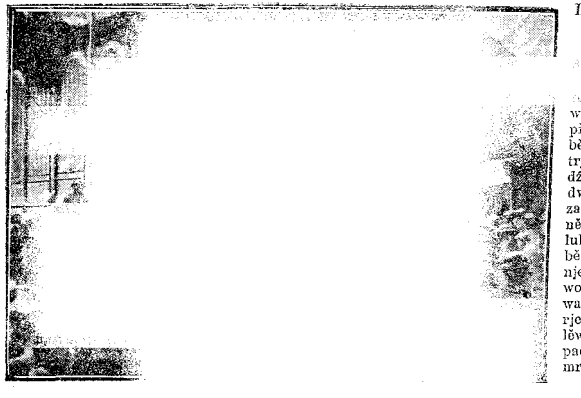
Wodźliwy powětron „hrabja Zeppelin“ w swojej kólni.

Twornje wodźliwych powětronow su w Friedrichshafenje při Bodamskim jězoru. Tam su też hobrske kólnje, do kotrychž powětrony podstajeja. Na pódlanskim wobrazu widźimy wrota kólnje, šěroko wotewrjene a w kólni wodźliwy powětron „hrabja Zeppelin“. Tón je so štwórtk 11. oktobra na puć do Ameriki podał. Dokelž na połnócnym Atlantiskim morju sylne wětry zakhadźeja, leći jara k połodnju. Ale też tu hišće sylne wětry duja. Wulke prašenje je, hač powětron Ameriku zbožownje docpěje. Holka a tolka wo jeho prěnjej jězbje bě po našim ménjenju skoro přewjele.

Wupalene dźiwadło w Madridže.

We hłownym měsće Spanskeje, w Madridže, je so njedawno dźiwadło wotpaliło. Dokelž bě runje předstajenje w płomjenjach, někotre sta wosobow kónc wzachu. Woprawnu ličbu hač dotal zhonili ujejsmy. Twarjenje bě drjewjane. Wukhody běchu přewuske. Z čěkacymi so bórzy zatykachu. Tohodla so ćěla runje před durjemi kopjachu. Naš wobraz wjedže nas na wopaleniščo. Rozpadanki so hišće dymja a kurja. Na zemi leža jenož z wohnjom rozeškrjene a zezhibowane železne rjady a wobhrodženja. Dźěłaćerjo a wohnjowi wobornicy wotnošuja zbytkne rozpadanki.

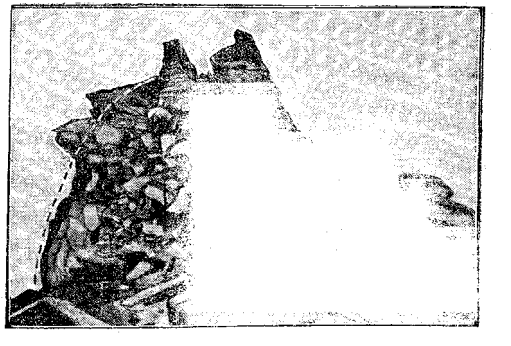

Lud před hłownymi wrotami so palaceho dźiwadła.

Woheń w Teatro de Novedados w Madridže wudyri sobotu popołdnju. Ruče rozšěri so hrózbna powěsć po wulkim měsće. Syły wćipnych přihnachu. Mjez nimi wšak bě najwjacy z tych, kotrychž přiwuzni běchu we dźiwadle. Ze styskniwym zadźiwowanjom před hłownym zakhodom stejo, čakachu na někajku powěsć wo swojich lubych. Tute hłowne wrota běchu massivne a woheń je njezniči. Na našim pódlanskim wobrazu jenož słabje spóznawamy, kak so woheń w twarjenju hori a zakhadźa. Na lěwej stronje pytnjemy jenož padace drjebjenčki murjow a mróčel kura.

Wjeršk hory „Goldzechkörnl“.

Fabrikant Treiber z Drježdžan bě wobskoržený, zo je swoju žonu z tuteho wjerška do hłubiny storčił, hdyž je morwa ležo wostała. Dypkata smuha pokazuje kak je žónska padała. Treiber přěješe, zo je ju do hłubiny storčił, a wudawaše, zo je so wobsunyła a padła. Sud jeho wuwinowa.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

pš. K.-e płaći měsačnje we wudawarni 80 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 sł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so. płaći 10 sł. pj. Wudawa a čišći Smolerjoc kniharniske, nakł. a nakładnistwo z wob. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 3887.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so na mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobkrodźeja. Za reklamowy a sł rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. a sł

Čisło (Nr.) 242 — Budyšin — Pónjelu, 15. oktobra 1928 — Bautzen — Lanik 87

Hrabja Zeppelin hakle dźeńsa do Lakhursta doleći.

Ze žylnym wětrom a wobschkodźenjom na lěwym spódnim pschikrywje powětroweje łódźe je žo doleczenje „Hrabje Zeppelina do Lakehursta w Sjednoczenych statach sewjernjeho Schkoda je žo wuporjedźiła. Wuporjedźenje je so mužow zwjerch strašchne było, kotiž žu je wuwjedli. Dyrbjachu žo dwanac łódźe je wusche rozchotowe dźele nad hladko pod nim leżacym morjom dźerżeć, tak so strach pohnjenta pschi mócnym wětrje jim psched woczomaj steješe. Cżim bóle dyrbi žo tuton khrobły fluk zwěrnehu dopschinjenja winowatoscze a wobchowinjese zmužitoscze pschipokazać. Mjez nuzemi, kotiž žu cżeże dźełko dokonjeli, su wosebje tśo inżenieurojo Bäuerle, Siegle a młody Hans Eckener, žyn dr. Eckenera, a dale wyschschej wodźerjo Marx a Sant, pschedewschém pak płachtydźełaŕ Knorr nimenowacz. Schkoda na pschikrywje „Hrabje Zeppelina" je je z mulkim wětrom naczinita.

S wěrnym schkrowym prajenjom, z kotrymž žo wobkedźenje lěwcho spódka „Hrabje Zeppelina" wojjewi, dr. Eckener namóršiemu hamtej we Washingtonje sdźeli, so je žo hischnosć leczenja na 50 mil, potajkim 80 kilometrow zwjetschiła. Wjedro je jěre. Dr. Eckener proschesche, so bychu parne łódźe za jeho kurźom sledowale.

W druhim schkrowym prajenju žo sdźeli, so je žo wuporjedźenje dokonjało. Powětrowa łódź tohodla pomoz parnych łódźow wjacy njetrjeba.

Nadźiwajcy na to je amerikanski namóršti hamt wschém lodźnym khěžkarjom w Hampton Roadsu a wschém sanicżarjam w Charlestonje porucził, so bychu hnydom na morjo wušłe a powětrowej łódźi pomhale, hdy by to trjeba było.

Dr. Eckener wo zeppelinowej bjesstrašchnosći.

Wobsebity rosprawnik Wolffej telegrafowarńje we Friedrichshafenje je žo nětorke dny psched wuleczenjom „Hrabje Zeppelina do Ameriki z dr. Eckenerom wo bjesstrašchnosći powětroweje łódźe rozprajeł. Mjelko, hdyž je žo nastała schkoda wuporjedźiła, tole rozleczenje wobzebje njeje. Dr. Eckener je prajił:

Dr. Dürr je łódź tak natwarił, so mózemy ju z pomocu dowěrjenjom do nadmórskeho wobkhada puschczeć.

Nimamy ani padańskich plachtow ani nadutehu gumijowsheho cżołma we łódźi, ale wschě jadwěsczaze naprawy žu žo do konstrukzije położile.

„Hrabja Zeppelin" ma pjeć motorow. Jeho bjesstrašnosć žo niesmieńschi, hdyž jednym z nich dźělacy pschestanje. Najhórsche, schtož móże žo powětrowej łódźi stacz, je, so žo njewodźliwa sejini. Hdyž hlowne wodźenje „Hrabje Zeppelina" farsczuje, narunanje wodźenje w sadnim cżołmiku dźělacz saporczina. Bychmy žebi też mohli pschedstajicz, so žo j wurjadnym wětrowym storkom pschikrywo wobschkodźi, haczrunje wjele žylnische storki wudźerżuje, dyžli jenak žylne aluminijowe platy. Wón j wubierneje, wosebje twerdeje macżizny wobsteji. Hdy by trjeba było, by žo pschikrywo mohł hromadu sczahnyez. Ale žamo hdy by nam pschi tajkim wobschkodźenju jena plunowa panka wuběžała, móże łódź smjerom dale leczecz, haj žamo, hdy bychu, schtož žo hischcze żenje njeje stało, tji panki wuběžale.

Powětrown łódź móżemy j parnej łódźu pschirunacz. Kaž ma wona žwoje schotty, ma „Hrabja Zeppelin" žwoje panki.

Budźenny po tajtim też w najhórschej nuzy žo k blizschej parnej łódźi abo k krajej jameŕicej móz, byrnjež hychmy pomalscho leczeli. Stónczenje je też schtriczkowarńja naprawa bjesstrašchnosje. „Na łódźy pak", dr. Eckener žwoje rozkładenje stónczi, „prajcze naschim ludźom w domiznje, prajcze jim to, nětkole, abo hdyž nad ozeanom poleczimy, **so by wjesmědźa roshoricz, hdyž powěsczje zas nuwostanu abo žo njesdadźa pschihódne być.** S łódźu hižo tam a sem dosleczimy.

Pschemenjenje kurža.

Namóršti hamt we Washingtonje je powěsczi dostał, so powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" nětkhe 80 mil k dohennu ranju wot Bermudańskich kupow k krótkemu wjeczorej leczi, so by do strony pschihódnischeho wětra sajeła. To je nusne, dokelž je žo leczenje dyrbjało spomatschicz. Na łódźi žu wschitzy strowi a cżili. Na njej je dosez cżerstwa.

Po druhich powěsczach, kotrež žu do namórskeho hamta we Washingtonje doschle, žo praji, so ma žo „Hrabja Zeppelin" z wobezesnosczemi bjedźicz, so je dyrbjał swój kurž pschemenicz, so by jim wjeczerkuhl. Dokelž je powětrowa łódź w strašche była, je žo sajimanje wobydlerstwa za jeje leczenje hischcze powjetschiło. Tyšacy ludźi stoja psched nowinskimi redakzijemi a na nowe powěsče wo jeje dalschim leczenju wocżakuja. Łódź je hischcze 700 kilometrow wot Newyorka sdalena.

Francowski podmórski čołm so potopił.

W nozy 3. oktobra je pola Biga k wjeczorej wot schpanskeho brjoha grichiska parna łódź „Kulandeiz" do francowskeho podmórskeho cżołma sahandźiła. Tuton je žo potopił. Wór mjesche jako wobsadku 3 offizěrow a 40 muži. Kapitan grichiskeje łódźe je franzowskemu ministerstwu dźělił, so je podarmo pytał, mužstwo podmórskeho cżołma, kotryž je žo bjes sledła zhubił, wukhowacz.

*

Kapitan grichiskeje parneje łódźe „Kulandris", kotraž je do francowskeho podmórskeho cżołma „L'Ondine" sraziła, je grichiskemu konsulej w Rotterdamje sledowace wopisanje wo njesbožu podał: Hdyž 3. oktobra w nozy we 11 hodźinach łódź njebe daloko wot portugalskeho brjoha sdalena, žo na dobo łódź je žylnym storkom saschadze. Mužstwo na lubju khwataschе a podmórski cżołm wohladа, kotrehož narodnosć žo pó cżmje njeshodźesche spóznacz. Podmórski cżołm žo hnydom podnórí. Grichojo ja nim sledjachu, tola cżołm žo wjazu swjercha wody njepokala. Hnydom na to grichiska łódź schkrickżuju wschém łódźam, kotrež w tamnych stronach jedźachu, powěsć wo sahandźenju da. Zyku nóz sa cżołmom pytachu a hakle po tśinacżehodźinach sledźenju grichiska łódź dale do Hollandskeje jedźesche. Spomnjenja hódne je, so je tole wopisanje trochu hinasche dyžli wopisanje, kotrež je grichiski kapitan franzowskemu konsulej w Rotterdamje dał.

Horan 10 000 dollarow za překlóče wudał.

Franzowske žwonkowne ministerstwo je žo klóczenje rosbndźiło, polnu wěrnosć w kradnjenju tajneho dokumenta wo jendźelsko-franzowskim łódźstrowym dojednanju wojjewicz.

Hlownu rólu w nalecżnosczi tajneho dokumenta stoj Roblet a Deleplanque, dopisowaŕ „Entransigeanta" a „Petit Bleua" hraloj. Deleplanque je dokument Horanej dale dał. Konsul prenjeje rjadowanje dr. Roblet j nowinskeho wotdźelenja je dokument Deleplanqnej dał. Roblet a Deleplanque, kotrajž so wschědnje w sastojnstwje setkachtaj, běschtaj wusko spschecżelenaj. Tak je sla, so Roblet nas žwojemu pschecżelej dokument pschepoda. prajizy: „Dokument je na wójnisko-łódźstrowe dojednanje porjadnje. Wón njeje runje senjazionalny, tola mózesch z tym pschjacz derje dokumentowmy nastawk napisacz."

Deleplanque, kotrajž Horanej jako stajny rosprawjer służeschе, lutowu pschi śnědanju wo tajnym pismje powědasche a běsche tej žwónkowy, jón Horanej pschewotstajicz. Horan je pjeża z cżerwjenym žlowom žlubił, so jón njewojjewi. Mužny pschekłapjeny dyrbjesche Deleplanque 12 hodźin poldźesdo žtyschcz, so žu Hearstowe nowiny tole dokumentowe sdźerżenje po žlowje woczischczale. Hdyž Horana na policajskej prefekturje pschesłyschachu, je wón hjes mjenowanja Deleplanqnowe a Robletowe mjenu pschekradźił a žo potom žam j procha mél.

„Petit Journal" dyž wědźesch, so je žo pjeć wožebow pschi nalecżnosczi tajneho dokumenta wobdźěłało. „Petit Journal" pjeża też wě, so je Horan za tajny dokument 10 000 dollarow wudał.

Politiske stojišco starych socialistow.

Schtwórtk žu stari socialistojo w Drježdżanach zjawnu shromadźiznu wotmeli. Wokrjesny hejtman Buk je we nej se laskiej socialdemokratiju rosprajesche. Na pschikładu dopokazowasche, kak mało móże radikalne khcidło socialdemokratow žwojich pschiwisowarjow spokojicz, a kak krótke je stejischcze starych socialistow. Pschi tym wón bjes nawuwanjenja Streseмannowu žwonkownu politiku sastupowasche a rajnje łódze bliżenje k nazionalno-socialistiskim žwjatkam wotpokaza. Wobzarowasche, so nětkhudschej staroj socialistiskej Winnig a Nietkich žo j organizazijemi natkadnjeli, kotrej chcedża republiku wobstronicz. Dla tehole nahlada k wótremu wurjeczowanju j jenym nazionalnym socialistam dóldże, pschi cżimž wokrjesny hejtman Buk na žiwe pschecżiwnistwo pschecżiwo nazionalnym socialistam zakła.

Němšky demokralozo pschecżiwo twarej panzerowanych kschižakow.

Na sjedźe demokratiskeje němskopjesnjskeje frakzije je žo wo twarje panzerowaneho kschižaka „A" jednako. Twar schole kschižaka nienajn sa nusny, tola žo hischcze njeje mesamknjenje pschijako. To žo hakle stanje, hdyž žo we nowembrje němski hejm sejidże.

Wilhelmej II. so w Doornje wjacy njelubi.

Doornski hród njeje nětkhudschemu němskemu khěžorej wožebny. Tohodla je žebi hród Heerenberg bliško němsko-holandskeje mjesy kupił. Wot tam budźe bliże k Berlinej, hdy by žo nětkajki politiski pschewrót stał.

Aktowa toša ministra Sramka.

Kaž Pražske nowiny pischu, žu **ministrej Schramkej aktowu toschu z wažnymi dokumentami z automobila kradnyli.** Njesnaty cżłowjek je žo tosche smjerował, mjes tym so minister khwilku w towarschowskim klubu pschebywasche. Automobilowy wjednik a jeho polizist, kotrejž běschtaj dyrbjałoj automobil strażowacz, běschtaj jón bjes dohlada wostajiłoj. Wu toschi je pjeża mjes druhim sapiš wožebow był, kotrejž dyrbja žo pschi składnosczi dźesacżećnecho wobstacża cżeskosłowakiskeje republiki wobhnadźicz. Swěžene hischcze njeje, hacž žo wo proste padatschstwo jedna, abo hacž je paduch tajsinje wopschijesche znak. Sdźełenje je mjes tym bjes wuspěcha wostało.

Elsascy autonomistoje přeciwo zbliżenju k Francowskej.

We wólbnej shromadźiznje w Kolmarje w Elsaju je k pukam doschło, pschi kotrychž žu pschiwisowarjo autonomistiskeho elsaskeho sapóstlanza Rossa sozialistiskeho sapóstlanza Grumbacha a redaktora patriotiskich nowin „France de l'Est" Kapplera, nabili. Dźeń pschedy žu autonomistojo a kommunistojo shromadźiznu rosbili, we kotrejž dźesysche Grumbach rěczecz. Grumbach bě žo rosdźělił, psched wobydlerstwom w Kolmarje rěczecz a tohodla shromadźiznu wopyta, w kotrejž dźesysche Rosse rěczecz. Grumbach jako pschi słowo žadasche. Wobdźělnizy shromadźiznu žo j tym roshorichu. Někotsi młodźi ludźo Grumbacha ja kel shrabnychu a spytachu, jeho zadajicz. Grumbach bě žo hižo skoro zadużył, hdyž žo jeho pschecżelscy poradźi, jeho wuzwobodźicz. Jeho do wotbježe docżelam poradźi, jeho wuzwobodźicz. Mjes tym žo w zaki wjedźechu, hdźež jeho njemóg wobja. Stónczenje dyrbjesche žo shromadźiznje wurjeczowachu. Stónczenje dyrbjesche žo shromadźiznu bjesna rospuschczicz, dokelž njebě możno, shromadźiznu smjerowacz.

Juhosłowjanske-grichiske rozrěčenja.

Sastupjeŕ žwonkowneho ministra Marinkowicża Schumenkowicz je italiskeho, amerikanskeho, rumunskeho, jendźelskeho a bolharskeho pósłanza pschijał, kotrymž je rosprawu wo žwojich pósłednich rosrěczenjach j Benizelosom podał.

Generalny strajk we Łódźi.

Wyschscha rada sozialistiskich dźěłaczerskich radow we Łódźi je pjatk wobjawiła, jako znamjo solidarnosce je strajkowajucym textilarskim dźěłaczerjomi sa bjenzuischi wondźelu jenodnjowny generalny strajk wuwołacz. Strajk textilnych dźěłaczerjow dale traje. Kommunistojo žu podarmo spytali, strajkom napjatosć k słodźenju njeměrow wuzicz. Knježerstwo prózuje žo dale, dźělodawarjow a strajkowarjow k dojednanju dowjesć.

Duchakhori bolschewikiśky kommunizarozo.

Profesor Woskrasenski je knihu spisał, kotraž wo duchownych thorosczach mjes bolschewikami rusleje kommu-

nijitkeje ſtrony jedna. Wostrjeſenſki prnji, ſo 70 prozentow ruſkich nawjedowazych kommunistow na khorosoje ducha czerpi. Wuczenz ſo njebuji, Trotzkeho, Stalina a Rykowa do tychle „khornych“ ſubu liczicz.

Nowe Grichisko-juhoslowjanske dojednanje wo Solunskim pristawje.

Athenſke nowiny ſu ſhonile, kajke je wopſchijecze dojednanja, kotrez je ſo ja czaſ Benizelejowoje pychitomnoſcze w Beograde wobjamkło. Juhoſlowjenſko budza ſwobodnu zonu w Soluńſkim pſchiſtawje wuzicz. Prjedawoſche zadanje Juhoſlowjanſkeje ja ſhromadnym wodzenjom abo wjeſſchej kontrolli jeleſnitke czary Ssolun—Dſewdjeli je ſo ſpnſchczilo. Naiſterje wurunewaszy ſudnit, kotrehoz Swjatk Ludow pomjenuje, hſchcze wobſtejecze rosdſele mienjenja rosrija. Juhoſlowjenſka ſo ſtonczenje wotrjekuje pſchibrjozowemu lodzinſtwa ſ juhoſlowjanſkimi lodzemi pſches Ssolunſku juhoſlowjanſku zonu ja twory, kotrez ſo do Grichiſkeje ſawjedu.

Nezoradzeny atentat preciwo Woldemarasej a Smetonje.

Kaz je ſo katle nětkole ſhonilo, je ſo pſched nětkotrymi dnjemi wulke ſpſchiſabanſtwo pſchecziwo litewſkemu ſtatnemu preſidentej Smjetonje, miniſterſkemu preſidentej Woldemarasej a wójnſkemu miniſterſtwu wotkryło. Tychle tſjoch ſtatnikow dyrjeſu 5. oktobra ſ bombowym nadpadom morjcz. Attentata ſo jenoż ſ pſchipadom ſminnych, dokelż w poſlednim wokomiku puczowanje do provinzneho mesta wotkrajichu, hdzez dyrbjeſche ſo attentat ſkutczicz. Hlownych ſawjednikow, hlownych offizjerow garniſony w Kownje a wjele ſtudentow ſu do jaſtwa ſadjili.

Wojowanje Macedoncow w Sofiji.

Mazedonſkej organiſaziji w Bolharſkej njepſchestawatej, ſo njej ſwou pſcheſcheſhacz. Jeju njemdrje wojowanje je ſchtwórſt w Sofiji k wopraſowenu na dróſy pſcheſcha.

Schtwórt wjeczor ſo ludzo na jenej ſ najzjawiſchich dróhow na doho ſ muſſelenjemi wuſtrójichu. Mazedonza Arſena Spaßowa **ſaſjelichu**, druzbeho, Pezowa Traikowa, kotrejz je ſnaty pſchiwoſnar Mihailowjeſtrowy, ſu Protogerowiowi pſchiwoſnarjo cżeżko ſkanſli.

Slary muż, kotrjż pſchpadnje w blizkoſczi ſlejeſche, ſo ſ dwémaj kulkomaj ſmjerczu ſtraſchnje ſrani. Dokelż je troſchku podobny na mazedonſkeho wjednika popa Chriſtowa, ſo wopaczna pewjeſcz rosſchéri, ſo ſu tuteho jeho mazedonſkeje pſchecziwnicy morili.

Sokalnja wikowanja ſe ſchklowami w Sajordanſkej.

Sajordanſke knjezeſtwo je njedawno wukaz wudało, ſe kotrymż je ſo dotalne wikowanje ſe ſchklowami ſakazało. Sajordanika je tež ſajordanſkemu dojednanju wo wikowanju ſe ſchklowami pſchiſtupiła. Wobeje pak dotal njeje wjele pomhało. Tole wunoſchene wikowanje je ſo ſterje dale rosiwało. Sajordanſke knjezeſtwo je tohodla nowy wukaz wudało, kotrejż tódzemu ſaſtonikej porucza, ſo by najraſniſcho wikowanju ſe ſchklowami wobaraſ.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Póndźela, 15. winowca.

Jadwigi — Therezy.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“

† 1885 Hana Klauſerowa rodżena Gudźic ze Minakala, zawoſtajena wudowa najeńka w Dobroſecach pola Njeswačidła a ſtarſa dźowka fararja. Je ſo na pŕenich ſpěwanſkich ſwjedźenjach lětow 1846—48 wuznamjenjowała jako ſolistka a ze ſwojim luborznym ſpěwanjom ſerbſke wutroby za Serbowſtwo zahoriła. Na ſtwórtem ſpěwanſkem ſwjedźenju léta 1847 ſpěwaſe njewjeſtu w Zejlerjowcom „Kwasu“ *hromadże* ze waſe njewjeſtu w Zejlerjowcom „Kwasu“ *hromadże* ze waſe njewjeſtu a tu to tež hižo na koncerće, hdźež ſo jejny pozdźiſi mandźelski tak do nieje zalubowa, ze ſo ſ njej ſlubi. — Hromadże z njej ſpěwaechu tehdy z *dźowcy njezapomnitcho fararja* Bohuwěra Jakuba we *dźowcy njezapomnitcho fararja* Koerniga w Rakecach. Budyſinje a dźowka fararja Koerniga w Rakecach. Budyſinje a dźowka fararja Mathilda Stangee, farſka dźowka z Čorneho Khołmca, ſnano hiſće lépje a cuniſo a wo nju je — ſydom lět — każ Isak wo Rebeku ſo prašał Korla Fiedlef.

† 1895 ſeminarſki direktor Leuner w Budyſinje 81lětny.

† 1895 kantor Bart w Dołhej Borſći, kiž je tam 18 lět ze žohnowanjom ſkutkował.

† 1671 poſledni morawſki biſkop Jan Amos Komenſky, wulki paedagoga.

† 1872 Handrij Zejlef, naš wulki baſnik we Łazu.

Handrij Zejlef wo ſebi.

Ja twoje ſkrónje wěčnje ze zelenym
Cheył wěncem, ludo mój, ći wobkhłódkować
A tebje, wótena ſerbſka zemja, khować
Pod zboża kŕidłom wěčnje rozſerjenym.

Mje twojej ruki lubość kolebaše;
O złote hona, ja was wokoſowach;
Duż ſwjatu pŕiſluſnoſć ſej w duſi khowach,
Zo ſto króć płaću, ſtoż mi lubość daše.

Stó dźakowny ſyn ſtarſich domy rubi,
Stó wótcow bělu lilowu ſměšić dawa,
Stó próżdny do żni ſwojich honow hlada.

Njech lubości móc k bědźenju ſo zhubi,
Pué zdobny, čeſtny je ſej khodźić brała,
Hač hwězdow raj kóne ſłódkej prócy żada!

*

— **Wo wjedrje.** Wczera thermometer wo dujo +12. Djenja rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —9, thermometer w nozy +3. Wuhladny na khłóbne a ſurche wjedro. — Wostanje drje wecze dale njewobſtajne wjedro, hačrunjcz je ſo nakſtwilne wuwjedriło. Schtkeuza pokaſuje wyſoko na rjane. Ale nozy ſu ſmrne. Pola kupy Island nowa nizina leži. Wczera rano a dopołdnja ſe wo Bayerſkich horach ſnjehowaſche. Hory ſu ſe ſnehom zawkte. Podobnje je w Czornym lěſu. Tchodła hiſchcze krajneje ſymy njeſmějemy. Wčeze jaſo popytſchejí. Jutſje mutorn ſkhadża ſłónczko 6,28 hodź. a khowa ſo 5,02 hodź. Mjeſacžk ſkhadża doh. 9,17 hodź. a khowa ſo wjecžor 6,15 hodź. —

— **Kelko wobydlerjow ma Budyſchin?** Statiſtiſke wotdźelenje mſchczanſkeje rady nam ſdźeli: Dalepiſana liczba Budyſkeho wobydlerſtwa wuczinjeſche na kónzu ſeptembra 1928: 40 931 woſobow (1927: 40 614).

— **Njeſhoże.** W ſobotu nozy wokolo 2 hódź. jazdże motorſki kolojeſony, kiž mjeſeche pſchiſtydnika na kole, na *Lubijſkej dróſy pſchi pſchſchowſkej kaſarnje ſe ſtorczenjom* do kromowjeho kamjenja ſe ſwojim kolom na puczik, pſchi czimż ſchtom pſchi dróſy wotkama a napoſledku ſe ſwojim pſchiſtydnikom padże. Kolowjednik ſo na hłowje ſacz do kwe ſrani, mjes tym ſo tamny ſebi jenoż ſ ſołka kožu wodbrě. Kolo ſo ſyhnje wobſchkodźi. Sranjeny, kiž bu tut pomognych nemiloſtnych wobernikow najwjedy na kaſarnu ſtu ſtražu donjeſeny a ſkónczne wotwjeſcžen jeho ſobuſtaw dobrowólnje ſanitetneje kolony Czetwjeneho khſchiża do mješczanſkeje khorownje.

— **Dalſche wobkhadne njeſhoże** ſta ſo wczera dopołdnja wokolo 10 hodź. na kſchiżanſkiczu Lotzeſſeje a Rózowoje dróſi, i tym ſo tam diwaj automobilaj (1 woſoſowy auto a dodawazy auto) hromadże ſcaſyſchtaj. Woſoſowy auto ſo pſchi tom tak jara wobſchkodźi, ſo dyrbjachu jón wotwjeż. Sranjeny pſchi tom njeſhożu nichtó njebu.

— **Naſchi katoliſzy Sserbjo**, a to ſwojej zyrkwi naſpwérnjchi ſynjujo a dźowoli, ſu ſtudowu rozradżenje a rosshorjenj, ſo ſu jim ſtarodawnu herdźin farn w Budyſchinſke ſebrali. Po katoliſkich Serbach wotmerchat kebdla ſyhnje wopytane proteſtowaſche ſhromadżizny. Nichtó wuſidże knjiżk w nčmiſkej rěcži, wopiſſowaja podawki ſerbſkich katoliſkich Sserbow rosshorjenja. Knjiżka ma nazpiſmo: „Sakſti biſkop dr. Schreiber a katoliſy Sserbjo. Mału knjiżku ſywje kupuju, wosſcże tež Němcy, a ſu wuſchczerjcza.

W ſhotowniſchim czaſże Budyſkich nowin czitamy pſchecżiwnu tutej knjiży. Pod tymle proteſtom ſteja ſchezwaze mjena: farař Jakub Żur, wyſchſchi mĕſchnik (we Kalbizach — pſchiſp. rosp.r.); Max Maczek, promſcz. Jurij Rada, farař; Jurij Kſchiżan, farař; Mich. Dornik, farař; ſenior dr. Desiderius Löbmann, profeſſor na wotpocżinku, Ubald Wětr, kaplan; Jurij Hórnik, kaplan; Franz Kurza, kaplan; Michał Zyž, kaplan. — W mĕſto proteſta drje ſy lépje było dopokazacz, ſchto knjiżka wopaczneho wopſchija. Jadyn protest, a byrnjez wótrſchi był, njeſpĕſaſi ſaczſchcz wo wopſchiżecżu knjiżki, kotrejż we czitanju wuwabi. Słónczne mjena najmjenſchich, najſtamjeniczſchich a wot katoliſkeho ſerbſkeho luda najbóle czeſczenych duchownych pod turym „protestom“ podarnio pyłanny.

— **Njedaczinka ſajeli.** Wudawaczo, ſo je ſo pokuſał, ſwojej mandźelſkej, wot kotrejż je dźĕſeny, wóſ wotſtrjelicz, je ſo ſaſchłu nóż nózny ſtražnik Israel ſ Nowoſalza-Spremberga poła kriminalneje poliſaje w Budyſchinje ſomołwjał. Wot pſchiſłuſchnej żandarmerije, kotrejż bjło ta cżakanym ſtóſtnikom ſłédżeneje, ſo tole wudawanje wobkruczi. Israel je ſwoju żonu a ſwojeho żyna, kiž bĕ mjeczeri na pomoz pſchiſłocził, ſ kuchinſkim nożom cżeżko ſranił. Wobaj njemóżeſchtaj ſo ſtſchcze pſcheſłyſchecz. Njedoczinka wotwjedżechu dla ſpytaneho worjenja abo lażaretu na ſtatne rĕcżniſchno.

— **Saraſani pſchiſłoże** do naſcheho mĕſta, wuſtotniſchi dyżli hdy prjedy! Won pſchinjeſe naſkraſniſche, naiprzenjolniſche, najwjeſeſcheſche ſtanowe mĕſto, kiž je ſe hdy wumyſlilo, hobrjki hrajeſki ſtan ſa dżeſacz lubjaſ pſchihladowarjow, mózne hródżne ſtany, jeho 180 autowych naſkadnych cżahow. Won pſchinjeſe baſkowſki Barkinſki ſwjedżerſki program. W jeho hobrjſej manĕji — najwjeſcheſche, kaſkejż dozyła bywa, — wuſtupja artiſtiſzy ſaſtupjerjo wjazy hač =0 narodow wſcheho ſwĕta. Tu wujeſdżuja ſo ſmjerczá throbli jĕſdni ruſk. puſty pola bronzobarbojtych ſakirow a rejwaſkow ſ Indiſkeje, chorych ſynow tropiſkeje Afrikti, wuſkoczných Japanzow a Kinejow, mongoliſkich wojowarjow ſ hlebiju; Juzna Amerika półła Sarrahaniej hordych horzotrĕbnych wobydlerjow argentiniſkich Pampas, wot kłónga lubeje Braſiliſkeje, cżémnokożani błyſchczazy Mulatoje a Kreolowje, Riſizy Kabylojo wjerczá ſo nad pĕſkem areny, a hamoſtatny hłowaſ Siouxſtich Indianow „Bły buwoł“, kiž bu w Barlinje wot magiſtrata ſywjaterje pſchiſłaty, wjedże ſwojich cżerwjenych rjekow do truha. 500 pſchiſłuſchniſchow wſchech ſwĕtow ſjednacza Sarrahani w ſwojej „najkraſniſchej wuſtajenju dweju ſezonow“. 22 indiſtich ſłonow, 50 lawow, tigrow, polarſkich mjedwjedżow, kängurow, wopizow, zebrow, mjelkich dow, jeniczki dreſzerowany Niſtki łóń ſwĕta. 200 ſwo wołeneje drużiny, to je wurĕſt ſ hródżow Sarrahanita. Wołebite pſchekwapjenje ſu Sarrahanithome ſtajnje płaczíny, wone ſu njedźiwajcz tſktrócznehe podarjenje wſchech thłótkow ſa wudżerżenje dowójniſke płaczíny.

S Khełna. Naſche towaſtſtwo „Domiſna“ mjeſeche wdżelu 7. oktobra ſwoju mĕſacznu ſhromadźiſnu pola Mjeneż. Dnjowy porjad wopſchijeſche tſi dypki: nowowuſtajenje pſiwarja, 2. towaſtſtwowe naſcheſnoſcze a 3. pſchehonjenje wo nowych płaczíſnach na kniſkokatnej jelenſkej wot 1. oktobra. Shromadźiſna bu wotewrjena ſe ſpěwom „Hdy ſtatok mój“. Naſch dotalny ſapiſowar knjes Krawz je do Shorjelja pſcheczahnył. Knjes pſchedſyhdya Hajka pſchečitſiſt wot k. Krawza, w kotrymż ko wón wot tutoho ſtata

Józef Knap:

Mužojo a hory.

9] (Pokračowanje.)

„Wo nim dwĕla nimaru, rjekny nĕkat wuſkoſtliwje rychtař. „Mje woja żona njebudże żenje do naż ſłuſchecz.“ „Dożyła ſcże ſ Luczkow wobſtajnje ſam jenički,“ pſchiſpomni jemu ſafo prĕdař.

Bóh wé, na czim to ſaleži, roſważowaſche two tom Schedor duzy domoj. Tajka ſprawna wjeſ. Zygauki njekhodźa w zylej wokolnoſczi nihdże druhdże po pſchekenju hač we Luczkach, dokelż jich druhdże wot proha wuczerja. Njekradnje ſo tam. Tak daloko hač ſo rychtař dopomnjeſ wé, nichtó tam ninu Hermana wĕdomnje druhemu khſchidu njeczini. A tola njeje nichtó ſ Luczkow pola babtiſtow. Dyrbjałki rychtarjowy pſchikład ſłuchi woſtacz? Móhł by ſo Bóh takle wot Schederoweho konanja wotwobroczicz?

Hiſchcze njebĕ domyſlił, hdyż w ſawinjenju puczja pſched ſobu wuhladа człowjeka, kroczażeho jemu napſcheczo. Schedor ſebi jeho wokomik wobkłada. Potom rucze ſeidże ſe puczа a poda ſo po mjeſy do pola.

Koho ſeika, to bĕſche Herman.

Lĕdy ſo wotwobroczíwſchi ſo rychtař ſamjerſa, ſo jemu ſ puczа dże, hdyż tola nima k tomu pſchicżiny. Ale bĕ to hižo ſcżinił, tak nĕkat inſtinktiwnje, a naſtajene hižo kroczeże njedahu ſo naviŕóczicz. Dżiſche potakſim wokokoliczu po mjeſy, ale ſ hižo jara njeſpokojnej wutrobu. Dożyła ſchto! Lĕpje, ſo je ſo wuhnuł, lĕpje ſo ſ tajkimi ludźimi njeſtadżowacz.

Hač je to duſchi ſ lĕpſchemu, poſtoji-li tu ſ człowjekom, kiž ſo njetaji, ſo je ſebi pſchedewſak wukorjenicz babtiſtiſti wołſchczĕpk?

Herman bĕ ſo wopraſdże pſched cżaſom w tutom ſmyſlu wuprajił. To, bĕſche pſchedewſchém pſcheczíwo Schedorej mĕrjene. Dow, a Schedor njebĕſche tak ſlepy, ſo by ſa tym njewuczuł też Hermanowe nłodżenje — ſa gmejnſtimi lĕżami.

Hdyż bĕſche tehdom, traſch pſched dwaczeſi lĕtami, hdyż ſapoczа ſo babtiſtiſke hibanje pſchijĕt do Mikulaſcha tamny ſławny prĕdař, pjecża nĕhdże ſ Ameriki jow, dóndże ſebi, tehdom Schedor na jenu jeho rĕcż, jenoż ſe ſamże wcżipnoſcze. Ale wot toho prĕdowanja jako by ſo cżeſił w Schedowej hłowje ſabydlił a tocżeſche a tocżeſche. Prĕdař tehdy roſdawaſche wobraſki, hdżeż bĕhn delcka pod Wumożnikowej pobdĕſnu wocżiſchczane wſchelake ſady ſe ſwj. Wiſma. Ow, prĕdař bĕſche rĕcżnik, kiž mózneſche wutrobu ſimacz. Ale ſchto bĕſche napſcheczíwo jeho rĕcżi mój Pſiſma, kiž ſtojeſche na ſwjeczatku? Bĕſche to pſchipad abo Bože wjedżenje, ſo doſta Schedor tehdy wobraſk ſe ſkowanni: Bóh je naſch wucżeſ a naſcha mój, w tyſchnoſczi ſtajnje k pomozy hotowy. Njebĕſche to jemu pokiw? Njewołakiche to na Schedora Bóh? Njemĕł wón położicz do jeho wſcheho-mózneje ruki ſwoju drobnu ſadoſcz?

Schtyri lĕta, kotrejż bĕſche tehdom Schedor ſenjeny, ſebi ſ duſche pſchejeſche mĕrjeż dżeſi, mĕrjeż ſyhna.

Proſcheże a budże wam date.

Schedor proſcheſche.

Tak ſta ſo Schedor do lĕta ſ baptiſtu. Pſchetoż ſa kto mĕjeſche ſyhna. Se ſonu njebĕ ſamych wrĕſi, ſo by ſe muſom na nowu wĕru pſcheſtawiła. Ale telko ſnajmjenſcha dożpĕ, ſo maly Adam ſchcżeſeny njebu, pſchetoż po ſadaroſcżenych dżeſi a muſowane nabożnike wukukbowanje. Wobeſe ma ſa nadawk ſcżinicz cżłowjeka ſ ſchcżeſcżanom bjes bywa ſchcżeſeny na chóſty a ſamokwitoſcz ſtarſcheju. Hakle jeho wole a pſcheczíwo jeho woli, takle wĕra wucżi. Njeſaroſcżeny cżłowjek ſo wukſcheżije, je-li ſo tak ſe ſwobodnej mĕrjene. Dow, a Schedor njebĕſche tak ſlepy, ſo by ſa tym njewuczuł też Hermanowe nłodżenje — ſa gmejnſtimi lĕżami.

Hdyż bĕſche tehdom, traſch pſched dwaczeſi lĕtami, hdyż ſapoczа ſo babtiſtiſke hibanje pſchijĕt do Mikulaſcha tamny ſławny prĕdař, pjecża nĕhdże ſ Ameriki jow, dóndże ſebi, tehdom Schedor na jenu jeho rĕcż, jenoż ſe ſamże wcżipnoſcze. Ale wot toho prĕdowanja jako by ſo cżeſił w Schedowej hłowje ſabydlił a tocżeſche a tocżeſche. Prĕdař tehdy roſdawaſche wobraſki, hdżeż bĕhn delcka pod Wumożnikowej pobdĕſnu wocżiſchczane wſchelake ſady ſe ſwj. Wiſma. Ow, prĕdař bĕſche rĕcżnik, kiž mózneſche wutrobu ſimacz. Ale ſchto bĕſche napſcheczíwo jeho rĕcżi mój Pſiſma, kiž ſtojeſche na ſwjeczatku? Bĕſche to pſchipad abo Bože wjedżenje, ſo doſta Schedor tehdy wobraſk ſe ſkowanni: Bóh je naſch wucżeſ a naſcha mój, w tyſchnoſczi ſtajnje k pomozy hotowy. Njebĕſche to jemu pokiw? Njewołakiche to na Schedora Bóh? Njemĕł wón położicz do jeho wſcheho-mózneje ruki ſwoju drobnu ſadoſcz?

Schtyri lĕta, kotrejż bĕſche tehdom Schedor ſenjeny, ſebi ſ duſche pſchejeſche mĕrjeż dżeſi, mĕrjeż ſyhna.

Proſcheże a budże wam date.

Schedor proſcheſche.

Tak ſta ſo Schedor do lĕta ſ baptiſtu. Pſchetoż ſa kto mĕjeſche ſyhna. Se ſonu njebĕ ſamych wrĕſi, ſo by ſe muſom na nowu wĕru pſcheſtawiła. Ale telko ſnajmjenſcha dożpĕ, ſo maly Adam ſchcżeſeny njebu, pſchetoż po ſadaroſcżenych dżeſi a muſowane nabożnike wukukbowanje. Wobeſe ma ſa nadawk ſcżinicz cżłowjeka ſ ſchcżeſcżanom bjes bywa ſchcżeſeny na chóſty a ſamokwitoſcz ſtarſcheju. Hakle jeho wole a pſcheczíwo jeho woli, takle wĕra wucżi. Njeſaroſcżeny cżłowjek ſo wukſcheżije, je-li ſo tak ſe ſwobodnej

Nĕtko wſcho naſtachu ſa Schedora wobcżežene cżeſcże. Hdżi ſo jenoż pſchedſtawicz. Na njeho pokaſowanje jako na wotſchcżĕpnika, na ſłuchnika, na cżłowjeka njeſcżitnoſcze. Schtó móże wobkruczicz, ſo ludźo tuteje dżiwjny njeſtu we tajnem ſpojaſku ſ djabołom? Powſdacżu ſo jeke legenda wo tom, ſchtó jónu ſa lĕto hdżi ſa Schedorom na wotpocżinku, ſu ſo ſtarſi ſ cżehodła ſa jeho Schedor dyrbjał ſłużicz, ſo njeda ſyhna wutſchcżicz. Hu, njeſchcżene dżeſe w dwaj.

Hdyż bĕſche Adamej ſydom lĕt, njeſmĕdżeſche pſchi ſchule pſcheſtupicz. Starſchi njedowolachu, ſo by w ſwej rjadowni ſ jich dżeſcżimi ſydał njeſchcżeny hólczk. Do Schedora jaſe ſywjaty hrĕch. Wohladany, jeho budże ſe holża. Wón wucżeſche jeho ſam pſches ſyhu a ſe lĕże ſnajmjeńſcha njedżelu khodżeſche ſ nim ſnĕch jadyn do polow, ſdżełaju jeho ſwedawu roſum a ſaczuże ſa pſchirodu. Sładżi na njeho każ haſardny hrajeſ hdżi ſo ſyhne cyke ſamożenje.

Pſchichodneho lĕta donoſchowachu wyſchnoſcż, ſo pſchi njekhodżi do ſchule. A pſchiſtydże ſebi po njeho wucżeſ ſam. Potom pak hólczeż wopraſdże też pokaſa, ſchto mjeſe. Mjenowcżeſ ſo ſpodżiwaſche, pſchirunowaſcheli ſ jeho dawami a wĕdomoſczenjemi wĕdomoſcze druhich ſchulerjow.

Nĕtko mĕjachu Schedora, kiž bĕ ſ dobrym wukſcheżowarjom, doſcż jara ſaniż. Sa tſi lĕta bĕ ſ rychtarjom we Luczkach.

Sa nĕkajkiu khwilu ſo potom ſta, ſo pſchindże Hermanej ſ namjetom, ſo wotkłupi wot gmejnje połowu lĕhow. Jenoż cżłowjek ſnajmjeńſcha tak ſamożny a njewotwiſny jako Schedor, móżeſche ſej dowoliczˇ ſo pſchcżeſcżo pſchiſłuſchejo ſtajcz. A tuż bĕ ſo potom pſchi wĕſtrej pſchiſłuſchnoſczi ſtarſchi man wuprajił, ſo, pſchedy hač wumrĕże, dyrbi jemu ſchtó druhi khſchcżeżanju na khóſty a ſamokwitoſcz baptiſtiſku mrĕtwu. A njeſpokojeniczeje pſchiſłuſchnoſcze, hdżeż by rychtarjej ſebi mohł.

(Pokračowanje ſczehnje.)

...nje a jenu dasšche dobre skutkowanje pšcheje, a ...wobrać da, so towaršnom też w zujšze dale ... Wón je šej w tom krótkim czašu ... našchim towaršnje dobył, tak so pšchi... jada wobžerowanju. Sa nowcho tajpi... ho Bohuslow Nalic. — Potom jenotliwe ... należaščich towaršnow, wot kotrychž pšchistankinje k hujašku „Domowinje“ ... nam ſ toho wšelakich kubšinow nastaŋ... ...nošckich kujesa pšchednjdy wo plakatach ... tarišu bě jara istnowany a tuž šlusche ...

...hebje też **na tutym mětnje „wožebity džeń“** sa ... rosmyslene dźěło. Na hónzu ſo jedyn nowy ... samolwi, tak so je našche towaršnow na 28 ſo... frostło.

...amjenza. W šěsu hnydom sady Thomberla ja ſo ... njesnjesoje pjatk dopołdnja 1½12 hodź. Automo... ...orgswaldy dojšche Budyšskeho motorowego kole... ...pšchistankowc. W dženžnjum wokomiku pak ſo pola ...ruej pola praweho jadnjeho koła puknu. S tym ...pšchekowa sajedze a motorowcho kolesaŋa powali. ...ć w auce žedžachu, ſo šrědźachu, motorowy kole... ſo šrožčeni woteńdže. Automobil bě šche ſo ...ošchkodził.

...amjenza. Pjatk wječer we 8. hodźinje frajy... ...ta Lejna motorki kołojedowy ſ Kamjenza a sa... ...omadže; ſ pšchičinu tohoie hromadu frajenja ...eja to, so w jara **...nem** czašu **nimojedžaju** na... ...ho swoju padušnu njebě. Motorsti kolesaŋ **...ho do pšchekowa, hrani pak ſo na sboło jenoż** je ...les tym so bu pšchdowny dźěł jeho motorišcho ...yle rosbity. Wós, kiž njebě šwežu měł, je ...udyšchinej dale, njestarajo ſo wo njesbožene.

...amjenza. Němkostatny **swjatk wójnšckich wobšcho...** ...wójnšckich wahdźelnikow a wojerskich šawostaje... ...mješnika **městna** šlupina, wotjewja žwojim ...cžekotranjenym šcžehowaŋe: Wotdźelenje sa ...e wójnšckich cžežkotranjenych pšchi Budyškim wo... ...hejtmanstwie njesměje wot 1. nowembra t. l. ...nowe cežine **dny w Kamjenzu w měrnošcžach wokrjeſo...** ...obšaranšcho **swjatka hamtšcho hejtmanstwa** — wot... ...ošenje sa wójnške šaštarenje — **wiacy ješchtwórtk**, ale **...ajnje 1. wutoru** ſóždeho **měšaza. Městna** šlupina cžini ...nošcžich wójnšckich cžežkowobšchkodženych **na to** ledžbunch, ...o ſo **postajenych** cežinnych **dnjach** měli, so by ja... ...moh tomu wotpowědne dźěła wukonjeež, tiž su ...a cžežkowobšchkodženych.

...minghoffa. We Werminghoffšej wuhlowej jami ...hornik njes šorkace diweju wojow, kotrejž jeho ...imjeezeichtaj, so burbjachu wobžarnjomneho do ...eje šcorcwnje dowjeež.

...cho **Chelmza.** Niedźelu ſo w Tyhelku šraješe ...a. Tam hrajkalche žebi 19-letny Richard Her... ...nykanym teschinkom, njewědźeše pak, ſo w bró... ...ja. Nadobo jamkri ſo na 14-letneho Walterja ...arja Knoblocha. Teschink wutšeli a kulka jajšce ...łowu. Nimaju wjele nadźije, ſo hólza pšchi ži... ...erža, dokeež je kulka w mošnach tčežay wostała a ...dźeže woštronież.

...neho. Dnja 1. oktobra je ſo rewěrši hajnik hra... ...ewěra, knjes Röhler, na derje sažkuženy wotpo... ...ejał pobał. Na šamžnym dnju běše ſo 31 lět dopjelni... ...a, ja wón jako rewěrši hajnik w tutym rewěrje skutkowasche.

Swětłowobrazowy wječor w „Běłym Konju“.

We wobłuku Budyškeho napšchemopyšchenja wutkadnych wokonow běše ſobotu wječor też Budyške wobkhadne towaršnow tak rjec žiwoje wutkadne wokno wotewrilo a žiwoje pošlišchilo.

Wječor, kiž bu porjeschcheny se špiwnymi, rěčnymi a radiowymi poslišcženjemi, wotewri pšchedsyda kujes redaktor Schwarz pokazujo na šamšny wobkhadneho towaršnow, kiž njeleža jenož na hospodarškim polu, ale šu też kulturne dźěło. Ke postupowanju k tutym šamšnom potrjeba towaršnow podpjery a žohupomocy wobydlerstwa. Knjes redaktor **Hentker** pšchednješe ſ derje wolenymi a ſadźanymi słowami prolog, w kotrymž ſo wobchlyšcheżowalche žiwjenje w šarym Budyšchinje. Knježa Margareta **Theriez** wuhódwa nětkotre špěwy, kiž knjes **Hartlein** na klawěrje pšchewodźeše. **Kießlingez** radiowa firma na Schulkej hoty běšche radiowy wótšjerčežak pšihotowała a šwjeweli hoicži ſ radiowymi hudźbnymi a rěčnymi pšchednoschkami. Wulke pšchipównacje namaka pšchednoschk kujesa wyšokšcheho wuczerja **Frrische**, kiž w krašnych šwětłowych wobrazach rjanosć našcheho šarego Budyšchina wopisowaše. Něhdže 150 šwětłowych wobrazow wotšchewi wócžo ſo pšchi jara powuczažnym pšchednoschku. — Na hónzu poděka hišcheże knjes měšcženšnši rada **Henze** nětkore słowa dźaka a pšchiwótnacja za Budyšše wobkhadne towaršnow, kiž běšche hišcheże pšched 12tom wobydlerjom šmale. Wón wuhódnuje jako šaštupon Budyškeho wobkhadneho towaršnow, to bowa Budyšchin pšchez bóle wóše šišhadźowanjow.

S nětkorymi radiowymi poslišcženjemi k šabawje rjanu wječor wuklinča.

Autowa čara z Budyšina do Běłeje Wody.

Kaž šmy njedawno pišali, je wešte, ſo ſo autowuzowe ſwjatanje ſ Budyšchinom a potnúcej krajinu wutwori. Czaru po wšchem šdaču jatke šlatne autowe ſarjadnišwo hišcheże na hónzu wótoka wotewri.

Czara potwježe ſ Budyšchina po Muzakowskej dróhy na Delnju Hórku, Sdžer, Komorow, Lešej, Hamorg a Wochoſo do Běłeje Wody. Tam šmeje pšchisankinjenje ſ želesnicami:

ſe Shorjelza, Běłeje Wody do Khorzełuſa a Barlina,
ſ Běłeje Wody do Barschcza a
ſ Běłeje Wody do Muzakowa.

Na tuto waschnje ma ſo pšeczne ſwjatanje njes tšjomi želesnicami:

ſe Shorjelza do Budyšchina a Drježdżan,
ſ Khelfurta, Hórki do Wojerez a
ſe Shorjelza a Běłeje Wody do Khorzełuſa a Barlina wutworješ.

Tole ſwjatanje puczowazemu publikej hižom dlešchi czaš pobrachuje. Wopytowarjo Horuje Łužicy, kiž ſ Khorzełuſkeje, Barschczanſkeje, Gubinſkeje, Frankfurtſkeje, Muzakowſkeje a Běło-Wodjanſkeje pšchiňdu, dyrbjachu knjenje na Drježdżany abo Shorjelz wokolopuczowacz, ſo bychu mohli mežka, kaž Žitawu, Lubij, Budyšchin a Łužiſke hory wopytacz. Tuczi puczowazy budža móz pšchichodnje czaſ w Běłej Wodje wopuschczecz a ſ pomozu tuteho pšeczneho autowoho ſwjatanja ſebi do Budyšchina dojecz.

Na druhej Fronje šmeje Budyšchin ſpěšne pšchisankinjenje do Muzakowa, Khorzełuſa a Barlina. Dotal njeběšche na pšchikład možno, duſchnje ſa jedyn dźeń ſ Budyšchina do Barlina dojecz. To bnože pšchichodnje dla dobrych želesnišnich pšchisankinjenjow w Běłej Wodje jara derje možno.

Tutón ſwjſk njeſmě pak jenož ważny a ſ łepšchinu byez ſa wulki wobkhod, ale też wšu njes Běłej Wodu a Budyšchinom maju ſo k wobkhadej a wjetšchim hospodarškim ſrjedźišchcžam pšchisankinjez.

Runjewon krajina, pšches kotruż czara powjedże, běšche dotal jara khudobnje ſ wobkhadnymi šrědkami ſaštarana, tak ſo běšche wobydlerjam wokoło Delnjeho Wujeſda a Klětneho ledma možno, Budyšchin je šwojimi rjanoſczemi wopytacz abo w Běłej Wodje kupowacz. To budže nětko ſ nowej czaru lohko možno.

Sa Budyšchi wobydlerjow ma tónle ſwjſt nimo teho hišcheże złe wožebitu łepšchinu, dokeež móža rjanu hołu lohko wopytacz, też wulkeſ do Muzakowskeho kraſneho parka hodźi ſo lohko pšchijecz.

Wusudźenja.

§ Pšched Shorjelſkim ſudom mějeſche ſo privatny hajnik **K. F.** ſ Klěbłka pola Lasa ſamolwicz, dokeež běšche dla njerodneho ſapaleſtwa w lěſu wobſkorzenj. Jeho winowachu, ſo je 14. junija t. l. ſ njekedžliwoſczu lěſny woheń ſawinował, ſ kotrymž je nětdže 25 000 hacz 30 000 hr. ſchkody naſtało. Hajnik pak ſo ſakitowaſche, ſo je ſ najwjeſchej wobhladnoſczu wobſhadł. Sud jemu njemóžeſche žanu winu dopokazacz a jeho tohodla wuwinowa.

Z Łužicy

* S **Nowego Gersdorja.** Schwórik pšchipołdnju pšchejdże wojſobowy auto ſ Ludwigsdorfa na Mariansſkim namješcze žydowſkeho ſchulerja **katolſkeje ſchule Heinza Ulricha.** Pšched autom jědžeſche pomału ſapſchah, **kiž chyſche rano** po wſchém šdaču pšchesſežowacz. Schulez ſpyta mjes ſapšchahom a autom dróhu pšchebježecz, ſchtož pak ſchofer naſkerje njeſpyta. Autowy bóčnowy ſchkitek ſkrabny hólza a ſajedże ſ prědnim a ſadnim kołom pšches njeho, to běšche tutón do njeſpóſnajomneje hromadki ſtóżeny a je derje hnydom mortwy był. Schofer je ſtarſchi muż a jako kóžołiwy jěſdżeſ ſnaty.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powješć wo wjedrje ſa jatſiſchu wutoru: Po hymnej nozy ſo pomróżnje a je wijaſte. W Jendżelſej ſo dešchczuje a wurožopluje.

*

Powětrowu łódź „Hrabja Zeppelin“ chze ſchpanſke kujeżeſtwo kupicz. Wo kupi ju hijo počeli jednacz.

*

Mjes Zurmendingenami a Stuttgartom je ſpěchny czaſ do lokomotiwy ſawadźił, kotraż bě wuſy ranžero'o dale ſawjerancžeſkeho ſnanjenja ſtała. Pšchi ſrażenju ſu ſo 14 puczowarjow, czahowy wjednik a jedyn rjadowar lohko ſranili. Lokomotiwje, jědżuh wós a jedyn wokołowy wós ſu ſpěchneho czaſa ſu ſo wobſchkodźile.

*

Niedźelu, kiž je ſchwedſki parnez łódźu „Kunsholm“, kotraż je ſo w Hamburgſkej łódźerni Blohma a Voſa nawarła, na pruku jědżachu je ſo czeże njeſboje ſtało. Na pšchedowdatej motoriſej łódźi ſo ſ njeſnatych pšchičinow rosbuchnjenje ſta, ſ czimž ſo jedyn muż ſ wobkładi mori. Schtyrjo mużjo ſo czežko ſranichu a ſedmjo lohko.

*

W Gloucesterſhireſkim hrabinſtwje w Jendżelſkej ſtaj jedyn wokołowy a tworowy želesniſki czaſ do ſo ſrožyłej. Mutka liczha puczowarjow wjeſa pod rosbitkami rosraženych wosow leż. Po pódjiczej powješći ſu ſchiwnjenje czežko ſ rosbitkow wuczahnyli. Hroſa ſo hiſcheże ſ tym ſwjetſchi, ſo ſo rožbiti ſapalichu. Też wjele czežkotranjenych je w ſwjerzutnym ſtraſche.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 15. oktobra 1928:

Barlinſka burſa ſtónczi ſaſdźenu ſobotu ſaſdźeny tydžeń ſ pšchepiſchkowanym ſeſtawjenjom efektowych kurſow. Sche wikach ſ dołanymi a rentowymi liſtejnami běchu kurſy wobſtałe.

Produktowe twiki běchu ſaſdźenu ſobotu jara cžiſche a ſtaj ſtajcžiny liſtje ſeſtawjene, wobſeže ſa wyſokiſche kwanje. Nowjſi wowſy ſwowe wo 5 pf. po zentnarju dołu. Sešadženu ſobotu płaczeſche zentnar

w Barlinje

pſchenicžu 10,60—10,75 hr., rožki 10,45 hacz 10,60 hr., jenžinjenja nałetnjeho 11,50 hacz 12,50 hr., nałonſkeho 10—10,50 hr. wowſa 10—10,50 hr.,

w termińowym wikowanju

ſa oktober: wowſa 10,40 hr.
ſa dezember: pſchenicžu 11,67½ hr., rožki wot 11,42½—11,40 hr.
ſa měrc: pſchenicžu 12,07½ hr., rožki 11,82½ hr., wowſa 11,55—11,50 hr.

Wuſchitajeja:

Kamjenſkeho a **elektromontera**, Lenz we Sdomjenju pola Hródka.
Kamjenſkeje, Müller w Hródku na Wjedrichowej haſy 19.
Dwaje do domu, Maſkowa w Běłej Wodje, Wilhelmowa haſa 6.
Kuſa, hoſcenc w Starem Lubiju.
Wjeſelſkeho, Knježka w Starem Lubiju 60.

Na pſchedaŋ:

Bromowom ſ 25 deškami w Dźěžnikežach 34.
Šchlejfa we Wuſkim Wielkowje 12 a 24.
Bronarja w Stachowje 37.
Bronarja, Pfeiffer we Wolešchnizy pola Lubija.
Dwe nuſaje, Jahne w Hródku, Badergaſſe 2.
Dwe motorſke, hoſcenc pſchi dwórniſchczu w Kuczinje.
Kolesko w Hródku, Dolha haſa 27.
Kolesko żelesne, ſ rolami, we Kamjenzu, Połcžniſka dr. 11 wjeſka na prawo.
Kolesko żelesne, we Budyſchinje, Lubijſka dr. 13 wjeſka na lěwo.
Kopyto w Kobelnize čšo. 9, też wumějeja na žiwnoſcz.

Šwarowe dnjowe.

Produktowe twiki we Barlinje dźenja **dop.** 3/11 hodź.:
Sšrědny wobrot. Sterje ſeſtajbjene pjaczažiny.
Dop. 3/12 **hodź.: Kaž pšched hodźinu.**

Płaczižny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołjowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hawak 100 kg
Płaczižny po złotej hrivnje.

	13. 10.	12. 10.		13. 10.	12. 10.
Pšchenica	212-215	212-21[illegible]	buny	—	—
rožka	209 212	209-212	woka	—	—
nal. jeczmjeń	—	—	mšdro lupiny	—	—
naz. jeczmjeń	202-212	202-21[illegible]	žołte lupiny	—	—
wows	200 210	200-209	zoradella	—	—
kukurica	217-227	218-22[illegible]	raps. wosušk	19-19,7	19-19,70
pšenč muka	27-30,00	27-3[illegible],00	lany wosušk	23-24,00	23-24,0[illegible]
rožna muka	27-30,00	27-30,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	brnj. kruški	20-20,6	20-20,80
rožne „	15,25	15,25	syno, 50 kg	3,90-4,50	3,8 -4,40
lane symjo	—	—	pšenč. „	0,90-1,15	1,10-1,20
hrošch	—	—	rožna „	1,10-1,25	0,80-1,05
rapa	328-330	328-330	wowsna „	1,15-1,30	0,85-1,10
pjeluški	—	—	jeczna „	1,10-1,25	1,15-1,30

Towaršnowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ **jutře wutoru žane** zeſdźenje nima, ale za tydžeń (23. 10.). Předsyda.

Budyšin. Jednota Sokol ma pšichodny ſtwórtk 18. 10. wječor 1/2 9 hodź. we hoſcencu „Zum Echten“ ſwoju hłownu zhromadźenu. Porjad ſo tam wozjewi. Po tym ma bratr hłowny starosta Sajba wuleż zajimawy přednošk wo južnych Serbach a jich Sokolſki zlět w Skopli. Přitomnoſć wšěch sobustawow je česna winowatoſć. Hoſco a lubi serbſcy přećelo ſu nam dla wulkotnoſce přednoška jara witani. Na zdar! Starosta.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje ſo kóždu póndźelu we Serbſkej kofejowni.

Khrósćicy. „Sokoł“ zwučuje **kóždu wutoru** we 8 hodź. na šuli.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolár w Budyšinje. Za lokalny dźěl, a tsailleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěł: Arnošt Barth w Běłej Wodje. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

SARRASANI

Najrjeńša wustajeńca dweju swětow
Kiž je so dobyćefscy z Ameriki wróćił
Wosobinscy nawjeduje Hans Stosch-Sarrasani

přińdźe do Budyšina

Nic 2 nic 3, nic 10 manežow, ale jenička hobrska arena, ze wšěch stron a městnow jasnje přewidna napjelnjena z wulkotnymi wobrazami ze wšěch kónčin swěta. Žadyn menažerijowy cyrkus, žana wustajeńca dźiwich zwěrjatow, ale pućowacy kongres ze wšěch krajow, barbow a splahow, swětowe dźiwadło zwěrjatow wšěch kontinentow. Wustajeńca kulturneje hódnosće, wumělskeho wuznama, připónata jako samorazna wot nowinarstwa cyłeho swěta, wot wopytarjow wšěch wobjězdźenych krajow, wot měšćanskich a statnych wyšnosćow. Žadyn wokomikny bluf, žadyn reklamowy cyrkus, ale dožiwjenje za kóždeho. 400 zwěrjatow ze wšěch kónčin, 500 wumělcow wšěch narodow. Najwjetše kulojte stanišćo, kiž je so hdy zhotowiło, 10000 wopytarjow wobjimowace, 180 samsnych ćahow nakładnych awtow. Sarrasanijowe „stanowe město" na kolesach jako njepřirunajomne mištrske dźěło nowočasneje techniki, wobdźiwane wot Europy a też wot Ameriki, wobswětlena z 10000 sylnymi elektriskimi lampami.

Knježacy wjednik Sioukskich Indijanow z wojakami, žonami a dźěćimi, bywši powitany wot Lordmayora Londona, wot Drježdźanskeho wyššeho měšćanosty, wot rady města Frankobroda n. M., wot Barlinskeho magistrata, wot Hamburgskeho senata.

Cowboje, cowgirle, Meksikanarjo, najkhrobliši jěcharjo swěta, sewjeroamerikańscy Indiosy, Brasilianojo, Kreolojo, Mulatojo, Argentinojo, Gauchojo — Dospołne japanske dźiwadło — Trupa chineskich keklerjow, tibetanscy gladiatory, „Tibetanske čerty", Indojo, Fakirojo, Turkojo, Rif-Kabylojo, Marokanojo, Arabojo, Kongočornuchojo, rejwarki z hadami — Čerkesojo, Kosakojo, Grusinojo, dźiwje jězdne ludy Ruskeje — 80 Sarrasani-girle (holey), wuběrane rjanosće ze wšěch wobjězdźenych krajow, 100 hudźbnikow, najwjetša dujerska kapała Němskeje. Slawna argentinska wojeńska kapała Sesso — 400 eksotiskich zwěrjatow, mjez nimi 22 indiskich elefantow, 42 lawow, 14 tigarjow. leopardow, polarskich njedwjedźow, Nülskich konjow, 200 konjow, wjelbłudow, buwołow, mórskich lawow, hadow, kängurowow, atd.

Njekupujće cuzy „kalendry!"

Waš swěrny přećel

„Předźenak"

so hižo škórnje wobuwa na puć do Serbow

Serb k Serbej!

Tworykupow. tow. w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Najl. kajkosć!

běły barchent mtr. wot 60 pj.
běłomódry barchent wot 80 pj.
košlowy płat mtr. wot 48 pj.
syra kopřiwina mtr. wot 48 pj.
płat za twjelki mtr. wot 78 pj.
linon 80 cm. šěroki mtr. wot 84 pj.

Wulki wubjerk!

Poskićamy cyle wosebje:

žonjace košle wot 1.20
pryncesne suknje wot 2.50
žonjace nócne košle wot 2.90
šlypry, podšite, we wšěch barbach
normalne šaty za dźěći a dorosćenych
Wosebitosć: **podšite wěcy**

Najl. kajkosć!

linon 130 cm. šěroki mtr. wot 1.50
ložowe plachty kopřiwina, 140/220 wot 3.20
ložowe plachty polpłatowe, 140/220 wot 5.25
ložowe plachty fukate, 140/220 wot 5.50
ložowe šaty z wušiw. 1 nawobłač. z 2 hlowak. 11.—
ložowe šaty, damast 1 nawobłač. z 2 hlowak. 15.—

Wulki wubjerk!

Sobustawy, kupujće we Wašim wobkhodźe

Wotedamy jenoż na sobustawy **Wotedamy jenoż na sobustawy**

Ručne dźěła, wołma
Ernst Günther
w Budyšinje, Rózk Zitneje hasy a Mjasowych jětkow
Tapisserija atd. wot najjednoršeho hač do najlěpšeho wuwjedźenja / Jara płaćizny hódne!
Derje wuběrane!

Serbski Hospodař

Ralarske wulkowikowanske towarstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe

telefon čo. 13

kupuje přeco

rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy

wyše burzoweje płaćizny.

Předawamy

najlěpšu wolijowu wosuchowu mučku.

(Muki našeho wolijoweho wosuška wopřijeja po přepytowanju statnje pruhowańcje w Mókernje pola Lipska 29,76% proteina, 11,28% tuka a su njeskažene.)

K nazymnemu wusywej mamy

wubjernu symjeńtnu rožku.

Čohodla

nimaće w Serb. Nowinach hišće **běžneho nawěštka**

Kak móžeće so potom dźiwać, zo wobkhod to njewunjese, štož byšće sobi přał? Dajće sebi rjec, što znaty Američan wo reklamje a wobkhodźe praji: „Što — Waš wobkhod njeznjese cyle jednore wudawki za běžny nawěštk a propagandu? Potom dyrbiće so znajmjeńša za **jónkrótny** nawěštk rozsudźić; Wozjewće, zo je Waš wobkhod na předań, přetož potom je

kómu najwjetši čas!

Naturska hojerka — Iris-spytnica

A. Freundowa, hojerska magnetopatka

radium-homöopathija, biochemija, diät. hojenje, zelowe hojenje, ma rěčne hodźiny **w Budyšinje** na Jägerskej drózy 5 kóždy štwórtk, pjatk a sobotu wot 8—5 hodź. a wobhladuje bolosće čuwow a duše, žołdka, čŕjewa, jatra, žołča, wuši, woći, bolosće, wobliša, lišawy, wupjery, wiće, drjenja, ischias, mortwicy, zakalkowanja, bjezsparnosće, waki, wosuchoćenja, tołstosće, zatykanja, słabosće, epilepsije, spinka, žily a bolace nohi. Wulke wuspěchi. Rańšu moc sobupřinjesé.

Wodrěnc pjerjo kupuje

Bettfedernreinigungsanstalt Hauptmann we Wojerecach, w domje Serbskeje Ruch

Poskićam:

čelace mjaso	punt	**1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
swinjacy brjuch	punt	**1.10** hr.
howjaze mjaso	punt	**1.10—1.20** hr.
mjasowu jušku		**10** pj.
hejdušu a jatrowu kołbasu		**16** pj.
kołbasowy šmalc		**0.60** pj.
čopte kołbaski		**10—20** pj.
wšelaku kołbasu		**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje

rězniški mištr, na Šulešej hasy čo. 1 (Schülergasse 1)

Stare knihi

wšěch družin, wosebje časopisy (Lužica, Łužicu, starše lětniki Maćicy Serbskeje atd.) zběrki pěsnjow a tehorunja kupuje stajnje **Serbska knihafnja w Budyšinje.**

Wupjerki

jenoż najlěpšeje kwality

80 cm šěrokosć	m	2.20
100 cm	m	2.75
115 cm	m	3.00
130 cm	m	3.30
140 cm	m	3.70
160 cm	m	4.25

Spravne fierbite pohladnjowanje

Andr. Kasper

— mějićel A. Bilcyh —

w Budyšinje, Burgplatz 2

Riane Barnere diske kary

z čist. splaha su tunjo za pjelenje

w Brěmjenju číslo 11

Dobry Cíet **kóń** stary **a dwojopřežny** wóz je na **předań w Brěmjenu číslo 8**

Wyskokowalna plahowanska **fałoja** 14 dnjow do celacja je na pos. **Schenk w Niezi Wsy** čisło pola Njeswačidła

Prosu číslo

2687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin".

Wóskowane přikrywy

tunke, kožene fole, pardy, bóž. dety, vitraže, bromkowe

J. Erler w Stud. na Zwjacu Lawskej hasy 9

Serbske poslužowarnje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźi Smolerjec knihičišćorňa, zap. dr. v r. rak. w Serbskim Domju w Budyšinju. Telefon 1637.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežuje so stajace nawětki a tabele so wyše wobilěsja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 243 — Budyšin — Wutoru, 16. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

„Hrabja Zeppelin" w Lakehurstu.

Póndźelu 10 minjeńchinow po 11 hodźinach w nogy je jo powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" nad Lakehurstom pśikasała. 25 minjeńchinow po 11 hodźinach powjasny k pśichwalenju padźechu a 5 minjeńchinow pósledńcho bź jo pśichwalenje dokonjało.

Dr. Eckenerej jo list presidentstwowego kandidata Hoovera pśepodał, w kótrymž jo najwutrobńcho zbožopśejo k wuspanemu leśenju wuprajiłchu. Po pśenich leśerjach hrabje Zeppelina su jo njewočakane pokroki w lotańskim dokonjake. Dr. Eckener, tak jo dale praji, je znowa pokasał, so może z Zeppelinowej powětrowej łódźu nad Atlantiskim ocanom bjes stracha pśeleśeś. Nowy lět nij jenoź nowe puśe za wikowanje a wobkhod wotewrja, ale teź pokasuje, so może jo z powětrowej łódźu firmam, kótrejž su jo z katastrofami podobne, rucne powoje pśichiliś. W stawiznach cźłowjestwa ma dr. Eckener a z tym nimska energija sajo wulki wuspěch sapinaś. Hoover nadźija wuprajiś, so budźe dr. Ejenera a jeho wuspěšne wobzobiwanja we Washingtonje móz powitaś.

*

W Newyorku powětrowu łódź wjeczor ½7 hodźin wobhladachu. Hnydom wulka hara nasta. Teź łódź je wjele tysac fotografijow pśizjawjała. Tśi hodźiny njebjeza-śichcobakow běchu polne luda. Kóždy wobkhad na dróhach běchu. Powětrowa łódź wjazy króśe nad městom połeta. S lokalnymi pśichkazowanjom jo po zyłej Ameriźy pśichkad „Hrabje Zeppelina" wótšeli.

„Hrabja Zeppelin" nad Washingtonom.

Nad Washingtonskim lětanišćom pśeleśeju wjele tysac ludźi jo „Hrabja Zeppelin" nad **Běłym Domom** pokasa. S wušo-kośe 100 stopow powětrowa łódź jo dwójcy z pśedkom pokłonjuwšich strowjeśe. President Coolidge hnydom do sobu pśed domom thwataśe a powětrowej łódźi wjeśe-śe pśichikowaśe. Łódźstwowy sekretar Wilbur a jeho sastojnišy powětrown łódź z tśeśimi łódźstwowe-ho ministerstwa wobkedźbowachu. Wjedro bź jakne, tak so běchu pu-śmurjo we łódźi z dalekowidom spóznaś. Na dróhach so cźejdy luda sbźeźachu a wobkhodne zjawjenje na khwilu sasta. Dwanaśe lětadłow bź k powitanju „Hrabje Zep-pelina" wuleśało a powětrowu łódź pśewodźachu, mjeź tym so wona dale leśeśe.

„Hrabja Zeppelin" je potom Baltimore a Filadelfiju pśeleśeł. Wobydlerstwo jeho wšudobje wupśaj witaśe. Fabrikske firmy wujachu, a sa nóśnych cźasow wobkhad na dróhach sasta.

Baltimore je wot Filadelfije 150 kilometrow źalony, po tajšim je łódź sajo se 100kilometriski spěšchnosću k swojemu wottkuńenemu końcej leśała. Pśechcźiwnosće leśenja pśeśes wětry běchu jo pśewinyte, pśichódny wešit dujeśe.

Zbožopśeća nimskeho presidenta.

Nimski president je dr. Eckenerej śledowazy telegram pósłał:

K zbožownje pśewjedźenemu pśeleśenju „Hrabje Zeppelina" do Ameriki Wam źiwoje najwutrobńcho zbożopśejo wupśajam. S tym kuraś źiwojeho spra-wneho pśichpósłnaca za wubjerne sfutki stwarjuju, kótrejž jo-śe Wy a wupruhowane muńsstwo powětrowoje łódźe w tak wobcežnych pomérach wjedra dokonjeli.

z Hindenburg, nimski president.

Coolidge Eckenerej a Hindenburgej.

President Coolidge je z Washingtona je skórowej tele-grafiju dr. Eckenerej a sobom nimskostatnemu presidentej zbożopśejazy telegram pósłał.

„Hrabja Zeppelin" dyrbi so wuporjedźiś.

Hdyž bź jo sobotu z wětrowymi storkami pśichitym po-wětrowoje łódźe wobśkodźił, nadźijachu jo, so budźe jo śkoda bórzy wuporjedźiś móg. Ale wětry, do kótrychž powětrowa łódź bórzy po tym salecza, njemóžeśe wupor-ryedźenje windźerjeś. Njedźelu jo wono jaśo rozdarje. Nicjo druhego njewubu, dyžli powětrowej łódźi bjes wo-dźenja leśeś dacź, so by jo zniowa rosturhnjenje sapśatako. Hdyž bź jo wuporjedźenje zbożownje dokonjało, bź jo wjedro tak pśichemniło, so bź „Hrabja Zeppelin", kótryž bź k polnozy wot Bermudaskich kupow leśał, nuśowany, jo sawinjuwšich kupy k pokonju wobleśeś, dokeź jo nje-śmjedźeśe wjazy źiwjenym wětram wustajiś. Na zbože blisko amerikanskeho brjoha pśichódnoste wjedro nadei-dźe, tak so możeśe jo hnydom w runej mérje na Newyork sameŕeś.

600 kóśnych metrow tkaniny sa wuporjedźenje.

Schkrowa powěść „Hrabje Zeppelina" na namórśe sośanišćeju w Lakehurstu pódźi, so powětrowe łódź k wu-porjedźenju źiwjeho pśikrywa 600 metrow tkaniny jo-trjebaś. Namórśe sośanišćeju schkrizkuju wot-wołali, so wa dojeź materiała k wuporjedźenju pśichoto-wane. We Washingtonje móžachu, hdyž powětrowa łódź nad městom pśeleśeła, z dróhi wulku dźeru na źiwym spódkowym boku widźeś. Njedźiwajcy teho łódź hišće derje manewrowaśe.

Pruski prync Eitel Friedrich so zaso woźeni.

Kaž Barlinske nowiny powědźa, chce jo pryncowa Eitel Friedrich, kótrejž žona je jo wot njeho dźeśicź dała, se wobkedźeźiła Mariahaldenskeho hroda w Baden-Badenje, swobodnjenej Schwarzowej-Silkenowej woźenicź. Schwar-zowa-Silkenowa je hižo tśeśi króć mudowa, bź we drugim mandźelstwoje z amerikanskim milijonarom Silke-nom a w tśeśim mandźelstwoje z tenorom, komornym spě-warjom Schwarzom woźenjena.

Wólby za francowsku generalnu radu.

W zyłej Franzowskej su jo njedźelu z wuwjaźonom Pa-risa a Seineskeho departementa nowowólby do generalnych radow wotmóśe. Franzowske generalne rady maju wótmale tón samy nadawk dopjelnicź, kaž nimske provin-zialne sejmy. Generalne rady pak su z tym politiśy waž-nische, dyžli nimske provinzialne sejmy, dokeź franzowski stat wola. Hacź dotal mějachu w generalnych radach strony prawizy 432 žydow, strony krjesźiny 405, radi-kalni 490, njewotwisni sozialistojo53, sozialistojo 112, kommunistojo 19 žydow.

Wunoscht wólbow njeje hišćeze dospołnje znaty, do-keź je jara wjele wuźišćich wólbow trjebnych a dale, do-keź njeje wěste, kótrej politiśkej stronje wšchelazy wuspo-leni pśichiliśeja. Pśichi wólbje je jo 75 procentow wu-twoleńskiwa wobdźeliło. Powšchitkownje su wólby śnie-rom wotbźeźale, jenož w Levisu na kupje Korsizy su krwawe puśi padale. Tam su w jenej wuswoleńi wólb-**neho wodźerja morili a dweju pśichiżdnikow cźeźko ra-nili.** Powšchitkownje móże jo rjeź, so jo z nowowólbami dotalna žyłnosć jenotliwych stronow mało pśicemeniła.

Sa ministerskeho presidenta Poincarea, kótryž bź jo w žywjom domowinstwie wotrjeźił daś jako kandidat po-stajiłś, bź wólba triumfalny podawk. S 1005 wotedatych błoźow je wón 986 dostał. Teź ministrowa Sarranta, Loucheura a Marina su źiwa wuswolili. Teź republi-kanski president Doumergue je mjes wuswolenymi. Gene-ralny sekretar sozialistiskeje strony Paul Faure je w Cru-sotskim wokrjeźu poražene poczerpił. Pśichi pośledńich wólbach do deputertskeje komory bź wón z nekótrymi kla-sami konserwatiwneho napśeczniwneho kandidata Bar-taillu sbił. Njedźelu je jo Bartaille wotmuał a je nad Faurom dobył.

W Elsasu su autonomistowe Rossea, Haugsa, Broglya a Antonya wuswoli. Autonomistiscy kandidatojo Dahlet, Schall a Bauer do wuźišćeje wólby pśichiźdu.

Ramsay Macdonald dobyće dźełaćerskeje strony wócakuje.

James Ramsay Macdonald, wjednik jendźelskeje dźěła-ćerskeje strony, je po źrjedźnej Europje puśeśo-jo sobotu we Prazy pśebywak. Jedyn z redaktorow „Prager Presse" je jo pśichi tejle składnosći z Macdonaldom rozrěcał a je na źiwoje praśenja śledowaze wotmolwjenje dostał:

Kaike su wuhladny dźełaćerskeje strony (Labour Party) pśichi pśichódnych wólbach?

Macdonald: Wuhlady dźełaćerskeje strony su wo-prawdźe jara dobre. Pśichi powšchitkownych wólbach je licźba naśichich błoźow wo 1¼ milijona pśichibyła. Wu-dospołnjaze wólby pokasuju, so jo licźba w pśichódnym lěśe wo dalsche 1½ milijonow powjeśchi. Sómy pśe-śwědcźeni, so ta strona, kótraž najwjazy pśichi wudospoł-njazych wólbach dobywa, — a to je dźełaćerska strona — budźe najsylnjejša pśichi pśichódnych powšchitkownych wólbach. Njeinbuju wšěcźanje, ale to je jednory wu-nošćk sajšneho pśichemyślenja.

Schto móźeśe wo wliwje hospodarskeje politiki dźěła-ćerskeje strony na měr w Europje rjeź?

Nascha strona je po zwojich nahladach za **źiwobne wikowanje.** Njewěrći, so budźe hospodarska fabrikantska po-litika jendźelskej industriji pomhaś. Dźełaćerska strona měni, so dyrbi jo z internacionalnym dojeźdźanjom we wšěcźim źiwjenje wšchitkich stkhodźeńk dospiś. Nicjo nascheho wudźerjenju źiwjenja tak njeskhodźi, kaž niske mzdy a dołhi dźełaśiśi cźaj, kótrejž nascha konkurrowaca industrije nakuźuje. Politika dźełaćerskeje strony zamch hospodarskich nožkowow njetwari, so by wuwuśowanje dźěła a kapitalizmus skhitała, ale dha mjes industrialiwni a dźełaćerskimi swjatkami dorofmjenje dozpiś. Nicjo na śwěcze lěpśi a wjeśchi stkhodźeńk sej'wjenja dobył. Tohodla bź pośledńje knjeźerstwo dźełaćerskeje strony jeniecze jendźelske knjeźerstwo, kótrejž je w Europje inter-nacionalnu měrownu politiku hajiło. Dźełaćerska strona nětcźišchu jendźelsku swonkownu politiku nieluboje a jen-dźelsko-franzowske łódźstwowe a wójskowe dojednanje, wo kótrymž hyšći telko słyšcheli, bź mjes ludom lubowane, ni-jenoź dla źiwjeho wobkhowjeńca, ale teź dla waschnja, tak je k njemu dośchło. Pokaczowanje wołbrónjenja je naš sjedało. Tole praśenje budźe pśichi pśichódnych wólbach wulku rólu hrać.

Schto wo Kellogowym paktu měnicźe?

Kelloggowy pakt žanych płodow njepschinjeśe, dyž maschinerija njeśtworimy, kótraž pśicźinjy wójny wot-strani.

Warśawscy studentojo pśeciwo wukrajnym tworam.

We Warśchawje tamnišći studentojo na dróhach de-monstrazije pśeciwo kupowanju wukrajnych tworow demonstruju, za kótrymi pjenjesy w Pólšej wostałe a jo wikowańska bilanca, kótraž je nětkole pažiwna, aktiwna sejźnka. Cźeśoba studentow je jo do drastoweje pśe-dawanje „Old England" dobyła, kótraž jo w jenych je błowonych drohach twari. Rosbźchi twarśe roschty a płót pśched klamanu, twarśi material rosnjetachu a polomi na murju napśijachu: „Njedobźahaju pólśe fabrik? Kupujśe pólśe twory!" Na to njeměrnitźy do radnicy pśicźejechu. Městowemu presidentej pśeśiwowe pśipisy pśepodachu, w kótrymž jo žada, so by jo wukrajnym firmam, kótrejž luksusowe twory dowožuja, sakasało, klamy w Pólšej wotewrjeś.

Zrażenje mjez policiju a ratarskimi dźełaćerjemi.

W Chrebenach pola Rawy Ruśkeje w Pólšej su strajkowazy ratarskich dźełaćerjo, kótrychž kommunistojo nawjedowachu, do policije sćełnuli. Hdyž dźiwchu policistojo na-wjednikow sajecz, spyta lud policajśku straju wobsbadźeś a w njej pśichitowanym policistam brońe zbrać. Lud bź z kijemi do policistow da a do nich kamjenje mjetaśe. Po-licistojo jo z tešakami wobaranju a sši wobohy sajachu. Na to bź móźno, měr sajo wobnowjeś.

Ruska w finansnym cźesnje.

Londonske burzowe nowiny „Financial News" w nje-dźelnišchim sawodnym nnaśtawku na finansmi nuśu bol-śewikskeho knjeźerstwa a na **sadwěrowane źrědźi pokasuje,** kótrejž wono nakoźuje, so by mohło pjenjesy k sapła-cźenju nakupjenoho wukrajneho źita swjedła. „Financial News" na tym dwěrtuje, so jo jena wukrajna banka na-dešła, kótraž by źitowe nakupje finansowała. Tole pra-śenje by jo wjeso mohło rosrěśaś, hdy by bolśewikske knjeźerstwo pśichodnjejšu ruśśi statny dołh pśichpóśnuła.

Teź Londonske „Daily News", kótrejž bź jo sbliżenje Jendźelskeje k Ruskej wustupowale, **bź po napraschenju**

pola swojich cźitarjow dyrbjale swěsćicź, so Londonske banki wjazy **njewěrja, so ža Ruska hišcheje raz finanzuje zhraba** a so so ſ posćiczenymi rusćimi konzesijemi nołoze-dźa sabĕracź. W nastawku „Daily News“ žo praji: We Londonje njeje zaneje wulkobanki, kotraž njeby wĕdźała, so je **Ruska nětkole w najbórschim finanznym cźišnje.** We Londonje žu pjenjezniwy, kotśiž mohli Ruscej sunožnicź, je by nĕtcźiske wobcźežnosće pschewinyła, **hdy bychu mohli ruskemu kujeźelstwu wĕricź.** „Daily News“ pišče, so je jedyn sastojnik jwjasta jendźelskich industrijow rzekł: Jeli so žu hišcheje nĕkajzy finanzni dyrdomdejniwy, je jim nĕkole możno, ſ Ruscej dźĕlacź.

Amerikanizy pjenjezniwy, kotśiž žu hižo hobrske summy do ruskich hospodarskich pschedewsaczow stykali, njedawaju kommunistam do swojeho dźĕła rĕczecź. Ruske nowiny žu hižo wospjet na to hórschišče, so wukrajni mĕšicźerjo kon-zesijow swojich dźĕlacźerjow najbórje wutwarjeju a so na zadanja a skórźby dźĕłowych radow njedźiwaju. K wschĕm tymle stórźbam je Moskowske kujeźelstwo mjeł-cźało a je ſ ranjeujomaj sćźahujo rzekło, so žo ſ pschi-pu-šcheźenjom wukrajneho kapitala jenož sajimy kommunistiskeho hibanja špĕchuja. Tohodla dyrbja so nĕkotre njepschijom-wośće kwišcź. Finanzne a hołodarske wobcźežnosće Ru-skeje žu w posledniem cźasu tak schibźerale, so je so knjeź-ersko rozsudźiło, generalny nadběh na saki wukrajnych kapitalistow cźiniccź.

W „Ekonomicźeskej Zizni“, rĕcźnym organje Najwyscheje hospodarskeje rady, je sapiš konzesijow wocźiscźeny, kotrejž chże siat wukrajnym pschedewsaczelam sa dobre sapłacźenje pschewostajicź. Licźba dźĕlacźnikow, kotrejž dyrbja so ſ kommunistiskeho hospodarjenja wuwlacź a so na pri-watnym hospodarskim podłožu dale wjesć, je tak wulka, so może so wo wopraunym hromadnym posćicźenju rĕ-cźecź. Byes wuběranja so fabriki, petrolejowe pola, pod-kopki, wuhlowe jamy posćicźeja, so so skoro sda, so je we Moskwje hotowa rĕcź, **so po puću pisches konzesije k kapi-talistiskemu hospodarskemu porjadej wróćicź.**

Sozialdemokratojo a kommunistojo we Łódźi.

Njedźiwajzy generalneho strajka je dźĕl dźĕlacźerjow we Łódźi pschećiwo dalewjedźenju strajka. W nĕkotrych dźĕlach mĕsto ſu kommunistojo do dźĕlacźerjow srasyli, kotśiž su k dźĕłu swólnili.

Jugoslowjanska skupština je swoje dźĕła wobnowiła.

W skupschtinje, kotraž je so pjatk po cźeśnych próždninach jako shromadźizła, je so minjuły namjet podał, so by so we wikowanišim srěźenju ſ Albanskej, Egiptowskej, Estonskej a Lotyschskej jednało a so by so wobźedły wuhjerk pomjenował, kótryž by text srěźenjow pruhował, wo nich rosprawił a jón hnydom skupschtinje k potwjerdźenju podał.

Zwučowiena ruska carowa wumrjeła.

Nĕtcźuschka ruska carowa Marja Feodorowna, maćej pozledniego ruskeho zara Mikkawscha II. a kotra nĕdawn-scheje jendźelskeje kraloweje, jako danska prynzeza Dagmar narodźena, je njedźelu w swojim hrodźe pola Kopen-hagena wumrjeła. Wona je posledna źiwa ſ wuž-scheje swójby zara Mikkawscha, kotreho ſu bolschewikowe skónzowali. Krótki cźaš psched swojim wumrjeśom je hromadźe ſ druhimi pschiwuzymi wopowĕdź pschećiwo Cźajkowskej w Amerizy podpźała, kotraž twidewa, so je na dźiwne waschnje wukhowana carowa dźowka Anastasija.

Ze Serbow.

Dubjownica.

Wutoru 16. winowca.

Hawoła.

Ze zbĕrki „Serbow 365 a 1“.

* 1744 w Golkojcach Pomhajbóh Khrystalub Fry-co, jako syn fararja Handrija Fryce, kiž 17. 3. 1815 jako wyšši farař při serbskej cyrkwi w Khoćebuzu zemrě. Tutón farař Fryco je mjez druhim wudał do-bry serbski katechismus a modleńske knihi; w rukopisu je zawostajił serbsku agendu, na kotrejež čiše je bohužel podarmo čakał. Jako najwažniši skutk pak su jeho předańske knihi z předowanjemi za kóždu nje-dźelu, kiž su so w serbskim ludu pilnje čitałe a hišće 1879, potajkim 6 lět po jeho smjerći, třeći króć wudałe.

† 1886 stary swěrny wučeř Malink w Khołmje.

955 přewinje khěžor Ota I. serbskeho wjercha Stoj-newa nad Reknicy a jeho wotprawi ze 700 jatymi.

1899 poswjeći so Khwaćanska cyrkej.

† 1916 Jan Gólč, farař w Rakecach, dołholětny redak-tor Pombaj Bóha.

* 1744 w Golkojcach Pomhajbóh Khrystalub Fryco, pozdźiši farař w Khoćebuzu.

† 1909 Jakub Cišinski, naš njezaporaniły wulki basnik

Cišinski wo sebi.

Ja palach za serbsek so zbožo,
Chcych skutkować na ródnej zemi,
Na cuzy brjóh mje žołma zdrě.
Mi twjerde drje bě cuze łožo,
Móc serbsku pak mi njerozlemi:
Bóh ze mnu bě.

Běch mało nawuknył so kłonić
A z cyła njenawuknył pleńčić;
To njetyje pak, kaž so wě.
Hdyž zbožo nocheyše tuž zwonić,
Mi žadyn dźeń so jasny kleńčić,
Bóh ze mnu bě.

Ja hwězdam skorźach swoju nuzu
A worlecom wolu sebi kowach.
Hdyž jěźech z khuduškeje sklě.
Ja serbski wołeń wo duši khowach
A prošach swojich sonow Musu.
Bóh ze mnu bě. Cišinski.

— **We wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer 0, thermometer we dnjo +9. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer 0, thermome-ter we nozy 0. Wuhlady na malo žo pschemĕnjaze wjedro. Stužkeźa je jara wyšoko na njebje, haj na wobłakanje sćźa. To nam praji, so je žo wyschina nad naschimi stro-nami sesyniła. Tuž wotdźerźenje spĕšneje pschihližo-wanje syhnje nižiny ſ wjeczora Europy. Ta je Jendźel-schej a Francowskej beschkodowanje pschinjesła. W nozy je nimale syhnje pomjerło. Raschi ratarjo nětko ſ khowanjom rĕpy spěchaju, hačrunnjež jej hišcheje wulki strach nje-hroży. Lětża je wurjadnje wjele myschi. Nasamsnim žy-wam a dźeźelam, tak dałoko hač sahinuze njeźiu, hroży wulki strach. — Jutrje sriedu khodźa kłónkźo 6,30 hodź. a khowa žo w 5 hodź. Mĕsačk skhodźa dop. 10,27 hodź. a khowa žo wječor 6,34 hodź.

— **Wschĕm** naschim žerbskim rjemjeslnikam a wo-**khodnikam** wosjewjamy, so je tutón tydźeń bjerźe-hebi natwórschk w „Pschedźenaku“ sverźejecź. Pschedźe-žo psches zyle lěto rjeńeba a nadeńdźecze jón minjałe w ty-dej serbskej źiwótnje. Wuspĕch je wĕsty.

— **Budyšći kupnik, C. G. Tietzens Eidam.** W jed-nanju wo wurunanju ſ firmu C. G. Tietzens Eidam we Budyschinje wotmě so pjatk w Driežďanach pojedna-wĕricźelscheho wubjerka, w kotrymž wobsamknychu, so ma žo wĕricźelam tónle wurunanišći namjet porucźecź, so ma žo zyke samoženje źrĕnorucźnikej (Trenbänder) pschepu-dacź, kiž ma je po sahadach konkurseho prawa na wu-kich wĕricźelow rozdźelicź. Wĕricźelo, kotśiž maju hač do 300 hriwnow dostacź, dostanu swoje dobromĕcze połnje wupłacźene a **dźełacźerjo, kotśiž su žebi swoje pjenjezy we koporniku lutowali, maju je tež połnje wupłacźene dóstacź.** Tute pjenjezy wupłacźicź je možno, dokelž su žohnuteho-wójźby žo wulkeho dźĕła swójich žadanjow, wdałe. Ned-na žo tež hižom je sajimzami, kiž buchu kopornik pschesrałi.

— **Biskop dr. Schreiber** je žo sarudźenu njedźelu na pucźowanje do Roma podał.

— **Kradnjene bu** 13. 10. 28. w cźasu wot 1 hacź do 5 hodź. popołdnju, na Kamjenitnej haśy wot hoscźenja wuwź, 1. mužaze koleźo jnamki „Phänomen“, cźorne, kraj-na, tež tajle fwjena a blachi, wodorune, dele fhibnjene wo-dźidło ſ cźerwjenymi, wołschkodźenymi pschinnadłami, Dun-lopowymi žamobĕhač, pedale ſ wotnoschenymi gumijowymi sapołožkami, schĕre gumijowe wobrucze. K kołesu bĕšu-cźemnobruna aktowa toscha, ſ nĕhdže 30 aktowymi papje-rami Bjenadźij Dźĕdźinzowo w Jödźaru a 2 smĕnzy, wupi-sjenej na mjena Rosmi a Schibak. Sa sažobostacźe mjenu-wanych papjerow je wołschkodźeny 20 hr. myta wusajił.

— Dale w sdalenicźej wokolinje je nozy ſ 11. 10. 28 cźorny žonjazy Ssylowy kožuch ſ módrym crepedehine-pod-schiwkom, smutska wuschiwanje a bordeure, 1 runje tajle płascźej (mantel) ſ rózojto-drjewjanobarbotym połschiw-kom, smutska tohornnja wuschiwanja a bordeure, taj tej žonjazy płascźej ſ jerdźelskeje tkrĕžkotwołwnjekateje drap-peweje maćisiny ſ kožuchowym kornjarjom. — Wo wězowne jdźelenja prošby kriminalna policija w Budyschinje.

— **Autobušowa cźara ſ Budyschin do Bĕcźeje Wody.** Hižom wot kónca njedźele 21. oktobra 1928 wotewri so wobkhad [illegible]-Wodźanskej autowej cźarje. Do tuteho wo[illegible] zobotu 20. libra jĕba na pru-hu, na kotru žu wyschnjoseź, newinaro ald. pscheproscheni.

S **Khelna.** Njedźelu popołdnju w 3 hodź. sajedze na statnej drohy mjes Khelnom a Cźornym Hodlerjom we-žobowy automobil do konja łapschaha, kiž ſ Budyschina pschijĕdże, a srani skocźo na lewym boku a sadnjej nohy. Pschi srażenju sajĕdże wós ſ tajkej mozu do schtoma, so žo tón hnydom wuwali, pohoncź bu **se swojeho mĕsta** do woja wjerhnjeny a žebi na cźole krwawjazu ranu nabi. Cźiśko wobołowjeho auta žu swěźcźili.

S **Rachlowa.** Rachlowska dobrowólna wohnjowa wo-bora smĕje mjes 16. a 20. oktobrom zas nóžne alarmowe smucźowanje.

S **Bukez.** Njedźelu popołdnju wokoło 4 hodźin trochu sturjeny pucźowazy dźĕlacźer do automobila sašeda. Do-kelž žo dźĕlacźer na drohy tam a sem motasche, njebĕsche wjednikej auta, kiž ſ Lubija pschijĕdże, možno, jón ſ cźo-žom sastajicź. Auto sbrahny dźĕlacźerja a wjerhnu jeho w stronu. Won bĕsche žo na prawej nohy thĕrko sranił. Jako bĕsche knjes dr. Schmidt snjeńbożeneho swobala, dowjesechu jeho se swojim autom do Budyšćeje mĕsch-cźanšćeje thorownje.

S **Bukez.** Wčera wječor wokoło 10 hodźin wudyr-woheń w hoscźenzu „K slotemu tłuczej“, kiž steji pschi drohy mjes Bukezami a Trjebjeńzami a pschewobtrosi-brózeń a hródze do rospadankow a popjeła. Domjte je stejo wostało. Wschitkón grat a elektrilje pschipraw-maschiny, žito, syno a słoma žo žobuspali, też nĕkotre

---

Józef Knap:

Mužoła a hory.

10] (Pokracźowanje.)

Na to so nĕchto sahjo Schedor dopomni. Hlej, njejsu-li šmĕšćne cźłowjeze pschedewsacźa pschećiwo bożim! Nicźo Boże tón cźłowjek njewotkorjeni.

Po-polach-khodźenje poczа žo jemu pschezo bóle lubicź. Nałĕtni wjecźor hustnješe a wonješe. Po łukach, schtož bĕ žitnicźerjo hacź žem, schumješe Bah. Dokoła stojachu hory krucźe na straji nad šmĕrkajej dolinu. Twjerda starzewa khowa sacźuwasche potrĕbnosće mĕra, kiž padasche se bożeho wjecźora.

A tola tón Herman!

*

Mjes tym so donna wo-jitwje też wo dnjo niž jara šwĕtłej, dokelž drjewjany wjerch njebĕsche wobmjetany a wobšelemy, nimale sacźmi. Cźma ſ kutow žo po sćenach rosłeše, hdyž bĕchu prjedy pjecza wobrazy wiśzałe, ale wot toho cźasa, so bĕ hospodar pschekrutił k baptistam, wudo-rachu próżdnje, so bĕ to wopraudże stynkno. Jich měšttnow smjerdźowachu žo potom, jedneho po druhim, te tasćicźki ſ na-pišnjami, kotrejž rychtarka tak jara hidźeše, tón cźapor, kiž muž ſ Mikulašcha nosćeše. Rychtarka, bywajzy žama do-ma, thodźeše jenož wokoło khachlow, so by hotowa była se wjecźerjom. prjedy hacź muž dóńdże.

Stajnje nosćeše jeju cźert wonka. Pak jedneho pak druheho, najcźałcźišcho wobeju.

Pšche to rychtarka njeseźahny ani pjaty ſ domu, dóńž ju tu pomjatkuja, chĕba hdyž na polo khodźeše abo dźe-šche do Mikulašcha na wiki. Dozyła pak też doma ludźom ſ pucźa thodźeše. Pschińdźe-li ſ rychtarjej nĕchto mjenje znaty, njedałše žo widźecź wo jitwje, njetwórdźe ani na krocźałku wot swojich hornzowo a ładźicźkow pschi khachlach, wobstajnje mjerzaza, stajnje jenož pumpotata mĕsto skład-neje rĕcźe.

Nĕtko žo jĭ sedza, so hižo dlĕšchu chwilu nĕchtó po dwo-rje thodźi. Napoślednu jaźnje saślyscha, jako by nĕchtó se drjewom wo sem klepał. Pohladny tuž je jitwu. „Dobry njerzan,“ pštrowi ju muž, pschedy njej tak njenadźijzy, so žo satorchny. Ale njebĕ k tomu pschicźiny. Psched njej stoje-šche jenož hubjeny Balascha.

Spohladny do jitwy, prjedy hacź žo wotmołwiły na po-strow dočaka, na kotruž by trjebaj žamo podarmo cźakał, a roshladny žo po tworjenju.

„Ssama domna?“

„Haj.“

„To je schkoda,“ rjekny muž ſ drjewjanej nohu, inva-lida ſ wójny. „Nó, to wschak bychće też wy dokonjaka sašupicź, kak też to niž. Tu žym wupłacźenške listno, po kotrejž bjerm podpjeru ja tu nohu, žebi pschinjesł podpi-šacź.“

„Tuž wocźakkeźe“, jemu wotmołwi, „wschak muž hižo kóždu khwilku pschidźe.“ Potom dźeśche ja ſ jitwjim dźe-kom.

A tu žo wukopa, so ma muž po prawom jara mušne.

Mersźaza žo wot kachli wotworhny.

„Tak dajcźe jom!“ rjekny sčońcźnje, hdyž poczа jej wu-jaśnicź, so wopraudże to njetrjeba wjeśćeho rosuma hacź rychtarjowy podpiš a kolk.

„Wy tola możeśe muža podpišacź?“

Na tole pschińpomnjenje šwoita jemu wotmołwu dołžna.

„Sašpwĕcźu“, prajeśche jenož.

Sadźerza jej ruku, hdyž chżyśche lampu sašpwĕcźicź.

„Nĕ, to wschak trjeba njeźe. Podpiš a dołcź je. Schto halle budźeźe wulke pytanje cźiniccź!“

Podpismy jej papjeru; a cźornidło ſ pjerom bĕ žubu pschińjeł, so by to pytacź njetrjebała, tak pschedhladninwy bĕ był.

„Tule jolwle. Takle!“

Dunny na papjeru.

„A jam stłóczi kolk. Widźiceźe, kak samožeźe byeź se rychtarjom.“

Žona wodychny.

„Wudźerźi dha wjedro takle abo pschińdu lĕtża lodowi mužoju pryedy, schto mĕniceźe?“ da ſo žona do rĕcźenja.

Ale nĕtko bĕ to Balascha, kiž pokasa ſo ſ teju drohu se njepschećelcźelom rosmokwy. Rosshladny žo, jako by tu jeho nĕschto palito.

„Dobru nóź!“ rjekny sa khwilku.

A wona saślyscha spĕšchny dumpot drjewa wo kamjeń hdyž po dworje wotšał stupotasche.

Potom pschińdźe Adam. A jako byschkaj žo sćźahał hnydom sa nim bĕ tu też nan.

Schedorowa pschińneše kykelowu polivku na blide.

„Balaschej žym tu papjeru na wupłacźenje podpi-šała.“

Rychtař wukładże knižki na wokno a wutšecze žo kate-ani so by nĕschto na to dał, schtož bĕ prajiła. Ale hnyd k wĕschkej dźĕsche, posaśa na pał pucźa.

„Schto žy ty prajiła? Wupłacźenške listno?“

„Tón, kiž tu podpjeru bĕrje.“

Rychtarjowy hłóž bu njewĕsty.

„To tola możno njeje. Ja žym jo tola wcźera ...pišał.“

„A kolk chżyśche“, pschišpomni, niž wschak wjasy ſ kej rosšudźenoscźu Schedorowa.

Nĕtko žo do teje wešy, kiž poczа žo jako njeluba jom-też Adam mĕschesche.

„A kajši mĕjeśche napohlad ta papjera, maminka?“

„Ach, schtó dha na to widźi“, wotbu jeho mać, ...je hižo cźina.“

Rychtař sahy na nohajzy, kiž mĕjeśche w kapju. ...możeśe w tej khwili muzłicźeli do poriadka sniesecź. Wedwa Balascha nĕwa napadły, so žo cźi ſ tkowa wjercźi. Sa jenož nĕschto njenaparał.

Wjecźer tak prawje njeseźłodźi.

Setkacź žo ſ Hermanom, to nihdy hišcheje w sejsnych njebĕ nicźo dobreho pschinjeseło. Zidźej žo nałeźeje na wo-kopucźu wuhibach. Też Sšyn Boži bĕsche byl wot Zidow tschitschowany.

(Pokracźowanje seśehnje.)

...dobiachu we wohnju łóńz wjacy, wschitkón druhi ...wschachu wuthowarcy. Mjes wohnjowymi woborami, ...hu haschcy pichitkwatale, běchu prenje Pomorsta- ...ńskeho a Buteczanska wobora. S kajkeje pichiczinny ...wobcni nastał, njeje hischcje znate. S wohnjom potrje- ...bowany „Stoty kluch", tiż běsche też wożebje ...ńskowym czażu, i hojdou sa puczowazych rjemjeślr- ...

S **Barta.** Pjatk wjeczor mjetachu Dubrawjay hólzy ...ńskeho mosta pola tudomneho knjeżeho dwora ...ńskeje a błóto do wożobweho czahu, kiż ś Wósporta ...ńskeje. Stśinikow, schtyrjoch hólzow ś Dubrawki, żu ...ńskeje, i jich mjena swěścili. Swoprědka woni pře- ...ńskeje, potom pak pichidachu, so żu njedocżinkojo.

S **Barta.** S wutkim podawkom sa Bart a wokolinu ...ńskeho njedżelu sacżehnjenje prynza Ferdinanda ...ńskeje do Barta. K jeho powitanju běchu żo wschitke ...ńskeje towarstwa ś thorhojemi, dżekacżerjo Bartskeho ...ńskeje knjeżeho dwora, hornje rjadownje ...ńskeje Rakołdżanskeho dwora, hornje rjadownje ...ńskeje a Rakołdżanskeje schule a mnoho pichihlado- ...ńskeje werschi. Popołdnju wokoło 3 hodź. dojedże prynz ...ńskeje per, pschewodżany wot 6 jězdnych w starych rucżer- ...ńskeje drastach, na torhoischczo a bu tam se schumjajym ...ńskeje powitany. Młode holzy pyschachu auto ś kwet- ...ńskeje a mało holcżka pschepada prynzowskemu porej ...

rjany kwěczel. W mjenje Bartskeje wożadu porěcża k. ...ńskeje wjeżnjanosta **Wacker** powitanske słowa, knjes farar ...ńskeje Mrósak rěczeńske sa zyrkwinsku a schulsku wożadu a sa ...ńskeje żeju dworow porěcża knjes wyschchi inspektor **Vogel** ...ńskeje Barta, na czoż Bartske spěwne towarstwo wuspěwa ...ńskeje „Bóh prostrow cże". Widomnje hnuty podżakowa so ...ńskeje ho sacżehnjenju wopołasake a słubi, so chże na pschecża ...ńskeje zyrkwje a gmejnu dźiwacz, dalokoż to leży w jeho mozy. ...ńskeje Mjes tym so posawnischi chór pschednjeże hymnu „Nje- ...ńskeje so bychu so psched wrotami hrodu sestupale. Wrěti ...ńskeje psched wrotami běchu so hajnišy sastojnizy sestupali a ...ńskeje powitachu knjesa ś wschelkimi sstrowom. ...ńskeje Prynzowski por stupasche sa braschku Krawzom ś Barta, ...ńskeje tiż běsche w herbšej drasce, nimo do rjadow sestupanych ...ńskeje towarstwow. Też tu witasche młodeju mandżelsku ...ńskeje spramny pschiwyst. Dżeń wobsamknu so ś kmótnizowym ...ńskeje cżahom, tiż psched hród pschicżahny. Pschedbyda Bart- ...ńskeje skeho wojerskeho towarstwa, knjes Arnošt Grof ś Bar- ...ńskeje ta, powita tu prynzowski por w mjenje wschitkich wob- ...ńskeje dżelenych towarstwow. Knjes prynz ś Lippe podżakowa ...ńskeje so hischcze ras sa wschitke pocżescżowanja a se zhromadn- ...ńskeje nym spěwom so rjana swjatocżnosć skónczi. ...

S **Wósporta.** Hischcze dosć lahodnje wołběża hrjedu ...ńskeje so snaje, wuzywa ho pschezo k wożebitym wujeżdżowanjom ...ńskeje motorste njesbożo na Wilhelmskej dróży. Tale dróha, każ ...ńskeje a tuż njech policajska wyschnosć żiwoju wożebitu kobłuskej ...ńskeje krucże na to złoży. S nimale 100 kilometrisej spěschnosću ...ńskeje budżesche motorski koležaŕ se łoźinkom do jastschaja faśeł, ...ńskeje njebudżesche-li psched jamym konjom padnył. Motorisej ...ńskeje kolojeźdnaj so pschi tom njemałe franjeschtaj. Nadżijom- ...ńskeje nje jeju tole njesłożo pratwje powuczi.

S **Wósporka.** We naschim mjescze liczba dżeconjemjezja- ...ńskeje zych njeje pschiběrała. To ma so pschijomnemu wjedru ...ńskeje dżakowacż. W septembru dostawachu 14 muśiży a jena ...ńskeje żónska podyjeru.

S **Kamjenza.** Ssobotu popołdnju wokoło 4 hodźin je ...ńskeje ho w Sparmanez skale pschi Kasarnskej dróży wobżaru- ...ńskeje jomne njesbożo stało. Jeneho pononcza ś Kamjenza, tiż ...ńskeje běsche kamjenje sa wuśadżenje dróhow na śmój wós na- ...ńskeje kładł, kopny kóń do sadnjeje hkowy, jako dyrjeże jeho sa- ...ńskeje pischaśnyć. Pohoncżej ho nop cżejko wobschkodźił. Dżeka- ...ńskeje cżerjo samaritojo posticżiczin sniesbożenemu prénju po- ...ńskeje moz a dowjescżu jeho do Mikotneho wustawa.

S **Wojerez.** Ssobotnische swinjaze wiki we Wojere- ...ńskeje zach żo spěschnje wotwiwachu. Běsche ho wjele kupzow se- ...ńskeje schło. Na pschedań běsche 272 prośatow a 4 běhali sa ...ńskeje prośata płacżachu 13 hacż 22 hr., sa běhali 40 hacż 80 ...ńskeje hriwnow.

S **Cżelnego.** Pschedżenak pat je ho lětsa ś naschej fe- ...ńskeje rmuschu mylił. Wona njeje hakle 28. a 29. oktobra, ale ...ńskeje **hižo 21. a 22. oktobra.** Kermuschne prawidło pola naš ...ńskeje réka: Hamor a Wojerez hłosuja żo po Michale. Cżelno ...ńskeje po Schimanju a Judże. Schiman a Juda pat niesmětaj ...ńskeje sobu jěsć a tohodla dyrbimy kermuschu lětsa hižo 21. ...ńskeje oktobra swjeścież. Wschitkich lubych hościi, kotśi dźedża ...ńskeje na Cżelnjensku kermuschu pschijścć, prošmy, so bychu so ...ńskeje potajkim tydżeń prjedy na pucź nastajili, dokelż tydżeń ...ńskeje podżischo żu tykanzy a pjeczeń sjedżene a je nasch dobry ...ńskeje kermuschny kołej wupity. Nasche luże żoun maju tutón ...ńskeje tydżeń nětko nusne ś pjeczenjom a druhimi pschihotami, ...ńskeje dokelż wjele kermuschnych hościi wocżakuja, też ś města. ...ńskeje K létu pak chże so **Pschedżenak** porjedźicź a chże Cżel- ...ńskeje njanku kermuschu **schipowedacź prawu** niedżelu.

S **Rychwalba.** Létuschi nastupichi hermank mětesche ...ńskeje dobry wopyt. Ludźo kupowachu najbóle cżołku draiku ...ńskeje a schaty sa bljiku symu. Někotrykuli ratał dyrbjesche ...ńskeje howjaze kłocżo pschedacż, dokelż nima dosć pizy. Wje- ...ńskeje cżor běchu pola Wiewenez hermanske reje. ...

Hospodarski rozhlad.

Wukom 16. oktobra 1928:

Wczerawše kurzy w Barlinje.

...ki	4,197	100 pólsk. złotych	47,225
...ski punt .	20,369	100 čěskosł. krónow .	12,435
...ske frankow	80,79	100 franc. frankow .	16,38

Barlinska burša wczera do tuteho tydżenja se žinadnym ...ńskeje wažnym faktum. Kursy wschelakich efektow so jesstajo- ...ńskeje Podobnje 65 na wikach ś dołżnymi a rentowymi ...ńskeje papjerami.

Produktowe wiki wczera pornjo žoboże žaneho psche- ...ńskeje mjenja njejschinjeschu. Wiki běchu mérne. Wczera pla- ...ńskeje čachu:

w Barlinje

pschenicy 10,60—10,95 hr. (10,75—11 hr.),
rožki 11,05—11,30 hr. (11,05—11,30 hr.)
jačmjenja naiwnskeho 10,50 hacż 11,20 hr.,
(10,95—11,20 hr.),
jačmjenja nałtnjeho 12,50 hacż 13,25 hr.
(12,50—13,25 hr.),
wowsa 11—11,40 hr. (10,95—11,35 hr.)

w termijnowym wikowanju

...o oktobri: rožki 11,17½ hr., wowsa 10,60 hriwnow,
...o dezember: pschenicy 11,65 hr., rožki pak 11,40—11,41¼ hr.,
...o měrc: pschenicy 12,05—12,07½ hr., rožki 11,82½ hr., wowsa 11,50—11,47½ hr.
...a meju: pschenicy 12,32½ hr., rožki 12,05 hriwnow,

Pschitutkowanje:

...ołup do domu, Pólny Hrodźik w Běłej Wodze, Aue 8.
... Schkrowa w Niskej, Konsul Chrystkowa haża 1.
... Redka w Biskopizach, Połčanska dróha.
... Bertschyna w Budyschinje, Mjasowe jědli.
... ...ujski dwór w Rakezach.
...ołownja w Rjkowje 28 a knježi dwór w Krjebi.
...ilanskeho, mlyn w Schkrachowje.
...ehmannskeho, Mjerzink w Dražwjach.
...ilanskeho, Richter w Budyschinje, Sserbske hrjebje a ...ata w Biskopizach.
...ilanskeho wuczisnika, Beyer w Biskopizach, Klóschtrska ...aża 7.
...ilanskeho, Seidel w Budyschinje, Sedanska haża 26.
...ilanskeho, Wenka w Rychwałdze.
...chtenmannskrow, Kraftanlagen Aktiengesellschaft w Hród- ...u, Cżicżanska dróha 10.

Na pschedań.

...emeczing w Běłej Wodze, Pabelt na Kowarskej haży 5/6.
...ilanskeho stoł w Běłej Wodze, Sserbska haża 5.
...ilanskeho, Borsch w Sdywiju pola Hródka.
...ilanskeho jonjaze, Schokla w Budyschinje, Jurjowa haża 10.
...ilanskeho w Kamjenzi 6 pola Pančez.
...ilanskeho a kundros w Bórku 4 pola Wojerez.
...ilanskeho podšobna, wyšokošmuczelna, w Ssmilnej 21.
...ilanskeho, Schoda w Boschezach, knježi dwór w Cżichc- ...ańskeho.

Soudnišu na pschedażdżowanje

...o pjatk 19. oktobra 1928

...e Wuliskich Sdżarach w Sserenbez hoscżenzu dop. w 10 ...odź.: Portschon, Ršnailki stoł,
...e Wojerezach w hoscżenzu „K Ssokolej Hnezdu" dop. w 11 ...odź.: meble, schijaza maschina, hospodarski wós, schal- ...ańskeho, cżesnik, klamarske blido a waha,
...e Kulicy w hoscżenzu „K hwězdže" dop. ½11 hodź.: pje- ...ańskeho rjenje, kamor, toileta k mnezu, kupańske kachle, radio, ...ańskeho nocżna schafka, wucżahowańske blido se 4 stolami,

schtwórtk 18. oktobra 1928

...e Budyschinje na Budnitzkej dop. w 10 hodź.: 3 stejace ...ańskeho cżapniki, 3 klawéry, 2 łožy ś matrazami, schpihel, 5 gra- ...ańskeho mofonow, kamor la gramofonowe bejski, hobanzy, pje- ...ańskeho rjenje, kamor, turnarske khabaty, hołkowy, hołczaze ...ańskeho schafki, drastowy powěschak do pschedstwy, klamarske ...ańskeho blido, pschihotowańske blido, praża, konjej, rěsnišk ...ańskeho a kupańskich blidow, pianofortej, 4 knihowe kamory, 6 bišejow, štok pšched wišańske blido, 152 gramofonowych ...ańskeho deskow, 3 klamarske kamory, kamot do lčhatnje, harmo- ...ańskeho nij, vertiko a 4 wišańske stroje.

...ańskeho w **Hamorach** w Leńscherej hoscżenzu dop. w 9 hodź.: gra- ...ańskeho mofon ś 10 deskami, měchawa, zentrifuga, schijaza ma- ...ańskeho schina,

...ańskeho w **Sprjojzach** dop. w 9 hodź. w Ruprechtej hoscżenzu: ...ańskeho krowa, cżorna schafka,

...ańskeho w **Chołmje** dop. w 10 hodź. w Junkez hoscżenzu: klawér, ...ańskeho we **Wukraucżizach** pop. w 2 hodź. w Meldźa hoscżenzu: ...ańskeho šwinjecźi, vertiko, schkleńcżany kamor,

...ańskeho we **Wuśim Radschowje** pop. ½5 hodź. w Kesserez ho- ...ańskeho scżenzu: mužaze kolo a komoda,

...ańskeho w **Kletnom** dop. w 11 hodź. w Tlustitkez hoscżenzu: proše- ...ańskeho cżi, zentrifuga, schijaza maschina, kolo,

...ańskeho w **Malej Woleschnizy** pschip. w 12 hodź. w hoscżenzu: ...ańskeho zentnarske šwinjo, 2 jutri rožki,

...ańskeho w **Zumplu** pschip. w 1 hodź. w Hofmeyerez hoscżenzu: ...ańskeho krowa, cżorna schafka,

Ssudniske pschedażdżowanje leżownoscżow.

...ańskeho Khrża rožkowna, na wjazore šwójby, w Budyschinje na ...ańskeho Wjeleczańskej dróży 15, ś wulkim ¼ lózom leżownoscżu. ...ańskeho Hódnotu šu na 20 700 hr. postajili. Do wopalnieje po- ...ańskeho kładnje šu twarjenja ś 23 600 hr. sapisane a žiu- ...ańskeho schcy twaršenu wuichtrej Ernstej Emilej Schiffnerej we ...ańskeho w Budyschinje. Na pschedażdżowanje pschindże ichtwórtk, ...ańskeho 29 nowembra 1928 dop. w 10 hodź. na šuduiščwje we ...ańskeho Budyschinje, šiwa 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dżenja dop. ¾11 hodź.: Wiki šu šnadne pschi wczerawschich płaczišnach.

Dop. ¾12 hodź.: Każ pschej hodźinu, wobrot wostanje šamjesłowany.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	15. 10.	13. 10.
Pšenica	212-215	212-216
rožka	209-212	209-212
nal. jačmjeń	—	—
naz. jačmjeń	202-212	202-213
wows	200-210	200-210
kukurica	218-220	218-220
pšenč muka	26-30,00	26-30,00
ržana muka	27-30,00	27-30,00
pš. wotruby	15,25	15,25
ržane „	15,50	15,25
lane symjo	—	—
hróch	—	—
raps	328-330	328-330
pjeluški	—	—

	15. 10.	13. 10.
bony	—	—
woka	—	—
mórdre łupiny	—	—
žołte łupiny	—	—
zeradella	—	—
raps. wosušk	19-19,80	19-19,80
lany wosušk	24-24,40	24-24,40
pocn. molasa	—	—
bérnj. kruški	19-20,4	19-20,50
syno, 50 kg	3,90-4,60	3,8 -4,40
rżana slama	0,90-1,10	1,10-1,20
pšenč. „	1,10-1,25	0,80-1,05
wowsna „	1,15-1,30	0,85-1,10
jačna „	1,10-1,25	1,15-1,30

Płaczizny rěznecho skotu na Drježdżanskich skótnych wiknach.

15 oktobra.

162 woł., 376 byk., 356 kruw. a jałojc., 606 ćelat., 698 wowc., 3571 swini.

Płaczizny za
woły: 1. 55—58, 2. 44—50, 3. 35—41, 4. 30—33;
byki: 1. 53—58, 2. 45—50, 3. 39—42;
kruwy: 1. 46—52, 2. 36—42, 3. 28—32, 4. 24—26;
jałojcy: 1. 52—56, 2. 42—48;
wowcy: 1. 60—66, 2. 50—58, 3. 40—58;
ćelata: 1. 80—85, 2. 70—78, 3. 60—68;
swinje: (přez 300 pt.) 82—83. 2. (240—300) 77—80, 3. (200—240) 73—76. 4. (160—200) 70—74.
Rancy 70—74.

Drježdżánska burza (15. 10.).

Pšenica	214-219	běrnjace kružki	23,00-24,00
rožka	221-226	pšenč. wotruby	15,20-15,80
nalětni ječmjeń	250-265	rżane wotruby	16,00-17,50
nazymsk. ječmjeń	219-224	pšeńčna muka	41.00-42,50
wows	220-228	rżana muka	33,50-34,50
čerwjeny dźećel	190-200	woka	-
raps	330-335	pjeluški	-
kukurica (Mais)	216-218	hróch	-
suche truhanski	-	ookrowe truh.	-

Serbski swjedżeń w Delnjej Hórcy.

To bě jasno hłódny dešcżik na šacżinu rolu! Nimowuzo- ...ńskeje dźelawe herbske towarstwo „Radšije" ś Budyschina bě ...ńskeje njedżelu wjecżor k nam pschišło do Delnjeje **Hórki. W No-** ...ńskeje wakej hoscżenzu je wopytowdže krasnu herbšk wjecżor **nw-** ...ńskeje hotowało. S Delnjeje Hórki a Bérhnik a ś někotrych ...ńskeje wokolnych wjsow pschišłodźechu Sserbja a Sserbowki **we** ...ńskeje wulkich šurach, pschedewschém młodźina. Towarstwo „Ra- ...ńskeje džija" je nam tola dalwna šnate a luby. Psched dwěmaj ...ńskeje lětomaj wuhotowa nam też herbšk wjecżor. A potom, na ...ńskeje Budyschšku kermuschu, naš dże njepschepohoschuje, ale na ...ńskeje to na šwój šwój. Hnoj šlawny płaczi dwaž. S naschcje ...ńskeje wuiwoczji dwaharjo a někotra rjana dwaščka tutemu ...ńskeje pschepohoschenju rad sejčhuja. „Radšijenjo" nam tak nje- ...ńskeje mjerzi njejšu, ale lubi nam šu, cżim lubšchi hischcje po ...ńskeje wcżerawschim wjecżorn. Pschijnjesechu nam tola hobu žłoz- ...ńskeje zo, wobrězuaje hłózo ś naschimi krasnymi spěwami. Na- ...ńskeje džijenje derje wědża, schto namny na wšach tak lubje rad, ...ńskeje njenujaz hórý. Pod mischterskim wodżejom ...ńskeje knjeza Wowczerja sašpěwa nam žynly mužkamy chór schty- ...ńskeje rihłožnej spěwaj: „O mily šwjaty wjecżorje, hubje lubje ...ńskeje witany" a „Holbjam šym ja dobrě". Mjeczarow šwon ša- ...ńskeje klinża tak lubje, jako by nam dźeń žožo do wutrohy ro- ...ńskeje nicź a wo „Hołsiju", to njemóžachmy žo dowočkać, każ ry- ...ńskeje wy. Mjeńcżrównu pschedsydża towarstwa, knjes redaktor **Duczmann** potom bohate wowptowachmy ś wutrobnymi ...ńskeje słowami powita. (Knjes redaktor Duczmann njeje nam Sserbam njesnata wożoba. Schtóż „Serbske Nowiny" ...ńskeje cżita, jeho po mjenje hnaje. Wšednje šwojich cżitarjow ...ńskeje powšcżeni je Sserbow a ś bohatym a rjenje pišanym ...ńskeje pschilepkom šadawja. Na taschich wjecżorach šesnajemy te ...ńskeje wožoby, kotrež žu nam wschędnje tak blizo klóżnje wot ...ńskeje wobliczа ś wobliczu. To je tež wjele wjaceje a wažne).

Tšo herzy je šlawnych Strnadowych hudźbni- ...ńskeje kow hižo wot 7 hodź. rjenje ś rejam herbske pěsnicżki ...ńskeje hrajachu. W pschestawkach pokliczachu nam pschjemy hudźbny ...ńskeje konzert.

Pschedbyda župy „Jan Arnošt Ssmoler" knjes Krjeż- ...ńskeje mar porěcża pohonjaze słowa wo rozwiezu herbšich to- ...ńskeje warstwow, wo jich samerach a skutkowanju. Wjes dwóla ...ńskeje žu jeho jadrine słowa na płodny rolu padnyle. To wo- ...ńskeje kolne herbske organizazje běrzy sacżuja. Stejo a se jaho- ...ńskeje rjenjom wupěwachu pschitomni narodnu hymnu „Mjana ...ńskeje Lužica."

Nimoměry šwobodoschczi žo ľudowej posticżeńzy khóra „Schka je ta holcżka trawku žnjeć" a „Pschijźł je panik do ...ńskeje Delan". Pschijwomnicź dże njeje hanj, to toubjernje, jaž- ...ńskeje nje a harmonizuju pschedniejcne šwowy žinjacżu schumjacy ...ńskeje pschikleš.

Nadźijenjo pschidachu hischcze mały žorcżik: „Mischtr Schidlescho". Naschi lubi hoscżo maja woprawdże sa wschó ...ńskeje dźelo wubrane moju. Mcżinjay, špěwarjo a hakle dźiwa- ...ńskeje dźenjay, wschitzy bjes poroka. Ssyšły kulachu žo pschihla- ...ńskeje dowarjam po lizomaj. To bě tajki pěkny zornny wustup je ...ńskeje wjeseńeje korczmicżki. Wschitzy dźiwadźelnizy běchu tak zyle ...ńskeje pschirodni, każ by wschitko byeś dyrbjało, bjes wschcho ja- ...ńskeje cżinka, ale ja to cżim pušonnischo. (Nich nawjedniceji, knje- ...ńskeje jej Schcibi, hłuchcha wošebity hlok, pschetwź wón je tola ...ńskeje i duschu dźiwadźelnikow „Radšije".)

Najrjeńiche posticżenja šobu bóhu naschc narodne ...ńskeje reje. W Budyschinje šu je sapocżali pšiwoacź (knjeza ...ńskeje Měranka Lejschawiz a k. direktaŕ Bjarnat Krawcz ś Radšiju) ...ńskeje Nětko dobywaju ho pschcżao je schérschej zofmu do naschich ...ńskeje wjesku. Wjele mar ho hischcze dźerzeć, ale sapocżatki tu ...

ſu, njedźelnišći wječor je ſako teho abo tamneho ſa naſche kraſne ludowe reje ſkrěł. Dźensa nam tu a tam hiſchcze tak zuje ſu, a tola je wſchitko naſche. Zuſy je wobdźiwaja, jenož my Sserbjo rjanoſcze naſchich pokładow ajeſuajemy. Mežiny ſo ſlónčnje wo Bjelnach Kančinſkeho, kiž kujeſna Cžeſpliz rjenje pichi ſpočatku wječora beklamowaſche: ke krutemu bźéku, ſo by po nim naš ſerbiſka ſemja i cžeſku k poſlednjemu wotpočinkej kryła.

Mjécze dźak, lubi Nadźijenjo, ſa njedźelnišći wječor a pichiházcze bórzy ſaſo!

Z Łužicy

* Se **Schěrachowa.** Wobſchudźerſki njedoczink ſo tu wokoło bruczi. Sſrjedu pſchińdże muježi do klamow tudyſcheho wobſtwa, pſchedſtaji ſo jako wobſtwodny wjednik, Bórkowſkeje ſtaly a ſwoje wuprajenja dopokaſa ſ pſchedpoloženjom wupokaſanſtich papjerow, kiž běchu w porjedze. Wudawaſche, ſo dyrbi ſa dźéłacžerjow w kale ſpódnje ſchaty wobſtarać, twory pak może halle pjatk ſaplacžicź. Wón wſa ſbohom dźéłu koſchkow ſobu a dyžbyſche pjatk ſaſo pſchińcź, ſhptkuy dźél wotewſacź a ſbohom ſaplacžicź. Mjes tym ſo po wobhonjenju wupokaſa, ſo knj. Lengefelda dozywa njebywa. Hdyž wón ſaſo pſchińdże, namolwjachu jeho, ſo ma ſobu na ſudniſtwo pſchińcź a ſo wupokaſacź. Duzy po puczu pak wón cžekny. Sawěſcženja ſawolaneje policije běchu bjes wuſpěcha. Wobkhodnik ma pſches to chětru ſchkodu.

* Se **Salomja.** W naſchej wſy je ſo nowy pſchipad ſpinalneho wukhromjenja ſtał. Tón krócź je jenoſcžine dźécžo ſkhorilo.

* S **Wiednarjez.** Jako ſobotu rano 60-létny kubleř Julius Wóhma ſkotej w hróbži pizu dawaſche, jeho njeſahby wol tak ſtroſchnje ſ ſcžénje pſchinjeſ ſo ſo wbohi muż ſmutkach cžeſko krani a hižom ſa króttu khwilu wumrě.

S **Wolbramoz.** Wobžarowane njeſboże měſeſche 12létny hyn tudomneho ratarja. S njejapkim wutřełom, kiž ſta ſo ſ zyle hiſchcze njewujaſnjenym pſchipadom, krani ſo jemu ruka cžeſko, tak ſo dyrbjachu porſt wotſtronicź.

* S **Wulkeho Schunowa.** Tudomny 57-létny fabrikiſki tkalſ Korla Arnoſcht Häbler je ſebi ſ wobwěſnienjom ziwjenje wiaſ. Jeho pſchiwuſnji jeho ſobotu dopołdnja we komorje na ſubi wiſaſo nadeńdźechu. Häbler, kiž běſche we porjadnych wobſtejnoſcžach ſiwy, je drje w cžeſkich myſlach ruku na ſo ſložił. Häbler běſche woženjeny a ſawoſtajił dwě dźéſcži.

* S **Ruchnowa.** Schwórſk wopołdnja ſo ſłużobna hołza, kiž pola jenoho Rychtowſkeho rěmieſkeho miſchtra ſłużeſche, w rěſanni pſcheſara k thachłam ſbliži, ſo ſo ji hnydom draſta japali. Wohnjowemu kołpej ſo runaza pſchiběža hołza na dróhu. Pomozni ludźo plomjenja ſ pikom podušnychu. Wobžarujomnu hołzu dyrbjachu do Žitawſkeje khorownje bowjeſcź, kdźež je wona hižom w nozy na pjatk pod wulkimi bolośćemi wumrěła.

Ze Šakskeje a dalšich krajow.

* S **Pirny.** (Samkatſkeho miſchtra Poleja ſajeli.) Kaž ſmy njedawno piſali, je ſamkatſki miſchtr Polej we Pirnje-Copitzy ſwojemu wučžobitemu Höhlej wołijowu blesſchu do hłowy cžiſnył, kotrejež tónz pſches kóſcź do hłowy ſajéžże a pachoła cžeſko krani. Wučžobnikej je ſo mojhy liſchażechu, wón wokhromi na pokoju cžeła a ſhubi rěcź. Wbohi hólc, někotre dny podźiſcho w Pirnjanſkej khorownji na to wumrě. Staſne rěcžniſtwo je nětko ſamkatſkeho miſchtra Poleja ſajeci dało. Wón ſměje ſo w blížſchim cžaſu pſched Drježdźanſkim ſhromadnym ſudom dla cžéſkeho ranjenja ſe ſmjertnym ſcžéhłokom ſamolwicź.

* S **Drježdźan.** (Wo tyſuzu.) Drježdźanſki měſchcžanſki wotrjeżny lékař je wojſewiſ, ſo njeje nicžo w dalſchich khorjenjach ſnate. Dźél khorjenych je hižom ſaſo wotkhorił. Někotre wožoby pak ſu hiſchcze jara cžeſko khore. Wobcžežne a dołhotrajaze bakteriologiſke pſchepytowanja wjedu ſo dale.

* S **Zwikawy.** (Njeboże w podkopkach.) Pjatk dopołdnja ſo w tudomnych podkopkach kamjeńtneho wuhla ſ delewadazymi kanjenjemi zuſaj dźéłacžerjej ſaſpyſnychu. Jeneho wuczahnychu morwehо, druhi měſeſche prawu nohu ſłamanu. Jeho dyrbjachu do khorownje bowjeſcź.

* S **Prahi.** (42 ſmjertnych woporow pſchi ſaſpyſnjenju nowotwara.) Hacź do njedźele ſu w Prahy ſ roſpadankow ſaſpyſnjeneho nowotwara na Porźicžu 42 morzwych wuhrjebali.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powječź wo wjedrje ſa jutſiſchu ſrjedu:** Rjenje, ſpcho, w nozy ſynta. W Jendźelſkej je deſchcžiſe a je miſiſcho.

S **Kamjenizy (Chemnitz) ſo 15. kłobra powź, ſo je w Rudnych horach hižo ſyma pſchicžahła. W hornim dźélu Rudnych horow je hižo je ſamjeni woza. W nozy je temperatura na 6 ſtopnjow ſymy ſpadła. Ratarjo a ſahrodniži ſ nahłym pſchikhadom ſymy cžeſko ſchkodnja.** Bźerny a wotawa njeſłu ſo hiſchcze na wjele měſtnach domoj khowale.

*

W Trěbizach pola Liebenwerdy ſtaj w jamje Hanſa diwaj wuhlowej cžłowaj do ſo ſraſnyłoj. Wobſtejłowazyj ludźo ſo pod roſpadankami pohrjebachu. Jedyn je ſmjerſbožnych je w khorownji wumrjeł, mjes tym ſo ſu dyrbjeli druheneu nohu wotewſacź.

*

Na italſkej rybałſkej parnej łódźi je žydom mił wot brjoha pola Goeiy parny kotoł roſbuchnył. Tſjo łódźiniy ſo morichu, ſchtyrjo druhy, ſ korchžé běchu tſjo ſranjeni, mózachu ſo tak dołho ſa łódźinymi roſbitkami dźerjeczy, hacź jich wuthkowachu.

*

Po ſadanju ſchpaniſkeho półtanzliwa je franzowſka kriminalna policija w Nizzy tſjoch ſchpaniſtich offizjerow ſajała, kotrychž winuja, ſo ſu ſo pſchi poſledniim komplottu pſchecziwo ſchpaniſkemu kněſerſtwu wobdźelili. Sajeczi ſu wyſchi na wotpoczinku Les Reyos y Bidal del Malcant a jeho diwaj ſynaj, ſ kotrejuž je jedyn hiſchcze aktiwny major, mjes tym ſo druhi jako wójnſki invalida w Nizzy bydli. Kubła ſajatych w Schpaniſſej je kněſerſtwo po wotkrycžu ſpiſchizahanſtwa ſebrało.

*

Po powěſczi ſ Galaza je rumunſka motoriſka łódź „Remi“ na Dunaju do motoriſkeho cžołma ſraſyła. Se 16 wožoſow je ſo 13 tepiło. 8 cžłowu ſu mohli ſ reki ſtojecź.

Ličby z Ameriki.

25 prozentow wſchěch žiwjſchow nimaja dźéczi. — Dźéła žona w Ameriſy? — Bydlenje a awto.

Po powſchitkownym nahladze wobſtejeſ „ormalna“ žiwjſka je ſtarſchenja a tſjoch dźéczi. Tuta liczba je ſo hižo pſchi minuſich wuczinjenjach wo dołhodach a wudawkach žiwjſky, mjhdź, bydleniſchi namjetach a druhich praſchenjach žiwjenja jako podłoſk wobhladowała. Pſcheh krátkim pſchewjedźene pſchepytowanje pak je pokaſało, ſo je tuta „normalna“ žiwjſka pjecź hłowow ſ bajku, ſo wona ſtrajmjeńſcha pſcheréſt w amerikanſtich měſtach njewuczini.

Pſchepytowanje wopſchima 23,373 žiwjſkow, někotre bjes dźéczi, druhe ſ jenym a wjazymi dźéczimi, druhe ſaſo, kiž wobſtejeſ ſ nana abo macžerje ſ jenym abo wjazymi dźéczimi. Nimale ſchiwórcžiny dźél wſchěch tutych žiwjſkow njemějeſche za cžaſ pſchepytowanja żanych žiwych dźéczi we domje. S druheje ſchtwórcžiny mějeſche kóžda žiwjſka jene dźécžo, nběhdże pjaty dźél dwě dźéſczi a ſchtyrt pak tſi abo wjaz dźéczi.

Powſchitkowny nahlad, ſo nan žiwjſku ſami ſaſtara, wupokaſa ſo jenož w tſjoch pjecźinach padow jako wěrny. W ſchtyrjoch padach ſaſtřuži mandźelſka abo dźéczi abo też wobaj dźéłaj.

Praſchenje, hacź ſenjena żona kohdła na dźéło khodźi, dokelž je nuſowana, abo hacź wona to jenicžkjy cžini, ſo by ſwoju ſamoſtatnoſcź, wobſtrowała, wuſaſni ſo ſ tym, ſo ſu 20 prozentow wſchěch wudatnych żonow, kiž na dźélo khodźa, njeſwuwuczene dźéłacžerki, njeſ tym ſo žebi jenoż 12 prozentow żonow, kiž maju wobkhodnika ſa muża, ſwój khléb ſami ſaſłuża.

Druhe pſched krótkim pſchewjedźene pſchepytowanje ſaběra ſo ſ nij njeenje hacź 11 000 ſwójbami w 37 měſtach wot Maine hacź do Kalifornije. S toho nahromadźene liczby dże mózeja ſo jako charakteriſtiſke ſa zyły kraj wobhladowacź.

S tutym pſchepytowanjom ſu ſwěſcžene, ſo ma tóžde amerikanſke kraſne ſhromadźeniſtwo (Gemeinweſen) nběhdże 25 000 wobydlerjow. Dale ſu wobliczene, ſo maju 26.9 proz. wſchěch žiwjſkow ſwójbnych khěžow w naſpomnjenych 37 měſtach, hódnoſcź 4 500 hacź 6000 dollarow a ſo ſu 24.6 proz. khěžow 6500 hacź 8000 dollarow hódne. W pſrenjej ſkupinje khěžow měſeſche 61.1 proz. telefon a w druhej ſkupinje 79.5 proz. Jenož 5.2 proz. khěžow měſachu hódnoſcź 20 000 dollarow a wjaz. S tutych měſachu wſchitke telefon.

Pſchepytowanje pokaſa, ſo měſeſche 84.4 proz. ſ wopytanych khěžow w 36 měſtach (Zanesville wuwſate) kupjele. Jenož 5.8 proz. ſ khěžow bě bjes kupjelow. W khžodej ſe druhich khěžow běchu 2. hacź 5. ſwěſcžito, ſo běchu khěže w 13.6 proz. padach w najlépſchim porjadku, 43.2 proz. běchu dobre, 36 proz. dożahaze a 7.2 proz. hubjene.

W Zanesville měſachu tſi prozenty ſmójbow ſłużownikow, w druhich měſtach w pſcherěſu 11 prozentow.

Dalſche ſajimawe ſwěſcženja ſu: wſchědny Amerikan je w paketach pſchedawane ſerealije; letne dołhody muſejachu pola 38.1 proz. ſmójbow 2000 dollarow a wjeſy, pola 28.8 proz. 2500 hacź 3000 dollarow, pola 3.2 proz. 3500 hacź 5000 dollarow, pola 6.9 proz. 5500 hacź 9000 dollarow.

Powſchitkowny nahlad, ſo je amerikanſka automobilowa induſtrija ſwój wjeſcht doſpěła, je wopaczny. Polowjaz hacź 40 prozentow ſ wopytanych khěžow njeběſe ani mobila. W nimale ſydom prozentach ſ wopytanych khěžow ſwěſcžicžu wjaz hacź jedyn automobil.

Listowanje.

W. R. Po placžazych poſtajenjach ſmě ſpomožny haunt (Wohlfahrtsamt) wuplacženje podpjery žodnej, kotruż je renitnerka doſtała a to ſ jeje ſawoſtajenſtwa. Nadźijmy Wam naležnje, ſo najprjódzy je ſpomożeniſtwa hamtoni dorěczecź, prjedy hacź ſawoſtajenſtwo naſtupicže.

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Jednota Sokoł ma příchodny ſtwórtk 18. 10. wječor ½9 hodź. we hoſcenu „Zum Echten“ ſwoju hłownu zhromadźiznu. Porjad ſo tam wozjewi. Po tym ma bratr hłowny ſtarosta Šajba wuleſ zajimawy přednošk wo južnych Serbach a jich Sokolſkim zlět w Skopli. Přitomnoſć wšěch ſobuſtawow je česna winowatoſć. Hoſco a lubi ſerbſcy přećelja ſu nam dla wulkotnoſce přednoška jara witani. Na zdar!

Starosta.

Budyšin „Nadźija“. Bliži ſtwórtk 18 okt. zeńdźe Budyſka jednota „Sokoł“ ſwoju hłownu zhromadźiznu ze zajimawym přednoškom knjeza ſtarosty Luž.-Serb. Sok. Zwjazka br. Šajby wo pućowanju do Juhoſłowjanſkeje a wo ſokolſkim zlěcu w Skopli. Prošu ſobuſtawy „Nadźije“, zo bychu ſo wohdźišće ſtwórtk wječor ½9 hodź. we hoſcenu „Zum Echten“ do towaſtneje jſtwy ma ſo hić z durjemi we dworje.

Předsydſtwo.

Bukecy. „Radoſć“ zarjaduje ſtwórtk 18. oktobra wječor we 8 hodź. pola Stangee kurſus ſerbſkich narodnych rejow. Wuwučować budźe knježna Kerlee ze Droždźija. Kurſus je darmo a ma ſkóždy Serb a kóžda Serbowka přiſtup.

Předsydſtwo.

Drježdźany. Serbſke towaſtwo „Čornoboh“ zeńdźe ſo ſobotu wječor w 20 hodź. k wſojej měſačnej zhromadźiznje w towaſtnym hoſcenu pola Zetija na Christijanſkej dróze 22. Wšitcy Serbja, znaći a přećeljo ſo wutrobnje přeproſuja. Bohaty wopyt wočakuje

předsydſtwo.

Drježdźany. Towaſtwo „Jednota“ je ſo přeſydliło a ſkładuje ſo wot 1. oktobra w hoſcenu Bayriſche Krone na Neumarkt kóždu wutoru. — Wulora 23. oktobra je ſtwórčitna hłowna zhromadźizna. Zapoczatk w 9 hodź. Porjad je jara ważny a wozjewi ſo zhromadźiznje. Wšě ſobuſtawy ſu přeproſene a hoſco wutrobnje witani. Naš jubilejny ſwjedźeń we januaru kiwa. Tuž by rjenje było, hdy bychu ſo wšě ſobuſtawy na towaſtwowym žiwjenju pilnje wobdźělili.

Předsydſtwo.

Haslow. Kołojězdne towaſtwo „Blysk“ ma ſtwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźiznu.

Zjednoćeństwo ſerbſkich wučerjow. Sobotu 20. oktobra popołdnju ¼4 hodźin posedźenje w Serbſkim Domje. Dnjowy porjad: 1. Krajny wučbny plan. 2. Plan ſerbſkeje wučby. 3. Rozprawa komisije za ſpěwnik. 4. Wšelčizny.

Kral, předsyda. **Krawc,** zapiſowaŕ.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Duczmanz w Budyšinje. Za hospodarſke: Arnošt Barth w Brožyncy. Za nowinſki: G. Janak w Budyšinje.

Čućiwe nohi
noša
Chasalla-ſtupnje
z wutyk. podešemi a załožkami
Heinrich Mohr
w Budyšinje
při Žitnych wikach
rožk Kěžorskeje dróhi

Wóſkowane přikrywy
tuno, kožane fale, gardiny, łoš. ſaty, vlſraže, kromki, canki
J. Erler w Bud. na Zwonk. Lawſkej hasy 10
Serbske poſłužowanje!

Chamjowe twory
zu žony a mužow
wopſekowadła, žiwotowe wobwjazki, měſacž. wobwjazki a tajke přez wuſtupowanje.
Wobroćće ſo dowěrjiwje na
Wažnerowu
w Budyš. před Šulefsk. wrotami 9

Gardiny
we wulk. wubjerku kupiće ſtajnje tunjo pola firmy
Pawoł Korn na Hošće hasy 21 w khorobn. kasy

Kałowe hłojčki
su na předań we Wieselu 7

Wulki wubjerk najl. karbidowych a elektr.
lampow
na kola, dybzačnych lampow, batrijow, elektr. žehlawkow a wšěch druh. wěcow za kola poručuje tunjo
Jurij Tretschk, kolesarnja
w Smječkecach čo. 25

Jurij Hänſcl w Budyšinje
na Sukolnſkej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšſkim hamtſkim hejmanſtwje
Skład ratarſk. maſinow a gratu wšěch druzin

Nowe ſerbſke knihi a knižki

Dr. Arnošt Muka:
Słownik delnoſerbſkeje rěcy a jeje narěcow. II. dźeł O—Z. 1202 ſtr. 35 hr.

P. Romuald Domaška:
Tyſac lět hnadowne město Róžant. Z wjele wobrazami, pyšny zwjazk, 57 ſtr. 3 hr.

Jan Lajnert:
Wyſkow ſapy, ſyſzow kapy. Basnje. 59 ſtr. 1 hr.

Michał Nawka:
Zmyſł naſich ſłowow. Zmylki přećivo njemu a myſlički wo nim. 48 ſtr. 1 hr.

Józef Nowak:
Lubin a Sprewja. Wótčinſka hra we 2 wobrazomaj. 22 ſtr. 30 pj.

Měrčin Nowak: — Michał Nawka:
Dźěćatka hladajće - kajke tu rjanoſtej! Knižka za dźěći z pisan. wobrazami. 180 hr.

Mikł. Andricki, přeſt. Mina Witkoje:
Hanka. 77 ſtr. 50 pj. delnoſerbſke

Arnošt Hančka:
Płaći kwas. Dźiwadłowa hra za dźéći w 3 jednanjach. 19 ſtr. 30 pj.

M. Hajna, přeſt. Mina Witkoje:
Petrolejowe žrědło. Hajno Nowy: Serbſka pšeza. 20 ſtr. 30 pj. dźiwadło

Nawěſtki přinjeſu wužitk!

Přiloha k číslu 243

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 16. oktobra 1928

75tčny jubilej serbskeho misijonskeho towarstwa

Misijonski swjedźeń w Michalskej cyrkwi.

Swjedźenu njedźelu, 19. po Swj. Trojicy, swjećesche serbske misijonske towarstwo w Michalskej cyrkwi we Budyšinje swoje 75tetne wobstacje. Sa serbskeho swjedźenskeho predarja běše wulkoleny kajes farar Sarjeck z Dješnjanskeho a sa němskeho knjes farar Göttsching z Drježdżan. Dźesi pschinješe chětro njelubsne, symne wjedro a pod tym wopyt Bożeju słužbow chětro cžerpjesche. Bohužel dom pak běše so nježnu selenu ynchu wobleki k cžesći wažneho swjedźenja.

Serbske swjedźenske kemschenje započa so dopołdnja w 9 hodź., pschi kotrymž mějesche wokřiknu Bożu słužbu knjes farar Kapler pschi Michalskej cyrkwi. Tekstaj, kiž duchownu pschedu woltarjom pschečita, Jes. 2, 2 ześ. a Jana 10, 14—16, z kotrejuž prawa misijonska myšl zapa, běschtej z dobrym pschihotowanjom na swjedźenske predowanje. Po wustupnym pschedźiwjenjom Schubertowego „Swjatoho, swjatoho“ zaspěwinskeho chóra a wulpěwanju hłowneho chorlischa zwuči na tekstu swjedźeńki predar knjes farar Salerk. Swoje predowanje zakoři na 1. Tim. 2, 4—6. Wedar, kiž je nětko hižom jako duchowny Michalskeje wosady na wujerje a bjezjerje stejischcžo Khrystuskowe zaprěwje a so ma zwjate misijonstwo po zuzym zwěrje wojerj wjeści, kiž pak zu słutli měra. Khorhoj zurkwje budź i wolakiku k słutkej měra z hesłom: „So by wschitcy ludjom pomhane było“. Pschetoż to je z prěnja Boża snadna wola. Swjatoho japoschtoł Pawoł znajesche jenoż Khrystuskowu cžicu, w kotrymž leži Boża wola. Se Khrystuskowego cžicza zwěcži so tuta wola Boża jasnje kiž słonco.

Misijonstwo dyrbi swojeho powołanja hladacj, dokelž Wón je chce. Sahorjenje wschi nětkuschich kichžnych cžinkach do słubjeneho kraja njeje misijonstwu myšl słužiło, kaiuž ju dźensa znajemy. Misijonstwo nadendoje pak tež dźensa na jenej stronje wjele njesrozumjenja. Jenym postupuje pschespěschnje, druhim jako pschepomalu. Tu pak njemože pražicz cžłowjeske měnjenje, mudrowanje a milschtrowanje, ale wola Boża. Khorhoj zurkwje ma z druha pokasowacj na pohanow wutku nuju. Napschećzo porokam pschećziwnikow misijonstwa je wsitke wopomnicj, nuju pohanow. W khcschczanstwje je moj hrěcha nakamana, w pohanstwje pak njenakamane. Tu je Boże zwěstło, tam knjezi cžemnosć a zmjerzć. Sa pohanow pak je Khrystus tež wumrěł. Nam je do wole dale, sa kotru stronu to rozsudźimy, ale mamy so pak ja to tej jónu samotwicj. Pohanjo pak njesnaja prawu kudźeń, potaju ju zebi zami, ale njenamakaju skutkowu, spokojenja, kotrehoj jim njepodawa ani traßnosć pschirody, w kotrejž su żiwi, ani jich pschibohoho. Zwjenje pohanow njesahnuli zebi wjazy mjeno zwjenja. Tohodla dyrbi nam nuza pohanow k wutrobje hicź. Stłeća pokasuje naš zyrkwina khorhoj na nasche zwjate dźeło, pschetoż misijonstwo ma wichelake nadawki. Naicha nalezna starosć dyrbi bycź, so by misijonstwo mělo dosć mozow a wobzebje pjenježnych srědkow. Hdyž hladamy na nasche dary, dha wone pomjo woporam misijonarow nicžo njeju. Mamy dawaci schetrnatku wudawu, kotraž da wschitko, schtoż mějesche. Swjedźenjli predar pokasa na někotrych zdannych pschikładach że zjawenja prawe misijonske dźeło, kiž je tež pola nas nuzne, so by so Boże zohnowanje do nas wulliwało. 75tetnu jubilejsku swjedźeń serbskeho misijonskeho towarstwa pschiwoła nam, so luboscź k zwjatemu skutkej misijonstwa njeznje wolliwnyc pod wliwom naschego cžasa.

Serbske swjedźenske kemschenje słonczi so z woltarnej słužbu wosadneho farara knjesa Tischerja.

Němske swjedźenske kemschenje běsche popołdnju ¼4 hodź., wopyt pak běsche chětro znadny. Woltarnu Bożu słužbu sastawasche sajo knjes farar Kapler a pschecžita sajo złowa wo dobrym pastyrju je sjenja Swj. Jana 10, 12—16. Nutrnosć spyta powyschicz rjana hudźba z pjschczelemi a hudźbnemi, ke kotrejž so pschihamtny sajo krasne „Sswjaty, zwjaty“, kiž spěwasche zyrkwinski chór pod knjesom kantorom Polak. Swjedźenski predar na němskim kemschenju, knjes farar dr. Göttsching z Drježdżan běsche žebi sa swjedźenski tekst wulwolił słowa naschego Słožnika, napisane pola Mateja na 24. kapitle w 14. schtuczku: „A ewangelion tudźe predowany po wschem zwěcže k wobswědczenju wschitkim ludjom, a tehdy pschidźe konc“.

W zawodze swojeho predowanja hladasche predar je serbskim misijonskim towarstwom na jeho 75tetnym jubilejsnym swjedźenju wróco na spocžatki misijonstwa, kak su je tež w Serbach posobne duche jednocžile ke misijonskemu towarstwu, pominasche na njebohi farara Kalicha, kiž 1848 swoje prenje misijonske swjedźenske predowanje w Barcze dźerżesche. Posdźischo w Delnim Wujezdże dźerżesche kózdu njedźelu wjeczor misijonsku hodźinu. W lecze 1853 su potom w Michalskej wosadze serbske misijonske towarstwo założene, kiž su jene z najlepschich mjes zakkimi misijonskimi towarstwami. Kcžejze misijonske dźeło mylesche zpjinje zwětowa wójna. Je pak misijonska myšl nětko podušchena? Runa snadź so nasmjkej zwórbje wontech? Wjeso so dźensnischi dźeń wjele njezbożesczijanstwa a njezprawizwinskeho zjiwenja rozscherja, hospodarske a sozialne praschenja dadża so bycź mózniske, napschećzo żebi zrejtej bolschewismus a fichcžanstwo. Runje kaj je nětky zwjaty Michał je zwojim wójskom nad satanom a jeho wójskom dobył, tak je tež w dźensnischim wojowanju mjes cžemnosću a zwětłom Jesuš Khcžnje z dobyczerjom. Misijonski swjedźeń je hodźina k rosrudźenju, kiž wopomnesći namołwja. Schtyri wězy su, kiž nas pohonjeja k zwiatej słužbje: 1. Jesušowy pschikłas: Ninamy so praschecz cžehoda, ale mamy we wérje pschipowědacz ewangelion wschitkim ludjom. 2. Krajnosć ewangelija wot kraleswa, kiž je nade wschitkimi kralestwami a kiž jónu samo zyłu semju wobkrući. 3. Swjata pschikłuschnosć swědczenja wo naschim Knjezu k wobswědczenju nade wschitkimi narodami, kiž so fichcže njeje do wschitkich dźelow zwěta pschecžišchcžało. 4. Jedzenje po dołonjenju zwětowych stawiznow a jeho zwjatemu wotpohłada.

W mjenje zyrkwinskeho wotkreja wupraji kajes superintendent Fröhlich wutrobne zbožopschecža serbskemu misijonskemu towarstwu k jeho 75tetnemu jubilejej. S wjeselom zmódźesche wulkohnuc, so su Serbja misijonsku myšl zwěrnu hajili. Njeje znadź pschipad, so je serbske misijonske towarstwo w lecze 1853, po letach revolucije, so jakajito a so misijonska myšlizża najprjedy na serbskej semi pódu namała. Stajnje su w Hornjej Łužicy hoch najzwěrnischo dary za misijonstwo wopruwali. Knjes superintendent wupraji wróstwu, so by wopornimości dale wostała, so bychu so słutli wótzow dalewidźebe w tich wérje, luboscži a zwěrje. — S woltarnej Bożej słužbu kajesa superintendenta Fröhlicha wutrinja natwarjace izbilejske kemschenje.

Swjedźeńska zbérka na dopołdnischim a popołdnischim kemschenju w hromadze je wunjesła na 200 hr.

Z cyrkwinskeho žiwjenja.

Nowy zwjazkowy direktor Ludowyrkwinskeho zwjazka lajkow. Ludowyrkwinski zwjazk lajkow za Sakso, kiž we hižom 10 lět dołho zyrkwinske žiwjenje w Sakskej z mocu spěchowacj a posdźěhowacj, je w Kurtu Diecze nowemu zwjazkowemu direktora namakał. Pschedźiwda zwjazka prof. dr. Dickmann je jeho 8. oktobra pschi jenym posdźenju dźełowego wubjerka w Drježdżanach zwjatocznje do jeho zastojnstwa zapokasał z hłubokej a mócnej narěcžu wo słowje Jana 20. 29: „Sbóžni su cži, kiž njewidźa a wschak wěrja.“ Nowy zwjazkowy direktor je so 30. dezembra 1888 w Halli narodźił.

Prěni zwjazkowy duchowny za ev.-luth. zwjazk młodych holzow.

Evang.-luth. zwjazk młodych holzow w Sakskej wuzwoli w swojim pschedźiwdźiwowym posdźenju 8. oktobra kubjesa farara Ericha Bodensteina ze Schćerachowa za swojeho zwjazkowego duchownoho. S tym je k prěnjemu razej wokoła hłownoho zastojnstwa za evang.-luth. zwjazk młodych holzow pschińdźał, kotrehoj polo dźěłakwosće we Sakskej wjazy hacž 600 towarstwow młodych holzow wopschija.

39. cžłna zhromadźizna Němskeho towarstwa pschećziwo alkoholizmej wotmeje so wot 4. hacž do 7. nowembra we Münsteru we Westfalskej. Kaž kózde lěto sebdu so k njej cži, kotrejž widźa we wojowanju pschećziwo njewužiwanju duchownych napojow jedyn z najwjetschich a najwažnischich sozialnohygienischich nadawkow widźa. W pschedźiwjenju zlejitej tón krótej prašeni: „Kak dobudźemy krajiny ludstwie?“ „Kak dobudźemy wjesne wobydlerstwo za nasche dźeło?“

Woporny ludźeń za Barlinske misijonstwo.

Hdyž Barlinske misijonstwo něsto swojich pschećzelow ke woporownemu tydźenju namołwja (wot 14.—21.10), kaž to cžini, dołeż bźeje njemože swojej wuschi sejamknycz, należnym a stajnym prózstwam a wołanjam, kotrejž misijonskemu polu k njemu dóndża. Nimale 85 000 khcžczenych khcžczanow na wonkach sakatacz a wjazy hacž 40 000 schulerjow a schulerkow w khcžczanskej wérje rosnowjeczowacz. A pschećza sajo dostawaju misijonarej powšitcz wot dołoho budźakho pohanskich kraiow: „Bójsejcže nam pjedawjow a wucžerjow, chcemy ewangelion słyschecz!“ Njemóża pak nikoho pósłacz, dokelž žne je tu wulke, ale dźełacžerjow je malo. Tohodla maja wschitke swoje mozy napinacz, so wósbi wopriwadze wschćm khcžczi, kiž we to pschisła. Ale nětk dohdwdy na zane wojschnje wjazy doßahacz njechcdża, a wulki niedostatk — wjazy hacž 300 000 hr. — hrosy. So su jenm z pueża schok, je so Barlinske misijonstwo rosdźiło, so na swojich pschećzelow wobroczicz z prózstwu wo wospebity wopor. Schtoż su pschećzelzo druhich misijonskich towarstwow samóhli, njebudźu to tež pschećzelzo Barlinskeho misijonstwa dokonjeli? Dyrbimy cžornym khcžczanom naš wohaibicz dacz? W Dar-es-Salamje je cžorny wucžeł Handrii. Dotal tam misijonarow hišcže jasno njeběsche, mějesche druhe zastojnstwo a dostawasche dla swojeje wustojnosće mésacžnje 150 hr. Hdyž pak prěni misijonar tam pschischedschi pisarja triebasche, wón je z wjeselosću jenu połicji, bacženczej tón jenoż 50 hr. mésacžnje mózesche jemu dawacz. Wón pyschcži dwě sleczinje swojich dotchodow, jenoż so by mohł misijonstwu służicz! Tak wjele so drje wot nas njewozakuje. Sámy jenoż prosćeni, so buchmy jedyn tydźeń dołho so wzdali wécžeho,

Dalmatiska — kraj słónca!

3]

(Pokračowanje.)

Najwuznamnišo město Dalmatiskeje je Split.

Najwjetše město cyłeho kraja, srjedźišco wikowanja, najlěpši pristaw młodeje Juhosłowjanskeje — bu stolica Dalmatiskeje, po tym zo so zahnežđži cuzbnik w Zadarje, dawnym hłownym mésće provincy.

Ze swojimi šulemi, zbérkami, muzejemi, knihowniemi a z dźiwadłom twori Split wažne kulturne srjedźišco, ze swojimi pomnikami dawnych časow, z mylym podnjebjom a rjanoséu wokoliny přiwabja puczowarjow a wokřewjenja potrěbnych ze wšěch krajin.

Starodawny Split — załožili běchu jón Solinenjo, kiž — wuhnaći z różneho města wot Awarow — hižo sej njezwěrichu zasydlić so na rozpadankach swojich statkow, ale so zasydlichu w murjach stareho pałaca Dioklecijanowym.

Khěžerski pałac dźensa hišće twori srjedźišco cyłeho města. Tak husto su měšćenjo so tu zasydlili, zo nimały šěroke wulicy so zwužčachu k ćmowym hasčkam a zakutnicam.

Tuto stare město — starodawny to pałac raušomskeho khěžora — je dźensa parła cyłeho města. Nadeždżeš jow wšě style po twarjenjach — romski styl a romanski, gotiku, renajsancu a barok.

Wsrjedź z horda kathedrala so wupina — nimały mauzolej romskeho imperatora. Stupiš do cžiči Božeho domu. Srjedź romskich stołpow gotiske wołtarje, ale to najrjeńše je tola překrasna marmjelowa klětka w romanskim stylu.

Kołowokoło cyrkwje khodźiš po „Peristylu“, z njemožeš wotwobroćić woči z teje krasy. K prawicy před cyrkwju soni čornozelena „Sfinks“ wo dalokej domiznje — wo pyramidach a faraonach, we wulkej rěcy Nilu.

Běła zwónica do njebja sahа.

Bajkojty rozhlad so čí poskića z jeje romanskich stołpowych woknow. Deleka stary Split so přestrěwa, tam zady horina so šěri — Kozjak a Mozor, Marjan so zeleni ze swojimi khójnami a módrozelene morjo so zyboli ze słónčkom.

Staropóhanska swjatnica Aeskulapa dopomina na prastary wěk.

A wšudże po wulicach, basčičkach a naměstach podeždżeš swědki starodawnosći — tu romansku fasadu při domje, romanske wokniejško abo wóžičku po ponoškach, tam gotiske wrota abo reliev z časow renajsancy.

Stara murja wopasa cyłe stare město a krasne wrota přepuščeja do bludźišća jeho wuzkich wulički w kutnicow.

Nad „Naraušimi wrotami“ (Porta Aurea) wotpočuje law swj. Marka z časow benatskeho knježstwa.

Stary Split — sćišcany mjez murje pałaca romskoho khěžora, khowa we sebi telko rjanosćow, telko swědkow, pomnikow sćereje zaslosće.

Ale, też zwonka poważnych murjow njeje kóne krasnych pomnikow.

Tu wotłožki benatskeje gotiki přestapieja přećela rjanych formow. Při „Narodnym naměšće“ so krasni pałac w najrjeńšej gotiey. Nad pobrjohami ćemny Hrvoj so prosći.

Ale też swědki nowočasneho wumělstwa namakaš tule. Split móže so hordźić z tromi pomnikami mistra Moštrovića.

Ivan Meštrović — je to najwjetši juhosłowjanski rězbař, haj jedyn z najsławnišich rězbarjow swěta. Meštrović pokhadża z wokoliny Splita, hdźež je jako hólčec past stadła. Klasiske wumělstwo Diokleńskich twarjenjow je mócnje skutkowało na wumělca, dźensa jeho mjeno njese juhosłowjanska sławu přez kraje a morja.

A to pobrjohi! Wjećor pod palmami so tu překhodźuje elegantny swět — cuzi ze wšěch krajow (ale najwjacy maš tu Cechow). Ale ani wo dnjo žiłobićo nowočasneho žiwjenja njeprestawa. Splićanski přistaw je najwažniši a najwjetši młodeje Juhosłowjanskeje. Čorne nakładne parniki a běłe pućowanske łódże připlowaja a wotpluwaju. Motorske ćołniki sućakaju po žołmach kaž přespěšne koniki. A rybarske ćołmy so pisanja ze swojimi płachtami a zelene morjo je koleba.

Někdźe dale su kupjele. Tam młodźi a stari so wokřewjeja w žołmach.

Split so drje cunać njemóże z wěčnozelenym Dubrownikom, ale hranatowcy też rostu w jeho zahrodach. A winicy wobdawaju też tuto město.

Krasnje nad městom so pozběhuje Marjan, nětky zwěriniško khěžora Dioklecijana. Cyła ta tři wjeršćata hora je wša zahabjena do zelenoho płašća hajow a keřćiny.

Tak njewuprajnje wopojnje wonjeja te světłozelene pobrjožne khójny, kiž tu po cyłej horje so tuleja. A mjez nimi poważne, ćmowe cypresy, tu a tam hranatowcy, ławrjenicy a wšě te dźiwne štomy a keřćki cuzeho juha.

Póda so dźiwnje čerwjeni mjez běłymi kamjenjemi, čerwjeni so z jehlina, ze slanjom. Kalaćkate agawy hroža, jich jasnomódre łopjena so błyšća a zelenu jeśeleey šuskaju po běłych kamjenjach.

Horjeka pak maš hajkojty wuhlad. Deleka běli so ładny Split. A woći čěkatej po zelenych kupach a pobrjohach a so ńimatai skalnych hór — Kozjaka a Mo-

schtoż žebi hewak rad a ſ dobrym prawom popschejemy: schkleńcy piwa, zigary, tykanza atd. Hdyž žo létha we Wojerezach mišionſki ſwjedženi ſwjeczeſche, pschihódženi schtaj króko priedy hólzaj a pschepodaschtaj zararjej 1.50 hr. Praschanoj, jwotkal lubschtaj pjenjeły mětoj, prajeschtaj: „Njeſjmój dwě njedżeli žaneje zalty jědloj; ſ tym šmáj žebi tele pjenjezy nalutowali."

Pschecżelo, dži a cżiń też tohorunja! M. we L.

Posedżenje wokrjesneho wubjerka Budyskeho hamiskeho hejtmanstwa

Pondżelu 15. oktobra 1928.

Posedżenje nawjedowaſche knjez knježerſtwowy rada dr. Baier, liž pschi jawodże sdżeli, so ſtudy budże knjez hamiſki hejtman dr. Siebert dżenża sa dwě njedżeli sapołasany. Pschedy hač žo wutradżowanje wo dnjeſnym pezjedże saporja, wuwi žo dleſche rosmołwa wo rosſtudnym praschenju wo kenzelſjach sa korczmarjow; sapadne praschenje žo do trojneho posedżenja pschepołoż.

Pschi prénim dypku wobſtaſnkny žo jenohłósnje, so hamtſke hejtmanſtwo Semilnjanſkej gmejnje porucji, so by wot ſmitskowneho ministerſtwa pschedpiſany pschikłady ſakoń ſa ſwój wjeſny ſakoń ſa wólby do wubjerkow a cżeſtnych ſaſtojniſtwow poſtajiła. Dale dowoli wokrjesny wubjerk wjeſny ſakoń Semilnjanſkeje gmejny wo pschiſtajenſkich a prawnych wobſtejnoſcach ſaſtojnikow a pschiſtajenjow. Tehorunja dowoli wubjerk jenohłósnje wjeſny ſakoń Wjednjaczanſkeje gmejnje wo wotwożiniſtej nſdże wo ſaſtaranju ſalwoſtajenych za gmejnſkich dżełacżerjow.

Měſchczanſka rada běſche na wokrjesny wubjerk ſapodała próſtu wo pschinoſchk ſa kuſuž dżełańſkich radow (Betriebsrätekurſuſ). Město proſy, ſo by wubjerk 300 hr. pschiſwolił, 150 hr. ſa Budyſchin a 150 hr. ſa Biſkopizy. Zhły kuſuž płacżi 1230 hr., k cżemuž město Budyſchin 600 hr. dawa. Loni běſche mjes 195 wobdżělnikami 58 wobdżělnikow ſ wokrjeſa. Na namjet prawiczy pschiſwoli žo ſa Biſkopizy 150 hr. ſ wumnjenjenom, ſo je ſo jónkróżny wudawk ſa Budyſchin pak ſo pschipomoz wotpokaſa.

Dypk we pröſtwach někotrych turnarſkich hrajałkow wo pschipomoz žo na bliżſche posedżenje wotſtorczi. Pomognemu ſwjaſkej ſa cżeſkoſłowjſchanych a tajſich, liž ſu wo ſlyſchenje pschiſchli, w Drjezdżanach wokrjesny wubjerk ſiwoju pschipomoz ſapowědżi.

Wokrjesny wubjerk dowoli wuſtawki wjeſneho ſtudobneho ſwjatka ſa Schumborn. Tehorunja dowoli wjeſny ſakoń wo pschiprawjenje ſwobodnych mjaſowych jětkow (Freibank) w Delnich Pózkowach.

Pschecżiwo 1. dodawkej k hermanſkemu porjadej města Schörachowa, ſo ma žo jutrowy hermank jutrownu póndżelu a wutoru, nałwjaſi hermank njedżelu a póndżelu wotmětowacż, njemcżeſche wubjerk njcżo wuſtajicż.

Knjez knježerſtwowy rada Rysek łdżi, ſo je na město ſemjeſteho wězywniſtojneho ſa wolſchtodżenje dla ſtónych choroſcżow morjenych abo ſpadanych ſkorżatow Michaela we Wuſtim. Wobzuła knjez radaż Riedſchel wažnoſcży.

Dalſchi dypk ſobrjaſche žo ſ roſtwożowanjom nłodeho piwa ze naſchich wokrjeſu. W Budyſkim wokrjeſu žo hiſchcże na ſtjoch měſtnach tute młode piwo wari, w Hnjcżinje, Miniſchcżu a Schrachowje. Młode piwo roſtwożowacż pak je pola naż ſakaſane. Praſcheniu potrjebny žo na namjet hamiſkeho hejtmanſtwa ſ wjeſchinu hłoſkow wotpokaſa.

Scżehowachu pröſtwu wo korcżmarſke konjeżnje. Wokrjeſny wubjerk dowoli pröſtwu Willija Heringa w Khrſtawje wo dowolnoſcż porjedżenja koſeja, Guſtawej Henzy w Nowej Wſy pola Huſki k porjedżenju bjeſkalkoholnych napojow a piwa w kantinje Fortez ſlaty w Trjechowach. Wubjerk wotpokaja pröſtwu Kurta Hartwiga w Pſchesdrježnju, dowoli pak pröſtwu Augusta Bombacha w Hollſchowſkej Dubrawy k porjedżenju bjeſkalkoholnych napojow a piwa ſ wumnjenjenom, ſo je twarjenje tomu pſchihódne.

Dypki 17 hač 19 wotſtorczichu žo do tajneho posedżenja, liž ſu pröſtwy Korle Schenka we Wurizach, Oty Andreaſa w Korſwinju a Hermanna Dittricha w Kubſchizach. Stónczenje dowoli ſo wodowy ſakoń ſa Odſerjanſku gmejnu, pröſtwa hjeſkaſkeho miſchira Henki w Schörachowje wo dowolnoſcż k porjedżenju koſeja a Auguſt Richter w Dżěžnikezach k porjedżenju bjeſkalkoholnych napojow a piwa w Rauſendorfez kantinje w Dżěžnikezach, wotſtorczi ſu pak pröſtwa Richtera we Salomju wo pſchedawanje palenza w ſacżinjenych bleſchach.

Sjawne posedżenje ſtónczi žo krótko do 1/21 hodż. k njemu pſchiſtankny žo tajne posedżenje.

Přilopk.

* **Sčwinjazy mór w Schleſiſkej.** Njedawno hižom pihachmy, ſo ſo ſtatne rěcżniſtwo we Hlohowje (Głogau) je cżeſtnimi pschesturjenjemi ſakonja wo ſtónych choroſcżach ſaběra, liž ſu ſo w druſtwowej mlokarni w ſchleſiſkim měſcże Schlawje ſtałe. Dokalž ſu ſ njeredu, kotrež ſkoro njeje k wěrje podobna, je ſcżerbami morwych ſwini wobthadżeli, ſo ſu ſwinjazy měr nc nimale wſchitke ſwinje w měſcże roſcżerił. Hižom je pſches 1000 ſwini mórjej podżełało. Mór je ſo nětko hiſchcże dale roſcżerił a cżeſ hižom do wokolnich wſow ſacżahnył.

* **Tyfuſ w Hödſtu.** W jenej ſwójbje w měſchczanſkim dżelu Sindlingenje w Höchſtu w krótkowjecżornej Němſkej je pſched někotrymi dnjemi tyfuſ wudyrił. Schtyri ſtowy jeneje ſwójby ſu na tyfuſ khorile. Je ju do měſchczanſkeje khorownje dowełli. Jena ſtowka je hižom wumrěła.

* **Pſchekſchiwjenja pſch: hamiſkej hołkadni.** W ſtatnej hamiſkej pokładni we Wernitu w Delnich Frankach ſu pſchekſchiwjenja wotkryli, liž hižom lěta wróżo ſahaja. Dogyła su někdże 30 000 hriwnow pſchekſchiwjenych. Pokładniſkeho ſarjadnika Reubera ſu do pſchepytowanſkeho faſtwa ſadżili.

* **W połodniſchej Němſkej je ſo ſněh ſchoł.** Połednjej dwuj ſandżeneho tydżenja pſchiſnjeſchtaj w połodniſchej Němſkej mażate wjedro. W nozy na njedżelu pak ſchtleiża hacż na 0 ſpadny a ſamo hiſchcże niże. Njedżelu pſchi ranjowym ſwitanju ſo we khowanym měſcże Bayerſcże, w Minchowje, poczo ſněh hicż. Dopołdnja ſajachu ſo hiſte plazy ſuchа na mokru jenuju. Tola cżopłota ſako pſchiſtawſche a tak ſo ſnihſke kraſnoſcże ſoſo bórzy pominychu. Jeż w Pſchedalpach je ſo njedżelu ſněh ſchoł. We Cżornym lěſu je ſněh w nozy we ſobotu na njedżelu 5 hacż 10 zentimetrow wyſoko napadał. S ſkhwilemi tam njerſnje.

* **Saamomordaſtwo ſtatneho rěcżnika.** Seoberu ranje je ſo na pohrjebniſchcżu w Karlsruhe ſtatny rěcżnik Otto Greiff pſchi rowje ſwojeje maczerje ſaſtrěli. Pschecżiwo ſtatnemu rěcżnikej Greiffej wotmě ſo diſziplinarne jednanje, liž ſo ſ tym ſtónczi, ſo Greiffa je ſaſtojniſtwo wuhnałko.

* **Sadwěſewaza macż.** W Caſtrop-Rauxelu pola Dortmunda ſkoczi njedżelu żona je ſwojimi ſjemi dżěcżimi do kanala. Wſchitke ſchtyri wobožby morwe ſ wodu wuczahnychu. Schtó njeſbożowna żonſka bżſne, njemożachu hnydom ſwěſcżicż.

* **Sa 32 lět ſwój wěrowanſki pjerſchcżeń ſobu namałała.** Wobſtoi a njewſchedne pschekwapjenje a wjeſele naſchoni mandżelſka jenoho rěcżniſteho miſchira w Schwerinje nad Warnſu. W julinju 1896, dwaj měſtaj ſo ſwojim wažnu ſlubi wona pſchi wotběranju žita w Kemje w Pólſkej ſwój wěrowanſki pjerſchcżeń. Hacżrunjej pilnje ſa pjerſchcżenjom pytaſche a runjej běſche myto wupiſała, wuſta pjerſchcżeń ſlubjeny. Nětko dosta żona liſt ſe ſwojeje nehdyſhnjeje domiſwi, ſo ju jeje pjerſchcżeń pſchi brunſkopanju namałali.

* **20létny ſłoſnik wopraſnjeny.** W Bourgu w Franzowſkej ſu 20létneho Georgeża Riegreja ſ guillotinu wotprowili. Riegrej je namóſlneho měſchczanoſnu ſtónzowal, ſe by jeho wurudił.

* **Rosbuchnjenje w ſchuli.** W Marſeille w połednjej Franzowſkej ſu powě, ſo ſchtwórtk wjeczor na dwórje jeneje ſchule, na kotrymž žebi 30 dżěcżi hrajkaſche, ſo nadobo rosbuchnjenje ſta. Hólz a hołza buſchtaj morjenaj. Pjeſi pſchepytowanjo njeſbożа je ſo wupokaſało, ſo drje je jene dżěcżo rosbuchadło do ſchulſkeho dwora ſobu pſchinjeſło.

* **13 wožobow ſo ſatepiła.** S Galacza w Rumanſkej ſo powě, ſo je motorſka łódź „Reni" na pódlanſkej rězy Dunaja pſchi ſpěchnej jěſdże do motorowego cżołma ſtorcziła. Se 16 wožobow, liž na motorſkim cżołnje pſchebywachu, je ſo 13 ſatepiło. Swoprědka nědżachu jenoż wožom cżołow ſe ſołnow wuczahnyć.

* **Automobil do morja podnył.** Na nuſo-ſiniſkich mjeſach padże wožebowy automobil ſe ſchtyrimi wožobami ſe połnej ſpěchnoſcżu ſ wyſokeje dróhi do morja. Wſchitcy ſo hohnjeżdżazy namałachu za ſwoju ſmjercż. Po wſchém ſdaſu cżo je ſchofer pijany był.

* **47 cżłowjekow ſo ſpalo.** W Panſche, 130 mil wot Rangona w Jindiſkej idalenym, je ſo pſchi hróſbnym wohnju w petrolejowym ſkładze 47 Jndow, mjeſ nimi 18 żonow, ſpalito. 20 wožebow buchu cżeżko ſranjeni. Pſchicżina wohnja njeje hiſchcże ſnata.

* **Nětk maju zyganiſo też ſwoje nowiny.** Prénje zyganiſe nowiny ſu ſapodżałe w Moſkwje wukhodżeczi. Nowiny ſu ſpiſane w zyganiſcżi rěcżi, kotruž wſchitcy zyganiſo na ſemi ſnaja.

* **Lewinej ſo njeporadżi do Europy lecżeż.** Lewina pſches Atlantiſki ozean do Europy, do Roma. Tola hižom ſažo k ſemi puſchecżicż. Létadło ſo khětro wobſchkodżi.

Revisija w mordarskim procesu přeciwo Treiberej.

Drjezdżanſki wyſchiſchi ſtatny rěcżnik je pſchecżiwo ſudej, ſ kotrymž bu pſchekupż Treiber, kotreho bě ſo wuſtawali, ſo je ſwoju mandżelſku ſtónzowal, wunjeſenju rewiſiju napodał. Pſchicżina k tomu leži po hamtſkim ſjewjenju w tom, ſo dokładneho wuſaſnjenja wobſahu w poſlajenym cżaſu za revisiju, hiſchcże pſchedpołożene njeſu.

Wo tyjusu w Drježdżanach.

Tři ſmjertne wopory.

Drjezdżanſki měſchczanſki wokrjesny lekaſ wobſtaſnkny je ſo hamtſky njeje wotſewite, ja hychu dalſche wuſtawki na paratyjuſk ſtworiło. Tola je ſaſo jene wobſtawki wot ſtrašnych chorocſej wumrěło.

Kak amerikanscy milijonarojo puchu.

So ſebi cżłowjek, cżim bohatſchi je, też pſchi pucżenju najwjeſkſchu pſchijomnoſcż popiſcheje, mójemy kóżdy wě junicż. Sa to ſu ſo wſche żeleſnicży ſwěta poſtarali. Sčehke a jědżiju woſy, najſcżipe wuhotowane, namałachu we wſchěch krajach ſwěta. Wobſebje cżaſi, ſalonowe wozy jenemu w Europje mjenje. Tajſi luksuſ móża ſebi ſamo wjerchojo a najwyſchſchi diplomacja dowolicż, kaſch ſo wot nich ſdżela żada. W Americzy je to hinak.

So ſebi někotry milijonaſ, njech ma wobſtaſnkny je abo njech je to ſ někakeje druheje pſchicżiny, wuſtawki ſwojeho ſaſa, ſo hačko dosć ſtawa. Mjaz hacż ſto a ſpomnjenjow jaſnych wobſebnych cżahow je najwyſchſchi amerikanſki pſiſtka żeleſnicżo w poſlednim lecże ſorjadowacż dochtarjo. Sco wě, ſo je taſi wobſebny cżah ſej hinak ſkhotowacż. Stónczenje je konkurenca żeleſnicżow w Americzy wo wſe zyłniſcha. Tohodła pyta jene druſtwo to dinje na cżo ganzy a pſchijomnoſcżi pſchetrjebżeſ. Najwyſchſchich a najwyſchſchich dżěwacż tydżeń njewuſtawaja ſtajnje nowe wozy żeleſnicżow. Woni dadża ſebi ſwoje jenotliwe wag'cż. Hoj, wuda-li ſo nětkaſa dżowka milijonarowi, pobera ſo ſamo wot ſo rojunj, ſo wot nana ſalonowy wóz jako wažny dar doſtanje. Stajnje a wſchudże ſoła wjeſne wozy automobilom jědżeż abo ſ lětadłom lětacż. Kaſe nětkaſte ſalonowe ſu, w kotrychż bohacżſtwo Nowego Jorka pucżuja, dyżemy w wopiſacż.

Mjſtroſ Evelyn Vanderbilt wuzjiwa ſalonowy wóz, ſo by trjeżoż wutſkowne wuhotowanje ſe runjenom bagluſu. Spaniſka jſtwa je we wobkuſtagym roketu wuhotowanju, w kotrymż je ſalon, ſ dubowymi klokami wuhładżana je jedżenja. Jako wobſebiſcżej njech je mjenowana pſchi dżiwanju, po najnowiſchim waſchnju wuhotowana. Mjſtroſ Evelyn je khłóſchcża a ſłédżi wjele a to najwjeſkſchi. Tohodła je ſebi wobſebiſcżo kondżora pódſtawiła. S nim je jeje pucżowanjach pſchewodża.

Jako dżiw pyhi dorbi ſo ſalonowy wóz Wilbura Pardżonowje mjenowacż. Sabſtupiſch-li do njeho, wupadne ſebi wopraudże, ſo ſy w ſhubjenym kraju. Stene ſu wobłym żidżanym ſamotom wobtſkany, wjeſch je ſ nadobnej hotraſchej ſdu pſchitrjaty, w kotrejż ſadach mimo nadobne pjenjeſlowe wobkraſowanja. Nohe ſtoja po orjentaliſkich żidżanych tepichach, wunjeſkich pſchipraſnjenych ſwěży roſchěrjeja ſwěſko po pjecżu w naſtawkach z barbach. Stote rybiczki w hadżerjach ſ kryſtala a ſrebra, papagaje ſtaraju ſo ſa roſpjeſſenoſcż, njepſchetſkiwy ſtrěh Anderſonowu wiaz hudżo, ſ jej domowina łanſki pſchednoſchenje abo wopſhudži-li ſo jej ſe kim, liż je hinaſh w jenym ſ wojow pſchiprawjeny.

Wjazkrocżny miljionaſ Malcolm Harry Wellman Cżicaga, cżornuch rjance pokłany, ma pſchi wuſcżenſkich a wſchědnje wojſet pſchewobkłacż, ſo ſtajnje najcżerſtwſcho draſcżiſcż, leż hdyż je na pucżowanju. Tohodła nan ſwojim ſalonowym wozu wobſebitu kranzowanju, wuſtawki we wulkich klamach zyły rjad hotowych wobleſow. Mjenje garderoby, liż ſebi tutón njewſchědny miljonaſ na pucżowanje ſobu wza, bě: dwanaczе ławcżerſkich oblekow ſa wodowy ſport, ſmołingowy a fantaſiſtiſke koſtumow, ſtjerzi żidżanych ſajow, wokſhu dużetnoh kwaſatow a ichtoż k tomu hewak hiſchcże żiniſcha.

Dyhi ſalonowy wóz ſu jenoż ſomu trjebany. Jene jónkrócż ſmědżiſche ſwojemu kujeſej ſłużiż, ſo by po nim jenej jeſdże po Americzy był ſomělnicżen w kraſnym Nowo ſtaffim parku. Tam ſteli wóz hiſchcże dżeńſa, wobſebity wot tóżow jako nowocżaſny kaſkolny bród. Jako ſo mohaty Leſlie Hines w Nebraſku ſe ſwojej łubowanej ſ wjele dych lět wożeni, da ſebi ſa kwaſne pucżowanje twarzicż. Nutſkowna kraſnoſcż a pycha tutoho ſalona mohła ſo ani wopiſacż. Dżiwa pak je Hines ſe ſaſporcżenjom pſchi wſcżerjanjom lětadłowego wobthodo.

Swójbne powěſce.

Sſlubjenaj: Lena Richterez a Auguſt Zieſ w Nareju.

Sſmrżili: Korla Seifert, ſchtrélcżerſki mſtcżer w Wiſchezach, 77 l. — Madlena Krawzowa rodż. Peterz we Jeſerjach, 77 l. — Marja Haſchkowa rodż. Schołtyſowa w Wóſlinku. — Frieda Schmidtez w Lubiju, 15 l. — Hana Marta ſtud. Preuſchowa rodż. Schönfelderez w Djibrachezijach, 66 l.

Smješki.

* **Što może ſo jemu hiſče ſtać.** W Železnikim ſudżu ſedżi knjez żónſkej napſcżeżiwy a wuſłuchuje ſwědſtawajcy na nju. Knjeni ſej tute wuſkażanje ſwojo zakuza ze ſcżehowacymi ſłowami: „Joli hyſchi njeprestanjeże, mje dale fixérowacż, dha budżeſcże dżeż, ſto ſo Wam ſtanje!" — Na to jej knjez ſudnik kim wodyelnjenjom wotmołwi: „Cżeſcena knjeni, w inflaciji ſym ſwoje cyle zamożenje prisadżił, wo wěrawſchim ſu mojeju hólcow ze ſule won cżiſti, wo je mi żona cżekła a nětko ſedżu we wopačnym dom Nětko mi prajże, ſto mohło ſo mi hiſče ſtać?"

zora. A deleka ſo kraſni módry Jadran, tak njewupraſnje módry jako korſtrjanc. Jenoż po přiſtawje a bliże pohrjohow módra woda, přeńdże do kraſneje maragdowe je.

Jónu hě Marjan pusta hora. Spličanſki měſčan a lekaſ dr. Jakša Račić je jón přeſtworił do zeleneho raja. Zwěrińſko a přirodopiſny muzej na horje hiſče přiſpori jeje ſławje. Haj, rjanoſčow maš nadoſć wokolo města.

Na połkupje, na ſkalnym brjozy wyſoko nad morjom je ſtare pohrjebniſčo. Sněhběłe narowne kamjenje, emowe cypreſy a jaſnozelene khójny, tam deleka módre morjo a po nim ſamotny čołm — hnydom ći fantaſija wukuzła „Kupu morwych" njeſmjertneho mištra Böcklina. Njejſym hiſče nadeſoł na ſwěče rjeńſcheho pohrjebniſča dyžli Spličanſkeho wyſoke nad módrym Jadranom.

Njedaloko Splita rozpadanki ſtarodawneho města Solina ſwědża wo zaſłej ſławje. Awarjo běchu znjebili překraſne město a dżenſa běli ſo rozpadliſčo tam. hdżež jónu ſo kraſnjeże dźiwadło, ſwjatnica, rownišco z błyſčom klaſiſkeho wumělſtwa.

Nimo je z kraſul A wſo je jenička pohrjebniſčo ſtareje kultury.

Jene z najzajimawiſčich městow je Split, tuto město, kiž bu natwarjene wosrjedź murjow přerzyſkeho palaca romſkeho imperatora, zjednoča zbožownje a harmoniſcy ſtarodawnoſcż, ſrjedżowěk a nowu dobu nětčiſčeho časa.

Hdyž też ſo rozroſce k městu nowočaſneho raza, k měſtu pučowacych a ſrjedźiſču wikowanja a wobkhada, wšeſčo njezhubi ani próſka ſwojeho dawneho kuzła jako město drohotnych pomnikow zašłych dobow! (Přichodże dale.)

Přilopk.

* **Sčwinjazy mór w Schleſiſkej.** Njedawno hižom pihachmy, ſo ſo ſtatne rěcżniſtwo we Hlohowje (Głogau) je cżeſtnimi pschesturjenjemi ſakonja wo ſtónych chorocſach ſaběra, liž ſu ſo w druſtwowej mlokarni w ſchleſiſkim měſcże Schlawje ſtałe. Dokalž ſu ſ njeredu, kotrež ſkoro njeje k wěrje podobna, je ſcżerbami morwych ſwini wobthadżeli, ſo ſu ſwinjazy měr nc nimale wſchitke ſwinje w měſcże roſcżerił. Hižom je pſches 1000 ſwini mórjej podżełało. Mór je ſo nětko hiſchcże dale roſcżerił a cżeſ hižom do wokolnich wſow ſacżahnył.

* **Tyfuſ w Hödſtu.** W jenej ſwójbje w měſchczanſkim dżelu Sindlingenje w Höchſtu w krótkowjecżornej Němſkej je pſched někotrymi dnjemi tyfuſ wudyrił. Schtyri ſtowy jeneje ſwójby ſu na tyfuſ khorile. Je ju do měſchczanſkeje khorownje dowełli. Jena ſtowka je hižom wumrěła.

* **Pſchekſchiwjenja pſch: hamiſkej hołkadni.** W ſtatnej hamiſkej pokładni we Wernitu w Delnich Frankach ſu pſchekſchiwjenja wotkryli, liž hižom lěta wróżo ſahaja. Dogyła su někdże 30 000 hriwnow pſchekſchiwjenych. Pokładniſkeho ſarjadnika Reubera ſu do pſchepytowanſkeho faſtwa ſadżili.

* **W połodniſchej Němſkej je ſo ſněh ſchoł.** Połednjej dwuj ſandżeneho tydżenja pſchiſnjeſchtaj w połodniſchej Němſkej mażate wjedro. W nozy na njedżelu pak ſchtleiża hacż na 0 ſpadny a ſamo hiſchcże niże. Njedżelu pſchi ranjowym ſwitanju ſo we khowanym měſcże Bayerſcże, w Minchowje, poczo ſněh hicż. Dopołdnja ſajachu ſo hiſte plazy ſuchа na mokru jenuju. Tola cżopłota ſako pſchiſtawſche a tak ſo ſnihſke kraſnoſcże ſoſo bórzy pominychu. Jeż w Pſchedalpach je ſo njedżelu ſněh ſchoł. We Cżornym lěſu je ſněh w nozy we ſobotu na njedżelu 5 hacż 10 zentimetrow wyſoko napadał. S ſkhwilemi tam njerſnje.

* **Saamomordaſtwo ſtatneho rěcżnika.** Seoberu ranje je ſo na pohrjebniſchcżu w Karlsruhe ſtatny rěcżnik Otto Greiff pſchi rowje ſwojeje maczerje ſaſtrěli. Pschecżiwo ſtatnemu rěcżnikej Greiffej wotmě ſo diſziplinarne jednanje, liž ſo ſ tym ſtónczi, ſo Greiffa je ſaſtojniſtwo wuhnałko.

* **Sadwěſewaza macż.** W Caſtrop-Rauxelu pola Dortmunda ſkoczi njedżelu żona je ſwojimi ſjemi dżěcżimi do kanala. Wſchitke ſchtyri wobožby morwe ſ wodu wuczahnychu. Schtó njeſbożowna żonſka bżſne, njemożachu hnydom ſwěſcżicż.

* **Sa 32 lět ſwój wěrowanſki pjerſchcżeń ſobu namałała.** Wobſebje a njewſchědne pschekwapjenje a wjeſele naſchoni mandżelſka jenoho rěcżniſteho miſchira w Schwerinje nad Warnſu. W julinju 1896, dwaj měſtaj ſo ſwojim wažnu ſlubi wona pſchi wotběranju žita w Kemje w Pólſkej ſwój wěrowanſki pjerſchcżeń. Hacżrunjej pilnje ſa pjerſchcżenjom pytaſche a runjej běſche myto wupiſała, wuſta pjerſchcżeń ſlubjeny. Nětko dosta żona liſt ſe ſwojeje nehdyſhnjeje domiſwi, ſo ju jeje pjerſchcżeń pſchi brunſkopanju namałali.

* **20létny ſłoſnik wopraſnjeny.** W Bourgu w Franzowſkej ſu 20létneho Georgeża Riegreja ſ guillotinu wotprowili. Riegrej je namóſlneho měſchczanſkeho ſłóżowal, ſe by jeho wurudił.

* **Rosbuchnjenje w ſchuli.** W Marſeille w połednjej Franzowſkej ſu powě, ſo ſchtwórtk wjeczor na dwórje jeneje ſchule, na kotrymž žebi 30 dżěcżi hrajkaſche, ſo nadobo rosbuchnjenje ſta. Hólz a hołza buſchtaj morjenaj. Pjeſi pſchepytowanjo njeſbożа je ſo wupokaſało, ſo drje je jene dżěcżo rosbuchadło do ſchulſkeho dwora ſobu pſchinjeſło.

* **13 wožobow ſo ſatepiła.** S Galacza w Rumanſkej ſo powě, ſo je motorſka łódź „Reni" na pódlanſkej rězy Dunaja pſchi ſpěchnej jěſdże do motorowego cżołma ſtorcziła. Se 16 wožobow, liž na motorſkim cżołnje pſchebywachu, je ſo 13 ſatepiło. Swoprědka nědżachu jenoż wožom cżołow ſe ſołnow wuczahnyć.

* **Automobil do morja podnył.** Na nuſo-ſiniſkich mjeſach padże wožebowy automobil ſe ſchtyrimi wožobami ſe połnej ſpěchnoſcżu ſ wyſokeje dróhi do morja. Wſchitcy ſo hohnjeżdżazy namałachu za ſwoju ſmjercż. Po wſchém ſdaſu cżo je ſchofer pijany był.

* **47 cżłowjekow ſo ſpalo.** W Panſche, 130 mil wot Rangona w Jindiſkej idalenym, je ſo pſchi hróſbnym wohnju w petrolejowym ſkładze 47 Jndow, mjeſ nimi 18 żonow, ſpalito. 20 wožebow buchu cżeżko ſranjeni. Pſchicżina wohnja njeje hiſchcże ſnata.

* **Nětk maju zyganiſo też ſwoje nowiny.** Prénje zyganiſe nowiny ſu ſapodżałe w Moſkwje wukhodżeczi. Nowiny ſu ſpiſane w zyganiſcżi rěcżi, kotruž wſchitcy zyganiſo na ſemi ſnaja.

* **Lewinej ſo njeporadżi do Europy lecżeż.** Lewina pſches Atlantiſki ozean do Europy, do Roma. Tola hižom ſažo k ſemi puſchecżicż. Létadło ſo khětro wobſchkodżi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»Ł. K.« płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,50 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźiwi Smolerjec knihidźiśćerńa, zap. dr. z o. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawóźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłaje se stajace nawóźtki a tabele so wyše wobmysleja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 244 — Budyšin — Srjedu, 17. oktobra 1928 — Bautzen — 4. nik 87

Po puću do Newyorka.

Pućowarjo, offizěrojo a muzikanća „Hrabje Zeppelina" su so hišćece w nozy, w kotrejž běchu do Lakehursta pschileźeli, na wjesnu do Newyorka podali, hdźež je so hišćece wutoru offizialne powitanje stako. Popołdnju su so na městowym parnu tódy podali, so bychu s powitanskim komitejom Newyorkskeho měšćanostwa se sastupjerjenimi wjerša, wójnskeho tódźiwa, němskeho generalneho konsulata, s wotpósłanzami němskich towarstwow a wikowańskeje komory triumfnu jězbu hač k połodnjiskemu kónzej Manhattana nastupili. Tam su pschi Batteriji tódy wospschiłi a w šwjedźenskim cźahu s pschewodom namótnych wojakow k radnizy cźahnuli, hdźež je jich namótny měšćanostwa powital. Wječor je so šwjedźenska hoscźina w hotelu „Ritz" wotmě̂la, s kotrejež pschedsydu je měšćanostwa byl. Wo połnozy su cźežni hosćo wobehitenu pschedstajenju w dźiwadle pschihladowali, w kotrymž su je mjes druhim tež wobrazy s jězby „Hrabje Zeppelina" pokazale. Sśrjedu je so w amerikanskim Advertingskim klubu šwjedźenske žnedanje wotmě̂lo. Popołdnju bě walke powitanje w Němskim klubu a wječor němsko-amerikanska wikowańska komora zeppelinowym ludźom šwjedźenske hosćinu wuhotuje.

*

Wothlós z Jendźelskeje a Francowskeje.

Jenoblóžnje jendźelske nowiny pischu, so móže Němska na žiwjich lětarjow horda być. Dźiwajo na lećerjenje wulke wobcźežnosće dyrbi so na wuspěch wobhladniwého wodźerja dr. Eckenera pokazać. Experiment budźe wulki wojny za lětanske błędźenje. „Daily Telegraf" praji, so je pućowanje „Hrabje Zeppelina" dopokazało, so móža powětrowe łódźe wětry wudźerjeć, s kotrymiž su je druhe konstrukzije sniźiłe. Dr. Eckenerowe mjeno budźe je spocźatom samódźiteho pućowańskeho wobkhada stajnje swjasane.

Tež „Morning Post" je swojim pschipósłanćam **wjesoły nadźerk.** „Sćmy w tódźmu cźažu hotowi, wjednistwo a khroblosć we wulkim pschedewzaću, kajšej je tole, pschipównać, a kommandantej a muzikam „Hrabje Zeppelina" wutrobnje k wulkemu wuspěchej swóje pschejmy. Njewěrimy wschak, so móže je na pschichod wodźiłiweje powětrowej łódźe pschewulka nadźija stajeć, a to **ani sa wotnošenje ani sa wikowańske samknjenja.** Pschejo pak je pućowanje „Hrabje Zeppelina" wušnamnje hódnoćece němšeje techniki dopokazało.

Tež w Franzowskej pschipósnawaju, so je „Hrabja Zeppelin" harć dotal hišćece njedośćehnjene rekordźe dośahnjenje dozpił a khroblosć a wutrajnosć dr. Eckenera a jeho muzikow wobdźiwaju. Franzowzojo pak maju mało dowěrjenja k pschichodej wodźiłiwych powětrownych łódźow. „Petit Parisien" měni: Praktiski wosnam experimentow, kotrejž je so tworjownje stoncźił, **njejmě̂ je so pschenjacź.** Lećenje s Europy do Ameriki je 4½ dnja trało a je je so s jara njepschihódnymi wunmě̂njenjemi wotmě̂ło. Lěpschiny pornjo parnej łódźi su potajšim jara dźiwne." Pariški „Journal" měnjenje sastupuje, so powětrowe łódźe po praktiskej hódnoći sady lětadła wróćo wostawaju. Tejele pschiščiny dla su je tež w Franzowskej twara wodźiłiwych powětrownych łódźow wotrjekli.

*

Jedyn njespokojny.

Jedyn s pućowarjow, Robert Reiner, praji: „Hdyž je so mojich najšonjenjach sa cźaš lećenja hudźi, su wulke powětrowe łódźe ideal sa transatlantiski wobkhad. Ja pak je njebych snowa pschi lećenju wodźelił. Běch my skoro na dnju, hdźež sypjachmy, deschćowu wodu hromadźich, dokelž zeho wsata pitna woda na kónz dźesche. Podła teho njebě̂chu kabiny dosć wutejenje. Sły budźiłiwy stajnje s połnej mozu lećeli, budźichmy dosć elektrizitety mě̂li, so bychu je kabiny sprě̂e, tola sa najwjetschi cźaš pućowanja běchu symne." Jedyn sastupjeć „United Press" rykowarjej Matejej praji: „Woda bě sa cźaš pućowanja žadna."

Njewuspěšne ludowe požadanje.

Podpjerańši cźaš sa kommunistiske ludowe požadanje pschećiwo twarjenju panzerowaneho łkhižaka je wotběžał. Hišćece njeje nadrobnišnich powěsćow doschło, tola je wěste, so je 400 000 podpjismow njej swjedźe, kotrež su po twarjenje trě̂bne, jeli so dyrbi po ludowym požadanju ludowe rozrjadnje kłědowaćj. Ludowe požadanje je so do **poraźenja kommunistow** rozwiło

Demonstracija polskeho towarstwa wjećornych krajinow pschećiwo Němskej.

Na sajdźenu njedźelu běschtej pólske towarstwo wjećornych krajinow a sdźěłarski swjazk demonstrazijsku zhromadźiznu do Katowiz w pólskej Hornjej Schlesyńskej swolałej. We njej je něhtore resolucije pschijachu. W prěnjej zhromadźizna **pschećiwo rěcźi němskeho presidenta** pschi składnosći jeho wopyta w Opolu protestuje. W resolucizji so praji, so pólski lud pschećiwo wschěm němšim nadběhanam na pólski njesu wobronjenym stej. Zenje so też njesahuje, so w rańschich krajinach Němskeje hišćece 800 000 pólskich bratrow w němšim wotrocźiznu žakoženi. Jeli so němske knjezerstwowne kruhi njebychu pschestałe, demonstrativnje pschećiwo jenoćeji Pólskeje wojowaćj, potom by pólski lud dyrbjał swoju dotalnu loyalnosć k Versaillskemu ćerćenju pscheměnić.

Druha resolucija so z jednanjom wo němsko-pólskim wikowańskim ćerćenju sabera. W nim so praji, so so na žadyn pad njesmě na němsko-nazionalne momenty dźiwać. Němske sahndźenske prawa by pólske wjerzorne krajiny hospodarjaju a politiju wobrosłuo a njeby so šmjeło pschi žanych wobstejnostach pschiswolić.

Tśerće resolucija rozsuje žadu, so by so **Němski ludowy swjazk w pólskej Hornjej Schlesyńskej** rozpuśćił. Wuzwud w prozeju pschećiwo Němskemu ludowemu swjazku je snowa dopokazał, kaje schłódne dźěło wón pschećiwo Pólskej cźini.

Schtwórta resolucija žada, so by so schlesiski sejm rozpuśćił, dokelž njeje sa wobydlerstwo rańschede Hornjeje Schlesyńskeje z wužitkom a dokelž sajmam rańscheho horrjoschlesyńskeho luda w runej měrje napschećiwo dźěła.

Strajk hórnikow w Češkosłowakskej.

Dźěłodawarjo w Kladnjanskim a Sślanskim hórnitwje so zapowědźuja, hórnikam žadanu wjetšchu mzdu pschiznjeć. Hórnicy su tohodla wobstamknuli, ličbu dźěłaćerjow zmjeńšchić, kotliž nusne dźěło w podłopkach pschećerjewo jich potepjenju cźinja. We Wostrawskim rewěrje su hórnicy wobstamknuli, 21. oktobra strajk wuwołać, jeli so jednanje z dźěłodawarjemi njesměje wuspěch.

Generalny strajk we Łódźskim industrijowym wokrjesu.

We Łódźi (w Pólskej) su so skoro wschě dźěłaćerjske wjasći po paroli generalneho strajka skónčile. Něktore dźěłarnje, w kotrychž je so póndźelu dźěłało, so wutoru strajkej pschistamknu. Drohowi železnizarjo a schoferjo automobilnych drjezkow strajkuja, tak so je **kóždy wobšteh podwjasany.** Stawno wróćiwši pincźnikli k kucharju a pschistajenym khorobnych kašow su dźěło sći... Mnohe policajske a wojerske patrouille po nocźe chodźa. Hdyž dyrbachu strajkowi kumarjo wosej drohowoje železnizy jěcź dać, jich dźěłaćerjo nuzowachu, wóz sobu na dwórnischcźo wrócźo dowjesć. Na to dźěłaćerjo do policije srasychu, kotraž jich z tśełakom rubaju wolesma.

Tež we wokolnych městach Łódźskeho industrijoweho wokrjeża je so generalny strajk na wschě dźěłarnje wupschestrěł. W Pabjanizach je policija strajkowu kommisiju, kotraž chyšće jedźazy sapschah sadźerješe, sajała. We Sgierzu chyžu strajkowazy dźěłaćerjo žehli wunuzowachu, so by so dźěło elektrizitetowych dźěłarnjow a drohowoje železnizy sastajiło. Tu k srażenju z policiju dóńdźe.

Hłowny wubjerk swjazka textilnych dźěłaćerjow je wutoru swjazki textilnych dźěłaćerjow w Białokoku, Bełizach a Andrychalwje namołwił, so bychu tehorunja strajkowale a z tym wojowanje wo wjetšchu mzdu podpjerale.

Poldra miljardy hriwnow za bronjenje w Ruskej.

Knjezerstwo bolschewikskeje Ruskeje je pschi kóždej składnosći jaroweja, kak měr lubuje a njewustawa žadacź, so bychu dyrbjałe wschě staty wotbrońć. Pschi tym pak je so poslednich powěsćach sa bohrjeli fond pschinoschći sbera, ketremuž je narjeklo: „Nasche wotmołwjenje Chamberlainej", fond, z kotrehož maju so nowe bombardowaze lětadła natwarićź a so dźěłarnje sa dźěłanje jědowitych plunow k pjelnjenju bombow pschiprawićź. Wot léta 1920 hač do februara 1923 je so 37 nowych wojerskich schulow hač do februara 1923 je so 37 nowych wojerskich schulow zrjadowało, kotrychž wuczenzy dyrbja dźewjećej žónskich regimentow wutworićź a dale mjes zbilnym wobydlerstwom wojerske organizacije załožećź. Wojerske organizacije zwilneho wobydlerstwa maju po wojerjowanju, wójskowemu kommižara Worošchilowa hač tři miljony hobuštawow. Wšelkižnje wyšoćich schulow budźa nałožowali, do tychle organizacijow zastupjeć. W nich budźa jenotliwe wotdźělenja nawjedowaćź, so bychu je na zaktawanje wyschićich městnow w padze wójny pschihotowali.

Po statnym hospodarskim planje ma je na wójske poldra miljardy hriwnow nałožić a dale na natwarjenje wójnskich łódźow 250 miljonow hriwnow. Artillerija je z kanonami najnowischeje konstrukzije wuhotuje. S wulkim spěchom su je wojerske lětadła w Ruskej natwarile abo je we wukraju nakupowale. Tankam a panzerowanym železnišćim cźahanam je cźim wjetšha kedźbliwosć pschiwobrońcźuje, dokelž je je runje we wobydlerstwej wójnje tele dwě druzinje bronjeju najlepje wuzmyslowale. Najwjetšcha kedźbliwosć je pokrokam chemije pschiwobrocźa. Tak je je we poslednim cźasu wulki wuspěch „Awiochemije" załožił, kotraž ma stutkowanje wschelakich plunow studowaćź a wobydlerstwo powuczićź, kak ma je pschećiwo jědowitym plunam schkitaćź. Do wojerskich wotdźělenjow, kotrež su na wobkhadźenje z jědowitymi plunami wuwuczene, je pak jenož kobustawy kommunistiske młodźiny pschipuschćene.

Crjódy komitačow rubja a morja w Macedonskej.

Beogradske „Vreme" je Sofije pewć, so su wobsiniosći po poslednich krwawych podawkach kitske. Cźełe dny komitačow rubja a morja. Statni fasnje zu, kaj daloko žanni k bandam njepschischeja, hdyž mě̂rna wopraschcźeja. Tež wójske je do diwoja swonow dźěrne. Offizěrojo so po wjerschinje k Panezi Michajłowej pschidawaju, dokelž je so jim z dewěrnym pšmom wójnskeho ministra dźěłko, so je pschiprawne, so bychu jeho podpjerali. Železnišći wobkhad do Petricźa je pschetorhnjeny, dokelž je tam pjeza bleźkach tišaš wudyrił. Wopraudze pak maju za to, so ma je z wotsamknjenjom wot wobkhada tonu wobarać, so by wukraj wo wěrnosći njeźo njeschnił. Do Carobroda je wjele powěsćow je Sofije dóschło, po kotrychž je policija wjele hobuštawow zkónzowaneho generala Protogerowa sajała, wudawajo, so su je pjeza attentat pschećiwo wójnskemu ministrej pschihotowale. Wobkhadaju to jako sadźerk k tomu, so bychu mokli Protogerowych pschiwiržowarjow do sajtwa sawrjeć, abo so bychu jich po puću do wukraja stónzowali a so by to tak zjawnemu wotsłušenju na Sofijiskich dróhach psched woczomaj słowjeńskeje wobarało.

*

Beogradske nowiny su nadrobnišcźe wo wosledninm wjeceršnim wojowanju mjes macedonskimaj organizacijomaj pschinjesłe. Njedźelu wjecźor w 7 hodźinach je k stśelanju mjes pschiwiržowarjemi mrjeńskeho generala Protogerowa a Pancźe Michajłowa wo hrjedź bołharskeho słowjeńskeho města dóschło. Policija je sahrodźi a dróhi wobsadźiła, na kotrychž je wojowaske. Macedonz Spašow a tři druzy muzjo je morichu. Mjes ludźimi, kotřiž po dróhi dźěłachu a je franichu, je też **turkowski wotrěsli atašeja Serina bej, kotrehož je noha tšěła.** Kaj je jón, su Michajłowi ludźo Protogerowowych pschiwiržowarjow nadpadnyli. Druha powěsć praji, so staj bohoću dwaj podoficzerej garnizeny w Petricźu jnatneho komitačiskeho wjednika Wandowa franiłoj. Michajłowe je tohodla porucził, so bychu teju podoffizěrow morili. Taj pak je wobarałschtaj, so pschedy hač padnyłschtaj, hišćeca schturkoch komitačow sabiłschtaj.

Dale je powěda, so je pola Newrekopa w bołharskej Macedonskej wobej stronje wopraudźitu bitwu bilej. Na stronje Iwowiskeho, kotryž Protogerowowej stronje pschistupiłscha, schtyrzezi ludźi stojesche, na stronje Michajłowa, kotryž wojowanje sam wodźesche, runje telka. Tola Michajłow je z maschinskimi tšełbami a kanonami wuhotowany byl, kotrež bě z wójskowych składownjow dostał. Tak je Michajłowej poradźi, ludźi Iwowiskeho sćeź. wjele z jich hobuštawow morićź a Iwowiskeho kanicho se łajtnarjec pschiwiržowarjemi sajeć. Michajłow je je pjeza rozhnaźił, wschitkich Protogerowowych pschiwiržowarjow morićź.

Poslednje dny je je mjes wołkmaj stronomaj na wjele městnach morika. Powěsć je po dóschu jako wěrna potwjerdźiła, so je knjezerstwo poruczilo, Protogerowowym pschiwiržowarjam bronje zebrać. Powěsće z Egri Palanki praja, so su Kesteńdiski, Dźumajki a Petricźiki wokrjeż w ruzu Michajła a jeho pschiwiržowarjow, kotřiž wschitkich Protogerowowych pschiwiržowarjow wotpraujeja. Wójsku

je šo pȓeučiło, šo dyrbi w tychle stronach Michailowej šwoju pomoz poškiczeć. Michailowowe knježeństwo šo hač do Sofije wupišeše.

Po rozmołwje z pȓedsydu Cantow wot Michailowa lisć dostał, z kotrymž šo jemu jdźeli, šo šu jeho k šmjerčźi šafundźili, dokelž je Protegerowa podpjerał. Jeho winuja, šo pšeczišwo kralej a sa sjednoczenje Bołkanskeje z Jugošłowjanškej dźela. Cankowowi pšihłušowarjo jeho dom ſrażuja, z kotrehož wot někotrych dnjow njeje wjacy wušchoł.

Powěšče je Strumnizy praja, šo šo Protogerowowi pšihłušowarjo pola Newrokopa k wojowanju pšečeriwo Michailowej pšihotowaja.

Nadpad chineskich rubježnikow na jendźelsku a francowsku parnu łódź.

Chinešy rubježnizy šu franzowšku parnu łódź „Tung Jnen“ nadpadnyli, kotraž njemóžeše w nikim ſlakatym rěčnišćiščeju pola Fuczawa do pȓedka pšičinić. Wjeſtowarja franišku a kapitana na brjóh wotwjedechu, hdyž pak jeho bórzy sašo puschćichu. Rubježnizy šu pódla tehó do jendźelskeje parneje łódźe „Wian Tung“ ſkčeleli, z kotrejž šo nětkuschi president indiskeje ſakojedawazeje ſhromadźizny wjeſeše.

Widźomny zaměr.

Budyšk newinny pšchinjeſechu ſandźenu sobotu 13. okt. we ſwojim 241 cźišle nastawcźk pod napišmom: „Sserbły we wukrajnym ſpwěźe.“ W nim šo praji, šo je „towaršstwo pšchećelow Luźicy“ w Pariju („Société des Amis de Lusace“) wubotowako wustajenju ſkowjanſkeho ludowego wumělſtwa. Pódla južnoſkowjanſkich a cźešćich pšchednjeſelow ludoweho wumělſtwa šu wustajene też tajke ſa Luźiſich Sserbow. Dale w nastawku rěka, šo na cźole tuteho pšchednjeſacźa ſtejitaj kujeni Ofiſtkowa a Splaikowiczowa mandźelſkej cźešćeho a južnoſkowakſkeho ſ a ſ t u p z a (kedźbuj na ſkowo „ſastupz“. Wobrawdźe jedna šo wo wypołožanjow) p ſ c h i f r a n z o w ſ k i m k n j e ž e ŕ ſ t w j e.

Zyły nastawk na ſkacze w měrnym ſmyſle, bóle we formje rosprawy ſpišany, ma wěſty ſaměr, a je ſilitiſtiſzy na njón zyle ſkošeny. Spišowaczelej wo to dže, w němſkim cźitarſki wubudźicź ſaczuca rafu mjerſanja pšečeſtiwo nam Luźiſkim Sserbam. Němſke ſchule šu šo tola lět dźeſatki ſ polnym wotpołładom a wupšečom pšozowale wutwaricź w pšechdſtajenju němſkeho cźłowjeſtwa, ſo je Franzowſa Němzowu „arzniejpšečeźel“. Tuž je też kóždy, ſchtóž někak ſ Franzowſku ſwišnje, we wocźomaj pšcherźiſkownjo Němza njeypšečeźel Němzow.

Dźenſnišchi Němz nocźze ſpóſnacź, ſo dokładne wujednanje ſ Franzowſkej leži w žiwjenſkim ſajimje němſkeho ſtata. Wón tež njewidźi, ſo cźežka induſtrija Franzowſkeje a Němſkeje ſo dawno hižo wuzkoſeterkuja. Němſke wuhło je ſo wołenſko ſ Franzowſkej rudu.

Franzowſki ſcherjenje doſahaſche ſa wěſty ſaměr. Sſlědowarjo, notarſki ſandźenu njedźeku běchu wółby do ſynadły ſakſkeje krajneje zyrkwje. Na měſto ſemrěteho wyſchſcheho wucźerja Hanczki kanditowaſche ſaſo ſerbſki wucźeŕ, k. Krawc, zyrkwinſki wucźeŕ w Hornim Wujeſdże. Kak šu wółby wupadle, dźenſa njewěmy, ſjawnoſcź ſhoni to naſſaſcho pšchihodny ſchtwórtk. Pšcheczišwo knjeſej Krawcej kandidowaſche ſ němſkeje ſtrony měſchcźanoſta w Bitkopizach.

Wjele duchownje wyſkokſtejazych Němzow na tajke pišanje wicźo njedawa. Wažiny ſebi jich woſebje wyſoko, cźim bóle, dokelž je jich licźba bohužel hiſchcźe jara ſnadna. Někotrizkuliž, ſ tych měſajcy prawo wołenja, tutón naſtawcźk cźitawſchi, ſwój hłóſ knjeſej Krawcej najſkerje wotedał njeje. Dźeſche tola woſebje wo wolerjow w Budyſchinje, hdźež bě, tak dałeko kaž położenje pšchewidźachmy, měnjenja jara ſa knjeſa Kraloza. Do hodźiny, hdyž ſu te wjerſki pišamy, wuſpěch też ani ſ Budyſchina njeſnajeny. Njeidźe nam dźenſa wo wuſpěch wołenja, ale wo widźomny ſaměr taſtoho naſtawka.

So dźenſa, hjes naſchoho pšchećiwjenja, wſchudźom mjes źiwiliſowanymi ludami nam nadobni pšcherźelo naſtawaja, ma ſwoju pšchićinu w tom, ſ němſkeje ſtrony, wobźelje ſe ſtrony pruſkeho knjeſerſtwa, pšcheczišwo naſchej rěcźe ſe ſtrony pruſkeho knjeſerſtwa, pšcheczišwo naſchej rěcźe ſe ſtrony pruſkeho knjeſerſtwa, pšcheczišwo naſchej rěcźe a naſchej ludowej kulturje nałožowanym wutupjowanźm ſyſtemje.

Saamo naſche ſakſke knjeſerſtwo, kotrež ma ſa naſche ſerbſke žadanja najwjacy ſroſumjenja a woprawdźe chże ſ nami w duchu nowsho cźaſa wobtkadźecź, dźerži ſo tola ſ nami w duchu nowsho cźaſa wobtkadźecź, dźerži ſo tola ſ nami w duchu nowsho cźaſa wobtkadźecź, dźerži ſo tola ſ hiſchcźe ſafandy hołeho cźerpjenja (kaž ſnano, pša pod blihiſchcźe ſafandy hołeho cźerpjenja (kaž ſnano, pša pod blihiſchcźe ſafandy hołeho cźerpjenja (kaž ſnano, pša pod blihiſchcźe ſafandy wuſpěſchneho hajenja naſcheje rěcźe a kulturu ſ pomozu ſchule, kaž haji němcźiſmu. We rěcźe a kulturu ſ pomozu ſchule, kaž haji němcźiſmu. We hajenju kulturnych ponnjeſkow ſaha knjeſerſtwo, a to ſe poh

pšil. Tcho jahorjaze jłowa mytowachu pšichitomni je
Kompanowym pšichtlefkom.
Director jaſtich wobłhadnych towaſtwow, knjes ma-
Planitz z Drježdżan pokaja na wuwiwanje dżeńż-
ſkeho hospodarſtwa, w kotrymż ho na wobżarajomne
pšinoſe na jenotliwych męſtnach kapital a dżeło kopi.
Tcheło na ſmyſł pšichwabjenſkeho tydżenja pokaſa wón
na pšihlubjenoſć wobłhadnikow, pšcheſwędżenje wobż-
ſtarjenſkeje, ſo je wono winowate wobłhadniſtwo domach
pšeſtrowaſ. Sa wojowanje wo tutu myſl je dobry ſrędſt
pšedewſem wokno. Pohódnoſcherjo mytow ſu mohli ſwe-
ſtwe Budyſzyn wobłhadniż dreje wędża, tak maju ſo
pšeſtwe wolna wuhotowaſ. Wone roſbżela ſo do
pšeſtwe druſinow: do wumęſtniſtowſkich, originelnych a
pšeſtwe wobżowacych woknow. Na to woſtewi rędżnik jenot-
pšeſtwe dotkowarjow myta.
W pšeſtowacym rjadłach podamy ſapiſ mytowanych
pšeſtwedow: Doſtachu: Cżeſtne myto męſta Budyſchina
pšeſtwe talow ze ſlębornej kromu) Fr. Lieber na
pšeſtwe (ſchłu) Jan Jurij Pahn; myto Męſchcżanſk.
pšeſtwe banki (damaſtowy blidowy pſchikrywa ſa 12
pšeſtwe (ſchłu) Hanż Eckhardt na Moltkowej dróży 9/11; my-
pšeſtwe pſchemyſłoweje komory w Zitawje (ſlębornu ſchłu)
pšeſtwe Lehmann, konditarinja; myto wikowanſkeje ko-
pšeſtwe w Zitawje (kryſtalowu ſchłu) Kunella na Bo-
pšeſtwe banki; myto pſchemyſłowe komory w Zitawje
pšeſtwe (ſchłu dalokowid) Erich Haubold na Bohatej ha-
pšeſtwe Louis Wagner na Zitnych wikach; myto pſchekup-
pšeſtwe ſtwa (marmorowu pišanſku potrjebu) Jul.
pšeſtwe n haży; myto pſchemyſłowe banki (marmo-
pšeſtwe r) Huthej fotowy dom; myto Budyſkeje piwar-
pšeſtwe allowy talerſ) Ota Büttner na Skownym tor-
pšeſtwe myto ſpecżinoho wubjerka (kryſtallowu ſaſu)
Louis Körberowy naſł. na Bohatej haży; myto jeno-
cżineho wubjerka (½ duzenta ſlębornych kżiżow) C. E
Rinke na Bohatej haży; myto towarſtwa hojſoſow (ſchż-
bornaj jednaj grataj) Hana Roſtowa na Bohatej haży;
myto wikowanſkeje komory (kupejowy kufr) firma Wa-
tant Arnold) męj. Martin Barſch na Bohatej haży;
myto „Bautz. Nachrichten“ (bowlu) Jan Guber na Se-
ninarſkej haży; myto ſjednoczeńſtwa „Edeka“ (Miſch-
„Sſerbſkich Nowin“ (Mały Brockhaus) Otto
Oswald na Kamjeńtej haży; myto Męſchczanſk. a ſta-
na Butrowych wikach; myto hoſcheńżarſkeho towarſtwa
(kurjeńſki ſervice) Wellerjez knihikupſtwo; myto Hen-
kellſkich dżełkańjow (bronzowu poſtawu „dobyczeć“) Ju-
jednoty (25 hr.) Alfons Schauſeil; myto pſchekupſkeje
jednoty (25 hr.) Richard Nebel na Bohatej haży.

Nimo toho doſtachu diplom ſa wuſnamne dżeło:
mytom wikowanſkeje komory (nalutowanſku knižku
10 hr.) Rud. Biesold na Bohatej haży a Johanna
Brückner na Khežoriſkej dróży.

Diplom ſa cżeſtne pſchipóſnaczе doſtachu: Hermann
Kurio (a 1. mnto ſjednoczeńſtwa „Edeka“) na Swonk.
Lawſkej haży; Jan Wannat na Swonk. Lawſkej haży;
Ota Weber na Schulſkej haży; Korla Preiſcher jun.;
Pawoł Philipp (a 2. myto ſjednoczeńſtwa „Edeka“) na
Nowych hrjebjach; Frez Wilhelm na Skuſelnſkej haży;
A. Bokelmann naſł.; Hermann Kuſchka na Schuleſkej
haży; Robert Galle pod radnizu; Waltar Voigt na
Jerjowej haży; Guſtav Tbunig; Alfred Vogel; Herm.
Gläſel; Heckt. Linka a Truſt; Jan Schaaf: Korla Mit-
hauer na Schulſkej haży; Jan Zbinden: Herm. Hacker;
Moritz Schmidt; Elſa Bartſchez na Khežoriſkej dróży;
Heinrich Mohr; Moritz Weber; Pawoł Seidler; Adolf
Boetius; Jan Teutſcher na Kamjeńtnej haży; E. G.
Fiebiger na Sſerbſkej haży.

Skónczinje doſtaču diplom ſa khwalobne naſpomnje-
nje: Adolf Voigt na Tuchoſkej dróży; Richard Weiß na
Moltkowej dróży; Wilhelm Hein na Skuſelnſkej haży;
Kurt Teichert na Sſerbſkej haży; Richard Müller na
Sſerbſkich hrjebjach; Joſef Jung na Sſerbſkej haży;
Guido Reiche; Ewald Jacob (a 3. myto ſjednoczeńſtwa
„Edeka“) na Wulkej Bratrowſkej haży; Hermann Lolck;
Waltar Straube; Jan Wjeńk na Swonk. Lawſkej haży;
Leopold Poſner; Aron Jacobſohn; Pawoł Kriſteller;
dr. Kurt Roeber; Kurt Kinicke na Seminarſkej haży;
Adolf Beckmann na Seminarſkej haży; Erich Schmiedel
na Seminarſkej haży; Klara ſwid. Hälſigowa na Semi-
narſkej haży; Erich Paſſeé na Hoſchiż haży; Erich Lenz
na Hoſchiż haży; F. A. Lenke na Hoſchiż haży; Hanż
Liſſak; Alfred Müller na Hoſchiż haży; Richard Jan-
naſch na Khežoriſkej dróży a Max Karſchner na Garbar-
ſkej haży.

Se 198 wobdżelenych wobłhodow je potajtim dożyła
77 thwalobnje mjenowanych a 27 ſ mytom wuſnamje-
njenych. To je rjany wuſpěch domjaſzych wobłhodnikow.

Hospodarſki rozhlad.

Sſrjedu 17. oktobra 1928:

Wcerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1955	100 pólſk. złotych .	47,125
1 jendželſki punt .	20,348	100 čeſkoſ. krónow .	12,435
100 ſwjic. frankow .	80,75	100 franc. frankow .	16,365

Barlinſka burſa ſahaſa wcżera pſchi ſpočatku poſtupo-
wacych efektow. W běhu dnja ſo ſaſo ſeſłabjowachu.
Jenotliwych a rentiowych liſtcżinow běchu powſchitkow-
ſkich mjenje.

Pſchitome wiki też wcżera wulkeho pſchemjenjenja nje-
dopokasachu. Wobrot w žicże woſta ſnadny. Jenicżky
wobſah ſo ſa hotowe forno wo 5 pj. drożſcha. Wcżera
pſchiſtajene zentnar

w Barlinje

pſchenicy 10,65—10,80 hr., rożki 10,45 hacż
10,60 hr., jeczmjenja naſtinjeho 11,55
hacż 12,55 hr., naſwiſkeho 10—10,50 hr.
wowſa 10—10,50 hr.,

w termijowym wikowanju

ſa oktober: pſchenicy 11,40 hr., wowſa pak
10,65 hr.
ſa dezember: pſchenicy 11,67½ hr., rożki pak
11,37½ hr.,
ſa měrc: pſchenicy 12,07½ hr., rożki 11,80 hr.
wowſa 11,45 hr.,
ſa mej: pſchenicy 12,30 hr., rożki 12,10
hr., wowſa 11,90—11,88¼ hr.

Pſchikłajeja:

Kamjeńſkeho, Hofman w Riſkej.
Pjekarſkeho a kanditarſkeho Nowkej parna pjekarnja we
Hródżu.
Kubarjańſka hwjězda. knjezi dwór w Hóſdże pola Jażnje
wjeſnoho Hródka a knjezi dwór we Wulkim Wjelkowje.

Na pſchedań:

Kamjenje. Donaſchi we Zelesnej pola Hródka.
Wſe hoſpodarſtwi, kowarnja w Klukſchu.
Dżel a ſchijaze maſchina w Hródku, Drježdżanſka dróha
21 delka.
Bohatſka a ſchijaza maſchina w Hródku, Schenkowſki punt
cżiſło 32.
Kamoda, tachlowa lawka a taſka bo ſahrodu, blidko ſa
Jakarjow, Broda w Budyſchinje.
Wſelki. 60—70 ptw., w Budyſchinje, Dornſchnabel 5.
Male motorſke w Hródku, Mlynſka haża 4, ſadni dom
delka.

Seudnizy na pſchekadżowanje

ſchwórtk 18. oktobra 1928:

W Zdżowje dop. w 11 hodż. w hoſcheńzu: pišanſke blido,
w Budyſzu na ſudniſtwje dop. w 10 hodż.: meble, grama-
fonaj, radio, pišanſki ſtroj, ſtykawa, wotoczkowańſki
ſtoły, żonjazy mantl a wſchelake blidarſke pſchiprawy,
w Brężanje pola Kamjenza w hoſcheńzu „K wiczežnemu
kubłu“ dop. w 9 hodż.: elektromotor,
w Kamjenzu w kjarnach, komorny dom maſchinſkich tkź-
low, dop. w 10 hodż.: klawir, klamarſke polzy, wurſine
wory, wſchelaka drasta a ſchaty, kredenza, ſtejaze cżaſ-
nik, blida, ſtoły, poliſchera, bźrnywujſchowak, vertiko,
dwojne komory, klamarſke blida, pišanſke blido, bliſt,
klamarſka poſkadnja, knihowy kamor, wuſtotowanje ſ-
kernje, rźpowy krajak, klubowy ſofa, mużaze koło, an-
dorſke loże, dwójne ložo, hobaſnik, nożne kamorcżki,
bertet, cżežniki, gratowy kamor, wobrazy, drajchla a
wſchelake drahe wěcży.

Dobrowólne pſchekadżowanje:

W Budyſzu w hoſcheńzu „K hwězdże“ dop. w 10 hodż.: ložo
i matracami, klawir, kuchiniſki bliżk, unjadło, pišanſke
blido, ſtoły, blida, ſchijaza maſchina, gramofonowe deſki,
drasty a wobuca.

Konkurs

nad ſamoježnjom Emila Hirſemann, mějicżela wobłhoda
je žitom, pizowadkami, hnojniſchczami, twarſtim materia-
lom a tehdżom w Makem Zicżinku, na dwórniſchczu, je
ſud 15. oktobra 1928 wjecżor ½6 hodż. wotewiſ. Prěnju
terminju ſwola na ſrjedu 14. nowembra 1928 dop. ½12
hodż. a druhu na ſrjedu 19. dezembra 1928 dop. w 11
hodż., wobż na ſudniſtwo do Budyſchina, ſtwa 141. Sa
ſarjadnika konkurſa poſtaji pſchekupza Guſtava Chriſtoſa
w Budyſchinje na Flinſkej haży 40.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dżenja dop. ¾11 hodż.: Po krukrajnych wikach ſo ſlężno ſa placżiſny ſkrużene. Dop. ½12 hodż.: Kaj pſched hodżinu. Placżiny nětkże 5 pj. po zentnarju powyſchene. Tola wobrot wo-ſtanje ſnadny.

Placżiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Placżiny po złotej hriwnje.

	16. 10.	15. 10.		16.10.	15. 10.
Pšenica	313-316	312-317	bany	—	—
rożka	209-212	209-212	woka	—	—
nal. jeczmjeń	—	—	mórne lupiny	—	—
naz. jeczmjeń	202-212	202-211	žołte lupiny	—	—
wowſa	200 210	200-210	zeradella	—	—
kukurica	218-220	218-220	raps. wosuſk	19-19,80	19-19,80
pšeńc muka	26-30,00	26-30,00	lany wosuſk	24-24,40	24-24,40
rżana muka	27-30,00	27-30,00	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	bżrnj. kruſki	19-20,4	19 20,50
rżane „	15 50	15,25	ſyno, 60 kg	4,00-4,20	3,9 -4,50
lane ſymjo	—	—	rżana ſloma	1,15-1,3	1,0-1,20
hróch	—	—	pšenż, „	0,95-1,00	1,09-1,05
raps	328-330	328-330	wowſa „	1,20-1,35	1,15-1,30
pjeluſki	—	—	jeczna „	1,15-1,30	1,05-1,20

Placżiny rżaneho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

16. oktobra 1928. Placżiny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 203.

Polnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rżeneje hódnoſce hač do 6 lět	54—57
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	49—52
Mjenje wukormjene młode, derje piecowane ſtarſe	44—48
Mjenje piecowane wšěch ſtarobow	36—41

Byki: 245.

Polnomjaſne, wuroścene, najwjetſeje rżeneje hódnoſce	53—56
Polnomjaſne, młódſe	49—52
Mjenje wukormjene młódſe a derje piecowane ſtarſe	43—48
Spatne	37—41

Jałojcy a kruwy: 672.

Polnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rżeneje hód-noſce	42—46
Polnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rżeneje hód-noſce hač do 7 lět	33—40
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	25—31
Derje piecowane kruwy a mjenje piecowane jałojcy	19—21
Mjenje a ſpatnje piecowane	—

Celata: 2385.

Na lětſe wukormjene (2. druż.)	80—92
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	70— 83
Spatne (4.)	47—63

Wowcy: 3189.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1 druż.)	63—66
Starſe wukormjene (2.)	60—64
Mjen e wukormjene (Märzſchafe) (3.)	43—47

Swinje: 15 229

Polnomjaſne, wosebitych raſow a jich kżiżenjow, hač do	83—84
1½ lět ſtare	79—82
Wukormjene	77—80
Mjaſne	73—77
Spatne	69—71
Ranzy a kundrozy	

Wunoſki

pſchi podpiſanju ſa ſudowe roſtudżenje wo jwarje panzerowa ſchijałka

w nětkotrych ſerbiſkich wſach.

Pſchecżiwo twarej panzerowoho ſchijałka ſu ſo ſa-
pišali: w Barcże 0, w Běłej Horje 0, w Skaſezach 0, we
Brężezach 0, w Brěžini pola Hucżinn 4, w Kornicy 0,
w Bukojnje pola Barta 0, w Dubrawje 1, w Sliwje 0,
w Hrodżiſchcżu 0, w Hucżinje 8, w Suborniczky 50, we
Lemiſchowje 1, w Njechornju 0, w Rakojbach 0, we Strózi
też 0, we Wichowach 0, we Wujeżku pola Wóſp. 0, we
Worężnju 0, w Komorowje pola Kluſicha 0, w Kobjelnju 0,
w Polpizy ſ Kiſlizami 2, w Nowej Wěſy ſ Wotpocżinkom 0,
w Sdżarju 0 a w Lichanju 0.

W měſcże Budyſchinje je ſo pſchecżiwo panzerowemu ſchijałkeji 579 wošobow ſapiſałko.

Sokolski ſwjedżeń w Kačej Korčmje.

Smy to hižo lěta dołho tak zwučeni, zo Komorowſka jednota, kiž ma ſo ſnano najhóle bědźić, w nazymſkim času wuſtupi a z tym dopokaza, zo njepowalna we wětrach a njewjedrach na ſtraži ſteji. Su tam bratřa ze złotym rjapom a z worclowymaj rukomaj. Wot běłeho ranja hač do ſlepeje ćmy ſteja na polu, khodża za pluhom a za bránami a hač do poł nocy zwučuja ſpisaja hry, nawukmu ſpěwy a dźiwadło. Zdźělani ſo wo nich njeſtaraju. To ſu narodni prócowarjo, kajkichž trjebamy, a by-li w kóždej wjeſcy tajkich było, zakčěł by naš narod a hač do kónca časow wutrał. Elita naſcheho naroda ſu dźenſa ſynojo khěžkarjow, małych ratarjow čeladnicy a dźěłaćerjo. Intelligenca zwjetſa dréma ako khowa ſo bojaliwje abo ma „telko dźěła“ a tak „mało časa“.

Zaňdżenu njedźelu (14. oktobra) wječor ſu Komorowſcy Sokolja a Sokolki dopokazali, zo ſu noſerjo narodneje ideje, zo maja doſć mocow, zo ſo přećiſća.

Bratr Sewčik z krótkimi ale jadriwymi ſłowami hoſći a ſokolſkich bratrow a z hole a z horow powita. Spěwarjo pod nawjedowanjom pilneho a njeſebičiweho bratra B. ſwjedżeń z luboznymi ſerbſkimi ſpěwami porjeſiſchu. Wěmy, kelko prócy je trjeba było, prjedy hač bě wšo tak daloko, wěmy pak też kelko woporow na času a mocach ſu k tomu trěbnych. Chcu přiſpomnjić, zo ma Komorowſki „wěnčk“ doſć dobrych hłoſow a přeju, zo by tam deleka dale klinčał ſerbſki ſpěw.

Najwažniſi dźěl cyłeho wječora běchu ſokolſke zwučowanja. Po cytej Hornjej Łužicy wěmy, zo ma Komorowſka jednota najlěpšich zwučowarjow na naſrjadach, wosebje na přeſkušu. To běchu wumělſke poſkićenja. Njemóžachmy ſo dodźiwać, zo może to cłowjek dokonjeć. Sokolenje ćěło nimo měry ſkruci a přeco zaſo nowe mocy zbudźuje.

Na to wuſtupichu ſotry a nas z luboznymi a powabnymi pohibami překwapichu. Je ſo hižo doſć piſało ,kak ſtrowe zwučowanje ćěła je, kak cłowjeka ſkruci po ćěle a po powazy. Chcu pak też tu rjec, zo dobru Sokołku na postawje a hibiciwym ſtupje hnydom póznaješ. Mjez wjeſnymi holcami doſć njelepych widźiš (wosebje při rejach), kotrymž by ſokolenje jara trěbne było. Na naſimi Sokołkami mějachmy wjeſele. Skoda jenož, zo hercy tak ſpatnje budźachu.

Wosebje za tutón wječor ſpiſane dźiwadło (po motivach Wobrazow ze wſy) bratr Šewčik a knjeżna Marta Domaſchcz z wulkim wuſpěchom hrajeſtej. Marta Domaſchcz też hiſće rjanu narodnu baſeń (wot kohoł) deklamowaſe. Wjeſelimy ſo, zo je wona, přebywajo w Komorowje jenož na próżdninach, telko k poradżenju ſwjedżenja přinoſowała.

Skónčnje wospjetuju: Komorowſcy bratřa a ſotry ſu nimo měry pilnje dźěłali a najebać nuzneho časa rjany ſwjedżeń wuhotowali a dopokazali,, zo ſu Sokołjo.

Za přichod radźu, zo bychu tajkich wotlěpjerjow, kiž měr kaža, na Rakečanſke haćenja ſadźěli. Wšelakim hólcam zwonka Sokoła pak přeju, zo bychu ſej wjacy přiſtojnoſce přiſwojiłi. J. K.

Z Łužicy

* Se Shorjelza. Wutoru rano ſu blišo horneho mlyna cżžło muſkeho i Niſy wuczahnyli, kiž je hižom nětkże 10 dnjow we wodże ležało. Po papjerach, kiž pola cżžła namakachu, ſpóſnachu w nim 18-lětneho kowařkeho pomocnika L. ſe Shorjelza.

Zyma hlada do kraja.

Poslednje dny běchu ſa wſchelake ſtrony Němſkeje hižo jara ſymne dny, kiž ludźom wopomnicź dawachu, ſo ſo pſcheco bóle ſymſkemu počaſej bližimy. Pola naſ pornjo druhim ſtronam hiſchcze pſcheſtě njebeſche. Wěſo ſmy też hižo ſnyle mróſy pomělí. Tſěhi, ſahrody a luki běchu ſ ranjemi ſ běłym mróſowym płaſchczikom pſchikryte a ſymny a hruby powětr naſ wobdurjaſche, ſo dyrbjachmy hižo ſa rukajzami kukacź.

Symne dny je nam pſchinjeſła wobſchěrna wyſchina, kiž ſo je ſwojim rjanym wjedrom nad ſrjedźnej Europu wupſcheſtrěwaſche. Symne wětry ſ polarnych ſtronow měſachu pſchiłtup do naſchich kónčin a wokhłódźichu naſch powětr cźuczíwje. S měſtnami ſu měli hiſchcze wjele krućiſchu ſymu hacź my we Luſicy. Se wſchěch ſtron Němſkeje pſchithadźeja mjenujzy powěſcze wo wulkej ſchkodźe, kiž ſu nógne ſmjerſti hižo nacźinile. S wjeſcha běchu wone na horatnych krajinach a ſpodźiwnje też we runinach połodniſcheje Němſkeje, hdźež je njebohemu najprjedy woczakowali. Na Schmrčkowej horje w Rudnych horach měſachu 3 ſtop. ſymy, na Brockenje w Sſmólnych horach 5 ſtop. a na Sněžźy (Schneekoppe) ſamo 8 ſtop. ſymy. Tam je ſo też w nozy na póndźelu ſněh nawalił, kiž běſche hórſu 11 zentimetrow wyſoki.

Nózne ſmjerſti ſu wozběpe ſi ſchkodu byłe w Schleſyſkej, Pomorſkej, Hannoverſkej, Heſſenſkej, pſchi Delnim Rheinje a wokoło rěki Maina. Samo hacź do Schwizy a Awſtriſkeje je ſo ſymna ſołma pſchedrěła.

Naſchi ratarjo njebnchu niczo druhe radſcho witali hacź tole. Naſymſke dźěła dawno hiſchcze njeſu wſchitke hotowe. Wěrny maju ſo hiſchcze doſběracź a druhe naſymſke płody domoj khowacź. Jito durbi do ſemje a rola ma ſo woracź ſa naletni wužywu. Je potajkim ljſchcze wjele nuſneho dźěła. Smjerſk, ſněh a ſyma, njech ſnajnjeńſcha hiſchcze ſchtyri njedźele wocźakamy. Nětkle pſchiſłu du hiſchcze pſchesahe. Wěſo, my cźłowjekoſko ſebi njemóżemy wjedro „molowacź“, ale mamy ſa lubo bracź, kajkeż je nam Bóh póſcźele. Khwatacź pak dyrbimy ſ naſymſkim ratafkim dźełom na ſwojich polach, pſchetož w cźaſu wulkich kermuſchow nadźija na rjane naſymſke wjedro pſchezo bóle hasche!

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Zadym nowy ſtworjeny.) Dokelž dalſche wožowby na paratyfuſ njeſtkoricźu, móże ſo epidemija ſa wobſamknjenju wobkładowacź. Chcźeja też Drježdżańſku Radnu pinju ſaſo wotewricź.

* S **Bornu** pod Lipſka. (Ziwa w plomjenjach.) Jenn tudomnu 29 lětnu mandźelſku dźělaczerju pſchi ſchaty plokanju njemóż wobja, wona padże pſched thachlowe durcźka pod płokańkim kotłom a ſo jara cźeſko wopali.

* Se **Stuttgarta.** (Rubježne mordarſtwo.) Do pokładnje na Stettenſkim ſaſtanliſchcźu w Remſtim Doſe ſo wokoło połnóży padnich doſoh. Wuwomhaj żelezniſkeho wótkładarja Korła Pfiſud je maſſkerje ſſoſtika pſchekwadnił, ſo je tutón jeho ſtónzował. Mordaŕ běſche Pfundej khórnarjowy ſchtitaŕ do huby tyknył, ſ cźimž je ſo wón ſaduſhił. Słóſnika hiſchcze njeſu wuſlědźili.

Hein a Larm znowa před sudom.

Jednanje pſchecźiwo Obligſkimaj pótſtkimaj rubježnikomaj.

S **Elberfelda** ſo powe: Pod wulkej cźiſchcźenzu pſchiſtoſnucharjow wotmě ſo ſobotu dopołdnja pſched wſchitkaſnym ſudom jednanje pſchecźiwo dźělaczerjej Janej Heinej, kiž je hižom dla mordarſtwa, ſkóržowanja, rubježniſtwa a padniczſtwa diwjaj k ſmjerczi, k 16 lětam khłoſtanje a k ſhubjenju cźeſtnych prawow na cźaſ żiwjenja ſaſudźeny, a pſchecźiwo dźělaczerjej Rudolfej Larmej, kiž je dla wobdźělenja na Heinowych njeſkutkach też hižom k 14 letam khłoſtanje a k ſhubjenju cźeſtnych prawow na 5 lět ſaſudźeny. Jako wobſkorżeneju do ſale pſchiwjedźechu, ſapoca Heinowa macź, kiž njes pſchiſtadowarjemi ſpdźeſche, runje każ hižom pſchi jednanju we Koburku, mónje wołacź a ſaklinowacź Larma jako ſawjedníka ſwojeho hólca a wołaſche Boha ſa ſwjedka, ſo je ſwojeho ſyna derje wocźahnyła.

Po wojeſwjenju ſuda ſtaj wobſkorżenaj winowanaj ſhromadnego ſkóržowanja, cźeſkeho cźſnenja ſcanjenja a cźeſkeho rubježniſtwa. Jedna ſo dźe wo nadpadże na póſtu w Obligiu. Hein wopiſowaſche podawki pſchi nadpadże a mjenowaſche Larma naſcźeſwarja k njeſkutkej. Larm też pſchida, ſo je k nadpadeju na póſtu w Obligiu ſchcźował a namołwjał. Sobotu ſo jednanje hiſchcze ſkónczicź njemóżeſche, dokelž ma ſo wutory medezinſki wězwuſtojny ſkhyſchecź.

Přilopk.

* **Wopaźneho pjenjeżerja ſaſudźili.** Wróthſławſki lawniſki ſud ſaſudźi wcźera 28lětneho techniſkarja Viktora Kirſchnika ſ połſkeje Hornjoſchleſyſkeje dla wopaźneho pjenjeżerſtwa k ſſjom lětam ſaſtwa. Kirſchnik mějeſche dźěłarnju wopaźnych pjenjes a je po ſwojim ſamkaźnym wuprajenju něhdże 28 000 pjeczdźeſaczi notwarjow nadił. Wopraſwdźe pak je dże wón hiſchcze wjele wjazy wopaźnych pjenjes nadźełał. Falſchowane pjenjezy wudawaſche wón we Wróthſławju a Barlinje.

* **Tyfuſ w Delnjej Bayerſkej.** W delnjobayerſkim wokſejſnym hłownym měſcze Landshutu je tyfuſ wudyrił. Dotal ſu hižom nětkotre wožowby cźeſko ſtłocźile.

* **Sčehi jenoż nahe żiwjenje wukhowali.** W Saar-Weſtlingenje w Saarſkej krajinje ſałkhadźeſche wulki woheń. Tjoje domſke ſo wotpalichu, też wſchitke żně ſo ſpalichu a bydleniſka nadoba pjecź ſwójbow. Wobſyjnowa wobora dyrbjeſche w nozy naſpjedy wohrożene ſwójby wukhowacź. Se wſchitkich ſtjoch hłěžow ſu wobyhlerjo jenoż ſe naſim żiwjenjom cźekanyeź mógli, howak je ſo jim zyła nadoba ſpalila.

* **Běła kurwota.** W Libérnje pola Schejeczina ſu teke běłu kurwotu ſaſtrělili. Běłe kurwoty ſu jara ſadne ptacźki.

* **Wożeń w ſukelnik.** W Semlinſkej ſukelni w Juhoſłowjanſkej wudyri woheń. Zyła twornja a ſukrowy ſkład ſo dożiſta wotpalichtaj. Naſtata ſchkoda wuczinja něhdże wósom miljonow dinarow.

* **Nimale 5 miljonow wophytowarjow na nowinarſkej wuſtajeży (Preſſa.“** Saúdźenu njedźelu je nowinarſka wuſtajeżna „Preſſa“ w Kólnje ſwoje wrota ſamknyła. Poſledniej dujej pſchinjeſeſchtaj hiſchcze raz ſyłny wophyt. Sobotu wophyta wuſtajeżna 76 000 wożobow, njedźelu pak 145 000. Dokładna liczba wophytowarjow wuſtajeży wuczinja pak 4 928 874 wożobow.

Nałnowiše z cyłeho świeta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſiſchi ſchtwórk:** Samrźcźeno, cźołpiſcho, wiſnate. W Jendźelſkej mile, ſcherjate wjedro.

W nozy 16. oktobra je w ſakiſch Rudnych horach temperatura na ſyłnom ſrjenjom ſpadła. Smjerſk je wjele běrnami, kotrež hiſchcze ſ dźěła w ſemi trża, wulku ſchkodu nacźiniłi.

*

W połodniſchim Durinſkim a Frankenſkim lěżu je ſo pſchi temperaturje niż nicźi ſtupli ſ dźěła wulki ſněh naſchoł.

*

„Hrabja Zeppelin“ je, kdyż je do Lakehurſta dolecźał, hiſchcze cźerſtwe (mokry plun a benzol) ſa 60 hodźin mél.

Němſki preſident ſ Hindenburg je na ſbożopſchejcze preſidenta Ceskiga pſchi ſtatnoſczi pſchikhada „Hrabje Zeppelina“ ſe ſtłowowym telegramom wotmołwił:

„Dźakuju ſo Wam, knjes preſidento, ſa ſbożopſchejcze a pſchiwiſnjacze, kotrež ſeſe k dokonjenjam powětroweje łódże „Hrabje Zeppelina“ a jeho wobhadźu na tak pſchecźelne woſchnje wuprajili. W mjenje němſkeho luda ſo ſbożom ſa wulkotne pſchijcźece a podpjeranje kotrež je ſo powětrowej łódźi a jejnej wobhadźu doſtało, najwutrobniſcho dźakuju. Nadźiju ſe, ſo ſo ſ tymle nowym pokrokom w lětaſtwje pſchecźelne poćiſki mjes wulkim ameriſanſkim ludom a Němſkej hiſchcze krućiſcho ſwjaſaju.“

Swójbne powěſce.

Swěkrowa: Jakub Zyž ſ Kiſzu ſtyjſch. iwud. Gruhertowej rodź. Scholcźiż w Radworju. — Erich Langhammer ſ Eſſn rodź. Piepenbringez w Wětej Wodźe. — Willy Kiſchźan ſ Dorothejn rodź. Krawzez w Lubiju.

Sewrźli: Ida Rodigowa rodź. Gottlóberez w Bikopizach. — Bjedrich Guſtaw Gnauk w Bikopizach, 65 l. Korła Auguſt Tiller, ſymnoſcźer w Dobruſchi, 79 lět. Frieda Nikolowa rodź. Richterez w Bukojnje, 35 lět. Frieda ſwud. Biebachowa w Budyſchinje. — Elły Nowuſchowa rodź. Winzarez w Skomjenjn pola Hródka 25 lět. — Marja ſwud. Schlodderowa rodź. Notnikez we Skomjenju pola Hródka. — Eduard Dietza, knježi hajnik w Němſkich Paſſizach, 80 l. — Jan Zimmermann, ratař a wobſhedźeŕ wóſniſkwa w Budyſchinje, 58 lět. Viktor Krantz w Budyſchinje. — Marja Wagnerowa rodźena Moſerez w Budyſchinje. — Pawlina Nelbina rodź. Klauſez we Wojerezach, 82 lět. — Korła Auguſt Sinawins, priwatař we Wulkej Rhedji, 77 lět. — Waltaŕ Berndt, pichcźetupſki pomocnik w Lubiju. 24 lět. — Guſtaw Kalau, wódowy inſpektor w Lubiju, 52 lět. —

Hamſke wozjewjenje z Budyšina.

Wubjerk ſa ludowe ſchule

jeńdże ſo k poſbożenju pjatk 19. oktobra 1928, w 17 hodź. w Kupnjaſy po dwěnaj ſhodowmaj.

Dnjowy porjad:

1. Sawjedżenje nowych wucźeriſkich knihow pſchi Tachantſkej ſchuli.
2. Snowapoſtajenje hodźinow ſa jenotlíwe njedźenje.

W Budyſchinje, 16. oktobra 1928.

Pſchedſydo.

Towaršwowski powěſtnik.

Budyšin Jednota Sokoł ma jutře ſtwórkt 18. oktobra wječor 1/2 9 hodź. we hoſcźencu „Zum Echten“ ſwoju hłownu zhromadźiznu. Porjad ſo tam wozjewi. Po tym ma bratr hłowny ſtaroſta Sajba wjeſoły přednoſk wo južnych Serbach a jich Sokolſkim zlět w Skopliu. Přitomnoſć wſěch ſobuſtawow je čeſtna winowatoſć. Hoſco a lubi ſerbſcy přećeljo ſu nam rjanecko přednoſka dla jara witani. Je zdar!

Staroſta.

Bukecy. „Radoſć“ zarjaduje ſtwórtk 18. oktobra, wječor we 8 hodź. pola Stangec kursus ſerbſkich narodnych rejow. Wuwučować budźe knjezna Kethe z Droždźija. Kursus je darmo a ma kóždy Serb a kóžda Serbowka přiſtup.

Předſydſtwo.

Dirigenca ſpěw. towaŕſtwow a dobri ſpěwarjo ſo na ważny hłosotworny přednoſk k dir. Krawcu přich. ſobotu (20. 10.) pop. z dypkom w 1/4 hodź. w Serb. Domje přeprošuja.

Drježdżany. Serbſke towaŕſtwo „Čornobóh“ zeńdźe ſo ſobotu wječor w 20 hodź. k ſwojej měſačnej zhromadźiznje w towaŕſnym hoſcźencu pola Zinka na Christijanſkej dróży 22. Wšitcy Serbja, znaći a přećelja ſo wutrobnje přeprošuja. Bohaty wopyt wočakuje

předſydſtwo.

Drježdżany. Towaŕſtwo „Jednota“ je ſo přewjedliło a ſkhadźuje ſo wot 1. oktobra w hoſcźencu Bayriſche Krone na Neumarkt kóždu wutoru. — Wutoru 2. oktobra je ſtwórčelna hłowna zhromadźizna. Zaſo počatk w 9 hodź. Porjad je jara ważny a wožewi ſe zhromadźiznje. Wšě ſobuſtawy ſu přeproſcźeni a hoſcźo wutrobnje witani. Naš jubilejny ſwjedźeń na 1. januaru kiwa. Tuž by rjenje było, kdy bychu wſe ſobuſtawy na towaŕſtwowym žiwjenju pilnje wobdźělili.

Předſydſtwo.

Haſlow. Kołojezdne towaŕſtwo „Błyſk“ ma ſtwórtk wječor we 8 hodź. zhromadźizny.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł“ ma ſtwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Spěwna kupka „Lumir“ ſo zeńdże k hłownym ſtrowjam ſobotu 20. oktobra 1928 popołdnju 1/4 5 hodź. w Serbſkim Domje.

B. Krawc.

Zjednoćeństwo ſerbſkich wučerjow. Sobotu 20. oktobra popołdnju 1/4 hodźin poſedźenje w Serbſkim Domje. Dnjowy porjad: 1. Krajny wučbny plan. 2. Plan ſerbſkeje wučby. 3. Rozprawa komisije ſpěwnik. 4. Wšelčizny.

Kral, předſyda. Krawc, zapiſaŕ.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoła. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Pućman w Budyſchinje. Za nowoſchi: Arnoſt Barth w Brězowcy. Za newerſki: G. [illegible] w Budyſchinje.

Mantle

za žony a dźěći

w najwjetšim wubjerku

po najtuńšich płaćiznach

W. Häcker

w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Wupjerki

jenoż najlěpſche twory

80 cm	ſchěrokosć	m 2.20
100 cm	„	m 2.75
115 cm	„	m 3.00
130 cm	„	m 3.50
140 cm	„	m 3.70
160 cm	„	m 4.25

Spravne ſerbſke poſtrujowanje!

Andr. Kasper

— měſtſcel A. Pilopp —

w Budyſchinje, Burglehn 11

Homöopathiju
biochemiju
naturſke hojenje
masažu

wuwjeduje ſwědomićiwje a ze wuſpěchom

Max Köhler
naturſki hojer

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy 26

Přińdu na přeće też do domu.

Ręčne hodźiny: 9—12 a 5—7
njedźelu 9—11 hodź.

Handrij Štrympa
w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruda

meble
a pólstrowane twory

Sym Serb!

Mužace a žonjace šaty, přešiwaki za ložа, dźěći a klanki

W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čo. 9.

Skótny lěkaŕ

Dr. Haensel

bydli nětk na

Karol. drózy 5

Telefon kaž haž dotal **2666**

Naturska hoicźka — Iris-cynowka

A. Freundowa, hojeńska magnetopathka

radium-homöopathija, biochemija, diät. hojenje, zelowe bo[illegible]

ma ręčne hodźiny **w Budyšinje** na Jägerskej hasy 5

kóždy ſtwórtk, pjatk a sobotu wot 8—5 hodź. a wobkładuje bolosće žiwow a wuši, woči, bolosće, wobliſcha, liſawy, wupjery, wrće, drjenje, jatry, mortwicy, zakalkowanja, bjezſparnoſće, waki, wosuchoſće, hubjatoſće, zatykanja, ſłabnoſće, epilepſije, ſpinka, žily a bolesć wobłu[illegible]

Wulke wuſpěchi. Raſšu moc sobupřińjesc.

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnjkej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšinje hamtſkim hoſtmanſtwje

Skład ratarſkich maſinow a grain wšěch družin

Hol. kwětkowe cuble

hiacinty, tulpy, krokusy, sněhowki najſtuńſcho wlkowarn. symjenjow w Rudyſkich

Rauchfuss, na Žitnych wikach 9. Telef. 2[illegible]

Serbſki Hospodaŕ

Ratařſke wulkowikowanſke towaŕſtwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 12[illegible]

Naš młyn w Delnim Wujezdźe

telefon čo. 13

kupuje přeco

rožku a pšeńcu za hotowe pjenjezy

wyše burzowje płaćiny.

Předawamy

najlěpšu wolijowu wosuchowu muku.

(Muki našeho wolijoweho wosuſka wopytajo po přepruwanju ſtatneje pruhowarnje w Mócekernje pola Lipska z 20,75% tuka a 11,28% tuka a su njeſkażene.)

K nazymnemu wusywej mamy

wubjernu symjeńtnu rožku.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., za pósće a pola dowěrnikow 1,50 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. z w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 1687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy w w rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 245 | Budyšin — Šwórtk, 18. oktobra 1928 — Bautzen | Lětnik 67

Womazanje sakskich rěkow.

Socialdemokratiska strona je w sakskim žemje hłedowała napraschenje sapodała:

W nowinach a je stronu jeje sajimowych organizacijow tuchło na to skorźi, so by rěki a rěčźi pischego bóle sanjerowała. S teho niž jenož strachi a schkoda sa rybu, ale też powschitkownu ludowu strowosć nastawaju. Se sanjerowanjom rěkow a wopłokami industrije też Sakska ćerpi.

Rybarstwowi interesentojo a pschećeljo natury wot wšelkeho stata schkitazy sakoń žadaju, kotryž dyrbi sanjerowanju wobarać a jeho sa pschihotowanje ezjeseźidłow posłužić. Na hsidže rybarstwowych towarstwow sakskeje prowincy Anhalt-ske, kotryž je so 28. septembra 1928 we Magdeburgu wotmě, je so tole žadanje wospjetowało. Rybarjo z Mühlberga žu na tymle sjezdže sakskemu ludowemu statej porokowali, so so pschemaka abo dozdła tych rěkow, wosebje Łobja, njesłara.

Što mysli sakske knježerstwo pschećiwo sanjerowanju domowinskich rěkow, wosebje Łobja, cźinicź? Je wono skerjowne, prózowanje wo schkitanišći sakoń podpjerać?

Program starcje socialistiskeje strony.

Strona starych socialistow, kotraž ma swoje sydło we Drježdźanach, je swój politiski program wosjewiła.

W 2. wotstawku so praji, so je strona starych socialistow marksistiska strona. Wona so prózuje, zemju a zemjanstwo, runje kaž pschirodne žórła mozy, kotrež k ludowej energije słuža, do służby ludowemu zhromadźenstwu sajeźi. Tśěšarnje němskeho stata, krajow a zjawnych knježerstwow dyrbja so idźerźeć a rozšěrjeć. Měšchane gospodarske wobchody, kotrež sa dozpieže dobytka dźěłaju, dyrbja so tehorunja spěchować.

Do schtwórtym wotstawku so strona starych socialistow **demokratisko-republikanskej statnej formje wuznawa a za** so prózowanja podpjeruje, kotrež su na wutworjenje a wuwanje republikanskeje wustawy a jejnych knježerstwowych zarjadnjenjow složene. Ludowy stat sa swoje zhromoženje wšelake pomytknje najslěpschu **ludowu zdźěłanosć** žada, kotraž dyrbi so wschěm ludowym worschtam wot dźetka hač do starnjeńcej. Rozwinjenje w schulach ma tohodła z dosahom na republikanskej statnej formje stejeć.

Za wotstawk žada, so by so wobzamhowanske dźěłanšći wotstronjowali a so schkitanje dźěłaćerjow spěchowało a so wobchowanje socialnych zakonjow dale wutworiło. Wona sa so wutwarja, so bychu so žadanja na zhromadnych kulturnych kubłow dopjelnile.

Přichodne prawa njemandźelskich dźěći.

Wubjerk němskeho zjima sa wudźělanje nowego němskeho ehelskeho prawa je z 13 pschećiwow 12 hłosami po rozjimanje kommunistow sahadnje wobjamknył, poćahanje zakonja pschijeć, po kotrymž też **njemandźelske dźěći** so jeno nanowskej zwójbje jako **pschiježiwniscy** w zakonjowej swjazy płaćeja. Nadrobniske formulowanje dyrbi so wotstajkowym poradźenjam pschepuscić. Namjetu, po kotrymž dyrbja wosoby, kotrež su w mandźelstwu pohodnjenych zhromadźenstwje wjes žohu živi byle, w zakonjowym wobsahu, jako pschiježiwniscy płaćeć, so wotpokasachu.

Spionaža němskeho wojaka.

W Magdeburgu su tśeju Prinza z 3. bataillona pěšeho regimenta cźišku 12 dla podhlada, so je spion, sa. Prinz je sa cźas dowolenźy je swojim bratrom do Ludwigshafena puchował a tam francowskej wobhonjeńci material wo němskostatnej wobrone pschepodał.

Sćeh je Prinzowym pschehradnistwom je policija nawoła, hdyž jeho bratra w Heidelbergu dla paduschstwa ja. Policija nekotre kity do rukow padźechu, kotrež bźe Gefreiter) Prinza cźežko poćeżowachu. S tychle ikow bě spóznaty, so bě dźeżatnik Prinz swojemu bratrej material wo němskostatnej wobrone pschepodak. Sa to je ezmanowska wobhonjerjnja bratrej wulke sumy wupłaćiła, z kotrychž też dźeżatnik Prinz dźěł dosta.

Hindenburgowy pschichodny syn wumrjeł.

Pschichodny syn němskeho prezidenta z Hindenburga, rajny radźezel swonka słužby, je w Reichenhallu na lajeze wutroby wumrjeł.

Strašne hodźiny „Hrabje Zeppelina" při lećenju do Ameriki.

Wo strašnych hodźinach lećenja „Hrabje Zeppelina" ža wo Newyorkskich nowinach źiłedowaze nadrobnosće powjedźa: Najbóle kritiski nowinach źiłedowaze nadrobnosće powjedźa: Najbóle kritiski nowinach źiłedowaze nadrobnosće powjedźa: Najbóle kritiski **dohi cźas, hdyž powětrowa łódź nad balokim morjom z pomalu dźěłajmi motorami leżeshe,** a nichtó njewědźeshe, kak so leżenje skónči. Hdyž so pasażeram wobschkodźenje zdźěli, wša sa **tyrnu** njemědachu. Tola njedźelu dopołdnja, hdyž Flemming a Schüler husto zluku k wobschkodźenemu městnu zkwatasichtaj, pasażerioja pytnychu, so nětčko njeje w rjedźe. S tym, so jenož předkowna motoraj dźěłachtaj, a wyšše wješko nochzyshe tak prawje hobu cźinić, so sadnu łódźiny dźěł, se cźežkimi deschcźemi poczeżeny, wobmyślomnje chilesche. Tohodła z chwilemi też sadninaj poboczynjmaj motoronaj dźěłaj dachu. **Wšcho k ruzu hdyvaje muśiwo dyrbjesche do předa na bźehanischcźo hicź,** so by so předkowny dźěł poczeżił a so wětr wotkopił. S tym dyrbjesche so montażnym dźěłaćerjam dźěło smóžnicź. Tule njedźelu, na kotrejž bźehmy so nadźeli, so budźenmy hižo w Lakehurstu, bźehu myślę jara khutne. Hodźiny zdachu so nam wěčnosć być. Nikomu so nochzeshe sabalwić a nikomu so nochzyshe jěsć. Něcźachu hižo wo nuznym pschistajenju na Floridźe abo na Bermudaskich kupach. Tola pozdźischo so pokaja, so bě dr. Eckener jenož hodźinu na tule možnosć bźehi myślił. Jenož wobsładnikowemu a rasnemu wjednistwu a naschonitej wobšadźy mamy so dźakowacź, so so łódźine wobschkodźenje, jene z najstrašnischich. kotrež móże so jyzka sdacź, so tak swoboržesi, so mócźeshe so dale leżeć. Po powěsći „Associated Preß" z Lakehursta su pschi zwitanju dnja prěnje sdadowjeć měli, **je nětrom nacźinjene wobschkodźenje** „Hrabje Zeppelina" pschehytacź. Pschi tym so pokasa, w kajtim strašnym położenju bě 60 wosobow we łódźi hyło, hacź bě so na rjekowniše waschnje nastata schkoda tuchže swoboržesi. Wětr bě so po sdacźu z rosbitym wokneschkom k delnjemu dźělu sadnjeho pjera dobył. Bě kruch skaniny wotworhnył, **i cźimj bě so 15 k 7½ metra wulka dźera wudrěła.** Se łożowymi pschikrywanmi so dźera, psches kotruž by wětr mohł puchź do łódźinoje šmutskownosće namakacź, satyka. Po wuporjedźenim dźěle pjerowy delni dźěł wotkryty wosta. Tam, hdyž je pjero k łódźinemu cźełu pschicźiknjene, dźera wosta. S **łożow so wošom pschikrywaw wsa,** kotrež so hromadu sesbźachu; z nimi so nakhwilna sćěna sdźěła. Hdyž so na ranu na łódźinym boku hladasche. bě srohunicź, cźehodła so spěchnosć po njechodze spomalichi, a pokasa so, kak wobkładowje bě so łódź wodźiła. Muzstwo wóinskeho łódźiwa wintorn w Lakehurstu rěkle k zeppelinej pschistajišću, so by so schkoda wuporjedźiła.

Druha rosprawa wo leżenju „Hrabje Zeppelina".

Jenička žónska w powětrowej łódźi, lady Drummond Hay, je z telegrammom na „Evening Standard" puczowanje wopisała. Praji, so je jenož njerad powětrowu łódź wupuschczíła, kotraž je ju a 50 towarischow schtyri dny a nozy psches powětr njesła. Leżenje je tak zajimawe było, kaž może žebi cźłowjek ležma myślicź. Lady Drummond žiwjenje we łódźi wopisuje. Prěni injecźor ju samo rejmał. Nasajtra rano pak je žyłny wětr zathadźał. Powětrowa łódź je so hłuboko dele stóczała, a potom sasa wokjeła. Wopisuje potom, kak su so pasażerioja pschi snjedanju rosschohnyli. Pschi tym je wjele wobliczow wobležko. Njedźelu rano wschitky puczowarischy hoscźo se **hłódnym žołdkom** w jedźerni hedźachu a pilnje dopjelnjeny popisowachu. Pjezak, kotryž so z motorami tepjeshe, njeje so pschi pomałkim hibanju motorow tak skrěł, kaž je **to k nawarjenju** jédže nusne. Hdyž bě powětrowa łódź k Bermudaskim kupam dolećała, so bojeśej a struchlośej zhubdźichej. Elementy běchu powětrown łódź sloro śnicźke, tola z maschinerju žu so wone pschewinyle. Dr. Eckener je so na łódźe waschnje woprował.

Nowy femowy proces přeciwo Klapprothej a Šulcej.

Pschedběžne pschepytanje pschećiwo nětkuschemu feldwebłej Klapprothej a nětkuschemu wyschšemu leutnantej Schulzej dla skónzowanja leutnanta Sanda, kotrehož cźełu žu psched nětkotrymi lětami w jenej luži pola Deberczańskeho wojerskeho swucźowanišćeja namakali, je so snowa wotewrito. Mordarstwo dyrbi so z nowymi swjedkami rosjašnicź.

Wuńud pschecźiwo Němskemu ludowemu swjatej w pólskej Hornjej Schlesyskej.

W prozeju pschecźiwo pschedsydowemu hodnotowej Němskeho ludoweho swjatka, schulskemu radźezelej Josefej Dudkej, je so źiżedu wuńud wuprajił. Dudka su dla špionaže k lěpschemu Němskeje k jastwu na pokora lěta a k skubjenju cźežnych prawow na 5 lět sasudźili. Pschepytanje jastwo so se schtyrjomi mježami a 15 dnjemi wot zhromadźenja wotliczi.

Pólska a korridor.

Jungdowitši cźažopisj je rozrěczenje j pólskim ministerskim pschedsydom Barthelom se sjawnjerjenu wutrajnych nowin woczišchczał. Bartel praji, so ho **stawizniske, narodowizne a hospodarske prawa Pólskeje na korridor** njehodźa zapřeć. Njesłyše pak jenož wo prawo, ale wo wopraudźitosć, so korridor po jeho wobydlerstwu Pólskej pschisłuschna, a so žebi Pólska wukhód k morju, kotryž je sa stat a lud se žiwjenjowym wuznamjenjom, pschi jasnych wobstejnosćach njeda wsacź. Wo korridorowym pralchenju njechudže Pólska ani pohrožnje ani njepohrožnje jednacź. Pólske knježerstwo je prózuje, korridorowy troj je wschemi sredźami hospodarskim sponošcź a wobjedže łódźinstwo na Wisle wunoschne sćinicź.

Polazy j jednanjom wo wikowanskim sreczenju j Němskej njespokojom.

Wodźer němskich jastupjerjow pschi jednanju wo němsko-polskim wikowanskim sreczenju dr. Lemmer je ho j Varšina do Warschawy wodźił. W njeju je němskeho knježerstwa je wschó pólske žadanja, kotrež nimaju wólkich zatarkich wupkudow a wukla do Němskeje nadeńdu, wotpokasał. Polazy tohodła dwórnja, so k wobjadnanju wikowanskeho sreczenja dóńdże.

Straiki w Kladeńskich podkopach w Cechach.

Strajkowe położenje w Kladeńskich a Schatzkich kamjenčinowuhlowym rewěrje njeje so pschemjenilo. Dźesće podkopi su w polnym měrje, a liczba strajkowarjow njeje so powjeschiła.

Sobota a póndźelu su hórnike organizacije podpěry wupłaćile. W někotrych podkopach su wohnje wutworjene, kotrež su strajkowarjo shasichli.

Sa saudźenych 14 dnjow je so 700 000 kubikowych metrow wuhla mjenje wunyło, schtož nětkle 9 miljonowy króny wojnowanjenja. Strajkowarjo su na wjese někotre 3 miljony krónow shubili. Stat je na wuhlowym dowoli nětkle 800 000 krónow shubił.

Wólby w awstriskim wójsku.

W awstriskim swjatkowym wójsku su so sriedu wólby dowěrnikow wotmě. Socialdemokrataju su pschi tym porażenje pocźerpjeli. Mjes tym so bě socialistiski wojerski swjatk loni 9364 hłosow dostał, je so sa nju tón króć jenož 6297 hłosow wotedało. Marxistiskemu wojerskemu swjatkej je so tohodła jenož 61 mandatow pschidźiłło pornjo 118, kotrež bě loni dostał. Na druhej stronje je fschescźijanjsko-socialny krónowy swjatk 8583 hłosow pornjo 6498 w sandźenym lěcze dostał. Hitlerskemu wojerskemu swjatkej je jedyn mandat mjenje pschipadnył, wón dyrbi so je schésć sydłami spokojeć.

Železniske tarify w Awstriskej so powyscha.

W Awstriskej so nowe lěto železniske tarify sa woženje towarow wo 14 procentow powyscha.

Přeradźena wokolna nota francowskeho ministra Brianda.

Parižski „Matin" pische, so je z hłownym winikom na pschesadźenju Briandoweje wokolneje dowěrneje noty wo jendźelsko-franzowskim kódźelstwownym dojednanju **amerikanski nowinski magnat Hearst.** „Matin" na to pokasuje, kak pschećeljnje žu Hearsta w Franzowskej pschijeli, hdyž je jemu jwonkowny minister rozrěczenje pschiwolił a kak Hearst njeje pschestak, dale pschećelstwo Franzowskej dźělacź. Hearstowu sandźenosć pschepytuje „Matin" na to dopomina, so žu Hearsta hižo dla kradnjenja telegram-

mowu ſ wšeteje amerikanſkeje agentury khlofiali, jo ſu jeho ſ Kanady dla falſchowanja telegrammow wupokafali a ſo je też do jeneje ſpionanżneje naležnoſceje ſaſchmátany byl.

Franzouſkeho nowinarja Delablanque, kotruż je do Haagowoweje wożby dla wotſtronjenja Briandoweje doweŕneje nony ſapleczeny, ſu ſ jeho redakcije puſchczili. Wón je ſo powieżeſceſſej agenturje, kotraż je Franzowſkej njepſchezelna, pſcheklóčł dał.

Zhadżene dokumenty jendżelskeho wójnskeho łodżstwa.

W Londonje ſu ſo dla kradnjenja łódżjowowych dokumentow rosharili. Jedyn ſaſtojnik, kotremuż bě ſo powerzyło, jara ważne pišma ſ Londona do Kalarnow wójnſkeho łódżſtwa w Chatamje donjeſeł, tam pſchiſchedſchi ſo dojſlada, ſo běchu ſo jemu pišma po puczu ſhubile. Najlepſchim detektiwam ſo poruczi, cżemmu naležnoſcż pſcheprašacż. Też łódżſtwowa wobhonjerſka ſłużba ſo akaromwaſche, ſo by ſhubjene dokumenty namakała. Wone ſo na pruhowanje ſpeſchnoſcje jendżelſkich wójnſkich łódżow poſcżahuja, kotreż je ſo njedawno w pſchitomnoſceji wšěwuſſiojnych wotmełło. Sču wułżu ważne, dokelż ſu prenjotne dokumenty, ſ kotrychż njeje żanych wotpiſow.

Baldwin preciwo wójnje.

Jendżelſki miniſterſki pſchedſyda pondżelu w Dudleyu pſchelywaſche, hdyż nowe magiſtratowe twarjenje wotewri a wójnſki pomnik mešnu pſchepoda. Wopomnjerſku lampu dyrbi pomnik ſaſtojeżiwſchi, praji: Kóżdy Jendżelczan by dyrbiał pſches Marminſe wroła w Pjernu kročiż a ſo wo tym pſchepſchaſcż, ſo ſu do tuchle wrotow minjena 59.000 wojakow żarubali, kotżiż ſu pola Pjerna wumrjeli a kotrychż poſledni wotpočink njeje ſmały. Tónle napohlad wopytarjam roſſajſni, ſchto nowoczaſna wójna woſtawanja, a jich pohnuwa, ſ wſchej mozu ſa ſakhowanje ſpokojneho méra wuſtupowacż. Dżenſa ſu w Jendżelſkej ſylnje ſaczuwa, ſo mnohe mjes 30 a 40 lětami njeje. Wonì ſ millionami pſchiſłuſchnikow druhich ſtatow na bitwiſchczach w Europje a zhłowu ſwéże roſprošchenì leża.

Generalny ſtrajk we Łódźi.

Generalny ſtrajk we Łódźi hižo tſeċi dżeń traje. Wobkhad po dróhowej żelesnizy je ſo dospołnje ſaſtajił. Nowinſzy pižmikiſtajerjo ſu ſo wuturu k dżełu wróżili, tak ſo nowiny ſaſo wuchadżeja. Generalnemu ſtrajkej ſu ſo też dżełacżerjo gummijoweho pſchemyſłła, ſchewży a brodutkuharſzu pomocnjy pſchiſtajiwſchi. Telefonowa zentrala wot dżenſnjſcheho ranja ſ pomocu wojerſkich mozow ſaſo dyrbi normalnje dżeła. Dla generalneho ſtrajka ſu we Łódźi a wokolnoſcżi płacżiwy żiwnoſcże podrużcża. W Sagierſi a Łódźi ſu ſtrajkowarjo pytali, ſo by dżełacżerjow elektriſkeje mocy dobyli, w kotrychż ſu hiſchcże dżeła, tola poliſaſſile wuſcżelenja nadżeli wotſtrašchu a uškotrych ſtrajkowarjow pjenjezy. Generalny ſtrajk je ſo też na Pabjanicach a Zduńſkej Wolì wupiſchował. W Petrikowje je ſo generalny ſtrajk wuturu pſchipowědżił. Też w Częnſtochowje ſu ſo dżełacżerja najwjetſchich fabrikow ſtrajkej pſchiſtawiłi.

Kerwawe połoženje ſprisahanſkwa w Afghaniſtanie?

Po powieſci, kotraż je ſ Kabula do Bombaya doſchła, ſu pjeċa hłowneho pſcheċiwnika kralowych wotmyſlenych reformow, Kerrata Bira Sahiba, ſajeli a hromadże ſ nekotrymi druhimi wożobami po pſchikaſni kraļa Amana Ullaha faiſſelili. Hazrat Pir Sahib je pjeċa pſcheċiwo kinjożeſtwu ſo mérjaze hibanje organiſował a ſ tym wokh

w Drježdźanach sajeli. Pschi nimaj namakachu jenoż 300 hriwnow, tamne 900 hr. bźichtaj hižom pschewzachu.

Špal. Watorn rano w 5 hodź. pola tudomneho radiule wahesi wudhri. Wohnjowe woborp j wokolinp na pomoz pschihwatachu, njemóžachu pak wjazu wuhkowacź. Plomjenja inicźichu a pschewobrozichu pradaškow a popjeła hrodźe, hospodarske twarjenja a polnu njemlócźeneho žita. Stót mózachu hischcźasom j hrodźe wuhnacź. S domjskeho dyrbjachu dwaj wumoženi, na sboże pak wono tlejo wosta. Pschi tom je nětkajši paduch jšdne kolo kradnuł. Wobsahdźerjo nima sawdźene, dokelž jeho statok samotny steješe. Zpale maju malu motorisku fyzkawu nowsho cźasa, wuwuczenych ludźoch pobrachuje, dokelž tam njeje nowe wobory.

Wunja. Mjes. Swinjeni Korse Domanje w Wunju nazay mór hanitzky swdźerjenp. Mór pak je sachod Swinjeni wobsedźerja Kujasicha w Wunju.

Khcźebuz. Amerikanski vzeansti ktat Chamberlin je swojim ktadom w junioju lohkscheho lita pola buse k jemi puschcźi, je chzył dźensa ichwórkt hus wopytacź a j ktadom j Barlina pschileczecź, na ktatskej wusnajeniu „Ila“ pschebywa. Chamberschewodźuja jeho mandźelska, snata Klatka Tea Nalache pschi amerikanskim pósłanstwje major Rheins

Astrolog Huther w „Krónje“.

Wješchczenja do pschichoda.

Zjera hrjedu wjeczor pschednoschowasche w polnoj Hudyschezu „Krónp“ snaty Drježdźanski astrolog r wo „Dóiczu a cźlowjekach“. Pschednoschcź sam ni njepschinješe wjele wosebiteho a noweho. Sace słónczne je, so Huther sa 1929 hischcźe wjazy rojow wschcźi hacź jich w lécźe 1928 mějachmy. Wolsuje swoje prognosy dozyła na blaki na słónczo. to 1929 budźe je samžnnymi słymi hwózdami wobe we laź w lécźe 1917 a 1918. Pola nas mamy žytwobicza a wichory wocźakacź, kiž budźa wosebje dnoschej Němcźej a Durinskej žytne. Japanskej nowe cźežke smjerjenja a wubuchi vulkanow. Narnkany nacźinja wjele schkody w Jendźelskej, Amerizy, Floridźe a Kalifornskej. Też pschinješe olizsche léto wjele njesbožow w lékarstwje.

ether da swojim pschinoskuchariam też do žwetapolitiki pohladacź. W Italskej budźa žylnischo iwo feschimej wojowacź, Franzowzka smjeje wjele nja we swojich koloniach, Schpanska pak dożiwi politiske schmjatanjy. Ssamžne ma Pólska wocźakanja toho politiske swjertne pschinoby. Jen-

dźelska smeje wojowacź j njepschecźelstim hibanjom we swojich kolonijach a domach smeje haru se strajkom. Malu Asiju potrjechi pjecza cźežke jemjerżene, Turkowska bo politiizy polobnje. Sjednoczene Staty smeja tžeho pod katastrofami pschirodny cźerpjecź, politizy pak smeja pak lépsche poczahi k Němskej a Ruskej. W druhich krajach bo wjele njepschemeni. Staty smeja žamžne stadosta wojowanja kaž dotal. Italska, Franzowska, Jendźelska pschihotuja so na žwótrowu wójnu, kotraž po Hutherowym ménjenju w lécźe 1931 abo 1932 pschinidze a so na Sjedźoženstwe morjo a narańczu Asiju nuje. W Němskej maju so wobstejnosce pomalu polépschecź. Němska dostanje w pschichodźe knjezerja, kiž njebudźe ani Wilhelm ani krónprynz, ale muž z ludu.

Potajtim njejsu wuhlady do pschichoda runje najrjeńsche. Tola wocźakajmy, hacź wschitke pschednoschesche wjeschczenja sastupiny. Je so mjenujm hižo wjele astrologojo ludźom wichelake wézki powdali, tiž maju so dźensa hischcźe dopjelnicź. Hwézdy su dalsko wot nas. Jich mozy maju drje na naschu semju žnadny wliw. Ale so blaki na słónzu skutkuja na nasche wjedro, je tkerje wérje podobne.

Knjez Kantor Krawc w Hornim Wujezdźe za serbskeho synodalu wuzwoleny.

Pschi wólbach do farskeje krajneje synody za Budyschko-Kamjenski wokrjeż bu knjez kantor Krawc w Hornim Wujezdźe z wjetschinu hłosow za synodalu wuzwoleny. Tak mamy my Sserbja hódnebo nażledníka zemrétcheho synodala kantora a wyschischeho wucźerja Hanczki w Porschizach.

Z Łužicy

* S **Bitkopiz.** Do tudomneho žadnischo jastwa su straschneho cźlowjeka žadźili. Mo je hižom wospjet thlocźeny a 906 hłowy ar os a Ly Swinarzy zakowjezy swoj lechu we Westfalskej narodźi. Jeho bechu psched nékotrymi dnjemi w Oederanje sajeli. Stólnik je so we Dippoldiswalde, Geisnicy, Zinnwalda, Schellerhawn, Altenberka, Lauensteina, Georgenfelda, Falkenhajna, Hennersdorfa, Bitkopiz a na wjele druhich mésnach do privatnych twarjenjow, hosćenzow atd. nutsdobywał a kradnył. Cźerniz swoje nózne paduschtwa kbétro hrubje swokonjesche. Mokna roskhwasche hnydom z kamjenjemi, njebéchu-li wobydlerjo doma, ako wotewrjesche žebi durje je žylnymi kolikami.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 18. oktobra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

. . . .	4,1955	100 pólsk. złotych	47,175
olski punt .	20,347	100 českosk. krónow .	12,435
sc. frankow .	80,73	100 franc. frankow .	16,385

tinska burza też wczera žlaba sawosta pschi spadowrtnych efektow. Kursy rentowych a dołżnych lisu bźichu wschelake.

odukowe wiki pschinjeschcźu pschenźy wo 10 pj. po nu bowyschene płacźiny. Kupuja ju žiwischo za do wutkrała. Nożka swoje dotalne płacźiny wobWschcźa je nétko 30 pj. bróžicha rożki. Wowsh tona zentnar wo 10 pj. bróžicha pschedawachu. Wczera che zentnar

w Barlinje

pschenźy 10,75—10,90 hr., rożki 10,45 hr. hacź 10,60 hr., jecźmjenja nałcźnjeho hr. 11,55—12,55, najwutscheho 10,10 hr. hacź 10,60 hr., wowsha 10,10—10,55 hr.

w termijowym wikowanju

ja oktober: pschenźy 11,50 hr., rożki pak 11,05 hr., wowsha 10,50 hr.

ja dezember: pschenźy 11,72½—11,75 hr., rożki 11,38¾ hr.

ja měrz: pschenźy 12,12¾ hr., rożki pak 11,81¼—11,80 hr., wowsha 12,02¼ hr hacź 12 hr.

ja mej: pschenźy 12,35—12,37½ hr., rożki 12,10—12,05 hr.

Wczerawiche płacźiny j Drježdźanskich wikow

rźana pjerina: kury stare 1,30—1,60 hr., mkode 1,80 hr., hušy mlode 1,20—1,30 hr., kaczki 1,50 1,60 hr., hołbje pr—1,30 hr. — Kórki 18—70 pj., felene 40—60 pj., bérny nowe 6—7 pj., tilaty kal 7 pj., cźeliwjeny 13—15 pj., bély 10—15 pj. a 1,30—1,40 hr., zhyła 15—20 pj., butra 2,10 hacź hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 15 16 pj., rjenjeń 10—13 pj., prunsnjny 65—70 pj., n 30 pj., kurjatka 1,10hr., worjechi wlóše 60—90 klow, zaki 10—70 pj., schcźuki 1,10—1,20 hr. a 2,40 hr., karpy 1,30 hr., jabluka 12—40 pj. a ny 10—40 pj.

Pschikupcy.

Minilscheho, Kühna w Semizach.

Bornejerskeho, Schreier w Biskopizach.

Arntoriku, Thams a Garšs we Wojerezach na torhoschczu we Wojerezach, rózt hrjedźnjeje hajny.

Semfaskich, Maeder w Hródku, Wilhelmowa haja 13.

Semfaskich a tockerjow, Rudolf Schneider w Hródku.

Wilmoskeho, Wenka w Rychwaldźe.

Kowarskeho, Mětho w Lubiju na Torhoschczu 7.

Dulju do domu, Wolka w Mužakowje a Serchenowa we Kulowje na Jakubzowej haju.

Pobjonczja Jenjeneho, knježi dwór w Kotezach.

Pschedawarskin wuczobuzu, kotraž radu wukasowa Körber w Budyschinje na Bohatej hoży 1.

Na pschedaż:

Waha, 3-zentn., w Běłej Wodźe, Joschowa haja 9.

Srédz, 3-ltny, Schneider we Wadejach.

Mlodźiczki 20, w Biskopizach, Pschi dworje 3 a w Budyschinje, Renatuzowa haja 14.

Kruwa wyschokomlécźelna w Kaischezach 1 pola Biskopiz.

Konjej. Pech w Miloczjach.

Kóń krónjoknny w Hodźijn cźo. 100.

Pěz za 9 ktihbow, k noschenju, Schjada w Dubrawje pola Hródka.

Kožuch a kožuchowy pschikrywo, Block w Hródku, Sahrodnisa haja 3.

Jakoja wyschokofuczelna, Schenk w Nowej Wsy 3 pola Nakez.

Dobrowólne pschedawanje

sobotu 20. oktobra 1928

we Wutkim Cźiku we Wicźasej dworje pop. w 4 hodź.: rólny wós, hnojniżowy žud, wjawa a nékotre wom konjazeho huoja.

Ssudnizy na pschekadźowanje

pjatk 19. oktobra 1928

w Kamjenzu dop. w 10 hodź. w hosćenzu „Nowomódschczanska pinza: Strikt.

w Khrózkizach, kupay sešidu bo pschip. ½1 hodź. w Herbschej gruncze: sofa,

w Luchowje dop. w 10 hodź. w hosćenzu 8 kokoschow.

Šmarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.:

Wčera su měrne pschi wczerawschich płacźinach.

Dop. ¾12 hodź.: Płacźiny so wotdrjebjnja sa pschenźu a rożki hacź do 10 pj. po zentnarju.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacźizny po złotej hriwnje					
	17. 10.	16. 10.		17. 10.	16. 10.
Pšenca	215-218	213-216	bany	—	—
rožka	209-212	209-212	woka	—	—
ual. ječmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. ječmjeń	202-212	202-212	žołte łupiny	—	—
wows	202-211	200-210	zeradella	—	—
kukurica	216-218	218-220	raps, womak	19-19,95	19-19,80
pšenič muka	26-30 %	26-30 %	lany womak	24-24,40	24-24,40
rżana muka	26-29,75	26 24,75	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	bérnj. kruški	19-20,30	19-20,40
rżane „	15,50	15,50	syno, 50 kg	4,00-4,50	3,90-4,50
tane symjo	—	—	rżana sloma	1,15-1,3	0,90-1,30
určeh	—	—	pšenič. „	1,05-1,10	1,00-1,05
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,20-1,35	1,15-1,30
pjetuški	—	—	ječna „	1,15-1,30	1,05-1,20

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Nózny nadpad.) Jako dźensche pónd źelu rano jedyn Drježdźanski pschekupz j elektrizin domoj dojeźe, so pschi fastanischczu elektrifi na rógu Blasewitzskeje a Finsternisseje dróhi nédźe 27 létny njesnamy muzjki j nim do wézow da a dźensche jsebi zigaretu wot njeho kupicź. To pschekupz wotpokasa. Nadobo jemu zuby j pjasczu do mjeswoża dhri, so k jemi padźe. Pschekupz so jako shraba a nadpadnikej je swojimi kluczemi mjes wocźi bijesche. Jako dźensche pschekupz na to cźekajcź, jemu druhaj njesnataj napschecźo klocźichtaj a jeho znowa k jemi sbijchtaj. Jako wón saso k sebi pschindźe, sebi ze jenm sležorny cźasnik se slotym rjeźasom, sležorny japalak, sležorny zigaretowy etui, bruna kožana listownja j fotografiji, puczowanischim pasom, wjednitkim wopitznom a nétkaže 30 hr. pjenjes shubita.

* S **Drježdźan.** (**Sabudzeny motorowy koleśar**). Dnja 16. augusta pschejedże motorske koło na Albertiskej dróhi pjeczlétneho hólcza psched wocźomaj jeho macźerje. Tźeczo je hohužel na cźežke kranjenje wumreło. Psched Drježdźanskim shromadnym kawnitkim hrudom mějesche ho nétko schóstr Hanitzich samolowjeł. S wumóżenjom na mětnje njeshoja su dwéch cźeli, so by Hanitzh wobe ko je swojim kolom dźesu wuwinyłej abo kolo sastajicź. Sabudźi jeho na to tsiom mésazam jastwa.

* S **Lipska.** (Macź a dźesco pod automobilom). Na kschižanischczu Nürnbergskeje a Hwézdanskeje dróhi dóide k cźežkemu wobtkadnemu njeshoju. Automobil, j kotrejuj jedyn j Nürnberzej, drubi po Hwézdanskej dróhi pschijedże, sotkachtaj so runje na kschižanischczu. So niebyschtej do ji ofrasiloj, storkny jedyn mjednik wobsidło wokolo a jadźe se swojim auto na khódnik. Tu shrabny Pólčtu Emmin Trotzej, kotraž swoje dźesco we wosyczku wiesesche, a pschejedże ju. Dźesczaz wós bu zyle stóczeny, dźesco pak so žaneje schkody njeła. Macź pak bé cźežko kranjena. Mésiczke njekotre rany na swédźelomaj.

* S **Ane.** (Cźežke twarske njeshoże. W Oberpfannstielu sta so cźežke twarske njeshoże. S hischcźe njeznateje pschicźinu sapadnychu so róschth a storhnychu pjeć dźelacźerjow kołm do hłubiny, j kotrychž buchu tsi cźežko kranjeni.

Wusudaj w procesu pschiwo Heinej a Larmej.

W prozesu pschesiwo Ohligskimaj pólitskimaj rudźejnikomaj Larmej a Heinej pschepowdasche sud wutoru popołdnju ½2 hodź. wusud. Wobaj wobsudženaj dostaschtaj 15 łét khłostanje j pódlanskimi khłostanjemi.

Pola Heina, kotrehož je Koburgski sud hižom wordakstima dla dwójizy k kmjerczi a 15 tklatm khłostanja zasudźił, je nowe kulstanje se Koburgskim hromadze tłóżi na 15 łét khłostanje. Pola Larma, kotremuż su we Weimaru hižom 14 łét khłostanje namérili, njesłuchachu khłostoni do jenoho sjednoczicź, dokelž Weimarske statny njemésachu.

Pschi wotsłuchanju wusudza wosjow sud, je staj swobadźerjenaj ko swoje njeskutki połnje samowitaj. Sud je wot khłostanja na cźas žiwjenja wotkładał, dokelž staj wobswobodźerjenaj po wschém sdaczu politiziy naschczuwanaj kłusj.

Statny rěcznik bésche wołożaze wobstejnosce wotpokasał a ja wobsiwu dwanadźe lét khłostanje nanjetcnał.

Wšédne niezboża.

Motorowy koleśar pschijédże j Rochlizy pola Lipska, pschejesdźiwy automobil a sajédże w tuhym wokomiku do japschahu. Po wschém sdaczu storczi koleśar do woza a wosta na to na mětnje morwy leżo. Jeho motorske koło so dospołnje rozbi.

*

Na Lipscźanskej dróhi w Kamjenizy schmórku so 38létny montér se swojim motorskim kolom wozbowjeneho automobila, kiž psched nim jédżeschc, a bu na dróhu wjerhnjeny. W žamžnym wokomiku pschijédże j napschecźiwnje strony automobil a pschejédże a morí montéra.

*

W **Großzschirjenje** pola Plawna so póndźelu rano wokoło 2 hodź. 22létny Arno Schwoba j Thumy, kiž je swojej njewésthi j nékajkeho sawjesselenja domoj jédżesche, se motorskim kolom na dróhu, kiž bésche k delschczom pjelska, wobžmuy a dyrí j tassim wotmachom we schotom, so wobaj j koła sleczelschtaj. Njewésta wotendże j lózschimi kranjenjemi. Schwoba pak bésche so nop pukuył, na cźož je wón wutom rano wumrék.

*

24létny žyn rěsnikeho mischtra Fischera w Birngrützu pola Löwenberka w Schlelskej poda so njedźelu w nozy se swojim motorskim kolom, na kotrymž mésesche hischcźe maschinikerho mischtra Berndka j Kunzendorfa hejdo, se Boberröhrsdorfa do Birngrützu. Pschi jésdże nadobo sadmi mantl se swjenow zkoeji a wobaj koleśarjej padnyschtaj z kolom, dyrischtaj j hlowu wo schtom a wotkatschtaj bjes wédomja lezo. Rano wokoło 4 hodź. Bernd j womorh wotnesli a wolasche swojeho pschecźela. Jako tón jemu njewotmolwi, domnjesce so Berndt do blischeho hosćenza a buchu sche hosćenzarja se žyana. Tón hnydom j latarnju k mésinu njeshoja khwatasche, njemóżesche pak niczo pomhacź, dokelž bésche Fischer hižom morwy. Wón mésesche nop pukujeny a je drje bórzy po snjesbożenju wumrék. Berndt pak je so smutkach zranił.

Přilopk.

* **Rosbuchnjenje w Jendźelskej.** W dźélarni rosbuchadłow a chemiskich wudźélkow w Bramble Jsland we Essexskim hrabinstwje sta so hróżbne rosbuchnjenje, pschi kotrymž pjeć dźélacźerjow smjerć namaka. Sta dźélacźerjow buchu we wulkim straschu.

* **Ssněh w Karpatach.** W Sakopanym w Karpatach je žo lětża hižom k druhemu rasee wjele žněha nasčho, kiž krajinu tolsto pokrywa. Wutoru žo žněh hischcże dżésche.

* **Sažo semjerjenje w Bolhatšej.** Njedżelu po zyłej pokolnischej Bolhatšej, wožebje pak w měsece Philippolu, semje žylnje rjesche. Pola mnohich twarjenjow žu žo murje rospukałe. Wobydlerstwo se strózelemi sadate domy wopuschczi a pschebywasche zyły dżeń pod holym njebjom.

* **Pichipady grichiskeje symizy w Rumunišej.** Njedżiwajo dalokoshahajcych strowotnych pschedpišmow a postajenjow pschecżiwo sanjoženju beuguešeje khripy j Grichiskeje do Rumunišeje mišachu tola strach, so pschi żiwych witkowanišich pomérach mjes wobémaj krajomaj, so skónczenje tola sanjoženju wobaraczej njehodżi. A wopraudże pokaża so žiżom pschipadi tutcje sjese khorosee w Bukarestu a hnydom so potom też wo dalschich schorjenjach w Galazu, Schitkaiske strowotniske pschedpišmna žo tohodła hischcże swótischin.

* **Móc w Sowjetisko-Kirgišiskej.** S Moskwy žo powi, so je w republiky Kirgišow w poželnich 10 dnjach 55 wosobowu na mór wumrjało. Cżła jemrětych žu špalili. Ruskoturkestanisko-chinejske mjesny žu sawrjene. Ruzny lékarjo praja, so budże mór jnajmjenjescha hacż do nalécza zychnowacż.

* **Nowa Byrdowa jésba k južnemu cżopej.** Wyschk Byrd, kiż je se žiwojim létadłom ras cżeau z Ameriki do Europy pschelecżał, a je też snaty dla žiwojich létow na žewjerny cżop, je w Los Angelosu nastupił puczowanje k južnemu cżopej.

Najnowiše z cyłeho swéta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšischi pjatk: Dešchczowate, mile wjedro, też w Jendżelskej.

„Hrabja Zeppelin" chże žo 26. oktobra do Němskeje wróczicz.

*

Hornjeržešti mischtr Walter j Dabernje je žiwojim motorskim łokom njedżelu do Borischcże jédżesche. Pschi jeżelisnikim pschekhodże do jahkoma sawadżi. Walter žebi nov rosbi, a motorske koło žo dospolnje do kruchow rosraży.

*

We Weißsteinje pola Wróišlawja je hórnik do jeneje jamy, kotraż jeho lubkarjenje wotpokaża, dynamitowu patronu cżišnył. S rosbuchnjenjom žo žena cżejko skrani, mjes tym so žo hórnik do kruchow rosterha.

*

W artillerišich kasarnach w Schwerinje je žrjedu we 50 metrow dołhim konjemju woheń wudhrił. Zyły horni poschhód, w kotrymž žo wjele žyna, hłoun, wowša a konjazcho grata khowasche, žo sa někotre mjenischiny j plomjenjom palesche. Wojakam a wohnjowej woborje žo paradżi, konje a grat wuthowacż.

*

Pod rospodaukami sakżypnjeneho doma w Prahy je žo nyscho hromadże 44 cżełkow wuhrjebało.

*

Rendant mišchczanskeje nalutowarnje w Altreußebetu w połnocnej Němskej, Priesj, je někotre sta tyšaz hriwnow pschelschchiwinschi, cżekatk.

*

Każ žo j Moskwy powě, je žo jayanska parna łódj „Noru" we wětru pola Kamczatki potepiła. Zyła wobsadka 42 matrosow je žo tepiła.

*

Pola Taku šcej w Žołtym morju (w Chinje) dwě parnej łódji do žo krasłej. 10 muži j wobsadki a 60 pasażjerow je žo tepiło.

Listowanje.

M. J. 1. Wam date wujašnjenje je prawe. Dżéši jemu tego testatora (sawostajerja) klusczeja po dżéšinitim dawkowym sakonju do 1. dawkoweje rjadowanje, w kotrejž je dżéšcinstwo hacż do 5000 hr. wot dawka šwobodne. — 2. Po němskostatnym sarjadowanju je kóżdy winowatk, wo šwojich dołhodach wujašnjenje dacż, ale jenoż pschi wšetich dawkowych padach. Njeješe k temu służicż, finanzenemu hamtej hakle wo dotal jenu njesłuchtych padach wésce wujašnjenje podacż. — 3. Samóżny dawk (Vermögenssteuer) žo pola tajkich njeżdża, kotrjż hacż do 5000 hr. dżéżdża abo tak dołanu.

R. T. Na termiji podružnikow jednazym kontom budu Waschc wobmyšlenja pschecżiwo wumenjenju bydlenja žo słyschecż. Pschi tym pak budże žo pruhowacż, hacż sa Waš jako wotnajerjo j teho nékajka schkoda njenastanje. Hdyż je hamt wobéi stronje słyschał, potom rošsudżi, hacż ma žo tute pschikpomnjenje do wumenjenjow hischcże pschiwjacż. Każ žo łoa, bycż, njeje podružnik jara wéry hódny a możnosć wobsteji, so podružny njenjes płacżicż njemóże. Wšito budże hamt też na tute wobstejnosce dżiwacż a Waschim wobmyšlenjam žnadż pschikłosowacż.

B. L. Na podłožu § 2 podružnego sakonja możesce Wy pschecżiwo mjenowanemu podružnikej sakrocżicż a na słužbnjenje podružnistwa skorżicż, hdyż žo we wjetsche pschestupjenja domjazeho porjada jedna a wón swoje sadżerżenje njeporjedżi, byrnjež Wy jemu to porokował. Pschi kórżoże durbnje žo na wobstejnosce druhich podružnikow a Waschich pschitmušnych sapjeracż. Byrnjež traschtamni někto žo wuprajili, so wo tom nicżo njewédża, a tak podružnikej šnadż pomhacż chżyli, dha budu psched šudom j pschiłożnu prajicż dyrbjecż, schto ha widżeli a słyschcli. Sso teho dlicż abo wurécżecż, so nicżo wédżecż nochcedża, njewadżi. Też samjelecżenje wobkedżbowanjow vadnje pod wopacżnu pschiłożahu a ta žo kruczje khłosta. Tuž możesce bjes strachu bjez, so móhli prozeż pschehnacż.

G. L. 1. Wobrocżesce žo na wobydlenšti hamt. 2. Jeli žo podružny njenjes měkacznje płacżi, dha ma žo naipojischo kóżdeho 1. měsaza wotedacż. Schtoż tsesce pražchenje nastupa, njehodżi žo wottud na nje wotmołwicż. Podružnik może malo abo wjele wody pschetrjebacż. Kelko je pschetrjebak, to tola wodymérjak pokazuje.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Margareta Wilhelmez w Budyšchinje, 37 l. Augusta špud. Schmidtowa rodż. Kramerez w Budyschinje, 73 lět. — Karla Hermann Raseld, hamtšłužbuišli ruda w Kinsbórku, 47 lět. — Hermann Oskar John, kolijowy wuhbak na woty. w Kundraczicach p. Kamjenza, 43 l. — Arnoscht Alwin Richter, khěżeł we Pólkowach, 61 l. — Marja Knobušowa rodż. Petrikez we Wojerezach, 82 l. — Kurt Henfel, wuczeř w Krjebi, 36 lět. — Jurij Batzka, bóstawar renty w Bělej Wodże, 67 l. — Khrystа Markowa w Bělej Wodże, 66 l. Marta špud. Hartungowa rodż. Greiscbelez w Hródku, 72 lět. — Pawoł Schwarz starschi w Hródku, 71 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowańskeho registra je žo dżenża sapiłako:

1. Na łopjeno 287 nastupajo firmu **Paul Walther we Budyschinje.** Prokurje pschekupzowu Rudolfa Richtera a Oskara Pjetzscha stej saschleej.

2. Na łopjeno 725 nastupa **Hornjołužiška wahowna fabrika Pawoła Zieglera w Budyschinje:** Elsa Margareta Zieglerowa rodż. Libschdez je jako mějicelka wuslupiła. Mandżelska wahowneho fabrikanta Hana Marja Ederowa rodż. Galliez w Budyschinje je j mějicelku. Nowa mějicelka ujerunkuje sa wobkhodne pschihłuschnosce dotalneje mějicelki, njepschedbu też na nju wobkhodne żadanki. Prokura je špodżena wahowemm fabrikantej Mathiażej Ederej w Budyschinje.

3. Na łopjeno 1076 firma **Chemisko-pharmazeutiske preparaty haptykař Pawoł Leidler w Budyschinje** a jako jeje mějicel haptykař Pawoł Theodor Leidler w Budyschinje. (Wobkhodna drużina: špotowanjenje a pschedawanje chemisko-pharmazeutischich a kożmetischich preperatow; wobkhodna městnosć na Hoschcżi haży 27).

W Budyschinje, 16. oktobra 1928.

Hamtske sudnistwo.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł ma dżensa štwórtk 18. okt. wječor ½9 hodż. we hosćencu „Zum Echten" swoju hłownu zhromadżiznu. Porjad so tam wozjewi. Po tym ma bratr hłowny starosta Šajba wulcy zajimawy přednošk wo južnych Serbach a jich Sokolski zlět w Skoplju. Přitomnosć wšěch subustawow je česna winowatosć. Hosćo a lubi serbsey přeċeljo su nam rjanelio přednoška dla jara witani. Na zdar!

Starosta.

Drježdżany. Towarstwo „Jednota" je so přesydliło a skhadżuje so wot 1. oktobra **w hosćeńcu Bayrische Krone na Neumarkt** kóżdu wutoru. — Wutoru 23. oktobra je štwórčlětna hłowna zhromadżizna. Započatk w 9 hodż. Porjad je jara ważny a wozjewi so zhromadżiznje. Wšě sobustawy su přeprošeni a hosćo wutrobnje witani. Naš jubilejny swjedżeń wa januaru kiwa. Tuž by rjenje było, hdy bychu so wšě sobustawy na towarstwowym žiwjenju pilnje wobdżélili.

Předsydstwo.

Drježdżany. Serbske towarstwo „Cornoboh" zeńdże so sobotu wječor w 20 hodż. k swojej měsačnej zhromadżiznje w towaršnym hosćeńcu pola Zmija na Christijanskej drózy 22. Wšitcy Serbjo, znaći a přećeljo so wutrobnje přeprošuja. Bohaty wopyt wočakuje

předsydstwo.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk mataj srjedu 31. oktobra 1928 popołdnju we 2 hodż. zhromadżiznu w Serbskim Domje w Budyšinje. Važneho porjada dla wšěse póscele. — Předsydstwo Zwjazka so hižo hodźinu prjedy zeńdże.

Starosta.

Njebjelčicy. Sokolska jednota zwučuje kóżdy pjatk wječor ½8 hodźin (nic kaž dotal štwórtk).

Kakojdy. Jednota „Sokol" wuhotuje njedżelu 21. okt. w Minakałskim hosćeńcu **„Sokolski wječor".** Wšěch přećelow Sokoła přeprošuje wutrobnje

jednota „Sokoł" w Kakojdach.

Tydżeńska skhadżowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóżdu póndżelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kolejowni w Serbskim Domje.

Zjednoćeństwo serbskich wučerjow. Sobota 20. oktobra popołdnju ¼4 hodźin posedżenje w Serbskim Domje. Dnjowy porjad: 1. Krajny wučbny plan. 2. Plan serbskeje wučby. 3. Rozprawa komisije za spěwnik. 4. Wšelčizny.

Kral, předsyda. **Krawc,** zapisowar.

Župa „Jan Arnošt Smoleř". Nazymske župne posedżenje budże srjedu 31. winowca popołdnju w 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. **Předsydstwa** župje přisłušacych towarstwow maja wšitcy přitomni być. Dnjowy porjad: a) Naša skutkownosć. b) Dalša skutkownosć. c) Posmiertna pokładnja. d) Wšelčizny. Popołdnju ¼4 hodźin (potajkim do župneho posedżenja) zeńdu so předsydstwa skupinow ke krótkemu wuradżowanju z centralnym župnym wjednistwom. **P. Krječmar,** župan.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Handrij Šewčik w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Barth w Brězowcu. Za n[illegible] w Budyšinje.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje
zap. dr. z wobm. ruk.

Wóz čerwjeneho kała
twjerde hłowy, w bližšich dnjach dóndże. Punt móżemy ze
0.16 hr.
wotedać. Skazanki njech so hnydom w jenotliwych rozdżelenjach wotedaja.

Kaiserjaka. Kolonialne twory KURIO

Handrij Sirupa w Budyšinje na Rózowej hasy 15 ponuka
meble a pólstrowane twory
Serb k Serbej

Ke kermušowym pječwam!

Cokor	punt jenoż 29 pj. 10 puntow	2.85
Pšeńčna muka	wuw. punt	**23 pj.**
Najl. muka	w měškach punt	**25 pj.**
Kaiser-Auszug	wuwaž. punt	**27 pj.**
Kaiser-Auszug	w měšk. punt	**29 pj.**

Wšě potrjeby k pječwam najtuńšo!

Thams & Garfs
w Budyšinje

Wulku dźelbu kołowych wobručow
šěrych a čerwjenych, najlěpšu tworu z małymi bleckami, ma tunjo na předań
J. Schiebach w Budyšinje na Mužak, drózy 4

Čitarjo „Serbskich Nowin"
kiž „Serbske Nowiny" z póstom dostawace, skazajće sebi je **hnydom** za měsac novemb., dokelž wot 25. okt. pósta 20 pjenježkow wjacy zbéra

Nowe serbske knihi a knižki

Dr. Arnošt Muka:
Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. II. dźěl O—Z. 1202 str. 35 hr.

P. Romuald Domaška:
Tysac lět hnadowne měsno Rózant. Z wjele wobrazami, pyšny zwjazk, 57 str. 3 hr.

Jan Lajnert:
Wyskow sapy, sylzow kapy. Basnje. 59 str. 1 hr.

Michał Nawka:
Zmysł našich słowow. Zmylki přećiwo njemu a myślički wo nim. 48 str. 1 hr.

Józef Nowak:
Lubin a Sprewja. Wótčinska hra we 2 wobrazomaj. 22 str. 30 pj.

Měrčin Nowak: — Michał Nawka:
Dźěćatka hladajće - kajkeje turjanosće! Knižka za dźěći z pisan. wobrazami. 1.80 hr.

Mikł. Andricki, přest. Mina Witkoje:
Hanka. 77 str. 50 pj. dolnoserbske

Arnošt Hančka:
Ptači kwas. Dźiwadłowa hra za dźěći w 3 jednanjach. 19 str. 30 pj.

M. Hajna, přest. Mina Witkoje:
Petrolejowe žrědło. Hajno Nowy: **Serbska pšeza.** 20 str. 30 pj. dźiwadło

Ročnik 1945

SERBSKE NOWINY

Stworiš, 18. oktobra 1928

Jene njezbožo honi druhe.

1928 — lěto katastrofow!

Zmjercej mjesjace bohate žně po zylym switeze.

Jadyn dźeń je njeminje, so njeby cytał nowin powěsće wo tom abo druhim truchlym njesboku cytał. Hacl elementy syknuja, hacj technika sapreji abo hacj człowjek njezbožo sawinuje, zmjerca je w dźewjećej a poł mězhazu lěta 1928 wopraudźe bohate žně měła.

Jenjy rjad njeslyschanych železnistich njezbožow zmy we switu tutom lěcje njezbodow. Wosebje Němska, kiž je zwjazky z wołtosću swojeje železniznjy hordjesche, bu w tutym wuzku cźežko domapytana. 11. haprleje storczistchtej we Barizistim pokrótkym dwórnischczu cźahaj cźežko bromadje, pschi cźimż pjatnacźo swoje žiwjenje pschijadźachu a 30 wopisnje wón šće kranchu. W januarju dźesatych jamnosće dwě cźežkej železnistej njezbozy. 10. junija wustrowschnik Mnichow-Frankobrod n. M. pola Schwabsdorfa w Bayerskej z kolijow. Sćežkink: 24 mortwych, 20 franzowskich.

Krótko po tym, 27. julija, bu Jendzelska wot mjenje měrcy cźežkeje železnistkeje katastrofy domapytana. Pola Darlingtona storczi cźah wulkimkuli z lokomotiwu hromadźe, kiž cźahej nasychcejo pschijedźe. 25 wjeselczych wutrobow namaka pschi tom hrózhnu zmjerc. W cźežkowanym měsacu. 15. julija, wospjetowasche so železnistka katastrofa w Bayerskej. Na Mnichowskim hlownym dwórnischczu storczistchtej cźahaj bromadźe. Sazo dźesatej mortwych a dźesatej cźežkosranjenych. 12. julija poda so znowjenje njezboże na železniznju južnych Semolin. Wobjadźeny autobuž srasy z wolnej mozu do lokomotiwy. Pschi tom pschindźechu tśi we zjwjenje a 16 wozbalowo bu cźežko sranjenych. K tomu pschindże nimo mery hrózhnje njezboże w Južnej Słowjanskej a 10. sept. katastrofa mjes Bynom a Winom, kiž deże je hischcze wschitkim w žiwym dopomnjecze.

Pola też Ameriki dyrbjesche w julinu njepschecejelej železnistki žiwój zmjerc my daiwok płacicź. 21. julija w tunjeli Nojawy pola New-Yorka elektriski cźah. Zapisć waporowu ticzi 32 cźežkosranjenych. Nochapowinješ katalstrofu pola Dunkelscherbena w Bajerskej wobwinowacje mortwych a 31 cźežkosranjenych

njezboża, kiž su automobile a elektriki sawinowale, w tutom lěcje pschipiporite. 9. februara bu pola Lehofena wos elektriki dospołnje rosmjecźeny. Dwanace mortwych a dźesać cźežkosranjenych. Tśi nadpołdnja, 12. februara, sajedże w Barlinje na wulkim miesće, kaž lěta 1915 elektrika, automobilowa a Sprjewje. Wospoje, kiž w njej jedżeschtej, satzu na hrózhne waschnje. 15. haprleje sazo wuchadźeja elektrika z kolijow a powróći so. Tuta katastrofa zhubi pjeć zmjertnych woperow a 9 zranjenych. 5. junija sajedże w Lipsku wozbalowy automobil na hrodź, kiž bęchu runje kino wopuschczili. Tśi z nich zdźesać cźežkosranjenych pinwasche w swojej krwi. Dwaj wuparki zadasche sebi w tutom lěcje tej mjesyzowej železnistki wozbudu. 23. meje smjerbozi na cźarje Paris-Berlin letadło „Goliath“ pola Kólna a spali so dospołnje. Wichrizy zobudźachu pschindźechu we zjwjenje. Tśi dny pospišicho poda so w Porheinskej hižo sazo nowe hrózhne letalske njezboże. Maschina „D 583“ bě nafotowana jo pola Dusseldorfa k semi pschistajicź, pschi cźimż

jo zaapli. Pilot a pažaserjaj njesbożichu zmjertnje. 6. septembra padny lětadło „D 180“ pola Gerotdsbacha, 21 kilometrow wot Nürnbergskeho letanischcza zdalene, k semi. Tež tu žadasche sebi zmjerc tśi wopory. Najstrudlischa nischcźa w Franzowskej, kiž sebi žiwjenje franzowskeho wupažaserow žadasche. Bychmy mohli hischcze wjac tajkich a podobnych njezbožow mjenowacź.

Tež **pschibrodnych katastrofow, epidemijow, wohnjowe rozbuchnjenjow a zazpowe** zmy w tutom lěcje zyły rjad mělí, naspomnimy ji nich jenoż rosbuch w Maroku, nimo měry srudny podawk w Madricze, hdyž zebi wobeš dźiwadło wulku zyły cźłowjerskich žiwjenjow žadasche, a struchle katastrofy j poślednich dnjow w Prazy.

Rochjemy tu **zajomnjecz njezbožownych lět generała Mo**bila ze swojej „Italiju“ k połnócnemu cźwjeju, kiž je tak nimo měry srudnje zjonczi. — W julinu poda so pokatny zmjertny skok belgiskeho pjenjezniska Löwensteina, kiž je swojeho zamjenego kletała do kanala padny a kotrehoż halle wjele njebjezi pojdźicźo jako cźełe j morja wuczahnychu. 9. julija ponóri so krótko psched chilenskim brjohom pola Lebu parnik „Angamos.“ Wschi tutym hrózhnym njezbožu naliczichu 249 mortwych, swjetscha mlodych chilenskich rekrutow.

Měhaz september wobradźi Grekskej słóncznije zahubjazu epedemiju. Tam zhori na dołał hischcze mało znatu Dengue-zymiju dałoko pschez schtyrjoch miljonow cźłowjekow. W zamjenym měhazu doźiwichu njezbožowni wobydlerjo Kareje powodźenjku katastrofu, kiž zebi 1050 woperow žadasche. Krótki cźas pozdźicho pyta zamjene njezboże ruski kraj doma. S mnohich druhich katastrofow dyrbmy jako poslednju hischcze hrózhne automobilowe njezboże pschi wuježdźowanju w Monza napomnicź, hdyž automobil do cźrjódy pschihladowarjow zajedże a z nich 23 mori.

Złamany slub.

„Waschemu dźesću wjedźe žo wo njcźicho mało lepje!“

„Wopraudźe knjes doktor,“ wopraschа žo macź trochu strachocźiwje.

„Haj, symiga je popuschcźiła a też schlingory na prawym boku ylizow sapocźinu žo puschczecź. Kupajcze wasche dźećo dale wo 27° C. cźopłej wodze. Njech wasche dźećo bóle hedźi hacź lezi! Bolajtśim ja žo pornecjam, miloscźiwa knjenji!“

A knjes doktor woteńdże. Nan jeho hacź še jtbodej na khódbu pschewodźeschcze.

„Potajtśim, kak stoji ś mojim synom.“

„„Lěkaŕ je ś wotmołwu trochu hacźesche. Mjesesche je starschijomaj bohuželnosć.“

„Wschak žym wam runje prajił.“

„Haj, ale ja chzu cźiśtu wěrnosć!“

„So bychcźe žo potom na unje roshnéwał, hdyž wam wěrnosć prajm.“

„Nć, ale žym nan a chzu jenoż cźiśtu wěrnosć.“

„Wy chzejcze potajtśim, so bych wam ś prawdu prajił. Ma haj, wajch žym je ślubjeny. . .“

Lěkaŕ stupasche ponatku po ztbodże dele. Nan pak sepřeš ko k murí a myślesche. Wschо žo kakowakolo njeho wjerćesche. Bě jemu, jako bychu wschě pschedmjety wokolo njeho žmjertnu reju rejwali.

Sžmjerzkbłédy wróći so do jitwy, hdyž wscho preći a po dołhosći rosmjetane leżesche.

Kak próżdne je mandźelske žiwjenje, to hatle cźłowjek potom tak prawje spóznaje, hdyž je jenicźke dźećo nana sboriło, hdyž je žiwoje hrajći ś thorokołom zamjenito. Tam žo jenoż hischcze trudnje zmješkota na žiwoje hrati. „Ja bych mělila, so živ dźiwalna, ty mój lubuschko, mój Janko, zatoseji macź. „Kak žo jemu wócźzy błyskotatej. Wbohi Jank. Ty mi tola njechasch zemrecź, mój lubuschko.“

„Njerěcź tola tak, Marja,“ prajesche nan. „Ty namaj tola pożledniju nadźiju bźerjesch.“

Kelko nozow staj někto hižo biesśparnych pschećzinitoj, kelko starosćze a stracha wustaloj.

Bź krażnju nałetni dźeń. Wscho znowa że zmysłnego spara wotmućesche. Bože słónczko ś wótknom nuts žwećzesche a strowjesche khoreho Janka.

„Wztutom cźażu, hdyž wonka wscho znowa wotnuca, nichtó njemrěje,“ wołasche macź, kotraż mějesche ś lěkarjowej wotmołwu nowu nadźiju. Wjeczor žo modlesche, wo strowotu dźećcza. Tu chżyschce žo też nan modlicź, kiž tola dawno nicźo wjazy njewérjesche. Hižo wot žywjeho 16. lěta na wschém dwěłowasche. A tola žu chwile, hdyž cźi modlitwa wutrohu wołoži. To žamo njewérliwi wujnaja.

Jako někto tónle njewérliwy žywoju mandźelsku takle so Bohonr rěcźeć filyschesche, chżyschce žo ji pschisamtunjeć. „Hdyž diwaj abo tśi w mojim njenje wo někcho prosche, dy žo jim,“ tak je Jesuš prajił. A psched fichżiom wobaj prosćeschtaj. „Bože, je-li někak možno, njech tónle thelich ulm mo najdź.“

Tu w tonle wokomiku cźujesche žo nan winowaty, so by Bohu někcho ślubił. A ślubi psched žywoju mandźelskej: . . . . Marja, je-li naju dźećo sažo wotthori, chżu sažo kóżde lěto žwoje jutry dźerżeć, chżu sažo k Božemu blidu thodźić.“

Nasajtra pschindże lěkaŕ a bě pschesćwědcźeny, so ś cźełej makeho pschindże.

Duzy po puću pak sboni, so je służowna po mloko była a prajita, so žo ś makym porjebża.

„To tola njeje možno.“

Też w zylym domje nichtó tomu njewérźi.

A tola bě to wérno. Sa dźeśacź lnjow macź hižo žwojeho strowcho ale hischcze ślabeho hynka po mésćencjanskich wukhodźowanischczach wośesche. Nan ju pschewodźesche a chżyschce žo sažo zhrabacź po pschetratych cźežkich hodźinach. Dźenża nétko ménjesche, so tamny ślub nicźo njeptaci. Bě tola wschém pschemyślenym po tajkich błesśparnych nozach. A nétko bźesche najhórsche pschetrate. Nétko może ś najmjenschonnu sažo rosumnje myślicź.

W pschichodnych dnjach pocźa nétko wo žwojim ślubje rosmyślecź. Wón, tajkle złaźkany a žwétny muž, ma žo ke khejkam k Bożemu blidu khatnycź. Wón profesor wyschoke schule. To tola njeje možno. Tamny ślub nicźe njeptaci. Tehdom bźeh tola zyle błes myślow to žmjertnym strasche. So pak by žwoju dobru wolu pokazał, chżyschce tola nétcźo cźinicź, hacźrunjeź njeje knuze winowaty. Ale cźo dha by mohł cźinicź?

Jalmožnu dawacź? Haj, ś tym chzu žwoje jutry narunacź.

A wot toho cźaża žem bźehu wschitkizy prosćerjo, kotrychż wón sekta, žobjowni ludźo. A też wschćch druhich bohacze wobdarjeschche.

A tola pożledni tydźeń psched jutrami bźesche nétcźki njeměrny. Bźesche nétko jómu ślubił, so žwoje jutry dźerżeć. Sznadź dyrbju je tola bźerżeć. . . . . Komu dha žym to ślubił? . . . . Bohu . . . . ? ale ja tola nétkle sažo bo žaneho njewérju . . . .

Serbska biesoda.

Na křiżnach a kolanciji.

Wěnčk wosobinskich dopomnjećcow k pjećdźesaćinam starehu prećela

nawił Jan Serbin.

(Pokračowanje.)

W Njebjelčicach bźese potajkim spočatk rózowníka 1886 stary wučeŕ Bosćijan Nowak na wotpočink šoł a so do Budyšina na wuměnk přesydlił, hdźeż 1899 wumrě. Na jeho městno přińdźe Herman Brauner ze Sunowa, mjez tym zo tam Jurij Sewčik za wučerja dźěše.

Nic wšitcy Wětećenjo pak běchu z Braunerowej wulku přezjelne, a tak bě so stało, zo wot 6. meje 1886 khodźeše Delanec Jurij do Kukowskeje šule. Dokelž pak je z Wětećy do Kukowa dosć daloki puć za tajkeho małeho šulorja, to staršej daštaj swojeho Jurka Kukowskim Bartecom, swojemu krewnemu přećelstwu. W tutom statoku dźeše je so naš sławny Bart-Čišinski 20. žnjeńca 1856 narodźił, kiž jatry wutoru 1883 na měšnika wuwjećeny, bě 2. jutrownika 1883 tu w kłóstrje swoju primicu swjećił a za kaplana do Ralbic šoł. Tehdy hižo bě přez swoju epochalnu „Knihu sonettow“, wudatu 1884, jako z Boha wobdarjeny serbski basnik znaty.

Serbscy studenća su při 50lětnym jubileju skutecznoho Čišinskeho rodiny dom 10. žnjeńca 1925 ze zlatej wopomnjeńskej desku wupyšili.

Jeho ducha je potajkim Delanec Jurij so w domjacnosći Bartec staršeju hižo ze šulskich dnjow nasrěbać mohł a zawěsće je Bartec knjez wulki wliw na narodne wukubłowanje šulskeho pachołka měł a stajnje też wobkhował. Tomu wukubłowanju połékowaše pak też nimo staršiskeho domu dobry serbski wučeŕ Mikławš Hańa, kaž sym to naposledku wujedował.

Zo pak je Delanec Jurij, kaž my wšitcy kromaže, też krutu disciplinu naščho lubeho wučerja začuć dyrbjał, to so samo rozumi. Wšako my też přeco lute dušne jandželki byli njejsmy — tajkich njech sebi wučeŕ na swéce pyta! Hdźe też to? Nihdźe nic a nihdy nic! Dosć wjele hłuposćow smy naworali a nam je so to dobro zdało. Ale za to pak by potom też něšto sydało. Na přikład, hdy bychu takle Khrišćanskeje pielikopjo z procsijonom do kłóstra přićahnyli a hač do připołdnja tam wostali — to bě stajnje wulka kordija. Na kłóstrskim dworje by so po kemšach kocorowanje započało. Hač do Lipja bychmy jich druhdy zahnali a tam by so potom tajka prawa „batalja“ započała: kamjenje město granatow bychmy do so funkali, w pjasćowanju a bijeńcy swoje mocy wupruhowali, chcyjo dopokazać, zo smy Kukowscy šujerjo w kłóstrje z knjezom a z knjeżerjemi situacije. — Tola njechcham tbać a rjec, zo je Delanec Jurij při tutom wojowanju sobućinił, z wjetša běše to jenoż Kukowska garda najstarših šulskich lětnikow. Ale jónu je so naš Jurij tola za Mots Tunku pomšć dał. Hdyž mjenujcy je šule domoj čehnješe — tehdy pak bě hišće mały šwjerć — zetka so na Glawšec hórcy z tymi wulkimi Hansami Teplami. Ći njemčachu nic lépše w mozbach, hač rax „proběrować“, kak tajka cigara słodźi. Z wotkel běchu trubki dokak tajka cigara słodźi. Z wotkel běchu trubki dokak, stali, to hač do dźensnišeho daja so wukopało njeje, ale to je wěste, zo wědźachu tule pěsničku spěwać: „Zapaličći, zapaličći, zapalička dyrbiš brać, chceš-li w kóždem wokomičku wohenčk zadźěłać!“ A Delanec Jurk dyrbješe za nich Glawšecom po tysku zapalkow hić. Što wě, kajki dundr je to potom přeradźił. Wěste jenož je, zo knjez wučeŕ to nazajtra wědźeše, a pachołkam też „zapaleše“. Kak też to nic! Njebyšće a pachołkam też „zapaleše“. Kak też to nic! Njebyšće Jurk tola kuril njebě, hdyž dźe docyla tomu hišće kuril njebě, hdyž dźe docyla tomu hišće Jurk tola kuril njebě, hdyž dźe docyla tomu hišće wćera kurili, njejsy so dźensa kuriło! Ale Delanec zdały był njeje a cigaru też žanu měł njeje. Ale tu wobswědči so wěrnosć starého přisłowa: sy sobu šol, so sobu lenić dał, so za to sobu „wobwěšał“! — Kajki so sobu lenić dał, so za to sobu „wobwěšał“! — Kajki strach je tehdy mała wutrobička wustała, hdyž je potom „knjez wučeŕ“ do Wětećy maćeri a nanej na wulku kolbasu přišoł, móže sobi kóždy myslić.

Ale to hakle je přenje njewjedro było. Druhi króć je zaso so narěčeć dał. Tehdom pak sym też ja sobu činił; mjenujcy wulku Robinsonadu. Nimo Kukowa běži dźěł Kłóstrska woda, to je tola znata wěc. Tohodla dźě ma Kukow dwaj młynaj: horni abo nětkuši Srajberec a delni abo nětko Kobrec młyn „pod hrodźišćom niže kłóstra zady“. Tuž so stawaše, hdyž lód so pukaše, zo škruty po wulkej wodźe pluwachu do Delan dele. To běše podawk za Kukowčanow: wulke škruty nětko wudźeraja. My bólćata njeběchmy khromi, zależechmy na nje a z kijemi a žerdźemi storkachmy a čěrjachmy te lodźane wozydła z wótmachom hač zady Kukowskeho knježelio dwora dele. To bě wam wyskanca, žiwjenje, wujeździowanje! Ale, ale — — sta so njezbožo! Njewém, kak so sta škruta drje so wotłama a naš Robinson so wobsuny a hižo tćeše Delanec Jurk wyše wušow we wulkej wodźe. Při samoun bych dźensa zcźerka wo jubilaru pisać mohł, njebychu móceníe ruki jeho z mokreho žiwjota wućahnyle. Ale Bohu dźak, zo bě Boža ruka nad nim a za njeho! Tola też zaso kruta ruka knjeza wučerja; ta Delanec Jurka wězo łahodnje majkała njeje, to můžeće mi wěrić: hišće dźensa na nju spomina! Cyto prawje tak, luby serbski čitaŕ dźensa zo mnu praji, newérno, njech tón Mots Tunka tam na škrutu tazył njeby, tak so też tunkaŕ njeby! — —

Ale tola smy tomu našemu krutemu wučerjej Haši stajnje zaso dobri byli, hyrnjež by nas tak abo hinak pomajkał. Hłowna wěc, zo smy něšto šwarne nawukli a zo je nam zakład dobry a hódny sobu do žiwjenja dał. Też Delanec Jurij to dźensa radłubje přida, zo je pola „knjeza wučerja“ Haše w Kukowju dobru šulu přešoł a tohodla mohł derje přihotowany za měšćansku šulu 11. jutrownika 1890 do Budyšina wotkhadźeć, hdźeż zastupi do druheje rjadownje tachantskeje šule do šesteho lětnika.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ale k spowodźi tola znajmyjeńscha dyrchju, so bych zwoju dobru wolu pokasał. — Ale schto dha . . . . ? Ju do zyrkwje hicź, tam do tamnych pobožnych ludźi? . . . . To bidźe tola bórzy po zymym měsęcu. Schto teź to budźa tola ludźo prajicź.

A tola pschińdże njedźelu rano nacź wutroby na rańsche.

Chzyńsche duchownemu pytacź, nětkuž w jenym cźemnischim rózku. Schtó wé, hdże teź to żodyn je.

Ale słónczinje napadże jeho wobzrjedź zyrkwje poźłednje zyntvowanje. Nć, to tola skoro nicźuże, ludźo bychu jeho ? „norje“ měli. A — tu so zawrócźi a dźe ſ zyrkwje. So pak by so wischeho dwórowanja zminuł, dźe hyndom ke konditarjej a kupi zebi kuik tykanzo, kotrzź khwatajagy ſź. Nětko njeje k najmieischomu wjazy nacź wutroby a tak je so hjes dwóla rosbudźił. Jako nětko na hażu hlada, widźi, so je so jeho mały Jank, kotrzź je służobnej na druhim boku haży dże na njeho dohladał. Jank woła: „Nanko — nanko —“ a bźi w runej mérje k njemu psches dróhu.

W zhamżnym wokomiku pschijźedże auto no rózku hasy wokolo a dźerżo pschejedże. Wschо sta so ſ taiſej spěschnosću, so njemóžachu ani cźišćo auta napiśacź. Wschitzy ludźo do hromady bźachu a mrdźaze dźerże wobſtupichu.

Nan słojesche każ bjes myślow. Nikotsi jeho znaeji dźaseju jeho domoj dowjeseł. Tola ſ nim njeběchu żane rěcźe. S namozu jeho wotwojedźechu. Wón bé wowrótnił. Wobſtrjedź mérneje biehadу wola ſiajnje. „Sźym mordał ſwojeho ſynna.“ A mózo jemu powodacź, schtoż chzedźo, so je auto dźerżo pschejeł. Wón pschi tom woſtanje. „Ja pak wam prajn, so ſym ſam mordał ſwojeho ſynna. Wém drje to lépje, hacź wy.

Zabdźene wuźitne zwěrjata.

Pschiwderli njewědomosćo a ſmésche powédanje bźchu hižo nětkuždla ſ njesłoſom. Kelko ſłoczatkow, haj ſamo najwuźitnischich je mnohi hižo bjese wſchoje pschiczinu słónzował. A cźehodła, dokelź ludźo prajachu, ſo je ſwérjatko schtódne. Hoj, schtoż ludźo praja, njeje wschо wérno. Chzemy tudy nětchto wo tajſich wuźitnych ſłoczatkach ſpomnicź a je potom pschichudnje napokoj wotſtajeze.

Je njedźelu popoldnju. Kumpoſchtez pija w ſahrodźe ſwoju ſchalku bunjagcho. — Tu nadobo hérchanza a ſkhicźenża — schto je ſo ſtało. Krokawo je ſ hrjadki wuſkocźała a tu je ſo mały Jank na nju dohladał. Nětko du ji wschitzy ſa ſwojenjom. „Zajtkele hrozne ſwérjo — schto teź je tola w ſahrodźe chcź?“ „Hdże dho je? — indy,“ a hižo ju nan ſ łopacźu morźnje — a nětko ju na hnojowu hromadu cźišnu.

Wboha mała krokawo! To je dźał ſo to, ſo ſo w ſahrodźe wſchdź ſchkódne ſchlinki a wazźi wuſkoſća. Mudri ludźo cźe derje ſnajo a wédźo, ſo ſu wuźitna. Rady ſebi cźe hiſchcźe do ſahrody ſadźo. Ale mnohy njewédźa, kak wuźitna ſu. Kónzuja cźe, dokelź njeſłyſ rjana a dokelź ſo pschecźiwo ſwojim njepſchecźelam ſ tym wobarasch, ſo nékajſu palatu móſchjiſnu ſe ſebje puſchcźeſch. Kóżde kroczo mo ſwoje wobaradła . . . .

Had je na ſemi dosć njeſłoża ſawinył. Haj, hdy by **hada, njebyło**, bychmy hiſchcźe wſchitzy w raju ſedźeli a njebychmy tricheli dźelacź a ſo tak ſtarací wo wſchédny khlěb. **Ale had je Jéwu ſwjedł** a Jéwa je jédło a ſ tym bu po hrześche. Ty ſły, ſaſchiny hadże ty! Ale, tohodła ju njemóżemy ſazpéwacź a hidźicź. Schto móże had dale ſa to, ſo prénaj cźłowjeſkaj Bożu kaſnju pſchestupichcźaj. Dón ſwórze wo tom wé. Hadу maja runje tajſe prawa na ſiwjenju, każ druhe ſtworjenja. Chzemy drje ſchtódlíwe a jédojte hadу morcź, tola woſtajmy wuźitne na pokoj. Wuźitny had je pjeſſchcźeńża (Ringelnatter). Wona je w ſumpadłach a tonidłach a ſiwi ſo ſ myſchemi a ſe żabami. Je ſyle njeſchkódna a njeje hiſchcźe nikoma ſelchkodźiła. Nima dozyła żane jédojte ſuby. Njedźiwajcy tohо pak ju wſchelazy kónzuja. Ménja, ſo je to had abo nékajke waka a tak dyrbi ſe ſtrěta.

Lépje njeńdźe ſo rěcźeńzy. Teź to ma ſa winy druhich pokucźicź. Wſchudże hdźeź móża, ju ſateptaja abo ſaraja. A tola njeje ſkoro njewinowacźſcheho ſłoczatka jako rěcźeńzo. Mnohy ménja, ſo je ſlepa, dokelź ju Němzy „Blindſchleiche“ mjenuja. Ale to njeje wérno. Rěcźeńza ma dwé ſchikowanej małej wócźaz. Jédojta dozyła njeje a teź njeſłyſa. Snaju hólza, kotruż je rěcźeńzu do kulki ſwił a ſebi do huby ſtyknył. A dźeuże je hiſchcźe ſiwy a ſtrowy. Rěcźeńza njeje jeho ſłuſała.

Konoj jeneje wati mamy ſo pola naſ w Němſkej bojacź a to je ſmijiza. Tu hnydom ſpóſnajemy, dokelź ma na thribjerce cźornu klihatu ſmuhu a w tyle podobnych klehź. Wona je w ſaroſcźenych lésach a na cźołnych ſłónczinych méſtnach a kuża jenoż, hdyż ju pſchelcźěhamy abo ſmy-li ju w ſpaniu myſlili.

Kóżde kroczo je wéſo wobara. Tak bórzy hacź je naſ ſmijiza kuſnyła, dyrbimy ſebi tajſi ſtaw kruce wobſwjaſacź, ſo by krej dale njemohła. Jéd móżemy wuſyſacź, nimamy-li bolazu buhu. W żołtku ſmijizowy jéd njewadźi. Teź ſ zjaretu móżemy rany wupalicź. Dale nakapamy ranu kéſtro ſ rjanikowej tinkturu (Jodtinktur) abo ſe ſalmijakom. Teź prawje wjele kónjaka dyrbimy picź a ſo po najkróſchim puczu ſ lékarjej podacź.

„Rańſchi pawk cźi ſtaroſcź wſchechcźi.“ Tak rěka pſchisłowo. Tohodła ſo mnohy, wobſebje ſony rano pawka boja, A je li ſo tim wodnjo nécźto prawje njecźini, dha wiesbo ſo pawki pſchipiſuja, kotrehoż ſu rano widźicź. A pawk tola nicźo ſa to niemóże. Napiſchedźe nam wiele pawcźkowom a gordinom, hdźeź ſebi je njepſchecźemy. Te pak ſu jenu Bohom papſte na much, ſ kotrychż niekmérnje wjele popadnje. Muchi pak ſu ſchtódne, dokelź wſchelakе wochłowaze thorośće pſchenoſchuja. Niewém cźehodła ſony wobſebje pawki hidźa. Khiba to ſ taho pokhadża, ſo pawkowa ne wopłódnjenju ſwojeho lubeho ſeſtrje. To drje nieje dokahoga pſchicźina. Nékotre ſony chzedźa dże ſwojich muſi teź najradscho ſeźracź.

Je mejſki wjeczor. Pſchi hajtu na lawzy ſedźi jedyn ſalukowany por. Wobaj mataj ſebi telko prajicź. Staj tak njewuprajemnje ſpożowachu. Krółke drje ſu w cźłowjeſkim żiwjenju tajke ſpożowne hodźinki. — Tu nadobo ſa ſuta ſowa: ihu — huchu — ihu. — „Schto to bé —?“ „Nicźo, — to bé ſowa.“ „Sówa? ja ſo boju, chzemoj wotendź.“ A hižo ſu kruczíſche dźerżi. „Sówa wéſchcźi njeſboże. Jemu dże ſo ſkoro ſmjeeź, tola ſo ſawrócźiał. Tajſe pſchiwérki. Teź ſowa ſebi ſpéwa a wola na ſwojeho natwożenju. Wona ſmorże wé we njeſłoſu, kotrež ji ludźo pſchipiſuja. A jejne wolanje tola dozyła tak ſroſuje njeklinzi. Nam ſo jenoż tak ſda, dokelź ſowa w nozy wola. Wodnjo by ſo na to zyle hinak poſtuchało. Nós jenoż hinak na naſchu ſantaſiju ſtuſkuje. Sówa je nózne ſwérjo, je jara wuźitna a koji wiele myſchi, brukow a druhich pſchekaſanzow. Sówy ſu w naſchich krajach hižo rědko wupjene. Tohodła chzemy je ſchtikacź, ſo buchmy ſnajmjenſcha nétore ſdźerżeli.

Sinak njeńdźe ſo njetoporam. Nékotli njemóża ſo pſchiwérka woſtajicź a proſa, ſo ſo njetopory radу do wſeſow ſaſchmjataju. To njeje w'bow wérno. Sa tónle pſchiwérk ma mnohi njetopor cźerpjecź. Béda, jeli ſo wam wjeczor njetopor ſ wokuom do komory ſadźedźi. S khoſchcźemi, ſ kjeni a ſe wſchém możnym. ſo do njeho daju. Naſchim herbſtim hołzam w jich narodnej drośće drje ſo njemóża żane njetopory do wſakow ſaſchmjatacź a tym we ſwérjatowej drośće teź niz, dokelź maju nimale wſchě włoſy wotſchane.

Njetopory ſu nózne łaſoiczki. Wone teź tajke pſchekaſanzy żeru, kotreż druhe ptaczki woſtaja, dokelź maja pſche zwjerbe ſkchidła. Tohodła je njeſúrzujemy, haczjemuż njeſłyſu runje najrjeſſche ſiworjenja.

Tohodła woſtajmy ſo wſchelakich pſchiwérkow a njenicźemy wuźitne ſłoczatka!

Přilopk.

* **Sźmjerzź pſchi rejach.** W ſydlerſkim domje we Schonawje pola Kamjenicy pſchi nékajkim ſawjeſelenju 68ſkinchu rukajowcho pſchi rélowanju Albina Eichtorna Boża ruczka ſaja, jako runje ſtuczku rejwaſche. Wón ſo na rejwańkez łubi morwy ſwjeſe

* **Czaſ ſnjeſbożił.** Niedźelu popoldnju mějeſche wozłowy czaſ 535 na prłodnilſchim dwórnilſchim Oczyſchanſenſkich kupjelow w Turinſkej ſadnj wóſe ſa ſpěſzne twory wotpowědźenyź. Pſchi ranźerowanju ſtorczi cźaſ bruhe na dwórnilſchim ſlejage woſy a pśſtli wóſ wuſſorźi ſ kolijow, ſo bu 15 wokobow zehke ſranjenych. Po lékarſkim wothladanju mózachu wſchitzy, ſaka thorowanju wopuſchczźcź. Wina njeſbożenja njeje hiſchcź ſnata.

* **Dło 4 hrimowe ſerłoty.** W Kramu pola Eſſenu ſo niedźelu popoldnju tiſo dźelacźerja dła 3.93 hr. ſwabźiny. Słónczinje ſo do rukow bachu. Bratraj Hermann a Albert B. 43likneho, dźelacźerja Homſcheho ſ ganzikowym thwarpachom a nożom tak wobdźełachu, ſo wón na to bźeſ ju w ſwojim bydlenju wumrě. Słoźinkow policija ſaja.

* **Je rubźeżny mordaŕ Hopp thoromyślny.** Rubźeżnego mordarja Hoppa, kiż je fabrikſkeho direktora Normanna w Hamburſko-Bremenſkim cźołu morił, chzedźa nékto w Verdenſkim krajnohubniſkim jaſtwje na jeho duchu pſchepytowacź, dokelź ju ſo pola njeho pjecza ſmanjenja duchathoroſće pokalowale. Sćudnikſtwo je ſo hižom namirił ſapodał, w kotrymż ſo żada, ſo by ſo Hopp do kludnizy ſadźił.

* **Jako chżiſch ſajaze ſaraſtyez.** Jedym ſtudijowy rada pſchi Harburſkim realnym dymnaſnju błźche keji na Langenreſmiſkich honach na hońtwu wuſchol. Nadobo pſchibježa jemu naſſekeny ſajoz napſchećo. Studijowy rada ſpyta ſwérjatko ſ ſiełkowym dźerżakom ſaraſtyez. Njerjechi pak ſajaza, ale wuſſeł pſchećo a wſchitkim ſchrót ſiecza njeſbożowcemu hajnſkej do bełnjeho ſ'woła. Wobžarnjomny ſa krółke wokomiki wumrě.

* **Luttkerſka namakanka w południowej Afrizy.** We Johannesburku w južnej Afrizy je wobydleć pola hnihi kupza Lutherowny katechizmuſ za ſchilling (to je po naſich dwanjeſach nébdże hrivna). Se ſapiſſowo w tutej wukkadźa, ſo knihа ſ lěta 1532 pokhadża. Wobſchedźerjeſi knihi ſu ja nju hižom 500 puntow ſterlingow wotpiſali (to je 10 000 hr.) wón pak je placźiwu wotpokaſał.

* **20 pálſich ſtatkow ſo wotpalika.** Niedaloko Sóſnowiz ſo w jenej wſy 20 ſtatkow dacźiſta wotpali. Dokelź njemóżachu dość wody, njemóżachu mnohe wohnjowe wobory niedźiwaźy nopiracźko próżnowen'a roſchérjenju wohnja ſabjéwacź. Je ſo wobſebje wjele ſłotu kobuſpalilo. Njeſawěſcźeno ſchkoda wuczinja nétkuże 150 000 ſłotych.

* **Kźeża ſo ſaſtrěła.** W Londonje je ſo wuroru wjeczor na jenym mjeſtnje najſyłnicheho wobłhada ſtare dwaj poſtbodaj wyſoke iwarjenje ſaſtrěło. Pod roſpadanźkami bu 12 cźłowjeku pohrjebanych. Haczź do hrjedy bźchu 2 mortwaju wuhrjebali, tamne ſnjeſbożene wobſoby bźchu ſ dźila cźeżko ſranjene.

Sirowotkſtwo.

Hoſpodarſke pſody jako lékarſtwo.

Cźłowjek tudy nécźto mału najſpomnicź, kajku hojeńku móż maja ſamo naſche hoſpodarſke pſody. Njemélnimy tudy nékajke ſela, ale zyle naſche pólne pſody.

Pſchenza a rejka.

Tutej ſo najnjeże w lékarſtwje wupłacźuje. Sćo ju jenoż wotruby, kotreż możemy ſ hojenju trjebacź. Mamy-li wtółu (Rheumatiſmuſ) w hlowje, możemy zebi ſparjene wotruby na cźelo klaſeź. Teź na wſchelake ſarcźetiſny możemy-li zebi parjene wotruby na njón, dha nam bórzy dźeże zdźerża a ſ tym ſ ſiroworje polétuje. Drażdby zebi teź ſelene żito woiwarjamy, hdyż naſ w bruſche ſpina, njeſ cźomi je palene żito a pſchenza jara ſtrowe. Wobſebje dźerady njepijemy, dokelź na ſłódky ſłodźi.

Jeczmjen.

S jeczmjenja warja piwo. Piwo ſamo na zebi wužiwane, je helwak ſtrowe, prajmy kóżdy dźeń ¼—½ l, kotrymż ſo njetrjebamy jédu kofeina bojacź. Njecźiſtwo wowar, ſ njepalenehо jeczmjenja je dobry zebi pśſo njeho hiſchcźe nécźto kiſana a mjedu. Ssmażmy wo możemy pſchecźiwo ledźiwinowym a tuberkuloſy ſrjeſ Teź pſchi ſłotnych thoroſćach. Njeje-li nécźto ſ cźeſnjenu w rjedźe, wotwarimy zebi wumyte jeczne ſorno. Wo wupijemy. Ssmy-li zebi żołdk ſkaſyli, ſu jeczne kruny na ſtrowe. Juſchku njeſkuſenu wotleeź, ale dobrjenu ſ krupami ſzeba ſjeſcź. Cźerpili nécźto na nétkaſu ſchkodu nown thoroſcź, njech zebi na njeczor jeczne ſorno wotwarj a wowar ſ polonom wupije.

Dolſcha hojeńſka roſtlina je wowuż. We wołſchkoſće je wowżna muczka powſchitkownje ſnata, ale wowżne ſu hańczki. S muki abo ſ truhanczkow warimy dobru a ſm wu polinku, kotreż je dźeczom jara ſtrowe. Tajke wołſchk hońi khudobrjeinym a ſłabym ludźom. Nimo toho mó my zebi wowżne ſorno hrcźź, wołſebje mamy-li ſoſzeſe nobi abo w ſiwoze bolenje, tak njenowaru bezpłacźnu koliku.

Teź wowżne kupjele ſu jara ſchwarne, wołſebje ſrajn ſo nałymnili abo njeje-li ſ krewju nécźto w riedźe.

Hróch a wotka.

Hróchowa muczka wopſchija wjele bélkowin. Zebi hońi hróchowu wużiwajcy wołſebje ſłabym a nilebom ju bźom. Hróch ſo wjele mraju runa. Hróch ma trimo zebi bélkowin każ mjaſo ale je ſtrowſchi, dokelź ſu w hróchu wa linſke bélkowiny. Njeſzmóżny pſchewjele hróchu nécźto jéſcź, dokelź hróch bubni. Dwójzy ſa trójzi je jara trapn. Jenje njeſłyſu jenoż na pol warjeny hróch. Ssamo ſtemna ſ wcźi je ſ hojeńſkej roſtlimi. Spalimy-li ju a jim ſchany do popjeła méd, mamy dobru żałbu, kotruż możemy na ſacźeſłiſny abo na ſtuzdrjenе jeſy (Druſen) nałożyc.

Leń.

Schtó by njeſmał hojeńſku móż laneho ſymjenja Rośli wojazy zebi zitku laneho ſymja ſobu do wójny ſjeſcźiny dokelź je lane ſymjo najſépſchi ſrédk pſchecźiwo dreſtwu Njecźrjebamy ſ tomu wjele. Ssmażmy móż na lanu mehl, wužiwamy-li jón po ſapkach. Nimo toho możemy lane ſymjo na wſchelake ſacźeſłiſny wobrjemcź. Rośli naſ pola wutroby abo ſymy-li dyboweſ, możemy wotwori laneho ſymja wupicź. Wotwaſ laneho ſymja je też dobry ſrédk pſchecźiwo kaſchelu. W boka kałamy abo ſadźiwo weſeſ.

Mjéd ſ ſchafhawkowym a lanym wotwarom je dobry ſrédk pſchecź'wo pluwaniu krwe. S tym hańbcźi ſu ſaſtajimy. Tónle wotwar je ſamo dobry, mamy-li ſchłowe bźeſdy. Lanu wotwaſ je też dobry ſrédk na wotkaſlow ruzy.

Bérny.

Druhdy ſtanje ſo we wſchédnym żiwjenju, ſo nécźto njeſkto pożrě, wołſebje dźeći, w. pſch. pjenjes, knoſſ, ſuk abo podobne. Tu móża nam bérny najlépje pomhacź. Wo warimy zebi bérny, roſtołczimy, ſ mlekom ſaſchmjamy nécźto ſemy telko hacź mójemy a doniż njeſzebamy na ſuk hicź. Bérny zuſy pſchedmjet wutrobcźe, bjes ſcźo ſo bychmy ſo inutſka wobſchkodźili.

Morchez a Pětrźilka.

Morchez płoczi jako dobry ſrédk pſchecź'wo wotow wołſebje pola dźeći. Dośaha wotwaſ zeneje morchezi. Morchezi je wjele vitaminow wopſchijatych.

Pětrźilku krajeny ſwjetſcha do polinki. Je to dobry ſrédk pſchecźiwo wſchelakim wucherjenym thoroſćam. Wo ſiwacź mójemy korjenje, nacź a ſymjo. Juſchku ale wotwaſ ſ peirźilki je dobry ſrédk pſchecźiwo wódnigh, dale pſchecźiwo wobcźeżnemu merzenju, ſelſcźiu w ſchyi abo wuſnym thoroſcźam. Pětrźilku móżemy ſuſchicź. Jeno ſymjenje ſo nam pſches zyłu ſymnu dźerża. Ssymje na ſanſ nu hojeńſku móż każ korjenje a łopiſchka a tohodła ſo je wjele w lékarjach wužiwa. Móżemy je ſ mlekom też warjecź.

Jokorowa rěſa, runklija a lel.

Ssmy-li ſo nałymnili abo mamy-li ſmorkawu, łopſch abo ſaſchlinjorjene pluga a dychlawki, móżemy zebi ſ wowcze rěpy ſyrop nawarjecź. Syrop połom roſtrocź a wſchelake jedna klaſeź. Wona ſmérni bolaſce wołſebje cźibuſu (Fieberhitze). Je to dobry wołſtópny ſrédk. Ju kotſi praja, ſo wobkladi ſ runklijy hlownyholene jaſi Kladźemy je ſadу do tyla.

Selenу lel nimia nékaju hojeńſku móż ale łśaſy, zebi ſchyi. Wón pomha pſchi pożiwanju. Ssmy-li zebi żołdk ſkaſyli, wujimemy nékotre łźicźi juſchki ſ lelowa ſuda.

Mamy hiſchcźe zyłe rjadi roſtlinow a płodow w ſu dożiwje, kotreż maja wuźitku hojeńſku móż. Cźehodła wjeli wſchelakе drohe lékarſke kupowacź, hdyż mamy tola ſami doma.

Kak wołſtronimy njerjad ſ wócźka

Cźaſto nam nécźto do wócźka padnje a njeſzkodu zebi pomhacź. Kapnjemy ſebi łapku olibowcho wałſ wócźka a njerjad móżemy zebi zyłe jednorje ſerdźe trójemy-li zebi njerjad jenoż ſ rukſichom, traje to do doniż jón wutrjebamy a nimo toho naſ wócźko pſchi thérno boli. Ssmy-li pak zebi łóchi ſakkli, dyrbimy bórzy hacź móżno lékarja ſawołacź.

Bołſankowe kęſenjo.

Żadyn łepſchi domjazy ſrédk ſkoro nimamy, ſo bychmy ſo bóle pocźili hacź bołſankowe kęſenjo. Bołſankowcho kęſenja je ſamo na zebi hórſi. To zitronoweje juſchki pſchidacź a wozołerowacź a tak hojeńſku móż hiſchcźe bóle ſwjchichmy. Pijemy ſo priedy hacź lehnycź dźemy. S kęſenja ſamo możemy wołkładу klaſeź abo możemy ſo też we wodźe kupacź kotrejeż ſmy cźaj pſchidali. Dale możemy cźaj do ſwjeſeńcźeż a jejo do njeho pſchidacź. Tak mamy polinku.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•5. K.« płaći mjezinje we wudawarni 90 nf. pł., na pósće a pola dowérnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kć. Kóžde do. płaći 10 nf. pł. Wudawa a ćišći Smolerjec kniharnišćerja, zap. 4r. 2 w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobdźěłanje so stajnje nawěški a tabele so wyše wobilloja. Za reklamowy z a rjadk płaći so 80 złotych pł. Rabat po tarifje. z z

Čisło (Nr.) 246 | Budyšin — Pjatk, 19. oktobra 1928 — Bautzen | Ročnik 61

Dr. Eckener wo zamórskim wobkhadze powětrowych łodźow.

W rozrěčenju, kotrež je dr. Eckener žurjedu w Newyorku ſ nowinjskimi sastupjerjemi měł, je wón rjekł, ſo žo nadźija, ſo žo wupowjedźenja na „Hrabju Zeppelinje“ žortin pschipodobnju skónča. Wobej pjerje na łódźinym sadku wjace porjedźenje doſanjetej, dokelž je nadrobne pschepytanje pokazało, ſo je poćežbnjenje njewobschkodźeneho pjera tak tehnisce pomjalnjenja potrjeba.

Dale praji, ſo je hyšćežnych wjeczornych krajach Sjednoćenych statow lecžo města Cleveland, Akron, Chikago a Detroit wopyta. Też chze wón nad wjele mjenischimi městami wo dnjo pschelećeć. Hačle schtwórk, hdyž žo do Lakehursta wróći, ſo rossudźi, hacž pažažerow na kokoleženje bobu wosnje. Po skónčenju kokoleženja žo po możnosći hórdy do Němskeje wróći. Sa wróćoleženje budźe k pjelnjenju powětrowje łódźe najlepje pkun wuwjez, kotrež žo w amerikanskim wójnskim łódźiwje trjeba a je módrenu plunej podobny. Ma mjyšle po połodnjoschej ćenje lećeć. Wo lećenju ſ Europu do Sjednoćenych statow dr. Eckener praji, ſo by, hdy by žo jene letadłowe pjero njewobschkodźiło, hischcze njedźelu popołdnju do Lakehursta pschileźało. Sdadź je schkoda ſ tym nastała, ſo je žo próżdna konserwowa tyſa ſ kuchinje ſ wokonu won cžiła. Tale tyſa je wo pschitrjeby schmórnyła a dźerku wudreła, kotruž je potom wětr powjetschik. Posdźischo žo k łódźinemu pschitrjewej tołscha tkanina wojnje, tak ſo žo taiſe pschipadły wjazu njejsanu. Łódźine rjeschischcžo je, łaž je pschepytanje ſwěcžiło, jěšu na najlepje wobstako njedźiwanju cžežkeho traspobiecą, pśches kotrež je žo powětrowa łódź dyrbjała pschebdźeć. Też hdyž žu kupy na łódźi łažo wosnje, a ſ tym cžežkoſeć powjetschile, njeje žanych ſchkodow ſ toho saćuć było.

Wo pschiprawjenju porjadneho samórskeho łódźiwa-nego wobkhada Eckener měni, ſo by możno było, tutón **plan ſa tři abo schtyri lěta wuwjesć.** Pschede wschém je **ſtranzne podyjeranje** trěbne, ſo bychu žo schtyri powětrowe **łódźe a dwě** kólni natwarjeć mohle. Jena kólnja **by ſo** dyrbjała w Němskej, najlepje blisko Basela, stajiś, dokelž krajina pola Friedrichshafena žo ſa wuleczenje powětrowych łódźow njehodźi. Druha kólnja by žo dyrbjała w kraju mjes Baltimorom a Washingtonom natwariś, dokelž w Lakehurſtu wětr pschepyhnje buje. Dale dr. Eckener wuči, ſo by ſa pschiprawjenje porjadneho samórskeho powětro-łódźniſkeho wobkhada mjes Europu a Ameriku nětkle 10 abo 14 miliſjonow dollarow trjeba było. Pschistało ſa powětrowe łódźe by w Němskej nětkle 1½ miliona, w Ameriſy dla wjeſchoje mjdy nětkle 3 miliſjony dollarow žadał. Jena powětrowa łódź by žo w Němskej wošła ſa nětkle 1½ miliſjona dollarow natwariś. Wón, Eckener, je žebi wotmyſlił, ſe wschelakimi amerikanſkimi finanzniſkami jednaś, ſo by jich ſa projekt ſajimał.

Pažažerjo nochzedża žo ſ „Zeppelinom“ do Europy wróćeć.

„Daily Telegraph“ ſ Lakehurſta powě, ſo wjetſchina pućowarjow, kotrjž žu ſ „Hrabju Zeppelinom“ do Lakehurſta pschileźeli, je prajiła, ſo žo nochze pśches Atlantiſke morjo hinak wróćeć, dyžli ſ parnej łódźu. Spaċ w powětrowej łódźi je pjeża njemóżne. Pschi wjetſchim žortin leċenja njebě powětr w kabinach k dychanju tłmany, a dla njedostatka mětina bě kóżda powólnoſeć njemóżna. Tej, kiž njebě spokojaza, ani po nuoźitwje ani po kajkoſeći. Sdobu wjała pitna woda bě bórzy pschetrjebana a na lětnym dyrbjachu žo pućowarjo ſ wodu ſ kałwcžikowych žuboſow spokoić, kotrež běchu na powětrowej łódźi jako wobſeżenje pschiprawjene. Po měnjenju pućowarjow na powětrowa łódź hischcze daloko k tomu, ſo by praktiſi žrědł ſa pućowanje na dołhu ſdalenoſeć była.

Sćwjedženiſke pschijeże wobſadźi w Newyorku.

W Newyorku žu wobſadźu „Hrabje Zeppelina“ na rodźiznu na ſwjedženiſke waschnje pschijeli. Wonj ſe wupłahowarjom ludi 1½ hodźin ſ Lakehurſta k pschijatſej ſe ſtarej łódźi „Macom“ k Battery Point wotjědżechu. Hdyž ſe 2 hodźinach pschijědżechu. Wjele ſtow tyſaz ludźi zyłu ſtrowjenych hacž k radnizy wobrubjeſche. Psched ſtawjenymi ſtejnje kompagnije pěſchkow a dwě kompagniji namórſtich wojakow dźechu. Lud Němzow pschi pisłanju němſkeje ſtajnje ſe ſahorjenym ſtawa wokajo pschewodźeſche. Němzy žo ſ kwěcželemi a konfetami ſaſypachu. Dr. Eckener ſrjedź pschedźydźiwa witazeho komiteja dźěſche. Na radnizy naměſtny měſchćanoſta hoſcži powita. Pjatk je president Coolidge dr. Eckenera pschijał.

Němski sejm so 13. novembra zeńdże.

Němſki ſejm žo 13. nowembra k 1. poſ. dźenju po lěcžnych próſdninach ſeńdże. W parlamentnych kruhach žo ſ tym liczi, ſo žo najprjódy Genfſke jednanja we Swjatku Ludow rospraja.

Wusud w procesu pśeciwo němskemu ludowemu zwjazkej w Katowicach.

Po pjećehodźinſtim jednanju, kotrež je žo ſ wuſankowanjom ſjawnoſeje wotmě́ło, žu žurjedu w prozeju pścheciwo němſkemu ludowemu ſwjazkej prjedawſkeho ſchulſkeho radźićela Dudka k jatwu na poldra léta a k ſhubjenju cżeſnych prawow na pjeć lět ſaſudźili. Schtyri mężaze a 19 dnjow pschepytowańſkeho jatwa žo wot kłoſtanja wotlicżi. W ſakoženju wuſuda žo praji, ſo dopokaſana, kotrež žu žu ſudej pschedpokłaſe, njeſu falſchowane. Tohodla žu Dudka po ſakonju wo pscheradże wojeńſkich potajnoſczow ſaſudźili.

Zastajenje dźěła w cżežkej industriji.

Wulke dźěłakanje żeleſorjeje a worjołowje industrije we ſtronach wot Hamma hacž do Düſſeldorfa hižo pschihoty k ſaſtajenju dźěła 1. nowembra cżinja. Wſchitkim dźěłaczerjam žo dźěło wupowěźi ſ wuwjaſkom wohnjowoje wobory a fabrikiſkich ſtražnikow. Pschihtajeńcy žo pjeża hiſchcze w ſłužbje wodkhowaju. Kommunistoja ſe wſchej mozu ſa ſkromadne wojowanje górnikow, metallowych a transportiſch ſtatnych a gmejnſkich dźěłaczerjow dźěłaju.

Pśetorhnjenje jednanjow wo němsko-polskim wikowańskim zrěczenju.

Němſko-pólſkemu jednanju wo wikowańſkim ſrěczenju žo wulke ſadźewki napſchećo ſtajeja. Němzy a Polacy njemóża žo wo wulkopólſkich ratarſkich wupkodow dojednaċ. Němſka dhże mjes druhim jenoż wobmjeſowanu liczbu ſwini ſ Pólſkeje do Němſkeje puſchczeć; mjes tym ſo Pólſka žo na wobſankinjenja Genfſkeje ſwětoweje konferenzy powołało na tym wobſława, ſo žo wuwoż a dowos njeſmětaj na wěſtu liczbu ſamjeſowaċ. Dla njejednoty wo tymle praſchenju najſerje k wobſankinjenju němſko-pólſkeho wikowańſkeho ſrěczenja njedóńdże.

Polak ſ roskaſowarjom Gdańſkich łódźnych pschiwodźerjow.

Na němſkonazionalne napraſchenje w Gdańſkim ludowym ſtatu je žo wotmołwiło, ſo ma žo po roſſudźenju neutralneho preſidenta Gdańſkeho (Danzigſkeho) pschiſtawoweho wubjerka, ſchwajzarſkeho wyſchka de Loes, měſtno roskaſowarja łódźnych pschiwodźerjow wotměnja ſ jenym Polakom a jenym Gdańſkim Němzom wobſadźiċ. Dokelž je dotal tole měſtno ſ Gdańſkim Němzom wobſadźene było, je nětko jedyn Polak na rjedże.

Bencinowe ſudobje francowskeho letadła „Latham“ so namakało.

Sſrjedu wjeczor je norwegſka motorſka łódź „Leif“ do Balderſunda ſ „Lathamowym“ benzinowym ſudobjom pschijěła. Benzinowe ſudobje žu ſobotu na morju pola Drontheima namakali. Sſudobje, na kotrymž je letadłowe mjeno napiſane, móże 600 litrow benzina wopſchijeċ; wono hiſchcze jenoż 30 litrow wopſchijeſche. Kapitan Riſſer Larſen praji, ſo tale namakanka mjenjenje ſłyſżeć Amundſen wobſkit, njedaloko norwegſkeho brjoha do morja padła. Do łoda njeje letadło mohło ſrafnyċ, dokelž by ſo hewak benzinowe ſudobje rosbiło.

Wuſchmórnjenje ſ wudawkow ſa franzowſke wójſko.

Finanzna komiſija deputěrſkeje komory je ſrjedu rospraſenje wo wudawkach ſa wójſko a wójnſke łódźſtwo ſtónċa. S nich je ſo 111 miliſ. wuſchmórko, a to 64 miliſjonow ſa wójſko a 47 miliſjonow ſa wójnſke łódźſtwo. Sozialiſtiſki namjeſt, ſo bychu ſo wudawki ſa wobſadźenje Syriſkeje wo 74 miliſjonow ſniżiłe, je ſo ſ 10 pſcheċiwo 7 hłoſam wotpokaſało.

Strajk łódźnikow w Marſeillu.

W Marſeillu je pſched nětkotrymi dnjemi ſtrajkowe hibanje mjes łódźnikami naſtało, dokelž žu ſo mjezeſelſo łódźow ſapowědźili, łódźnikam mježnjezu mjdu wo 150 frankow powyſchiċ. Wjele łódźow je tohodła dyrbjało wotſtejd wo dźeń wotſtorzejeċ, hacž běchu ſo k dźěłu ſwólnili ludźo namakali. Położenje je ſo ſ tym ſhórſchiło, ſo žu mjezeſelju łódźow ſtrajkowarjow ſ dźěła wuſamknyli. Wutoru je muſtwo do Syriſkeje jěždżaceje parneje łódźe „Champollion“ dźěło ſkónċo, na cżoż je mjezeſel łódźe wſchitkich łódźnikow ſ dźěła puſchcżił. Sſrjedu je tón ſamy wuſtud parnu łódź podeſchoł, kotraž dyrbjeſche do Algiera wotjěć. Boja ſo, ſo ſo generalny ſtrajk wuwoła, dokelž žu pſchiſtalowi dźěłaczerjo wojſewili, ſo ſu ſ łódźnikami ſolidarni.

Kulturne ſbliżenje mjes Juhoſłowjanſkej a Cżeſkoſłowakiſkej.

Njedźelu dopołdnja ſo w Beograđe parlamenty wubjerk ſa kulturne ſbliżenje mjes Juhoſłowjanſkej a Cżeſkoſłowakiſkej ſeńdże, ſo by poſledńje pſchihoti ſa pućowanje juhoſłowjanſkich wotpóſłankow k wołwjeżenju dźeſaċelneho wobſtaċa cżeſkoſłowakiſkeho ſtata ſtónċił. Saſtupjeć ſwonkowneho miniſtra dr. Schumenkowicz budże juhoſłowjanſke knježerſtwo ſaſtupowaċ.

Generalny ſtrajk w Pólskej wosłabnył.

Po powěſczach ſ Łódże ſtrajkowe hibanje w nětkotrych měſtach Łódźſkeho wokrjeża popiſchcżuje. Dźěłaczerjo we Petrikowje žu ſo ſkoro wſchitcżi, w Cżenſtochowie ſpěła we běhu dźenſnjiſcheho dnja k dźěłu wróċili. Też we Sódźi ſu w nětkotrych mjeſnſchich dźěłarnjach a měſtowych wotdźělenjach ſapoczeli dźěłaċ. Kommunistoja ſu agitaziju podwoſili, ſo bychu ſwadu po możnoſći podłóżili. Wurunarſke roſtrjaże, kotrež je ſo ſchiwórk ſapoczał, njeje k żanemu dojednanju dowjedło. Dźěłodawarja a dźěłaczerjo ſu na ſwojim dotalnym ſtejiſchću wostali.

Pśiċiny poražeńja bołharskeho wójska w ſwětowej wójnje.

Pśedawſchi miniſter Dobri Petkow je ſpiſ wudał, we kotrymž ſemjrjetſeho generała Lokowa winuje, ſo je poraženje bołharſkeho wójſti na Sſołuniſkej froneże ſawinował. Lokowa wudowa je tohodła Dobreho Petkowa dla ſtſchiwdżenja wobſkorżiła. Pśched ſudom je ſo Petkowowe pśchiſłoſenje dokładnje roskabało. Stątny rěcžnik we wobſkorżnej rěcži na to pokaſa, ſo je bołharſki lud dawno do pśedka widźał, ſo bołharſke wójſko ſtónċenje roſpadnje. Jenoż ſamolwite knježerſtwo to njeje chcżło ſpóſnaċ. Bołharſki wojak je bjeſe wſchelko ſahorjenje do wójny cżahnył, je pak hacž do końca ſwěrnu wojował, mjes tym ſo je knježerſtwo ſ kralom Ferdinandom ſarjekło. Gdyž chcżedża ſa pſcheradnikami pytaċ, móża ſo wonj jenoż w kśiwje tamnych njeſamolwitych ludźi pytaċ, kotříž žu lud do wójny ſahnali.

Sjawna a ſprawna rěcž w ſudniſkej ſali je w ſſaiwnoſći ſłyſżała a pſchipóſnaċe namakała. Knježerſtwowe nowiny „Mir“ piſchu, ſo nij jenoż nětkuſchi miniſter Petkow ſa pſcheradnikami pyta, ale zyła hromada taiſich ludźi ſ nětkuſchich wojerſkich a ſaſtojniſkich kruhow, kotříž mjenja, ſo wjaſy wědża, hacž je druhim Bołharam ſnate. Tuċi patentowani patrioto ju hiſchcże dżenja tak bludni, ſo praja, ſo budźiſche Bołharſka ſ pſchihódnjſchimi wumjenjenjemi hiſchcże dale móhła wojowaċ. **S nahimi a pok ſaſtódnjenymi wojakami** budźichu cżile ſtrategoja ſe ſeſenego błida w etapyje ſnadź po tſizeſiłetnjej wójnje wojſchczelſke wójſko ſ dobyczerſkim nadběhom do morja cżiſnyli. To ſu wopraſdźe nahlady bludnych a njeſkluſbérowanych ludźi . . .

Sſud je Dobreho Petkowa po ſcheſcżidnjeſownym jednanju k jatwu na 1 léto 15 dnjowſ ſaſudźił, dokelž ſwoje winowanje pſcheciwo generelej Lokowej njeje dopokaſał.

W Bołharskej nowe zemjerjenje.

S Bołharſkeje, kotraž je ſo lětża w nałeżu ſe ſemjerjenjom wurjadnje ſłyſnoſeje podeſchła, je 16. oktobra powěſċej wo nowym ſemjerjenju pſchijichła. Ludźo, hiſchcże ſ nałetnim ſemjerjenjom ſatrašcheni, ſu ſo do njeměra dali. Se ſemjerjenjom ſu ſo murje a ſcżeny domow roſpukałe.

Wětrale leczenje amerikanskeje powětrowcje łódze.

Amerikanska wójstowa powětrowa łódź R. S. 1 je so na jara wětratym leczenju je San Antonio de Belville khětro wobschłodźiła. Wjednik powětrowcje łódze, kapitan Kempner, je, hdyž bě so powětrowa łódź k semi pschistajiła, rjekł, so je so powětrowa łódź někotre hodźiny dyrbjała pschećiwo jatrajschcemu wětrej wojować. Wětr njeje słabschi był, dyžli tón, kotryž je ńebi psched schtyrjomi lětami powětrowu łódź Shenandoa jako wopor żadał. R. S. 1 je nětkle 35 hodźin w powětrje była.

*

Wo leczenju amerikanskeje powětrowcje łódze druha powjesć praji:

Se salkóżenym nałoom a rostorhanym pschikrywom je wczera potrosta wójskowa powětrowa łódź „R. S. 1" je šiwjeho tyżazmólskeho leczenja se San Antonio (w Illinoiskim statu) do Newyorka pschileczała. Kommandant powjeda, so su je puczu žylne deschczate wětry nadeschle, kotrejž su dźeše dyžli tři hodźiny trałe. Wětry su ſ khwilemi tak mózne byłe, so je so łódź druhdy jako pódkowa zhibła a so jako buk tam a sem mjetała. Jenoż ſ najsylnischimi napinanjom maschinow je móżno było, so je wětra wudobyć. Pschi ſamym je wětr powětrowu łódź ſ najwjetschej spěschnosćeju k semi sćišćił. Hdy budźiske łódź prosta kaž „Grabja Zeppelin" była, so wona wěsce njebudźiske ſ wětra wudobyła.

Wólbne wojowanje w Zjednoćenych statach.

Wólbny kandidat za presidentstwo Sjednoćenych statow połnocneje Ameriki prjedawschi statny sekretar Hoover i w Bostonje mjes druhimi wo złownej politiźy rěčał. Žadanje demokratow, so bychu so złowne tarify pschemjenike, by, hdy by so wuwjedło, ludowe hospodarstwo do strašcneje krisy dowjedło. Dale Hoover praji, so je pschisprawne, priwatne wukrajne požćonki podpjerać, ſ kotrymiž dyrbi so hospodarstwo skrućeć. Na kónzu ſwojeje rěcze so Hoover pschećiwo ſpuschćenju wójnſkeho dołha wupraji.

W Turkowstej so łacjanske pišmo sawjedło.

Hacź dotal je so w Turkowstej arabske pišmo sawjedło. Dokelž je ſ tutym pišmom Turkam puć ſ ſwětowej kulturje poćežene, je turkowske knježerstwo wobsamkło, we Turkowstej łacjanske pišmo sawjesć. Po knježerstwowym wukasu dyrbja so wot ſpočatka nowembra turkowske nowiny ſ łacjanskim pišmom wudawaćz.

Wulki hłód w Chinje.

W Schanstistej prowinzy je hłód wudyrił. Po wudawanju chinesteho knježerstwa je so ſ nim 300 000 ludźi pódeschło. Hłód je ſ dźela ſ wójnu a ſ dźela ſ njeporadźenych žnjow nastał. Schanstiši generalny gouwernieur je Nankingskemu knježerstwu sadwělowazy telegram pósłał, se kotrymž wo hnydomne naprawy prošu, so by so hłód wotwobroćił. Jeli so ſ cząsom pomoz njedóńdźe, budźe wobydlerstwo ſ wschemu hotowe. Sběžti a rubježnizniwa njebychu so dale wjazy potłoczeć. Mjes ſ hłodom mrějazymi so natykowaze chorosće rozšěrjecja, na kotrejž je hižo 3000 ludźi wumrjelo.

Ze Serbow.

Banjowmańca.

Srjedu 17. winowca.

Florentina — Jadwigi.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

* 1795 Mina Kollárowa jako dźowka fararja Smidta w Lobedźe pola Jeny, kotraž po smjerći swojeho mandźelskeho, wulkeho hasnika, wučenca a zbudźerja Jana Kollára 1852 — we Wojmérje 13. winowca 1871 zemrě. — Sama je so k našemu narodej wuznała, rozumješe našu rěč a lubowaše wutrobnje naš narod. Jejny mandźelski Jan Kollár je jn wokrasnił z luboznymi pěsnjemi. Widźeše w njej dźowku serbskeho luda, haj cyleho Słowjanstwa. Wjacy hač tři sta pěsnjow je basnił wo Słowjanstwje, jeno zrudnych stawiznach a jeho přichodźe. Wjele jich jedna wo serbskim ludźe. Při tym je jemu lubosć k Minje jeje wodźiła. Tohodla je jejne mjeno na cyłu wulku zběrku stajił, ju woznamjenjejo jako „Slávy Dcerı": to je „Dźowka Słowjanstwa". Najrećše pěsne su te, w kotrychž so nam zjewi překrasna přełubozna Mina. Rady cheyše Jan Kollár z njej do Łužicy pućować. Bohužel je přezahe zemrěł. Tuž Mina ženje njeje kraj swojich wótcow wohladała, ale z lubosću je na njón spominała hač do swojeje smjerće. Jeje mjeno pak błyšći so jako dejmant a njezańdże nihdy.

† 1844 Jan Bohuwěr Pjech w Budyšinje, sudniski předsyda.

1860 Hańża Budařka, wot 7 dźěći najmłódša dźowka Handrija Sołty, wulko-žiwnosćerja w Mortkowje, naša pěsnjefka.

† 1891 nětkuši Bórkećanski wučeř Jan Borš, rodźeny z Rakec, kiž je wjacy kěrłušow pěsnił.

1845 prěni serbski koncert na Třěleńi w Budyšinje, wěcna slawa serbskich wučerjow, z kotrychž so 69 wobdźěličhu.

*

Štwórtk 18. winowca.

Lukaša.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

* 1841 Jan Herman Mrózak w Narću pola Wojerec jako syn wučerja. Zemrě 19. meje 1902 jako farař w Budestecach. Běše sprawny, swěrny, njebojazny Serb, razna powaha bjeze wšeho lakomstwa. Trajny pomnik je jemu stajił basnik Jan Waltař w rjanej elegiji, kotraž so takle skónči:

Woltař dźakknoše,
Wěry, nadźije
Twařmy pola twojoh' rowa!
A na twojej duši překrasa so
Jezusowy měr a zhožo wěc.

Luби bratřa, sotry dźećmy swěru
Kaž maš bratr a wobarmujmy wěru!
Bože słowo praji, zo we kraju
Kujez so prašeć chce, hač swěru haju.
Knježe naš, přez živjenje a mrěće
Čehń nas bliže k tobi tu na swěće,
Spožć ty swoju miłosć wulkim, małym
A wzmi junu dom nas k swojim prawym.

* 1829 delnjolužiski wótčinc Jan Bjedrich Tešnar w Golkojcach.

1126 założi so cisterciski klóštr Osek w Čechach.

* 1789 Wylem Mićka w Rychwałdze, kiž 24. sept. 1859 w Poršicach zemrě.

*

Pjatk 19. winowca.

Ferdinanda — Pětra z Alicantary.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

1853 założi so we Worcynje serbske misijonske towarstwo přez Adolfa Morica Thiema, fararja we Barće. Tutón běše rodźeny Němc, ale wulkerny znaješ serbskeje rěče a spěchowaŕ wšitkich serbskich prócowanjow. W Lipsku je so jako sobustaw serbskeho towarstwa z tajkej lubosću za serbski lud napołnił. Běše cyle podobna powaha kaž Jan Waltař. Skutkowaše najprjedy jako kapłan w Njeswačidle, a jako so jeho młody farař Korla Benjamin Hatas woženi, powita wón jeho mandźelsku do Njeswačidła z rjanej wobšérnej pěsnju, w kotrejž z dobom spěwa wo khwalobje serbskeho luda. — Thiema je prěni misijonski swjedźeń w Serbach wotměł a to we swojej cyrkwi w Barće. Tehdy předowaše farař Konik z Klukic, a hačrunjeż běše wjedro jara hnbjene na dnju 20. sept. 1848, pobu tam tola 13 fararjow a wjele wučerjow. Do Misijonskich Powěsćeow a do Misijonskeho Posoła je Thiema pilnje dopisował a też pěsnił. Wón běše też mjez założerjemi Maćicy Serbskeje, kotruž je swěru spěchował. Zemrě 12. julija 1862.

1908 poswjeći so cyrkwička w Zarěču.

1874 założi so prěnja juhosłowjanska universita we Zagrjebje.

1863 nasta serbska předarska konferenca w Budyšinje

Małe symješko, kiž wusywachu
Tamni sławni serbscy syjerjo,
Płódne role rady k sebi wzachu,
Běchu swěrni jemu hladarjo.
A wot južnoh' słónčka wohrěwane
Symješko njej' kóžło rjeńše žane.

Jakub Sewčik, 1861.

Přisłowo: Wobkłowaj swoje a wostaj mi moje.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 743, hygrometer +4, thermometer we dnjo +13. Dźiś rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer w nozy +7. Wuhladny na pschemjenjace wjedro. Dźakowano Bohu, so je so bo deschczowanja dało! We połnozy niźiny spěschnje nimo cząhaja. Hich wuběrki pschinjeßu nam ſ khwilemi słuńnisce deschcze. Delsze howja najmałkim žywam a wozanym. Wjelake naimałše pizomadła sazo wczerjeršiwa. Pódła je njenje cząsu, kotrehož so wjedro wuwjedło, so je dešcicka hižo njeńdźeschce. Kurjawy so ležy widźomnje špěchaju. Sa nětkotre khwilki wujewichcu so też dalerišće lětne ptaćinny. Njedźiwajcy toho so syma njeminy.

Popołdnju mějeschtej na pastwje nosy najwjazy wutrach, hdyž dźe koża cźrijom rosmoka wot twójnje twarowy, ale też ani mjeswoczu njeće najšepje, tak twójnje žewjerny wětr. — Hólzy žeh ruzy trěšachu a ležy mějeschtej so ſ wjeczoru, cźerjo stako ke kolibje, malowachu žeh we duchu wjeśoły wobraz wohnja, kaž šapoze a praskaze a hrěše tammu połozju cźeła, kiž je pschi spanju k njemu wobroćena.

Ale hdyž mějachu hižo pšches hrjebeń pschećeć, pod kotrymž leżesche koliba, jamorcźerjchtaj pjaj a mujow powita samnećene wokanje a hwarjene, kiž pschihódźesche ſ tej strony. A tak ruce hacź kolibu sawohladachu, buchu wobeho je ſwědkami jara njewitaneho dźiwadła. Wobeh žalasche motykowaschе so dźeńacź abo dźiwnaceje ſwjerzki postawow, widźomnje pjanych a rejazych, jako bychu na myšli měli wuschercź wschu ſwěrinu ſ hor. Skałenje na tych ludźi běschе njekrałnje hrožaza a njewěrjeschce sa sabawu sa pastyrja.

Petrowicza to hrabny. Syma kaž ſ dźiwom wuzeła ſ jeho stawow. So ma tu bycź bijenja? Tej wam! Ale ſ pucza njerěkhodźeschce, hdyž so jemu pschećiwowacź. Da so do bježenja ke kolibje.

A nětko bě runje to najbórschе wódźecź. Sawohladachu kak chłop bacźu sa schiju daji a nětkotři druhi pschihódźachu ſwojeho towarischa w taikim poćinanniu, kschicźo jedne na pschemo druhebo, so by jeho sadajšł. Druhi ruzachu nětko to w tom zmyšlu, kak budźe so jim tu spacź. Nětkotři njesche naběh ſ rejam.

„Sswinjo žeh sarěsamy", wołasche jedyn.

„Niech mamy so jónu derje," rejeschе druhi.

Sahko druhi špěwasche halekuje, njes tym, so dže žeh ni, kiž bě na to pschišłoch. Ko je so žekeru sa šwinjeczowy tabaku njesche. Dyrł pak ko do nohi, jako bě so šwěrje jemu wuhnuło, a wijo ko, rejeschе tak, so běschе słowo wjerch. Jedyn bě ſ tym ſ boja wusamknjeny.

To wšcho běšche dźeło wokomika a w tom šamnjenu hischcze sawohlada Petrowicź Ondru, kak so tón ſ nekterymi saikami pschićiśeri a porały zhłopa, kiž bachu bježeze. W pschichodnem wokomiku wali so też Bawał hižo na nohi heho a Petrowicź šam, jako by jemu pšches hłowu tałkałe, so by so brónjow smozował w kolibje, wali so bożicźeli pilzow, so by žebi pucź wurubał.

To běschе njerozważnosć, kajkejež njeběschе runjesć.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Józef Knap:

Mužoje a hory.

13] (Pokračowanje).

Mroki wlećechu so psched kolibu a po semi a hory kotkodokoła stojachu w mkach, so so to sesdawasche, jako by tole město se sładkim wonjom, ſ dwěmaj pjomaj, žwinjemi a schtyrimi cźłowjekami tu było wuzadźene jako do krajiny fantastiskeho, schérekho šna.

Saczuczą, podobne tomu, jako by syma cźłowjeka sa kornaŕ hrabała, běchu jara blišće myšlicźkam, kiž chodźachu Petrowicźej we hłowje.

Schto je ſ tym saperloskim pachołom, ſ tym Janom? Że tomu sforo tydźeń, haj wopraŕdźe tydźeń. To, schtoż běšche Petrowicź małobuhy w žiwjenju zaczuł, tón dźiwny toškot we hrudźi, jako by nječto ſ khwilemi jeho wutrobnu spinał, so so jemu duch salěkuje, te krótzy so sobu chodźaze pukotanja stracha, stawachu so nětko ſ wopraŕdźitosću.

W poślednich dnjach ſ žwojemu šamźnemu spadźiwanju lepi Petrowicź šam žebje, kak so pschi pasiwje w lěsu roshladuje. Pyta ſ schudom w hromadkach stareje trawy pod schmrócźinami, hlada do skalnych schkałkowbow, do rěcznych kótlin, hlada a pyta pod skalnych ſtkonin sešeny. Kak so wo kóždem podhladnem městnje pschešwědcźicź na šamźnej wocźi. Poczinasche so bóle hacź dźiwnuschći.

„Nječhto sejeli šhubił, tato?" woła na nebo tule Pawoł.

„Tebje šhubicź, ty wulka huba," podjakowa so jemu nan.

Sšyn so hižo wjazy njewopraschа.

Ale šda so wopraŕdźe, so dźe wo nječhto šhubjene. Borbótanje, kiž je sobu cźinjesche, wo tom šwědcźeschе.

„Sšhubju jenoho hólza a tón druhi so tak hłubje praschа," pomědźaschе šam žebi.

Hdże też to je žebi žabżał, abo schto je so ſ nim stało? Bojeschе so pomyšlicź, hacź njeje žebi žiwjenje wsał, ale Petrowicźowe poczinanje šwědcźeschе wo tom, so licźi sdaju też ſ tajkej mógnosću. Cźujeschе njesbožo, ſ krótka. Khłoba je by — . . . . . nětkotrežkuli podhładne hólczistwo bu hižo w lěšach sawohladane. A Jano běšche njedźesczy šhotowany wotešchoł. . . .

Potom sabłyšhny jemu w hłowje nowa nicź. Nichtó bě powěsćeź pschinjesł, so ſ wupuščzeneje koliby je njedźewjedź hižo dwě wołzu lětša wotnješł. Setkaŕ ras šam taikeho kołmacźa a njeńdź jemu ſ pucźa abo wuschеć jeho pschipadnje. . . . .

. . . . Satrašchne tola! sahakrowa Petrowicź. Wczera, hdyž na to pschińdże, da so skoro ſ bjesrosomnej horkiwosću do cźišćenja staroje kulowniżu.

Ale runje, hdyž pschińdże rěcź na Jana, pschińdże hnydom sahe ſ žebi.

„Hacź pak je so cźi pachoł sahe domoj wrócźił?" sapocźa Nežucha.

„Ey, njech jenoż troschku podunda," wotmołwi Petrowicź ſ cźepljym hymnej kwoju.

Ale tyšchnosć tu bě a strach tu bě. Najbórische pak to, so běchu tu poroši, so šwědomjo hrjebasche.

Schto je po pravom tón hólczej hdy wužił? Koho měješche sa nana?

Hdyž na to pschińdże, šnaje Petrowicź tule zusebo cźłowjeka, Nežuchu, bóle hacź ſwoju šamźnu krew, ſwoje dźeczo. Hdyž bě hólczej hischcze cźišćene dźeczo, wotjědże jemu nan do šwěta. Wrócźi so po ješdnacze létach. Kak może so hólczej potom hischcze dowěrjecź, hdyž to njeńdźeschе hacź do dźeńcznischeho dnja?

Tuž też to. . . . . — Ale ně, to dźenża hižo njeńdże. Bywachu cźahy, hdyž jednoho dnja Petrowicź mohł so sebracź a měšto so dźe žebi wschędnu khlěb sahužicź, wujdźe do Ameriki. Nikomu ani šłowcźka njepikmjeź. Nastupicź phyze žiwjenje tejerja na łódźi a dostacź so tak na druhu stronu morja. Ale schtoż běšche možno nanant, njemóża žynowje, byrnjež by to ta šamźna njestajna kreiw była. Dźenża njeje ani do Peschta (Budapešta) dojeć možno bjez wědomja wschitkich. Schtoż Ameriku nastupa, be Petrowicź khłychał, so je tryeba jenoż na nječhto lět dopředka so samokwicź.

Hdyž ſ wschelakimi tajkimi myšlicźkami do koła pokhodźi kaž wczera, kaž sacźeraschchim, poczа jeho w šjanjomaj kakacź. Druheje dynki hižo nienabiwasche. — Radscho wonka w hrosenu wjedrje tcecź, hacź takle so scherzatym myšlicźkam wustajecź. Pschikłoji hischcze schcźipu a šaiwoła šjanzow.

Pschecźahowachu so mjerzajy, ale njeżby jim, khłoba wšacź dojniki a podacź so ſ wowzam.

W stronu druhich, tak błikło hacź mózesche ke kolibje, stojesche cźorna wowza a cźakasche ješerpliwje. Ani so njepohnu, hdyž muzjoło wuńdźechu, jenoż prošeschе se ſwojoſimaj hrosnje wupinjenjemaj šelenymaj wocźomaj. Wěsche šmuczena, dostacź wot bacźe žyrokwatku a hdyž běschе dźenża šapomnik, cźakasche, tschepotajcy, dwě hodźinje, so by jeho dopomniła, dóniż so won njewuspi pschi wohnju.

Bacźu to hłuboko hnu.

„Na, maša, na", poda jej ša to kuš khlěba. „Na moju duschu, to šwěrjo na lépschu powahu hacź cźłowjek," powědaschе šam pschi žebi.

Mjes tym bě so tak daloko wuwjedrilo, so je dešcicka hižo njeńdźeschce. Kurjawy so ležy widźomnje špěchaju. Sa nětkotre khwilki wujewichcu so też dalerišće lětne ptaćinny. Njedźiwajcy toho so syma njeminy.

Popołdnju mějeschtej na pastwje nosy najwjazy wutrach, hdyž dźe koża cźrijom rosmoka wot twójnje twarowy, ale też ani mjeswoczu njeće najšepje, tak twójnje žewjerny wětr. — Hólzy žeh ruzy trěšachu a ležy mějeschtej so ſ wjeczoru, cźerjo stako ke kolibje, malowachu žeh we duchu wjeśoły wobraz wohnja, kaž šapoze a praskaze a hrěše tammu połozju cźeła, kiž je pschi spanju k njemu wobroćena.

Ale hdyž mějachu hižo pšches hrjebeń pschećeć, pod kotrymž leżesche koliba, jamorcźerjchtaj pjaj a mujow powita samnećene wokanje a hwarjene, kiž pschihódźeschе ſ tej strony. A tak ruce hacź kolibu sawohladachu, buchu wobeho je ſwědkami jara njewitaneho dźiwadła. Wobeh žalasche motykowaschе so dźeńacź abo dźiwnaceje ſwjerzki postawow, widźomnje pjanych a rejazych, jako bychu na myšli měli wuschercź wschu ſwěrinu ſ hor. Skałenje na tych ludźi běschе njekrałnje hrožaza a njewěrjeschce sa sabawu sa pastyrja.

Petrowicza to hrabny. Syma kaž ſ dźiwom wuzeła ſ jeho stawow. So ma tu bycź bijenja? Tej wam! Ale ſ pucza njerěkhodźeschce, hdyž so jemu pschećiwowacź. Da so do bježenja ke kolibje.

A nětko bě runje to najbórische wódźecź. Sawohladachu kak chłop bacźu sa schiju daji a nětkotři druhi pschihódźachu ſwojeho towarischa w taikim poćinanniu, kschicźo jedne na pschemo druhebo, so by jeho sadajšł. Druhi ruzachu nětko to w tom zmyšlu, kak budźe so jim tu spacź. Nětkotři njesche naběh ſ rejam.

„Sswinjo žeh sarěsamy", wołasche jedyn.

„Niech mamy so jónu derje," rejeschе druhi.

Sahko druhi špěwasche halekuje, njes tym, so dže žeh ni, kiž bě na to pschišłoch. Ko je so žekeru sa šwinjeczowy tabaku njesche. Dyrł pak ko do nohi, jako bě so šwěrje jemu wuhnuło, a wijo ko, rejeschе tak, so běschе słowo wjerch. Jedyn bě ſ tym ſ boja wusamknjeny.

To wšcho běšche dźeło wokomika a w tom šamnjenu hischcze sawohlada Petrowicź Ondru, kak so tón ſ nekterymi saikami pschićiśeri a porały zhłopa, kiž bachu bježeze. W pschichodnem wokomiku wali so też Bawał hižo na nohi heho a Petrowicź šam, jako by jemu pšches hłowu tałkałe, so by so brónjow smozował w kolibje, wali so bożicźeli pilzow, so by žebi pucź wurubał.

To běschе njerozważnosć, kajkejež njeběschе runjesć.

(Pokračowanje sćěhuje.)

...ipa fischcje roscze. Na fukach paßu nßiko ...u nimale dosßerane. Teß runßiga je we ...ßnach. Natarjo ßchu ßo do hroßy podali, ...ßerßi padachu. Wußladu ßu na ßcherjate ...ßicha Europa na pak rjane wjedro. — ...ßhadza ßlonßko 6,35 hodß. a ßhowa ßo ...ßcßt ßhadza wo pißhipoldnju 1,34 hodß. ...ßcßor 8,39 hodß.

...an **wojßewjenju wo protescze ßchczißnu** ...ißcej dr. **Schreiber a katolßzy „SSerbja“** ...ßcßenje ßtrony proßchenß, ßo buchmy ßißch... ...ßcßenja we wojßewjenßu pobrachowanych duchownych ...ßlß. Sßo to knjeza: **kaplan Groß w Radworju, ka...ßßkaknut w Khrößcßizach a kaplan dr. Wolff we ...ßßkowje.** S ich ßtrony kladze ßo waßnoßcz na wojßewje... ...ße ßu ßo woni hnydom podpißali, ßo ßo njeby pod... ...ßo, jako buchu ßo woni hakle poßdßißcho k pro... ...ßcßiwanßli. Wojßewjenje bßche w pondßelnißchim ...ße wocßißchßane.

– **Wotrjeßenja.** W rosprawje wo napißchemowyßchenju ...ßcßich wußladnych wokßow w knjeßßnym cßißle ma ...ßcßtomni rßkacz na tjeczej ßtronje wot 19. rjadka: ...ßo poßßalchtaj diplom ßa wußnamne dßßlo: ß my... ...Dßeßßanßkeje wikowańßkeje banki, wotnoßzi we ...ßßcßinje“ (nakutowańßku knißku ß 10 hr.) Rud. Bie... ...na Bobarcj hońß a Johanna Brücknerowa na kße... ...ß drohy.

– **Zakßi krajny ßwjaßl ßa ßadarßtwo a winizarßtwo** ...ßßnym ßhowanu ßhromadßßnu w Budyßchinje. Dßeń ...ßa ßwjeßcßeße **Budyßke wokrjeßne ßadarßke towarßtwo** ...ßßlßne **wobßtacje.** Na wobßmaj ßhadzowanjomaj ...ßßnu nahladnu ßyßu cßeßnych hoßcßi witacz. We ...ßcßromadßßnje pokaja pßchedßyda krajneho ßwjaßka, ...ßoda Bayreuther-Nitze, ßo je wóßno ...ßadnje nasche ßadarßtwo. W Mißchnjan... ...ßu ß tutym pßchemenjenjom hißom hotowi, ...ßenja maju ßo nßtko na ßßyßku dßße kraja ...ßnik możesche dale ßdßßlcz, ßo je hospodar... ...nuje 100 000 hr. k posßbßnjenju ßadar... ...o Salißej pßchihotowako. Pßchitomnych posßowi ...ßcßeßnemu **hejtmanu Richter.** Ratarßki rada Pfei... ...ß Hoßßßnizu pßchednßchowache wo ßadarßtwje we ...ßnje. Njedßelu wobßladachu ßebi hoßcjo Budyßchin ...ßchednßchem ßadarße ßarjadnißwo Budyßkeje ratar... ...ßkake. Nßkotri ßaßtajßni Lußißy ßadarjo ßo wot ...ßcße ßwjaßka wußnamjenichu.

– **Dalßchi pßchipad ßpinalneho wokhromjenja** mamy ...ßdyßchinje. Tele dny dyrbjachu dßßczo jeneje ßwojby ...ßcßowej hußy do mßeßczanßkeje khorownje dowjeßcz, ...ßß je na ßpinalne wokhromjenje ßkhorißo. Wobßaru... ...ßßczo, wobdarjena a wjeßela holßcka, je hißom ...ße dwu na kolenje ßchße a tyla ßkorßißo.

– **Lubania.** (Wobßimjena hołsa.) Wutoru ßa ßo tu ...ß wrotami ßcarßnow hrußhy njeßkuk. Najßkrje ße ...ßcße dwoi 25-lßtna **domj.** wobrubjerka jenoj mau... ...ßcßi je ßchewßkim **kamorom na ßkown.** Mandßelßka ßo ...ß gumimerom dolhej a hacj na kßcej boßahajej ranu ...ß ßmjena ßwjeße.

– **SSßwobodne mjaßowe jatki (Freibank) w Budyßchi...** SSßobotu 20. oktobra, dopoldnja wot 8 hacj 10 hodß. ...ßowa ßo ßyre howjaße mjaßo, punt po 40 pj., a ßyre ...ßnje mjaßo, punt po 50 pj.

– **Kermußche** ßu blißchu njedßelu 21. oktobra w Hu... ...ßkßßczach, Khwarcßizach, Klóßchtrje, Wotrowje, Lupoji, ...ßarßßle. Wßelcerßnje a Cßelno.

Z **Serbjan.** Radupodawanje za maćerje w Ser... ...ßach budße wutoru 23. oktobra popołdnju ¼4 ho... ...pola Korjeńkee.

Z **Rózanta.** Jubilejske lßto hnadowneho mßßtna ...ßanka z mnohimi ßwjedßenjemi a nabożnymi mani... ...ßjomi doepß zańdßenu njedßelu ßwój wjeßk ze ...ßcßnym poßwjećenjom hnadowneje cyrkwje. Dwě ...po położenju zakładneho kamjenja, w lßće 1778. ...propßta P. Theodoricha Großmana jenož ßwjeće... ...benediczowana), je ßo jej nßtko přez biskopowu ...tamna ...kowinßka dostojnosć dostała, kiž jej ...ad wopytowanej hnadownej cyrkwi ßłuša. Tež ...ße běchu sebi naměstne towaŕßtwa na tym za... ...dale, zo by prěnja kermuša była dostojna a ...ßcßena. Towaŕßtwo młodźeńcow wobstara stajenje ...ych wrotow, njez tym zo wojeŕße towaŕßtwo ...tanje knjeza biskopa a rjadowanje porjada na so ...Nekotŕi kŕiżerjo z Rózanta a wokolnych wsow ...chu do Łuhowßkeho lßßa knjezej biskopej napře... ...dßeć so z nim zetkawßi powitachu jeho přez J. ...Pßskowßkeho a přewodźachu jeho hač ke cyrk... ...ßkim wrotam. Wulke ßyły wěrißwych běchu so tu ...ßßadźiłe. Najprjedy poßwjećeichu so zwonkowne ...ßinßke murje, potom znutŕkowna cyrkej a nowy ...ß wołtaŕ. Poßwjećeńßka ßwjatoćnoć trajeße ...ß hodźiny, kotrejž wěrißwi z pobożnoßeu ßćeho... ...ße. Potom mějeße knjez biskop pontifikalnu Božu ...ß, při kotrejž Ralbičanßka „Lilija“ pod nawjedo... ...ßwojeho wopornißweho dirigenty, k. wyßßeho ...ra Hajny-Konjećanßk. Hallerßku missu quartu ...ß wußtojnje přednjeße. Po ßkónčenju pjećhodźiu... ...ß ßwatoćnoßow dyrbjeße knjez biskop bórzy zaso ...ßanta wotjěć, dokelž mějeße na ßamßnym popoł... ...ß w Drjeßdźanach potajnßtwo ßwj. firmowanja ...ßdeł. Serbßcy kŕiżerjo jeho zaso do Łuhowßkeho ...ß přewodźachu, za čož bě so knjez biskop kóždemu ...ßßrje w Rózańce z ruku dźakował a też fotogra... ...ß dał, tak zo sebi na tajke wuznamjenjenje nje... ...ßwinje wjele być zdadźa. Knjez administrator P. ...ßald kŕiżerjam małe wokŕewjenje poßkić. — ...ßßowna cyrkej, kiž je w tutym lßće z wobnowje... ...ß a znutŕkownym wupyßenjom wumělßcy a też ...ßcßwarjacym duchu wjele dobyła, je nětko z konße... ...ju tajku dospołnosć dostała, kajkejež so něko... ...ßmał hnadownej cyrkwi njespożcuje.

Z Kulowa. Jena tudomna wudowa dźěße na her... manßkim dnju do klamow manufakturnych tworow, ...ež druha žónßka a da ßebi we wołkhodźe wudowje ...puću, zo bě so jej móßeń z 25 hr. zhubiła. Wona wróći ...njezami prašała. Při ßylnym wopyće klamow na wič... ...namakać. Ta běße so potajkim bjez ßléda zhubiła.

S **Khoćebuża.** Wutoru wječor ½8 hodź. bu na tu... ...dommym dwórnißchězu wyßchißi ranźeraßi mißchtr Blüm... ...mel pßchejědźeny a morjeny. Blümel bßche 51 lět ßtary ...nika je italßti parnik na pěßt jaßł. Někotre rybarßke cźoł... ...my ßu ßo ßhubile.

Ze Sakßkeje a dalßich krajow.

* S **Kinßbórka.** SSßobotu cźißße wojak nємßkoßatneje ...wobory na tudomnej pßßce pjenjeßy wotpóßłacz a wotßaŕi ...ležo, mjes tym jo pißaße. Cźłowjeß ß dołßimi porßtami ...wiźi tule pßchileżnoßcz a ßhubi ßo ß kißowinju. Wobßladny ...paduchßißwa bßche młody pachoł, pola kotrehoż pßchi ...pßcheputnißu też kradnjene pjenjeßy namakachu.

* S **Drjeßdźan.** (SSßamomordarßtwo žónßkeje.) Wo... ...bydlerjo domu ßawełachu wohnjomu woboru do twarjenja ...na Budyßkej dróßy 49, hdźež běchu w ßchiwórtym poßthodźe ...20lßtnu mandźelßku tam bydlazeho ßćeßkitŕerja Wjazßła... ...wa Rjźhi a jeje hißchcze niż dwóleßnju dźowcźičku ß pjut... ...nom ßajědujeceju namakali. Wožiwjeńße popłuty běchu ...pola żony, kotraż běße hižom wědowße ßhubiła, po dołßim ...prózowanju ß wußpěchom, holcźka běße pak hižom morwa. ...Rjźhowa mandźelßka dowjeßeßu do hojeŕße. Tam pak ...wona też bórzy wumrě. SSßamomordarßtwo žónßkeje na ...ßwoju pßchicźinu w mandźelßkej ßwadźe.

„Grützner“ ßijace maßiny

ßu najlěpße, wußiwaja, zaßiwaja a ßija do... pßedka a wróco. Kupujece je najlěpje pola generalneho zastupjerja

Jana Witcka w SScijecach

Wulki wubjerk! Też na wotpłaćowanjo!

* S **Mittweidy.** (SSßp we łožu ßadużyła.) W Mitt... weidże cźerpjeßche 32lßtna dołßawarka invalidneje renty ...na widlißcźa. Raß rano ju jeje pßchiwißni něßto morwu ...we łožu leżo namakachu. Po lěkarßkim wuprajenju je ju ...wohoła żona pßchi widlißcźach we łožu wobnoreźła, ju bě... ...ße ßo ß mjeßwoczom na ßawk lehnyła a ßo ßadużyła.

* S **Bürenßteinu** w Rudnych horach, (Kruwje na żeleß... ...nißkich kolijach.) Kŕóćo pßched ßajěduom do tunela bßchtej ...ßebi kruwje na żeleßnißu ßabłałoj. Jeneje kruwy ßo lokomotiva jchnołrkny, ßo ßo ßkorźo do jamy wali a poßłu... ...ßchene a ße ßtamanej nohu leżo wołta.

* S **Hohenßteina-Ernßtthala.** (Bacźonß cźahnu). Nad tudomnym SStarym torhoßcźu bacźony pondźelu pßchi... ...poldnjn ßwoje kola ßćłachu a pßchi tom wßche a wßche ...leźachu, dokiž ßo do dala njepußcißchu. Mnohy wobyt... ...warjo wikow ćłanju bacźonow ße ßajimom pßchihladowachu.

* S **Plawna.** (Wulke paduchßtwo.) W nozy na ßrjedu dobuchu ßo padußchi na Dwórnißchcźowej dróßy do klamow cźaßnikow a ßlotych tworow. Woni nakradnychu ßa ...nětkore tyßacz hriwnow cźaßnikow a debjeńkow. Sa pa... ...duchami ninaju dołał žaneho ßłeda.

* S **Lipßka.** (Lubońcźinika ßtruchlowa.) W nozy na ...ßchtwórtk je ßo tu rěßnißti mißchtr ße ßwojej lubku ßwa... ...dźił. Skónčenje je nóż muczahnył a ji ćkt pßcherßnył. ...Na to je ßebi ßam na ßchiji hibił pßcherßnył a ßo morił.

Wßędne njezboża.

W Einßiedlu pola Kamjenicy ßhubi 10lßtny hólz po nahłej horje dele po ßdaczu móz nad ßwojim ruczným wo... ...ßom. Nakładny automobil, kiž jemu napßeczeo pßchijeđe, jeho ßhrabny a na mßßce morł. SSchofera pjeza żana ...wina na njeßbożn njetrjechi.

*

Jako cźłowjeße w Hohenßteinje-Ernßtthalu 37lßtny wuhlowy wikowaŕ ßwojeju konjow ß ßkhudom ßehnacź, jeho jedyn ß konjow kopny, ßo tak njeßbożownje ß wołta padny, ...ße jeho ßamżny ßapßchak pßchejědźe. Wßoheho dyrbjachu ...do ßhorownje dowjeßcź, hdźež ßa nětkore dny wumrě.

*

Pßchi hrajkanju pßchi mßßcu na Limbachßkej dróßy we Stegmaru pola Kamjenicy pßchebeja 4lßtne dßßczo nadobo dróßu a jadźa nimu ßmuhu do motorßkeho kola. Motorße kolo dßßczo pßchejědźe a jo tak cźęßko ßrani, ße wßohe żałko kórły po njeßbożu wumrě.

Přilopk.

* **Pßiwaze dźiwadło.** London dyze ßebi wulke pßiwaze dźiwadło pßchiprawicź. Dźiwadłowa łódź, kotraż ßmieje pßchihladowanju tak wulku, kajkuż dotal njeßnaja, budże pßchi pßchedßtajenjach wopytowarjow dźiwadła po rěźy Themße wokoło wotjěć.

* **SStrjedźnoeuropßka konferenca ßa wobkhad zuſych.** We Splitu w Južnoßkowjanßkej ßu ßtrjedźnoeuropßku konferen... ...zu ßa wobkhad zuſych wotewrili, na kotrejž ßo delegatojo ...ß Němßkeje, Cźeßkoßłowakßkeje, Awßtrißkeje a Južnoßłowjan... ...ßkeje wobdźěłachu.

* **Cźeßke wichory pßchi dalmatißkim mórßkim brjohu.** ...Njedźelu a pondźelu zuchnowachu na Adriatißkim morju ...a w pßchimórßkich krajinach cźeßke wichory. Pola Schibe...

Najnowiße z cyłeho świeta.

— **Schkrowa powěść we wjedrje ßa julißku ßobotu:** Njewobßtajne, ßcherjate, wětßkofte, ale miłe wjedro, po... ...dobne też w Jendźelßkej.

*

W Stuttgartu je ßo ß pjećj wożobow wobßtejaza ßpwjba ...ß pknom ßajěduježita. Pknu je ßo ß wobßchkodźenego gu... ...mijowego ßchlawßa wudobył, kotryż bě ßo ß pknowego ...powoda k kuchinßkemu pknowemu pjezake pßchißtrknył.

*

W małej wßy Roche d'Agony pola Clermonta w Fran... ...zowßkej ßu 76lßtneho kubleria ß wjele ranami ßłonßowa... ...neho w jeho domje namakali. Pódła njeho 44lßtna ...pßchichodna dźowka a jeho 22lßtna wunučka ß pßcherječu... ...nym krom a rosbitym nopom leżeßchej. Mordarja nje... ...jmaja.

*

W Parižßkim pßchedmßßcu Vincennes je ßo ßchtwórk ...ßcßeßej poßthodow wyßoki nowotwar nadobo ßaßnył. Se ...25 dźełacźerjow — wßßta łicźba njeje ßnata, — kotiż bachu ...na twarje, ßu ßo jenoż tßo mohli wuthwacz. Dróha a ...mßßnoßcz wokoło nowotwara je ß roshydankami poßypana. ...Se łaßynjeneho doma je jenoż prěni poßthód woßtał. Moh... ...njowej woborje je ßo ß pomozu mußßtwa 6. dragonßkeho ...regimenta poredßło, ßcherjeci dźełacźerjow ß rospadankow ...ßmuczahacź, dwoje ß nich běchtaj morwaj.

Listowanje.

Drěnje. S 26 tydźenjemi ßcje wotnamakana a njedo... ...ßtajnjeße dła wospjetneje bjeßpołkawoßße dła drěnja żane... ...je podpjeru wjazy. Potom macźee ßej inwalidnu rentu ...ßadacź.

M. R. Po druhim poßtajenju wo ßaßaraniu rentnar... ...xow wot 22. 6. 28 ßo dopjeru dawaja ß wołßebitej ...winowatojcźu, ßo ju te po możnoßći wróćza, jeli je to ...bjeße cźinżiwego materijalneho ßchłodowanja. Tute ßa... ...ßaranje njeßmě ßo wotwißne cźinicź wot pichetrjebanja. a) mjeńßchego ßamożenja, b) pßchiłodneje domjażeje na... ...dobu, c) wot pßchedacźa drohich wożobinßkich abo też ...ßwójbnych wżkow, ßchtož bě potrěbneje cźińżiwe potrje... ...chiło, d) wot wżkow, kotrež buchowneemu, wżbomnßemu ...a wumělßkemu roßwiczu ßłuża a żadyn łuhuß njeßa, e) małeje leżownoßcze, kotruż potrěbny zyże abo ßdźała ...a to ß potrěbnymi pßchiwußnymi wobydli a tiż tu po ...jeho ßmjerczi dale jim ßłużiła. Wuńadacź ßmě ßo taj... ...ke ßamożenje jenoż tehdom, hdyż to żana ßchkoda ßa ...njeho abo jeho pßchiwußnych njeje, kotrychż ma wudżerć... —

Namißke wozjewjenje z Budyßina.

Prěnjotny ßapiß ławnikow a pßchißahanzow.

SSa wubranje ławnikow a pßchißahanzow w Budyßkim ...mßßtowym wokrjeßu na lěto 1929 jako prěnjotny ßapiß ...płaćeza-kartownja wobydlerjow a ßapiß ßa ławnikow-kmanych wobßcßikich wożebow ßtaj **wot pondźele 22. oktobra hacj do wjedźele 28. oktobra 1928** we wojßewjeńßkim hameze ßa wobydlerjow w Knynicy na SSmutßkownej Ławßkej haßy... ...cźo. I po dźeßnej ßhodźenaj w ßnatych ßłużbnych hodź... ...nach k nutßpoładanju ßa kóżdeho wupołożenaj. Wobkru... ...cźeny wotpiß ßakoßcźikich pßchedßpźimow, kiž ßa powołanje ...k ławnißkemu a pßchißahanßkemu ßaßtojnßtwu płacźa, je tam ...teherunja, wupołożeny.

Pßchecźiwjenja pßcheczßwo prawoßcźi a dospołnoßcźi prě... ...njotneho ßapißa maju ßo hacź najpózdźißcźo do njedźele 28. oktobra 1928 pißomnje abo k protokołej pola podpißanеje ...mßßcźańßkeje rady ßapodacź.

W Budyßchinje, 18. oktobra 1928.

Mßßcźańßka rada, wólbny hamt.

*

Do regißtra kubłowego prawa je ßo dźeńßa japißało, ...jo po mandźelßkim ßmjerczu ß 13. oktobra 1928 ratar **Jurij Zur w Njebjelßcźanach** nima prawa ßarjadowacź a ...wużiwacź ßamożenje ßwojeje mandźelßkeje Hany Zuroweje ...rodź. Wróblez tam.

W Kamjenzu, 16. oktobra 1928.

Hamißke ßudnißtwo.

Towaŕßtwowßki powěßtnik.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ kóżdu pŕenju pondźelu we ...měßacu zwučuje ßtaŕßi wotŕjad, młodźi pak kóżdu ßobotu.

Drjeżdźany. Towaŕßtwo „Jednota“ je ßo pŕeßydźiło a ßkhadźuje ßo wot 1. oktobra **w hoßćeńcu Bayrißche Krone na Neumarkt** kóżdu wutoru. — Wutoru 23. oktobra je ßtwóŕčetna błowna zhromadźizna. Zapo... ...cźatk w 9 hodź. Porjad je jara ważny a wozjewi ßo zhromadźiznje. Wße ßobußtawy ßu pŕeproßeni a ho... ...ßćo wutrobnje witani. Naß jubilejny ßwjedźeń we januaru kiwa. Tuż by rjenje było, hdy bychu ßo wßě ßobußtawy na towaŕßtwowym žiwjenju pilnje wob... ...ßdźělili. **Předßydßtwo.**

Drjeżdźany. Serbßke towaŕßtwo „Čornoból“ zeńdże ßo ßobotu wječor w 20 hodź. k ßwojej měßačnej zhro... ...madźiznje w towaŕßnym hoßćeńcu pola Zmija na Chrißtijańßkej dróży 22. Wßitey Serbja, znaći a pŕe... ...cźelja ßo wutrobnje pŕeproßuja. Bohaty wopyt wo... ...cźakuje **předßydßtwo.**

Łakojdy. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu 21. okt. w Minakalßkim hoßćeńcu **„Sokolßki wječor“.** Wßćeh pŕećelow Sokoła pŕeproßuje wutrobnje **jednota „Sokoł“ w Rakojdach.**

Tydźeńßka ßkhadźowanka a wćłomnoßtna zabawa ßo... ...ßtawow Maćicy Serbßkeje je kóżdu pondźelu nayječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbßkej kofejowni w Serbßkim Domje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyßinje. Za lokalny dźeł, a feuilleton: A. Dučman w Budyßinje. Za hospodarßki dźeł: Arnošt Barth w Hrožnycy. Za nawćišk: G. Janak w Budyßinje.

Indianojo přińdu do Budyšina

1. nov.

Přińdu: Meksikanojo, Cowbojo, Cowgirle, Argentinojo, Brasilianojo, Mulatojo, Kreolojo, Rykabylojo, Čerkesojo, Khinscy keklerjo, Mongolscy hlebjemjetarjo, Tibetanscy gladiatory, Japanske dźiwadło, Čornuchojo, Afrikanojo, Aegyptojo, Indojo, Turkojo, representantojo 41 kulturnych narodow, 80 Sarrasani-girle, wuběrane rjanosće ze wšěch wobježdženych krajow, 100 Sarrasani-hudźbnikow, najwjetša dujeńska kapała Němskeje.

Přińdu 21 Sarrasani-elefantow, sławne po cyłym swěće, 200 koni wšěch splahow, leopardy, Bengal-tygery, Abessinske ławy, polarske mjedwjedźe, Australske kengurowy, Transvalske cebry, jeničky dresěrowany Nilski kóń cyłeho swěta, asiatiske wjelbłuby, Persiske dromedary, buwoły, Andaluziske děłcy, wopicy z Brasilianskeho pralěsa, mórske ławy atd.

Přińdźe „rewija swěta", najrjeńša wustajeńca přitomnosće. 180 samsnych ćahow nakładnych awtow. Najwjetše a najrjeńše staniščo, kiž je so hdy zhotowiło, z 10000 městnami k sedźenju. 400 wumělcow, 500 zwěrjatow, pod wosobinskim wjednistwom Hansa-Stoscha-Sarrasaneho, najpopularńišeho cyrkusoweho muža Europy. Z krótka: přińdźe jeničky a woprawdźity

SARRASANI

Hygieniske wěcy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalčiki, podłožki, pjelnehowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš. před Šulerśk. wrotami 9

Tunje tofle

dźěćace —.90, mužace 1.20, **95 pj.**

žonjace

Heinrich Mohr

w Budyšinje na Žitn. wikach

Vogtl. Madras-**gardiny**

Płachty na sofy, łoža a divany ruby na blida, wóskowane ruby, łožace šaty najtuńšo

J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10

— Serbske postužowanje. —

Kałowehłojčki

su na předań we Wjeselu 7

Je znata wěc

zo dyrbju tak tunjo kaž móžno předawać, dokelž mam jara wjele tworow a wulki wubjerk, nimo toho trjebam rum. Poskićam tohodla po wurjadnje tunich płaćiznach:

mužace wobleki, wobleki z čes. tkaninow, wobleki za pachołow, hólcow a dźěći, najl. dobre sportske wobleki z Manchestra a wołmjan. kordu, dobre sylne zymske sportske jupy, dźěłańske a zymske jupy, jupy za pachołow a hólcow, dobre krute Manchestrske kholowy, krute kholowy z kožancha płata, dźěłańske kholowy, tkaninowe kholowy, kalmukowe jaki, lacy, kholowy za pachołow a hólcow, krótke kholowy a tajke z lackom, dobre wołmjane štryk. jaki, wołmj. mužace lacy, najl. njepřemok. kabaty (wšě wulk., tež z wosebje čopłym podšićom), Lederol-njepřemok. kabaty (hodźa so na woběmaj bokomaj nosyć), kosmičkate mantle, gumijowe mantle, zymske mantle atd.

Wold. Menger w Budyšinje

na Serb. hrjebjach 6 **na Serb. hrjebjach 6**

Jenož sprawne dobre twory. Płaćizny sym pobrachowaceho ruma dla wo wjele zniżił. Zbytki a zapłaty dostanu moji wotběrarjo darmo.

Łožowe šaty

wo wulk. wubjerku kupiće stajnje tunjo pola firmy

Pawoł Korn na Hlože hasy 21 w khorobn. kasy

Prěnje číslo

2687

jeli maće mały nawěsk do „Serbskich Nowin".

Kalmuk-jaki

žonjace . 4.70, 4.50 m.

mužace . 6.30, 5.70 m.

ma wětřeje fijolnje na flecke

Andr. Kasper

— mělčeńer 21. Měrca —

w Budyšinje, Burgplatz 11

Kozace kóžki

kupujetaj po najwyšších dnjowych płaćiznach,

črjewa předawataj

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje, na Zwonk. Lawskej hasy 54.

Sobotu w „Połměsacu". ●●

Dobre syno

kupuje

Pawoł Zieschang

w Budyšinje, na Žitn. wikach 22

Za čućiwe a sulne nohi

wosebje přihódne a derje wudźěłane formy

Wosebitosć:

stupnjowe znohajc. zepjeru orthopädiske stupnje

Fähle

Ortopädiske ortowanje

Elektrisch kontrolowane

Serbske

křćeńske lisćiki

Serbska kulhańja

w Serbskim Domje w Budyšinje

Trjebaće-li

žonjacu, mužacu abo dźěćacu drastu

Prošu, wopytajće mje

Budźeće přeswědčeni, zo nimam jenož hobrski skład **najnowočasnišich drastow** ale też najtuńše płaćizny. Posłužu Wam nanajsprawnišo a předawam też na wotpłaćowanje.

Nowočasne mužace mantle z khribjetowym pasom a też ze cyłym pasom wot **45—96** hr.

Eleg. sukujowe paletoty jara derje sedźace wot **56** hr.

Nowošće we wobleckach najnowša forma wot **45—92** hr.

Gumijowe mantle, kosmičkate mantle najtuńšo

Jaki z woprawdź. Napakože

Njepřemokawe kabaty a Breeches

Rejwanske a smokinkowe wobleki wot **65** hr.

Wulki skład žonjacych mantlow w najnowočasnišich barbach

°°°°°°°°

Pyšne mantle, jendźelske mustrowane z flawšow, kornarjom wot **18** hr.

°°°°°°°°

Najlěpše mantle ze žiđźaneho płyša wot **50** hr.

°°°°°°°°

Wołmj. płyš, čorny a bruny njeskóncomny

°°°°°°°°

Mantle za holcy a hólcy we wulkim wubjerku

Drastowy dom Karl König

w Budyšinje Telef. 3480 na Žitnej hasy 4

Copłe spódnje šaty

Wobleki za dźěći	šlypry
podšite kholowy	talje
normalne košle	prync. suknje
nohajcy	wobleki
lacy	woblečki

wołmjane twory

WALTER NOEBEL

na Bohatej hasy 14

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. kniharni" w Budyšinje staro. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćelnje 2.50 hr.

Dźensa rano we 8 hodź. wusny z ćicha we Bohu naša luba ćeta

Marija zwud. **Pětrancowa**

z Čornec

a budźe njedźelu dop. 1/2 9 hodź. w Baćonju pokhowana.

Přećelow a znatych jenož z tutym na pusty wječor a khowanje přeprošujemy.

W Stróžišću, 18. 10. 1928

Zrudźeni zawostajeni.

Přiloha
k čislu 246

SERBSKE NOWINY

Pjatk,
19. oktobra
1928

Njech ludźo praja . . .

(Wobraz se wšěm.)

Je lubuschi dyrbjał wón być? Hdźe też to! Schto czi wón nastajnje chcedźa. Hdyž njemóža z kuntworu konja wón jezinc, dha jim derje njeje. Njech jeno žo wo wóz, staraja a sa swój nóž czahaja. Nó haj, kaž by-li na tom wěžcho było. Tak pak žej nješchto wón farbya. Michał dyrbjał jeje nawożenja być? Nó, to tola wschitke muchi šmjeja. Na to žadyn kóń njeje. Dokelž je někotre rasy sa nje schok. Dokelž staj wschitke wjeczor někotre rasy trjechiłoj, kónčk hro-schłoj a tywilku pschi wjeczu ludźi žedźałoj a wón pschi tym hišcze malu tywilku hromadźe psched khežinymi

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 19. oktobra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar 4,1935	100 pólsk. złotych . 47,175
1 jendźelski punt . . 20,337	100 čěskosł. krónow . 12,429
100 šwajc. frankow . 80,715	100 franc. frankow . 16,37

Barlinska bursa bě wječera šnowa skručena. Wšchelake efekty japišachu nahladne dobytki na kursach. Wiki je rentowymi a dołżnymi liščinami běchu mérne a njepřichinjeschu žaneho pschemjenjenja.

Na produktowych wikach šoltupi wječera šajo šeslašenje žitnych płačišnow. Dowoła žita bě šajo šylnišchi. Wschenja pschišadźi po zentnarju 5 pj. a rožka 10 pj. Wječera płačeschе zentnar

w Barlinje

pschenży 10,70—10,85 hr., rožki 10,35 hr.
hač 10,50 hr., ječmjenja najmišcheho 10,10—10,60 hr., nalymschcho 11,55 hr.
hač 12,55 hr., wowša 10,50—10,90 hriwnowy,

w termijowym wikowanju

za dezember: pschenży 11,65 hr., rožki pak 11,30 hr., wowša 10,95 hr.,
za měrc: pschenży 12,02½ hr., rožki 11,75 hač 11,82½ hr.,
za meju: pschenży 12,27½ hr., rožki pak 11,97½ hr., wowša 12 hr.

w Lubiju

pschenży 10,30—10,70 hr., rožki nowieje 10,40—10,80 hr., ječmjenja nalětnjeho 12—12,60 hr., wowša nowcho 9,80 hr. hač 10,50 hr.

schtwórtk w Kamjenzu

pschenży 10,25—10,50 hr., rožki 10,50 hr. hač 10,80 hr., wowša 10,10—10,50 hr., ječmjenja nalětnjeho 11,50—12,50 hriwnowy,
běrny nowe zentnar 3,50—4,25 hr.,
prošata 12—24 hr., běhaki 40—55 hr.
Na žłotne wiki běchu 6 howjadłow pschihnali.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu:

Kněi 1,20 hr., kotrabi 5—10 pj., hyrodźity kał 20 pj. hač 60 pj., jěžina loboda 30 pj., morchej 20 pj., zybła 20 pj., běrny nowe 5—6 pj., prušnizy 60—75 pj. a krušchwy 10—25 pj., jabluka 20—40 pj., kał běły 15 pjenjeżkow, čežiwjeny 20 pj., bošanki 20 pj., hubży 1,10 hač 1,20 hr., tomaty 30—35 pj.

Wiki schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,15—1,25 hr., jeja 16—17 pj., rjerwjeń 15 pjenjeżkow, łany wolij 1,60 hr., kulerěpa 8 pj., ležčk žołotowje 10 pj., zybła 15—20 pj., rjetkej 5—15 pj. a morchej 15 pj., měd 1,40—1,60 hr., šwinjage mjaso 90 hač 1,10 pj., howjaje 0,90—1,10 hr., cželaje 1,20 hr. hač 1,90 hr., bunty jetene 35—45 pj., běrny 5 pj. a kórki 15—20 pj., hubży 1,20—1,30 hr., jelerij 10—50 pj., prušnizy 60—65 pj., krušchwy 15—30 pj., wino 40 pj. hač 50 pj., jabluka 8—50 pj., bošanki 50 pj., běły kał 15—20 pj., čežiwjeny 15—20 pj., banje punt 15 pj., hriby 60 pjenjeżkow.

Wiki jandźenu hrjedu w Halschtrowje.

Pschenża 10,25—10,50 hr., rožka 10,50—10,80 hr., nowy wowš 10—10,50 hr., ječmjenj nalětni 11,50 hr. hač 12,50 hr., běrny nowe 3,50—4,25 hr., žyno 6,50 hač 7,50 hr., žłoma majschinska 2,50—3,50 hr., jeja 16—17 pj., butra 1,15—1,20 hr., prošata 18—25 hr., běhaki 60—70 pj., zybła 20 pj., holdje 1 hr., rjerwjeń 25 pjenjeżkow.

Wiki wječera w Shorjelcu.

Butra 1,15 hr., jeja 14—16 pj., běrny zentnar 4 hr., běły 15 pj., čežiwjeny 18 pj., tomaty 30—55 pj., jabluka 30—40 pj., jěžina loboda 30 pj., morchej 10 pj., zybła 18 pj., hyrodźity kał 10—60 pj., radiški 10 pj., schežuki 1,40 hr., liny 2 hr., wubrjanu měd 1,30 hač 1,40 hr., šwinjage mjaso 80—100 pj., schmalz 1,70 hr., prušnizy 70 pjenjeżkow.

Wiki schtwórtk w Khorježbuju.

Butra 2,10 hr., twaroh 30 pj., jeja 18 pj., łany wolij 1,40 hr., howjaje mjaso 1,20—1,30 hr., šwinjage mjaso 0,80—1,20 hr., kury 3—4 hr., hubży 1,35—1,60 hr., holbje 0,80—1 hr., thapony 2,50—3,50 hr., morchej 12—15 pj., jěžina loboda 35 pj., hyrodźity kał 40 hač 80 pj., zybła 20 pj., liny 1,70 hr., schežuki 1,30 hr., karpy 1,20 hr., běrny zentnar nowe 4,25 hr., běły kał 15 pj., čežiwjeny 20 pj., prušnizy 80—100 pj., šlowki 35 pj., krušchwy 25—45 pj., jabluka 20—40 pj., wino w kitkich 40—60 pj., banje 15 pj.

Na žłotne wiki wječera schtwórtk w Khorježbuju.

běchu pschihwjesli 1310 prošatow a 231 běhakow. Te płačeschu

prošata:

małe	8—14 hr.
hrěnje	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

běhaki:

małe	22—45 hr.
hrěnje	48—60 hr.
wulke	70—95 hr.

Wiki běchu hrěnje.

Wiki wužitkowcho skotu wječera schtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 344 howjadłow, mjes nimi 328 młodych dójkow a wyšokošmjeličnych krumow a jałojzow, 11 byków, 5 prójdnikow a 90 čelatow.

Młode dójki a wyšokošmjelične krawy	280—550 hr.
Wyšokošmjelične jałojzy	250—460 hr.
Prójdniki k wjesanju a	
ke kormjenju po zentnarju	38—44 hr.

Na šwinjage wiki tam

běchu pschihwjesli 374 běhakow a 689 prošatow. Te płačachu

běhaki:

wulke	60—72 hr.
hrěnje	48—60 hr.
małe	30—48 hr.

prošata:

wulke	21—30 hr.
hrěnje	15—21 hr.

Pschikłajeja:

Wuczjownika pjekarskeho, Mičkler w Starym Lubiju.
Wuczjownika pschekupskeho, Reichel a Gyn, nakł. w Lubiju.
Holzu do domu, Thomašowe we Wječej.
„ hnydom do Běleje Wody, Mužakowska dr. 13.
Kuchařku za kantinu, schkleńczerija w Běłej Wodźe.

Na pschedaj:

Wobliek jymšli a uftr w Budyšchinje, Nowe hrjebje 7.
Wobłokaj za pachalow, w Budyšchinje, Schleßenergasse 6a.
Ša 9a delka na lewo.
Wóz dźěczazy w Wječej Wodze, Wilhelmowa h. 12.
Krowa podšobna we Worklečach 64.
Jałožka, ¾ létna w Jěžowje 16.

Esudniizy na pschešadźowanje

šobotu 20. oktobra 1928

w Halschtrowje w knježčej lišći dop. w 10 hodź.: jedyn vertik, wobraz, ichijaza maschina,
w Wiśkopizach dop. w 10 hodź. na šudnišchwje: wobraz, wobraz bros, žimała, tupališta wanja, dwójnaczny ejektor, tri tografiśkej pschiprawi.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.
Wiki žu mérne. Dowoš žita je wulki.
Dop. ¾12 hodź.: Žitne płačišny žu šešlabnjenc, kwas rojcze.

Wične płačizny štwórtk 18. X.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centa	w Lubiju za 1 centa
Pšeńca		10,25—10,50	10,30—10,70
Rožka		10,50—10,80	10,40—10,80
Ječmjeń (nalět.)		11,50—12,50	12,00—12,60
Wows		10,00—10,50	9,80—10,50
Syno		6,50—7,50	6,00—6,50
Słoma z maš. młóč.		2,50—3,00	1,70—2,50
Słoma k zasłanju		1,80—2,20	—
Słóma z ruku młócena		—	2,75—3,00
Běrny pola ratarja (nowe)		3,50—4,25	—
„ bać na železnicu		—	—
Butra		2,30—2,40	1,15—1,25
Jeja		0,14—0,15	0,16—0,17
Přešćene wotruby		—	8,20—8,50
Rżane wotruby		—	8,40—8,65
Pšeńčna muka		—	17,25—17,75
Rżana muka		—	16,75—17,25
Prosata, wulke		40—55	—
„ „ srénje		12—24	—
„ małe		—	—

Płačizny rěznego skotu na Drježdźańskich skótnych wikach

18 oktobra.

4 wol., 19 byk., 3 kruw. a jałoje., 572 čelat, 34 wowc., 731 swini.

Płačizny za
čelata: 1. 85—92, 2. 78—83, 3. 70—76;
swinje: (přez 300 pt.) 82—83, 2. (240—300) 79—82
3. (200—240) 75—77, 4. (160—200) 70—74
Rancy 69—73.

Poskičam:

čelace mjaso	punt **1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt **1.00—1.20** hr.
swinjacy brjuch	punt **1.10** hr.
howjaze mjaso	punt **1.10—1.20** hr.
mjasowa juška	**10** pj.
hejdašnu a jatrowu kołbasu	**10** pj.
kołbasowy šmale	**0.60** pj.
čopte kołbaski	**10—20** pj.
wšelaku kołbasu	**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje

rězniski mištr. na Šuleńskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Wikowańnja z jězdnymi kołami Fuhrmann

w Budyšinje na Horaćerskej hasy 10

jězdne kołu, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z płatami

Wčeywustoj. wuporjedźerńja

— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za kěrzny, kwasy a wuležty towaršstwow. :: Telefon 3091

Woschity wobkhod

za

nawočnicy, šiparje, (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Wilhelm Rudolph

Nachf. GEORG HALLER

VORM. HEINR. MÜLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR. 6

Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.

Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze

Twarju a tołodła wuprózdnjeńske

wupředawanje

Spěšne a dospołne wuprózdnjenje je zaměr, a zo bychmy jón docpěli, njetsmy so nadawkej maličkostnje bližili ale ze jenički prawym sréđkom

z wulkim zniženjom płačiznow

☆

Dźensa a sčěhowace dny

tunje dny dźěćaccje drasty

☆

Tunje hwory, kiž njejsu wjac hódne hač płaća, može jedyn wězo stajnje dostać, ale dobre hwory niže hódnosće kupić, to je jenož pola nas možno.

RUDOLPH

Nowe serbske knihi a knižki

Dr. Arnošt Muka:
Słownik dolnoserbskeje rěče a jeje narěcow. II. dźěl O—Z. 1202 str. 35 hr.

P. Romuald Domaška:
Tysac lět hnadowne město Rózant. Z wjele wobrazami, pyšny zwjazk, 57 str. 3 hr.

Jan Lajnert:
Wyskow sapy, sylzow kapl. Basnje. 59 str. 1 hr.

Michał Nawka:
Zmysł našich słowow. Zmyłki přeźiwo njemu a myslički wo nim. 48 str. 1 hr.

Józef Nowak:
Lubin a Sprewja. Wótčinska hra we 2 wobrazomaj. 22 str. 30 pj.

Měrčin Nowak: — Michał Nawka:
Dźěćatka hladajće - kajkeje rjanosće! Knižka za dźěći z pisan. wobrazami. 1.80 hr.

Mikł. Andricki, přest. Mina Witkojc:
Hanka. 77 str. 50 pj. dolnoserbske

Arnošt Hančka:
Pjaty kwas. Dźiwadłowa hra za dźěći w 3 jednjanjach. 19 str. 30 pj.

M. Hajna, přest. Mina Witkojc:
Petrolejowe źrěło. Hajno Nowy: **Serbska pšeńca.** 20 str. 30 pj. dźiwadło

Nawěšiki přinjesu wužitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wš. N.s płaći měsačnje we wudawarni 90 xl. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,30 xl. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde 6o. dr. z w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3667.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 30 stot. pj. Wobdełenje so stajece nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w n

Čisło (Nr.) 247 — Budyšin — Sobotu, 20. oktobra 1928 — Bautzen — Lětnik 87

Reparaciski agent we zniżenju němskeho wójnskeho dołha.

Reparacijski agent Parker Gilbert je w Parizu, Brüsselu a Londonje wo sniżenju wójnskeho wotschkodźenja jednał, kótrež dyrbi Němska njehnuśim swójskarjam płaćiś. Gilbertowym nanjeśe by so nimski wotschkodźenjski dołh dyrbiał na 60 milijardow hriwnow sniżiś. Němska by wobjawiła dobrowólnje pschipósnaś, so sniżenu summu w pśirownomnych termijach sapłaćiś. W Londonje Parker Gilbert njeje pokne pschihotowanje sa swój plan nametał. Jendźelski finanzny minister Churchill stejischo sa tym, so by jendźelskim staćanam njeśmědźa wjetsche kónc napołožiś, hdyž by Němska wotschkodźenjśi dołh wótśišł. Jendźelska by wěsto wšyknem praschenjam pschisunuła, kótrejž by na skónčne wuprawjenja wotschkodźenskeho praschenja poćahowała. Jendźelscy wěźowustojnicy pak wuzbiwaju sebje optimistiski kaž jich němscy a franzowscy kollegojo a njewěrja, so budźe by hižo w pschichodnym połlěcu pospomnjone dojednaś móc.

Přeměnjenje hamtskeho sudźa Wiskarskeje porhelnskeje kommisije.

Burlinski „Vorwärts" dhje wobźěcź, so je porheinska kommisija w Koblenzu z němskimi wyschnoseźemi wo praweniu swójeho hamtskeho žydła sa pad jednała, so by so druha wobsadźenska zona w Porheinskej wot wobsadźenskeje mocy wuswobodźiła. Swójaskarska kommisija je ti rěcy njenowała, kótrejž bychu so jej hodźiłe, a to Wiesbaden, Mainz a Speyer. Najskerje so wona do Wiesbadena pschesunyła.

„Hrabja Zeppelin" pječa lětsa hišće raz do Ameriki poleći.

Bohdowski sastupjeć dr. Eckenera w Ameriki, Hugh Allen, je nowinarjam wótśišł, so „Hrabja Zeppelin" 27. oktobra do Europy wróćo poleći. Sa nawrótne pućowanje je dr. Eckener so powětrownej łódźi dwě wóźom městnow rozpadnuśo, so to pak je so tśi króćej telko samojitych Amerikanow samolwisko. Někotrym naprascenjam sa próstwu městnami su so schekt we wusokosći 3000 dollarow płaćiłe. Amerikanam pak, kótrež njemóža tón króćej městna dostaś, dyrbi so składnosć posćiśiś, so bychu žebi do druhe samóśe leśenje měsno skalali, pschetož „Hrabja Zeppelin" w nowembrje abo spočatk dezembra druhi króć do Ameriki poleći, prjedy hač so powětrowa łódź do synthetiskeho hnarišća stoji. W nałěcu a lěcu pschichodneho lěta chce „Hrabja Zeppelin" wjazy króćej do Ameriki a wróćo do Europy leśeć.

Nowe dawki.

Na sjězdźe jenotliweho wikowanja je němski wikowanski minister Hilferding wótśišł, so w pschichodnym finanznym pólsu wudawki wo 600 milijonow dołhody pschesahaju. Zbytk njedostatk z tym nastanje, so by wotschkodźenika summa na 312 milijonow powjetśiła, wupady dawkow 165 milijonow a pobrachowaze pschesyłki 125 milijonow wusłuźiła.

Jebanstwo z němskej wójnskej pożćonku.

W nałěcnosći Stinnesowsko jebanstwa z wójnskej pożćonku je Minska policija po poruczniznoći Barlinskeho krajneho sudu 31kśmeho Salomona Dunkelblumna sajała. Dr. Dunkelmannom, kótryž so w Němskej a Hollandskej pod mjenjom Siegfried Dunkelmann mjenowaše, bě policija lětsa wukaz wudała. Dunkelmanna su w lěcu 1919 na pjeć lět z Awstriskeje wupokałali.

Jednanje wo němsko-pólskim wikowańskim zrěčenju so pśetorhło.

Kaž je dopředka widźeć było, je so jednanje wo němsko-pólskim wikowańskim zrěčenju rozrałoły. Dźiwaja na powołanje němskeho ratałstwa je so němske knjeźerstwo pólskim jednanjam w nastupanju wuwosa ratałskich wuploćowanjow do Němskeje zapowědźiło. Jednanje je so tohodla pśetorhło. Němscy sastupjerjo so bliźiśe dny z Warschawy do Němskeje wrócą. Zanych wuhladow njeje, so by so jednanje pśiducy abo pósłducy wobnowiło. Němsko-pólska cłowadobeźka wójna so dale powjedźe.

Pólscy a němscy pśekupcy jednaja.

Mjes tym so němscy a pólscy sastupjerjo wo nowym němsko-pólskim wikowańskim zrěčenju njemóža dojednaś, su so němscy a pólscy pschekupcy do Wróśtkawja konferencu swołowali, kótrejž so z transportskimi a wobchadnymi praschenjami a spichodnym hromadźeńkanju pólskich a němskich produktowych burjow saběra. Tónle sjězd na sakładu na wotstorcenje němsko-pólskich jednanjow wo wikowańskim zrěčenju demonstratiwny wósnam. Pschitkad 40 sastupjerjow pólskich wikowańskich komorow a wulkowikowańskich swjazkow, statneho wuwoseńskeho wustawa a swjazkow pschekupskich towarstwow z zbjeze Pólskeje pokazuje, so ważne hospodarske kruhi Pólskeje tole wotstorcenje jako nakhwilne wobhładaju a tež dale na nusnosć pokazuja, so dyrbi so z Němskej po możnosći bórzy k porjadnym hospodarskim porćahanam dóńć.

Wójdna agitacija z revolvrom.

Bergedorfski lawniski žud je schtyrjoch nkodnych dźełaćerjow, kotrychž su njedawno pschi Gerstbachskich njemerach z revolvrami wobroženych nadeschli, k sajstwu po schójcz mětajucy sajudźił. Jedyn je sajudźenych sjawnje praji, so je dwaj revolwraj je schtyrzeći wuttźelemi munizije k žebi tyknył, so by kommunistisku agitaziju podpjerał.

Strajkowe hibanje w Hamburgu.

W Hamburgu dźiwi strajk pschistawnych dźełaćerjow pschibéra. Wschędnje je jemu wjazy dźełaćerjow pschisamknuje. Póbła teho strajk łódźelnjarjow tśi njedźeśe traje. Kaž „Hamburger Echo" pischo, hischće tež strajk łódźnikow hrozy. Wupowědźeny mjedowy tarif 31. oktobra wotběži. Dotalne jednanja wo nowym tarifu su hač dotal njewuspěšne byle.

Poincare, Churchil a Gilbert radu składuje.

Jendźelski pokladowy kanzler (finanzny minister) Churchill je pjatk rano w 5 hodźinach njenadźity do Parisa pschijěł. Wón je so hromadźe z Parkerom Gilbertom a ministerskim prezidentom Poincareom wo pomjenowanju wězowustojnych finanznje kommisije rosrěcał, kotrejž ma so po wobsamknjenju w Genfu postajiś. Kaž Havaska agentura powě, wschě so sajimowaze knjeźerstwa žebi bliźiśe dny wo tymle praschenju swoje ménjenje mjes sobu dźěła.

Churchillowy wopyt w Parisu je so němskemu knjeźerstwu njedźiwał. W Barlinje maja jón jako znaneho, so wuradźenja wo wucehnjenju wobsadźeńskeho wójska z Porheinskeje do pśedka du.

Wopschijeze jendźelsko-franzowskeho łódźtowoweho dojednanja so wojsewi.

Na nowy tydźeń jendźelske knjeźerstwo z běłej knihu w parlamenće wopschijeze jendźelsko-franzowskeho łódźtowoweho dojednanja sdźěli. To šame so tež w Parisu stanje.

Dwaju Italjancow w Francowskej zajeli.

Parizka policija je dwaju italskeju stacjanow, Gandina a Montefiora, kotrejž w Nizzy a Marseillu bydleschtaj w Marseillu sajała, hdyž ho hotowaschtaj, z wopačnym pućowańskim papjerom a tajnymi dokumenty do wukraja wotpućowaś. Montefiore je so pschi pschesłuchowanju psched wotpućowańskim žudnikom wusnał, so je sa jenm wukrajnu nuóz jako spion dźełał.

Nowy pospyt nad Atlantiskim morjom pśelećeć.

Korwetny kapitan Makdonald, offizěr jendźelskeho łódźstwa, je so brjedu z lohkim lětadłom z amerikańskeje kupy Nowofundlanda na lět nad Atlantiskim oceanom do Jendźelskeje puśeczył. Makdonald je 28 lět stary a zyle šame lećeł. Dokelž so wo nim njeje ničo žłyšało a widźało, so boja, so je snjesbožił a so w morju tepił.

Wulka skazanka za juhosłowjańske żeleznicy.

Lětša w lěcu je juhosłowjańske ministerstwo żelesnizow z němskimi firmami wo podawanju żelesnjeho materiala w hódnoće nimale 100 milijonow hriwnow jednało. Juhosłowjańske żelesarske pschemysłowstwo je pola ministra wobchada zakroczyło, so by pschi tajkej skazanzy na domjacy pschemysłowy dźiwało a so bychu so do wukraja jenoź skazanki na material dale, kotryż so njemóże w Juhosłowjańskej wudźełaś. Kaž je „Vreme" wótśišło, je juhosłowjańske wobchodowy minister do tejele žadosće swołał. W tych sćichich dnjach so konkurrenza na podaczu potrěbneho materiala wupische, z cźimž so domjacemu a wukrajnemu żelesarskemu pschemysłowstwu składnosć posćeži, so pschi podawanju materiala wobdźěliś.

Antisemitiske nasylnosće w Budapeszu.

W Budapeszitskej wyšskej techniskej schuli je schtwórtk k antisemitiskim nazylnosćam doschło. Jeneho židowskeho studenta tak smorskachu, so bjes wědomja leżo wosta. Jeho su dyrbjeli do thorowinje dowjeźś. W fakulće ludowego hospodarstwa su tehorunja židowscy pschekrośeńcy. Židowskich studentow se žłyšeńskeje sale wuhnachu. Też tu su někotrych židowskich studentow tak nabili, so su jich dowjeźeli thorowini pschewodaś. Nowy wukas ministra rosnjeseńja je nastork k tymle njeměram dał. To nim šmě so 40 židowskich abiturientow do wyšskeje schule pschijěś.

Proces pśeciwo kommunistam w Pólskej.

W prozeju pschećiwo 35 zabostawam bělorusinje ratałskeje a dźełaćerskeje Hromady, kotrejž je so psched Wilenskim žudom wjedź, je so schtwórtk wuhud wosjewił. 22 wobsokobow, kotrejž běchu dla wjeselepschenadu wobschkodzene, su k khłostańi na 1½ hač do 4 lět sajudźili. 13 wobschkodzenych je so wuwinowałko.

Generalny strajk w Marseillu.

Kaž je z Marseilla powě, su tamnišći pschistawni dźełaćerjo schtyriadwaceźihodźinski generalny strajk wobsamknyli, so bychu pschećiwo wusamknjenju strajkowych łódźnikow z dźěła protestowali. Wuhlowi a dokowi dźełaćerjo su žebi žlubili, so njebudźa sa zuse łódźe dźěłaś.

Lorda Peela sa indiskeho statneho sekretara pomjenowali.

Lorda Peela su za indiskeho statneho sekretara pomjenowali. Jeho pschedchadnik w tymle sastojnistwje lord Birkenhead, bo do pschekupskeho powołanja wróći. Ministerskemu pschedsydu Baldwinej je rjekł, so je na pschecu se politiki wróćo sesehnje, so pak so wot Baldwina a jeho kollegow w dospołnej sympathiji dźeli. Na Peelowe městno lord Londonderry jako prěni kommisar za sjawne dźěła stupi.

Łódźski generalny strajk so rozdrěchja.

Strajkowe hibanje we Łódźskim industrijowym rewěrje popuschćeźuje. Schtwórtk su to někotre wotdźělenja městowych dźełaćerjow k dźěłu wróćiłe. Też pinćownikoju su strajk spuschćili. Kofejownje a korćmy su tohodla sajo wotewrjene. Też w měschćańskej rěsarni je sajo dźěła. W Petrikowje, hdyž je je generalny strajk wutoru w nozy wojsewił, njejźu jeho dźełaćerjo słyša kedźbu měli. Skoro wschudźe je so dale dźěłało. Jenoź w Petrikowskej manufakturiskej fabrizy je so dźěło sastajiło. Sta to su łonu dźełaćerjo textilineje fabriki w Bialostoku pjatk 19. oktobra rozbudźili strajkowaś.

Drohota w Ruskej.

Ruśe knjeźerstwo naprawy cźini, so by w pschichodnej symje hrožazemu scherjenju hłoda w někotrych dźełach Krymskeje potłuknyło a w połodnischej Wukrajinje wobarało. W tychle krajach su w nimo měry žuchim lěcu žywy sahinyłe. Też w druhich stronach Ruskeje je žito jara žadne. W městach psched pschedawarnjenmi žiwnosćemi ludźo hižo nětkole z cźerjódami cźakaju, so bychu žebi dźěłu žiwnosće kupili. Kaž za cźaz šwětowoje wójny je žiwnosć ludźom nětkole sajo pschidźeluja.

Jednanje mjez Beegradom a Zagrebom.

Po namołwjenju juhosłowjanskeho kuježelstwa je sa-pôstanz Meilosch Swawežić, zbohuslaw stronu hamoštatnych demokratow spytał, mjes kuježelskowymi stronami a chorwatiskej ratarskej demokratiskej stronu wo wuraunanju swadu jednacź. Pribiečejewicź ham je spožilk, so njeje swólnowy, žo ſ kuježelstwowymi stronami sjednacź, dokuž žo kuježelstwo a famylstwo njeſtej rospuschežilej. Nawjedowaju politiscy pak ſtejiſchcžo saſtupuja, ſo może žo ſtupſchtina hakle rospuschežicź po dowuradžanju należnych ſakonjowych naczilkow a finanzneho rosliczenja a po dospi-czu ſahadneho dorosumjenja a wuraunanja konflikta kotryż je ſ kwaſowymi podawkami w ſtupſchtinje nastał. Dwarſki minitier Andželowicź, dalmatiſki demokrat a zbohuslaw demokratiſkeje kuježelſkowoje ſtrony radźi, ſo by žo Khorwatam ſpchemérjena liczba ministerſkich ſydkow pſchewoſtała. Wjetſchina ſtupſchtinskich zbohuſtawow pak na tym wobſtawa, ſo dyrbi hiſchcže do rospuſchczenja ratarſko-demokratiſka ſtrona w Khorwatſkej a Dalmatiſkej pſchi-powedźicź, ſ kajkimi wólbnymi hebſami chze do nowych wólbow wuſtupicź. Hacź dotal ſu ſwoje ſtejiſchcza we t'mile naſtupanju jenož khorwatſku federaliſtoju wuprajili.

Madźarsko Burgenland wróco žadaju.

Madźarſki miniſterſki pſchedſydа hrabja Bethlen je tele dny w Schonthronie rěcź měł, w kotrejż Burgenland ſa Madźarſku wróco žada. Po ſwětowej wójnje je ententa Burgenland, dokelž je jeho wobydlerſtwo němſke, Awſtriſkej pſchidźelila. Awſtrikke kuježelſtwo hebi tohodla na to njepomyſlli, Burgenland dobrowólnje Madźaram wrócicź. Awſtriſi pôſtanz w Budapeſtu je po rěcźi madźarſkeho miniſterſkeho pſchedſydu hnydom inſtrukziju doſtał, ſo by bjes kondźenja madźarſkemu wukraſnemu miniſtrej ſdźelił, ſo je rěcź hrabje Bethlena nowy njemér mjes burgen-landſkim wobydlerſtwom ſwudźika a ſo może pſchecželſki po-mér wobrośicź, kotryż je mjes Awſtriſkej a Madźarſkej hacź dotal wobſtał.

Aman Ullah swojich přećiwnikow wotprawić dawa.

Po powjeſcach, kotrejż ſo ſ indiſko-afghanſkeje mjeſy do Londona doſchle, ſo ſu w afghanſkim hłownym měſcze Kabulu jeneho wyſchſcheho měſchnika hromadźe ſ ſiłomi druhim duchownymi wotprawili. Powěda ſo, ſo ſo hiſchcze wjazy wokobow wotprawi, kotreż ſo kralowym reformſkim prózowanjam pſchećiwjeja. Mjes wozbami, kotreż ſu ſajeli, je też pječa kralowy bratr.

Ljetanſke njebjeſa w Ameriſy.

Junkerſke letadło ſchwórčk nad mjeſtom Atlantiſ City lećeja ſ wyſokoſcže 1500 metrow k ſemi padźe. S wóſkom wozbow, kotreż w nim ſedźachu, je jedyn bankier ſaraſy. Druha wozboka wumrje po puču do ſhorowiny. Tam-nych ſchešći wozbow ſo tak cžežko krani, ſo ſu w ſmjertnym ſtrachu.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Sobotu 20. winowca

Wendelina

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

* 1787 Dawit Bohuwěr Głowa (Kopf) w Čornym Khołmcu pola Wojerec, jako autodidakt (samowuk) pſiſwoji ſebi telko wědomoſcže, zo może ſe w Serbach jako wučeř ſkutkować, a to w Kokrowje, Prjawozu, w Popojcach a Khoćebuzu. Dla ſwojeje wučeřſkeje wuſtojnoſcže powoła ſo jako wučeř na ſeminar w Nowej Calli, hdźež hač do lěta 1825 zawoſta a potom ja-ke dohladowař wuſtawa za zanjerodźenych dźěći we Barlinje, hdźež je hač do lěta 1836 ſkutkował. Tu je jako wumjenkar 2. nov. 1865 jako wyſokočeſcženy ſó-dźiwe 78 lět ſtary zemřeł. Běſe ſwěrny přećel ſwojeho ſerbſkeho ludu, je wſitke narodne próſowanja ſpě-chował, ze ſwojich zběrkow je najdrohotniše ſpiſy a chował, ze ſwojich zběrkow je najdrohotniše ſpiſy a rukopiſy do knihownje Maćicy Serbſkeje darił. Sam je wjele ſpiſow a kěrluſow hornjo- a delnjoſerbſkeje ze ſwojeje wuſe ſběra, tež je při wudawkach hornjo- a delnjo-ſerbſkeho noweho teſtamenta, kiž Britiſke bibliſke towařſtwo nakładowaſe, ſobu pomhał. — Najprjedy towařſtwo nakładowaſe, ſobu pomhał. — Najprjedy zasaſky přenjemčowař w Malinje, ſta ſo z jeho na-božnym wobroćenjom też jeho narodne! Spózna, zo je to Boża wola, zo kóždy Serb ſo dźerži ſwojeho ludu. Jeho poſlednje ſłowo běſe: „Ja lubuju Serbow jara a chcył jich nětdy rady wſitkich na prawicy Kryſtuſowej ſtejo widźeć." —

† 1892 ſprawny ſerbſki wučeř Domašk w Bolborcach.

1849 założi ſo towařſtwo delnjołužiſkich ſtudowacych „Łužica" w Khoćebuzu po namołwjenju młodeho Korle Aug. Jenča.

Bóh chce, zo byšće zakhowali
Sej swoju ſerbſku narodnoſć!
Bóh chce, zo byšće wukubłali
Tych wótcow ſwěrnoſć, poboža-
Bóh chce, zo byšće lubowali
Rěč swoju swoje žiwe dny,
A ſwěrni Serbja zawoſtali
Hač do poſlednjej hodźiny.

Michał Dom[illegible]. —

Přiłowo: Wohladane njeje dohladane.

*

Njedźela, 21. winowca.

20. njedźela po ſwj. Trojicy, — 21. po Swjatkach.

Ze zběrki: „Serbow 365 a 1".

† 1878 Mjertyn Grys, wučeř w Nowej Wsy pola Pienja w Delnjej Łužicy. — Jako wučeř je ze wſej raznoſcu wuſtupował za prawo ſerbſkich dźěći. — Njeje doſć znate, kak njebojaznije je ſo přećiwo konſiſtorialnym ſulſkim radźićelam zadźerżał. Ro-dźeny běše w Hochoczach a na wučeřſtwo bě ſo we Starej Calli přihotował. — Nimo toho wobſedźeše njewěſdne čelne mocy, zo ſo nikoho njeboješe. Mjer-tyn Grys běše pak też jara dobry pěſnjeř, jedyn ze najlěpšich delnjołužiſkich. — Wuda zběrku: „Dwa-naće kěrluſow", kiž je zwjetša ſam pěſnił a to jara rjenje, a druhu zběrku: „Spěwanja młodym a ſta-rym, tužnym a wjeſelym". — Grys njeje jenož na-božne, ale też rjane ſwětne pěſnje ſpěſnił. Nětko naj-maka ſo też w Časopiſu Maćicy Serbſkeje. — Do „Bramborſkeho Casnika" a do Tešnarjoweje zběrki ſrijow je wjele přinoſował. — Mjertyn Grys běše ſerbſki original, dobry človjek a ſprawny Serb. — Radźi liſče dźensa na njeho ſpomina. —

1846 założichu ſeſčo ſerbſcy młodźenčeje w Prazy towařſtwo Serbowka.

Přeproſenje na *Sprejčanſku kermušu.*

Ja tudy z časom wozjewju,
zo změjemy my kermušu,
dźeń jědnatoh' oktobera
ſo w Sprejcy kermuš ſpočina.

Ja lětſa wjele njezměju,
Khiba zo jednu huſyeu;
tón ſuchi rips ſo njekormi,
runjeż ju kormju z běrnami.

Też tykancow ja njepjeku
a přećelow ſej njepreſu;
te móhli mi to za złe wzać,
zo njemóžu jim tykane dać.

Z lěta [illegible]

Přiſłowo: Swěći ſo, kaž dračowe khołowy.

*

— **Wo wjedrje.** Schkleniza wocža wječera jaſno na ſtupacź. Po jdaczu ſu wyſchiny nad hrjedźelu ſtarſe leżace, wiſu na naſche wjedro doſtałe. Dokelž ſtejachu w pokoju nimo cžahaze, pichtlaw ſ wołnoſkowych kołow tych morjow ſaraczuja, że wětr mikh. S wječzora wotpad jaſno nowe nižiny pſchikhabźeja. Tehodła wotpanje wjedrje trochu wijzaty. Na połach ſo jwubjerinje rjane dźeła. Naſch wjedrawuſtojny ma ſa pſchichodny dźeń ſcžakowaze wjedro ſa nožne: Njedźelu rjenje a ſuche, pôndźelu a wutoru wětrojto, hrjedu, ſchwórčk a pjatk ſa kritiſke wuhladny, ſobotu rjenje. — Jutſje, 20. njedźela po ſwj. Trojizy, ſkładža ſlónczko 6,37 hodź. a ſtawa ſo 4,52 hodź. Měſacžk ſkhada wop. 2,16 hodź. a ſtawa ſo wječzor 9,40 hodź. — Jutſje je mlody měſacžk. Pſchi-dźenak ſtaja cžyſte a rjane dny. — Wječera wječzor we 7 hodź. barometer 742, hygrometer —2, thermometer wo dwjo +13. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —1, thermometer w nozh +9. Wuhladny na ſuche wjedro.

— **Dźeſuńſtiſke wiſi.** Butra ſo dźenja cžeſtko pſchi-dawaſche a płacžeſche 1,25 hr., jeja płacžachu 18 pj., a punt twaroha 25 pj., kapońti 1,20—2 hr., ſtare kury a kapony 2—4 hr., hołbje 60—80 pj., ſarſane ſuby i hrjwnu hacź 1,20 hr. po puncže. — Na ſeleninowych wiſach płacžeſche punt cžeſwjeneho a běleho kola 15 pj., wuſkeho 20 pj., zyble 15 pj., tomatow 30 pj., mochowe 20 pj., ſellerija 40 pj., róża ſydrojteho kała 20—80 pj., punt pruſnizow 80 pj., litr 85 pj., punt jabłukow 10 hacź 35 pj., kruſchwow 15—30 pj., běrnow 5—6 pj. a zentnar 5—5,50 hr., litr wolija 1,60 hr.

— **Nowa autobuſowa cžara ſ Budyſchina do Wětoje Wody** wotewri ſo jutſje njedźelu 21. oktobra. Wěſchene budźetaj dwaj wojaj w kóždu ſtronu jědźiłoj. Přeni au-tobuſ wojdże ſ Budyſchina rano 5,45 hodź. a dojdże do Wětoje Wody w 7 hodź., hdźež je hnydom železnjſke pſchiſamknjenje do Muſakowa, Warſchcza, Khoćebuza a Barlina. Wós wróći ſo po khwilu ſaſo ſ Wětoje Wody (7,25 hodź.) do Budyſchina a je w Budyſchinje 8.40 h., hdźež je dobre pſchiſamknjenje do Drježdźan. Druhi wós pojdże ſ Budyſchina wječor 19,35 hodź., dojdże do Wě-leje Wody 20,50 hodź., wotjedże tam ſaſo tam ſaſo 21,30 hodź. a je 22,45 hodź. w Budyſchinje.

— **Nowa autowa cžara ſ Budyſchina do Kamenza.** Wotmuſtena autowa cžara ſ Budyſchina do Kamenza wotewri ſo ſchtwórtk 25. oktobra. Wobkhad na tutej cžarje budże pôſta wukonjecź, wjedniſtwo wobkhada pak na pôcže w Kamenzu.

— **W Budyſkim korporniku dźełacej njeſpokojom!** Do-wěrniſy ſa firmu C. G. Tietzens Erben a wubjerk wěr-cželow je po dokładnym pſchepruhowanju wobſtejnoſcžow roſpruwnu podał, kotraż na to pſchindże, ſo leži w ſpo-měrcželow, ſo ſo w korporniku tuhim dźełacej njeſpo-ſapocžuje, ale dźiwa wocžakacź, że kajkemu kónzej jednanja dowjedeu, kiž ſo je ſajimzami dla pſchewłacža dźełacžanje wu-měrnaju. Sa wěrcželow, kotřiż maju ſo wrěni pſchejeć, je tu 1 300 000 hr. Wſchipôſnate ſu też ſadanja pſchiſam-nych, kiž wuczinja 1 400 000 hr. Pſchiwuſni pak ſu ſo-ujeſ hacź do 100 000 hr. ſlubili, jeli dyrbjałe trěbne ſu-ſo bychu ſo dźełacžerjam jich nałutowane kroſchki wu-cžaſi mohłe. Pſchekupkim perſonalej a pjerjam pſchi-ſtam ſu měſtna wupowědźili.

— **Budyſkie hapiti** ſu wſchědne dny hacź do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nóżny ſtu-bu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena hawſka ſ nu-ſkacžnym wotmuſnjenjom. We oktobru je to Mjeſchczan-hapiſka na ſ[illegible]wym torhoſchcžu.

Józef Knap:

Mužoło a hory.

14] (Pokračowanje.)

Schtyrjo, pjecžo khłapzy jeho wobdachu. Cžujeſche, kak jemu jedyn ſahahſche za krk. Saſchahnje ſ ſkowa kaſ, ſo ſo wot toho pſchimanja wuſwobodźi. Ale jeho ſnowa ſaſo hrabnychu, tónkrócź ſa kochlu pſchi krku. W pſcheczivni-kowej ruzy ſabłykny ſo nóž.

„Sarěſoj jeho kaž jehnjo", wukſchiknu někoho. Cžuje-ſche, kak druha ruka jemu hłowu naład tłóczi, ſo by krk wupjał. W poſledniej ſekundze jemu do moſnow pſchiſtó-dźe kopnyeź pſcheczivnika do brucha a tak wón też ſezjini. Wuſpěch ſo hnydom pokaſa. Ruka, kiž dźerżeſche jeho kochlu, wotpadny. Shraba ſo ſ poſledními mozami, wu-ſwobodźi ſebi pjaſeſi a morſkaſche dźiwje wokoło ſo.

Bě ſwobodny.

Saběža ſo do teje ſtrony, hdźež běchu hynoſo a bacža. Tak doſtachu ſo ſe ſjedźiſmy won, ale trajeſche to jaſo jenož wokomik a nětjachu nutsdobywarjow ſa pjatami. We tym wokomiku napadny Adamej, ſo by na rubjenikow pžy naſchczuwał, kotreż tu hacź dotal jenož pobkhowachu a ſtu-rowje ſchczowkachu, nacžinniſchi ſ tym hiſchcže wjetſchu haru.

Duboſch ſaſtoczi wujo pſcheczivno nadpadnikam, ale Ssurma, mějo to hižo w krwi, bjes jenicžkeho ſaſchczowk-njenja hrabny prěnjeho lěpſcheho, kiž pſchindże jemu do brišnyu, pucža, . . . a hnydom na to ſtoczi druhemu ſ na-ſwjatnikow do wobliča, kiž nakhili ſo poſdże ſa kamjenjom. Saſtłyſcha ſo hroſne ſaſchczitnjenje, pſchekhuſchiwſchi druhe rejenje. Bě widźeć, ſo ſu pžy w prawem cžaſu do boja ſahahnyłe.

Chłopy, pſchekwapjeni ſ tutym njewocžakowanym woſchiuſom wojowanja, pokaſachu na wotkmit pſchekłapje-nje. A to běſchtaj ſaſo hižo ſynaj Petrowiczej, ow tutaj wutrobitaj khadli, kotraj wobnowiſchtaj napadnjenje Petrowicź ham běſche nuſowany, ſo ſtobu do toho wojo-wanja dacź, pſchetož njehodźeſche ſo muſlicź, ſo by w taj-kim dźele ſo pſchetrjebjicź dał, cžim mjenje wot ſynow.

Ale tu hižo Rězucha, ham hižo njekmany do boja, pſcheběhowaſche wot jeneho k druhemu, ſo by jich ſ bjeſny wotworhnył. Wuhlada, kak wot koliby ſo dwaj ſe ſekeraml pſchicžeřitaj.

Nóž? Ow, ſnajemy taſke hraczi. Pſched nožom ſo njeczěła. Sčekera je wěc bóle ſmažliwiſcha. Bě hiſchcže hbožo, ſo njebě nichtó w kelibje hiſchcže iſčěbnu bróń po-kaſał.

Pžy ſchikłachu wotſtup, ale też na nje ſawołachu. Wu-pječi nimo drobnjičkich ranow, kiž ſo njeličža, běchu tři ſranjenja na ſtronje nuts dobywarjow, jedno ſe ſekeru, kiž bě ho ſe ſamžnej njewobkhadliwoſcži ſtuczilo, druhe ſ kopnyenjom do brucha a třeče wot kuſnjenja pſa. Se domjazych bě Ondra ſ nožom ranjeny, ale na hbožo niz ſtrachcžne. Potom ſczini ſo pſchimér, kiž mohł ſnadnje ſo pſcheměnicź do wěra, dokelž bě na wobčmaj ſtronomaj wola k dalſchemu biczu wopſtakła.

To ſo njebě hiſchcže ſtało, ſo by Petrowicź nochował, ale wopraudže bě nadpadnikow jdnacže, njech też pjenych. Běchu cžim dźiwiſchi a khrobliſchi. Mjeliczi-li ſo bacža, ſtojachu pſcheczivno nim tžjo.

A hižo tej tutym tžjom njeběſche njeſnate, ſ kim maju cžeſcź. Njedočžiwſy běchu Wažyy — zwólha ſ na pol dźiwich kónczinow, wojowarjo ſ nožom a rubjeznym ſmětko-ſnaczi. Je hbołota, wróczeja ſo nětkhaže ſ lěka ſ dźeła a wupytuja ſebi nóſłeh na tole wałchnje.

Se tłym ſ nimi nicžo njewuczinimy, kaž je widźecź", praječe Rězucha, „hiſchcže tas ſpytam to ſ nimi ſe dobrym."

Wonzy pridy ſo rosběžawiſchi, ſtojachu tu ſaſo we cžrjódźe, cžakajcy, hacž bychu je do wobhrodženja ſahnali. S mozu hižo ſmjerči padachu.

„Ludźo, wuživajcže rołom", ſawoła bacža na nadpad-nikow, w kolibje ſo tola wſchitzy ſpacž njepomjeſcžimy.

„Ty ſo tam zyle wěſcže njepomjeſcžiſch, ja to cži rukuju, klinczeſche wotmuſowa mała ſdwórliwa.

„Macže jenož nječhto kroczeli dele", njeſtrachcžowa ſo přenim njewuſpěchom, poča bacža dale jednacź.

Ale bu ſnowa wobkruczeny w podarmotnoſci ſwojeje poczinanja.

„To tam tola ty ham doběhni."

„Hladaj ſo, ſo cže tam njedopſchewadźimy."

„Jenož pſchiłkes bliže!"

„A kaſaj ſebi nječhto, ſo by cži bruch ſeſchił. Do pi-hižo! Hebe!"

Wichitzy ſo ſchcežerjachu a teptachu w kolibje ka-ſahnywſchi hiſchcže ſnowa ſwinjeczu na ſwjenju brow-

Muzam pſchi ſtadle bě rołom wuſchoł. Stajł ſo namjet, ſo by jeden do dola dele doſchoł po ludźi ſ moz, ale ſchtó poczehnje ſo w nozy do hór cžim ſ budże-li widźecź, ſo tam na njeho cžaka baj ſ chłopami. Nažyy. Nimo toho by tu wo pôłła ludźi njeſtej kóždy ſe ſchtyrjoch muſi bě tu něſko tym druhim wjer-njſchi.

Tuż bacža poniji wo wjele ſwoje žadanja a poczi-jednacź.

„Tak dajeże nam ſnajmjeńſcha bejne dóſcžiſi a ſ jow, ninaju-li wonzy pſches nóz woſtacź njedotyc-

Wěſche to muż w kóždem naſtupanju ſtarokſcžiwy ſwoje Boże ſtworjeńſcžka.

A ſpodźiwnje, na tole pożadanje. Wažyy njewu-ſłuſchi a cžinjachu, wo cžoż ſo proſcheſche. Wſchitzy wſchikko. Dejſtiſi łětachu dałoko wot ſtalaſcha, ſo by domjazy kedźbu dawacź, ſo by jena abo druha bóſcžka do khłowy niefleczała.

Też dalſchemu pſchecžu ſo Wažyy podwałchu, ſo ſpomnizſchi, ſo pak je to poſłedni třócź. Mjetachu kobaty ſ kolibu won.

(Pokračowanje ſcžehuje.)

Dźěłowy haut w Budyšćinje. We wokrjesu Budyšćinskim bě dźěłowe hamta běšče 15. oktobra dospła 2437 wobsedźenjow, kotrjž podpjeru dóstawachu, a 151 nusowne dźěłacerjow. To je w prěnjej połojcy oktobra pschi wobsedźenjach 475 podpjerarnych, kotrjž běchu pak pschi spočatku hižom bjez dźěła) a 8 nuskowych dźěłacerjow. Se wšěch dźěłacerjow dźěłasche 36 w měsće Budyšćinje, wobdźělnjej Bjelkopšej wotnožby a 74 zwonka wokrjesneho hamta. 1158 dóstawarjow podpjery budźe w měsće Budyšćinje, 652 we wjesnych gmejnach Budyšćinskeho hamta, 242 w gmejnach Wětkopšeje wotnožki a 160 w gmejnach Rumwalšeje wotnožki. Po druhim podpjery dóstawa 2159 podpjeru za dźěłonjemježnych, 188 krjsownu za šatarsku podpjeru.

Ruc̆ z Ezernjerz je po wobsejwanju Budyšćeje wokrjesneje rady wjes Sokonosorschizańskej dróhu a wjerchami šawrjenu, dóniž nałožowanje njebudże hotowe. Zdźěny wobkhad pokazuje žo na Sejdow a Sšonu.

Sapałanje nowjeho Budyšćeho hamtskeho hejtmana. Wutoru 30. oktobra pschiw. w 12 hodź. kuje wokrjesny hejtman Richter za nowjeho Budyšćeho hamtskeho hejtmana pomjenowanjeho knjesa hamtskeho hejtmana dr. Sieverta w Gudźi z hościenzu w Budyšćanskim do jeho twórnjeho sapałanjstwa sapokasa.

Lic̆ina dobyczow 6. Zwingerskeje lotterije je žo wot a je sa sajinzowu też we wudawarni „Serbskich Nowin“ na Lawšich hrjebjach 4 wupołožena.

Kradnył je něchtó w nozy na 17. 10. 28 we wokolinje twarjenja salěsnyschi 2 poraj muzejcych stupicharowanskich, wulkosce 41 a 42, 4 pory nowych stupjunow wulkosćow 37, 38, 41 a 2 róle jaroweho pobuschowego kule, kiž běschtej něhdże 30 puntow wažeštej. — Wo wyšowne zdźělenja prošy kriminalne zastojnstwo we Budyšćinje.

Lubija. W pschitomnosći sastupjerjow sakskeho rossadnego a finanzneho ministerstwa a wurjadnje bohatych hojebjenskeje zhromadźizny poswjerješi žo tu sandźenemu nowa turnowarnja a zwjedźeńska hala Lubijanskeje wyschicheje schule. Pozwjerješiłu rěcź městor wyschicheje studijowy rada dr. Popig. To je sakska statna schula, kotruž je druhu turnowanju

Lubija. Hornjoluźiska zokrownja w Lubiju je we synskim dźělom sapoczała. Je 200 nowych dźěłacerjow pschijatych, so w njej nětko z 52 stajnymi dźěłacerjami a 18 wašišimi rjemjeślnikami, kotrychž dźěła je tłónjecnym twarjenju tohornuja pschiwoženych 270 w zokrowni dóstawa. Tak su mnohi dźěłacerjo a saisonscy dźěłacerjo požadane dźěło dóstali.

Njeswjerz. Wot schwórtka sahdźenego tydzenja běsche je w ferskich wuczobnik shubik. Běsche pschiwoženy swojemu wopytschećelu a žo bjes śleda shubik. Serjedu dopoldnja dóstachu Wojerowska policija wot Drjezdźanskeje policije powěsć, so je shubjeny pachoł w Drjezdźanach a so maju zdy po njeho pschijěć. Młodźenc je jako dyrbowanski znaty.

Lutow. Botanisku žadnostku móżemy we Lutowiskich pschiwach na dróhy do Ptaczej wobkedźbować. Topoły, kiž bjechu drohowych lampow stoja, maju hischcze selene listo. S brunch, wot elektrisneje źiwnosći sdalenych topolow je lisćicho hižom swotpadało abo je snajmjenscha hižom žolte. S elektriskim swětłom, kiž žo tam pyches zyły noc swjeći, je lisćo rjenje selene wostałe a wostanje na stromach schtomach dleje wisacjo. Tu wéż žu hižom toni wodopadowali.

Wětrje Wody. Schtwórtk wjeczor 1/2 9 hodź. jawohladu mołnjowu woboru na Budyšću dróhu, hdźež žo w tutych mołnosćach Mittagez konfekzijowych klamow wjele z drasnu palesche. Woborniny njetrjebachu hacke jadnuzy klasej, ale woheń z Minimagom zjasdźachu. Wjerch Mittagowa bjesche, jako běchu klamy samknjene, elektrisnu plotu na słótu žrjo wołtajiła, njebjesche pak elektrisny prud wotstajiła. S horzotu běsche žo rólá a we to regal zapalił. Podhlad spytaneho zapalenstwa pak žo wuwinu, jako pokazja zwjescí, so běsche plota na zdolenkowej schticzy stała. Woheń je mohł jenoz nastać, dokelž je žo schticzka puknyła a plota je z njeje na rólu pała. Nastata schkoda je kótro wulka, hy pak była wešcze wjetsha, dyrbjała-li wohnjowa wobora wodu do klamow njetacz. Podawk wuczi wschitke zony, so bychu z elektrisnimi plotami kóżdlinje wobkhadzale.

Muzałowa. Wobžarujomne njeschoże sta žo jesterskiu rano na Budyšćej dróhy. Nakładny automobil sajdże do wuczahnika ludownego pjekarskeho mištcha Kowałc. Pałchel je wohenj a ruka tłama a jeho dyrbjachu do ludowneje thorownje dowjesć. Schtó je njeschoże sawinował, njeje hischcze znate. Tamni sastojnicy su so tohodla do Shorjelza pschesydlili.

Mylowańske hódańčko.

Słónczejšne je hódańčkowy wuj z pschehladowanjom mjelitich wuhódanjow hotowy, běsche jich wjele, haj tamo jich wjele pschez 1600. Jenoz mały dźěl z nich běsche wopak, to rěka, hódańčkowy wuj běsche pschecełnu a je wšě mnohimi orthografiskimi zmylkami wócžko zacžinił. Kollegium wo rozsudže myta je rěcžał:

S łopowanjom dóstachu:

Dalše jednanje wo zapalerstwach.

Spytane zapalerstwo w Barcze.

Wczera pjatk 19. oktobra zaběrasche žo Budyski shromadźeni ławniski sud je spytanym zapalerstwom w jenej Sawotwicej měsjacu žo dźěłacer Richard Jäckel z Barta, kubler Pawoł Kschižan z Rakojd dla namołwjenja, štamosch Reinhardt z Rakojd dla pschipomozy a pomozny list Ota Pfarr z Barta dla sanjechaneho wosjewenja. S wuprajenja Jäckla, Ssedlika, Reinhardta a Pfarra, wukhadzesech nětkuje sc̆ěhowaze: Dnja 3. meje 1927 dopołnja namałachu w knjeżej brožni sapaładło, kiž běše žo do toho mjes Kschižanom, Ssedlikom, Reinhardtom a Jäckelom rěcžało, so měło žo tas p r a w j e palicź, Kschižan, kiž z Rakojdžanstkim abo Bartiskim knjezim dworje. Sa to wustupowak, so by žo na Bartiskim knjezim dworje palilo, so by žebi Rakojdžanka wobora po prěnje myto dojeć mohła. Sobotu do toho je Kschižan Jäckelej pschiwołował, so by pónđelu 2. meje na knjezim dworje woheń sakoźił, dokelž je na tutym dnju runje w Barcze t. zwan. Bartika wobora njedźěłasche (honic̆ mě). To žo sapoczeczej palicź, ale dyrbjesche žo pschekmapicź. Tohodla też Ssedlik wo tym niczo wjeźeczej njesmědźeše, dokelž běsche žobustaw wohnjowoje woboru. Jäckel běsche prajił, so nima pjenjes žebi sapaładło (Zündschnur) kupicź. Kschižan też runje pjenjesy žebi njemješeche a tuž staj k Ssedlikej schkoj. K tomu je Jäckel prajił: „Arnoschto, daj mi 2 hriwnje, chzu žebi we Mósporu sapaładło kupicź.“ Na Ssedlikowe praschenje je Kschižan Jäckela storcźił a prajił: „Sapałidło, chze k tubnemu lekarjej.“ Na to je Ssedlik jemu 2 hr. dał. Njedźelu na to je žebi Jäckel sapaładło kupił a běsche też wot Kschižana 30 hr. dostał. Stanaliscej a listowemu Pfarrej je Jäckel powědał, so chze sapalicź, tiž pak z bojoscu psched Jäckłom nicžo wosjewił njeje. Jäckel je potom na knjezim dworje [illegible] sčěrbu z łapami pod hród[illegible] wrota šmył.

Wuwjedźene zapalerstwo w Rakojdach.

Na to žud wo **wotpałenju brožnje žiwnoseerja Arnoscha Schlezy** w Rakojdach jednasche. W tutym padu wjeźe žo jako [illegible] wojn. mišter R. Klimka z Barta za samotwicej a dla namołwjenja sažo kubleř Pawoł Kschižan z Rakojd. Klimka žo wusna. Dnja 20. meje 1927 wjeczor běschtaj wón a jeho žona z kolomaj do Rakojd pschijěłoj a do Sendźiz hościenza sastupiłoj, hdźež je też Kschižan pschebywał. Jako je Klimka ras wušupił, je Kschižan za nim pschišłał a jemu pschiwołował, so dyrbi brožeń Arnoschta Schlezy sapalicź. Klimka běsche to swopruźka wotpokasał, dokelž njeje mět sapałow a też jeho žona by to rytnyła, by-li wón kolaž wapuschcził. Kschižan je jemu nic to sapałi dał a prajił, so dyrbi jenoz brožeń sapalicź, žona niczo njeryntnje, chze žo tak dołho z njej rozmołwjeeź. Kschižan běsche Klimzu też wopiłał, hdźe Schlezez brožeń steji a tak może k njej dóńcź. Wokoło połnocy je Kschižan Klimzu tajne znamjo dał. Klimka běsche njenadpadnje hościenz wowschicził a sapałił. Po wohnju žu žo potom w žitowni smjeli. Jo Klimzyna niczo putnyła njeje. Kschižan pršesche kaž dołho wschitko, cžehož jeho winowachu, pršeschе, je je wjedy něschto wo wohnjach wědźał abo z nim namołwjał.

Sud wotkwi [illegible] wuhowaje wuwdu:

Klimka dosta 2 lěcze tkhłostatnje a shubi cžesne prawa na 5 lět; **Jäckel** dosta 1 lěto a 3 měsacy tkhłostatnje a shubi cžesne prawa na 3 léta; **Ssedlik, Reinhardt a Pfarr** dóstachu kóżdy 3 měsacy jastwa; **Kschižan** 3 léta tkhłostatnje a shubi cžesne prawa na 5 lět a žu pod wobsajźi dohlad staženy.

1. mjto 50 hr.: Helena Rafeldowa na Theaterskej haży 6.
2. mjto 30 hr.: Pawoł Janik, samkar na Molikowej dr. 18.
3. mjto 20 hr.: E. Kriesch na Schulskej haży 3.

Mimo toho bu hischcze wulka licžba trochinnych mjtow rozdźělena. Sbožownym dobyczerjam žo wo tom z dopjerizu sdźeli. Myta a trochtne myta móża žebi dobyczerjo

pónđelu 22. oktobra, pop. wot 4 hacź 5 hodź.

w pišarni Swjasta za wikowarstwo a pschemysło sap. tow. na Hosčnej haży 23 w dworje na prawo wotewjacź.

Wustajeńca rohliznow.

Hornjoluźiske towarstwo woprawnjenych hońtwjerjow Budyschina je we wulkadnym woknje puškwjerstwa Bruna Spechta na Moltkowej dróhy 3 trjebała (znamjenija dobycža) swojich hońtwarskow z poslednich 2 lět wustajiło. Zadnym lubowak žo toho njesminje, tule zajimanu wustajeńcu žebi wobkhadacź, cžim bóle tohodla, so žu někotre zyle znamjenite wulke rohjina (wschitke z Luźizy pokhadzaje) pódła, kajšeř na najwjetschich hońtwinskich wustajeńcach ležy šmanjsche namakasch.

Na sbožo z prózowanjemi hońtwjerskich towarstwow hońtwje pschihódne hajenje a pěstowanje hońtwinskich rewěrkow pschecžo bóle pschibéra.

Hodźi žo bješe wscheho wokkruczicź, so dadźa žo snajmjeńscha nad pscherěź zahaze rohjiny w kóżdym rewěrje doseźcź, jeli žo potšelenje bjes pschemyslenja njestawa a zornikam trěbna staroba sakhowa. Tohodla je [illegible] winowatoscu kóżdeho hońtwjerja, so žo bowazym hońtwinskim organisazjam pschilamknje, so by swoje dźěła trěbne sdźelanje w powjeczazych pschednoschkach, vytanjach a prawidłowych tšelenjach na tarczu z koleskami a bźiwinu i tulkami, kaž też na mietane hokbie a tarczu se sajazom se schrótom, zdźěła na Budyšćim tšelniku a na idealnym tšelnischczu pschi hońtwjerskim domje (Jägerhaus) na Muschcanu wudospołnił.

Přilopk.

* **Letadło je pschicžina za dźělenje mandźelstwa.** Amerikanska Oliva Cowers je w Newyorku prozeš na dźělenje swojeho mandźelstwa sapoczała, ki. je w Sjednoczenych Statach wulki napadład sboudźił, njemuzuy dla pschicžiny, z kotrejž mandźelstwo na dźělenje tłóczeše. Kujeni Cowersowa dospołnje sauiecha a žo wodnjo a w nozy se swojim zeladom para. Sud je tole sapo pschicžinu za dźělenje mandźelstwa pschipóznał a mandźelskeho jako jenicžeho winowatcho sabudźił, so by wschitke sakonske sežěhowki njesł.

* **Ezežli wichor nad južnej Marokkowšej.** Po powješći z Marrakesche je cžežki orkan po zyłej krajinje mjes južnej Marokkowšej a Rioni del Orom zhdźiwował. Je mnoho fydlischczow domorodnych zhi sapuścił. Też wojazy mješachu pod wichorom cžežko cžełnjeli.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **S Ohlamy.** (Straschny hyk.) Jako dźěłacer Josef Winkler w Rosenhajnje bydlej hórny k zranju pschinješe, žo hewak hižom sše skoržo rossłobi a swojeho pizowarja z rohom do boka storcźi. Wbohemu dźěłacerjej žo žólty rostorhny a na to dyrbjesche hischcze w šamjenej nozy wumrěcź.

* **S Opole.** (1½ lěta tkhłostatnje za spytane cžežke rubježenje mordarstwo.) Opolski pschihłażny sud sašudźi cžežku Winzenza Janczyka dla spytaneho cžežkeho rubježenja mordarstwa k 1½ lětam khłostatnje. Janczyk běsche w dezembru 1921 je schtyrjomi towaršschemi wothladarja hatow Mosgu wurubicź spytał. Jako jedyn je słóžnikow Mosgu, kiž na dworje stejesche, z wutškom mori, je wobstorżeny psched leżowmosću strażował.

Sokołstwo, sport a hry.

Wubjerk za cžełozwuczowanje w Budyšinje.

Wubjerk wotmě pjatk 12. oktobra wjeczor we Kehelekuleni posedźenje předsydstwa. Po wotewrjenju a powitanju předsydy Stoewera wothychu so někotre jara wažne interne nałeżnosce. Tule zymu wotměje so sportske wustupowanje wšelakich sportnych družinow. Sobustawy sportskeho wubjerka we blížšim času wustupjenje wobdźěłaju. Wubjerk za cžełozwuczowanje je so hižom lěto dołho prócował, zo by nowozałożenjam towaršwow zadźewał. Tohodla so namjet jenohłósnje přija, kiž sebi žadaše, zo wubjerk za cžełozwuczowanje nowozałożene towarstwa wjacy njepřijimał. Po někotrych dalšich nałeżnosćach so zajimawe posedźenje wokoło 10 hodź. skónči.

Listowanje.

K. M. Prajschejsce žo, kak dołho ma dorosćeny spacź. Nó, 7—8 hodźinow. Nowišche wědomostne pschepytowanja to dopokasuja. Leżeć ma žo w frénjowjelkim kožu, potajšni niz w lutym pjerzu a mojschu. Pranje 2—3 hodźiny žu za wobnowjenje cžila najpschihódnische, wobsebje hodźiny do nozy dwanaczich. Schtóž mjenje hacź 7 hodźin spi, njeje dospołnje dowotpocžowany za swoje wschédne dźěło. Spar je runje tak trěbny kaž jědź.

Swójbne powěsće.

Swěrowani: Oswald Wowczer, pschekupz we Wuhańczanach pola Zitawy z Helenu rodź. Paulez w Budyschinje. — Pawoł Müller z Olgu rodź. Pawlikez w Budyschinje.

Semrěli: Margareta Richterowa rodź. Augustinez we Lubiju, 39 l. — Luisa Gertzowa rodź. Gräfez w Chróšanach p. Hródka, 70 l.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powěsć wo wjedrje za jutšischu njedźelu:** Sso sajo trochu powmrócy a z chwilemi drje k dešcžkam dóńdże. Powschikownje žo wokhłódni, trochu wětrojte.

Barlinski dopisowak „Moskowskich Iswěstijow“ powe, so žu žo někotre banki pod wjedźenjemi Wendelschnez banki sjednoczile, so bychu ruske knjezerstwo nastrowite, so by schkodowjnske staine papjery, w jich wobsbjedźenstwje žo namałaje, pschipóznało. „Moskowska Iswěstija“ praji, so krocżej němskich bankow ruske-němskemu Napolitanu rěcžanju napsche so stejt a dotalowemu němsko-ruskemu hronodźěłanju w politiscem a hospodarskim nastupanju schkodi. Pschedwobjnski statny doth bolschewikow njesapłaca.

*

Francuzowski wójnski minister Painleve je pjatk do Wina pschijeł. Nowinkam sastupujerjam je rjekł, so je jeho wozyły njepolitiski. Swjasknym kanzler dr. Seipel je Painlevej k cžesci hnedanje wuhotował. Sobotu je Painleve pschednoschk w kulturnym swjosku mět.

*

W Caracasu we Venezuelskej republizy w Sjednoczej Ameriźy žu njemérny wudyrile. Policija je tšelby wuzila a jeneho studenta a inspektora dróhowe železnizy zastrělila. 60 studentow žu dla rewoluzionarneho schkaranja sajeli.

*

S rospadankow sažynjeneho nowotwara w Parizšim pschednjemješe Vincennes je žo hacź dotal dwanacže cžełow wurylo. Schésć sažynjenych dźěłacerjow hischcze njeje namakali.

Pisane počehnjenja
z hłowakom . wot 6.60
Běłe počehnjenja
z hłowakom . wot 7.25
Dobre tunje wupjerki
Najl. kajkosće
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Najlěpša muka
„Kaiser-Auszug"
k pječwam ke kermuši
wot 26 hač do 28 pj.
po centnarjach tuńso
poručuje
pjekarnja a konditarnja
Pawoł Tretschk
w Khrósćicach

Najl. Elderski tučny twarožk 20 pj
9 puntow = 6.30 hr. franko
Dampfkäsefabrik Rendsburg

Alfons Schauseil w Budyšinje
na Bohatej hasy

Wosebity dom za serbske drasty
Wšědnje přikhadźeja nowosće rubišćow, šórcuchow, jakow, pjelsćowych počehnjenjow atd.
Čorne a brune kašměrowe rubišća, suknowe tkaniny atd.
Trodle, kneile, posamenty
Najwjetši wubjerk! Najnižše płaćizny!
Wobkedźbuje wupołoženja mojich 9 wukładnych woknow!

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Syru wołmu kupuje
po najwyšich płaćiznach abo wuměni na česan. tkaniny
Otto Osswald
dźěłarnja nohajcow w Budyšinje

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj.
papjerowy wotpadły po 3 pj.
lapy, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
sekciowe bloše, wše druhe bloše
po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale**
jenož na wupokaz wyšnjede.
Popp na Hornjerčerk, hasy 18 telefon 3422.

Wše druziny mnojidłow
ma stajnje na składu
Žitny dom w Kamjencu
wot nožka w Pančicach

Jenotne płaćizny

25 pj.	50 pj.	1.00
wuhlowa łopač	swećki, 6 a 8	6 rół. kloset. papjery
briketowe kleśće	kleśbowykorbik, najl. lak.	6 rół. pomazk. papjery
šalka ze złot. kromku	wohrěwańska bleša	petrol. kana, 1½ litr.
klankowy wóz	listowy kašćik	karton list. papjery
klonka, celulojdowa	wuklepar	listowy rjadowar
ličaca mašina	šudrow. šćěć	wobrazowa kniha
šudrow. šćěć	twarški kašćik	šudrowa
kart. Melittapapjery	wazy, pisane	plot. deska za rukawy

Za zymu

wuhlowe kašće do salona, s wěkom . . .	2.75 3.45 hr.
wuhlowe kašće do kuchnje, kśiwe	1.90 hr.
wohrěwańske bleše z běłeho blacha	0.95 hr.
wohrěwańske bleše z kopora	4.90 hr.
wohrěwańske bleše, cinkowane	2.25 hr.
wohrěwańske bleše z běłeho blacha	1.75 hr.
latarnje do wětra	2.25 hr.
lampy na scénu, lampy do kuchnje elektriske dybsačne lampy, dospołne	0.75 hr.

Emaljowe twory
dobreje kajkosće

sadźba mašinskich horncow, 10/20, šěre . . .	6.25 hr.
sadźba mašinskich horncow, 10/20, nowomódre .	7.30 hr.
sadźba mašinskich horncow, syč. mustry . . .	8.90 hr.
bow, šěry	0.95 hr.
bow, běły	1.75 hr.
wanje, kulojte, šěre	1.00 hr.
močnik, běły	0.85 hr.
kuchinska łopač, šěra	0.60 hr.

Kupańska wanа . . . . 14.50 hr.

Wobraz do spanišk. jstwy 19.50 hr.

12 wukładnych woknow

Cka

4 wukładne kašće

Centralny kupny dom w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 10 — rožk Kěžorskeje hasy
Najwjetši kupny dom tuteje branže w Budyšinje

Přepołoženje wobkhoda!

Česćenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje wozjewjam, zo mój wobkhod wot póndźele 22.10.28 wot Kamjeńneje, rožk Noweje hasy

na Sukelnsku hasu čisło 3

blizko Kěžorskeje hasy přepołožu a Budu so stajnje prócować, česćenych wotběrarjow kaž hač dotal z najlěpš. twarami najsprawnišo posłužować. Poručam so k wuwjedźenju wšěch instalac. dźěłow

Z počesćowanjom

Ernst Böttger, instalatěrski mišter

Telefon 2305 — Telefon 2305

Poskićam po přihódnym płaćenskim położenju

D-motorske kola, dobre znamki
a druhe šwalne kola,
płace mašiny, centrifugi, budrowe mašiny, žimace mašiny, płace mašiny, rězadła, syrikowe płaty, připrawa a narunanje wuporjedźenja najlubše

H. Paul Gräle
wuporjedźerńja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Jedn. „Sokoł" w Rakojdach
wuhotuje njedźelu 21. oktobra w Minakałskim hosćencu
Sokolski wječer
Započatk w 7 hodź. Do předstajenja a po nim rejk.
Wo bohaty wopyt prosy **Jednota „Sokoł".**

Skótny lěkar
Dr. Haensel
bydli nětk na
Karol. dróży 5
Telefon kaž hač dotal **2688**

„Grützner" šijace mašiny
su najlěpše, wušiwaja, zašiwaja a šija doprědka a wróćo. Kupujće je najlěpje pola generalneho zastupjerja
Jana Witcka w Sćijecach
Wulki wubjerk! Też na wotpłaćowanje!

Suchec korčma w Kukowje

poručuje ke kermuši swoju rumnosće.
Za dobru jědź a piće je postarane.
Wo přećelny wopyt prosytaj **M. Suchi a mandź.**

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód štomowe tykancy / sokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor, **kónčert**

Kermušnu póndźelu, 22. okt.
wojerski koncert
wuwjedźeny wot sobust. Budysk. wojerskeje — kapały —
Započatk 6.30 h.
wot 8 h
Hosćenc w Pančicach
Zastanišco Budysko-Kamjenc. awtowoje čary
bal
jenož za wopytow. koncerta
Hosćo a wobkhodni přećeljo so tohorunja wutrobnje přeprošuja
Direkcija kupjelow

Hosćenc w Haslowje
Jutře njedźelu
reje
Přećelnje přeprošujetaj **J. Měrćink a mandź.**

barbi, čisći chemisey a wuparjaje
plyšowu a somotowu drastu
Najl. wobdźěłanje přez nazhonitych wěcywustojnych.
Samsne přijimarnje:
w Budyšinje na Kěžorskej dróży čo. 6 telef. 3683
na Přišćanskej dróży 18
w Khóćebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej dróży čo. 4,
we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 22
w Běłej Wodze na Bismarckskej dróży čo. 26

Příloha k číslu 247

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 20. oktobra 1928

Porjadna zhromadźizna jednoty „Sokoł“ w Budyšinje.

Zasły stwórk zeńdźechu so Budyscy Sokoljo w hosćencu „K woprawnemu“ k swojej porjadnej zhromadźiznje. Bě jich wulka ličba a też mnoho hošći bě přińdźało, tak zo bě jstwa hač na poslednje městačko wobsadźena. Hr. starosta Lorenc wotewri z dypkom 8 hodźin zhromadźiznu z powitacymi słowami, zdobom zdźěluje dnjowy porjad sćěhowaceho wobsaha: 1. Rozprawa wo pokładni, 2. wólba pokładnika a jeje wotwjerdźenje, 3. přijimanje nowych sobustawow, 4. přednošk hr. hł. starosty Šajby wo zajězdźe do Jugosłowjanskeje, 5. wšelčizny. 1. dypk: Rozprawa pokładnje: Bě wusajnjaca ale też krute namołwjenje k porjadej. 2. dypk: Wólba pokładnika: Jenohłósnje wuzwoli so hr. městostarosta Kindermann zdobom za pokładnika. Wólba so wobtwjerdźi a hr. Kindermann zahaji. Hnydom poda so na „zběranje“. 3. dypk: Přijimanje nowych sobustawow. Někotre sotry běchu z druhich jednotow do Budyšina přećahnyli — tuž so nowym přijachu do Budyskeje jednoty. Někotri bratrja so k zastupej zamołwichu. 4. dypk: Přednošk hł. starosty hr. Šajby — horco wočakowany. W žiwych putacych barbach rysowaše rěčnik „Wopyt južiskich Sokołow na Wšesokolskim zlěće w Skoplju“. Sobotu 1. sept. wotjědźechu 10 bratrow z Budyšina do Prahi, wot tam přez Češkosłowakisku, Awstrisku do Jugosłowjanskeje, dojěwši do Maribora, wot tam jědźechu do Zagrjeba, zetkachu so z tamnišimi přećelami južiskich Serbow, kotrež jich lubje witachu. Potom wuwatachu dale do Beograda, zetkawši so z druhimi słowjanskimi sokolskimi bratrami — bratrowske sjednoćenje, witanje a radość: „Haj ja Słowjan sym a wostanu“, to je žiła bratrowskeje lubosće. Přez Niš (kiž je znaty našim wojakam z wójny) dojědźechu do Skoplje. K stronje wosta jim pět jězbje Kumanowo 1912 přemócnu tam naši słowjanscy bratrja turkowske nadkněžstwo. Pře wšo lubje buchu w Skopli witani, česćeni a při swjedźeńsk. dahu zahorće přiwzjimanje přihladowarstwa. Njezapomnite su jim tute hodźinki. Nazajtra wotjědźechu naši Zwjazkowi zastupjerjo na „Kosowe polo“, hdźež poswjeći so „Pomnik jednoty słowjanskich ludow“. Br. starosta Šajba powrěta tam za nas serbski Sokoł — bačrunješ so po tym jena židowska nowina pola němskeje zjawnosće na njeho přisłodźeše. Što pak wo to — my Serbja smy žiwi a mamy prawo „to stajnje wobkručić. Hodźinki tutoho swjedźenja wostanu wohdźělnikam njewuhasnje zapalene z płomjom lubosće do wutrobow. Potom dojědźechu bratrja přez Bosniju do Sarajewa, do Dalmacije, Dubrownika, do Splita a potom — domoj. Rěčnik njemóžeše dowukhwalić rjanosće słowjanskeho kraja a ludu. Přednošowake pře wšo jasnje, žiwje! Bě jako bychmy z nim sobu jěli — z nim krasne hodźinki přeżiwili — swjećili wokomiki słowjanskeje lubosće a jednoty. Haj my Serbja chcemy stać hač do skónčenja časa za naš lud — zo by był žiwy! To běchu jeho doskónčace słowa — połne lubosće k Serbstwu a dźaka słowjanskim bratram. Dźaknje jemu přiwzjatemu po přednošku. Hdy słyši tutón pře wšo jimaceg přednošk sěrši serbski ludź! Zawěsće bórzy! — Br. Lorenc dźakowaše so br. Šajbi z nutrnymi słowami. — W dalšim so nětko zaso dnjowy porjad rozwi. Jednaše so wo mnohich ważnych prašenjach, zwučowanju sotrow a bratrow — a wo příchodnym dźele. Potom skónči hr. starosta Lorenc zhromadźiznu, kiž bě woprawdźe rjana a pohonjaca. Tuž bratrja: Z mocu ława Sokoljo — doprědka kročimy! Zadźěwkow njeznajemy — móc a wola Serbstwu wěnujemy! Na zdar! -ŕ.

Prolog.

basnjeny k sokolskemu swjedźenjej Komorowskeje jednoty.

Dźens, bratřa, smy zaso tu zjednoćeni k narodnemu dźěłu.
Maćerščinu před zahubu ranjenje skitać, njepodać so ženje.
Přećiwnicy z dawna žno hladaja, kak bychu nam skódźili,
Zničili pokłady narodne a prawa čłowjeske rubili.
Ej samo w najnčinšej młodości nam zaščěpić do krwě
ducha cuzeho robočanskeho spytachu.
Ze zamysłom cuzorěčneho wučerja nam postajichu,
zo by narodne čuće nam zwohidźił.
Wšo jene jim je, hač hrěša abo nas křiwdźa.
Jim stowarši so wotrodźeńc slěpcowski, nizki,
kiž za Judašowy sćěborny swoju česć tepta,
a wašnje ma wohidne někajke,
Njeznaje słowa: Njekněčomny sy, hdyž nimaš česće narodneje.
Z přikładom nam to njesmě być.
Za narodom twjerdźe kaž skała stejimy,
za njón wšo njesemy.
A žadyn z nas k přeradźe ruku njepoda.
Wostanjemy Serbja do skónčenja časow.

Sokoł.

Serbski muzej w Budyšinje.

Pohonč knjeza kubleria Krawca w Konjecach (we Bukečanskich stronach) wuwora na polu wulki kamjeń ze zernowca, podobny kuloitej pokruče khlěba. Wosrjedź runcje strony je nimale wulka dźěra wudypana, kotraž do połojcy kamjenja saha. Pohonč přiwjezy kamjeń sobu domoj. Knjez Krawc spóznawši namakanku za žadny wurywk, posła kamjeń do Serbskeho muzeja. Muzejownik rozsudźi, zo so ta wo spódny dźěł starsteho ručneho młyna jedna, kajkeż so we prehistoriskich časach pola nas powšitkownje wužiwachu. Muzej wobsedźi hižo wjacerych tajkich kamjenjow, tola žadyn spódni dźěł. (Kóždy tajki stary młyn wobsteješe z dweju kamjenjow.) Tohodla je namakanka za muzej wulcy ważna, a smy knjezej Krawcej wulcy dźakowni, zo njeje kamjeń do koka smórnyi, ale jón nam do Budyšina pósłał.

My prosymy při tutej składnosći wšěch našich serbskich přećelow w ratańskich kruhach, zo bychu w podobnych padach so měli po přikładźe knjeza kublerja Krawca.

Wjerab, muzejownik.

Skónčny wunošk

sapiśerwarjow za ludowe pojadanje „łokas panzerowego ličhjaka“ w Budyšinskim hamiśinu hejtmanstwje.

Po zjěnjenju hamtskeho hejtmanstwa sapiśachu so za „łokas panzerowego ličhjaka“ we: Warnećicach 0, Wurizach 14, Barcje 0, Bošankecach 6, Boschezach 0, Bjedrušu 1, Běłej Horje 0, Baldrjanecach 7, Sahorju 19, Bóśnjecach 0, Brěsy 0, Brěžowje 3, Bobitzach 17, Bolborzach 0, Boranecach 0, Brěmjenju 4, Brěžnuy 17, Brěžecach 0, Bronju 0, Brěžnje 4, Bukopje 0, Bórku 0, Borchowje 0, Khemberhu 2, Kamjenej pola Radworja 0, Kamjenej pola Rakeć 3, Konjecach p. Kubšich 1, Kanecach 0, Skanecach 0, Karlsbergu 0, Kostowje 0, Koblizach 0, Khelnje 0, Komorowje pola Klukicha 0, Komorowje pola Rakez 0, Kortnizy 0, Kožarni 2, Kóšach 0, Khrósće 24, Khróstawje 12, Dalizach 0, Torotizy 0, Semizach-Tumizach 110, Dźěźnikecach 0, Demjanach 0, Dobruchi 108, Dobroschezach pola Pluźn. 0, Dobroschizach pola Ńeśow. 0, Dobranecach 0, Debiichtowje 0, Delanach 0, Malmu Wjelkowje (wjeś) 1, Drażżecach 0, Drożdźin 1, Hablowje 0, Drjeczinje 1, Drobach 22, Dubrawzy 1, Bělichecach 22, Fiozach 1, Fikfu 0, Frankenthalu 0, Hulzu 12, Dźibrachećizach 5, Hlinje 0, Hnaschezach 2, Kobjelnju 0, Hodźju 0, Goldbachu 0, Holzy 0, Srědźischću 0, Wulkich Debśezach 16, Wulkej Drjewnizy 1, Wulkej Dubrawje 15, Wulkim Wožyku 0, Wulkej Hortawje 2, Budeśezach 19, Ričenju 0, Wulkim Wjelkowje 3, Hrubeczizach 6, Hrubjelećizach 1, Horje 0, Hunczizach 2, Huźinje 8, Hajnizach 2, Połpizy 2, Wbohowje p. Budeśez 15, Holeschowje 4, Wołtaschezach 6, Jentkezach 1, Jeschizach 0, Jožeńzy 0, Jeńschezach 0, Kupezi 0, Korśynju 57, Budyschanku 0, Makej Drjewnizy 0, Makej Dubrawzy 1, Małej Borschezi 3, Khójnicźy 0, Bójśwrjezach 0, Subornicźy 50, Sojdawje 0, Ričenku 0, Klukicha 0, Makym Wjelkowje (kolonija) 2, Rakezach 7, Krakezach 2, Kischźwej Borschezi 0, Kubschizach 0, Kumschizach 0, Kinczu 0, Lutschezu 0, Lutyczach 0, Bbonju 0, Lipiczu 30, Lětonju 0, Labowje 5, Lemischowje 1, Lomiśu p. Minakata 7, Lomiśu p. Ńeśwacible 6, Libuchowje 0, Luśy 1, Lupoji 0, Lutobeju 0, Małeschezach 8, Małkezach 0, Miedźinju 0, Lubjenju 0, Mérkowje 0, Mjeschizach 0, Minakale 0, Mitkezach 0, Mnischonju 1, Mjischezach 0, Nadźanezach 0, Nowej Wjsy pola Huffi 1, Niechońnju 0, Niesdaschezach 0, Ńeśwacible 0, Nowej Wjsy pola Klukicha 0, Nowej Wjsy pola Rakeć 0, Nowej Wjsy pola Ńeśwaczilla 0, Wjasońzy 76, Nowym Schěrachowje 1, Delnjej Hórzy 2, Delnjej Kinje 0, Delnich Wózlowach 19, Delnim Wunowje 0, Nižej Wjsy 0, Huěwkezach 0, Hornjej Borschezi 2, Hornjej Hórzy 2, Hornjej Kinje 1, Schěrachowje 39, Hornich Wózlowach 15, Hornim Wunjowje 1, Wowrowje 0, Pśowizach 0, Panjezach 0, Banezach 0, Poźdezach 0, Petersbachu 8, Splóśu 5, Běczizach 0, Pluźnikezach 0, Palowje 0, Pomorzach 0, Porćapiźzach 0, Bóschizach 2, Porchizach 0, Khwaczizach 6, Khaźowje 2, Rabozach 0, Radchowje 0, Rakezbach 0, Radworju 1, Rannowje 2, Rajchowje 25, Ratarjezach 4, Śrěschinje 0, Rynarni 8, Roźwodezach 0, Cjeńwjenich Rożizach 0, Salkowje 1, Sklonej Borschezi 0, Sdźarju 0, Sarećju 10, Schekezach 0, Stónkezach 0, Sómschezizach 5, Śmilnej 16, Schumbornje 0, Cjornych Rożizach 16, Sdźri 1, Ssemichowje 4, Dźiźnikezach 7, Salomju (Sahland) 15, Ssuśizach 0, Jarowje 0, Ssowrizach 0, Zorrożyzach 1, Spytezach 1, Ščhanju 0, Stachowje 0, Trjebjenzach 0, Wolkramezach 6, Sćźizach 1, Bačanju 0, Strózźizach 0, Lupowje 0, Lebdźorjezach 0, Tuźizach 21, Cjschorjezach 0, Cjschizach 12, Cjemjezach 0, Trjechowach 0, Trubinje 0, Wbohowje p. Ńeśwacibla 1, Horrim Wuśtdźe 0, Wadezach 0, Strózi 18, Wawizach 0, Wiedmarjezach 36, Wicherzach 0, Weickersdorfje 0, Motyble 3, Wnkołej 0, Wilich Rożizach 0, Wieśelu 9, Wetrowje 0, Wieleźinje 36, Wjelkowrach 2, Wujezku pola Pomerz 0, Wujezku pola Wósporka 0, Wórbiku 0, Worzowje 0, Schejchowje 1, Cźśichezach 0, Cokowje 0, Cjelchowje 0. We wšěchich 245 gmejnach Budyšeho hamtskeho hejtmanstwa je so potajkim jenoj 1145 wošobow za ludowe pojadanje wuprajiło.

Rubježny nadpad w Sakskej Swicy.

Na jatnej dróhy j Lohmena do Hohnjstejna je so na Rathewaldskich honach njedawno wječor wokoło 11 hodź. nježnaličicźiwy rubježny nadpad stał. Nětkle 20kitnaj pa-

Serbska biesada.

Na křiznach a kolanciji.

Wěnčk wosobinskich dopomnjećow k pśećźesaćinam stareho pśećela

nawił Jan Serbin.

(Pokračowanje.)

Hyž bě Delanec Jurij do města na šulu wotešoł, wuwy swojeho lubeho wučerja Hašu dołho wjacy Stara Hašec maś bě 10. małeho rožka 1890 dla a za nimale poł lěta přińdźe sewi po swoyna, kaž so to tak w ludźe praji. Hižo spočatk ě nad knjez wučeŕ khory poběł a w juniju dyrso zaso podać. Tohodla prošeše 16. junija 1890 rinjedźelsku dowolenku a namjetowaše stareho ja Hieku za swojeho zastupjerja. Ralbičanski Mikławš Hicka bě so mjenujcy 13. junija lo Pančie na wotpočink schanył, mjez tym zo so městno knjez wučeŕ Jurij Sewčik do Ralbic e. Tak so stej, zo dostachmy wot 16. junija ad do 16. januarja 1891 zwjetšeho dźěła wuja Hieku za swojeho wučerja, mjez tym zo wski knjez wučeŕ Jan Rězak też sobu wuge.

Ś lubowany knjez wučeŕ Haša pak so hižo k nam njewróći. Zła khorość, „akutna miliarloza“, t. j. mozhowa a nahła suchoćina ščini ołodźenja žiwjenju 31. praznika l. 1890 přezažny a wobzarowany wot lubowaneje mandźelskeje, e nana a wšěch swojich přećelow a šulerjow Khróśićach pohrjebany. —

Z wosebitym pohnućom čitam dźensa hišće rjadki, kiž je Adolf Černý w nastawku „Mój pierwi wodyi Łużicy“ (Łužica, 1893, str. 37 a 42—43) na-

. . . . „Wječer dźěćchmoj z młodym Jurjom Sewčikom do susednych Čornec, jenož nješto minutow wot Baćonja zdalenych. Tu póznach druhaj dwaj staraj čłowjekaj skoro samsneje podoby, wobaj jenak měrniwaj a miłaj. Jejn syn, wučeŕ Mikławš Haša, běše čłowjek, nic mjenjej luboznу, — wot prěnjeho wokomika bě mi z dobrym přećelom . . . .

Hdyž so pozdźe wječor w hornjej jstwi, „najstwje“, Baćonskeho statoka mjenjcho lehnych do starodawneho šěrokeho burskeho łoža, pomołowaneho z ptakami a kwětkami, z njebjesami na štyrjoch stołpach — wobknježeše wšitku moju bytosć lube přeco, přijomne wědomjo, zo sym mjez dobrymi, luboščódnymi ludźimi, w kotrychž sym namakał nowych přećelow . . . Mój Božo! Kak je so wot tych časow wšo čelow . . . Mój Božo! Kak je so wot tych časow wšo přeměniło! Stara Sewčikec maś je dawno hižo wopřeměniło! Stara Sewčikec maś je dawno hižo wopřeměniło! Stara Sewčikec maś je dawno hižo wopř

cholaj sadżerżechtaj ſ klumpachom w rugy dźĕlaczerja, kiž ſe ſwojim kokom domoj jĕdżeſche. Wokajo „Daj mom pjenjesy a jĕdne kolo, potom mójeſch ſaſo hić!“ Dźĕlaczĕć, kiž mĕjeſche ſwoju tydzeńſku mſdu w dubſaku, wuteſahny hnydom ſwój dyblaczny nóž a dżerži ſebi ſ nim nadpadnikow ſe ſchije. Po tym̆ſkim ſdaču je pſchi nóżnym wojowanju wobeſu ſkalał.

Nócny nadpad w Drježdżanach.

Sſrjedu wječor w jednatej hodźinje je ſo w domje na Muſchowſkej dróhy 8 na 67ćĕtnu wuczeſku rĕčzku rubježny nadpad ſtał. Wuczeńka bĕſche ſ elektriku hacź na Reidſke nameſto jĕla a dżeſche potom pſchi k wjeſnowanemu twarjenju. Jako bĕſche wona hacź do pſchedſahrodki dóſchła, pytny młodeho pachoła, ſo ruče ſa njej bĕżeſche. Wón je pſchiwołaſche „Wołaczje wotewrjene, chcu tej mutſ!“ Mĕżne durje bĕchu wotamknjene. Jako ſo ſuna pachoła wopraſcha, hdże chże, je wón nadobo ſyłaze do wobliczka dyri, ſo by wona nałaſ motaſche. Potom ji ſtóſtnik ruckn̆ na toſchn̆ wuhrabnyeł, kotruż mĕjeſche wona pod paſu. Jako ſo jemu to njeworadźi, dyri ju nadpadnik hiſchże dwójzy ſ ſlamenu, kaſkuż ju pſchi twarjenju khĕżow tejeboja, na hłowu. Nadpadnjeny ſo we wołtżi ſtojeſe. Mĕjeſche pak hiſchże mogy doſcej ludźi na ſpomoż wołacź. Domjacy ludźo pſchiſchłuchataku a dorjeſchu ſyłaze kiwanjaczu ſonu do jeje bydlenja. Jeje ſcanjenja na ſboże njeſłu ſtrſchne. Klamotny podſtſcho we wołtżi namałachu. Słóſtnik bĕſche ſo wſo ſ procha mĕł. Wón je pjeczu nĕhdże 18 lĕt ſtary a je był trochu derje ſdrafcjeny.

Z Łužicy

* Ś Nowoſadzkeje-Sprjewjerja. Hiſchże zyle njewuſtajenjemi podawk je ſo tu njedźelu ſkał. Jako ſo jedyn tudomny hĕſchkowjeſki mſchtſr ſe ſwojej mandżelſkej ½11 hodź. domoj wróćił, dohladaſchtaj ſo wonaj na puczu pſched jeju bydlenjom na wulku łużu kwĕ. Wokoło łuże leżachu dźĕle wobalĕła a na kromje puczka bĕſche wutkhđowanyſti kiž do ſemje ſaſchtatyeny. Polizija hiſchże tajum nałeżnoſcź pſchepyłuje.

* Ś Habrachczij. Habrachczanſti mĕſchczanoſta dr. Fröhlich, kiž tuto ſaſtojnſtwo wot februara 1927 wukoneſche, bu ſa pſchedſydu Kitawſkeho dźĕlowſkeho ſauta po mjenowany. Wo wuprózdnjene mĕſchczanoſtowe mĕſtno pſchiſtoja ſo 63 kujſow.

* Ś Wjelkeho Gerſdorfa. Sſrjedu dopołdnja ½11 ſ. w [illegible] wĕſteje Heidrichowoje wołeń wubyrĕ. We [illegible] wotkſći bĕchu pod plokaſtkim kotołom ſa[illegible]ołeſchſi. S khachłom ſo dŕje wuhlĕk wupadnył a [illegible]nował. S ſyndrantami a motorſtimi ſtykawami [illegible] woheń, kiž bĕſche ſo hižom na ſuſnohe twarjenja [illegible]ſchſtrĕł, w kotrymż Heidrichowa zokrowje twore[illegible]aſche. Jedyn ſ wobydſerjow ſkóri na ſajźdoj[illegible]rom.

[illegible]ſkeho Gerſdorfa. W domje na Hoffmannowej [illegible] ſrjedu dopołdnja w jenej ſtwi[illegible] mĕſtneſtwa kruże zementowany wjeſch, [illegible] do druhich mĕſtnoſtejow pſchedo[illegible] ſ plokaſtkim kotołom naſtał, [illegible]

[illegible]ſkowe požadanje pſchećiwo twa[illegible]ſerowſkeho ſtawa je ſo w Žitawje jenoż 317 [illegible]apiſałe. [illegible] ſudowym požadanju ſa wuſſmo[illegible]jenje [illegible] we ſwojim cżaſu w Žitawje 20 998 hłoſow.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Ś Drježdżan. (Radna winowa pinza ſaſo wotewrjena.) Drježdżanſka radna pinza, kiž bĕſche dla khorjenjow na paratyfuſ po wukaſu lĕkarſkeje policije dĕże hacź tydzeń ſatwrjena, je wot ſchtwórtka ſaſo wotewrjena.

* Ś Drježdżan. (Dźĕcżo ſo ſadušyło). W nozy na 16. oktobra je ſo w macĕjeńym łożu lĕtha narodżena holcźka ſadušyła. Mĕcżi powĕda, ſo je było dźĕcżo, kaž hižom huſcżiſcho, na rauje wokoło 4 hodź. njemĕrne. Na to je ſebi wona jo do ſwojeho łoża wſała a wuſnyła. Wokoło ſebi wona jo do ſwojeho łoża wſała a wuſnyła. Wokoło ſebi wona jo do ſwojeho łoża wſała a wuſnyła. Wokoło 7 hodź. je ſaſo wotnejźła a je ſe ſtrógelemi widżała, ſo dźĕcżo pola njeje mowe leżi. Sſudniſtwo nałeżnoſcź pſchepyłuje.

* Ś Drježdżan. (Wulki woheń pola Drježdżańſkeho ſportſkeho klubu.) W domje Drježdżańſkeho ſportſkeho klubu ſrjedu wjeczor najſerje ſ pſchetorhnjenjom mſtiny wobeń wudyrł a ſo ruče na wobſchĕrne twarjenje wupſcheſeſ, ſhrabny tež tribunu ſa pſchihladowarjow. Wohoňu, kiž w klubowych mĕſtnoſcach pſchebywachu, dyrbjachu ſdżeła ſ wokanmi ſmałkakaż. Tribuna a klubowe twarjenje ſtej ſo dospołnje wothałkej.

* Ś Kamjenicy. (Njeſwĕrny póſtſki ſaſtojnik.) Shromadny tawniſki ſud w Kamjenicy ſaſudźi wyſchſcheho póſtſetretara Furku ſ Kamjenicy, kiž je ſo jako ſaſtojnik pſchi wobſtużowańſkim wokuſe jeneje Kamjenicańſkeje pólty na hamtſkich pjenjeſach pſchepſchimnył, k 1½ lĕta thłoſtarnje, 150 hr. pjenjeżneho thłoſtanja a wotrjekny jemu cżeſtne prawa na tſi lĕta. Saſudjeny, kiž je hižom w mĕrzu ſe ſtrażby wuſcheſeny, dże ſo pſchecżiwo wuhudej powołacź.

* Ś Symo ſo ſtaſiſej. Hacź ſamo do błónczneje ſtaſiſeje je pożledniſa ſymna żołma dożahała. Hory wokoło rjanebo Florenza bĕchu ſe ſnĕhom pſchikryte. W Neapolu mĕjachu ſymu kaſkuż ju hewak jenoż w dezembru ſnoja. Nad Salernom roſpuſchcżeſi ſo cżeſte njewjedro, pſchi kotrymż błyſt dweju dźĕlaczerjow ſaraſa.

Cyrkwinske powĕśće.

Z Budyšina.

Łužiske skhadżowanje Sakskeje misijonskeje konferency wot 21. hač do 24. oktobra 1928 w Budyšinje.

20. njedźelu po ſwj. Trojicy, 21. oktobra 1928:

W Pětrowskej cyrkwi je rano ½8 hodź. ſwjedźeńſke kemſenje. Pŕedowanje zmĕje wyſſi cyrkw. rada Michael z Dippoldiswaldy. Dop. ½12 hodź. je misijonſke kemſenje za dźĕći: Tónſamy. Pop. we 4 hodź. je misijónſke kemſenje za wſitku mużsku a żónsku młodźinu Budyſkeho cyrkwinſkeho wokrjesa: farař Gerber z Lipska.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Siegemund ſpowĕdź a ſwj. wotkazanje. Dop. w 9 hodź. je ſwjedźeńſke kemſenje, pŕedowanje zmĕje farař Gerber z Lipska. Dop. w 11 hodź. misijonſke kemſenje za dźĕći; tónſamy.

W Tuchoŕſkej cyrkwi je wječor we 8 hodź. pŕednoſk fararja Gerbera Lipſčanſkeho wo „civilizaciji a ſwĕtowym misijónſtwje“.

Zběrka pŕi wſitkich kemſenjach a pŕednoſkach — też pŕi pŕednoſkach na dźĕławych dnjach — za misijonſtwo mjez póhanami.

Póndźelu pop. w 3 hodź. je w małej zali „Króny“ konferenca duchownych zjednoćena ze Sakskej misijonſkej konferencu.

Póndźelu pop. w 5 hodź. je w małej zali „Króny“ pŕednoſk fararja Garbarja-Lipſčanſkeho wo „modernych pŕedowanjach absolutiſma kŕeſćanſtwa“.

Póndźelu wječor we 8 hodź. je w Tuchoŕſkej cyrkwi pŕednoſk fararja Handmanna ze Drježdżan wo „buddhiſmje nĕhdy a nětk“.

Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowſkej cyrkwi modleŕſka hodźina za njedźelniće.

Wutoru pop. w 5 hodź. je w małej zali „Króny“ pŕednoſk miſijonſkeho direktora dra. Ihmelsa ze Lipska wo „wuznamje konferency ſwĕtoweho miſijonſtwa w Jeruzalemje“.

Wutoru wječor we 8 hodź. je w Tuchoŕſkej cyrkwi pŕednoſk miſijonſkeho direktora dra. Ihmelsa-Lipſčanſkeho wo „prašenjach Lipſčanſkeho miſijonſtwa za dźenſniſi cas“.

Sſrjedu wječor we 8 hodź. je w Tuchoŕſkej cyrkwi pŕeduoſk wyſſeho cyrkwinſkeho rady Michaela ze Dippoldiswaldy wo „miſijonſtwje a cyrkwi domizny“.

Stwórtk wječor we 8 hodź. je w evang. młodźinſkej nowni na Hrodowskej hasy 6 zhromadźizna „Młodźeńſkeho kŕiża“: farař Paul.

Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař „Siegemund biblisku hodźinu w evang. towaŕſtwje.

Kŕĕcżana ma we wobĕmaj cyrkwjomaj farař Paul.

Krajnocyrkwinske zjednoćenſtwo w Budyšinſkim pŕi Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu pop. ¼4 hodź. wobdźĕlenje na zjednoćeńſtwowej konferency w Kumwałdſkej cyrkwi; wječor ½8 hodź. je evangeliſaciſke zhromadźizna w Budyšinje. Stwórtk wječor we 8 hodź. je biblisku hodźinu (farař Schneider); pjatk wječor we 8 hodź. je hodźina za mużow.

Diakonisa Felrerce zmĕje pjatk wječor we 8 hodź. w Budeſtecach čo. 25b wuložowanje biblije za żony.

Zjednoćeńſtwowy wothładaŕ Zimmermann zmĕje biblisku hodźinu póndźelu w Cokowje, wutoru we Smilnej, ſrjedu w Hodźiju, ſtwórtk we Wjelecinje a pjatk w Budyšinje.

Zwjazk młodźiny za rozsudź. kŕeſćanſtwo w Budyšinje pŕi Pólnym hrodźiku 6.

Wutoru wječor we 8 hodź. je zhromadźizna za młodźencow, a ſrjedu wječor we 8 hodź. tohorunja za młode holcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćenſtwo w Bĕłej Horje.

Njedźelu pop. ½2 hodź. je njedźelska šula.

Zjednoćenſtwowy wothładaŕ Kŕižan ma biblisku hodźinu njedźelu pop. w Kumwałdźe, wječor w Nowych Poršicach, póndźelu w Zuborniċy, wutoru we Rodecach, ſrjedu w Korzymju, ſtwórtk w Bukojnje a pjatk w Tučicach.

Bĕdowobica wojuja pŕeciwo čerwjenokŕižakam!

Sarraſani, kiž 1. nowembra w Budyſchinje ſwoju hoſtinu hru wotewrĕ, je ſ „Weſtphaliju“ cżejźbłu wopraſdobitych ſewjeroamerikiſkich Indianow dóſtał. Pŕeſchewiſmy tuteho transporta Indianow ſu jara ſajmowne. Sarraſani ma hižom dłże hacź 20 lĕt monopol na Indianow, wón je jenicżki Europan, kotremuż Waſſingtonſke knježeŕſtwo dowola, woprawdźitych Indianow, kotrychż w Sjednoczenych Statach jako ethnografiſke drohotnoſcże hladaju, pŕeches Atlantiſki ozean do Europy wjeſć. Wſo pŕeco tutón monopol Sarraſanja wiſke pjenjeſ a napołoża jenu mnoho cżeſtkich winowatoſcow. Sa kóżdeho Indiana dyrbi Sarraſani ſwoporſka wopſoku kawuzijn ſtajicź, dale jĕdur ſ Ameriki a ſaſo wróćo ſoplackicź, jim darmotne bydlenje, dobru jĕdź a dobre mĕdu płacicź. Tónkŕótcź je Sarraſani ſwojich kowbojow hnydom do indianſkeje krajiny w Oklahoma poſłał, ſo bychu 100-kŕuteho wjednika „Black Corna“ pichiwĕli, kiž bĕſche w lĕcże 1926 ſe ſwojimi wjednikami pola Sarraſanija. Black Corn je preſidentej Coolidgej, kiž je cżaſ ſwojich próżdninow w indianſkej krajinje pŕeſchewaſche, ſ horboſcu cżeſtne dary pokaſował, kiž je ſa ſwój cżaſ pola Sarraſanija wot wſich. Mĕjeſ. Barnes, Drježdżan, Frankobroda n. M. a Londona dóſtał. Cżyſche ſo rad ſaſo k ſwojemu ſtaremu pſchećelej Sarraſanijej wróćicź, ale wĕſtym konkurrentam ſo paradźi, Black Corna wróćo ſdżerżeć wot puczowanja do Europy. Sarraſanijowi Cowboyo cżehnjechu potajkim do druhich indijanſkich krajinow a doĕchachu ſłonczne po wobcżežnych puczach pŕeches ſnĕh a wichorn do ſuſnje Dakoty, hdżež w krajinje Pine Ridge hoſtiwniſte ſahonu Sioux-nahłownika „White Buffalo“ ſo wupſcheſtrowaju, kiž w lĕcże 1914 pola Sarraſanija pſchebywaſche. White Buffalo ma wulki kraj, zyle nowocżaſnje pſtſprawjenu farmu a wobtrjeſi pŕeches 12 000 cżerwjenokŕižnikow. Hnydom ſo won roſpuſni ſ cżłodka ſwojich mużow k Sarraſanijej pŕichińcź. Ale też won nadeńdże pŕichi ſwojich wupucżowanych połpytach wobcżežnoſcże. W amerikiſkim wupucżowaniſkim hamcże wuwi ſo cżiſte a ſaſaſkte wojowanje błędnych mjeſnowcżow wo cżerwjenokŕižnikow. Skónczniże pak ſo jemu tola poradźi a tak pŕeſkoczeje wón ſe wſchitkimi ſwojimi mużemi, ſonami a dźĕcżimi k Sarraſanijej. Tak pſchińdże Sarraſani k ſwojim Indijanzam, kotſiż nĕtko w jeho pŕeſchtajenjach wuſtupuja.

Proces w Essenje.

Sſrjedu ſo pŕed Eſſenſkim pŕiſchiſażnym ſudom proſeſu dla morjenja abiturienty Daubhy ſwĕdźi pſchichowanſki. Nan morjeneho Daubhy pawodźeſche bruhim, ſo je na ranje wokoło ¼4 hodź. wo pomoc farja ſtyſchał a na to ſwojeho hólca morjeneho nawjedł. Dokelż je ſhonił, ſo je Hußmann ſ nim hromadźe je Hußmannej pŕeches ſwojeho domjacego lĕkarja dr. Luthera wo ſrudnym podawku powĕdź dał. Dr. Luther powĕdaſche, ſo je jemu wożebje nadpadnyło, ſo je Hußmann nimo cżaſa ſwojeho pŕicżeſeja ſchoł, ani ſo je njo pohładał. Pŕichi dalſchim pŕeſchſtyſchowanju ſwĕdka ſo wożebje nowe momenty njepſchińdżechu. Wobſtej żeny Hußmann dalſche ſo na druhim dnju jednaniow njenichi bycź. W munohich liſtach, kiž je Hußmann ſ Daubhywobſkerjenemi pſchećelej ſ pſchepowĕdnikom pſchiſał, ſo je pſchiſłuſchny cżłowjek a ſo pſchećhe wſchĕm ſ [illegible] daŕſkowne nima niczo cżiniċ. Sſrjedu hdź dale je [illegible] pokjanſi pytaſche. Hußmann pſchi ſwojim pſcheſłuſchanju [illegible] nju praji, ſo je na kożby pad ſamomordaſtwo [illegible] hnydom ja njemożne mĕł. Kriminalny komiſaŕ Ernſt [illegible]gehöller pak wobſtwĕdżi, ſo je Hußmann powdał, ſo je ſo Daubha ſe ſamomordaſtwiſmi myſlemi noſył.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sjawne napominanje.

Dopominamy z tuhym na dawki, kotrychž termija je

[illegible] pischeroczena, a to:

[illegible] Dyrjedne zaplacenje na wobrotny dawk (10. oktobra

[illegible]),

[illegible]dyrjedne zaplacenje na wschitkich placzerjow bohoboh-

[illegible] dawka — i wuwlaczom rataršiwa a hajnistwa —

[illegible] kotrejsi schwjerczenu dawkowemu postajenja sa pro-

[illegible]e lěto 1927 (10. oktobra 1928),

[illegible]ntowy dawk (Körperschaftssteuer), kaž pola dochod-

[illegible]dawka (10. oktobra 1928).

[illegible]ostliwe napominanja so dla tu njeneobmyslenych dawo-

[illegible]ojnych njerozesčelu.

[illegible]ščitneli zaplatane dawki za tydžeń zaplaczene, so na

[illegible]ych dawkarjow i postow dosčerp.

We Budyšinje, 20. oktobra 1928.

Finanzny hamt.

Powjenowanje dróhi.

Ze powjerschenjom planu „natwjeczow“ wotmyslenej, [illegible]

[illegible] Hendemannsche dróhi so k ranju wotschisčejnjej dróha-

[illegible] 12 haj k dopomnjenju na sakojerja Drechšlich wotkaz-

[illegible]jeny, 20. augusta 1857 w Budyšinje narodzeneho a 4.

[illegible]ptembra 1911 w Budyšinje zemrěteho měšczanoftu

[illegible] wdź. a rěčnika Clemensa Theodora Drachu njeno

Drache-dróha

[illegible]

We Budyšinje, 177. oktobra 1928.

Měšczanska rada.

Do registra **lubkowoho prawa** je so dźensa zapisało, [illegible]

[illegible]o je mandželskim sjerčenju s 18. oktobra 1928 hoscheno-

[illegible] Reinhold Gustav Schreiber we Wulkej Dubrawje

[illegible]wina prawa, jarjadowacz a wužiwacz samóženje swojeje

[illegible]andželskeje Marje Marty Berty Bernhardowoje rodz.

[illegible]ierjerjcz.

We Budyšinje, 18. oktobra 1928.

Hamtske sudnistwo.

Na **lopjenu** 66 wikowanskeho registra nastupajo firmu

[illegible]. Tietzens Cidam w Budyšinje je so dźensa zapi-

[illegible]o na prokurist hr. Hans Kabelbach k pschedawanju

[illegible]ejenja lejownoscžow prawo.

We Budyšinje, 18. oktobra 1928.

Hamtske sudnistwo.

Na **lopjenu** 1077 **wikowanskeho registra** je so dźensa

[illegible] **Majnowpschiwozowa dźělarnja Moritza Wobišla we**

[illegible]dyšinje a jako jeje mužicel komisijowa rada Wilhelm

[illegible] Wobišl w Budyšinje zapisał. (Wobkhodna dru-

[illegible]Zhotowenje wapnowych lowoza, wobkhodna mišnjowej

[illegible]ržawerskej dróhy 48.

We Budyšinje, 18. oktobra 1928.

Hamtske sudnistwo.

Bjerska šula w Přišecach

1. kursus za holey pondźelu, 22. okt.
Někotre holey so hišće přijimaja

Prof. dr. Schellenberger

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđźelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ zeńđe so wutoru wječor we 8 h. w Serbskim Domje k spěwnej hodźinje. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Dirgent a předsydstwo.

Domowina. Srjedu 31. oktobra (na dnju reformacijsk. swjedźenja) popołdnju 1/2 6 hodźin zeńđe so předsydstwo ze županami k wažnemu posedźenju. W 6 hodź. přizamknje so rozwiazanje swjedźeńskeho wubjerka Domowinskeho zlěta a pola so doskónčne rozličenje. Wobdźěleni swjedźeńskeho wubjerka a zdźimcy so z tutym wutrobnje preprošuja.

J. Šewčik, farar, předsyda Domowiny.

Drježdźany. Towarstwo „Jednota“ je so přesydliło a skhadźuje so wot 1. oktobra **w hosćencu Bayrische Krone na Neumarkt** kóždu wutoru. — Wutoru 23. oktobra je stwórčětna hłowna zhromadźizna. Započatk w 9 hodź. Porjad je jara ważny a wozjewi so zhromadźizna. Wše sobustawy so preprošeni a hosćo wutrobnje witani. Naš jubilejny swjedźeń we [illegible]ra kiwa. Tuž by rjenje było, kdy bychu so wše [illegible]stawy na towarstwowym žiwjenju pilnje wobdźěli.

Předsydstwo.

Budyšin. **Serbski Sokolski Zwjazk.** Předsydstwo a wu[illegible] [illegible]natej srjedu 31. oktobra 1928 popołdnju we [illegible]ódź. zhromadźiznu w Serbskim Domje w Budy[illegible]. Kóždy jednota njech swoje zastupjerstwo [illegible]cho porjada dla wěsče póśdele. — Předsydstwo [illegible]ka so hižo hodźinu prjedy zeńđe.

Starosta.

[illegible]. Serbske tow. „Lipa“ ma přichodnu njeđźelu [illegible]tora popołdnju w 3 hodź. pola Hönčec swoju [illegible]nu zhromadźiznu. Naš wosadny kuječ farar [illegible]an zajimawy přednošk wo jeho pućowanju [illegible]zwjazkim kraju poskićić. Tohodla njedyrbjał [illegible]ohodaw pobrachować. **Předsyda.**

[illegible]. Jednota „Sokol“ wuhotuje njeđźelu 21. okt. [illegible]nakalskim hosćeńcu **„Sokolski wječor“**. Wšěch [illegible]ow Sokoła přeprošuje wutrobnje

jednota „Sokoł“ w Rakojdach.

[illegible]ka skhadźowanska a wědomostna zabawa so [illegible]rowa Maćicy Serbskeje je kóždu pónđźelu [illegible]ečor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni [illegible]erbskim Domje.

[illegible] [illegible]ankow, z zamołwitje za politiku: Marko Smoler w Budyšinje, [illegible]ezdźi, a kmanstwowe: A. Dučmanc w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: [illegible]arth w Bjezdźicy. Za nawščki: G. Jasak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 20. oktobra 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1935	100 pólsk. złotych	47,15
100 šwajc. frankow	80,70	100 čěskosł. krónow	12,428
		100 franc. frankow	16,375

Barlinska bursa mějesche wčera jara mórne wikowanje. Kurzy běchu najprjedy wschelake, wobsahowachu pak hromadźe wotmyslenje hłowne tendencu. Kurzy rentowych a dołhich liščinow běchu [illegible]ejšo [illegible]labjene.

Produktowe wiki wčera mórne wotwikachu. Wobrot bě jara [illegible]nadny. Kupcy za kěžbowe žito 10 pj. po zentnarju [illegible]mjenje hadźachu hač jutrowčerawšim. Hotowe [illegible]orno pak [illegible]o jutrowčerawšich płaćiznach pschedawachu. Jenož po[illegible]ódźiche termije běchu [illegible]eklabjene. Wčera **płaćeschе zentnar**

w Barlinje

pschenicy 10,70—10,85 hr., rožki 10,35 hr.
hač 10,50 hr., ječmjenja nałtnjeho hr. 11,55—12,55, najmjenjeho 10,10—10,60 hriwnow, wowsa 10,10—10,55 hr.,

w termijowym wikowanju

za oktober: pschenicy 11,50 hr., rožki 11,50 hriwnow, wowsa 10,60 hr.
za dezember: pschenicy 11,62½—11,65 hr. rožki 11,30 hr.,
za měrc: pschenicy 12,00 hr., rožki 11,73¾ wowsa 11,37½ hr.,
za meju: pschenicy 12,27½ hr., rožki pak 11,92½ hr.,

w Drježdźanach (pónđźelu):

pschenicy 10,65—10,90 hr. (10,70 hr. hač 10,95 hr.),
rožki 10,95—11,20 hr. (11,05—11,30 hr.).
ječmjenja najmjenšeho 10,85—11,10 hr., 10,95—11,20 hr.,
ječmjenja nałtnjeho 12,50—13,25 hriwnow (12,50—13,25 hr.),
wowsa 11,10—11,50 hr. (11—11,40 hr.),

w Zhorjelcu:

pschenicy 10,70—10,80 hr., rožki 10,50 hr. hač 11 hr., ječmjenja nałtnjeho pak 11,50—12,50 hr., wowsa 10,20—10,70 hriwnow,
bórnow 3 hr., butra 4,20—4,40 hr., jeja 16 pjenježkow.

Pschistajenja:

Mołešicheho, Starit w Hródku.
Pohořiča, Paatz w Kamjencu.
„ wyšschicha hajnikownja we Wojerezach.
Wojnaričeho, abo bildaršeho, Burkert w Dźěžach.

Na pschedaj:

Nawoblekarjej jimitej a Kmin, kupuje a kolo, Reinschka we Lowje pola Hródka.
Sčnd želenju a blachowej kaši, w Jěšowje 275.
Kachle želene w Wuršinje 761 pola Kamjenca.
Kachle želene, f rolami, w Budyšinje, Schneider na Hoschiz hažy 46.
Wós bjeżaty w Budyšinje, Siemenowa haža 41.
Krowa wysokomuchcelna w Rakezach 130 a Horenk we Dražach.
Bjelaki 4, Rychtař we Wulkim Wjelkowje 8.
Sčrža. 1½ kónskeho, knježi dwór we Schčekežu.
Kožo i brožnju, Seiferta herbjo we Wojerezach na Hródkowskej hažy 2.
Munklizu, Wirth w Stroži.
Banje, Mahr w Kinasi.

Sendnizy na pschedajdorunje
pónđźelu 22. oktobra 1928

w **Tarnowje** dop. w 11 hodź. w Bawcźej hoschenju: muzaze kolo, waha i puntami, blidźi, a klamarska polza
w **Dubrinku** dop. w 11 hodź. w hoschenju: muzaze a žonjaze kolo, wschelake meble,
w **Kulowje** pop. w 4 hodź. w hoschenju: „k 3 krónam“: próchjerbak, lodowy kamor, klawšr, meble, schijaza maschina, žonjaze a muzaze kolo, fwinjo.
we **Wjeżu** cźo. 8 pschip. w 12 hodź.: mlócźawa na schérole,

wutoru 23. oktobra 1928

w **Hornjej Kinje** dop. w 10 hodź. w hoschenju „K lipowaj“: 38 tinnow plestrunkow,
120 metrow wulpschestrjewalow,
2 tuni Drježdź. šmuh. kaujenjow,
4 jornowozowe khodźenki.

Awkzije:

njeđźelu 21. okt. pop. w 2 hodź. pschi Mučowskim puću: sčanjowe,
njeđźelu 21. oktobra pop. w 2 hodź.: 20 jutrow pschi jasnje Bjigita pola Schprejcu: sčanjowe a drjewowe.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/41 hodź.:
Wutrajne płaćišny za tykłowe žito su sulčene. S tu[illegible]kraja so po detailowych žadanjach žito **hnadnje** poskićuje.

Drježdźanska burza (19. 10.).

Pšeńca	213-218	bórnjace kružki	23,00-23,50
rožka	219-224	pšeńč. wotruby	15,20-15,00
nałtni ječmjeń	250 265	rżane wotruby	16,00-17,50
nazymsk. ječmjeń	217-222	pšeńčna muka	20.50-21,50
wows	222-230	rżana muka	33,50 34,50
čerwjeny dźoćel	190-200	woka	-
raps	330-335	pjeluški	-
kukurica (Mais)	216 218	hróch	-
suche truhančki	-	cokrowe truh.	-

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni a bo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	19. 10.	18. 10.		19. 10.	18. 10.
Pšeńca	214-217	214-217	buny	—	—
rožka	207 210	207-210	woka	—	—
nal. ječmjeń	—	—	małčne lupiny	—	—
naz. ječmjeń	202-212	202-212	žołte lupiny	—	—
wows	202-211	202-211	zeracdella	—	—
kukurica	216-218	216 218	raps. wosuk	19-19,90	19-19,80
pšeńč muka	26-30,00	26-30,00	lany wosuk	24-24,40	24-24,40
rżana muka	26-29,75	26 29,75	poca. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	bórnj. kružki	19-20,30	19-20,40
rżane „	15,50	15,50	syno, 50 kg	4,00-4,30	3,90-4,50
lane symjo	—	—	rżane słoma	1,15-1,3	0,30-1,50
hróch	—	—	pšeńč. „	1,95-1,80	1,00-1,05
raps	328-330	328-330	wowsena „	1,20-1,35	1,15-1,30
pjeluški	—	—	ječna „	1,15-1,30	1,05-1,20

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

16. oktobra 1928. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach
Skótne družiny a wozmamjenjenje.

Woły: 1054.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosče hač do 8 lět	53—55
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	48—51
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	43—47
Mjenje picowane wšěch starobow	36—41

Byki: 395.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetšeje rězneje hódnosče	53—55
Połnomjasne, młódše	49—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	43—48
Špatne	37—41

Jałowjcy a krowy: 1136.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosče	41—48
Połnomjasne, wukormjene jałowjcy najwjetšeje rězneje hódnosče hač do 7 lět	32—40
Starše wukormjene kruwy a derje wukormjene młódše kruwy a jałowjcy	25—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowjcy	18—20
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1750.

Na tšěpje wukormjene (2. druž.)	78—83
Mjenje wukormjene a (tajke wot cyca) (3. „	65—82
Špatne (4 „	44—60

Wowcy: 3709.

Młódše a starše wukormjene (1. druž.)	63—69
Starše wukormjene (2.)	62—63
Mjen e wukormjene (Mžrzachało) (3.)	45—50

Swinje: 11 665

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křižanjow hač do 1½ lět stare	81—82
Wukormjene	76—79
Mjasne	75—77
Špatne	70—74
Rjacy a kundrosy	67—70

Wšene płaćizny w Budyšinje.

29. oktobra 1928.

Waše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnižša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,25	10,60
Rožka, nowa	50 „	10,50	11,00
Ječmjeń,	50 „	12,00	12,50
„ nazymski	50 „	10,00	10,50
Wows	50 „	10,50	10,75
„ nowy	50 „	10.00	12,01
Raps	50 „	15,50	16,00
Bórny (we wjetš. dźěłb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,80	5,40
Syno, nowe	50 „	6,00	6,75
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,50	2,00
„ „ „ k zasł.	50 „	—	3,00
„ z cypami młóčena	50 „	3,00	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,75	18,75
Rżana muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,50
Rżane wotruby	50 „	8,25	8,80
Joja	1 štk.	0,16	0,19
Prosata 241 štuk	1 štk.	12,00	24,00

Na wikach so prosata słabje kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

20. oktobra 1928 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniža płaćizny hr.	najwyša płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Čelace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Tukrajuy swinjacy šmalc	1 „	2,40	2,80
Pšeńčna muka	1 „	0,48	0,54
Rżana muka	1 „	0,43	0,44
Khlěb	1 „	0,36	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połč	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,32
Jědźna butra	1 kg	4,80	5,40
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Joja	1 štuka	0,17	0,19
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjatne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Autowa čara z Budyšina do Běleje Wody.

Jězdny porjad płaći wot 21. oktobra 1928.

Tarif km	1	3	Jězdna płaćizna jednora jězba	jězba tam a sem	Autobusowa jězba čisło:		2	4
0	5.45	19.35	—	—	z	Budyšina, dwórnišća	do	8.40	22.45
1	5.47	19.37	0.15	—	„	Budyšina, Drjewowych wikow .	z	8.38	22.43
4	5.52	19.42	0.40	0.60	„	† Bórka, hosćenca	„	8.33	22.38
8	5.59	19.49	0.80	1.30	„	† Delnjeje Hórki, hosćenca . .	„	8.26	22.31
10	6.03	19.53	1.00	1.60	„	† puća do Brězynki	„	8.22	22.27
11	6.05	19.55	1.10	1.80	„	† Čelechowa, hosćenca	„	8.20	22.25
13	6.09	19.59	1.30	2.20	„	† Zdźerje, hosćenca	„	8.16	22.21
15	6.13	20.03	1.50	2.40	„	† Noweho Zdźarja, hosćenca . .	„	8.12	22.17
16	6.15	20.05	1.60	2.60	„	† Komorowa, hosćenca	„	8.10	22.15
21	6.23	20.13	2.10	3.30	„	† Lěskeje. hosćenca	„	8.02	22.07
25	6.30	20.20	2.50	4.00	„	† křižn. puća z Klětn. d. D.Wujezda	„	7.55	22.00
29	6.37	20.27	2.90	4.60	„	† křižn. puća z Łuća do Krynhelec	„	7.48	21.53
31	6.41	20.31	3.10	5.00	„	† Hamorow, Zeleneho wěnca . .	„	7.44	21.49
35	6.48	20.38	3.50	5.60	„	† Wochoz, Balkee hosćenca . .	„	7.37	21.42
45	7.00	20.50	4.50	7.20	do	Běleje Wody, dwórnišća . . .	„	7.25	21.30

Liščiki za nawróćnu jězbu płaća 3 dny.
Wobkhadne wjednistwo: w Budyšinje na Třełanskej dróży 45, telefon 2564.
† zastanje jenož po potrjebje.

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 — w Khočebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdże

telefon čo. 13

kupuje pšeco

rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy

wyše burzoweje płaćizny.

Předawamy

najlěpšu wolijowu wosuchowu mučku.

(Muki našeho wolijoweho wosuška wopřijeja po přepytowanju statneje pruhowarnje w Móčernje pola Lipska 29,75% proteina, 11,28% tuka a su njeskażene.)

K nazymnemu wusywej mamy

wubjernu symjeńnu rožku.

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składze

wobuwowy dom Mark w Kukowje

Fotowe projekcijowe powjetšenske domj. kinowe | **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wšěchwuteršćo a najnowšiho.

Podšite kholowy za žony a [illegible] / Podšite wobleki za dźěći / Podšite talje / Normalne kosle, lacy z rukawami / Klubowe lacy za dźěći a mužow, jaki za žony a holcy. — Jenož dobre kajkoeče — Najtuńše płaćizny!

Ernst Jordanec wud. w Budyšinje

jenož na Znutřkownej Lawskej hasy 8

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

z 5–3½ procentami

po wučinjenju

Šchowe konto z 4 % djez dalšich wudawkow

Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola jiljalkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Ždźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdże

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Wulki wubjerk najl. karbidowych a elektr.

lampow

na koła, dybzačnych lampow, batrijow, elektr. žehlawkow a wšěch druh. wěcow za kola poručuje tunjo

Jurij Tretschk, kolesarnja

w Smječkecach čo. 25

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje, (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na hošle hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. knihafni" w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćelnje 2,60 hr

Prosu čisło

2687

jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin".

Kalmuk-jaki

žonjoze . 4.70, **4.50** hr.

mužoze . 6.30, **5.70** hr.

ma wěčne płajnje na składze

Andr. Kasper

— mějićel 21. Pilopp —

w Budyšinje, Burgleh 11

Ata

Polstrowane [illegible]

nakładne [illegible]

klubowe meble

kožane meble

kotrež sam zhotowjam, [illegible]

Otto [illegible]

[illegible]

Płachty na any, wołtarjowy ruby na blidu, wóskowane nitki, łožace šaty najtuńše

J. Erler w Budyšinje, [illegible]

— Serbske poskłonjenje.

Čuće nohi

noša

Chasalla-stupaje

z wutyk. pódušcu a zatołkami

Heinrich Noack

w Budyšinje

při Žitnych wikach rožk Kěžorskeje dróhi

Znamješčizny,

faldy so zbubja. Rozprawi darmo, jenož wróćo pošl. Erbe-Neu-Abtlg. 310a w. Berlin

Wino z janskich jahodow

słódke, wohnjowe dessertowe wino

Hornjoluž. sadowa tłóčerńja w Budyšinje

na Kralowskim wale 10

Telefon 3135

Dźak

Kóždenu kiž ma

drjenje

ischias

a wić

ja rady

darmo

zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.

Müller, Obersekretär a. D. Dresden 414 Neustädt, Markt 12

Sućeln. kruwa

je na před. w Jeńkecach čo. 21

Magnetny dom!

Najprihódniša nakupowarnja!

GÖRLITZER TUCHFABRIK JOHANNES Kaindlhumms Schauard BAUTZEN

Serbow kupny dom

Wołmjane muselliny a pisane šidy za šórcuchi

zelene, čerwjene a módre sukno za suknje

čorne počehnjenje za kóntuše

pisany barchent za kóntuše

čorne wobsadki za kóntuše

pisane wobsadki a banty wokoło šiwota

wołmjane tkaniny a šidy za nahłowjace rubišća a přihodźacymi šidźanymi francami, chenillowe rubišća

Wosebje tunjo:

satinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne **3.50**

hotowe kapy a banty za holcy . **0.95**

čorne, běłe a rózobarbne Moiréjowe banty **2.50**

Serbow kupny dom

Dobre čehnje k sebi!

Překupc (Serb)

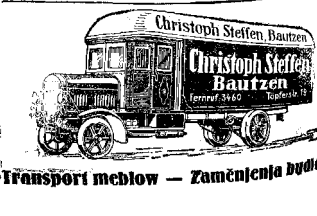
z kolonialneje branže pyta w Budyšinje měsina. Bliže zhonić we wudawarni „Serb. Nowin".

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kjejorsk. dr. 15 k6jźu wjedźeja wotmetnicy

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewěsćinskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

Transport mebłow — Zamčenja budźenow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pl.; na pósće a pola dowěrnikow 1,50 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pl. Wudawa a dźěri Smolerjec knihlačerjaŕ, zap. ź. r. w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2257.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pl. Wobčežnje so stajene nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy w 1 rjadk płaci so 60 złotych pl. Rabat po tarifu. n w

Čo. 8 (Nr.) 248 — Budyšin — Pondźelu, 22. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Nowy wjednik němskonacionalneje strony.

Sjězd jastupjerjow němskonacionalneje ludoweje strony je sobotu tajneho radźićela dr. **Hugenberga** ja strouneho předsydu wuzwolił. Dotalnemu předsydźe hrabi Westarpej so zhromadźizna je stoka stanywšchi dźakowasche. Hrabja Westarp wo politiskim ziejšchežu němskonacionalne strony praji, so dyrbi so Locarnšej politiki tónz strich. W jednanju wo płaćenju němskeho wobšchodźenja wón wulki strach za Němsku widźi. Tónle strach we wjele wobstoji, so so nětčišche cźeje na privatne hospodarstwo jatoka. W nastupanju stuttskowno-politiskich praćerjow hrabja Westarp reformu němskeje wustawy zadźiwje.

Dr. Hugenberg w swojej rěči na to pokasa, so je so němsko-nacionalna strona jako zhromadźišćejo wschitkich tych kruhow jatokła, kotrejž pschećiwo republikanisko-parlamentarnemu systemej wojuja. Dr. Hugenberg nochce nětčišću statnu formu ł nałožnosću abo lesću pscheměnić, tola měni, so bo monarchiska statna forma sa němski lud lepše hodźi. Na jeje wobnowjenje dyrbi so dźełać.

Wopominanje na wudaće socialistiskeho zakonja před 50 lětami.

Psched 50 lětami je so 21. oktobra w němskim rjeńcu so namjeze wjerscha Bismarcka sakoń pschećiwo socialdemokratam wobjaunknył. S tymle sakonjom dyrbješe so socialdemokratija potłóčeć. Won pak je runje nasprotiwk skutkował. Pschi blížschich wólbach so ličeła socialdemokratiskich spócžatkarjow w němskim rjeńcu podpołi. Knježerstwo je tohodła socialistiskemu sakonjej padyłoć dała. K wopominjenju na jeho wudaće su socialdemokratiske rjadnišći w Barlinskej zwjazkowej sahrodźe wulki demonstraciju wotměli, na kotruž bě so něhdźe 25 000 hosćenkow jeschło. Se stawizniskim zwjazkowskim cźahom so zwisowu němskeje socialdemokratiskeje strony wot jejnych spócžatkow hač do wutworjenja němskeje republiki se mnohimi zwjazkowskimi wosami pschedstaji.

W 4 hodźinach so kommunistojo na tym samym měsće zhromadźichu, tola w mjeńšej ličbje dyšli pschedy socialdemokratoju. Samsnć kommunistiske demonstracije so pschećiwo socialdemokratiji měrjeche. Dokelž bě policija kóžde stronje hinasche měsno k pschićehnjenju a wotchowanju wukałała, njeje so porjad kasnył.

Zjězd katolikow Němskeje we Drježdźanach.

W Drježdźanach so 31. oktobra sjěd ludoweho towarstwa za katolisku Němsku wotmeje. Pryjedawschi němski kanclerr dr. **Marx** budźe w sjawnej zhromadźiznje wjeczor wo „katolskim skutku, kajki hodźiny“ rěčeć. W popołdnišchej konferenzy smeje Marx pschednoschć wo „nadawkach politiskeho němskeho katolizišmna“, njes tym so budźe **Kaasenburg** ł Barlina wo „wuczbach ł wólbneho wojowanja němskeho katolizišmna“ rěčeć.

Marx dhce předsydstwo centrumskeje strony złožić.

„Westdeutsche Arbeiterzeitung“, organ katolskich dźełaćerskich swjazkow w Munichowje-Gladbachu, w nastawku „Bo pschichodnych wězach“ praji, so budźe blížschi sjěd Barlinskeje centrumskeje strony, kotruž smeje so w Düsseldorfu, nowehu pschedsydu wuzwolić. Pryjedawschi němski kanclerr Marx swoje sastojnstwo strowotnych pschićinow dla złoži.

Sakski swobodny stat rěznisku dawk spuści.

Na podłožku rozrěčenja je sastupjerjemi rěznistwa je sakske knježerstwo wobsamknło, rěsanšći dawk, kotruž lětnje 1½ milijona hriwnow wunoscha, po něčim wottwarićź. Dawk dyrbi so w běhu tšoch lět na to waschnje wottwarićź, so so po něčim dawk jenotliwych stótnych druzinow spušći.

Położenje w Hamburgskim pristawje.

Hamburgšeje kommunistojo so prózuja, strajk mjes tamnišćimi dźełaćerjemi sawjesć. Dźełaćerske swjazki so wujuja, dźełaćerjow pschi dźele sdźerżeć.

Němsko-pólske jednanje.

We wschěch Warschawskich nedźelskich nowinach so powěsć ł Barlina rosschěrja, so dotalny wjednik němskich wotpósłanzow pschi jednanju wo **němsko-pólskim wikowańskim** rěčenju, nědyschi minister Hermes, w blížschim cźasu wróćo stupi. Jako jeho naślednikaj so ministerialnaj direktoraj Schmidt a Posse njemjenuja. Politiske nowiny tole pschedstejace pschemjenjenje ł widźomnym dosećinjenjom witaju.

Němsko-pólske wustupjenje.

W sobotnišchim skónčnym poćeńdźenju pólsko-němskeje wikowańskeje konferency je so wjednikam němskich a pólskich sastupjerjow pschi jednanju wo němsko-pólskim wikowańskim rěčenju telegram pósłał. W nim so žadanje wupraji, so by so jednanje bórzy k spokojenju wobeju stronow skónčiło.

Masaryk wo woprawdźitych nadawkach wojaka.

Wojerski cźažopiš „Nasche wójsko“ je nastawk presidenta cźěskosłowakskeje republiki, **Mašaryka** ł napjatnom **„Cźłowjeskoj, pazitšmuš a wojak“** woćišćeł. W nastawku so praji: Wójsko ma w republiku a demokratiji sakitański nadawk. Wono dyrbi swobodu a wobšćěnjenstwo stacźanow schtitać. Wojak w republiku a demokratiji so na to njeliwuje, so by ł njepóćiwych pschićinow kuhoda nadpadnyk, ale wón so **k sakitanju** wuči, so by nadpadnika wotrafył, ćmój lud a wótcźinu schtitał. Dźenjnischi pozitšmuš wojerišu hrobłosć njewobrožuje. Pozitšmuš so pschećiwo nadpadowańskim wotmyślenjam wobroća, tola niz pschećiwo sakitanju. Pschisnamawam, so je družina **pschepjatych pazitšikow**, kotšiž wobstejnośće dosć njesnaju, sa heslami běža. Ssebje a ćwojich měšćanow sakitać, tšicho kulturne wobšćěnjenstwo schtitać, sakitarjej hrobłosć dawa, dokelž je jemu wědome, so dyrbi swoju cźłowjesku, ćwoju muzłku winowatosć dopjelnić.

Wotkrućе francowskich nowin wo tajnym bronjenju Madźarskeje.

W Pariźšich nowinach „Le Populaire“ franzowski spisaćel A. Dauphin-Meunier wunoschk ćwojeho pućowanja po Madźarskej wopisuje.

W pschinm nastawku praji, kak Madźarska **je systemom dyrbjeńskeho cźełopuśćowanja žebi wulke wójsko twori.** W Madźarskej je wulke sabałbene wójsko. Lićba tehole wójska je na 380 000 hač 400 000 muži wobličuje. Madźarska na nětkole wo 5 hač 6 procentach wšeho wobydlerstwa Europy najwjetše wójsko.

W druhim nastawku je praji, so je w madźarskich bróńernjach se wjsoej mozu dźěła. Jedyn inźenier je Dauphinej-Meunierej praji: „W tym nastupanju mamy wójsu pschewahu psched ćwojimi susodnymi, statami Małeje ententy.“ Madźarska je **wójnskemu lětwu runa.** Tam su jenoż wojazy widźeć, we wschěch wójnskich dźěłarnjach je wilnje dźěła. **Dyrbjeńske cźełne smuzowanje wobydlerstwo k wójnje pschihotuje.** Wójnska horliwosć je w prěnim rjedźe **pschećiwo Rumunskej namérjene.** So su **Juhosłowjenjo** pódły kraj pódła Ssawy sebrali, a so **Cźěscha** su w Bratiślawje a Komarnu, nimale Madźarojo sa niczo pórnjo tomu, so je so Rumunska Ssydomhródźeje smozowała, w kotrejž woprawdźiscy potomnicy Attilowoho wójska bydła a kotšiž su stajnje pschećiwo zunjemu nadkrjeśtwu wojowali. Ale wobydlerstwo by snadź jenu nadkrjeśtwu wojowali. Ale wobydlerstwo by snadź jenu na to fyzła njemyślko. Woprawdźe su ta tymile cźeńcza-polnymi słóžbami žebicźiwe samérv sthowane. Diktatorojo Madźarskeje ł ludowym tredentiskim swoje žadanje zakrywaju, swoje priwilegije powjetschicź. Ssydomhródźka prašenje k zakrjeću prašenja madźarskich optantow a prašenje kalwinskeje zyrkwje słuži. Nětcźischi knježerjo prašenjom kalwinskeje zyrkwje słuži. Nětcźischi knježerjo prašenjom kalwinskeje zyrkwje słuži. Nětcźischi knježerjo Madźarskeje chcedźa sebi sašo kubła dobyć, kotrež je jim Rumunska sebrała. Prašcźenje „optantow“ je hač dotal njerosstudźene. Tola madźarscy knježerjo nimaju jo sa porajene. Pschiźahaju. so snowa kubła dobudu, kotrež ma jim w Ssydomhródźej sebrale — kubła, kotrež ma psched 200 lětami sa schtokowowanym ratarjam sebrali. Swucźuja madźarski lud na myšl wjeceńskeje wójny, kotraž jim smóžni, žo do ćwojich hrodow wróćiješ; pschetož licźa ł tym, so su jich rumunscy pschećiwniscy techniscy a wojeńscy ztabschi. Dale je tu **nabožeńske prašenje.** Nětkole je w Midźarskej kalwinska zyrkej sešłabjena. W Ssydomhródźej je wjazy dwěl milijon protestantow. Protestantstwu njebudźe možno, ćwoju pryjedawschu móz w Madźarskej hinak wobnowiśeć, dyžli ł tym, so budźe ł njej Ssydomhródźka sašo sjednorjena. Skónčnje knježerstwowe kruhi cźuja, so pschećiwo nim w kraju pomału hiba rośeje. Tohodła so prózuja, hidu pschećiwo žnidobnej Rumunskej wobrośeć. so bychu žebi tak ćwoje wobstejnjenje městno sałhowałe, sa kotrymž jenje nicźo drohi njesmě žadaś.

W tjeźim nastawku spisaćel wo smutskowych swadach w Madźarskej rěči praji: Mjes tym so je tute wjelki njes bohu pózeraju, fu ratarjo, dźełaćerjo a měšćenjenjo w potłóčenju a hubjenstwje žiwi.

Poincarejowe wopomnjeńki.

Pjaty swjazk wopomnjenkow ministerskeho pschedsydy Poincarea ł napjatnom „W službje Franzowskeje“ je runje wušoł. Poincare w nich prěnje měsazy swětoweje wójny wopisuje.

Jendźelsko-francowske dohodnjenje we wotškodźeńskim prašenju.

Franzowski ministerski pschedsyda Poincare je Pariźskim nowinarjam wo konferency rosprawił, w kotrejž je se sajadnikom Dawesoweho plana Parkerom Gilbertom a jendźelskim finanznym ministrom Churchillom wo němskim wotschkodźenju jednał. Konferenza je so ł prošenjom sabrała, po kajšich sašadach ma so wubjerk wězwuwstojnych sćitajeć, kotrejž smeje wo skónčnej summje němskeho wotschkodźenja wurađeć. Pódła teho je Poincare Churchillej rosskładł, kak wulke bychu dyrbjałe summy być, kotrež by Franzowsja dyrbjała ł němskeho wotschkodźenja dóstać. Mjes tym so je Jendźelska je summu spokoji, kotruž ma lětnje na swój wójnski dołh w Ameriźy wotplaćeć, dyrbi Franzowska wěstu summu sa swowanatwarjenje ł wójnu sapuśćeneje ranšcheje Franzowskeje dóstać. Schtož Italiju nastupa, so ta jendźelskemu sćitschcu sćitschcu pschijamkne.

Kaž Jdźelenja franzowskeho knježerstwa praja, je Churchill žadanja Franzowskeje sa wopraunjene pschipósnał. Wo wyšokosći summy němskeho wotschkodźenja pak so njecźe njeje dojednanje dospało. Parker Gilbert je pryjedy Pariźskeje konferency w Londonje nanjetnył, so by so skónčna summa němskeho wotschkodźenja na 30 milijardow hriwnow snižiła, a so bychu so lětne płaćenja Němskeje smjerschite.

S jendźelskeje strony je so Gilbertej wotmolwiło, so je Jendźelska njeje na žane waschnje pschekwedźena, so je rewizija Dawesoweho plana nutna, abo so by so hospodarstwo Němskeje struchźiło abo so jeho statne finanzy sawdźałe. Jendźelska sniženju wotschkodźenjskeje summy na nětkóžde 50 milijardow hriwnow pschihotowuje. Wona pak by wo tym hakle mohła potom so rosšěrjeć, hdy by Amerika wjerschu němsku wotschkodźenjsku pożeńku po pschihódnym kursu wudała. abo hdy by Jendźelskej a Franzowskej dźeł wójnskeho dołha spušćeniła. Parker Gilbert je wotmolwił, so na to njeje žanych wuhladow.

*

Po konferency w franzowskim finanznym ministerstwje su so w Pariźskim jendźelskim pokazanstwje. Churchill, Parker Gilbert a Newyorkski bankier Pierpont Morgan k sudnanju jeschli. S teho dże so njebudże wopak hudźeć, hdyž so měni, so budźa amerikanske finanzne sajimy pschi revisiji Dawesoweho plana wažnu rólu hrać. Pryjedy hač je so Parker Gilbert na jěsu do Barlina nastajił, je so w franzowskej banzy skoro tři hodźiny ł banzynym gouverneurom Moreautom wo prašenju wotschkodźenja a skónčnym němskim dołhu rosrěkał.

Generalny strajk we Łódźi rozpadnył.

Dźełaćerjo Łódźskich fabrikow njejsu poslednje dny sańdźenego tydźenja na pschikazy strajkoweho komiteja poslúchali. We wjele fabrikach bo dźełaćerjo k dźełu wróćichu. Shromadźizna wotpósłanzow Łódźskeho swjazka textilnych dźełaćerjow je tohodła po dleschim wuradźenju ł wulkej wjetschinu hłosow wobsamknła, strajt skónčnje a pondźelu sašo dźełacź sapoćeć.

Antisemitiske studenske nasylnosće w Budapeshu.

Dla pschipuschczenja wjetschejze liczby židowskich studentow k pschednoschkam w Budapeshtskej universitze zu žo nazylnosće a demonstrazije khschescijanskich studentow pschecziwo židam pjatk wospjetowale. Po shromadzischnje towarischnych studentskich swojakow žo studentojo jesnuchu a antisemitiske spjewy spjewaja a wudmu židam nadawajo po mjetnowych klownych dróhach cjahachu. Wukladne wokna liberalnych nowin „Az Est“ a kuharinu sozialdemokratiskich nowin „Ludowy Hlós“ wubichu. Tež žo s pukami do ludzi dachu, kotrež běchu po swonkownym napohladze žida. Pschi skladowjezi pjatkowneje židowskeje wjeczorneje Bože sluzby detektiwa a jězdni policajtojo strajowachu. S redakzijskich mětnuscow „Az Est“ je žo tři króć do powětra wutsekliko. Policija je studentski czah rozchmala a 10 demonstrantow sajala.

We wschěch wyschokich schulach zu madzarszu studentojo s nazylnoszću židowskim studentam swobaraki, na pschednoschki poschuchacz.

W skololětkarskej wyschokej schuli zu **schtyrjoch židowskich studentow krwawych bili.** W techniskej wyschokej schuli je tohorunja k pukam doschlo, nětrěti židowsky studentojo zu žo cziežko sranili.

Psched filosofiskej fakulu bě žo wulka czrjoda studentow shromadzika. Jich wobsladowschi, zu židowskim studentojo wotmyschlenje spuschczili, do twarjenja stupjeż. Madzarscy studentojo běchu z kijemi a kamjenjemi wobkronjeni.

Do jereho nowinskeho fotografa, kotrež chzyschze czrjodu fotografowacz, zu kamjenje njetaki a jeho wotechnali.

† 1871 krajny radźićel z Wordecli nad Skjarbošćom w Delnjej Łužicy, kiž je narodne pócowanja Serbow w Delnjej Łužicy podpjerał a so pócował wo założenje serbskeho towaŕstwa za Delnju Łužicu.

† 1865 kantor Jan Ryćeŕ we Wóslinku.

† 1850 cyrkwiny rada Petri w Budyšinje.

Wjeczor zjawnje pokaže kajki dźeń so přehyl je.

Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. thermometer wo dnjo +18. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +2, thermometer we nozy +11. Wuhladny na malo žo pscheměnjaze wjedro. — Nizjny we poloncu dale nimoczahaja. S Jaworiskich kupow nowa wyschina pschikhadża. Dalscha je žo nad Ruskej sahnjeżdźila. Tohodla žnimy dale, drje trochu torhate, ale czopke a bóle žluchcho rano wjedro wocakowacz. — Jutsje wutoru skhadża žlónczko 6,41 hodź. a khowa žo 4,50 hodź. Mětaczk skhadża poh. 3,21 hodź. a khowa žo we poloncu.

— **Wotedate hłosy pschi synodalnych wólbach.** Kaž je znate, bu knjes kantor Krawz w Hornim Wujesdże za synodalu za Budyshko-Kamjenski wólbny wokrjeż wuzwoleny. Sa njeho běchu žo pschi wólbach 14. oktobra 490 hłosow wotedale. Knjes měschczanoscha Müller-Bischopski dosta 413 hłosow.

— **Sswérnej zobudźelacjerju.** Na 25létne njepschetorhnjene dźelo pola firmy Siegfrieda Sußmanna mózetej shladowacz wubérazy mandźelska Helena Gnawkowa rodź. Krawczikez na Zyehlinskej haßu 17 a Marja swud. Kichizanowa rodź. Halgaschez pod hrodom 38. S tuteje pschilenoscze je 20. oktobra 1928 w radźinej sali knjes měschczanoscha dr. Förster w pschitomnosći mjezjela firmy knjesa Sußmanna z pschepodazom měschczanskeho pschipósnawazeho wopisma wusnamjeni a jimaj k jubilejej zbožopschecza wupraji.

— **Pjany herz.** Tudomny hudźonik, kiž sobotu we nozy wokolo 4 hodź. na Kamjentnej haßy we pjanosći haru cźerjesche a slónczuje swój jubilowy kaschćik psched pschichadżacy auto wrjesny, bu skónczuje dla swojeho sadźerżenja a dokelž so po pschikazach policije njemějesche, do měschczanskeje arrestowuje sadźeny. Muž swojeho sadźerżenja dla hischcze khlostanje dostanje.

— S **njedźelskiwosći do auta sabjeżał.** Starschi tudomnischi wobydlerź sobotu pop. 1/25 hodź. na Kamjentnej haßy nje „Krony“ pschi pschekrocżenju drohi do wozobowego auta sabża, kiž jeho potórhny. Haczenje bjesche pod auto pschischol, běsche žo jenoż na lizu sranił. Sswědzy praja, so je pschejedżeny najbóle sam wina na njeszožu, dokelž je cunjewou do auta bżał.

— **Wurunanji namjet firmy C. G. Tietzens Eidam w Budyschinje bu pschijaty.** Sanđenu sobotu wotmě so w Budyschinje shromadźina wěricelow Budyskeho kupmitha C. G. Tietzens Eidam. Najprjedy poda so rozprawa wo pruhowanju knihow a wo położenju kupmitha. Na to staji so namjet wěricelskeho wubjerka na sudnische wurunanje. Pschedsydża, hamtikosudnischi rada dr. Franke, poruczesche, so by so namjet pschijał a pokasa na rozsudi sudnischi wudawkow, kiž pschi wurunanju jenoż něhdże 32 580 hriwnow, pschi konkursu pak 97 700 hr. wuczinja. Dale so źdźeli, so Treuhandske towarstwo za swoje prózowanje 2 prozentaj aktivow dostanje. (To wuczinja něhdże 100 000 hr.). Pschecziwo wurunanju hłosowachu tśi metalowe firmy, dwě swój hłós njewotedaschej, mjez nimi bjesche Němskostatna banka (Reichsbank). S pschitomnych wěricelow, kotrychž bjesche 1029, pschihłosowasche 953 wurunanju, so bu pschijate. Sa njeschczi ludźi na pschijecze wurunanja lepschinu, so dźěłacżerjo swoje nalutowane pjenjezy pone wupłacżene dostanu a zeł wěricelej, kiž maju hacź 300 hr. dostacź, dostanu swoje žadanki poknje sarunane.

S **Ezemjerz.** Tudomny knjes kubleř Mjeń nasadżeny tydźeń, jako běsche pschesłał wjelecźi, pola jich bróno w slotu wěrowanišli pjerschczeńc z léta 1911. Je je pjerschczeńc słužił, njeje hischcze swjeczeny.

S **Budestcz.** Dźenja rano wokolo 4 hodź. wuwoheń w starym Kichizanez mlynje. Wotpalka je žo z Hima bróżeń, w kotrejž bě też byblenje ja dwě tonje pschiprawjene. Kak je woheń nastał, njeje dotal hischcze znate.

S **Dubrawki.** Wječera njedźelu zwjeczeschce swoje 75. narodniny pschi dobrej strowoszi tudomna wopschimana Marja swud. Durkowa rodź. Hokerez. K žožopschecźenju pschijamknjemy žo też my a pschejemy jubilarce mnoho Božeho žohnowanja a hischcze wjele klónczenych lět.

S **Kuski.** Wječerawschu njedźelu běsche nam ke kermuschi rjane wjedro spožczene. Kermuschni hoscźo běchu žo we wulkich cźrjodach sejchli. Też z blischeho města běsche wjele wopytowarjow pschischło. Dźenjuschi druhi dźeń kermusche je swojim milym wjedrom wschcze hischcze nowych hoscźi na naschu kermuschi pschiwabi.

S **Mósporka.** Blischichu pónđelu 29. oktobra wotmeja o we Mósporku saso jkótne wiki. Skót ma žo na namjesce psched Tschernju sejtajcz.

S **Wuzitkje.** Sa Rósworiskim mlokowym autom jězdzesche motorski kolesaŕ a mějesche 31létneho invalidu Aug. Kubischa na sozialstim jedle jedżo. Nadobo auto sasta a motorowy kolesaŕ sajěcże do njeho, so žo wobaj z kokom cźišnyschtaj. Wjednik motorskeho kola wotezidże je znadnym sranjenjom, ale invalida Kubisch bórzy na to we swojim bydlenju wumrě. Je o najkerje nutskach cźežko sranił.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Póndźelu 22. winowca

Kordule.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

* 1837 w Praskowje Jan Bjar, kiž 1859 w starschiskim domje jako serbski student a starši serbskeho towarstwa w Lipsku zemrě. Wěmy, zo bóše dobry syn, kiž swojeju staršeju wysoko česćowaše, zo so přihotowaše na farske powołanje, w kotrymž chcyše nětdy swojemu ludej służić a zo swěru přiwisowaše Serbowstwu. Młody je wumrěć dyrbjał a dawno su też wšitcy zemrěli, kiž su z nim narostli a wjeseli byli. Wot njeho njeje ničo zbyło hač jenička serbska pěsnička, kotruž je jako studenta w Lipsku pěsnił a spěwał ze swojimi towaršemi. Je to rjane zawostajeństwo. Pěseń so započina:

Na skale tam pódla Sprjewje
Steji stare hrodźišco,
Jeho doł je wupuscény,
Swjaty woheń wuhasnjeny,
Swjećo pytaš podarmo.

Njekleča tu wjacy Serbja,
Bohow prošo we zbožo,
Swjate štomy pak 'šće steja,
A z jich halzow wukhadźeja —— —
Ptačkow zynki spodźiwne.

1862 swjeći Budyski wyšši cyrkwiny radźićel Wildenhahn swój 25létny jubilej, při kotrymž jeho serbska deputacija powita ze serbskim spěwom Korla Fiedlerja. Wildenhahn žohnowaše při swojich visitacijach Serbow přeco we serbskej rěči.

Luzliske skhadzowanje Sakskeje misijonskeje konferency.

Wjeczerawschu njedźelu stojesche w Budyskej Pětrowskej wosadze pod znamjenjom misijonstwa, wona běsche je spočatkom skhadzowanja, ke kotremuž běsche Sakska misijonska konferenza do Budyschina pscheproschna. Stojesche pod shromadnym hesłom „Sswétowe kriły dźenjuschcego cźasa a swětadalske khschescijanstwo“. We wobemaj zyrkwjomaj wotmě so derje wopytane Swjedźenje kemschenja. W Pětrowskej zyrkwi predowasche knjes wyschschi zyrkw. rada sup. Michael wo złotnach z Jana 15: „Su žym winowy pjenk, wy sće hałozy“. Wulsčěwasche pschi tom wosebje Jesušowu wulkosć a nasche swědzenje, kiž žmy wot njeho powołani. Pokasujo na mnohe pschikłady na misijonskich polach wěcejsche wón potom we hladach, kiž dyrbi khschescijanstwo wschudże pschinjesć.

W Marijnej a Marcźinej zyrkwi załoži knjes misijonski inspektor farař Gerber z Lipska swoje predowanje na Luk. 16, 20. Cźežkje wulkej wosadze dwójce pschecze do wintrohow sajschczěpjeć: 1. so spohnjacemu polnosć bohatstwa, kiž je nam khschescijanam darjena a 2. nabohatstwa, kiž je nam daty. Podawk historiskeho Jesuša a bohatstwo sjelwjenjskeje stawizny Božeje, je polnosć, kiž je nam data. Nasch nadawk je, so pod durje khschescijanskeho domu stupiny a bohatstwo wobšwědżiny, kiž je nam w Knjesu Khrystu spožczene.

Wobaj predarjej srosumischtaj wutroby pobłucharjow sa wulke nadawki misijonstwa w nasčich dnjach zwołowjeho wobtwada, hdjež njeje wjazy dźelacych morjow a běrjow je zwět „z techniskimi wudobpokrjenjemi so do jenoscze zeschkrěł“, zhrěcź.

Wkemschenjomaj sa dźěcźi wobaj knjesaj psches 1000 dźěcźom wo skutkach misijonstwa, wosebje we nědźenskej němskej narodnoscze Afrizy pomjerć pschinjeschcyhaj.

Jósef Knap:

Mužoło a hory.

15] (Pokračowanje.)

„Ale někto čehomy hižo spać a sadźerżeć so ja tym“. Położenje schtyrjoch jewi so jara tragikomiske. Sdyž běchu tak někak podojili a wowzy do wobhrodźenja zaćerili, bě hižo nóz a cźełko, woprostnjene a wudračowane wot wojowanja, samolwjesche so wo spar, na kotrymž pak njedasche žo ta w mokrej trawje na žadyn pad licźicź. Sa to pak wuhladachu, kak po jemi wot durjow kolibu rejuje žwětłosćej wohnja, mjes tym, so žo Bažzy bóle cźische sadźerżachu.

Młodeju Petrowicźowi smjozowa žo hłód, ale nichtó njemějesche hižo telko smužitosće s Bažzami jednacź, hdyž běchu tola tóždužkuli dalšchu službu wotpokasali. Bocża bojesche žo pschepinacź strunu jich swólnjiwosće, hdyž běchu jemu tola dowjźu k woli byli, a Petrowicźam, nawoj a symonaj sadźewasche hordosć, so bychu žo ponižili ke prośtwje pola tych rubjeżnistich dobywcerjow.

Mjes tym bu cźma, a stawy hacź detal wot wojowanja rozbrěte, njepschijomnje wustudźowachu kaž nutrinny vulkanow, hdyž wuplunu pobłeduju laru (bluwotrowemy tok). Młožna symna hrabasche jich po kukach a po nohach, po zyłem cźełe. Dyrkotachu se šubami.

A runje tehdy Bažzy, pschemoženi jenak wot popoldnischeho pjeca kaž nawjeczerneho wojowanja, dachu žo do zmorcźenja derje popłtani w kolibje, jako bychu doma we swojich łojach wotpočowali, ! wopravdże straschnej bjesstarosću .

Tu běsche też Petrowicźowy rosum dotwjeczerpany. Trjeba by było jich sabicź, so bychu dontjazy mohli swoje bydło wobšwědlicź. Tak rucze hacź bychu chzyli ! njerumnym bojom jich sacźerić, wubudźa žo wschitcy a paltyrjam njesłudźe, chtěa cźekmu wot sjwojeho. Petrowicź, zdyły muž Petrowicź mějesche znamjenity plan. Wobnje tola móża ! pschipadom wudhrjeć a schtó by potom paltyrjam njewěrił, hdyž bychu wuprajeli, so žu Božzy žami wina ! njewobhladninwym wobkhadźenjom wohnja w kolibje.

Ale běsche to Rezucha, kiž sacźišny plan tuteje djabolskeje wjeczeny, bywak sajžuženeje. Sdyž je něšto połnej ruzy dźěła na polach, hdźe bychu knydom cźěłu za žywoju kolibu jehnali? Barza drje rad wěrjesche dalokotrajhokosći Petrowicźoweho plana, kiž by ! tym sabił dwě, po prawom wjazy muchow ! jemym rasom, so by mjenujzy też nowa kolibo mohła hebi pschihódnische mětto wubracź, ale bacza rozmjazowasche runje też lěpschiny, kiž ma sa njeho jeje pokoha tudy.

Tym schtyrjom potajkim njesłyn napołkłekn niczo druheho, hacź hebi blizko kolibu pod slaku woheń sadźetacź. Hlej, khwasche jim tola, tu žanuźnu dobrotu dźenja wuzicź, kiž wuzziwaju po zyłych nozach wowzy. A hischcze bě njebjo tak milosćiwe, so žo njedesche sozowasche.

Se spanjom wschako to njebě žana dobrota, pschetož dyrbjesche žo tola jenoż kedźbu dawacź, byrnjeż běchu žo pschecźa Bažzow spokojile, so by tola nješchto cźopkoty dawał.

Tale nóz běsche najdźesha, kajkuż mózachu mužoło hdy spytacź, a tak dalsko hacź žo wobkuješenje žebje žamoho jednasche, powědachu hebi posdźišcho dołho hischcze kóždeho wjeczora wo nim. — Napołkłekn běsche to rieckowski skutk, byrnjeż też dyrbjeli hracź rolu porażenych. Hacź też to na nich we wjbu sponinaja w cźopłych łožach ludźo, kotrymž jwoni tu sakhowaju dowérjene stadło.

Wschitcy schtyrjo mjelczachu.

Na Petrowicźa pschihlědachu wospjet mylślicźki wo Jann. A Rezucha powědasche wótsje, kak klinkot wojowcźich swónicźkow jemu zenje hischcze njeje tak drohi był, kaž dźensa, hdyž běsche sahlyschał, kak milý jwuk go jemu bliži, hdyž je žam wobdaty a cźiwilowany wot Bažzow.

Ale tu žo nadobo na něschto dopomni a běsche ke kolibje. Sabucha na durje. Bóh wě, jwotkel bě wón, tón bojasnik, kwaźiwosć ! tajkej straschnej krocźeli nabrał, schto bě jeho ! tomu donjedże. Petrowicź stojesche tu po khwilu pschihotowany, so by jemu na pomoc złocźił, hdy by toho trjeba było, hacźrunjeź njesapschija baczowe pocźinanje a běsche ! jeho jednanjom w prénim wokomiku kaž ! jemi pschikowany.

„Njesabudźcze žiwicź woheń, holota!“ wokasche Rezucha na spanzow

„Jeho hłós pschekhadźesche po schedźiwej nozy a budźesche wotbłóž w dolinje.

W kolibje je nechtó njewotwola.

. . . . žiwicź . . . woheń . . . — njeješche žo wotbłóž po napschećźiwnej horje.

Kolibowy woheń njezně wuhasnjeź wot nałecźa hacź k nasmjje.

Nětko ! mły hłos bluko žo pschebiwschcźowachu hłosy. Stadło spasche.

— — — —

Hdyž Bažzy rano wotuciechu hižo zyle wosterósnjeni, běsche jich psched pastyrjemi hańba. Samotnjachu žo to běchu jich ! nožom napadli, so běchu jich kolibu sebrali, mjes tym so dyrbjachu woni pschenoszowacź w symje pod holym njebjom, kaž tón jich ! tót, a so — je w kolibje wukasnyć jich woheń.

V.

Nimale tydźeń dołho dźerżesche radosć Balaschka tak sbedźicźnje, so ani ! jemu njechasche ! njej prawje Serbmanej po dowěricź, kiž běsche jemu nětdy sam pucź ! wotstarjowemu pobjesej namjetnik, njech też ! wobbladnjerej njewésłoscźu a nasdala.

Nimale zyły tydźeń njesapocza ! lisczu niczo, chiba to je wschcźodnje kóždu khwilu wocźinjesche a cźitasche, tkacźesche a hkadźesche. Jako by to njebyła prósthwa wo korcźmarjowe konzeźiju we Luckach, ale hižo hospoda žama, horcźmarka, žmjerdźaca a wunoschna, po kotrejž wón wustrowuje kaž knjes, pożkužowazy a pjenjezy hromadu dratsy pschiliwacy wobhladninje wody do palenza, dóniž žo ho ! sósom złód njewotupi. Hej, korcźmarjo, hischcze jemu jwoni a hischcze jednu. — Hnydom, hnydom, mosi knjeza, dźiwajcze jenoż na moju drjewjanu nohu, hnydom pschinjesu. — Kajsy knjeza? Pschinjeshi palenz, prjedy hacź jo nam žo na tu nawoblecze a njewocźinjej hubu tak klupje. — Derźi, žuboho, hižo běžu. — Kelko to hižo mam? — Sedmu, proschu. — Nè, schesta, korcźmarjo? — Ssedmu, tak wjerno hacź žtym Balaschka. Schpatne stiežkowanje žebi wodjeschi, žuzodże!

Ale štónczenje tu papjeru tola wotežka.

(Pokračowanje ješchuje.)

wobsebitym mišijonskim kemschenju sa mkodžinu farař Gerbert k mkodžinje wo słužbje w Krowinje. Khrystusom a pokasa na mnohich pschikładach je dobry Lipscheńskeho mišijonstwa w narańschej dobu Lipscheńskeho mišijonstwa w narańschej słužbje wobdźerže Jesuśowe, kaž je tuta słužba pod Jesuśowym khijšom, a tola je najwjetša dopokasnja. Predarjowa narěč na wutrnu wuzwiwku do napominanja k sobudźelu w mišijonje.

Zběrka po dotal wopišanych kemschenjach wuzinjesche 276 hriwnow.

10 lět Raiffeisenske towarstwo we Lupoji.

Nam so pische:

Njedźelu 14. oktobra wotmě Lupjanska nalutowarnja swojoho nałymskeho generalnu shromadźinu. Towarstwowy schodnikowy, knjez Schumann, wotewri shromadźenje, pschitomnych powitajo, wosebje witalsche wysłoženoho direktora knjeza kantora Scholtu, wysłankowoho knjeza Mětu, direktora Jaeschku a stónčnje knjesow Nedworjanja a Makeho Wjetkowa, kotříž běchu 10-lětnu jubilejnu wobkhadu pschitomni. Knjez Schuman zwominowa na čłonstwo na čłaj psched 10 lětami, hdyž so njehdže 30 muži jednowši, a druźtwo załoži, kiž je w tutych lětach wot na 175 sobustawow srostło. Stónčnje dźakowa so knjes farař Schuman knjesej fararjej Rjenečej a dopołnjesche prědowanje we Lupjanskim Božim domje, kaž je pjerja było pschečitane z prawym Raiffeisenskim duchom. Tohorunja dźakowasche so won Lupjanskemu spěwarskemu towarstwu za kóždy czaj poskićenu rozwjelu.

Na to poda slićbowar knjes Michałk rosprawu wo finančnym stuknowanju w minjenych 10 lětach, z kotrejež wuhladowasche, so je towarstwo jara wjele skutkowało. Lutowarnja je so pomérnje derje. Nakutowanički wuzinjeja sebi 40000 hr. Niedorěcza, kotraž běsche z wothodženjom pjenjes nastała, ida so posłubjubowacź. Pschi tutej składnosći pokasa so na njewobmjetsowane rukowanje sobustawa a najwjetschu wótrość za lutowarjow. Sso dźakuje so towarstwowym sobustawam, knjezim O. Schumannej a Rischerjej a Korli Goczi, kotříž su wot założenja towarstwa w nim skutkowali, shromadźinu postaji.

Jeho swjatosć direktor kantor Scholta pschinjese pozdrowjenja swjatka a khwalesche wosebje dźeło sobustawow pschedsydstwa, dohladowarstwa a liczerjow. Dale wospjetowasche knjes kantor Schołta woprawdźitelu Raiffeisenskeho ducha, každy ma w towarstwach być a pokasa dźiwje na nałutowanja druhich towarstwow. K dalšnim shromadnemu dźełu w towarstwje namołwjesche, dźensi rěčnik swoje słowa, kiž buchu z mózgnym pschiwzaćim pschijate.

Pod nawjedowanjom knjesa wuczerja Bamźa pschedsydstwo muzike towarstwa spěwa. Sćěhuja swobodnischcza k. Drejčkej sa G. H. G., knjesa Manjoka sa Makowselach towarstwo a knjesa Měscherja sa Radworske. Sa swjatnišim wobdaću wuprajt knjes farař Rjenč nałepše pschecza a khowanische na załužby sobustawow a sobustawow.

Wusudźenja.

Nětkuschne wobstejnosće w gmejnskim sarjadnistwje we Suborneczy.

Psched wulkej khłostańskej komoru Budyskeho krajneho sudu buchu wobstejnosće w gmejnskim sarjadnistwje we Suborneczy pod wjednistwom nětkuschcheho wjesnjanoskeho Korle Arnošcha Pawoła Hajnzy znowa wobzamknjene we wospjetnym jednanju pschesłuchowe wjesnu dla pschekhidnadnyj lawnišći sud w Budyschinje wo tutej należnosći jednak a Hajnzu ja winowateho špódnal a jeho k 4 měsazam jastwa sahudźił. Hajnza a statne rěčnistwo běschtaj so pschesłuchowe wuhudej powołałoj. Hajnza běsche wot septembra 1914 hacź swobodnik januara 1927 z wjesnjanostu. Nimo toho měsesche wón installazišći wobkhod a wikowańske a zementowymi twarami. W nasłuchu 1926 běsche Hajnza na žiwoju ruku knihowneho revizora Apelta z Budyschina skałał, so by pschisćiwjenišku kartownju, archiw a stónčnje liczerstwo a pokładnju do porjada pschinjeźł. Dnja 26. januara 1927 swěsći so njedostatk two 16 403,38 hr. Hajnza je posłužiło žiwoju winu napschećzo gmejnje pisomnje pschidał. Jeho žiwn Pawoł Hajnza, kotremuž běsche won 1. februara 1927 žiwój wobkhod pschewostarił, běsche nanowy dołh pschewzał a žiwój twarowy skład 5500 hr. gmejnje pschewostajił. Nimo toho běsche Hajnza gmejnje wěstotnu hypotheku na žiwoju leżołnosć w Dohnje hacź bo 20 000 hr. skałał. Swjatskowy revizor Hoyer pola hamtskeho hejtmanstwa běsche swěsćił, so wot tónzo 1923 njeběchu pokładnine knihi wjedźene. W cżaju wot 1. haprele 1924 hacź bo 1. septembra 1925 běchu dokhody a wudawki jenož z tuschku do jeschinka zapisowane, potom dozwoła niz wjazy. W žiwojim privatnym wobkhodźe Hajnza tež žane porjadne knihiwjedźenišću njemějesche. Apeltej je Hajnza sa jeho prózu z gmejnskeje pokładnje 1900 hr. zapłaćił. Lawnišći sud běsche sa njedopokasane wobhładowak, so je Hajnza na poždšiscu dowolnosć gmejnskeje rady licził, běsche jemu tež wěrił, so je měł Hajnza prawo, zapisowanišće sarunanja pschi dawkach na žiwoje kěpsce pisacź. Sšud je měł tež sa mózne, so žu knadź sleeze wobžoby do pokładnje pschimnyke a ju sesklabite. Běsche pak pschesłuchowcżeni, so je Hajnza nětkhe 6000 hr. k žiwojemu wužitkej nałožiło z gmejnskeje pokładnje brał, potajim bschesłuchiwił. Też psched powołaćim sudom praji Hajnza, so žebi njemóže wujaźnicź, kak je njedostatk w pokładni nastał a mějesche sa mózne, so je Apelt papjery wotstronił abo žebi pjenjezy brał. Wón sam pak je žo na gmejnskich pjenjesach pschepschimnył. Posłedcżnu wimu je wón jenož pschipóznał, so by hacź k dospołnenemu wujaźnjenju njedostatka gmejnu pjecza směrował. Knihowy revizor Apelt wotpokasa, so je papjery wotstronił abo žebi pjenjezy je pokładnje brał, z kotrejž njeměješche nicżo cżinicź. Hajnza pak je ras w jeho pschitomnosći k łapłaczenju privatneho sličbowanja 500 hr. z gmejnskeje pokładnje wsał. Hajnzowy žiwn Korla je ras prajił, so pjenjezy podrachuja, to wani wědża, ale so tekło, to žebi njemóża wujaźnicź. Sšyn Felix je pjecza wjele pjenjes měł a nan je tež dołh sa nje zapłaćił. Dale swěsćichu, so je Hajnza porjadnišće thkstanje sa žiwoju wožobu i gmejnskeje pokładnje pracżił. K tomu pokasa žwjatskowy revizor Hoyer na to, so je to pola mnohich wjesnjanostow tak waschnje. Gmejnsta rada to njeje kontrolowała. Bschitaj drje pruhowarjej Schicżkowanjowm wulmolenaj, wuhlowaj dźełaczerjej Hanczka a Metzner, ale wot lěta 1922 je nicżo pruhowało njeje, haczrunjeż hu gmejnsku sastupjerjo winowaći nad dźełowerjow wjesnjanosty strażowacź. Běchu Hajnzu po jeho dobrosdaćnu hospodarić dali. Jedyn swědk wobkrućesche, so Hajnza druhdy njeje sbrane pjenjezy do gmejnskeje pokładnje ale do žiwoje móchnje tkał. Dalše w dezembru 1926 běsche Hajnza pruhowarjomaj Henczźy a Metznerej nałutowańku knižku Rakojbžanskeje hospodarskeje banki se 13 000 hr. dobromócza pschedpołožił a prajił, so bu psches 10 000 hotowych pjenjes k kwupołożenju za dawki nałożene. Dobromócze běsche pak dołał po nócżim sa śmérki swotnoschene, to pak njeběł w knižkach sapisane. Elektrikarjej Krušchi (nětcżišchenmu wjesnjanosce), kiž běsche tohdy wo šatarańsku podpjeru prohył, běsche Hajnza hnydom a bjes dowolnosće i gmeinskeje pokładnje 200 hr. dał a jako wošczonku kubłał. Wopył swědka z dopokasom wrjedawšchich pschestupjerjow wěry njehódneho ličinicz ko niepovadźi. Sšud njeměješche sa móżne, so je Apelt pjenjezy i gmejnskeje pokładnje brał. Pschesłuchowcżi pak wo pokuje, so je Hajnza pschekhidżiwenja w šatoriuschoje thkstil. Lawnišći sud hižom swěsćił. Měsesche thkstane, 4 měsazy jastwa, sa jara prawe a sacżišany wobdo nowołani.

Wulke spodźiwne dźěći.

Pjećlětny hólcżej je psched krótkim cżasom w Cżeskoslowakskej jako mathematiske (liczerske) spodźiwne dźěcżo skedźbliwosći schérscheho spěcia sbudźił. Prjedy hacź bo schule khodźeschce, dokonja hižo spodźiwanja hódne w rosmnoženju liczbow (multiplikazije). Prajiłch jemu narodniny nětkajšezkuli wožobu, tak wobliczi won hnydom dny a mjeńšiny, kiž su bo wot dnja poroda hacź do zamžnego wokomika minuty, a njesabudże pschi tom też na pschestupne léta. Jako bo jeho wuczeni pschi ikkadnosći pschepytowanja wopraschachu, kak wjele dnjow su bo wot Khrystuśoweho naroda hacź do dźensnischeho dnja minuty, njeznowasche hólcżej zuke prawu liczbu. Wo taschich genialnych dźěćecych w liczenju je so hižo wospjet pisało, ale su tež spodźiwne dźěći, kotrychž wobdarjenosć je hišcże wo wjele wobschérnischa. Wobdźiwowanja hódny pschikład sa jasnje rozwicże duchownych mozow budże drje sa wschě cżasy Lübeckite spodźiwne dźěcżo Heinz Kschesćijn Heineken wostacź. Hižo w 10. měsazu žiwjeńa mócżesche hólcżej hižde słowo němišteje rěcże prawje wupraješ, bórzy po žiwojich prěnich narodninach znajesche hłowne podawki kwětowych stawiznow; w starobie dwoju lět bě derje wobznajeny wos starym testamenece, a z tśomi lětami mócżesche na hižde prašcheńe prawje wotmolwjecź, kiž je na sentjowjš abo staze stawiźiny poćahowacsche. W žiwojim schiwórtym žiwjeńskim lěcże rosmolnjesche so z wyšokowuczenymi profesorami wo wšelakich wěcach a to w schtiroch wschelakich rěcżach. Ale tuto pschepinanje dźěcżowych mosjow bo wjecźi, hólcżej wumrě hižo w schesćim lěcże žiwjeneho wobdobja, nadžijeopołneho žiwjenja. Druhe wuczene spodźiwne dźěcżo, kiž najwjetsche spodźiwanje sbudźi, bě dźenża hišcże jako pschełoženk baźnika Dante znaty Korl Witte. S Göttingena powědża teddyšche nowiny: „Mamy mjes studentami nascheje uniwersity dźesćaćlětneho hólmy, kiž je woprawdźite phänomen. Tutón najmłódschi cżeca, kiž je woprawdźite phänomen. Tutón najmłódschi wuczeny rěka Korla Witte. W starosbje wósom lět wobknjeschce won nimo žiwjeje macżerneje rěcże grecku, łacżanšku, franzowsku, jendźelsku a itališu rěcz, a to tak derje a dospołnje, so njemóżesche so w tutych rěcżach jenož biesporoczenje rosmolwjecź, ale so móżesche je też bjes napinanja a pomozy pschełożowacź.“ Tutón wulki młodostny duch njeje kaž tak mnohe druhe spodźiwne dźěcżi sahe wumrěł, ale Witta je tež hischcze posdźišcho wufnamne wědomostne a wumělske spiły wudał. Dozyka derje mnohe spodźiwne dźěcżi to, schtož su z cżaj młodoscże slubile. Tak rěka, so je šlawny itališt baźnik Dante bjez i dźewjecej lětam lhmane sonety spožnił. Tasso móżesche je schésćej lětam mješazami rěcżez a w jednym mješazu wobknjeżesche hižo łacżanscżinu. Bacon filosofowasche hižo w dźesatym lěcże w Pascal běsche z 15 lětami wuwołany matźematikus. Mirabeau prědowaschce, jako bě 21 lěta staty a wuda z dźesać lětami žiwoju prěnju knihu. Macaulay spisa wospjetšinu žiwoje prěnje dźěła wo statwišach. Snate je, kak sahe bo pola nětkotrych hudźinskow wobdarjenosć za hudźbu jewi, tak je Mozart hižo w schesćim lěcże i wuspěchom komponował. Też baźnika žila pokasnje bo sahe, kak mnosy wulzy baźnikoju su hižo jako dźěcżi baźnili a dźerżeli, sdźiwacź na młodostnych baźnjach sdubjacżu.

Hospodarski rozhlad.

Pondźelu 22. oktobra 1928:

Barlinska burša skónči sandźenu sobotu tydźeń se sćerpjacymi mjeswocżom. Kurzy efektow běchu powschitkownje strucżene. Też na wikach i rentowymi a dołgowymi listami běchu kurzy sesnjinjene.

Produktowe witi sandźenu sobotu žanehu pscheměnjenje wopschimnjesche. Žitne płacżišny běchu kaž sandźenu płoch. W Barlinje płacżeshe zentnar

pschenicy 10,70—10,85 hr., rožki 10,35 hr.
hacź 10,50 hr., jeczmjenja nałetnjeho 11,55—12,55 hr., nałymskeho 10,10 hr.
hacź 10,60 hr.,
wowsa 10,10—10,55 hr.

w termijowym wikowanju

se **oktober**: rožki 11,15 hr., wowsa 10,82½ hriwnow,
se **dezember**: pschenicy 11,65—11,62½ hr., rožki 11,30—11,26¼ hr., wowsa pak 10,87½ hr.,
za **měrz**: pschenicy 12—11,97½ hr., rožki 11,75—11,72½ hr., wowsa 11,40 hr.
se **meju**: pschenicy 12,22½ hr., rožki 11,95 hacź 11,92½ hr., wowsa 11,92¼ hr.

Pschisłanoja:

Hajnz bo bynnu, Darinskich dwór we Lubiju.
Kunzojc Hannisch, pschekupsker, Schmidt a Heinze w Lubiju.
„ Reichel a žyn w Lubiju.
„ rězniskeho, Beyer w Biskopizach, Zyrkwinska haša.
Fleischera, Hausmann w Budyschinje, Hoschiz haša 40.
Kaufmannskeho a instalatora, Werner w Hróbkach.
Kaufmanna, Schwoerch w Hróbku, Augustowa haša 1.
Schneidera, Mitag w Hróbku, Lipscheńska dr. 8.

Kupuje

Bjezowy kruschwinowe, Jan Nowak w Delnich Pózkowach.

Na pschedaż:

Dobre żelezne we Semilnej 49 b.
Wobsy w Budyschinje, Hornczeńska haša 51 delka.
Wobsowe 600 w Hróbku, Hródkowska haša 13.
Bjezowy Polaški, Wohman w Semizach.
Kamjentowy motorske, Lehmann w Budyschinje, Drježdźanska haša 12c.

Wołaj, Nychtaź w Kolwasy.
Bnka, Rudolf we Wósbórku a w Bojankezach 3.
Kruwa wyšokošuczelna, młoda, w Kotezach 13.
Kruwa wyšokošuczelna, Wiakowa w Ruschi pola Hródka.
Kruwa wyšokošuczelna, w Drobach 3.
Kruwa wyšokošuczelna, młoda, w Makezach 130.
Kruwa wyšokošuczelna, w Radworju 77.
Kruwa wyšokošuczelna, podźobna, w Dubom 3.
Kruwa, z cżelećom w Nowych Cżichońzach 24.
Kóń, we Sslonej Borschezi 21.
„ Gneuß w Hodźiju.
„ młody w Kortnizach 12
Konjej, młodaj, sylnaj, w Budyschinje, Mužakowska dr. cżišło 13.
Jałowja wyšokošuczelna, Wiašowa w Ruschi pola Hródka.
Kosol. Saanski w Konjezach 19 pola Kubschiz.
Truta w Budyschinje, Renatušowa haša 14.

Škarowe depeše.

Produktowe witi w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.:
Witi fu hischcze mało wuwite.
Dop. ¾12 **hodź.: Wobrot je žnedny, płacżišny je stabjene.**

Płacżizny na Barlinskich produktowych witkach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacżizny po złotej hriwnje.

	20. 10.	19. 10.		20. 10.	19. 10.
Pšenica	214-217	214-217	buny	—	—
rožka	207-210	207-210	woka	—	—
nal. jačmjeń	—	—	mócne lupiny	—	—
naz. jačmjeń	202-212	202-211	holte lupiny	—	—
wows	202-211	202-211	zeradella	—	—
kukurica	216-218	216-218	rapa, wosusk	19-19,20	19-19,80
pšeńe muka	26-30,05	26-30,05	lany wosusk	24-24,40	24-24,40
rżana muka	26-29,75	26-29,75	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	běrnj. kruški	19-20,30	19-20,40
rżane „	15,50	15,50	syno, 50 kg	4,00-4,30	3,90-4,50
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,15-1,8	0,90-1,50
hróch	—	—	pšeńe, „	0,95-1,90	1,00-1,05
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,20-1,35	1,15-1,30
pjeluški	—	—	ječa „	1,15-1,30	1,08-1,20

Přilopk.

* **Baźnik, kiž žebi swoje mosy pschežewěcźił ha.** So by žiwojim kritikarjam, kiž na njeho njeběchu derje z rěcżam, pschemožaźy dopokas sa žiwoju baźnisku wobdarjenosć pokscheżicź mohł, poda je turkowskeho baźnik Kiazim-Bei z Konije do Konstantinopla, so by žebi w jenej tamnischej thonowni žiwoje mosy röntgowacź dał. Sso složujo na röntgowy wobras wobkrućeji jemu lekat, so by jeho mosy njepschećelnje cżežke a so mjaki jara hłubokje saldy. Potom wjesela pschipóžka na tajke waschnje wuspěchowjenu baźnik žiwojim kritikarjam röntgowy wobras žiwojich mosow zhromadnje z lekarskim wopiśmom.

Najnowišo z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje** ſa jutſiſchu **wuturu:** Cźyple, trochu wiſſate wjedro. W Jendźelſkej ſo wuwjedruje, ale je fymniſcho.

Pſchi małej Hainsbergſke-Kipsdorfſkej żelesniży je ſo pjatk podźe wječor ſababjeny **rubježnik** do ſaſtanišcheżoweje ſłużbneje ſtwy w **Hainsbergu** dobył a **revolwer** pſched ſobu dźerżo na blidze leżaze **7 hriwnow** pſchemjenjeniſtich pjenjes rubił. Se ſtwy ſtudiwſchi njeſnaty rubježnik durze ſady ſebje ſamkny a cźekny.

*

Prózowanjam polizije w Pjeńſku w pruſkej Hornjej Luſicy je ſo poradźiło, ſakeſerja dweju wulkeju wohnjow, 14lětneho pjekarſkeho wuczobnika Alfreda Seiferta, wuſlědźicz, kotryż w Pjeńſku wukuje. Seifert je ſo wuſnak, ſo je ſchtyri wohnje ſałożił, dokelž je rad ſo palaze twarjenja widźał.

*

W nozy k njedźeli je njeſnaty ſłoſmik w **Magdeburgu** Gléttnu **wudowu Litkmannowu**, kotruż pſchedawarniu kolonialnych twarow wjedźeſche, ſłonzowat a wurubił. Stónzełwann wo ſjiwe ſady ſejnych klamow namałachu.

*

Natarſkemu dźełacejerjej Schaumannej w Lüdersburgu je ſo **16. dźěcżo narodźiło. Knjeżeſtwo** je jemu jako wospebity dar **200 a wotkrjeż 100 hriwnow pſchipokoſał.** Se **16 dźěcżi** je ſtarſchimaj hacź dotal jenoż jene wumjelo.

*

Mějezel banki Goldſchmidta a Guggenheimera we Nürnbergu, Leo Goldſchmidt je **1 600 060 hriwnow** dołha ſawoſtajiwſchi cźeknył.

*

W hórſkej krajinje Staroje Planiny na mjeſy mies **Bołharſkej a Jugoſłowjanſkej** je ſo **w poſledním cźaſu wjele rubježniſtich nadpadow ſtało.** Sa pjeć **hodźin** ſu **tam 130 puczowarjam** draſtu a pjenjeſy rubili. **Priwatne a póſtſke wołſ** ſu ſo **ſwobom wurubile.**

Kamtſke wozjewjenje z Budyſina.

Dopominamy na dopředne ſapłaczenje leżowuoſtneho dawka ſa 3. termiju liczeńſkeho lěta 1928 (15. 10.1928).

W Budyſchinje 20. oktobra 1928.

Měſchczańſka rada dawkownja.

Ręčne hodźiny zastarańjow a radupodawarńjow města Budyſina.

Saſtarańja cźeſchnych dźěcźi:

Póndźelu, wutoru a pjatk wot 15 hacź 16 hodź.

Radupodawańja ſa małe dźěcźi:

Schtwórtk wot 16 hacź 17 hodź.

Radupodawańja ſa ſtamodruhe żónſke:

Kóżdu 1. ſchtwórtk w měſaźu wot 15 hacź 16 hodź.

Saſtarańja na tuberkuloſu chorych.

Póndźelu wot 16 hacź 17 hodź.,
wutoru wot 16 hacź 17 hodź.
ſchtwórtk wot 15 hacź 16 hodź.

Radupodawańja ſa běduych:

Kóżdy 1. ſchtwórtk w měſaźu wot 9 hodź. hacź 10 hodź.

Radupodawańja ſa na alkohol chorych:

Schtwórtk wot 17 hacź 19 hodź.,
pod Kſarſkim nawjedowanjom **kóżdy 3. ſchtwórtk** w měſaźu wot 18 hacź 19 hodź.

Lěchiſke ſaradźerńje ſu pſchi Kralowſkim walu 3.

Radupodawańja ſa ſłabomyſlnych, duchakhorych a na padawu khoroſć cźerpjazych:

Kóżdu 1. ſrjedu w měſaźu wot 11 hacź 12 hodź. w **měſchczańſkej khorownji.**

Wukſoiwańſke hodźiny ſo ſexualne a mandźelſke radupodawanje:

Dźěławe dny wot 12 hacź 13 hodź. w **Sſejmownji na Hrodowſkej haſy 10 II wó ſtwje 82.**

Nimo teho:

Ręčne hodźiny měſchczańſkeho lěkarja:

Dźěławe dny wot 12 hacź 13 hodź. w **Sſejmownji na Hrodowſkej haſy 10 II wó ſtwje 82.**

Ręčne hodźiny měſchczańſkeje aſſiſtentiſkeje lětakki:

Póndźelu, wutoru, ſchtwórtk a pjatk wot 17 hacź 18 hodź. **w Sſejmownji na Hrodowſkej haſy 10 II wó ſtwje 81.**

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija" zeńdźe so wutoru wječor we 8 h. w Serbskim Domje k spěwnej hodźinje. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Dirgent a předsydstwo.

Hornja Hórka. Towarſtwo „Łužica" zmčje njedźelu 28. oktobra wječor w 7 hodź. swoju měſačnu zhromadźiznu w Nowakec hoſćeńcu. Dowěrniey so proša, to wšém sobuſtawam wozjewić. Wo bohaty wopyt so prosy. Hoſćo su lubje witani. **Předsydstwo.**

Hodźij. Towarſtwo „Jaroměr Imiš". Sobotu 27. okt. budźe w Eignerec hoſćeńcu świětłowobrazowy přednošk w małej zali. Thema: „Po Dalmacińskej hač k Cornej Horje". Zastup 25 pf. Přednošować budźa kk. Dučman a Krječmař. Hoſćo su wutrobnje witani. **Předsydstwo.**

Khróścicy. „Sokol" zwučuje **kóždu wuturu** we 8 hodź. na šuli.

Mjowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerʼ w Budyšinje
Za lokalny dźeł, a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł:
Arnošt Barth w Bratrowy. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Wotewrjenje autowcje čary z Budyšina do Běłeje Wody.

Hižo łěta dołho ſu ſebi wobydlerjo naſchich ſerbſkich holanſkich wjeſow pſcheli, ſo by ſo ras pſchihódny ſwiſt je ſerbſkim hłownym městom Budyſchinom wutworił, kiž by jim ſmóžnił ja krótki cźaſ do Budyſchina dojěcź a ſebi ſwoje naležnoſcże wobſtarać, kaž je to wobydlerjam pſchihódnje leżazných wjeſow możno. S myſlicźku autowcheho ſwiſka mjes Budyſchinom a Běłej Wodu ſu ſo wyſchnoſcże a pſchedewſacza, kotrychž to naſtupa, hižo dawno ſaběrałe, ale hačle nětko bu wěz ſrała. S wobcźeſnoſcże ſa jednanja běſche woſebje ſtary móſt pola Łeſkeje, kiž njewudźerži wjacy hač 80 zentnarjow a wón je też dźenża hiſchcże ſ pſchicźinu, ſo na nowej cźarje njemóża nowe wulke autobuſy wobkhadźeć, kaž na pſchikład na Budyſko-Běło-Wodźanſkej cźarje, ale wužiće maju ſo mjeniſche Dux-ſke autobuſy, kiž maju měſtna ſa 22 woſobow. W poſlednich tydźenjach jednanja ruce ſ kiwſeſelazemu a ſpokojazemu kónzej dowjedźechu, ſo możeſche ſo hižo wcźera njedźelu 21. okt. autowy wobkhad na Budyſko-Běło-Wodźanſkej cźarje wotewrić. Ssobotu papoldnju ¼3 hodźin podachu ſo pſcheproſcheni ſaſtupjerjo wobdźělenych měſtnow, měſchczańſtwo, wjeſnjanoſtwo, ſaſtupjerjo towarſtwa, nowin a druhi ſ tſijomi autobuſami na **jězbu na pruhu.** Pſches rjanu holanſku krajinu jědźechu, kotraž runje tele dny w najrjeńſchej naſymſkej pyſche ſteji. W kóždej wſy auta poſaſtachu, hdźež ſu ſaſtaniſchcza. Tam pſchiſtupjowachu wjeſnjanoſtojo, kiž běchu k zobujědźenju pſcheproſcheni. Po krótkej pſcheſtajenju w Běłej Wodźe wróćichu ſo wobdźělnizy do Budyſchina a ſeńdźechu ſo w „Liſchcźej jamje" k połwjeczeńſkej hoſćinje. Nimo cźełneho wokſchewjenja běſche wjeczor ſaczinjeny ſe wſchelakimi narěczemi, pſchi kotrejž wſchitzy rěcźnizy na dobre wuwicze nowej cźary ſwoju ſchkłeńzu poſběhnychu.

Jako prěni jimaſche ſo ſłowa knjes tajny rada Grahl ſ Drježdźan, kiž je wjednik ſtatnych autobuſowych cźarow a wſitſche wſchitkich ſhromadźenych ſo ſa jich pſchitomnoſcź podźakuje. Pokaſa na wotewrjenje nowej autowej cźary jako na dobry ſtutk, kiž ſwjaſuje Delnju Łužicu ſ Hornjej Łužicu. S wotewrjenjom Budyſko-Běło-Wodźanſkeje cźarn dopjelnja ſo naležne pſchecźa holanſkeho wobydleŕſtwa, kiž měſeſche pornjo druhim hižo łětdźeſatki dołhe hubjeńſche wobkhadne wobſtejnoſcże hacź druhe tónczinu w naſchej wokolinje. Jěſba na pruhu je ſo ſtała ſ wosami ſtareho a noweho ſyſtema a to tohodła, ſo bychu wobdźěłnizy pjecźa ſami ſpóſnali a móhli roſeſnawacź khmanoſcź woſoweje druzyny. Knjes tajny rada Grahl naſpomni, ſo je myſlicźka wo tutej autowej cźarje hižo 10 lět ſtara. 1918 je němſka póſta cźaru hižo autobuſowemu towarſtwu (Kraftwerkehrsgeſellſchaft) ſaſſkeho ſwobodneho ſtata pſchewoſtajiła. Tuto druſtwo ma w Saſkſej hižo 167 autobuſowych cźarow we wobkhadze, ſ łěcźnymi cźaramj ſamo 177. Knjes tajny rada Grahl wuſběhny woſebje ſ knjezich, kiž ſu pohlednje ſadźewſi ſa wotewrjenje cźaru wotſtrowili, měſchczańoſta Langa w Běłej Wodźe. Willy Langa w Běłej Wodźe, knjeżeŕſtwowy preſident we Łěhnizu, krajny radźicźel w Rósborku a wyſchſchi knjeżeŕſtwowy rada dr. Walther w Budyſchinje. Woſebje witaſche knjezich, kiž běchu ſ Pruſkeje pſchiſchli.

Potom poręcźa knjes tajny radźicźel Merz, wjednik Rósborkſkeho wokrjeſa a wupraji pſchecźa, ſo by nowa automacźara hyła ſ łěpſchinu ſa industrialne a kulturne poćahi, ſo by ſ niej wjacy žiwjenja do holanſkich wſow pſchiſchło, ſchtož by naſchemu wobydleŕſtwu ſpomożne było.

Knjes wyſchſchi knjeżeŕſtwowy rada dr. Walther, kiž Budyſkeho wokrjeſneho hejtmana ſaſtupowaſche, je ſo hižo dawno ſ myſlu nožył, ſo dyrbimy do połnjeje krajiny na kóždy pad ſwiſt mécź. W mjenje ſadźewſeho wokrjeſneho hejtmana ſtrowjeſche wobſeſtwo hoſći ſ Prjeſkeje. Nowa autowa cźara roſejnawa ſo wot druhich, dokelž njeje ſaſtka cźara, ale je cźara ſa ſaſtki-puſtu namjeſnu krajinu; ſaſtupjeŕ wotrjeſneho hejtmanſtwa pſchejeſche, ſo bychtej ſo krajej pſches nowu cźaru ſbliżeć a ſaſtorcźi na dobry žuſobny wobkhad mjes Saſkſej a Pruſkej ſwoju ſchkłeńzu.

Hłowa Běłeje Wody, knjes měſchczanoſta Langa, widźeſche w nowej cźarje ſa wšy, kiž je wobkhad w ſtronu leżo wotſtajił, ſ pomozu noweje cźaru możnoſć k ſbliżenju. Wón by był ſa wotſtronjenje krajneje nijeje, ſo bychtaj Saſkſa a Pruſka jedyn kraj bykoj.

Knjes wyſchſchi hajniſki mjſchtr Schkoda ſaſtupowaſche ſtawne knjeżeſtwo w Muſakowje. Wón powdaſche najprjedy wo hubjenych puczach w ſańdźenych cźaſach, kiž pak ſu dźenża ſ wjetſcha derje wutwarjene bychu. S tutej nowej cźaru wotkrjeje ſo ſtare hiſtoriſke prawo. Budyſchin běſche mjenuja wot ſaſtarſtwa też ja holanſku runjeż měſachu blížſche města, t. o město, a je jo ſa pruſku Łužicu hiſchcże dźenżniſchi dźeń, pſchetož **Budyſchin je ſtare hłowne město ſerbſkeho kraja.**

W mjenje města Budyſchina poręcźa knjes měſchczanoſta dr. Förſter, kiž je hižo pſchi ſchkłeńzinju mnohich autowych cźarow pſchitomny był, kiž ſu ſo wſchitke derje wuwile, a wupraji nadźiju, ſo by ſ nowej cźaru runje tak było. Dźak ſtuſcha autowemu towarſtwu ſa jeho intenſiwne dźěło. Wón wunjeſe ſławu na autowe towarſtwo.

Knjes tajny rada Grahl dźakowaſche ſo nowinarſtwu ſa pohubomoz.

W mjenje Budyſkeho wokrjeſneho ſwiſka rěcźeſche knjes knjeżeŕſtwowy rada dr. Vatera wosnamjenjeſche ſamotkhody jako dobru pomoz ſa naſche kulturne a hoſpodarſke pózowanje a poſtupanje. Autowy wobkhad ſadźewa niczenju kulturu, kiž ſo jewja w hromadźe wałenju cźłowjeſkich maſow. S nadźiju a ſ pſchecźom, ſo nowa autowa cźara też wuſke kulturelne hoſpodarſke poćahi pſchinjeſe, ſkónczi ſwoje ſłowa.

Nimo druhich, kiž ſo ſłowa jimachu, rěcźeſchtaj hiſcźe ſaſtupjeŕ Drježdźańſkeje autowoje zentrale knjes Münch, kiž woſebje na dobry ſwiſt ſ Barlinom a nawróćzne jězdne liſtki pokaſa, a knjes Kaſtner, wjednik Budyſkeje wobkhodneje měſtnoſcże.

Autowu cźaru mjes Budyſchinom a Běłej Wodu maju. Wot wcźerawſchnjeje njedźele auta porjadnje jěchaja. Wěſo jědźi auto wob dźeń jenoż dwójzy tam a ſem. To pak je pjecźa jenoż pjchi ſpocźatku tak. Na wobydlerjach wſchitkich wſow wokoło Muſakowſkeje dróhi nětko je, ſo ſ pſiwym wužiwanjom ſtużejo cźaru ſobu ponjeſu, ſo by ſo wobkhad na njej derje wuwiwał a ſo bychu hóſty wjacy woſow ſapokojicź mohłe. Dotal jědźi wſchědnje jenoż rano a wjecźor wós ſ Budyſchina do Běłeje Wody a wróćo. Wotmyſlene pak je ſa ſobotu hiſchcże jedna jěſba, ſ Budyſchina nětdźe wokoło 11 hodźin. Wot tutreho cźaſa, pak ſo hiſchcże woſjewi. Wobydlerjo pſchi nowej Budyſko-Běło-Wodźanſkej cźarje maju ſ wužiwanjom autobuſow wulku łěpſchinu, ſalutuja běłe dołhu jěſbu ſe żelesniju a ſ tym drohi cźaſ. Pſchetoż też wjetſchi wobydlerjo dźenżniſchi dźeń ſe ſwojim cźaſom bróſtej njemóża.

Też my pjchejemy nowej cźarje dobry wuſpěch a pſchihoda k łěpſchemu domjazeho wjeſnjeho a měſchczańſkeho wobydleŕſtwa.

Dź.

Wšěm Serbam a
přećelam „Serbskeho
Sokołstwa" porućamy

„Sokolske Listy"

Redaktor: wučeŕ Michał Nawka

płaća lětnje jenoż 2.50
4. lětnik započina so
z wulkim rózkom 1928

Skazanki přijimuje

Serbska kniharnja w Budyšinje

„Grützner" šijace mašiny

su najlěpše, wušiwaja, zaſiwaja a šija dopředka a wróćo. Kupujeće je najlěpje pola generalneho zastupjerja

Jana Witcka w Sčjecach

Wulki wubjerk! Też na wotpłaćowanje!

Pytam hnydom młódšeho

pjekarskeho

Pawoł Bulang we Wotrowje
pola Pančic

Sućeln.kruwa

je na před. **w Jeńkecach čo. 21**

Kalmuk-jaki

žonjaze . 4.70. **4.50** hr.
mużaze . 6.30. **5.70** hr.
ma wješće ſtajnje na ſtładze

Andr. Kasper
— měſchczeŕ Al. Pilopp —
w Budyſchinje, Burgleyn 11

Naturska hojerka — Iris-spyminca

A. Frcundowa, hojerska magnetopatka

radium-bomboparhija, biochemija, diät. hejenje, zelowe hojenje,
na ręčne hodźiny **w Budyšinje** na Jägerskej dróze 5

kóždy ſtwórtk,
pjatk a ſobotu wot 8—5 hodź. a wobhladuje bolosće cźuwow a duše, žołdka, cźrjewa, jatra, žołča, wuſi, woči, bolosće, wobliśća, liſawy, wupjery, wiće, drjenja, ſchias, mortwicy, zakalkowanja, bjezsparnosće, waki, wroſuchoćenja, ſtosće, ratykanja, ſłabosće, epilepſije, ſpinka, žily a bolace nohi.

Wulke wuſpěchi. Raniu moc ſobupřinjes!

Čitanjo „Serbskich Nowin"

*liž „Serbske Nowiny" z póſtom dóſtawaće, ſkazajće ſebi je **hnydom za** měſac novemb., dokelž wot 25. okt. póſta 20 pjenjezkow wjacy zběra*

Naſchej lubej macźerzi

Marji ſwnd. Jurkowej rodźenej Hoberg

w Dubrawy pola Barta

k jeje 75. narodninam

dnja 22. oktobra 1928.

1. Tak ſ wjeſelom nětk powitacźe
To kanje dźenżniſchego dnja,
Dźens, naſcha lubowana macźi,
Dźenż je dźeń Waſchich ſwjatych na.
Wón je, kiž dźenża ſtwjeſcźimy
Jano pjecź a ſydomdźeſaty.

2. Haj kraſny dźeń, o lube ranje,
Kiž dźenż Wam ſnowa ſaſtwita,
K hwalcze Boha ſkanje ſa nje,
Kiž ſnowego Wam ſtwjeżecź da.
A nam też ſ Wami w hromadźe
Waſch narodny dźeń wjeſele.

3. Haj, hdyž Wo dźenża, lube macźi,
Na tute lěta ſpomjeſe,
Schcże jenkrótcź naſob poſtajacź,
Kak hnadnje Bóh Was wobſtaj,
Dha wješće Waſcha wutroba,
Sſo ſ djakom k Bohu ſpěwa.

4. Tak, Waſcźe, djerjej ſwoj ſwjaſe
Schcże dołho nam tu lubu macź,
So móhli, łoż my dźenży rady
Te dobroty ſi ſarnować.
Kiž je ta luba macźerka
Nam, ſwojim dźěćom, zjuna.

Djakowne dźěćzi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 nł. pj., na pósće a pola dowóźnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 nł. pj. Wudawa a dźěri Serbskeje knihiličkórnje, nap. dr. r. o. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3627.

Za nawóźtki, kiž maja so had do 8 hodź. dop. wotedaŕ, płaci so za mały rjadk 20 mot. pj. Wobčežnje so stajace nawóźtki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy nr. rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n. n.

Lisćo (Nr.) 249 | Budyšin. — Wutora, 23. Oktobra 1928 — Bautzen | Lětnik 87

Amerika wo nowym wuprawjenju Dawesowcho plana.

S Waszyngtona so powě, so knježerstwo Sjednoczenych statow połnomocne Ameriki pschedwidźowanje pschećiwo wuprajenju wo němskim wotschkodźenju wobdźěla. Amerikanske knježerstwo nima prawo, pschećiwo wubjerkej protestować, kotryž budże snadź wo swišu wotschkodźenja z wójnskim dołhom wuradźeć. Europa pak ma najprjedy dwě wumjenjeni dopjelnicy: **nowe wuprawjenje wotschkodźenja a potom potwjerdźenje amerikansko-francowskeho dojednanja wo wójnskim dołhu.** Hačle potom wjaže so wo tym jednacy, hač mohł so na 62 lět wotmyslene zjadź za wójnski dołh pschikrótčicy. Tež samoźiwcy dźěla ministerskich železnišćich bondow wot dopjelnjenja prěnjeju wumjenjenjow wotwinjuje. Pódla teho so praschа, hač je Amerika finanzje dosć žylna a hač je Amerizy zjawa mójno, wjerschi dźěl tychle bondow pschewzacy. Statny departement dyrbi žeby wumóniecy, so pschedacze taktich zdobytich summow w Amerizy dohladuje. Kóždy tajki plan dyrbi so rozrasyecy, jeli so amerikanske knježerstwo jemu njepschistawja.

Franzowski ministerski president Poincare je po Parižskej konferenzy z Bankerom Gilbertom a jendźelskim finanzminister Churchillom zjawoje dotalne wotpokasowanje francowskeho k pschidpósnacu franzowskeho dołha w Amerizy pschemjenił. Kaž Parižske sozialistiske nowiny „Oeuvre" najwjetšeho zórla shonja, budże Poincare žadacy, jo**by** dypartistka komora **franzowsko-amerikanske dojednanje wo tunzytskim, wójnskim dołhu w Amerizy pschipósnała.** Won je dopinał, so by tež dźěl němskeho dołha njeda bjes powjednych amerikanskich bankow mobilisowacy, jeli so by zbyk wotschkodźenje praschenje njewuprawił. Amerikanske banki maja, kaž je znate, wot wukasowy knježerstwa we Washingtonje wotwisne. So by zwoje žadanje zakotwił, Poincare na to pokaże, so dyrbi Franzowska k lětu 400 milionow dollarow z zwojeho dołha w Amerizy zapłacycy, jeli so franzowsko-amerikanske dojednanje njepschipósnaje. Jeli to pak je potwjerdźi, ho jejum dołh do zhłeho dołha zapschimnje, tak so ho danjowa měra z 5 prozentow na 2 prozenty zniži.

Tež druhe lěwizne nowiny sapoczinaju zwojim cytarjam rosiajnicy, so by wuzitne było, hdy by so franzowsko-amerikanske dojednanje wo wójnskim dołhu potwjerdźiło.

Demokratojo pschiwo pancerowanemu křižakej.

Sobotu je so w Barlinje sjěd demokratiskeje strony zapoczał, na kotrymž němski justizny minister dr. **Koch** wo natwarjenju pancerowaneho tschižaka A mjes druhim rjekł:

Wotpokasanje narunanskeho natwarjenja panzerowaneho tschižaka njemóže so dźenża po łódźstwowym dojednanju mjes Jendźelskej a Franzowskej a po roswiczju twonkownoho potajenja z tym wuprawnicy, so dyrbimy twrdnyć pschikład měrneho smyslenja pokazacy. Hdyž Franzowska wudawki za zwoje wójsko wo 400 milionow a Polska wo 100 milionow powjetschi, njemóže so z tym wospjetacy. Njedźiwajcy teho so **natwarjenju panzerowaneho tschižaka pschećiwjamy,** dokelž po najhonjenjach pschedstejacych tschižaka njemóžu jeho wojesku hódnosć w pomjenje z jeho wulkim wudawkam pschipósnacy, a dokelž mam w nałschim położenju nakrajne wójsko za wjele ważnische hač wójnske łódźstwo.

Tomule nahladej wjetschina demokratiskeje frakzije němskeho sejma pschikłokotawsche.

Nacionalno-socialistiske nasylnosće.

Nazionalni sozialistojo połodnišćeje Bayerskeje njepschestajeja twjerdzer w Augsburgu se šmólnizami po měrjenych sudnych zchwatnych. Hdyž jedyn jěchny hósć we stejazym wozu dróhowoje železnizy so z nětkotrymi słowami wo nazionalnym zsahu wuprají, jedyn zsahowy wobdźělnik na nich falšy a da na nětkotrych jěchnych hosći pjerjeche. Smyrom na to hischcze nětkolki druhy nazionali sozialistojo na wupodla Hižo jako jedźazeho wosa skočichu. Se palaznymi kiwanizami do jěchnych hosći pjerjechu, mjes kotrymiž sedźi rej žony a dźěći. Jenej holcźi bu wkotły zuke lesnicźichu. Někotři ludźo po wopadnych. Podobneho nětkolki nazionalni sozialistojo hytachu nětkotrych jěchnych hosći z cjaha wucźahnyć. Stónčnje policija zakrocźi. Winizy běchu pak mjes tym hižo cjekhyli.

Krwawne srażenje nazionalnych sozialistow a sozialdemokratow we Wjelkej w Delnjej Łužy.

We Wjelkej w Hródkowskim wokrjesu je njedźelu mjes sozialistami k krawnemu srażenju dośchło. Sozialdemokratojo w jenej korcźmje swjećelenje wotměchu, do kotrehoż běchu so tež tšjo nazionalni sozialistojo sabrnyli. Hdyž jich je sale wupokasachu, ho z nětkotrymi pschecjelemi wróćichu. Dóńdże k pukam, pschi kotrychž ho tež tšelesche. Jena kulka dźěłarjerja Schoktu tak njebožownje trjechi, so jeho mori. Zandarmojo we Wjelkej a wokolnosći so hnydom na pomoz zawołachu. Woni 17 wobozbow sajachu. Mjes sajatymi je tež tón, kotrehoż je Schoktu zastrělił. Pišiolu ju namakali, pódla teho ju nazionalnym sozialistam hischcze druhe bróńe wotewzali. Rozhorjena cźrjóda do zandarmow z kamjenjemi mjetasche.

Njemčery ratarjow w Kyritzu pred sudom.

Jako dohra k wulkim demonstrazijam landbunda kěrka w nałeću je ho wutoru w małym městaczku Kyritzu psched kawnišćim sudom prozeł dla zbeżża a kamanja krajneho měra pschećiwo 31 demonstrantam sapoczał. Landbund bě tónj februara a sapoczał mérzu swoje městne organizowanje namolwił, so bychu wulke ratarske demonstrazije wotměle a wot knježerstwa pomoz za nuzu cźerpjace ratarje žadale. W Kyritzu běchu landbundowni wjednizy Winterfeld, z Jena a gmejnšti pschedstejicźeř Staffehl rěcze měli, kotrejž wótre poroki pschećiwo knježerstwu a pschede wšěm pschećiwo dawkam rjadowneho wopschijachu. Pschi shromadźišnje ho wjacy dyšli 5000 ratarjow z Ranšanskeje Priegnitzy wobdźěli. Po shromadźišnje na rozhosćenu demonstrantojo k krajnoradźicźelskemu hantej cźahnychu. Deputazija, na kotrejž cźole gmejnšti pschedstejicźeř Staffehl a z Jena stejeschtaj krajneru radźicźelej Egidiej žadanja ratarjow wosjewi. Krajny radźicźel pak ho po žadanju demonstrantow na dróhy, psched nich stupiwši a ho samolwicź. Demonstrantojo tohodla kamjenje do twarjenja krajneho radźicźelstwa mjetachu a poiom do twarjenja finanznemu hamtej cźahnychu. Pschedstejicźeř, knježerstwowy radźicźel Reinhold, deputazija pschija, toka ho zaposwědźi, k khromadźišnje rěcźeć. Demonstrantojo nadděch na twarjenje finanzneho hamta spytachu a žandarmow do sody stokcźichu. Policistojo twarjenje wobstupiwschi wobkhowaja. Tžakaja wudma nadawa a jich nadpadowaschе, njes tym so sbohom kamjenje do twarjenja mjetasche a nimale wschitke wokna z tym wubi. Hačle za hodźinu mócźeše ho njeměr trochu potokóźicź.

Dohra k Geesthachtskej wólbnej njedźeli.

Psched Bergedorfskim kawnišćim sudom mějachu ho schtyrjo kommunistojo a cźerwjenofrontiaz wojowarjo samolwicź, kotrychž běchu druhu Geesthachtsku wólbnu njedźelu dla nošenja tšělnych bróńow sajeli. Pola jeneho běchu sanio dwaj revolwraj namakali.

Psched sudom dwoje z wobkhorjenych prajeschtaj, so staj do Geesthachta schli, so bychtaj kommunistiski wólbnu agitaziju podpjerałej. Dwaj druhaj staj pjerja jenoj dla sportiskich należnosćow do Geesthachta pschischłoj, so bychtaj tak twjerdze w swobodnych tholowach skhowałoj, so ho policija skoro jeju njedobhada.

Wobkhorjenych k jastwu po schěsć měsacach sadudźichu. Woni su, kaž sud swěsći, wschitcy hižo prjedy dla cźelneho franzenja dla potkhostani.

Miljonske khłostanje za spritowych suwarjow.

Lawniši sud w Altonje je miljonske khłostanje pschećiwo zwólbje spritowych suwarjow wuprajił. Dla pschećiwo stupenja sakonja wo palenzowym monopolu su jeneho drogista z Altony k 1,3 miljona hriwnow pjenježneho khłostanja sadudźili. Jeli so sadudźeny njemóže khłostanje sadrobiłi, dyrbi dwě lěce jastwa wotbydźecź. Jeho kumpan płacźiješ, dyrbi dwě lěce jastwa wotbydźecź. Jeho kumpan płacźiješ, dyrbi dwě lěce jastwa wotbydźecź. Dwaj z 10 000 hriwnami pjenježneho khłostanja wotenbdze. Dwaj druhaj wobkhorjenaj so wuwinowachtaj.

Syzowy plun pschećiwo Scheidemannej.

Pschi wopomnjeńskim zjawjenjenju na sozialistiski sakoń w Höchstu nad Mainom měješche němskopjezmski sapóžkaŕz Scheidemann zjawjedźeńsku rěcź. Mjes tym so won rěcźeschе, jedyn z prawizywych radikalnych žydłowu bombu do sale cźišny. Pschikitomni skoku je sale cźekhychu. Shromadźišna dyrbješche so pschetorhnyecź. Hačle hdyž je so wulka sala dosć wumóčerowała, móžeše ho zjawjedźeń dale wotměcź. Winik je pschi powschitkownej měschenjzy cźekhnyecź mohł.

Polěpšenje w němskim zwonkownym wikowanju.

Tež w septembrje je so bilanza němskeho zwonkowneho wikowanja polěpschiła. Wuwos je, hačrunbz niz we tym samym pomjerje kaž w auguscje, so powjetschi. Wschohromadje je wuwos w septembrje 1059 miljonow hriwnow pornjo dohosej 1087 miljonow hriwnow wuczinił. Dowos je po takim jenoj hischcze wo 28 miliionow wjetschi dyžli wuwos.

List prjedawšcho němskeho kronprynca.

Barlinski tydźenik „Welt am Montag" je pondźelu dotal njesmały list **prjedawšcheho němskeho kronprynza na Lippeskeho prynza** wojsewił. List je ho we Wierringenach 18. augusta 1919 napisał. Prjedawschi kronprynz ho we nim z najwjetšej wótrosću pschećiwo prjedawschemu němskemu kanzlerej **Badenskemu prynzej Maxej** a pschećiwo nětcźišchemu ministrej němskostatneje woboru generalej Groenerej wupraja. Podawki 9. nowembra ho sćěcźana hra njeje prynzom Maxom, Scheidemannom a Groenerom byle. Snata offizjerska shromadźizna, po kotrejž wobjamknjenju ho khježorej wojsewi, so wójske wjazy ja nim njeteji, je prysł była. **Bethmannowe, Michaelisowe a Hertlingowe** knježerstwo ju w sozialistiskej wodźe plutwałe. Wobeźe prjedawschi kronprynz **prynza Maxa** sajandźuje, wo kotrymž praji, so je krajny pschecradnik a najhubjenschi wschitkich Němzow. Sa generala **Groenera** wójnski ľud žada, dokelž je wunoschi tamneje offizjerskeje shromadźizny bjes khježoroweho roskasa němskemu kanzlerej telefonował.

„Welt am Montag" ho na to wobmjetuje, so ho wo nětkotrych wudawanjach nehdyschneho kronprynza wuprajł. Tak wona na pschikład na to pokasuje, so je ho wójnski ľud, kotryž kronprynz pschećiwo generalej Groenerej žada, **z dobrowólnym cźekhnym ľudom narunał,** kotryž je 3. mejc 1920. jenahlakuje wuprajł, a je Groener pjsł. wumknjenje najwobcźežnischich pomérach po najschpičhim wědomim a swědomnje cźinił.

Jendźelsko-francowske łódźstwo dojednanje so wozjewiło.

Jendźelske zwonkowne ministerstwo je Běłu knihu wudało. Wona wschě pišma a rěcźe wopschijcha, kotrejž ho je mjes franzowskim a jendźelskim knježerstwom hač do dezpiteho dojednanja samčnile. W nich ho nicźo wo tajnych rěcźenjach za pad wójny njenamaka. Dojednanje jenoj wo wobmjerjowanju bronjenja wójnskeho łódźstwa jedna, a ho na hylnosć nakrajneho wójska njepocźahuje.

Wólby generalnych radow w Francowskej.

Njedźelu su ho wušiche wólby za franzowske generalne rady wotmeke. Po wólbnym wunoschku sureża w nich konserwatiwni 67 pornjo dotalnym 69 hłydam, prawne strony 389 pornjo dotalnym 363, hrjebjne strony 225 (243), njezawisnji pomerni sozialistojo 161 (162), radikalni 464 (490), republikanzy sozialistojo a njewotwisni sozialistojo 58 (52), sozialistojo 128 (112), kommunistojo 19 (19).

Po zyłym wólbnym wunoschku ho politiske pomery we generalnych radach njejsu wjele pschemeńkle, khiba so je autonomnistiska strona w Elsazu nadpadny wuspech měła. S jejnych kandidatow su ho pjerjo wuzwolili, jenoj dwoje z nich, a to Dahlet w Zabernje a knihježiščerjeŕ Schall we Strażburgu, staj pschi wušiche wólbje pschepadnyłoj.

Grichisko-bolharski njepschecźelstwi namjesny podawk.

Blisko Zyrnowa je k namjesnej tšelenzy doschło, hdyž chzyšche wójnom bolharskich komitačow, grichiskim njesu

pschekrocżiéć. Grichiśzy namiefni frażniży fo ſ nimi do wojowanja dachu. Tſo komitaczojo fo franichu.

Nowy nadpad na Europjanow w Marokkowskej.

Nowy nadpad marokkowskich ſbéżkarjow na Europjanow je w Franzowskej wulke roshorjenje ſbudźił. Pſchi nadpadże na automobil ſtaj dwaj Europjanaj żiwjenje ſhubiłoj, jedyn je fo cżejko ſranił a druheho fu ſbéżkarjo wotwjedli. Nadpad je fo klifko hiſchcże njepodéżiłnjeneho kraja ſtał. Pódla wjednika fo ſ automobilom dwaj żitnaj wikowarjej wjeſcichtaj, ſ kotrejuż méjeſche kóżdy 25 000 frankow k ſaplaczenju nakupjeneho żita pſchi ſhebi 25 kilometrow wot Oued Zema automobilowy wjednik na dróży dweju domorodnyeju mużow na wóſtłomaj ſetka, nujes tym ſo na pſchimjeſowazej ſcżéży dwaj jéżdnaj Marokkowczanaj pſchebywnaſchtaj. Dźiwajo na jéżdnju na wóſtłomaj wjednik automobilej pomalſcho jécż da. Na dobo jedyn ſ nich dc automobila ſtéli a jeneho żitoweho wikowarja ſrani. Hdyż Europjenjo niedźiwajcy teho dale jéżdżechu, ſo bandźitojo ſa nimi puſchecżichu a jeju wobſtupichu. Automobilowehe wjednika na méjeſce ſatſtrélichu a żitneju wikowarjow wotwjedżechu. Zbiwſna kontrolla w Oued Zemu huydom njeczi automobilow ſ wobrónjenymi ludźimi ſa rubjeżnikami wotpóſła. Rubjeżnicy do pſchecſcżharjow tſeleju jeneho zwilneho kontrolleraa ſatſtrélichu. Jeneho ſ jateju mójachu ſ rukow rubjeżnikow wuſwobodźicj. Franzowſkam pſchecżetne ſplahi Padlaſkeho kraja ſo ſa rubjeżnikami puſchecżichu. Pſchi tſeleju rubjeżnicy cżejko ſchladowachu. Każ ſo dale ſkyſchi, njeſżu rubjeżnicy jatcho ſ żitowehe wikowarja wjaty ſobu wjedli, hdyż ſu njeſu pſchekrocżili. Wo jeho dóſtu njeje hiſchcże niczo ſnate.

Ku-Klux-Klanſky ludźo do żeleſniſkeho cżaha preſidentſkowskeho kandidata Smitha tſelachu.

Po powédżeſach ſ Newyorka ſu do wopcżitcho żeleſniſkeho cżaha demokratiſkeho preſidentſkowskeho kandidata Smitha w ſandźowej nozy mjes Pembertonom a Quincyom w Ohiofkim ſtatu tſelali, hdyż je nimo Ku-Klux-Klanſkeho pólneho lehwa jéł.

Ze Serbow.

Dnjowniczka.

Wutoru 23. winowca.

Severina — Jana Kapiſtanſkeho.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

1868 zezběha ſo kamjeńna cyrkej w Serbinje we Teksasu. Pſi tym mějeſe cżéſliſki miſtr Jurij Falka z wéże ſzppsky rěć, kotraż ſo zapocżinaſe:

Budźće witani, cżeſceni preceljo!
Nuzne ſmy pomeli, hrabły ſmy nakladli,
Kózły ſmy zbłali, z miećemi wiazali,
Wſitkej ſej pomhali, khwatajcy dźelali,
Tuż ſmy was hladarjow ſkoro zabyli.
Nětko pak chcemy was za to natwarić
A was z cżéſliſkej rěcu zwjeſelić.
Mało tak wjeſela w Serbinje maće,
W hrozy a ſtrachoſći přebywaće:
Tuż ſo wam dobre ſłowo přihodźi,
Zo ſłowom zrudna ſo wutroba posylni.
Ale zo rěkać jow je přišło na mnje.
Woprawdźe, mała wěc to njeje za mnje,
Tohodła budźece přeċelnje za lubo wzać,
Hdy by ſo zechcyła rěć mi zepjerać.

1846 żada ſebi farař Arnošt Bohuwěr Jakub w Budyſinje założenje ſerbſkeho evangelſkeho kandidatſkeho towařſtwa.

† 1879 wučeř Jan Arnošt Kerk w Bukecach, jenož 27 lět ſtary, kiž Serbowſtwo z cyłej wutrobu lubowaše a ſerbſke towařſtwo w Bukecach założi.

Każ něchtó ſteji.

Steji każ měch rěpy.
Steji, każ by joh' z měchom na hłowu dyril.
Steji, jako při rozpuću ſtołp.
Steji a hlada, zabywſi wſcho, hdyż bačony
ćahnu.
Steji, każ we wichorach dub.
Steji na jenoj nozy każ bačon.
Steji każ muż w měſaćku.
Steji nutrna, każ njewjeſta před woltarjom.
Steji, każ Łotowa żona.

Serbſke přiſłowa.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +3, thermometer we dnjo +18. — Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +2, thermometer w nozy +11. Wuhladu na pſchemjenjace wjedro a deſchcże. — Hačrunjeż je wjedro pokhmurjene a maćzate, ſda ſo tola, ſo ſakrutni ſaſo wuwjedrjenje a potom najſterje wokhłódnjenje. Nizíny w połnozy mino cżahaja. Zich wuběžki pſchinjeſu nam ſcherjate wjedro. Tola ſchkſenża ſtupa hižo na rjane. Jendźelſka ma hižo wuwjedrjenje a nad połnóżnych łodowych morjach wyſchina leži. — Jutſje ſriedu ſkhadźa ſłónczko 6,42 hodź. a khowa ſo 4,45 hodź. Měſacżk ſkhadźa pop. 3,4K hodź. a khowa ſo w połnozy 12,04 hodź.

— **80. narodniny.** Dźeńſa wutoru 23. oktobra ſwjeci prjedawſchi ſwójſki pſchi ſerbſkej zyrkwi w Budyſchinje, knjes Mikławſch Biedrich, ſwoje 80. narodniny. Jubilař, kiž ſmě ſo hiſchcże dobreje ſtrowoſcże radowacż, ſtoji ſwoje ſaſtojniſtwo hakle pſched dwěmaj lětomaj, jako běſche je pſches dwacżeji lět ſwérnu wukonjał. Jako dobry Sserb je wón tež ſwérny cżitař Serbſkich Nowin. Tak pſchejemy jemu tež my wjele ſboża do dalſchich lět a ſo by Bóh Knjes jemu hiſchcże dalſchu ſtrowoſcż a ſłónczny wjecżer żiwjenja ſpożički.

— **Katolſke ſkhadźowanje.** Dnja 31. oktobra ſkhadźuje ſo w Drježdżanach Ludowy ſwjatk ſa katolſku Němſku, pſchi cżimż tež němſki kanzleř na wuſk. dr. Marx we wjecżornej ſjawnej ſhromadźiſnje porěcży wo „katolſkej aktiji jako wo nadawku hodźiny“. W popołdnitſchej konferenzy ſmě dr. Marx pſchednoſchk wo „nadawkach politiſkeho němſkeho katolicżiſma“. Dr. Kraneburg ſ Barlina pſchednoſchuje pak wo „wucżbach ſ wólbneho wojowanja ja němſki katolicżiſmuś“.

— **Schibalſtwo.** Sſobotu popołdnju wokoło 6 hódź. bu ſ wojſewjakom na Hauſenſkej dróży =Wuriſkim puću wohnjowa wobora ſaſwolana. Każ pak bórſy ſwjećichu, jednaſche ſo wo ſchibalſtwo, kiž běſche dotal hiſchcże njeznaty njedocżink ſkutſił. Wohnjowu woboru, kotraż běſche hižom po puću, mójachu hiſchcże w prawym cżaſu wrócżo ſawołacż. Wězunne ſdźelenja, kiž mohłe ke wuſtłedżenju ſchibała dowjeſcż, njech ſo policajſkej ſtroži (telefon 3601) ſdźa.

S **Budyſca.** K wcżeraveſchej powédżeſi wo wohnju we Budeſtezach ma ſo dodacż, ſo je ſo hižom dłéſchi cżaſ bo wudyrjenja ſmutkach w twarjenju paliło. Bróżeń, kotraż je ſ wopalnyni ſwiſłemi wot bydlenjow wotdźélena, mójachu zbłe wukhowacż. W druhim dźélu pak bo dźél prenjeho poſkhoda wurpali. Domjazu nadobu potrjechenieje ſwójſky ſamóchu wſchitku wukhowacż. Wokoło 5 hodź. běſche hižom dalſchi ſtrach woſtronjeny. S kajkeje pſchicżiny je woheń wudyrił, njeje dotal hiſchcże ſnate.

S **Lutobcża.** Dobru ſoutwu wotmě tele dny kujes ryczekſtuhłeŕ major ſ Watzdorf nad Lutobczońum a ſwojim ſoutwiniſkim revérje a w Kamjeńſkim wotnaſejnym dźélu. Sſobnje tſiſcu ſatſélachu 204 ſchtuk ſwérinyʼ101 bażantowych kapounow, 63 kokoſchow, 23 ſajazow, 10 karnikłow, 1 kuzwołu, 1 liſchku a 5 ſchtuk wſchelakeje dźiwinſkeje druſiny. S najſlépſchim tſiżom běſche knjes frajha Schatt-Rioucourt Hunczanſki. Tudomny hoſtwiniſki wocżeſej je jedyn ſ najſlépſchich w tudomnej wokoliny. Tu fo dźiwina jara wuſtojnje pſchinje.

S Njeſwjatcżidźa. Pod wulkim wobdźélenjom wobydlerſtwa pożbywachu ſandźeny ſchtwórtk knjeſa Bohuwěra Sendu, kiž běſche veteran ſ wójnowu 1866 a 1870/71, ſ kotrychż ſu nětko jenoż hiſchcże nkoliż żiwi. Knjes Scyda bu 84 lět ſtary a jeho żiwjenje běſche próza a dźéło. Semrěły běſche dalóko a ſcżéroko jako wuſtojny pcżołaſ ſnaty; dla wobcżeſnoſcżow wyſokeje ſtarobu dyrbjeſche pſched nékotrymi ſtami tuto lube dźéło ſpuſcżicż. Dołhi cżaſ běſche ſemrěły też ſ guejuſkim ſłużobnikom a nózynym ſtrażnikom. Wojeſke towařſtwo poczeſci jeho ſ cżeſtnym ſtélenjom nad rowom.

S **Lubija.** Wokrjeżny hejm (Bezirkstag) Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſeńdże fo ſobotu 27. oktobra doc. 1911 hodź. w Lubijſkej radnizy. Dujowy porjad je na hamtſkim hejtmanſtwje wupowěſnjeny.

S **Wojerez.** Sſobotniſke ſwinjaże wiki běchu ſaſo ſłabſcho wopytane. Pſchicżiżna k temu je, ſo fódzu ſaſobu nakładny auto ſ pſchihowéſchkom pſchijéżże a prahata a wiſowarjow hamtſch do Budyſchina woſmje a próſdue proſraże korby wrócżo pſchiwjeże. Tutomu transportej je ſo też wjele ratarjow ſe ſwojimi wubodami pſchiſłamkło, dokelż tak tunjo jéżdża. Na pſchedań běſche 238 proſatow a 2 běkaſaj. Proſzata płacżachu 14—22 hrimnow, běkaſaj 50—80 hrimnow.

S **Wochoſ.** Wczera pónđelu popołdnju wokoło 5 hodź. motorowy koleſaŕ na Budyſko-Muſzakowſkej dróży ſady naſcheje wſy pſchi Wuſſ'dżanſtim puću ſrjeſhoſi. Wón běſche trubił, dokelż nékotſi kolojéżdni pſched nim jéżdżachu. Tuczi ſo na prawu ſtronu winnychu a motorowy koleſaŕ do jeneho koleſarja ſawadźi. Sſam ſo je ſwojeho kola wjerhny a bjes wědomja leżo woſta. Żona, kotraż na jo-zijſtim ſedle ſedżeſche, ſo do pſchirowa wjerhny. Wona ſ lubkimi wobdobrjenjemi woteſdże. Lékaŕ Bogel ſ Wětcże Wodu ju ſawołany a ſrjeſłożeneho ſaſwołała. Awto jeho do jeho domiſny w Saſkej dołwjeſe. Motorſke kolo bě ſo też wobſchkodżiło.

S **Rósbórka.** Sa ſemrěćeho ſobuſtawa wokrjeżneho hejma hamtſkeho pjódſtejerja Tiſcha ſ Rychwalda ſnipi twarz a ratař Nowak ſ Mulkej jako namětnik do wokrjeżneho hejma. Dóniż ſo gmejnſke ſaſtupjeſtwo, kiż ma ſo ſnowa wolicż, njeſeŕdże, ſtaj ſa ſaſtupowarjej gmejnſkeje pjódſtejerjow pomjenowanaj ſa Hóbelſcżanſku gmejnu młynſki wobſedżeŕ Bruno Heymann w Zyhelni.

S **Hródka.** Na polu ſa Chojanami wotmě ſo njedźelu popołdnju Hródkowſke khtanje, kotremuż běſche idealne wjedro ſpożkene. Nkóżde 4000 wokołow pſchikłabowachu wumělſtwam, kiż ſo jim w połodźe poſticżachu. S nich-dźe 500 metrow wyſokoſcże puſchcżi ſo pilot ſ padakom ſ khłódka a doſcżahu niewobſchkodżenj ſemju.

Łużiſke ſkhadźowanje ſakſkeje miſionſkeje konferency.

(Pokracżowanje.)

„Sſwjećtowa ziwiliſacija a ſwjećtowe miſionſtwo“ běſche thema prenjeho wjecżornego pſchednoſchka w Tuchoriſkej zyrkwi, kiż ſmeje kóżdy wjecżor każ ſo hyżdy naſłědnikowe. Po powitanju knjeſa ſuperintendenta Frühlicha, ſ kotrymż wón pſchednoſchk Budyſkeho miſijonſkeho kurſa wotewri, rozłoži knjes farař Gerber w jenobohatſinim pſchednoſchku ſcżéhowaze myſlicżki: Ziwiliſacija a poſtup njeſeŕ po puću wobkhoda wobſteinoſcże a ſamowołſcże nawjeſcownych krajow do wiſchich kulow ſwéta. Bjes dwěla je wona jara wuſpéſchnje ſkutkowała. Je na pſchikład wot ſtronika wikowanje ſ njewólnikami, nadźéjdeny je jenej hiſchcże w Afriży w Liberiji a Abeſſynſku. W nimaj

Józef Knap:

Mużoło a hory.

16] (Pokracżowanje.)

Nó, ta tola wo korcżmu, kiż ſcże ſam rjekł, ſo tajſa wéż ſo najſcże hodźi ſ rychtarku ſahraċ, kotraż njedowiśi na papjeru.

Ale nětko Herman, każ ſo ſda, woprawdźe njechaſche ſrjumicż.

„Schłe wy żujeċże, cżłowjeċże, wo rychtarży a wo papjerje?“

Balaſcha dyri ſo do cżoła. He he.

„To ſo rozumi, ſo niczo wo tom njewěſcże. Hehe. — Ja ſym jenoż rjez pſchiſchoł, ſo je próſtwa na hamcże a ſo wam prenjemu winu naliju.“

„Cżehodła też to niz, pſchiſłuſu nětdy, budźe-li nęſchto hódne.“

„Najlépſche wino ſmėju, knjeże.“

„Tak po prawom móju wam hižo pſchecż — k hoſpodże!“

Balaſcha běſche we wuſtojeſach, ma-li ſa wotrunanje to ſowpraſicż abo niz, ale ſłónczńje, ſchto dha móże ſo ſtacż?

„A ja budu wam móz bórſy pſchecż ſ rychtarſtwu.“

„Kak to?“

Balaſcha da ſaſo tón wědżeriſki, wuſkoſtliwy wuſmėwk ſahraċ: „To móżeċże ſebi tola wuliczicż, ſo ſtuhodża jemu to njebudu dżiwej wodacż, ſo je rychtarka tajſi „moléx“ ſkucżiła. Jomy ſo pſchecżiwo korcżnje jóhnu każ dźiwje a twiſcżejuwaju mużow na Schżedora.“

Haj, to dawaſche ſo wocżakowacż, hdyż běchu ſo hižo wot wékow tudy pſchecżiwo korcżnje je ſubami a nohcżemi wobarali. — Pſched létami bě ſo tu korcżmaŕ Żid wuſtyhnył. Nó, a do lěta dyrbjeſche ſ Luczkow cżekaćwcż, ſo by tam poſledniu koſchłu njewoſtajił. Njemėješche ani kreſjara wobrota ſa tydżeń. Możemy ſebi mtyſlicż, ſo drobny żid, ſakuſtujeny każ wóſch, jenoż tak ſnadno niezofnje. Zofnyeż pak tola dyrbjeſche.

To běſche wėju ſobom też njewólne wėſcżejenje ſa Balaſcha, tak daloko hacż to roſkėſchu jeho pſchichodnieje korcżny naſtupa, ale Balaſcha wſchak liczeſche ſ tym, ſo ju ludźo po wójnje tola trochu hinaſchi, ſwólniwiſchi ſ picżu, dyżli ſu to bywali a nimo toho ſnadź njebudu ſo kſchenjanſkeho korcżmarja ſdalowacż.

„Wy ſeje potajkim tu prójſtwu dał rychtaržy podpiſacż, nėſto to byſchcże to dał ſprawnje rychtarjej cżiniċ, tak daloko hacż rozumju“, da ſo Herman do rėcżow. „Jenoż jo njejſeże ſo pſchelicżił. Doſcżha, ſo by rychtaŕ woſſewiſ, każ je ſo wėż ſtała a budźeċże dla falſchowanja hamtſkeho podpiſa. Dożyła ja wo tom ſ nim hiſchcże porėcżu a pſchiſpomnju jemu to.“

„Njevėm . . .“

„Dw, ſnaju jeho jako ſwoju drjewjanu nohu. Wojmie ſo falvėſcże na żebje, ſo je to ſam podpiſał.“ — Balaſcha nėſto ſo na Hermana ſ kſchiwej hubu wuſmja. „Wſchako njeje podarmo baptiſta.“

Wot toho wokomika Herman wożiwi. Wėſche każ pſchemėnjenj, ſchtoż naſtupa jeho dotalne zuſyczinjenje pſchi Balaſchowej rėcżi. Da ſo, napołſledku do ſmjeſcża.

„Njech potajkim jniejeſe pſchecżiwniſtwo ſa blizſcheho, popſchejmy jemu to, nó niz dha? Wo jedyn ſkopjeńk bliże ſ baptiſtiſkemu bohu, ſchtoż by ſwėdomjo mėł jeho wo to pſchiniſejeċ.“

„A njech je też nėtkajka ſprawnoſcż na ſwėcże“, ſ ſmėwjanjom bėdny do toho ſarėcża. — „Hdyż móże mėcż „Kajku dha ma mkodu?“

„No ſ Janom tola. S Janom Petroviczom. To tola wėſcże, ſo je Jano ſo ſhubił ſ toho wjecżora, hdyż běchu zyły dżeń wonka. Cżert wė, hacż by wo tom njemėł Adam nėſchto wjazy wėdżecż.“

Hermanej ſo nadobu ſmėch ſaſtaji.

„Adam? Ach poſpyżeże ſo pola naſ“, rjekny.

„Njebudu waſ ſadżerżowacż.“

„Mże njeſadżerżujeċże.“

Wopyt ſo do dołhoſcże cżehnjeſche a Herman njeſłyſchcże jenje tak pſchecżeſtki byt napſchecżo wopytarjej ſe drjewjanej nohu. Napołſledku wuſmamjeni jeho ſ ſmu. Jo nała hoſcżej ſchkleńzu jakorzowego wina. Tón djabeł. —

Běſche to hižo dėże tydżenja, ſo njedóńdże żanyh powėſcżej na Janu. A wot Mudronje pſchińdże wotmołwa, ſo tam njeje. Do Petroviczowego domu ſalehny ſo cżichina, jako by zyły tydżeń wo ſjitwi leżał mortwy. Jenoż tón, kiż pſchipadnje nawjeczor nimo dźeſche, mójeſche ſłyſcżeċ hłóſ Petroviczowej macżerje, każ modli ſo dołhe modlitwy, wot jakożeże a ſrudoby hižo jenchkóżne, ſ łżami, kotſiż jedyn po druhim wuſmychu, dóniż hižo jenoż ſwój ſtorhany hłóſ njeſłyſchcżeſche, mjes tym ſo wſelko njeje běſche ſmjertna cżiſchina.

To ſamtſne mjeſeczenje duſchcżeſche też nkodebo Schedorez. Wywachu nėſto diw, hdyż po zyle dołhe hodżiny deſchcż ſa woknom ſchumjeſche ſ plekkotatej pėſtnju wokapa. Nė-pcżołam do ſahrodu njedaſche ho dóńcż, cżim njejeże do połow. Kroczeże po jitwi běchu njeſmėrnje jednakore.

Jenicżki podawk, kiż móżeſche trochu tutu wſchėdnu jednakoroſcż ſatſchaſcż, ſta ſo dopołdnja, hdyż na nowy wubihaju ho podarmo pa kamjenjach morju błóta, ſtawi ſo ſtrażnik a měrjeſche ſo do rychtarjowehe twarjenja. Strażnjży dowanu ſjem khodżachu radu, hyrnjeż by to jenoż na bjeſadu było, hdyż jich pſchipadnje puć jow wokoło wjedżeſche — pola Schedorez kinaſche ſtajnje popołdnjeſcże. Rychtarka khadżeſche bjes rėcżow na blido khleb, mlėko, wowrżi twarożk a potom ſależeſche jenoż na rychtarju, ſo by kaſał.

(Pokracżowanje ſeżehnje.)

...stwaj šamoštatnymaj štatomaj Afriki. S civilisazijow tu tej štajnemu wojowanju wkodykow mjes šobu kónz ...ju, ſ njej šu też ſ pschećiwo natykowazym khorošcam ...ſkowjechom najšcheżo štupili a štónczinje je šo ſ njej žyła ...ſkowanoſcz barbojtych człowjekow khétro pošebnyła. Kak ...je wušekanoſcz pošebnjena, howź na pschikkad we ...ſkowjskej ſtronje pak je ſ rošschérjenym zibilisazje naſchej dnješej krajow tjoja barikada pschećiwo wuſtrowjenym ...ſtwam ſtoła postajena. Horduſcz, wošebje na ethiſkim polu, ...ſtwa hida barbojtych pschećiwo bélum a reakzija pschećiwo wšchemu zuſemu, potajkim tej pschećiwo fichešcanſkim a jeho rospschešcéranju. Sšwétowe mišijonſtwo ...ſchitkje deje też jako ſtaw nawješcornetho ſpétka a je na ...ſtazijach wobdžélene, ale to njeje jeho hycze. To wobſtejenſki

SARRASANI

jenički europiski cyrkus swětoweho wuznama.
Po swojim triumfalnym pućowanju přez Ameriku k prěnjemu razej

W Budyšinje

Sarrasani je:

Tón muž, kotrehož wulku sławnosć 55 wukrajni diplomatojo, krajne ministerstwa, statne wyšnosće a swětowe nowinarstwo připóznachu.
Tón muž, kiž Hamburg 6 tydźenje dołho překhwapjowaše.
Tón muž z najrjeńšim stanowym městom, kiž je so hdy zhotowiło.
Tón muž z najwjetšim awtowym parkom swěta: 180 nakładn. ćahow.
Tón muž, před kotrehož stanom so 15000 lampow krasnje swěća.
Tón muž, kotrehož stan 10000 přihladowarjow přijima.
Tón muž, kiž najžadniše eksotiske zwěrjata po wšěm swěće hromadźeše.
Tón muž, kiž 41 narodow wšěch kónčin do swojeje areny přinjese.
Tón muž, kiž amerikansku kolwrótnosć, mjenujcy 3 maneży, sobu njeći.
Tón muž, kiž w swojej jeničcy wobstejacej hobrskej maneži najbohačišu wustajeńcu cyłeho swěta za tuni pjenjez poskića.
Tón muž, kiž w Americy němskemu dźěłu swětowu sławu doby.
Tón muž, kiž w Europje jeničkich woprawdźitych Indianow pokazuje.
Tón muž, kotrehož Američanojo nam njepopřeja.
Tón muž, kiž woprawdźity němski ludowy cyrkus wutwori.

Wotewrjenje

1.

novembra

Jenož 4 dny

Sarrasani přinjese:

„Dźiwju Ameriku", hobrske předstajenje z 150 Indianami, Cowbojemi, Cowgirlami.
Swětosławny Barlinski swjedźeński program.
Ludowy kongres w arenje, 400 zastupjerjow narodow ze wšěch kónčin.
Wjednika Indianow „Běłeho buwoła" z wojakami, žonami a dźěćimi.
Khinskich, Japanskich, Tibetanskich, Indiskich, Australiskich, Brasilianskich, Argentinskich, Mulatow, Kreolow, Čerkesow, Ryfkabylow, Marokanskich, Kongočornuchow.
Najkhrobliših jěcharjow, překhrobtiwych fakirow, najlěpših artistow, najlěpših clownow. Najrjeńši cyrkusowy program.
500 zwěrjatow wšěch krajow, 22 indiskich elefantow, 45 lawow.
Tygarjow, leopardow, pantherow, polarskich mjedwjedźow, mjedwjedźow z Kaukasa, wjelbłudy, cebry, byki, buwoły, mórske lawy.
Kengurowy, wopicy, hady, „Ódipus", jeničći dresěr. niłski kóń, 180 wuběranych koni, krasny balet z rjan. žonami, wulke sceny z Orienta, 100 hudźbnikow, sławnu kapałn „Sesso", dospołnu indiansku wjes.

Ložowe šaty
III we wulk. wubjerku kupiće stajnje tunjo pola firmy
Pawoł Korn na Hośle hasy 21 w khorobn. kasy

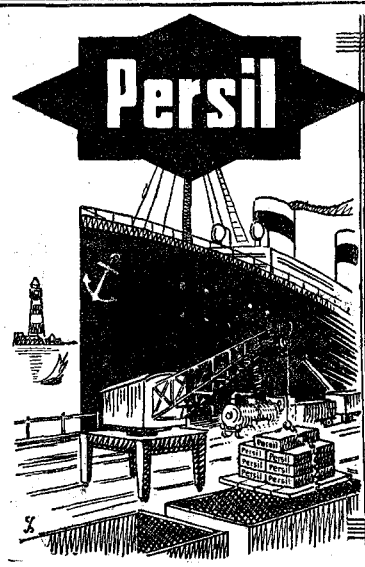
Čuće we nohi
noša
Chasalla-stupnje
z wutyk. pódušemi a založkami
Heinrich Mohr w Budyšinje
pěr Žitnych wikach
rótk Kěžorskeje dróhi

Pytam hnydom
pjekarskeho
Pawoł Bulang we Wotrowje
pola Pančic

Syna dźěłniwa **kruwa**
z 3. čelećom je na předań w Hasłowje čo. 15

Rjana jałojca 1½ l.
na předań w Radworju 2

Serb k Serbej!

Persil
po mšěm směće!
To je tola woprawdźe přesłapjacy dopokaz swojeje kajkosće. Woprawdźe, kóžda hospoza, kiž je jón junu spytała je polna khwalby a njepřeje sebi druheho. Njeskomdźe z pospytom. Spóznajeće:
z Persilom — połojca dźěła, tuńše płokanje a njepřirunajomnje rjane šaty!
HENKO, Henkelec płokacy a běleński soda
tón srědk k namoćenju, njepřetrjechcny za šaty a do domu.

Wóskowane přikrywy
tunjo, kožane fale, gardiny, łož. šaty, vitraže, kromki, canki
J. Erler w Bud. na Zwonk. Lawskej hasy 10
Serbske poshonowanje!

Gumijowe twory
za žony a mužow
wopłokowadła, životowa wobwjazki, měsač. wobwjazki a telka přez wustupowanje. Wobrońće so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. před Šulerskimi wrotami 9

Prošu čisło
268
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin".

Arnošt Falting
mišter za twarjenje mašinow
w Njeswačidle
Telefon 40
Wikowańnja z ratařsk. mašinami a wuporjedźerńja
Wosebitosć:
Centrifugi elektriscy so čěrjace a z ruku so wjerćace
koła / šijace mašiny

Poskićam:

čelace mjaso	punt	**1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
swinjacy brjuch	punt	**1.10** hr.
howjaze mjaso	punt	**1.10—1.20** hr.
mjasowu jušku		**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kolbasu		**10** pj.
kolbasowy šmalc		**0.60** pj.
čople kolbaski		**10—20** pj.
wšelaku kolbasu		**0.60—1.00** hr.

Ernst Polter w Budyšinje
rězniski mištr, na Šulerskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Britwje, truhanske aparaty a nožiki, :: wótřeńske rjemjenje ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa toćerńja na Třełanskej dróze 4
Wosebita toćerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratis.
Pućowacych a zběrarjow ja won njepósćelu.

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. kniharni" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćětnje 2,60 hr.

„Grützner" šijace mašiny
su najlěpše, wušiwaja, zašiwaja a šija doprědka a wróćo. Kupujeće je najlěpje pola generalneho zastupjerja
Jana Witcka w Sćijecach
Wulki wubjerk! Też na wotpłaćowanje!

Čohodła nimaće w Serb. Nowinach hišće běžneho nawěška

Kak móžeće so potom dźiwać, zo wobkhod to njewunjese, štož byšće sebi přał? Dajće sebi rjec, što znaty Američan wo reklamje a wobkhodže praji: „Što — Waš wobkhod njeznjese cyle jednore wudawki za běžny nawěšk a propagandu? Potom dyrbiće so znajmjeńša za **jónkróćny** nawěšk rozsudźić: Wozjewće, zo je Waš wobkhod na předań, přetož potom je **ktomu najwjetši čas!**

Šwajcarska
Lactina
znamka „Anker"
hižom wot lěta 1882 najlěpše narunanje mloka k picowanju čelatow a prosatow.

5	kg	4.—	hr. daju	80	Liter	Lactina-mloko	
10	„	7.50	„ „	160	„	„	„
25	„	17.50	„ „	400	„	„	„
50	„	35.—	„ „	800	„	„	„

poručuje
Žitny dom w Kamjencu

přiloha k čisłu 249

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 23. oktobra 1928

Spomožerski a zastarański hamt města Budyšina.

Rozprawa wo dźěłowosći w měsacu septembru 1928.

W měsacu septembru přichodźeštej ho w radupodawarni a w zastarańi cźěšćnych dźěći na 12 popołdnjach 275 cźěšćnych dźěći; w radupodawarni sa wone dźěći pak bu na 4 popołdnjach 140 dźěći přichyłowanych.

Radupodawarnju sa šamodruhe wopyta 6 žónjch.

Na zbytne rozdźěli ho darmo abo potuńšcene 997 puntow žiwdołoh wuhotowacych dźěći a drastow mósćele ho pomnjatne šapčkinmjezy.

Dale bu w zastaranju cźěšćnych dźěći wupaćene: 22 dźěćacych wosyvczkow, 10 sportiskich wosyvczkow, 12 dźěćacych kofrow a 11 kožow.

Zastaranju sa tuberkulosnych wopyta w septembru we 12 radupodawańskich hodźinach 75 wožobow, ſ kotrychž bu 16 k prěnjemu raſoj přichyłowanych. Njesamožitym pytanjetkerym wotedu ho 225 puntow zbroby k lépšemu šamowjenju. Wudate su tukhwilnje šćěhowaze wěcy za wotkładanje chorych: 14 pšichrywow, 9 thermometrow, 25 blumańskich bleschow, 2 powětrowaj wentaj, 13 lehańskich stołow, 2 gumijowej podkoju.

We wocźerkwjeńi „Waldheimat“ w Ssepizach pšechowawaci tukhwilu 2 pazientaj k lekowanju, jena je ho we septembrowym měsacu wróćiła.

S wobstatkow spomožerskeho hamta wotedachu 7 porow jupkow a 12 šchatow sa šchułke dźěći, 17 dorosćenym a 11 dźěćom imbachu ho pak wobleczenja sa sbérki nuſowneho jednoczeństwa.

W **radupodawanju sa bědnych** pšichiłoźe 22 wožobow a wobstatkowanje pšechpytanju a radźenju, 2 ſ nich k prěnjemu raſoj, tamni w pokračowazym zastaranju.

Radupodawańu se šlabomyślnych, na padawku chorosći cźerpjazych a ducha chorych wopytachu 3 wožobo.

Mócne hodźiny radupodawańe sa alkoholnje chorych wopyta 5 wožobow. Zastarańa je w rospravnym měsacu 74 ſtrać downy wopytała a 4 alkoholnje chorych nowych do zastaranja pšichjała.

Pódpjerow w hotowych pjenjesach, podruźnitšich a hodźiwšich pšihłownozow wuplaćiła ho dožuła 47 037,30 hr., wobšerna sa dźěłowjeńšich 36 224,23 hr.

Hrózbny podawk w Freitalu.

W Freitalu-Hašíitchu wobydlešće 41-létna dźěłaćerka Anna Z. ze swojej 76-létnej maćerju w pětnim poſchłowym domje. Prjedk rano běchu druhi wobydlerjo dźěłaćerki k poſchłownjenu raſoj widźeli. Wona pak k ſnjesadej ſwójbje a ſkorźeſche, ſo je ji ſtaršiše ho trochu cźaja napiła, wróćzi ho ſaſo do swojich ſtwu.

Na wječer bu w domje napadne, ſo žonje wob zły dźeń nječěchu widźeli a ſo běchu ſtwine durje ſamknjene. Samohnu ſtan dźěłaćerki dobu ho ſkónčnje do ſtwu. Na ſedźaſ leżeſche wopalena a morwa jeho maćerka. Na lěwym wuſkowym boku jeho wowika ſa drastowe powěſchadło wobſwinjena. Ztwa běſche derje ſemmowana. Wſchitke wopy leżachu na ložu. Skrědy dachu ſpóſnaćź, ſo běſche we ſu ſpiritusom polała a ſo na to ſapaliła. Podłoſan dešli ho ſtšeſće ſeſlachu. Też na prawym wudwěrnym wiſoke koſydło. Najſerje je ho ſ wopórdka też wobwinjowacz chyzła. Wona hišom dłšiſchi cźaſ cźežko na cźinny cźełujeſche a je teſ hižom w hojeńjach pšechybiła. Po ſdaju je najpredy ſwoju maćź wowwěſnyła a je potom ſa njej do ſmjerſe ſchła. Kriminalna poliza ſu ſadny podawk dale pſchepytuje.

Němska šula w Estonskej.

Estonſka, tři krótſ tak wulka kaj jakka republika, ma wjes 1 100 000 wobydlerjemi na 20 000 Němzow. Zo autonomiſtim jakonju ſ léta 1925 ma tuta horſtka Němſawnych a privatnych ſchulow ſami do rukow wjacź. Stadowanjom podſteja ludowemu ſamoſarjadowanju. „Němſka kulturna rada“ je inſtanza, tiž wſchě możnoſcze wuſdźěkanoſcze po zylym kraju roſcherja a ponjeſchuje.

Sakoń postaji, ſo maja hižo **20 dźěći narodnych mjeńſchin prawo na jenu ſchulu w ſwojej maćerńej rěcźi.** Wětſchi ſchtat a gmejna kždy poloju. „Schulſki hamt němſkeho kulturneho ſarjadowanja“ je 1927 ſchule tak ſarjadowało, ſo ſo nadoſcź na Němzow dźiwa, a je teſ hej pſchipóſnacze knjeſeſtwa nadobyło. Wot 25 ſchulow (hišchcze niż ſe 400 dźěćimi) ſu tuthwiſu 6 ſtawnych a 19 privatnych. Tola dźěła ho na roſmnoženje prěnjeje ſtupiny. Privatne wuſtawy **wudźerżenje woſebje** „Swjaſt němſkich towaſtwow“. Sku žehi tak mjenowany kulturny dawk napołožili. Njedźiwajo na hoſpodarſke wobcźeżnoſcze **kždy rad ſwoju ſcherpaiku pſchinoſchuje.** Wědźa derje, ſo je ſchula najpreſtſcha pſchiprawa ſ ſdźerżenju rěcze a narodnoſcze w zuſynm kraju, wobdaći je wulkej liczbje wot zuſoreczných.

Knjeſeſtwo pſchewoſtaji pſchiſtajenje a dokładowanje wuczerjow „ſchulſkemu hamtej němſkeho kulturneho ſarjadowanja“. **Tón poſtaja, ſchto je ſa němſku mjeńſchinu nuſne k ſdźerżenju ſwojeho ludſtwa. A pola naſ?** Na ſadawje Sserbow ſo njedźiwa. Kak ma ſo naſch lud ſdźerżeć, to pſchedpiſaja zuſy, kotrež trěbne roſtuwnjenje ſa naſ nimaja. Pódla ludowych ſchulow wobſtoja biſchcze ſchtyri wyſchi ſchi a to ſa 20 000 Němzow. **42 000 Sserbow w Saſſej nimaja ani jenicźeje,** bynjež ju nuſnje trjebali, ſo bychu ſo ſerbſkeju ſdźěłali bóle w herbſtim duchu wocźahnyli. „Hotowi wuczerjo du je ſwojich wuſtawow a nmoſy njewobſtrójeja ſwoju maćernu rěcź ani w ſtłowje, ani w pišnje. Jeje wuſknjenje pſchewoſtaji ſo woli ſchulerjow a ſtarſchich a tohodla tuta narodna miſera. Němzam w Eſtonſſej ſu 6 wyſchſchich ſchulow ſamo pſchewjeſe. Tak wobſteji ſtrach, ſo liczba intellektuelnych w ſamym pomérje k ludej njeſteji. Maja jich pſchewjeſe ſdźěłanych. Eſtonſka je problem narodnych mjeńſchin nanajſkerje wuwiła. Tam pſchińdu wſchitſaj k ſwojemu prawu. Tuž teſ ſa Němzow ſtracha njewobſteji, ſo tam hižo ſich ludſtwo ſaubje. Móże ſo na wſche możne waſchnje w ſchuli pěſtowacź, němſka rěcź njeje wo niczim wuwjaſana a jeje wuczenje po hodźinach poſtajene. Tam wuknu wſchitke němſke dźěći ſwoju maćernu rěcź. To ſo ſamo roſumi. Je ſakońcźy poſtajene, ſo dyrbi hižo wuknjeć. To ſo njeſchewoſtaji dobrej woli ſchulſkich wobjerkow ſtarſchich wuczerjow abo dźěći. **Wjele ſtow ſerbſkich dźěći njedoſtawaja w Saſkej ſerbſkeje wuczby,** dokelž ſmjedża ſo wot njeje wuſwobodźicź. A w mnohich rěcźnje měſchanych ſchulach, njewuczi ſo niz ſtłowcźka ſerbſki. S tym je naſch narodny dóſt roſſudźeny.

Wot služownika k milijonarej.

Spodźiwny ſwjeſći puć podobnaka.

Pſched pjatnacze létami běſche Sebaſtiano Ruggeri *hiſchcze khudy ſłužownik w Turinje,* kaj dyrbjeſche jebi ſe wulkej prózu ſwój wſchědny chleb ſaſłužicź. Sboże pak chžeſche, ſo bě wón hižo ſemrětemu bohatemu muſej abo wjele bóle jeho podobiſnje ſ mlodych lét podobym. Tuteſmu pſchipadej ma ſo něſto Sebaſtiano Ruggeri dſakowacź, ſo je ſ knjeſom njeličomnych miliſónow a ſo je ſo ſ wobjedźerjom derje klinczażeho a wožjewneho mjena ſeſnił. Jeho poſtup ſta ſo na zyle ſpodźiwne waſchnje. Pſched pjatnacze létami poda ſo Elwira Allegretti, zinno mery bohata wudowa, kiž na nia Giuſeppe Graſſi w Turinje jara bohacze wudebjeny palaźź wobſtejeſche, k tehdy jara ſnatej wěſchcerjey Ester Franzi, kotrejż malu, wożotrinu fotografiju pokaſa a jej praji, ſo dyrbi wona na kždy pad podobnika tuteje fotografije wuſkedźicź. Wona powědaſche potom wěſchcerjey ſtawiſnu: „Mój muż wuwrě pſched někotrymi dnjemi. Krótko do ſwojeje ſmjerſe powědaſche mi, ſo ma njemandźelſkeho ſyna, kiž dyrbi dźeńſa nehdże 25 lět być. Wón njewědźeſche, hdże hólczej je a ſchto cźini a jeho poſlednja próſiwa bě, ja tutym ſynom pſchedźicź; dokelž bohužel žanych dźěći njemějachmoj, dyrbju jeho pſchiwjacź a jemu prawa legitimitneho ſyna ſpodźicź. Chzu tutu poſledniu próſiwu horzoſlubowaneho mandźelſkeho dopjelnicź, a tohodla pſchewoſtaju Wam fotografiju ſwojeho muża, kiž jeho jako 25lětneho młodźenza pſchedſtaja. Wona dyrbi Wam być ſ pokaſowarjom pſchi pytanju.“

Wěſchcerjeńka nadawk pſchija, wuwjedźe pak jón na zyle ſpodźiwne waſchnje. Dokelž derje wobjeſche, ſo wopraſchowanje ſyna tola njenamaka, pózosowaſche ho, pieczadowaczſkeſtnehu muźſkeho wuſtkedźicź, kiž je pſchepodatej fotografiji podobny, ſo by tutoho potom ſtarej wudowje jako namatkaneho ſyna pſchedſtajiła. Też jebym ſ jeje pſchecźelow, maty ſaſtojnik Antonio Piras, bu wupołtany, ſo by pytak. Wón mějeſche ſbožo; jeneho dnja wulkobohatego ho pſchi Corſo Principe Oddone, jako njenadźijty podobnika fotografije wuſtkedźi. Sebaſtiano Ruggeri, kiž runje cźeſko nakładżenu karu pſches Corſo cźiſchcźeſche, bě tutón podobnak. Saſtojnik ſ njemu ljes kondźenja pſchiſtupi a ho jeho wopraſcha, hacź njecha ho ſ miliſionarom ſtacź. Sſtužobnik ſchcźahnu kſchiwu hubu a w myſli, ſo chże jeho cźłowjek wuſmjeſchcź, cźiſchcźeſche cźežku karu bjeſ tóhodne ſkowcźa dale. Skónczyje da ho Sebaſtiano pſchejwědcźicź, ſo trjeba jenoż ruku poſtſcźicź, ſo by ho ſcźinił ſ wjeleſkróczným miliſionarom. Sebaſtiano doſta nowy wobleć a bu wudowje pſchedſtajeny, kiž jeho ſa ſwojeho pſchiwſa, w krutej wěrje, ſo je wón ſyn ſemrětkeho mandźelſkeho. Efter Franzi pał da žehi wot ſpodźiwneho dołſne wopiſmo podpiſacź, w kotrymż ho Sebaſtiano Allegretti, kaj Ruggeri něſto rékaſche, ſarnecź, ſo po ſmjerczi wudowim pokoju namékwiſnya wěſchcerjey wotſtupi. Knjeni Allegrettowa mumrě pſched někotrymi měſacami, a Sebaſtiano dyrbjeſche něſto pracźicź. Wón pał ſo ſapowědźi a praji, ſo je podpiſmo wopiſma wopaczne. Też wěſchcerjeńka bě mjes tym ſemrěła, a jeje dźěći roſkuſdźichu ſo, Sebaſtiana wobſtorczicź, ſo bychu zyle ſebaſtiſkowe pſched ſudom wotkrył. A wopraſdźe ſamolwi ſo też biſchce dwaji Allegretti, kiž žehi prawo na ſawołaciſtwo ſadaſche. Něſto na ſudniſtwo roſkuſdźicź, hacź je Sebaſtiano miliſionar Allegretti abo hacź ſłužownik Ruggeri.

Posedźenje „Swobodneho zjednoćenſtwa serbskich wučerjow“.

Sobotu 20. winowca 1928.

Nalladna liczba serbskich wučerjow běše so sobotu 20. winowca w Serbskim Domje zešła, hdźež bě Zjednoćenſtwo serbskich wučerjow swoje sobuſtawy přeprosyło. Pokaza so z tym znowa, kak wulki zajim za serbsku narodnosć w našich wučerjach knježi. Runjež bychmy toho abo tamneho hišće tož rady witali, dha so tola **móże** prajić, **zo** při tajkim bohatym wopyće wo Serbowstwo **hubjenje** stać njemóże.

Předsyda zjednoćeństwa, knjez wyšši wučer Kral-Zarečanski, kotryž njedźiwajcy wobčežného puća stajnje pilnje a njesprócniwje za towarſtwowe zajimy skutkuje, wotewri ¾4 hodźin posedźenje. Spominaše najprjedy na našeho njezapomniteho wyššeho wučerja kantora Hančku, kotrehož je jěra smjerć přezahe z našich radow wutorhnyła. Běše jedyn z najpilniſchich a najhorliwiſchich serbskich wučerjow a je za nase zjednoćeństwo a měsanorečźowe šule wjele wuskutkował. Zhromadźizna so k jeho česći pozběhny. Knjez wyšši šulski rada Kral da so zamołwić. Knjez předsyda spomni dale na znjezboženeho k. wyšſcheho wučerja Stoděnka, kotremuž bórzonne wotkhorjenje njeješe. Dale witaše noweho synodalu k. kantora Krawca-Wujozdźanskeho a wupraji swoje wjesele, zo maja Serbjo zaso zastupjerja w synodze, kotryž serbske zajimy tu kruče škitujo. Zastupi so potom do dźiwowneho porjada. Jako prěni dypk steješe tu přednošk k. wučerja Hěmaka-Pančičanskeho **wo sakskim brajnym wučbnym rjedźe** z wosebitym dźiwanjom na Serbowstwo. Rěčnik najprjedy powšitkowne nadawki ludoweje šule po rjedźe rysowaše. Předmjety so mjenowachu a pokaza na sadu, zo ma so wučba w dźěćacym zmysłu a po dźěćacym wašnju podawać. Pódla dźěła hłowy maja też dźělo rucy w nowej šuli swoje prawo a wuwučenje čěła ma sobu prěnje městno we njej. Rěčeše so dale wo postajenju hodźin a to wosebje wo 3 hodźin wjacy w měšanorečźnych šulach, kotreż ma so k wukubłanju w rěči nałožować. Wobžarowaše so, zo maja starši prawo, rozsudźić, hač smědźa so na serbskej wučbje wobdźělić. Wuzběłowa zwjeseleny, zo je wučerjej předpisane, na kóždym skhodźeńku **serbsku** rěč nałožować. To hišće wjacy hač je tři hodźiny Serbowstwu w našich měšanorečźnych šulach pomha, hdyž wučer tu sadu prawje wobkedźuje. **Potajkim je to prěni rjad, kotryž Serbam** tak dalokosahace prawo dawa, kajkiž hač dotal njejsu měli. **Němčina ma so přez serbšćinu nawukować.** To je jeničcy prawy puć, kotryž pădagogiskim zasadam wotpowěduje. Nuzne je, zo móże dźěćo, hdyž ze šule wotpowěduje, prawje němski rěčeć, přetož **Němčinu** we wšědnym žiwjenju trjeba, to też Serb z połnym prawom spóznawa. Wězo sluješa k dźělu, kotreż je so runje rysowało, serbscy wučerjo, hewak so předpisma šulskeho rjada přewjeseć njehodźa. Nětčiša liczba serbskich wučerjow je cyle njedosahaca. Rěčnik pokaza na přikładże, **kak so tajki njedostatk** na serbskich wunaprikładże, **kak so tajki njedostatk** na serbskich wuknach **předmjety a pokazowaše,** kak ma so z pomocu serbšćiny wučić, zo so předpisma wučbneho rjada prawje wuwjedu.

Tak dyrbi dźěćo na kóncu druheho léta serbski čitać móc. Serbska čitanska maćizna so naspomni, a tać móc. Serbska čitanska maćizna so naspomni, a tać móc. Serbska čitanska maćizna so naspomni, a **wótčincow w čitanju spóznało a jich dźěła čitać** na-

wukło. W rjenjepisanju maju so też serbske słowa a serbske sady sobu pisać. Prawopis, kiž je dźěćom a wučerjam husto kłětra čeża, dyrbi też w serbskej wučbje so hajić. W serbskich dopisnicach a listach maja dźěći swoju wědomosć nałožować. Němski prawopis so z pomocu serbskeho prawopisa derje nawukyć hodźi. Też serbske nastawki dyrbi wučer pisać dać. Dźěćom wulke wjesele čini, hdyž móža w dwěmaj rěčomaj swoje nazhonjenja ertnje a pisomnje wuprajić. Serbski ludowy spěw je sobu najrjeńši dźeł serbskeje kultury a ma so pódla *němskeho spěwa w na*šich šulach z połnym prawom pěstować. K tomu ma so spěwarska kniha wužić. Wučba wo dominzje je za serbske dźěćo srjedźizna cyłeje wučby a dosahi hač do hornich rjadownjow. Přez pućowanje so najlěpje domowěda nawukuje a dźěćeru lubosć k dominzje zaščepi. Serbske dźěćo dyrbi přez to serbski kraj a lud lubować wuknyć. Zemjepis ma za Serba też nadawk, słowjanske kraje a ludy zeznać. Kaž němski wučer w stawiznach z němskim ludom a staroněmskimi nałožkami započina, tak ma serbski wučer ze stawiznami Serbow započeć a njesmě jenož tak pódlanscy, hdyž so składnosć poskići, wo zaźdźenosći Serbow rěčeć. W přirodopisu dyrbi serbske dźěćo też serbske mjena za zwěrjata a rostliny wědźeć, hewak naši Serbja na tutym polu přece bóle wokhudnu. W cźłowuwučowanju su serbske komanda trěbne a dźěći dyrbja serbske dźěćace hry nawukanyć, na kotrychž je naš serbski lud tak bohaty.

Nadawk kóždeje šule je, sobi něſto swój samsny rjad wutworić. Přednošk so z wulkim dźakom přija a připosłucharjo spóznachu, zo lubosć k serbskemu ludej cyły přednošk přeſkisaše. Předsyda so dźakowaše. Knjez Hěmak chce swój přednošk hišće raz pře-

ſ tym liczeć, ſo budźe w Newyorku ſa dźesać lět pół miljona cžornuchow bydliecź. Newyorczanam tuttón nowy wobydleński dorost mjenje wješela pschihotuje.

Mjes tym ſo běchu wſchě ludy a plahi cžerpjene a ſamo Newyorkſki Chinesojo pscherzelne styki ſ bělnymi ludmi hajachu, je ſjenoczeńſtwo ſ cžornuchami jenoż njerad widźane. Njerowobsteji dźe wjaz ſoneje bidy, kajkaż ſo hdyž a wobſy w južnych ſtatach pokaſuje, ale cžorni ſu we Newyorku tak woſamoćeni, jako bychu w Afryzy bydlili. Město cžornuchow w Newyorku leži w Harlemje na Manhattanſkej ſtuje ſ 135. dróhu jako wobkhadnej žiłu ſwjatſane. Wjaz hacź 200 000 cžornuchow bydli nětkole we tutom wokrjeſu, kiž bě psched 20 lětami hiſchcze elegantne ſaſtydliſchcžo běſcheho wobydlerſtwa.

S wuwjaćom wežipnych wopytowarjow, kiž ſo do ſteje cžerneje mješchenſkeje ſwaža, njeje žanych běłych ludźi we Harlemje. Cžorni policiſtojo dohladuja wobkhad, cžorni liſtowonoſcherjo ſaſtarnja pschewon ſłužbu, dźiwadło, w kotrymž jenoż cžornuchojo wuſtupnja, ſtara ſo wo ſpěłkanoſcź a ſamo banwan. Lud wobjednuje w korcžmach a hoſcženzach cžornuchow a cžito ſwoje nowiny, kiž ſajimny cžerneho wobydlerſtwa ſaſtupuja. We ſamych cžežach wukonjeja „lekarjo“, a „Lekarnje“ ſwoje wjeſne a ſpasne wěcy, kaž cherroſe warja brune lubopitli. Wjeſelſchina Newyorkſkich cžornuchow ſu potomnicy njerowólnikow, kiž buchu w amerikanſkej wójnje mjes krajanami psched 60 lětami wutžwobodźeni. Lědy dwě generaziji mjeſchej cžaſ, hdyž nowoſcžakne amerikanſke žiwjenje pschiwuzdźa, a tak mjažmy rosumiecź, ſo mjes nimi pschejo hiſchcze pschiwěra a njewěſtoſcź njeſtej wutupjenej, ſo lohko jebakam do rukow padnu. Schule poſtiſcža Newyorkſkim cžornuchom ſamym dobru wuczbu ſaj bělym dźěcom, ale mali cžornuchojo njewobwědźa ſ wjetſchego dźela hiſchcze trěbny dar k wobſthiſcu, ſo bychu ſebi ſo wobkhodne žiwjenje nuſne ſpěchowaſi pschihotowali. Tohodla maju w Harlemje klamy nimale bjes wuwjaca běli w rukomaj, pschetož cžorne hiſcži ſu njejim ſo hiſchcze do potajnoſczow knihiwjedniſtwa a wobkhoda doſeć ſaſjimne.

Mužojo wopuſchcža rano ſwoje wobydlenja, ſo bychu ſwoju wſchědnu ſłužbu laſtarali, ſwjetſcha ſu to pinčmanjy, ſłužownicy atd. Žony laſtuja ſebi ſwój thžeń jako pschiſtajene w domjacnoſcžach, jako klokanče a pſchedawarki we jednorych wobkhodach, ſu pitne a ſprawne, jenož ſo ſebi drohdy nješchto ſe ſchatow ſobu domoj wſaja. Amerikanſke hoſpoſy ſuſcha ſwoje ſchaty na niſkich, runych ſlečach. Ale jenož pitane ſchaty niewěſtaja wanka, dokelž by to ſa žony cžornuchow ſe pschewuſkim ſpytowarjom było, ſebi to abo tamne ſ pitanych ſchatow ſobu wjacź. Mytowanje najrjeńſchcže ſónſkeje, pſchi cžimž ſo cžorne hnjenje a hnjedny w kupańſkich kotłach pokaſnja. S je wjeſelſchom ſabawnoho žiwjenja, kaiſež w Newyorkſkim mješce cžornuchow namakamy.

Přilopk.

* **18 ſlepych ſararjow.** Po ſapiſtach towarſtwa ſlepych akademikarjow mamy w Němſkej: 10 ſlepych juriſtow, 14 ſlepych prawiſnikow, 16 ſlepych ludowych hoſpodarjow, ſlepeju lekarjej, 13 ſlepych ſararjow, ſlepeho ſtudijoweho direktora, 8 ſlepych ſtudijowych radźićelow, 7 ſlepych ſtud. aſeſorow, ſlepeho ſtud. referendaro, 11 ſlepych wuczerjow ludoweje ſchule a 13 ſlepych wuczerjow ſo ſlepych. Pola tu naſpomnjenych akademikarjow jedna ſo we hłownej wěży wo taſich, kiž ſu halle po woſlepjenju naſtupaju ſtudium ſapoczeli. Tutón mały ſapiſk pokaže pola cžłowjekow, kiž maja hiſchcze ſtrowe widźenje, dowěru k ſamoſnoſci ſlepych ſpěchowacź a pilnych ſlepych poſpjeſcź a poſtudźowacź.

* **Na jeju ſlotym kwaſu wotpali ſo jeju ſtatok.** Jako Bibeż mandźelſtaj w Sprochhóbelu wobſrjedź ſwojich pschiwuſnych ſwój ſloty kwaſ ſwjeceſcheſtaj, w jeje ſtatoſu ſe hiſchcze njeſmjeteje pschicžiny wohenj wudyri a ſo ſ niemdrej ſpěſchnoſcžu roſcheri, ſo ſo wſchitke wonjenja ſ ſłymi žujemi ſpalichu. Stót mójadnu jenoż ſ wulkej prózu wudźowacź. Wohnjowa wobora mógeſche hałle po wohnjowohodźinſkim napinanym halchenju wopoſlubſcheſcź.

* **Sšhlne roſbuchnjenje pola Verduna.** Njedaleko Verduna naderidże nětkaſi Ruſka wulku hromadu němſkich minow, kiž tam ſe ſwěrowoje wójny leżachu. Wón ſkład ſapali. S tym dóńdże k ſylnemu roſbuchnjenju, ſo bu wokolna ſemja ſyle roſryta. Kamjenje letachu hacź do 400 metrow daloko. Bliſka wjeſ je ſo ſ roſbuchnjenjom wobſchkodźiła. Winika fu ſajeli.

* **Tžo rólnizy ſo ſpalichu.** W ſokrowni w Bělgorodu we Woroneſchſkej guberniji w Ruſkej wudyri woheń na měſtnje, hdźež ſo rólniſy hromadźachu, kotřiž běchu do ſokrownje rěpu pſchiwjeſli. Běſche tam na 100 wołozbow. Tžo ratarjo ſo ſpalichu a dźewjecžo ſo cžěžko woparichu. Pſchi wohnju ſpali ſo też 20 koni.

* **Wſchitke arabſke nowiny budża we łacžańſkim pismje wutkhadźecź.** Wſchitke Konſtantinopolſke nowiny ſu ſe ſtrone wyſchnoſcže napominane, ſo bychu wot 1. nowembra měſto dotalnych arabſkich pismikow łacžańſke pismiki mužiwale, tohorunja łacžańſki alfabet.

* **Cžežke njeſbože ſ letadłom w Amerizy.** Junkerſke letadło, kiž ſ Newyorka pſchiſlecža, njedaleko měſta Atlantic City delepadże. Sedym wołozbow kiž w letadle ſedźachu, ſe cžěžko ranichu, jedyn ſe ſranjenych bórſy wumrě. Pjeć wobſwědkowarjow, kotřiž hnjenje, kiž dźiwjachu ſo na konferency wobdźelichu.

Swóibne powěſće.

Sſlubjeni: Ida Kralik z Willy Müller w Njeſwačidle. — Maria Schmidtec we Wujeſdże a Erich Berge w Newym Měſeſe. — Marta Dyrlichez we Wujeſdże a Alfred Scholta w Kosenzy. — Hana Hajdukez w Běłej Wodźe a Wilhelm Richter w Sſtepanym.

Swěrowani: Alfred Reitz w Hobinje ſ Margareta rodź. Bieligez w Budyſchinje. — Ota Kallbach ſ Gertrudu rodź. Leſkez w Budyſchinje. — Fritz Kellermann ſ Hildegardu rodź. Gneuſez w Budyſchinje. — Bruno Sachſa ſ Katu rodź. Marſchnerez w Budyſchinje. — Waklaf Garbaſ ſ Hilju rodź. Brydźez w Budyſchinje. — Waklaf Pilak w Komorowje pola Kalez ſ Alwu rodź. Schneiderez w Oberbobritzſchu p. Freiberka. — Alfred Seifert ſ Gabrielu rodź. Winklerjez w Kamjenicy. — Rudolf Dittrich w Marijnym Dole ſ Hańžu rodź. Howſchjez w Panczjzach.

Smerći: Margareta Teumelowa rodź. Fuhrmannez, 62 lět. — Bjedrich Förſter w Starym Lubiju, 85 lět. — Elli Pětſchez w Běłej Wodźe, 22 lět. — Erwin Bernſtein, ſchulcź w Dubrawje p. Hródka, 12 lět. —

Towaršwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“ ma dźensa wječor ½9 hodź. w Serb. Domje ſpěwanje za wulki nazymski koncert. (28. XI.) w „Krónje“. Tuž přińdźe wšitcy! W. ſ.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł“ ma swoje zwučowanje kóždu ſrjedu wječor we 8 hodź. w towaršowskim na Hornčerkſej hasy (Christl. Vereinshaus).

Hodźij. Towaršwo „Jaroměr Imiš“. Sobotu 27. oktobra budźe w Eignerec hoſcenču ſwětłowobrazowy přednošk w małej zali. Thema: „Po Dalmaciſkej hač k Cornej Horje“. Zastup 25 pj. Přednoſowarjo hamtſk. Dučman a Krječmar. Hoſco ſu wutrobnje witani.

Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoł. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarſke: Arnošt Harth w Brězowcu. Za powěſtki: G. Šewčik w Budyšinje.

Hospodarſki rozhlad.

Wutoru 23. auguſta 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,184	100 pólſk. złotych	47,15
1 jendźelſki punt	20,336	100 čeſkoſł. krónow	12,428
100 ſwajc. frankow	80,76	100 franc. frankow	16,37

Barlinſka burſa ſoſtupi wčera do tuteho tydźenja ſe ſeſtajbnjenymi kurjami efektow. Podobnje bě na wikach ſe dołhonymi a rentowymi liſcžinami.

Produktowe witi mějachu jako mały wobwrot. Žitne płacžizny dźěchu ſo ſkerje wotdrjebjowacź, podźěſche termije běchu ſnižene. W hołownym ſorjnje bě jenoż pſchenża wo 5 pj. tuniſcha. Wječera płacžeſche zentnar

w Barlinje

pſchenży 10,65—10,80 hr., rožli 10,35 hr.
haſ 10,95 hr., jećmjenja na'ětn. 11,55
haſ 12,55 hr., noiwuſſeho 10,10—10,60
hriwnow, wowſa 10—10,55 hr.

w Drježdźanach (piatk)

pſchenży 10,60—10,85 hr. (10,65—10,90 hriwnow),
rožli 10,95—11,20 hr. (10,95—11,20 hr.),
jećmjenja naiwuſſeho 10,85—11,10 hr. (10,85—11,10 hr.),
jećmjenja naſtetſeho 12,50—13,25 hr. (12,50—13,25 hr.),
wowſa 11,15—11,55 hr. (11,10—11,50 hriwnow.

w termiłowym wikowanju

ja **oktober**: pſchenży 11,40 hr., rožli 11,50 hriwnow, wowſa 10,82½ hr.,
ja **dezember**: pſchenży 11,67½—11,66¼ hr., rožli 11,23¾—11,22½ hr., wowſa pak 10,85 hriwnow,
ja **měrc**: pſchenży 11,90 hr., rožli 11,70 haſ 11,71¼ hr., wowſa 11,32½ hr.,
ja **meju**: pſchenży 12,17½—12,13¼ hr. a rožli 11,92½—11,87½ hr., wowſa pak 11,87½—11,86¼ hr.

Pschistajeja:

Pohonča, Schwalke w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haża cžiſło 19.
Holzu do domu, Stefan w Kamjenzu, Połcžništa dr. 8.
Kachlerſtajerja, Teuſchert w Hródku.
Holzu, kotraž może warjecź, Reichshof w Lubiju.
Wučežonika jamkarſkeho, Kuhn we Wojerezach.

Na pschedaż:

Drastnej kamoraj w Bjikopizach w hoſcženzu „Amtshof“ na Zyrkowiſkej haży.
Lažo ſ matrazu, ſofa, błido, ſtoły, pjenježny kamor a bezimalna waha w Bjikopizach, Stare torhoſchcžo 24.
Maſchina ſchijaza w Budyſchinje, Kněžorſka dr. 11, ſadny dom.
Kachle hlinjane, Höpner a Co. we Riſtej.
Kolo motorſke, Ajzog w Riſtej, Shorjeſka dr. 6.
„ **ſonjaze** w Kamjenzu, Wojerowſka bróha 69.
Kruwa hyšna, błiſko k cžeſcenju, w Radiworju 77.
„ **młoda**, hyšna, i cžeſcenkom, w Ptačežanach 28.
Žimnoſcź, 8 kóżow wulka, błiſko Huczinu. Naplacženje 6000 hr. Poſtiſcženja pod B. 94 na Bautz. Tageblatt Bautzen.
Žimnoſcź, Seifertez herbjo we Wojerezach, Hródkowſka bróha 2.

Soudniſaj na pschedażowanje

bjerje 24. oktobra 1928
we **Wojerezach** dop. w 10 hodź. w hoſcženzu „K ſtotemu lowjej“: **Mebſle**, **ſanki**, **mukowaz**, **klamarſka polza** a klamarſke błido, **wóſ**, **konjazy grat**, **kowańſka pschiprawa**, **klawěraj**, **ſhdźbnej ſtrojej**, **klamarſka pokładnja**, 3 **piſańſke ſtroje**, **waha**, **lodowny kamor**, **gramofon** ſe 50 **deſkami**,
w **Riſtej dop.** w 10 hodź. na **ſudniſtwje**: **klawěr**, **bufej**, **auto**, **konjaze a mužaze ſtupnje**,

Škarowe dźeńe.

Produktowe witi w Barlinje dźenje dop. ¾11 hodź.: Sčnažny wobwrot, płacžizny tekma pſchezwonene.

Dop. ¾12 hodź.: Kož pſched hodźiny, [illegible] **ſterje wotdrjebjuja.**

Drježdźanska burza (22. 10.).

Pšeńca	212-217	běrnjace kružki	23,00-23,10
rožka	219-224	pšeńč. wotruby	15,20-15,60
nalětni ječmjeń	250-265	ržane wotruby	16,00-17,00
nazymsk. ječmjeń	217-222	pšeńčna muka	41,00-43,00
wows	223-231	ržana muka	33,50-35,50
čerwjeny dźećel	190-200	woka	
raps	330-335	pjeluški	
kukurica (Mais),	216-218	hróch	
ſuche truhančki	-	cokrowe trub.	

Płaćizny ręcznho skotu na Drježdźanſkej ſkótnych wikach.

22 oktobra.

208 wol., 389 byk., 437 kruw. a jałoic, 642 ćelc. 576 wowc., 3305 ſwini.

Płaćizny za
woły: 1. 55—58, 2. 40—50, 3. 34—40, 4. 30—
byki: 1. 52—57, 2. 44—49, 3. 38—41;
kruwy: 1. 45—51, 2. 35—41. 3. 27—31, 4. 24—
jałojcy: 1. 53—57, 2. 42—48;
wowcy: 1. 60—65, 2. 50—57, 3. 40—48;
ćelata: 1. 82—88, 2. 72—80, 3. 60—68;
ſwinje: (přez 300 pt.) 84—85 2. (240—300) 83—
3. (200—240) 77—80. 4. (160—200) 73—
Rancy 70—74.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, hewak 10 [illegible]

	Płaćizny po złotej hriwnje.			
	22. 10	20. 10	22.10	20.10
Pšeńca	213-216	214-217	bunv	— —
rožka	207-210	207-210	woka	— —
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	— —
naz. ječmjeń	202-212	202-213	žołte lupiny	— —
wows	202-211	202-211	zeradella	19-19,90 19,00-19,50
kukurica	217-219	216-218	raps. wosušk	24-24,60 24,50-25,00
pšeńč. muka	26-30,05	26-30,00	lany wosušk	— —
ržana muka	26-29,75	26-29,75	poen. melasa	19-20,5 19,00-20,00
pš. wotruby	15,25	15,25	běrnj. kruški	1,60-1,70 1,60-1,70
ržane „	15,50	15,50	ſyno, 50 kg	1,15-1,30 1,00-1,20
lane ſymjo	—	—	rjana ſloma	0,95-1,00 0,90-1,00
hróch	—	—	pšeńč. „	1,23-1,30 1,20-1,30
rapc	328-330	328-330	wowſna „	1,15-1,20 1,05-1,15
pjeluški	—	—	jačna „	— —

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pł. Wudawa a dźěł Smolerjec knihidźerjenje, nap. dr. t. w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaci so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobčasnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobilěcuja. Za reklamowy tekst rjadk płaci so 60 złotych pł. Rabat po tarifje.

Čo. (Nr.) 250 — Budyšin — Srjedu, 24. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 61

Nowe wuprawjenje płačenja němskeho wolškodźenja.

Londonski dopisowar „Newyork Times“, James, je dźensnišim nowinam ponjedźał, so by někotre wo postajenju wšelkeho činjeho wotpłačenja za wěstu ličbu lět jedna a přeco wo stónčnym sumnu tyhle wotpłačenjow, kotrež by Němska napołoži. Riz jenož Parker Gilbert, ale tež internacionalni bankierojo by so to sajimowja. Letne płačenja měrjachu na 300 miljonow dollarow postajiło. Z tuteho napřećiwo by Francowska wobličiła, so by by so lětne płačenje na 300 miljonow dollarow powyšiło. Tuta Dawesowy pśinoršk 625 miljonow dollarow wuhonjowała. W dalšnim jednanju pak by by Francowska pśehodźała, so by Němska 300 milij. dollarow płaćiła, kaž tuchi swjatkarjo Sjednoćenym statam wotpłačeć dyrbjeli, a pódła teho 200 miljonow dollarow za wobnowjenje spušćenjeje pknožneje Francowskeje. Skónčny rezultat by najšerje mjes 450 a 500 miljonami dollarow lažo.

Parker Gilbert w Brüsselu jedna.

Parker Gilbert je wutoru do Brüssela pśijěł. Ministerski president Jasper jemu šnjedanje wuchotowa, pśi kótaremž by finanzny minister a swonkowny minister wobsćělnjał. Gilbert knježeršćiwowym gósćinstwam wo swjetowanju rozšěrjenjonaj w Londonje a Paríšu rozprawjał bě. Belgiski ministerjo jemu dźěłichu, so je by jich stanowišćo rozsudźiło, by teho dźerjeć, schtož je by Belgiska w Dawesowym planje pśichwónało. Belgiska njemóže za swoje płačenjow a žadanja za wróćenjom hrubowotych summow je stronu Němskeje wotrjeć, kotrež je hama dostała płačeć.

*

Runje kaž Belgiska nochce też Jendelska ničo s teho pśidźeś, schtož ma wot Němskeje jako wójnske wotškodźenje dóstaś. Pokładowny kanzler Churchill je pónjedźu w rěcy w Chingfordu na to pokazał, so jendźelske knježerstwo w prašenju dołha njeth habłajźy na sajadach Balfourowoje noty sejźi. Jana swjatkarska móz njeje telko naporowo pśihnjeźła kaž Jendelska, a nichtó njemóže žeby žadaś, so by Jendźelska pśiśoče dale schła. Churchill njeje nadrobnosće Pariśkeho rozšěrjenja sdźělił.

Wuzamknjenje z dźěła we poruhrskej železnej industriji.

Wurunnaršće jednanje pśiched wurunnarjom w nsdowej kupje pśichi dołhowjerčornej skupinje železowoje a worzołowje industrije w Düsseldorfu je so rozbiło. Na to je so wurunnarska komora wutworiła. Dokelž bě wurunnarjej dr. Jastenej dla znadowy w textilnej industriji njemóžno, so wuteru pśichi jednanju wobdźěliś, móže so wono hakle pśichodnje stónčeś.

Dźěłodawarjo su mjes tym sfórmowali wuzamknjenje z dźěła k 1. nowembrej pśichodnjotnaž. Dźěłodawarjo su pśeco na to pokazowali, so by nochcejo wurunnarju wotwołakowaś. Dźěłodawarjo wupowědźenje wróco njewosmu.

Konferenca němskich krajow so pśetorhła.

Pónjedźu su so sastupjerjo němskich knježerstwow we Wurzburgu sešli, so bychu wo němskej wustawje a reformje financielstwa wuradźeli. Wutoru su so tele wuradźenja pśetorhnyli, dokelž sastupjeŕ Bayerskeje wosjelsi, so Bayerska pśichodpołožene wobsamknjenja němskeho knježerstwa jako tymany podłožk za dalšne jednanja njewobkładuje. Bayerja zawostajene knježerstwowe prawa, pśichede wósebnje w wótrnjanju justicy, šnutśkowneho zarjadnistwa a kultury pśiwobdźa so pśichtrócyś. We nanujeńach, kotrež so tychle dnjowu wjedźerja, njebudźa Bayerska a staty jednacy, kotrež dźensa swoju samostatnosć zakhowacy.

Pruski cyrkwiny senat so zwolał.

Zyrkwiny senat evangelskeje zyrkwje staro-pruskeje unije je so na pónjedźu 29. oktobra do Barlina zwołał. Swołanje najwyššischeho organa staropruskeje krajneje zyrkwje najšerje s połoženjom swizuje, kotrež je s jednanjom wo konkordacje w Pruskej nastało.

Proces w Kyritzu.

Prozeš pśecejšiwo landbundowym šobuśtawam dla słodźka a kamanje krajneho měra so we wulkej rejwanjskej sali hotela „Deutsches Haus“ wjedźe. Wšichnich 59 wobstorženych jenicjny rěčnik Blach zastupje. 80 świdkow je so zwołało. Hač dotal su hłownego landbundowego sajadnika w Ranšcej Priegnitzy nětkuždkowego majora Corbeša, ratarjow Staffehla, Liebereza, Kleina, Baabu, Langhoffa a Brandta pśiseźłyšceli. Wšichnich pśejachu, so su nažylnosće pśecejšiwo wyšchnosći skuźili.

„Hrabja Zeppelin“ pśi kóždym wjedrje poleći.

Pśichi wotmyślenym leśenju „Hrabje Zeppelina“ k amerikanskim krjedźnym wjeczornym statam so pódła tśoch offizjerow amerikanskeho wójska statnaj podsekretaraj Warner s wójnskeho łódźiwa a Macrackena s wikowańskeho departementa wobdźělitaj. So by so powětrowa khmatosć „Hrabje Zeppelina“ wuprubowała, je so dr. Eckener rozsudźił, so na leśenje k wjeczornym statam runje kaž na nawrótne leśenje do Němskeje njedźiwajo na połoženje wjedra puśeći.

Henry Ford so pśi leśenju „Zeppelina“ po Americy njewobdźěli.

Dr. Eckener je we Washingtonje pśichi šnjedanju, k jeho cześći wuhotowanym, nowinarjam sdźělił, so někotre wo srjadowanju porjadneho pótwótkeho wobtkada mjes Europu a Ameriku s pomocu schtyrjoch powětrownych łódźow wujeduwała. Leśenje by 2½ dnja trało, tak je by by kóždy schtwórty dźeń jena powětrowa łódź na leśenje puśeśiła a by postowiśi wobtkad spěchnišcho dyšli najspěchnišcha parna łódź wobstarowała. Kóžda s tychle schtyrjoch powětrownych łódźow by sa jenóž twar 2 miljonaj dollarow žadała. Pódła teho by sa natwarjenje letańskeho pśistajstwa tśoch miljionow dollarow trjeba było. So by tónle kapital sehnał, dyrbi dr. Eckener pjenježnikow na bjesstrachu powětrownych łódźow a jich wuložnosći pśeknjewdźeć. Pódła je na někotre puśeśowanja po Ameriji puśeći. Henry Ford, mjeńejeź najwjetšich dźěłarnjow automobilow w Ameriji, je pśichi leśenju „Hrabje Zeppelina“ po Ameriji njewobdźěli. Maja za to, so je Ford też pśichi finanzowanju dr. Eckenerowych planow njewobdźěli.

Pućowanja francowskeho generała Le Ronda.

Mózne wójnske bronjenje Rusleje Francowskej a jejnym sprjaśarkam Pólskej, Rumunskej, Cześkosłowakskej a Jugosławiji wulke starośće cyni. Boja je, so Rusla, łdyž je wojerišej dołej žyłna šaćuje, špyta, kommunistiski pśiseworót w Europe i wójnu pśichewjeśeć. Němski jako sprjaśarku Rusleje w tejle ruśej offensiwje wobgłada. Francowska hižo nětkole pśichitoty cyni, so by by nawał ruskeho wójska wotrałył. General Le Rond po Pólskej a statach wójska wotrałył. General Le Rond po Pólskej a statach Małeje ententy puśuje, so by wojerišku móz tychle statow organisował. Pśichodnjy tydźeń je general, kotryž we Beogradze pśichetnje, w Bukareštu wocakanje. Wot tam je wón do Warschawy poda. General Le Rond dyrbi je wón do Warschawy poda. General Le Rond dyrbi je jenake wobrenjenje wójska w Pólskej a Rumunskej pjeza jenake wobrenjenje wójska w Pólskej a Rumunskej pśeco pśichewjeśeć. W Ssydomborótkej dyrbi je s pomocu Schkodowskich dźěłarnjow w Cźechach a Cześoslowakskich dźěłarnjow w Francowskej bróńjerńja a munizijna fabrika sakoźiś, kotraž ma rumunske a pólske wójsko i wójnskej potrjebu sastarać. Też je we Warschawje offizjer rumunskeho generalneho staba wocakanje, kotryž dyrbi hromadźe s Le Rondom nadrobnosće pólsko-rumunskeho sćerjenja pśichewjeśeć.

*

Mjes tym so general Le Rond w rańšcej Europe Rumunska a Pólšu k najwuźišchemu wojerišknemu hromadźedźelanju organisuje, je franzowski ministerski pśichedsyda Poincare pśichi němskej mjeńi njedźelu ważnu strategiisku železnizu, **nowu cźaru se St. Dié do Straßburga wotewrił.** Dokelž bě Elsaska hač dotal s Franzowskej jenož pśiches Nancy a Belfort swjasana, so nowa železnisa cźaru we Franzowskej jako wulku ważna wobhladuje. W hospodaskim nastupanju so s nowej cźaru Cyrinalska industrijowa krajina s Rheinskej krajinu swjaja, s cźimž so textilna, wuhlowa a drjewowa industrija zwjeseli. Franzowska wocakanje, so so s nowej železnišcej cźaru poćahi Elsaža a Lothringiske s druhej Franzowskej wobliwjerdźa. Sa jenu twar su pjeza wojerišk pśicinźiny rosćudźiśe, dokelž so s njej špěšne zhromadźenje wójska w Rheinowym dole zmóžni.

Belgiski wójnski minister wo traću wojerskeje służby.

W belgiskim senatu je wójnski minister de Broqueville w debaceje wo wojerišich fakonjach mjes druhim rjekł, so wudawki sa krajne sakitanje njejsu pśchehnate. Belgiska dyrbi so pśichestajaceho njepśećeśelskeho nadpada hladacy, kotryž ma ga je s stronu němskeho wójska stajnje wocakacy, haćrunnje by nětkole nětchto wjazy cźasa trjebał. Tohodla so schśeśnjeńcźana wojerška kluźba njehodźi pśichijeś; pśchetoj je tymle padże buchu brónjownje pśichi ranšcej njejeŕy pół léta wotewrjene byśe. Sćamo dźeśaćmjeźaćna fortyca by s swaltim strachom sa kraj była, dokelž potom dwej mužaj njeby žanych wojakow na njenowanych mjeśnach cźakało. K wojakam, kotrjž su jenož schśeśej mjeźaćow klusili, njemója dowěrjenja mjeź. Minister na tónju praji, so pśichejara do mónjesće hromadneho nabběha njewěrni, tela dyrbi so do pśedła hladacy, a dobre knježerstwo dyrbi wschk nuśne wobhladniwotne naprawy cźasa doćej cźinić.

Kalski pryne jako čakanc madźarskeho tróna?

Madźarojo ga wo to prózuja, so by ga w Madźarskej, kotraž je po śwětowej wójnje kralestwo bjes krala, běrju kral wustwolił. Hač dotal je ga namjetowało, so by ga sa krala najstarschi žyn pśedawšeho awstriskeho khežora a madźarskeho krala Khorle, semrjetcho na kupje Madeirje, a jeho žony Zity — Ota, wustwolił.

Druhi chjeźa ga krala młodeho Habsburgskeho wójewodu Albrechta mjeź. Sjawne pak je, so wobeźe staty Małeje ententy njebudźa cźekaceć, so by ga jedyn Habsburgski na madźarski trón sydnył. Madźarojo ga tohodla s druhimi planom pśichijeli. Wjednik madźarskich legitimistow a pśedawšchi minister Iwan Rakowsky je dopisarjej madźarskich nowin „A Nap“ sdźělił, so ani pryns Ota, ani arzywójwoda Albrecht žeby madźarsku krónu na hłowu njesćahtaj, ale so ma na to najwjesćeše wuhladny jedyn pryns ź italiskeje kralowskeje žiwjeńy, kotrehož pak Rakowski njeje mjenował.

Kónz generalneho strajka we Lódźi.

Strajkowi wjednizy we Lódźi su njedźelu wobsamknyli, generalny strajk skónčiś a pónjedźu sašo dźěłacy sapoćeś. Wisda ga dźěłacerjam wo 5 prozentow powyšchi.

Zjězd khorwatskeje ratarskedemokratiskeje koalicije w Sisaku.

Pśichipowědźena demonstrazijka zhromadźizna khorwatskeje ratarsko-demokratiskeje stronje je ga njedźelu w Sisaku wotmeła. Wobźělniśy běchu ga je sobnyrjonti wobžebitymi żelesniśnimi cźahami je wschěch stronow Khorwatskeje pśichijeli. Sapódłanzow dr. Maćka a Pribićewića s wosow, do kotrehož běchu schtyri konje sapśeheśnjene, w triumfalnym cźahu na zhromadźišćo pśichijeśechu. Nětkaž 30 000 muži je ga pśichi zhromadźiźnje wobdźělito. W njej rěcźachu dr. Maćek, Stwetsusar Pribićewić a dr. Pernar. Dr. Maćek Sserbow, Khorwatow a Sslowinzow powita, kotrjž běchu ga šeschi, so bychu pśicejśiwo Beogradskemu knježerstwu profestowali a we runoprawnjowej wschitkich stacjanow Jugosławije wojowali s hesłom, so njeje ani sakonja ani wustawy, ale jenož lud a kral.

Pribićewićej hišcheje žylnische poroki Beogradskemu knježerstwu cźinjesche. Praji: Sćmy wot 20. junja pomérnu politiku wjedli a ga junstka sakonstkich mjesow dźerżeli, też w pśichodźe snutśka sakonstkich mjesow wostaranjemy, chiba so widźimy, so s tym niczo njedozpjenjemy. Potom ludźemy dyrbjeć też njesakonske krótki nałožeć, pśichož najstarscha majestosć je lud. Khorwatojo chcedźe wschitkich Juhosłowjanow, też Bolsarjow, jako lud 18

milijonow šlednockich, kola w Beogradze nimaju sa tule politiku zanoho srojumjenja. Přibiječewicj też swonkownu politiku Beogradskeho knježerstwa sajmdźi, kotrož k wosamoczenju Juhosławije dotwjedże.

Dr. Wernar so sa swobodnu Khorwatsku pódla swobodneje Serbije wupraja. Wšhittkim tjiom rěčnikam thromadźeny lud s hłosom pschihłosowasche. Wyschnosć bě wobhladniwostne nahrawy činiła, so by so njeměram wobarała. Shromadźizna pak směrom wotběža a runje tak so wona směrom rozsudże.

Amerika žada za jenakej sylnosću wójnskich łódźstwow.

Jendźelske nowiny su manifest amerikanskeho statneho sekretara wójnskeho łódźstwa Wilburra wocžischčaše. Wón Amerićanow namołwja, jo bychu pschichodnu njedźelu jako so wospjetowazn dźeń amerikanskeho wójnskeho łódźstwa wosławjecžili. Sjednoczene staty mója so jenož se morja nadpadnyć. Wone su najwjetschi dowožer a druhi najwjetschi wuwožer switta. Wot bjeskřtacha amerikanskeho samóstatneho wikowanja existenza najmóznischich industrijow kraja a zešiwjenje milijonow Amerićanow wotwisuje. Amerikanske wójnske łódźstwo ma sa zatrowanje bjeskřtacha mórskich puczow rukowacj. Tohodla Sjednoczene staty trjebaju wójnske łódźstwo, kotrež je s najmjenšcha tak sylne, kaž łódźstwo druhich statow. Na tule jenaku sylnosć su Washingtonske dojednanje wo wotbrońenju wójnskich łódzow s lěta 1922 sakonje. Tola amerikanske stejischčo snješe su s potowoscu k wobsamknjenju internazionalnych srěčenjow k samjesowanju bronjenja.

Njemčery studentow přeciwo Židam w Madźarskej.

Pónđelu su dla nazwinoscjow madźarskich studentow pschećiwo židowskim studentam wjele wusoke schule we Budapeszu sawrjene wostałe. Njedźelu dopoldnja je na Dunajskim korsu znowa k njesnoschim studentskim nazwinoscjam doschło. Židowscy studentojo, wuhnaći s universitty a jich starschi su w twarjenju „Pester Lloyda“ protestowarjšu shromadźenu pschećiwo pohłednym podawkam wotmołwi. Budapeszćski wyšschi rabin Simon Hegesi studentow židowskeho wuznaća napominasche, so bychu symnotrejnosć sachowali.

900 komunistow w Pekingu zajeli.

Kaž so s Nankinga powě, je Nankingske knježerstwo wobsamkło, Peking wot kommunistow wuczišćeć. Wot tjich dnjow so njepschestajazy wobydlenja pschepytaju. Hač dotal su 900 wosobow zajeli, kotrychž s Pekinga wupokasaju. Wupokasanje ko na to sakazuje, so su kommunistojo skerk pschećiwo Nangkingskemu knježerstwu pschihotowali.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Srjedu 24. winowca.

Salomy — Rafaela.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1813 Jan Handrij Kapler jako diakon při cyrkwi swj. Michała w Budyšinje. Běše so 4. dec. 1767 w Porsičach narodźił, hdźež běše sebi jeho nan zemjanske kubło wotnajał. Po swojich studijach we Wittenberku bu z kapłanom w Budyšinje. W lěće 1813 zakhadźeše w Budyšinje hłownica. Při wopytowanju khorych natyka so z khorosću a zemrě jenož 45 lět stary jako wopor swojeho powołanja. Kapler wuda hromadźe z Njeswačidliskim fararjom Hajniwuda hromadźe z Njeswačidliskim fararjom Hajniwuda hromadźe z Njeswačidliskim fararjom Hajniw

S Bělcje Wody. Njedźiwajcy wulkeje propagandy je w Bělej Wodźe jenož 476 wokobow ja ľudowe požarne pschećiwnu twarej panzerowehu tschižaka japitałako.

Luiske skhadźowanje Sakskeje misijonskeje konferency.

(Pokračowanje.)

Te misijonske skhadźowanje wotmětwasche so pón-
dźenju w małej sali „Krony" dale se shromadźi-
ce Sakskowo lalkeje mišijonskeje konferency, na kotrejž
ma so ľudskeje eforije a ſ dalschich kónčzin wob-
ju.

Na tschi zyrkwinski rada ſup. Michael mějesche jako
rjadowanja po wutrobnym pozdrowjenju prěni referat
„Wo a nedawkach Sakskeje misijonskeje konferenzy",
wón dźeše hač 40 lět wobsteji. Jeje saměr je be
ze shromadźinami w kraju ta a tam, ſ pschednosch-
ćenymi spitanmi misijonskimi studijowymi kur-
sami, kotrež mějachu misijonskimi studijowymi kur-
sami, kotrež wschitkich, kotříž ſu powołani ſkutkowacz sa-
mu misijonstwo w domjacej zyrkwi, ſ problemami a na-
dawkami misijonſkeje ſnatnje cźiniecz a jich we wědze wo
wěcy dale pschinjesecz. W druhim pschednoschku re-
ferowaše misijonski inspektor faraŕ Gerber wo
„Wosebitym donje a misijonskej wosadze". Misijonska
wosada domjacje zyrkwje je, kaž wuskutkuje wobstejnosce
misijnich domach, do kotrychž posdźischich misijonarow
dóchadźi mjes woběmaj stronomaj dyrbja prawje
ſe
ſe pschednoschkaj běschtaj ſwjetscha ſa fararjom po-
ſa, ale we blížšim pschednoschku namaka misijonski
faraŕ Gerber wuraźnje bohatu hyłu pschipo-
mnjenje wosebje ſ truhow Budyſchkich akademikow a bru-
ſowanje na wyſokim ſkhodźenku ſtejacych kujesow.
ſ wěcznu. Woni dóstawschi pschi pschednoschku

„nowozjasnje pschecze absolutnosce kschesćanſtwa" hodźi-
nu duchownoweje wyſchiny, kajkuž ju w naſchim měſcze jenož
ſrědka pośtkeenu dóstanjeny; bésche, jako bychu na univer-
ſiće kolleg jeneho rjeka wědu dóſtiwali. Rěcznik rospraweje
ſo w prěnim dźele ſwojeho pschednoschka pschecza absolu-
tnosce kschesćanſtwa, kiž wot njeſchesćanſkich ludow wu-
hladźeja. Wón wuſtupi ſ tym, zo ſebi jenotliwy ſ tóhdy na
to je Japanſka, kaž je rěcznk ſ pschikładami dopokasa.
3. Stahodnjena polemika. W druhim dźele pokasa rěcznik,
lutinzna kschesćanſtwa ſtawaja a wuſtupi pschi tom tſi
dypki: 1. Wědu wo nabožinach, to rěka pſychologiſe, hiſto-
riſke a anabytiſke ſtejiſchcźo nowozjasnjenych ſyntnikow nabo-
žinow, ſapſchimuja nabožiny pschego bóle do jeneho zyłka a
ſaberaju ſo dźenſnjiſchi dźeń jara ſe Schleiermacherowym
praſchenjom ſa prěnim ſpocźatkom nabožinow, bédźa ſo wo
nabožny pradatum a ſpuſcza ſ tym nabožnu absolutnosci
kschesćanſtwa. Pschepytuja ſakład pobožnoſcze pola jenot-
liwych nabožinow. 2. Praktiſke, hrube zjiwjenje padnje pod
druhi dypk a pod 3. dypk nazionaliſmuſ. Nekt naſtanje
rosſudne praſchenje „Schto mamy mi ſ wſchitkim tym
pschecźwam prajicź?" Wſchitke njeſchesćanſkie nabožiny wu-
naja ſo w jenym dypku: ſu poſtupk cźłowjeka etbiſay, my-
ſtiſay, poetiſay, filoſofiſay abo teſ w jich intelektualnoſci
poſdźěnuez; wſchitke nabožina chodźa apotheosu (poſdźěnje-
nje) cźłowjeka. Kak kteri to w kschesćanſtwje? Naiwuſnam-
niſche na nim je, ſo ſo Bóh hacź k najnižſchemu dypkej
ponižuje, kiž bésche dozpła możny, to rěka do winy, hrěcha,
ſtróce a maſanoſce. To je abſolutnoſcz kschesćanſtwa.
W pschédomjſ ſo wona roſkudźi. Wona budźe naſhonjena
w bliſkoſci Khryſtuſowej, kiž do hłubiny hrěcha ſtupi, budźe
naſhonjena we wobſkorbnſkim wobſkhadźe ſ nim.

Wſchitzy, kotříž běchu jenohadźinſki pschednoſcht ſłuſchali,
ſtejachu pod hłubokim ſaſdźiſchcźom, kiž bésche tuto po-
dźěhnjenje myſłow pschinjeſło.

Wjeczor mějesche misijonski inspektor faraŕ Handmann pschednoſcht wo buddhiſmje něhdy a
nětk. Wón pschedstajeſche žiwjenje Buddhy, hiſtoriſke wu-
wicze buddhiſmu, jeho etiku a metaphyſiku, jeho ſchcźěpje-
nje do Mahajana a Hinajana-buddhiſmu pod ſkutkowa-
njom kschesćanſtwa. Pschednoſchcź ha do pohladnycź do ſa-
ſchmjatacneho wobraſa tamniſcheje narodźiſcheje nabožiny;
wón pokaſa, ſchto je wulke na buddhiſmje, ſo jaworicź, do
wěcznego pokasa pak teſ jeho ſłabokoſce, ſe ſwojim peſſi-
miſmom ſo do ſiwjenja njehodźi. My kschesćenſcy dóſta-
mamy wot Khryſta moź dobywacź nad ſiwjenjom. Bud-
dhiſmuſ pak teſ niczo njewě wo ſwjatym Boſy lubozcze a
wo khudnoſcźi wumóſenja a wěcznoſce.

S pschednoſchkom wyſchiſcheho zyrkwinſkeho rady ſup.
Michaela wo „misijonſkiwoje a domjacej zyrkwi" ſo kurtuſ.
kiž je ſebi wulku liſchu ſtajnych wuſtupowarjow dobył,
dźenſa wjeczor w Tuchorſkej zyrkwi wobſamknje.

Hospodarski rozhlad.

Sſrjedu 24. oktobra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

Dolar	4,193	100 pólsk. złotych	47,175
Holandſki pent .	20,334	100 českosł. krónow	12,429
Swicarſki frankow	80,665	100 franc. frankow	16,37

Barlinſka burſa też wječera w dotalnej žiłabosći ſa-
ſta, na wikach ſ dołžnymi a rentowymi liſtcźinami
ſe wšak hinak njebě.

Termínowe wiki pschinjeſechu wječera dalſche ſnije-
nja: nowy thłodźeny žita. Pschcźiza a rožka pschi-
ſu ſaſo 10 pj. po zentnarju. Wječera placźeſche:

w Barlinje

pschcźiza 10,55—10,70 hr., rožki 10,25 hr.
hacź 10,40 hr., naſpmſkeho jerźmjenja
10,10—10,60 hr., naſčinjeho 11,55 hacź
12,55 hr., wowſa 10,05—10,50 hr.

w termínowym wikowanju

za oktober: rožki 11,02½—11 hr. a rožki
10,65 hr.
za dezember: pschcźiza 11,50—11,42½ hr.
rožki 11,15—11,07½ hr., wowſa 10,70 hr.
za měrz: pschcźiza 11,33¾—11,26¼ hr. a
rožki 11,60—11,52½ hr., wowſa hr.
11,31¼—11,26¼ hr.
za meju: pschcźiza 12,12½—12,03¾ hr. a
rožki 11,81¼—11,75 hr., wowſa hr.
11,78½—11,75 hr.

Pschiſtajeja:

Za do domu, Gayk w Hródku, Sahrodowa haſa 4.
Za, kiſci dwór w Radušcźu pola Hródka.
Za ſchło a inſtalatéra, Hofmann w Bělej Wodźe.
Za Stejan w Bělej Wodźe, telefon 200
Za, kowarſkeho, Radon w Radworju.

Na pschedaj:

Za hne, rěpowy rěſak, mjaſowy hud, w Kulowje
Za ſanſtej dr. 59.
Za ibel w Hródku, Sahrodowa haſa 4 dołka.
Za ſte, Zybelnſki wal 4.
Za bejanja, w Hródku, Eigenheimſtr. 4.
Za ſcźej, Měrcźink w Khelnje 23.
Za wyſokoſnuželna w Kſchidowe 22.
Za 3 cźeleckow w Haſłowje 15.
Za mjaſo do dwojich kołow, w Bělej Wodźe, Reichel na
Za ſemannowej haſy 71.
Za běžcźaj a ſportſki, Neumann w Biſkopizach na
Za Bismarckowej haſy 10.
Za ſtinga. 100-litrita, Neumann, wyſchſchi ſchwajcaŕ
Za Jurjy

Sudnizu na pschehadźowanje

ſchwórtk 25. oktobra 1928
Za kamjenym dop. w 10 hodź. w kajarnach, komorny dom
Za ſudniſtich rjeſkow: koſeſa, wołiſowe wobraſy, nužne
Za lemcźſt, pišańke ſtroje, klamarſka potkadnja, ſyno,
Za ſtowa, ſpmſki ſlawſch, hlinjane kachle, ſchpihel, regu-
Za ator, cźorny wobłek, ſpmſki paletot, pišańſke błida,
Za ſtnjace maſchiny, ſchlicźeńcźany wóſ, rybjoza muchła,
Za ſtańſke lampa, bůfej, joſa, ſpnjawa, wichelake nuńjaze
Za ſ jernjace draſty a ſchafy, klamarſke błida a połzy, ho-
Za ſtnik, kotry, ſchicźowe błidko, ſtoły, wuhoiowanje łe-
Za ſtnje, drołcha, kłubowy ſofa, palmowy ſtejak, cźaſ-
Za ſ, cźajowe błidko,
Za ſtnje pola Kamjenza w hoſcźenzu „K wicźeźnemu
Za ſtnikej": motor a ſchichelaka kowarſka pschiprawa,
Za ſtnje na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: meble, koło,
Za ſtnje na draſty a wobłeki, pišańſki ſtroj, klawěr,
Za ſtnikowſtejak, motor, točźnik.

Dobrowólne pschehadźowanje.

w Lubiju ſchtwórtk 25. oktobra 1928 dop. w 9 hodź. na
pólrowej haſy 5 w dworje: deſtowany wóz ſ rěbleni
a płachtu, rataſke a konjaze gratu, ſkańſi, meble, po-
ſlieſchcźa a draſty, zentnar figow, zentnar namětſche-
neho ſada, cźopje ſtupnje a wobuwcźa, cźopja drasta a
noſchena drasta.

Sslanjowa awkzija

ſchtwórtk 25. 10. 28 dop. w 9 hodź. pschi Kubizez hacźe
pola Kulowa.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.:
**Sso ſložnjo po wukrajnych powěſcźach běchu žadanki ſtruc-
cźene, wobrot pak ſnadny wołta.**
Dop. ¾12 hodź.: Placźiny ſo njeſmu pschemeníle.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Placźiny po złotej hriwnje.

	23. 10.	22. 10.		23. 10.	22. 10.
Pschcźica	211-214	213-216	buny	—	—
rožka	205-208	207-210	woka	—	—
nal. jednjeſi	—	—	módre lupiny	—	—
naz. jačmjeń	202-212	202-212	žołte lupiny	—	—
wowa	201-210	202-211	zeradella	—	—
kukurica	217-219	217-219	rapa, wosuńk	19-19,90	19-19,80
pšeńe muka	26-30,00	26-30,00	lany wosuńk	24-24,80	24-24,40
rżana muka	26-29,40	26 29,75	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	bórnj. kruški	19-20,00	19-20,40
rżane „	15,50	15,50	syno, 50 kg	4,00-4,20	4,00-4,50
lsne symjo	—	—	rżana sloma	1,15-1,30	1,15-1,80
hroch	—	—	pšeńe, „	0,95-1,20	0,95-1,20
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pjeſuški	—	—	jeńa „	1,15-1,30	1,15-1,30

Placźiny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

23. oktobra 1928. Placźiny po centn. a zł. hriwnach
Skótne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 659.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 6 lět	50—51
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	47—49
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	45—46
Mjenje picowane wěſch ſtarobow	39—40

Byki: 356.

Połnomjasne, wuroścone, najwjetſeje rězneje hódnoſce	52—54
Połnomjasne, młódſe	48—51
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	42—46
Špatne	39—40

Jałojcy a kruwy: 859.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hód noſce	
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hód-noſce hač do 7 lět	32—38
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy	24—28
a jałojcy	17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	—
Mjenje a špatnje picowano	

Celata: 2200.

Na-ſépje wukormjene (2. druź.)	80—92
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—80
Špatne (4.)	40—57

Wowcy: 3621.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1. druźina)	67—68
Starſe wukormjene (2.)	62—67
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	46—51

Swinjo: 11 466.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich kśiżenjow, hač do	82—83
1½ lět ſtare	80—82
Wukormjene	78—80
Mjaſne	72—77
Špatne	69—72
Rancy a kundrosy	

Wusudźenja.

§ Pschiſtažny hud w Budyſchinje. Wječera wutoru jed-
naſche pschiſtažny hud **we wohnju wo domje w Delnjej
Hórcy cźo. 27 mitowarja Augusta Pawola Schelln** we
nozy k 9. junijej 1928. Schołta běſche wobſtorkženy, ſo je
woheń je ſamyſłom załožił, ſo by ſwoju khěžu a ſtład
tworow wotpalił, ſo by ſawěſcźenſki pjenjes dóſtał.
Schołta je wożenjeny, ma ſchtyri dźěcźi wot 6 měſazow
hacź 12 lět ſtare. Wón wikowaſche ſ textilnymi twarami.
Leżownoſcź běſche ſebi w lěcźe 1924 ſ pożcźenymi pjenje-
ſami kupił a na nju 1927 domſke natwarcź dał. Běſche
ſe 7700 hr. hypothekow pocźeżeny, wopaſne ſawěſcźenje
wuczinjeſche 5400 hr. Wón bydleſche jenoż ſam ſe ſwojej
ſwójbu w domje a měſeſche w nim też ſwoje klamy.
Stkad tworow, kotrychž hódnoſcź běſche wón ſam na 8-
hacź 10 000 hriwnow mjenował, běſche ſe 14 000 hr. ſa-
wěſcźił. Wón też twory po wſazh wokoło noſcheſche a
pſchedawaſche. Dnja 9. junija na ranje běchu ſo dohla-
dali, ſo ſo pola Schołty pali. Sſuſodźa ſu rucze pschi-
khwatali a woheń ſhaſcheli, prjedy hacź běſche ſo na
twarjenje ſame wupſchestrěł. Sa něhdźe 900 hr. wokmja-
nych tworow běſche ſo ſpalilo. Woheń běſche najprjedy
Schołcźina dła kura a ſmjerdźenja pytnyła. Na wopal-
nym měſtnje běſche napadnje wjele wokmjanych tworow
na hromadu ſmjetanych leżało. Schołta prjeſeſche, ſo je
woheń załožił. Krótko do wobſkorbnjenja Schołta hlu-
boko w dołhy. Mjes 10. junijom a 5. oktobrom měſeſche
wón 14 ſmeńkow ſaptacźicź, kiž dóſtaja 3000 hr. wuczi-
niachu. najwjaſy ſ nich měſeſche w juniju a julliju ſapkacźicź. Fabrikant wokmjanych tworow Langa w Budy-
ſchinje běſche jeho napominał, ſo by ſmeńku wo 439,75 hr.
ſapłacźił a běſche podłeſcźenje wotpokałał. Na Žerowej
pokładni we Wulkej Dubrawje měſeſche Schołta 1400
hr. dołha. Delnjeſchórcźaniki wieſnjanſka Jokuſch běſche
ſa njeho 1000 hr. dobroprajił, dokelž běſche jemu Schołta
ſwoje wobſtejnoſcze w pſchiſomnnym ſwětle wopiſował.
Jokuſch je ſa ſwoju dobru wolu płacźicź dyrbjał. Też
w korcźmach měſeſche Schołta dołh. Pola fabrikanta
Langi běchu jeho winowatoſcze na 2000 hr. ſroſtke. 8.
junija popołdnju je Schołta hoſcźenzarjej Nowakej we
Malešcźecach prajił, tak ſo je ſo mknyſłi wobhedźeć Meltka ſ Płušnikez ſtnſchcź, ſo ma naſajtra (ſako ſo potom
paleſche) ſmeńku wo 500 hr. ſapłacźicź, njeměſ pak ſ wot-
kel dyrbi pjenjeſy brać, dokelž ſu cźeſko dóſtacź. Zan-
darmiſti hłowny ſrażmjſtſchir Lehmann ſ Delnjeje Hórki,
kiž běſche pſchi haſchenju k wohnjej pſchiſchoł, běſche w kla-
mach pódła ſo hſichcźe żehlacych wokmjanych ſbytkow kar-
ton ſ wołmu namałał, kiž běſche ſ petrolejom polata. Sa-
ſtojnik namała w pinzu khanu, w kotrejž běſche ſbytk pe-
troleja. Jemu je Schołta powědał, ſo je woheń nékaſa
ſuſa wožoba ſapaliċź dyrbjała, kiž je ſ wotewrjenym
pinczným woknom do twarjenja ſaléła. Masane a ſa-
pſchſchene wokno ajepokałowaſche pak ſannch cźłowjeow
wo nutſkſenju. Hewak je khěža ſamknjena bnła, klamowe
wokna ſ wokeńzami ſacźiniene. Schołta běſche powědał,
ſo ſu jemu pschi wohnju 500 hr. ſ klamarſkeje pokładnje
kradnyli. Pschi konkurſu nad Schołtowym ſamożenjom
běſche ſo 14 118,59 hr. dołha a 5412 hr. aktiwom wupo-
kałało.

Saſtupjeŕ ſtatneho rěcźniſtwa dr. Thieme roſkoji, ſo bu
w lěcźe 1928 dołał **209 wohnjow** ſtatnemu rěcźniſtwu
wopſewjennch. Pschi ſapaleńſtwje pola Schołty njejedna
ſo wo žanu ſiecźu wołobu. Schołta je mět mjele dołha.
Waſchnje załoženja wohnja pokaſuje na to, ſo je jedyn
ſ domjazych ſe ſapaleriom był. Wón běſche pſcheſwědcźe-
ny, ſo może jenoż Schołta ſe ſapaleriom bycź a je ſapalił,
ſo by ſawěſcźenje ſ ſapkacźeniu ſwojeho dołha dóſtał.
Namjetowaſche 2 lěcźe khłoſtarnje.

Rěcźnik dr. Schuſter njemělešche winu ſa dopokasanu
a namjetowaſche, ſoby ſo Schołta wumiwał. Ssud pak
ſo pſcheſwědcźił, ſo je Schołta ſ wobſchudźeńſkim motyp-
hladom ſwój tworowy ſtład ſapalił, ale njeje dopokasa-
ne, ſo je chcźał też ſwój dom ſapaliċź. Schołta dóſta
ſ pſchiwoleniom wołožaznych wobſtejnoſcźow 9 měſazow
ſaſtwa a ſłubi cźeſtne prawa na 2 lěcźe. Pſchepytowanſka jatba ſo jako khłoſtanje liczi.

Nafnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** Swjetſcha rjenje a mile wjedro. W Jendźelſkej ſo ſ khwi-
lemi podeſchcźe a je khłódnijcho.

**W nozy k wutorje je na ſtatnej dróſy mjes Pirnu a Berggießhübłom pschiſtajenz jeneje twarſkeje firmy we Berggießhübłu ſ motorſkim kołom, na kotrymż ſady 18-
lětna hołza ſedźeſche, do ſchtoma ſawodźił. Jědny a hołza
ſo 20 metrow daloko na pola wjerhnyſchtaj, běſtej jeju**

wutoru rano morwjeŋi namakachu. Wobêmaj bê ŋo noŋ rosbił.

Farar Salinger ſ Bublitz, kotryż dyrbjeſche ŋo 14. oktobra w Eichbergu pſchi ranſchej pruſkej mſeſy do ſaſtojnſtwa ſapokajacz, njeje hacz dotal ſwoje ſaſtojnſtwo naſtupił. 3. oktobra je wón ſ Barlina do Eichberga wotpucżował, njeje pak tam pſchiſeł. Jeho ſwójba njewê, hdże je woſtał.

Morderjow klamarki Lühmannowje w Magdeburgu ŋu wutłedżili. Jako taſtich ŋu faſeli 25lêtneho Spohra, 19lêtneho Haberlanda a 36lêtneho Henſchmanna. Woni ŋu ſe ſadnim komorinym woknom do Lühnemannowje bydła ſaſêli a jej, hdyż je ſ klamow do ſtiwy ſtupiła, rubiſchcżo pſches klowu cżiſnuli a ju potom k ſemi horaſypli. Potom ŋu rubili, ſchtoż je ſobuwjacża hódne było. Pjenjes ŋu někotre ſta hriwnow namakali. S klepanjom do kłanowych durjow ŋu ŋo ſatrachili a cżekmyli. Nafajira ŋu rubjene pjenjeſy w korczmach pſchecżujikali. Morderſtwo ŋu hižo dwójcy pryedy teho ſpytali, tola ſtaj ŋo pospytaj njeporadżitoj.

Towarſtwowski powêſtnik.

Hodżij. Towarſtwo „Jaroměr Imiš". Sobotu 27. okt. budże w Eigneree hoſcêńcu ſwêtłowobrazowy prędnoſk w małej zali. Thema: „Po Dalmaciskej hač k Cornej Horje". Zastup 25 pj. Přednoſować budża

KE. Dučman a Krječmař. Hoſco ſu wutrobnje wſ tani. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička" ſpêwa tón tydżeń ſtwórtk wječor we 8 hodź. pola Bukanec w Klukšu. — 18. 11. 1928 budże nětko dawno zrêčany ſwjedżeń we Łučn. Po symy tohodła, zo bychu wſitcy wêſce pſiſli. Předsydstwo a dirigent.

Ralbley. Lilija ſpêwa nie ſtwórtk ale piatk we tutym tydżenju.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł" ma ſtwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerjec w Budyšinje. Za lokalny dżêl, a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za bosnerske dodat: Arnošt Barth w Brêżnym. Za nawêtki: G. Cyžmank w Budyšinje.

Njekupuje cuzy „kalendry!"

Waš swêrny přećel „Předżenak"

so hižo škórnje wobuwa na puć do Serbow

Wupjerki

jenož najlêpſche twory

80 cm ſchěroke	m	2.20
100 cm	m	2.75
115 cm	m	3.00
130 cm	m	3.50
140 cm	m	3.70
160 cm	m	4.25

Spravne herbſte poſtujowanje!

Andr. Kasper

— mêjſtr 21. Pilopp —

w Budyſchinje, Burglehn 11

Gardiny

přikrywy ◆ dżêcace ſaty

W. Köhler w Budyšinje

na Hłownem torhošću 9.

Piatk 26. oktobra, wječor 8.15 hodź.
w hotelu „Běły Kóń" w Budyšinje

zjawny přednošk

z předwjedżenjom filma

wo themje

Puće k wustrowjenju

Zastup 0.30 hr., kiž so k podpjeranju khudych na zastaranski hamt w Budyšinje přepokazaja.

Wohlmuthowe lêkowanje nałožuje so při nimale wšitkich skhorjenjach čuwoweho a myškoweho systema (słabość čuwow, neuroza, neuralgija, kaž n. př. ischias, dale mortwica, zahorjenja, drjenje) zhibadłow, kaž n. př. wić, přecyrowańske a požiwańske haćenja, žołdkowe a črjewowe khorosće, nervozne khorosće čuwow a wušow, wšelake žonjace a dżêcace khorosće, jenotliwe skhorjenja wutroby a žiłow, powšitkowna cêlna słabość, wutłość a spróchniwość.

Wohlmuth-wustaw w Drježdżanach
na Bürgerwiese 22 **Telefon 15218**

Wopytajće darmotne radupodawańske hodźiny
sobotu 27. oktobra wot 3—7 hodź.
Za žony je też khorobna sotra přitomna.

Pisane pochńicnja
z hłowakom wot 6.60
Běłe pochńicnja
z hłowakom wot 7.25
Dobre lunje wupjerki
Najl. kajkosće
HILGER
na Seminařskej hasy 2

Holca
16 lêt stara, pyta k 1. januarej służbu do kuchnje ale za znutřkowne domjace dêło, najradšo w Bukečanskej wosadze
W Lejnje čo. 20 p. Wujezda

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihićišćerńja
w Budyšinje.

Wysokosnjesena **kruwa** čelnina
je na předań
w Žornosykach čo. 25

Sylne prosata
ma na předań
Jurij Smoła w Baćonju

Rjana jałojca
na předań w Radworju

Sylna čelniwa **kruwa**
z 3. čelećom je na předań
w Hrjelowie čo. 15

Kola
wot 72 hr.
gummi za kola
sedła za dżêći
sedła
nošak wačokow
syće
zwony
plumpy
přikrywy na sedła
latarnje za kola
wšê narunańske dźêle za kola kupujeće tunjo pola firmy:
Bratraj Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 18

Serb k Serbej!

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarſtwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khoćebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdże
telefon čo. 13
kupuje přeco
rožku a pšeńcu za hotowe pjenjezy
wyše burzowje płaćizny.
Předawamy
najlêpšu wolijowu wosuchowu mučku.
(Muki našeho wolijoweho wosuška wopřijeja po přepytowanju statneje pruhowańnje w Möckernje pola Lipska 29,75% proteina, 11,28% tuka a su njeskażene.)
K nazymnemu wusywej mamy
wubjernu symjeńinu rožku.

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawańnja Rudolfa Sacka z Lipska
=== w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje ===
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšêch druźin

Přesadżowanje!

Piatk 26. oktobra, dop. w 10 hodź. budże so **w Budyšinje na Humboldskej drózy 2** (pjekařnja)
dospołny pjekařski inwentar
a tworowe zbytki w klamach zjawnje a dobrow. na přesadź. předawać:
M. dr.: 2 cêstowej dźêži, 10 cêstow. dóńcow, wok. 100 khlêbow. korbjałkow, 30 tykanc. blachow, wšelake wahi z ważnikami, wulki tworowy khamor z 78 kašćikami, 2 klamowe blida a 2 tworowej regalaj z kašćikami atd. atd.
Wobhladanje 2 hodźiny do časa.
Arno Wuschick, přisahany a zjawnje přist. přesadźowař

Woscbity wobkhod
za
nawočnicy, šciparje, (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Hol. kwćtkowe cyble
hiacinty, tulpy, krokusy, sněhowki najtuńšo
Rauchfuss, wikowańn. symjenjow w Budyšinje na Žitnych wikach 9. Telef. 2069

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. knihiwni" w Budyšinje skaza. Wukhadża mêsačnje a płaći štwórćlêtnje 2,50 hr

Spěšne mužace žonjace dżêcace

Kola
Elfa, CWR, Aegir

Wšê narunanki

Emaljowanje, niklowanje a wšê wuporjedżenja

nowe šijace mašiny centrifugi a butrobasy

Otto Richter w Kamjencu
Anger čo. 26

Najlêpša muka
„Kaiser-Auszug"
k pječwam ke kermuši wot 26 hač do 28 pj. po centnarjach tunjo poruča
pjekařnja a konditořnja
Pawoł Tretschk
w Khrašćanach

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajnje nawěstki a tabele so wyšše wobmysla. Za reklamowy tekst płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 251 — Budyšin — Šworlk, 25. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 81

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžda 60. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerja, zsp. dr. z w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Program němskeje ludoweje strony.

We Tilsitu je w tamnišćim wokrjeźnym towarstwje němskeje ludoweje strony prjedawšći němski minister Schiele wo politiskim połoženju rěkał. Rěčnik měnješe, że je wětšiźišći **němski kanzler Müller** němski lud w Genfu na wosebnje sćerpjenje wotpowěda. Stejišćo, że Němšćo njeje hišće było a dyrbi, że je, so je **němska dyplomatija wuspěch dosegła;** pyšetoš sćarpjerjo statow, zo pśihpósnali, so ma so wo prašenju wuńwobodźenja Porheinskeje wot wójska jednaś. Runje tak wažne prašenje je pśistajenje stóńcnjeje sumny němskeho wójnskeho dołha. Rěčnik potom na prašenje wulkeje koalicije w Pruskej a němskim Rejchu pśihlědujo. **Němska ludowa strona dyrbi za tu wulku koaliciju w Pruskej pśihsamknuś.** We togodnim nastupanju móže ju jenož pódobne dźěło dokonjeś, kaž ga ma w Pruskej a němskim staśe **jenake knjezerstwo.** Němska ludowa strona je wot wšuźdy spócątka prajiła, że dyrbi ju da wutworjomnoje wulkeje koalicije teź **němska pódpadnika strona pśihcjeś. Za nowy panzerowany kšiżer** je ju němska ludowa strona wupraiła, dokeź ju źnadnych pravnych Versaillskeho sprjećenja nochze wotrjeś.

W bliźišćim cźasu ju pruskemu ejemu sakonjowa pśihkłoba pśihpeda, kótaž **konkordat pruskeho staśa se Vatikanom** wopśihija. Tónle konkordat by, kaž je hač do-sal zjawjesćene było, po měnjenju němskeje ludoweje strony **nowy pruskeho staśa k Vatikanej pósłabił.** Konkordat by ju jano na schule pocźahował. We wobsahu, kaž ga to staje, **zyle nowe połoženje** nastanje. Riz jenož, że ju koalicije jednanja pocźeja, by ju teź nětcźišća koalicija w Pruskej rozbiła, **dokeź bychu demokratoju i njeje wuźiwyli.**

Wo pocźahach němskeje ludoweje strony k Stahlhelmej Schiele **měnješe,** so je pśed dźeźacej dnjemi jako hobustaw němskich Stahlhelmej pśihkłuchał. Stahlhelmu je w posledniem cźasu i nadstronišćo stejišćeja do politiskeho stejišćeja pśeśił. So ga wón z tym do konflikta wichelaćich politiskich stronow saśichmata, bě do pśedka widźeć. Scholzej je njemóžno, jako samolowity hobustaw němskeje ludoweje strony drěmaj knjesomaj słužiś. Tohodla je ju dyrbjał nad Stahlhelma dźeliś. Pśichedbydźitwje němskeje ludoweje strony w němskim a pruskim žejmje stej, kaž je gnate, wuźiwnikej, **žywjim** hobustawam radźeś, **so bychu dla Stahlhelmowego politiskeho stejišćeja i njeho wuzupite.**

Schólej pśihwiwjowarjow němskeje ludoweje strony nadpada, kótaž parlamentej njepśichiłkuśeja, że němska ludowa strona nadźija, so woni Stahlhelm sajźo na prawy puś nawjedu.

Po rěčnikowym měnjenju Němska w hospodarskim nastupanju cźežkeju cźasej napśichego dźe a stóńcnje nadominaśe, so by ju nade wšym swady jenotliwych politiskich stronow wulka narodna myśl stajiła.

Skónčny wunošk kommunistiskeho ludoweho požadanja.

Němske smutkowne ministerstwo je stóńcnje płocźaze lisćby wo kommunistiskim ludowym požadanju wobjewiło. Po nich je 41 348 994 wólbne prawo mějazych ju 1 248 501 wolerjow za ludowe požadanje pśeśiwo twarjenemu zarjadowaneho kichiźaka sapiśało. W jaktim Drjezdźanjsko-Budyšim wólbnym wokrjesu je ju 1 297 817 wólbne prawo mějazych 41 063 wosobow sapiśało. Licźba sapiśanych wolerjow za ludowe požadanje njedosahła.

Kommunistoju dźełacerjow w Hamburgskim pśistawje zatrašuju.

Kommunistoju k dźěłu swólnitych dźełacerjow we Hamburgskim pśistawje njedźiwajsy pobrukneneho policajskeho cłikitanja dale wot dźěła wottrašuju. Dźěł pśistawnych dźełacerjow je ju dźěła wuwostał. Póndźelu ju je kommunistoju we wośom padach do pśistawnych dźełacerjow ju sukami dali. Jenoho i nabpadnjenych dźełacerjow ju dyrbjeli do khorownje dowjeś. Kommunistoju su wośebje pśistawnych dźełacerjow Wormannskeje łódźe cźasy nadpadowali. Pśistawni dźełacerjo njedźa mjetła shromadnje na dźěło thodźiś a jo teź shromadnje wopytowali. Pśichodnje dny pokažu, hač su kommunistojo dosć mocne, zo bychu ju mohli pśed komunistiskimi nabitkowcami schikaś.

Wotstorcźene nawrótne leźenje „Hrabje Zeppelina" do Němskeje.

Po wosjewjenju dr. Eckenera je ju leźenje „Hrabje Zeppelina" do južnich wjeźornych krajow Sjednoćenych statow dla pśiheźiwnych wětrow woitworźiło. Nawrótne leźenje powětrowoje łódźe do Němskeje je ju na južedu abo schtwórtk pśichodneho tydźenja postajiło.

Proces pśeśiwo landbundowym demonstrantam w Kyritzu.

W prozeju pśeśiwo landbundowym demonstrantam w Kyritzu je ju južedu jako pśeni źwědk krajny radźićel Egedi zjawjeny. Po jeho wuprajenju su landbundowi wjednicy z Jena, Staffehl a Cordes nětdźe hodźinu i ninu jednali a ju jenu resoluziju pśihpodali. Mjes tym běchu ju demonstrantoju do njeměra dali. Mějach sacźišćej, so bychu jich wjednicy z pomocu tych famych wyschnoseju, kotrejž běchu najpredy tak wótro kritisowali, zwójich ludźi rad sćerkowali. Knjezerstwowy radźićel Reinhold a ja hromadźe pśed durje stupichmoj a nekotre słowa k smjerowanju prajichmoj. Pśichi tym naju druhdy pśechetorhnyhu wołaju: „Dowolenśe sapiśe wen, dyzemy akty wjacej." Staffehl a z Jena spytaschtaj tehorunja smjertwacź. Mjesćitaj wuspěch, so je zwjetschi dźěł demonstrantow wotkali. **Gdyž na-to policajstwo pśichcejachu, k hrubym njeměram dóńdże.** Policija bě ju w pśesejenosći z knjezerstwowym radźićelom Reinholdom a wyschšim leutnantom Dymku sawołała. Wo wustupach, kótrejž bo posdźišo wotchadu źwědk praji: „Że wjesełachu-sćronow ju wołachu: Tśećcy! Dokeź demonstrantoju po namołwjenju z mjetna pśed twarjenjom njewotendźechu, dyrbjachu pśichkaśaś: Gummijowe klumpachi a bronje won!"

Po wšitkich wobcejeźnotejach ju poradźi, mjetno pśed twarjenjom wupróźniś. Na nekotrych mjetnach k pśihmanjenju mjes demonstrantami a policistami dóńdże. Knjes Staffehl bě jara rosharjeny, ju běch policiju sawołał, a praji, ju budże ju w Varlinje na pśichłuchnym mjetnje wobcejeźowaś. Woimołwich jemu, so wobjarutu, so njejeźnym wjazy policistow dostał. Potom Staffehl praji, so by wjeź mohła najbórśe sćehmki mjeź, ju je mjes jeho ludźmi 70 wobrónjenych. Wjetše dopokazy wschak wo tym mamy. Trjebam jenoź na patrony dopomnjeś. Derje organisowany nabdźěł njebs drje wotmyślenj, ale radikalne elementy běchu k tomu hotowe. Póbła teho běchu hubjene źe a njiże źwinjace płacśiśiny myślke katarjejo fradikalifowake. To drje je teź z pśicźinu było, so ju wosy, i kotrymiž ju demonstrantoju pśichwiesechu, napiśma mjetu: **„Sakrejnizy a źwinje su nasch ruin."**

Spicnažny prozej dla pśicheradźenja dokumenta wo jendźelsko-franzowsk.m lódźiwotwornym dojednanju.

Franzowski justizny minister Barthou je w nalěžnosći tajneho dokumenta wo jendźelsko-franzowskim lódźiwotwornym dojednanju, kotrejož tekst je Ameriźan Horan Hearstowym nowinam do Newyorka telegrafował, źudnisće pśecheptanje poruczył. Statne rěcnistwo je tohodla pśecezźiwo sastojnikej stronowneho ministerstwa, Noblete, a pśecezźiwo franzowskemu nowinarjej Delaplanquej prozej dla spionaże sawjedło. Policija je hižo bydło wobstorźeneju pśechepytała.

Cźežej pśichmérjena msda franzowskich hórnikow.

Nazionalna rada hórnistich swjazkow je sobotu źiwoje wuradźenje stóńcnjiła. W resoluziji je ju wobsamknło, so maju ko mjdy po drochoseje stoźeś. Deputazija hórnikow dyrbi w tutym smyśle pola ministra sjawnych dźěłow Tardyeua a pola dźěłowego ministra Loucheura krocźele cźiniś.

Pśeciwnistwo we wójsku pśeśiwo nětcźisemu Spaniskemu knjezerstwu.

Schpanjska ministerska rada je ju dyrbjała z podawkom saběracź, kótaž je ju sandźenu njedźelu pśi wojeźkim źwjedźenju we **Valenciji** stał. **General Lopez Barrion** je jenemu jězdnemu regimentej nowu standartu se rěcźu pśihepodał, kótruž je se śledowazymi słowami stóńcił: „Na naschej khorhoji tśeźa barba pobrachnje, **symbol republiki.** Tale barba by pśihipowědźika, so wójsto niz jenož kralej a jeho knjezerstwu, ale zykemu ludej słuscha." **Tele słowa pola mnohich pśichtomnych žyne pśichiłoźowanje namakachu.** Namjetnemu pśechedźidźe ministerskeje rady je ju wo podawku powěźej dała. Wón je hnydom generała namołwił, so by wojeźku słužbu wopuśćeźił, **tola tón so ranje zapowě, że po tymle namołwjenju służiś.** Knjezerstwo budże go dyrbjeć wośudźiś, kak so k podawkej stajił, kótruž je thětre dźiwanje słuźbił.

Hłód w Ruskej.

W Ruskej je lětša žiwnosć runje tak zadna kaž pozźejše lěta źiwótnjowje wójny w Němskej. Po nadrobnych powěsćach z Moskwy tam najmurśiśa žiwnosć njedostaja, pśichede wšelkim butra, jejźmy tuk, jeja, makkaroni, hejduśchka atd. Póbła teho je wulki njedostatk tkaninow a śichćornjow njelubje sacźuwa. Knjezerstwo drje łśichće łystem žiwnosćnych tkartow njeje zawjedło, we wosprawdźitosći pak wón hižo wobsteji, dokeź je kóždemu kupzej jenož dźeł jeneho produkta pśisheda. Póbła teho žmě je jenož w pśichedawarnjach kooperatiwy kupowaś, w kótrychž je potom kóžby krótź do towarśiwowych knižkow, kótrejž dyrbi kuźe pśichedpołožeć, wotedata dźěłba tworzy naspomni. **S tym je je praktiski pśichidźelenje žiwnosće po prawem hižo sawjedło.** Pśched pśichedawarnjenj teź sajźo rjady kupzow tśeźo cźakaja. So by je porjad njekajśi, jedyn pśichtajeźej pśichedawarnje i krydu na thribjet kupzow rjadowe cźitźo napiśuje, z cźimž je do pśedka cźitśiwjenju najlépje sadźiwuje.

Wěriceljo Ruskeje so zjednoćeja.

Měrjecźelo ruskich pśichedwójnistich statnych papjerow w Jendźelskej, Franzowskej, Hollandskej, Němskej, Belgiskej, Danskej a Schwajzarskej zu ju sjednoćiło, so bychu swoje zajimy schitali. Mjes tobu zu ju sćrěźeli, so budża jenož shromadnje swoje prawa pśeśiwo ruskemu statej zastupowaś.

Nerjekaca debatla w madźarskim parlamentu.

Wutornišće pożedźenje madźarskeho parlamenta je ju z wulkim hołkom pśechewodźało. Najprjedy zu nałuśnosćow pśeśiwo źidowskim studentam na madźarskich universitach w Budapeszu, Debreczinu a Szegedu k roshrjenemu wurěcźowanju dóńdże. Jedyn dyrschtnik zapósłanz praji, so i tajkim kajenjom méra nahladitosći Madźarstwje we wukraju schkoduje. Policiji porokowaschje, so njeje dosć rajnje zapschimnyła a so njeje zaneho jenickeho łśichećśijanskeho studenta, ale jenož źidow a dźełacerjow połkołstała. Jedyn zapósłanz łśichećśijansko-socialneje strony demonstrowaśe i tym rosźaśnicź pytałsche, so zu město 6 prozentow wjazy dóńdże 18 prozentow źidow k universiźe jako pósłuchajerjow pśichipuschćeźili. Do prěka je praji, so to k cźežkim sćehmkam dojdźeje. (Wulke herjekanje a wołanje i lěwizy: „Po tajkim, nětko wémy, schtó zu prjedy wędźała, **to k demonstrazijam dóńdże.** Dr. Fabian praji, so je **ministerstwo smutkownych nałeżnosćow hnjedko njeskutkow.** Sły duch w smutkownym ministerstwje je statny sekretar, kótryž łóźdy njeskutk w kraju samasaćej pyta a je **schkitazy bóh mordarjow.**

Po tychle dr. Fabianowych wupadach wulka hara nasta. Rosharjeny statnywschi statny sekretar dr. Fabiana namołwi, so by jeho pola statneho rěcnika wobskorźił. Jeli so to njeczini, njedy swoje głowa tam wospjetuje, hóžeź jeho immunita njeschkitnje, so mohł jeho pśed źnd žadaź. **Njeczini-li pak to, potom je njekniežomny mamlaty pśichłodnik.**

Sapošćanz dr. Fabian wotmołwi, so móže swoje wuprajenje dopokazać. Statny sekretar Sztranyawszky je wot hapreje 1927 z knježerstwoweje strony we, schto a jak je so **bombowy atientat w Chongradu** stużił, a statny sekretar je cłowjek, kotryž wotkrycze attentata samohnje. (Bombowy attentat je so pscheciwo zydowskemu knjezerskemu stużił, nekotre wosoby so z nim moriehu.) Jeho dalsche słowa so z wulkej wolańu poluknjichu. Statny sekretar Sztranyawszky z hrimotazym hłosom sawoła: „To njeje wérno!“ Wulki zuchon nasta. Presidentowe dyrbjesche tohodla pożadanje pschetorhnyć. Wez so słónce njemuritetnemu wubjerkej pschipokaza.

*

Wulorn wjeczor su so w Budapeszu ludzo wospjet we wschelakich dźelach mesta złożeli. W jednym wotkrjesu su 140 wosobow sajeli. W politiskich kruhach su njepschestawaze njemery starosce zhudźile. Njemery so pjecza pscheciwo ministerskemu pschedsydze hrabi Bethlenej nerza. Jeho chzedza pjecza powalić a nětcżisze knjezerstwo powrócić.

Revolucija w Persiskej.

Po dotal njepotwierdzenych powescach z Konstantinopla je **w Persiskej revolucija wudyrila.** Sćerkowe frjedźischeżo je pjecza w Täbrisu. Persiske knjezerstwo je wójsko wotpołkało, so by złoż potłócził.

Surowosće w republicy Nikaragui.

Statny departement we Walhingtonje je powěsć wo surowościach pschiwiskowarjow generała Sandina pschi wólbach w Nikaragui dostał. Tuchi su w swojim politiskim pscheciwnikam, so bychu lud wot wotdźelenja pschi wólbje wottraschili, nosty a wuschi worezkali. Tele surowosće su so z cżerwjenczom pscheradźile, kotryž je so ze amerikanskim składom wothował.

Republikanski kandidat Hoover demokratam statny socialismus porokuje.

Kandidat republikanskeje strony pschi presidentskowej wólbje Hoover je swojn agitaziju do wojerdźiskeho swojeho pscheciwnika, kandidata demokratow Smitha, dotalsteho Newyorkskeho gowernerna pschenjesł. Hoover we wulkej ludowej zhromadźiznje w Madisonsquare Garden w Newyorku psched pschez 20 000 ludźimi rěcżał. Demokratow winowasche, so su statnemu socialismej pschihłosyli. S nim chzedza pscheporuczu pomozy za ratarjow a druhe statne praschenja rosrihować.

Ze Serbow.

Dožiwjenca.

Stwórtk 25. winowca.

Krispina.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“

† 1889 Marja Langec w Hnaščecach, 91lětna žestna serbska knjezna, kotrejž so w jejnej młodosći wjesco lohko wumrěło njeje, wotkaza na swojim smjertnym łožu Towarstwu Pomocy studowacych Serbow 3000 hriwnow. Z tajkim darom je so stała z dobrocelku naseho studowaceho dorosta, starajo so wo dusine zbožo swojeho Inda. — Tež druhe Serbowki su před swojej smjerću so na tuto towarstwo dopomnile. W lěće 1882 jemrě Marja Wjelina, kubleńka w Frjebjeńcy, kotraž jema 6000 hr. wotkaza. — A wudowa za wótcom Arnoštom Smolerjom Ernestina wotkaza Maćicy Serbskej do swojeje smjerce 500 hr. — Tři dźowki nježapomnitoho farara Bohuwěra Jakuba — Lydija Wawrikowa, Emilija Pjulowa a njewjedyta Hedwiga su kóżda do swojeje smjerce z wotkazanjom na swój lud so dopomnile. — Bóh daj, zo bychu so tež w našim času tajke swérne dobrocelki w našim ludu so namakale!

1922 prěni dźěćacy koncert w Budyšinje wot 400 serbskich dźěći wuwjedźeny pod direktorom hudźby Bjarnatom Krawcom.

* *1840* we Wurkleeach Michał Kokla-Lisak, swérny zapósłane Serbow na sakskim sejmje.

1853 přebywa pryne *Albert ze swojej manželskej* na horje Cornobozy, hdźež jeho čah 100 porow serbskich młodźenców a knjeżnjow z hrónčkami dra. Klina, přenjeho předsydy Maćicy Serbskeje powita.

Wusyw.

Žohnuj, wótče njebjeski,
Žohnuj wšak po twojej knadźi
Symjo, kiž smy wusyli,
Zo so wšitko derje radźi
A nam płody bohate
W swojim czasu přinjese.

Z noweho na nadźiju
My to symjo wusywamy
A toż z horcej modlitwu
Žohnowanje wuprošamy,
Dokelž bjez njoh woprawdźe
Nicło rjane njerosće Pětr Mlónk.

Kruwa tučna — wnmjo khude. Přisłowo.

*

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 746, hygrometer 0, thermometer we dnjo +17. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer 0, thermometer w nozy +8. Wuhlady na mało so pschemenjaze wjedro. — Schkleńca chzesche dźensa słeńce jako na rjane. Połnische wyschiny su so hacź na srjedźnu Europu wupschestrěle. S wjeczora pschiwlećadaze nižiny cżahaja w polnozy mino. Schkleńca dźensa jasno słeńce dale na rjane stwa. Tak hnydny so dale trajnjeho nałymskho wjedra nadźecź. Jutsje pjatk schadźa słónczko 6,46 h. a thowa so 4,41 hodź. Měsacżk schadźa pop. 4,12 hodź. a thowa so na ranje 2,49 hodź.

— **Nowy wobkhod w Budyschinje.** Jutsje pjatk popołdnju ½4 hodź. wotrewi so we nowym pschestawjenym a powjetschenym domje na Schulskej hapu 5 wulki wobkhod jenotnych placżiznow z mjenom „Chaap“. Wobkhod je wotnożka wulkeho Tietzoweho konzerna, kiž ma po zylej Němskej swoje wobkhody jenotnych placżiznow rozsćelene, dotal 57. W nowym wobkhodźe su wschitke twory po jenotnych placżiznach dotsacz a nicżo njeje drósche hacż 50 pjenjezkow. Wobkhodźujeze tež nawschitk w dźensnischim cżisle.

— **Wobstarzeny rjenik.** Wonkowny rjenik mischtr, kiž wospjet tudomnym hościencarjam mjasso podawasche, ani jo by jo, kaž je postajene, na tudomnym wobkhadańskim hamcze k pschepytanju pschedpołożił, so bla pschecżiwjenja pscheciwo postajenemu nětknemu sakonjej hnydom wojerwi.

— **Diphtheritis mjes dźěćimi pschiběra.** W Budyschinje je wjele dźěći na diphtheritis sthorite. Swjetscha nadpaduje thorosć dźěći krénjeje starosby. Nětkrotre dźěći su hižom na diphtheritis wumrěte. Też nekotři dorosćeni su na tute strašchnu thorosć sthorili, kotraž po wschém sdaću hischcze njeje zwój najwyschischi sthodźenk dospěła.

— **Frijerjaj wuczonjcy maju dźěće wulmuerz.** Dyrbjeńca jenoza za barbérow, frisérow a dźelarjow werusch z Budyschin a wokolicu je we swojej posledńjej schuzowcżetnej zhromadźiznje wobsamkla, so ma so wuczonemu cżasu za mužaze a žonjaze frisérstwo wot tsjoch lět na **połschiwórta lěta** powyschić, dokelž hdyž wone wjazy wuknjenje žada hacż prjedy.

— **Wobkhad wożowskych cżahanc** 31. [illegible] **wemšera w Sakšej.** Dokelž hej 31. [illegible] w Sakšej sakonskej zwjatej dujej, [illegible] němskokatholskich fei.-mjench w Sakšej jako [illegible] lim niedźelske jenoze njesmi płacża.

— **Autobusowa cżara z Budyšina do Kamenza** [illegible] dźensa schtwórtk 25. oktobra wotewri. Wjacore cżary [illegible] dźe jtdźiecz 3 wothy tam a sem, njedźelu a swjate [illegible] pak jadnyri.

— **Kradnyć je nětko** 24. 10. 28 wopołdnju z jenoho drjewowoho składnischcża pschi Drjezdźanskej drózy nezaze jedne kolo znamki „Algier“ cżo. 11714. Kolo mjesche cżorne kreżna a błótowaj schtikatej, złote smjena se selenymi smuhami, mane wodźidło z cżerwjenym nasmjewnym pschimadlomaj, cżemnobrunne kožane sedło, sramotny, prédku cżerwjenu, sady schércu gumijowu wobrucż. — Dale je nětko kradnył w nozy k 22. 10. 28 z nutsdobnjcżom we wokolinje paket, w kotrymž bjesche 5 kg. butry, a dalschi paket, w kotrymž bjesche 1000 zigaretow znamki „Atika-Auslese“. — Wo wězowne dźělenja prózy kriminalne wotdźelenje w Budyšinje.

S **Tijoch Hwězdow.** Njeboženemu pschipad z automobilom sta so wutoru na Drjezdźanskej drózy njedaleko Tijoch Hwězdow, hdyž so pucż do Hornjeje Borschcze sawinje. Jedyn automobil spyta druhemu wujezd a so pschi tym pscheczażnu a wobschkodźi. Jenu wožobu tuteho automobila, po puczu sbožnjeneho puczowarja, dyrbjachu franjeneho do Budyšineje měschczanskeje thorownje dowjezć. Tam jeho swobalachu a sajo pusczichu, dokelž franjenja njebechu strašchne.

S **Barta.** Knjesej Schröterej we Mósporku, kiž wudźerži priv. autohusowu cżaru z Barta do Budyschina, je wyschnosć hižo někotre rasy sakasaka, so by na tutej cżarje žiwotnemu autobusej wobthadsecj dawał. Dokelž k. Schröter njedźiwajcy toho dale jěchasche, je jemu dźensa rano sahe komando schkitanjeje policije jeho autobus wsaka a wobthad bu tak se strony wyschnosće na tutej cżarje rospuschczeny.

S **Barta.** Pónđelu 22. oktobra je ratarski dźiateż Kral w Nowej Wjesy konjej (hrěbzaj), brunaj z hwězdu, bjes knjesa w lěku wokoło běhajo nadeschoł. Dotal wobjedżeł koni bjschcze njeje wuspłedżeny. Wo wězowne zdźelenja prošy žandarmstwo w Barcze (telefon Hucżina cżo. 23).

S **Spytez.** Njedaloko Hodźija sta so hobotu na dróze njesboże z automobilom. Wjeczor wokoło 7½9 hod. jědżesche sacżinjeny wuzbowany automobil se strěnej pschecżeńcu z Budyschima. S njesmjateje pschicżinjny sawinu so auto nadobo na lěwu stronu dróhi a sajědże tam z wulkim wokstom do někotrych kamjenjow. Dokelž wós pschespschetnjeńdżesche, samo jón wjednik na kromje dróhowego nasypa sastajeci. Po sdaću njeje nichtó do schkody pschisch.

* S **Luha.** Tudomny žiwnosćeř H. **Nowak** mjesche na Lulowskich gmejnskich honach **žadne hólmnjske** słoło. Jemu poradźi so z khětro wulkeje sdalenosće z dobre měrjenemi wulkimi dźiwjn hubjzu satsělić.

S **Kulowja.** Sańdźeny pjatk wotmě so na tudomnosći tsjowuwjesćach hołtwa, kotruż ma knjes se Loeben wotnajatu. Spotsčeli su 36 bjažantow, 20 sajcow, 16 tarniklow, 4 kuwoty, 1 bakuta a 1 dźiwjsku hołbju.

S **Lubija.** Budyšće wokrjesne hejtmanstwo je dowolilo, so smědża tute niedźelu 28. oktobra w Lubiju hamy wotewrjene bjez. Tam so tež mnohim wjesnjanjam pschihódna ihladnosć k nahubjenju lymskeje potrjeby rosćiezi.

S **Wósporka.** Swój 25-sětny jubilej jako wuczer mischtr knjesesche wutoru 23. oktobra tudomny wuměstk mischtr knjes Adolf Burscha. Se wschitkich stron so jubilarej mnoho zbožopschecżow dosta.

Z **Kulowa.** Jako tudomny hłódarski mischtr Paul Hančka, kiž na Baderskej hasy bydli, so na kwasu wobdźěli, jemu w nocy ze zamknjeneje knježe Jesusa kolo kradnychu.

Józef Knap:

Mužoje a hory.

18] (Pokračowanje.)

Sstawa winu se slawnych winowych haloźkow, zywjo, wino tokajskich pinzow! Krasne žony njech su žiwe!

So wophóżi so wubudźi?

„Ach, hlawa budź njeźmjerneemu hnuhej primasskich hudźbow!

Na zahoridźenje wjeczor w kofejowni Europe.

Wiżsonlátafca!

Ale nasajtra sta so w Mikulaschu pschipad, kiž pschinjdże do nowin, njedosta-li so tam psched cżahom powěsć wo zhubjenju hólza z Luzkow. To, schtož bě so w towarni stako, běsche wuzsy sajimawe.

Pschedy hacż mějesche so wotedacż wulka panzerowa, njedobytna pokkadnja, dyrbjesche ju mlody dźěłacżer hischcze napospledy pokkadnje pschehladacż. To stawasche so za pschitomnosću towarnjeje komunistije, psched kotrejż mlody cżłowjek zwjeżowasche zheswadnosć konstrukzije. Sajtupi nuts, hdyż so tu z njewobkhadniwosću jedneho se pschihladowarjow sta, so durje za nim zapadnychu.

Schto bě so z nim potom stako, běsche wšo napinaze, kaž we tom nowiny też nasajtra z badawkom pišachu. Tak ruże hacż běchu so durje pokkadny zawrěte, pschitupi najbliże stojazy hobustaw kommunistije k samkej, so by wotewrił. Tu so pokasa, so w zamku kluczk njeteżesche. Wschitcy, kotřiž tu stojachu, zahnychu nimowólnje do kapsy, mjes tym so tam nutska pschez słyschnischo pjerjesche. Potom kommunistiji we hlowje sabłysny, so ma druhi kluczk towarnik, ale hdy bu tole mjenjenje wuprajene, swěsći so, so towarnik pschebywa ruuje w Nuzomberku. Nješchto muži wotkhlinu, so bychu we kenzlijach a w towarnikowem wobydlenju za kluczom pytacż dali. Ale to by jenoż wulki pschipad był, hdy by so namakał, na to njemóżesche nichtó nicżo dacż. Cżi, kotřiż swojtachu pschi pokkadni, běchachu rosherjeni a njewědźo zhebi radu wokoło panzerowego jastwa. Kak dołho może dźěłacżerjej powětr dohachacż? Sawěsće imějesche pjatsche hižo rosbite wot hameho pjerjenja do sćeńcow, a hyrnjeż hamo, rojumnje wsało, by to podarmo było. Hłoża njebě słyschcerż. Ale słónczenje stawasche so też buchanje žłakstche a pomałku wuwosta. Potom saślyscha so dyrjenje wo dno, jako by so sawrjenj na kaleni swjesł.

Hdyż bu słónczenje wuswobodżeny, jesda so, jako by so to hižo pschepohdże stako. Do wonkowy paduwschi njesewi žomyh znamjenjow žiwjenja. Dakle sa nětchtó hodźin so we koźu thrcała, pschi kotrejż wocżuwasche so jeho macż se lekarjom. Stara žona z hłoshom sforjesche. Bożo, njeje-li to khłostanje sa jeho hanjenja? Sšyn njekhodźesche do zyrkwje a hdyż běsche jeho cżaječischo napominała, rěcżesche se rěcże. Běsche słyschała, so pola bapitiskow skutkuje jedyn na druheho, so bychu so wjasimnje wjedli k bohabojnemu žiwjenju a maja pjecza wulku nózj jedyn na druheho. Běsche ras nłodehu baptistiskeho předarja wopytała, so by žiwej dorěcżał.

Młody to stajnje lěpje pschijima wot nłodehu. Ale předař pak njeje dosć pschekwědźiwje rěcżał ale dźěłacżer je był pschejara zahatku, khrótka je so jemu wušmjał.

A nětko bě tole do toho pschijschło.

Leżesche tu bědy a njehibny so, z ertom womjelknjenym. Mjelcżesche, hyrnjeż by też wocżi wotewrił. Rozhladowasche so, mjes tym so stara žona, njewědźo zhebi z radosću rady, na to pomyśli, z cżim by jemu słuschne bóle pomazała mohła.

Słónczenje se žebje wuroni jara sćicha:

„Njestarajcże so, hižo sym dopólnał.“

*

Wopyt, kiž běsche Schedor pola syna na tak njewschednem měsće sćinił, njedoda Adamej telko myśli jako tenkrótka luž složenych nowinow, kiž běsche jemu hobu pschinjesł pschi wopyće baptistiskit předař.

„Wdaseh nan mi prajesche, hdże sće so to dostał“, je tajkemi słowami sapoza předař, „a luž mi njesły, chcza sa wami pobladacż, hdyż sće wy hacż dotal ke mni njepschischoł.“

Adam wušmja so trochu jerje:

„Jatych wuzwobodźicz, kaž je mjes słukami mjłoscże. Wěm, so wuzlicże to jenoż wobrasuje. Wuzwobodźowacż z duschineje tyschnosće, je na sboże.“

„To druhe wuzwobodźenje njeda dołho na so cżakacż, pschecżelo.“

„Njewěm.“

Wasch nan je mi powědał, so njechcże tu słuchnoh smuzicże. Sšym wam tule nowinu pschinjesł, so bychcże widźał, so móża bycż hróhnische jastwa, hacż je wasche.“

Adam cżitasche z wopředka nic z pschewulkim sajimanjom. Ale potom bu sajimany a jědźesche po rjadach pschez pschischnicho. Docżita tu rosprawu a njelcżesche.

„Schto tomu prajicże?“ woprascha so wopytowar jeho.

Khwilku hischcze njeda wotmołwy.

„Tón je so woprawdźe z hórschim jastwom podeschoł dyžli je tuto“, rjekny naposledy Adam smólno.

„Sšym jemu do předka prajił, so žebi jomu rosmuchł“, pschipowědźi so nětko předař.

„Ach, to jeże wy byl, kiž sće jeho wobroczał?“ A doda: „Se mnu smjejesche mjesiske dźěło.“

(Pokračowanje sćehnje.)

* **Schtyrjoch Dubow.** Njedźelu popołdnju sejdźe so ...ske towarstwo ja Schtyrjoch Duby a wokolinu w Ho... hojcejszu k shromadźinje sobustawow. K częścźi ...ho sobustawa hamtskeho pschedstejićerja Tilicha ...walda shromadźeni poćitanychu. Wunoschk mjedu ...nischej wokolinje lětša tež jako jara znadny. Lět... ...owna shromadźizna pczokarskeho towarstwa budźe ...zmbru.

* **Krajschwizy.** pola Mužakowa. Wuporjedźenja dla ...ada z Mužakowa do Běleje Wody mjes Krajschwizu ...lej Wodu wot póndźele 22. oktobra t. l. hacź na ...e sa wschitkon wobkhad sahwjena.

* **Mužakowa.** Tu jewja so hižo pschecże, hacź so ...autobusowa czara, kotraż wobsteji mjes Budy... ...m a Bělej Wodu, njeby hodźała do Mužakowa po... ...ce. To bychu w Mužakowje jara witali, dokelž ...or nimaja k autobusej z Budyschina swisk se że... ...ja.

* **Wětschowa** w Delnjej Lužizy. W nalěcźu 1929 ...ma so we Wětschowje wulka wustajenja pschemysła a ...jenu wotmeći. Wona budźe nětdźe 25 000 hr. płaczicź. ...ej rukowanskej sumje, kotraż 8000 hr. wuczinja, wob... ...so nimo města Wětschowa też wokrjeż se 4000 hr., ...jemu w sajimje ratarstwa wjele na wustajenju ...ja.

* **Hłoubjerk.** Dobry popad běsche fabrikskemu dźe... ...ej Bawolej Hańchenej z Delnjeje Noweje Wsy ...y. Wón běsche mjenujcy wysche noweje sałkawy pola ...nerdorfa hak do Nicy stajił. W nim namaka na ...ł běli schćuku, kiž 12 puntow wažesche a běsche 82 ...rlen trow dołha.

Z Łužicy

* Ze **Salomja (Sohland).** Sandźenu sobotu poćwje... ...w naschej wsy nowu fukawnju, kiž su pschi radnizy ...arili. W fukawni siej dwě wulkej mětnitosći sa wjeś... ...nohjetowu woboru, dale je tam kónja sa gmejnu, mětr... ...a potrjebu sanitetneho wordźenja a fiwobodne mja... ...ći (Freibank).

* **Wopakeje.** Kermuschnu njedźelu popołdnju sta... ...nahłym sawinjenju pola hroda sahe cźeźke wje... ...motorskim kolom. Se Salomja (Sohland) pschi... ...motorowym kołesat a... chźesche automobilej wi... ...kiž jemu napschećzo pschijźesche. Wichi tom drje je ...ise koło do wustupowazeho drohowego pjestra ...a. Motorowy kołesat padny a bjri z hłowu wo ...inje. S wulkeje luże krwe jeho jónzuchu a do ...aneje kliniki dra. Wanki w Habrachcźijach bo... ...nicznu. Wocźiszi swódzy wraja, so je kołesat z pomr... ...ischnjej spschichnosću pschijěł.

* **Nowosalza-Spremberka.** Schwórik popołdnja ...ndźe tu k njesbożownemu pschipadej. Tudomny pohonc ...ancy pomhasche w konjenju nameńtneho mjeńcźonoh... ...remda thorehu konja sbožacz. Wón kupny Kranzjej do ...ała a ju jemu straschnje roskasy.

* **Nowosalza-Spremberga.** Fabrikski strażnik Her... ...Israel z Nowosalza-Spremberka, kiž je swoju ...ndźelsku mandźelku a swojeho synka z najom łkałał a ...o na to sam statnemu rěcźnistwu stajił, je semjeńkemu ...ońcźej cźekuwk. Jeho w jeho domje wobwěźnjeneho ...amałachu.

* **Berthelsdorfa.** Dobrowólnje da hmjercze ichoł je ...domnemu mandołowaŕ C. P. Dźesche cźeźkeje khorosće ...ła je wobjacujomnu do cźeźkich wuhłowu sapadnyk, kiž ...u jeho k trudnemu kuzej dowjedźe.

* Ze **Shorjelza.** W Pětrowskej zyrkwi su sandźenu ...u pschirźele znowa pospwjeczili. Je běsche pschedu ...anni Eugenius Kasparini se Zarowa w Delnjej ...natwaril. Kaiparini běsche najsławnischi byrgler ...amnischeho cźasa. Pischeczele bychu z wulkeho dźe... ...ecźane a buchu nětko howporjedźane. S 90 klin... ...hłosami — běsche nětdźe 6500 pischczełowu in... ...cźi — wobsteji Shorjelska Pětrowska zyrkej nět... ...najwjetsche pischczele zwonow Schlesskeje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Nowjeho Města.** (Sajźdojezenje z plunom.) Jako ...jedyn tudomny wobydlerź na plunowym warjaku ...kreische, hdyż pschi tom wuśmy. Se so warjaku ...ejom plounje hażny a plun najwjetsi mětnjosći. Sa nje... ...hodźiny pschińdże syn domoj a namaka nana tjes ...ja. Poprytu na sażowożowjenje z ličźikowym apara... ...wjedźechu po dlěźich prózowanju k dobremu wu...

* **Dippoldiswaldy.** (Sso źam sudźił.) Psched ...diswaldskim lawnistwom sudowi dyrbjesche so 50lětny ...ec Mats Wornaŕ z Kreische samolwicź, dokelž jeho ...nachu, so je so na swojej hakle 14lětnej dźowzy nje... ...jowje pschichot. Dokelž wobstorzeny na termiju nje... ...ne pschichot, wuda sud pschecźiwo njemu pschedwoje... ...lětni wukas. Posłyschcu pak so wujzaku, so běsche so ...ec w lěju njedokoło Kreische wobwěźnył a tak swoje ...enje homowólnje skóncził. Je moht swětowemu sud... ...wjecźernej.

* S **Lipska.** (W sudniskej sali z Bożej ruczku sajata.) ...ednanju wo privatnej skórźbje 52lětnu mandźel... ...jeneho korczmarja psched Lipicźanskim krajnym su... ...Boża ruczka saja. Sawołany lekaŕ możesche jenoż ...ejej ...ony swěźicź.

* S **Lobenstejna.** (Njeskuŕ thoromyślnieje žonu.) We ...elmsgrünu je w nozy na njedźelu 36lětna mandźelska ...ana Fišgowa swojeho 31lětneho muża Alwina Fišga ...we łožu nadpadnyła a je jemu tak cźeźko z mandlowu ...a hłowu bita, so je wón njedźelu wumrěł. Pschepyta... ...nje cźeła je dopokazało, so su so mużej mohły wukrwa... ...ńe. Mandźelska je njeskuŕt w duchownym sacźemnje... ...wuwjedka. Ju jworjedka sajachu, posłyschcu pak bo ...kliniki w Jenze dowjesechu. Wona je macź tśjoch ...ći, kiž su 3, 8 a 11 lět stare.

* S **Jawory w Schlesskej.** (Wulki schlesyski młyn so wotpalił.) W nozy na njedźelu wudyri woheń w farbiwnym młynje firmy Hanke & Co. a wupschestrě so je schtyri po... sthad. Zyły młyn so hacź na murje wotpalił. Nětkowe tśi... ...ja drje budźe, so je nětkajka wała w młynju horza sdźałała.

* S **Lěhnizy.** (Pabuch w muńeju.) W pschipołdnjoch wopytowaniskim cźasu je w Delnjoschlesskim muńeju hischcze njeznaty pabuch drohotny błidowy cźapnik krad... ...ył, kiž je nětdźe 1000 hr. hódny.

* S **Lěhnizy.** (Najwjetsche schlesyske póstowe twarje... ...nje.) Sandźenu njedźelu poswjeczichu w Lěhnizy nowo... ...twar telegrafiskeho hamta. Pschitomni běchu sastupjerjo ...wschitkich Lěhnitskich němskostatnych a statnych wyschno... ...scźow, mětschcańskeho sarjadnistwa, industrije a pschekup... ...stwa. Poswjeczeńsku rěcź mějesche president wyschscheje ...póstskeje direkcije w Lěhnizy, Brocat.

* S **Barlina.** Njedźelu w nozy su w Rosenthalskej ...drózy z jenych kamow za 20 000 hrivnow kožuchow ...krabnyli. Krabnjena hromada kožuchow je tak wulka, so ...su padujchi k wotswjesenju snamjeńscha sapschahy mjez ...dyrbjeli.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěźi wo wjedrje za jutrischi pjatk:** Wo... ...stanje rjenje, suchо a mjko. W Jendźelskej je so wu... ...wjedrilo a woczoplilo.

Do Drjezdźanskeje mějećzanskeje khorownje běchu wo... jaka wuczbneje kompagnije podali, kotrejż bě so po sdaczu po pschepytanju jeho kreje z paratyfuzom natyknył. Mjes tym je wojak wumrjeł. Po wotewerjenju jeho cźela njeje so żanych dopokazow sthorjenja na paratyfuż namakało.

*

Drjezdźanski lawnistwi sud je źrjedu w Schandawje wo... snjesbożenju automobilneho omnibusa jednak, kotrejż bě so 25. junija pod Brandom stało. 25lětneho automobilo... wego wjednika Hübnera se Shorjelza dla lohkomyślneho ... morjenja k jastwu na schtyri mježazy sażudźichu.

*

Do němskeho wotschkodźeńskeho hamta we Wróśtkławju ... źrjedu muj pschindże, kotrejż ani hłowa njeprajiwschi cźeźku ... elektriku lampu sbrahny a ju do hamtskeho mańetneho wodźerja cźisny. Sakrocźenju druheho sastojnika ma ... so djakowacź, so lampa sastojnika mižny. Nadpadnik po... tom cźeźku marmorowu cźornidlizu sbrahny a ju wo semju cźisny. Hatke sawołanym policijatam so poradźi, njemdreho cźłowjeka pschemóz. Po dotalnym swjesenju je món pschi njeměrach po wójnje w Hornjej Schlesskej schłodował a ... njeje hacź dotal żadane sarunanje dostał.

*

W Hamrunje na kupje Malcze je so tśěcha so twarja... cze piwarnje sażnyła, hdyż dźichu na njej wulki warny ... kotoł postajeź. Rospadanki wjerzchi tśjoch pokhodow pschi... rasżuchu. Schtyri wosoby so pschi tym morichu a 39 so ... krani. Boja so, so hischcze někotre woporty pod rospadan... kami leja.

*

Pschi wohnju Alderez hotela w Chikagu je so sdźesći ... hoścźi ihelito. Wosrondźesacź wozowow je so z cźłowom wukhowało.

Swójbne powěsće.

Swěrowanaj: Jurij Schmidt, twariski mischtr w Budeśiczach z Margu rodź. Elliż w Bělšchecach.

Semrěli Gustav Walwer, wyschschi wucźeŕ w Kobli... ...zach pola Kunnwalda. — Jurij Heinz Wjerch w Bu... ...dyschinje, 7 lět. — Hana Schcźěpanowa rodź. Kohle, ... w Budyschinje. — Emilija Magierskowa rodź. Schef... ...erez w Bělej Wodźe, 55 lět. — Charlotta Kralowa ... rodź. Rosenthalez w Hródku, 20 lět. — Hans-Jörg ... Wilnischa w Budyschinje. — Gerhard Hoffmann w ... Budyschinje, 8 lět. — Emilia Hünigenez w Lubiju. –

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

S wobjamknjenjom podpisaneho hamtskeho sudniwa ... f 18. oktobra 1928 je dźělaczeŕ Arnoscht Gustav He... **cźik** w Budyschinje na Sadnjej haży 1 wopitstwa dla pod pschedporucźnistwo stajeny.

W Budyschinje, 23. oktobra 1928.

Hamtske sudnistwo.

Towarstwowski powěstnik.

Domowina. Kedźbu! Posedźenje předsydstwa a župa... now Domowiny njeje dnja 31. oktobra, ale **srjedu 14. novembra.** To rozwjazanje zlětneho wuljerka a k tomu trěbne dźěła wukonjeja so dnja **14. nov** Dla druhich ważnych zastojnskich dźěłow předsydy dyrbi so tuto přeměnjenje stać. Městnosć zeńdźenja: Serbski Dom. Cas so hišće postaji. Bohaty wo... pyt so wočakuje.

Župa „Jan Arnošt Smoler“. Nazymske župne posedźe... nje budźe srjedu 31. winowca popołdnju w 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. **Předsydstwa** žu... pje přisłušacych towarstwow maja wšitcy přitomni być. Dnjowy porjad: a) Naše skutkowanje. b) Dal... še skutkowanje. c) Posmjertna poklandna. d) Wšel... cźiny. Popołdnju 1/4 hodźin (potajkim do župneho posedźenja) zeńdu so předsydstwa skupinow ke krótkemu wuradźowanju ze župnym wjednistwom

P. Krječmař, župan.

Serbscy pěsnjerjo a hudźbnicy! Spěwarjo trjebaju nuznje **dobre heslo,** narodne, jadriwe a krótke — snano 4 rjadki dołhe hrónčko. Zhrabajće so na přemo k skutkej! Zapósćelče słowa hač do 21. oktobra t. l. na redaktora „Skowronćka“. Najlěpše so tam a w Serb. Now. wotćišći. Hudźbnicy móža po tym 4-hłósnu hudźbu złožić a) za měšany khór, b) za muž. ski khór. Termija 1. decembra. Hač do 1. januara 1929 wuběra wuzwolena komisija najlěpši wutwor a mytuje je z čestnym darom. W mjenju zwjazka spěw. towarstwow **Bjarnat Krawe.**

Njebjelčicy. Sokolska jednota zwučuje kóždy pjatk wječor 1/2 8 hodźin (nje kaž dotal sćwórtk).

Pančicy. Jednota „Sokol“ ma dźensa (stwórtk) wječor we 8 hodź. zwučowanje w Pančičanskim hosćenu. Njech wšitcy přińdu. **Načolnik.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w ... Za lokalny dźěl, a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospo... Arnošt Barth w Brězowcu. Za nawěsći: G. Janak w Bu...

Ke kermušowym pječwam!

Cokor punt jenoż . . . **29 pj.**
10 puntow jenoż . **2.85**
Pšeńca muka, punt . . **23 pj.**
Wosebita muka w měšk., pt. **25 pj.**
„Kaiser-Auszug“, punt . . **27 pj.**
„Kaiser-Auszug“ w měšk., pt. **29 pj.**
Wše wěcy k pječwam najtuńo!
THAMS & GARFS

Kermuša w Khrósćicach
Njedźelu, 28. okt. wot pop. 4 hodź.
Wulki kermušny bal
Póndźelu, 29. okt. wječor 5 hodź.
koncert
wuwjedźeny wot Kamjenskeje měšćańskeje kapały, potom
pušny bal
Bohaty wubjerk jědźow a napojow poskića
Wjeńka, hosćeneć

Wobstaraj sebi
samsny dom
z nowotwarom a kupjenjom zwěsć sebi wróćopłaćenje hypothekow přez towarstwo
Deutscher Bauhilfeverein e. G. m. b. H.
Rozprawu podawa zastupjeŕ Hermann Lenke
w Budyšinje na Wjelećanskej dróze 24a

Dołhe a krótke **Skórnje** / kaž też wše druhe **Wobu...**
kupujece derje a tunjo pola
Richarda Völkela, wobuć. skład
w Zyśicach pola Khrósćic

Krowa
z čelećom je na předań
w Mješicach čo. 32 a.

Dobra wysokosć. **kruwa**
je na předań
w Hatach čo. 5 pola Worklec

3 čorne spicy
1/2 léta stare, mał. rasy, dobre
stražniki, su na předań pola
Paleraca w Koporcach p. Pomorc

Serb k Serbej!

Butru
stajnje čerstwu
Najl. čajowa butra, njeselena . . kusk 1.25 hr.
Najl. mlokarska taflowa butra, lohka selena kusk 1.25 hr.
Dobra mlokarska butra . . . . kusk 1.15 hr.
Dobra butra na blido . . . . . kusk 1.10 hr.

Jeja
stajnje čerstwe a přeswěčene, štuka 15 pj.
po wjetšich dźělbach tuńšo
Wikowarnja z buńru Kunella
na Rohatej hasy 16 Telefon 3384
Skazanki do domu so kóždy čas darmo wuwjedu.

8 dnjow sensacija!

25., 26., 27., 29., 30. oktobra a 1., 2. a 3. novembra

Prawy wokomik, derje a tunjo za zymu a za hodowne bildo nakupować!

Jenož w kupnym domje

Max Herde w Budyšinje

nakamj. hasy 12

10% rabata

dawam na tutych dnjach na dźěćacu, žonjacu a mužacu drastu!

Hišće wjacy so na tutych dnjach pola nas poskića!

10% rabata

tohorunja w mojim wobućowym wotdźělenju

Kožlowy płat, sylny	0.49
Sportski flanell za košle a wobleki	0.49
Kožlowy barchent, pis., wšětkosmuh.	0.69
Kožlowy barchent, běły	0.69
Pique-barchent, jónkrócne poskić.	0.95
Płóčliwa žida za zwjeršne košle	0.95
Barchent za ložowe płachty, 170 šěr.	1.95
Płóčliwy somot, składnosć	1.95
Kostum. tkaniny, 140 šěr., čista wołma	2.95
Tkaniny za žony, dekotěrow., 140 šěr.	3.95
Tkaniny za ulsty, 140 šěroke	3.95
Spańske přikrywy, šěre	0.75
Barchentowe ložowe płachty, běłe	1.95
Dowl. łož. płachty, čorne, wulk. 150/225	4.95
Barchent. łož. płachty, běłe, 170/225	4.95
Konjace přikrywy, woseb. poskićenje	3.95
Wumělske blidowe přikrywy	2.50
Wóskowane ruby, hot.	1.95
Hłowak, kopřiwina, składnosć	0.95
Hłowak, pisany, składnosć	1.25
Hłowak, linonowy, składnosć	1.25
Hłowak, „Stangenleinen", składnosć	1.50
Hłowak, damastowy, składnosć	1.75
Łož. nawobličenja, kopřiw., składn.	4.95
„ „ pisane, „	4.95
„ „ linonowe „	4.95
„ „ „Stangenleinen" „	6.95
„ „ damastowe „	6.95
Wupjerk, hłowak, najl. twora, składn.	2.95
Wupjerk, hłowak, židź. mako, „	3.95
Wupjerk, spódnje posł., dreł., „	9.75
Wupjerk, poslešćo, najl. twora, „	11.95
Wupjerk, poslešćo, židź. mako, „	15.95
Twjelki, pisane, składnosć	0.10
Trjenja, składnosć	0.19
Frotěrow. twjelki, składnosć	0.59
Trjenja k polěrow., 3 štuk, składn.	0.50
Hadrješća, składnosć, 4 štuk	0.95
Kože za wokna	0.60
1 kg rjedźenskich łapow	0.95
Mužace šantki, pisane, 3 štuk	0.95
Mužaca barchentowa košla	1.95
Mužaca barchentowa košla	2.95
Sokolske košle	0.75
Štrykowane dźěćace suknički	0.75
Štrykow. spódnje talje, bjez rukaw.	0.95
Štrykow. spódnje talje, z rukaw.	1.25
Stałčki, židźane	0.95
Barchentowe nócne jaki, běłe	2.50
Barchentowe nócne jaki, pisane	2.50
Trikot. dźěćace spódnje suknički	0.95
Módre reformske dźěćace kholowy	1.75
Košle z kholowami, běłe, štrykow.	1.50
Žonj. norm. reformske kholowy	1.95
Žonj. reformske kholowy, podšite	1.50
Pryncesna suknja, pisana, płatowa	1.75
Pryncesna suknja, pisana, barchent.	1.95
Pas za dźeržaki nohajcow	0.95
Mužace zwjeršne košle, běłe	4.95
10 dokow cefiroweje wołmy	0.50
4 rólki přišiwansk. cwjerna = 4000 m	0.95
1 rólka zwj. cwjerna, 4 krótn. = 1000 m	0.69
2 rólcy zwjeršnjeho cwjerna = 400 m	0.25
600 hejkotych jehłow	0.25
10 porow makow. šnórowanjow	0.35
Tobakowe trubki	0.75
10 klubaškow parlow. cwjerna	0.50
Dwanatk kneflow (Steinnuß), wš. wulk.	0.25
Ručne dźěła	0.75
Mužace sportske čapki	0.95
Sportske šawle, čista wołma	0.75
Kožany pas	0.10
Přikrywy na komodu	1.95
Nakupowański měšk	0.95
Domjace stupnje za dźěći a žony	0.95
Šlapy z wjelbudowych kosmičkow	0.75
Dźěćace wobleči	0.95
Židźane jumperske bluzy	1.50
Barchentowe wobleki	2.95
Barchentowe jaki	2.95
Tkaninowe mantle za dźěći	5.95

Wosebite poskićenje we wšěch wěcach!

Za nazymu a zymu

namakaće pola mje we wulkim wubjerku

mužace mantle z nowočasn. tkaninow 35.-, 42.-, 55.-, 95.- hr.
paletoty ze somoćanym kornarjom 42.-, 55.- hač do 85.- hr.
pyšne mužace wobleki, pisane, wulki skład ze česanych tkaninow, módre, najl. zhotow. 65.- hač do 98.- hr.
smokink, narunanje za měru dobra kajkosć,
čorne wobleki po wšelakich płaćiznach
kosmičkate mantle . . . . . wot 20.- hač do 45.- hr,
gumijowe mantle jara tunjo
zymske jupy, wšelake kajkosće . . . . . wot 12.- hr.
kholowy do dźěła . . . . . 5.-, 6.50, 8.- hr,
kholowy z česanych tkaninow, wulki wubjerk
sportske kholowy . . . 8.-, 10.-, 12.- 14.-, 15.-, 18.- hr.
njepřemokawe kabaty po kóždej płaćiznje.

Pyšne mantle za žony:

Nowočasne, pisane tkaniny w hobrskim wubjerku
otomanowe, čorne a módre, jara tunjo
krimerowe a Astrachanske mantle a jaki najtuńšo
sealplyšowe mantle, dobre kajkosće
pěkne mantle za holey po wšěch płaćiznach
mantle za hólcow we wšel. barb. 8.-, 9.-, 12.-, 18.- hr.

Zhotowjenje po měrje — Wulki skład tkaninow

Franc Mrsiny

w Budyšinje na Bohatej hasy 4 — **w Kamjencu** na Cwingerskej hasy 16

Chape

25 pfg. 50 pfg.

Ničo dróžšo hač 50 pjenj.

Naše najnowše klamy

w Budyšinje

na Šulskej hasy 5

so

jutře popołdnju ½4 hodźinach

wotewri!

W **20 wotdźělenjach** přinjesemy wjacy hač **3000 wěcow**, kiž so wšědnje trjebaja, w njedocpětym wubjerku po jenotnych płaćiznach **25 a 50 pj.**

Pójće!

Chape akc. tow. za jenotne płaćizny

W koncernje Leonhard Tietz akc. tow.

Dalše klamy w Sakskej a w Šlezyskej:

Zhorjelc — **Drježdźany** — **Annaberg**
Pirna — **Freital** — **Wróblaw**

Nětk 57 klamow.

Cworykupow. towarstwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Skazanki na hodowne wosuški

so hižo nětk w jenotliwych rozdźělerńjach přijimaja.
K wołoženju dawamy **lutowanske znamki** po

0.50 hr. a 1.- hr.

Lutowanske kartki k lěpjenju wotedamy darmo.

Prosymy, zo by so tute zarjadowanje prawje bohaće wužiwało.

Lětsa so 130000 hriwn. wróćozarunanja na sobustawow wuplaća!

Sylne prosata

ma na předań

Jurij Smola w Baćonju

Wysokosuélna čehniwa **kruwa** je na předań

w Žornosykach čo. 25

Kofej
Kakao
Kolonialne twory

KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 24

Por młodych sylnych

wołow

a młode wysokosuélne rańšopruske

kruwy

su sobotu tunjo na předań abo k zamjenjenju

Čepica „Wettiner Hof" w Budyšinje

Wutoru, 30. okt.

dop. w 10 hodź. budźa so w **Fehrmanec młynje we Worcynju**

ratarski inventar

kaž też k Worcynskemu młynej słušace **POLA A ŁUKI** na přesadźowanje předawać. Płaćenje poskićenjow wučini so ze Serbskej Ludowej Banku, pak so na wěsty čas jako požčonka zapisa.

Rěčnik a notar

W. Wićaz w Budyšinje

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składze

wobućowy dom Mark w Kukowje.

Wodrěne pjerjo kupuje

Bettfederreinigungsanstalt Hauptmann we Wojerecach, w domje Serbskeje Banki

Příloha k číslu 251

SERBSKE NOWINY

Štwórtk, 25. oktobra 1928

Łužiske skhadżowanje

Sakskeje misijonskeje konferency.

Tśeśi dźeń Budyšskeho mišijónšteho kursa pśichwjedźe jako pśichodnoschorja wjednika Lipšćanskeho mišijónšstwa, mišijónšteho direktora dra. Ihmelsa do naschego mésta. Wón rěcźeše popołdnju sašo pśiched jara bohatej zgromadźiznu swo „kusnamje mišijónšteje konferency w Jerusalemje.“ ke kótrejž je wón sam jako jedyn ſ pomérnje małych nimšćich sastupjerjow Lića naléto pśichistunił. Wón łoži wocźi zgromadźiźny, kótrejž ſ najwjeśelšej nadźiju wótmiwaješe, potom na jeje wusnam a skónčenje konferency wótmiwaješe, potom na jeje wusnam a skónčenje, kak so nimske mišijónske kruhi k nej stoja. Konferenca je wuchśla ſ mjeńnarodneje mišijónskeje rady, kótraž bźeše so w Jendźelskej po wójnje wutworiła, kótrejž pak so nimšćy sastupjerjo hišće spalowachu. Na konferency bźeše pśikes 50 narodow źiwła ſ nježkuli 250 zgromadźiznami sastupjenych, bźechu tam sastupjerjo starych zgromadźiznow, zyrkwjow domorodnych, mišijónskich towaršstwow, zyrkwjow domorodnych, wšelakich ſudownikich hibanjow a unosły wěźywudstojnił wšelkich połowow. Hišće je wjele wěźeše so tak internacionalna zgromadźizna jeśchła jako tuta, kótraž so na pśedstajowej horje we wunstawje kśerki Augusty Viktorije, pśeśiwnje w nimšćim domje, seźeše. Skromadźeni sabrachu so najwjacy ſ pójeśelstwom. Schto pschinješe mišijónstwo druhim ludam? Potom jako 2. dyrk nowe poschaše nje mišijónstwom a zyrkwju a ſ tónkonje pśetrjebnje, hacź so evangelijon jako maśe sa wschitkich wuznaćelow. Pódla problema nabożneho woźiwjenjanja sabrachu so ſ problemom rasowe a ſ pokraćowanjom industrializowanjom świeta, ſ problemom, ſ kótrymž nusa wšelkeho luda wusto swišuje. Jerusalemska zgromadźizna je pod pśedsedźidstwom Američana dra. Motta wulkotnu pśiśelał wo świetowym mišijónstwje pokazała: 20 000 mišijonarow na 4500 stajicach śeji we wschitkich krajach świeta, teź w krajach islama, w dźele a skoro nihdźe dźeło nje pśedarmo. Nječnik ryśowaše najwušnamnische nawoźeboma: wobźelu nje njeeuropskimi delegatami, nje kótrymiž so wobźeše teź 2 žónšej wusśehowaćelej, jena Judiskanka, kótraž je ſnadź to najlubśche nje wschitkimi Jnźenei na konferency wuprajiła, a Korejanka, kótraž bźeše woprawdźe ſ wobźeńcu jich delegazije. Na tutych wulkich wjednitkich naturach spóznachu mój evangelija. Konferenca je teź pokasała, so je pohlednje śeła nje barbotźymi łužiśami ſ wutworjenju zyrkwjow dóśiło. Wobźelbje pak su to delegatojo ſ tym sabrali, schtož ma so dźenźnjiśi dźeń bśiśeje w śwěźe dźełaś. Sšu tola hišće kraje, jako Perśika, Afghanistan, Franzowski Kongo a dr., kiž su mišijónstwa hišće zyle sawrjene. Jerusalem bu se swojim pśedkładom ſ wokanjom k dźełu świetowego mišijónstwa. Pśeś tym pak je sjawnje wobźelbu kriju pokasał, w kótrejž nimy nasche dźeło cźiniješ. Jako śeśeńk industrializowanja je hida barbozitych pśeceźiwo bźeśej rasy, to je wulki problem! Nóka so wuprajicź ſ tutemu industrializowanju, ke rasowemu problemej a k rusy wjesnego wobydlerstwa. Mišijónstwo na śłudźicź świetownje świeta, dyrbi pak teź nasow a żony wupóśiaś, kiž maju prawu wolu k ſśitśenja. Jerusalem je spytał domorodnych ſchcesćejanow, poka kótrymž ho ſpólny nazionalistnuš pschedobywa, kiž typa wótcaki k mišijónstwu kajcź, k zhromadźenju dźeśi ſ cuzopśimi ſchcesćejanami dobrjeź. Stajichu ho zhromadnje na ſakład wusnaca: Nasch Knjes je Jesuš Khrystuš, ſchcesćejanam a horjestajenjam. Potom ho teź najźelnischo zamoćnoscź domorodnych zyrkwjow wuśěhnu, kiž ma być nastupnikam tónj mišijónstwa. Pśchi wschém pak ho je wšelkich stron wobźeše wušěhnu, jo domorodni ſchcesćejanjo pśiśeze hišće rěku źiwjenja nasbonjenja starebo ſchcesćejanstwa a mišijónstwo potrjebaju. Tak je ho wutworił nowy swjaſt dowěry mjes mišijonitwami a nastawazymi zyrkwjemi, rjany płód Jerusalemskeje konferency.

Wschitkim delegatam bu na Golgaće ſajsne, so evangelijon rěcźi wo śiewjenju ſkutkow źiwego Boha k naschemu ſtich mišijonstwow, w kótrymž domorodni ſchcesćejanjo jako kołejnoju rozpominaſche rěcźnik praschenje: „Kak ſtajamy lakich khutnych wobmyślenjow, kiž wobeśe ſ rozdźelom mjes amerikiſkim a nimšćim ſchcesćejanſtwom nastachu, njezrodnej mišijónskej radźe wotwołakowaš, wona je nusna a njemóžemy ju parowaś, kaž zhromadne dźeło naſche dla, druhich dla a źiwóta dla njemóžemy parowaś. Nadźijamy dźeła wschitkich ſchcesćejanow. Sšu w Jerusalemje zaſkeli, so jedy wschcho tón Knjes ſteji, kiž je nihdy tam na wolijowej horje źiwojim wuczobnikam porucźił, so maju wschitkim ludom evangelion pschinjeśeś.

*

Wječor rěrjeśeše dr. Ihmels w Tuchoŕiśej zyrkwi, kótraž je ſ fóźdym nowym wječorom polnischa ſ wopytowarjemi, wo „problemach naschego cźasa w Lipšćanſtim mišijonſtwje“. Nječnik poda najprjedy pschegląd wo ſwjeśelazym wutwórowanju Lipšćanſkeho mišijinſtwa a powójnſtkim cźaſu. Nowy dźeń dźełka tu je w Judiśkej a Afriźy. Je wulźy ſwjeśelaze, schtož ho wo Judiśkej, hdźej ha tworjedźiny indiśkeje pobóżnoſće, powe: Wotwcźenje ſónſtkeho świeta. Mišijonſtwo je namakało durje do Sanatowa a ſamo pola Braźmanow. Kak jara ho dźenźnjiśi dźeń w Judiśkej ſ Khrystuſom a Nowym ſakonjom ſabźerają. Evangelijon bu tam ſ wulkej mogu. To ſu ſtamjenja nowego cźaſa. Łuda ſebi tudźe mišijonſke polo wulke dźeło ſćerpnoſće, dha pak naſchi afrikanſzy mišijonſzy dźełacźerjo źneja wjeſele ſa wjeſelom. Kak wulke rozcźenje je nam w Afriźy ſpožcźene! Nacźerjej bźeše dźełowe polo naſcheho Lipšćanſkeho mišijonſtwa mjeno wótmow, je tam liczba ſchcesćejanow wot 4000 do wótmy na nětko 13 000 ſrostła a ſchcesćejanjo ſu ſe ſobubudźacźerjemi na wulkim mišijonſkim ſkutku. Tak tam wójna njeje pschinjeſła ſchkodowanje, ale pospěſnjenje. Strach pak naſchemu mišijonſkemu dźełu hrozy pschi horje Kilimandźarodo je ſtrony muhamedanſtich, je ſtrony ſtareje wěry bo duchowe, a wobźeše teź wot wójny europſkeje zivilizaſije. Tu naſtanje praſchenje: Kak ſjednoćźimy ſchcesćejanow lépje k jich ſmutkownemu ſtrućenju? Nječnik ſmědźiſche wo rjanych ſpocźatkach rozprawjecź. K wutworjenju na ſwójinoj polowaj trjeba mišijónſtwo nowe mozy, to ſu jich nakłada liczba wukubluje, pokazuje pohlad do Lipšćanſkeho mišijonſkeho ſeminara a do wſchelakorych kurſow ſa praktiſtich pomocnikow a ſónſke mozy. Wulźy ſwjeśelaze pak je, ſo je někto ſaſo w mlodźinje mišijonſko myſl wotnjeſła. Je cźaſ ſnjow, rańſche ſeria nowego cźaſa ſu ſaſtupitale, je cźeſći dźeń dźeła, ale dowěrjamy ſo Knjeſej, ſo wón nas ſpródki a ludźi dawa, ſo by ſ dźełom dopródka ſchło.

Sup. Fróhlich, kiž, kaž pola wſchitkich ſhromadźiznow ſowodne ſłowa porěcza a po popołdnitſich pſchednoſchkach k ſo pſchiſamkowanju rozprajenju dowjedźe, podſchmórny po tuthm wjeſelornym pſchednoſchku jemu wulku cźaſu, kiž je ſwonkownej pomocu ſapſchimnuješ. So wopytowarjo je ſłowa k wutrobje wſaſnu. Bohataka bohata kollekta tuſeſo 3. wjeſelornego pſchednoſchka, kiž wunjeſe 92 hriwnow.

Wusudźenia.

§ Krajny ſud w Budyſchźinje. Sa hoſpodarſkim ſajimanje loſche jednanje pſchećiwo ſastupjerjej Alojſiuſej Jancej Sydeke ſe Śitawy a hoſpodarjej Alfredej Bawolej Kittlerej, najeńka „Radnoje pinzy“ we Wóſtrowju dla ſjawneho ſakasaneho ſwobodneho hrancza. Zydek bźeše kaž w druhich hoſpodarjach teź we Wóſtrowſkej radnej pinzy źiwój aparat k wuhrawanju pjenjes „Henkelſpýchen“ poſtajił. W tutom aparatu ſu rěkaſej pjerowej pſchi prawu kulka horje ſtoźi, hdyž je rěchtó dźeſaćnowak do njeho puſchćił. Kulka padnje na někotre hodźiźki a na njedowidne waſchnje delekaka, hdźej na hrajeć ju ſ padołnu, kiž ma napohlad napaſchka ſ wuſchkom, popadnyć, dokle-li pjenjezne mjeto we 20, 30 a 40 pj. dóſtaſ. Saſtupjeć a hoſpodarjej ſtaj na dohodach ſ hrajeſkeho aparata wodźeſkenaj. Fitawſki lawnitſki ſud bźeše rozſudźił, ſo wóne wuſchikowſej pſchi tutym waſchnju wuhrawcja pjenjes jenoź mało wuźinjeć a ſo ma ſo aparat ſa ſjawne ſwobodne hru a ſaſtupjeć a kowźmar ſa „wudźerjerjow“ wobſkładowaź. Zydeka bźeše tehdy 60 hr. pjenjezneho kłoſtanja abo 10 dnjow ſaſtwa, Kittler 30 hr. pjenjezneho kłoſtanja abo 5 dnjow ſaſtwa dóſtał. Jeju powołanj ſud ſaćźiſny.

Staruška wozmje kónc w plomjenjach.

Pónźdźelu rano ſo w nawjeſćerniom dźělu Barkino wo ſłóńſtnifowje połoźdaſche. W pinzy domu na Lětnjowſkej droſy 66 bźeše wołeń wubyrił, pſchi kótrymž ſtyſny kut naſta. Wołnjowſki waborniſy namakachu pſchi ſaſchenju w jenym kucze dopołnje ſmužlene cźeło ſtaruſchki, 78-lětneje wudowy Karoliny Marſchowoje, kótraž bźeše hižom dołhi cźaſ khoromužlina a w pinzy bydleſche. Wo bydleſcu domu bźechu ſo wſojiſt na ſpomnjeńſki kaſt wobroćili, ſo by Jara Jona, kiž bźeſche zgoſ ſtama na ſo pokaſana, do nich wotſtawa pſchiſtej mogła, kóſej by ſyła wotſtawa [illegible] pſchiſtawa bźechu podarowane, dokelž rodźi [illegible] ſpódźiwać, ſo je ſtaruſchka po mozy potrjebna. [illegible] rano je wona dźiwka najſkerje ſwój ſwóju ſaſtawa [illegible] pſchi cźimą ſu ſo najſkerje někotre wěźy ſabrali [illegible] ſo je wóna wojaſy ſe ſjawy wuhrawacź wołeła a [illegible] wonu ſmjerć w plomjenjach pocźerpiła.

Wšędne njezboża.

W Dojezdźanach pſchijéźdźe hoſpodu popołdnju na Wal[illegible] hajnſkej droſy motorſki kólejaſ ka autom ſ mésta. Jake auto na wuſćeſnej droſy blisko Hubertuſkeho namóſta ſaſta, ſo by elektriſy wino ſajéź dał, ſajéźdźe motorowy kólejaſ ſ połnej ſpěſchnoſcju do cźerjenjeſkeho woſa elektriſkeho cźaſa a wołta morjow. Sojuſka dyrbjachu cźeſkoſranjeneho do khorownje dowjeſcź.

*

Pſchi Pólworowym puću w Hamowu elektriſka a automobil ho ſo ſraſyſchtaj. Jena wožoba w automobilu, wuſty Tůpfer ſ Hildeſzeſina, bu morjeny. Wobſtejećerjej automobila, piwowaru wikowarjej Wegenerej, ho ruzy a nohy ſłamachu. Dwě dalſchej wožobje woteńdźeſchtej ſ lóſchtnimi ſranjenjemi.

*

Na rangérowanſkim dwórniſchću w Falkenberku ho ranźérał ſo pſchehladowaćeli padny, ſo woſy, kiž ſu nim pſchijéźdźechu, jemu wobe nohy wot cźeła wotſtrejchu. Wobſtarjowarjej hišće ſtantnuj wjeſor wumrě.

*

Pſchi pſchipowſchenju polije nakładowaneho tworowego woſa k lokomotiwje w Lauchhammerſkej dźělarni ſmjerće lokomotiwa ſe ſtokaćerjemi ranźérarja tak ſtroſchnje, ſo wón na to wumrě.

*

Pola Chiavari w Italiji padże automobil do 30 m hłuboſeje ſkrónu a woſta tam roźrjeny leźo. Dwě wo ſobe bydleſej mocnej a tři dalſche cźeſko ſranjene.

Dalmatiska — kraj słónca!

4]

(Pokračowanje.)

Wot Splita do Trogira wupróstrěwa so po ſobrjohach njebjomita krajina — „Pobrjohi sydom hrodźikow“. Je to jenička kěćjata zahroda, kotruž hori Kozjak skita pred hrubym wichorom z dolheho ranja. A sydom městačkow so zrjaduje tu nad pribrjohom módreho Jadrana, sydom hrodźikow, jónu nalěźanych, zo bychu wobarale rubježnikam Turkam.

Trogir — jónu hłowne zepjeranišco bjenatskeho knjeźerstwa w Dalmatiskej — dźensa hišće cuzbnika pśekwapja z bohatstwom wumělskich twarjenjow.

Na kupje steji stary Trogir a spomina na starodawnu slawu. Stara přistawna wěža, radnica, „Loggia“, basilika swj. Měrćina z 9. lětstotka a palac „Cipico“ su swědki dawneho wumělstwa.

Pycha pak města a cyrkej Dalmatiskeje je wulkotna kathedrala, wjelekrasne twarjenje w romaniskim a geliskim stylu.

Po Dubrowniku a Spliće je najrjeńše město kraja Sibenik. Přihódne jeho położenje sćini z njeho hižo w starodawnosći wuznamne přistawne město. Móże twjerdźizny z dawnych časow dźensa hišće wocuźowaju nad přistawniśćom a nad městom.

Wuherjo a Bjenatćenje so bjachu wo wuznamne město, kotrež najrjeńšo rozkćěwaše w 16. lětstotku.

Ladnje so kupkuja domćki nad přistawniśćom, tuhim so ke skloninje, hdźež twjerdźizny strażuja. A sćedź měsenčy khěžkow nad wuzkimi wulićkami powstawaju so zhorda krasny kulotwar hłowneje cyrkwje.

Sibeniska kathedrala woprawdźe je krasa a liwel — najkrasniša cyrkej cyłeje Dalmatiskeje, ani Trogirska cyrkej so z njej runać njemóże. Bjelnatska gotika a renezjanca stej tu spohdźiłej mišterski kus prěnjeje rjadownje.

Njedaloko Sibenika wodopady rěki Krki poskićeja diwadło přirody, kiž kóždeho hima a pohnuwa k česownosći před wulkotnosću přirodnych źiwjołow. Tam Skradin a klóšter Visovac sonitaj wo nětkužej slawje.

W Zadarje Włoch knježi — pranjepřećel Słowjanow, tu je so zasadźił sśedź słowjanskeho kraja, lačny za dalšim popadom. Ale Słowjan je na straži!

Senj připomina krwawne podawki stawiny, surowe wojowanja mjez Turkami a słowjanskimi zbóžkarjemi. Nětdy słowjanscy zbóžkarjo patwarichu bród wysoko nad městom a dachu jemu te zasakte mjeno „Nehaj“. Słowjansey zbóžkarjo tehdy běchu najzasaklišii, najstrašniši njepřećeljo Turkow, běchu swérni strażowarjo na pomjezach a jako picaći surowi přesćěharjo turkowskich ludi. Hruby wichor ze dolheho ranja, kiž tu wosebje surowje zakhadża, skitaše přistaw mórskich rubježnikow před Turkami na wodze.

Tak z mjenom Eenja dźensa hišće so zjednoća sława khrobłych a rjekowskich słowjanskich dyrdomwa dejnikow. Dźensa Senj ma rjane kupiele a zajimawe stare twarjenja, z čimž přiwabja wjele cuzych pućowarjow.

Woprawdźity raj njebjokrasneje Dalmatiskeje je Plitvičanske jězorišćo. Sésnaće jězorow so Plitvičanska dolina je lésata a tu, po zarosćenych skalnych sćěnach, po rozpuklinach a skloninach bokowja jeśćate wodopady, njemdrja kužely a sydom jezerow doliny drěmaju jězory a po nich tu a tam zelene kupki.

Sewjerna skupina Dalmatiskeho kupiśca wobsahuje nje mjenje rjanosćow dyžli južna skupina z Korčule a Hvarom.

Najrjeńša ze sewjernych kupow je Rab z jenonjetnym hłownym městom. Rab je prastare město, přetož dopominaja na časy starych Grekow a Romjanow. Byzantińcjo a Bjenatćenjo tu knjeźachu a rozpadanki překrasnych twarjenjow připominaju tamniše dobu.

Rab — je to město starobjenatskich twarjenjow a rozwalinow cyrkwi a palacow. Styri šwižne zwonicy so pozběhuja nad pobrjohami — to znamjo města. Kathedrala khowa drobotnu gotiski wołtař, druha cyrkej pak wobraz mištra Tiecjana.

Kupa Rab na bujne, subtropiske rostlinstwo. Wěčnozelene lěsy a haje so tu wupřestrěwaju, kiž tworja pinije, čorne khójny a khrosty. Tu nadeńdźeš štomaty wrjós a bobokowjenje, pryšćene (Clematis) a přestupnička (Smilax) so pletu po štomach.

Hruby wětr z dolheho ranja nima přistup, tak podajebjo bywa tu nimo měry mile a přijomne.

Jara płódna je zemja a dwojcy, haj trójcy w lěće bywaju tu žně. Tak je Rab woprawdźity raj za swojich wobydlerjow a poskića přijomne přebywanje připućowacym.

Też sewjerny dźeł juhosłowjanskich pobrjohow bywa zemja polna rjanosći.

Maš tu Sušak, přistawne město — nětko předměsto nětko italskeho města Rjeki, kiž bě po wulkej wójnje włoski basnjak rubił Juhosłowjanskej a potom podał krajolačnej Italskej.

Sušak je so mjez tym nimo měry rozwił a je dźensa jone z najwažniših wikowanskich a přistawnych městow młodeje Juhosłowjanskeje. A rjana powabna

Přilopk.

* **Zyrkej žo wotpalila.** W Eckertsbergu poła Apoldy w Durinskej žo zyrkej worpali. Boži dom pokhadża ſ leta 1423. Jón běchu letża ſwuporjedżeli a mějesche žo ſaſdżenu niedżelu poſwjećeńcź. Nětko je žo zyrkej krótko do ſwojeho poſwjećenja hacź na murje wotpalila. Teź drohotny wołtaź plomjenja ſmiećichu. Pśichi haſchenju žo wohnjowoy wobernik ſ padażnymi hrjadami na hłowje cźežko ſranił.

* **17lětna hólża polije žo ſ petrolejom a žo ſapali.** We Dessawje je 17lětna ſchulerka pśichełupśkeje ſchule Hilda Knitterej hróźne ſamomordarſtwo ſkuśiła. Wona žo we wumeſtiwowskej ſtalnej jamje w hrodowiſkim parku Luiſium ſ petrolejom poła a žo ſapali. Se ſawoſtajeneho liſta njebeſche pśichiźina ſamomordarſtwa jaſnje dowidżeć. Po wſchém ſdaću pak je ſebi njeſbožownje luboſeze dla ſiwjenje wziała. Do naležnoſeze je pjeża też 20lětny muzſki ſaſchmjatany, kotrehoż fotografiju žu namakali. Stajne wźežniſtwo je naležneſ pśichełwała.

* **Najſtarſchi katolſki měſchnik Němſkeje wumrěł.** We Mingolsheimje je na njenadśite woſtajnjeńe wutrowy faraŕ kanonik Josef Münch wumrěł, kiž bźeſche wot lěta 1915 na wotpoczinku ſiwy. Wón bu pśiſches 98 lět ſtary. Semrěty je žo 9. januara 1831 w Gerichtsſtetteneje narodźił a ſtejeśe nětko w 62. leże ſwjećeno měſchniſtwa. 35 lět dołho bźeſche wón ſ fararjom w Mingolsheimje, hdźeż też wjeźor ſwojeho ſiwjenja wužiwaſche.

* **Twarjenje žo ſaſypło.** We Moſeże w Cźeſkoſłowakſkej ſaſypany žo pśednja fronta jeneje wille, najſterje dokelž žu žo fundamenty kadźile. Dokelž dźełaćerjo runje na druhej ſtronje nowotwara dźełachu, njeje nichtó do ſchłoby pſchiſchoł.

* **Powodźenja w franzowſkich Alpach.** W franzowſkich Alpach žu w poſledniem cźaſu wjele deſcheża měli, kiž žu ſ wulkim powodźenjam dowjedle. Wone žu też je ſiwjnym haćidłom żeleźniſkeho wobkhada. Żeleźniza mjes Lyonom a Genſom je na pjeć měſtnach pſchetorhowała. Tworowy cźah je hižom ſ kolizion wujeł. Cźłowjekoho njeſiu wo ſiwjenje pſchiſchli.

* **Wuheŕſka wjeſ bliſko Parisa.** Pjatnaće kilometrow wot Parisa ſdaleka leži wjeſ Blancmeſnille, kiž ma dozyła wuheŕſki napohlad. Je hałe w nowiſchim cźaſu naſtała. Hdyž běchu w lěće 1923 hoſpodaŕſke poměry we Wuheŕſkej jara hubjene, jeźechowachu mnohi Wuherjo namołwjene franzowſkich agentow, w Franzowſkej dźełko a khlěb hej pytaćź. Hdyž w lěće 1924 Herriot na cźoło knježeŕſtwa ſtupi, bźeſche w błiſkoſći Parisa pſchicźehnjenym Wuherjam mjeńſche kruchi kraja pſchidźeliś. Wuheŕſke ſwójby połojcźiłu ſwoje nałutowanki hromadźe a ſtupichu kraj ſa tunju płaćiznu. Saſtydliwi žo zyle po wuheŕſkim waſchnju. Po cźełu, pſchidruźchu hiſchcźe žo zyle cźrjódy Wuherjow, kotrež we hłownym měſcźe Franzowſkeje dźełachu. Skónczńe liczeſche ſhdyſchcźo na 450 duſchow. Je wopranudźita wuheŕſka wjeſ, kiž może runje tak derje we Wuheŕſkej ruminje ſtaś. Wobkhodna rěcź we wſy je jenož wuheŕſka, też ſo dźeći. Potem hakle pocźinaju franzowſku wukmaś, hdyž ſu ſchulſku ſtarobu dozpełe. — Schto cźinja wſchelazy ſherbſzy ſtaršichi? W bojoſći, ſo njemohłe dźeći doſeć nimſki móź, rěcźa ſ nimi w najnjeźichiſchej młodoſći pſchez **němſzy a wojnu** jim tak hižo w prěnich łětach ſwojeho ſiwjenja luboſeć k maćerſkej rěcźi. Sowjeźeńcy ſhdź!

* **Cźełſki wojeſkaj lětarjej ſmjertnje ſnjeſdożitoj.** Pola **Brześłowy** je pſchi ſnjeźowanju wojeſkeje kładło 4000 metrow wyſoko dele padnyło. Wobożej, kiž w kładle bźeſcheſchtej, woſtaſchtej mortwej leża. Pſchicźina njeſboża bźeſche, ſo je propeller ſlama. Nětkole kilometry wot měſtna njeſbożo ſdalene namakachu ſlamany propeller.

* **Dźeſcźi ſ ſtrěchi Newyorkſkeho mrócźeloſchkrabaka padnyłej.** Knjeni Waldemannowa, dźowka miliardarja Guggenheima, kiž je pſchi podnórjenju łódże „Titanic" w lěće 1912 wo ſiwjenje pſchiſchła, pſchebywaſche ſe ſwojimaj dźeſcźomaj na ſtrěſche mrócźeloſchkrabaka hotela Surrey a bźeſche dźeſcźatzu na niſtu murju ſadźiła, kiž ſtrěchu wobdawaſche, ſo bychmej běłi morjo Newyorkſkich twarjenjow lěpje wobhladaćz mohłej. Wbohej dźeſcźi ſhubiſchtej pak runowahu a padnyſchtej 13 poſchłodow hłuboko na ſtrěchu ſuſodneho twarjenja a woſtaſchtej mortwej leża.

Wichory, zliwki a powodźenja.

Wjeſcźaty wichor nad Londonom.

Póndźelu wjeczor 1/49 hodź. ſo nad natwjeczornym dźełom Londona njejapzu wjeſcźaty wichor ſjewi, kiž je cźežke ſapuſcźenja nacźinił. Pſchi ſwojim ſylnym wjeſcźenju je wjele ſtow ſtſchomo a wuhnjow do powětra wuſdźehnył, wjele automobilow je na dróży pſchecźiſnyło. Na nětkotrych dróhach potrjechenecho měſtoweho dźełka je drje mało wokniowych ſchkleńcow zyłych woſtałko. Ludźo ſtoro žani do ſchkody njepſchendźechu, dokelž wichor jenož krótku khwilku trajeſche a ſo w ſamym cźaſu ſylny deſchcź kidaſche, ſo běchu dróhi ſhěrno próżdne.

Hižom na ſónzu ſaſdźeneho tydźenja je wětr na britſkich kupach ſylnje ſatkadźał a je ſdóſtiwu khěrno jara ſeſchkodźił. Kak wulka tuta ſchkoda je, njehodźeſche ſo hiſchcźe dospołnje ſwěcźiś. Niż jenož na morju, ale też ſuntſkach w kraju je wichor wulku ſchkodu nacźinił. Wobkhad ſo ſylnje hacźeſche. Wjele żeleźniſkow běſche ſaraceńcych dokelž běſche wichor ſchtomy ſwuwałał a je na żeleźniſte kolije ſnjeſał. W Hollyheachu je wichor dweju cźłowjekowu morił.

Satraſchne zliwki w Schwajzarſkej.

Poſłednje dny ſu w nałujeźornjej a ſuźnej Schwajzarſkej ſtoro njepſchełaſowaze liješowe zliwki měli. So je taźe leże wjele ſchkody nacźinił, może ſebi ſótdy myſlicź. We wſchelakich gmejnach wokoło Genfa dyrbjachu wohnjowi woborniſy a wojazy ſapſchihnuwaś, ſo bychu ſtrach hórſcheho powodźenja woſtkaliſi. W Genfu ſamym je woda do pinzow a pſchiſcźeńſkich bydlenjow ſadźěłała a je pórźeła. Póndźelu dyrbjeſche wohnjowa woborna w Genfu nia mjenj hacź 60 króć ſapſchihnuwaś. Pola Carouche dołhi ſo woda do zyhelnikeje njeſy, kiž mějeſche 800 ſtojeńſkow horzoty. Wot tam ſo warjaza woda do wokolinh waleſche. We Genfu njemóžachu elektriki wjazy po dróhach wokoło dźeć, ale jako wiſana pomoz w muſy dyrbjachu autobusy ſaſtorcźiś. W Teſſinſkej krajinje je ſo w nozy wot njedźele na póndźelu ſałoſtnje łało, ja króſke hodźinki běſche ſo deſcheż 10 zentimetrow wyſoko naſchoł.

Hora Arbedo w Alpach je ſtraſchne hora, dokelž ſo wotwalicź hroſy. Hižom ſuſło ſu ſo ſ njeje hromadźy kamjenjow do doliny dele wotwaliſe. Póndźelu běſche nětko ſtrach dalſcheho wotwalenja wobzebje wulki. Njewocźakuje jeno, ſo ſo kamjenje wotwała, ale ſ wjeſcźim ſtrachom hiſchcźe je ſtor, kiž je ſ wotwalenjom w Arbedoſkim dole naſłał. Póndźelu ſu ſamo wojaſkow na pomoz ſamołaſowali dyrbjeli, kotrjž tamniſchu wobrěźnu kaſarnu ſtrażuja. Póndźelu ſo ſtor pocźa pſchi Biwaci. Boja ſo jara ko, je-li ſo woda ſ mozu ſ jězora wudobudże a kamjenje a ſjeſtwy zbowpſchinjeſe, hiſchcźe móſt Gotthardſkeje żeleźniſy wotrhnje. W dwěmaj wjeſomaj ſu wobydlerjo ſwoje ſtoki wopuſcźiźicź dyrbjeli, dokelž domach njeſu wjazy ſiwjenja wěſeli.

Sylne zliwki a powodźenja też w franzowſkich Alpach.

W franzowſkich Alpach ſu wobſchérne krajiny powodźene. Wot tam pſchikhadźeja jara khutne powěſće. Wobſebje wohrożeny je Romanchefti dol. Nuſne hotżenja ſu tudźo tam natwarili, je woda ſ mężinami tódrela a hobrſke wobzidła wałeja ſo tuźo do ruminy, hdźeż ſu nětkre nóży wot wſcheho ſiwěta wotſamknjene. We wyſokich Alpach padaju rěki daloko do dolin a torhaju kruchi wot dróhowu a tźełow. Rěka Durance je móſt wottorhnyła. Położenje potrjechencho wobydlerſtwa ſhórſchi ſo hiſchcźe je ſylnymi njenjedźenami a je ſtymu, kiž ſa nimi pſchińdźe.

Se Chamberry ſo powě, ſo je tamniſchi ſnaty Bourget ſtejeſi jězor 200 metrow waźnjeje dróhi a zyły płodny dół powodźił. Woda jara ſpěſchnje pſchibywaſche. Też wołoſo rěki Rhone ſtejeſi. Tam wobydlerſtwo też cźežko pod deſchcźemi a powodźenjom cźerpi. Na nětkotrych żeleźniach ſu cźołi pſchełoſte jěźdźeć. Dokelž ſo dale deſchcźuje wocźakuja hiſchcźe cźežſche kataſtrofy.

Powodźenje też w Indiſkej.

Niż jenož w krajinach ſchwajzarſkich a franzowſkich Alpow ſu kataſtrofalne powodźenje dołoke krajiny ſapadſkeje, ale ſomo ſ dołokeje Aſije, ſ Indiſkeje, pſchitkadźeja powěſće we cźežkich powodźenjach, kiž ſu ſo wobkeje ſylne pſchi najwjeczornym móriſkim bróſy Bengalſkeje ſjewiłe. S wiſim powodźenjom ſu też tam ſylne ſilnkoje deſchcźe. Tele ſylne deſchcźe, kiž ſu pórźły ſymſkeho monſuma cźiſnjeneho wichoru ſ cźežkimi hrimanjami, ſu tónkróć tak ſilne, ſo je póndźelu ſ měſtnami ſa 24 hodźin na 26 zentimetrow wody ſ mróźeloch ſpadało.

Dotal wěſo njeje możno, najſtrańniſcho ſchkodu wottcźiś, dokelž ſu wſinale wſchitke ratowſke trajny wot ſwonkowneho ſiwěta woiſamknjene. Torhaze wody ſu żeleźnicu ſ Kalkutty do Madraja, kotraž ſo ſwjeſcha pſchez pół mórſtim bróſy cźehnje, pſchedrěże, ſ najmjeńſcha na ſtyri rjoch měſinach je żeleźniſki nałyp pſchetorhnjeny. Druhi żeleźniſki moſtaj ſu wodły tak podmiłe, ſo je na jenym měſinje ſpěchny cźah do napjateje rěki ſojeł. Rychły pak ſo dotal wjele ſwěſcźeńcź, kelko wołoſow je ſnadź tu wo ſiwjenje pſchiſchło. Dwórniſchcźo w měſcźe Tunni, nětdże 500 kilometrow ſ połnocy Madraja, je woda zyłe kwartorhało.

Hospodaŕski rozhlad.

Schtwórtk 25. oktobra 1928:

Wěcźerawſke kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,183	100 pólſkich złotych	47,175
1 jendźelski punt .	20,336	100 cźeſkoſł. krónow	12,428
100 ſwajc. frankow .	80,66	100 franc. frankow .	16,375

Barlinſka burſa ſo wcźera ſnowa ſhraba. Wobrot wołſta drje ſnadny, cźołа kurſy efektow ſo ſkuczkowachu. Wiſi ſ dołkynmi a rentowymi hicźinami woſtachu ſtabe.

Na **produktowych wikach** dźeſche ſ płacźiznami khłowcźeho źita też wcźera ſaſo dale dele. Pſchenica a wołoſ pſchihadźiſchtaj 5 pj. po zentnarju. Druhe druźiny źita pſchi dotalnych płacźiznach ſawoſtachu. Wcźera płacźeſche zentnaŕ

w Barlinje

pſchenicźy 10,50—10,65 hr., rożli 10,20 hr.
hacź 10,35 hr., jecźmjenja naležnjcho 11,55—12,55 hr., najmjeńſcho 10,10 hr.
hacź 10,60 hr., wowſa 10,05—10,50 hr.

w termińowym wikowanju

ja **oktober**: rożli 10,80—10,77½ hr.,
ja **dezember**: pſchenicźy 11,43¾—11,42½ hr.
rożli 11,05—11,03¼ hr.,
ja **měrc**: pſchenicźy 11,76¼—11,75 hr., rożli 11,50—11,48¾ hr., wowſa 11,26½ hr.
ja **meju**: pſchenicźy 12,02½—12,03¾ hr., rożli 11,77½—11,73¾ hr., wowſa pak 11,70 hr.

Wcźerawſche płacźiny ſ Drjeźdźanſkich wikow.

Sarſana pjerſina: kury ſtare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., huſy młode 1,20—1,30 hr., kocźki 1,50 hacź 1,60 hr., hołbje 1—1,30 hr., ſelerji 15—70 pj., běrny nowe 6—7 pj., kiłały kał 25—30 pj., cźeſnjowy 13—15 pj., běły 13—15 pj., mód 1,30—1,40 hr., zyhła 15—20 pj., butra 2,10—2,40 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 16—18 pj., rjewjeń 10—13 pj., pruſſiny 65—70 pj., bojanka 30 pj., turjatka 1,10 hr., worjechi wołóſte 60—90 pj., rali 10—70 pj., ſchcźawki 1,10—1,20 hr., tiny 2,40 hr., karpy 1,30 hr., jabłuka 12 hacź 40 pj., kruſchwy 10—40 pj.

Na ſwinjaze wili do Hródła.

běchu wcźera pſchiwjeſeni 419 proſatow a 9 běhakow. Sa proſata ſadźachu 18—25 hr., ſa běhaki 45—80 hr. Wili jara derje dźěchu. Dop. 1/9 hodź. běchu wſchě ſwinje roſpſchedate.

Pſchihlaſenja:

Elektromontéra, Böttger w Budyſchinje na Sſunkeniſkej haſy 3.

Elektromontéra, w Budyſchinje, na Khěžorſkej haſy 141.

Kachlefejaŕſkeho, Römer w Budyſchinje, Kamjentna haſa cźiſło 35.

Dźowku, Lehmann w Hornim Wujeźdże 43.

Wuczobnika ſchwajzaŕſkeho, knježi dwór w Barcźe.

Wuczobnika jamkaŕſkeho, Kuhn we Wojerezach.

Mjeńſtkeho, Biejold w Budyſchinje, na Taſchbarku.

Pjekaŕſkeho, Mjeźka w Lubiju.

Na pſchedaŕ:

Schijoza majchina, krawſka, Klemm, Szerbſka haſa 1 w Budyſchinje.

Koło motoryſte, ſchijoza majchina, hubſte a zytra, Schwarz w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haſa 65, telef. 340.

Jabłuka, 10 zent., w Bukojnje 6 polo Barta.

Sloma rżana, 13 zent., Schcźa we Waſkim Jcźenju.

Proſata Sſmola w Bazonju.

Krowa žyłna, wyſokoſpuſcźelna, w Delnjej Kinje 11.

„ žyłna, podſobna, ſ cźeleźkom, Lehmann w Błoſkopzach, Goldbachſki puſt 3.

Krowa ſ cźeleźkom w Płacźezach 28.

Koſa a koſol w Kubſcźizach 25.

Kóń ſrjedźołětny w Brěſchcźu 4.

Saudniſzy na pſchekładźowanje

pjatk 26. oktobra 1928

w Kamjenzu w hoſcźeńcu „Nowomeſcźańſka pinza" dop. w 9 hodź.: wjchelake budy drjewa, błida, ławki, 2 wozy, 3 ſłoły, ſkript, 20 wołow płeſtrnakow,

w Khróſcźizach, kupaz ſeńdu ſo dop. w 9 hodź. w Hrěſcźej gruchcźe" hoſpodaŕſki wóz,

w Biſkupizach na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: ſtare, hubſej, pišaŕſki ſtroj, cźełaza ſoja, 3 porty muzoſkich ſtupnjow a druhe wobarcźa, wſchelake knihi,

w Nowym Měſcźe w Lohrez hoſcźeńcu dop. w 11 hodź.: cźorna ſchafa,

w Nadźu dop. w 11 hodź. w hoſcźeńcu jołoza a ſwinje,

we Wojerezach pſchiſp. w 1 hodź. w hoſcźeńcu „Wito Drjeźdźany": kožany khabat a fotografiſka pſchiprawa.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.:

Sſero žodyn wobrot a płacźiſny ſu ſeſtajene.

Dop. 3/412 hodź.: Kaž pſched hodźinu. Seſtajenje płacźiſnow pokrjeźuje.

Płacźizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, rowak 100 kg

	Płacźizny po złotej hriwnje.				
	24. 10.	23. 10.		24. 10.	23. 10.
Pšenica	210-213	211-214	bunv	—	—
rožka	204-207	205-208	woka	—	—
nal. jecźmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jecźmjeń	202-212	202-21-	žołte łupiny	—	—
ſemjo	201-210	201-210	zeradella	19-20,00	19-20,00
kukurica	217-219	217-215	raps. wosušk	24-24,50	24-24,50
pšeńć muka	26-29,50	26-29,75	lany wosušk	—	—
rżana muka	26-29,15	26-29,40	poen. melasa	19-19,70	19-19,80
pš. wotruby	15,25	15,25	běrnj. kruški	4,00-4,60	4,00-4,60
rżane „	15,50	15,50	syno, 50 kg	1,15-1,30	1,10-1,20
lane ſymjo	—	—	rżana ſloma	0,95-1,20	0,95-1,20
hrěch	—	—	pšeńć. „	1,20-1,35	1,20-1,35
raps	328-330	328-330	wowſna „	1,15-1,30	1,15-1,20
pjelnjski	—	—	jeźna „		

---

wokolina čini też Šušak k městu, kotreż cuzy rad wopytuje.

Bakar — prastare městačko, nimo měry romantiske „eldorado" za molerjow, so kupkuje kolowokolo romanskeje kathedrale swj. Handrija. Stare zajimawe twarjenje maš wšudže po měsće, cyrkwje, palacy a hrody.

W Kraljeviecy mócny štyriwěžaty hród stražuje nad přistawom. Crikvenica so wuznamjenja z milym podnjebjom a rjanymi kupjelemi a krasna wokolina wabi k překhodžowanju.

Najsewjerniša kupa juhosłowjanskeho kupiśća je Krk. Tu drěma stare město Krk, wujimaue ze staražitnymi morjemi, přehrodżene wot wuzkich hašćikow.

Najluboznieše městno pak cyleje kupy je Malinska. Rjane hona, winiey, wolijowniey a nadobne statoki. Jdyla to, stworjena k sonjenju a basnjenju.

To je Dalmatiska — kraj słónca! Telko ma krasnosci a rjanosci, zo mohł tolste knihi napisać wo njej a wo njej basnić a pěsnić a we wobrazach zapecpadnyć jeje kuzło, zo mohł z nimi pjelnić galerije a překy to wšo by było mało, přemało . . . !

Dalmatiska, kraj słónčneho juha, boža zalroda, krasny raj, kiž wobydla słowjanski splah, haj jedyn z najšlachotnišich ludow słowjanskeho rodu!

Dalmatiska, mócna sy kuzlarka; kotryž jónkróć je směł być z twojim hosćom, tón hižo će njezabudże tu na swěće. Stajnje budże so žedźić za tobu a sonić wo tebi a tebje khwalić a sławić, přelubozna Dalmatiska — krajo słónca!

(Kónc.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•8. K.• płaći měsačnje we wudawarni 80 xl. pj., na pósće a pola dowérnikow 1,30 xl. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 xl. pj. Wudawa a čišći Smolerjec katholiskeje, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3697.

Ze nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 xlot. pj. Wobdźełanje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy cu a rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. u u

Čisło (Nr.) 252 — Budyšin — Pjatk, 26. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Proces přeciwo rataŕskim demonstrantam w Kyritzu.

Jenoho proseňowy dźeń najprjedźy hišće wobstorjenc nad ratarja Schneidera přeshłyšachu. Wobstorjeny zwuči so žebi njeje žanoho khłostajonneho cźina wědomy. Zwuči je so pšhi deputaciji w krajnym radźićelstwje a we finanzynym hamcze wobdźělił. Podarmo je sypłał, wosebje finanzneho hamta pobnuć, so by k ludowej cźrjódze přešoł. Wón sam je potom swojich rataŕskich towaršow napominał, so bychu so porjada dźerżeli. Na wosebje rěčnika Sommera so polwjerdźi, so wobstorjenc wót nimskoježnjatkeho sapóńłanza Staffehła njeje hnyłnje po demonstraciji sajeli, ale so je so dobrowólnje swobodnje njeskanliwosće jako sapóńłanz wotrjekł. Sakitarjo nawučowachu, so bychu so někotři wołožaju hwězdy skałali.

Wjednik policajskich mozow, **wyšschi leutnant Dymka,** praji, so su rěcze na torhoschću wjele radikalnišče byłe, hač su so posedźiśco wojsewike. Staffehł je woprawdźe rjekł: „Wuči k naschemu wobhrodźenjstwu pšcheš nasche cźełka pschejdź, mój dźe pšched prawo!“ Hdyž cźah potom k finanzynemu hamtej dźěsche, su demonstrantowjo roshorjenišchi hłoł na torhoschću a pšched krajnym radźićelstwom (...) Hišće za krótki cźah je so ći najsadnišchich rjadow **kamjeń do nohi cźišnył,** a to je hnanje k wulkemu hołkej było.

Wobsebje roshorjeny je wobstorjeny Kleine był. Wón je k cźłodu k herjelakizu nadpjerał. Jeneho wyšschischeho žandarma je bo wutrobna storcził. Sswědk dale praji, so je Kleine cźrjódu wjednikam widźomnje so ś ruki kumyła. Jene dź jara njeměrny a nje prošcheše, so hych so ta te pohnał, so so njeby nicźo stało. Staffehł njeje po sdaczu te cźinił, schtož je jako wjednik dyrbjał cźinić. Hdyž je krajny radźićel potom rěčał, demonstrantojo na neho wołachu: „Kreiłaznik, błěhpzo! Offizjer by chcył być? Mamta!“ Staffehł je na to cźrjódu namołwił, so by k kataŕskemu hamtej cźahnyła; pschetrjo tónle hamt ratarjam schtyrjo wjazy daŕkowu nakładuje dyźi finanzny hamt.

W powołnišchim pohrjebenju wyschschi leutnant Dymka na prošcheje hišćeje praji, so na torhoschću njes demonstrantami je spodźiwanjom też **wjednika Kyritzskich komunistow w uniformje cźełwjeneje tronty hrjedź Stahlhelmarjemi wohłada.** Wjednik Potsdamskeje policije, Pock, Dunkowe wuprajenje wudospołni a njes druhim praji: „Hdyž dyrbjach ś nóžnoscu liczeć, so hy ludowa cźrjódu z najwušnjejšu do finanzneho hamta dobudźe, a hy tohodla ći pistolije policistow pschihotowachu, Cordes praji: Torhoschcu předy njewopuschćiny, dóniž hy policija njeje rjadnje scźahnyła. Demonstrantojo tymle słowam wótsche pschihłosowachu. Njes tym hy też ś cźrjódy pschego wótschedźe žadasche, so dyrbi so policija wrócźo scźahnyć. Hdyž k kataŕskemu hamtej pschindźech, jedyn žandarm na jězdnym kole mi roskas pschinješe, so **dyrbju so k finanznemu hamtej wrócźić.**

Hdyž běchmy tam pschischli, k wjetschinu naspłnjosćam schtyrjo, pschi kotrychž **też kražmischtra Müllera k semi powjedachu.** Moji ludźo hu so zyle korektnje sadźerżeli. Njeje, ś cźernuj mójachu w nutrnym wobarowanju prawo, ani rjadnje rjebałk.

Jako bliźšcheho šwědka kněježstwowego radźićela **Reinhołda** hłuschachu. Wón praji: Poměry njes wjednym radźićelstwom a finanznym hamtom su jara dobre byłe. Njesłyšach nicźo, hač so ći najwušnjejše cźeše njepschehowkom, kotraž by ś nowego wuprawjenja nastała. S wołóženjom nimskeje cźeše njeběch ko nimskej produkcźiji łepschina dawać ś tym, so bych so jej wulkotne premije do swjatskich krajow, ś dawkami cźežkich poczeżenych, dawali. Belgiscy ministrojo su dale prajili, so ś transferskeho praschenja njeje žanych wobcźežnoscźow wocźakać, dokelž budźe so padawanje wjezow w dalokej měrje wuzjiwać.

Blížšchi šwědk, **wyšschi žandarmski mischtr Gottschalk** wobšwědčeji, so su so finanzneho hamta najprjedźy šrěhołowe kulki, potom kije, kamjenje a płaty mjetałe. Sčončenje je woprawdźity kamjenjaty deschcź do wokna a schkleńczanych napinznow finanzneho hamta praschał.

Wyšschi žandarm Specht praji, so je šaćišchcź měł, so Cordes a Staffehł njesłaj je swojimi rěcźemi roshorjenje demonstrantow stuźiłj, ale na wopak cźrjódu roshoricź chcźełoj; pschetrjo pschego, hdyž šiał po rjadach thodźiłoj, je so hara powjetschiła.

Kněježerstwowy radźićel Hegel ś finanzneho hamta wobšwědčeji, so je jemu někotre dny předy demonstracźije jedyn **landbundowy wjednik ruczny granatu a blachowu tyst se rosbuchańśimi pankami pokłasł,** kał so měšesche so wozcźakać, so budźa so tajke brónje pschi demonstracźiji nałožić. Na praschenje, komu ruczna granata błuschca, šwědk po dšešchim kamdźenju wobškorźeneho Bräseku mjenowasche.

Wobstorjeny **Bräseke** k tomu praji, so je wo njewinowaty piwny prysł schło. Po piwnej šabawje je w swojim wobhdźelenju hoscźam staru ruczku granatu pokałał, kotraž pak je zyle njekhmana była a je so po manewrach pšched brjóžnju we wodźe namakała. Nasajtra je staru ruczku granatu prjecź cźišnył.

Jednanje so na pjatk wotstorcźi.

Sakski sejm.

Frakcźija nimskeje ludoweje strony je w sakskim ſejmje napraschenje a dwaj namjetaj sapodała:

1. Sakski ſejm dyrbi wobsamknyć: kněježerstwo namołwić, so by dźiwało na to w bliźšchim cźasu wobwjeselenne 200. narodninu Gotthołda Leſſinga Leſſingske myto we wyšcźokosći 5000 hrihiwnow wustajiło. Tole myto dyrbi so po móžnosći husto wustaicź a so mjes takich sakskich spicźacźelow rosdźelicź, kotrjž w Sakſkej dźěłajo je ſwojimi dźełami sakſkej domiſnje pschipóńnate słužby wopkasaju.

2. W pożłednim cźasu liczka **nadpadow, nutsbohdźenjow, padnjeſtwow a podobnych pschestupjenjow pschibywa; njeſtuki njepózcźiwoſcze a mordarſtwow so kopja.** S tymile podawkami so wobhdźełstwo do njemčca a njewěſtoſcze dawa. Namjetujemy, so by ſwojim wobſamknyk, kněježerſtwo napominaco, so by ſe wſchěmi doraſom kraj a jeho wobhdźełſtwo ſchtikało.

Wopraschenje na ſłědowace wopschijeſce:

„Kredźitne wobcźežnoſcze, pod kotrymiž ſakſke hoſpodarſtwo w njepomjeńſchenej ſylnoſći cźerpi, ſo ſ tym pſchiwótſeja, ſo w Sakſkej ſo nadawaje ſjawne pjenjezy, woſebje dawki, zła, ſjawne ſawěſcźenja, niż wjazy kaž předy, hač do cźaſa jich nałożenja w zentralnych měſtnach w Sakſkej ſawoſtaju, ale ſo hnydom, hdyž ſu doſchłe, zentralnym měſtnam w Barlinje ſcźełu. Proſymy kněježerſtwo, ſo by wědomoſć dało,

a) kajke naprawy ſu ſo cźiniłe, ſo by ſo dozpiło, ſo we Sakſkej ſo nadawaje pjenjezy, tak daloko hač je zentralne měſtna w Barlinje trjebaju, w kraju woſtawaju a ſo ſa kreditne potrébnoſcze hoſpodarſtwa nałoża;

b) na kajke waſchnje ſo **rozſpudźaje ſobuſtutkowanje ſakſkeho kněježerſtwa pſchi nałożowańſkej politiku** ſjawnych pjenjez ſaruſa, ſ kotrymiž ſo nětkole w Barlinſkich zentralach hoſpodari;

c) ſchto je ſakſke kněježerſtwo cźiniło abo ſrěbi mykli cźiniċ, ſo bu by pſchi vſchevſkanju dołha na hypotheki dozpło, ſo by ſo bóle na pſchedokſene rataŕſtwo Sakſkeje dźiwało. Nětkole zentralne měſtna w Barlinje ſe ſjawnymi ſawěſcźenſkimi pjenjezami na ſchkodu Sakſkeje hoſpodarja.

Kommunistojo k dźěłu zwólniwych dźěłaćerjow zatrašeju.

Kommunistiſke traſchenje w Hamburgſkim pſchiſławje pſchibýra. Po njeporadźenju ludoweho podawanja k dźěłu ſwólniwych pſchiſłuſchnych dźěłaćerjow ſ pożłednjenej mozu ſatraſchejo. Sćrjedu ſu łódźnych molerjow a cźiſćerjow mjſowali, ſo ſawóſcźeli. Też na druhich měſtnach ſo pónd-dźelu jenoż ſ dźěła dźěłaſche, dokelž ſo naſpłnjeſchcźow bojo k dźěłu ſwólniwi ſrěbi njeſtworja na dźěło hicź. Dale ſu ſo wſchelaſy młodźi kommunistojo na kolije cźišnyli a ſ tym někotre woły ſadźerżeli, kotrež dźěłaćerjow na dźěło wjeſechu. Dźěłaćerſke ſwjaſki ſu dźěłaćerjam ſdźělile, ſo ſu pſchećiwo tomule poſtupanju kommuniſtow. S 15000 ſu pſchećiwo tomule poſtupanju kommuniſtow. S 15000 dźěłaćerjow, kotrjž w pſcherěſiu w Hamburgſkim pſchiſłuſchnje dźěłaju, je ſo pożłednje dny nětkaž 3000 ſ kommuniſtiſkimi naſpłnjeſcźemi wottraſchicź dało, dale dźěłaćerjow.

Wuhlowe płaćizny so powyša.

W Barlinje je ſo w ſchiwórtkownym ſhromadnym poſjedźenju nimſkeho ſtatneho wuhlowego ſwjaſła a wulkeho wubjerka nimſkoſtatneje wuhloweje rady po namjerce delnjoſchleſiſkeho kamjeńtnowuhlowego ſyndikata na powyſchenje wuhloweje płaćizny we pſcherěſiu wo jenu hriwnu po tunje jednako. Pſchiſłuſchne organy wuhlowego hoſpodarſtwa namjet jenohłośnje pſchijachu. Pſchitomni pokmocźni nimſkeho hoſpodarſkeho miniſtra ſo pſcherěſiwo powyſchenju płaćizny njeſwuprajichu.

Baby dicedźa zastojnicy być.

Swjatk nimſkich babow ſměje w bliźšchim cźaſu ſwoju błowmu ſhromadźiznu. Žadanja babow budźa ſo w njej roſpominać. Nimſke baby ſ wjeſołej nadźiju na ſakſke měſto Freital jhladuja, kotrež je hižo pſched ſchtyrjomi létami ſe ſwojich 38 000 wobydlerjow wókom babow ſe létnej miſbu 2500 hriwnow, ſ pſchihódnkom pjenjez ſo wobydlenje, dowoleńzu a ſ prawom na penſiju, ſ kótka ſe wſchěmi prawami ſaſtojnikom pſchiſłuſchi. Po Freitalſkim pſchiſłuſchi dźeſa nětko wſchć nimſke baby być. Měnja, ſo by w ſajimje ludoweje ſtrowoſcze lépje było, hdy bychu ſo ſ konkurrencźneho wojowanja wuſwobodźiłe, kotrež je cźim hórſche, cźim mjenje dźěſeli ſo narodźi.

Hara w cźſaskej generalnej radźe.

Njedźelu wuſwolene generalne rady ſu ſo ſyſeju we zyłej Franzowſkej ſeſche. W hornjoſaſtej generalnej radze je k herjelakiſkim wuſtupam doſchło, hdyž cźłonſtwo ſo autonomiſtiſkaj ſapóńłanzaj Ricklin a Roſſe w pſchewodze duchownego Haegya pſchi pożedźenju wobdźělicź. Kněježerſtwowy ſaſtupjeŕ pſcheceźiwo tomu proteſtowaſche, dokelž Parizjſke inſtancy wo płacźiwoſći wólby wobeju ſapóńłanzow hiſchcze njeſu roſſudźiłe. Ricklin a Roſſe dyrbjeſchtaj ſo ſtónuc na poſtſuchaŕſku tribunu podać. Wotcam ſ wótrymi ſłowami pſcheceźiwo ſwojemu njepſchipiſchcźenju proteſtowaſchtaj. „Sćmoj ludowaj wuhmſenaj“, Roſſe ſawoła, „ńmoj tu ſ ludowej wolu“. Roſſhrjena debatta naſta. Pożedźenje ſo ſkónczi, předy hač ſo pſchedhydſtwo wuſwoli abo ſo dnjowny porjad poſtaji.

Belgiske wobmyſlenja přeciwo rozſiłi Dawczowcho plana.

Kaž Brüſſelſki dopiſowaŕ Parizjſkeho „Tempſa“ powě, ſu belgiſzy miniſtrojo hižo prajili, ſo budźa mózne nimſke namjety pruhować. Hoſpodarſkich a finanzynych pſchicźinow dla pak ani najmjeńſchcze cźeše njepſchehowkom, kotraž by ſ nowego wuprawjenja naſtała. S wołóženjom nimſkeje cźeše njeſmě ko nimſkej produkcźiji łepſchina dawać ſ tym, ſo ſo jej wulkotne premije do ſwjatſkich krajow, ſ dawkami cźežkich poczeżenych, dawaju. Belgiſzy miniſtrojo ſu dale prajili, ſo ſ transferſkeho praſchenja njeje žanych wobcźežnoſcźow wocźakać, dokelž budźe ſo padawanje wjezow w dalokej měrje wuzjiwać.

Bombu w Budapeſcu namakali.

Studentiſke demonſtrazije w Budapeſcu ſu ſo wutoru wołpjetowałe. Polizija je 220 wołoſbow ſaſała, tola žanych ſtudentow, ale nimo thodźazych ludźi a pſchihładowarjow. Sajatkow na polizajſku direkcźiju dowjedechu a pſchepſchiſchachu. W Szegedinje ſo antiſemitiſiſzy ſtudentojo do cźeſha ſeſtupachu a po dróhach cźahachu. Židowſzy ſtudentojo ſu univerſitu wopuſchćili. Po demonſtraziji pſched Olympiſkim kinomategrafom w Budapeſcu, domownik jeneho doma pſchi wrotach podſtadny paket namaka, w kotrymž, hdyž jón polizija wotewri, granatu wohładachu. Wobobu, kotraž je bombu pokózła, hiſchcze njeſmaju.

Pſchi njemčkach w Dobreczinje ſu amerikańſkeho ſtacźana Reimera napadnyli a nabili. Wón je ſo **pola uniwerſitneho** rektora wobcźežował a budźe žadacź, ſo by **też** amerikańſki póſłanz w Budapeſcu ſakhodźił.

*

W ſrjedowſkim pożedźenju madźarſkeho parlamenta ſo ſ wulkim harowanjom nabdźěłi pſchećiwo ſtatnemu ſekretarej ſmutſkownych naležnoſcźow wotpjetowachu. Sapóńłanz Fabian rěcź na Cźongradſki attentat ſnowa pſchiwjedźe. Tehdy běchu „rażuſchćitarjo“ a „wotnoćaju Madźarojo“ pſchi dobrocźelſkim ſwjedźenju židowſkeho žónſkeho towaršſtwa **ruczny granatu do ſale cźišnyli.** 13 cźłowjekow jako **woporh tehole attentiata wumrjechu.** Sapó-

glanz Fabian je w parlamencje prajit, so je ministerstwo smutskownych należnosćow, wobjebje statny sekretar, tule należnosć pschi preńimr šudnistkim jednanju samasak. Sswjedu sapóstkanz Fabian rospravnu Cžongradskeho měschčanosty na smutskowne ministerstwo cžitatsche, w kotrejž so na dokkadne waschnje nowe dopokasy za nadpjeranje rańuschkitarjow podawaju a so někotre mjena ludži mjenuja, kotliž po pschehrónčenju zylcho městoweho wobydleršiwa do nadpjeranjow a winikow skuscheja. Fabian praji, so je knjeżerstwo na podstatu tejsele hamtskeje rospravy dyrbjało proseć wobmetwjeć, tola hacž dotal njeje so nicžo stało.

Ministerstwo smutskownych należnosćow dyrbjesche pschipósłmcz, so je rospravu dostako, tola pyta so z tym wuwrócženz, so pschepytanje hischcze njeje skónczene. Wot sapóstkanza dosežčinjenje zadatsche a praji, so by, jeli so jo ministerstwo njeby dostako, wón hrédki a puče namakał, so by jo sebi saradźił. Tele slowa znowa wulku haru we parlamentu wuwolachu. Fabian je srjedu wot statneho sekretara smutskownych należnosćow ryczerske dosežčinjenje žadał.

Pólska rańši Locarno žada.

Pokasujo na nětczišche rosprajenja wo wotschodžerstwu brajdenju, je Pólska w Parizu wědżecz dała, so po jejnym ménjenju wobstadżenje Porheinskeje jako rukowanje za dopjelujenje wschčch postajenjow Versaillefskeho rjeczenja płaczi. Francozowska kotraž je w Locarnistim rjeczenju za pólsku mjelu rukowała, dyrbi w Swjatsku Ludow wobšwědczicz dacz, so je njesranliwosć pólskeje mjelu je wumélenjom za wušwobadżenje Porheinskeje wot wobstadżerskeho wójska.

Rozsčěpjenje polskich socialistow.

29. oktobra so polne pohedženje parlamentneho kluba pólskeje socialistiskeje strony wotmeje. W nim so klubowe bohustawy wot strony wotdżěla, kotrež su so za nowu jakonu organisaciju we Warschawje „Socialistiku frontu nětdyschneje rewolucionarneje fraksje“ wuprajili. Cžile sapóstkanzy wobsebitu fraksiju w sejmje wutworja. Jej budże wschu hromadże 10 sapóstkanzow pschisłuschecz.

Trélenca při litewskej mjezy.

Pschi litewsko-pólskej njeje je k cžešenju mjes jatymi, kotliž su z litewskeho jastwa cžekmyli a litewskimi namjesnymi strażnikami doschło. Jenoho z nanujesnych strażnikow su zastrélili. Tjo cžekujesny, po skaczu politiliwej jeczi, su jo do Pólskeje wukhowali.

Mordarske plany macedonskeje organisacije.

Tele dny su w Juhoslowjanskej mazedonskeho komitaca Kyrilla Khristofa zmorili. Po porucznosći z Beograda su jo pohrebnane Khristowowe cžeło wuhrebali a pschepytali. W podschinku jeho kufnje su wschelake pisma namakali, mjes nimi sapiš mjenow wobzamow, kotrež je Khristow po pschitasni mazedonskeje organisacije dyrbjał skónczowacz. Mjes tymile wobzamami ma preńimr mésnje kral Alexander, dale wjednik thorwatskeje ratarško-demokratiskeje strony Maczek, Pribicjewicz a druzy stej. Mazedonska je po stónczowanju tychle wobzobow cžekje njeměry w Juhoslowjanskej wocžakała, kotrež je chzyła sa swoje wotmyšlenja wuwuzicz.

Revolucionarne hibanje w Persiskej.

Revolucionarne hibanje w Persiskej je so z Tabrisa na druhe persiske města wupschestrélo. W Tabrisu su wschě klamy zalwrjene, a wobtkhadne zlurjenje je zyle zastako. Hacž dotal so knjeżerskowenu wójsku njeje poradziko, revolucionarne hibanje potłocžicz.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Pjatk 26. winowca.

Amanda — Evarista.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

1892 zemrě kantor a wučeř Bojt w Žylowje we Delnjej Łužicy. Wón běše wubjerny wučeř, dobry sewerny pruski poddan, kaž wšitcy delnjolužiscy Serbja, ale tež swerny Serb. Je wjele serbscy pisał a jeho pjero měješe dobry skład. Wjele nastawkow, tež kěrlušow je podał do Bramborskeho Casnika. Mjez druhim je tež serbsku čitanku za prěnje šulske lěto pisał a so swěru prócował, zo by so tež do serbskich šulow zawjedła. Haćrunjež so wot wěcywustojnych paedagogow jara derje posudžowaše, njeje so to stało. Serbskim dźěćom njesmědźeše so ani prěnja wučba w maćernej rěči podawać. Wón pak so ani přez tajke bolostne nazhonjenja njeje we swojim swěrnym narodnym prócowanju wottrašić dał, derje wědźo, zo jenož wukonja wolu Bože! Na jeho městno powola so po nim wučeř Rězo ze Strjažowa, muž jeho runjeca!

† 1832 w Nowoslicach Jakub Cyž, katecheta w Budyšinje, jenož 24 lět stary.

† 1857 Jan Sleńkař, předsyda serbskeho towarstwa w Dźiwočicach.

1858 założi so pěčlne towarstwo za Delni doł Sprjewje přez fararja Roberta Rjedu w Barće, kiž běše prjedy we Widnje pobył a tam bohatosć slowjanskoho pčołarstwa zeznał.

1874 poswječi so cyrkej w Huscy.

* 1670 Bohuwěr Ludovici, syn slawneho Bartskeho fararja, kiž je jako rektor slawneho gymnazija Kasimiriana w Koburku a slawny wučene zemrěł.

† 1892 kantor Bojt w Žylowje.

Pětr Młónk za Janom Sleńkarjom.

Kak derje je, štóž zhórnje wuúdże
Kaž ty, mój luby Sleńkarjo,
Kiž do njebjeskoh' raja dóndże,
A je, hdźež Boži jandželjo,
Tón wěsće wjacy njeżada
Sej na swět do toh' hubjeństwa.

Te punty, kiž Bóh dał ći běše,
Ty ženje njejsy zabrjebał;
Hlaj, wšudžom, hdźež ty bě a dźěše,
Sy přeco rady powědał
Wot nasoh' luboh' Zbóžnika,
Kiž za naš hrěch so morić da.

Proš Boha tych, kotříž hidża
Tu nas to małe stadlesko.
A kiž jo jara njerad widża,
Hdyž my tu zaromadźimy so:
Dźak Bóh, zo tu njebjesa
Nam tola zamknyć njemóža.

Komuž pjenjezy rostu, tomu też přeceło rostu. Přisl.

*

— **We wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0, thermometer we dnju +18. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer w nozy +9. Wuhladaj na přichodnje wjedro. — Po powěsćach wjedratiskich wobkhowanych rjany, cžopły a přihjomny nahnjesći cžas hischcze dłže. Nad ranšej Europu sylna wyschina leži. Nad pokosnjej tobornu wyschinu leža. Wot tam pschikhadża derje pschehrěty powětr. Dokeľ je polnoc wažiny ninto cžahaja, pschinjeju nam jich wulěžli druhdy hnadny dešcžik. Ale z polnocy symnych powětrow njedulo, dokeľ nižim ich pschihlapkowi saradkuja. — Jutše sobotu je nadża hlónczko 6,38 hodź. a khowa so 4,39 hodź. Měsacž skhadża pop. 4,27 hodź. a khowa so rano 4,13 hodź.

— **Kermuscha** je njedźelu w Bukezach, Dolnej Worschezi, Hrodźiszczu, Khrósczizach, Kotezach, Nošczicach, Radschowje, Sślepom, Schprejzu a Butranczicach.

— **Wosebite autobuhy na Budyško-Wósporiscej cžarje.** Kermuscha dla pojědu njedźelu 28. oktobra na Budyško-Wósporiscej cžarje sležkowace wosebite autobuhy:

S Budyschina, dwórnischcza	9.50	14.20		22.10
do Worzyna	10.25	-14.55	19.30	22.45
do Kotez	10.35	15.05	19.40	22.55
do Wósporka	10.40		19.45	23.00
S Wósporka	12.35		20.00	23.10
z Kotez	12.40	18.00	20.05	23.15
z Worzyna	12.50	18.10	20.15	23.25
do Budyschina, dwórnischcza	13.25		20.50	24.00

Nimo toho z Barta do Hrodźischcza: z Barta 15.17, do Hrodźischcza 15,27; z Hrodźischcza 17.28, do Barta 17.38 hodź.

— **Autowa cžara z Budyschina do Wósporka.** Jedne cžažny jězdow 1, 1a, 2 a 2a na Budyško-Wósporiscej autowej cžarje su někotre mjenischinu sajšcho położene. Jězdne cžažny su z wupowěstnjenych jězdnych planow dowidżecz.

— **Schtwórtk 1. novembra sapocznje Sarrassani we Budyschinje!** Hižo poběhuje so na jěchanischczu Husarskich kasarnow Sarrassanijowy mózny stan, wupschestrěwaju so dothe hródże a konjeżny. Srjedu Sarrassani swoju hóšinu hru w Khocžebuju skónczi. Schtwórtk dopołdnja pschijědu awta z 48 lawami, 14 tigrami, mózsimi lawami, leopardami, Nilskim konjom, wosebite cžažy z 21 indiskimi słonami, 200 konjemi, stadami wjelbłudow, zebrow, buwołow, bykow atd. do Budyschina a napjelnja konjeżny a hródże na jěchanischczu Husarskich kasarnow. Sswła wo 450 exotiskich cžłowjekow je wschčch dželow swěta saczehnje do Budyschina: Chinezja, Japanzy, Indojo, Arabiży, Mulattojo, Cžornuchojo, Cžerkežojo, Grušinianży, Indianży je swojim wlodkom „Wjelkym buwołom“. 15 000 elektriskich lampow wobswětła wječor Sarrassanijowy stan z magiskim zwjetłom, 100 hudźiznikow sapiśta: „Sarrassani wotewrja!“ S dnykom 1/8 hodźin policzi so schtwórtk prěnje pschedstajenje „najrjeńscheje wustajenży dweju swětow“. Po nashonjenju so we wschčch městach wopytowarjo do zyrkuża cžiščcza, tak ruče hacž je so dopokasało, so Sarrassani pschedstajenje policza, kajkeż w druhim zyrkuzu njewidża a tež njewobhladaja. Tohodla je derje, zebi k prěnim pschedstajenjam liščiši wobstaracz, pschetož na tódły pak wobsamknje Sarrassani swoju Budyšku hóšnu hru 4. novembra. Nichtó njepschewośmje risko, hdyż zebi hižo někto liščiši k prěnjemu pschedstajenju kupi, pschetož nowiny zyłeho swěta, Hamburgske, Lübeckie, Kielske, Rostockie a druhich městow jenamyślnje pisaju: „Sarrassanijowy program, dźiw wschčkich dželow swěta, je wulkotnje rjany!“ To je tola dosć rukowanja. Tym pak, kotliž so kondża, może so radzicz, so je Sarrassani jaho dale cžahnył, prjedy hacž su wont k wopytej so rozsudźili. Postajene dny hóšnych krow dźeli nawschčkich w dźenjernischim cžišcze. Wutschkajcze sebi tele rjadki a sfhowajcze je zebi!

— **Ssmjertny pschipad.** Snaty Budyski měschčan a wobstodnik, knjes kožowy wikowar Maks Hiller je we nozy wot krjedy na schtwórtk po dołhim cžerpjenju wumrěł. W lěcze 1896 je Shorjelja do Budyschina pschischedschi stwerni na Jerjowej hrjebu kožowu wikowarnju kotruż pak w lěcze 1924 powjetschernu na Swontkowu Lowsku haju 42 pschepokoji.

— **Sašo tydzeńk nažrjeżowanja dźěći.** S nažrjeżowanjom schulskich dźěći w měsacu Budyschinje so wot pónđzele 29. oktobra pokraczuje. Wschednje dostawa jenoż 450 potrěbnych dźěći.

— **Sswobodne mjasowe jětki (Freibank) w Budyschinje.** Sswobodu 27. oktobra, dop. wot 8 hacž 10 hodź. wotedawa so fyrre howjaze mjaso, punt po 40 pj., fyrre swinjaze mjaso, punt po 50 pj.

Józef Knap:

Mužoje a hory.

19] (Pokračowanje.)

„Tehdom so mi wupraji, so, hdyž je cžłowjek strowy, njetrjeba Boha.“

„Ja bym zebi też hischcze njedawno nješchto tomu podobne prajił.“

To sejda so tak, jako byschtej ta jerosć a konnidnosć w cžeći nětko byłej z jeho maczerscheżinu.

„Pschidraże so bjez k nam?“ wopraschа so prědak.

„Hdyž wuidu wottud.“

Hdyž wuidu wottud! Wonka běsche nětko pschedewschim kłónczny cžas polny wónie. Schtomy kcžichu. Husty powětr, kajkiż bywa w meji pschi nawjecžorach, cžejuješche so w kótlinje pod Połudnjom. Kokule pschekótkowachu se lěsa do lěsa, wokazju. Někto hižo wukhodżachu na pastwu też skadła jehnjatkow a howjadełow. Nad sabjerjnymi polemi, wuskuschenymi wot wětra do běla, wiżachu siskowronczki kaž duch swjaty, kiž wsa jomu na so podobu ptaka.

Někto běchu sešene niz hižo jenoż jimuhi pschi wodże a pastwinje mjes lěsami, ale wschitko, wschitko pod módrej njebjesu tiktoninu. Wjelcži i z cžjerdami wukletowachu se starych kolcžow na fahrodże kwěikam a zlónzu napschećo. Bycz też tak swobodny!

Puče wukhowarjow do hór, do tich blišich a cžuwjech, też do tich, kotrež so módrichu daloko na wobzoru A Rach, wobrjedża dołomy cžescheše jehorki, se spiawami na jolmach, wka se wsch'cžiši najhlaščha.

Hdyž wuidu wottud. Róbny statok jako by z daliny wokat, schéra zlowa se cžekanami bjez wobrazow, jenoż se nabožnymi hrónczkami, bywaju je hrjedżischczom Kwěta. Na dworje wos a stary pluh. Walka na fahrodże pod jabłonju. Kosy japowěschene na hrjedże pod kólnju. Ach wjezy, hdyž jatw je budże bracz sajko do rukow!

Hdyž wuidu wottud! Jenoż so by w jenicžkimaj holczazymaj wocžomaj cžišty był, prosty podhlada. Njepodiwliuje Hana Kowaczicžowa ani na wokomik wo jeho njewinowatosćach?

Schto dožyła ludžo praja, schto Petrowicez, schto pola Rahałkez, Hjaranez, Krischkez, schto bacza Nejucha, schto Hermann? Njeje psched nimi swohanjbjenu na wěki? Schto Pawoł Mudrol, hdy by tu był?

Hlej, kwětna spravnosć, ta ludżaza błasna a mylna, je kschiwymi stopami! Hdy by so Bóh mšt tak mylicz we swojich wězach, hdże by było pohjednje sastace sa cžłowjeka, noschcajeho na bjedrach fschitwdu? Cžehodła je tele dopuschczicz? Hdże je Jano Petrowicz, je-li žiwy abo njeje? Schto je po śmjerczi?

Błasna wežinosć! Cžłowjek dyrbi so jenoż prózowacz, bycz bliže a bliže tannej njewuschkownej wětrosći wschčch wězow, z kotrejž je Bóh. Byez bliže tomu, kiž je wobstajnje mjes nami. Byez bliže Bohu, kaž hórki korjeń na horach.

VII.

Cžišche, po nawjecžorach, po kwěsdnatych nozach, wleku so sežimy po dolinje, na horach šmětkoli so khajaze drjewo, kowa kuta na wuworetu. Hu—hu, hu—hu—hu—huuu. Je-li na šwěcze schto bóle strukli wischeho nad wołanje sowy psches wjecžornu cžišcžinu! Wěda tomu, schtóż je so pschi wjecžornych smjerkach sabłudził w komoze bjeskonczneho lěsow, schtóż je so samuzlił w lěsnej dolinje. Ně, ně, njeje nad to, byez w nozy zyle blikko wby, zyle wotsal hór.

Schtó to pali wobeń na Kónczitej horje a schtó tam jady pod Krakowej Holu?

Janoschikowy duch salčnje do klina hór wot khotmzow pod Veternu Porubu a schlimpori so po žiwotim kraju. Wostawy hórskich chłopzow, rubježnikow a lěsnych piratow, hdyž su z hutcheje hakożli njesapraskko, wusmuhuja na sthowane lěsne puczišti a schczežki, znate jenoż jim. Ssy błyschak krótki, podusczeny hwizd?

Lěży mjelcza, lěży bu žiwe.

Ruhježništi splah njeje wumrěł, taji so w žywalonjanskich prózdnjenżach, w njesnatych jamach nad Demjanowej, we tradizijach luda. Oho, schtó by njewědźł powěsćam wo pokladach? Stawcza a zebła so w nutrnje semje. Lěży nad nimi schumja a zórko pschi nimi spewa a bórbota. Wiewory howrja w symje a mjeczele sakhodżeja. Kość hwisda z nalcza. S nasymu so lisco roni, njes tym so wone spaduje pschez nje. W nowem mjeczenju lěża pschepaduja so wot wěkow do wěkow.

Ale schtó pali stajnje wobnje w lěsach tam pod Krakowej Holu?

Wobche to na konzu symu, hdyż na hermanku w Razomberoku pschijědowny so w cžimnosze korczmy k horbacej Wodżikowu, žwiniazemu pastyrjej, dźiwnemu muž. Starschi, rostorhany, trochu njewěšleho pohladnjenja. Mjeńsche trochu tich wow nohu, napadowasche na nju.

S wotkel pjecza je?

Pastyř, so z Luczkow.

Njesluch so na tele zkowa po korczmje rosklady a pschisununy zwój sklcžeł bliže k Wodżikemu.

„Tak wdźimy, z Luczkow“, prajesche pschi tom.

„Cžehodła ješe so praschał?“

Muž z hubjenej nohu njesda so tu byez k woli horbacejowje wežinosće. Haj, poczinaschče so jako by jemu na pastwjerjowych wotmokowach nicžo njesalężało.

„Sm. To je pschipad. To so wopraudże pschihodži.“

„Schto dyrbjało so pschihodżecz?“

„S Luczkow! Hdże bych też to był prajił! Tuž smjecze Hanowjki delimu?“

Nětko běsche na horbaczu, so by z tych dweju cžinił tuho wědżazeho. Tak hinje so praschecz pastyrja, kiž tam kaž dołho wuhanja drobny skót! Dyrbjesche so napicz, so by zusnutej pschewótrje njewotrubnył. To je cžez!

(Pokračowanje sležkuje.)

S **Budyšez.** Jutrje zbohtu popołdnju we 3 hodź. poleći so jadladny kamjeń za wowotwar nascheje schule.

S **Wotsankez.** Sćrjedu wjeczor 3/4 9 hodź. sta so tu wjesołne njeswoje z automobilom. Pschi wjeznym wuješe so automobil jeneho Drježdźanskeho generalneho agenta na hubjenym puczu wobšmuny, pschekama kamjentne stołpy pri wotkrjenym wobhrodzenja a wosta sa njo wisoko. Prědnje kolo a motor wisachu w powětrje. Automobilist kaž tež jeho schodny woteńdze.

K naschej wječerawschej powěsći, so je ratarski kral w Nowej Wjesy dweju konjow namakal, ja dodać, so je jim wobhrodźenja konjow ryzo najenka Belera w Delnjej Woleschnizy we wokrjesu wuhlědźili. Belger je žebi hižom po nowszej kontjow pschischol. Najprjedy žebi myslachu, so je wumjeznowazaga dźiwadlowa skupina konjej tradnyka. Sću wšelesili, so staj so konjej wudobiloj. Nadźijomnje wšelesili namakat też pomerne myto dostanje.

S **Kamjenza.** W pohlednim cząsu su so pschipadły wuknje pschisporjte, hdyž towarstwa sa plahowanje maleho ptactwa a zjerjenj dowolnosće sa wustajenja ptoch hakle nětko dwe pschez jich wotewrjenjom na hantlke hejtmanstwa wotwołachu. Mamy na to pokasacz, so maju so po sakonju postajenje w schitke stórne wustajenja z najmjenscha dwě lěće pschejdźeć, dokelž hewak njeje możno, namjeły wo dowolnosć toskich wustajenjow w prawym cząsu podacz.

S **Kamjenza.** Sćrjedu wjeczor we wosmej hodźinje na nowej Budyskej dróhi kowaŕ Wilhelm z Brězyn z swojim kolom smjerjoši. S jeneje kčzownosće bješe wone cząhnjene nascheho pschipotožschakom wujała. Wšelkim, kiž pola kowarja kola kwasu wjemjesche, zahe do pschipowschała a padze. Wón so jenož na hołpku kranł. Dokelž pak jeho widliskcza zajachu, na ramjo z kčzownemi cząsti, dyrbjachu jeho do Milosinwa wokolow dowjesć.

S **Soulschez** pola Kulowa. Jutrje zbohtu zwjezi tamnym pokubłeŕ Pětr Mark se swojej mandželskej Madlenu rodź. Kralic zlěborny mandželski jubilej.

S **Kulowa.** Jutrje zbohtu 27. oktobra zwjezi tudomny rólny wikowaŕ Hermann Priemel se swojej mandželskej Hanju rodź. Möllerez z wjele zlěborny kwaź.

S **Laza.** Wječera schtwórtk dowolnia nježenjenju. 25 lětnu ratarsku dźelačerku Lenu Schweiberez z nadźeje wšu Boże ruczka zaja. Wona ma polu knježeno dwoch sa pohonczom, kiž worazche, selo mutskkadźesche. Pschi so nadobo doshada, so holza wjazy za nim njeschesche. Luź so wohladny a widźesche ju leżu w pohledninu zmjenju. Holza bješche dotal strowa była, jenož tón dźeń zu kusk hlowa bolesche.

S **Borschcze.** Dokelž je wotmylene wutwarjenje Nikolsko-Budyskeje dróhi, je wokrjesny wyschnoscz tu njedawno pucze wumjerjowała. S wopredka ma so dróha wot Borschcze k Wukranczańsko-Lipinjanskemu dale na Dubom hacź k sasskej njesy pola Sudora. Dróha by potom z Nikeje na Mikow, Borschcze, Kom do Budyschink wjedła. Wutwarjenje runeho cząsta dróhi wot Wukranczańsko-Lipinjanskeho puca na Lipinski, Kamjentnu Wólschinku hacź do Sprózja je hakle na poldrjschi cząs poskajene.

S **Djdwina** p. Slepeho. Sobotu 20. tuteho měsaza je swojej woczi na pschezo saudželik nasch prjedawschi wobsedźeny schołta Hans Lejnik-Habrink. Wón je 30 lět jako gmejnski pschedstejezjeŕ wohnudy swojeje gmejnje wodźił a za jenje lěpsche so starał. 40 lět je se zmjerzom był z wobdźełnych ludźi wujednacz pytał. Hischcze wjazy lět je naschej zpołwinej wohnadže jako sastupjeŕ a starschi słužił a we wschěm a pschi wschem zwojej zwórnej zerbnosći wuznatowje so sjewicz dał. Swój cząs zjiwjenja bješche wowjeraŕ Serbskich Nowin a nascheju pobožnju cząsopisnow. — Dokelž bješche so jemu psched 7 lětami jena rucza pjecej wjacy dyrbjała, wjazy wokolo khodźicz njemóžeše, ale dyrbjeschе z wopschom jěsdźicz. Tak też je hižo dwe wosmjenje swojeje starosty 82 lět 4 měs. a 17 dnjow, a bu wosrjem z wulkej częscju k pohledninu wotpeczinkej pschewodźany.

Z Łužicy

S **Zitawy.** Zyrkuz Saraszani, kiž wot pjatka hacź do sondźele w naschim měsće swoje hóstne hry pschedstajichu, měsesche wulkotny wuspech. Pschi pjecich pschedstajenjach bješche zyrkuz stajnje wupschedany. Dokelž stan wšitke 9000 pschihladowarjow wopschija, dha je nehdże 4000 wopscheow zyrkuz wopytało.

S **Zitawy.** Wot pohledneje sobotu je so cyrjelowy wobsedźaŕ Gustav Hulbich na Frydlanskej dróhi zbohli. Dołha žebi, so je jemu znadź nětkajke wjesołe swadźiło.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Freiberka.** (Sakzudżena). Pschihażny hud we Freiberku sażudźi 18lětnu hospodarsku pomocnizu Johannu Reuschere z Merschcz dla spytaneho mordarstwa se cyrkwinskim tłoscziarjom. Wona bješche jeneho ratarja, kiž bješe ji jeje njepschichilnje zjiwjenje wumjetowaŕ, morica tak a bješche jemu jěd psche wulke myschе do jědże namischała.

S **Grabina** pola Kalawy. (Ssmjertne njesoboże je na wjesołym kolom.) Njedźelu popoldnju poda so motorowy wós z Grabina do Sornowa. Pschi jěsdże pak so wobdźełanemu kolu pukny a motorske kolo so pschecziwjeny. Wosła njeschanjeny, ale jeho pschewodźeŕ, kiž na wozu sedźe hedźesche, bu tak cźežko sranjeny, so w Grabinskej khorowni wumrě. Mortwy je wěsty Hollmann z Strobiz pola Khoczebuza.

S **Jawory** w Schlesiskej. (Schkoda we wotpalenym wobsedźe firmy Hanke & Co. w Jaworje, wo kotrymž smy pisachu, nětkle 20 000 zentnarjow zita a mnoho wobusmalika. Wopalnu schkodu wobliczeja na nětkle mi-jon hriwnow; wona pak so je sawěsczenjom narunna.

* S **Barlina.** (Letaŕ so spalił.) Nataŕ z sportskeho wutworu popołdnju z Flamingerskim letadłom nad Starkenpołdźiskom spaleneho z rosbitkow wuczeczechu.

* S **Merseburka.** (Lubosczańska strachotina.). Wutoru rano wokolo 1/28 hodź. tkli 23-letny muzikŕ z njeje Hany Gitterez a krani ju cźežko, so bu wona hnyhodźe tež bórzy w khorownі zjiwoje zjiwjenje wudycha. Pschicźina strachotiny je, so je holza, z kotrejž Sowada dokelž bjsche wón dźesći cząs bjes dźěła a bjesche so khětro do zlokanja narowczył z holzu krudowaschе.

* S **Perleberka.** (Smjercz z phnom.) W lěkarni jeho je bydlenja w Perleberku namakachu mandželsku finanzneho wobkhodneho asistenta Scholtу a jeje 11 a 13 lět starej dźesći mortwych. Wschitke tři wosoby běchu z phnom sajezowzerne. Dwaj njezju mohli wyschecz, hacź so wo njesbohi pschipad abo wo samomordarstwo jedna. Mandželski bjsche so hobotu na wzy podał a njebjesche so w nozy wrócził.

* S **Warnsdorfa.** (Po sthodze dele padnyła.) W Nowych Kichibižach padże wobydlerka donu za khudych Maria Discherowa z kubineho sthoda dele. Jeje sranjenja bechu tak cźežke, so wona bórzy na nje wumrě.

* S **Prahi.** (46 šmjertnych wopornow.) Rumowanje dźela na mesnje Prażiskeje sahajnjenišeje katakrofy sa dostónczene. Njedźelu psched wjeczorom su 46. cźeło i rospadaukow wuczahnyli. Mjenja, so je sicźon šmjertnych woporow wjazy njepowinschi.

„Na Ex-khedivu Ismacia."

Wobsidije wotkadźenje. Wjso 50.000 puntowskim doziwjenišim podźelom sa kujeżerisku hwjezdu.

Hižo najajtra pschewodźachu Ismacia, kiž bě žebi wuski dźeń zwojeho harema bobu do zusby wsaf, na łódź, kiž dyrbjesche jeho do Neapla dowjesć. S tuhym haremom, tehdy je schtyrjoch żónskich a zyły pichižoutkich wobsteja, pak jeho w Neaplu nochcychu pschijeć. Tak njeschosa jemu nicźo druhe, hacź so w Konstantinoplu sahajdlicź a tam jako cźichi cźłowjek — wopuschczenz, sabyty — zwoje dny wobsamknucź — jako wowor parlamenta, kiž njebě žebi ważił.

Listowanje.

K. M. Měnjenje sastaraczerskeho hamta, so polske hudźiwstwa sa nemskokatolskich njebjeklaja, njetrjebi. Njemandźelski nan może so pschez sastaraczerja (Vormund) w mjenje dźesća wobstrowacź a to na polskim hudźiwstwje, hdyž hudźi. Najšerje je, so je sastaraczer hischcze ras z tudomnym hudźiwstwom, kiž. Se hdźeż, wobsi, so hudźiwstwo wuswobodzenje wobstaraczi. Wobsah stawby ma hudźiwski sapisowaŕ sapisowacź a wschě podźelki maja so na polske hudźiwstwo pósłacź z prósstwu, so bychu dźesću khudobne prawo spodźili a jemu polskeho prawiznika jako khudobneho prawiznika pschipokasali. Mjes Polskej a Nemskej wobsteja nastupajo khudobne prawo po statnym sakonju wotpowědze wuzmjenjenja.

W. C. Wobsebite schule so bibarjow wobsteja we Drježdźanach, Desjanje, Detmoldze, Wróclawje, Giessenu a Nowej Tsekeni (Neustrelitz). To dyrbi Wam doźaha. Wschitke dalsche shonicze tam. Też napisajcze na tute schule a dajcze jej wumenjenja a pomery pschi pósłacz. Tola możeze też doma pschihódnych mischtrow namakacź, kiž Waschemu zynu k wuschitkomu bliskaschemu wuznacza.

H. B. Wesła staroba sa wuczobnika njeje pschepisana za tehu, kiž dyrbi po dotalnym zjemjeskim wuschinju swoje powokanje nawukowcź. Prasche so jeno, hacź so mischter namaka, kiž jeneho tśiezeliterneho za wuczobnika abo volontera pschiwsmje. Dalsche wuczinjenja stawaja po mjes mischtrom a wuczobnikom zamym, dokelž je tutón połnoletny.

P. E. Wulkosć starego pruskeho lenu (Hufe) nam znata njeje. Najlepje Wam to katasterowy wumjerjeniši hamt rozsadźnje. Dotalne pruske jutro mějesche 180 kwadratnych prutow, po 12 kwadratnych stopnjach. Wojnamjenjenje jutro so jakoriwjo wjazy njetrjeba, jenož hischcze hektar (ha) je swojimi 100 aram a dalschimi dźelami (100 kwadratnych metrow). W pschereźku liczi so pruske jutro schtwórcz hektara. Prjedawschе pruske jutro bjsche runja 25,532 aram. Tak bychu 4 pruske jutra było wo 2,128 arow wjetschе hacź 1 hektar. W Sakscze je tu a tam po kórzach licźi, je 2765 kwadratnych metrow.

H. L. Hdyž sće hižo jene léto dołho meblowanu jstwu wotnajał a to z dowolnosću wobsedźerja, hnuż Wam dalschu dowolnosć po § 29 podrunikow schkitazeho zakonja jenož z wažnych winow zapowědźicź. Wobstaracze so na podrunju hamt. Hacź dotal žana wina njepschedźeli, Wam to zakazacź.

Najnowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutrischu zbohtu:** Sło pomjerjenje a do wjecznja dawa, też bitze khłodnischo. W Jendželskej so deschcznje a wotłanje mike wjedro.

*

S **Wróćławskeho regimenta cyłko 7 staj so psched někotrymi dnjemi dwaj wyschschej ličeraj wotkazałoj, kotraj staj swojeho kompagnijoweho wjednika wobkradnyłoj. Sastojnizy namjelnje policije czekanjow wuzjedźichu. Zaneho wupuczа njewědźo, staj ho wonaj se khužbnym revolwerom zastrělioj.**

*

Wyschi zwonka khužby Bauer, kotryż je sa czas wójny němskemu generalnemu stabej pschikhłuschał, w nowembrie jako wojerski a pschekupski radowaŕ do khužby Nankingskeho knjezerstwa sastupi. Wyschi Bauer je wjeschku liczbu nětkulischich offizierow jako zobudźełaczerjow nałak.

*

W Bostonje w połnocnej Amerizy so boja, so je so amerikanska tankowa parna łódź „David Creed", kotraż je se Samaranga na kupje Jawje 1. oktobra z postajenjom do Filadelfije wotjela, z zyłej wobsadku pschi kylnym wětrje 15. oktobra na Atlantiskim ocanje połesła. Offizierozo parnoje łódje „Carnifaza", kotraż je do Bostona pschisła, praja, so je 14. oktobra na „Carnifaru" schkrowe wusne powěsće popadnyli, kotrejž běchu so z łódje „David Creed" wupósłałe a prajichu, so je łódź nóri.

*

W japanskim pschisłuschnym měsće Wakkanaj je so je wołniom 700 domow sniczilo. Schtyri wołoby su pschi tym z jiwenje zhubile.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć" změje srjedu 31. wiłowca (reformaciski swjedźeń) wječor we 8 hodź. schadźowanje. — Schtwórk 1. nazymnika je zaso rjeńwanska hodźina pola Stawego. **Předsydstwo.**

Bukecy. „Sokoł" nahodźi a start zwjezuje sobotu wječor.

Hornja Hórka. Towarstwo „Lužica" změje njedźelu 28. oktobra wječor w 7 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Nowakec hosćenu. Dowěrnicy so proša, to wšém sobustawam wozjewić. We bohaty wopyt so prosy. Hosćo su lubje witani. **Předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wuběrk mataj srjedu 31. oktobra 1928 popołdnju we 2 hodź. zhromadźiznu w Serbskim Domje w Budyšinje. Kóżda jednota z njech swoje zastupjerstwo ważneho porjada dla wěsce posćele. — Předsydstwo Zwjazka so hižo hodźinu prjedy zeńdże.

Starosta.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónjedźeln nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejownі w Serbskim Domje.

Hłowny redaktor a zamodliwy za politiku Marko Smolerjo w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dokonz w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Barth w Brězowcu. Za nowěstki: G. Janak w Budyšinje.

Při Mjasow. jětkach 5

Dospołne wupředawanje

dla dospołneho spuščenja wobkhoda

njeje žane saisonske wupředawanje, žane inventurske wupředawanje, žane wuprózdnjeńske wupředawanje a žane presydleńske wupředawanje.

Naše wupředawanje ma za zaměr dospołne wuprózdnjenje, dospołne předawanje našeho hobrskeho składa.

Tohodla kupujće nětk Waš zymski mantl, Waš wobleč, Wašu zymsku jupu, Wašu dźěćacu drastu

nanajtuńšo we

Drastowym domje w Budyšinje

Při Mjasowych jětkach 5 Leo Häußler Při Mjasowych jětkach 5

Jenož 4 dny Budyšin

w Husarskich kasarnach.

Premiera: **1.** novembra 7.30 hodź. štwórtk

Skónčenje: **4.** novembra

SARRASANI

14

ważnych wozjewjenjow

wobkedźbujeće-li je, Wam wone

wjele mjerzanjow zalutuja!

1. **Hans Stosch-Sarrasani** njeje, kaž so přeco zaso rěči, na puću do Ameriki so zatepił, ale wjedźe přeco hišće wosobinscy, jemu samemu słušacu jenički prawu „Najrjeńšu wustajeńcu dweju swětow", kotruž wón nětk 1. novembra w Budyšinje wotewri.
2. **Pomjenowanje „Najrjeńša wustajeńca dweju swětow"** je čestny titul, kiž je sebi Sarrasani při swojim dwělenym hraču w južnej Americy dobył, a kiž jenički jemu samemu přisteji.
3. **Sarrasani njeběše** ze swojej „Najrjeńšej wustajeńcu dweju swětow" hišće ženje w Budyšinje a njemóže tež w přichodnych létach wjacy do Budyšina přińć, dokelž dyrbi zaso we wukraju hrać.
4. **Sarrasani twari** swoje stanowe městno w Husarskich kasarnach. Wón přinjese swoje cyłe, **dospołne, njedźělene** předewzaće „Najrjeńšu wustajeńcu dweju swětow", wobdźiwanu a wostawjenu w Americy kaž tež w Europje. Wšě žwanjа wo dźělenju Sarrasanijowe wustajeńcy su hłupe a wopačne.
5. **Sarrasani je** sebi we wšěch městach, hdźež je hrał, ze swojim programmom bjezpříkładne wuspěchi dobył. W Budyšinje chce wón hišće lěpje hrać a něšto předstajeć, štož budźe woprawdźe jenički w stawiznach cyrkusa.
6. **Sarrasanijowa hostna hra w Budyšinje** traje jenož štyri dny. Podlěšenje njebudźe techniskich přičinow dla možne. Njech sebi tohodla kóždy kartki za přenje předstajenja zwěsći.
7. **Stwore wječorne předstajenja** započnu so pola Sarrasanija z dypkom 7.30 hodź.: štwórtk 1., pjatk 2., sobotu 3. a njedźelu 4. novembra.
8. **Dwě popołdnišej předstajeni** budźetej sobotu, 3. a njedźelu, 4. novembra w tšoch hodźinach. Při tom płaća dźěći na wšěch městnach wot dweju hriwnow sem jenož połojcu.
9. **We wšěch předstajenjach** popołdnju kaž tež wječor so kóždy raz dospołny program wuwjedźe. Wše dźiwy wšěch swětow. Mjez nimi n. př. indiski akt z 150 fakirami, rejwarkami z hadami. Gugurusami, arabiskimi akrobatami a wš. dr. Dale: hermank we Pekinku z 30 khinsk. keklerjemi, promjenitymi akrobatkami, tibetanskimi gladiatorami, mongolskimi jongleurami z „čertowymi" widličkami a 60 khinsk. rejwarkami. Dale: australscy drjeworubarjo. Dale: „Dźiwja Amerika" z 21 woprawdźitymi Indianami je. ničkimi kiž w Europje puću pod wjednistwom wjednika „Běły buwoł" z 150 cowbojami, dźiwimi jěcharjemi a z pěknym indianskim baletom. Dale: Japanskich mjez nimi sławnych kekleriow na křiwym powjazu. Dale: wulkotny balet z 80 rejwarkami Dale: stary mišter Schuhmann z tšjomi dresěrowanych koni. Dale: Burckhardt Footit, klasikař wysokeje šule w jěchanju. Dale: Mayer-Florio na „šulskim wjelbudźe". Dale: powětrowe trupy Artonis a Kansas. Pola Artonis: Elwira, jenička žona, kotraž dwójny salto doprědka wjerći. Dale: stawni clownojo hdźež móžeće so do sylzow nasmjeć. Dale: mały Francois lubušk dźěći wot Islandskeje hač k Indiskej. Dale: direktor **Hans Stosch-Sarrasani** ze swojim stadłom indiskich elefantow. Dale: pak polarske mjedwjedźe pak lawy abo tigry. Dale. mórske lawy. To wšitko widźiće w kóždym programje.
10. **Wustajeńca zwěrjatow** budźe: njedźelu 4. novembra wot 11—1 hodź. Zastup jenu hriwnu, dźěći 50 pj. Sarrasani pokazuje we swojej wustajeńcy zwěrjatow zoologiske bohatstwa, kajkež žana zoologiska zahroda swěta pokazać njemóže, m. dr. 21 indiskich elefantow, 14 kralowskich tigrow, 48 lawow, 12 polarskich mjedwjedźow, 200 koni atd. Bjez wosebiteho zastupa je z wustajeńcu zwěrjatow zjednočeny: wulki koncert, wuwjedźeny wot sta Sarrasanijowych hudźbnikow a předstajenje 21 woprawdźitych Indianow z wjednikom „Běły buwoł". Dale: předstajenja kaukaziskich „čertowych jěcharjow".
11. **Wobstarajće sebi z časom kartki** evtl. telefoniscy. Doprědkapředawanje: Cyrkusowa pokładnja wot dop. 9 hodź. Telefon: 2296 a 2297 a Ernst Hentschel na Dźiwadłowym naměsće; telefon 3610. Najtuńše městno 1.— hr., najdróže městno 6.— hr. **Žane předstajenje hišće njeje wupředate!** Je-li doprědka wšelake městna wjacy njedostanjeće, wobroćće so wječor na Cyrkusowu pokładnju.
12. **Šule**, kiž pod wjednistwom wučerja popołdnišе předstajenje sobotu, 2. novembra, wopytaja, dostanu potuńšenje: 1.— hr. za dobre městno k sedźenju.
13. **Wobydlerjo wokoliny** w najwjetšim wokrjesu maja składnosć, předstajenju Sarrasanija w Budyšinje přihódnje wopytać a njesmědźa tutu składnosć skomdźić, dokelž Sarrasani w přichodnych létach wjacy njepřińdźe. Wosebite čahi, wosebite omnibusy atd. smy do wšěch kónčin zarjadowali. Wobhońće so na postajenych městnoscach: pola železniskeho zarjadnistwa, předstejićerjow stacijow, pósta, nowinow.
14. **Potuńšenje jězby na železnicy** k hóstnej hry Sarrasanija na sćěhowace wašnje dostanjeće:
    a) Towarstwowska jězba: potuńšenje 25 proc. znajmjeńša zdalenosć 30 km, wobdźělenje znajmjeńša 30 wosobow.
    b) Za młodźin, zwjazki: potuńšenje 50 proc. najmjeńša zdalenosć 10 km, wobdźělenje 10 wosobow a wjacy.
    c) Jězba šulskich: potuńšenje 50 proc. za šulerjow a studowacych z wjednikom. Wobdźělenje: znajmjeńša 10 wosobow.
    d) Njedźelske kartki.

Wšitcy do

SARRASANI

w Budyšinje w Husarskich kasarnach

Jenož 4 dny

Sobotu, 27. oktobra t. l., započnjemy z točenjom našeho wubjerneho

dwójneho kózłoweho piwa

Tutón wudźěłk ze swojej wysokej zakładnej słodźiznu je wosebje dobra družina a derje tyje. ◆ Poručujemy tohodla tute piwo naležnje

Budyska piwarnja a słodźerńja / akc. tow.

Tunje

tofle

dźěłace — 90, mužace 1.20, **95**

žonjace pj.

Heinrich Mohr

w Budyšinje na Žitn. wikneh

Vogtl. Madras- **gardiny**

Płachty na sofy, łoža a divany ruby na blida, wóskowane ruby; łožace šaty najtuńšo

J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10

— Serbske posłužowanje. —

Hygieniske wěcy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stałčki, podłožki, pjeluchowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš. před Šulerske. wrotami 9

Butru

stajnje čerstwu

Najl. čajowa butra, njeselena . .	kusk 1.25 hr.
Najl. **mlokańska taflowa butra,** łohka selena	kusk 1.25 hr.
Dobra **mlokańska butra**	kusk 1.15 hr.
Dobra *butra na blido*	kusk 1.10 hr.

Jeja

stajnje čerstwe a přeswěčene, štuka 15 pj. po wjetšich dźělbach tuńšo

Wikowarnja z butru Kunella

na Bohatej hasy 16 **Telefon 3384**

Skazanki do domu so kóždy čas darmo wuwjedu.

Trjebaće-li

kmótřace dutki

dha dźěće k firmje **F. A. Trumpler nasl. R. Voye**

w Budyšinje jenož na Katolskej hasy 6

Přez 30 lět mam za to wosebity wobkhod

Wobkedźbujće prošu moje wukładne wokna

Přesiwane přikrywy čisty, bźěłom **Pawoł Kórn** na Hóśe hasy 21 w khorobu. kasy

Kón je na předań w Nowej Wsy č. 3 *pola Njeswačidła*

Kruwa

z čelećom je na předań **w Mješicach čo. 32 a.**

Dobra wysokosuć. **kruwa** je na předań **w Hatach čo. 8 pola Worklec**

3 čorne spicy

2), lěta stare, mał. rasy, dobre a tažniki, su na předań pola **Pazeret w Kopercach p. Pomorc**

Poskićam:

ćelace mjaso .	punt **1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt **1.00—1.20** hr.
swinjacy brjuch . .	punt **1.10** hr.
howjaze mjaso .	punt **1.50—1.20** hr.
mjasowu juchu	**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kolbasu .	**10** pj.
kolbasowy šmalc	**0.60** pj.
čople kolbaski	**10—20** pj.
wšelaku kolbasu . .	**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje

rěznišk. mišter, na Šuleńskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Wobhladajće sebi hnydom moju

rěčadłowu wustajeńcu

Wokoło 60 aparatow na składźe. Přez hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy dobru tworu po jara nizkich płaćiznach.

J. Schiebak na Mužakowskej drózy 4

Wuporjedźenja z rukowanjom

Wino z jansklića jakodow

słódke, wolnjowe dessertowe wino

Hornjołuž. sadowa błóńa w Budyšinje na Kralowskim wale 10 Telefon 3135

Polstrowane meble nakładne matrace klubowe meble kožane meble

kotrež sam zhotowjam, poruča

Otto König w Budyšinje

před Mjasowymi jatkami 3. Tel. 3102

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin".

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Na přeće towarša Pawoła Mildnera z Khrósćic z lutym wuspěchom kručujemy, zo jako předawši pokładnik Wudwořskeje wobrodźiny

ničo zawinować njeje

a zo je pokładnja při pruhowanju w rjedže była. Dokelž je substaw Němskostatneho zwjazka na wón za ważne, **zo so to wozjewi.**

Němskostatny zwjazk wójnskich wobškodźenych Budyšinske wokrjesne wjednistwo

„Grützner" šijace masiny

su najlěpše, wušiwaja, zašiwaja a šija doprědka a wróćo. **Kupujeće je najlěpje** pola generalneho zastupjerja

Jana Witcka w Ščijecach

Wulki wubjerk! Tež na wotpłaćowanjo!

přiloha k čisle 252

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 26. oktobra 1928

Kazymska krasnosć w Serbach.

Wschroda so k spanju hotuje. To widźiš, hdyž po nadźerbskej domisiji: ſ kožduowym wokom puczujeſch. Tam ſu hiſchcze kwětki wohladasch, kotrež je ſo ſapoſdata a ſwoju ſamotna hiſchcze luta pyſchi. Wjeſel ſo nad tóżdym nowotnym ſiworjenjeczkom, kotrež cze hiſchcze na ſandżene ſpa pomina a nadźija na nowe lěcze wotbudźi.

Doniž pak ſo pſchiroda k ſpanju njeſetkuje, ezi hiſchcze ſwoje krašnoſcze pokaze. Běchu-li to nalěcźu a lěcźu ſwoje kwětki jejne bohatſtwo ſ kotrymiž cźłowjecze wóczko wjeſelu, dha tebi nětko ſ piſanym liſcźom napſchecźo ſtuwa. Bóſnit to ſebi tak prawje pſchihotuje a ſebi myſli, ſe pſchiroda naſ hiſchcze ras ſwjeſelecź. Wuczeny pak, ſo ſe pſchecźo ſa pſchicźinu praſcha, ſapoczuje ſa tym ſe ſo a namaka, ſo je pſchewutke kwětko barbowu naſpěſnoſcź a wonjacu ſylu. *Dołhi ſwjacy wjacy ſelo* ſwoje wobſtejace pſchewutke. Dołhi ſwjacy wjacy ſelo

Jendźelske zivilne letadło dele padnyło. Nad golfowym hrjaniščejom w Cheadle Hulme w Jendźelskej njedźelu zivilne letadło dele padje a so dospolnje rozbi. Letarjej leźitaj cźežkokranjenaj w khorowni. Hižom dobeli běšche tohorunja nad jenadnym golfiskim hrajniščejom letadło se zjónšimaj dele padnyło. Jenoje pak jenoj z lóžčicu kranjenjom wotewdźerschtej.

* **Johnowani z dźěcimi.** W Romje je žona trójniki porodźiła, kotraž je hižom mać wósom dźěci. Trójniki su lute holcźi. Statny podsekretar Bottai pschednjeje ji zbožopschecza ministerskeho presidenta Mussoliniho a pschepodny ji rjany pjenjez. — Knjeżenny dźěłaczerjej Schaumannej na Lüdersdorfim kuble porodźi jeho mandźelska 16. dźěcźa. Knjeżerstwo dari tutej žonźe 200 krivnow a wosebitu wyschnosć 100 hr. Se 16 dźěcźi žu dotal 15 žiwe, je potajsim jenoj jene wumrěło.

* **Tworske njesboże w khownym měsće Spanišćo.** Pschi jenym nowotworje w jenym Madridskim pschedměsće so fundamenty doma sapadnychu a pohrjebachu dźěłaczerjow. Pschi wuthowanišćach dźěłach poradźi pak so tych wukhowacej hač na jenoho, kiž pod rozpadankami wumrě.

* **Podjemske storki w Grichišći. W nozy na wutoru** su blisko Korintha jara dołhe rjenja semje wobkedźbowali. Khwilu posdźišćo dóńdźe k druhemu satichańenju. pschi kotrymž hižo trochu schkody nasta. We wołcanowych wšach je wobydlerstwo wulki strach wobjał. Ludźo su swoje twarjenja wopuschćili a pschebywaju pod holym njebjom njedźiwajcy lymnicho wjedro, kotrež tam runje knježi.

* **Mordaŕ Hickmann wotprawjeny.** S Kalifornišće so powě: William Hickmanna, kiž we dezembru 1927 12-letnu dźowku bankiera Parkera i Los Angelesa wotwjedźe a ju na bestialne wałcnje mori a pjenjezy nanej morjenje wubrě, su jandźeny pjatk z wobwěsćenjom wotprawili. Hickmann do womory padźe, pschedy hač jemu podłohu pod nohomaj pricź wjacha.

* **Cźežki wichor nad Čornym morjom.** W mórskej wuzšichnje pola Kereża zatkadźejsche tele dny žiwy wichor. Wón sahna tež wjele rybaŕskich cźołmow do morja. 16 wosłowow je so zatepiło. Wichor je wjele rybaŕskich cźołmow śnieźił, so je schkoda jara wulka.

* **Njemdra automobilistka.** Dźowka jenoho fabrikanta w Dürenje w Pohrenišći pschejěde w januaru 1928 w Aachenje policajskeho sastojnika, so wón wumrě, jako jeho do khorownje wjedźechu. Lawnišći sud sadźadźi ju k 1800 hrivnonam pjenjezneho khłostanja. Sadźadźena a statne rěčnišćerstwo so pschećiwo wuńdźenej powołaschći. Aachenska khłostańska komora je njemdru automobilistku tele dny někto město 2 měsačneho jastwowego khłostanja k 4000 hrivnam pjenjezneho khłostanja sadźadźiła.

* **Wulki wobschkodźerski prozeß.** Sud w Muichowje je we wobschkodźerskim projeßu pschećiwo kriminalnemu komišarej Schnellej a jeho mandźelskej wuńdźił. Wobstorżenu Marju Schnellowu sadźadźi 4 lěta a 1 měsačnej jastwa a wotrjeknu ji cźesne prawa na 5 lět. Sobuwobstorżeneho mandźelskeho wuwinowachu. Wobstorżena běsche z wopačnym wobdawanjom muchim wošobam, mjez kotrymiž je wjele žiłubjunich kołzow, škromaduje na 270 000 hrivnow wumóžeschła.

Naše piswowstwo.

Skowrončk ze serbskich honow.

Je zaso k nam přilećał a to khětro wukormjeny. Je derje pobył a redaktor je jemu dosć cyroby na puć sobu dał. Hlejće, kak so jeho pjerka swěca. Wobdźiwajće sebi jeho bliže: Zawyska „Spěwarja wjesele", pěsničku delnjołužisku wot Mata Kósyka, zaspěta nam wo žiwjenju wulkeho češkeho hudźbnika dra. Leoša Janačka a dari nam tež zajimawku: „Zbubnowany zwón". O kak wulka lubosć je tola zjednoćiła tutoho wulkeho hobra hudźby ze swojej lubej Morawu. Serbja, wzmiće „Skowrončka" do ruki a posłuchajće na njeho. Njech wam do wutroby so roni złota pruha, wubudźaca kóždeho zaspanca. Serbscy studowani — mějće tež wy dźeń a bóle zaćź swoju lubu domiznu, swojich ródnych synow a dźowki a zakhowajće wy, lubi starši, swojim lubym dźěćcom to, štož wot waših starších sće namrěli, zo byšće hódnje wobsedźeli to, štož sće zdźědźili. Cyle cunjo zaspěwa Skowrončk wo „Młodym hrajerju piščelow", lubym dźěćom, kiž bě z Boha wobdarjeny, a napominajo dezyncy: . . . wotwrće swoje duše dźěćcom, přetoż z dźěćcowskeje wutroby roni so Boża potajnosć a błyšca so plomjenja lubosće. Kaž bě Skowrončk mrějace dźěćo cheył hišće k posledniemu razej zwjeselić, zjednoći so ze „Serbskim huslerjom", zawyska pěsničku Jana Radyserba. To je wosebita wokřewjenka. Hdźež so spěwa, tam so dźěła, tak mysli a tuž přeradźi, kak pěknje su serbscy spěwarjo w Hradcu Kraloweje a na wustajeńcy w Brnje Serbstwo zastupowali. Haj, lubosć wšo zamóže a wosebje tak plomjenjata, kaž ta, błyšcaca so z wutroby našeho słowjanskeho přećela dr. Hanfa. Tola tež w dominzje, w Serbach prosty luć ze swojimi mało swěrnymi so dźeje a z pomocu spěwa Serbstwo zakhowa, wo tym swědči rozprawa wo posedźenju Zwjazka serbskich spěwnych towarstwow. Na wulki koncert so Serbja hotuja a swjećiće chcedźa dnja 28. novembra. Wukraj ma tež zajim za nas a tuž často pišе. Doskónčnje pak zawyska ze swojim najkrasnišim hłosom Mato Kósykowu pěseń „Spominanje", komponowana wot redaktora. Dypki je zawostajił a tuž serbscy spěwarjo, hrabajće za nimi a wyskajće napřemo ze Skowrončkom a potom budźe naš mištr Bjarnat Krawe spokojom. Serbjat wotewrće wokniješko a dajće Skowrončkej nutř, zo by wše duše zhrěł tež w nazymje. „Łužica" a „Skowrončk" staj zjednoćenaj, našej najwažnišej časopisaj, kotryž Serb je nocheył čitać!

-ŕ.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 26. oktobra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,193	100 pólsk. złotych .	47,125
1 jendźelski punt .	20,334	100 čěskoh. krónow .	12,485
100 šwajc. frankow .	80,67	100 franc. frankow .	16,375

Barlinska burša wječera z mnohe zhromadnymi kursami do wischdneho wotwarjenja zastupi. W běhu dnja je kurzy efektow wotdrjehowachu. Zjawiše běchu wiki z dołhimi a rentowymi liječinami. Kurzy postupowachu.

Produktowe wiki tež wječera wulkeho pschemjenjenja njepschihnjeschu. Rožka pschihbadźi bźe 5 pj. wo zentnaru. Hewak njebě žanoho pschemjenjenja a wobrot žinadny wosta. Wječera płaćejsche zentnar

w Barlinje

pschenicźny 10,50—10,65 hr., rožki 10,15 hr. hač 10,30 hr., jećmjenja nalětnjeho 11,55—12,55 hr., nałmjatkeho 10,25 hr. hač 10,60 hr., wowsa 10,75—10,50 hr.

w termijowym wikowanju

za oktober: pschenicźny —, rožki 10,80 hr.
za dezember: pschenicźny 11,35—11,42½ hr., rožki 11,50—11,38½ hr., wowsa —,
za měrc: pschenicźny 11,72½—11,77½ hr., rožki 11,45—11,50 hr., wowsa 11,25 hr. hač 11,30 hr.
za meju: pschenicźny 12—12,02½ hr., rožki 11,72½—11,76¼ hr., wowsa 11,75 hač 11,80 hr.,

w Lubiju

pschenicźny 10—10,50 hr., rožki 10,30—10,60 hr., jećmjenja nalětnjeho 12—12,60 hr. wowsa nowcho 9,80—10,50 hr.

schtwórtk w Kamjenu:

pschenicźny 10,25—10,50 hr., rožki 10,50 hr. hač 10,80 hr., wowsa 10,25—10,75 hr., jećmjenja nalětnjeho 11,50—12,50 hr., nałmjatkeho 11 hr.,
běrny nowe zentnar 3,50—4,50 hriwnow, prošata 16—25 hr., běhaki 50—75 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenu:

Krěd 1,20 hr., loire [illegible] kał 20 pj., hač 60 pj., jadźna loboda 30 pj., morchej 15 pj., zybła 20 pj., běrny nowe 5—6 pj., kruschwy 10—25 pj., jabłuka 20—40 pj., kał běły 15 pj., cźežwjeny 20 pj., bojanki 20 pj., hruby 1,05—1,20 hr., tomaty 30—35 pj.

Wiki schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,20—1,25 hr., jeja 15—18 pj., rjewjeń 15 pjenjezkow, łany wołij 1,60 hr., kuserepa 8 pj., krěźl bolowje 10—25 pj., zybła 15—20 pj., rjetkej 5—15 pj., morchej 30 pj., měd 1,40—1,60 hr., šwinjaze mjaso 0,90—1,10 hr., howjaze 0,90—1,10 hr., cźelaze 1,20 hr. hač 1,30 hr., bunty jelenje 35—45 pj., běrny 5 pj. a torki 15—20 pj., hruby 1,20—1,30 hr., jelenji 15—50 pj., prušnizy 60—65 pj., kruschwy 15—30 pj., wino 35 pj., hač 110 pj., jabłuka 10—45 pj., bojanki 10—20 pj., běły kał 15—20 pj., cźelawjeny 15—20 pj., banje punt 8—15 pj., wótołe worjechi 80 pj.

Wiki jadźenu frjedu w Salschtrowje.

Pschenicźny 10,25—10,50 hr., rožka 10,50—10,80 hr., nowy wowoš 10—10,50 hr., jećmjenja nalětni 11,50 hr. hač 12,50 hr., běrny nowe 3,50—4,25 hr., hrube 6,50 hač 7,50 hr., słoma maschinska 2,50—3,50 hr., jeja 16—17 pj., butra 1,15—1,20 hr., prošata 15—24 hr., běhaki 60—70 pj., zybła 20 pj., hołbje 1 hr., rjewjeń 25 pjenjezkow.

Wiki wječera w Schorjelu.

Butra 1,15—1,20 hr., jeja 15—16 pj., běrny zentnar 4 hr., běły kał 15 pj., cźelawjeny 18 pj., tomaty 30—35 pj., jabłuka 15—40 pj., jadźna loboda 30 pj., morchej 15 pj., zybła 18 pj., hydrojty kał 10—60 pj., radišći 10 pjenjezkow, schćawki 1,40 hr., limy 2 hr., wubrěźany mjed 1,30—1,40 hr., šwinjaze mjaso 80—100 pj., schmalz 1,70 hr., prušnizy 70 pjenjezkow.

Wiki schtwórtk w Khorčzbuzu.

Butra 2 hr., swaroh 30 pj., jeja 18 pj., łany wołij 1,40 hr., howjaze mjaso 1,20—1,40 hr., šwinjaze mjaso 0,80—1,20 hr., kury 3—4,50 hr., hruby 1,10—1,35 hr., hołbje 0,80—1 hr., khapony 2,50—3,50 hr., morchej 15 pj., jadźna loboda 35 pj., hydrojty kał 40—80 pj., zybła 20 pj., limy 1,70 hr., schćawki 1,30 hr., karpy 1,20 hrivnow, běrny zentnar nowe 4,25 hr., běły kał 15 pj., cźelawjeny 20 pj., prušnizy 70—80 pj., šlowki 40 pj., kruschwy 20—40 pj., jabłuka 20—40 pj., wino w kitkach 45—60 pj., banje 15 pj.

Na słótne wiki wječera schtwórtk w Khorčzbuzu.

Běchu pschiwjesli 1000 prošatow a 205 běhakow. Te płaćachu

prošata:

małe	10—14 hr.
hrěnje	14—18 hr.
wulke	18—24 hr.
běhaki:	
małe	24—45 hr.
hrěnje	45—70 hr.
wulke	70—95 hr.

Wiki běchu hrěnje.

Wiki wuzitkowego khoma wječera schtwórtk w Barlinje
(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pschihnachi běchu 491 howjadkow, mjez nimi 444 młodych bójkow a wyšokofoncźelnych krowow a jałowzow, 14 bykow, 21 prósnikow a 129 cźelatow, 4 woły.

Młode bójki a wyšokofoncźelne krowy	2,80—550 hr.
Wyšokofoncźelne jałowzy	250—460 hr.
Prósnicy k wjasanju a	
ke kormjenju po zentnarju	36—43 hr.

Wiki sčpje dźěchu.

Na swinjaze wiki tam

dźěchu pschihwjesli 419 běhakow a 744 prošatow. Te płaćachu

běhaki:

wulke	60—72 hr.
hrěnje	48—60 hr.
małe	32—48 hr.

prošata:

wulke	24—32 hr.
hrěnje	17—44 hr.

Prošata derje dźěchu, Běhaki mjenje derje.

Pschihtajenja:

Kantorialki, starschim 20 kt. Lebelt we Wostrschezach.
Pohonczja, Kossat w Hródku, Hornjerjetka haša 16 a
Jenka w Budyschinje na Předměstskej haši.
Balzy za hawu, Frohnarbeiterowa w Lukizu, Fritzowa pola
Holzy do Budyschina, Bohata haša 7

Na pschedaś:

Konisi žylmaj, Mrojk w Mokrowje p. Hródka.
Krawa wyšokofoncźelna w Jorwoschtach 25.
Kóza, Kolosche w Běłowje pola Hródka.

Soudniza na pschedawanje
sobotu 27. oktobra 1928
w Bilšapizach na Ludowišćiwje dop. w 10 hodź.: meble, wobraz, schewsla majschina, wschelake schkleńczane wuzy,
w Semjacach w Henčlerja piwownym kuchinu pschip. 0,12 hodź.: blido, schićkowe blidło, kwětkowy stejak, blido k myću,
w Hródku na Wojerowskej dróhi cźo. 9 dop. w 10 hodź.: auto, kolesy, gramofon, klawěr, fotografowaška pśtr prawa, zigary, klamaśke twory.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hač Wiki tuž wječera pschi dotalnych płaćiznach.
Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu, tola žu płaćizny strużene.

Wiene płaćizny schtwórtk 25. X.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenu, za 1 centa	w Lubiju za 1 centa
Pšenca		10,25—10,50	10,00—10,50
Rožka		10,50—10,80	10,20—10,60
Jećmjeń (nalět.)		11,50—12,50	12,00—12,60
Wows		10,25—10,75	9,80—10,50
Syno		6,50—7,50	6,00—6,50
Słoma z maš. młóć.		2,50—3,00	1,70—2,50
Słoma k zaslanju		1,80—2,20	—
Słóma z ruku młóćena		—	2,75—3,00
Běrny pola ratarja (nowe)		3,50—4,50	—
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,20—2,40	1,20—1,25
Jeja		0,16—0,18	0,15—0,18
Přeńčne wotruby		—	8,10—8,40
Rżane wotruby		—	8,30—8,50
Pšeńčna muka		—	17,00—17,50
Rżana muka		—	16,50—17,00
Prosata, wulke		50—75	—
„ „ srěnje		16—25	—
„ małe		—	—

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

25. oktobra.

— wół., 6 byk., — krow., 2 jałow., 624 kał.,
27 wowc., 841 swinj.

Płaćizny za
ćelata: 1. 83—89, 2. 75—82, 3. 60—70;
swinje: (přez 300 pt.) 80—82, 2. (240—300) 78—79,
3. (200—240) 74—76, 4. (160—200) 71—73,
Rancy 68—72.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

	Płaćizny po złotej hriwnje. 25. 10.	24. 10.		25. 10.	24. 10.
Pšenca	210-213	210-213	buny	—	—
rožka	203-206	204-207	woka	—	—
nat. jećmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
naz. jećmjeń	205-212	206-213	žołte lupiny	—	—
wows	201-210	201-210	zeradella	—	—
kukurica	218-220	217-219	raps. wosušk	19-20,00	19-20,00
pšeńč muka	26-29,75	26-29,50	tany wosušk	24-24,80	24-24,80
rżana muka	26-29,15	26-29,15	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	běrnj. kruški	19-19,6	19-19,80
rżane „	15,50	15,50	syno, 50 kg	4,00-4,60	4,0 -4,50
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,15-1,3	1,15-1,3
hróch	—	—	pšeńč. „	0,95-1,20	0,95-1,20
raps	330-340	328-330	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pjeluški	—	—	ječna „	1,15-1,30	1,15-1,30

Šwajcarska

Lactina

znamka „Anker"

hižom wot lěta 1882 najlěpše narunanje micka k picowanju ćelatow a prosatow.

5 kg 4.— hr. daju 80 Liter Lactina-miloko
10 „ 7.50 „ „ 160 „ „ „
25 „ 17.50 „ „ 400 „ „ „
50 „ 35.— „ „ 800 „ „ „

poručuje

Žitny dom w Kamjencu

*Pschičežina tychle krupow njeje nihdże druhdże, hacž so konje dosć czište niedżerżimy a jich kožu dosć derje njewotstrihadamy. We prózche a njerjedże žo potom wschelake pschičživniki sahnêdźa. Tohodla maja w Rusce wjele koni wožebje krupate hrivy a wopusche, dokelž tam pschivêra knježi, kotraž sakasuje hrivy myeć a czeßacź. Nimo toho móże pak też pschečaße myeże hriwow krupatwosć sawinyć, wožebje potom, je-li wschê mydło dosć czište njewumyjemy. Też pschebywanje koni we wschêdnym deschczu, tak so żenje njewutrihnu, móże krupatwosć sawinowacź. Jena koža pod hrivami je jara czuczliwa. K krupatwosći pschidaja žo czasto dosć jêtsjenjowe nakažliwiny. Te hischcze krupatwosć shórscha. S wotpredka krupatwosć skoro dożyła njepytnjemy, dokelž je hluboko w hrihach abo wopuschi schwana. Słónczenje pytnjemy, so žo stoczo nastajnosći kuża a draba. Potom pak je najwjetschi czaż, dokelž sdobom hrihwy a kožmy padaju. Koža žo njeß hrihwami chêtro pschemêni. Słónczenje poczinaja žo małe trupiki pokasowacź a mjes nimi wschelake puchetki. Włožanki a hrihwy žu z lêpjatym, hrosnje smjerdżatym wóschron salêpjene a do zyła sażwane. Słónczenje žo też włožanki a hrihwy smênja. Ssu czeństche a kudżerjatwe. Na wopuschi, hdżeż móże žo kóń dosć schudrowacź a drapacź, hrihwy a włožanki wupadaja. Potom koża stwjerdnje a zyła wopusch je žamon trup.

Tale khorosć druhdy jara dołho traje a druhdy je žamo njewnohjomna. Szyła je hojenje khorosće wobczežna wêż.

Najprjedy dyrbimy tajke trupatwe mêżno dokkadnje wumyeć a to ź mjechkim mydłom abo ź wodu, do kotrejež žmy kżizu lisola linyli. Nêsto dyrbimy hladacź, so kipjate trupy tak bórzy hacž mózno wuksuschimy. Tu pak dyrbimy najprjedy salêpjene hrihwy a włożanki tak wjele hacž mózno wotrêżacź. Potom trupy je wschelakej żałbu jako teerliniментom pomasamy. Też ź zjaznikowym próchtom (Jodoform) a ź muczku je dubowej skory (Eichenrindenpulver) mózemy trupy pożbyeć. Wêso je tajke hojenje dosć wobczežne a dołhotrajace. Tohodla radźimy tóżbonu, so by stótneho lêkarja sawołał a czaż hojenja pschikrótschił. Njewêmy-li zyle wêsce, schto je ź winu trupatwosće, mózemy trupy mikroskopijżn pschehladacź dacź. Czim prjedy ża tym hladamy, czim lêpje.

Pjeriznarstwo.

Czohodła nam druhdy młode kołbje sahinu?

Wschelazy kołbjerjo žu na nêkotrych kołbjach, hdyż je wusłubachu, sażite wuzrane dżery nadeschli a to na schiji, abo sadku. Dołho żebi dła toho hłowu łamachu, schto może tu ź pschiczinu byeć.

Mnohe stare kołbje žu tak lênje, so bychb żebi nowe hnêzdo natwarile. Tuż hnydom sażo jeja do starego hnêzda njeżu, kotreż poprawnym ź niczoho druheho njewobsteja hacź ź njerzada prjedawschich młodych kołbi. W tajkich hnêzdach nêsto mnohe kołbje w bołoscziwej żmjerczi sahinu. Kak to? W njerjedże žo tak mjenowany kożuźrawy wulehnje. Je to czêrwy czornobrunneho bruka. Czasto widźimy jeho na łubi, hdżeż mamy żito żypane. Jeho kukleńka je hrożne skoczo, ma rózkatu hłowu a żylne zyzaki. S tymi potom żwój wopor twużyza. Tuta kukleńka też mjażo, koju, połcz a wschelake druhe mjażowe twory żerje. Niczicz mózemy tohole pschekażanza w kołbjerjach ź kreolinowej rospuschczlinu, njehaschanym wapnom, popjełom a podobnymi żrêdkami. Kłowna wêz pak wêso je, so kołbjerjo żeni kidacź njetrjebaja. S tym pak žo myła. Stare hnêzda dyrbimy hnydom wotstronicź, tak bórzy hacź žu kołbje wuleczake.

wjeczor dawamy a niż rano, kaž to mnohi czinja. Sorno trjeba dlêschi czaż mêr, donić je spożiwane a to je runje nóż k tomu najpschihódnischa. We nozy ma kokosch mêr a tak móże žo wêz derje spożiwacź. Dawamy-li pjerlinje rano sorno, je lênja a żebi niczo njepyta. Nimo toho kokosch rano sorno tak derje njepożiwa. Lênje kury mało njeżu, dokelž chże-li kokosch njesez, dyrbi žo też bibacź.

Prašenja a wotmołwjenja.

P r a š c h e n j e: Ssym lêtża w mêrzu 5 kg. hużazeho a kaczeho pjerja kupił. Pjerja mêjach na łubi w żuchim lożo. Do pjerja żu żo mole dake. Je to mózne, so hakle je to lońsche pjerjo abo je pjerjo starsche. W nowym pjerju bychu żo żnadź mole njesałahnyłe.

W o t m o ł w a: Ssamo żo rozumi, so móża żo też w nowym pêrju mole salahnyeź. Te mózece ź tym morićź, hdyż pjerjo do pjezu stykacze, tak bórzy hacź sçże kłêb swuczahaił. Po tykanzach tżiwiłu woczakeże a hnydom njetykajcze. Hewak by žo mohło pjerjo spalicź.

P r a š c h e n j e: Mam lêtża rjane wino. Nêtko je mi nêchtó radźił, so bych wino wobrêsał a wschê njetrjebawsche a próżdne hałożki żwotrêsał, so bychu żo kitki prawje derje wuwiłe. Loni mêjach na schtwórzewnym metru 1.25 kg. wina. Lêtża mi hischcze wjazy łubi. Mam potajłim wino wobrêsowacź? Schto ź tym dospêru. Hdy o kak mam to dokonjecź?

W o t m o ł w a: Wobrêsowanje wina njeje jenoż radżomne ale trêbne. Próżdne hałożki żo njetrjebawschi na winowym pjenku żiwja a tak żykemu pjerżu wadża. Tohodła dyrbja żo wschê wotrêżacź. S tym seżtlninmy hłowne pjenk, łopjena, ticze a leżenja. Njetrjebawsche womożki dyrbimy tak bórzy hacź mózno, po potrêbnosći wjazy razow sa żobu wotstronicź. Hałożki dyrbimy ź wótrym nożom wotrêżacź. Hewak staremu sdonkej żwadźimy. Njewotrêżnjeny żyle pschi sdonku ale woko 3—4 zentimetrow wot njeho precź. Kónczk potom żam wot żo wotpadnje

P r a j c h e n j e: Mam wokoło 40 kur. Mjes nimi je jich wjele, kotreż żu po czażu wjele pjerża je schije żłubite. Naha schija je potom czêrwjena. Pjerjo sapoczmu hnydom sa pyßkom podacź a wupadaju hacź k wutrobnje. Dawam mjechku pizu (bêrny a pschenczny schrót) a pschenzu. Dale dam mojim kurom dosć wokoło bêhacź. Móża jady na łuku a na dwór. Też k hrjebanju maja dosć pschileżnosće. Wo kajku khorosć żo tudy dożyła jedna a kak bych ju mohł sahnacź.

W o t m o ł w a: Wasche kury jenoż njerodź cżiwiłe. Pomasajcze nahe mêstno na waschich kurach, kaž też kożu pod pjerjom ź 5 proz. mordarowej rospuschczlinu. Mordar njeje jêdojty. Kurjeńz pak ź jellokrefolowej rospuschczlinu potrjepcze. Naßypajce mêżto żłanja nêschto pochowiny do kurjeńza. K mjechkej pizy możece nêschto malo rybjazeje muczki pschißypnyeź. Sewak njeje piza dospołna. Mjehku pizu dawajcze rano. Sorno na wjeczor.

P r a j c h e n j e: Mi wschê belgiske srêżzy w starobje 6—7 mêżazow sahinu. Dawam jim żuschenu dżezcz, wotwż a kroskaty kał (Wirsingkohl). Mam żwêtku a wotrowany konjeńz. Sażinjene stoczo mêsjche jerżcze czirwa a bê satykane.

W o t m o ł w a: Wasche konje maja kraliczik kokeidioßu (Kaninchenkokeidiose). Najprjedy wucziscze waschе buchty ź czisczadkom (desinfektion). Wobstarajcze żebi radschu na to nowy rob koni, dokelž żu waschе stare konje hižo natykњene. To na nich njepytnjecze. Waschе stare belgiske kobły pak na żane woschnje wjazo pschipuschczecź nje żmêcze.

Časopis za serbskich ratarjow

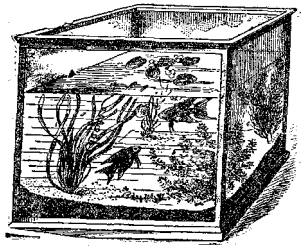
Čisło 43 Budyšin, 26. oktobra 1928 Lětnik 35

Wodźeńc.

(S wobrazomaj.)

Wobrazaj prajitaj nam lêpje, wo czo žo jedna. Mjeno wodźeńz je drje nam njesnate złowo, hacźrunjeż je czisteżerbike a pschekłoźk kaczanskeho aquariuma.

Schtó žo rad ź drobnymi żwêrjatkami naßadźuje, pola teho też tajki wodźeńz nadeńdźemy. To njeho je żebi nażadźat wschelake wodowe rostlinki a wodźeńz wożiwił dale ź czêrstwymi a spêschnymi rybiczkami. Rostlinki naßyczinja wodu ź kißlikom (Sauerstoff), runje kaž to czinja je naschim powêtrom. Tohodła żu też we wodże rostlinki trêbne.

1. wobraz. Wodźeńc.

a) Tymjenička b) wodoprut, c) stolistnik, d) żabjacy kał.

2. wobraz: Styripankaty wodźeńc.

Schtóż chżył żebi żam wodźeńz pschipramicź, tomu chżemy je złêdowazymi rynczkami nêkotre pokiwy podacź. Najlêpsche żu schkleńczane ź jeneho krucha, dlêsche hacź schériche. Tajke je sakitowanymi schkleńczami bórzy bêża. Najpschijomnische we wulkosći żu te 30—40 cm. dołhe, 25 cm. schéroke a runje tak wyßoke. Druhdy żu dże wjetsche je wjazorynni wotdźelemi. Jedyn wjetschi pokasuje nam nasch druhi wobras. Tutón ma schtyri panki abo wotdźelenja. Kuloste schkleńczy ź twistinmi schijemi, tak mjenowane wodźeńzy ja stote rybiczki njejżu radżomne.

Najprjedy naßypaj na dno wodźeńza pêsk, hdyż ży jón prjedy w dwoczeżoch hacź tżiczeżoch wodach myk. Mjeńz dyrbiżch jón tak dołho, dóniż woda zyle czista njewostanje. Prjedy wukasowachu na dno worschtu pjerschcze abo błota namjetacz a potom na tutu worschtu pêsk naßypacź. To pak radżomne njeje. W pjerschczi a błocze nadeńdu žo wschelake waczki. Tute ryjo wodu samuczinja. Wodowe rostlinki też w pêsku derje rostu. W hatach, łużach, pschêrowach a rêczkach nadeńdżech wschelake podwodowe rostlinki, na pschikład tymjenicznu (Sumpfschraube) wodoprut (Wasserpest), stolistnik (Tausendblatt), żabjazy kał (Froschbiß) a podobne. Na naschim prênim wobrazu żu pomjenowane a pokasane. Na wodowy moch (Quellmoos) njeżmêch pokasuje. Tutón twori kißlik. Ssadźenki żo lóhzy pschimmu. Kdyż je wodźeńz wożebje wulki, naßadźej rostlinki żahaje wyschе wody, kaž wschelake drużiny sejinow a żwzißinow, też wódnomużowe kopjena (Froschlöffel), mil (Pfeilkraut) a podobne. Wschelake na wodże plutwaje kaž żabjazy kał a kaczidko (Wasserlinse) wodźeńz rjenje wupyschа.

Wyßoke wodowe rostlinki sežadźej do khutow wodźeńza. Ssadźenki pschikrywj 6 cm. wyßoko ź pêskom. So prêni czaż njebychu padle, pschiwjasaj je sa kronmu schkleńczu ź grotom.

Ssadźenki podwodnych rostlinkow wożadźej do pêska. S nêkotrymi kamuschkami żadźenki pokładź, so njebychu na wjerch wody spłuwnyłe.

Wodu kedźbliwje nalij, so njeby pêsk wotpławił. Tohodła staj na dno wodźeńza schklu. Do njeje wodu lij.

S wodu napelnjenym wodźeńz je wobczežno pschestajowacź. Tohodła staj jón na pschißkuschne mêstno tak dołho hacź je hischcze próżdny. Najkêpscha mêstnosć za wodźeńz je wokonwa deska, abo blido hnydom psched wokonom. Polnózne wokna so k tomu njehodża. Kóżda rostlinka a też ryby trjebaja ża swoje żiwjenje kłórzo. Stejі-li wodźeńz na pokoiskim wokne, dyrbiżch jón na horżnych dnjach jawodźecz, je-li kłórzo jara żmali. Radno je, wodźeńzej tolste rubischczo abo pepu podpokożicź. Na horżnych dnjach

mośka ƒo wodƺenjowa ſchkleiza k barbjenej deſzy pſchikěpicź a potom lohzy pukngć.

Wody naliƒ do nyeho ƒnano 2—3 cm. niže ƒkromy. Potom wuczehń ſchkla. S kſjeſchkom nahadźane roſtlinki ƒranaj. Se ƒwojimi topjeſchkanti ƒwjercha pkuwazym roſtlinkam na ƒwjerch dopomhaj. Hdyž ƒy wſchitko rjenje ƒarjadowal, poſſichuje wodƺenź hižo ſchwarny napohlad.

*Ssy-li dokladnje cźiſty pěſk nahzypak, a zyle cźiſte roſtlinki wohadźak, nalij też zyle jahnu wodu pak je cźiſieje rěcźki a pak ƒ hata, niž ſe ſtudnje, dokelž ſe twjerda. Swjetſcha ƒo ſtanje, ſo je woda po nekotrych dnjach mutna. Wina teźi w tom, ſo roſtlinki hiſcheje njedźěkaja. **Potom** wodu wotlij a ƒ cźiſtej narunaj. Wodu wuczehń ſe ſběhakom (Geber). To je ſchkleńcźana trubka do gumiſjowje hadźiźy (Schlauch) tykujena.*

Hdyž je wodu we wodƺenźu 3—4 dny ſtaka, potom mójeſch do njeho ryby nahzadźeć. Pódla nich nahzadźej do njeho teź hiſcheje wſchelake wodowe ſwěrjatka, ƒo žiwja-ze w uaſchich hatach a luźach. Tam maſch wſchelake druźiny ſchlinkow. Tute njedowola, ſo by ƒo na ſchlenźy wſchelaka wodowa nakaźlina nahzydała. Kunkaſwy we wodƺenźu derje žiwe woſtanu. Dale ƒu w hatnej wodźe cźrjódy cźerwikow, ƒ kotrychž ƒo wſchelake druźiny kuntwoiw, muchow, a druhich pſchekaſanźow mutwija. Teź cźrjódy tuphch wowzow wodu rady wožiwjeja.

Do wodƺenźa hodźa ƒo wſchelake druźiny ryhow, kaž na pſchikład ruſchki a ſcheklinarje abo kawaczki.

Stote ryhiczki ƒu doſeź ſnate a ƒu ƒ debjenku we wodƺenźu. Rubjeźne ryby, kaž ſcheźuki, do wodƺenźa radźcho njeźahdźej. Hdyž na wjetſchich rybach dobudź njemóźa, wotžeru jim pjerahy.

Khore ryby hnydom wotſtroń, ſo njebychu druhe natykle. S cźeźka ƒo cźi poradźi, je ſaźo wulkelkowaci. Ryby ƒeru kuſki ryhiaznch wokow a wodowe tkhi. Hdyž ryby na ƒwjerch pſchijidu a ſa powětrom koja, ma woda mało kiſkika Wodu hewak ƒenje ƒ nowej narunacź njetrjebaſch. Ssy-li do wodƺenźa roſtlinki nahzadźak, ponowja ƒo ƒama wet ƒo.

Joghurt a kak so přihotuje.

Djenźa ƒo wjele bóle ſa preparowanym mlokom, to je tajke, w kotrymž ƒu nakaźliwiny morjene, praſcheja. S tych ƒu najlépſche joghurt a kefer. Chzemy tohodla djenźa naſpomnicź, kak ważnej zyrobje tutej mlóźy ſtej. Jara cźaſto maja derje ludźo joghurt a kefer ſa jene a teźame mleko. Tu dyrbimy najprjedy rosdźěć mjes nimaj ſwěſcźicź.

Joghurt je cźiſty, mlokotkaty napoj, kotryž ƒo njedrodźi. Sſtodźi drje kaž kiſkate mleko ale w nim ƒu wjele hinajcźe mlokowe nakaźliwiny.

Kefer je kiſaty a ƒo drodźi, dokelž ƒu w keferu hiſcheje pódla mlokowych nakaźliwinow teź hiſcheje drodźe.

Kefer a joghurt ſlaj łóhkopożiwnaj a dobraj napoj. Tohodla mnoſy lěkarjo joghurt a kefer khorym wukafuja. Joghurt pak wožeje ƒoldk cźiſcźi a to tajkim, kotźi ƒu cźeźku ƒoldkownu khorocź pſchětrali, wožeje po tyhužu, kolerje, ſahorjenu ſlepeho cźrjewa a podobnych. Joghurt wſchě thorosſne nakaźliwiny ƒe ƒoldka wuczehri.

Joghurtowe nakaźliwiny tworja w ƒoldku mlokowu kiſalinu, ƒnjeƒu temperaturu khwe a potkócźa wſchelake cźrjewowe nakaźliwiny, kotreź naſchej ſtrowocźe wadźa. W Bokhařſkej ludźo khětro wulku ſtarobu dożpěja. To je ƒ pſchicźinu, dokelž woni joghurt jako wſchědny napoj wužiwaju. Te ſběi joghurt doma ſami pſchihotuja. Joghurt ƒo ſe wotwarjenego mleka, potajkim hygijeniſzy zyle bjeſwadneho mleka pſchihotuje. W raúſchich krajach je teź khětro wottwarjeja. Tam je w horzym lécźe ſakajane, wſchědne kiſkate mleko wužiwacź, dokelž wone wſchelakim natyklwaczym khorocźam polěkuje. Joghurt pak wožeje lěkarjo wukafuja. Dokelž do joghurta mlokowe nakaźliwiny ſa-

puſchcźimy, dha móżeny ſebi we wſchěch cźaſach léta joghurt pſchihotowacź. S druhim mlokom pak mamy pſchi kiſanju wjazy harv. Druhdy nam kiſa a druhdy niz. To ſaleźi na wſchelakej cźopkoeje.

Joghurt móżemy ſebi wſchelko kiſaty pſchihotowaź, ſchtož pola tajkeho mleka móżno njeje. S zyła dyrbimy wjazy mleka wužiwacź, hacź je pola naſ hacź dotal wſchenje. S wužiwanjom mleka ſadźěwamy k ſhniczu cźrjewow. Dokelž pak mnoſy ſlódke mleko pieź njemóża, tohodla dyrbimy joghurt wužiwacź, kotryž je w tymle naſtupanju wjele ſtrowſchi.

S tym mamy krótki pſchehlad wo joghurcźe. Mnoſi drje hy nětko teź rady ſhonił, kak tajki joghurt pſchihotujemy. K tomu trjebamy na prěnim mětnje cźiſtu kulturu nakaźliwinow. Móżemy pak teź hnydom ſ kupjenym joghurtom dale mleko ſchcźěpicź. Pſchihotowacź móżemy joghurt na ſcźěhowaje waſchnje: Dobre mleko ſahrějemy hacź pſches 90% to je nimale hacź k ſawarjenju. Móżemy drje teź trochu ſawaricź, tola dyrbimy je pſchi tom ſtajnje měſchecź. Na to linjemy je do cźiſteho porzlinoweho hornza. Potom ſawodźejmy je ſ cźiſtym wěkom a ſtajamy hornz do ſymneje wody, ſo bychmy mleko tak bórſy hacź móżno na 40° C. wuſtudźili. Tu pak dyrbimy derje na temparaturu kedźbowacź, kotruž ſ malym ſchkleńcźanym thermometrom měrimy. Je-li mleko na 42—43° C. wuſtudnyko, pſchidamy wokolo 50—100 ſótkowych zentimetrow (Kubikzentimeter) cźiſteje kultury alo dwě wulkej łžicy joghurta do ſóźdeho litra mleka. S joghurtom móżemy potom teź dalſche mleko wſchědnje na joghurt pſchihotowacź. Ssmy-li cźiſte kultury mlokowych nakaźliwinow abo joghurt pſchidali, ſtajimy mlóko ſaźo na cźopke měſtno, tola cźopkota njeźmě ženje pſches 45° C. wobkhowacź. To dospějemy zyle jednorje ſ tym, hdyž hornz ſ łapami wobwijemy abo do hornza horzeje wody ſtajimy. Woda drje po cźaſu wuſtudnje a tak dyrbimy cźaſcźiſcźo wokolo 40—44° C. cźopku wodu pſchilliwacź. Tak bórſy hacź je ƒo mleko ſa nětore hodźiny ſewrěto, danny jemu wuſtudnyeź, ſo by pſchejara njemożiło. To je runje ważny dypk, kak dołho mleko we cźopkej wodźe woſtajimy. Woſtajimy je dźěje, dha je bóle kiſkate. Stajimy-li potom joghurt na khłódne měſtno, dha móżemy jón hiſcheje ſa dwaj dnjej wužiwacź a ƒo nam njeſkaſy. Chzemy-li pranje ſtajmy joghurt dożpěć, njeƒměmy jón, tak dołho hacź kiſa, ženje tſchaſcź ako měſchecź. Joghurt dyrbimy jenoż khłódny wužiwacź. Hewak njeje dobry.

Móżemy jón jěſcź abo picź a to ſ zokorom abo bjes zokra, k ƒadej abo k ſeleninje aid. Radźimy jenoż ſ dobreho mleka joghurt pſchihotowacź. Se ſeſběraneho mleka njeje dobry joghurt.

Tak ƒmy nětko roſpiſali, kak ſběi doma joghurt pſchihotujemy. Hnydom pak chzemy pſchipomnicź, ſo mamy ſ pſchihotowanjom joghurta wot ſpoczatka wjele harv, dokelž ƒo njemóżemy do toho ſaźiwicź. Pſchedewſchźem dyrbimy temperaturu wobkedźbowacź, dokelž damy-li joghurtej w pſcheſymnej měſtnoſcźi ſtrawicź, dha nam pomatku bożraw abo ƒamo ſdegenereŕuje, to rěka, do njeho dostanu ƒo wſchelake ƒuje nakaźliwiny. Je-li pak w pſcheczopkej měſtnoſcźi, dha nam dożyła njedobywawi. S taſimile joghurtom, kotryž ƒmy w pſchecźopkej měſtnoſcźi měli, njemóżemy teź ƒadyn dalſchi joghurt ſchcźěpicź, dokelž ƒu hribiki w nim morjene.

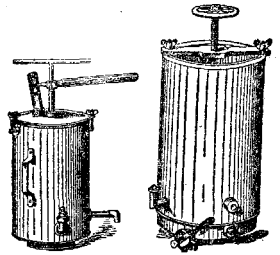
Cźiſte kultury mlokoweho kiſanja njeƒměmy teź ženje do pſchahorzeho mleka, to je nad 45° C. leźe. S tym bychmy je morili. Tajkele kultury, abo poſdźiſcho joghurt ke dalſchemu ſchcźěpjenju dyrbimy we wobſebitym hornzu khowacź a niz w nětajkim picźnym ſudowoju. Hornz derje ſawodźejmy. Dale radźimy, wſchědnje ſwjerſchnu warſchtu ſeſběracź a niz wužicź. Je-li ƒo nam joghurt drożdźi, dha ƒu ſ powětra drożdźowe nakaźliwiny do joghurta pſchiſchče. Te ƒo pſchi pſchichodnym kiſanju pſchi 40—45° C. ſaźo ſhubja. Je-li joghurt ſtajnje jenak kiſale ſludźi, dha ƒu w nim prawe joghurtowe nakaźliwiny.

Chże-li nětchto na tele waſchnje ſ joghurtom ſpytacź, dha jemu hnydom prajimy, ſo njeƒmě ſcźeźpnoſcź ſhubicź. Dobra weź ſebi khwilu ſada a zadyn miſchtr ſ njebjeź njepadnje. Ssmy-li jónu ſ joghurtom ſapoczeli a je-li ƒo nam njeje prawje radźił, dha hnydom nadźiju njeſhubimy. Po cźaſu na to ſmuknjenym a budźe khmańcho.

Parny wóskowy škrčjak.

(S wobraſomaj).

Je-li ma pczołař parnu wóſkowu praźu, ſamóźe ƒwoje wóſkowe płaſty hacź na najcźiſcźicźho wužimacź. Wjeczor prjedy parny wóſkowy ſchrčjak napjelni roſdrjebjenymi a namoczenymi płaſtami. Potom je na drubi dźeń do trěbneho ſkhodźenka ſhrěje a wóſk ſ nich wužimuje abo praźuje. Jenoż hylne žimanje nadawa najwjazy wóſka. Ale teź pſchi najſylnischim žimanju ſawoſtanje hiſcheje doſeź wóſka. To-hodła je radźomno, ſbyłki do wóſkowarnjow (Wachsfabriken) ſapóſłacź. Te ſpomoźu benźina a benźola ſ nich wſchón wóſk dokładnje wucźahnu.

Wuſchtrěny wóſk ſhrěj ſ mjehkej (deſchcźikowej abo rěcźnej wodu). Potom njech pomałku ſtudnje, ſo by ƒo wſchitka njecziſtoſcź ƒadźiła. S wóſka pſchihotuje ſebi pczołař kunſtſchne płaſty. Wóſk roſeſchkrěje pomałku pſchi ſnadnym wohnju. So pſchi proſowanju płaſtow ƒo wóſk lépiſ njeby, macźa ju ſe wſchelakimi ſidkoſcźemi. Tajku ſidkoſcź pſchihotuj ſebi ſ jědźnym łžicźkom maju na litr wody, do kotrejež ƒy hiſcheje nětchto dobreho ſpirituża kłužnyk. Hewak móżeſch nětkotre ƒyre běrny do litra wody roſtryhowacź. Tutu ſidkoſcź pſchepycź a ſ njej praźu maczej. Wſchelazy bjeru ſeſběrane mleko abo kapalzu. Tola po nimaj dźełane płaſty rad płěſniwja. Khiba-li, ſo je po praźowanju ſe ſymnej wodu wotmyjeſch.

Skotarstwo.

Wothladanje proſtatow a ſeſběrane mleko.

Kelko hoſpoſow pizuje proſtatam na wopačne waſchenje mleko. Tohodla teź telko proſtatow ſahinje. Je-li proſtata hiſchcźe ƒyzaju a dawamy-li ranzy praźnu pizu, to je tajka, w kotrejž je doſeź běłkowin, potom je pizowanje ſeſběraneho mleka ƒyle ſbytne. Schtóž doſeź pizy nima, ſo by potom ƒyroſchnym ƒuroſchnym ranzam ako ranzam ſe proſatami doſeź pizy dawał, tón njech je tak cźaſto njepſchipuſchcźi. Ranza, kotraž ma 12—14 proſatow, trjeba tójſchto pizy. Je-li jej wotorhujemy, dha je draczowanje ſtoru. To njeƒměmy na ƒane waſchnje cźerpjeć. Druhdy pak mamy wjele ſeſběraneho abo pſchemjerzaneho mloka, kotreź móżemy jenoż w khłódach trjebacź. Te pak dyrbimy derje nałożicź.

Mdy wěmy ƒo mloko hnydom kiſa, wuſtajimy-li je we woterwrjenym ƒudowoju ſtejo. Prjedy pak hacź njeje mloko dokiſało, njeƒměmy je ƒwinjom dawacź. Mloko móżemy jenoż, pak hiſchcźe kłódke abo pak hižo dokiſane pczowacź, niż pak wožrjedź kiſanja. Hewak ƒwinjom w ſmutskownich organach ſwędźimy, jako w cźrjewach, kutle atd. Pola proſatow tohodla hnydom ſlidkowu pynjenu. We wſchelakich modernych khłěwach widźimy cźaſto rjane zementowe mlokowe korto abo ƒudobjo. Tak bórſy hacź pak ƒo nad nim ſthilimy, mózhi ſebi hnydom nóż dźerżecź, dokelž ſ korta pſchecźiwnje kiſale wonja. Na ſwjerſchinje mleka pkuwaju male a wulke pucherje, nastanu a ƒo ſaźo ſhubja. Tónle jěd dostanu potom male ſkocźatka. So takle njemóża ſtrowe woſtacź, to ƒo ƒamo rozumi. Sſnadź iele ſudobjo jenoż kóżde dwaj abo ſchtyri dny cźiſcźa a to hiſchcźe jenoż ſe ſymnej wodu wumoplókaju, město to hychcźe pódla mlócźnych nakaźliwin hnilobne nakaźliny. Tuż móżemy tam potom wſcho możne wobkedźbowacź, niż jenoż ƒane mlócźne kiſanje. Potom hiſchcźe tak na pol ſakiſnjene mloko pizuja. Njeje-li w khłěwje doſpotna cźiſtota, dha radźcho ƒane kiſale mloko proſatam njedaiwajmy. Tak dawajmy jenoż kłódke.

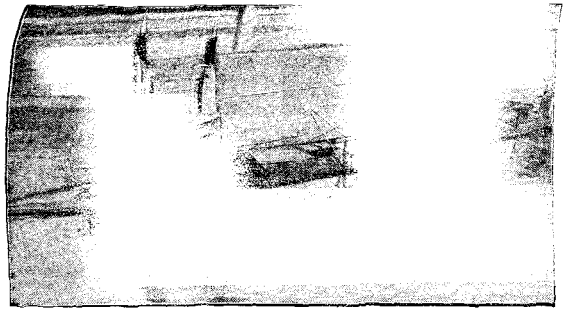
Njeje-li nětchto w rjedźe, dha ƒwinje abo proſata najprjedy driſtawu doſtanu. Jeli nětko po ſmuczenym waſchnju tak dale pizujemy, dha nam proſata bórſy na ſahorjenje cźrjewow abo kutlesjeka ſhorja. Nětko proſata bórſy ſahinu abo pak hubjene woſtanu. Sa płahowarja jeneho rodu ƒu tajke proſata jich pokmu hódnotu ſhubiłe. Druhi płahowarjo pak ſnimi 4—6 njedźeli ſ lékowanjom pſchejeźeja. S tym wrócźo woſtanu a ƒwinje ƒo poſdźiſcho tak derje njekormja. Cźaſto ƒym we wſchelakich khłěwach hroſne traſchadołhonhate ƒwinje widźak. Praſchach-li ƒo, hacź ſeſběrane mloko njedawaju, nit wobkrucźichu. Jako ſa ƒudowjom pohladach, ſwěſcźich, ſo woni hižo wot 4. tydźenja ƒem ƒwinjom napoł kiſane mloko dawaju. Jako nětko pizowanje ſmětnicźu, njemějadnu ƒwinje hižo ſa dwaj dnjej ƒanu ſidkawu wjazu. Po cźaſu běchu ſaźo ſtrowe, jenoż ſo w kormjenju nětchto wrócźo woſtachu. Kelko wobkedźeć ſ tym pſchihładaſi, to móże ſebi kóżdy ſam wulicźcź.

W nětkotrym hoſpodarſtwje pak maja nětko wjele ſeſběraneho mloka, kotreź dyrbi ƒo na kóżdy pad pizowacź. Tu je najlépje, hdyž taſte mloko w dwěmomaj ſudobjomaj khowanny. Sſudobi njeƒmětej pſchewulkej byćź a ſ nimaj njeƒměmy pſchewulku haru ſ rjedźenjom měcź. Tak woſtajimy jene ſudobje ſ mlokom po druhim ſtejo a pſchejo mamy hotowy dokiſany ſydł. Tajki ſydł pak teź njeƒměmy jara makym proſatam dawacź.

Sſudobje dyrbimy kóżdy tydźeń jónu dokładnje wucźiſcźacź a ſ horzej wodu wupariczź. Proſatam damy pak prěnje tydźenje nětchto cźopkeho dobreho mloka, ale niz wjazu hacź 1 ltr. na dźeń na jene proſo. Se ſeſběranym mlokom dostanu proſata 99 proz. wody ſudu a to je pſchemjele. Proſata narostu dołhe, łożmate, wulke brjuchate a pomału rostu. Tohodla radźcho wſchón ſydł běhakam a kormnym ƒwinjom ſdawajmy.

Trupawosć hrihow a wopuſche pola koni

Cźaſto móżemy pola koni trupy njes hrihowami a na wopuſchi wobkedźbowacź. Tute trupy ƒu we wſchelakich formach, pak ſuche abo pak kipjaze. Mjenuja tole hrihowou a wopuſchowu trupiſnu. S rědka widźimy trupy nětkdże na hłowje abo druhdże na cźele. Po tajkej trupiſnje ſwjetſcha hrihwy abo łożniy padaja.

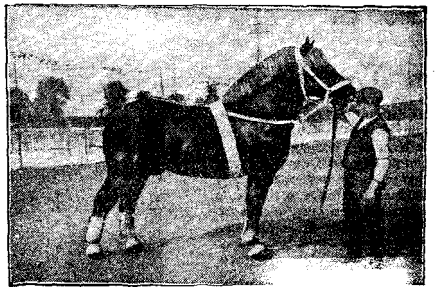

Z nawoza kněz.

Italiske kódźarstwo wotmě njedawno w Adriatiskim morju w septembru swoje manevry. Do podmórskeho čołma F 14 zrazy wójnska łódź. Podmórski čołm so hnydom podnuri. Podarmo so prócowachu, jón hnydom z wody wućahnyć. Budźiše-li so to ruče poradźiło, budźichu 27 muži sylnu wobsadku žiwu wukhowali. Běchu tola hišće někotre hodźiny pod wodu žiwi. Potom pak so zadusychu. Jako podmórski čołm skónčnje wućahnychu, běchu hižo wšitcy morwi. Łódź dowlečechu nětko jako kašć, dokelž 27 čełow khowaše, do italskeho wójnskeho přistawa Pola.

Wurjadnje rjany kón.

Na wikach wužitkoweho skota w Friedrichsfeldže pola Barlina wuhotuja też wustajeńcy skotu. Na lětušej 3. skótnej masy tam wuwabi wobdźiwanje symdomlětny walach. Po barbje je módry šumjel. Litewski plahowař koni je jeho wuplahował. Za njeho dosta prěnje myto. Na pódlanskim wobrazu podamy jeho podobiznu. Zwonkny twar nam hižo praji, zo so jedna woprawdźe wo wosebite skoćo. Škoda by była, je-li měł přirubnjenu wopuš. Po zdaću je jenož horjezwjazana, zo bychu zadnjej nozy při khodźenju lěpje zpóznali.

(Wobraz na lěwo).

Zeppelin nad New Yorkom leći wyše pomnika swobody. Tutón pomnik steji na brjozy morja. Jeho postawa daloko do morja zhladuje.

Ty, tamle hišće towarš za namaj khwata, dočakajmy jeho! — Ale, hdźe jenož je, přećelo?

Wupytanje wobraza w tydźeńšim čisle:

Stajće wobraz na hłowu; delekach na lěwo z praweje strony zdonka namakaće hłowu a rohi.

Hódańčko:

Što wo žni je zymne a w zymje nas hrěje?

Wuhódanje hódańčka w tydźeńšim čisle: Kulki na nohach.

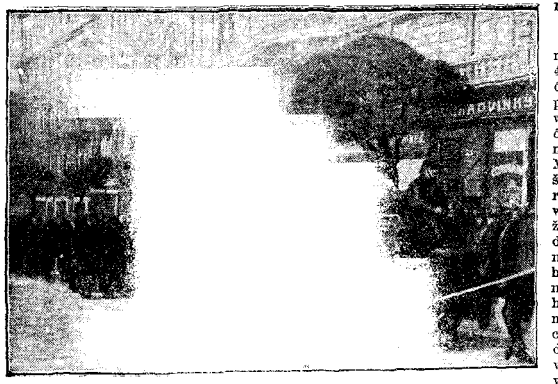

Čo. 43 W Budyšinje, 27. oktobra 1928 4. lětnik

Dźesaćlětny jubilej kralestwa Serbow, Khorwatow a Slowincow.

Dźesać lět je so pominyło, zo su balkanscy a khorwatscy Serbja a Slowincy zjednoćeni do jeneho stata. Kral Pětr, kotremuž su dźakni Serbja přimjeno „Wulki" dali —, je tónle historiski skutk přewjedł. Wón wumrě 16. aug. 1921. Ze sławneho rodu Karadźordźewičow wón wukhadźa. Tutón ród stolěta dołho we krwawnych wójnach přećiwo Turkam, serbskemu ludej khrobłych wjednikow podawaše. Jeho syn Alexander je nětko z jeho naslědnikom. Na našim wobrazu widźimy, z prawicy k lěwicy: krala Alexandra, wójnskeho ministra Hadźiča a francowskeho maršala Francheta d'Esperey.

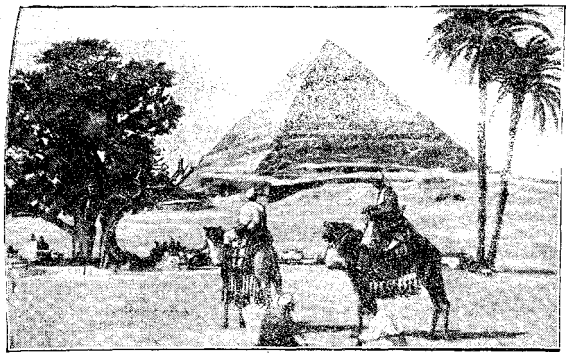

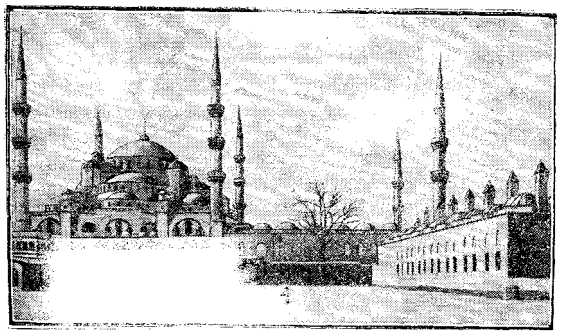
Wopory zasypnjenja nowotwara w Prazy na Božim polu wjezu.

Z rozpadankow zasypnjeneho nowotwara w Prazy su 45 zabitych dźěłaćerjow zwućahali. Tych su wutoru 8. 10. pokhowali. Město Praha je wšě wudawki pohrjeba zapłaćiła. Na přewodźenje běchu njeličomne syły luda přišło. Město Prahu zastupowaše wyši měšćanosta dr. Baxa. Při rowach znjezboženych wupraji w mjenje města swoje sobuželenje. Dale rěčachu zastupcy dźěłaćerskich a druhich organizacijow. Naš pódlanski wobraz dowoli nam pohladnyć na přewodźenje, kajkehož Praha hač dotal hišće widźała njeje. Za zawostajenych po cyłym kraju pjenjezy hromadźuja. Při znatej wopornjiwosći češkeho luda su zběrki wysoki pjenjez wuniesłe.

Pyramida.

Naš pódlanski wobraz přesadźi nas do Egiptowskeje. Kraj je nam ze swjuteho pisma znaty. Do tuteho kraja předachu Jozefa jako njewólnika. Izraelske dźěći so do njeho přesydlichu w času nuzy, zo bychu pod Mójzasom z njeho zaso wućahnyli. Jozef a Marja wučeknyštaj z Jezusdźěćatkom do Egiptowskeje. — Pyramidy su wobdźiwanja hódne twarby z prastarych časow. Po prawom su rowy starych egiptowskich kralow. Na tajkej twarbje su njewólnicy wěsće lětdźesatki dołho twarili. Dźensa hišće, po 4000 lětach wěcywustojni so dźiwaja, kak je tehdom móžno było, wjele stow centnarske kruchi česanych kamjenjow na wysoke ponoški zběhać. **Twarby su tak krute, zo so zda, zo su za wěčnosć zhotowjene.**

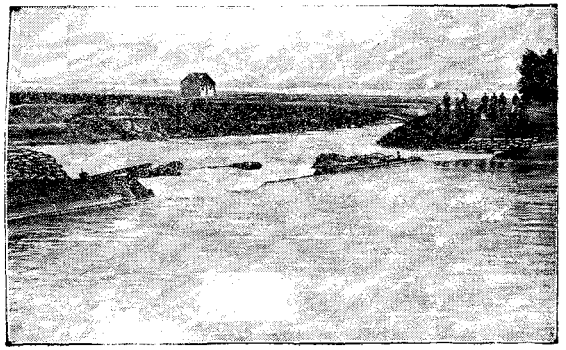

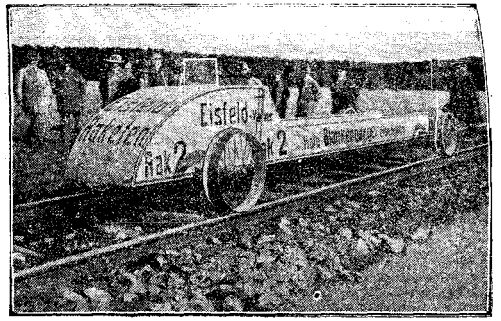
Mošeja sultana Achmeda w Konstantinoplu.

Konstantinopl bě staléta dołho hłowne město Turkowskeje. Z časow, hdyž Turkojo stejachu na wjeršku swojeje mocy, pokhadźeja krasne twary w tutom měsće. Před jene z najrjeńšich wjedže nas naš wobraz. Je to mošeja abo mohamedanski Boži dom. Jón je natwarił sultan Achmed. Znutřka a zwónka je jón hač na najrjeńšo wudebił. Świžne wěže jón wobrubjeja. Ze jich wutwarkow we wěstych časach měšnicy pobožnych muhamedanow k modlitwje wołaja.

Powodźenja w Belgiskej.

Naš wobraz wjedže nas do krajiny bitwišćow ze swětoweje wójny. Krajina je nimale na brjozy morja w blizkosći městow Nieuporta a Ramskapella. Krajina je płonina a leži niže špihela morja wo čas přihliwa (Flut). Sylne haćenja wobaraja mórskim žołmam krajinu wo čas přihliwa póžrjeć. Njedawno běchu žołmy haćenja předrěle. Mórska woda wukiny so na 12—13000 hektarow, to je něhdźe 42—45000 kórcow płódneje zemje. Ze měchami, z pěskom napjelnjenymi, prócuja so haćenja zaso wuporjedźeć.

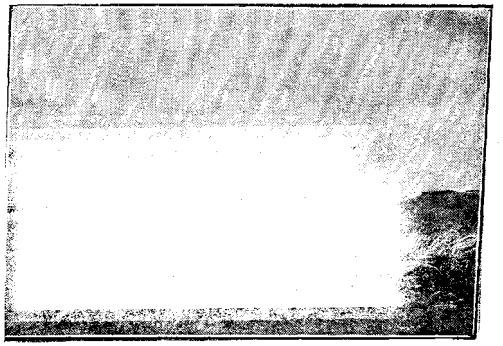

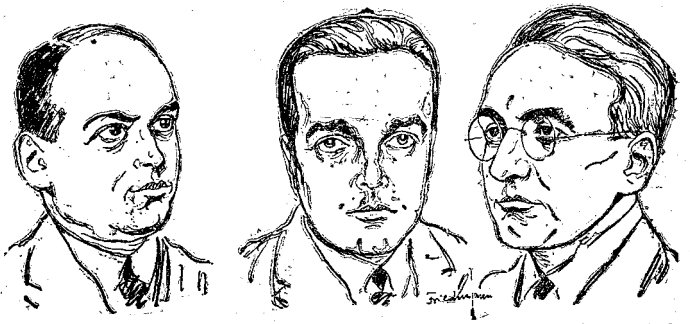
Pospyty z nowymi raketowymi wozami.

Wěsty Maks Valier je prěni wóz, z raketami čerjeny, natwari. Opelec twornje awtomobilow kołow z tajkim raketowym wozon pospytachu. Pospyty so njepo radźichu. Wozy wuskočichu z kolijow, rozbuchnychu a s dokładnje rozbichu. Tajke nje wuspěchi twarcow njewotdźerżo wachu, wozy dale twarić a nje dostatki po możnosći wobeńć Na pódlanskim wobrazu widźimy tajki po dotalnych nazhonjenjach natwarjeny wóz. Pyrotechnisk. fabrika w Eisfeldźe je jón cyl ze železa a druheho metala na twarila.

Nowy raketowy wóz w polnym honjenju.

Na železničnej čarje wot Blankenburga do Halberstadta we Śmolinowych horach (Harzgebirge) z nowym wozom najprjedy pospytachu. Do woza nikoho njesadźichu, z prěnim razom wóz z 100 kilometerskej spěšnosću po kolijach čerješe. Jako chcychu pospyt wospjetować, so njepodarźi. Kolesa běchu pře słabe. Wotthornychu so wot hornjeho wozow. dźěla. Tutón wosta pódla kolijow a kolesow na zemi ležo. Při tym nichtón do njezboža njepřińdźe.

Zjebany radło.

Sobotu, 1s. oktobra, dyrbješe Schwarc, redaktor pola socialdemokr. nowiny „Vorwärts“ w Barlinje do radła přednošować. Komunisća jeho krótko do přednoška w awtomobilu wotwjezechu. Na jeho město stupi komunistiski zapósłanc w statnym sejmje, wěsty Šulc. Tón pak přednošowaše za zapisanje do komunistiskeho ludoweho žadanja přećiwo twarjenju pancerowaneho křižaka. Tón započnu nětko twarić a budźa k tomu něhdźe 80 milijonow hriwnow trěbne. — Na druhi dźeń zetka Šulca připadnje redaktor Siffner Tutón Šulca přebi. Na našim wobrazu widźimy z lěwicy redaktora Šiffnera, wosrjedźa Swarca a k prawicy Šulca.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 253 — Budyšin — Sobotu, 27. oktobra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pf. Wobšěrnje so stajace nawěški a tabele so wyšo wobličuja. Za reklamowy a n rjadk płaći so 60 złotych pf. Rabat po tarifu. n n

Kyritzski proces.

Jako dalšeho świedka so strażnišchtr **Preuß** łžyšchesche, kotryž mějesche porjadowu słužbu pśi hotelu finanznym hamtam postawaś. Wón praji, so major Świonka słužbu Cordes na jane waschnje njeje pytał smjerowaś. Wjele bóle je, ježli je dejmatizja k direktorej finanznego hamta pśišła, praji: „Mějo cyńcje zas prawuje wulku haru, so sa- ćerńcy mutska pytnu, so tu ńmy."

Wobjeźe roscerjerjeny je wobstorjeny **Kleina** byś. Wjeche- lazy wobdźělnizy pśi demonstraziji, wobjeźe rjenjejšnizy su so ſ městna wotkazali, tak so je se 6000 słónc̓nje jenoż ſišćkeje 1500 demonstrantow wostało. Kleina je njepśe- ćowazy policijow nadpadowaŕ. Sćełdź je widźał, kak je Kleina ſo ſ nim sahanjał a kak je na to strażnišchtr Müller ſ nim padnył.

Bliźiśi świedź, policajski strażnišchtr **Konrad** praji, so z nětkuśi major Cordes naśpjeśnjował reńcje měł. Zadyn ſ landbundowych wjednikow njeje cźrjódu namołwił, so bychu ſ městna wotešli. Wšchelazy demonstrantojo, ko- tśiž śěchu po źaco- ratałźyu dźěłaceŕjo, fu prajili, so dyrjom wóz bobu cźinicj, dokelž nimaju žanego dźěła. Wšchak ſo ta sapłacźa.

Wobstorjeny Cordes pśeje, so je to wěrno. Někotśi lud- ſo fu ſnadź wupadnjenu mšu sapłaceny dostał.

W dalšnim pśeběgu jednanja świedź ratał **Breddin** praji, so wyšišćeho strażnišchtra Preußera jako sastojnika ſpomina, kotryž je jemu natyknjeny ſłužobny revolwer ſ ſebi tež njeje wědomy, so je někajke wudmo rjekł. Na te wobstorjeny **Schulta** wótmołwi, so Preußera jako sastoj- **nika jeho ſpołnatwa,** kotryž je ratarjow ſ wuraſom „Wu ſwińcego banda" wobsahł.

Wišćicje sas sawołany policajśi wyšišći śtrażnišchtr **Lietzich,** wobćwědźi, so je ſo roshorjenje ratarjow powje- śiśiło, hdyž fu policajtow wobkładali. Ratař Willi **Leppin** potwjerdźi, so je landbundowy sarjadnik Cordes pśi pśeběhnjenym rosćerjenju rjekł, so dyrbi ſo wšo ſ wulkim wótrom staś, so bychu wobdźělnizy w Kyritzu njedyrbjeli ani śćełkeńcu piwa wupiś, so bychu ſo tśi dnjowe roshorje- nja śmińyli. Gdyž jedyn ſ pśišłuchaŕkow na to fedźbnje cźinješe, so je świedź w pśeběhnjenym pśehpytanju tśi- ćinał wupraji, ratař Leppin ſ wulkim roshorjenjom ſe pśetrjerjow praji, so je pśehpytowazy ſudnik jemu rjekł, so dyrbi ſwoje wupraśenje jara wobmjeſowaś; pśećetoź jedyn żandarm nawopak wupraji a żandarmej budźe ſo bóle wěriś.

Po tśiśe wupraśenju ſud wobſamknu, so podcźeńcne- ho żandarma a świedka Leppina pod pśiśišćahu njeswóſnje a ſo pśehpytowazeho ſudnika jako świedka k tomu- wupra- śenju ſkaſa. Druhi świedźy niczo wažnjcho njeſwědčeju. Zeznanje ſo na ſobotu wotśerći.

Pancerowy křižak a koalicska politika.

Sozialdemokratiſka ſtrona w němſkim ſejmje namjet- nje, ſo by ſo twar pancerowanego ſchćiźaka „Narunanje Preußeje" ſaſtajił. Praſcha ſo, kajke ſcźełowki móže nanjet ſa ſozialdemokratiku a druhe ſtrony wěcź? Budźe ſozial- demokratiſka ſtrona dale w knjeźerſtwje wostaćź móz, jeli ſo ſe jejny nanjet wotpokaże? Jeli ſo pak ſo nanjet pśihwoźi, a to ſnadź je lohko móžno, ſnadź druhe wob- ćěźowoſoje ſa němſkeho woborneho ministra a ſa němſkeho pśezſedenta naſtanu. Dale ſo praſcha, kak ſo němſka lu- dowa ſtrona k ſozialdemokratiſkemu namjetej ſtaji. Snaźe je, ſo budźe wona pśećeźiwo njemu ſkłokowaŕ. Tohodla njeje możnoſć wuſamknjena, ſo nětćišćka knjeźerſtwowa koaliſija dla ſozialdemokratiſkeho namjeta roſpadnje. Ste- pliśkeho zentrumiſkeje a bayerſkeje ludoweje ſtrony k twa- rej pancerowaneho ſchćiźaka ſda ſo hišćeze njewěſte być.

Njeporjadnoſcje w jenym pruſkim hamtſkim ſudniſtwje.

Pśichi rewiſiji Bernburgſkeho hamtſkeho ſudniſtwa fu ſo **njeporjadnoſcje wotkryle.** **Aliy wjazy dyźi ſto proze- ſow poślednjeju dweju lětow fu ſo ſhubile.** Juſtizjuneho wyſchiſchelo ſekretara a jeneho juſtizjuneho praktikanta fu hnydom ſajeli. Kaž ſo ſda, ſtaj aktam ſo ſhubiłej dałoj, dokelž njeſtaj ja ſapłaćene ſkłoſtańſke pjenjeſy ſnańki ćpi- koj. Na tajke waſchnje ſu někotrym tyšćazam ſrjedkow do ſwojeſho ſaka ſo ſhubiłej dałoj, kotrejž ſtaj potom ja ſwojeſelenja wudałoj.

Stresemann so do zastojnstwa wróći.

Dr. Stresemann je dospołnje wotkhorił. 5. nobembra wón ſwoje ſaſtojnſke dźeła jako němſki ſwonkowny mini- ſter pśiſchewośnje.

Jako pśeběhowa němſkeje ludoweje ſtrony je wón ſtro- nine pśećeźiwſtwo na 2. dźeń nobembra do Karlsruhe powołał.

Rańſchoſakſka textilna induſtrija pśećejiwo powyſchenju mſdow.

Swjaſk rańſchoſakſkeje textilneje induſtrije je 26. okto- bra w ſhromadźiſnje w Drježdźanach, na kotrejž bě ſo 200 ſobuſtawow ſeſchło, wobſamknuſi, ſo nětćišćke pokoſenje textilneje induſtrije njedowoli, mſdu powyſchiś.

Zeppelinowe lećenje po Americy so zaso wolſtorćiło.

Schtiwórik pśched wjeceŕowom je dr. Eckener w Lake- hurſtu rjekł, ſo dyrbi wokolne lećenje „Grabje Zeppelina" nad Ameriku na pjatk dopołdnja wotſtorćeć. Dokelž ſtyny wětr ſ boka do kólnje duje, by ſtrašne było, powětrowu łódź ſ kólnje wuwjeſeć. Dr. Eckener je dale pra- jił, ſo, jeli ſo wjedro do pjatka dopołdnja njebuźe pśi- hódniſke, wón plan wokolnego lećenja nad Sjedmoćeſ- nymi ſtatami ſpuſćeć a ſo budźe pśichoty ſa nawrótne lećenje do Europy cźiniś. Sa nawrótne lećenje je ſo 31. dźeń oktobra poſtajił.

Dźesaćlětne wobſtaće Československeje republiki.

Dźeſaćlětne wobſtaće cźeſkoſłowakſkeje republiki.

Cźeſche a Sſlowazy ſo hotuja, njedźeľu 10lětne wob- ſtaće cźeſkoſłowakſkeje republiki wopśeśiś. 28. oktobra narodny wubjerk ſ pśichewodom cźeſkich offiźěrow k kom- mandatej tśěźerſkeho wójſka w Pśagy pśińdźe a jemu ſdźeli, ſo je ſo Cźeſkoſłowakſka wot Awſtriſkeje wuſwobo- dźiła. Po namołwjenju narodneho wubjerka tśěźerſki kommandant měſto hnydom wopuſćeji. Po zyłej Cźeſko- ſłowakſkej Sſkłonjenjo powěźeć wo wuſwobanju ſwobodneje republiki ſ wulkej radoſću witachu. Najdźiwniſche bě, ſo ſo Nimcam a Madźaram, kotśiž běchu Cźechow a Sſło- wakow tśi ſta lět dołho potłoćowali a jich wěcź wutuſpiś pytali, ani wjóſka pśichi wobnowjenju cźeſkeho ſtata njeje ſkćiwiła. Žaneje kapki kwje ſo njeje pśelało. Nimcy w Cźechach fu drje poſdźiſcho ſe ſłzkom, ſ kotrejž ſo ſ wukraja nadpjerachu a ſo ſ bronjemi ſaſtarachu, wot no- weho ſtata wottorhnyć ſpytali, tola tónle połpyt ſo hny- dom w ſpoćatku potłóźi. Sa ſłzkarjow njeje wón ſłych ſcźełnikow měł; pśećetoź preſident Mažaryk je wſchitkich wobhnadźił.

Nimcy a Madźarojo ſo nadśijachu, ſo Cźeſkoſłowak- ſka njeſmjeje dołheho wobſtaća. Dokelž dwójſceje nowy ſtat wulki doły ſtareje Awſtriſkeje ſ dźela pśeſwećaſ, wotcźe- kowachu, ſo ſo hišo poł finanznymi cźeſemi bórſy ſpuńje. Tele pśećeźa pśećeźiwnikow Cźeſkoſłowakſkeje njeſtaj ſo dopjelnile. Jejny finanzny minister Raśchin je Cźeſko- ſłowakſku ſe wſchěch finanznych wobcźeźowjezow ſbožowuje wuwjeđł. S ſrajom, kotrejž ſu ſo wójny ſapleśene byłe, je Cźeſkoſłowakſka jenićki ſtat, kotryž ſo ſe ſtu finanznje dospołnje wot wukraja wuſwobodźił. Dokelž ma Cźeſko- ſłowakſka hišo lěta dołho aktiwnu wikowańſku bilanſu, je ſłowakſka hišo lěta dołho aktiwnu wikowańſku bilanſu, je ſo w kraju wjele pjenjes nahromadźiło. Pjenjezowe bankam ſu ſo miliardy króno- na dań ſnaſćyle. Pśhe- ſłyhł pjenjeſ je tak wulki, ſo je cźeſkoſłowakſki ſtat jenićku pożeńcnu, kotruž je w Amerizy pśihjał, wupowěźił, ſo bychu jeho ſtaćejenjo ſa ſwoje kapitalije ſadanjenje nama- kali. Pśichi ſkładnoſći wobſwjeźenja dźeſaćlětneho wob- ſtaća cźeſkoſłowakſkeje republiki ſu Pražſke banki někotre milijony króno- ſa ſozialne zamyſły wuſtajiłe.

Lord Cushendun jendźelsko-francowske pśećelſtwo zakluje.

Lord Cuſhendun, jendźelſki namjetny minister ſwon- kownych naležnoſćejow, je w Blackpoolu rěcź měł, ſ kotrejž **je knjeźerſtwowe ſtejiſchcźo w naležnoſći jendźelſko-fran- cowſkeho łódźitwoweho dojednanja ſakłikował.** Nicźo, tak wón rozłoži, njebě hłupiſche a błudniſche, dyžli wjeſchi dźeł kritikow, kotryž ſu ſo pśećeźiwo tomule dojednanju na- pišałe. Cźi ſami ludźo, kotśiž njepśećahowazy wóſſe ſa internazionalnym dojednanjom wołaju, ſo na dobo ſ **wid- liſchcźemi njemdrozcźe a njedowěrjenje ſajachu, dokelž běch- ny ſ Franzowſkej pśećeźelſtwowe dojednanje wobſamknyli. Jendźelſka politika je na to ſłożena, ſo by je wſchěmi kra- jemi jenak dobre pozdaśi wudźerźała.** Nowe jendźelſko- franzowſkeje **ententy njeje, dokelž ſu pśedatwſcha hiſchcźe njeje roſpuſćeſćiła,** a dokelž ju pśećeźelne pozdaśi k Franzowſkej wažnu podkoſt jendźelſkeje politiki. **Zyle wopak je, rjeź, ſo je ſo jendźelſke knjeźerſtwo jako grat wuźiś dało, ſo by Franzowſka mohła na njeprawe waſchnje pśećeźiwo Němſkej wuſtupowaś. Pśichiſnawam, ſo wuhladły ſa interſ- nazionalne wotbronjenja njejźu w tu khmšu wobjeźe dobre.** W ſwojich pśózwowanjach njepopuſćeźimy, **tola** cźeſko njeje widźeć, ſchto móžemy wuźiniś, hdyž ſo wo naš rjenjał ſo ſmy ſkładni ſchćiźaźniźy abo njewěźliwi njelepaji, hdyž ſo nam ras poradźi, ſo ſ jenym ludom wo tuchym ſapleśenym praſchenju dorěźeć.

W Ruskej so nowe cyrkwje twarja

Warſawſke ruſke nowiny „Rul" piſchu, ſo w bolſchewiſ- tiſchej Ruſkej nabožeńſke hibanje rośće. Organizazija bjeſ- wěrzow jenoż na papjerje exiſtuje a jich cźinjeſa ſo nječim ſaſtawa. W poślednim cźaſu ſo wobjeźe jźiwe nabožeńſke hibanje mjes dźěłaceŕjerni pokaſuje. Duchowni ſ wěrja- zymi cźile wobſtwědźeja, ſu jim pomozni je ſchelelakimi praktiſkimi radami a rjemjeſlniſkimi wuwuczenja. Hiſchcźe ſtyńſchcźo hibanje ſektow mjes dźěłaceŕjerni roſće. Sektaŕ- ſtwo je wobjeźe hibanje ſ wulkim pohorſchkom, ma jo jako cźiſće **kontrarewolucźniſke** a material ſ jawjedźenju wul- keho proześa ſbéra. Sektaŕjow winuja, ſo ſ wukrajnymi pśećeźiwnikami bolſchewiſkeho ſtata wobſtwědźeja. Wu- kraſni pśedaŕjo pjeca do Ruſkeje pſchijéźdźuja a mjes ta- ŕjerni pśećeźiwo wójnje agituja. Wudawaju, ſo bolſche- wiſke knjeźerſtwo wójnu organiſuja.

Na wjele mjeſtnach ju ſo **ſtare zyrkwje wobnowiłe a nowe ſo natwariłe,** hačrunje bolſchewiſke knjeźerſtwo je wſchěmi pśedkami nabožeńſke hibanje potkóźiło pyta. Wono je wobjeźiło, ſo je ſětka w ſeptembru **63 prawoſławnych zyrkwjow ſamko** abo do klubowych mětnoſćejow, muſejow a kinomategrafow pśećewariło. S tajkim pśećeźeńjenjom nabožeńſkeho hibanja pak ſo wono njemóže pśećewinyć. Kśećeźijanſtwo w Ruſkej ſłónc̓nje tola dobuźe, kaž je wono nětdy w rowniźim kśerźinje njedźiwajo wſchcho ſurowjenja dobyło.

W ruſkej kommunniſtiſkej ſtronje ſo w poślednim cźaſu ſnamjenja roſpadowanja pokaſuja. Na prawizu ſu ſo kłonjaze elementy ſo dźeſ a bóle ſeſpjelnuja. Jednota kom- munniſtiſkeje ſtrony je wohroźena, a exiſtuje klaſowe wojowa- nje ſo wobſłabja. Knjeźerſtwo je hač dotal bjeſ wuſpěcha „opoſiſiju prawizy" ſ dźiſjplinarnymi narjadami ſnjećeć pytało. Dwaj ſobuſtawaj ſekretariata Moſkowſkeje kom- munniſtiſkeje rady ſtaj ſo dla „ſłaźenja Leninoweje wuczby" wuſtaćeźiłoj. Też někotre ſobuſtwy Moſkowſkeho ſowěta (rady) ſu ſo dla ſwojeho pśećiſtuſchenja k prawizynej oppoſiziji wuſtawile.

Madźarscy wojacy do Československeje pśeběhaju.

W pośledninm cźaſu pśeběhowanje madźarſkich a rumun- ſkich wojakow do Cźeſkoſłowakſkeje pśichibéra. 17. oktobra ſu w cźeſkoſłowakſkim kraju rumuniſkeho wójeſkeho cźeſ- nika Jana Klemenſa ſajeli, kotryž je ſ rumuniſkeho ho- njeſkeho regimenta w Tarnawje cźeſnył. Sa někajke pśiche- ſtupjenje je pjeca dyrbjał 25 pukow dóſtaś a tohodla je najpśódy do Madźarſkeje a wot tam do Cźeſkoſłowakſkeje cźeſnył.

20. oktobra ſu w Falbaru pola Dumajſkeje Stradу Ladiſława Mikuſcha ſajeli, kotryž je ſ howdeńſkeho regimenta w Szekeſfehérwaru w Madźarſkej cźeſnył. Też mó- je ſo dyrbjał na cźele tłokstaś. Dokelž je Mikuſch cźeſke-

Słowakiski statny pschisłuschnik, hu jeho jasoli a wojerstemu hudej w Bratislawie pschepodali.

Powołanje němskeho wyska Bauera do Chiny.

Powěsćej, so je chinesle kujerstwo němskeho wyschka Bauera, nehdyschneho Ludendorffoweho pomocnika, a nětkoždy 30 druhich nětkuschich němskich offizerow jako instruktorow za chinesle wójsko w Nankingu powołało, hu w jendželskich nowinach žiwje rospominja. Tole powołanje kedžolwisnej na stejsnjeho Němsleje w Chinje wobrocja. Němska nima po swětowej wójnje žanych pschednpraworw w Chinje za swojich staczanow. Pschecziwo pschednprawam wukrajanow hu Chinesojo poslednje léta njepschestawajzy wojowali, a tohodla jendželske a japanske wikowanje bojkotowali. Němske wikowanje je f teho wuzilk měło a na schkodu Jendželskeje a Japanskeje w Chinje nowe wotbywanischcza dobyło. Jendželczenjo hu boja, so hu f powołanjom wyschka Bauera stejsnischczo Němzow w Chinje dale wobtwjerdzi a so budże jich politisti wliw pschiběracz. „Daily News“ pischu, so budże wyschk Bauer f nałsědnikom ruskeho generala Galena, kotryż je dohwjesche postupanje chinelskeho nazionalneho wójska f Kantona do Hankowa f pomocu kommunistow organisował. Tež wyschk Bauer njeje so pschi swojich wschelakich powrocześnych posprjach kombojt, so se kommunismom k dospiczu swojich wojerskich zamerow zwjasacz. Jeho dźakowjesći tohodla Jendželczenju je starocześeni na pschecze hladaju.

Tež Franzowsojo powołanje wyschka Bauera do Chiny jako se lnanjo wnkazuja. Fantasija Franzowsow do pschodka widźi, so hu chinesle wójsko f pomocu němskich instruktorow a organisatorow niz jenož žadanjam nowoczasnje wójnstke techniki pschiprawi, ale so hu China tež w industrialnym nałmpanju pod němske wjednistwo stejsi. „Semme libre“ pischo: Stónczenje němske planu w Aziji spoznawamy. Stejsnu psched wopraworbitym chinesko-němskim spischkanstwom. Mjes tym so my spinu. Němzo pschedobywanje Chiny pschihotuja. Japanska. Sjednoczene stat, Jendželczo a Franzowska durbja so cuczje sjednoczicz, so bychu strach wotstronili.

Japanska a China so rozrunałej.

Konferenza japanskeho generalneho konsula w Shanghaiu se fatmpjerjom Nankingskeho kujerstwa je k dojednanju wo wevesiji chinesko-japanskeho wikowanskeho stroczenja a wo podawku w Tsinanje, Nankingu a Hankawje dowjedła.

Tsinanski podawk hu po powěsćezach chinesnich kruhow na to wałchnje wurnna, so **Japanska swoje wójsko je Shantungskeje prowinzy wotzoja iczjehnje**, tola rukowanje za pschichodne schkitantje swojich staczanow w tejle prowinzy dostanje. Wobej stronje stej swólnjowej stacjanow druheho stata za schtyczowanja na zjiwenju a zamałenju wojschkich dźecz. Internazionalny wuhlerk na to ponjenowacz, kotryż ma rozhinscz, schto je ta japonzki wenerelu famoł wiły.

Profesor dr. Laubert a redaktor „Kulturwehr“ Jan Skala.

Profesor dr. Laubert f Wrótslawja dżerżesche w służbje „Heimatdienstu“ we wichelatich měsiach Schlelyńskeje pschednoszkich wo Sserbach. Te mjerwjachu hu f wopaczno-ścjemi wo Sserbach. **Knjes redaktor Jan Skala thanke wopaczność jom w měkczeńku „Kulturwehr“ rajnje napiesesce słupi.** Knjes profesor dr. Laubert cjuješe ho jtschhódżeny a knjesa Skalu wobskorzi. Přeńje sudnitske jednanje budże we Wrótslawju. **Sso słosnjo na § 113 němskostatneje wustawy, żada knjes redaktor Skala sam sa ho dospotne trjebanje swojeje žerbskeje maczerneje rěcze pschi sudnitskim jednanju.**

Ze Serbow.

Dnjownica.

Sobotu 27. winowca.

Sabiny.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“.

1832 swjeći Wylem Marćin Juršik, kantor we Barće swój 50létny zastojnski jubilej, při kotrymž so cyla wosada wobdżěli. Jako so w lěće 1813 Bartska cyrkej wotpali, je z wohnja cyrkwine knihi wukhował. Po wulkim wohnju je so ze wšej woporniwosću prócował wo nowotwar cyrkwje, wo zwony, cyrkwiny časnik a pisćele, kiž je sam sobu twarił. Wo cylu wjes je sebi dobył najwjetše zasłużby. Tohodla jeho też zdobnje pócesćowachu. Wotmjeješe so swjedženska Boża służba. Hrabja z Lippe ze swojim justiciarom wjedżeše jeho sam do cyrkwje a swjedženske prédowanjo a požohnowanje nječjesće njezapomnity serbski farař Handrij Lubjeński, tehdy farař primar. w Budyšinje. Juršik słuša do tych serbskich kantorow, kiž su w čežkim wójnskim času swojemu ludej pomhali wulke čeże přewinyć. — Podobnje skutkowaštaj kantoraj Rychtař w Hućinje a Pjech w Bukecach.

1827 w Malešecach kwas fararja Handrija Broska, na kotrymž so prěni króć krasny spěw Handrija Zejlerja „Lubka lilija“ spěwa.

1889 poswjeći so cyrkej we Łupoji.

1727 poslednje posadźenje komisije k wndawanju dospołneje serbskeje biblije.

1639 Detlef z Wedelbusch woblehnje Budyšin, kiž je wot Swedow wobsadżeny.

Wusyw.

Z wjeselom my syjachmy
Naše role dźěłachmy;
Bóh nam słónčne wjedro da,
Zo wšo rjenje zeskładża.

Wón chcył dale zwarnować
Naše hona žołnować,
Božo, daj jim płódny čas,
Bohatych žnjow wjesel nas.

Handrij Wićaz z Płusnikec 1852.

Hubjeńše kolo a njemdriša hara. Přisłowo.

*

Njedźelu 28. winowca.

21. njedź. po swj. Trojicy — 22. njedź. po swjatkach.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“

† 1911 Marćin Rjenč, dr. fil., farař Wjelećanski, serbski stawiznař, kiž běše so jako syn Ketlićanskeho fararja 11. nov. 1853 narodźił. Hižo jako gymnasiasta je do serbskich časopisow dopisował. Po swojich studijach zwosta najprjedy jako pomocnik pola swojeho nana, potom w Klótnom jako farař. Bu bórzy do Běđenjow wo serbsku šulu, kotrež tehdy w Prus-skej knježeše, solw zapłačeny. Wón Imiš da njepřećelam serbskeje rěče krasnu wótru wotmołwu, ale tuči jeho tola wobskorżichu dla pódlanskeho parsońskeho skřiwđenja. Jako so Imiškowa należnosć při krajnym sudu w Lipsku wotnjeć, Marćin Rjenč rjekowsky za wótca Hendricha Imiša wustupowaše. Z Klětneho powola so Marćin Rjenč do Wjelećina, hdyž je hač do swojeho smjerće skutkował. Nimo swojeho čežkeho zastojnstwa je tola hišće khwile namakał też wědomostnje dale dźěłać a pisać. Wšelake ważne nastawki wo Serbach poda do němskich časopisow abo knihow. Z cyloj wutrobu wisaše na swojim serbskim ludże. Běše jedyn z najswěrnišich. Wołdźěłeše so pilnje při wuradźowanju Maćičneho wubjerka a Maćičnych wědomostn. wotrjadow. Wjacore wědomostne nastawki je podał do Časopisa Maćicy. Wjelećanska wosada so přez přibywanje industrije přeco dale přenjenožwaše. Serbska rěč tam dźeń a bóle wotmjelkny, ale jeho farski dom wosta serbski a hišće je. Wulka ap-dobnosć jeho pyšeše, zo njeprećelow sni njeznaješe.

1829 skónči so čišć Arnditowych šesć knihow wšeneho křesćijanstwa, kotrež běše Handrij Lubjeński přełožił a z podpjeru Jendželčanow dr. theol. Pinkerstona a mag. Silthorya čišćeć dał.

* 1869 w Žurjecach farař a arcyměšnik Jakub Stranc-Lipsćanski.

† 1744 w Žitawje mag. Křesćijan Pesch, slawny arithmetika, kotrehož šulske knihi su so přez 100 lět we wšitkich němskich šulach trjebałe. Běše syn češkeho eksulanty a woženjeny z dźowku serbskeho fararja Klina.

1918 wuwołacha Češa swoju samostatnosć.

† 1830 w Budyšinje pastor sekundarius Hendrich Stöckhardt, italski pósnjer a stawiznař italskeje literatury.

Na Simana-Judy
Prječ mjetamy kłudy
A pytamy rukajcy
A kije sej rězamy.
Na Simana-Judy
Du krupički druhdy;
My tepimy na hucy
A přez jedne pasemy.
Na Simana-Judy
Sněh pada na hndy
A chce-li so nasypać,
Tu mózemy domoj hnać
Na Simana-Judy. —

Handrij Zejlef.

Hrěšny pjenjez njemóže korjenja dobyć. Přisłowo.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +16. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer 0, thermometer w nozy +11. — Schkleniza je pokłednje hodźiny jara na hrosne schła. To nam praji, so je kyšnišcha niżina pschibližuje a pak w poknozy nimo cjehnje. Somy w naschich stronach na jamej kromje mjes połnóznymi niżinami a pokoišchimi wyschinami. Tohodla je cjeło prajicz, kak je wjedro pola naš wutwori. Na nasche strany skutkuje pschejo hischcze kyšna wyschina nad rasischej Europu. Nad łodowym morjom je wyschina społnocz, tuj symnu kyšnischze wothłódnjenje kóry wocjakacz. — Nasch wjedrawustojny ma sa pschichodny tydżeń cjehnje waze wjedro ja możne: Njedźelu kyšne wětry a hemo hischcze njewjedro; pónđźelu šmcho; wutoru rjenje a cjepło; srjedu a schtwórtk wětrate; pjatk deschcżik a rjejawu; sobotu deschcżik a wětr. Nowember ma sa šmcho a symnu f wjele kurjawami. Symne kurjawy je schaćz-wišnu samóża mnischazu cjwilu trochu podusnjeć. — Justre 21. neidźelu po swj. Trojizu hłonczko 6,50 hodźin dłohe dża a so 4,37 hodźin thowa. Měsacżk pop. 1,43 hodźin dłohdża a so rano 4,40 hodźin thowa. Justre je **nowy** měsacżk.

— **Hdże bu kradnjene abo pschechisnjene?** Pola kriminalneho wotdźelenja w Budyšinskim thowa so wot 24. 10. 28 hišćeze derje schćerzane mužaze šidło ze znamki „Gautscher“, kotrež bu tu bydlerjej wobdemu cjehnjerskej wotcziwate, kiž je ho wjeczerje wzprajil, kak je k njemu pschischło. Je możno, so je šidło koło rećenym w mješcze abo wokolinje wumyschcżał abo je kradnył. — Wo hdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyšinskim, Burgplatz 6/7, telefon cje. 2802.

— **Kradnył je nichtó** w czasu wot 24. 10. wječor hacz do 25. 10. 28 rano f jenesho rěsnilskeho wa, kiž je w nhejsahujenej kólni Serjowje hoby skład, wołmjany módry starschi kónjazy pschikrywy i nałschich czahmnaj kónjazmaj hłowonaj na bokonaj a wołmjanu, nimale nowy kónjazy pschikrywy i czehwjenemi powjazami. — Wo wjazowace zdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyšinskim.

Józef Knaz:

Mužoło a hory.

20] (Pokračowanje.)

„To bych řej mužił“, wumołwi potom, „so Jlanowsku dolinu lépje znajn hacz wy, knjeze. Dwěłuju, so by so w tych městach schtó khmanischo wuznał hacz ja, kiž tam pažu hižo schéšnacże lét.“

„Jehnjata pažeze?“

Horbacz, kaž so zda, pschesłyschja tole prašenje. Prašenja tajsheho raja Bodrizkych najradscho farecza. Schto paže, to je tola jeho wěz. Pschihódy pohladacz, khupako, a njetykaj so do toho, schtoż tebje nicze njestara. **Tak**, to by khischcze było, dowdrjecz so kóždemu dundakej, so horbacz so wjazy dostako njeje hacz nikke paženje swini, mjes tym so je šalwischcżu hladaische za Hrimnakowym stadkom howjadłow.

„Chzu so hadźicz, rjekny sprěchnje, „jo ani Hrimnak, tón hewjel, kiž šmoje tubło paže, njewumna ho tam sdałeka tak jako ja. To mi wěrcże.“

Ale to ho wě, cjehodła też to niz. Dozyka, schto dha **zuisnikej** na tom saležj, hacz nětkaši horbaczowy poruník telko njedokonja, kelkoż horbacz. Ale Bodizky mjesesche we ercze polno saslobjenych klinow, hdyž běsche hižo wupraženе Hrimnakowe njeno.

Cch, wobskołkujmy to f piwom!

„Hej, korczmarja, a tetonna pschijnjesesce też jenu,“ pokaża na knihoda.

Wobaj bednaj žebi pschijpschłoja.

Na to hibasche ho njesnatemnu jazyk wjele lépje.

So by to rjekł skrótka, porajzhm njedwěłuje wo swojim hoscżeżelu, so ho da wot někoho zahalbicz w znajontsnje Jlanowskeje doliny. Ale kaž ju znaje, tak ju njesnaje. Haj, bjes saito nécża. Abo wě knihoz, je pokład salopany? Nó, njezjimy to prajili? Njewé. Hdże też to. kak by mohł wědzecz. S wěrnoscju prajene, njewě we tom hižo n'chtó khiba powědał, muj je sekschiwjencej nohu, dokelž druhich jednacze rubjeznikow, jeho towarischowo njeje tajkeho słoża měło so by cjeło f jasnva, hdżej buchu napołdrě wotprawjeni. Nécżaju je swoje cjekanje jenoż f wothromnjenej nohu zapłacżit.

Nowe piwo? Nó, derje. Też bjes piwa by rjekł, kak so tehdom psched lětami te wězy mějachu. Zyle jednoze tak, so ho dwanacze rubjeznikow sapschihżaha, so pokład, kiž běchu nahromadźili, może ho jenjezyn tehdom wukopacz, budu-li sajo pola njeho wichitzu pschitomni. To tola kóždemu rosnm da, so tych jednacze by dyrbjeko někto f towa wujnu-picz, kdy bychu pokład měli shromadnje wukopacz. Talle je wotsudźeny, so by jwojstał, hdżej je, hdyž ho f tajkim padawkom licżicz njeda. Nó, to je wschitko, schtoż może wo tej wězy vjez.

Ale hobacżej žapaschtej wocżi a ruzy pocjeschtej tschepotacz.

„Hdże ma to bycz?“ ho woprascha.

„Nè, njesnaty njebě tak žebicżiwy, so žebi podobne wědomosnje jenoż sam sa žeże wostaja.

„Hdże? To wschak njeda ho tak swětkocjeu rjez, hdyž njejmy tam, ale w korczinje. Hdże, my prajesche? So bych wam to wschitko prajił, potajkim pod skalu, na kotruż pschi žwitanju na žwjatcho Jana prěnju sażnżeši hłowczko. Chjeczje-li, pohladajcze tam.“

Nětko bě to Bodźky, kiž ho po korczinje roshladny. Nè, nichtó jeju słyschał njebě. Sa pódlanskim błidom wucżi-njachu žebi žiwoje nałcjesesce.

Nó derje, hdyż maju ho te wězy tak, schtó jawobara, to bęschtaj rěcz tajkeho wuznama njesapżitej? Horbacz ho ho-rjesche a byrnjeż ho napinał pschehwintnej tak jara hacz by chżył, da ho jpóznacz, kak ho i chwilemi wotschcżahnje kaž w hymizy njech też jenoż na wokomik. Bě na to motamy, jako by ho hnydom chżył sa pokładom podacz, hdżej hacz jeho schtó pschedběhnie, najradscho runy pucz f tuteje korczmy.

Božczko, měcz kluczi wot czjała a pohonicz k jsdżu měżazy a njedźele, tak lenje ho czehnjaze!

Kterež snjapsche jemu do hłowy a dyrbjesche ho picz a picz, salocz w murinach zahłuk. Też njesnaty ho njeber-dżesche a njewotpokała, dóniż dżěsche wo p wo a palenz.

Nè, nè, f khwilcemi to horbacz njemóżesche snjesz, dyrbjesche ho zule wótrje snjecz. Skrótka łakchota. To ho tola njeżnaje ze šmdchom pschecradżicz, schto rěkny! Jemu ho ida, so rejeże žam psched žobu, so runa ho jemu thribjet, och, wón najmóznischi. S Luczkow.

Tak, a nětko je na tebje doschło, Hrimnaczko, hołbite. karły ho wobrocża a wumérninoj žebi te, so by njemyschł, so je horbacz jenoż f drohnenm łkotej schwarnu. Tak, pe-nje, nětko maješ ty žwinje a widżisch, kak cżi to pola nich pschihżeje. Hehe. Kak ho cżi pschi nich wjedże? Derje? Nó tak bżi mi f pucża, so cże njejschcżedża f tschudom. Wot dżenżnischcho ta pasu łowjadła. Horjeka na wyschinie. Nad tobu, so by to wědżał, Saperlot, a nětko ho pokła-komu budże ho chżyczj koho błaschicz a komu žnjeh famier-inje pschi komej klamje. Schtó budże ho po tim rjeschowacz, wot dżenżnischcho, moji knjeża! Psched tim budu žónjch nóż krónicz! Pschej łkobaneżu . . . . nè, nè, jenoż nij na žónjch spomnincz w tutej khwili, wjecżba je žiwicho pako na a we błowje je czjma a so mucżi. Srabowcz ta wokoły tu najkrewdnatu a ho jeje smożowacz. Cżehodła dubake je-noż sa statnych pachokow hubokej nécż a nij so horbacz.

Sa druhich hólzow! Bóh je swědk, wobkadany, schtó smeje f koho radoseż! Schto? Pałej łkót sa tu mijemu ja-możnu? Tych litrow jeczinjenja? Potrutu łkżeba? Zdżesej znopow žita? Mi? Wjecżkrócz telko, wy pjiu . . . wy . . . wy . . . Sa to może paseż tajki Hrimnak, nij ja. A schto dha je mi dozyla trjeba wecżnje jenoż je łkotom žiwy bycz? Njeje žnadź nécżajki dom w Mikulczach na pschedaut?

(Pokračowanje jeżehnje.)

— **Shromadne pohjeđenje Nataršeje komory.** Dnja 4. nowembra wotmeje Natarska komora swoje 7. shromadne pohjeđenje we krajnej hejmowni w Drježđżanach. Na dnjownym porjedže stoja mjes druhim rozprawa radźerja Arnolda w pocześenju natarskwa je wypołnjenje płaczizmami za elektriku mój, rosprawa bźěłarskich direktora Natarskeje komory a skónčnje też rozprawa wo mišownym porjedže.

— **Djenžnišne wiki.** Bźěše wjele wjeńsanow w měsacu nětko też trochu wiazy tšwile w natarstwje. Buchu so tehrjo cźežko pschedawarše, ptačzeše 1,20—1,25 hr., jeja płaczachu 17—18 pj., punt twarocha 25 pj., sahnych huž 0,90—1,10 hr., kapowki 1—2 hr., stare kury 2—4 hr., holbje 60—90 pj. Na seleninowych witkach płaczachu punt bźelebo a cźerwjeneho kalu 15 pj., wotkźeho kalu 20 pj., zyble 15 pj., morcheje 20 pj., tomatow 25 pj., kalabaje 25 pj., jellerja 40 pj. jědźeše kobody 25 pj., kwas bolstowe 10 pj., róża zyndroweho kalu 40—80 pj., sad jabłkow 10—35 pj., kruschowe 15—30 pj., hórnow 5—6 pj., zentnar 5 hr., litr laneho wolija 1,60 hr.

— **Budyšti najmjeńši hermant** wotmje so hdyž wot 3. hacź do pónđźele 5. nowembra. Njedźelu 4. nowembra zyndźa so twory wot 1/11 hacź 12 hodźin a wot 2—6 hodźin pschedawacź. Hermanšku njedźelu budźemy zamknjene cźaš wotcwrjene.

— **Zickjna.** Sobotu popołdnju wokoło 2 hodź. je Zickerjanskim Haju blisko żelezniz muzikt na hołzy t Radeberka, kotraž w Zokowje na wobchodźowanje, wjeselskuschwo skucził. Na hołzyne pschijědźe żelezniz, kiž tam blisko bydli, se kolom na pomoz, na cźož njekmanik hołzu cźaka a se swojim kolom cźeknu. Nadpadnik pak swojim cźahku shubił. Tohodla jeho hišom wjeselenje njeje. Hunczerjach jasachu.

— S **Barta.** Dokelž je so prwatna autowa cźara wot Budyšcina polizajizy sbehnyła, chce pschedawacź knjes Schröter z Mosporta, tónle pak pschedy žnd wjeselo, so by so ras zasadnje rozsudźiło praschenje, zo wuměnjowanje wuzimanje drohow z autobusami.

— S **Kulicha.** Sahlóženi hrjedu bźěše so 50 lět minyło, zo bźěše tudomny farar Konik (Kanig) swojej woczi wotzamknył. 44 lět dołho bźěše wón z wulkim zohnowanjom w Kulichanskej wohładze skutkował. Starschi lubo so bźěchu na njeho dopominali a rad wo nim powědali. Wón bźěše, kaž na jeho pomniku stej, mnohim jako dźiw, ale tón Knjes bźěše jeho zhylne dosahnyl. Jeho row, kotryž so z wosładnymi hrźbkami a bu też na jeho zmjertnym dnju z dwěmaj kwětkowymi pjerikowaj debjeny je w bliskosći zyrkwje pschi tamnym. Pomnik pschi zyrkwinej muri ma sa jenotliwe njewjesze słowa bliźije: „Hačkuuje wuni so sesłachu wonk tola kčěcz a płódni a cźežkowni.“ — Bźěše najtarschi knjez Kurja Konika, kantarja we Bźěše jeho zastupowaš knjez Kantarja we Bźěše jeho zastupowaš knjez Kantarja we Bźěše jeho zastupowaš knjez

Pisane počehnjenja
z hłowakom . wot 6.60
Běłe počehnjenja
z hłowakom . wot 7.25
Dobre tunje wupjerki
Najl. kajkosće
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Kalmuk-jaki

jonjaze . 4.70, **4.50** hr.
mužaze . 6.30, **5.70** hr.
ma wjelce stajnje na składze

Andr. Kasper
— mějićel Al. Pilopp —
w Budyšinje, Burglehn 11

Wše družiny hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Panšicach

Alfons Schauseil w Budyšinje

na Bohatej hasy

****

Wosebity dom za serbske drasty

Wšědnje přikhadźeja nowosće rubišćow, šórcuchow, jakow, pjelsćowych počehnjenjow atd.
Čorne a brune kašměrowe rubišća, suknowe tkaniny atd.
Trodle, kneflе, posamenty

Najwjetši wubjerk! Najnižše płaćizny!
Wobkedźbujće wupołoženja mojich 9 wukładnych woknow!

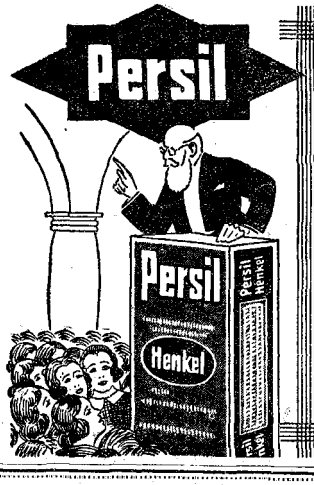
Džak
Kóždemu hdyž ma
drjenje ischias a wić
ja rady
darmo
zdźěla, što je moju ženu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wróćoporto připołožu. Rozprawu jenož pisomnje.
Müller, Obersekretär a. D. Dresden 14 Neustädt. Markt 19

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Panšicach

Kóń je na předań w Nowej Wsy č. 3 pola Njeswačidła

Kruwa
z čelećom je na předań w Mješicach čo. 32a.

Njedocpěta kajkosć

to je tajomstwo wulkeho wuspěcha, kiž je sebi Persil dobył a jenož přez tutón wuspěch je wón tak rozšěrjeny! Wězo, poskićuja Wam druhdy něšto, štož ma „runje tak dobre“ abo snadź „lěpše hač Persil“ być. Njedajće so zaslepić: Persil je najdospołniše płokadło, kiž móžeće sebi myslić, njeje lěpšeho!

HENKO, Henkelec płokacy a běleński soda
tóa srědk k namočenju, njepřetrjechceny za šaty a do domu.

Magnetny dom!
Najprihódniša nakupowarnja!

Gebrüder Johannes Kauffhaus Schaar
BAUTZEN

Serbski kupny dom

Wołmjane museliny a pisane šidy za šórcuchi
zelene, čefwjene a módre sukno za suknje
čorne počehnjenje za kóntuše
pisany barchent za kóntuše
čorne wobsadki za kóntuše
pisane wobsádki a banty wokoło žiwota
wołmjane tkaniny a šidy za nahłowjace rubišća z přihodźacymi šidźanymi francami, chenillowe rubišća

Wosebje tunjo:

satinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne **3.50**
hotowe kapy a banty za holcy . **0.95**
čorne, běłe a różobarbne Moiré-jowe banty **2.50**

Dobre čehnje k sebi!

Do Budyšina přisedši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff kondiforske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnošach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Wysokosćelna čehniwa **kruwa**
je na předań
w Žornosyknach čo. 25

Kermuša w Khrósćicach

Njedźelu, 28. okt. wot popołdnja 4 hodź.
Wulki kermušny bal
Póndźelu, 29. okt. wječor 6 hodź.
koncert
wuwjedźeny wot Kamjenskeje měšćanskeje kapały, potom
pyšny bal
Bohaty wubjerk jědźow a napojow poskića
Wjeńka, hosćenčař

Wulki wubjerk najl. karbidowych a elektr.
lampow
na kola, dybzačnych lampow, batrijow, elektr. žehlawkow a wšěch druh. wěcow za kola poručuje tunjo
Jurij Tretschk, kolesarnja
w Smječkecach čo. 25

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šciparje, (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Die ganze Welt spart am

30. X.

Spare auch Du

bei der

Sparkasse der Stadt Bautzen
Gewandhaus

Ausgabe von Heimsparbüchsen kostenlos.

Podšite kholowy za žony a mužow / Podšite wobleki za dźěći / Podšite talje / Normalne košle, lacy z rukawami / Klubowe lacy za dźěći a mužow, jaki za žony a holcy. — Jenož dobre kajkosće — Najtuńše płaćizny!

Ernst Jordanec wud. w Budyšinje
jenož na Znutřkownej Lawskej hasy 8

Dołhe a krótke **Škórnje** / kaž tež wšě druhe **wobuća**
kupujeće derje a tunjo pola
Richarda Völkela, wobuć. skład
w Zyjicach pola Khróšćic

Kaž sebi přejeće!

Hotowe abo po měrje šite
dostanjeće elegantnu
mužacu drastu
za dróhu, za sport a za towaršnosć
Rukujemy, zo derje sedźi
Wobkedźbujće naše wukładne wokno a wužiwajće naš wotpłaćowański system
Paulitz-drasta
na Pjasowych wikach 11

Šwajcarske
Lactina
znamka „Anker“
hižom wot lěta 1882 najlěpše narunanje mloka k picowanju ćelatow a prosatow.

5 kg	4.—	hr.	daju	80 Liter	Lactina-mloko
10 „	7.50	„	„	160 „	„ „
25 „	17.50	„	„	400 „	„ „
50 „	35.—	„	„	800 „	„ „

poručuje
Žitny dom w Kamjencu

Přiloha k číslu 253

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 27. oktobra 1928

Přewjedźenje ratarskeho nuzowcho programa w Sakskej.

Ratarska komora wojewja: Njedostatk rentability we ratarstwje a cźeje dohadajeho. wuliworjenja žamjenoho fabrikata a powšitkownje wožiwkowało. S inflaziju bě drje wobsedźenje dołho pola leżownosćow zasmuknjeno, ale zdobom bě wobchadny kapital mjenje abo bóle sniženy. Tuž njeje so ratarjam dowolił, swoje dźěła z wužiwanjom nowodobnych pomocnych srjedkow a z dobrym wuspěchom přewjesć. Wšitki njedostatki na hypothekarskich kreditach dla cźeje ratar nusowany, wjenjesły na krótki cźas sa wyšoku wobrok. Na rozwiće mjezachu hischcze dale dwě přičinjowaćej. Na rost

ho poka njeho wari. Doniž Wicas sastanje sadžeć — 550 hriwnow.

Tajke spěchne honjenje wubudži powschitkowne wjesele. „Tak je prawje", mějnješe Burez Handrij, „cehodla dyrbjał knjesyk naschu hońtwu tak kuzu dostać. Móžemy Wicasej džakowni być, ho je jeho tak wysoko sehnał." „Tón wschak móže sej dowolić," mějnješe druhi, „mjeje tak wotwitowny wot knjesa ka my dźěłacjerjo a žiwnosćerjo." Se druheho tónza dalše ho něchtó słyšeše: „Je hišće te tuna, wón ju trjeba a wjele hišće wjezo da. Wicasa, hon dale!" Derje, ho knjes baron tute zwonka hłowa rosumił njeje. Tajkim knjesykom wschak na mysle njepschiłudže, herbšći wuknuwši, zamo nic němšćim wuczerjam, byrnjež herbšku rěč pschi rozmjenowanju musnje trjebali. Nadobo zawoła něchtó z jeneho kuta: 575 hr. A pschedstejičzer wospjetowaše hadženu ličzbu. Khwilku cakasche, doniž dorasny. „Schtó je tutu ličzbu zadžił?" ho wopraschа. Nichtó na to njeotmołwi. W sadnim kuzu je skradžu zmjeża a — mjesca. Nichtó ho njepschenadžił. Tej tehdom nkž, byrnjež ho wospjet praschał. Zyła žurla je z górbotom napjelnjena. Do njeho zawoła jedyn z tych wošebnych: Po sakonju może hońtwinski pschedstejičzeć rošsudžić. Tón sezhnje z ramjenjomaj a wotmołwi kedžbliwje: kak móžu rošsudžić, hdyž njewěm, schtó je pohledniu ličzbu hadžił. Tamuny wostanje pschi swojim mějnjenju. Nětko wobroći ho pschedstejičzeć na zhromadženych a wopraschа ho rańnje: „Schtó je sa to, ho ho hońtwa wospjet pschenaja?" Wschitzy tonu pschisłoschnju, wošebje wjeznjenjo a wukhwalnja mudrosć pschedstejičzerja. Jenož pschi wošebnym błidze protestuja.

S tym zhromadźizna znowa wožiwi. A nětko ho honja. Wjeznjenjo ho wjeseła, ho hišće wjazy za swoju hońtwu wudrža a pschijma hej piwo a pakosz, ho počinaju Hłowy ho cžerwjenicz. Korcžmar móže ležna docžinicz a běha khwatuje tam a jow. Jedyn z schkleńczanymaj wocžomaj na njeho pohladny a mějnješe: „Nó, dženża cži kčeje." — „Haj, tójdy dżeń tak nieje." A tak daloko běchu ho mjes tym sehnali? Hacž na 750 hriwnow. Te žadži bohaty wobkhodnik z wulkeho města a dosta hońtwu. A bari też hnydom šud piwa, schtož dhe kóžde léto wěso wospjetowacz a k tomu hišće wobšežerjam z zigarami khužicz. Wschitzy ho wjeseła, jenož niz baron a jeho hajnik. Jedyn se wšy mějnješe: „Tón pak počzerniešе hladasche." A druhi k tomu doda: „Nětko budže drje najeńši pjenjes schmukowacz." Wobšerne blido ho bórzy ghubi. Najwjazy zhromadženych wostanje pschi piwje a wjeselej sadawje kromadže a dischkurěruja wo dženżnischim podawku. Wjeznjenjo pak ho wjeseła, ho hońtwinski pjenjes rjanu dšerń w gmejnistim mějschcu sapłata.

Kupny dom jenotnych płaćiznow w Budyšinje.

Wczera pjatk popołdnju wotewri „Chape", akzijowe towarstwo jenotnych płaćišnow, kaž šmty hižom schtwórtk wosjewili šwoju 57. filiału w Budyšinje na Schulskej kašy 5. Centrala tutoho towarstwa ma šwoje bydło we Kólnje.

W běhu 2¾ lět je ho tuto towarstwo mócnje wuwiło. Wone nadžija ho lětša hišćece 4 nowe filiałki na wschelakich městnach wotewricz, to šmje potom dožyła 61 pschedawarnjow. Wjeśpschikładne wuwicže „Chape" — jenopłaczišnowych wobkhodnow žada žebi, ho ho ras bliže ł jeje šakadnymi principijenj, organizaziju atd. ras nadrobnischo saberamy.

Razionalisowanje, kiž wot czasa stabilisowanja němšeje měny maschemu hospodarstwu zyle druhe puće pokaja, je też za tuto pschedewjazcze w Němšej podłohu wutworiło. Nowocžasne šerjicowy abo běžne dźěło šmóžnuje wudźěłacz jenake twory w mašach, kiž su dla salutowanja dźěłacjerskeje mjdy wo wjele tuniše hacz wudawki za jenotliwe wudźěłanje jeneje twory. So by ho wupłacžiła, potrjeba wětke fabrikazija šerijow hobrše pschedawanje twarow. Cžim wjazy ho twarow pschetrjeba, cžim tunischo muža ho wone wobliczicz. To rěka, ho tón najtunischo kupuje, kiž móže najwjazy kuchow łasać.

Cžim wjazy wobkhodow twory pschedawa, cžim lépje muža dźěłacz. A cžim wjetscha je kupowanska mós jeneho pschedewjeza, cžim wjazy wono dokonja. W tym leži jeho hospodarski wuznam. So Chape-wobkhody samóža wobstacz, je rukowane ł jich pschistankinjenjom ke konzernej Leonharda Tietza ł jeho wulkej nakupowanskej organizaziju.

W Chape-wobkhodže ho twory jenoż po 25 a 50 pj. pschedawaju. Prěni Chape-wobkhod, kiž w januaru 1926 w Kólnje wotewrichu, mějesche hižom psches 2½ tyšaza wschelakich tworow na pschedań. Pschedawanje tworow ho kuzuje po ličzbach kontrolowasche a tu ho wupokasa, ho ho w Němšej zyle twory w zyle hinaschim pomérje pschetrjebachu hacz w Ameriy, hdyž wobkhodne płaczišny hižom někotre léta dolho stoja. W Němšej kupuja ho bóle wužitne wězy wschědnereje potrjeby a wotpokasuja po luksusowe wězy.

Zyle hnadna kalkulazija, ł kotrejž ma ho Chape-towarstwo špokojicz, a to, ho je nusowane ł wjele hnadnischim dobytkom wospjacz hacz druhe detailske wobkhody, ho by šwoju samóžnosć šwyšiło, bu ł pschiležnu k wulkotnej organizaziji, kóždu maliczkosć we wudawkach strajowacz a kóždu filiałku pschi šchkodowanjom a njetrjebawschimi wudawkami schkitacz.

W Budyschinje šapoczachu na šałoženju tuteho tworowego domu jenotnych płaczišnow dźěłacz šwoczak hapkleje t. l. Twarje, murjerske a bliderske dźěła wukonjesche kujes twarski mišchtr Henczka w Budyschinje na Mołkowej drohi. Je zhotowił rjanu zwětku měrnosć, kotraž je na wopytowarja ł najlépschim sacžišczu. Klamparske dźěła je wukonjał klamparski mišchtr Siegel, šamkarske, šamkarski mišchtr Teichgräber, schkleńczanu potrjebu podawasche kujes Tauschera mokerske dźěła kujes twarski mišchtr Krawz. Na Kotolikej hatzy je ho tawrjenje dyrbjało zyle nowe natwaricz. Ssu tam schtyri bydlenja nastale.

We wubotowanju pschedawaczniow kuješi kruta sluzitowosć. Srjadowanje ilałda je pomérnje šnadne. Wschitko ho woberdže, schtož tworu podróži abo je słopschenju kajkosce je sadźiwkow.

Jeniczke, na cžimž ho njelutuje, je personal naschi łudžo dyrbjało być wobsobinšy poštuženi. Woni žadaju sebi, ho pschedawarka tworu znaje, kupzam wobzwuslutnje a pschecjelnje radši, też hdyž dhe sebi jenoż něchto sa 25 pj. kupicz. Chape bjerje jenoż šobudźěłacjerjow, kotrejž tworu znaju a pschedawacz rosumja. W Budyšinje wobkhodže ma nětdže 25—30 pschedawarkow, kiž wschitke w jenakej drasce chodža. Chape-towarstwo dawa też šwoje pschedawarki k wulnjenemu pschedawanju derje wocžahnjenej a w nim rosmuczenjowacz.

Chape-wobkhody ho rosdźelene do 20 wotdźelow: 1. Schicžowe twory a wobžadki. 2. Wězy sa mužow. 3. Bźele twory. 4. Nohawzy. 5. Schtrykowane a wirkowane twory. 6. Tkaniny. 7. Gardiny a wósłowe hutko. 8. Kuchinska potrjeba. 9. Wězy sa dom a techniske twory. 10. Pórsin a kamjenina. 11. Schkleńczane twory. 12. Konserwy. 13. Kolonialne twory. 14. Tukowe twory. 15. Konfitury. 16. Mydło a parfumske wězy. 17. Toltetowe wězy. 18. Debjenki a dary. 19. Pišańska potrjeba. 20. Hrajki.

Chape je pschedewjacze, kiž je po zyłej šwojej struktuře tak složene, ho móže wozebje dźěławe wobydleństwo we šwojim hospodarstwu hoju podpjeracz. So pschi tutym sajalnym stejiščežu towarstwo na wuczobne hołzu šwérzu dźiwa, jim wjeschi dowol, darmotne mloko atd. dawa, njetrjeba ho hakle wosebje napomnicz.

Naschi pschetrjebarjo šmdža ł wosebitym sajimom na dalsche wuwicz tuteho wschedewsacza składowacz.

Khodź pschi nowych pschedawaršich mětinoscach šoudžeje w nas najlépschi sacžišcz a dyrbimy ho cžasto wopraschowacz, cžim ho stawa, ho su nowe pschedawarki tak derje dźiwacz, schto nóžemy se 25 abo 50 pj. wschitko dostacz. Dóžom do wotewrjenja wczera cžrjódy ludu psched sakhodom staj stejachu a jako bu wobkhod ¼4 hodź. wotewrjeny, knjejeschce w nim hnydom jara žiwy wobkhad.

W Chape-wobkhodže pak je też tóždenu pschiležnosć, hebi bunowu kosej kupicz a kusk tykanza k tomu hišće abo na cžoł na kunje apetit.

Pjekarske rjemjesło nětkdy a dźens

So měsachu pjekarjo w pschedawschich cžasach wjesele „pjekarske khorosze a so jebi powołanje wurjadne cz napinanje žadasche, njemóže žadyn cžłowjek pscze. ... šmutkownym prachom napjelnjene dźěłarske rumnosć ... wulkej cžopłotu, kiž hamo wot pjezy ładalena hišće ... dosć 40 stopnjow wuczinjesche, sčinicz koju pekarja ... šwjesčna pod nahi abo tola ł nahej schiju a nahimaj ... maj dźěłacjer, bórzy pschecžuczinu, a tak wjerowana ... kaška drohe", ale też wopraschowdžita, ... ho. Najrjeschnischa pjekarska khorosz ... jschel", schtož je ješchuk naflajneho ... cha a schtož mało dosć k žuchocznje ... e, też pscze bledosć ho šmaty sjeli, schtož bé ... ubjerjene wětra w wopschestnach, kiž bohu ... ho hłowa, cžesta napjelnjene. Jako cžesłodźelace maschiny a šwo dla mechowu mufi hišćece šnate njedobu, žadasche žebi ... kaške powołanje też wulke cžesne napinanje. Pjekarske „Keroše" kóždy lekař šnajesche, a hrjeda bé pjekarja, kiž bé někak na wutrobu khory, dokelž w pschedawschich cz wobstejace nózne dźelo cžesto łkabjesche a khorosze pschewaschе.

Bohudžakowano pak je ho dženżnischi dżeń něschtoschtwo w pjekarnjach polepschiło. Nózne dźelo dže je hižo dosc cžaš wotstronjene. S milimu cžerjene maschiny dźěłaju cžesto tež w najmjenjeschej pjekarni a salutuja pjekarjej najcežješe dźelo, a měchi noschacych pomocznikow buwa ... nje a mjenje; sobudaka, ł milimu cžerjene, hu jim tuto dźěło wotcziwsake. S drjewjom a wuhlom wupjerjena pž ... bóle a bóle zaczerjena wot parnych pězow a w nowischim cžasu wot tajkich, kiž ho ł milimu wutrjebcz hodža, ... pschewulkej horjcežy w pjecžerjach njemóže ho wjes ... cžecz, też wo cžerstwy powětr ho w nuznym padze ... tery staraju. Schtóž je ho za pjekarstwo sajimował, je ... składnosć, sebi na letnischej wulstajnjej němiskeho dźěła ... Driezdźanach, elektriske konditarinu pschi pekrym ... wobkhadacz, abo schtóž je na Barlinskej wulkasiczu „Z ... rjenje" był, hobrźu pluwowu pž, w kotrejž ho tak mje ... wany „Wittlerski khlěb" pjecžesche. Wot wuhwjanja ... do automatiskeje wahi hacz k khlěbej, kiž bé do njejsh ... puschczomuje papjery sawakeny, je ho tam ruka pomoz ... ła pjecžwa lędy dotrikła.

Też technika je w pożledních lětdźesałkach mnoho ... šcžinjenju dźěłarskich wumělenjow pschinoschowała, a pschedewschižnym je elektrotechnika powołana, ł rjenjeschu, ... bé w pjedawschich cžasach ł nuznym prawom jako njesw ... e a napinacze wumjakane, strowotnu wjazy nic pschenoszo ... ze powołanje sčinicz.

Na cžistym wobkhodže, kiž strowoscži njeschkodi, ... maju jenoż pjekarjo ale też wotebérarjo pjecžwa najwe ... schi sajim. K špschowanju tajkich dźěłarskich wa ... njow móža sarjadnischwa milinarnjow wjele pschiwo ... wacz, hdyž pjekarjam ze šwojej tarifowej politiku napi ... cžo pschihnu. Nimale waznische pak hischcze hacz ... milina by była požeżonka na dołhi cžaš k kupjenju ... tritkich pjezow a pjekarskich maschinow. Wulki dźěł ... narjow podawa hižo tajku „kreditnu pomoz" w swojich ... instalaterami a wikowarjemi ł elektrisim gratom. ... wopschicžecžem pjekarskeho rjemjesła a to w swojich ... warjemi pjezow a pjekarskich maschinow, njebychu ho ... špschinischim a powschitkownischim šawjedenjom elek ... šich wobkhodnow jenoż dźěłanske wumělenja połepschi ... ale też pjecžwa bychu lépschu kajkosc a tuńschu płaczi ... dożycze, schtož by ho nasche hospodarstwo ł wulkim ... kom bylo.

Schtóž pjekarjom šawjedenje elektriskeho wobkh ... šmóžni, pschinoschenje bjes dwéla k zdarjenju a šchkodz ... tuteho wažneho šcžinjeneho rjemjesłniskeho stawa. Milinar ... nje su elektriskim pjekarstwam w posledních lětach ... pokaju kedžbliwosć pschiwobroczite, a jich rozrowanja ... wěsce ł wupschehom wutrowane, to bydže ho šamostatnu mału pjekaŕ na kraju kóž też w měsce wschitkomu wulkim khlěbowym fabrikam muž sdżerjeć.

Přilopk.

* **Železniske njeshoże w Schotyjšej.** Londonsko-Nordwestni nógny špěšnik schtwórtk rano ¼4 hodź. pola Lockerbie w Schotyjšej do tworowego cžaha frasł. Schtyri wosboby, cžahowaj wjednikaj a tejerjej, buchu morjeni.

* **Drohi wutrjel.** Mjerjaza wósza nacžahny ho jenemu hajnikej w Oberurselu w Taunuskich horach. Won šchkle ho na iželenje dźiwich žiwini podał a thodżesche pschi tym kromje, na nje kakaju. Jako běsche hižom cžinicžka, wuhl da něschto psched sobu a měnjesche, ho ma rjane ... psched sobu a trjeschi. Tola trjeschi běsche rejwaliskeho mje ... wjedża (bara), kiž běchu jeho wodżerjo njedaloko šwojeho ... lčhwa pschiwjasali. Dokelž bé njedowjedł kčerko frantjeru, mějeschе hajnik tkerko wulki pjenjes farmacz.

* **Dalscha powjeść wo šaschpnjenjeschim njeshoju na ... Malcze.** S rospadankow šaschpnjeneje piwarnje na ... Malcze, wo cžimž hižom pišachmy, ho po dotalnich ... šcžach dwě dalšnej cžěle wuzekahrychu, ži je ně ... šmjertnych woporow wobžarowacz. Sranjenych ... bohow.

* **Njeshoże dróhowje železnizy w Newyorku.** ... hynischim mjesce wulkosć wós elektrizi pschi ... nosčt ł kolijow a šajedże do muzikowego železnego ... nja. Mjes zobuježdżazymi ludźimi nasta wotlanje a ... cženje. Pschi frajenju so wschitke wosowe wotna ... dyt, ho so 25 wosobow ze schkleńczanu frča abo so ... frant

Hospodarski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

Dolar	4,1925	100 pólsk. złotych	47,10
Wjedeński punt	20,321	100 čěskosł. krónow	12,425
Wjedeński frankow	80,66	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burša wočera je šnadnym wobrotom a šlaše tuchwilnje zwonka. W běhu dnja je wobrot powjetšchi hač je hlubje postupowachu. Podobnje bě na wikach je zwonka a rentowymi zjednanami.

Produktowe wiki tež wočera wjele wowcho njewočakowanje. Se podjšiše termije běchu płaczijny trochu wyšše. Sotowe forno wjedeńkowachu po schkwórtkowych wuměnjach. Wočera płaczeše zentnar

w Barlinje

pšenicny 10,50—10,65 hr., rožki 10,15 hr. hač 10,30 hr., jačmjenja nałtinjeho hr. 11,55—12,55 hr., najwušeho 10,10 hač 10,60 hr., wowsa 10,05—10,50 hr.,

w termińowym wikowanju

za oktober: rožki 10,75—10,85 hriwnow

za dezember: pšenicny 11,47½—11,50 hr. rožki 11,12½—11,15 hr., wowsa pać 10,82½ hr.,

za měrz: pšenicny 11,82½ hr., rožki 11,53½ hriwnow,

za mejn: pšenicny 12,07½—12,10 hr. a rožki 11,77½ hr., wowsa 11,90 hr.

w Drježdžanach (pónđželu):

pšenicny 10,55—10,80 hr. (10,60—10,85 hriwnow),

rožki 10,65—10,90 hr. (10,95—12,10 hr.),

jačmjenja najmišeho 10,95—11,20 hr., (10,85—11,10 hr.),

jačmjenja nałtinjeho 12,50—13,25 hriwnow (12,50—13,25 hr.),

wowsa 11,15—11,55 hr. (11,15—11,55 hr.).

w Shorjelcu:

pšenicny 10,20—10,60 hr., rožki 10,30 hr. hač 10,80 hr., jačmjenja nałtinjeho 11,50—12,50 hr., wowsa 10,20 hr. hač 10,70 hriwnow.

Běrnowy 2,90 hr.,

butra kilo 4,40—4,60 hr., jeja 13—16 pj.

Pšichistajeja:

Barjobaila moseršeho, Himmler we Wojerezach, Brětnjanska drózha 5.

Schefera, mtokarnja w Hodžiju.

Na pschedaj:

Bulło, 50 juterow wulke, we Schežešiy, je žiwuym a morwym inwentarom; mašinne twarjenja. Jan Krawčik.

Kuń 9-letny, cjarnak, w Kschidoke 7.

„ we Wojerezach, Hródkowska dr. 14.

„ w Nowej Wšy 3 pola Njeswačidła.

Krumne wyšokošmučelnja w Lubinje 3.

Sšiwaca maschina a mužace kolo, Pšiwy w Hródku, na Buschčejowšej dróhy, sahwdenje na Jurjowej horje.

Sofa, w Kulowje, Brětnjanska dr. 3.

Zmišk jorjazy wobšef, zymški mantl, wobuwcja w Budyšinje, Paulijowa haša 33 I.

Wóz parkowy, Gall najšl. w Budyšinje na Hoschiz hasy čišło 25.

Wos dźěčazy w Budyšinje, Mužakowska dr. 12, delka we šowo.

Zmišk wowobleńkaš a wobleńkaš, w Budyšinje, Drjewowe wiki 5a na prawo.

Wojjewjenje.

Sud w Budyšinje je pschikasał sarjadowanje samošeršiwa 2. febr. 1926 w Budyšinje zemrětcho bohdy Jana Korle Chrištofa, Martina Satowa. Sa sprawjenja sawostajeniwa pomjenowa prawišnika dra. Eda Hoffmanna w Drježdžanach na Moritzowej haši čišło 16 m.

Sud je konkurs nad samoježnom wikowarja a płazownika a barwinowymi twarami Bruna Ruchtarja we Nyšowšchidle čžo. 23, skónčaza termiju wotdžerjawschi, wobkrući.

W konkursu nad samoježnom pschekupza Rudolfa Horcała, mišnjerja wikowarstwa je schežiwjenkiwi twarami a bjezwudłami je sud skónčaza terminu na schtwórtk 22. nowembra 1928, dop. w 9 hodž. na sudnistwje, jstwa 141, w Budyschinje swołał.

Sšudnište wurunanje

je by so konkurs wotwobrocził nad samoježnom

1. hamorneho wikowańskeho towarstwa w firmje C. G. Tietzens Eidam w Budyschinje,
2. jejnych wobsłužnikow:
   a) inženera dr. Rudolfa Reinhardta w Budyschinje,
   b) njesnatych dźěłožnjerow na dnju 12. 9. 28 zemrětcheho pschekupza Ewalda Reinhardta, jatrjejcych je sarjadnikom sawostajeństwa, hejt mana swonk. hł. Martina Hinki w Budyschinje, je sud 20. okt. 1928 sšyknył. Samsnty dźeń su wěricelsko wurunwašti namjet pschineli.

Konkurs

nad samoježnom zemrětcheho pschekupza Franza Fiedlera w Budyschinje na Nowosalzańskej dróhy 8 je sud 17. oktobra pop. w 5 hodž. wotewrił. Sa sarjadnika konkursa je pomjenował dra. Raschka w Budyschinje pomjenowak. Wěricjerska termiju je na pjatk 14. nov. 1928 dop. ½12 hodž. a druha na pjatk 19. dezembra 1928 dop. ½12 hodž. dopołdnja, wobě w Budyschinje na sudnistwje, jstwa 141.

Sšudnište pschedawanje ležownoscow.

Ležownosć, wobsahuje ³/₈ kórza wulka, hłuschcza mjšicheje twarjeho wobkhoda Ernstej Emilej Schiffnerej we Budyschinje na Wjelcejanskej dróhy čžo. 15. Twarjenja na njej su dźěłanja a wobkhodne kemjlija. — Mišchejanste hamty su hódnoćene na 4845 hr. postajile. Do wopalnje pokładnje su ležownosće f 5250 hriwnami sapisane. Na pschedawanje pschindże ležownosć schtwórtk 6. dez. 1928 dop. w 10 hodž. na sudnistwje w Budyschinje, jstwa 141.

Sašup, wulki 4,1 ara (pisches ¹/₃ kórza), leżazy wošrjedź Porichcź pschi wjeśnym puczu, hłuschcazy ratarjej Gustawej Brunowej Teichej, nětko w Kamjenicy. Gmejnska wyschnosć je hódnotu ležownosće na 164 hr. postajila. Na pschedawanje pschindże srjedu 12. dez. 1928 dop. ½10 hodž. na sudnistwje w Budyschinje, jstwa čžo. 141.

Kubło, hłuschcaze semrětcemu ratarjej Jurjej Bohuwěrej Nickju w Klutschu, pschindże pónđželu 10. dezembra 1928 w Schusterez hoschenzu dop. w 10 hodž. na pschedań. Wone wopschija něhdże 70 kórzow pola a luki. Gmejnska wyschnosć je hódnotu na 33 993,50 hr. postajila, hobu f 9558 hr. sa inwentar. Domske je pisan a pschitwarkom, brožen f pschitwarkom, drjewowa a šlatowa kólnja f hródženi a rčaušu su je 12 250 hr. do wopalnje pokładnje sapisane. — Jene domske f hródžu, kólnju, drjewowej a wuhlowej kólnju k temu hischcze hłuscha. Do wopalnje pokładnje su twarjenja je 6300 hr. sadšane. K tomu hłuschcza hischcze 2¼ kórza ležownosće. Gmejnska wyschnosć je hódnotu tuteho statoła na 5256,50 hr., postajila.

Ssudnišcz na pschedawanje

pónđželu 29. oktobra 1928

w Hornjej Kinje, kupny scidu je dopołdnja w 9 hodž. we hoschenzu „K lipomaj“: wschelake družiny kamjenjow, skałaśti grat a pschipraswy,

we Lupoji čžo. 13 dop. w 11 hodž.: pišaške blido, motorske kolo a 15 měchow muki,

w Tornowje w Bałwcach hoschenzu dop. w 10 hodž.: mužace kolo, waha, blidźi, kamałiśkej połzy, pišaške blido a motorske kolo,

w Ptačezach pschip. w 1 hodž. w Schlenkrichez hoschenzu mebje,

we Sšuščhezach pola Kulowa pschip. w 12 hodž. w hoschenzu: jałojza,

w Kerčinje pschip. w 1 hodž. w hoschenzu: krowa, mužace kolo a dwójma tjełba,

w Kulowje pop. w 2 hodž. w hoschenzu „K 3 krónam“: zentrifuga, billard, pjenježny kamor, pišaške blido, pišaśiśi stroj, jałojza, šwinscych, kóš, mebje, schijaca maschina, mužace a žonjace kolo.

wutorn 30. oktobra 1928

we Lupoji čžo. 6 pschipołdnju w 12 hodž.: schijaca maschina.

Do Worcyna a wokolicy.

Pschichodnu wutorn 30. oktobra dop. w 10 hodž. pschindże w njedbudschim Fehrmannez mlynje žiwy inwentar a hjschor rólny a hospodarski grat na pschedawanje, kaž tež wschě pola a luki w Nakojdźanskich honach. Mjez žiwym inwentarom staj dobraj žłtnaj starschej konjej, dwě krowi a 1¼ letna jałojza, tehorunja něhdże 40 kur a wjele hołbi. Do hospodarskeho grata hłuschceja mjez druhim zyle nowa słomowa praša, wójawa a butrebaš, rjany nimale nowy njedźelski wós, 4 hospodarske wozy, pługi, bróny a radło, někotre rěble, hnójnjowy šud a klumpa, rěšat, mlóćawa, šanki, něhdże 20 žerdźow. Kredita hódnym kupcam inwentara a ležownosćow pschinjewoluje Sserbska Ludowa Banka najpschihódniše dźiše wotpłaczenje też sa ležownosće.

Škrowe dźensše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodž. w Barlinje: Žito je jadnische, płaczijny skrucene.

Dopołdnja ¾12 hodžin: Kaž psched hodźinu. Sa žito jadaja harź do 5 pj. wočerawschich płaczijnow.

Drježdźanska burza (26. 10.).

Pšenca	211-216	běrnjace kružki	22,50-23,00
rožka	213 218	pšenč. wotruby	15,20-15,80
nałtni jačmjeń	250 265	ržane wotruby	16,00-17,50
nazymsk. jačmjeń	219-224	pšenična muka	41.00-42,50
wows	223-231	ržana muka	33,00 34,00
čerwjeny dźećel	190-200	woka	-
raps	330-335	pjeluški	-
kukurica (Mais)	218-220	hróch	-
suche truhančki		cokrowe truh.	-

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczijny po złotej hriwnje

	23. 10.	25. 10.		26 10.	25. 10.
Pšenca	210-213	210-213	buny	—	—
rožka	203-206	203-206	wóka	—	—
nal. jačmjeń	—	—	modre lupiny	—	—
naz. jačmjeń	202-212	202-212	žołte lupiny	—	—
wows	201-210	201-210	zeradełka	—	—
kukurica	220-222	218-220	raps. wosnak	19-20,00	19-20,00
pšenč muka	26-29,75	26-29,75	lany wosnak	24-24,80	24-24,80
rżana muka	26-29,15	26-29,15	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,10	15,25	běrnj. kružki	19-19,6	19-19,80
rżane „	15,40	15,50	syno, 50 kg	4,00-4,20	4,0-4,50
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,15-1,3	1,15-1,20
hróch	—	—	pšenč. „	0,95-1,20	0,95-1,20
raps	330-340	328-330	wowsna „	1,20-1,35	1,20-1,35
pjeluški	—	—	ječna „	1,15-1,30	1,15-1,30

Płaczijny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

28. oktobra 1928. Płaczijny po centa. a zł. hriwnach

Skótne družiny a wozuamjenjenje.

Woły: 1052.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	59—62
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	47—48
Mjenje wukormjene młode, derje piecowane starše	42—46
Mjenje piecowane wšěch starobow	39—40

Byki: 452.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	52—54
Połnomjasne, młódše	43—51
Mjenje wukormjene młódše a derje piecowane starše	42—46
Spatne	39—40

Jałojcy a krowy: 1146.

Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetšeje rěznoje hódnosće	46—49
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	32—38
Starše wukormjene krowy a derje wuwite młódše krowy a jałojcy	24—28
Derje piecowane krowy a mjenje piecowane jałojcy	17—20
Mjenje a spatnje piecowane	—

Čelata: 1750.

Na lepše wukormjene (2. družk.)	78—88
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—76
Spatne (4)	36—56

Wowcy: 4275.

Młódše a starše wukormjene (1 družina)	69—66
Starše wukormjene (2.)	69—70
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	62—66

Swinje: 10 312.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1¼ lět stare	82—83
Wukormjene	80—82
Mjasne	76—80
Spatne	72—76
Raney a kundrosy	69—72

Wiene płaczijny w Budyšinje.

27. oktobra 1928.

Wšě płaczijny su po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaczijna	najwyša płaczijna
Pšenca, nowa	50 kilo	10,00	10,30
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,50
Jačmjeń,	50 „	12,00	12,50
„ nazymski	50 „	10,00	10,50
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	10,00	12,01
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,80	5,40
Syno, nowe	50 „	6,00	6,75
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,70	2,00
„ „ „ k zasł.	50 „	—	3,00
„ z cypami młócena	50 „	3,00	—
Pšenična muka, 60%	50 „	17,25	18,25
Rżana muka, 60%	50 „	13,75	17,75
Pšenične wotruby	50 „	8,00	8,50
Rżane wotruby	50 „	8,25	8,75
Jeja	1 štk.	0,16	0,19
Prosata 802 štuk	1 štk.	12,00	24,00

Na wikach so prosata słabje kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyšše płaca.

Drobnowikowanske płaczijny w Budyšinje.

27. oktobra 1928 po hamtskim postajenju.

Wšě płaczijny su po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaczijny hr.	najwyš. płaczijny hr.
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,40	3,20
Pšenična muka	1 „	0,48	0,54
Rżana muka	1 „	0,43	0,44
Khlěb	1 „	0,36	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny požo	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,80	5,40
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	1 štuka	0,15	0,19
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejitne wuhło (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukolnajej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

= w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje =

Skład ratarsk. mašinow a graiu wšěch druzin

Naše piswowstwo.

„Łužica."

„Łužicu", čisło 8/9, dostach připósłanu. Je, kaž přeco, pyšna. K zawodej přinjese basnje Otokara Březina: „Moja maćer", „Nalětnja nóc", „Switanje na zapadźe" a „Zemja". Přez nje čehnje putaca myslička, wutrobita raznosć a wodych čežkomyslneje powahi. — Nastawk z pjera našeho wysokowaženeho přećela Łužicy dra. Jozefa Páty da nas basnika Otokara Březinu bliže zeznać čitamy wo jeho dźěłach, skutkach a žiwjenju. — „Korla August Jenč" jako narodny zbudźeŕ delnjołužiskich Serbow (k jeho stoletnym narodninam). Tutón žiwjenjopis nas jima, nas pohonja k skutkej! Też naši wótcojo mějachu stajnje nadźiju lěpšeho přichoda Serbowstwa, — njech je tomu też dźensa tak, zo by lud přez přikładomnu skutkownosć swojich wjednikow dowěru k wobstaću měł. Ani kročel nazad — sto kročel doprědka dyrbimy. „Ty a ja!" baseń Pětra Bezruča — to je zapal — duch swobody! „Bajki Jana Hantša-Hana" su kužoł zasłeje doby, čitajmy je! — Stefan Żeromski: „Połobjenjo" tak čitamy a so zanórimy do maćizny u — dočakać njemóžemy dalšeho čisła „Łužicy", kiž přinjese pokračowanje tutoho zajimaweho přinoška z nowočasneje pólskeje literatury. „Stawizniske bjesadki", jich wobsah je wulcy zajimawy, wobkedźbujmy je — hačrunjež su „en petit". Doskónčnje čitamy wo 60lětnych narodninach wjeledostojneho fararja Jurja Křižanka, wo hł. skhadźowaćej serb. stud. młodźiny (našeje doprědkarskeje gardy) a we rubricy „Druzy wo nas" dopóznajemy, zo njestejimy sami, ale z nami — słowjansky bratŕa cyłeho Słowjanstwa! Serbja, čitajće „Łužicu", dźěłajće za Łužicu, zo by wěčnje trała! -ŕ.

*

Sokolske Listy".

Sedme čisło „Sokolskich Listow" je wušło a je zdobom nowy dopokaz njespróčniweje skutkownosće bratra redaktora wučerja Nawki-Radwórskeho. „Ja do Sokoła chcu", tak wuznaje so br. Jurij Šewčik we swojej pěsni. Dźak jemu. Dale tak, kóždy Serb ma być Sokoł. „Trać dyrbźi Serbstwo", tak čitamy nad Serbskim Domom. Zarjmy sebi tuto hesło do hłubiny wutroby a budźmy po nim žiwi we swojim serbskim domje na wsach a w městach. Zwučować cěło, to je přikaznja sokolska, — też najmjeńšeho dorosta. K tomu maju zwužić rozkory we „Zwučowanjach dźěći po hodźinach". Džakne „Na zdar!" bratrej redaktorej za wobdźělanje tuteje wulcy ważneje maćizny. Skrućić ducha, dalša přikaznja sokolska. Čitajmy tuž swědomićiwje nastawk pod rubriku pismowstwa, a kupmy sebi knižku, kiž rozšěri nas duchowny horicont. Zady pjeco Sokoł njesedźi. — Do Skoplje w Juhosłowjanskej na wsokorajinski zlět je swojich zastupjerjow pósłał, a nětko čita, štož jich pjero přeradźi z pomocu čišćerskeho čornidła a pisnika. Wšěch wočakuja bratŕa a sotry žadosćiwje dalše sprawy wo zajěždźe! — Kóžde čisło „Sokolskich Listow" ma so hač do poslednjeho pismika dóčitać a potom hišće dale dać, zo by nowe „sprawne duše" lójiło. Činće stajnje tak! Rubriki „Z našeho sokolskeho žiwjenja" a „Wšelčizny" putaju našu skedźbnosć a maju hdys a hdys też sel a popjeŕ w sebi. Prawje tak! -ŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Bukecy. „Radosć" změje srjedu 31. winowca (reformaćski swjedźeń) wječor we 8 hodź. spěwanje. — Štwórtk 1. nazymnika je zaso rejwanska hodźina pola Stangec. **Předsydstwo.**

Čłowjek może so mylić. Kotre towaŕstwo ma tuto dźiwadło a by je požčiło abo předało? Njech woteda w Smolerjec knihaŕni.

Drježdźanski „Hromadnik" ma 1. nov. w korčmje Gusty Zmija, Christianska dróha 23 swoje měsačne posedźenje. Přednošk: Ze serbskej zańdźenosće a našim přichodźe. B. Kr. Wšelčizny. Namjety.

Předsydstwo.

Hornja Hórka. Towaŕstwo „Łužica" změje njedźelu 28. oktobra wječor w 7 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Nowakec hosćeńcu. Dowěrnicy so prošu, to wšěm sobustawam wozjewić. Wo bohaty wopyt so prosy. Hosćo su lubje witani. **Předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk mataj srjedu 31. oktobra 1928 popołdnju we 2 hodź. zhromadźiznu w Serbskim Domje w Budyšinje. Kóžda jednota njech swoje zastupjeństwo ważneho porjada dla wěsće póscele. — Předsydstwo Zwjazka so hižo hodźinu prjedy zeńdźe.

Starosta.

Pančicy. „Lípa Serbša" (žónske hłosy) ma srjedu 31. oktobra wječor we 8 hodź. w Pančičanskej šuli nuzny pruhu. Njech wšitcy přińdu. **Dirigent.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Swójbne powěsće.

Semrěła: Minna Hoffelderowa rodź. Barej w Karlowej Studni, 69 lět. —

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl, a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Brězynje. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Młoda kruwa
po čeleću, dobra dójka je na předań
we Šěpšecach čo. 2
pola Delb. Wujezda

Čehniwa kruwa
dójna, so knipić pyta
w Khelnje čo. 48

Derjezdźeržana
trawurězaca mašina
je wobstejnosćow dla tunjo na předań
Kowaŕski mišr
August Nagel w Stróže
pola Wulk. Zdźarow

Moja
korčma
z 14½ kórc. pola we ZelenymHaju je na předań.
Sołta młyn w Zyčinje
Telefon Łaz 16

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5–8½ procentami
po wučinjenju
Šćowne konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypoteki a hódnosine papjery kaž wšě druge bankowske dźěła
Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujezdźe
Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Na pšechorjenje šutki
cyłkownje njetrjebaja žanne operacije abo wobješenje pomjatu, hdyž nóšnje moju **D.R.P.-powjaz.** Nastupjenje sćitaj dnjom. Zjawnosć a pup'owe powdaty a šutje pšechorjenje abo na pšechorjenje fri cyłkownje móža **wutoru**, 30. oktobra, wot 9–4 hodź w Budyšinje w hoćenju „Swjedo" so mnu ticheć.
Bandažowy specialista Eugen Frei nazł.
Stuttgart, Birkenstraße 12

Bruna kobła
(Seeländer)
9 lět stara
dobry čahaŕ
je na předań
w Swinaŕni 1

Klinkerwerk Zmijowc
Paul Arnold Dreistern bei Bautzen
Zmijowc-Maćerzny
aus erstklassigem Quarzsand
Werkstücke
Kunststeinarbeiten
Fernruf: Bautzen 3911

„Grützner" šijace mašiny
su najlěpše, wušiwaju, zašiwaja a šija doprědka a wróćo. Kupujeće je najlěpje pola generalneho zastupjerja
Jana Witcka w Sćijecach
Wulki wubjerk! Też na wotpłaćowanje!

Stare knihi
wšěch družin, wosebje časopisy (Łužičan, Łužicu, starše lětniki Maćicy Serbskeje atd.) zběrki pěsnjow a tehorunja kupuje stajnje
Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Čehnjenje 1. rjadownje
Saksk. krajnje loterije
Póndźelu, wutoru a srjedu
12., 13. a 14. novembra 1928
Najwyšše dobyće: **hr. 30.000**
Kupna płaćizna 1/10 — 4.— 1/5 — 8.— 1/2 — 20.— 1/1 — 40.—
Losy poručataj statnaj loterijskaj běrcaj w Budyšinje
Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

Serbski Hospodaŕ
ratarske wulkowikowansko towaŕstwo z wob. ruk.
w Budyšinje, telefon 3510
w Khočebuzu, telefon 1247
Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telefon čo. 13, kupuje přeco rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy wujše burzowoje płaćizny. Předawamy najlěpšu wolijowu wosuchowu mučku. (Muki našeho wolijowoho wosuška wopřijeja po přepytowanju statneje pruhowarnje w Möckernje pola Lipska 29,75 proc. proteina, 11,28 proc. tuka a su njeskaženo.) Najlěpši (majsowy) kukuricowy šrot **čisty bjez přimješowanja přikupnych kukuricowych wotrubow.**

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz měć, dha dźiše do fotografiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot ½11—3 hodź. wotewrjene

Nowěšiki přinjesu wužitk!

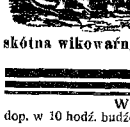

Konje k rězu
kupuje kóždy čas po najwyšších płaćizn
Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Wulki awto z nowym husacym pjerjom, drjenym a njedrjenym, direktnje z Oderbruchskeje krajiny přijeđe zaso
k Hermankej
sobotu, njedźelu a póndźelu
do Budyšina při Garbařskej hasy.
Cyłe pjerje je dwójcy myte, bjez próchu, bjez kalka a njewonja. Dokelž z prěnjeje ruki — wosebje tunjo.
— Njedrjene, čistomyte husace pjerjo punt 3.50 hr. —
Skazanki na poźdźiše podawanje so też přijimaja.
J. Graupe, Neutrebbin
Najstarša firma Oderbruchskeje krajiny. Założ. 1841

Wot njedźele mam wulki transport młodych, sylnych, wysokoswdelnych ranšospruskich-hollandskich
kruwow a jałojcow

też takich z čelatami, kaž też 3 připuščomnych bykow, wot stadźowebja tow. w Königsbergu z najl. dopokazami zamóžnosće w mojich hródźach w hotelu „Kurwjerch" w Budyšinje jara tunjo na předań
Emil Grüße,
skótna wikowaŕnja w Budyšinje. Telef. 2063 a 2418
Přisp.: Rěznicki skót so sobu zamění.

Wutoru 30. oktobra 1928
dop. w 10 hodź. budźe so w **Fehrmanec młynje we Worcynje**
ratarski inventar
kaž też k Worcynskemu młynej słušace pola a łuki
na přesadźowanje předawać!
Płaćenje poskićenjow wučini so ze Serbskej Ludowej Banku, pak so na wěsty čas jako póžčonka zapisa.
Rěčnik a notaŕ
W. Wićaz w Budyšinje

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składźe
wobućowy dom Mark w Kukowje.

Nowočasna pjekaŕnja
je na předań.
Poskićenja pod E30 na wudaw. Serb. Now.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrjenkow 1,30 zł. hr. Do wukraja 10 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěći šmolerjec knihičišćernja, nakł. a z. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2617.

Za nawěški, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wozdać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy w a rjadk płaći po 60 złotych pj. Rabat po tarifie. u a

Čisło (Nr.) 254 — Budyšin — Pónjelu, 29. oktobra 1928 — Bautzen — Ličnik 57

Proces w Kyritzu.

W sobotnišćinim jednanju we **Kyritzu** we procesu pšeciwo landbundej bě też policajski strašmišchtr Müller zhlydźeny, kotrehož su, hdyž je spytał wobstorjeneho Kleinu sjimać, z klumpachom pšes hłowu dyrili. Jemu je bo nohawa kóšcy rozbita a někore suby tu bo jemu wuraźyle. Praji, so je wědomja słyk a so je dołhi cźas khory ležał. Sćeźe njemóže biczka njenošowaś. Wobstorjenja wyšcy rośi měni, so je Kleina winik byl. Dźešće rospravjenje wěs njewuzaźi.

Dawkowšći hauptman Göhr, kotryž bo potom jako świdk zhyšchesche, je z jeneho wokna finanznemu hamta mał dźěl demonstrazije wobkedźowaś. Praji, so je pšeco jeho wokнami poměrnje směrom było. Landbundowi wjednicy Cordes, Staffehl a z Jena su bo widźomnje prózowali, demonstrantow pohnuś, so bychu wotcźahnyli, njeźěu pak z tym wjele wuspěcha měli. Na prašenje sakitarja Blocha, cźehodła knježeŕstwowy radźicel Reinholz rune wot tehe świdka, kotryž sa landbund pomérnje pšichódnje wupraji, jasnu rospravu njeje žadał, świdk Göhre wotmolwi, so je 13. měrca w pšichitomnosći nekotrych sastojnikow to, schtož je widźał, napisał. Rosprawa bě sa wotrjadny cźaspohiž „Dawkowska straža“, je pak bo podpisćo z naspomnjenym wróćiła, so njeje dosć wótra sa „Dawkowsku straž“. Podpisćo je bo jemu rjekło, so je knježeŕstwowy radźicel Reinholz ako też dr. Hegel rjekł, so je rospravna pšecźelna sa landbund. Knježeŕstwowy radźicel wotkrywi, so zgóla njeje žaneje rospravy wot sastojnikow žadał. Góhrowu rospravu je widźał a měni, so tale rospawa wo wšech rěcźi, kotrež bo njeźěu mohłe tak wótrje wóźej. Wón pak na žane waschnje njeje rjekł, so je rospawa pšehjara pšecźelna sa landbund.

Na dalsche sakitarjowe wopraschenje Göhr wobkšwědcźi, so je **bo jako** referent sa jenatne pohódnoscźenje husto se **majorom Cordesom** z automobilom po wokrjesu wothł. Pšeć tym su wěste rozdźele mjes nim a Cordesom wo pohódnoscźenju byłe. Husto je Cordes rjekł: Hdyž bo k Žanemu dojednanju njedóńdźe, potom dyrbi landbund sašo nas pšed finanzny hamt pšicźahnyć. Tole pšichipomnjenje je pak wón jako žort wobhładowaŕ

Přihoty k wukćehnjenju wobsadźenskeho wójska z druheje cony so cźinja.

Swjatakarska porheinska kommisija je wschě wotnoseńske kontrakty a druhe srěcźenjowe wucźinjenja w Koblenzu wupowědźiła a wschě pšichoty k pschejhdźenju do Wiesbadena cźini. Teź je bo hižo wukazało, po tajkim waschnju dyrbi bo wucźehnjenje i druheje zony stacź. Pschewjedźenje druheje zony do sćeźeje zony njeje po dotalnych pschihotach wotmysłene. Kaž bo sda, je bo wobsamkło, so na swjatkaśe wójska po etappach wotcźahnyć. Sa offizěrow bo nowa słužba w Franzowskej abo we kolonijach postaji. We wobhospodnych swjatkaśich kruhach bo wo tym rěcźi, so wobhadźenśe wójsko hacź do 10. januara 1920 — to bě léto pśedy wucźinjeneho cźasa — i druheje zony wucźahnyć.

Tarif w sakskej textilnej industriji.

Dźělodawaćelźi swjatk textilneje industrije rakšcheje Sakskeje je sobotu njedowy tarif dźěłaćerjow k 30. nowembrej wupowědźił. Textilna industrija rakšcheje Sakskeje nětkuše 45 000 dźěłaćerjam dźěło dawa.

Straik w Hamburgskim pschistawje bo skónći.

Hamburgskej policiji je bo poradźiło, kommunistow, kotřiž k dźěłu swólnowych dźěłaćerjow wot dźěła wottrašowachu, i pschikława wusamknyć. Dźěłaćerjo nětkole w połnej licźbje na dźěło khodźa.

K česći dobyća a měra.

Parišćka měšćanska rada je wobsamknła, létsa dźeń, na kotrymž je bo 1918 pschiměr sćinił, na wobźěle wašchnje wobzamknyć. Wulki świedźenśi cźah frontišich wojnarjow po Parišćich dróhach poćehnje. Wotpóśłanam wojerskich swjatkow bo świedźeńske powitanje w radnizy pschihotuje. Pschi tymle powitanju bo wójnšći a penšijonisći minister wobdźělił. Stónćnje budźa wschě swony Franzowskeje k cźešći „dobyća měra“ swonić.

Woswjećenje dźesaćlětneho wobstaća Cźěskosłowakskeje republiki.

Sobotu su bo w Prazy światoćnosće k 10. létninam założenja cźěskosłowakskeje republiki započate. Popołdnju we 1 hodźinje nětkuše 15 000 dźěćzi na Hradźanach pschicźeše. Prezident Mašaryk měješe **rěcź k nim**, w kotrejž młodźinu napominaše, so by w pschichodnej pschešesnosći je wschitkimi wobydlerjemi **Cźěskosłowakskeje** žiwa była, tyrnjeż hinaschepo powołowanja, rěcźe a nabožiny byli. Wschitcźe su runoprawni, wschitcźy jenak swobodni, nichtó bo njeńmě potłócźowaś.

Wječaŕ źmólnjachu cźah z hejzami k Wjazławskemu namjeńu a k Hradźanam cźehnjeńce. Tam cźahowni wobdźělnicy, legionarojo, Sokoloju a druhe towaršstwa prezidentej Mašarykej holdowachu. Město bě wječaŕ świedźeńsku wobświećene.

Tehorunja sobotu **bo ponuk franzowskeho stawisnarja a pschecźela słowjanskich ludow Ernesta Denisa na światoćne waschnje wotkry.** Pschitomni běchu mjes druhim republikojny president, swonkowny minister dr. Beneš, rosnuczowarjeli ministeŕ dr. Hodźa, organisator cźěskeho wójska general Mittelhauser, schef generalneho staba Ssyrowy a diplomatiiki korps. Swonkowny minister dr. Beneš wobsćěrny pschehlad wo žiwjenju a skutkowanju stawisnarja Denisa poda. Swoju rěcź je śledowazymi słowami skónći:

Sćmy dobyli wojnu za ideale nowoczasneje demokratije a ideale filisofije a cźłowjeskosće. Stupichmy bo na stronu prawa a cźłowjeskosće w najwobcźežnischej hodźinje naschich narodnych stawiznow, derje wědźo, so je to stónćnje najprawischa a najwěrnischa, ale teź najcźežnischa filosofija a politika. Njeźmóžmy sabyć, so smy swoju njezwotwitnosć w najwjetschej wójnje stawiznow cźłowjeskosće wubědźili, **kotraž jako najwjetscha wójna sa nowu cźłowjeskosć nastanje**, źiwótowa revolucija pschećiwo nadtuńkosći wschelakeho waschnja, najwjetschi wuraz spschećiwjenja pschećiwo wumožowanju sakładneho prawa cźłowjekow, měšćanow a luda sako zyłka

Dwórnišćo w Chebje.

Mjes Němški a Cźěskosłowakkej je bo wo cźěskońcnstim dwórnischcźu w Chebje (Egeru) a wo żelezniśkich cźarach němskostatnych żelezniznow w cźěskosłowakskim kraju se śledowazym wunoschkom dojednało: Konzesija němskostatneje żelezniży k wobjenju wobthoda němskostatnych żelezniśkich cźarow je bo na 80 lět wobnowiło. Němskostatny personal Chebskeho dwórnischcźa, jeneho z najwjetschich dwórnischcźow Cźěskosłowakskeje bo wócźo wostuje a bo z cźěskimi żelezniśarjemi naruna. Cźěskosłowakskej bo dale kupne prawo němskostatnych cźarow w cźěskosłowakskim kraju po wotbeżenju licźby lět da, wo cźimž bo z nowymi jednanjemi w januarje pschichodneho léta rozsudźi. Jako terminja sa wukonjenje tehole prawa bo rěcźe 1950 a 1965 mjenujetej.

Jendźelska njeje žane nowe związanja prewzała.

Jendźelska unija swjatka ludow je pjatk wječaŕ sbromadźinu k wospjerjenju swojeho dźesaćlětneho wobstaća wotměła. Na njej bu wuznamni politikojo wschěch stronow porěcźeli. Najwoźnischa bě rěcź ministerskeho pschedsydy Baldwina wo jendźelsko-franzowskim kóńdźiwonym dojednanju. Baldwin na to dopomni, so je bo Jendźelska hnydom po świetowej wójnje k Němšej słušiła. Hdyž su bo poměry mjes Franzowšej a Němšej tuchu rasnišcho myśl wotpokała, so je **Jendźelska swoje stejišćo jako nadstronika a wurunowaja móz w Europje spjatko nadstroniska a wurunowaja móz w Europje spjatko tym njeje ani wěrneho ani hłowa. Njejsmy žanych nowych związanjow pschewzali. Nascha politika njeje bo hinal związanjow pschewzali. Nascha politika njeje bo hinal słušajanjow pschewzali. Nascha politika njeje bo hinal słušajanjow pschewzali. Nascha politika njeje bo hinal słušaj

Přistije wyška Bauera w Chinje.

Londonske „Times“ w nastupanju wyschka Bauera do Chiny na to pokazuja, so po postajenjach Versailleskeho frjedźenja němscy offizěrojo we wukrajn njeswědźa wojerisku słužbu činiłej. Njedźiwajcy na to so tu w Nankingu wospjet němskich offizěrow widźeli. „Times“ pisa, so to kedźbliwe činja, so je němske knjeżerstwo na podłožu stawa 179 Versailleskeho frjedźenja na to swjatane, wschitkim němskim stacjonam sakazuje, Němsku wopuschćiwši, jeli so dyrbja so k tomu wuzwić, so tuchu we wukraju, jako wojerjo, lětanjo a łódźiwowe wězowustojnje słužili a wojerske mozy druheho stata w tymle nastupanju wuwuczili. Dokelž je dohladowanje Němskeje we wschich wotbrónjenskich prašenjach f Parišzkej konferenzy swjatkarskich pódłanzow na Swjatk Ludow pschejschło, by so tón dyrbjał f prašenjom powołanja wyschka Bauera a druhich němskich wojerskich wězowustojnych saběrać.

Wariske nowiny na to dopominaju, so je so za wyschkom Bauerom hižo po Kappowym puću koperski wukas wupósłał, kotrehuž je do Madźarskeje cżełnywschi wuschoł. Wot teho cżasa dyrdomdejski temperament wyschka Bauera do wschěch stronow honi, hdyž so njemóry. Wón je też pola „Wotmużazych Madźarow“ pschebywał, potom je so f ruskim bolschewikiskim knjeżerstwom nakładował a słónčnje do Chiny pschidże. Wudawa, so je jeniczki jako privatny muž bjez sprócżenjoweho jednanja na šamšny strach do Chiny puczował. S tym je też samołwitosć němskeho knjeżerstwa sa njeho samjesowane.

Amerika bolšewiksku Rusku njeuznawa.

S Washingtona so powě, so też, hdy by so Hoover sa prezidenta Sjednoczenych statow połnocneje Ameriki pschipětnał, Amerika njeby bolschewikisku Rusku pschipóznała, kaž dołho w Rusłej knjeżerstwa njeje, kotrež by dwólniwe byłe, statny dołh zarskeho knjeżerstwa zapłaczeł, a žiwjenje wotkrajnow a fa priwatne wobsedźenstwo rukowacz a prawo swobodneho dźela pschipóznacz.

14hodźinske wotjowanje w Mexiku.

Po powěsczi f města Mexika fu 300 sdźěłarjow město Autlar w statu Jalisco nadpadnyli. S wotdźělenjom schłasiłoweho hnibja za schtyrnaczehodźinsta sdźełenja rosmi. Sawostajitwschi 20 mortwych fu sdźěłarjo skónčnje dyrbjeli zotjacz. Na stronje swjatkowego wójska běchu tśi muzjo padnyli a dźesacjo so franili.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Póndźela, 29. winowca.

Engelharda — Serapina.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

1869 * Jan Aug. Zoba, kubleř a sejmski zapósłanc w Čornowje pola Pomore, kiž přezahe za naš lud hižo 7. jan. 1911 zemrě, jenož 42 lět stary. Wón běše zdźěłany bur, běše Budyšski gymnazij nimale překhodźił a to z najwjetšim wuspěchom. Ale jeho **nan** žadaše sebi, zo by w nětdy nanowe kubło přewzał. Tuž wopuści šulu, zo by ratarił we wučbje nanowej. We Čornowje sebi jeho bórzy ważiš wěźadachu. Wuzwolichu sebi jeho za měšćanostu. A hižo w lěće 1901 — tehdy 32lětny — bu wot serbskeho luda jako zapósłanc 5. sakskeho wólbneho wokrjesa do sakskeho sejma wuzwoleny. Hač do swojeje smjerće je 5. wokrjes **swěru** zastupował. Jako wnbjerny a wobdarjeny rěčnik měješe cyłu dowěru swojich wolerjow. Kaž wšudźe, tak wón też w sejmje stajnje jako Serb a za prawa Serbow zjawnje a kruće wustupowaše. Serbskeje rěče so wón ženje a nihdźe ani před najwyššimi knjeżimi njehańbowaše. Wjacy króć je dła zanjechanja a podćišćowanja serbskeje rěče we někotrych serbskich šulach zakročił. Běše přeco sprawny Serb, swěrny dobry přećel, rozhladny dźěławy ratař. Jeho wopomnjeće w Serbach njewuhasnje a nanowe žohnowanje je jeho potomnikam wěste.

Z luda rodźeny a wuzwoleny z luda
Serbskeho za Serbow skitarja.
Kiž so njeboješe zawistneho suda,
Ale nošeše brón ryćerja.

1848 serbska zhromadźizna w Smječkecach.
1873 † kral Jan Salkski.
1845 * we Wulkich Zdźarach pola Wojerec senior serbskich evangelskich duchownych farař lic. theol. Arnošt Oswald Mrozak Hrodźišćanski, dołholětny zastupjeř Serbow na krajnej synodze a wodźeř serbskeho seminara. —
* 1869 we Čornowje Jan Aug. Zoba.

Za Janom Zobu.

Běše Serb najlěpši, wótčinc zahorjeny,
Wobdarjeny bohace a wukublany,
Kubleř wustojny a ratař nazhonjeny,
Předstejićeř wjesny zdobnje wuwolany,
Z luda rodźeny a wuzwoleny z luda
Serbskeho za Serbow skitarja,
Kiž so njeboješe zawistneho suda,
Ale nošeše brón ryćerja,
Muž, kiž městno z česću wupjelnješe,
A kaž křesćijan so wobswědčeše.

Matej Urban.

Přisłowo: Hórši zdóžk a hórše kliny.

*

— **Wo wjedrje.** Wčera we dwjo thermometer +19. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer w wozy +12. Wuhladny na njewobstajne wjedro. — Se Skandinawiskeje pisches hrjadźu Europu hacź k Sćerjedźozemskemu morju cżełnyše so wuska niźina. Sobotu leżesche jene jeje jadro nad Franzowskej, njedźelu je pak so hacź do Schwajzarskeje a hacź do nawješćornoje Němskeje sćahnyło. Hdźež so niźina wupschestrěwa, je trochu khłódnischo, tu a tam je kurjawozite a deschćozite. Pichi swojim pokupowanym k ranju pschećechnje niźina też nasch krajinu a pschinjese nam blukc, mloholite a mihołate wjedro. Jutuje wuturu sthdźa błónčko 6,54 hodź. a khowa so 4,33 hodź. Mšhacźk sthdźa jutsne wjeczor 5,32 hodź. a thowa so dopołdnja 8,40 hodź.

— **Pomjenowanje.** Měšćanska rada je **wjednika polizajskeje wukonjeńskeje** słužby knjesa inspektora Fischera za **polizajskeho wyschschoho inspektora** pomjenowała.

— **Maćym rentnarjam** wupłaćuje so podwjera na měsac nowember 1928 schtwórtk 1. nowembra, dop. wot 8—12 hodź. w Sćerjowanej na Hradowskej haśy 10 po jenym schodźe wó schwě 41.

— **Póstka słužba na reformazijskim zwjedženju,** 31. oktobra. Poschłužowanske wołna na póstce so wotewrjene **jako** wjedźeli. We Budyschinje synowschinja so dopołdnja listy, pakety a pjenjezy.

— **Praktiske puće k strowosći.** W knjesenzu „Bělym Konju“ w Budyschinje měješe knjes F. Eichbladt, kiž měješe 26. oktobra powschitkownu wjedomostny pschednoschk, kiž měješe słužiś k pomnjenzu, kak ma so galwaniski sćakoprud pschi mnohich thorosćach f Wohlmuthskimi nojesitinskimi aparatami, kiž so w Furtwangenje dźěkane, se wuspěchom nałožowaś. Film saběra so najprjedy se wiśnu, kotruž dźenźnischi dźeń jako Röntgenske pruhi hórśe słónco, diathermiju, ultra-słónca, so pschemjenjacy prud, prdu wyschoke frekwency a galwaniski prud jako hijidło za cźełowjeske organy nałožuja. Wón pokaza f anatomiskimi fotografijemi a ryšowankami wudźełanje hoda, k tomu dowjedźe, so galwaniski prud dźěłanje ... ważne hojidło wobkładuja, a pschikowźenje ... rat ſamón. Pschedstaja so, kak wulki nadpad ... rodźeny elektriski prud w cźłowjeskim cźele, kak so ... elektriski prud f galwaniskim prudom sebjenjcy hu... galwaniski prud k tomu słuži, khorošcze a wuhoidi ... neho hnězda na naturiske waschnje wotstronicy a f tym ... cźinu thorošcze jakkuždy sdźiwjacy. Film pokazuje ... nje Wohlmuthskich dźěłarnjow w Furtwangenje a ... wažnje, kajkeż wone we wschitkich wulkomešćach pod ... tkim nawjedowanjom f pruhowanych kotrow wobsteji. ... tuthych radujodawarnjach so pschedwjedźenje, pschi kat ... lakorych khorošcach so hojenske aparaty nałožowa... dźa. Film je dreje skutkowaza propaganda za Wohl... ti hojenski aparat, kiž je dźensa dałoko psches mjezy ... keje znaty a waženy.

— **Sakska krajna lotterija.** 1. rjadowanja 194. Sakskeje krajneje lotterije počěhnje so 12., 13. a 14. nowembra 1928. Wudawa so 150 000 ložow je 67 500 dowjacemi a 1 premiju, tak so nimale kóždy druhi lós dobydźe. Dokelž su so wosebje hrěnje dobyrcza pschipowrile, postawa Sakska krajna lotterija wot tuteje lotterije žana hischcze wjetsche łopschiny hacź dotal. Wlaćiwa ložowa je $^1/_{10}$ ložа 4 hr., $^1/_5$ ložа 8 hr., $^1/_2$ ložа 20 hr. a cyły lós 40 hr. ja kóżdu rjadowanja. Což pola tudomnych lotterijowych kollekterow so jara ja łošami napraschcza a tak drje so łošy kaž loni wschitke pschedadźa.

— **Automobil pschejedźe starscheho muża f šklenym dźěćom.** Njedźelu dopołdnja wokoło 11 hodź. potoczny wozowy automobil na Pósitkim namješcze starscheho muża, kiž šklenoho hólcza za ruku wjedźeše. Muž padże a pschidże pod automobil, dźěćo pak automobil we stronu wjerchu. Bohužel běše so injelbożenemu mužej wobruczka złamała. Hólc woteńdże f nětkotrymi wobdrjenjazami.

— **Automobil a motorske kolo** do só krajnjéj. Sobotu w wozy wokoło ½8 hodź. jrasy na schćitowanjskim Wettinskeje a Karolinoje dróhi wozowobny automobil do motorowoho koleśarja, kiž měješe pschewodźerja we kole hdźež. Wobej padatnychtaj na semju. Motorowy koleśar je bjez cźełneho wobschkodźenja wotešchał, jeho bubjeřčkom pak je hdźe kuku pola lěweje nohi dwójny złomał. Mjez hischcze dospołnje wujasnjene, komu na winu na njesbožu dawacz.

— **Automobil motorneje kolejdneho.** Sobotu dopołdnja wokoło 10 hodź. na Lubijskej dróhi hnydom psched Karolinej zahrodu wozowobny automobil kolejdneho motorhny, kiž so pschi tom po spačzu nutrach srani, so dyrbjachu jeho słónčnje se **kaniketnym** autem Cźerwjeneho kschiża do měšćanskeje **khorowne** dowjesć. Wjednik wozowoboweho automobila njemóžesche njedźiwajcy wschoje duchapschitomnosće a energije ladźowacz, so kolejdnemu motorhnemu, kiž jemu nimale **strjeły dróhi napschećzo pschijedźe.** Kolejdnemu wuspěchu storhnu wjednik automobila swój wós tak na stronu, so j nim do dróhoweho schtoma sajdże. Pschi tutej nju rosbi so schkliłaza schkleiza a schkleiza smutskach we wosu, tak so so schćelć wozobow, kiž we wosu sedźachu, nětkotši se schkleńjami, w mjeswoczu franichu. Automobil běšche so symje wobschkodźił, so dyrbjachu jón słónčnje wotwjesć.

— **Wutoru: Darmotny konzert Sarrahanijeweje kapały na Torschoschću w Budyschinje!** Sarrahanij, kiž schtwórtk wjeczor f dopołdnom 1/8 hodź. w Budyschinje swoje schtyridnjowe hóstne hry wotewri, so na jara pschijomne waschnje Budyskemu wobydlerstwu pschedstaji. Wutoru 30. oktobra, wot 12—2 hodź. mjenujcy, dawa wón swojej kapale na Budyschim torschoschću koncertowacz. Njeje hischcze wěste, hacź móża wschitcy 100 hudźbnikow do Budyschina pschińcz. Na kóżdy pad pak

---

Józef Knap:

Mužoje a hory.

21] (Pokračowanje.)

Rosbladny so po korczinje. Ani w tom rosharjenju za tym njepschichodźe, to staj tu wosamocźikoj. Khromy zusnik wuczinjesche mjelcźo něschto f korczmarjom, mjes tym so wopiłej sam w žebi po wjesche kaž cźerwjo.

Wonka bě cźma, kaž by kolmas lak.

„Placźicz!“ safichtny pastyř f wulka, jako bě błyschał wołacz knjesich na korczmarja.

Ale korczmar, spodźiwna wěz, ho njeklonjesche a njenapika słeźbowanja.

„Kelko pjenjes macźe?“ woprascha ho nawopak Bodizkeho na tajke waschnje, jako by psched sobu měł nětkajkeho pjanebo pastyrja abo łužerja, nikoho móznischeho.

Pastyř ho satorhny.

Wupokaja ho, so ma wóśmdźesaczi krónow.

„To je malo!“ nic f pschecźelskim smukom, wotmērjenje pschiswonni korczmař. „Wórcźišna wuczinja dwajcetwjecźdźesaczi.“

Měłko rozesina horbacz zusnikowy błóh.

Dyrbješe jemu tola na cźah do Mikulašcha wyšche wotstajicz, korczmarjo, wrězješe sa swojeho hosćicźela, kiž bu se tutym sakročenjom njepěknoho korczmarja widźomnje do wustajcźow pschiwjedźeny.

So by ho dyrbjał wusmjacz, Bodizky w tutom wokomiku nicźemu f toho njerozumi. Sdźiwdźacźej ho njepschitomnej, wuhwalenej woczi wopitża bludźejschtej tupje po korczinje jako byschtrej bytej žem zanjećenej f wutkeje dalokosće. Sda ho, jako by wot nětkodże dele padnył a wotewrjenej grawecźiwej hubje łschiwjeschtej ho widźeješe. Hischcze wokomik a rozbije korczmarjej mjeswocźo se schkleńcu abo swali ho se zakoscźazym muczom.

Tutych ludźi a pucźe jich myšlicźkow snajesche korczmař jako swoju kapsu. Woboje, schtož możesche wopiłž wuwjesej, njebě korczmarjej trjeba, hdyž dosta saptacźene.

Njewědźo, kak bě tomu doschło, widźesche ho pastyř we pschichodnem wokomiku psched durjemi palcemanje na hażu. Mrósny, ranschi wětr twisdasche po wiśce a sarschowasche ho wótrje do wopitżowego cźełka, khudźicznje swobłakaneho. Sanjesena haża sywa f próżdnotu. Do cźischiny sawrjełkota swuk klucża w durjach.

Wot khromeho zusnika, ow, wot tajkeho rjaneho načhoka a rubjeżnika, kiž bě f sajtwa cźeknył a we wo pokładach, njebě ani błucha ani ducha. Jako by ho do senje pschepadnył.

Tak bě tomu doschło, so bě tu pastyř sam sbył.

Prěnje pobłuschenje trajesche jenoż něschto wokomikow, potom pschimny jeho wusłyschi. Jako žebi na hłowu sahnuły, donasa ho, so nima cźapki. Bocza kaž kowrótny sa durjemi hrabacź a do nich f pjaćemi bieć. Sklepje, instinktivnje, bjez rosmyschlenja, kaž swérzo, kiž je wuceżeješe wot swojeho borka a na kóżdy pad ho wrócźo prěje, sasahnjeschе ho na wucżej, hdźež njeje tym hižo šwéza hażnuła. Rejeschе połny širacha, a hdyž wotmołwitwschi jemu jenoż, wotbłóž buchanjow w nóznej cźišchinje, da ho do mózneho, grawecźiwoho, dźěcźazeho płakanja bědnych ludźi.

Nětko w žuśodnem domje wotewri wokno. Se sasparneho erta padże błowo: straźnik!

Tu da ho se strachom do cźekanja k nameśtej.

Alkoholowe wopojenje, kiž bě dozbła hnydom w korczmje cźuczijuje šikasche hacź wopojenje f zuśnikowoje rosprawy, bu f błowu wuczerjene pschez mrósnu nóz. Smjerzły šneh wrěschcźischcze pod nohomaj.

Pastyř pomakny wotrósłonjesche a sastawschi běžeczł, so by sa dosez cźinił myšlicźkow, kotraż bě jeho prěnja sajała, sahnuły do kapsy.

Běšche prózdna. Zyke samożenje běšche w korcźmie wostajił.

Bim — bim — bim — bim —
bam — bam — bam — bam — bam —

Pobłuchasche na cźepjenje wežinetho cźaśnika
— bam — bam — bammm — —

Dwanacźe. Posledńje dźerzenje dowukliwcźa do cźischiny.

Bodizkeho wotschażny hósba a hłód. Dobrych schtyri hodźin w nogy możeješe wottud byeć psches Mitrowicy do Luczkow.

Jenoż ho njesabłudźicz po dróhy na Lipowal A jenoż so by jeho duszy po puću njeseteknała zana mjerzeł! Snadź hdyž bóte wubźa hacź wuńdże sa Nuźomberok, hdźež jeho pożrě nětka cźorna nóz, widźesche, so je zyle samrěcźne. Hischcze něschto bóle cźemnischeho wusbłudowasche ho nadała prědku, po prawej stronje. To możeschе być masiw Demjanowske hory.

Ach, budź po prawoom dźak tomu torhajcemu, do kotreji wosbyhajcemu wětrej, kiž jeho do mjeswocźa schwirkotasche, žnadź rostorhna mróczele a zaćěri mjezeł. Ku, hdźe by ho zbłował, hdyž jeho po dróhy niczo njepschewodźeschе, hacź nahe, sće chróscźaze schtomy. To je kraźna wobrada, hdyž prajeschе.

Po prawej stronje měnjeschе, so ma Bab. Snajmjenscha rěku ta towaršschnizu! Wschaku f jeje pschitokom, wrězła ho f Klanowskeje doliny, staj staraj šnałaj. Jako pastyř ho skokom hladaschе, wrězła jemu po buku borbotasche a sykwasche. Nó, hdy bychu f najmjenscha swójscheji stadowu pschi blischkoji swonile.

Pschidźerzujo ho j jednej tschepotajej ruku, dóniž mjeješe w njej mozy, dóniž njeschrosny wot mróhu, wuhorzeny kabatowy kornał, so by wótr tak njepschedumał hacź na schijn, krcźeżesche horbaty pastyř tak derje, hacź mozy dołhanychu. Druha ruka, žahaza hacź ho kolenam, machasche pschi cźełe. Njetrajeżesche to dołho a mjes tym zbłowa wot prědka wětr studjeżesche, cźuješe na thrihjeze pat, hdyž tak khmataschе.

Tuž ho sta, so sa dobre pał hodźinu do Litkowje dobeża. Cźłowjeze wobydlenja dobachu jemu trochu mjehke. Mjeješe napołdźeły telko khrobłoscze, so pomyśli sej na to, so wottud po wótrach po pólnem puću na Lupcź, Motkowitze a Demjanowu. S tym by dobru hodźinu dobył. Wše schtó dha wě, hacź njeby puća smyłił, kiž je ze šnjehom tak njeżeny. Swójoj samēr špuschcźeł.

(Pokračowanje scźěhuje.)

pojdźele Sarażani nahladny orchester ſ 50 muſemi. Koncert nawjednje argentinſki wojerſki hudźbny direktor Selare Seño a pod jeho temperamentnym nawjedowanjom poſtajčił kapala němſke, argentinſke a brazilſke komſerne wězy. Pſchi njepſchitomnym wjedrie koncert nawjednje. — Hiſchče jónu na to pokazujemy, ſo może Sarażani jenoż ſchtyri dny, wot 1. hačź do 4. nowembra, w Budyſchinje hrać. Liſčźili ſo hižom pſchedawarjam ſo hiſchče dóſć dóſtaćź.

— **Budyſke haptyki** ſu wjchędne dny hač do 7 hodź. rano wotewrjene, njedźelu a ſwjatſe dny pak ſamknjene. Wot ſwjatka a njedźelu a ſwjatſe dny wotewrjene ma jenoż hapityka ſ mežačnym wotmeńenjom. W oktoberju je ſo Měſchčanſka hapityka na Hlownym torhoſchču.

Minakala. (Dopiſ). Kaž wſchudźe, tak też w naſchej pſchece nježdźo nowcho najtawa. Naſch w ſyrej ſmjetanje derje ſmaty a dobry pſekaſ knjes Robſchink wuſtawjny a wobhladnimy pſekaſ, ale też ſprawny a pſchemyſlny hoſpodaſtwy. Tak je ſwěti wotmyſlił też naſchim Sſerbam w Minakale a wokolinje tak poſtajnjowaćź, kaž ſwěti ſu wy cjoſ zada. Naſchi młodſi Sſerbja njetrjebaju wojazy do Budyſchina ani do nětkaſcheho druheho wulkeho do kofejownjow jěſdźiećź, nź to maja nětko pola naſ pſchi Minakale. Doſtanjecźe tu wſchě możne ſtóſchcženki, dobre piwo a kafao a wſchitke druhe ſchtož ſwěti wuſkanje. Tež poſtajnjowanje je wam wěſte. Naſchim ſtarſchim a młodſim pak to wójſče tóžbu njedźelu po ſemſchach hižo nowembra. A huſte budźamy móz ſlyſchećź:

„Hajdźemoj ſ Robſchinkezom na ſchalku, ſo wam tam wěſče lubi, haj ſnadź tak, ſo budźe ſo wam wſchitkim w Minakali ſpodobać.

Sſerbſki **mandźelſki jubilej** ſwjeſcźe na pjatk wyſchſchi lokomotivny wjedniř ſ ſwojej mandźelſkej. Jeho ſpodźěłarjo jubilara ſ pſchileſnoſću jeho częſtneho mandźelſke žiwjenje ſpožčene.

Njedawno tu knjes kranſki mjſchtr Zwanzig ſe ſwojej nowowarjeneho bydlenja ſaſahnu. Je nětkaſe ſo tu njeje žane nowe domiſke twarile. — Za to pobudźuje pſchećiwo panzerowemu ſtejiſchčej ſo naſ nichtó njeje ſapiſał.

Kulowa. Zo by ſo dźěłaćerjam, kotřiž we Kulowej bydlaja, pſiłomna ſkładnoſć poſkićała dojeć ſwoje dźěło abo ſo z njeho wróćić, jednaja tu wjacy wobſedne autowezhi zwjazanja mjez wołomaj a Kulowu. Jedyn tudomny wóznik chce pſi połnohodźelnju, poſdźiſo też w lěcu, ludźi z autom wozyć. Kóždy, kiž chce z autom jěſdźić, dyrbi ſebi ſwój pjenjez wo 15 hr. zapłaćić. Tydźeńſka płaćizna je wot Kulowskeho torhoſka hač do Budyſchina 3 hr., wot Kulowskeho torhoſka hač do Wojereč a wróćo na 3 hr., z Wojerec a wróćo na 5 hr. poſtajena.

S **Nowehu Hóſia pola Kulowa.** Naſcha wjeſka ſmě na wjoſe 80ſtne wobſtacźe ſhladowacź. W lěcze rewolucije 1848 japoczа wěry Kozor ſ pſchimjenom Pumpak, kiž běſche murjeć, cźeſła a ſkchitrjeſ w jenej woſobje na Hólſowſkich honach 11 ſkčežkow ſwaricź. Twarjenje běſche jara jednore, twarſkich pſchedpiſmow, kaž je dźensa ſnajeny, tehdy hiſchče njeběſche. W blišſoſezi běſche dóſć hlíny a ſkoma běſche teſ tunja, drjewo bě ſkrjeła ſobi Kozor ſ lěſa. Ścěny twarjeſche tak, ſo mjes dwojej deſkowej ſabiežſi ſkomjanu hlinu ſaleptowaſche. Hdyž běſche hlina wuſchła, Kozor delſi ſažo ſwottarha běſche teſ jenoż ſ hlíny a drjewa twarjeny, tſhačle i hlinčeſha je ſkomu abo ſežinu kryta. Wokolnoſchka podawadan ſ temu jara tunjo puſczowaſy ſchleſiſcheſ Auguſt Haſbeſche po ſamyſnym waſchnju twarjenu. Se žnuhu ſemje Jako lwaſny dar dari Kozor tóhdej ſwojej dźewju ſamotwarjenu khěžu. W poſlednich lětach pak ſu ſo wſchitke Kozorowe khěži do nowoczaſnjiſchich twarjenjow pſcheměnite. Poſlednje dźěło tehdomniſcheho twarſkeho wumětża, „kulkarſkiſa khěžka“ w Nowym Hóſku ſo wotpali króſko do wudyrjenja ſwětoweje wójny.

S **Hóſiny.** Na dróſy ſ Hóſiny do Bukowa ſujeſboži naſkładny automobil mebloweho fabrikanta Jobela. Domoj jědźo ho wóſ ſ nježaſeje pſchičiny wjerhaſ poča, jaſěźe do ſchtoma a ſo powróći. Tſelbowy fabrikant Krawčźik a bidaſ Knobloch, kotraj w auce ſedźeſchtaj, buchtaj ſ njeho cźiſnjenaj. Krawčźik ſo ſnutſkach cźeſko kwani, ſo dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſcź. Knobloch wotetźe ſe lóžiſchimi ſranjenjemi.

S **Jěſora.** Na tudomnej naſtujowańi a wupoſezeńi je wuſtoru pſchiſłuſchaſy Inſkowy reviſor ſ Wróſtſlawja wurjadnu rewiſiju pſchewjedł. Kaž ſo powě, ſu ſo hižom pſched lětami pola roſdźělerja twerew njeporjadnoſcźe ſtaſe, ſ cźimž je nětkaſe 2000 hr. njedoſtatka naſtało. Dokelž tute njeporjadnoſcźe w ſwojim cźaſu generalnej ſchromadźiſnje ſamjelczańu, hodźeſche ſo dale njeſkčežnje hoſpodarcź, tak ſo je nětko ſaſo nimale 2000 hr. njedoſtatka. Mjes ſobuſtawami knježi wulke roſharjenje, kotřiž chźedźa ſamoſwitoſcź ſa tute podawki na pſchedhydźiwe waſcź.

Pŕčni kurzus za wothladanje ſkotu, dejenje a mlokowe hoſpodarſtwo so wotewrji.

Saſdźenu wutoru wotewrichu na wuczźonym kuble Budyſkeje Ratařſteje ſchule, na hornim dworje w Pſchiſchezach, pŕčni kurſuſ ſa wothladanje ſkotu, dejenje a mlokowe hoſpodarſtwo w pſchitomnoſci mnohich hoſcźi. Knjes ratařſki radźicźel Richter-Luwoczanſki powita hoſczi a pokaſa na ſamér wotmyſlenych kurſow. Wjednik Ratařſkeje ſchule, knjes wyſchſchi ratařſki radźicźel prof. dr. Schellenberger, tyžnowaſche wujnam ſkotařſtwa w dźenſnjiſchich ratařſkwach a nuſnoſcź mlokoweho hoſpodarſtwa, kiž może ſo ſ konkurrenzu wukraja měricź.

Shožopiſchezja wuprajichu: Sa wokrjeſne hejtmanſtwo knjes wyſchſchi knježeſtwowy rada dr. Walter, ſa město Budyſchin knjes wyſchſchi měſchčanoſta Nieder, ſa wyſoke krajne ſtawy knjes komornik ſ Nositz-Wallwitz, ſa Ratařſku komoru knjes wyſchſchi ratařſki radźicźel dr. Bruchholz, ſa wokrjeſnu ſwjaſk ratařſkich hoſpoſowych towařſtwow knjeni lublećka Queſſerowa ſ Dittelsdorfa. Knjes twarſki mjſchtr Löhnert pſchepoda ſe ſhožopiſchejazymi ſtowami k wupyſchenju roſmaczowańſkeje měſtnoſcźe rjany wobras.

Po wotewrjenju pſchedźenu pſchitomni měſtnoſcźe wuczźonehu kubla. Wſchitko wobdźělnizy běchu ſ pſchipranami na „hornim dworje“ doſpołnje ſpokojeni. Pſcheje ſo, ſo bychu kurſy, kotrež Ratařſka ſchula na ſwojim wuczźonym kuble k połběhnjenju mlokoweho hoſpodarſtwa ſrjaduje, też derje wopytane byle.

Sa potrěbnych wobdźělnikow na kurſach ſu pſchipomnjezy pſchiſlubjene.

Hospodarſki rozhlad.

Pónđźelu 29. oktobra 1928:

Berlinſka burſa wotewri ſo ſobotu trochu knježiſcha hač běſche ſo pjatk pſchipołdnjom ſkónčiła. Kurſy efektow pak ſo njeſcźahowachu, łpje wotrźſnjnchu akzije wuſtrowow. Też na njenjezkich wikach a wikach je dobſchowy a rentowny liſčźanemi ſo kurſy pornjo pjatkej njeſkčežnje.

Produktowe wiki w Berlinje poſkičźowachu ſtamjeny hódnoſć, kaž pjatk. Płaćiſnjy produktow ſo też njeſpſcheměnichu. Sobotu płaćeſche zentnar

w Berlinje

pſchenicźy 10,50—10,65 hr., rožſi 10,15 hr. hač 10,30 hr., jećźmjenja najpunſcheho 11,55—12,55 hr., wowſa 10,05—10,50 hriwnow,

w termiſowym wikowanju

ſa oktober: rožſi 10,75 hr.,
ſa dezember: pſchenicźy 11,47½—11,50 hr., rožſi 11,12½—11,15 hr., wowſa 10,82½ hriwnow,
ſa měrz: pſchenicźy 11,82½ hr., rožſi 11,55¾ hriwnow,
ſa meju: pſchenicźy 12,07½—12,10 hr. a rožſi 11,77½ hr., wowſa 11,90 hr.

Pſchiſtajenja:

Bałyn, Zichochez pjekarnja w Budyſchinje na Lubijſkej dróhy 14.
„ Langhammerowa w Běłej Wodźe, Friedrich-Ebertſta dróha 5.
Pjanoſchestajenja, Rudolf Römer w Budyſchinje na Kamjenicźanſkej haſy 35.
Schafera, Korla Hejtmanta w Kinsbórku.

Na pſchedaś:

Bowjezjeſke pſcy, Engemann w Małym Wjeſkowje.
Elektrowy motor, Frankenſteinſki młyn w Budyſchinje.
Wotawy, liſchtak, dobry kóń do dźěła, Wetzka a ſyna we Małym Wjeſkowje.
Kóń, w Nowej Wſy čźo. 3 pola Nieſwačkidźa.
Por cźehnjowju wołow, Richter w Kolwaſy pola Pomorz.
Kruwe cźehnjowa a wyſokoſuczeſna, w Zornoſypkach čźo. 25.
„ młoda wyſokoſuczelna we Lahowje čźo. 18.
„ dójna w Kluſchicach čźo. 46.
„ ſ cźeſkezom w Sſerbſtich Paſlizach čźo. 7.
„ cźehnjowa a wyſokoſuczeſna, Koch w Hornim Hbjelſinu.
Jałoſza, blíſko cźeſkezu, R. Kahlmann w Dažinku.
Walach (liſchak) w Chorniowje čźo. 3.
Kóń do dźěła w Kortitzach čźo. 12.
Srěbr. łyſiny, 3-lětny brunny walach, Krawcz we Wadezach pola Kubſchiz.
Kobła cźornobruna w Měrkowje čźo. 3.
Kóń w Sſwinjanſi čźo. 1

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Berlinje dźenja dop. 3/11 hodź: Wobkhod je hiſchče ſłabje wuwiti.

Dop. 3/12 hodź.: Płaćiſnjy poczinaju poſtupowaćź.

Płaćizny na Berlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołłowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 10.	25. 10.
Pšenica	210-218	210-218
rožka	203-206	203-206
nal. jećmjeń	—	—
naz. jećmjeń	—	—
wowſa	202-212	202-218
kukurica	201-210	201-210
pšeńa muka	220-222	218-22-
rżana muka	26-29,75	26-29,75
pš. wotruby	26-29,15	26-29,11
rżane „	15,10	15,25
lane ſymjo	15,40	15,50
hróch	—	—
raps	—	—
pjeluſki	330-340	328-330

	26 19.	25. 10.
bnuy	—	—
weka	—	—
mądre łupiny	—	—
žołte łupiny	—	—
zeradella	—	—
raps. wosuſk	19-20,00	19-20,00
lany wosuſk	24-24,80	24-24,80
poen. melasa	—	—
bźrnj. kruſki	19-19,6	19 19,80
ſyno, 50 kg	4,00-4,50	4,0 -4,50
rżana ſloma	1,15-1,3	1,15-1,20
pšeńſ. „	0,95-1,00	0,95-1,20
wowſana „	1,20-1,25	1,20-1,25
ječa „	1,15-1,80	1,15-1,30

Z Łužicy

* S **Małeje Sſwódnizy.** Cźeſke njeſboże ſta ſo ſchtwórtk dopołdnja na dróſy pola Delnich Kundraczźi. Pa dróſy pſchijědźe pohoncź Kurt Hempfa ſ Delnich Kundraczźi, ſo by wós rěpy do Lubija dowjeſł. Na ſpadowanej dróſy ſo wón ſtyhli, ſo by wós ſaſpinał. Konjej pak trochu ſtyliſcho ſacźeſeſchtaj, pohoncź ſhubi runowahu a padże pſched wós, ſo jemu kola cźeſkemu woſa pſches nohy a žiwot ſajedźechu. Konjej njemóžeſchtej cźeſći wóſ ſdźerźećź a cźerjeſchtaj ſ nim do Małeje Sſwódnizy dele. Na moſcźe wrieźny ſo wóſ wo ſtołpy żeleſneho wobkroſenja, ſo ſo do rěki walichu. Sayſchach ſam pak na ſłoże na moſcźe ſtejo wołta. Snjeſboženeho pohonca dyrbjachu do Lubijſkeje khorownje dowjeſcź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Lipſka.** (16lětny ſaſtoli ſo na poljiſiji). Schtwórtk rano kriminalna poljiſija na Lipſczanſkim hłownym dwórniſchczu młodeho cźeſowjeka ſadźerża, kiž wupokaſaſchi papjerow pſchi ſebi njemjeſche. Na ſtraži wudawaſche, ſo Krawja wěſa a ſe Sonderšanſena pokhadża. Na to prjeſchejche, ſo ſmě ras wuſtupićź. Na wuſtupje ſtóli ſebi ſukło do ſpanja, ſo ſo morwy ſmjeje. S pſchepytowanjem ho wupokaja, ſo ſo wo pſchekupſkeho wuczźonika Kurta Wjeſelera jedna, kiž je po pſcheſkichiwjenju 700 hr. ſ Nordhauſena cźeknył.

Dobra baſka k naležnemu rozmyſlenju.

(Přeł. B. Kr.)

Stara jendźelska baſka, wudata z druhimi bajemi a powědańčkami wot wěſteho Wiljama Caxtonela w lěce 1884 (nowocźiſo wobſtara J. Jacobs, London 1889) je za myſlacych ludźi jara powučaca. Ma ſo takle:

Hdyž maja cźłowjekojo dobreho ſkitarja abo zakitarja abo dobreho wjednika, njeſmědźa jeho wopuſćić; přetož, ſtóž to cźini, dyrbi to huſto pozdźiſo hórke wobžarować, kaž nas ſlědowaca bajka wuči. Wowcy mějachu zwadu z wjelkami. Dokelž nět wjelki wowcy mócnje cźeſnjachu, proſachu wowcy naležnje psy wo pomoc, k tomu tež borany. Nětko bě ſpjerawoſć doſć ſylna a wulka a woni khrobło wjelkam napřećo ſtupichu, tak zo dyrbjachu tuči cźěkać. Jako wjelki mócnoſć ſwojich napřećiwnikow widźachu, póſłachu póſłow k wowcam, zo by ſo z nimi dla měra jednale a wuraďowałe. A ſłanczy wjelkow k wowcam dźachu: „Je-li wy přepadałe, waſ ſwjatočnje přiſahamy, zo ſe wſcy waſi njepřećelojo njebudźemy!“ Wowcy wotmolwichu: „Hdyž chcećo nam ſwěrnoſć přiſahać, tak ſmy z tym ſpokojom!“ A tak ſčinichu měr. Ale psy, kiž běchu ſkitarjo, wodźerjo a nawjednicy wowcow było, buchu wot wjelkow ſkóncowane. Młode wjelki pak ſo z hromadami nabrachu a rjeknychu přezjeni k ſwojim ſtarſim: „Je cyle nuzne, zo wšě wowcy zežerjemy!“ Zlamachu měrowe wučinjenja a ſkočichu popadujo a njeſmilnje na wowcy; a jich ſtarſi ſlědowachu tutomu přikładej. A tak žežrachu wjelki wšitke wowcy, kiž běchu jim psy přepodałe a njemějachu nikoho žanych wjednikow a ſkitarjow. Tohodla je derje a wěſtowěſte, zo ſwojich wjednikow a ſkitarjow ſprawnje wobkhować za časy nuzy. Wjelki wostawaju wjelki! — A što Serbja cźinja? —

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Skhrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutřiſchu wutoru: Po naſtupnym ſamrócźenju ſo ſnowa wuwjedri.**

Po ſjidnjowanych deſchczach ſo ſo jeleſniſki móſt na cźarje Baſel—Milano mjes Bellinzonu a Caſtronu ſ wulkej wodu wotworhnył. Njedźelu rano ſo 500 wojakow do powodźenych ſtron póſła, ſo bychu wobhdźerjam pomhali, powodźene domy wupuſchćiźcź. Pola Gord.na ſu ſo wſchelake domy ze wſy ſ ſołmach ſhubiłe. Wobkhad na St. Gotthardſkej żeleſnizy ſe ſaſtajił.

*

W rukawoſtym móſtiku kanalu mjes Jendźelſkej a Franzowſkej a pſchi franzowſkim połnóznym brjoſy pola St. Nazaira ſatrašchny wichor ſakhadźeſche. Morjo 80 zentimetrow nad najwyſchſchi pſchiliwowy dypk ſtupi. Wětrowa ſkhoda njeſe dowěſcź.

*

Pola Wilna je na paſtwje ſrjedź ſtadła kruwow granata roſbuchła, kotraž je pod cźeſkej worſchtu ſemje na měſtnje leżała, na kotrymž paſtyrjo wobeń ſahalichu. Dwaj paſtyrjej ſu ſ granacźinymi ſtcźerkami cźeſko ſranjeſchtaj, nětkoſi druhi ho lóžo ſranichu. Nětkotre kruwy ſo morichu.

*

Kaž ſo ſ Montreala powě, je ſo w jenej ſkali pjeć dźěłacerjow ſ dynamitowym wubuchom roſtorhło. Khěže a mosty wokoło ſkały ſo wupuſejichu.

*

W Chikagu ſu ſo nětkoſi banditoſo do jeneje banki dobyli a 80 000 dollarow holowych pjenjez a 30 000 dollarow hodnoſtnych papjerow rubeli.

Swójbne powěſće.

Sſmrěli: Madlena ſwud. Borbanowa rodź. Ekardtez w Budyſchinje, 71 lět. — Hana ſwud. Schlaphofowa we Lubiju. — Fryz Schnippa, jeleſniſki wobkhodny aſſiſtent we Wojerezach, 34 lět.

Zemrěli: Arnošćt Fleischer na Hidowje, 78 lět. — Maks Hiller, pschekupc w Budyschinje. — Gerda Hauserez w Budyschinje, 9 lět. — Meta Schubina rodź. Pallmerez w Korjymju, 36 lět. — Emilija swud. Ladischowa rodź. Hauschez w Kamjenzu, 91 lět. — Erich Marcejn Khěžor w Porchowje, 22 lět. — Helena Krawcez we Lasu, 25 lět. — Marta Britzowa rodź. Köttlitzez we Wojerezach, 66 lět. — Hermann Budich w Gósdže pola Hródka, 60 lět. — Khrysta Pruskowa rodź. Krawcez w Hródku 76 lět.

Listowanje.

O. D. Po statnym sastarańskim zakonju so starschiska centa jenoj podawa, je-li hyschtaj jedyn padnjeneju hynow abo wobaj hromadze sežiwjerjej starscheju byli a nichtó druhi pschiwonsny tu njeje, ćiż móhł na dołhaze waschnje so wo jeju staracź. Padnjenaj dyrbjałoš po zjiwjenskim stawje a zwójbnym połoženju łkpje sa starscheju za staracź mózk hacź te hischcze žiwe dźěći. Dale njeßmědža Wasche měšacźne dokhody 44 hr. pschekrocźiecź. Je-li so tute dokhody pschekrocźa, dha móže so renta hacź do wěsteje wyšokosće dokhodow spožcźiecź. Radźimy Wam, so na wokrjeßnym sastarackerskim hamt wobroczicź. Tute městno budże Wam najlepsche wujasnjenje dacź móz.

Do Pruskeje. W Pruskej wobsteja wschelake schule sa namorniskow. Najbliższe město bb sa Waš drie Schczeczin (Stettin) byl. Wot oktobra 1925 je zyle šwuczowanje sa namórnikow reformowane, porjedźene. W tutym porjedze so hódnosć a kmanosć sa wjednika jeneje łódże abo prawidlowarja (Steuermann) žada. Tuczi so wutwucźuja sa „małe jěsby", sa nabrjosne jěsby" a sa tak mjenowane „wulke jěsby, to rěka do zyleho šwěta. Po wotpołożenych pruthowanjach sa wulku jěsbu dostanje namórnik jako łódźny oficěr prawo, wikowańske łódże wschěch druzin a wulkosće na wschěch morjach nawjedowacź.

Sawěsćenje. Se sastupom do dźěła, w kotrymž dyrbi kóždy pschecźiwo khorosći so sawěsćicź, sće Wy hižo wschoho sawěsćeny, njedźiwajo na to, hacź je Waš dźěłodawar samolnik abo niz. Je-li to cźinił njeje, dha je khłostajomny a ma wschć sastaje pschinoschki bopłacźicź. Tónzamy porjad knježi w sawěsćenju sa pschijatejnych (Angestellten-versicherung).

F. D. Njemóžemy Wam radu podawacź, kotraž so na schkodowanje wěricźelow Waschoho pschecźela měri. Hdyž Waš pschecźel twarišu ležownosć jako sastupjeć swojeje žony kupi, runje tež jako sastupjeć swojeje žony twarški pjenjes połoži, twarški material wobstara, rjemjeślnikom a druhich pomocnych ludźi pschiwołnje a pschi tom pschesa wušěhuje, so na tu wschěm nadawk wot swojeje žony, dha pschećiże twar do wobhbdźenjstwa jeho žony. Wšo to hmě so pschecźiwo tomu łakrocźicź — a to po § 3 a sćěhowazych pschecźiwješčiskeho sakonja (Anfechtungsgesetz) —, so wołtu je samożenja muža do žontneho pschenđu. Temu móža so wěricźelja pschecźiwicź.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wot 3. hacź do 5. novembra t. l. wotmjeje so

nasymski herman.

Njedźelu 4. novembra 1928 je jenoj wot ½11 **hacź 12 hodź.** a wot **14 hacź 18 hodź.** dowolene tworjy pschedawacź. Na sthtknymaj hermanskimaj dnjomaj ma so ſ pschedawanjom najpodšišcho **w 20 hodź.** pschestacź. To pak njepłaćeji **sa** pschedawańske městna na Tšelniku, ćiż maju so 4. novembra tehorunja we 18 hodź., hewak w 22 hodź. zaćinicź. Wobkhodny cźaz psches 19 hodź. płaćeji sa pschedawanje tworow na hermanku, niż pak sa sjawne pschedawanje (klamy). Wožeńše pschedewjacźa, wustajenja a druhe šwjeselenja maju **na wschitkich hermanskich dnjach** najpodšišcho w 22 hodź. sanknycź.

Hermanska njedźela je wobkhodna njedźela. Tohodla hmědźa tež pschedawańnje (klamy) wot ½11 hacź 12 hodź. a wot 14 hacź 18 hodź. wotetwrjene byc.

Salwalidla a hewasche wołpały na šwaćodnu twokhodnu měšnosć šwonka hermanskich sćejišćowych klasez je **sakasane.** W dalschim płaćza pschedpišma wićzneho porjada. Po tutych pschedpišmach njeje hrajerjam harmonikow a budlawow a podobnym dowolene je swojej hudźbu wustupowacź. Wuhracże tworow je sakasane.

Postajenja wo wěstosći pscheđ wohnjom na tudomnych hermankach ſ 8. měrza 1913 maju so wobkedźbowacź.

W Budyschinje, 25. oktobra 1928.

Měšćanjanska rada, pschemyslowy hamt.

Sawjeranje pjow.

Sawjeranje pjow, ćiż bu dnja 23. julija 1928 na wokrjeż Biskopskeho hantiskeho šudnistwa a na město Bistopizy położene, **so zbehnje.** To pak njepłaćeji sa sćěhowace wšy, w kotrychž sawjeranje pjow dla nowych pschipadow staženosće hacź na dalsche hischcze wobstej; šu to:

Porchow, Kanezy pola Semiz-Tumiz, Mulki Wožuk, Lutyjezy, Palow, Počzaplizy, Schumbory, Czerwjene Nošlizy, Spytezy, Stachow, Ledźborjezy a Horni Wujesd.

W Budyschinje a Biskopziach, 26. oktobra 1926.

Hamtske hejtmanstwo w Budyschinje.
Měšćanjanska rada w Budyschinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Nadźija zeńdże so jutře wutoru wječor we 8 hodź. k spěwnej hodźinje w Serbskim Domje. Prosymy, zo bychu spěwaŕki a spěwarjo so wšitcy wohdźělili. **Dirigent a předsydstwo.**

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu pónđelu w Serbskej kofejowni.

Člowjek móže so mylić. Kotre towaŕstwo ma tute wadło a by je požčało abo předało? Njech wotpowěda w Smolerjec knihaŕni.

Domowina. Kedźbu! Posedźenje předsydstwa a županow Domowiny njeje dnja 31. oktobra, ale **sjedu 14. novembra.** Te rozwjazanje zlětneho wubjerka a k tomu trěbne dźěła wukonjeja so dnja **14. nov.** Dla druhich ważnych zastojnskich dźěłow předsydyrbi so tuto přemjenjenje stać. Městnosć zeńdżenja: Serbski Dom. Cas so hišće postaji. Bohaty wopyt so wočakuje.

Drježdźanski „Hromadnik" ma 1. nov. w korčmje Gusty Zmija, Christianska dróha 23 swoje měsačne posedźenje. Přednošk; Zo serbskej zaměrjenosće a našim přichodze. B. Kr. Wšelčizny. Namjety. **Předsydstwo.**

Hrodźišćo. Spěwny wotrjad „Zerja". Spěwanje štwórtk wupadnje. Přichodna spěw. hodźina je srjedu 7. 11. pola Symankec w Njechornju. Nowe spěwne **mocy su nam nanajwutrobnišo** witane. Dirig.

Khróšćicy. „Sokoł" zwučuje **kóždu wutoru** we 8 hodź. na šuli.

Lichań. „Zernička" zmóje spěwanje **štwórtk** wječor we 8 hodź. pola Rudolfec, nic wutoru, kaž běchmy sebi zrěčeli.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wobjerk mataj srjedu 31. oktobra 1928 popołdnju we 2 hodź. zhromadźiznu w Serbskim Domje w Budyšinje. Kóžda jednota njech swoje zastupjerstwo ważneho porjada dla wěsće póscele. — Předsydstwo Zwjazka so hižo hodźinu prjedy zeńdże. **Starosta.**

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske hłosy) ma srjedu 31. oktobra wječor we 8 hodź. w Pančičanskej šuli nuznu prulu. Njech wšitcy přińdu. **Dirigent.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Župa „Jan Arnošt Smoler". Nazymske župne posedźenje budże srjedu 31. winowca popołdnju w 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. **Předsydstwa** župo přisłušacych towaŕstwow maja wšitcy přitomni być. Dnjowy porjad: a) Naše skutkowanja. b) Dalše skutkowanje. c) Posmjertna pokładna. d) Wšelčizny. Popołdnju ¼4 hodźin (potajkim do župneho posedźenja) zeńdu so předsydstwa skupinow ke krótkemu wuradźowanju ze župnym wjednistwom. **P. Krječmar,** župan.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mahrjo Nowak. Za kulturu a literaturu: Dr. Arnošt Muka. Za hospodarske: Arnošt Barth. Za nawodźenje: [illegible] w Budyšinje.

Premiera: štwórtk 1. novembra, 7.30 hodź.

Wječorne předstajenja wšědnje 7.30 h.

Popołdniše předstajenja: Sobotu 3. a njedźelu 4. nov. pop. w 3 hodź. Dźěći płaća połojcu na *wšěch městnach wot 2 hr.*

Hišće žane předstajenje njeje wupředałe!

Wobhladanje zwěrjatow z wulkim koncertom 100 hudźbnikow a předstajenje 21 prawych Indianow pod wjednikom „Bély buwol" jenož njedź. 4. nov. wot 11—1 hodź. Zastup 1 hr., dźěći 50 pj.

Njedźelu, 4. novembra 7.30 hodź. Skónčenje

SARRASANI

w Budyšinje 1.-4. novembra

Mała žiwnosć

je na předań
w Hórkach čo. 12
pola Khróšćic
Dalše je zhonić pola Jakuba Čornaka w Khróšćicach čo. 46.

Młoda kruwa

po čelcu, dobra dójka
je na předań
we Šěpšecach čo. 2
pola Deln. Wujezda

Čehniwa kruwa

dójna, so knpić pyta
w Khelnje čo. 48

Derjezdźeržana
trawurězaca mašina
je wobstejnosćow dla tunjo na předań
Kowaŕski mištr
August Nagel w Stróže
pola Wulk. Zdźarow

Moja
korčma
z 14½ kórc. pola we ZelenymHaju je na před.
Sotta młyn w Zyčinje
Telefon Laz 16

Bruna kobła

(Seeländer)
9 lět stara
dobry čahaŕ
je na předań
w Swinarni 1

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěštk do „Serbskich Nowin".

Spěšne mužace žonjace dźěćace
Kola
Elfa, CWK, Aegir
Wšě narunanki
Emaljowanje, niklowanje a wšě wuporjedźenja
nowe šijace mašiny
centrifugi a butrobasy
Otto Richter w Kamjencu
Anger čo. 26

Nowe serbske knihi a knižki

Dr. Arnošt Muka:
Słownik dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. II. dźěl O—Z. 1202 str. 35 hr.

P. Romuald Domaška:
Tysac lět hnadowne město Rózant. Z wjele wobrazami, pyšny zwjazk, 57 str. 3 hr.

Jan Lajnert:
Wyskow sapy, sylzow kapy. Basnje. 59 str. 1 hr.

Michał Nawka:
Zmysł našich słowow. Zmylki předźiwo njemu a myslički wo nim. 48 str. 1 hr.

Józef Nowak:
Lubin a Sprewja. Wótčinska hra we 2 wobrazomaj. 22 str. 30 pj.

Měrćin Nowak: — Michał Nawka:
Dźěćatka hladajće - kajke turjanosće! Knižka za dźěći z pisan. wobrazami. 1.80 hr.

Mikł. Andricki, přest. Mina Witkojc:
Hanka. 77 str. 50 pj. delnoserbske

Arnošt Hančka:
Ptačí kwas. Dźiwadłowa hra za dźěći w 3 jednanjach. 19 str. 30 pj.

M. Hajna, přest. Mina Witkojc:
Petrolejowe źrědło. Hajno Nowy: **Serbska pšeca.** 20 str. 30 pj. dźiwadle

přiloha k číslu 254

SERBSKE NOWINY

Pondzelu, 29. oktobra 1928

Zmysł swětowcho lutowańskcho dnja.

Wot léta 1925 sćahuja statwne nalutowanje Němskeje **lutowańśi dźeń**, swopředka kóžde léto dnja 31. oktobra, wot klukscheho pak dźiwaja na reformnaziti zwjezowcy wot 30. oktobra. Nastork k postajenju swětowcho lutowańskcho dnja salożuje so na jenotliwe wobstatkowanje wjacorakorodneho nalutowańskcho kongresa w Milanu na wuchadnorodneho kraja wot 27. do 31. oktobra léta 1924. W tamnischim protokolu réka: „Kongresa žebi nałeżnje pschejo, so by so jako wuraz swobodneho slutniwoscje k dopomnjenju na prěnje formowanje sćedźenja nalutowańskich zwjezowych wot 31. oktobra, wot kotrehož dnja kongresa, wschudźe za swětowny dźeń nalutowańskich zwjezow wobkedźbowali. Tutón dźeń njedyrbi tuhi dźeń wot wobsedźenja wuznamjenjeć, ale dźeń dźela, na kotrymž maja być dźiwne wuskutki, kotrež su z Dnjom slutniwoscje, dźeń, kiž je rozschěrjenje tutcheho dnja z pschikładom, złowom a wobrazom wuznamjenjeli. Swětowy lutowańskcho dnja je mjes tym — wo čim pschedźi mnohich swětowych lutowańskich dnjow wot 1925, 1926 a 1927 — pola naš kaj w druhich krajach dobywaka.

W zwisu, hdyž so na wschě móžne, też njewuživane wěry wjele reklamy cźini, je dyrbje pschikłodne, so by wěrnje **jedyn dźeń léta jenoż lutowańskej myśli** w jeje powschitkowitym wuznamje. n'z jenoż lutowańsk pjenjes. Sćěrowny lutowańśi dźeń napomina kóždeho jenotliwcho, so by lutował, je by pschinjeśi wudawki do hospodarskeho prawcho poměra z dźełom. Kóždy hospodarśi wuspěch je słónčnje tola wunoschi hospodarskeje, to réka porjadneje a slutniwoje dźełowoje. Wunoschk slutniwoscje pokazuje so nimale pschez to w pjenjesach a pjenježnej hódnoscji. Lutowanje pjenjes je jenoż potom produktiwne, hdyž žebi ludźo nalutowany pjenjes kapkoma wuzitnje a so to derje sadaru. To stanje so na nalutowańsch, kiž lutowarjam po pomšrach cźasa system dań dawaju a nalutowane pjenjesy hospodarskim zamoschnoscjam z kreditami drěnjeho stawa, nałaćišnimi kreditami, hypothetami na warjenje bydlenjow atd. Sajim sfruwanedno hospodarstwa je tu zyle pschesćene se sajimom jenoschinga. Wo kak wulke pjenjesy so jedna, wo tom raz nalutowańskie statistiki najlépje powjeja. W posledźnim lěcu, potajšim wot 31. 10. 1927 hacź 30. 10. 1928 nahromadźi so na pjenjescich nalutowańskich nětko 2,2 miliarde hriwnow z hospodarskeje zjawnoscheho wobsedźerstwa jako nalutowańśi a z tom swjatschi so wobstatk na nalutowańskich wot 4,4 miliardom hriwnow na 6,6 miliardow hriwnow. Nedźiwajcy pocźežanych hospodarskich wobtkniscjow su němscy lutowarjo wot stabilisowanja nałeżnje měny sajo 6,8 miliardow hr. nalutowańskow swjedźli, to je pjenjes, kiž wuczinja 33 proc. (sćeczinu) dowónitich nalutowańskow. Widźimy: Mnoho maticzkolicznje wuczini wjele.

Swětowny lutowańśi dźeń je so wschitkich dźeń dopomnjenje: Jenoż je slutniwym, raźiwalnym hospodarjenjom a žiwjenjom je pokom możno je zawěsćiwa a sa lud.

Nješto wo naschej měrje.

Kuło je nascha měra pschez 60 lět stara a zmy žiwe je ſ njej spokojom.

Psched schćeźdźesacej lětami, 17. awgusta 1868, wuda so „Porjad sa měru a wahu“ sa swjatsk w połnoznej Němskej. S porjadom sahwjedże so metrikſi system, sjednori so měra z tym, so bu metr ſ podłožkom pschi měrjenju we wschěch swjatskich krajach. Wschi sałożenju dowónitkeje Němskeje so měru najwuzne wumjenjenja bjes kóždeho pschemjenjenja pschewschachu. 17. awgusta 1868 su narodnu metrikſeho systema w Němskej.

Metr njeje žana němska „wunamakańka“, tola jeho sahjedźenje je sobu najwažnischi wotkrěk w stawiźnach tutele měry, dokež je žebi metrikſi system źiwe dobył. Dźensa wužiwa nětko 1100 cźłowjekow tutu měru, potajšim wuwale dwě treśinje wobydlerstwa zyleho swěta. Mjes drutimi w Aſrice a wot léta 1921 w Japanſce a psched hakle krótkim cźasom też w Afghanistanje. Też Rusa je ſo léta 1925 metrikſenmu systemej pschiwobrocźiła. Jendźelska a Amerika a wot njeje wotwiźine kraje nałożuja pschejo dźesatne sorty Nordkiu měru a Poundſku wahu. Też konkurowatiwni jendźelſki Sakſozo njeje ſo hacź dotal pschecźe ta metr a Kilogram, kiž towarnuja wot metra wukhadźa, wobſadźeli. Jich měrowy system je też wo wjele njeſpuſchcomnischi hacź nasch. Kadyn dźiw tohodła, so ſo pschi měrjenju, hdźež ſo wo dźesaty a stschece njeſeſi dźeſ mili-metra jedna, połoſchckowe metr nałożuje, hacź też ſtajnje pschi tohodomnitym měrjenju.

Nasłeżej měry a wahi, sjenoczenje pschedmetrikſeho měrowcho systema wot léta 1816, schtož ma so pschedewschém pospjatowanju stawnoho astronoma Bessela dźałkowaći, je ſo ſpołčkowanoscjej žana w sapleczenych padach, dyrbi so pschikładźeć, so bě metrikſi system pschi sahwjedźenju metra ſ pschikładom a pschiwahowjenku też za druhe kraje.

Do metra kněžeńſche wulka měšchenina. Kóždy kraj, wimale kóžde měſto chcjeſche a pytaſche sa druhej měru, ale hlowa w jenotliwych wowołanjach rozeznawachu so měry wulko dosć. Nyńschu dźe ſo léta dołho sa „pravoj“ měru. Ale kaž? W 16. lětſtotku na pschikład su namjetowali: „Tak wulko, wulku a małi, kaž ſ kemſche du, dyrbja jedyn kaj druhi zwěſi dźeſ du runeje rjadu ſtajicej, tuta dołhosć ma so potom wobſkladowaći jako ſprawna a powſchitkowje płaćiwa měra.“ Hiſchcze léta 1855 wuſtupuja ſa to, so by so naſpſchiſomnischa měra ſ tym dopołnła, hdyž by so kóždemu kroczeł cźłowjeka jako powſchitkownje płaćiwa měra wobſkładowała. Widźimy potajšim, so kroczeł ſtopa a łokeć wuzite rólu hraja. W pschedmetrikſej Pruſkej nałożowaſche so rhinſki ſtopa (312,85 mm.) wot léta 1816 jako łakoſiſka měra. 1839 dosta Pruſka praměru, kiž bě ifi ſtopy dołha.

Saſchuſſatanoſej nětcźowych ſyſtemow a zadoſcź, jeniczku nětcźu na wěſtno wſchěch druhich ſatwjeſej, ſaczuchu naſſyldo do hrodowſkeho ſchodu k powſchitkownemu wuživanju żeſkim normalnu měru ſatwſchcźi.

1790 wobſtankchychu w Pariſu ſawjedźenje měry, kiž njedyrbjeſche jenoż narodnu ale njeſyſnarodnu płaćiwoſcź nětcź. Jako pschesłušena měra poſtaji ſo metr. Metr a wot njeho wotwodźeny kilogram pschechowaja drohotny platin, kiž w franzowſkim ſtatnym archiwje khowachu.

Předſtawiwſy pranjeho ſahorjenja ſa metr dołhu žebi tuta měra w prěnim cźaſu jenoż mało pschecźelow. Ssamo w Franzowſkej dołha metr hakle léta 1837 ſakońſe prawo. Pruſka bźſche w prěnim cźaſu i Beſſelowym ſyſtemom ſpokojom a ninto toho wupokaſa ſo też, ſo Pariſka metrikſa měra njebě ſhožownje ſhotowjena. Jeje dołhoſcź ſe ſo pscheměnika; platin, kiž bźchu k temu wſali, bě pschemjeſeki, jeho pschereſt pschełkaby, ſo by njernoſcjam mohł ſabjerwacź. Hakle geodätſka konferenza, kiž ſo léta 1887 w Barſinje wotmě, pschinjeſe płódne namjety, ſa měru a wahu, kiž dyrbjachu w zwjenk ſtorce płaćiwoſcź dóſtacź, a wuſtawniſky runocźaſnje wobnowjenje praměry. 20. meje 1875 pschija potom 18 ſtatow njeſynarodne metrikſe wuczinjenje. Sbohom wobſaſmikny ſo twar njeſynarodneho bźrowa ſa měru a wahu. Tutón ma ſwoje ſydło w Pariſu. Na wudospołnjenje měry a wahi pak je ſo w podſtejſich létach hiſchcze wjele dźełało, tak ſo nałeżnemu dźeńſa ſ poſnym prawom rjec, ſo je naſcha měra a waha, kaž też jeje nětcźeiſtwa (Aichwesen) pschikładomne.

Kluwalny spěw na cigaru.

Hrubi a krucźi muſjo to bźchu, kiž naſprjedy na ſłóžnych kupach Sſrjedźneje Ameriki, we wobkluſazych palaſtach Trochttlana ſpodźiwnych, zujych cźłowjek. kuricź widźachu, cźłowjekoko, kotrymž bě wjaſ hacź ſtoiſi měr duſche ſ najwyſchſchej kulturnej ſaſadu. Bartolommeo de las Caſas, jedyn ſ prěnich chroniſtow wukhźdźenja Ameriki, powi: „Judźjanojo maja roſtlinu, **kotrejež dym** ſ wokſchenjenjom a radoſcźu do ſo dychaja. Sawija tutu roſtlinu do jeſchnſchenoho kopjena, tak ſo trubka naſtanje. Tutu ſaſchła na jenym kónzu a zuzaja ju na druhim, ſo bychu kur do ſo ſwólaſo ſwoje cźełko ſmjerowali. . . . . Judźjanojo wudawaja, ſo ſo pſches to nimale wſcha ſpróſnoſcź ſhubi. Tute, Tabagos', kaž je ſami njemuja, ſu tej pola naſchich kolonijſow wobſlubowane. Jako poſledniſchim tajſe hłupe pſchiwuczenje wunjeſetowachmy, prajachu nam, ſo je jim njemóžne, ſo tuteho wokſchenjenja ſajo womwuczicź.“

Wěmy ſo hiſchcze dopomniczź, kak huſto nam też jenoż nětkat khmana ſigara w połu to najcźeſche ſujeſej pontha-ſche. Snajenmy mnohe hłowa wulkich muſjow, kiž mějachu ſo derje ſaczinjazemu wſlowej tobaka ſajo a ſajo we wulkich a roſſudźujcych wokſanikow djałowaceź a nětko ſ djałnej wutrobu na wuzitk tobaka ſpominaja.

Tak je na pſchikład też Bismarck w jenej ſ najroſſudźniſchich hodźinow ſwojeho źiwjenja. pſchi wucźinjenjach wo měr w Verſailles, ſtote khowo rjekł: „Podaſch-li do poſzedźenja, w kotrymž ma ſo ſwada abo njepjcheſjednoſcź we ważnych praſchenjach wocźakowaceź, potom je kurjenje je naniwjetſichim wuſitkom. Zigaru, kiž w ſwojej ruzu dźerżiſch, k hubam wodźiſch a ju nochzeſch ſ ruki puſchcźeź, poſtóčuje wo nźſchto njemóc cźeła. Bjes toho, ſo by naſche wuſyłe ſłabiła, poſtiſka nam lohke duſchine ſmjerowanje. Tak je ſigara dobry ſrědk k ſabyću ſtaroſcźow. Módry kur, ſa kotrehož mrócźekeni nimowólnje ſhladujemy, wokſchewja naſ a cźini naſ wujednajomniſcheſch. Cźłowjek je ſpokojeny: wócźki je putane, ruka ma dźeło a nóſ pſchindźe też k ſwojemu prawu.“ — Jednoriſche, rażniſcho a wěrniſcho njehodźi ſo hódnoſcź kurjenja wopiſaceź.

„Saber fumar es saber vivir“, praji Spaniſzan, kotrehož nadobnje ſmjerowany źiwjeniſki ſtył je pſchiſłokowny. A wowrawdźe, ſ runjewon ſchpaniſkim ſamoczincjom, ſ wowrawdźitej grandeſzu ſtupi tobak do ſtawiſnow a wohjuda ziwiliſowaneho cźłowjeſtwa. Wot ſwojeho wukhźdźenja je wón ſ njeſtónczenej pſchicźinu k tyhajorym nahladam, k roſtrańanju ſapleczenych problemow, k wócźnje wotmeſnjazym nahladam wo jeho hódnoſczi a njehódnoſczi, ſe kutym ſakaſam a hrubym khłoſtanjam, k politiſkim a ſtanowańskim ſwadam. Ale też k wyſokim cźeſczam a hódnoſczam je pſchiſchoł. Pſches lětſtotk bě w khamorach wuſnamjenich lekarjow namakaceź. Khžkoroſo a kralojo noſchachu jón pſchi ſebi. Muże a ſony wuſbožowachu jeho kajſoſcź, baſnikoſo ſławjachu jón w baſnjach. Chcemy ſ nich nabaſnikoſo ſławjachu jón w baſnjach. Chcemy ſ nich nazhonźnym ſwadam. Ale też k wyſokim cźeſczam a hódnoſczam je pſchiſchoł. Pſches lětſtotk bě w khamorach wuſnamjenich lekarjow namakaceź. Khžkoroſo a kralojo noſchachu jón pſchi ſebi. Muże a ſony wuſbožowachu jeho kajſoſcź, k roſtrańanju ſapleczenych problemow, k wócźnje wotmeſnjazym nahladam wo jeho hódnoſczi a njehódnoſczi, ſe kutym ſakaſam a hrubym khłoſtanjam, k politiſkim a ſtanowańskim

Jendželi parlament pschihlokowasche kupi se wulkim spokojenjom, ale na Ismaelu je ho wobendženje ludowemu sastupjerstwa hórko wjeceło. Jeho pschecjinjawosce, kiž kraj we wschě płody hewak khmanych sarjadowanjow a reformow pschinjese, projerstwo akzijowcho wobkedženstwa, zyle egyptowske sanjerodzene hospodarstwo bě se pschijimu, so wschelake europske wulkomocy Ismaelej rozdachu, so by ho zwonjeho trona k kerschenju zwojeho synu wjedł. Khediwej njemóžesche ani pomhać, so zwoje pridatne wobkedženstwa z wulkeho dżela sintej wotsupi, ani so jeneho Jendželczana a Francowza do ministerstwa powola; kraje wobrocichu ho na jeho wyschschoho knjesa, na sultana, a 6. junija 1879 dosta Ismael wot zwojeho Souverajna telegram, kiž jemu hižo psches adrešu jeho dóni pschecedżi. Wona rekasche:

„Do Ex-Khedivu Ismaela."

Wobschižu wotkadżenje. Wjelo 50.000 puniowskim doziwjenskim podżelom sa knjezerstwu zwojim.

Hižo nasajtra pschewodżachu Ismaela, kiž bě zebi wulki dżel zwojeho harema zobu do zuzby wzał, na tódy, kiž dyrbjesche jeho do Neapla dowjesć. S tutym haremom, sehdy se schtyrjoch zonskich a zwy pschijaćelskej wobstejacy, pak jicho w Neaplu nadżybnu pschijeć. Tak njeswosta jemu nicho druhe, hacz ho w Konstantinoplu zahybliś a tam jako cichi człowjek — wopuschczeny, zabyty — zwoje dny wobsamknyć — jako wopor parlamenta, kotrehoż njebě zebi wažił.

Cyrkwinske powěsće.

Reformaciski swjedżeń, sjednu 31. oktobra 1928:

Z Budyšina.

Michalska cyrkej.

Reformaciski swjedżeń rano we 8 hodź. Boże wotkazanje němske, farař Kapleř, dop. w 9 hodź. **němska a ½11** hodź. serbska Boża słužba, farař Tischer.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodź. farař Berg předowanje. Cyrkw. hudźba: „Mamy mócne profetiske słowo", moteta wo 2. Pětra 1. 19 wot Aug. Beckera; dop. ½10 hodź. ma farař Große w drastowni kemšenje za čežkosłyšacych; dop. ½12 hodź. je zjednośene kemšenje za młodźinu a dźěći: farař Schneider. Dźěći zhromadża so dop. ¾11 hodź. při Lutherskej šuli a čahnu w 11 hodź. pod zwonjenjom přez Bohatu hasu do Pětrowskeje cyrkwje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. superintendent Froehlich předowanje, ke kotremuž so Boże wotkazanje přizamknje. Cyrkw. hudźba „Knježe, ty sy naš twjerdy hród", moteta z přewodom trompetow a pozawnow wot Pawoła Schöny; wječor we 6 hodź. ma farař Schneider spowědź a swj. wotkazanje.

W Tuchorskej cyrkwi ma wječor w 6 hodź. farař Große předowanje.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Křenja ma we wobemaj cyrkwjomaj superintendent Fröhlich.

Stwórtk pop. w 4 hodź. zeńdźe so w evang. towaršowni towarstwo wowkow.

Stwórtk wječor we 8 hodź. je w evang. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 přihotowanje za kemšenje dźěći: farař Siegemund.

Pjatk pop. ¼4 hodź. je w Societät Gustav Adolfske towarstwo. Hudźbne předwjedźenja a přeloženje.

Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Große w młodowni na Hrodowskej hasy 6 přihotowanje za kemšenje dźěći.

Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund biblisku hodźinu w evang. towaršowni.

Z Barta.

Na reformaciskim swjedżenju dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. —

Z Budyšinka.

Na reformaciskim swjedżenju budźe dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba, knjez farař Ráda z Budyšina.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Budestec.

Reformaciski swjedżeń zmóje wyšši farař Domaška rano ⅛8 hodź. serbsku spowědź, farař Bóje dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske předowanje. Pop. w 2 hodź. je kemšenje za dźěći.

Před cyrkwinymi durjemi zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Bukec.

Reformaciski swjedżeń dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź.. němska Boża słužba. Sobuskutkowanje pozawnoweho khóra. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Hodźija.

Reformaciski swjedżeń zmóje farař Voigt rano ⅛8 hodź. němsku spowědź, farař Wjezař dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Pop. w 5 hodź. je wosadna zhromadźizna (za mužow a žony) w Eignerec zali.

Z Hućiny.

Reformaciski swjedżeń dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Hrodźišća.

Reformaciski swjedżeń rano ⅛8 hodź. serbski hamt, dop. ½9 hodź.. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Kluksa.

Reformaciski swjedżeń dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Khwaćic.

Reformaciski swjedżeń dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Dop. ½12 hodź. rozrěčowanje z paćerskimi dźěćimi, o dobom dźěćikemšenje.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Kotec.

Reformaciski swjedżeń je dop. w 10 hodź. němske předowanje, na to němske misijónske kemšenje za dźěći. — Mjez čerwjenokóžnymi Moskitami we słužbje kříža na njezrunanych sćežkach: misijonar Schubert z Nizkeje.

Z Łupoje.

Reformaciski swjedżeń rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź.. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba, potom dźěćikemšenje.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Malešec.

Reformaciski swjedżeń rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Dop. w 11 hodź. dźěćikemšenje z dźěćacym darom. Pop. w 2 hodź. zjednośene młodych holcow na farje ze spěwanjom. Pop. w 3 hodź. žónske towarstwo pola Lipicec.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Minakala.

Reformaciski swjedżeń pop. w 3 hodź. serbska Boża słužba. Pop. ½5 hodź. němska Boża słužba, kotrejž so spowědź přizamknje.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Njeswačidła.

Reformaciski swjedżeń rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 3 hodź. serbske a w 4 h. němske kemšenje ze spowědżu w Zareču.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Nosaćic.

Reformaciski swjedżeń dop. ½9 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża słužba.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Pop. ⅓3 hodź. towarstwo młodych holcow.

Z Poršic.

Na reformaciskim swjedżenju budźe dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Pop. ⅓3 hodź. towarstwo młodych muzskich. Wječor we 8 hodź. ev. luth. šulske towarstwo we Nowych Poršicach z přednoškom k. wyššeho wučerja Haemscha.

Zemrěł je Arnošt Jan Schworca, Jana Arnošta Schworcy, kubleria a wjesnjanosty w Kumšicach mandź. synk, 2 l. 3 m. 1 d. stary.

Z Rakec.

Swjedżeń reformacije rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba, potom němska Boża słužba za dźěći.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Wóslinka.

Reformaciski swjedżeń rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Dop. ½11 hodź. Boża słužba za šulske dźěći.

Zběrka za Gustav-Adolfske towarstwo.

Z Wósporka.

Reformaciski swjedżeń je rano ⅛8 hodź. swj. wotkazanje, ½9 hodź. předowanje (wosadny farař) a wječor we 8 hodź. je we wosadnej zali na farje přednošk ze swětłowobrazami: Mjez indijanskimi Nicaraquy. Přednošk zmóje bratrowski misijonař Schubert z Nizkeje. Wšitke lube sobustawy cyrkw. towarstwow a wšitcy ivang. misijónscy přeceljo su k tomu wutrobnje přeprošeni.

Sirowotnistwo.

Mała domjaca lekarnja.

W kóždej zwójbje dyrbjmy měć mału domjacu lekarnju, w kotrejž zhowamy najnuzniše lekarstwo, zoltby, wobjatki abo wobalki. Kak cjasto mójemy ho nětkle w lěcze trěsacz, rubacz, zlatacz atd. Dyrbimy zebi zami pombacz móz, doniž lekar njepschidże. Wobjebje pak je na wjacy taśa domjaca lekarnja wulzy wažna, hdyž mamy cjasto dojec tak daloko k lekarjej. Je-li nechtó w domje lohko thory, tu je nam taśa domjaca lekarnja wulzy wožena. W njej mójemy tez nimo lekarstwow wschelake zelo a korjenje zhowacz. Nětkle w lěcze mamy pokne mjezy wschelakich zelow. Lekarstwa abo zoltby dyrbimy derje zawalicz. Na kóždej zawalnej njech je papjerka pschitykniena, i napismom, taśe lekarstwo ho w njej zhowa. Zelo abo wschelake korjenje stykajuce do blachowych ako papjerjanych tyłow, so bychu ho njeswonwenjale. Hewak wjele mozy zhubja. Schkleńcki derj zatykamy. Zelo a korużki derje wuzusichmy, so bychu nam njepschinjwili. Domjaca lekarnja njech je pscheso samknjena, so bychu dzeci a zusi, kiž w njej nicho pytaja ninaja, k njej njemohle. Mamy-li j domjacej lekarnju mały thamorcek, stajimy jón na suche městno, do komory se stajnej temparaturu. Kak mamy zebi to wschitko zarjadowacz, to by nam rady kóždy lekarnik (Apotheker) rozpołožał.

Njepschejemny žo.

Nicžo bóle njewadzi hacz hdyž ho pschejemy. W pschejelnjenym żołdku tworja so pluny, mamy w żiwocze bolenje a bźe nam na wróćenje. Najwjacy wadzi, hdyž ho mjasa pschejemy, wobjebje tajkim, kotrejž na nje tuwsceni njejsu. Schtóž ho pschejé, njerunu ho ani skoczeju, doterz skocze wé, hdy ma dosć. Ninto toho je schkoda tych jedzow, „ze. naš jenož njewuzite pschenżu a kotrejž żołdk njeschekaš w njej je wjele witaminow a żołdk ju derje pschegrunje. Mjaso zawinuje wschelake khorosće a cżini cżłowjeka leniwego. Radscho pijmy nětkle w lěcze wjele mloka, kotrejž je na horjcych dnjach wosschewjaze a wobjebje strowe.

Bolenje hłowy.

Wschelazy ludzo cżasto na bolenje hłowy storża. Kóžde hłowybolenje ma zwoju pschicżinu, kotruż mójemy derje pótnacz. Cżujemy-li, so naš w cżole nad wocżemi hłowa boli a dże-li nam pschi tym na wróćenje, abo njeschkodi nam jeść, dha je żołdk z winu. Sémy zebi, pak żołdk stajschli, abo smy dżeci cżaš bjes jedze byli. Sémy-li zebi żołdk stajschli a boli naš nětko hłowa, njejsmemy tón dżeń nicżo jeść. Sémy-li po nětko zyły dżeń pośrjedi a njejsmy-li też żadyn alkohol pili, dha nas najsotra wjazy hłowa njeboli. Też mójemy malu tżeżku bizarbonowej kódy wužiwacz, kotruż w kóždej zelowni (Drogerie) dostanjemy. Po kóžde napijmy ho cżisteje wody. Boli-li nas kala-li pak naš jara w cżole, dha je mjez trochu ważnischa a to dyrbimy ho hižo lekarja wo radu woprascheć. Tu pak mamy tez sdobom symizu abo palcżiwku (Fieberkitze). Trajaca bolosć w cżole a bjes palcżiwki znamjena, so njeje ſ pluzami abo jatrowni nécżisto wo tżełe. Kalanje w tżelnjach je znamjo, so smy khudokrejni. Je-li naš jenož na jenej stronje kala, smy nerwowni. Bolosće swjercha we khotoje ho znamjenja, so smy ho duchownje pschenahnili. Pschi tym ho nam ida, jako bychmy kanjeli na hłowje tżo měli. Boli-li naš hłowa w krótkich pschestawkach, cżerpimy na wótku (Rheumatismus) a smy ho nałymnili. W tajkim pschipadże, kładżemy zebi na hłowu wobatki abo pijmy lipowe kżaśnje, so bychmy ho prawje wupocżili. Hewak mójemy zebi winowju (Franzbrandwein), wupijmy zdatke cżopłeje zekrowoje wody. S tym cżasty smjerujemy a bolenje hłow popuscżeju.

Jaternik (Lebertraut.)

Jaternik je rjana lěsna kwetka a zdobom płaca jako strowotna rostlina. Sdóst płeże ho po semi a ſ njeho wurosty rjebleschkate łopjeschka, jako wutrobicżki, stoma jako dżeczelowe łopjeschka. Kweśi ſ na kżaśnje sinkowe barby a maja dołhe schyschki. Rostu w lěsach a hajach, najradscho pod lěsnymi worjeschkami. Jaternik je wutrajne rostlina a wudżerzi zymu, niż jenož pod semju ale tez łuścżicha. Cżerśiwa, hischcże żelena rostlina ani njewonja, ani njesmjerdży. Jejne łopjeschka, w khłódku wužiwane, ſ worjazej wodu połate a wogorowane su ſ dobrym cżajom. S tym żeli żołdk pożywnimy. Tohodla hodźa ho nam ſ tujenju wschelakich thorosćow pschecżiwo sesłabjenju wutroby, wobjebje pak jatrow, ledźwinow a pucherja a pschecżiwo krewje pluwanju. Rimo toho mójemy tez ſ symle cżajom bełocżołej (Weißfluß) sadżełacz, potkadżali je złabocże. Dale mójemy zebi ſ cżajom schiju wopłakowacz. Jena hortsa łuchich łopjeschkow na schalku dohaha. S horkli cżerwjenych łopjeschkow, mójemy żołtej pschihotowacz. Nětoli jaternik tez w zahrodach płahuja.

Naše pismowstwo.

„Slovanský přehled"

na mésac oktober je wušoł. Kaž přeco podawa nam bohaty rozhlad wo wósoławjanskim žiwjenju małych a wulkich słowjanskich ludow. So wě na nas Serbow ženje njezapomina. Je tola najwěcowniši přećel a znajer našeho luda z jeho redaktorom. Tuž też w oktoberskim čisle podawa šěrokemu słowjanskemu swětej rozprawu wo našim tukhwilnym žiwjenju a jeho jewjenjach. Z nami swjeći jubileje našich wótčincow kaž Kósyka, Sěcy, fararja Delana. Z nami žaruje wo našich bohuželi přezahe zemréteju Dwórnika-Hofmana a wyššeho wučerja Hančku a wo Marju Kirchschlagerowu, dźowku našeho wulkeho basnika Handrija Zejlerja. Słowjanam powěda wo našej literarnej dźěławosći, wo Mukowym „Zemjepisnym słowniku", wo Nowakowym „Zmysłu našich słowow" a wo Nowakowej basni „Lubin a Sprjewja". Swěru zapisuje podawki wo našej dźěławosći a prócowanjach. Tak spomina też na wólby do statneho a pruskeho sejma lětsa na dnju 20. meje. Swojemu čitarstwu rozłožuje naše poměry, zo by struchlemu wunoskej rozumiło. Pokaza też na porok Kat. Posoła (w čisle 22) Serbskim Nowinam napřeco, zo njejsu tutón raz za Serbsku Ludowu Stronu agitowałe. K tomu móžemy dodać, zo dopisowar „K. P." stejnišću eyle njedorozumi. Naše spodžiwne politiske poměry Serbskim Nowinam, jako narodnemu organej cyłeho serbskeho ludu, njedźiwajo na konfesionalnosć a politisku stejišćo, zadżerżenje w politiskim boju diktowachu. Tuto zadżerżenje je předsydstwo a dohladowarstwo nadrobnje rozpominało a zakładne direktivy postajiło. Redakcija Serbskich Nowin mohła po tychle direktivach hišće z wětšim dorazom do wojowanja zapřimnyć. Pokaza pak so wěsty njedostatk a njedostawase z časom nuznych informacijow. Powěsće wo ważnych wobzamknjenjach w kónje zwjazka narodnych mjeńšinow, wólby nastupne, čerpaše dźenik hakle z wozjewjenjow serbskeho tydnika. Hłowny redaktor jako naměstnik předsydy S. Lud. Strony, z dohom jako kandidat, bě had do posłanje njeje hodźiny před wólbami bjeze wšěch, też nadobnych powěsćow. Tute čežo a poměry dopisowarjes Kat. Posoła najskerje njejsu dosć znate byle. Redakciju Serbskich Nowin dyrbjeli wo wšěch nadrobnosćach zhromadneho postupowanja stajnje lěpje informować. To so samo wot so rozumi. Snano zamóže dopisowar Kat. Posoła w tymle nastupanju wjele k lěpšemu wobroćić. — Rozprawnik w Slov. přehledže pak připomni, zo też Serbske Nowiny na stuchłym wunošku wólbow wjele přeměnile njebychu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 80 nł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 nł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihidźěrnja, nap. dr. z w. ruk. w Barbańu Domje w Budyšinje. Telefon 2337.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy tr w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 255 | Budyšin — Wutoru, 30. oktobra 1928 — Bautzen | Ročnik 81

Reformaciskeho swjedźenja dla wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin“ štwórtk připołdnju.

Masarykowe posolstwo Československemu ludej.

Při składnosći dźesaćlětneho wobstaća czěskosłowakskeje republiki je jeje president Mažaryk na czěskosłowakski lud i pósolstwom wobrocił, kotrež sahaduje wopřisa, po kotrychž je wón knježerstwo hač dotal wjedł. Wo swonkowniej politiji Mažaryk praji, so je Czěskosłowakska se wschěmi statami w pschećelstwje žiwa była a dyrbi tež dale tak žiwa być. Wobzwjeselenje zhromadnje so z wutrobu pschaje, so bychu z wójnu nastałe schkody borzy pschewinyte. Ke swojim měnjam Mažaryk politiki dikotantiwnych sahadźuje, z kotrymž je jendželski lord Rothermery Joni za wobnowjenje Madźarskeje wustupuja, mižnym. We swjatkownej politiji pokazuje na Johnowanje demokratiskeje pokazuje a so z wótrej formu pschećiwo prózowanym kommunistow za diktaturu wuprajł. Narodne mjezsobiny w kraju njeje mědźa so potrjećiś, ale so schkitaj. Schulitej młodźinje president radźi, wjcše rěcze nahromadnej, kotrež so w kraju rěcza. Wójsko nima nadatk, wobhrodu na knjezowe cźinicy, ale stat schkitaś, kotryž dyrbi so wschěmi šrědkami wobaraś móz. Pschećiwo politiji pschepjatych ratarskich złow so hada měri, kotraž wo internacionalnych swjatkach świetoweho hospodarstwa rěcźi.

Po cźitanju pożdrawa na w prezidentowej pschitomnosći wojerska parada na Běłej Horje wotmě. Za wójsko z prezident sledowazy roskas wudał:

Wojacy! Psched dźesaćimi létami je so nasch stat wobnowił. Wospjewjacamy 28. dźeń oktobra jako wulki historiski swjedźeń, hdyž je so wojowanje za naschu samostatnosć pschedsetkowym dobyczom krónowało, hdyž je wschěm narodnym cźěskosłowakskeje republiki nowy a samolitny nadatk nastał, wutworjeć a wobtwjerdźeć nasch wobnowjeny stat.

Cźěskosłowakska bróniła móz je po zbytych dźesaćo létach wobšěrne sadźěnki swojeje organizacije pschewinyła; je w tažnym wokomiku a pschi kóždej składnosći k sakitanju swobody a samostatnosće pschihotowana była. To je Wašich wjednikow a Wascha sakłužba, wojacy! Nasche wójsko ma jenož wobaranje nadawki; budże stajnje za měne a njepschetorhnjene statne rozwicje zrukowacź.

Stajne wudokonjenje wójska dalsche zabudźeńo naš wschitkich żada; nakoležnjemy wschě mozy za spomoženje a rozwicje cźěskosłowakskeje republiki.

Wójsku cźěskosłowakskeje republiki Na sdar!

T. G. Mažaryk.

*

Wjecźor je Mažaryk cźěše narodne a němske dźiwadło wopytał, hdźež jeho swjedźerstwy smužbene pokłuchańcstwo z wutrobnym klekanjom powita. Někotre kommunistiske plakaty, z kotrymiž dyrbjesche so porjad kasnjeć, so w sadobrotu zadźěwachu. W Brnje lud pschećiwo demonstratiwnje wupowědźenjej wulkonémskej thorhoii protestowasche, kotraž so po zadanju policije wottrona. S pschećiwnu dźerźeńskeho republiznemo wobstaća so w Brnu a wulka sastarańca za wobstarnych ludźi wobkedźbowała. Dale so dwaj nowaj Wolkawskaj mostaj wobkedźbowaschej. Wšudobasnej a so pomnik franzowskeho slawisnarja Demanje, kotryž je słowjańske stawizny napisał, wotkry. Za pomnik je so někotre wubrało, na kotrymž je psched pschewotnym pomnik Radeckeho stał. Wobzebje symwatiskiš zaměrjeschej je w němskich truhach adreka cźěskosłowakskich intelektualnych na prezidenta je wschěch lekwow cźinita, w kotrej so mušnosć narodnoho a sozialneho mera mysleńhuje a so zwólnitwosć wupraja, na sałożenju tehole mera se wschěmi mozami zbožu dźěłaś.

Wo postajenju létnych płacźenkow Němskeje za wójnske wotškodźenje.

W Genfu ma so nowy wubjerk wězywustojnych sećerj, kotryž smjeje pokazaś, kajku summu smjeje Němska létnje za wójnske wotschkodźenje zapłaćeć. Němska žada, so bychu dohustawy tehole wubjerka na cźisće wodomostnym a objektiwnym podłožku wobliczili, kak wulku summu móze Němska létnje za wotschkodźenje swjesć. Tohodla wubjerowane dohustawy njeje mědźa na instruktize swojich krajerjow zwjazane być. We Francowskej, Jendželskej a Belgiskej Němska je swojim žadanjom pschećiwjenje nadeźdże. Tele staty žebi telko wotschkodźenja létnje žadaju, kelkož dyrbja létnje Ameriźy je swojeho wójnskeho dołha wotplacźeć, a Franzowska hišcheje pódła teho wěstu summu za wobnowjenje zapuščenjenje dołhorańskeje Franzowskeje žada. Němska napschećiwo tymle žadanjam na to pokazuje, so jej njemóža wjersche cźeže nakładeć, hač móže njesć.

Bayerski ministerski president dr. Held pschećiwo pschećiwku němskich krajow do němskeho stata.

Bayerski ministerski president dr. Held je w Augsburgu w cźasnej ludowej zhromadźiznje pschećiwo prózowanym rěcźał, kotrež su na to složene, so bychu ke nětcźišchim zamostatne němske kraje po něcźim w němskim stacje zhubile. Dr. Held sa to wojuje, so by ho to, schtož je ho stawiśnišcy rozwiwko, kdźbu měło, a so bychu němske ludowne związki Schulitej młodźinje president radźi, wjcše rěcze nahromadnej, kotrež so w kraju rěcza. Wójsko nima nadatk, wobhrodu na kuždoho cźinicy, ale stat schkitaś, kotryž dyrbi so wschěmi šrědkami wobaraś móz. Pschećiwo politiji pschepjatych ratarskich złow so hada měri, kotraž wo internacionalnych swjatkach świetoweho hospodarstwa rěcźi.

Po cźitanju pożdrawa na w prezidentowej pschitomnosći wojerska parada na Běłej Horje wotmě. Za wójsko z prezident sledowazy roskas wudał:

Wojacy! Psched dźesaćimi létami je so nasch stat wobnowił. Wospjewjacamy 28. dźeń oktobra jako wulki historiski swjedźeń, hdyž je so wojowanje za naschu samostatnosć pschedsetkowym dobyczom krónowało, hdyž je wschěm narodnym cźěskosłowakskeje republiki nowy a samolitny nadatk nastał, wutworjeć a wobtwjerdźeć nasch wobnowjeny stat.

Cźěskosłowakska bróniła móz je po zbytych dźesaćo létach wobšěrne sadźěnki swojeje organizacije pschewinyła; je w tažnym wokomiku a pschi kóždej składnosći k sakitanju swobody a samostatnosće pschihotowana była. To je Wašich wjednikow a Wascha sakłužba, wojacy! Nasche wójsko ma jenož wobaranje nadawki; budże stajnje za měne a njepschetorhnjene statne rozwicje zrukowacź.

Stajne wudokonjenje wójska dalsche zabudźeńo naš wschitkich żada; nakoležnjemy wschě mozy za spomoženje a rozwicje cźěskosłowakskeje republiki.

Wójsku cźěskosłowakskeje republiki Na sdar!

T. G. Mažaryk.

*

Wjecźor je Mažaryk cźěše narodne a němske dźiwadło wopytał, hdźež jeho swjedźerstwy smužbene pokłuchańcstwo z wutrobnym klekanjom powita. Někotre kommunistiske plakaty, z kotrymiž dyrbjesche so porjad kasnjeć, so w sadobrotu zadźěwachu. W Brnje lud pschećiwo demonstratiwnje wupowědźenjej wulkonémskej thorhoii protestowasche, kotraž so po zadanju policije wottrona. S pschećiwnu dźerźeńskeho republiznemo wobstaća so w Brnu a wulka sastarańca za wobstarnych ludźi wobkedźbowała. Dale so dwaj nowaj Wolkawskaj mostaj wobkedźbowaschej. Wšudobasnej a so pomnik franzowskeho slawisnarja Demanje, kotryž je słowjańske stawizny napisał, wotkry. Za pomnik je so někotre wubrało, na kotrymž je psched pschewotnym pomnik Radeckeho stał. Wobzebje symwatiskiš zaměrjeschej je w němskich truhach adreka cźěskosłowakskich intelektualnych na prezidenta je wschěch lekwow cźinita, w kotrej so mušnosć narodnoho a sozialneho mera mysleńhuje a so zwólnitwosć wupraja, na sałożenju tehole mera se wschěmi mozami zbožu dźěłaś.

Misdowe praschenje w jelesowej industriji.

Hirsch-Dunckerske a pschećiwjanske dźěłaćerske swjatki su rozrisnjacy misdowy wuhud pschijałe, mjes tym so je jón swjatk dźěłodawarjow wotpokasał.

„Hrabja Zeppelin“ so do Němskeje wróća.

Dr. Eckener je ho njenadźijny ruce rozsudźił, so na nowótne leczenje puschcźiś. Njedźelu wjecźor so hischcze z Lakehursta powědźi, so „Hrabja Zeppelin“ hakle wutoru k Europje poleci. Powětrowa łódź njemóžesche ho pjecza zrjadny z módrym plinom sastarać. Tele sadźěwki su ho nadpadnje ruce wotstronile.

Wo pożlednich pschihotach za jězbu so hischcze powě: Dźiwało na synute wjedro je ho 50 gallonow mokriny psche mjerjenjenje žobu wzało, kotraž ho do pjerwjadka motorskich śrudźakow a do taukow wódneho balkasta śmješcha. Liecźa z tym, so budże nowótne leczenje nětdźe 60 hodźin tracź.

Póndźelu rano 25 minutow po 1 hodźinje so „Hrabja Zeppelin“ z kólnje wucźeje. Rano 1/27 hodźin so žobu pnezowarjam znanjo da, so dyrbja do powětrowoje łódźe pschestupjeć a we 8 hodźinach so wona do powětra puschcźi. Wona nad Newyorkom a Long Island pschelecźa.

Eckenerowe rožahnowanje z Coolidgem.

Krótko po wuleczenju z Lakehursta je dr. Eckener sledowazy rožahnowanjeći telegram presidentej Coolidgej pósłał: „Wasch wulki kraj wupschecźejo, dowolany žebi Wam saćicźa najhlubschcje dźakownjoscje za nimo měrny wulkotne powitanje wupraciej, kotreż je nam amerikanske wobydlerstwo pschihotowało.

Ślepy pasažer w powětrowej łódźi.

Póndźelu rano prěni ślepy pasažer jeneje powětrowoje łódźe w „Hrabi Zeppelinje“, 19letny pobelnik Clarance Terhune namaka. Terhana be so fady wězami tak derje zkowak, so ho jeho pschi revizji njeběchu dohladali. Se zwojeje thowarški hakle wuleše, hdyž be wěsty, so jeho njemóža wjazy z powětrowoje łódźe wubnuć. Łódźinje wobzemóža wjazy z powětrowoje łódźe wubnuć. Łódźinje wobzenie pachoła ani njepschećelnje njepschija, ale jeho z pschinie pachoła ani njepschećelnje njepschija, ale jeho z pschiwótrnjacym znjesdanjom pobojesćicźu, dokelž be pósnjacźom jeho sportiskeho dokunjenja wutrobnje powita. Jeho z pożbylnjoznym znjesdanjom pobojesćicźu, dokelž be Jeho z pożbylnjoznym znjesdanjom pobojesćicźu, dokelž be zyle sahłóbnjeny. Pachoła pożdźišcho do łódźinego muzyle sahłóbnjeny. Pachoła pożdźišcho do łódźinego muzstwa wosmu. Wón je hižo pryedy raz je ślepym pażaźerom był, hdyž motorska łódź „Californja“ najwjetscha amerikanska motorska łódź, prěni króć z Ameriki do Europy jědźesche.

Foch ze swojich dopomnjenkow powěda.

Marschall Foch, franzowski hlowny roskasowaŕ z cźaš świetowoje wójny, je w „Sunday Chronicle“ **dopomnjenki wo wobsamknjenju pschimjéra w nowembrje 1918** wozjewił. W Němskej žu jemu za jsto wsaki, so w hłowjich dopominkach z mało cźěsćerwuloscju wo tehdomnjschim cźěžnje Němzow rěcźi. Mjes druhim praji:

Hdyž be Erzberger swojich zastupnikow pschedstajił, dyrbjesche wón, Foch, pokmonóż widźecź a so na Erzbergera wobroczejmschi so woprascha: „Schto chcesće, moji knjeza?“ Erzberger wotmolwi: „Smy pschischli, so bychmy wunjenjenja zhonili, z kotrymiž bysche pschimjer wobsamknuli.“ Foch: „Nimam Wam niczo zdźěcź; hdyž chcesće so na nječim wotrascheć, cźinicze tak!“ Po dźěłschim rozrěcźenju so potom jednanje zapocza. Franzowski general Weygand wumjenjenja cźitasche, kotrež tolmacź pschełožł. Foch dale powěda: „Možach widźecź, so so Němzy skoro k semi zwjesechu. General Winterfeld be zakopnje błędy; mi so zdasche, so so jemu zhyby po lizomaj ronjachu.“ Foch potom praji, so so 72 hodźin cźasa za wotmolwjenje na pschimjerowe wumjenjenja pschiswoli. Erzberger wotmolwi: **„Dajcze njepschećelnjesće hnydom sastajicź.** Nasche wójsku je anarchiji pschewostajene. Bolschewiźmus nam hrozy. Bolschewiźmus może samo i Němsku Franzowskej hrozicź.“ Foch z ranjenjomaj sćipny: „Njesmaju wobstejnjoscje Waschego wójska, smaju jenož wobsteinjoscje masćicho.“ General Winterfeld proschesche, so by so **tśelenja technitkich pschicźinow dla sastajiła**, dokelž **hewak** njeby mohł z němskim generalnym stabom jednacź. Foch praji, so je sa 72 hodźin dosć sahe, so by ho wo technitkich wěcach rěcźało, **do teho cźasa ho ofjensiwa dale powjedźe.** Bliźschi dźeń potom dołhi telegram wot Hindenburga pschińdźe, a po wudhrjenju revolucije w Barlinje telegram wot Eberta, kotryž němskim sastupjerjam hjeswumělitu polnomóz da. Foch roskas k posmanju 5000 ponzerowanych wozow a maschinitkich tśełowow da. Swój hněw njepotłóčźiwschi 1/46 hodźin rano Němzy pschimjer podpisachu.“ Foch potom powěda, so je roskas k pokledujemu zastupjenju sa 11 hodźin dopołdnja dał. Clemenceau je z tym spokojom był, wón chcyschc, so by ho pschimjer hacz do 4 hodźin popołdnju sadlił, so by ho mohł w dewitkriśkej komorje pschipowědźicź.

Nadpad na pomnik při jeho wotkruću w Francowskej.

W pschitomnosći rostrućowanskeho ministra Herriota je ho njedźelu pomnik politika **Emila Combesa** w Ponsu wotkrył, kotryž je w lěcze 1905 w Franzowskej dźěłerje stata wot zrěkuje pschewjedł. Hižo hdyž ho wozwjeselenje sapoca, dyrbjesche policija **plakaty wotstronicź**, w kotrychž je **z powołanjom na bisłoya La Rochella pschećiwo tejle ceremonji protestowasche.** Po wotkruću, hdyž lud nimo pomnika thodźesche, kotryž so jenoż z dwěmaj republikanskimaj gardistomaj a sćěrcź žandarmami strožowasche, cźrjodła młodych ludźi, najzerje monarchistow so psches rjedy cźans žandarmow pschebohu, wudawajo, so chce k pomnikej wěcz pokóźcź. Jedyn z młodych ludźi, kotryž wěcz njesćesche, **z wěnza na dobo hamor wucźeże, z kotrymž so Combesowoje postawy bijo jej nóź a brodu wotrazy.** Jedyn se žandarmow žo do śnicźerja da, so by jeho sajał. Jeho pschećelsko pak jeho žandarmej wutworhnychu. Jedyn žandarm, kotrehoż bźchu nawalnicy k pomnikowej podnožy pschićiskowali, so z revolwra tśełejo wobaraschc a **dwoju nadpadnikow skani.** Jeju do blizschcje haptyki dowjedźechu. Jedyn z njeju tam bźrzy wumrje, druhi be jenoż lokko skanjeny. 30 wobsobow su sajeli.

Kaž je ho pożdźišcho shonilo, su demonstrantojo we schtyrjoch wschelakich wothdźelenjach pschihćli, a to z Vendeje, Angoulema, z Poitierza a z Bordeauxa. S dźela běchu na sastanischcu psched Ponsom z żelesnischeho cźaha wustupili, so njebychu nadpadnyli. Žandarm, kotryž je tśełał, praji, so je najpryźdy do powdera a potom, hdyž su jeho cźěrnili, nize tśełał. Žandarmo su po pschećelskosći sajeli. Žandarmerija je tśi automobile, kotrež na dróhi pola Ponja bjes knjeza stejachu, zebrała, dokelž su ho nasterje demonstrantojo z nimi pschiwjesli. W Saintes su automobil sadjerżeli, z kotrymiž so demonstrantojo wróćo

wjesechu. Krwawne hlědy na Pontiku dwórnischcu na to pokasuja, so su ho někotre wuboby sranile, kotrež ho njeju dźiwe dacz spóznacz.

Chamberlain so strowy do Jendźelskeje wróći.

Jendźelski swonkowny minister sir Austen Chamberlain je so z Kalifornijeje na domojpucz nastajił. Na wjazymdźacznym puczowanju je ho wot žiwjeje cźežkeje khorosce dokonje wuhojił. Cźity a strowy so do Jendźelskeje wróći, so liw žiwje cźežke a samolwite sastojnstwo jako pschewjsak. Chamberlain ho nadźija, so budźa Sjednoczene staty a Jendźelska dale w pscheczelstwje k spěchowanju měra a k spomnożenju bźwéta hromadźe dźěcaz.

Nobelowe myto za lěkarstwo je so profesorej Charlesej Nicollej zpožčiło.

Konferenca Carolinskeho wustawa w Stockholmje je lětusche Nobelowe myto za lěkarstwo direktorej Pasteurskeho wustawa w Tunisu, profesorej Charlesej Nicollej, za jeho dźěła wo blerckatym tyfusu pschipósnała. Profesor Nicolle je Pasteurski wustaw w Tunisu sakožił, w kotrymž su pod jeho wodźenjom nadpjerali skoro luschich nakazliwych khorosczow połnóžneje Afriki wuslědźili. Najwjetschi wosnam ja powschitkownosez ma hižo w lěcze 1911 wosjenjene wuslědźenje, so ho blerckaty tyfus wot cźłowjeka k cźłowjeskej se wschemi pschenosche, wuslědźenje, kotrež je ho wosebje ja cźaś swětowneje wójny jako wérne wupokasało. S Nicollowym wuslědźenjom bě mózno, straschnej khorosći wobaraez z tym, so wschi niezachu.

Madźarojo chcedźa madźarski trón z kralom wobsadźić.

Madźarojo ho njes žehu wadźa, schtó ma ho ja pschichodneho madźarskeho krala wuwolicz. Jeni praja, so ma jenicźky arzywójwoda Otta, syn poslednjeho awstriskeho khežora Khorle prawo na madźarski trón. Druha strona chce arzywójwodze Albrechtej, synej arzywójwody Wjedricha krónu pofticzicz. Granski primas, najwyschschi madźarski biskop, je ministerskemu presidentej hrabi Betzlenej wědźecz dał, so wón, kotrehž je po wustawje powolany, krala krónowaez, jenoż arzywójwodze Dcze krónu na hlowu fiaji. Madźarojo pschi teste swadze zyle na to zabywaju, kak ho jich susodza k madźarskemu krałowskemu praschenju staja. Staty Malcje ententy, Cźeskoslowakska, Rumunska a Jugoslowjanska njebudza cźekpicz, so ho jedyn Habsburgski na madźarski trón žynje. Jedyn Habsburgski na madźarskim trónje by najprjedy žehu to myslił, kak by Madźarku jako z Awstrijeej sjednoweno a so jasno krajnozował, z kotrymž dźensa staty Malcje ententy wobsteja.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Wutora, 30. winowca.

Harimana — Narcissa

Ze zběrki „Serbow 365 a 1"

1897 Hendrich Warko jako kantor na wumělcu w Rychbachu pola Zhorjelca, kiž běše so 1837 w Běłej Wodźe jako wučerski syn narodźił. Bohužel njeje we Serbach swój khlěb namakaé mohł, ale je jim čas zi-

wjenja swěru zakhował. Je w hornjo- a dolnjoserbskej rěči wjele dobrych pěsnjow do Łužičana pisał, bajku w Mužakowskej narěči wusłědźił a rjenje pobajku w Mužakowskej narěči wusłědźił a rjenje pobajku w Mužakowskej narěči wusłědźił a rjenje powědał, wjele z němskeho (ze Sillera), z ruskeho (ze Krylova) a z českeho (3 sonetty ze Slavy Dcery) přełožił a wjele powničacych nastawkow pisał. Jeho najwjetše dźěło pak je přebasnjenje Wysokeho Kěrluša Salomonoweho we 22 allegoriskich kěrlušach. Wobknježeše dospołnje rusku a českU rěc. Jeho pěsnje su zwjetša powničaceho raza, tola je też rjanu baladu spěsnił: „Karančk sylzawy". — Nješto lět skutkowaše jako seminarski wučeř w Rychbachu, hdźež so najwjetšim dźěłu zwjaza so pola njeho z hłubokim zaćuwanjom za wšo dobre. Swoje mysle móžeše rjenje we kěrlušach a pěsnjach wuprajić a lohko jemu tajke štučki z wutroby a z pjera běžachu. — We wšěm běše Hančo nadobny a čestny muž. K wšemu dobremu bě-še přeco hotowy, nic khwalby abo wuzitka, ale dobreho dla. Wón běše myslef, kiž so rady podnóri do hłubokich prašenjow, połny bohabojosće, kiž jeho pozběhny k wyšinam.

† 1875 Bohuwěr Wjela, ryćeŕkubleŕ nad Něcinom, kiž wulki dźěł swojeho zamoženja khudym Serbam wotkaza.

1924 koncert Bakule w Budyšinje.

Na njeboh knjeza Wjelu

ryćeŕkublerja nad Něcinom.
Na smilnosći so dopokaże,
Štó swojoh' bliżšoh' lubo ma
Na Samariskoh' hladać każe
Če słowo našoh' Zbóžnika,
Kiž praji: dźi swój puć a čiń
Też tehorunja potrjebnym.

Hlaj, runje je so Wjela minył,
Tón njebo knjez we Něcinje,
Wón je we wotkazanju sčinił,
Zo khudym ludźom w khorosći
So pomhać ma, a mandźelska
Je k tomu hamjeń prajiła.

Mohł rjec, wšo swoje zamoženje
W tolerjach sto tysacow,
Ma z danje nałožić so rjenje
Na khudych w času khorosćow
Za wosadu we Bukecach
A też we Hornich Łužicach.

Dr. med. Konik we Wósporku
bratr Klukšanskeho fararja.

*

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer wo dnja +19. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 8, thermometer w nocy +5. Wuhladny na khłódne a žudre wjedro. Schkleńca je žiwjne na rjane lećka, ale sobom je powětr trojschku wusuduwše. Wětry z lodźeseho morja bjes sadźenka k nam huja, tola z wjeczora bliži so nowa mjena. Je-li so k połnocy winie, saraczi pschiwjaw lodźeseho powětra. Duž nam najtčrje saso woczopjenje kina, sobom smělmy podrschczowanje tuano jutrje abo najutrschim wocźakowacz. — Jutrje je swjedźeń reformacije. — Sstónczko schadźa wjeczor 6,55 hodź. a khowa so 4,31 hodź. Mčsačk schadźa wjeczor 6 hodź. a khowa so dop. 19,18 hodź.

Józef Knap:

Mužoje a hory.

22] (Pokračowanje.)

Najebacz wschcho pominu so prenja wuskostliwosez. Bě mózno pomyslicz, ze na nječicho druhcho hacz jenoż na strach mjeczeke. Ně, tónle žid njethmany, k woli kotremuž dyrbi tutón pucz pěschi běžeez! Sakuzowasche se subami a salowasche w duchu. Sliczmy to tola jenom, wschako ja wózkomdźejacz krónow — a ta tschiwa huba běsche prajiła hischcze, so wórczina wuczinja wjele wjazy — budźeschc dyrbjał wupicz z njesnatym towaršschnikom najmjenje schčezdźesaez pollitrow piwa abo schwyrczeji „wusičkow" sliwowiza, schtož tola samo sa so nawopaczne dopokasa. Njedočzinł smjerdźazy. Cźakaj jenoż, po žwj. Jann!

Ale sliczenje nječsechu tu dobru zauwonwosez, so, hacz-runjez bě wobczežene a wosnudle, pschikrótczi jemu pucz. Bě tu Liptowska Tepla, lědy by so toho nadzak.

Nětko mějesche hicz psches kolije a bróha wjedźesche wotsud po jich prawej stronje. Snajmjenischa nčzajke pschemjenjenje. Do Ulaschkow wottud bě sasa jenoż tři schtwórcz hodźiny. Tam, Bohu budź dźak, na sastanischczu runje so žwczesche a žuczesche rauschi czah, jedźo k Ružomberku. Ow, wubjernje! Hdźej czah, tam — ludźo. Wulschczowanemu drohowarjej běsche, jako bychu jemu schkleńczku rjenje wohrěwajeje sliwowizy porjedźili. Dróhu tu pschekroczowasche tež Bah, dundr njechaz, a tu hmy po prawom hižo sa wokomik na pok pucza bynjeł tež nosy bolakej a pót na cźłowjeku njerstnył. To so wězki wólbrne, chze-li mjeczeł pschiicz, njech so njekomdźi bónź je Bodiczki po pucźu. Cźima? Schtó pak praji, so duzy po pucźu žiwótka trjeba. Horhaty pastuź dozběže toho rekorda, so doczežnje dróhu se Ruzomberka do Lucźkow a matych a hłupych pjeez hodźinow. Hlej, to cźorne pola Demjanowskeje horn je Poludniza, ta satrabanska. Pod njeje je Ilanvosta dolina, Bodiczkeho pastwiniki rewěr.

Nětko to poczja w nim, hdyž so pschiblížowasche, wrěcz kaž tłuki mróźu, kiž so jemu najnjepschijomnischo sażarowasche do schije a do ruki, kotraž schiju sakitowasche. Njech dźe je to też hischcze pschetrate. Wschako běda wudźera se Lucźkow, doniż njebudźe po žiwjatem Jann a žiwinzy pastuź žebi wotnjeseze do domu namakanh poklad. To budźemy widźecz, kak broho jemu saplaczi wschelake to sozpěcza, wčmy? Wrějesche to w nim pschezo žylnischo a pschezo bóle, dónźa so na jene dobo sadźiwa.

Hrivnak!

Hdy by takle Hrivnak wo pokladu shonił a jemu do prěda pschischol. Nimowólnje, njech też wutny a wudracźowany, da so do běženja, jako by chzył tomu sadźewacź. Božedlacźe, jenoż to nic, Bojicźkezy, jenoż to nic, jenoż Hrivnak-nic!

Do ranja, wschón wuštaty, Poludnizu hižo psched žobu, pschińdźe sa Mikulaschom do wójerzy. Wětr hwischasche a hněh sasypowasche nahu hlowu, salčlowasche do wuschow, do woczow, sa schiju. Cźima bě husta, so hischcze tu tak derje tón pucz znajesche! Pjez skobanezu tola, so by jeho hižo tak rjez a hunami se žněhom sanjesło.

Psched khwilu bě žebi pschedewsał, so hnydom rano dóńdże so rozkładowcz po Jlanowskej dolinje. Ale hdyž na pot mortwy so napohledku tola hischcze domoj dowlecze, njewutkadźesche j domu wjele njedźel. Prěnje dny běsche njes žiwjenjom a žmjerzu. W žmiży bludnje wczczesche stajnje a stajnje wo tom, so njech jeho tola puschczi, so hewak skondźi, so njebźmé bycz pschescźełnjeny. So hižo někoho tam z motyku khodźicz widźi. Domyślichi so, so we womorje j tym mèni tótku a žamžny row. Fantaserowasche po zylkych nogach.

Hdyž běsche j nim lepje, sawokachu k njemu Hrivnaka, kotrehož mjeno bě tak cźasto sawokał w bjezwědomju. Ale horbecz da so j nim, hdyž bě žebi na wokomik sajnje a wótrje wopytowarja wobhladał, do dozhla běžneje a pschijomneje wčcze, j dalota so dótkajo niz bolosczow abo poslednjeje wole, ale pschipadow wo pokładach a podobnych hłupostczow.

Ně, ně, tón Hrivnak, tón běsman, j měchom žmokunjeny, niczo njewědźesche, niczo njepschedcźu, kaž so jasnje wupokasa. Bodiczki mějesche w horschczi nčschto tkoro tak wjele hódneho, kaž hižo samón poklad. Wěrtotu. Sśmějesche so w duchu žyzła krutje. To jeho wustrowi.

*

Hlej, hlej, tłónczne duny, kiž nětko pschikhadźachu, wucźahuja thorchi j twarjenjow kaž wodu j łužow. Ach, bjes dźiwa, so so žiwinzazmu pastwjcz łožo spschecźiwi, na kotrež běsche, tydźenje dołho pschipiutanh. Budźe hižo sasso wuhanjecz drohowy stót, ke kotrenmż dźěłu druhebo njebę, thiwa jeho

„Dobry pastyć", prajesche jej se slym žmčchom Hrivnak, hdyž jeho hnydom prěni dźeń, lědy so nósjesche ja to na žiwjej nosy nastupicz, wuhlada w Jlanowskej dolinje. „Njemóże sabycz na města, hdźej je pašt."

Ale hdyž so na njeho tam dohlada też nasajtra sojutjischim, pschińdźe jemu na myśle:

„Schto tam tón cźłowjek pschezo wokoło tepje?"

Tón cźłowjek, mějo krute žiwjenje kaž kóczka, njeczinjesche nětko wopraudźe niczo lěpschcho, hacz so wobhladźesche po stronje skalti.

VIII.

Khorosez bě so we Łužkach sahnešdźila a hdyž bě Bo dźaky j njeje žiwožownje wuklešł, bě to tón krócz stary wotjeż Schcźepan, kiž do njeje sapadny hacz do wuschow. Młodźina wodychowasche žej hižo nčschto danow wot schule a dasche žebi nětko žiwobodu škodźecz, hdyž hłónze prajesche do nałwjy, j tajkej wulkej haru, so so sa nawjecźory cźłowjekej wuschi sasimpjichcez. Dundr njechaz, hdy by tak jom nadobo khorosez sajała wschčch kantorow žwčta!

K žněchu, hdźej nětko j hru ow kulicźki a buniczki! Tole štónczne nałcźo a tale njenadźita žiwobodna dyrbi so wosžiwjecźicz j hru, wótrej kaž škhud. Duž hrajachu žej wuchtarja, pschi tym wobškorkoł pschedwjedze winika, so by rosžudźił, kelko ma za wunmyślenje pschendźenja dołacz na tamny dźeł cźeka, kotryż je najdołe k tomu hotowy. Wobkedžiny jeho „Matija j wopuchu" runje tychtarnje, tale krótko nózka j wulkej, mudrej hlowu a se schčrokimi thołowami, w kotrychž by mčcź mohł mjenischeho podružnika a k tomu tychtý mčcźnje schlebjerdka wiha, kiž je jemu pschinjesło pschizpčta. Widźimy jeho, kak na krótkej klonjozej nósy krucźe rosstupjenej, jako by so j bykom bědźił a dźerży we cźasyzy hlowu wobškorženeho, kiž njeżmé widźecz, schtó jeho sesadu mtkóźi po namjecze Matijowem.

„Dwanacze dostanje!" pschikakuje Matij

Ow, sbožo wobškorženeho, so Matij j wopuchu njemóże dale hacz do dwanakli licźicz. Sboża, so to njeje sa lčt, hdyž budźe hischcze hacz do pjecźdźesacź, haj do sa mohe sta. Matij, j wopuchu ma dobru hlowu, budźe na tuchowneho studowacź. Wondanjo je žwojej starschej žotšé wudźelak podnožku, a schto sa to mózé, so je ju na prěni ras rosžydła, holzy wschat ku tajke.

(Pokračowanje sleduje.)

— **Shubił je ho wot 24. t. m.** listowski pomocnik Robert Pinkert, kiž je ho 26. februara 1909 w Holtenberje pola Shorjelja narodźił a tu na Mužakowskej dróze 17 bydleshe. Pinkert je 1,75 m. wulki a schwinjeze wotrowy, ma jasne, na lewy bok jeshesane wloshy. Wón je na sebi bleše wón bruny zaletowy wobleć a cžorny wjerchnik wobleczeny, na hlowje mjesesche cžorny filcowy klobuk. Po shadźu na Pinkert kiwjenje jowe. Wosebite zdźelenja wo pshebywanju ads. shudźenego su pohrjili, telefon 3601, wojerwja.

— **K dźeńšnischemu cžišłu pischipołožichnych** wozbitej wobchoda schijazych maschinow jimy Jan Kowalik w Budyshinje na Sserbskej hasy 1. Nasichich wo proshamy, so bychu tutej pischikosły dobrozcziwje zawołowali. Dale proshy naš kujes Klemm, so bychmy jemu cžitarskim wojerwili, so kóždy kupz, kiž tutej pischipołožichnych wozbitych schijazych najwuhodnischeje, hacž do 15. nowembra 1928 wotrowanju Zohnpischinje

S **Lubija.** Wobžarujomne njeshože sta so sobotu popołdnju ¼4 hodź. na Dwórnišćowej dróšy w Lubiju. Młódšich schulerjow pschijěchže z jědnym kokom swojeho nana po Dwórnišćowej dróšy. Psched Hippez kupnym domom jazdźe wóz mjes automobil a sapschah a stónčnje do automobila. Wón padže na to se swojim kokom a jebi lizo žalostnje rásbrěd. Wjednik automobila dowjeze sranjenoho k lěkarej drj. Hornej.

Se **Stwišćina** pola Lubija. Kaž so sda, pschindu padušchi sapso do nascheje wokoliny. Wola tudomnemu kubleršu Pentarja su hižom tři razy pobyli. Tamny tydźeń su z kurjeńza schěsć kur kradnyli, njedźelu tydźenja w nozy z kólnje nimale nowej kónčozitej kowotaj a w nozy na schtwórtk kaso dźewjeć kur se šamšnjeho kurjeńza. Psched kurjeńzom stejsche tuža krowc, kiž dopokasa, so su paduschi kuru hnydom psched kurjeńzom sarźali.

S **Kamjenza.** Blížsche šadarske radupodawanje Kamjenskeho hamtskeho heftmanstwa budźe schtwórtk 1. nowembra, dopołdnja wot 8—11 hodź. Radu podawa šadarski sastojnik Natařejce komory. Wobstaranje dobrych šadowych schtomikow w pschihódnych družinach, wězwuslojne symike wothladanje schtomow a jich runne hnojenje su praschenja, kiž šadarja sajimuja. Wo prawym wothladanju a wobstaranju šadarśka radupodawarina kóždemu rad darmo wukasuje.

S **Čjorneho Chołmza.** W naschej wjsy swjeczeschе so na šamšnym dnju w dwěmaj domomaj šćěhowny kwas. Jubilarosa su Schusterec a Nowkec mondźelskaj.

S **Wochos.** Njedźelu 28. oktobra swjeczeschе tudomne kołojědne towarstwo „Jednota“ swjedźeń z częsći mischtrow abo dobroczerjow towarstwa. Mječkar w 7 hodź. bě swjedźenšći cźah se šmólnizami wšěch wjes. Cźah běšche też wo mischtrow nowy a cźehnješche potom do towarstwoweho hosćenza Nowa Kerle. Tu so nětko swjedźeńska kwintačnosć sapoča. Delnja Wujěždźanska kapała wjekele kulki k rejam hudźeše a też wjeselske druhe polickenja so wotmětu. Tudomne kołojědne towarstwo je sebi młodostnu skupinu rejerjědźerjow mjenowčiło. Tuchi rele jědźachu a so kwole wumětowu, kotreż su w hórkim cźasu nowotnuli hobotu pschisłej žnjicu. Też skupinowe jězdźenje jenoho kwesa a tśoch kněznom so pschewjedźe. Tuchi běchu so hižom wjacy raz wuznamjenili pschi swjedźenjach kołojědźerjow we naschej wsu a też w druhich wsach. Nětkil kołojědźerjo też dwójnu kokowu hul (Zweierradball) hrajachu. Swjedźeńsku rěč hjerješche knjez wučer Mencel z Rucza, kotryž je pryedy z wučerjom sporta byk. Wón wuspěchny skutki, kotreż běchu mischtrjo sa towarstwo wuskutkowali a jich bohdźenje pocześcił. Towarstwo ma so jim wjele dźakowacź a tuž je k jich cześći tutón swjedźeń sarjadowało. Jědźeńsći sarjadowar towarstwa, Maks Ladusch je na dnju Bożeho stpicza we Lückendorfje pola Zitawy hórske mischtrstwo Lužiskeho kołojědneho swjaska dobył. Pschi swjatkowym swjedźenju L. K. S. w Sohlandźe n. Spr. žebi tudomne kołojědne towarstwo w mužstwowym jědźenju swjatkowe mischtrstwo wubědźi. S mischtrami buchu Maks Ladusch z Wochos, mknk Gloyna z Krynheleź, Herbert a Pawoł Meißner z Běleje Wody. We wotrjesnym jězdźenju bě žebi towarstwo też prěnje městno wubědźiło. Wošebite sankužby mataj Herbert a Pawoł Meißner. W pozdźenim jězdźenju Lužiskeho kołojězdneho swjatka „Mokoło Shorjelskeje hole“ dobu Herbert Meißner sa towarstwo prěnje městno. To su wulke a cźescźehódne skutki młodeho, hakle w lěcze 1924 sałoženeho kołojědneho towarstwa. Knjes rěčnik pschepoda tóhodnu dobroczerjej cześtny diplom w mjenie tow. Doňachu też mischtrstwo w jězdźenju, Maks Ladusch z Wochos, Gloyna z Krynheleź, Herbert a Pawoł Meißner z Běleje Wody, Frohloff z Běleje Wody a Hoffmann z Černeje (Zichernitz). Rěčnik stónczi swoju sajimawu rěcź z tśikrótnym „Mschemu shoje“. Swjedźeń też kołojědnej towarstwie z Kětneho a Bréwowki je swojim wopytom poczescźischtej. Bréwowske kołojědne towarstwo mějesche nětkotre šerbske knježny w šerbskej drašce sobu, kotreż so tuteje nischadbuja w sjamnosći, kaž to nětkotrych druhich sturch waschnje je. Wujěždźanska kapała też šerbski rejwanki kusk sapiska a to: „Hanka budź wješeła“. To so wschitkim, kiž maja hišće kusk šerbskeho ducha, jara spodobalsche. Swjedźeń so krasnje noradźi. Tuž njech kołojědni mischtrjo dale tak pilnje ko próuja, kaž su to lětsa cźinili k swojemu a towarstwowemu zbožu a cześći!

S **Běleje Wody.** Tu je so njedawno wokoło połnocy 20stym młody cźłowjek z mjenom Laiko saćěrił, dokelž dwórnicha jemu nohu woterwsarć a to wón njesamó pschenjesć.

S **Mužakowa.** Mučerjej Kurtej Haidanej z Mužakowa, kiž ma swoje sastojnišwo w Lubanskej wokolinje, skoči mies Hródkom a Krjawowym Haiom sorna do motorskeho kola. Sajdan šłubi z tym wšo móz nad kolem a z nim padže. Srani so tak cźežko, so dyrbjachu jeho do Hródkowskeje khorownje dowjesć. Ssobusłužny, kiž běšche sobu z kola padnył, możesche so domoj podać, jako běchu jeho swobaleli.

S **Mužakowa.** Pschi najrjeńšchim nasymšim wjecrje šmědźiske Mužakowski kraśny park sańdźenu njedźelu rekordny wopyt sapisowaš. Steji tele dny we swojej najrjeńšchej nasymskej pyšche. Na Mužakowskim torfowischu stejesche njedźelu na raz 50 automobilow wopytowarjowu parka. Tale wulka liczba wola domjacych a zuniych wulke spodźiwanje sbudźi.

Najnowiše z cyleho swěta.

— **Schkoda powěsć wo wjedrje sa jutšischu frjedu:** Mróčezele so pschećzahnja, khłódnischo, deschcże su možne.

W Barlinje je wós dróhowoje železnizy do cźežkeho automobila zawadźił. Pschi tym stej so dwě wožojce morilej a a 23 so sranilo.

W Lyonu su pschistajenza italiskeho konsulata sajeli, dokelž maja jeho sa spiona. Sajaty Italijanz pod diplomatiskim schkitom njeseji. Wón je dokumenty, kotreż su za krajne sakitarstwo ważne, wot swojeho šwaka, ineneho Franzowzy, dostał a je italskemu knjezerstwu wudał.

W Schaunkiskej provinzy w Chinje je so dulaty mór na 20 městow rosšćerił. Wjazy dyšli 2000 ludźi je na nim wumrjeło.

Pschi danskim brjohu su tele dny mjes Flensburgom a Glücksburgom nětkotre wjelrybhy wohladali, kotreż su ciohi jerjow kježhuso so tak daloko k połodnju jahłudźile. Mjes Flensburgom a Glücksburgom je jedyn rybak 5 metrow dołhu wjelrybu wopadnył a na brjoh dowlekł. Ryba 15 zentnarjow ważeschе.

W Italskej su pola Florenza a Genuw wobydlerja dwěh wjele domow dla powodźenja wopuschčeźiłz. Pola Florenza su so też mošty swotorhałe.

Se špitschnym cźakom je so na železniskim pschechadźe pola Sewarda w Pennsylwanskej w Ameriji automobil pscheśeł. Pjeć wožobow w automobilu je so mertwo, jena so cźežko srani.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiski dźeł: Marko Smolerjec w Budyšinje. Za lokalne dźeł, a feuilleton: A. Dučmaň w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Barth w Rožnym. Za nawodnik: G. Janak w Budyšinje.

Wulki wubjerk! Tunjo płaćizny!

Pisane a běle ložowe nawobleczenja

Najl. wunterki / Ložowe płachty

Damast, blidowe a taflowe pśikrywy
kerwjeńy, twjelki, rjenja, šantki

Normalske šaty frotérske twory, tkaniny za zwierśne kožle, barchenty, tkaniny za fale.

Płat za rólowańske ruby a syru kopliwinu po wšěch serokach.
Pśikrywy na blida a kompy. Płachty na sofy a diwany

Hilóer w Budyšinje na Lotzestr. 20 I
Zane klamy!

Cehnjenje 1. rjadownje

Saksk. krajnoe loterije

Póndźelu, wutoru a srjedu
12., 13. a 14. novembra 1928

Najwyše dobyće: **hr. 30.000**

Kupna płaćizna 1/4 — 1/2 — 1/1
4.— 8.— 20.— 40.—

Losy poručataj statnaj loterijskaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy 45

Spěšne mužace žonjace dźěćace

koła

Elfa, CWR, Aegir

Wšě narunanki

Emaljowanje, niklowanje a wšě wuporjedźenja
nowe šijace mašiny
centrifugi a butrobasy

Otto Richter w Kamjencu
Anger čo. 26

Gardiny

kupujeće jara tunjo a maće wulki wubjerk pola firmy

Kurt Erler jenož Žitne wikl čo. 11
znapreća „Złoteje Hwězdy“

Płachty na diwany a sofy Pśikrywy na blida tunjo
K. Erler na Žitu wikach 11

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihiśišćerńja
w Budyšinje

Čohodła nimaće w **Serb. Nowinach**
hišće **běžneho nawěstka**

Kak móžeće so potom dźiwać, zo wobkhod to njewunjese, štož byšće sebi přał? Dajće sebi rjec, što znaty Američan wo reklamje a wobkhodźe praji: „Što — Waš wobkhod njeznjese cyle jednore wudawki za běžny nawěstk a propagandu? Potom dyrbiće so znajmjeńša za **jónkróčny** nawěstk rozsudźić: Wozjewće, zo je Waš wobkhod na předań, přetož potom je **k tomu najwjeršći čas!**

Kurt Martin Richter

Delka *na Kezorskej drozy 7* t.poskh.

Wubjerny dom hrajkow

ze samsnej
wuporjedźeńju za klanki
pokazuje

pyšne nowosće w bohatym wubjerku

kiž hólcy a hólcy zawjeselja.

Wobhiadajće sebi wšo bjez toho, zo Was ke kupej nućimy

Napłaćowane twory hač do hód skhowamy

Budyšin / Pódla Serbskeho Doma

Kurt Märckel

klobuki a čapki

w njedocpět, wubjerku po najtuńš. płaćiznach

Ćućwe noki
nošy
Chasalla-stupnje
z wutrk. pśidawkom a
załožkom
Heinrich Mohr
w Budyšinje
pśi Žitnych wikach
rózk Kěžorskeje dróhi

Gardiny

III we wulk. wubjerku kupjeće stajnje tunjo pola firmy
Pawoł Korn na Hośće hasy 21
w khorobn. kasy

Wysokosć. podsobna **kruwa**
je na předań
we Łupoji čisło 20

Štrykowanska wołma, sło-
mjaki, jara tunjo
ći. Erler na Žitu wikach 11

Rozace kózki

kupujetaj po najwyšich
dnjowych płaćiznach,
trjewa předawaj
Kiedling & Erdenberger
w Budyšinje, na Zwork.
Lawskej hasy 64.
Sobotu w „Połmésacu“.

Woskowany rub 100 šěrokí
metr 1.80
Kurt Erler na Žitnych wikach 11

Gumijowe twory
za žony a mužow
wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, mésač. wobwjazki a sajkej
pśez wustupowanje. Wobrośće
so dowólniwje na
Wagnerowu
w Budyš. pśed Sulefkr. wrotami

Gardiny a też pyšne pśikrywy načahuje
spěšnje a tunjo
Nitsche w Budyšinje
na Dejewow. wikach 19

Mała žiwnosć

je na předań
w Hórkach čo. 12
pola Khrósćic
Dalše je zhonić pola jakt-
ba Cornaka w Khrósć-
cach čo. 46.

Wóskowane pśikrywy
tunjo, kožene fale, gardiny,
łož. šaty, vitraže, kromki, cenik
J. Erler w Bud. na Zwork.
Lawskej hasy 56
Serbske poskłowanje!

Příloha k číslu 255

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 30. oktobra 1928

Stejišco našeje serbšćiny mjez słowakskimi rěćemi.

(Rozprawjaje B. Schwjela.)

Dodatne pśispytowanje tuteje praschenja wośtawi słowakowski profesor dr. Witold Taszyćki we Zwjezdejśinskim pśinjasu: „Symbola grammatica in honorem Joannis Rossowski". Won zapśijmuje najwěcej dotalne nahlady. Tak pisa A. Schleicher w swojej wěcyjnej pokobliwej wěcy (Sprachvergleichung zur indogermanischen Sprachgeschichte, Bonn 1871), jo kuzišćojna słuschna do cyźeje skupiny, kótaraž ma źěli do rusiskoju wuchodnjeje, (t. cyźeje a zapadnjeje) a do wjeczornoeuropskeje (t. je. kuzišćeje) rěcy, kótaraž sebje rozpaduje do wósebnatych podrěcowu." Prof. Baudouin de Courtenay pisa we (1900): „Do moje lechitiske skupiny (Polaźy, Kaschuby a Polobu) go kuzišćaś z pśikuskami Čechow a Rusinow, a tak do nastatu wjeczornoeuropskeho skupinow. Schleicher a Ramoullt wótpisa we jeho słowniku Rastchnjišćeje rěcy (1993): „Do kuzišćeje rěcy je skupina „sama sa so". A. Lorentz (1902) pak měni, fo „kuzišća rěć sama sa so" njeje, ale wona je bliže sewjerowótnjenej". Tomu nawopśeciwo pisa prof. K. Nicź (1907), „fo gladajo na wulke podobi mjez polskeju a (kuzišću) serbskeje rěcyju tutu njemóžesch k cyźim skupinam licźeś. Wjele wjazy su to runosteje rěcy, wot kótrychž serbšćina je wósebna mjez lechitiskim a cyźimi jazykom. Prof. Rozwadowski dźeli wjeczornoslowjańske rěcy do tśoch skupinow: lechitisku, kuzišću a cyźoslowjańsku, kuzišća rěcy steji bliźej lechitiskej duž-li cyźej."

Profesor Taszyćki pśichwytuje wschitke rěcyne wobeźišća serbšćiny bórzo źaržowanym słowjańskim cyźinam. Po tom pśichoźe k tutomu rozsudźej: Po rozpadnjenju praslowjańskeje wósebnjejše wjeczornoslowjańske skupina swoju dźělow, kótaraž ma źěli do rusiskoju wuchodnjeje, a do wobeźowej skupinowaj su to wobźišće rěcze wuwite, njejmjenjej w lechitiskej skupinie pólska, polabska, horno- a dolnoluśiska, w druhej skupinje cyźeska a słowakska.

Tute postajenja kuseja prof. Teschnikego (da fo nam bórz dospołnje prawe. Teźdy by cźara horow (Kerkonoscy, góźe a luźiśke hory), była rěcyna mjeza a nasha rěcz by tam słuschała, hdyž w pśerum historiskim źjenjenju nasch lud je był. K tomu fo tuž namaka, fo źuhowny němski lud je był. Sto-lěto tuž wuchadża, fo źuhowny němski lud nam a lechitam łožane mjeno „Wenden" je dał, kótaryž dnjeśnje njeźiwa dali.

46. hamiska lětna zhromadźizna wuśeśiwa ludowych šulow w Kamjenskim šulskim dohladowarskim wokrjesu.

Lětuscha lětna hłowna zhromadźizna wokrjesnego wuśeśiwa wotewri fo schwórtk 25. oktobra, dopołdnja we 9 hodź. dostajaze fe śujaskowym spěwom. Kśej wyschich šulskich rada Krawz powita ferdźenych cźestnych hosći, spódlatawy wokrjesnych šulskich hamtow, fastupjerjow mjeśnjańskich a gmejnskich farjadnistwow, kuzišćich šulskich wuczerjow, fastupjerjow pśichodźenych šulow kaž teź cźłonkow wuczerskego wa wuměnku; wón powita wósebje nowego hamtskego hejtmana, kśejsa dra. f. Zobela, kótaryž je hižo pśi rozdźělowanju wuźił, fo by žo f wuczerskim sćinał. Kśejs wyschišulskich rada Krawz pśihowjeduje wuczerstwu najlěpšich posrowu a pśichaja sa pśichod, kótaryž bźesche kśejs hamtski šefiman dr. Siewert wuwjaził, jako f wokrjesa wotesłany.

Brjedy hač do dnjeśnjego porjada šalmpichu, spomina-nje na šemjetnych póstrědnjeju wótej. Potom źěli kśejs wyschišulski rada jenoźiwośće f lětnjeju rozprawu na ministerstwo, wón wuźěłeny ty wobźelje praschnje niedostatka na šulskej mjetnosći, kótruž cźasto nadeńdźemy, a pśicheśesche hebi, fo by stat tej bórzy wózwone šulske cźeje pśichwał.

Na to dosta kśejs Ekkehart Pfannenstiel je Charlottenburka słowo k swojenu pśichnoschkej: „Sahady kóźi, to móże runje hudźba, wośebje pak śpěwanje mosty twarjeć wot cźłowjeka k cźłowjekej, so pak bohužel śpěwanje a kśiwcźenje w domje, w śpodźoju, w źiwjenju jenotliwego duschišnje hódnośeje, kótaraž pak sa dźensnjischi cźaj a pśichodź dźeń hornje worschižu luda swoju hudźbu f operow a konzertow pśiches radio a gramafonowe płaty dostawaju, šu wone śujetśicha jenož hišćeje pśichśimarja a dostawarja, we wunjasacych padach jenož wukonjerja. Domjaza hudźba ha w tutym famyśle je so fyźnje posćubiła. A dełnje worschty? W budowjach konzertach, w kótrychž móże być sasnjejuze, je njenadeńdźemy, jeniczke wostanje w tutom nastupanju hišćeje muzjske śpěwne towaršestwo, na kótrehož ludowokulturjej hódnośći w śmyśle duschinego śhlubśchenja rěcy fyźnje dwěłowasche. Nětk ma so f wocźehnjenjom sapocźeć na nětnje, kiž wuspěch lubi. To je ludowa schula, kótraž njeźmě śpěwne wutwurjenje sa dozpěwajhódny wuzjeśeć wobdźěłowarjej, ale ma cźim bóle śpěwanje k zentralnej należnośći posćehnjeć, kiž stajnje cźinjenje dźěcźi pśichewodźa. A dokelž dźěcźo w źiwotich pobłbach, we źiwojim rěcznju njerozdźělowanju rhythmus a wóśe spadowanje śmikow spóznawaj dawa, na žo tam sapocźeć, a dźěcźo dyrbi wot śwonkowneho naśłonjenja pśiches łośiśi facźiśnej k samowólnemu, nimale k samowólnemu, stwarjenu wurazenu wurazej w śpěwanju dóńeź. Potom budźe hudźba jako, schtoż nětdy bźesche, wóz zykeho luda; wona wuśtukuje najśpušnjiše śwjasći w śmyśle nailepšcheho iworjenja śiednoczeńmyta.

S bohatym pśichłosom podzakowa fo zhromadźizna rozłoźowanjam, kiž bźchu f kóždej śtrony f wulkim zajimom pśichtate. Po źiwej rozmowje, ke kótrejž kśej Pfannenstiel wobzamknjenjnje źłowa poręcza, wolacźu wokrjesny wucześeli wubjerk za wokrjesh hamtskeho hejtmanstwa.

Wobraz f Hartmannjskeho wokfatanja, kiž ho kóžde lěto wuloźuje, dosta Wotrowska schula.

Potom poda kśej wyschišli wuczeŕ Opitz f Wulkich Nědarjej lětnju rozprawu wokrjesnje wucześelskeje rady, kiž śwědcześe wo pohódnjenjach f mnohim dźełom.

Po wośiwjenju hamtskich sóźeśelskow a wólbnego wunoška, wótrowaśe kśej wyschišli schulski rada Krawz śiełwa wutrobneho dźaka fobuśtawam, kótreż f wokrjesnje wucześelskeje wubjerka a źobym teź f wokrjesnje wucześelske rady wuśtupja, wośebje pak dotalenemu pśichśadowaśe kśejsej wyschišlemu wucześeli Opitzej f Wulkich Nědarjezach, a słónczi zhromadźiznu wokało 1 hodź. popołdnju.

Sjuczenja towaršejnosć, kiž wusnamny dźeń stajnje wobjamknje, bźesche lětša wusnamjenjena f wulkotnym konzertom mězidźenjskeje kapały pod nawjedowanjom hamtskeho Hóbny. Pśiśitomni jón f bohatym pśichśeśkom pśichitachu. Jako solist słutkowaśe knjez Chałupka (cello) a dom śebi wutrobne pśichwótnaśe. Hač do późneje hodź'ny swjatchu wołóźiwjy pśichi pśiśemy balu hromadźe. F. K.

Přilopk.

* **Mjedowina rubjezna zwótba.** W Gerlungenje we Durinskej je policija zwótbu 16- hač 18 lětnych pachołow fajata. Tuchi rubjarjo su so na někotrych mjeśnach do wozjenjow dobyli a mjezachu hišćeje wjetśe rubjezne cźaśi wotwuklowali. Policija namaka pola tutych njeznatych pachołow mjes druhim straschnym gratom tśełne bróńe, bijaki, wulki sflad wótreje munizije, nutsdobywarśki grat, maśki do mjeśwocza tykanjenju, cźorne płaśćeze (mantle) a błeschu jéda, kótruž bźchu pśichi nutsdobywanju do jeneje schrumbowieje fabriki kradnyli. Sajeźi padnuśi wudawachu, fo dźuchu j jedom straśowaze płuy sajédowjećej.

* **98 świni fo spalilo.** S Lejpnizy pišaju: Schtwórtk rano wudyri woheń w Scharjej płahowarni świni w Ojaju w Lejpnisfkim wokrjesu. 98 świni, wjele śyna a śłonoty je fo sgohnjpalilo. Wutkowali fu jenož někotre 30 świni. Woheń fu najźerje paduschi i niekedźbliwosću famischkrili, kiž bźchu bźoni nóz prydeły tśi świnje kradnyli.

* **Duchathori na tśełche.** W bludnizy w Buchu pola Varlina śta fo rosharjezy podarik. Tśo duchathori bźchu na tśełchu bludnizy saśełi a jich famóchu jenoź f wulkej nuźu a najwjetśhej prózu pśiched delepadnjenjom fathowaś. Pśichi śhromadnym wukhadże bźchu so thori wot wjetśeje cźeźódy wotśaliti. Bźchu źebi do hłowy stajili, so dyzeja j bludnizy cźekjwcź a fu drje po tśełchej róle na tśełchu saśełi a dyzuchu po tśełach dale bźeźeź. We wustawje bórzy pytnychu, so tśo thori pobrachowachu. Skóńcznje jich na nakoźnej tśełche źedjo namatkachu. Dokelž tuźi dobrowólnje dele njepśichindźechu, dyrbjachu wobnjtowni woboru na pomoź zawołaś. To pomthasche. Khori faśełechu ruchje je tśełchnym wokuom nuts a tam jich wothladaźo pśichśacha.

* **Ssebi źiwjenje wsak, dokelž so pśiched pruhowanjom** źebi 17lětny drogiśći wocźohnik kulku do hłowy tśełił. Cźeźokforanjenebo dyrbjachu jeho do khorownje dowjeźeź, hdyž je bśicźeze śamźny wjeźoze wumrěł. Sstuźoźa bźchu wutłeł śtyśleli, njebźchu pak jón dale wobźedźowali. Maćj, kótreź so hatke fa nźkotre hodźiny wócźi, namaka źiwjeho śyna w kewi leźo. Pśicźicźna f hamomordarśtwu je buł pjeźa śtrach pśiched pomocnikim pruhowanjom.

* **220 cźłowjekow na tyfuš śhorito.** W Odense we Danilej je śtrašchna tafukowa epidimija wudyrila. Po nowiśhej nowóźi f danskeho hłowneho mésta Kopenhagena je liśbo śhorjenych hižom na 220 śtupiła. Knjeźeśiwo dże so k wurdźowanju śeźeź, so by wobjamknyło, hacź maju so pśicźiśiwo rosćahćenju tyfuka śiełowe naprawy śtaś.

* **Banź je pśicheźiwo botkowanju.** W holkandiśich wurkwiśkich wórschtach so powéda, so banź bórzy pśicheźiwo botkowańśemu sportej zakrocźi a dże jón fa powostank barbariśkich waschnjow wothamjenicź, kiž pśichdśtaja pśicheźujenje cźłowjeśkich a wurkwiśkich sakonjow.

* **Njezwédra w Itali.** S Milana (Mailand) fo wonk. fo je so nad Matterlu cźeźk njezwédro rozpuśkeźiko. Se śliwokuliny beźeźaju nata wulke powodźenje, kiž wiele śkodow nacźini. Jedun muźiśi je so we wulkej wodźe fatekiś. Dwě dalśhej wosobie śej so śhubiśej. Njerej wośobow dyrbjachu cźeźkoranjene do khorownje dowjeźeź.

Strowańśtwo.

Dobry cźuch.

Dobry cźuch śebi fakhowamy, hdyž śebi prawje nóź fmorkamy. Je-li ho na nóź fajmnimy, dośtanjemy fmorkow. Druhdy mamy telko wóśhra, fo ani pśiches nóź dychacź njemóźemy a ślinacźka (Schleimhaut) je fazźeźka. Śmorkaśmy dyrbimy tak bórzy hacź móźno wośtrowicź. Traje-li dołho, je cźuch wobrożeny a teź wobśteji śtrach, fo mógli hiśćeze na druhe waschnje śhorjeź. Śmorkaśmy zaźeźimy najśpěchnjišo f tym, fo ho wupocźimy. Tohodla dyrbimy śipowe a bosańkowe kźeńja wariećź a jako cźaj picź. Na cźoło a śćiju kładźemy źebi brašchnjowe wobkłady (Priesnitzumśchläge). Teź móźemy źebi do nosa dłoreźnjan drašeźemy nahkjacź.

Měrćin Nowa-Njechorński:

Přěki a pódłu po Jugosłowjańskej.

I.

W Skopl ju mějese bźe sokolski zlět! To bu pśiśina dundanja po nimale cyłej jugosłowjańskej zemi. Pućowaś bywa rjana wěc, wosebje hdyž smeś so sunyć pśez mjezy nětuźe do krajow słowjańskich bratrow. A pućowanja bywa cźim zajimawiše, hdyž je zjednoćene někak z dyrdomdejnistwom, ze strachom.

Kaž tón króć, jako cheych na Balkan.

W Beograźe bź nechtó z pistolju swoje ménjenje tołmaćił, a cyła Khorwatska wrěwase.

Maś so nastrěźi nad mojim khrobłym predewzaćom, pśi tajkich wobstejnoscach so podaś do Serbskeje. Wysokodostojni serbscy wótcźinjcy wotradźachu jo mjezynarodneje śmjatańcy, kiž mohła z toho nastaś, zo hornjka serbskich młodźeńcow sej wuleća do ††† słowjanskeho kraja a z tym wuźaduje sprawy luźiw němskoho knježeństwa. Skóńcznje, wše moje přećelki so krśnjachu a styśćiwje tładachu, dwacźowachu mje z kusatymi pśispomnjeńkami, pśetož so strachowachu konkurency jugosłowjanskich rjanoliknow!

Potajkim wotradźenja bź dosć a nadosć.

Stoź mje wšak myliś njemóźeśe!

Ja wozźiwjach na jub . . .

II.

Nešto dnjow dundach po Prazy a konstatowach, ao so tam ničo přemjeniło njebź wot toho cźasa, zo běch tam studował. „Pilzenske" hišće tak słodźeze kaž prjedy, „parki" bźchu sej teź hišće zakhowale swoju staru śławu, na Hybernskej wulicy bź hišće ta samsna śmjatańca kaž jónu. Jenož cyły rjetomas nowych kinow bź so założiło a suknički rjanolinkow na Příkopje bźchu hišće trochu kusiše dyźli pśed létom.

Po tym, zo bźch tole na wědomje wzał, wotjźdźech do Brna, hdyž sch pśez tśi dny serbski wotdźél we wustajeńcy wobhladach a kaźeńje Cilcy pomhach serbske knihi a wobrazy pasć. Wobhladach sej Brnjanske cyrkwje a kinomatografy, wopytach Spilberk wodnjo a w nocy,a jako cheych wotjéć, zetkach bratra Natuša, kiž runje ze sydmej śkleńcu Pilzeńskeho so zaběraše.

Potom smój hromadźe wotjéloj na Tabor. We polnocy bźchmoj w Taborje a bź tam zatrašna ćma. Najskerje magistrat měsačkej konkurency cźiniś njechaše. Mam za to, zo je Tabor jenička wulica, kiž wjeźe do „Grandhotela".

Taborjenjo nóckowachu! W zadnjej jstwě źłakaše lud, w prědkownej dostojni měšćenjo pijachu.

Mój do prěkowneje jstwy dźěćchmoj. Pijachmoj a pohladnicy pisachmoj (stoź je njezbytne zabéranje pśi pućowanju) a potom zaso na dwórniśćo cźampachmoj. Z rychliśkom wot Prahi mójachu naši towaršojo pśijeć . . .

Rychlik pśišusany, mój do njeho zalězechmoj ale wo nasich towaršach njebźe ani śleda.

Śto cźiniś?

Bratr Natuš pumpotaśe!

Rjekнjech (zo bych něšto rjekł): „Wšśe budźa we w Hornim dwóriśću!"

Projźdźechmoj Budźejowicy a dóndźechmoj k hranicy do Hornjeho dwóriśća. Pytachmoj Łužićanow! Podarmo!

Bratr Natuš zeleše.

Rjeknjech (zo bych něšto rjekł): „Khiba, zo budźa w Mariborje!?"

Najprjedy sej pjenjezy wuměnichmoj na šilinki a potom cheychmoj sej liśćik kupiś!

Derje!

Hdyž z rakuskimi pjenjezami k tej knježnje za woknom pśiležeśaj (po dołhej polonezy a hišće dźěśim čakanjom) zdźěli wona namaj, zo rakuskich pjenjez njebjerje . . .

Potajkim, bratr Natuš woteńdźe pśeměnaś zasopjenjezy wróćo na króny a po tutym dwojitym dźěleskónčnje dostachmoj liśćik do Maribora.

Pśed tym hižo bź była revizija. Bź jara łahodna a na rakuskeho pólcaja njejsym čakał, dokelž mi to předołho traješe. Jako čah cheyše wotjéć, dopomnich so skónčnje na swoju staćanska winowatosć a lećach k pólcaju ze swojim pasom.

Druhi raz hižo tak swědomity njebudu, pśetož změješ z toho jenož mjerzanje. Běch mjenujcy w sokolskej drasće a rakuski pólcaj so na mnje žałostnje wottorže. Bohudźak wjele njerozumich, pśetož wón rěčeše rakuski a ja móžu jenož hornjoserbski, delnjoserbski, pólski, češki, juhoslowjanski, němki, sakski, a Kumwaldski rěćeć, pśi tym rozumju trochu ruski a bajerski. Rakuski pak hišće njemóžach . . .

Pólcaj měješe wusy jako Wilhelm Postedni a teź wak tajki zajmawe budźeše.

Ale čah so smješe a wotpachny.

Mjez tym switaše a róžowe wobołki so suwachu po njebju a chcychu so popadowaś.

Potom dojéźdźechmy k Linceju!

Hišće raz zapła w namaj nadźija, zo tu nadeńdźemoj Łužićanow. W zadwělowanju dźe człowjekej najwótniše wěcy na mysle lězu.

A zadwělowanaj nimale běchmoj

* Oficielna rozprawa wo sokolskej wuprawje do Jugosłowjanskeje namaka so w č. 7 a 8 „Sokolskich Listow".

Jabrik (Bibernelle).

Jabrik je wjazylětna rostlina a wšchelako mjenowana, na pšch. pomuznik, pomoznuwe sele, rjebik, pumpiwórschtka, sowjasnik, drjewjanka atd. (lacz. rěka pimpinella saxifraga.) Jejne lopjeschko a łopjenje ranja so chimielczyj abo anijez, też kołymóra. Kćěja nětkle na łukach, a to wot julija hacz do septembra. Jejny płód je podwołnoty. Rostje najbóle dźiwja na łukach a na mjesach. Ji howi w dobrej, hłubokej, pěstojenej a pšchi tym młódnej pódze. Móžemy jón też na rjadku wotsej, jako morchej a to hnydom nasymu. Rostlina narostje 30—50 cm. wysoka. Nać a korjenja móžemy w lěkarni pšchedacz. Lěkarnik nam woboje derje zapłaci. Młodu nać móžemy w kuchni do polizki abo do łopjelowje tricbacz. Korjeń wotwarimy, sčitoj je dobry srědk pšcheciwo bybawoscji, zadu'schitosći, kalchelej abo druhim płuzowym abo schijnym khorošcam. Pšci khorošcach w schiji abo hubje, móžemy i korjenowym wotwarom klukotacz (Gurgeln). Čaj z korjenja z mjedom je dobry srědk pšcheciwo żoldkowym, ledźiwinowym a pucherjowym khorošcam.

Dźiwj nam naša zaczeka abo łymp-li so zranił.

Rosbij žywe jeno, sčežki łóžki mjes schkorpawku a lěskom a połož ju na ranu, tak so by łmuškowna strona tóžki, na kotrejž je bělš na ranje leżała. Kóžka so z ranje pschilěpi, jako jendželska wobalka (Heftpflaster) a schlita ranu pšched njerjadom. Tak nam rana bórzy sožije a so dale njeježi.

Z Łužicy

* S **Kunwałda.** W Lubijskim hamiškim hejtmanstwje wobhladuja so tuchwilu wokriesne dróhi. Tele dny su sebi z wokriesnym dróhu wobhladali, kotraž pšches Kunwałdski dol wjedże. Su tuta sobu do dróhow najbjerischeje zjadowanje. Někotre jara łubjeny łóży w Kunwałdze a Hornim Kunwałdze maju so w bliščich nałeżku z kamjenjemi łuwbudżeć. Je jara łuwjeceiace, so so słowżnje nješto za Kunwałdski słowanu dróhu stanje. Gmejna a wokriesć niebudżetaj pšchi wuworjedenju dróhi z wudawkami pšcheciwo, dokeż stat napowjescheho dźěl wudawkow pschewoschuje, gmejna trjeba jenoż schtwórcinu wudawkow wjesć.

* Se **Seiffennersdorfa.** W Seiffennersdorfje zwjeceiesche sandżeny pjatk khěžeź Jan Bohumił Roscher z swojej mandżelskej Marju rodź. Richterez żadny zwjedżeń dejmontnoha łwoju. Roscher je 84 lět stary a jeho mandżelska 80 lět. Woboj łoj hišće pomérnje strowaj. Ch Nowym Gersdorfje a Habrachcźicach su pokjedne tydzenje tři pory dejmantny łważ zwjeceiće.

* S **Niederseidenberga.** Na statnej drohi niže gmejnskeho hamta sta so schtwórć wjeczor we 8 hodź. njeszczasny podawk. Tam sejesche na prawej stronje dróhi motorowy koleśaż z Rosswodez, kiž nješesche hišće dalšcheho mujźkeho na łoginskim ředle. Do njeho sajdże Budyšći automobil a wjeczesche jeho 10 hacz 15 metrow daloko łoku. Motorowy koleśaż bu pšchi njeszczasu cżežko smjeczeny, so dyrbjachu jeho do kliniki dra. Wanki w Habrachcźicach dowjezcź. Seobsajdżeny wotendże je strózelenk. Wujasnjene hišćeże njeje, schtó je njeszczasnje zawinował.

* S **Reibersdorfa** pola Zitawy. Cżežke wobthadne **njeszczasće** sta so na żelesniskim pschekhodże Radmanowskeje dróhi. Roswożowanišći auto jeneje Zitawskeje zyrobowneje wulkowitowarskeje łrały na tutom pschekhodże tele dny popołdnju 2/4 hodź. do tworowneho cżahu, kiž je Zitawy pschejdże. Lokomotiwa wustrowi ł łokijowe a łuny auto do dróhowneho pschirowa, hdźež łuplje wobschkodżeny jeho wosta. Cżłowjek, kiž ł autom łobsajdżesche, so ł rosbitymi schklenzami w mjeswocżu cżežko rěsa. Dokeż dějcze auto wo telefonowe groty rostorhnych. Se Zitawy pschijědże pomozny cżah a cżaru wuprózdni.

S **Wyłemeza pola Radmanwalda.** Kandżenu njedżelu zwjeceiesche tukomny khěžeź Matej Khěžnik se swojej mandżelskej Hanu rodź. Sokej błeborny łważ.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Kinsbórka.** (W pjanosći so na policajstlim satjomiu pschepschimnył.) W jenej Kinsbórskej korczmje wójskeho cżełkofranzenego, kiž běschе po dżacu pschehłubko do palenzowoje schkleńczki hladał, widlischcza sajachu. Jako běschе wón jako k żebi pschischoł a psched żohu policajta wahladu, jeho z hanjacznym rěczenim pschija a kopny jeho ł nohu do żiwota. Policaja pjanego do schtatnišcze jatby wja.

* S **Riesy.** (Sako żamomordarstwo schulerja.) Schtwórk rano na kolijach żelesnizy cżeło 17lětneho schulerja wyschcheje realki Gerharda Linka, żynna jeneho inżenjera, morweho namakachu. Nadżijeponły schulerjowe je so hišćeże wjeczor pridy pschecżiwo woci starschenju na towaržschnosći wobdżělił a je so, město so by domoj schoł, naiłerje Drježdżanskemu wosobowemu cżahej pschejeć dał, kiž w 4 hodź. pschithadża. Pschicżina żamomordarstwa nje je znata.

* S **Kamjenicy** (Chemnitz). Serjozny lohowny stawnosć je kmjerczin zaplacził. W nozy ł pjatki dżěcze. 28lětny dżělacżer ł pschecżelowej domoj. Nadobu jemu muzlicżka pschipadny, Hrodowski hat (Schlagteich) pschepluwacz. Hacżrunjeż jemu to pschecżelej wotradżichtaj, wuzłeka so wón tola a złoczi do wody. Jako běschе hat do pokoja pschepluwat, so wón podnóri. Wobnjowa wobora dyrbjesche dołho pytacz, dónż jeho cżełko njenamaka.

* S **Kamjenicy** (Chemnitz.) (31 milijónow litrow mloka za Kamjenicu.) Město Kamjenica so pschecze dale a bóle wutwinja a tuž je też wjecze wjazy mloka ł zastaranju wobydlerstwa trěbne. Pschetrjebanje mloka w lěcze 1927 je ł prěnjemu rasej po wójnje dosahło pschetrichanje lěta 1913 (29 milijónow litrow). Hač je so žanne pschekroczilo. Do Kamjenicy pschiwożowachu 27.8 milijónow litrow mloka a w mjesce żannim wuhlobjachu 3,2 milijona litrow mloka pschetriebacz.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do registra łublowego prawa je so hdźenża zapisało, jo rentjer Jurij Mats Drejher w Khwaczicach winu prawa zarjadowacź a wuzwoacź samozjenje swojeje mandżelskeje Alwy bywšeje Swob. Lipazyneje rodź. Martjez, kaž je so wo mandżelskim srěczenju je 27. oktobra wobsamknło.

W Budyšinje, 27. oktobra 1928.

Hamtske łudnistwo.

Hamtske wozjewjenje z Wotrowc

S wobsamknjenjom pruskeho statneho ministerstwa je 8. oktobra 1928 so jo to mjenowane łublešće wokriesy we Wojerowskim wokriesu dnja 17. oktobra rozpuschczile a so tale sjednoczile:

a) Łublešći wokriesć Bukow, i wuwjacżom wulkeho a maleho hata, i Bukowskej gmejnu.
b) Wałki a mały hat, kiž do Bukowskeho łublešćeho wokriesa złuczjesche. I Hołynjanskej gmejnu.
c) Łublešći wokriesć Cżitcy i Bukowskej gmejnu.

We Wojerezach, 22. oktobra 1928.

Pschedsydu wokriesknego wubjerka.
Saling, krajny radźicżel.

W mjezach nowembra so nježnowaczej kolekcze zběratej:

1. ł kpschemu evangelskeho towaržstwa za schtschitk hoicenje je wopitanu w Jaworje,
2. ł lepschemu klóschtra „ł dobremu pastyrjej" w Klóschterje pola Wrótšlawja.

Pokazuju wobjeje na to, so maju jenoż tajke wobsomne prawo ł zberanju kollektow, kiž maża hromadżenišću tuchu pschedpołožacź, kotruż je tudomne hamtsta wyschnosći wobtrudżiła. Je wobdała radżo, je zbi kóżdy tuchu pschedpołožicź da, prjedy hacz někchto zaplaci.

We Wojerezach, 24. oktobra 1928.

Krajny radźicżel. Saling.

Ręčne hodźiny zastaranjow a radupodawarnjow města Budyšina.

Zastaranja cżełschnych dźěci:

Póndźelu, wutoru a pjatk wot 15 hacz 16 hodź.

Radupodawarnja za małe dźěci:

Schtwórk wot 16 hacz 17 hodź.

Radupodawarnja za ramodruhe żónu.

Kóżdy 1. schtwórk w mježazu wot 15 hacz 16 hodź.

Zastaranja na tuberkulozu khorych

Póndźelu wot 16 hacz 17 hodź.,
wutoru wot 16 hacz 17 hodź.,
schtwórk wot 15 hacz 16 hodź.

Radupodawarnja za bědnych:

Kóżdy 1. schtwórk w mježazu wot 9 hodź. hacz 10 hodź.

Radupodawarnja za na alkohol khorych:

Schtwórk wot 17 hacz 19 hodź.,
pod wobstejnym nawjedowanjom kóżdy 3. schtwórk w mježazu wot 18 hacz 19 hodź.

Cżiste zerałczenje ku pschi Kralowskim walu 3.

Radupodawarnja za złasomyślnych, duchałorych a na padawu khorosći cżerpjazych:

Kóżdu 1. srjedu w mježazu wot 11 hacz 12 hodź. **w měschczanskej khorownji.**

Wukasowanske hodźiny za seruale a mandżelske radupodawarnje:

Dżelawe dny wot 12 hacz 13 hodź. w **Sejmowni na Hrodowskej haży 10 II wo schtwórć 82.**

Nimo toho:

Ręczne hodźiny měschczanskeho lěkarja:

Dżelawe dny wot 12 hacz 13 hodź. w Sejmowni na Hrodowskej haży 10 II wo schtwórć 82.

Ręczne hodźiny měschczanskeje assistentskeje lěkarki:

Póndźelu, wutoru, schtwórtk a pjatk wot 17 hacz 18 hodź. **w Sejmowni na Hrodowskej haży 10 II wo schtwórć 81.**

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" ma **dżensa** wječor 1/2 9 hodź. w Serb. Domje spěwanje za wulki nazymski koncert (28. XI.) w „Krónje". Tuž přindźće wšitcy! W.

Bukecy. „Radosć" zmeje srjedu 31. winowca (reformaćski swjedżeń) wječor we 8 hodź. spěwanje. — Stwórtk 1. nazymnika je zaso rejwanska hodźina pola Stangec. **Předsydstwo.**

Budyšin. Naša jednota „Sokoł" ma swoje zwučowanje kóżdu srjedu wječor we 8 hodź. w towaršwni na Hornjeerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Drježdżanski „Hromadnik" ma 1. nov. w korčmje Gusty Zmija, Christianska dróha 23 swoje měsačne posedżenje. Přednošk: Ze serbskej zanidżenosće a našim přichodże. B. Kr. Wšelčizny. Namjety. **Předsydstwo.**

Lichań. „Zernička" zmeje spěwanje **štwórtk** wječor we 8 hodź. pola **Bukanec, nic wutoru,** kaž běchmy sebi zrěčeli.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske hłosy) ma srjedu 31. oktobra wječor we 8 hodź. w Pančicanskej šuli nuzny pruhu. Njech wšitcy přińdu. **Dirigent.**

Posmjertna pokładna při župje J. A. Smoleŕ. Napominamy wšitkich, kiž njejsu hišće přinošk za zemrěteho sobustawa Wirtha zapłaćili, zo bychu je hnydom wurunali a pjenjezy na naš konto na Serbsku Ludowu Banku připósłali. Stóž swoje winowatosće zanjecha, zhubi po wustawkach swoje prawa. Zarjadnistwo.

Njeswačidło. Tow. „Jutrnica" ma njedźelu 4. nov. 1928 pop. w 3 hodź. zbromadźiznu pola Klahnec. Dla wuraźenja ważnych wěcow dyrbi kóżdy sobustaw přitomny być. Předsydstwo.

W Lincu so khětro dołho zadźerżachmy. Rakuscnjo měwaju wjele khwile, to bě spóznać. Znajmjeńsa **njepostupuja po prusku** — z wuwzaćom tamnišeho **pólcaja w Hornim dwórnišću.** Ale tón měješe też **pruske** wusy a po zdaću bě z pruskimi wusami sebi też přiswojił pruske zadźerżenje.

Potajkim, zadwělowanje namaj po něčim zaźdże, přetoż wonka bě přewjele widżeć. Pinčnicy z kofejom **po peronje** čerjachu a haru zehnachu. Póstowi zastojnicy zelachu, knjeżna — na kónen rjanych lět — stawješe swoje słódke tykanćki.

Z tej knjeżnu dyrbju so hišće dleje zaběrać, přetoż wona bě w tak mjenowanej narodnej drasće. Na hłowje měješe někajki pozločeny šišak a bě tak podobna na starogrekskeho rjeka z „Ilijady". Seyla, ta drasta bě nimale tak rjana jako wésta delnjołužiska, kiž sym njedawno při napřemo-pyšenju wuhlača! we wukładnišću na Bohatej hasy.

Ale tykanćkow předała njeje.

Běchmoj w Rakuskej — to bě widżeć! Widżachmoj bjžo zatrašnje wjele ludźi w krótkich kholowach a zelenych kłobukach ze šepjerjom wot karnyklow. A pacholjo wot „hajmatwera" tu zhorda wustupowachu — to bywa tu „Stahlhelm-Ersatz". Skónčnje też wojakow wuhladachmoj. Też woni su takrjec nowonaklad němskeje „rajchswery", ale hižo jara surrogat. Dopominaju skerje na spěšnje do hromady zbubnjowane „towaršstwo třělcow", dyžli na strašne wójsko.

Cah njesměrnje dli.

Tolsty Pražski Žid sebje a druhich zabawja z khrobłymi žortami a ludźi skrěje. Ale w Rakuskej nichtó za zło njebjerje!

Skónčnje je so cah předrěł k rozsudej dale jěć. Haj, da so nětk khětro do spěcha a šuska a porska a sc wije po zelenych łukach a hajach a hórkach. Ludźo khodża po pućach we swjedźeńskej drasće. Skónčnje so na to dopomnimoj, zo je dźensa njedźela.

A mój so ani porjadnje wumyć njemóżemoj a kak naša jězba skónči — to wě Bóh. Jědźemoj tak do njeznateho přicheda, bjez wjednika, bjez towaršow, bjez plana a programa.

Bratr Natuš hdys a hdys zapumpota a ja so hižo njezwěrju spomnić, zo w Mariborje snadź budża towaršojo.

„Wšěse tam budże nječtó druhi", so spokojimoj jedyn druheho.

Mjez tym pomałku so bližimy Wjelhoram a nimamoj hižo khwile protyki dźěłać, přetoż je telko nowych wěcow k wobhladanju a telko nowych zaćišćow k přecyrowanju.

Potajkim tc su Alpy!

Jako hrózbne hrožace hory a masoine potwory so přisuwaju ze wšěch stron. Różowofijałkojte so błyšća w rańšim słońcu. A kurjawa čehnje po skloninach a lěze po wjerškach a z časami znowa pokrywa hórske hory. Ale słónco dale mócnišo dźěła a běle slewjery kurjawy so rozpuščerja, so znošaja a skónčnje jako sněhběłe mróčele pluwaju po módrym njebju.

Krajina je nimo měry rjana a zajimawa. Zo bychmoj wjacy widżiłoj, přesydlimoj so do kuchińskeho wcza, tam bywaju wjetše wokna a mjchke sydła. A při tym mózoš hišće wulkotnje snědać.

Pinčnik je podobny na starcho Romjana — wšěse je Włoch —, přinjese nam kofej a cały a potom hišće „Cincano".

Kajke to radostne začnjeće — możeš jěść a pić a při tym sej wobhladać tu njeslyšenje rjanu krajinu. Te horiska skoro napřemo so wupinaju k módremu njebju. Śmrěkowe lěsy pytaju zdźěć po tych skalnych sćěnach, do wěsteje wysokosće so jim to poradża, ale potom je kónc.

Běłe cyrkwički z cyblenošnymi wěžemi tu a tam so jewja. Łuki su tak njewuprajnje zelene jako pola nas buki w meji. Po polach cyle polki hobrskich suenpowcew šerja. Su to snopowcy wowsa a maju cyle hinaše formy dyžli pola nas. Budża zaćišć jako bychu so mniša zestupali do třělskich čarow . . .

Cah njemdri dale a dale, šuska časćišo po čmowych tunelach a wotčinić wokna so bižo skoro njeżwěrimoj, přetoż hnydom mać wotdźěl połny smjerdżateho kura.

Po pjeć kilometrow dołhim tunelu skónčnje předrjejemy so přez pasmo wapnowcowych Alpow, smy wopuščili Hornju Rakusku a smy w Styrskej.

W Styrskej porażacy wulkotny zaćišć hórskich hobrow trochu popušća, „zelena" Sytrska so nam zjewja, powaby druheho raza. Krajina nabywa lubeznosće. Hižo nahe skalne sćěny njeżerja z njesłyšaneje wysokosće, ale łśsate, zelene hory ze wšěch stron wokrjewjeja woči pućowarja w njemdrjacym rychłym.

Běłe cyrkwički strowja z hór.

Smy w kraju jónu słowjanskim. Hdżeź nětko běłe bože domy wěriwych dopominaju na wyšeho wjednika swěta, jónu stejachu swjatnicy starych Słowjencow. Swjatnicy so spalachu w samsnej dołnje, hdyž tam mjez Łobjom a Wódrn črjódy cuzbnikow změtachu słowjanske hrody a města.

Też tu mjena městačkow, horow a rěkow jenički hišće připomina zašłu dobu a prěnjotnych wobydlerjow. Rěki a rěčki jako smaragd zelene, wobwěnczowane ze sněhbělym ješćom so wija pod šmrěkami, bělymi skałami.

Dale a dale!

Cah cěri po pobrjohach rěki Mury. Wjesely, zo bě ju popadnył, hižo ju njepušći hač k hranicam Jugosłowjanskeje.

Ale hač tam je hišće dołha noha

(Pokračowanje sćěhuje.)